హిందీ - తెలుగు కోష్

(30 వేల పదములతో)

HINDI - TELUGU DICTIONARY

సంకలనం

శ్రీ కప్ప గంతుల సత్యనారాయణ

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

రాజమండ్రి - 1

ROHINI

Hindi-Telugu Dictio

By

Sri Kappagantula Satyanaray

© Publisher's

First Edition:
August 1998

PRICE :
Rs. 130/-

Printers
శ్రీ అరుణోదయ ప్రింటింగ్ ప్రెస్
సీతారాంపురం, విజయవాడ-2.
ఫోన్ : 431422

Published By:

ROHINI PUBLICATIO

Main Road, Rajamundry.

వేదన

హిందీ బహు సంఖ్యాకుల భాష యావత్ భారతావనికి రాష్ట్రభాష, రాజభాష. బహుప్రాంతములలో విద్యార్థులకు హిందీ అనివార్యముగా బోధింపబడుచున్నది. హిందీయేతర ప్రాంతములలో కూడా హిందీ భాషాధ్యయనము గంభీరముగా కొనసాగుచున్నది. కనుకనే వ్యాకరణములు, నిఘంటువులు అందుబాటులో నుండుట బహుఆవశ్యకమని గుర్తించి ఈ హిందీ-తెలుగు నిఘంటువు సంకలింపబడినది. విద్యార్థులకు, సాహిత్యాభిలాషులకు, వ్యావహారిక జ్ఞానాభిలాషులకు అధికముగా ఉపయోగపడాలనే ఉద్దేశ్యముతో సుమారు 30వేల పదములతోపాటు చివర అనుబంధముగా హిందీ జాతీయములు, లోకోక్తులు, అతి ఆవశ్యకమగు ఇంగ్లీషుప్రేజు పదప్రయోగములకు హిందీ పర్యాయములు కూడా సమకూర్చ బడినవి. ఈ నిఘంటువు ఉపయోగాలను ఇనుమడింప జేయుటలో ఏక్కడో ఏదో దోసము, లొసుగు దొరలియుండ వచ్చును. విద్వాంసులు అట్టి దోసములను సానుభూతితో తెలియపర్చినచో మలిముద్రణలో తప్పక సవరించి నిఘంటువు ఘనతను ద్విగుణీకృతము చేయ గలనని సవినయముగా విన్నవించు చున్నాను.

ఇట్లు

సంకలన కర్త

संकेत सूची

आ०क्रि	–	अकर्मक किचा
अव्य०	–	अव्यय
उप०	–	उपसर्ग
क्रि.०वि०	–	क्रिचा विशेषन
पु०	–	पुल्लिग।
प्र०	–	प्रत्यय
बहु०	–	बहुवचन
मु०	–	मुहावश
चौ०	–	चौगिक
स.क्रि०	–	सकर्मक क्रिया
सर्व०	–	सर्वनाम
स्त्री०	–	स्त्रीलिंग

रोहिणि हिन्दी – तेलुगु कोश

రోహిణి హిందీ - తెలుగు కోశ్

अ

अंक - पुं० గురుతు; అంకె; ఒడి; అక్షరము; నాటకపరిచ్ఛేదము.

अंककार - पुं० ఆటలలో మధ్యవర్తి.

अंकरा - पुं० రాతిముక్క; కంకర ముక్క.

अंकन - पुं० వ్రాయుట; గుర్తించుట, ముద్రించుట; లెక్కించుట.

अंकवार - पुं० ఒడి; ఆలింగనము; గర్భము अकवार भरना ; ఆలింగనము వేయుట.

अंकपाली - स्त्री० దాది

अंकाना - स०क्रि० అంచనా వేయించుట; మూల్యము నిర్ణయించుట; పరీక్ష చేయించుట.

अंकुडा - पुं० ఉక్కుములికి.

अंकडी - स्त्री० కొక్కెము.

अंकुर - पुं० మొలక; చిగురు; మొగ్గ.

अंकुरना - अ०क्रि० మొలకెత్తుట.

अंकुरित - वि० మొలకెత్తిన.

अंकुश - पुं० అంకుశము.

अंकुस - पुं० अंकुश ; అంకుశము.

अंकोर - पुं० ఒడి; వక్షస్థలము; కానుక; లంచము; పొలములో పనిచేయువారికి పంపు భోజనము - **छाक**.

अंकोरी - स्त्री० अंकोर ; ఒడి; ఆలింగనము.

अँखडी - स्त्री० కన్ను; చూపు - **अँखिया** - स्त्री० కన్ను; సూది రంధ్రము.

अंखुआ - पुं० अंकुर , అంకురము.

अंखमीचनी - स्त्री० दे० आँखमिचौनी

अंग - पुं० అంగము; దేహము.

अंगचारी - पुं० సహచరుడు.

अंगज - पुं० కుమారుడు; మన్మథుడు; చెమట; దేహమునుండి పుట్టిన.

अंगडाई-स्त्री० अंगराई ; బడలికతో కూడిన

ఒడలు విరుపు.

अंगडाई लेना; अंगडाना; अंगराना - अं०क्रि० ఒడలు విరుచుకొనుట.

अंगबीक - पुं० शहद ; తేనె.

अंगरखा - पुं० చొక్కా; అంగరఖా.

अंगराग - पुं० అంగరాగము; గంధాదుల పూత; పారాణి.

अंगरेजी - वि० ఆంగ్లేయులకు సంబంధించిన; स्त्री० ఇంగ్లీషు భాష.

अंगलेर - पुं० శరీర నిర్మాణము; శరీర సౌష్ఠవము.

अंगा - पुं० अंगरखा ; చొక్కా.

अंगार - पुं० నిప్పుకణము, అగ్నికణము.

अंगारा - पुं० दे० अंगार

अंगीठा - पुं० **अंगीठी** - स्त्री० కుంపటి; కొలిమి.

अंगुर, अंगुल - पुं० అంగుళము.

अंगुली - स्त्री० వ్రేలు.

अंगुरत - पुं० బొటనవ్రేలు.

अंगुरतनुभा - वि० చెడ్డగా ప్రసిద్ధమైన; కుఖ్యాతమైన; Notorious.

अंगुरतनुमाई - स्त्री० కళంకము; అపకీర్తి.

अंगुरतरी - स्त्री० ఉంగరము.

अंगुरताना - पुं० కుట్టుపనివారు వేలికి ధరించు ఇనుప లేక ఇత్తడి తొడుగు.

अंगुष्ठ - पुं० अंगूठा ; బొటనవ్రేలు.

अंगूठा चूसना - ముఖస్తుతి చేయుట.

अंगूठा दिखाना - నిర్మొఖమాటంగా తిరస్కరించుట.

अंगूठी - स्त्री० ఉంగరము.

अंगूर - पुं० ద్రాక్ష; పుండుమాను సమయమునకు కనిపించు ఎర్రకండ- **अंगूर खट्टा होना** ద్రాక్షపండు పుల్లనగుట, ప్రయత్నము ఫలించనప్పుడు వాంఛితవస్తువులో దోషము చూపుట.

अंगूरी - वि० లేత ఆకు పచ్చరంగు గల; ద్రాక్షతో చేసిన.

अंगेजना - स०क्रि० సహించుట; స్వీకరించుట; ఎత్తుట.

अंगेर - स्त्री० అంగదీప్తి.

अंगेठा - पुं० పెద్ద కుంపటి.

अंगोछा - पुं० అంగవస్త్రము.

अंगोछना - स०क्रि० తువ్వాలుతో లేక అంగవస్త్రముతో ఒడలు తుడుచుకొనుట.

अंचरा; अंचल - पुं० అంచు; కొంగు; సరిహద్దు ప్రదేశము.

अंचवना - अ०क्रि० ఆచమనము చేయుట.

अंजन - पुं० కాటుక; సిరా; రాత్రి.

अंजना ; अंजनी - स्त्री० ఆంజనేయుని తల్లి.

अंजर-पंजर - पुं० అస్థిపంజరము.

अंजलि ; अंजली - स्त्री० దోసిలి.

अंजवाना - स्त्री० కాటుక పెట్టుట.

अंजही - स्त्री० ధాన్యము అమ్మ బజారు; అన్నముతో తయారైన మిఠాయి.

अंजाम - पुं० పరిణామము; సమాప్తి.

अंजीर - पुं० అత్తిపండు.

अंजुम - पुं० నక్షత్ర సమూహము; నక్షత్రములు.

अंजुमन - स्त्री० సభ.

अंजुरी - स्त्री० अंजली

अंजोर - पुं० ప్రకాశము; వెలుతురు

अंजोरा - वि० వెలుతురు గల.

अंझा - पुं० సెలవు; ఆటవిడుపు.

अंटना - अ०क्रि० ఇముడుట; నిండుట.

अंटा - पुं० పెద్దగుండు; నూలు లేక పట్టు కండె

अंटियाना - स०क्रि० మాయముచేయుట; జీర్ణించుకొనుట.

अंटी - स्त्री० చూపుడువ్రేలు నడుమవ్రేలు కలిసినపుడు ఉండు ముద్రావిశేషము; పిల్లలు పైరీతి వేళ్ళు కలిపి జిల్లాయి అని కేకవేతురు.

अंठी - स्त्री० టెంక; బీజము; రొండి లేక బొడ్డు.

अंड - पुं० వృషణము; గ్రుడ్డు; బ్రహ్మాండము.

अंडकोश - पुं० వృషణము; బ్రహ్మాండము; పండుపై తోలు లేక తొక్క.

अंडज - वि० గ్రుడ్డులోంచి పుట్టినటువంటి - పక్షిమొదలగునవి.

अंडबंड - वि० అసంబద్ధ ప్రలాపము.

अंडा - पुं० గ్రుడ్డు.

अंडी - स्त्री० ఆముదపు చెట్టు.

अंडुआ (बैल) - पुं० బుడ్డకొట్టని ఎద్దు లేక ఆబోతు.

अंडुआना - अ०क्रि० దూడ గిత్తగా పెరుగుట; బుడ్డకొట్టుట.

अंडुआ बैल - पुं० सांड ; ఆబోతు.

अंत - पुं० అంతము; తుది; సమాప్తి.

अंत:करण - पुं० అంతఃకరణము; మనస్సు.

अंतक - पुं० యముడు; శివుడు.

अंतडी - स्त्री० ప్రేగు; आंत.

अंतकाल - पुं० మృత్యువు.

अंतक्रिया - स्त्री० అంత్యక్రియ.

अंतरंग - वि० ఆత్మీయుడైన; లోపలి; అన్యోన్యత గల.

अंतर - पुं० దూరము; భేదము; వ్యవధి; లోపలి (वि).

अंतरपर; अंत:पर - पुं० యవనిక, తెర.

अंतरा - पुं० మధ్యభాగము; ...నుపల్లవి

क्रिं॰वि॰ వినా; దగ్గర, వేరుగా.
अंतराय - पुं॰ అంతరాయము. విఘ్నము.
अंतराल - पुं॰ ఆవరణము; మధ్యభాగము.
अंतरीय - पुं॰ ద్వీపము; సముద్రమున చొచ్చుకొనియుండు మొనగల భూభాగము.
अंतर्गत - वि॰ దాగియున్న; గూఢమైన; లోపలికి వచ్చిన.
अंतर्द्वार - पुं॰ గుప్తద్వారము.
अंतर्राष्ट्रीय - वि॰ అంతర్దేశీయమైన.
अंतर्नशिक - पुं॰ అంతఃపుర రక్షకుడు.
अंतिम - पुं॰ చివరి, కడపటి.
अंतेवासी - पुं॰ గురుకుల శిష్యుడు; అంత్యజుడు.
अंत:करण - पुं॰ అంతఃకరణము. వివేకము.
अंत्य - पुं॰చివరి; కడపటి.
अंत्यज - पुं॰ శూద్రుడు; అస్పృశ్యుడు.
अंत्येष्टि - पुं॰ అంత్యక్రియలు.
अंत्र - पुं - **अंत्री** - स्त्री॰ ప్రేగు.
अंदर - क्रिं॰वि॰ లోపల.
अंदरी ; अंदरूनी - वि॰ లోపలి.
अंदाज - पुं॰ అంచనా; ఊహ.
अंदाजा - पुं॰ दे - अंदाज.
अंदाजन - क्रिं॰वि॰ దాదాపు; దాదాపుగా.
अंदेशा - पुं॰ సంశయము; సందేహము; జంకు; చింత.

अंदोरा - पुं॰ హంగామా, గలభా.
अंदोह - पुं॰ దుఃఖము.
अंदोहगी ; अंदोहगीन - वि॰ దుఃఖించువాడు; దుఃఖితుడు.
अंध - वि॰ గుడ్డి; చీకటిగా; వెర్రెత్తిన; అజ్ఞాని.
अंधकार - पुं॰ చీకటి.
अंधकूप - पुं॰ అంధకూపము; పాడుబావి; చీకటి బావి.
अंधखोपडी - पुं॰ మూర్ఖుడు; తెలివిలేని.
अंधड - पुं॰ తుఫాను.
अंधतमस - पुं॰ కటిక చీకటి.
अंधता - पुं॰ గుడ్డితనము.
अंधपरंपरा - स्त्री॰ వివక్షణలేకుండా గుడ్డిగా నమ్ముట.
अंधा - पुं॰ గుడ్డివాడు; వివేకహీనుడు. **अंधा धुंध**-स्त्री॰ ఆలోచనలేని పని; ఘోరమైన అంధకారము; అన్యాయము; గడబిడ.
अंधिचार ; अंधिचारा - पुं॰ చీకటి; वि॰చీకటిగానున్న.
अंधिचारा - पुं॰ दे॰ अंधेरा.
अंधिचारी - स्त्री॰ చీకటి; గుడ్డము కళ్ళగంత; వేటపక్షుల కళ్ళగంత.
अंधेर - पुं॰ అత్యాచారము; దుండగము.
अंधेरखाता-पुं॰ వ్యతిక్రమము; అన్యాయము;

లెక్క- పత్రములేని ఖాతా లేక వ్యవస్థ.
अंधेरा - पुं० మసక; చీకటి.
अंधेरे घर का उजाला - కులదీపకుడు.
अंधेरे मुँह या मुँह अंधेरे - చీకటి ముఖమున.
अंधेरा गुप - కటిక చీకటి.
अंब - स्त्री० తల్లి; మామిడిచెట్టు.
अंबक - पुं० తండ్రి ; నేత్రము.
अंबर - पुं० వస్త్రము; ఆకాశము; అభ్రకము; మేఘము; సుగంధ ద్రవ్యము.
अंबरडंबर - पुं० సంధ్యారాగము; సూర్యాస్త సమయమున, పడమటి దిక్కున వ్యాపించు ఎర్రదనము.
अंबराई - स्त्री० आमराई ; మామిడి తోట.
अंबा - स्त्री० దుర్గ, పార్వతి; తల్లి; మామిడి.
अंबार-पुं० అంబారము; సమూహము; రాశి.
अंबारी - स्त्री० ఏనుగుమీది అంబారి.
अंबिया- पुं० మామిడి పిందె.
अंबु - पुं० జలము; నీరు.
अंबुज - पुं० కమలము; वि. నీటిలో ఉత్పన్నమైన; జలమున పుట్టిన.
अंबुद ; अंबुधर - पुं० మేఘము; నీరు ఇచ్చునది.
अंबुधि ; अंबुराशि - पुं० సముద్రము.
अंबुरुह - पुं० కమలము.
अंबुवह ; अंबुवाह - पुं० మేఘము.
अंबोह - पुं० సమూహము; గుంపు.
अंभोज - वि० నీటిలో పుట్టిన.
अंभोरुह-पुं० శంఖము; కమలము; చంద్రుడు; కర్పూరము.
अंश - पुं० అంశము; భాగము; వంతు.
अंशसुता - स्त्री० యమునా నది
अंशी - पुं० భాగస్థుడు.
अंशु - पुं० కాంతి; కిరణము; భుజము.
अंशुमान ; अंशुमाली - पुं० సూర్యుడు.
अंस - पुं० కిరణము.
अंसुआ - पुं० కన్నీరు.
अंहडा - पुं० తూనికరాయి; తూనికరాళ్ళు.
अक - पुं० పాపము; దుఃఖము.
अकड-स्त्री० దర్పము; పొగరు; మిడిసిపాటు.
अकडबाज ; దర్పము గలవాడు; పొగరుబోతు.
अकडना - पुं० మిడిసిపాటు; పొగరుగా ప్రవర్తించుట; బిరుసెక్కుట; కొంకరపోవుట.
अकडाव - पुं० మిడిసిపాటు ; దర్పము; పొగరు.
अकल ; अकलनीय - वि० అనిర్వచనీయమైన; చెప్పనలవికాని.
अकदस - वि० శ్రేష్ఠమైన; పవిత్రమైన
अकधक-पुं०आगे-पीछे ; వెనుక ముందు.

अकना - अ०क्रि० గాబరాజెందుట; భయ పడుట.

अकब - पुं० వెనుక భాగము; వృశ్చికము; వృశ్చికరాశి.

अकबक - पुं० అసంబద్ధ ప్రలాపము.

अकबकाना- अ०क्रि० సంభ్రాంతుడగుట; చకితుడగుట.

अकबर - वि० మహోనుడు; గొప్ప; అక్బరు చక్రవర్తి.

अकबाल - पुं० दे० एकबाल.

अकरा - वि० శ్రేష్ఠమగు; ప్రియమైన; విలువ గల.

अकरास - स्त्री० ఒళ్ళువిరుపు.

अकशू - स्त्री० గర్భవతి.

अकरूण - वि० కరుణలేని; జాలిలేని.

अकर्म - वि० పనిలేని, సోమరి; కర్మలేని.

अकर्मण्य - वि० సోమరితనముగల; పని చేయని.

अकर्मा - वि० दे० अकर्मण्य.

अकर्मी - पुं० చెడుపని చేయువాడు; పాపి; దుష్కర్మి; అపరాధి.

अकलंक - वि० నిర్మలమైన; కళంకము లేని.

अकल - वि० యావత్తు; నేర్పులేని; स्त्री० తెలివి.

अकल्लियत - स्त्री० సంఘము; మతము; అల్పసంఖ్యాకమైనసంఘము లేకమతము.

अकवन - पुं० జిల్లేడు.

अकस - पुं० ద్వేషము; వైరము; అక్కసు.

अकसर ; अक्सर - स्त्री०वि० తరచుగా; సామాన్యముగా.

अकसाम - पुं० (किस्म का बहु०)- పలు రకములు.

अकसीर; अक्सीर - वि० గుణము కలుగ జేయునది; గుణము నిచ్చునది; स्त्री०రసా యనము; సర్వరోగ నివారిణి.

अकह - वि० अकथ ; చెప్పదగని; అనిర్వచ నీయమైన.

अकांड - वि० కొమ్మలేనిది; అకారణము; అకస్మాత్తుగా; అసందర్భముగా ఘటించు నది.

अकांड - तांडन - पुं० పసలేని కుప్పి గంతులు; పనికిమాలిన చర్చ; వితండ వాదము.

अकाज - पुं० वि० చెడ్డపని; విఘ్నము; ఆటంకము; పాపము क्रि वि० నిష్ప్ర యోజనముగా.

अकाजना - अ०क्रि० హానికలుగుట; గతిం చుట. स०क्रि० నష్టము కలిగించుట; ఆటంకపరచుట.

अकाजी - वि० దుష్కృత్యము చేయువాడు;

కార్యభంగము చేయువాడు; ఆటంక పరచువాడు.

अकार ; आकाद्य -वि० దృఢమైన; ఖండింప నలవికాని.

अकाम - वि० కామనా రహితుడు; నిస్పృహుడు; కోరికలేని,వ్యర్థమైన; పని లేని; నిష్ప్రయోజనమైన.

अकाय - वि० అశరీరుడు; శరీరములేని; నిరాకారుడు; జన్మరహితుడు.

अकारज -पुं० హాని; నష్టము; కార్యభంగము.

अकाल - पुं० అనుపయుక్త సమయము; కుసమయము; కరువుకాలము; కాటకము; అభావము; లోటు. वि० నిత్యము; శాశ్వతము.

अकाली-पुं० శిక్కుల సంప్రదాయ విశేషము.

अकाव - पुं० आक ; జిల్లేడు.

अकास - पुं० आकाश ; ఆకాశము.

अकिंचन - पुं० నిష్ఠదరిద్రుడు; కడు దరిద్రుడు.

अकिंचनता - स्त्री० దారిద్ర్యము; బీదరికము; गरीबी

अकीदत - स्त्री० ధార్మిక విశ్వాసము; మత సంబంధమైన నమ్మిక.

अकीदा-पुं०దృఢమైన విశ్వాసము; మతము; ధర్మము.

अकील - वि० బుద్ధిమంతుడు; తెలివిగల.

अकुंट ; अकुंठित - वि० పదునుగల; వాడి అయిన; అకుంఠితమైన; అప్రతి హతమైన.

अकुताना - स्त्री०वि० ऊबना ; విసుగొందుట.

अकुल - वि० కులములేని; నీచుడు.

अकुलाना - स्त्री०वि० కలతచెందుట; వ్యాకులపడుట.

अकूत - वि० లెక్కలేని; లెక్కింపశక్యము గాని; అపరిమితమైన.

अकूल - वि० ఒడ్డులేని; అపారమైన.

अकृत - वि० చేయనిది; కృత్రిమముకానిది; ప్రకృతమైన.

अकृती - वि० अनाडी ; చేతకానివాడు.

अकेला - वि० ఏకాకి; అద్వితీయమైన पुं० ఒంటరి; ఏకాంతము నిర్జనస్థానము अकेला - दुकेला ; ఒకటి - రెండు; ఒకళ్ళిద్దరు.

अकेले - क्रि०वि० ఒంటరిగా.

अकोर - पुं० दे० अँकोर.

अकौवा - पुं० జిల్లేడు; కంఠనాళము.

अक्ल - स्त्री० బుద్ధి; తెలివి.

अक्ल मंद - वि० బుద్ధిమంతుడు; తెలివిగలవాడు.

अक्ल-मंदी - स्त्री० తెలివి.

अक्ली - वि० బుద్ధి సంబంధమైన; తెలివికి సంబంధించిన.

अक्स - पुं० చిత్రము; ఫొటో; ఛాయ.

अक्खड - वि० మొండితనముగల; మూర్ఖుడు; మోటైన; అనాగరి.

अक्खडपन - पुं० మోటుతనము; నిర్భీతి; పోట్లాట స్వభావము అనాగరికము.

अक्सर - क्रि० वि० दे० अकसर.

अक्षंतव्य - वि० క్షమింపరాని.

अक्ष -पुं० నేత్రము; సర్పము; పాచిక; రుద్రాక్ష; ఆత్మ.

अक्षत - वि० గాయపడని; నొప్పింపబడని; అఖండమైన పుం० అక్షతలు; అక్షింతలు.

अक्षम - वि० ఓర్పులేనివాడు; సామర్థ్యము లేని.

अक्षमता - स्त्री० असमर्थता ; అసమర్థత.

अक्षम्य - वि० క్షమింపరాని.

अक्षय - वि० నశించని पुं० పరమాత్మ.

अक्षयलोक - पुं० స్వర్గము.

अक्षर - वि० నశించని; చెడని; పరివర్తనలేని पुं० ఆత్మ; బ్రహ్మ; శివుడు; విష్ణువు; ఆకాశము; మోక్షము; అక్షరము.

अक्षरगणित - पुं० బీజగణితము.

अक्षरशः - क्रि०वि० ఉన్నది ఉన్నట్లుగా; పూర్తిగా; అక్షరశః.

अक्षरौटी - स्त्री० వర్ణమాల; వర్ణమాలనను సరించి వ్రాయబడిన పద్యములు.

अक्षि - स्त्री० కన్ను.

अक्षिगत - वि० దృష్టము; కనిపించినది.

अक्षित - वि० శిథిలముకాని; నశించని.

अक्षुण्ण - वि० విరగని; యావత్తు.

अक्षोनी ; अक्षौहिणी - स्त्री० చతురంగిణి సేన; 109350 పైగా సైనికులు; 65610 అశ్వములు 4,21,870 గజములు గల సైన్యము.

अक्षोभ - वि० క్షోభములేని; గంభీరమైన; శాంతముగల; నిర్భయుడు; पुं० శాంతి; క్షోభము లేనివాడు.

अखंड -वि०సమస్తము; యావత్తు; ఖండము లేని.

अखडैत - पुं० మల్లుడు; మల్ల విద్యా ప్రవీణుడు.

अखबार - पुं० వార్తాపత్రిక ; **अखवार नवीस** ; పత్రికలో వ్రాయువాడు.

अखर - पुं० అక్షరము.

अखरना-अ०क्रि० అప్రియముగా నుండుట; కటువుగా నుండుట.

अखरोट - पुं० అఖరోటాపండు.

अख़लाक-पुं० మర్యాద; శీలము; అలవాటు

अखाडा - पुं० మల్లయుద్ధము చేయుచోటు, గోదా; సాధువులు ఉండుచోటు.
अखाद्य - वि० తినదగని.
अखिल - वि० ఖిలముకాని ; యావత్తు.
अखीर - पुं० సమాప్తి; తుది; చివర.
अखेर - पुं० दे० आखेर.
अखोह - पुं० ఎగుడు దిగుడు భూమి.
अख्तर - पुं० నక్షత్రము.
अख्तयार - पुं० दे० इख्तियार.
अगरना - अ०क्रि० జమకూడుట; ఏకత్రమగుట.
अगड-बगड - वि० తలాతోకలేని ; वे सिर पैर का.
अगणित - वि० లెక్కలేని.
अगण्य - वि० లెక్కకురాని; లెక్కలేని; తుచ్ఛమైన; సామాన్యమైన.
अगत ; अगति - स्त्री० దుర్దశ. నరకము.
अगत्या - क्रि०वि० అకస్మాత్తుగా; విధిలేక.
अगम्य - वि० దుర్గమమగు; పోరాని; పొందరాని.
अगर - पुं० అగరు; చందన విశేషము ; अव्य० ఒకవేళ यादि.
अगलबगल - क्रि०वि० ఇరుగు పొరుగున अडोसबडोस ; ఇటునటు.
अगला - वि० మొదటి; ప్రాచీనపు; రానున్న; పిమ్మట पुं० పూర్వజుడు; నాయకుడు.
अगवाडा - पुं० ఇంటిముందు ప్రదేశము.
अगवानी - स्त्री० స్వాగతము; ఎదురువెళ్ళి స్వాగతించుట; నేతృత్వము; అభ్యర్థన.
अगवार - पुं० दे० अगवाडा.
अगहन - पुं० మార్గశీర్ష మాసము.
अगहनी - स्त्री० మార్గశీర్ష మాసమున పంటకు వచ్చు పైరు
अगाऊ - वि० సంచకరువు; ముందటి ; क्रि०वि० తొలి; ముందు.
अगाडी - क्रि०वि० ముందు; ఎదుట; తొలి.
अगाध - वि० గంభీరమైన; మిక్కిలి లోతుగల; అర్థము కాని.
अगास - पुं० ఇంటిముందరి అరుగు.
अगासी - स्त्री० తలపాగ.
अगाह - वि० दे० आगाह.
अगिन - स्त्री० అగ్ని; वि० లెక్కలేని.
अगियाना - अ०क्रि० మండిపడుట; మిక్కిలి కోపగించుట.
अगुआ - पुं० నాయకుడు; మార్గదర్శకుడు; మొనగాడు.
अगुआई - स्त्री० మార్గదర్శకత్వము; నాయకత్వము; స్వాగతము.
अगोचर - वि० అగోచరము; తెలియరాని.
अगोरना - स०क्रि० ఎదురుచూచుట;

కాపలా కాయుట.

अगोरा - वि० రక్షించువాడు.

अगोनी - स्त्री० दे० अगवानी.

अग्र - पुं० మొన; ముందటి భాగము ; वि. శ్రేష్ఠమగు.

अग्रज - वि० ముందు జన్మించినవాడు; అన్న.

अग्रसर - पुं० ముందునడుచువాడు; నాయకుడు.

अग्रहायण - पुं० अगहन ; మార్గశీర్ష మాసము.

अग्रहार - पुं० బ్రాహ్మణులకు పారితోషికముగా ఇవ్వబడిన భూమిలేక గ్రామము.

अग्राह्य - वि० గ్రహింపరాని; స్వీకరించదగని.

अघ - पुं० పాపము; దుఃఖము.

अघर - वि० దుర్ఘటమైన; కష్టమైన.

अघटित - वि० అసంభవమైన; కఠినమైన; ఘటింపని ; అనివార్యమగు; తగని.

अघमर्षण - पुं० సర్వపాపములను నశింపజేయు జపము; ఒక ఋషి.

अघाना - अ०क्रि० ప్రసన్నమగుట; భోజన పానాదులచే తృప్తిజెందుట; సంతుష్ట మగుట.

अघाड ; अगाऊ - पुं० తృప్తి; సంతుష్టి.

अघी - वि० పాపి; దురాత్ముడు.

अघोर - वि० సుందరమగు; మనోహరము కాని; पुं० శివుని రూపములలో ఒకటి ఒక మత సంప్రదాయము.

अघोरी - पुं० అఘోర సంప్రదాయమునకు చెందినవాడు; భక్ష్యాభక్ష్యవివేకములేనివాడు అసహ్యముగా ఉండు వ్యక్తి.

अघोष - पुं० కవర్గాది 5 వర్గములలోని మొదటి రెండు అక్షరములు श,ष,स లును అఘోష వర్ణములు అనబడును.

अघ्रानना - स०क्रि० सूंघना ; వాసన చూచుట.

अचंभा - पुं० ఆశ్చర్యము.

अचंभित - पुं० ఆశ్చర్యము నొందిన

अचकन - पुं० ఒక విధమగు చొక్కా, లాల్చీ

अचक्का - वि० తెలియని

अचगरी - स्त्री० తుంటరి తనము; అల్లరి.

अचर - पुं० జడ పదార్థము.

अचरज - पुं० ఆశ్చర్యము अचंभा.

अचल - वि० చలించని पुं० పర్వతము.

अचला - वि० స్థిరమగు स्त्री० భూమి, పృథ్వి.

अचानक - क्रि०वि० అకస్మాత్తుగ.

अचार - पुं० ఊరగాయ.

अचिंत्य - वि० చింతించదగని.

अचीता - वि० ఆకస్మికమగు; చింతలేని; ఊహింపని.

अचूक - वि० వ్యర్థముగాని; అమోఘమైన.

अचेत - वि० ఏమరుపాటుగల; తెలియని; స్పృహలేని ; తప్పిన.

अचेतन - पुं० స్మృతిలేని; చేతనలేని; చైతన్యములేని.

अच्छर - पुं० अक्षर ; అక్షరాలు.

अच्छा - वि० మంచి; సరైన; బాగుగానున్న.

अच्छाई - स्त्री० మంచితనము.

अच्युत - वि० చ్యుతముగాని; ధృడమగు; నాశములేని.

अछक - वि० ఆకలిగొన్నవాడు; తృప్తినొందనివాడు

अछत-क्रि०वि० ఎదుట ఉండగా; సమక్షమున.

अछूत ; अछूता - वि० అంటరాని; అస్పృశ్యమగు, తాకరాని.

अछेह - वि० ఎడతెరిపిలేని; అధికమగు; అపరిమితమగు.

अज - वि० అజన్మ; పుట్టని; బ్రహ్మ; విష్ణు; మహేశ్వరుడు; మన్మథుడు; మేక; ప్రకృతి.

अजकार - पुं० जिक्र का बहुवचन.

अजखुद - क्रि०वि० आप से आप ; స్వయముగ.

अजगर - पुं० కొండచిలువ.

अजगरी - वि० సోమరి; కొండ చిలువవలె; स्त्री० సోమరితనము.

अजदह - पुं० दे० अज़गर.

अजनबी - वि० ఎరగని; పరాయి; పరదేశి; अनजान.

अजनबीपन - पुं० పరిచయములేమి; వింత.

अजब - वि० విచిత్రమగు; విలక్షణమగు; వింతయైన.

अजबर - क्रि०वि० కేవలము స్మరణశక్త్యాధారముగ; ఆశువుగ.

अजमत - स्त्री० మహోన్నత; గొప్పదనము.

अजमाना - स०क्रि०दे० आजमाना.

अजर - वि० వార్ధక్యములేని; ముసిలితనములేని; క్షీణించని.

अजवाइन ; अजवाचन - स्त्री० వాము.

अजस - पुं० అపకీర్తి.

अजसरे - क्रि०वि० మొదటినుండి.

अजस्र - क्रि०वि० సర్వదా; ఎల్లప్పుడు; అవిచ్ఛిన్నముగా.

अजह ; अजहू - क्रि०वि० आज भी ; నేటికిని.

अजाँ - स्त्री० అజ్ఞానము अव्य० ఇందువలన

अजा - वि० జన్మించని; జన్మలేని स्त्री० ఆడమేక; ప్రకృతి, భ్రమ.

अजाची - वि० आयाची ; యాచించని.

अजात - वि० కులములేని; వెలివేయ బడిన; జన్మించని.

अजान-स्त्री॰बाँग; నమాజుకొరకు పిలుపు.
अजान - वि॰ తెలివిలేని; पुं॰ అజ్ఞానము.
अजाब-पुं॰ యాతన; దండన; ప్రాయశ్చిత్తము.
अजायब-खाना ; अजायब घर - पुं॰ వస్తు ప్రదర్శనశాల; సంగ్రహాలయము.
अजित - वि॰ జయింపబడని.
अजिन - वि॰ పులి లేక జింకచర్మము; తోలు.
अजिर - पुं॰ ముంగిలి; వాకిలి.
अजी - अव्य॰ సంబోధనశబ్దము; అయ్యా! ఓయీ!
अजीज - वि॰ ప్రియమైన; ఆదరింపదగిన पुं॰ మిత్రుడు.
अजीत - वि॰ జయింపబడని.
अजीब - वि॰ అద్భుతమైన **अनोखा.**
अजीब गरीब-पुं॰ అపూర్వమైన; **अनोखा.**
अजीम - पुं॰ వృద్ధుడు; పూజ్యుడు; **बुजुर्ग;** वि॰ మహత్తరమైన; విస్తృతమైన.
अजूह - पुं॰ చమత్కారము; విలక్షణ పదార్థము; అద్భుతము.
अजूह - पुं॰ యుద్ధము.
अजौ - क्रि॰वि॰ ఇంకనూ; నేడు కూడా; నేటివరకు.
अज्ञ - वि॰ తెలివిలేనివాడు; మూర్ఖుడు.
अज्ञता - स्त्री॰ అజ్ఞానము.
अज्ञात - स्त्री॰ తెలియని.
अज्ञानी - वि॰ తెలియని; మూర్ఖుడైన.
अज्ञेय - वि॰ తెలియశక్యముగాని.
अट - स्त्री॰ ప్రతిబంధకము; షరతు.
अटक - स्त्री॰ అడ్డు; చిక్కు; అడ్డంకు; విఘ్నము. वि॰ విచ్చలవిడిగా తిరుగువాడు.
अटकना - अ॰क्रि॰ తగుల్కొనుట; చిక్కుకొనుట; నిలుచుట; తటాలున ఆగుట.
अटकल - स्त्री॰ ఊహ, అంచన.
अटकलना - स॰क्रि॰ అంచనా వేయుట, ఊహించుట.
अटकलपच्चू - पुं॰ కపోల కల్పన.
अटकलबाज - पुं॰ అంచనా వేయుటలో దిట్ట.
अटका - स्त्री॰ విఘ్నము.
अटकाना - स॰क्रि॰ అటకాయించుట; అడ్డుపెట్టుట; ఆటంకపరచుట.
अटकान-पुं॰ విఘ్నము; అడ్డంకి; ఆటంకము.
अटखट - वि॰ అస్తవ్యస్త; గడబిడ.
अटना-अ॰क्रि॰ తిరుగుట; విహరించుట.
अटपट-वि॰ అసంబద్ధమైన; వంకరటింకరగా.
अटपटा - वि॰ दे॰ अटपट.
अटपटाना-अ॰क्रि॰ సంకోచించుట; తటపటాయించుట; తూలుచు నడచుట.
अटल - वि॰ అచంచలముగ; స్థిరముగ.

अटवी - स्त्री० जंगल ; అడవి.

अटा - स्त्री० అటక; మేడమీది గది.

अटारी - स्त्री० మేడ; అటక; పై అంతస్తు; ధాన్యరాశి.

अटाल - पुं० బురుజు.

अटूट - वि० విరగని; దృఢమగు.

अटेरना - स०क्रि० మితిమీరి మద్యపానము చేయుట; ఆసుపోవుట.

अट्टहास - पुं० అట్టహాసము; పెద్ద నవ్వు.

अट्टालिका - स्त्री० మేడ; మేడపై గది.

अट्टी - स्त्री० लच्छा ; నూలు విచ్చు.

अट्ठाईस - वि० 28.

अट्ठानवे - वि० 98

अट्ठारह - वि० 18.

अट्ठावन - वि० 58.

अट्ठासी - वि० 81.

अठखेली - स्त्री० ఒయ్యారపు నడక; వేడుక.

अठन्नी - स्त्री० అర్ధరూపాయి నాణెము.

अठपाव - पुं० కొంటెతనము.

अठमासा - पुं० సీమంతము वि० ఎనిమిది మాసాలకే పుట్టిన.

अठलाना - अ०क्रि० दे० इठलाना.

अठवारा - पुं० ఎనిమిది రోజుల కాలము.

अठोठ - पुं० ఆడంబరము.

अडंगा-पुं० విఘ్నము; ఆటంకము; కుస్తీ.

अडचन - स्त्री० విఘ్నము; ఆటంకము.

अडतालीस - वि० 48.

अडतीस - वि० 38.

अडना - अ०क्रि० ఆగుట; మొండిగా నుండుట (తన మాటమీద) हठना.

अडाना-स०क्रि०అడ్డగించుట; చొప్పించుట पुं० పోటీగుంజ.

अडार - पुं० సమాచారము; రాశి; కట్టెల పోగు; కట్టెల అడితి.

अडारना - स०क्रि० వేయుట; ఇచ్చుట.

अडिग - वि० अचंचल ; అచంచలమైన; దృఢమైన.

अडियल-वि०మంకుపట్టు పట్టిన; మొండి; సోమరియైన.

अडी - स्त्री० అవసర సమయము; మొండి పట్టు.

अडीठ - वि० కనిపించని.

अडोल - वि० अचंचल ; చలించని.

अडोस-पडोस - पुं० ఇరుగు - పొరుగు.

अडोसी-पडोसी - पुं० ఇరుగు - పొరుగు వారు.

अड्डा - पुं० కేంద్రము; బసచేయుచోటు; ఆగుచోటు; ప్రధానస్థానము; కార్లు, రిక్షాలు మొ.నవి ఆగుచోటు Stand.

अढतिया - पुं० కమీషన్ వర్తకుడు; దళారి.

अढाई - वि० ढाई ; రెండున్నర.

अढुक - पुं० ठोकर ; ఎదురు దెబ్బ.

अणि - स्त्री० ఇరుసుచీల; మొరికి; హద్దు; అంచు.

अणिमा - स्त्री० అష్టసిద్ధులలో ఒకటి ; ఒక ఐశ్వర్యము.

अणु - पुं० అణువు; సూక్ష్మకణము.

अत: - क्रि०वि० కనుక; కాబట్టి.

अतएव - क्रि०वि० కనుకనే; కాబట్టే.

अतनु - वि० శరీరములేని; पुं० మన్మథుడు.

अतर - पुं० इत्र ; అత్తరు.

अतरसो - क्रि०वि० మొన్నటి క్రితపురోజు; ఎల్లుండి తరవాతి రోజు.

अतल - पुं० పాతాళలోకము.

अतसी - स्त्री० अलसी ; అవిసె చెట్టు.

अता - स्त्री० బహుమానము; దానము; అనుగ్రహము.

अतालीक - पुं० గురువు.

अताई - वि० నేర్పరియగు; ధూర్తుడు; అనుభవశాలి.

अति - पुं० ఎక్కువ; మక్కువము.

अतिक्रम - पुं० మీరుట; ఉల్లంఘించుట.

अतिक्रांत - वि० హద్దుమీరిన.

अतियार - पुं० అతిక్రమణము.

अतिरथ ; अतिरथी - पुं० పెక్కుమందితో యుద్ధము చేయు మహా యోధుడు.

अतिरिक्त - क्रि०वि० अलवा ; అదిగాక.

अतिरेक - पुं० ఆధిక్యము.

अतिरोग - पुं० క్షయ.

अतिवाद - पुं० కఠోరవచనము; కుటూక్తి; అతిశయోక్తి.

अतिशय - वि० చాల ఎక్కువ.

अतिशयोक्ति - स्त्री० అతిశయోక్తి అనబడు అలంకారము; ఒక అర్థాలంకారము; గొప్పగా పొగడుట.

अतिसार - पुं० సంగ్రహణిరోగము; పాసనాల రోగము.

अतींद्रिय - वि० अगोचर ; అగోచరమైన

अतीत - वि० గడచిన; వెనుకటి.

अतुराई - स्त्री० చాంచల్యము; శీఘ్రత; ఆదుర్దా.

अतुराना - अ०क्रि० ఆతురపడుట.

अतुल ; अतुलित - पुं० సాటిలేని; అమిత ము.

अतुल्य - वि० अनुपम ; అనుపమైన; సాటి లేని.

अतृष्ण - वि० కోరికలు లేని.

अतोर - वि० దృఢమైన; విరుగని.

अत्ता - स्त्री० తల్లి; తల్లిసోదరి; అత్త.

अत्तार - पुं० అత్తరు అమ్మువాడు; యూనాని మందులు అమ్మువాడు.

अत्यंत - वि० బహు ఎక్కువ; మిక్కిలి.
अत्यय - पुं० మృత్యువు; నాశము; దుఃఖము; దండన; శిక్ష; దోషము.
अत्याचार - पुं० దుండగము; దురాచారము; పౌర్జన్యము.
अत्याचारी - वि० దురాచారి; అన్యాయము చేయువాడు; క్రూరుడు.
अत्युक्ति - स्त्री० అతిశయోక్తి.
अत्र - क्रि०वि० ఇచ్చట.
अत्रक - वि० ఇచ్చటి.
अत्रप - वि० సిగ్గులేని; నీతిలేని.
अथ - क्रि०वि० మంగళవాచకము; ఇప్పుడు.
अथक - वि० అలసిపోని.
अथवा - अव्य० లేక या.
अथाई - स्त्री० ఇంటిముందు అరుగు; పంచాయతీ సభ జరుగు చోటు; కూడలి; రచ్చవాసడి
अथाह - वि० గంభీరమైన; లోతైన; లోతు తెలియని.
अदण्ड्य - वि० దండింపదగని; దండింపరాని.
अदंत - वि० దంతములేని; పళ్ళులేని.
अदद - स्त्री० సంఖ్య; లెక్క.
अदना - वि० అతిసామాన్యమైన; తుచ్ఛమైన.
अदब - पुं० మర్యాద; వినయము; ఆదర - సత్కారము; వాఙ్మయము.
अदबदाकर - क्रि०वि० అవశ్యముగా; తప్పని సరిగా.
अदबी - वि० సాహిత్య సంబంధమైన; సాహిత్యవేత్త.
अदमपैरवी - स्त्री० న్యాయ విచారణకు తగిన చర్య తీసుకొనకుండుట.
अदम्य - वि० అణచశక్యముగాని.
अदरक - पुं० అల్లము.
अदल - पुं० న్యాయము वि० సైన్యములేని; ఆకులు లేని.
अदल-बदल - पुं० మార్పిడి; పరివర్తిన; **हेरफेर**.
अदहन - पुं० ఎసరు; ఎసరు నీరు.
अदा - वि० చెల్లింపు; నిర్వహించుట; स्त्री० ఒయ్యారము; కులుకు **आदा करना**; చెల్లించుట; బాకీ తీర్చుట.
अदाई - स्त्री० చెల్లింపు.
अदाबन्दी - स्त्री० అప్పుతీర్చుటకు కాలనిర్ణయము; అప్పును వాయిదా పద్ధతిలో తీర్చు.
अदायगी - स्त्री० అప్పుతీర్చుట; అప్పు తీర్చు.
अदालत - स्त्री० న్యాయస్థానము; కోర్టు.
अदालती - स्त्री० న్యాయస్థానమునకు సంబంధించిన; కోర్టు వ్యవహారములు

తెలిసిన లౌకికుడు.

अदावत - स्त्री॰ విరోధము; శత్రుత్వము; ద్వేషము.

अदीठ - वि॰ చూడబడని; గుప్తమైన.

अदीब - पुं॰ సాహిత్యవేత్త.

अदृश्य - वि॰ అదృశ్యమైన.

अद्ध, अद्धा - पुं॰ అర్ధాంశము; సగము.

अद्य - क्रि॰वि॰ నేడు; ఇప్పుడు.

अद्रि - पुं॰ పర్వతము; కొండ.

अद्वितीय - वि॰ అద్వితీయమైన; సాటిలేని.

अद्वैत - वि॰ రెండులేని, ఒంటరి पुं॰ పర బ్రహ్మ; వేదాంత మార్గము; బ్రహ్మమే సత్యమని ఘోషించు సిద్ధాంతము.

अध: - क्रि॰वि॰ క్రింద.

अधकचरा - वि॰ అపరిపక్వమైన; బాగుగా పండని. Half backed.

अधकपारी - स्त्री॰ పార్శ్వపునొప్పి.

अधकहा - वि॰ అస్పష్టముగా చెప్పబడిన.

अध खिला - वि॰ సగము విచ్చిన.

अधम - वि॰ నీచుడు; నీచము.

अधमरा - वि॰ సగము చచ్చిన.

अधर - पुं॰ క్రింది పెదవి; పాతాళము; ఆకాశము.

अधारी - स्त्री॰ ఆధారము; సాధువుల చేతి దండము.

अधिक - वि॰ ఎక్కువ; అధికము.

अधिकरण - पुं॰ అధ్యాయము; ఆధారము; సప్తమీ విభక్తి.

अधिकृत - वि॰ స్వాధీనమైన.

अधिकृति - स्त्री॰ స్వత్వము; అధికారము.

अधिक्षेप - पुं॰ ఆక్షేపము; అవమానము.

अधिगत - वि॰ లభించిన; తెలిసిన; చదువబడిన.

अधिदेव - पुं॰ ఇష్టదేవత; కులదైవము.

अधिनायक - पुं॰ నియంత; ముఖ్యుడు; నాయకుడు.

अधिप - पुं॰ రాజు; స్వామి; యజమాని.

अधियाना - स॰क्रि॰ ఒకదానిని రెండు సగభాగములు చేయుట లేక రెండు సగ భాగములుగా పంచుట.

अधिवर्ष - पुं॰ లీపు సంవత్సరము (366 రోజులు గల సంవత్సరము)

अधिवेशन - पुं॰ సమావేశము; సభ.

अधिष्ठान - पुं॰ నివాసస్థానము; ప్రభుత్వము; రాజ్యాధికారము; ఆశ్రమము; సన్నిధి.

अधीन - वि॰ అధీనము; ఆధారపడిన.

अधीर - वि॰ అధీరుడు, ధైర్యములేని; కలతజెందిన.

अधीश-पुं॰ రాజు; పతి; స్వామి; యజమాని.

अधूरा - वि॰ సగము పూర్తి అయిన.

अधेड - पुं० నడివయస్సుగల

अधेला - पुं० అరగాని.

अध्यवसाय - पुं० నిరంతర పరిశ్రమ; పట్టుదల.

अध्यवसायी - वि० నిరంతరము శ్రమించు వాడు; ప్రయత్నించువాడు.

अध्यवसित - वि० ప్రయత్నింపబడిన

अध्यापक - पुं० ఉపాధ్యాయుడు; అధ్యాపకుడు.

अध्यापन - पुं० బోధించుట; చదువు చెప్పుట.

अध्यापिका - स्त्री० ఉపాధ్యాయిని.

अध्याय - पुं० అధ్యాయము; పరిచ్ఛేదము.

अध्यारोप ; अध्यारोपण - पुं० మిథ్యా జ్ఞానము; మిడిమిడి జ్ఞానము; నేరము; దోషము.

अध्याहार - पुं० వాక్యమును పూరించుటకు మరియొకచోటునుండి శబ్దములు తెచ్చుట; తెచ్చి పూరించుట; తర్క వితర్కము.

अध्येता - पुं० అధ్యయనము చేయువాడు.

अध्य - पुं० దారి; మార్గము; బాట.

अध्यग - पुं० పాంథుడు; బాటసారి.

अध्वर - पुं० యజ్ఞము.

अनंग - पुं० మన్మథుడు; वि० శరీరములేని.

अनंग क्रीडा - स्त्री० రతి; సంభోగము.

अनंत - वि० అంతములేని; అపరిమితమైన.

अनंतर - क्रि०वि० పిమ్మట; పిదప.

अन - क्रि०वि० లేని; వినా, **बिना, बगैर.**

अनकरीब - क्रि०वि० రమారమి; తరచుగా.

अनकहा - वि० చెప్పబడనది.

अनख - पुं० క్రోధము; ఈర్ష్య; ద్వేషము దుఃఖము; కోపము.

अनखना - अ०क्रि० కోపగించుట.

अनखी - वि० కుళ్ళుబోతు; త్వరగా కోపగించువాడు; తీయగాలేని. **गुस्सावर.**

अनगढ - वि० మొరటు అయిన; చిత్రమైన.

अनगिनत - वि० లెక్కలేని; లెక్కింపరాని.

अनघ - वि० పాపరహితుడు; పుణ్యాత్ముడు; పుణ్యము.

अनचाखा - वि० ఎంగిలిచేయబడని; రుచి చూడబడని.

अनजान - वि० తెలియని; అజ్ఞాని; పరిచయములేని.

अनत - वि० వంగని; మరియొకటి; వినయములేని क्रि०वि० మరియొక చోట .

अनधिकार - वि० అధికారము లేని.

अनन्नास - पुं० అనాసదుంప (పండు).

अनन्य - वि० సాటిలేని.

अनन्वय - वि० పొందికలేని पुं० తనకు తనే

సాటి - సాటిలేనిది; ఇవి అర్థాలు కావు.

अनन्वित - वि० అసంబద్ధమైన; పొందిక లేని.

अनपच - पुं० అజీర్ణము.

अनपढ - पुं० చదువు రానివాడు

अनपत्य - वि० నిస్సంతానుడు; సంతానము లేని.

अनपेक्ष - वि० అపేక్షలేని; లక్ష్యములేని.

अनपेक्षित - वि० ఇష్టములేని; అనావశ్యమైన.

अनबन - वि० వైమనస్యము; విరోధము; జగడము.

अनभल - स्त्री० కీడు; చెరుపు.

अनभला - वि० చెడ్డ पुं० కీడు.

अनभिज्ञ - वि० తెలియని; అజ్ఞాని.

अनभिमत - वि० ఇష్టములేని; అభిమతము కాని.

अनभ्यस्त -वि० అభ్యాసములేని; అలవాటు లేని.

अनमन - वि० దిగాలుగానున్న; విచారము గల.

अनमना - वि० दे० अनमन.

अनमिल ; अनमेल - वि० అసంబద్ధమైన; పోలికలేని; కలవని.

अनमीलना - स०क्रि० (కన్నులు) తెరచుట.

अनमोल - वि० అమూల్యమైన; అందమైన; విలువైన.

अनय-पुं० అనీతి; అన్యాయము; అమంగళము.

अनयन - वि० కన్నులేని; గ్రుడ్డివాడు.

अनरथ - पुं० అనర్థము.

अनरीति - स्त्री० కురీతి; చెడ్డ ఆచారము; చెడునడత.

अनर्गल - वि० ఇష్టంవచ్చినట్లు; నిరాటంకముగా.

अनर्घ-वि०అమూల్యమైన; ఎక్కువ విలువైన

अनर्ह - वि० అర్హముకాని; అయోగ్యమైన.

अनर्थ - वि० అర్థములేని; అనర్థము; ఆపద.

अनल - पुं० అగ్ని.

अनलख - वि० కంటికి కనిపించని.

अनलहक - पुं० నేనే భగవంతుడను అనువాడు; అహం బ్రహ్మాస్మి.

अनल्प - वि० విస్తారము; ఎక్కువ.

अनवट - पुं० గానుగ ఎద్దు కళ్ళగంత; కాలిమెట్టె

अनवद्य - वि० దోషములేని; నిర్దోషమైన.

अनवधि - क्रि०वि० ఎల్లప్పుడు; वि० అంతు లేని.

अनवरत - क्रि०वि० ఎల్లప్పుడు; నిరంతరము.

अनशन - पुं० उपवास ; ఉపవాసము.

अनसुना - वि० వినబడని.

अनहद-नाद - पुं० ప్రణవనాదము; ఓంకార నాదము.

अनहित - पुं० కీడు; విరోధము; वि० హానికరమైన.

अनाहितू - पुं० అపకారి वि० కీడు కోరువాడు.

अनहोनी - स्त्री० అసాధారణ విషయము; वि० అసంభవము.

अनाकानी - स्त्री० పెడచెవిని పెట్టుట; వినీవినట్లుండుట.

अनागत - वि० రానిది; లేనిది; జరుగబోవునది; తెలియనది. क्रि०वि० హఠాత్తుగా.

अनाज - पुं० ధాన్యము.

अनाडी-वि० అనుభవములేని; అయోగ్యుడు; చేతగాని; తెలియని.

अनाथ - वि० దిక్కులేనివాడు; దీనుడు.

अनादि - वि० ఆదిలేని; నిత్యమైన.

अनादृत - वि० తిరస్కరింపబడిన; ఆదరింపబడని.

अनाप-शनाप - वि० నిరర్థకమైన; ఉపయోగములేని; అర్థం - పర్థం లేని ప్రలాపము.

अनामय - वि० జబ్బులేని ; पुं० ఆరోగ్యము.

अनामा - वि० పేరు ప్రఖ్యాతులు లేని.

अनामिका - स्त्री० ఉంగరపు వ్రేలు.

अनायास-क्रि०वि० సులువుగా; ప్రయాసము లేకుండా తటాలున.

अनार - पुं० దానిమ్మ చెట్టు లేక కాయ; చిచ్చుబుడ్డి

अनावृत - वि० ఆవరణలేని; కప్పబడని.

अनावृष्टि - स्त्री० వర్షాభావము.

अनास़ - पुं० మిత్రుడు.

अनासक्त - वि० ఆసక్తిలేని; కోరికలేని.

अनास्था - स्त्री० అశ్రద్ధ; నమ్మకము లేని.

अनाहार - वि० నిరాహారము; पुं० ఉపవాసము; లంఘనము.

अनाहूत - वि० ఆహ్వానింపబడని.

अनिंद्य - वि० దోషరహితమైన; ఉత్తమమైన;; దోషములేని.

अनिच्छा - स्त्री० అయిష్టము.

अनित्य - स्त्री० అస్థిరమైన; అశాశ్వతమైన.

अनिमिष ; अनिमेष - क्रि०वि० రెప్పవేయకుండా; నిరంతరము पुं० చేప; మీను.

अनियंत्रित - वि० నిరంకుశమైన; నిగ్రహము లేని.

अनियमित-वि० నియమములేని; అనిశ్చితము.

अनियारा - वि० మొనగల; పదునైన.

अनिर्दिष्ट - वि० నిర్దేశింపబడని.

अनिर्वचनीय - वि० చెప్పరాని; వర్ణింప

నలవిగాని.
अनिर्वाच्य - वि० చెప్పుకొనదగని; వర్ణింప వీలులేని.
अनिवार्य - वि० తప్పనిసరి.
अनिल - पुं० గాలి; వాయువు
अनिष्ट - वि० ఇష్టముకాని; पुं० అశుభము.
अनी - स्त्री० కొన, మొన; లజ్జ; దెప్పి పొడుపు; సేన.
अनीक - पुं० సేన.
अनीठ - वि० ఇష్టములేనిది; చెడ్డది.
अनीत ; अनीति - पुं० నీతిలేని; పోకిరి తనము; అన్యాయము; అనీతి.
अनीश - पुं० అనాధుడు; దిక్కులేనివాడు; దీనుడు; శ్రేష్ఠుడు.
अनीस - पुं० दे० अनीश.
अनु - ఒక ఉపసర్గము - తరువాత; ప్రతియొక్క మాటి మాటికి; తో కూడ అను ఎన్నో అర్థములిచ్చును.
अनुकंपा - स्त्री० దయ; దాక్షిణ్యము.
अनुकरण - पुं० నకలు.
अनुगृहीत - वि० కృతజ్ఞుడు.
अनुग्रह - पुं० దయ; అనుగ్రహము; సహాయము.
अनुग्रही - वि० దయగల; पुं० సంరక్షకుడు.
अनुगत - पुं० సేవకుడు.
अनुगामी - पुं० ఆజ్ఞానువర్తి; వెంటనడచు వాడు.
अनुचर - पुं० అనుచరుడు; సేవకుడు.
अनुच्छेद - पुं० అధ్యాయము; పరిచ్ఛేదము.
अनुज - पुं० తమ్ముడు.
अनुज्ञा - स्त्री० ఆజ్ఞ.
अनुपात - पुं० దుఃఖము; పశ్చాత్తాపము; సంబంధము, Ratio.
अनुनय - पुं० వినయము; ప్రార్థన; వేడు కొనుట.
अनुनयी - पुं० విధేయుడు.
अनुनाद - पुं० ప్రతిధ్వని गूँज.
अनुनासिक - वि० ముక్కుతో పలకబడు నది Nasal.
अनुपम - वि० అద్వితీయము; సాటిలేని.
अनुपयुक्त - वि० పనికిమాలిన.
अनुपलब्ध - वि० పొందబడనిది.
अनुपस्थित - वि० హాజరుకాని.
अनिपस्थिति - स्त्री० గైరుహాజరు.
अनुप्राणित - वि० ప్రేమింపబడిన; పోషింప బడిన; జీవించుచున్న.
अनुप्राशन - पुं० అన్నప్రాశన.
अनुप्रास - पुं० వర్ణసామ్యము; ఒక శబ్దాలం కారము.
अनुबंध - पुं० అనుబంధము; ఒప్పందము;

సంబంధము.

अनुभूति - स्त्री० అనుభవము.

अनुभोग - पुं० అనుభవము; భోగము.

अनुमति - स्त्री० అనుజ్ఞ; సమ్మతి.

अनुमान - पुं० అంచనా; ఉజ్జాయింపుగా.

अनुमानत - क्रि०वि० अंदाजन ; ఉజ్జాయింపుగా.

अनुमेय - वि० ఊహింపదగినది.

अनुमोदन - पुं० ఆమోదము.

अनुयायी -पुं० అనుసరించువాడు; वि०వెంబడించువాడు.

अनुरक्त - वि० అనురాగముగల; पुं०అనురాగము గలవాడు.

अनुराग - पुं० అనురాగము; ప్రేమ; ఎరుపు రంగు; శ్రద్ధ.

अनुरोध - पुं० మర్యాదగా బలవంత పెట్టుట; ఆటంకము.

अनुलेपन - पुं० లేపనము; అలుకు; నలుగు పెట్టుట.

अनुशृति - स्त्री० పారంపర్యము; వినికిడి.

अनुषंगी - वि० సంబంధించిన; తప్పని సరిగా జరుగునది; అనురాగముగల.

अनुष्ठान - पुं० వేదోక్తవిధి; ఆచారము.

अनुसरण - पुं० అనుసరణము.

अनुसार - क्रि०वि० అనుసారముగా; అనుగుణముగా.

अनूठा - वि० అద్భుతమైన.

अनूढ - वि० వివాహముకానివాడు.

अनूढा - वि० వివాహము కాని స్త్రీ.

अनूदित - वि० అనువదింపబడిన.

अनूप - वि० అనుపమైన; సాటిలేని.

अनुवाद - पुं० తర్జుమా; అనువాదము.

अनुवादक - पुं० అనువాదకుడు; తర్జుమా చేయువాడు.

अनेरा - वि० వ్యర్థము; నిజముకాని; వృథా; అన్యాయముగా వ్యవహరించువాడు.

अनैस - पुं० కీడు; దిగులు वि० చెడ్డ; అయిష్టమైన; పనికిమాలిన.

अन्देशा - पुं० సంశయము; తటపటాయింపు; హాని; దుఃఖము.

अन्न - पुं० ధాన్యము; అన్నము.

अन्ना - स्त्री० తల్లి; దాది.

अन्य - वि० పరాయి; ఇతర.

अन्यत्र - क्रि०वि० మరియొకచోట.

अन्यथा - क्रि०वि० లేనియెడల; వేరు విధముగా.

अन्यपुरूष - क्रि०वि० ప్రథమ పురుషము third person ; ఇతరుడు.

अन्यमनस्क - वि० పరధ్యానములోనున్న; దిగులుగానున్న.

अन्योन्य - सर्व० పరస్పరము.

अन्वय - पुं० పరస్పర సంబంధము; అన్వయము; వంశము.

अन्वीक्षण - पुं० సూక్ష్మ పరిశీలన.

अन्वेषण - पुं० అన్వేషణ; వెదకుట; పరిశోధన.

अन्वेषी - पुं० పరిశోధించువాడు.

अपंग - वि० వికలాంగుడు; అంగహీనుడు.

अप - उपस - విరుద్ధార్థమునిచ్చు ఉపసర్గము.

अपकर्ष - पुं० పతనము; అవమానము.

अपकाजी - वि० స్వార్థపరుడు; స్వార్థము కలవాడు; చెడ్డపని చేయువాడు.

अपकार - पुं० అపకారము; అవమానము; హాని.

अपकीर्ति - स्त्री० అపకీర్తి; అప్రతిష్ఠ.

अपक्व - वि० పండని; పక్వముకాని.

अपगा - स्त्री० नदी; दरिया ; నది.

अपच - पुं० అజీర్ణము.

अपचय - पुं० లోటు; వినాశము; హాని.

अपचार - पुं० అపచారము; తప్పు; అపకీర్తి.

अपजय - स्त्री० ఓటమి.

अपटु - वि० అసమర్థుడు; చేతకాని.

अपढ - वि० చదువురాని; అజ్ఞాని.

अपत - वि० ఆకులులేని; సిగ్గులేని.

अपत्य - पुं० సంతానము.

अपन - सर्व० మనము.

अपना - सर्व० తన; ఆత్మీయుడు.

अपनाना - स०क्रि० దగ్గరకు తీసికొనుట; తనలో లేక తమలో కలుపుగొనుట.

अपनापन ; अपनायत - पुं०स्त्री० ఆత్మీయత

अपनापा - पुं० दे० अपनापन.

अपने आप - सर्व० స్వయముగా.

अपभ्रंश - पुं० పదముల యొక్క వికృత రూపము; అపభ్రంశము.

अपमान - पुं० అవమానము.

अपमार्ग - पुं० చెడుదారి.

अपयश - पुं० అపకీర్తి.

अपर - वि० ఇతరము; వెనుకటి.

अपरा - स्त्री० లౌకికవిద్య; మరియొక; పశ్చిమ దిశ.

अपराजिता - स्त्री० కోకిల; దుర్గాదేవి.

अपराह - पुं० మిట్ట మధ్యాహ్నము.

अपरिमित - वि० మితములేని.

अपरिमेय - वि० ఊహాతీతమైన.

अपर्णा - स्त्री० పార్వతి; దుర్గ.

अपलक - वि० రెప్పవాల్చక.

अपवर्ग - पुं० మోక్షము; దానము; నిర్వాణము.

अपवाद - पुं० సాధారణ నియమునకు భిన్నముగా నున్నది; అపకీర్తి.

अपशब्द - पुं० చెడు శబ్దము; తిట్టు.

अपसरण - पुं० దూరముచేయుట; వెడలు గొట్టుట.

अपस्मार - पुं० మూర్ఛరోగము.

अपहृत - वि० దొంగిలించబడిన.

अपांग - पुं० కటాక్షము; క్రీగంటి చూపు ; वि० వికలాంగుడు.

अपा - पुं० అహంకారము; గర్వము; దర్పము.

अपादान - पुं० విడిపోవుట; వేరగుట; పంచమీ విభక్తి.

अपाय - पुं० అపాయము; ఆపద; నాశము.

अपार - वि० దాటశక్యముగాని; అంతులేని.

अपावन - वि० అపవిత్రమైన, అపావనమైన.

अपाहिज -वि० అపాంగుడు; వికలాంగుడు; కుంటి గ్రుడ్డి; సోమరి.

अपितु - अव्य० बल्कि ; కాని; అదిగాక.

अपील - स्त्री० నివేదనము; ప్రార్థన.

अपूर्व - वि० అద్భుతమైన पुं० పశ్చిమదిశ.

अपेक्षा - स्त्री० కోరిక; వాంఛ; ఆశ अव्य० కంటె ; से.

अपेक्षित - वि० కోరబడిన; వాంఛితము.

अपेय - वि० త్రాగకూడని.

अपेल - वि० अटल ; దృఢమైన.

अप्रतिभ-वि० నివ్వెరబోయిన; తెల్లబోయిన.

अप्रतिहत - वि० అడ్డు-ఆపులేని; జయించిన.

अप्राप्त - वि० పొందని.

अप्राप्य - वि० ప్రాప్తించని; లభ్యముగాని; దొరకని.

अप्रिय - वि० ప్రియముకాని; రుచిలేని.

अफई - पुं० త్రాచుపాము.

अफगन - पुं० విజయము సాధించినవాడు, పడగొట్టువాడు.

अफरना ; अफराना - अ०क्रि० కడుపు నిండా భుజించుట; భోజనముతో తృప్తి నొందుట.

अफलातून - पुं० ప్లేటో అను గ్రీకుదేశపు తత్వవేత్త.

अफवाह - स्त्री० వదంతి.

अफसर - पुं० ఆఫీసరు, అధికారి.

अफसाना - पुं० किस्सा ; కథ.

अफसोस - पुं० దుఃఖము.

अफीक - वि० సదాచారి

अफीम - स्त्री० నల్లమందు.

अफीमची - पुं० అలవాటుగా నల్లమందు తినువాడు.

अब - क्रि०वि० ఇప్పుడు.

अबखरा - पुं० ఆవిరి.

अबतर - वि० చెడ్డ; చెడిన; పతనమైన.

अबतरी - स्त्री० చెడుగు; పతనము.

अबद - पुं० అనంతము.
अबरक ; अबरख - पुं० అభ్రకము.
अबलक ; अबलख - वि० चितकबरा; दोरंगा या दुरंगा ; రెండు రంగులు కలసిన పుం० నలుపు తెలుపుల గుఱ్ఱము.
अबला - स्त्री० స్త్రీ.
अबवाब - पुं० అదనపు పన్ను; cess.
अबाकबा - पुं० వదులైన పొడుగుపాటి అంగరఖా లేక చొక్కా.
अबादान - वि० నిండిన; నిండుగనున్న; సమర్థమైన.
अबादानी - स्त्री० दे० आबादानी.
अबाध ; अबाधित - वि० నిరాటంకమైన; విఘ్నరహితమైన.
अबार - स्त्री० ఆలస్యము क्रि०वि० శీఘ్రముగా.
अबीर - पुं० బుక్కా; గులాము; పుప్పొడి
अबुध - वि० బుద్ధిహీనుడు.
अबू - पुं० తండ్రి.
अबूझ - वि०दे० अबुधा.
अबे - अव्य० తిరస్కార సూచక శబ్దము; అరే!
अबे तबे तबे करना - स०क्रि० - అసభ్యతా పూర్వంగా నిందించుట లేక మాట్లాడుట.
अबेर - स्त्री० ఆలస్యము.
अब्द - पुं० సంవత్సరము; మేఘము.
अब्धि - पुं० సముద్రము.
अब्बा - पुं० తండ్రి.
अब्बास - पुं० సింహము; మహమ్మదు సాహెబు యొక్క పినతండ్రిపేరు.
अब्र - पुं० మేఘము.
अभद्र - वि० అసభ్యుడు; నీచమగు.
अभाग - पुं० దురదృష్టము.
अभागा - पुं० భాగ్యహీనుడు.
अभाग्य - पुं० दे० अभाग.
अभाव - पुं० అభావము; లోటు.
अभास - दे० आभास.
अभिघार - पुं० మంత్రములతో ఇచ్చుబలి.
अभिजात - वि० గొప్ప వంశములో జన్మించిన
अभिजित - वि० విజయుడు; జయించిన వాడు.
अभिज्ञ - वि० తెలిసినవాడు.
अभिज्ञा - स्त्री० స్మృతి; అలౌకిక జ్ఞానము.
अभिज्ञान - पुं० గురుతు; స్మృతి చిహ్నము; జ్ఞాపకము.
अभिधान - पुं० పేరు; ఉపాధి; హోదా.
अभिनंदन - पुं० ప్రశంస; అభినందన; ఆనందము; పొగడ్త.

अभिनय - पुं० నటన; అభినయము.
अभिनव - पुं० ఆధునికము.
अभिनिवेश-पुं० తత్పరత; మనో యోగము.
अभिनेता - पुं० నటుడు; actor.
अभिनेत्री - पुं० నటి ; actoress.
अभिन्न - वि० తేడాలేని; భిన్నముకాని.
अभिपन्न - वि० ఆపద గ్రస్తుడు ; पुं० పాపి; అపరాధి.
अभिभावक - पुं० సంరక్షకుడు; పోషకుడు.
अभिभाषण - पुं० ఉపన్యాసము.
अभिमत - पुं० సమ్మతి.
अभिमान - पुं० అభిమానము; అహంకారము; గర్వము.
अभियान - पुं० దాడి; ముట్టడి; యాత్ర.
अभियुक्त - पुं० నేరస్థుడు.
अभियोग - पुं० నేరారోపణ; నేరము.
अभियोगी - पुं० ఫిర్యాది.
अभिराम - वि० మనోహరమైన.
अभिरुचि - स्त्री० కోరిక; ప్రవృత్తి.
अभिलाष ; अभिलाषा - पुं०स्त्री० అభిలాష; వాంఛ.
अभिलेख - पुं० శిలాశాసనము; తామ్రపత్రములలో వ్రాయబడినశాసనసూచన
अभिवंदन ; अभिवंदना - पुं० నమస్కారము; స్తుతి.
अभिवंदनीय; अभिवंद्य- पुं० నమస్కరింపదగిన; స్తుతింపదగిన.
अभिवादक - पुं० నమస్కరించువాడు; స్తుతించువాడు.
अभिवादन - पुं० శ్రద్ధాంజలి ; స్తుతి.
अभिव्यंजन - पुं० ; **अभिव्यंजना** - स्त्री० అభివ్యంజన; అభివ్యక్తి.
अभिशंस ; अभिशंसा - पुं०स्त्री० నేరము ఋజువుపరచుట ; శిక్షవిధించుట.
अभिशप्त - पुं० శపింపబడిన.
अभिशाप - पुं० శాపము.
अभिसंधि - स्त्री० కుట్ర; మోసము.
अभिसार - पुं० ప్రియుని కలసికొనుటకు చేయు యాత్ర.
अभिसारना - अ०क्रि० ప్రియుని కలసికొనుటకు వెళ్ళుట.
अभिसारिका ; अभिसारिणी - पुं० ప్రియుని కలసికొనుటకు సంకేతస్థలమునకు వెళ్ళు ప్రియురాలు.
अभिसारी - पुं० ప్రియురాలిని కలసి కొనుటకు సంకేతస్థలమునకు వెళ్ళు ప్రియుడు.
अभिहित - वि० చెప్పబడిన.
अभी - क्रि०वि० ఇప్పుడే; ఇప్పుడు కూడ
अभीप्सा - स्त्री० తీవ్రవాంఛ.
अभीर - पुं० గొల్లవాడు.

अभीष्ट - पुं॰ కోరిక वि॰ కోరిన.
अभुआना - अ॰क्रि॰ - గణము పూనుట; ఒళ్ళు పెరుగుట; భూతముఆవేశించుట.
अभूत - वि॰ లక్షణమైన.
अभ्यंतर - पुं॰ నడుమ; లోన; హృదయము.
अभ्यर्थना - स्त्री॰ వేడుకోలు.
अभ्यस्त - वि॰ అభ్యసించిన; అభ్యసింప బడిన.
अभ्युत्थान - पुं॰ సమృద్ధి; ఔన్నత్యము.
अभ्यागत - पुं॰ అతిథి.
अभ्युदय - पुं॰ శుభోదయము.
अभ्र - पुं॰ మేఘము.
अभ्रांत - वि॰ భ్రాంతిలేని.
अमचूर - पुं॰ మామిడి; బురుగు; ఎండిన మామిడి కాయచూర్ణము.
अमर - वि॰ చావు లేని पुं॰ దేవత.
अमराई - स्त्री॰ మామిడితోపు లేక మామిడి తోట.
अमरुद - पुं॰ జామిచెట్టు లేక కాయ.
अमर्त्य - वि॰ చావులేని पुं॰ దేవత.
अमर्ष - पुं॰ కోపము; కినుక.
अमल - वि॰ స్వచ్ఛమైన; దోషములేని पुं॰ నడవడి; అధికారము.
अमलदारी - स्त्री॰ రాజ్యాధికారము; పరి పాలనా కాలము.
अमला - स्त्री॰ లక్ష్మి; నేల ఉసిరిచెట్టు.
अमली - वि॰ అమలులోనికివచ్చు; पुं॰ త్రాగు బోతు.
अमात्य - पुं॰ మంత్రి.
अमान - वि॰ కొలతలేని; గౌరవములేని; గర్వములేని पुं॰ రక్షణ; శరణు.
अमाना - अ॰क्रि॰ పూర్తిగానుండుట; ఇముడుట.
अमानी - स्त्री॰ పోరంబోకు భూమి; पुं॰ గర్వములేని.
अमानुषी - स्त्री॰ పైశాచికము; పాశవికము.
अमामा - पुं॰ साफा ; తలపాగ.
अमारी - स्त्री॰ అంబారి
अमाल - पुं॰ అధికారి; శాసకుడు.
अमालनामा - पुं॰ కార్యవివరణము వ్రాసి ఉంచు పుస్తకము.
अमावट - स्त्री॰ మామిడి తాండ్ర.
अमिट - पुं॰ శాశ్వతమైన; నశ్వరముకాని.
अमिताभ - पुं॰ అమితమైన తేజస్సుగల ; पुं॰ బుద్ధుడు.
अमिय - पुं॰ अमी ; అమృతము.
अमियमूरि - स्त्री॰ సంజీవని మూలిక.
अमिष - वि॰ మిషలేని; కపటములేని.
अमी - पुं॰ दे॰ अमिय.
अमीन - पुं॰ కోర్టు అమీనా; న్యాయస్థానము

నుంచి ఉత్తర్వులు తెచ్చు కర్మచారి.

अमीर - पुं० ధనవంతుడు; భాగ్యవంతుడు.

अमीरजादा-पुं० ధనవంతుని కుమారుడు.

अमीराना -पुं० దనవంతులరీతి; ధనవంతుల వలె; ప్రభువుల రీతి.

अमीरी - स्त्री० ధనాఢ్యత; సంపన్నత.

अमीरुल अस्कर - पुं० సేనాధిపతి.

अमुक - वि० ఫలానా; ఒకానొక.

अमूमन - पुं० సాధారణమైన.

अमूर्त्त - वि० రూపములేని.

अमूल - वि० ఆధారములేని; వేరులేని.

अमूलक ; अमूल्य - वि० వెలలేని; అమూల్యమైన; అతి విలువైన.

अमृत - पुं० అమృతము.

अमेठना - स०क्रि० दे० उमेठना.

अमेय - वि० అపరిమితము.

अमोघ - वि० అమోఘమైన; వ్యర్థముకాని.

अमोल ; अमोलक - वि० दे० अमूल्य.

अमोला - पुं० మామిడిమొక్క; మొలకెత్తుచున్న మామిడిమొక్క.

अम्जद - वि० ఎక్కువపవిత్రమైన; పూజ్యుడు.

अम्जाद - पुं० పూజ్యులు.

अम्लान - वि० వాడనిది; నిర్మలమైన.

अम्हौरी - स्त्री० ఒంటిపేలుడు; శరీరపు పేలుడు.

अयन - पुं० ఇల్లు; మార్గము; ఉత్తర దక్షిణాయనములు.

अयश - पुं० అపకీర్తి.

अयाँ - वि० స్పష్టమైన; గోచరమైన.

अयाचित - वि० కోరబడనిది; యాచింపబడనిది.

अयाची - वि० యాచించనివాడు पुं०అయాచకుడు.

अयादत - स्त्री० రోగియొక్క క్షేమ సమాచారము విచారించుట.

अयाल - पुं० గుఱ్ఱపు జూలు; సింహము జూలు.

अयोग - पुं० అకలయిక; అనౌచిత్యము; చెడుకాలము.

अय्याम - पुं० సమయము.

अय्यार - पुं० బహుచెడ్డవాడు ; ధూర్తుడు.

अय्यारा - पुं० వ్యభిచారి; విలాసి.

अरंड - पुं० ఆముదము.

अरक - पुं० అరకు; రసము.

अरगजा - पुं० సుగంధ ద్రవ్యము.

अरगनी - स्त्री० दे० अलगनी.

अरज - स्त्री० నివేదనము; ప్రార్థన पुं० వెడల్పు

अरजना - स०क्रि० ప్రార్థించుట.

अरजी - स्त्री० దరఖాస్తు वि० దరఖాస్తు దారుడు.

अरजमन्द - पुं० ప్రార్థించువాడు.

अरजाँ - वि० చౌక

अरथाना - स०क्रि० - అర్థము చెప్పుట; తెలియచెప్పుట.

अरथी - स्त्री० పాడె.

अरदली - पुं० బిళ్ళబంట్రోతు.

अरना - पुं० అడవి ఎనుబోతు ; अ०क्रि० హఠము చేయుట.

अरब - पुं० నూరుకోట్లు; అరేబియా నివాసి.

अरबी - पुं० అరేబియా నివాసి (స్త్రీ) అరబీ భాష.

अरमान - पुं० ఆకాంక్ష.

अरवा - पुं० పచ్చిబియ్యము.

अरविंद - पुं० తామరపువ్వు; పద్మము.

अरवी - स्त्री० अरुई ; చామదుంప.

अरस-परस - पुं० ఒక విధమైన పిల్లల ఆట (దాగుడు మూత).

अरसा - पुं० సమయము; వ్యవధి.

अरस्तू - पुं० గ్రీకు దేశపు తత్వవేత్త.

अरहट - पुं० బావి గిలక.

अरहर - स्त्री० కందులు.

अराजकता - स्त्री० అరాజకత్వము; అరాచకత్వము.

अराजी - स्त्री० సాగులోకి వచ్చిన భూమి.

अराल - वि० వంకరైన पुं० మదపుటేనుగు.

अराति - पुं० శత్రువు.

अरिवन - पुं० చేంత్రాడు.

अरिष्ट - पुं० అరిష్టము; కీడు; అపశకునము.

अरु - अव्य० మరియు और.

अरुई - स्त्री० दे० अरवी.

अरुज - वि० రోగములేని.

अरुण - वि० కొంచెము ఎర్రని సూర్యుడు; సూర్యసారథి.

अरुणशिखा - पुं० కోడిపుంజు.

अरुणाई ; अरुणिमा - स्त्री० ఎఱ్ఱదనము.

अर्क - पुं० సూర్యుడు.

अर्गल - पुं० **अर्गला**-स्त्री० తలుపు గడియ.

अर्घ ; अर्घ्य - पुं० అర్ఘ్యము; పూజ; వెల.

अर्चक - पुं० పూజారి.

अर्चन - पुं० **अर्चना** - स्त्री० పూజ.

अर्चि - स्त्री० అగ్నిజ్వాల; కిరణము.

अर्चित - वि० పూజింపబడిన; సత్కరింపబడిన.

अर्ज - पुं० నివేదన; ప్రార్థన; వెడల్పు.

अर्जक - वि० సంపాదించువాడు.

अर्जन - पुं० సంపాదన.

अर्जा - वि० చౌక.

अर्जित - वि० సంపాదించిన.

अर्जी - स्त्री० దరఖాస్తు; ప్రార్థనాపత్రము.

अर्जी-दावा - पुं० న్యాయస్థానమునందు

దాఖలు చేయుట అర్జీ.

अर्जी - नवीस - पुं० అర్జీలు వ్రాయువాడు.

अर्णव - पुं० సముద్రము; సూర్యుడు; ఆకాశము.

अर्थ -पुं० అర్థము; ఉద్దేశ్యము; అభిప్రాయము; ధనము; కారణము.

अर्थकर - वि० ధనోపార్జన చేయు; లాభదాయకమైన.

अर्थदण्ड - पुं० జరిమానా.

अर्थशास्त्र - पुं० ఆర్థికశాస్త్రము; అర్థశాస్త్రము.

अर्थात - अव्य० यानी అనగా.

अर्थी - पुं० అర్థించువాడు; యాచకుడు.

अर्दली - पुं० బిళ్ళబంట్రోతు.

अर्धांगी - पुं० భార్య.

अर्पण - पुं० అర్పణ; అర్పించుట.

अर्बखर्ण - वि० లెక్కలేనన్ని.

अर्भक - पुं० దుర్బలుడు; అర్భకుడు; చిన్న బాలుడు ; శిశువు.

अलग - वि० వేరుగా; భిన్నమైన.

अलम - अव्य० पर्याप्त ; చాలినంత.

अलम - पुं० దుఃఖము; వేదన; జండా.

अलगौझा - पुं० సంపకము; వేర్పాటు.

अलतमिश - पुं० సేనా నాయకుడు.

अलफाज - पुं० శబ్దములు. लफज కి बहुवचन.

अलबत्ता - क्रि०वि० నిస్సందేహముగా.

अलबेला - वि० షోకిలా; విలాసి.

अलमस्त-वि० చీకూచింతలేని; మదించిన.

अलमास - पुं० వజ్రము.

अलस - वि० సోమరి.

अलसाना - अ०क्रि० బద్ధకించుట.

अलसुबह - क्रि०वि० తెల్లవారుఝామున.

अलसी - स्त्री० అవిసె చెట్టు.

अलसेट - स्त्री० అడ్డంకి ; లేని పోని జాగు.

अलहदा - वि० వేరు; వేరైన ; अलग.

अलान - पुं० ఏనుగును కట్టివేయుటకు గొలుసు.

अलापना - अ०क्रि० రాగాలాపన చేయుట.

अलार - पुं० చలిమంట; ఆవము.

अलाल - वि० పనికిరాని; సోమరి

अलाव - पुं० చిట్టి; కొలిమి.

अलावा - क्रि०वि० అంతేకాక; తప్ప.

अलि - पुं० గండు తుమ్మెద.

अली - स्त्री० చెలికత్తె; సఖి; సంక్తి; తుమ్మెద.

अलीक - पुं० మర్యాదహీనత; वि० దారి తప్పిన.

अलोना - वि० ఉప్పులేని; రుచిలేని.

अलौकिक - वि० అద్భుతమైన; లోకాతీతమైన.

अल्ताफ - पुं० దయ; అనుగ్రహము.
अल्पसंख्यक - पुं० అల్పసంఖ్యాకులు.
अल्हक - वि० వాస్తవముగా; నిజానికి.
अल्हड - वि० పిన్నవయస్సుగల; నిర్లక్ష్యముగా తిరుగు; అమాయకమైన; లేగదూడ.
अवगत - वि० తెలిసిన; విదితమైన.
अवगुंठन - पुं० ముసుగు; ఆచ్ఛాదనము.
अवगुंठित - वि० దాచబడిన; అచ్ఛాదితము; ముసుగు వేయబడిన.
अवगुंफन - पुं० గ్రుచ్చుట; కూర్చుట; అల్లుట.
अवघट - वि० దుర్గమమైన; కఠినమైన.
अवज्ञा - स्त्री० తిరస్కారము, అవమానము.
अवडेर - पुं० ఇబ్బంది; తగులాటము.
अवतंश ; अवतंस - पुं० శిరోభూషణము; కిరీటము; శ్రేష్ఠుడు.
अवदात - वि० స్వచ్ఛమైన; ఉజ్వలమైన.
अवद्य - वि० అధముడు; పాపి.
अवधि - स्त्री० గడువు; వ్యవధి; మేర;అయోధ్య సంబంధమైన.
अवधी - स्त्री० అవధిభాష - అయోధ్య ప్రాంతపు భాష.
अवधूत - पुं० సన్యాసి; దిగంబర సన్యాసి; సాధువు.
अवध्य - वि० వధింపరానిది; చంపరానిది.
अवनत - वि० పతితమైన; వంగిన.
अवनति - स्त्री० అధోగతి; హీనదశ; లొంగిన.
अवनि - स्त्री० భూమి.
अवनिय - पुं० राजा ; రాజు.
अवमान - पुं० అవమానము; తిరస్కారము.
अवयव - पुं० అవయవము; శరీరాంగము.
अवयस्क - वि० అల్పవయస్కుడు; మైనరు; ఈడురాని.
अवस्क - वि० అవరుద్ధమైన, ఆగిన; అడ్డగింపబడిన.
अवरुढ - वि० దిగిన.
अवरेब - पुं० వంకరనడత; పేచీ; వంకర కత్తిరింపు (గుడ్డ).
अवरोध - पुं० అడ్డు; అడ్డగింత; అవరోధము; అంతఃపురము.
अवरोहण - पुं० దిగుట; పతనము.
अवरोहना - अ०क्रि० దిగుట; स०क्रि० అడ్డగించుట.
अवलंब ; अवलंबन - पुं० ఆధారము; ఆశ్రయము.
अवलंबित - वि० ఆశ్రయించిన; ఆధారపడిన.
अवलि; अवली - पुं० పంక్తి; సమూహము.
अवलोकन- पुं० పరిశీలన; అవలోకనము.
अवलोकना - स०क्रि० చూచుట; పరి

శీలించుట.

अवश - पुं० వశములేని; విధిలేక.

अवश्य-क्रि०वि०जरूर ; తప్పక; అవశ్యము.

अवश्यमेव - क्रि०वि० తప్పకుండా; నిశ్చయముగా.

अवशिष्ट - वि० बाकी ; మిగిలిన.

अवसन्न - वि० చివరిదశలోనున్న; నశించనున్న.

अवसाद - पुं० విషాదము; అలసట.

अवसान - पुं० మరణము; నాశనము.

अवसि - क्रि०वि० दे० अवश्य.

अवस्था - स्त्री० స్థితి; వయస్సు; దశ

अवस्थित - वि० ఆగిన. హాజరైన.

अवहित्थ-पुं०**अवहित्था**-स्त्री- గోపనము; చాటు; మనోభావములను గోప్యముగానుంచుట.

अवहेलना-स्त्री० తృణీకారము; అనాదరణము; తిరస్కారము.

अवहेला - स्त्री० दे० अवहेलना.

अवांतर - वि० లోపలి; నడుము पुं० మధ్య.

अवाई- स्त्री० ఆగమనము; లోతుగా దున్నుట.

अवाक् - वि० స్తబ్దుడైన; నిశ్చేష్టుడైన.

अवाच्य - वि० చెప్పకూడనిది.

अवाम - पुं० (आम का बहु वचन) - జనసమూహము ; సామాన్య ప్రజ.

अवारजा - पुं० ఖాతా పుస్తకము.

अविफल -वि० మార్పులేని; తారుమారులేని; వ్యవస్థితము.

अविकार -वि०వికారములేని; మార్పులేని.

अविगत - वि० తెలియశక్యముకాని; గతించనిది.

अविचल - वि० చలనములేని.

अविद्या - स्त्री० అజ్ఞానము, మాయ; భ్రాంతి.

अविनय - पुं० అవిధేయత.

अविरत - वि० నిరంతరము; ఎల్లప్పుడు.

अविरल - वि० దట్టమైన.

अविराम - वि० విరామములేని; क्रि०वि० నిరంతరము.

अविलंब - वि० ఆలస్యములేని ; क्रि०वि० శీఘ్రముగా.

अविश्रांत - वि० అలయని; ఆగని ; क्रि०वि० ఎడతెరిపి లేకుండా.

अवीरा - स्त्री० భర్త కుమారులు లేని స్త్రీ. वि० స్వతంత్రమైన.

अवैतनिक - वि० జీతములేని.

अवैधा - वि० చట్ట విరుద్ధము; నియమ విరుద్ధము; చట్టవిరుద్ధమైన.

अव्यय - वि० నశించని; మార్పులేని; వికారము లేని.

अव्यवस्था - स्त्री॰ గడబిడ; నియమ రాహిత్యము.

अव्यवस्थित - वि॰ వ్యవస్థలేని; నియమ పాలనలేని.

अव्याधात - वि॰ అడ్డులేని.

अव्वल - वि॰ ప్రథమము; మొదటి;శ్రేష్ఠమైన ప్రారంభము.

अशंक - वि॰ बेशक ; జంకులేని; సందేహ ములేని.

अशंकित - वि॰ दे॰ अशंक.

अशकुन - पुं॰ అపశకునము.

अशन - पुं॰ భోజనము; ఆహారము.

अशरण - वि॰ శరణులేని; నిస్సహాయుడు; అనాధుడు.

अशरफ - वि॰ కులీనుడైన; ఘనమైన,గొప్ప హోదా గలవాడు.

अशराफ - पुं॰ సౌజన్యముగల.

अशिक्षित - वि॰ చదువులేని; సభ్యతలేని.

अशिष्ट - वि॰ అసభ్యమైన; విధేయతలేని.

अशेष - वि॰ అంతయు; నిశ్శేషము.

अशोक-वि॰ దుఃఖములేని; అశోకవృక్షము.

अश्क ; अश्रु - पुं॰ आँसू ; కన్నీరు.

अश्रुत - वि॰ వినని.

अश्लील - वि॰ అసభ్యమైన; అవాచ్యము; బూతు.

अश्व - पुं॰ అశ్వము; గుఱ్ఱము.

अश्वतर - पुं॰ खच्चर ; కంచరగాడిద.

अश्वत्थ - पुं॰ రావిచెట్టు; అశ్వని నక్షత్రము.

अष्टम - वि॰ ఎనిమిదవ.

असंख्य - वि॰ లెక్కలేని अनगिनत.

असंगत - वि॰ పొసగని ; యుక్తముకాని.

असंगति - स्त्री॰ అనౌచిత్యము; పొసగమి.

असंतुष्ट - वि॰ తృప్తిలేని.

असंबद्ध - पुं॰ పొసగని; సంబంధములేని.

असंभावना - स्त्री॰ అసంభవము; సంభావ్య ముకాని.

असंथत-वि॰ స్వచ్ఛందముగా; నియంత్రము లేని.

असगुन - पुं॰ దుశ్శకునము.

असबाब - पुं॰ सामान ; సామానులు; కారణములు.

असभ्य - वि॰ సభ్యతలేని; అసభ్యమైన.

असमंजस - स्त्री॰ అనిశ్చయమైనస్థితి ; తటపటాయింపు; ఇబ్బంది.

असम - पुं॰ పాపము; అపరాధము.

असमत ; अस्मत - पुं॰ పవిత్రత; పాతివ్రత్యము.

असमग्र - वि॰ అసంపూర్ణమైన.

असर - पुं॰ ప్రభావము; ఒత్తిడి.

असरार - क्रि॰वि॰ बारबार ; మాటి

మాటికీ; ఎడతెగక; पुं० రహస్యము.

असल - पुं० మూలధనము; అసలు; పునాది; वि० యధార్థమైన; పరిశుద్ధమైన.

असलियत - स्त्री० అసలు విషయము; వాస్తవము; సారము.

असली - वि० కల్తీలేని; నిజమైన; ప్రధానమైన; శుద్ధమైన; నిజమైన.

असह - वि० సహించరాని.

असहयोग - पुं० సహాయ నిరాకరణము.

असहाब - पुं० (साहब का बहु०); గొప్పవాడు.

असहाय - वि० నిస్సహాయమైన; తోడులేని; దిక్కులేని.

असहिष्णु - वि० ఓర్పులేనివాడు.

असह्य - वि० సహింపలేని.

असाध्य - वि० సాధ్యముకాని; సాధ్యపడని.

असामी - पुं० ఆసామి; వ్యక్తి; రైతు; కౌలుదారు.

असावधानी - स्त्री० అజాగ్రత్త; ప్రమత్తత.

असि - स्त्री० ఖడ్గము.

असित - वि० తెలుపుకాని; మలినమైన; నల్లని; కుటిలమైన.

असीम - वि० అపరిమితమైన; అంతులేని.

असीर - पुं० ఖైదీ.

असीरी - स्त्री० ఖైదు; చెర.

असील - वि० అభిజాత్యమైన; గొప్ప వంశమున పుట్టిన.

असीस - स्त्री० दे० आशिष.

असीसना - स०क्रि० ఆశీర్వదించుట.

असु - पुं० ప్రాణము.

असुविधा - स्त्री० ఇబ్బంది; కష్టము.

असूया - स्त्री० ఈర్ష్య; ఓర్వలేని తనము.

असोच - वि० చింతలేని; నిశ్చింత; దుఃఖము లేని.

असोज - पुं० ఆశ్వయుజమాసము.

अस्तबल - पुं० అశ్వశాల; గుఱ్ఱముల చావడి; घुडसाल.

अस्तर - पुं० ఒక రకమైన మాసిక; ఒక రకమైన అత్తరు; కంచరగాడిద.

अस्तरकारी - स्त्री० సున్నమువేయుట; గచ్చుచేయుట.

अस्तव्यस्त - पुं० గడబిడగానున్న; గజిబిజిగానున్న; అస్తవ్యస్తముగానున్న.

अस्तित्व - पुं० అస్తిత్వము; ఉనికి.

अस्तीन - स्त्री० दे० आस्तीन.

अस्तु - अव्य० అగుగాక.

अस्तुरा - पुं० మంగలికత్తి.

अस्थि - स्त्री० ఎముక.

अस्पताल - पुं० ఆసుపత్రి; వైద్యశాల.

अस्पृश्य - वि० అంటరాని.

अस्फुट - वि० స్పష్టముకాని; స్ఫుటముకాని.
अस्मत - स्त्री० పాతివ్రత్యము; పావనత.
अस्र -पुं० కాలము; సమయము; हम- अस्र; సమకాలీనుడు.
अस्वस्थ - वि० అనారోగ్యమైన; జబ్బుగానున్న.
अस्वीकार - पुं० అనంగీకారము.
अस्वीकृत - वि० అంగీకరింపని; ఇష్టపడని.
अस्सी - वि० ఎనుబది; ఎనభై.
अहं - सर्व० నేను.
अहक - स्त्री० కామన ; ఆకాంక్ష.
अहकाम-पुं० (हुकम का बहु०) ఆజ్ఞలు; నియమములు.
अहद - पुं० ప్రతిజ్ఞ.
अहदनामा - पुं० సంధిపత్రము; ప్రతిజ్ఞా పత్రము.
अहदी - वि० సోమరి.
अहदे हुकूमत - पुं० శాసనకాలము.
अहमक - वि० మూర్ఖుడు.
अहरह - क्रि०वि० ప్రతిదినము.
अहरा - पुं० పిడకల రాశి.
अहल - वि० యోగ్యమైన; पुं० వ్యక్తి; యజమాని.
अहलकार - पुं० కార్యకర్త.
अहलेकलाम - पुं० సాహిత్యపరుడు లేక పరులు ; విద్యాంసులు.
अहले वतन - पुं० తనదేశవాసులు.
अहसान - पुं० दे० एहसान.
अहसास - पुं० స్పర్శజ్ఞానము.
अहाता - पुं० ఆవరణ.
अहार - पुं० ఆహారము.
अहारना - स०क्रि० భుజించుట; నూలుకు గంజి పెట్టు.
अहि - पुं० సర్పము; పాము ; कोन నల్ల మందు.
अहित - वि० హితముగాని; చెడు శత్రువు.
अहिवात - पुं० పునిస్త్రీతనము ; పుణ్య స్త్రీ తనము - ముతైదువతనము; సౌభాగ్యము.
अहिवातिन-स्त्री० సౌభాగ్యవతి; ముత్తయిదువ; పుణ్యస్త్రీ.
अहीर - पुं० గొల్లవాడు.
अहुरना - अ०क्रि० తొలగుట.
अहेर - पुं० వేట ; వేటాడబడు మృగము.
अहेरी - पुं० अहेरिया - వేటకాడు शिकारी.
अहोरात्र - पुं० రాత్రింబవళ్ళు.

आ

आँक - पुं० అక్షరము; ఒడి; అంకె; గురుతు.
आँकडा - पुं० సంఖ్య; గురుతు; అంకె; కొంకె.
आँकना - स०क्रि० అంచనావేయుట; ఊహించుట; గురుతువేయుట.

आँख - स्त्री॰ కన్ను; ధాన్యపు కంకె ; **आँख** आना ; కళ్ళు కలక వచ్చుట.
आँख मिचौनी ; आँख मिचौली - स्त्री॰ దాగుడుమూత (ఆట)
आँग - पुं॰ అంగము.
आँगन - पुं॰ ఇంటిముంగిలి, వాకిలి.
आँगी - स्त्री॰ రవిక.
आँच - पुं॰ సెగ; తాపము; నిప్పు.
आँचना - स॰क्रि॰ సెగచూపుట; సెగపెట్టు.
आँचर ; आँचल - पुं॰ కొంగు; అంచు.
आँजन - पुं॰ కాటుక.
आँटी - स्त्री॰ చిన్నగడ్డిమోపు; బిల్లంగోడు (ఆటవస్తువు); నూలు కట్ట.
आँठी - पुं॰ గింజ; పెరుగు; మీగడ.
आँड - पुं॰ అండకోశము.
आँडी - स्त्री॰ బండి చక్రమునకు వేయు ఇనప పట్టా.
आँत - स्त्री॰ ప్రేగు.
आँदोलन-पुं॰ ఉద్యమము; అల్లకల్లోలము.
आँधी - स्त्री॰ గాలి దుమారము.
आँच - बाँच-पुं॰ అసంబద్ధపు ప్రలాపము.
आँव - पुं॰ ఆమము; జిగట.
आँवला - पुं॰ ఉసిరిక (చెట్టు లేక కాయ)
आँवाँ - पुं॰ కుమ్మరి ఆవము; బట్టీ.
आँशिक-वि॰ఆంశికము; అంశసంబంధమైన.
आँसू - पुं॰ కన్నీరు.
आइंदा - वि॰ అనాగతము; రానున్న.
आइना ; आईना - पुं॰ అద్దము.
आई - स्त्री॰ మృత్యువు; చావు.
आईन - पुं॰ చట్టము; నియమము.
आक - पुं॰ జిల్లేడు.
आकबत - स्त्री॰ పరలోకము.
आकर-पुं॰ గని, నిధి; ధనరాశి; సమూహము.
आकर्ण - वि॰ చెవి వరకు.
आकलन - पुं॰ సంగ్రహము.
आकला - वि॰ వేగముగల.
आकली - स्त्री॰ వ్యాకులత.
आकांक्षा - स्त्री॰ అభిలాష; కామన.
आकांक्षी - वि॰ అభిలాషి.
आका - पुं॰ యజమాని.
आकार - पुं॰ ఆకారము.
आकिल - वि॰ తెలివిగల; జ్ఞాని.
आकिलाना - क्रि॰वि॰ వివేకముగా.
आकुंचन - पुं॰ ముడత.
आकुल - वि॰ వ్యాకులత చెందిన.
आकूति - स्त्री॰ ఉత్సాహము; ఆశయము; సదాచారము.
आकृष्ट - वि॰ ఆకర్షింపబడిన.
आक्रमण - पुं॰ దాడి; ఆక్రమణ.
आक्रांत-वि॰ఆక్రమింపబడిన; ఓడింపబడిన.

आक्रामक - वि० ఆక్రమించువాడు; దాడి చేయువాడు.

आक्रोश - पुं० ఆక్రోశము; దూషణ; శపించుట.

आक्षेप - पुं० ఆక్షేపణము; ఆరోపణ (దోషము) విసరుట.

आखर - पुं० అక్షరము.

आखरी; आखिरी - वि० చివరి; కడపటి.

आखिर - क्रि०वि० చివరకు; पुं० చివర.

आखिरकार - क्रि०वि० చివరికి; తుదకు.

आखिरत - स्त्री० ప్రళయము; చివరిదశ; పరలోకము.

आखेट - पुं० వేట.

अखेटक - पुं० వేటకాడు.

आखोर - पुं० పనికిమాలిన వస్తువు; గుడ్డిములు ఉండు చోటు.

आखता - वि० बधिया ; బుడ్డవేయబడిన ఎద్దు.

आख्या - स्त्री० కీర్తి; పేరు; వ్యాఖ్యానము.

आख्यात - वि० ప్రతిష్ఠగల; ప్రసిద్ధమైన.

आख्यान - पुं० వృత్తాంతము; కథ; వర్ణనము.

आख्यायिका - स्त्री० కథ.

आगंतुक - वि० आनेवाला ; వచ్చునట్టి; पुं० అతిథి.

आग - स्त्री० నిప్పు; ప్రేమ ; बबूला होना; కోపముతో మండిపడుట.

आगत - वि० आया हुआ ; వచ్చియున్న; पुं० అతిథి.

आगत-स्वागत - पुं० ఆదరణ.

आगम - पुं० రాక; రానున్న; సంగమము; వేదశాస్త్రము.

आगमन - पुं० రాక; ఆదాయము.

आगामी - पुं० జ్యోతిష్కుడు.

आगर - वि० శ్రేష్ఠమైన; చాతుర్యముగల; पुं० గని; సమూహము; కోశాగారము.

आगा-पुं० ఎదుటిభాగము; రొమ్ము; నొసలు; సోదరుడు.

आगा - पुं० సజ్జనుడు; యజమాని; మహమ్మదీయులలోని ఒక తెగ బిరుదు.

आगा-पीछा - पुं० సంకోచనము; వెనక ముందాడుట.

आगाज - पुं० ప్రారంభము.

आगामी - वि० రానున్న; జరుగబోవు.

आगाह - वि० పరిచితమైన; తెలిసిన భవిష్యము.

आगी - स्त्री० आग ; అగ్ని.

आगे - क्रि०वि० ముందు; సమక్షమున; తరువాత; భవిష్యత్తులో.

आगोश - स्त्री० రొమ్ము; ఆలింగనము.

आग्रह - पुं० పట్టుదల.

आघ्राण - पुं० వాసన (గంధము) చూచుట.
आचार - पुं० సంప్రదాయము, ఆచారము; పద్ధతి; రివాజు.
आघात - पुं० దెబ్బ.
आचार-विचार - पुं० రీతి, రివాజు; జీవన పద్ధతి.
आच्छादन - पुं० మూత; ఆచ్ఛాదనము.
आच्छन्न ; आच्छादित - वि० కప్పబడిన.
आज - क्रि०वि० ఈనాడు; నేడు; మేక సంబంధమైన.
आजन्म - वि० జన్మ పర్యంతము.
आजम - वि० महान ; గొప్ప.
आजमाइश - स्त्री० పరిశీలన; పరీక్షణ.
आजमाना - स०क्रि० పరిక్షించుట.
आजमूदा - वि० పరీక్షింపబడిన.
आजा - पुं० दादा ; తాత; పితామహుడు.
आजाद -पुं० స్వతంత్రమైన; స్వతంత్రముగా.
आजादी- स्त्री० స్వాతంత్ర్యము; స్వతంత్రత.
आजानु - वि० మోకాలువరకునున్న.
आजानु-बाहु - वि० మోకాలివరకు పొడవు గల చేతులు గలవాడు.
आजार - पुं० రోగము; దుఃఖము; కష్టము.
आजिज - वि० దీనమైన; కలతచెందిన; వినీతమైన; విసిగిన.
आजिम - वि० సంకల్పించువాడు.
आजिजी - स्त्री० దైన్యము; అశక్తత; గతిలేమి.
आजी - स्त्री० నాయనమ్మ.
आजीवन - वि० జీవిత పర్యంతము.
आजीविका - स्त्री० బ్రతుకు తెరువు.
आजुर्दगी - स्त्री० దుఃఖము; క్లేశము.
आजुर्दा - वि० ఖిన్నుడైన.
आज्ञा - स्त्री० ఆజ్ఞ; ఆదేశము; ఉత్తరువు.
आज्ञाकारी - वि० ఆజ్ఞను పాటించువాడు; విధేయుడు.
आज्य - पुं० ఘృతము; నెయ్యి.
आटा - पुं० పిండి; गीला करना ; కష్టము ఎక్కువచేయుట.
आठ - वि० ఎనిమిది.
आडंबर - पुं० ఆడంబరము; అట్టహాసము.
आड - स्त्री० చాటు; మాటు; అడ్డు.
आडा - वि० వంకరగానున్న; అడ్డముగానున్న పేక (నేత).
आडू - पुं० తియ్యతియ్యగా పుల్లపుల్లగా నుండు ఒక ఫలము.
आडे आना - पुं० ఇబ్బంది పెట్టుట; కష్ట కాలమున సహాయపడుట.
आढत - स्त्री० కమీషను వ్యాపారము; కమీషను వ్యాపారపు సామానులుండు చోటు.
आढतिया - पुं० దలారి.
आतंक - पुं० ప్రతాపము; పలుకుబడి;

ప్రభావము; రోగము.

आतंकवादी - वि॰ భయపెట్టువాడు; బెదిరించువాడు.

आतताई ; आततायी - पुं॰ దురాచారి; అత్యాచారి.

आतप - पुं॰ ఎండ; జ్వరము.

आतपत्र - पुं॰ छाता ; గొడుగు.

आतश - स्त्री॰ दे॰ आतिश.

आतशबाज - पुं॰ दे॰ आतिशबाज.

आतिथ्य - पुं॰ అతిథి సత్కారము.

आतिश - स्त्री॰ आग ; అగ్ని.

आतिशबाज - पुं॰ బాణసంచా తయారు చేయు లేక అమ్ము లేక కాల్చువాడు.

आतिश मिजाज - पुं॰ కోపస్వభావముగల.

आतिक्त - स्त्री॰ मेहरबानी ; దయ.

आत्मीय -वि॰ తన; पुं॰ సన్నిహిత మిత్రుడు లేక బంధువు.

आदत - स्त्री॰ అలవాటు.

आदतन - क्रि॰वि॰ అలవాటుగా.

आदम - पुं॰ ఆదిమానవుడు.

आदमकद - वि॰ మానవాకారమువలె.

आदमखोर - पुं॰ నరమాంస భక్షకుడు.

आदमजाद - पुं॰ మానవ సంతానము.

आदमियत-स्त्री॰ మానవత్వము; నాగరికత.

आदमी - पुं॰ మానవుడు; వ్యక్తి.

आदर - पुं॰ ఆదరము; గౌరవము; మర్యాద.

आदरणीय - वि॰ మర్యాదింపదగిన; గౌరవించదగిన.

आदर्श - पुं॰ ఆదర్శము; అద్దము.

आदान-प्रदान - पुं॰ ఇచ్చుట; పుచ్చుకొనుట; ఇచ్చి పుచ్చుకొనుట; మార్పిడి.

आदाब - पुं॰ నమస్కారము; శిష్టాచారము.

आदाब अर्ज- पुं॰ నమస్కారము; ప్రణామము.

आदि - वि॰ మొట్టమొదటి ; प्रप्रथम.

आदिक - अव्य॰ वगैरह ; మొదలైన.

आदिम - वि॰ మొదటి; కడుప్రాచీనమైన.

आदिल - वि॰ న్యాయపరుడు.

आदी - वि॰ అలవాటు పడిన.

आदेश - पुं॰ ఆదేశము; ఆజ్ఞ.

आद्यंत - वि॰ మొదటినుండి చివరవరకు.

आध ; आधा - वि॰ సగము; సగభాగము.

आधार - पुं॰ఆధారము; ఆశ్రయము; పాదు; పునాది.

आधारी - वि॰ సాధువుల చేతిదండము; ఆధారపడి యుండువాడు.

आधिकारिक - वि॰అధికార పూర్వకమైన.

आधिक्य -पुं॰ ప్రాధాన్యము; ఎక్కువ; వృద్ధి.

आधि दैविक - वि॰ దైవకృతము.

आधिपत्य - पुं॰ అధికారము; రాచరికము.

आधिभौतिक - वि० భౌతికమైన.

आधुनिक -वि० ఈ కాలమునకు సంబంధించిన; ఆధునికమైన.

आधृत - वि० ఆధారపడిన.

आध्यात्मिक - वि० ఆత్మసంబంధమైన.

आनंदित - वि० సంతోషించిన; ఆనందించిన.

आन - स्त्री० ప్రతిష్ఠ; శపథము; మర్యాద; క్షణము.

आनकी आनमे - पुं० తక్షణం.

आनबान - स्त्री० ఠీవి; ఒయ్యారము; అలంకారము.

आनन - पुं० ముఖము; నోరు.

आनन-फानन - क्रि०वि० వెంటనే; తక్షణమే; శీఘ్రముగా.

आनना - स०क्रि० लाना; తెచ్చుట.

आना- अ०क्रि० వచ్చుట; पुं० అణా అనబడు నాణెము.

आनाकानी - स्त्री० నిర్లక్ష్యము; నిర్లక్ష్యపెట్టు; పెడచెవిని పెట్టుట; గుసగుసలు.

आनुषंगिक - वि० అప్రధాన విషయము; ప్రాసంగికము.

आप - सर्व० తమరు; తాను; స్వయము; గౌరవ సూచకముగా; तुम కి బదులుగా వచ్చు శబ్దము; पुं० జలము.

आपत्ति - स्त्री० అభ్యంతరము; విపత్తు.

आपदा - स्त्री० విపత్తు; ఆపద.

आपस - पुं० సంబంధము; పరస్పరము; అన్యోన్యత.

आपसी- पुं०పరస్పరముగా; అన్యోన్యముగా.

आपा - पुं० అహంకారము; స్మృతి - **अपि से बाहर होना;** पुं० ఎక్కువగా కోపగించుట.

आपात - पुं० పతనము.

आपाती - वि० పతితమగు स्त्री० ఆపద.

आपा-धापी - स्त्री० త్రొక్కిసలాట; పీకులాట; పరస్పర చింత.

आपेक्षिक - वि० అపేక్షించువాడు; ఇతరుల పై ఆధారపడువాడు.

आप्त - वि० ఆప్తుడు; ఆత్మీయమైన.

आफत - स्त्री० ఆపద; సంకటము.

आफताब - पुं० సూర్యుడు.

आफताबा - पुं० కొమ్ముచెంబు.

आफरीदगार - पुं० సృష్టికర్త; ఈశ్వరుడు.

आफरीन - अव्य० शाबाश; वाह वाह.

आफाक - पुं० क्षितिज ; క్షితజము; భూమ్యాకాశములు కలిసినట్లు కనబడు ప్రదేశము.

आफियत -स्त्री० సుఖ-శాంతులు; క్షేమము; सुख-चैन.

आब - पुं० జలము; నీరు; తేజము.

आबकारी - स्त्री० కల్లు లేక మాదక ద్రవ్యములు అమ్ముచోటు; మాదక ద్రవ్యములకు సంబంధించిన; ప్రభుత్వవిభాగము.

आब-खाना - पुं० మరుగుదొడ్డి.

आब-खोरा - पुं० ఆపుకోరా; నీరు త్రాగు గ్లాసు.

आबगीना - पुं० అద్దము; వజ్రము.

आबगीर - पुं० तालाब ; చెఱువు.

आबजोश - पुं० మాంసపు పులుసు.

आबताब - स्त्री० तडक-भडक; ఠీకు ఠాకు; ఠీవి.

आबदस्त - पुं० గుద ప్రక్షాళనము.

आबदान - पुं० చెఱువు.

आबदाना - पुं० బ్రతుకు తెరువు; జీవిక.

आबदार - वि० మెరుపు గల.

आबदीदा - वि० కన్నీరునిండిన కళ్ళు).

आबनूस - पुं० ఒక విధమగు బరువైన నల్లని కొయ్య.आबनूस का कुंदा -मु० బహు నల్లని మనిషి.

आबपाशी - स्त्री० నీటి తడుపు.

आबखाँ - पुं० ప్రవహించెడి నీరు.

आबरु - स्त्री० ప్రతిష్ఠ; గౌరవము; మర్యాద.

आबशार - पुं० సెలయేరు; జలపాతము.

आबो हवा -स्त्री० వాతావరణము; జల వాయువు.

आबाद - वि० వర్ధిల్లుచున్న; కుశలముగ; జనులను నివసించునట్లు చేసిన.

आबादी - स्त्री० జనసంఖ్య.

आबिद - पुं० ఆరాధకుడు; భక్తుడు.

आबी - वि० నీటి సంబంధమైన.

आबेजर - पुं० బంగారపు మెరుగు; పూత.

आबेशोर - पुं० खारा पानी ; సముద్రపు నీరు; ఉప్పునీరు.

आबेहयात -पुं० आबे बफा; అమృతము.

आब्दिक - वि० बार्षिक ; వార్షికము; సంవత్సరీకపు.

आभा - स्त्री० శోభ; కాంతి.

आभार - पुं० బరువు; ఉపకారము.

आभारी - वि० కృతజ్ఞుడు.

आभास - पुं० झलक ; ఆభాసము; అల్ప జ్ఞానము.

आभीर - पुं० दे० अहीर.

आभूषण - पुं० गहना; ఆభూషణము.

आमंत्रण - पुं० భోజనమునకు పిలుపు.

आमंत्रित - वि० ఆహ్వానింపబడిన; పిలువబడిన.

आम - पुं० మామిడి చెట్టు లేక కాయ ; वि० సాధారణముగు ; సామాన్యముగు.

आमद - स्त्री० రాక; ఆగమనము; రాబడి; ఆదాయము.

आमदी-खर्च - **पुं०** ఆదాయ వ్యయములు.
आमद-रफ्त - पुं० రాకపోకలు.
आमदनी-स्त्री०आय; రాబడి; ఆదాయము.
आमने-सामने - क्रि०वि० ఎదురెదురుగా; ముఖాముఖి.
आमफहम - वि० సుబోధమైన; సామాన్య ప్రజ తెలుసుకొనగలిగిన.
आमरण -क्रि०वि० మృత్యువు పర్యంతము; (బతికినన్నాళ్ళు).
आमर्ष - पुं० दे० अमर्ष ; చిరుకోపము.
आमलक ; आमला - पुं० आँवला.
आमादा - वि० సన్నద్ధుడగుట.
आमाल - पुं० (अमले का बहु०) పని; పనులు.
आमाशय - पुं० జీర్ణకోశము, అన్నకోశము.
आमास - पुं० सूजन ; వాపు.
आमिल - पुं० हाकिम ; అధికారి.
आमिष - पुं० మాంసము.
आमी - स्त्री० మామిడిపిందె.
आमीन - अव्य० తథాస్తు; అటులనే అగు గాక
आमुख - पुं० ప్రస్తావన; భూమిక.
आमूदा - वि० అలంకృతమైన.
आमेज - पुं० మేళవింపు वि० కలిసిన; మేళవించిన.

आमोद-प्रमोद - **पुं०** భోగవిలాసము.
आयंदा - वि० दे० आइंदा.
आय - स्त्री० ఆదాయము; రాబడి.
आय-कर - पुं० ఆదాయపు పన్ను.
आयत - स्त्री० కురానులోని ఒక వాక్యము; చిహ్నము; సంకేతము.
आयत्त - वि० అధీనము.
आयद - वि० ఆరోపింపబడిన.
आयस - पुं० ఇనుము; ఇనుప కవచము.
आया – स्त्री० దాది.
आयात - पुं० దిగుమతి సరుకు.
आयाम - पुं० విస్తారము; పొడవు.
आयु - स्त्री० వయస్సు; ఆయువు.
आयोजन - पुं० వ్యవస్థ; ఏర్పాటు.
आरजा - पुं० రోగము; జబ్బు.
आरत - वि० आर्त ; దుఃఖముగల.
आरजू - स्त्री० ప్రార్థన; కామన. కోరిక.
आरपार - पुं० ఇద్దరి నుండి అద్దరివరకు; ఈ ఒడ్డు నుండి ఆ ఒడ్డువరకు; ఈ ఒడ్డు ఆ ఒడ్డు.
आरसी - स्त्री० आईना ; అద్దము.
आरा - पुं० రంపము.
आराइश ;आरास्तगी-स्त्री० అలంకారము; అలంకరణ.
आराकश - पुं० రంపముతో కోయువాడు.

आराजी - स्त्री॰ భూమి; పొలము.

आराम - पुं॰ తోట; విశ్రాంతి; సుఖము.

आराम कुर्सी - स्त्री॰ పడక కుర్చీ.

आरामगाह - स्त्री॰ విశ్రమించు స్థలము.

आरामतलब - वि॰ ఎప్పుడు సుఖ - విశ్రాంతులు కోరువాడు; సోమరి; పని చెయ్యని.

आरास्ता - वि॰ అలంకృతమైన; ముస్తాబైన.

आरिज - पुं॰ కపోలము; బుగ్గ; సంభవించునది; బాధించునది; ఆపునది.

आरिफ - वि॰ గుర్తించువాడు; సహనశీలుడు. पुं॰ సన్యాసి; మహాత్ముడు; సాధువు.

आरी - स्त्री॰ చేరంపము; वि॰ అలసట చెందిన.

आरुढ - वि॰ सवार ; పైకెక్కిన; దృఢమైన.

आरोही - वि॰ सवार ; ఎక్కినవాడు.

आर्त - वि॰ ఆర్తుడు; పీడితుడు;

आर्ति - स्त्री॰ దుఃఖము.

आर्थिक - पुं॰ అర్థ సంబంధమైన; ధన సంబంధమైన.

आर्ष - वि॰ ఋషిసంబంధమైన.

आलंबन - पुं॰ ఆధారము.

आलम - पुं॰ दुनिया ; ప్రపంచము; జన సమూహము; దశ.

आलमगीर - वि॰पुं॰ విశ్వవిజయి; ప్రపంచమంతటా వ్యాపించిన; చక్రవర్తి.

आलमे-फानी - पुं॰ నశ్వరజగత్తు.

आलमे-बाला - पुं॰ స్వర్గము बाहिश्त.

आलमे-सिफली-पुं॰ పృథ్వి; ప్రపంచము.

आलय - पुं॰ నివాస స్థానము; ఆలయము; ఇల్లు; ఆశ్రయ స్థానము.

आलबाल - पुं॰ పాదు; थाला.

आलस्य - पुं॰ सुस्ती ; సోమరితనము.

आला - पुं॰ గూడు, కీర్తి; वि॰ ఎత్తయిన; శ్రేష్ఠమైన.

आलान - पुं॰ ఏనుగును కట్టివేయు మేకు లేక గొలుసు.

आलाप - पुं॰ రాగాలాపము; సంభాషణ.

आलापना - स॰ क्रि॰ ఆలాపించుట; పాడుట.

आलि - स्त्री॰ సఖి; పంక్తి; వరుస.

आलिम - वि॰ పండితుడు.

आलिमाना - वि॰ పండితుని వలె.

आली - वि॰ ఉన్నతమైన; ఉత్తమము स्त्री॰ సఖి; పంక్తి

आली जनाब - वि॰ మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన; ఉన్నత పదవియందున్న.

आलीशान - वि॰ విశాలమైన; భవ్యమైన.

आलू - पुं॰ బంగాళదుంప.

आलूचा - पुं॰ ఆలూబుఖారా మాదిరి

पंडु; ఆలబకరా పండు మాదిరి.

आलूदगी-स्त्री॰ మాలిన్యము; అపరిశుభ్రత.

आलूदा - वि॰ తడిసిపోయిన, మునిగి పోయిన.

आलूबुखारा - पुं॰ ఆలబకరా పండు.

आलेख - पुं॰ लिखावट ; వ్రాత.

आलेप - पुं॰ ఆలేపము; మలాము.

आलोक - पुं॰ ప్రకాశము; దర్శనము.

आलोचक - पुं॰ విమర్శకుడు.

आलोचन - पुं॰ ; **आलोचना** - स्त्री॰ గుణ దోష వివేచన; విమర్శ; సమీక్ష.

आलोडन - पुं॰ మథనము; విపులముగా శోధించుట; తరచుట.

आवभगत - स्त्री॰ ; **आवभाव**-पुं॰ స్వాగత సత్కారము

आवश्यक - वि॰ जरूरी ; అవసరమైన.

आवाँ - पुं॰ కుమ్మరి ఆవము; ఇటుకల బట్టీ లేక ఆవము.

आवागमन - पुं॰ आमदरफ्त; రాకపోకలు; జనన మరణములు.

आवाज - स्त्री॰ ధ్వని; శబ్దము.

आवाजा - पुं॰ ప్రసిద్ధి; వ్యంగ్యము; వదంతి.

आवाजानी - स्त्री॰ दे॰ आवागमन.

आवारगी - स्त्री॰ आवारापन ; తిరుగు బోతు దనము.

आवारजा - पुं॰ ఖాతాపుస్తకము; ఆవర్జా.

आवारा - वि॰ దేశదిమ్మరి; పోకిరి; భ్రష్టుడు.

आवारागर्द - वि॰ दे॰ आवारा.

आवास - पुं॰ मकान; ఇల్లు, నివాస స్థానము.

आवाहन - पुं॰ పిలుపు; పిలిచి రప్పించుట; ఆదరణ.

आविद्ध - वि॰ ఛేదింపబడిన.

आविर्भाव - पुं॰ उत्पत्ति ; పుట్టుక.

आविर्भूत - वि॰ పుట్టిన

आविष्कार - पुं॰ ప్రకటన; క్రొత్త సృష్టి.

आविष्कृत - वि॰ కనుగొనిన.

आवृत - वि॰ చుట్టబడిన; కప్పబడిన.

आवृत्ति-स्त्री॰ మాటిమాటికి అభ్యసించుట.

आवेग-पुं॰ ఆవేశము; गोश; తొందరపాటు

आवेज - वि॰ వ్రేలాడుచున్న.

आवेदक - पुं॰ ప్రార్థి; అభ్యర్థి; నివేదించు వాడు.

आवेदन - पुं॰ ప్రార్థన; నివేదింపు.

आवेदन-पत्र - पुं॰ దరఖాస్తు; అర్జీ.

आवेश - पुं॰ दे॰ आवेग.

आशंका - स्त्री॰ భీతి; సంశయము; అనిష్ట భావన.

आशंसा - स्त्री॰ ఆశ; కామన; ప్రశంస; సంభాషణ; కోరిక; ఆదర - సత్కారము.

आशना - पुं॰ ప్రియుడు यार.

ఉండు ఫలము; మేడి పండు.
इंद्रिय - स्त्री० ఇంద్రియము (పంచేంద్రియ ములలో ఏది అయినను) వీర్యము.
इंधन - पुं० दे० ईंधन.
इंसाफ ; इन्साफ - पुं० న్యాయము; తీర్పు.
इआनत - स्त्री० इनायत ; దయ; అనుగ్రహము; मेहरबानी; సహాయము.
इकट्ठा - वि० ప్రోగైన; కూడిన; చేరిన.
इकतार -वि०बराबर ; సమానముగా నున్న; क्रि०वि० నిరంతరము ; వరుసగా; लगातार.
इकतारा - पुं० ఒకే తీగ గల వాద్యము; ఏకతారము.
इकतीस - पुं० ముప్పది ఒకటి ; 31.
इकबाल -पुं० అదృష్టము ; ఐశ్వర్యము; కీర్తి.
इकदाम - पुं० సంకల్పము.
इकबारमी - क्रि० वि० दे० एकबारगी.
इकराम - पुं० इनाम; బహుమానము; పారితోషికము.
इकरार - पुं० ప్రతిజ్ఞ; వాగ్దత్తము.
इकरारनामा - पुं० ప్రతిజ్ఞాపత్రము. ఖరారు పత్రము.
इकला - वि०दे० अकेला.
इकलौता - पुं० ఏకమాత్ర పుత్రుడు.
इकहरा - वि०दे० एकहरा.
इक्का - वि० ఏకాకి; ఒంటరి; पुं० एक्का ఒక విధమగు గుఱ్ఱపు బండి.
इक्का-दुक्का - वि० ఒకటి- రెండు మాత్రం; ఒకటిగాని రెండుగాని.
इकाई - स्त्री० ఒకటి సంఖ్య; ఒక సమూహము ను సూచించు సంఖ్య. Unit.
इक्षु - पुं० ईख ; చెఱకు.
इखराज-पुं० बाहर निकलना ; బయటకు బయలుదేరుట; खर्च ; ఖర్చు.
इख्तियार - पुं० శక్తి; సామర్థ్యము; అధికారము; స్వత్వము.
इच्छा - स्त्री० కోరిక; ఇచ్ఛ.
इच्छित - वि० కోరిన; అపేక్షితము.
इच्छुक - वि० అభిలాషపరుడు; కోరువాడు.
इजरा - स्त्री० సాగుచేయక వదలిన భూమి; पुं० జారీ చేయుట; అమలు పరచుట.
इजलास - पुं० కచ్చేరి.
इजहार - पुं० ప్రకటన; వాఙ్మూలము; సాక్ష్యము.
इजाजत - पुं० అనుమతి; ఆదేశము.
इजाफत - पुं० ఒక వస్తువుతో మరియొక వస్తువు జోడించుట.
इजाफा - पुं० बढती ; వృద్ధి
इजार - स्त्री० లాగు; बन्द-पुं० లాగుబొందు; నాడా; పయిజమా.

इजारा - पुं॰ ठेका; గుత్త; కంట్రాక్టు.
इजारादार ; इजारेदार - पुं॰ ठेकेदार ; గుత్తదారు; కంట్రాక్టరు.
इज्जत - स्त्री॰ గౌరవము; మానము; మర్యాద.
इज्जतदार-वि॰ గౌరవముగల; గౌరవనీయుడు.
इठलाना-अ॰क्रि॰ నిక్కుటు; మిడిసి పడుట.
इडा - स्त्री॰ భూమి; ఆవు, స్తుతి; వాణి; కామాయని కావ్యములోని ఒకపాత్ర.
इतना - वि॰ ఇంత.
इतबार - पुं॰ విశ్వాసము; నమ్మకము.
इतमाम - पुं॰ ఏర్పాటు; బందోబస్తు.
इतमीनान - पुं॰ నమ్మకము; సంతోషము; తృప్తి.
इतर - वि॰ ఇతర; సాధారణమైన; पुं॰ इत्र ; అత్తరు.
इतराना - अ॰क्रि॰ इठलाना; నిక్కుటు; గర్వించుట.
इतराफ - स्त्री॰ చుట్టుప్రక్కలు; వైపు.
इतराहर-स्त्री॰ इठलाहट;గర్వము; దంభము; నిక్కు.
इतरेतर - क्रि॰वि॰ ఒండొరులయందు; పరస్పరముగా.
इतरौहाँ-वि॰ నిక్కువాడు; మిడిసిపడువాడు.
इतलाक - पुं॰ జారీచేయుట; విడిచి పెట్టుట; ప్రయోగించుట.
इतवार - पुं॰ ఆదివారము.
इतस्त - क्रि॰वि॰ ఇటునటు.
इताब - पुं॰ కోపము; గద్దింపు. डाँट फटकार
इतिश्राव्य ; इतिश्री-स्त्री॰ సమాప్తిసూచక అధ్యాయము; సమాప్తి.
इतिवृत्त - पुं॰ ఇతివృత్తము; కథ.
इतिवृत्तात्मक - वि॰ ఇతి వృత్తాత్మకమైన; వర్ణనాత్మకమైన.
इतिहास - पुं॰ చరిత్ర (History).
इत्तफाक - पुं॰ సంయోగము; కలయిక; అదను.
इत्तफाकन ; इत्तफाकिया - क्रि॰वि॰ ఆకస్మికముగ; సంయోగాత్మకముగా; అనుకోకుండా.
इत्तला - पुं॰ సూచన.
इत्तहाद - पुं॰ ఐకమత్యము; మైత్రి.
इत्तहाम ; इत्तिहाम - पुं॰ దోషారోపణము.
इत्यादि - अव्य॰ మొదలగు.
इत्र - पुं॰ అత్తరు.
इत्रफरोश - पुं॰ అత్తరు అమ్మువాడు.
इधर - क्रि॰वि॰ ఇటు; ఈవైపున.
इनकार - पुं॰ అస్వీకారము; నిషేధము.
इनसान - पुं॰ आदमी ; మానవుడు.
इनसानियत - स्त्री॰ आदमियत; మాన

వత్స్యము.

इन्साफ - पुं० दे० इंसाफ.

इनाद - पुं० వైరము.

इनाम - पुं० బహుమానము; పారితోషికము.

इनायत - स्त्री० దయ; కృప; ఉపకారము.

इने-गिने - वि० వేళ్ళమీద లెక్కించగలిగిన; కొద్దిమంది.

इन्कलाब ; इन्किलाब - पुं० విప్లవము.

इन्किलाब जिंदाबाद - पुं० విప్లవమువర్ధిల్లు గాక!

इन्तशार - पुं० దుర్దశ.

इन्तहा - स्त्री० సమాప్తి; అంతము.

इन्तिखाब - पुं० ఎన్నిక; నిర్వాచనము.

इफरात - स्त्री० ఆధిక్యము.

इफलास - पुं० गरीबी; దారిద్ర్యము; బీద తనము.

इफ्तखार - पुं० అభిమానము; గర్వము; ప్రతిష్ఠ.

इफ्फत - स्त्री० శీలము; పవిత్రత; పాతి వ్రత్యము.

इबलीस- पुं०शैतान; సైతాను; దయ్యాలు.

इबादत - स्त्री० పూజ; ఆరాధన.

इबारत - स्त्री० వ్యాసము; వ్యాసరచనాశైలి.

इब्तदा - स्त्री० ప్రారంభము; జన్మ; ఆది.

इब्न - पुं० పుత్రుడు; కుమారుడు.

इब्नत - स्त्री० పుత్రిక; కుమార్తె.

इमकान - पुं० శక్తి; సామర్థ్యము; వశము.

इमरती - स्त्री० ఒక విధమగు మిఠాయి.

इमरोज - क्रि०वि० ఈనాడు; నేడు.

इमली - स्त्री० చింతచెట్టు; చింతపండు; చింతకాయ.

इमसाल-अव्य० ఈ సంవత్సరము ; इस वर्ष.

इमाम - पुं० ముసల్మానుల పురోహితుడు; నాయకుడు; ముఖ్యుడు.

इमामदस्ता - पुं० खरल-बट्टी ; పాత్రము; రుబ్బురోలు; సన్నికల్లు రాయి.

इमामबाडा-पुं० ముసల్మానుల గోరీల దొడ్డి.

इमामा - स्त्री० తలపాగ.

इमारत - स्त्री० భవనము; భవంతి.

इम्तहान - पुं० పరీక్ష.

इम्दाद - स्त्री० इमदाद ; సహాయము.

इयत्ता - स्त्री० హద్దు ; సీమ.

इरशाद - पुं० ఆజ్ఞ ; ఆదేశము.

इरसाल - पुं० పంపుట ; ప్రేషణము.

इरादा - पुं० సంకల్పము ; నిశ్చయము.

इर्दगिर्द - क्रि०वि० సమీపమున ; ఇరుగు పొరుగున; చుట్టు ప్రక్కల.

इलजाम - पुं० దోషారోపణ ; నేరము ; కళంకము.

इलाका - पुं० సంబంధము; ప్రాంతము;

చిన్నరాజ్యము.
इलाज - पुं० చికిత్స; ఉపాయము; పరిష్కారము.
इलायची - स्त्री० ఏలక్కాయ.
इलाही - पुं० ఈశ్వరుడు.
इल्जाम - पुं० दे० इलजाम.
इल्तिजा - स्त्री० **इल्तिमास** - पुं० ప్రార్థన; వినయము; నివేదనము.
इल्म - पुं० విద్య; జ్ఞానము.
इल्मयाँ - पुं० విద్యావంతుడు.
इल्मियत - स्त्री० పాండిత్యము.
इल्मे अदब - पुं० సాహిత్యశాస్త్రము.
इल्लत - स्त्री० దోషము; చెడు అలవాటు; ఫిర్యాదు.
इलिल्लाह - पुं० ఓ భగవంతుడా సహాయపడు; రక్షించు.
इव - अव्य० వలె.
इशरत - स्त्री० సుఖము ; భోగము.
इशारा - पुं० సంకేతము ; రహస్య ప్రేరణ.
इश्क - पुं० ప్రేమ; కోరిక ; అనురాగము.
इश्कबाज -वि० రసికుడు ; ప్రేమించువాడు.
इश्तिआल - पुं० మంట ; ప్రజ్వలనము.
इश्तिहार - पुं० विज्ञापन ; విజ్ఞాపనము.
इश्तियाक - पुं० అనురాగము ; ఆశ; కోరిక; ప్రేమ.
इसपात ; इस्पात - पुं० फौलाद; ఉక్కు.
इसराफ - पुं० దుబారా ఖర్చు.
इसरार - पुं० जिद ; మొండిపట్టు; మొండితనము.
इसलाम - पुं० మహమ్మదీయ మతము.
इस्तदुआ-पुं० ప్రార్థన; దరఖాస్తు; వేడుకోలు.
इस्तमुरारी ; इस्तमरारी - वि० ఎప్పుడు ఒకే మాదిరిగా ఉండువాడు లేక ఉండునది; శాశ్వతమైన.
इस्तीफा - पुं० त्याग-पत्र ; రాజీనామా.
इस्म - पुं० नाम పేరు.
इस्तिरी - स्त्री० ఇస్త్రీ; ఇస్త్రీ చేయు పెట్టె.
इस्तेमाल-पुं० ప్రయోగము; ఉపయోగము.
इस्तेमाली-वि० ప్రచలితమైన; ఉపయోగించబడిన.
इस्मशरीफ - पुं० శుభనామము; నామధేయము.
इसलाह ; इस्लाह - स्त्री० సంస్కారము; సంశోధనము; రచన, కావ్యము. మొ. వానిని పరిష్కరించుట; సంస్కరణ.
इहतिमाम - पुं० ఏర్పాటు; బందోబస్తు.
इहतिमाल- पुं० సందేహము; సంశయము.
इहतियात - स्त्री० सावधानी ; జాగ్రత్త; అప్రమత్తత.
इहतियातन - क्रि०वि० सावधानी से ;

జాగ్రత్తగా; అప్రమత్తతతో.
इहतिराम - पुं० గౌరవము.
इहसान - पुं० दे० एहसान.
इहलीला - स्त्री० ఇహలోక జీవితము.
इहाता - पुं० दे० आहाता.

ई

ईंगुर - पुं० ఇంగలీకము.
ईंट - स्त्री० **ईंटा** - पुं० ఇటుకరాయి.
ईंधन - पुं० వంట చెరకు; కట్టెలు.
ईख - पुं० చెఱుకు.
ईजद - पुं० భగవంతుడు; ఈశ్వరుడు.
ईजा - स्त्री० దుఃఖము; కష్టము.
ईजाद -स्त्री० **आविष्कार** ; కొత్త విషయము కనిపెట్టుట లేక కొత్తజాడ తెలిసికొనుట.
ईति - स्त्री० వ్యవసాయమునకు లేక పైరును నష్టపరుచు ఆరు రకముల అరిష్టములు - బాధలు.
ईद - स्त्री० మహమ్మదీయుల పండుగ मु० का चाँद होना ; అరుదుగా కనిపించుట.
ईदगाह - स्त्री० ఈదు పండుగనాడు మహమ్మదీయులందరు చేరి నమాజు చేయు ప్రదేశము.
ईदिया - पुं० ఈదు పండుగ కానుక.
ईठसा - स्त्री० అభిలాష; కోరిక.
ईप्सित - पुं० **वांछित**; వాంఛితము; కోరబడిన; నచ్చిన.
ईमान - पुं० విశ్వాసము; మత విశ్వాసము; నిజాయితీ.
ईमानदार - वि० నమ్మదగిన; నిజాయితీగల.
ईमानदारी - स्त्री० నిజాయితీ; నమ్మకము.
ईमानफरोश - वि० **बेईमान**; నమ్మకద్రోహి.
ईमानफरोशी - स्त्री० **बेईमानी**; నమ్మక ద్రోహము; కృతఘ్నత.
ईरान - पुं० పర్షియాదేశము; పారసీ దేశము.
ईषत - वि० కొంచెము; కొద్ది.
ईसवी - वि० యేసుతో సంబంధించిన; **सन**; యేసు పుట్టుకతో ప్రారంభమగు శకము.
ईसा ; ईसामसीह - पुं० యేసుక్రీస్తు.
ईसाई - वि० క్రైస్తవ మతస్థుడు.
ईहा - स्त्री० కోరిక; ప్రయత్నము.
ईहित - वि० కోరబడిన; ప్రయత్నింపబడిన.

उ

उँगनी - स्त्री० బండికి తారువేయుట; నూనె పట్టించుట.
उँगली - स्त्री० వ్రేలు.
उँघाई - स्त्री० **झपकी** ; కునికిపాటు.
उँचाई - स्त्री० ఎత్తు.
उँछवृत्ति - स्त्री० పరిగ ఏరుకొని జీవించుట; లేక బ్రతుకుట.

उँडेलना - स०क्रि० పారపోయుట; బోర్ల తిప్పుట.
उऋण - वि० ఋణ విముక్తుడైన.
उकटना - पुं० మాటిమాటికి చెప్పుట; దెప్పుట.
उकटा-पुरान- पुं० పూర్వపు విషయములు మాటిమాటికి ఎత్తుట; పాత విషయము లను త్రవ్వుట.
उकठा -वि० सूखा ; ఎండిన; ఎండగొట్టబడిన; బిగిసిన.
उकडूँ (बैठना)- पुं० గొంతు కూర్చుం డుట.
उकताना - अ०क्रि० ऊबना; విసుగు నొందుట.
उकबा - पुं० పరలోకము.
उकलाई - स्त्री० कै ; వాంతి ; వమనము.
उकलाना - अ०कि० వమనము చేయుట; వాంతించుట.
उकसाना - स०क्रि० ఆవేశపరచుట; రెచ్చ కొట్టుట.
उकाब - पुं० రాబందు.
उक्त - वि० చెప్పిన; చెప్పబడిన.
उखटना - अ०क्रि० తడబడుట; తొట్రు పాటుబడుట.
उखडना - अ०क्रि० చిందరవందర అగుట; मु० पाँव उखडना ; నిలపజాలకపోవుట; వెన్నిచ్చి పారిపోవుట.
उखली - स्त्री० दे० ओखली.
उखाडना -स०क्रि० పెకిలించుట; ధ్వంసము చేయుట.
उगना -अ०क्रि० మొలచుట; ఉదయించుట.
उगलना - स०क्रि० వెళ్ళగక్కుట; డోకుట.
उगाना - स०क्रि० మొలపించుట.
उगाहना - स०क्रि० వసూలుచేయుట.
उगाही-स्त्री० వసులు; వసూలైన మొత్తము; భూమి పన్ను.
उग्रता - स्त्री० ఉగ్రత; దౌర్జన్యము.
उघटना - स०क्रि० దెప్పిపొడుచుట.
उघडना - अ०क्रि० खोलना ; బహిర్గతము చేయుట; గుట్టురట్టు చేయుట.
उचकना - अ०क्रि० మునివ్రేళ్ళమీద నిల బడుట.
उचक्का-पुं०దొంగ; దూర్తుడు स्त्री० उचक्की.
उचटना-अ०क्रि०ऊबना- విసుగుచెందుట; విరక్తుడగుట.
उचाट - पुं० ऊब ; విరక్తి.
उचाटना - स०क्रि० విసిగించుట.
उच्चाटन - पुं० గిల్లుట; చెరుకుట; విరక్తి; ఔదాసీన్యము; విసుగు గలిగించుట.
उच्छिष्ठ - वि० ఎంగిలి पुं० जूठन ; ఎంగిలి

వస్తువు ; తినగా మిగిలిన ; తేనె.

उच्छृंखल-पुं० అదుపులేని; నిరంకుశమైన.

उच्छेद - पुं० విచ్ఛేదము ; నిర్మూలము.

उछेग - पुं० गोद ; ఒడి; హృదయము; రొమ్ము.

उछल-कूद - स्त्री० గంతులు - చిందులు; సంభ్రమము; సంతోషము.

उछलना - अ०क्रि० గంతులు వేయుట; సంతోషముతో ఉప్పొంగిపోవుట.

उछाल - स्त्री० కుప్పిగంతు; ఔన్నత్యము.

उछालना-स०क्रि० పైకివిసరుట; ప్రకటించుట.

उछाह - पुं० ఉత్సాహము.

उजडना - स०क्रि० నిర్మూలించుట; నాశము చేయుట.

उजड्डु - वि० పరమ మూర్ఖుడు.

उजडा - वि० పాడుపడిన; ధ్వంసావశేషము.

उजबक - वि० నాగరికతలేని; మూర్ఖుడైన; पुं० ఒక జాతి విశేషము.

उजरत - स्त्री० బాడుగ; కూలి; ప్రతిఫలము.

उजलत - स्त्री० శీఘ్రత.

उजला - वि० ఉజ్వలమైన; స్వచ్ఛమైన.

उजागर - पुं० ప్రకాశము; కాంతి; ప్రసిద్ధి.

उजाड - वि० పాడుపడిన ; ధ్వంసమైన ; पुं० ధ్వంసావశేషము; పాడుపడిన ప్రదేశము.

उजाडना - स०क्रि० పాడుచేయుట; చెడు పెట్టుట; ధ్వంసముచేయుట.

उजालना - स०क्रि० నగలు; సొమ్ములు మొ. వానిని మెరుగు పెట్టుట; శుభ్రపరచుట.

उजाला - पुं० వెలుతురు; కాంతి; వంశోద్ధారకుడు वि. నిర్మలమైన.

उजाली - स्त्री० వెన్నెల; జ్యోత్స్న

उजियार ; उजियारा - पुं० दे० उजाला.

उज्वल - वि० ఉజ్వలమైన; ప్రకాశించుచున్న.

उज्र - पुं० आपत्ति; అభ్యంతరము; ఆటంకము.

उज्रत - स्त्री० दे० उजरत.

उटंग ; उटंगा - वि० సరిపడని వస్త్రము.

उटंगाना - स०क्रि० పోటీపెట్టుట टेकना; टिकाना.

उटकना - स०क्रि० ఊహించుట; అంచనా వేయుట.

उटज - पुं० झोंपडी ; పర్ణశాల.

उठना - अ०क्रि० లేచుట; మొలకెత్తుట; మేల్కొనుట.

उठल्लू - वि० आवारा ; తిరుగుబోతు; దేశదిమ్మరి.

उठाईगीर - पुं० उचक्का ; జేబు దొంగ.

उठान - पुं० లేచుట; వెల్లువ.

उठाना - स०क्रि० ఎత్తుట; మోయుట; మేల్కొనుట.

उडद - पुं० మినుములు.

उडनखटोला - पुं० ఊయల; ఎగురునట్టి ఊయల; విమానము.

उडनछू - वि० మాయమైన; జాడతెలియని.

उडना - अ०क्रि० ఎగురుట; అదృశ్యమగుట.

उडाऊ ; उडाकू -वि० దుబారా ఖర్చు చేయు; మిడిసిపడు; ఎగురునట్టి.

उडान - स्त्री० దుముకు; ఎగురుట.

उडाना - स०क्रि० ఎగిరించుట; ఎగుర వేయుట; మాయము చేయుట; పార దోలుట; మోసము చేయుట; దొంగి లించుట; ఖర్చుచేయుట.

उडु - पुं० నక్షత్రము; జలము; పక్షి.

उडुप ; उडुपति - पुं० చంద్రుడు.

उडुस - पुं० खटमल ; నల్లి.

उडेरना ; उडेलना - स०क्रि० दे० उडेलना.

उढरना - अ०क्रि० వివాహమైన స్త్రీ పర పురుషునితో లేచిపోవుట.

उढरी - स्त्री० रखेली; ఉంపుడుకత్తె.

उढाना - स०क्रि० दे० ओढाना.

उतंग - वि० ऊँचा ; ఎత్తయిన.

उतना - वि० అంత.

उतपात - पुं० दे० उत्पात.

उतरन - पुं० విడిచిన దుస్తు లేక వస్త్రము.

उतरना - अ०क्रि० క్రిందకు దిగుట; దిగుట; తగ్గుట; బసచేయుట; రంగుపోవుట.

उतराई - स्त्री० దిగుట; రేవు (పడవ) కూలి; ఏటవాలు భూమి.

उतराना - अ०क्रि० తేలుట; నీటిపై తేలుట.

उतराव - पुं० उतार ; ఏటవాలు; దిగువ.

उतान - वि० వెలికిల.

उतार - पुं० ఏటవాలు భూమి; తగ్గుదల; దిగుడు చోటు; సముద్రపు పోటు.

उतारना - स०क्रि० దింపుట; దిష్టితీయుట.

उतारू - वि० సన్నద్ధుడైన; తయారుగా నున్న; సంసిద్ధమగు.

उतावला - वि० जल्दबाज; తొందరపాటు గల; తొందరపెట్టు; హడావిడిచేయు.

उतावलापन - पुं० ఆతురత; ఓర్పులేమి; తొందరపాటు.

उतावली - स्त्री० తొందరపాటు; హడావిడి वि० హడావిడి చేయునట్టి (स्त्री).

उत्कंठा - स्त्री० కుతూహలము; తహతహ.

उत्कंठित - वि० మిక్కిలి కుతూహలము గల; తహతహలాడునట్టి.

उत्कट - वि० ప్రబలమైన; తీవ్రమైన; ఉత్కటమైన.

उत्कर्ष - पुं० ఔన్నత్యము; సంపన్నత; ఎదుగు.

उत्कीर्ण - वि० చెక్కిన; వ్రాసిన.

उत्कोच - पुं० घूस లంచము.

उत्कान्ति - स्त्री० క్రమికవృద్ధి.

उत्तप्त - वि० మిక్కిలి వేడెక్కిన; కుపితుడైన; వ్యాకులమైన.

उत्तर - पुं० ఉత్తరపు దిశ; జవాబు.

उत्तर दायित्व - पुं० జవాబుదారి; బాధ్యత.

उत्तरक्रिया - स्त्री० అంత్యక్రియ; శ్రాద్ధము.

उत्तराधिकारी - पुं० వారసుడు.

उत्तरोत्तर - वि० క్రమానుసారముగా; మీదు మిక్కిలి

उत्तान- पुं० వెలికిలపడియున్న; వెలికిలబడిన.

उत्तीर्ण - पुं० కృతార్థుడైన (పరీక్షలో) ఉద్ధరింపబడిన; దరిచేరిన.

उत्तुंग - वि० उत्तंग; మిక్కిలి ఎత్తైన.

उत्तेजक - वि० ప్రేరేపించునట్టి.

उत्तेजना - स्त्री० ప్రేరేపణ; ఉద్రేకము; క్రోధము.

उत्तेजित - पुं० పదును పెట్టబడిన; ప్రేరేపింప బడిన.

उत्सुक - वि० ఉత్సాహగల; తహతహలాడు.

उथल-पुथल - पुं० తారుమారు; క్రమ భంగము; అశాంతి.

उथला - वि० **छिछला** ఎక్కువలోతులేని.

उदंत - पुं० వృత్తాంతము; వార్త; దంతములు అనగా పళ్ళులేనివాడు.

उदधि - पुं० **जलनिधि** సముద్రము; మేఘము; నీటికుండ.

उदात्त - वि० ఉదాత్తమైన; శ్రేష్ఠమైన; దయగల; దాత.

उदारचेता - वि० ఔదార్యముగల; దయగల.

उदाराशय - पुं० ఉదార బుద్ధిగల.

उदास - वि० దుఃఖమునొందిన; ఆసక్తి హీనుడు.

उदासी - स्त्री० ఔదాసీన్యము; విరాగము.

उदासीन - पुं० విరాగి; తటస్థమున.

उदित - पुं० ఉదయించిన; చెప్పబడిన; పుట్టిన

उदीचीन ; उदीच्य - वि० ఉత్తర దిక్కునకు చెందిన.

उदूल - पुं० తిరస్కారము; ఉల్లంఘన.

उदूल हुक्मी - पुं० ఆజ్ఞను పాటించక పోవుట; ఆజ్ఞను తిరస్కరించుట.

उद्गार - पुं० భావాదిక్యము; మనోభావము; పొంగు.

उद्घाटन - पुं० ప్రారంభోత్సవము; గుట్టును విప్పువేయుట; తెరచుట; ప్రకటన చేయుట.

उद्दंड - वि० ప్రచండమైన; భీతిలేని; పొగరు బోతు.

उद्दंडता - स्त्री० భీతిలేమి; ప్రచండత; పొగరుబోతుతనము.

उद्दाम - वि० కట్టులేని; గంభీరముగల.

उद्दिष्ट - वि० ఉద్దేశింపబడిన.

उद्दीपक - वि० ఉత్తేజపరచు; రేకెత్తించు.

उद्दीपन -पुं० ఉద్దీపన; ఉత్తేజితము; ప్రేరేపణ; ఉత్తేజపరచు పదార్థము.

उद्धत - वि० అహంకారముగల; దురుసుతనముగల; ఉగ్రమైన.

उद्धरण - पुं० ఉటంకించబడినది; ఉద్ధరణ; ఉద్ధరింపు.

उद्धार - पुं० విముక్తి, వడ్డీలేని అప్పు, అభ్యుదయము.

उद्भर - वि० ప్రచండమైన, శ్రేష్ఠమైన

उद्भावना - स्त्री० పుట్టుక, ఉత్పత్తి, కల్పన

उद्भासित -वि० వ్యక్తమైన, కాంతిగల, ప్రకాశింపబడిన.

उद्भिज-वि० భూమిని ఛేదించి ప్రస్ఫుటమైనది - చెట్టు ; వాను మొదలగునవి.

उदयत-वि० సంసిద్ధముగానున్న; సిద్ధముగానున్న.

उद्यम - पुं० యత్నము, పరిశ్రమ.

उद्यमी - वि० శ్రమించునట్టి, పాటుపడునట్టి

उद्यान - पुं० ఉద్యానవనము, తోట.

उद्योग - पुं० ప్రయత్నము, ప్రయాస, ఉద్యమము, ఉద్యోగము, వృత్తి.

उद्योत - पुं० ప్రకాశము, వెలుగు..

उद्विग्न - वि० కలత చెందిన.

उद्वेग - पुं० ఆవేశము, విజృంభణ.

उद्वासन - पुं० వెడలుగొట్టుట, ధ్వంసము చేయుట, వధించుట.

उद्वेलित - वि० పొంగిపొర్లిన.

उधर - अव्य० అటు, ఆవైపు.

उधार - पुं० ఋణము.

उधारना - स०क्रि० ఉద్ధరించుట.

उधेडना - स्त्री० ఒలుచుట (తోళ్ళు, చర్మము మొ.) నేరు పరచుట; కుట్టువిప్పుట.

उधेडबुन - स्त्री० చింత; కలవరము.

उनचास - वि० నలభైతొమ్మిది; 49.

उनतीस - वि० ఇరవైతొమ్మిది; 29.

उनमना - वि० అన్యమనస్కుడైన; కలత జెందిన.

उनमद - वि० మదించిన; మత్తుగొనిన.

उनींदा - वि० కునికిపాటు పడుచున్న.

उन्नावी - पुं० ఒక రకమైన ముదురు ఎరుపు రంగు वि० ముదురు ఎరుపురంగు గల.

उन्मत्त - वि० मतवाला ; మత్తెక్కిన; మదించిన.

उन्माद - पुं० ఉన్మాదము ; పిచ్చి ; వెర్రి ; पागनपन.

उन्मादी - वि० ఉన్మత్తుడు; పిచ్చెక్కిన.

उन्मुख-वि० ముందుమొగముగల; సన్నద్ధముగు.

उन्मीलन - पुं० అర్ధ నిమీలిత నేత్రములు.

उन्मूलन - पुं० उजाड; నిర్మూలనము; ధ్వంసము.

उन्मेष - पुं० వికాసము.

उन्मोचन - पुं० విమోచనము; విముక్తి.

उन्स - पुं० ప్రేమ, అనురాగము.

उपकूल - पुं० ఒడ్డు.

उपकृत - वि० आभारी ; కృతజ్ఞుడు.

उपक्रप - पुं० ప్రారంభము; ఉపోద్ఘాతము.

उपक्रमणिका - पुं० విషయసూచి.

उपक्रांत- पुं० ప్రారంభింపబడిన.

उपचय - पुं० వృద్ధి.

उपचार - पुं० సేవ; చికిత్స

उपज - स्त्री० ఉత్పత్తి; కల్పన.

उपजना - अ०क्रि० మొలచుట; పుట్టుట.

उपजाऊ - वि० ఉర్వరమైన; సారవంతమైన.

उपजाना- पुं० మొలిపించుట; పుట్టించుట; పండించుట.

उपजीविक - स्त्री० జీవనోపాధి.

उपज्ञा - स्त्री० సహజమైన ప్రజ్ఞ.

उपटन - पुं०दे० उबटन; దెబ్బ గుర్తులేక మచ్చ.

उपत्यका - स्त्री० పర్వత సమీప భూమి; లోయ; కొండచెరియ.

उपदंश - पुं० కొరుకుడు అవబడు సుఖ రోగము.

उपदिष्ट - वि० ఉపదేశింపబడిన; ఉపదేశము పొందిన.

उपधा - स्त्री० కపటము; మోసము.

उपधान - पुं० దిండు; టెక్కా.

उपनाम - पुं० ఉపనామము.

उपनिवेश - पुं० వలస.

उपन्यास - पुं० నవల.

उपपति - पुं० ప్రియుడు; రంకుమగడు.

उपभोग - पुं० భోగము; ఆస్వాదనము; సంభోగము.

उपरना - पुं० चादर ; దుప్పటి.

उपमा -स्त्री० **उपमान** - पुं० ఉపమానము.

उपमेय - पुं० పోల్చబడిన వస్తువు वि. పోల్చబడిన.

उपयुक्त - वि० తగిన; అర్హమైన.

उपरांत - क्रि०वि० పిమ్మట; పిదప; అనంతరము.

उपरी - स्त्री० उपली ; చిన్న పిడక.

उपरा-उपरी ; उपरा-चढी - मु० होड పోటాపోటీ.

उपल -पुं० ओला వడగల్లు; రాయి; రత్నము.

उपला - पुं० कडा పిడక.

उपलब्ध - वि० ప్రాప్తించిన; లభించిన.

उपलब्धि - स्त्री० ప్రాప్తి; లబ్ధి.

उपवास - पुं० ఉపవాసము ; फाका.

उपवीत - पुं० యజ్ఞోపవీతము ; జందెము.

उपस्थित - वि० హాజరైన.

उपस्थिति - स्त्री० హాజరు; ఉపస్థితి.

उपहार - पुं० కానుక.

उपहास-पुं० दिल्लगी; ఎగతాళి; పరిహాసము.

उपाटना-स०क्रि उजाडना ; పెల్లగించుట; ధ్వంసము చేయుట.

उपादेय - वि० గ్రహింపదగిన; ఉపయోగ కరమైన; శ్రేష్ఠమైన.

उपाधि - स्त्री० బిరుదు; ధర్మచింత; ఉప ద్రవము; కపటము.

उपानह - पुं० చెప్పులు.

उपायन - पुं० उपहार కానుక.

उपालंभ - पुं० దూషణ; ఎత్తిపొడుపు.

उपालंभन - पुं०दे० उपालंभ.

उपास - पुं० उपवास ; పస్తు ; ఉపవాసము.

उपासक - वि० ఆరాధకుడు; పూజించు వాడు; భక్తుడు.

उपासना - स्त्री० आराधना ; పూజ; ఆరాధన; పరిచర్య.

उपास्य - वि० ఉపాస్యుడు; సేవ్యుడు.

उपेक्षा - वि० నిర్లక్ష్యము; తిరస్కారము.

उपेक्षित - वि० నిర్లక్ష్యముచేయబడిన; తిరస్కరింపబడిన.

उफ - अव्य० అయ్యో! అబ్బా स्त्री० आह; నిట్టూర్పు.

उफनना - अ०क्रि० పొంగుట; (పాలు మొ॥)

उफान - पुं० उबाल; పొంగు.

उबकना - अ०क्रि० వాంతి అగుట.

उबकाई - स्त्री० వాంతి.

उबटन - पुं० నలుగుపిండి; అభ్యంగనము.

उबरना - अ०क्रि० बचना; రక్షింపబడుట; ముక్తి పొందుట.

उबरा - वि० ఉద్ధరింపబడిన; రక్షింపబడిన.

उबलना - अ०क्रि० उफनना ; పొంగుట.

उबहन - पुं० చేంతాడు; నీళ్ళుతోడుత్రాడు.

उबार - पुं० రక్షణ; విడుదల; ముక్తి.

उबारना - स०क्रि० రక్షించుట; కాపాడుట.

उबाल - पुं० उफान- పొంగు (పాలు మొ॥)

उबालना - स०क्रि० పొంగించుట; పొంగు వచ్చువరకు కాచుట.

उबीठना - स०क्रि० వెగటు పుట్టించుట; విరక్తి కలిగించుట अ० क्रि० ऊबना; విసుగు జెందుట.

उबेना - वि० పాదరక్షలు లేని (పాదములు)

उभडना - अ० क्रि० పొటమరించుట; వాచుట; పెంపొందుట.

उभरना - अ०क्रि० दे० उभडना.

उभाडना - स०क्रि० ప్రేరేపించుట; రెచ్చ గొట్టుట.

उभारना - स०क्रि० दे० उभाडना.

उमंग - स्त्री० ఉత్సాహము; ఉల్లాసము; పొంగు.

उमगना-अ०क्रि० ఉల్లాసపడుట; పొంగుట; ఆవేశపడుట.

उमदगी - स्त्री० శ్రేష్ఠత్వము; మంచితనము.

उमदा - वि० बढिया ; శ్రేష్ఠమైన; ఇంపైన.

उमर ; उम्र - स्त्री० వయస్సు.

उमरा ; अमराव - पुं० अमीर का बहु० ప్రతిష్ఠగలవాడు; రాజసభయందలి సభాసదులు; ధనవంతులు.

उमस - स्त्री० ఉక్క.

उमाह - पुं० उमंग; ఉత్సాహము ; ఉల్లాసము.

उमेठन - स्त्री० మెలి.

उमेठना - स०क्रि० మెలిబెట్టుట.

उमेडना - स०क्रि० दे० उमेठना.

उम्दगी - स्त्री० दे० उमदगी.

उम्दा - वि० दे० उमदा.

उम्मीद ; उम्मेद - स्त्री० ఆశ; కోరిక; నమ్మకము.

उम्मीदवार ; उम्मेदवार - पुं० అభ్యర్థి; దరఖాస్తుదారు.

उम्र - स्त्री० दे० उमर.

उर - पुं० హృదయము; మనస్సు; వక్షస్థలము.

उरग - पुं० साँप ; పాము.

उराहना - पुं० दे० उलाहना.

उरु - पुं० दे० ऊरू.

उरुज - पुं० बढती ; वृद्धि.

उरुस - स्त्री० दुलहिन ; పెళ్ళికూతురు.

उरुसी - पुं० ముసల్మానులు నికాహ్ పద్ధతిలో చేయు వివాహము.

उरेहना - पुं० చిత్రించుట; వ్రాయుట.

उरोज - पुं० కుచము; చన్ను.

उर्दू -स्त्री० సిపాయీల బజారు; విపణి వీధి; ఉర్దూ భాష.

उर्दू - ए० मुअल्ला ; स्त्री० సైన్యశిబిరము; దర్బారు భాష.

उर्फ - पुं० ఉపనామము; మరియొక పేరు.

उर्फी - वि० ప్రసిద్ధమైన; मशहूर.

उर्मि - स्त्री० అల; తరంగము.

उर्वरा - वि० उपजाऊ ; సారవంతమైన.

उर्वी - स्त्री० భూమి.

उर्स - पुं० వివాహాది శుభకార్యమందు లేక సంవత్సరీకములందు పెట్టబడు భోజనము ; సంతర్పణ.

उलंग - वि० నగ్నమైన; కప్పబడని.

उलंघन - पुं० दे० उल्लंघन.

उलका - स्त्री० दे० उलका.

उलझन - स्त्री० చిక్కు; చింత; ఇబ్బంది.

उलझना - अ०क्रि० చిక్కుపడుట; చిక్కు

कొనుట; ఘర్షణ పడుట.

उलझाना - स॰क्रि॰ చిక్కించుట; ఇబ్బంది పెట్టుట.

उलझाव - पुं॰ दे॰ उलझन.

उलटना - अ॰क्रि॰ తారుమారు అగుట; తలక్రిందులగుట. स॰क्रि॰ బోర్లించుట.

उलटा - वि॰ తలక్రిందైన; తారుమారైన.

उलटाना - स॰क्रि॰ మరల్చుట; త్రిప్పి పైచుట; బోర్లించుట.

उलटी - स्त्री॰ వాంతి.

उलटे - क्रि॰वि॰ వేరు విధముగా; వ్యతిరేకముగా; మారుట.

उलथा - पुं॰ दे॰ उल्था.

उलफत - स्त्री॰ ప్రేమ; స్నేహము; కోరిక.

उलमा - पुं॰ గొప్ప విద్వాంసుడు; ధార్మిక విషయములు బాగుగా తెలిసినవాడు.

उलहना - अ॰क्रि॰ పొంగుట; వెడలుట; पु. మొర; ఫిర్యాదు.

उलारना - स॰क्रि॰ ఎగరవేయుట.

उलाहना - पुं॰ నింద; ఒకని దోషము మరియొకనితో చెప్పుట; నిందించుట.

उलीचना - स॰क्रि॰ గూడవేయుట; పల్లము నుండి మెరకకు నీరు తోడిపోయుట.

उलूक - पुं॰ उल्लू ; గుడ్లగూబ.

उलूखल - पुं॰ ओखली ; రోలు.

उल्का - स्त्री॰ తోకచుక్క; కాగడా.

उल्कापात - पुं॰ ఉల్కాపాతము; తోకచుక్క పడుట.

उल्कामुख - నక్క.

उल्था - पुं॰ తర్జుమా; అనువాదము.

उल्फत - स्त्री॰ दे॰ उलफत.

उल्लंघन - पुं॰ దాటుట; మీరుట.

उल्लसित - वि॰ సంతసించిన.

उल्लिखित - वि॰ చెప్పబడిన; చెక్కిన.

उल्लू - पुं॰ గుడ్లగూబ.

उल्लू सीधा करना - मु॰ స్వార్థము సాధించుట.

उल्लेख - पुं॰ వర్ణ; వ్రాయుట.

उल्लेखनीय - वि॰ చెప్పదగిన; వ్రాయదగిన.

उशीर - पुं॰ వట్టివేరు.

उष्म - पुं॰ వేడిమి; ఎండ; వేసవి.

उसकाना - स॰क्रि॰ भडकाना; రెచ్చగొట్టుట; ప్రేరేపించుట.

उसाँस - स्त्री॰ आह ; నిట్టూర్పు.

उसारा ; पुं॰ बरामदा ; వసారా; వరండా.

उसासी - स्त्री॰ విశ్రాంతి; ఊపిరి పీల్చుకొనుటకు కాలము.

उसीजना - अ॰क्रि॰ ఉడుకుట.

उसीर - पुं॰ दे॰ उशीर.

उसीस ; उसीसा - पुं॰ దిండు.

उसूल - पुं० సిద్ధాంతము.

उस्तरा - पुं० మంగలికత్తి.

उस्तवार - पुं० సక్కని, దృఢమైన; మన్నికగల; సమతలము.

उस्ताद - पुं० గురువు; ఉపాధ్యాయుడు; చతురుడు.

उस्तादी - स्त्री० ప్రావీణ్యము; శిక్షణము.

उस्तुरा - पुं० दे० उस्तरा.

उहार - पुं० పరదా; తెర.

ऊ

ऊँघ - स्त्री० కునికిపాటు; కునుకు.

ऊँघना - अ०क्रि० కునికిపాటు పడుట.

ऊँच - वि० ఎత్తయిన; శ్రేష్ఠమైన.

ऊँचा - वि० ఎత్తయిన; బిగ్గరయగు.

ऊँचाई - स्त्री० ఎత్తు; గొప్పదనము.

ऊँचे - क्रि०वि० పైపైన; మీద.

ऊँट - पुं० ఒంటె.

ऊख - पुं० ईख ; చెఱుకు.

ऊखल - पुं० ओखली; రోలు.

ऊजड - वि० उजाड; పాడుపడిన.

ऊटपटाँग - वि० వ్యర్థమైన; అసంబద్ధమైన.

ऊद - पुं० అగరు.

ऊदबत्ती - स्त्री० अगरबत्ती; అగరు వత్తి.

ऊदबिलाव - पुं० ఒకరకమైనపిల్లి; మూర్ఖుడు.

ऊदसोज - पुं० అగరువత్తులను పెట్టి వెలిగించుపాత్ర.

ऊदा - वि० ఊదారంగు గల.

ऊधम - पुं० గందరగోళము; కోలాహలము; అల్లరి; కొట్లాట.

ऊधमी - वि० అల్లరిచేయు; ఉపద్రవము చేయునట్టి.

ऊन - पुं० ఉన్ని; वि० తక్కువ; తుచ్ఛమైన.

ऊना - वि० తక్కువైన; తుచ్ఛమైన.

ऊनी - वि० ఉన్నితో తయారైన; తక్కువైన.

ऊपर - अव्य० మీద; అదనముగా; పైభాగమున.

ऊपरी - वि० పైకి సంబంధించిన; ఆడంబరము గల.

ऊबड - पुं० కఠినమార్గము.

ऊबड-खाबड - वि० మెరక పల్లములు గల; సమతలము గాని.

ऊबना - अ०क्रि० విసుగుట; కలతచెందుట.

ऊमस - स्त्री० उमस; ఉక్క; వేసంగి.

ऊरु ; ऊरू - पुं० जाँघ ; తొడ.

ऊर्ज - वि० శక్తివంతమైన; బలమైన.

ऊर्जस्वी - वि० ప్రతాపము గల; శక్తిగల.

ऊर्ध्व - क्रि०वि० ऊपर ; పైన; वि० పైనుండు.

ऊर्मि ; ऊर्मी - स्त्री० అల; తరంగము.

ऊर्मिमाली - पुं० సముద్రము.

ऊलजलूल - वि० అసంబద్ధమైన; తల తోకలేని.

ऊसर - पुं० చవటి నేల; ఊసర క్షేత్రము; సారములేని భూమి.

ऊहापोह - पुं० ఆలోచన; తర్క-వితర్కము.

ऊह्य - वि० ఊహింపదగిన.

ऋ

ऋक् - पुं० వేదమంత్రము.

ऋक्ष-पुं० भालू; ఎలుగుబంటు; నక్షత్రము.

ऋचा - स्त्री० ఛందోబద్ధమైన వేద మంత్రము.

ऋजु - वि० తిన్నని; సరళమగు; సులభమైన; కపటములేని.

ऋण - पुं० అప్పు; ఋణము.

ऋणी ; त्रणिया - पुं० అప్పుతీసుకున్న వాడు.

ऋतु - पुं० ఋతువు.

ऋतुराज- पुं० వసంతఋతువు; వసంతుడు.

ऋत्विज - पुं० యజ్ఞము చేయువాడు.

ऋषभ - पुं० ఋషభము; ఎద్దు.

ऋषि - पुं० ఋషి.

ए

एँच-पेंच-पुं० उलझन; చిక్కు; గూఢయుక్తి

एँडा-बेंडा - वि० తలక్రిందు.

एँडा - स्त्री० दे० एडी.

एक - वि० ఒకటి; ఒంటరి; సాటిలేని.

एकक - वि० ఒకే ఒక; वि० ఒంటరి.

एकज - पुं० రాజు; శూద్రుడు; वि० ఒకే ఒక.

एकजद्दी - वि० సగోత్రీకుడు.

एकटक - अव्य० రెప్పవాల్చక; రెప్పవాల్చకుండా.

एकतरफा - वि० ఒక పక్షమునకు చెందిన; పక్షపాతము గల.

एकता - स्त्री० ఐకమత్యము.

एकतारा - पुं० ఏకానాదనము; ఒక తీగగల వాద్యము.

एकत्र - अव्य० ఒకచోట.

एकत्रित - वि० ఒకచోట చేరిన; సమకూర్చబడిన.

एकदंत - पुं० వినాయకుడు; గణపతి.

एकदम - पुं० ఒకేసారిగా; నిరంతరము.

एकदा - क्रि०वि० ఒకసారి; ఒకసమయమున.

एकनिष्ठ - वि० ఒకదానియందే శ్రద్ధ ఉండుట.

एकफसला - वि० ఒక పంట మాత్రము పండు.

एक-ब-एक - क्रि०वि० ఒకరి తరువాత ఒకరు एक एक करके.

एक बारगी - पुं० ఒకేసారి; తటాలున.

एकबाल - पुं०दे० इकबाल.

एकमत - वि० ఒకే అభిప్రాయము కలిగిన; సర్వసమ్మతి గల.

एकमुश्त - अव्य० మొత్తముగ; ఒకేసారి.

एकरंग - वि० ఒకేరంగుగల; కపటములేని

నిర్మలమైన హృదయము గల.

एकरस - पुं० ఒకే విధమగు; మార్పులేని.

एकरार - पुं० ప్రతిజ్ఞ; అంగీకారము.

एकलिंग - वि० శివుడు.

एकलौता - पुं० ఏకైక పుత్రుడు.

एकसर - वि० ఒంటరిగా.

एकसा - वि० ఒకే మాదిరిగా; సమానముగా.

एकहत्था - पुं० ఏకాధిపత్యము; वि० ఒకే వ్యక్తిచేతిమీదుగా జరుగునట్టి.

एकहरा - वि० इकहरा ; ఒకే పేటగల.

एकांकी - पुं० ఏకాంకి (నాటకము)

एकांगी - वि० ఒకే అంగము గల; ఒక పక్షమునకు చెందిన.

एकांत - वि० వేరుగానున్న; ఒంటరి; पुं० ఏకాంతము; ఒంటరితనము.

एकाई-स्त्री० ఒకట్ల స్థానము; ఒకటి; इकाई.

एकायक - अव्य० अकस्मात; తటాలున; అకస్మాత్తుగా.

एकाकार - वि० సమానమైన; ఒకే ఆకారము గల.

एकाकी-वि०अकेला; ఒంటరి; తోడులేని.

एकाग्र - वि० అచంచలమైన; ఏకాగ్రముగా.

एकाग्रता -पुं० ఏకాగ్రత; స్థిరత; అచంచలత.

एकाधिकार - पुं० ఏకాధిపత్యము.

एकीकरण - पुं० ఏకీకరణము; ఒకటిగా చేయుట.

एकीभाव - पुं० ఐక్యము; ఏకీభావము.

एक्का - वि० ఒంటరి पुं० ఆసు; ఒక విధమగు గుఱ్ఱపు బండి; इक्का.

एक्का - दुक्का - वि० अकेला - दुकेला ; ఒకరిద్దరు.

एककावान - पुं० इक्कावाला ; ఇక్కా - या एक्का అనబడు గుఱ్ఱపు బండి తోలువాడు.

एक्की - स्त्री० ఒంటెద్దు బండి.

एडी - स्त्री० మడమ.

एतकाद - पुं० भरोसा ; నమ్మకము.

एतदर्थ - अव्य० इसलिए ; కనుక; ఈ కారణము వలన.

एतबार - पुं० विश्वास; यकीन; నమ్మకము.

एतमाद - पुं० भरोसा; एतबार; నమ్మకము.

एतराज - पुं० आपत्ति ; అభ్యంతరము; ఆక్షేపణ.

एरंड ; रेंड - पुं० ఆముదపు చెట్టు.

एलची - पुं० దూత; రాజదూత.

एला - स्त्री० इलायची; ఏలక్కాయ.

एवं - अव्य० और ; మరియు ऐसा ही ; ఇట్లే

एव - अव्य० ही; भी; మాత్రమే; కూడ.

एवज - पुं० ప్రత్యామ్నాయ.

एवजी - पुं० ఇంకొక స్థానములో పని చేయు

वाडु; बदुलुगा पनिचेयुवाडु.

एहतमाम ; एहतिमाम - पुं० बंदोबस्तु; एर्पाटु; निरीक्षण.

एहतराम - पुं० आदरमु; सम्मानमु.

एहतियात-स्त्री० सावधानी; जागरूकत; जाग्रत्त; अनुचित कार्यमुलयेडल विमुखत.

एहसान - पुं० कृतज्ञत; अनुग्रहमु; उपकारमु.

एहसान फरामोश-वि० पोंदिन उपकारमु मरिचिन; कृतघ्नुडैन; कृतघ्नुडु.

एहसानमंद - पुं० कृतज्ञुडु.

एहसानमंदी - स्त्री० कृतज्ञत.

एहसास - पुं० चेतितो मुट्टुट; तेलिसि कोनुट; अनुभूति पोंदुट.

ऐ

ऐंचन - पुं० **खिंचाव ;** बिगुवु; लागुडु.

ऐंचना - स०क्रि० **खींचना ;** लागुट.

ऐंचाताना - वि० **भेंगा ;** मेल्लकन्नुगल.

ऐंचातानी - स्त्री० **खींचातानी;** तम तम वैपुनकु लागुकोनुट.

ऐंठ - स्त्री० **अकड;** निक्कु; गर्वमु; मेलि; पोगरु.

ऐंठन - स्त्री० **मरोड ;** पुरि; मेलि.

ऐंठना - स०क्रि० पेनुट; पुरिपेट्टुट; गुंजुट; बलवंत पेट्टि वसूलु चेयुट; अ० क्रि० मेलिपडुट; मिडिसि पडुट.

ऐंड - पुं० दे० ऐंठ; वि० **निकम्मा;** पनिलेनि.

ऐंडना - अ०क्रि० मेलिपडुट; निक्कुट; नील्गुट. **स०क्रि०** पेनुट; पुरिपेट्टुट; ओडलु विरचुकोनुट.

ऐच्छिक -वि० इष्टमु वच्चिनदि; वैकल्पिकमु.

ऐजन -अव्य० पैन पेर्कोन्न; डिटो; Ditto.

ऐजाज - पुं० **इज्जत ;** मर्याद; गौरवमु; आदरमु.

ऐतिहासिक - वि० चारित्रकमु; चरित्रात्मकमैन चरित्र तेलिसिनवाडु.

ऐन - वि० **ठीक ;** सरियगु; तगिन स्त्री० **आँख ;** कन्नु.

ऐनक - स्त्री० कळ्ळजोडु.

ऐनक-फरोश - पुं० कळ्ळजोळ्ळु अम्मु वाडु.

ऐब - पुं० दोषमु; कळंकमु; अवगुणमु.

ऐबक - पुं० प्रियुडु; दूत.

ऐबगो - पुं० परनिंद चेयुवाडु.

ऐबगोई - स्त्री० परनिंद.

ऐबी - वि० अवगुणमुलु गल.

ऐमाल - पुं० **(अमल का बहु०);** कार्यमुलु; पनुलु.

ऐयाम - पुं० పైరు; పంట; ఋతువు; దినము.

ऐयार-पुं० बदमाश ; మోసగాడు; ధూర్తుడు; వేషములు మార్చి మోసగించువాడు.

ऐयारी - स्त्री० మోసము; ధూర్తత్వము; కపటము.

ऐयाश - वि० भोगी - विलासी ; భోగవిలాసుడు ; వ్యభిచారి.

ऐयाशी - स्त्री० విషయాసక్తి; వ్యభిచారము.

ऐरा गैरा - स्त्री० పరాయివాడు; తెలియనివాడు; తుచ్ఛమగు.

ऐलान - पुं० ప్రకటన; దండోరా.

ऐलानिया - वि० స్పష్టముగా ప్రకటింపబడిన; బహిరంగమైన.

ऐवान - पुं० భవంతి; రాజప్రాసాదము.

ऐश - पुं० భోగవిలాసము; విషయ సుఖము.

ऐसा - वि० ఇటువంటి; ఇట్లు.

ऐसे -अव्य० ఈ విధముగా; ఈ ప్రకారముగా.

ऐहिक - वि० ఇహలోక సంబంధమైన.

ओ

ओंइछना - स०क्रि० निछावर करना ; అర్పించుట; దిగతుడుపు తీయుట.

ओंकना - अ०क्रि० విరక్తిచెందుట; విసుగుజెందుట; వమనము చేయుట.

ओंठ - पुं० పెదవి.

ओक - पुं० ఇల్లు.

ओकना - अ०क्रि० వమనము చేయుట; వాంతి అగుట; గేదెవలె అరచుట.

ओकाई - स्त्री० వాంతి; కక్కు.

ओखल - पुं० ; **ओखली** - स्त्री० రోలు.

ओछा - वि० నీచమైన; లోతులేని; గంభీరముకాని.

ओछापन - पुं० నీచత్వము; తుచ్ఛత.

ओज - पुं० తేజస్సు; ప్రతాపము; ప్రకాశము.

ओजस्विता - स्त्री० తేజము; ప్రతాపము; కాంతి.

ओझल - पुं० చాటు; అదృశ్యము.

ओझल होना - अ०क्रि० అదృశ్యమగుట.

ओझा - पुं० బ్రాహ్మణులలో ఒక శాఖ; భూతవైద్యుడు.

ओझाई - पुं० భూతవైద్యము.

ओट - स्त्री० చాటు; మరుగు.

ओटना - स०क्रि० ప్రత్తిరాట్నమునందుంచి ప్రత్తిని గింజలను వేరు చేయుట; తన మాటే మరల మరల చెప్పుచుండుట.

ओटनी - स्त्री० ప్రత్తిరాట్నము.

ओठँगना - अ०क्रि० నడుము వాల్చుట; విశ్రాంతి నొందుట; ఆనుకొని కూర్చుండుట.

ओड़ना - स०क्रि० అడ్డగించుట; గ్రహించుటకు చేయి చాచుట.

ओढना - **स॰क्रि॰** వస్త్రముతో శరీరమును కప్పుకొనుట; దుప్పటి.

ओढनी - **स्त्री॰** ఓణీ.

ओढाना - **स॰क्रि॰** उढाना ; కప్పుట (వస్త్రముతో).

ओत - **पुं॰** పడుగునూలు; పొదుపు; లాభము; లోటు.

ओतप्रोत - **पुं॰** పడుగుపేక; **वि॰** పడుగు పేకల వలె కలసి ఉన్న.

ओद - **पुं॰** చెమ్మ; తడి; **वि॰** తడిసిన; చెమ్మగల.

ओदन - **पुं॰** भात ; అన్నము.

ओदरना - **अ॰क्रि॰** చినుగుట; పొడగుట; పగులుట.

ओदा - **वि॰** गीला ; తడిసిన.

ओदारना - **स॰क्रि॰** विदीरना ; చింపుట; చీల్చుట; విరుచుట.

ओनचन ; ओनचना-**पुं॰**उनचन ; మంచపు కాళ్ళకాటి త్రాడు.

ओनामासी-**स्त्री॰**అక్షరాభ్యాస ప్రారంభము.

ओप - **स्त्री॰** चमक ; మెరుగు; శోభ; కాంతి.

ओपना - **स॰क्रि॰** चमकाना ; మెరుగు పెట్టుట.

ओपी - **वि॰** चमकीला ; మెరయుచున్న; కాంతివంతమైన.

ओफ - **अव्य॰** उफ ; అయ్యో; బాధతో కూడిన మూలుగు; అరుపు.

ओर - **स्त्री॰** వైపు; దిక్కు.

ओर - छोर - **पुं॰** మొదలు; తుది; అంచు.

ओरी - **स्त्री॰** ఇంటి చూరు; ओलती.

ओलचा - **पुं॰** నీళ్ళు తోడుటకు ఉపయోగ పడు గూడ.

ओला - **पुं॰** వడగల్లు; తెరచాటు రహస్యము; **वि॰** వడగల్లువలె చల్లని.

ओष्ठ - **पुं॰** होंठ పెదవి.

ओस - **स्त्री॰** మంచు.

ओसाई - **स्त्री॰** తూర్పాత; తూరుపాఱ.

ओसाना - **स॰क्रि॰** తూర్పాత పట్టుట; తూరుపాఱ బట్టుట.

ओसार - **पुं॰** फैलाव; వ్యాప్తి; వెడల్పు; **वि॰**వెడల్పయిన.

ओसारा - **पुं॰** बरामदा ; వసారా.

ओह - **अव्य॰** ఆహా; అయ్యో.

ओहदा - **पुं॰** హోదా; పదవి.

ओहदेदार - **पुं॰** హోదాపరుడు; గొప్ప హోదా గలవాడు.

ओहार - **पुं॰** పల్లకీ తెరగుడ్డ.

ओहो - **अव्य॰** ఆశ్చర్యార్థకము; భలే!

औ

औंगा - **वि॰** मूक या गूँगा ; మూగ.

औधना - **अ॰क्रि॰** బోరగిలపడుట.

औधाना -सं॰क्रि॰ బోర్లించుట; తలక్రిందు చేయుట.

औ - अव्य॰ और ; మరియు.

औकात -पुं॰ (वक्त का बहु॰) కాలములు; సమయములు ; స్వార్థము.

औरंग - पुं॰ సింహాసనము.

और - अव्य॰ మరియు; वि॰ అధికము; ఇతరమైన; ఇంకను.

औरत - स्त्री॰ భార్య ; స్త్రీ.

औरस - पुं॰ వివాహము చేసుకున్న భార్యకు పుట్టిన కుమారుడు.

औलाद - स्त्री॰ సంతానము.

औलिया - पुं॰ సిద్ధిపొందిన ముసల్మాను ఫకీరు.

औवल -वि॰ अव्वल మొదటి; ప్రథమము; మొట్టమొదటి.

औसत - पुं॰ సగటు; మాధ్యమము; वि॰ సగటున.

औसतन् -वि॰ సగటున; నిష్పత్తి ప్రకారము.

औसर - पुं॰ अवसर ; సదవకాశము.

औसान - पुं॰ अवसान ; అంతము; తుది.

औसाफ - पुं॰ (वस्फ का बहु॰) గుణములు.

औसेर - स्त्री॰ కలత; దిగులు; బెంగ.

औहाती - स्त्री॰ अहिवाती; సౌభాగ్యవతి స్త్రీ; ముత్తయిదువ.

क

कंक - पुं॰ క్షత్రియుడు; తెల్ల గద్ద లేక డేగ; యముడు; అజ్ఞాత వాస సమయమున ధర్మరాజు పేరు.

कंकड - पुं॰ కంకర.

कंकडीला - वि॰ కంకర కలసి ఉన్న.

कंकण - पुं॰ కంకణము ; మురుగు ; कंगन.

कंकाल - पुं॰ ఠఠరీ; అస్థిపంజరము.

कंगनी - स्त्री॰ చిన్న కంకణము లేక మురుగు.

कंगारु - पुं॰ కంగారు జంతువు.

कंगाल - वि॰ गरीब ; బీద ; పేద.

कंगाली - स्त्री॰ బీదతనము.

कंगूरा - पुं॰ गुंबद ; శిఖరము; బురుజు.

कंघा - पुं॰ పెద్ద దువ్వెన.

कंघी - पुं॰ చిన్న దువ్వెన; దువ్వెన.

कंघी करना - पुं॰ దువ్వుకొనుట.

कंघेरा - पुं॰ దువ్వెనలు తయారు చేయువాడు.

कंचन - पुं॰ सोना ; బంగారము.

कंचनी - स्त्री॰ వేశ్య.

कंचुक - पुं॰ రవిక; కుబుసము; కవచము.

कंचुकी - स्त्री॰ चोली; రవిక; అంతఃపుర కావలివాడు; సర్పము; లంపటుడు.

कंज - पुं॰ కమలము; బ్రహ్మ; కేశము.

कंजई - वि॰ ధూమ్రవర్ణముగల.

कंजा-पुं॰ గచ్చ చెట్టు; वि॰ ధూమ్రవర్ణముగల; నల్లని కళ్ళు గల.

कंजूस - वि॰ లోభి; పిసినిగొట్టు; పీనాసి.

कंजूसी - स्त्री॰ లోభత్వము; పీనాసితనము.

कंटक - पुं॰ ముల్లు; సూదిమొన; విఘ్నము; శత్రువు.

कंटिया - स्त्री॰ గాలము; చిన్న సీల.

कंटीला - वि॰ ముళ్ళుగల; ముళ్ళతో నిండిన.

कंटोप - पुं॰ చెవులను కూడ కప్పు టోపి.

कंठमाला - स्त्री॰ ఒక విధమగు కంఠరోగము.

कंठा - पुं॰ కంఠమునకు ధరించు ఒక నగ.

कंठाग्र - वि॰ जबानी ; కంఠస్థమైన.

कंठी - स्त्री॰ చిన్న పూసలదండ; రుద్రాక్ష మాల; చిలకమెడచుట్టూ ఉండు ఎర్రని రేఖ.

कंठीरव - पुं॰ సింహము; శార్దూలము; మదపు టేనుగు.

कंडा - पुं॰ उपला ; పిడక.

कंडा होना- पुं॰ చిక్కిపోవుట; చనిపోవుట.

कंडील - पुं॰ కాగితముతో చేసిన లాంతరు.

कंडु - स्त्री॰ గజ్జి; దురద; खुजली.

कंडेरा - पुं॰ దూదేకు జాతి.

कंडोरा ; कंडौरा - पुं॰ పిడకలు చేయు చోటు; పిడకలు ఉంచుచోటు.

कंत - पुं॰ కాంతుడు; భర్త; ప్రియుడు.

कंथा - स्त्री॰ బొంత; గంత.

कंद - पुं॰ सूरन ; కంద; పటికబెల్లము.

कंदरा - स्त्री॰ गुफा ; గుహ.

कंदर्प - पुं॰ మన్మథుడు.

कंदील - पुं॰ दे॰ कंडील.

कंदुक - पुं॰ బంతి; గుండ్రని దిండు; పోకచెక్క.

कंदूरी - स्त्री॰ దొండతీగె.

कंधर - पुं॰ మెడ; కంఠము.

कंधा - पुं॰ భుజము.

कंधा देना-पुं॰सहारा देना; సహాయపడుట.

कंप - पुं॰ **कंप कंपी** - स्त्री॰ వణుకు.

कंपा - पुं॰ పిట్టలు పట్టుకొనుటకు జిగురు రాసి తయారుచేసిన బద్దలు.

कंपाना - स॰क्रि॰ వణకించుట; భయ పెట్టుట.

कंपायमान ; कंपित - वि॰ వణకుచున్న; భయపడు చున్న.

कंपू -पुं॰ సేనాశిబిరము; సేనా సమూహము.

कंमबखत - वि॰ दे॰ कमबख्त.

कंबल - पुं॰ కంబళి.

कंबु - पुं॰ శంఖము; ఏనుగు; కంఠము.

कंवलगट्ट - पुं॰ दे॰ कमलगट्टा.

कई - वि॰ పెక్కు; ఎన్నో; అనేకములు.

ककडी - स्त्री॰ దోసకాయ.

ककहरा - पुं॰ 'క' కారమునుండి 'హ' కారము వరకు గల అక్షరములు.

ककुद-पुं॰ రాజచిహ్నము; ఎద్దు మూపురము.

ककुभ - पुं॰ దిక్కు - దిశ.

ककेडा ; ककोडा - पुं॰ పొట్లపాదు; పొట్లకాయ.

ककोइना-स॰क्रि॰ త్రవ్వుట; పెకలించుట.

कक्का - पुं॰ काका ; పినతండ్రి.

कक्ष - पुं॰ చంక; గడప; గది.

कक्षा - स्त्री॰ తరగతి; వర్గము.

कगर ; कगार - पुं॰ ఎత్తయిన ఒడ్డు; ఎత్తయిన దరి.

कच - पुं॰ కేశ సమూహము.

कचक - स्त्री॰ త్రొక్కుడు వలన కలుగు దెబ్బ.

कचकच - स्त्री॰ కేశకర్షణ; వాగ్యుద్ధము ; झकझक.

कचनार - पुं॰ కోవిదారవృక్షము.

कचरकूट - पुं॰ ఎక్కువగా తన్నుట లేక కొట్టుట.

कचरना - स॰क्रि॰ కాలితో నలిపివేయుట; బాగుగా తినుట.

कचरा - पुं॰ పచ్చిపుచ్చకాయ; దోసకాయ; చెత్త - చెదారము.

कचहरी - स्त्री॰ కచ్చేరి; కార్యాలయము; న్యాయస్థానము.

कचाई - स्त्री॰ అపరిపక్వత; అనుభవహీనత.

कचारना - स॰क्रि॰ బట్ట ఉతుకుట.

कचियाना - अ॰क्रि॰ జంకుట.

कचूमर - पुं॰ దంచిన వస్తువు; త్రొక్కిచేసిన ఊరగాయ.

कचूमर निकालना - मु॰ చావమోదుట; చితకకొట్టుట.

कचूर - पुं॰ కచ్చూరము; కర్పూరము.

कचौडी - स्त्री॰ ఒక రకమైన పూరి; మినుప, పెసర మొ. రుబ్బు పిండితో తయారైన తిను పదార్థము.

कचौरी - स्त्री॰ दे॰ **कचौडी.**

कच्चा - वि॰ పండని; పక్వమునకు రాని; పచ్చి,అనుభవము లేని.

कच्चा चिट्ठा-पुं॰ అసలు సంగతులు; రహస్యములు; సిసలు చేయబడని లెక్కలు.

कच्चा चिट्ठा खोलना - मु॰ ఉన్నది ఉన్నట్లుగా చెప్పుట.

कच्चा माल - पुं॰ ముడిసరుకు.

कच्ची रसोई - स्त्री॰ సాధారణమైన వంట పదార్థములు; అన్నము ; కూరలు మొ॥

कच्ची सडक - स्त्री॰ మట్టిరోడ్డు.

कच्ची बही - स्त्री॰ రోజువారి ఛిరా పుస్తకము.

कच्चू - स्त्री॰ घुइयाँ ; చేమదుంప.

कच्चे बच्चे - पुं॰ చాల చిన్న పిల్లలు; పిల్లాజెల్ల.

कच्छ - पुं॰ నీటిమయమైన భూమి; నదీ తీరభూమి; కాసె; గోచి.

कच्छप - पुं॰ తాబేలు.

कछार - पुं॰ సముద్రము లేక నదియొడ్డున నుండు నెమ్ముగల పల్లపు ప్రదేశము.

कछारना - स॰क्रि॰ శుభ్రపరచుట.

कछु - वि॰ कुछ ; కొద్ది ; కొంత ; కొన్ని.

कछुआ - पुं॰ తాబేలు.

कछोटी - स्त्री॰ గోచి.

कज - पुं॰ वक्रता ; వంకర; దోషము.

कज-आदाई - स्त्री॰ కుటిల స్వభావము.

कजक - पुं॰ అంకుశము.

कजकोर ; कजकोल - पुं॰ ఫకీరుల భిక్షాపాత్ర.

कजदुम - पुं॰ बिच्छू ; తేలు.

कजफहम - वि॰ ప్రతిమాటకు వ్యతిరేక అర్థము తీయువాడు.

कज-बहस - वि॰ कठहुज्जती; వితండ వాది; स्त्री॰ వితండవాదము; వంకర వాదము ; వ్యర్థమైన చర్చ.

कजबीं - वि॰ ప్రతిమాటను వక్ర బుద్ధితో చూచువాడు ; ప్రతి విషయమును చెడు దృష్టితో చూచువాడు.

कजरी ; कजली - स्त्री॰ కాటుక; కాటుక కళ్ళు గల ఆవు; శ్రావణమాసములో వచ్చు ఒకపండుగ.

कज लौटा -पुं॰; **कजलौटी** - स्त्री॰ కాటుక భరిణె.

कजा - स्त्री॰ मौत ; మృత్యువు ; చావు; అదృష్టము.

कजाक - पुं॰ लुटेरा ; దోపిడిదారుడు; బందిపోటు దొంగ.

कजाकी-स्त्री॰ लूट ; దోపిడి; బందిపోటు దొంగతనము.

कजारा - क्रि॰वि॰ सहसा ; హఠాత్తుగా; అకస్మాత్తుగా.

कजी - स्त्री॰ దోషము; వంకర.

कज्जल - पुं॰ काजल; కాటుక; మసి.

कज्जाक - पुं॰ दे॰ कजाक.

कटक - पुं॰ సైన్యము; కంకణము.

कटकटाना - अ॰क्रि॰ పళ్ళు పట పట కొరుకుట.

कटखना - वि॰ కరచునట్టి; కొరుకునట్టి; पुं॰ యుక్తి.

कटघरा - पुं॰ బోను; పెద్ద బోను.

कटजीरा - पुं॰ నల్లజీలకర్ర.

कटना - अ०क्रि० తెగుట; గడచుట; క్షీణించుట; ముగించుట.

कटनी - स्त्री० కోయు పనిముట్టు ; పంట కోత; పంట (పైరు) కోతకాలము.

कटरा - पुं० చతుర్ముఖముగల చిన్న వీధి; దున్నపోతు (దూడ)

कटहल - पुं० పనస చెట్టు లేక కాయ.

कटहा - वि० కోయువాడు; ప్రేతకర్మములు చేయించువాడు; కొరికి తినువాడు.

कटाई - स्त्री० కత్తిరింపు; కోత; కోతకూలి.

कटाकटी - स्त्री० मारकाट ; దెబ్బలాట.

कटाक्ष - पुं० క్రీగంటి చూపు; దెప్పిపొడుపు.

कटाना - स०क्रि० కోయించుట.

कटार - पुं० ఇరువైపులపదునుండు ఒక విధమైన కత్తి.

कटारी - स्त्री० दे० कटार.

कटाव - पुं० కోత; కత్తిరింపు.

कटास - पुं० ఒక విధమగు అడవి పిల్లి; కత్తి.

कटाह - पुं० గుండిగ; వంట గుండిగ.

कटि - स्त्री० कमर ; నడుము.

कटि-बंद - पुं० వడ్డాణము; బెల్టు; మొలత్రాడు.

कटीला - वि० ముళ్ళుగల; పదునైన; మొనగల.

कटु - वि० కటువైన; ఇంపుకాని.

कटुता - स्त्री० పరుషత్వము; ఇంపుకాని తనము; కటుత.

कटूक्ति - स्त्री० అప్రియమైన మాట; కటూక్తి

कटोरा - पुं० ; **कटोरी** - स्त्री० చిన్న గిన్నె; కప్పు.

कटौती - स्त्री० కోత; తగ్గింపు.

कट्टर - वि० అంధ విశ్వాసముగల; మూర్ఖుడైన; మొండి పట్టుదల గల.

कट्टा - वि० हट्टा - कट्टा ; బలవంతుడైన; ధైర్యముగల.

कठ - पुं०दे० काठ.

कठघरा - पुं० కొయ్యబోను.

कठपुतली - स्त्री० కొయ్యబొమ్మ; స్వబుద్ధి లేక ఇతరులు చెప్పినట్లు నడుచువాడు.

कठफोडा ; कठकोडवा - पुं० వడ్రంగి పిట్ట; చెట్టుగొట్టుపిట్ట.

कठबंधन - पुं० ఏనుగు కాలికివేయు కొయ్య బేడి.

कठबाप - पुं० సవతి తండ్రి.

कठमलिया - पुं० కపట సన్యాసి.

कठमरत - वि० చీకుచింత లేని; వ్యభిచారి.

कठहँसी - स्त्री० విషపు నవ్వు.

कठिन - वि० కఠినమైన.

कठिनाई - स्त्री० కాఠిన్యము; కఠోరత.

कठुला - पुं० కంఠహారము.

कठुवाना - अ०क्रि० ఎండికొయ్యవలె బిగుసుకొని పోవుట.

कठौता-पुं० **कठौती**-स्त्री० కొయ్యపాత్ర.

कडक - अ०क्रि० కఠోరమైన ధ్వని; ఉరుము.

कडकना - अ०क्रि० గర్జించుట.

कडकडाहट - स्त्री० గర్జన; గద్దింపు; కడకడా మను భీకరధ్వని.

कडककर बोलना - अ०क्रि० గద్దించి మాట్లాడుట.

कडखैत - पुं० యుద్ధకాలపు పాట; సైనికు లను ఉత్సాహపరచుపాట ; **कडखा**.

कडवा - वि० दे० **कडुवा**.

कडवी - स्त्री० జొన్న చొప్ప.

कडा - पुं० కడియము; ఒక విధమగు పావురము; वि० గట్టిపడిన; కఠినమైన; మొరటు; ఉగ్రమైన.

कडाई - स्त्री० గట్టిదనము; కాఠిన్యము; బిగువు.

कडाका - पुं० ఏదైనా పెద్ద వస్తువు విరిగిన ధ్వని ; ఉపవాసము; లంఖణము.

कडेके का - मु० बहुत जोरदार ; తీవ్ర మైన; ప్రబలమైన.

कडाह ; कडाहा - पुं० పెద్దబూరెల మూకుడు; బాణలి.

कडाही - स्त्री० చిన్న బాణలి.

कडी - स्त्री० గొళ్ళెము; కొక్కెము; గొలుసు నందలి ఒక ఉంగరము ; वि० కఠోరమైన.

कडुआ - वि० చేదైన; కోపిష్ఠి; ఘాటైన.

कडुआ तेल - पुं० ఆవనూనె.

कडुआना - अ०क्रि० చేదగుట; చిలుము పట్టుట; కోపపడుట.

कढना - अ०क्रि० निकलना; బయలు దేరుట; ఉదయించుట.

कढाव - पुं० అల్లిక; అద్దకపు పని.

कढी - स्त्री० ఒక విధమగు మజ్జిగ పులుసు.

कण - पुं० కణము; రవ.

कणिका - स्त्री० చిన్నకణము ; మెతుకు.

कत - पुं० కలము; పాళి.

कतई - अव्य० बिलकुल ; బొత్తిగా; పూర్తిగా; ఏ మాత్రము.

कतनी - स्त्री० రాట్నపు కదురు.

कतरन - स्त्री० కత్తిరించిన మిగులు పీలికలు.

कतरना - स०क्रि० కత్తిరించుట; पुं० పెద్ద కత్తెర.

कतरनी - स्त्री० కత్తెర.

कतर-ब्योंत-स्त्री०**काट - छाँट** కత్తిరింపు; తారుమారు; యుక్తి; ఆలోచన.

कतरा - पुं० **बूँद** ; బిందువు; ముక్క.

कतराना -अ०क्रि० తప్పించుకు తిరుగుట;

सं०क्रि० కత్తిరింపజేయుట.

कतल - पुं० హత్య; వధ.

कतला - पुं० फाँक ; తొన; ముక్క.

कतवार - पुं० कूडा-करकट ; చెత్తాచెదారము; పనికిరాని; గడ్డిగాదము.

कताई - स्त्री० వడకుట (నూలు); వడుకు కూలి.

कता-कलाम - पुं० అడ్డు ప్రసంగము.

कतार - स्त्री० పంక్తి; శ్రేణి; వరుస.

कतिपय - वि० కొంతమంది; కొన్ని; ఎన్నో కొన్ని.

कतारा - वि० లావుపాటి ఎఱ్ఱని చెఱుకు.

कत्ती - स्त्री० బాకు; చిన్న కత్తి లేక బాకు.

कत्थई - वि० కాచు రంగు గల.

कत्था - पुं० కాచు.

कत्ल - पुं० హత్య.

कत्ले - आम - पुं० బాహాటమైన హత్యా కాండ.

कथक ; कथक्कड - पुं० కథలు చెప్పువాడు; పురాణము లేక హరికథ చెప్పువాడు.

कथन - पुं० కథనము; చెప్పుమాట.

कथनी - स्त्री० మాట; కథనము; వాగుడు.

कथनीय - वि० చెప్పదగిన.

कथरी - स्त्री० गुदडी ; బొంత.

कथित - वि० చెప్పబడిన.

कथीर - पुं० తగరము.

कथानक - पुं० కథ; కథావస్తువు; చిన్న కథ.

कथोपकथन - पुं० వార్తాలాపము.

कदंब - पुं० కదంబ వృక్షము; కడిమిచెట్టు; సమూహము; గుంపు.

कद - पुं० ऊँचाई ; ఎత్తు.

कदन - पुं० యుద్ధము; వధ.

कदम - पुं०दे० कदंब.

कदम - पुं० కాలు; అడుగు; అంగ; గుఱ్ఱపు నడక.

कदमचा - पुं० మరుగు దొడ్డిలో కాళ్ళు పెట్టుటకు ఉపయోగించుచోటు.

कदम-बोस - वि० పాద ప్రణామము చేయువాడు; పాదములను ముద్దిడువాడు.

कदम बोसी - स्त्री० పాద ప్రణామము; పాద చుంబనము; పాదసేవ.

कदर - स्त्री० इज्जत; ఆదరము; గౌరవము; ఆదరణ.

कदरदान-पुं० గుణగ్రాహి; ఆదరించువాడు.

कदरदानी - स्त्री० గుణ గ్రహణశక్తి; ఆదరణ.

कदर शनास - वि० कदरदान ; గుణగ్రాహి.

कदराई - स्त्री० कायरता ; పిరికితనము.

कदराना - अ०क्रि० భీతినొందుట; భయపడుట.

कदर्थ - वि० పనికిరాని; నికృష్టమైన.

कदर्थ - वि० कंजूस ; లోభి; పిసినాగొట్టు.
कदली - स्त्री० केला ; అరటి.
कदा - अव्य० कभी ; ఎప్పుడైనా.
कदाचित - अव्य० शायद ; బహుశా; ఒకవేళ; ఎప్పుడైనా.
कदापि-अव्य० कभी; ఎంతమాత్రమును; ఎప్పుడూ కూడ.
कदी - वि० हठी ; హఠము చేయువాడు.
कदीम ; कदीमी -वि० पुराना; ప్రాచీనమైన; పాతకాలపు.
कदे आदम - वि० మనిషితో సమానమగు పొడుగు గల.
कद्दावर - वि० దీర్ఘకాయుడగు; ఆజాను బాహువు.
कद्दू - पुं० ఆనపకాయ; సొరకాయ; బూడిద గుమ్మడి.
कद्दू कश - पुं० సొరకాయ మొదలగు వాని తురుము ఇనుప లేక ఇత్తడి కోరం.
कन - पुं० दे० कण.
कनक - पुं० బంగారము; ఉమ్మెత్త.
कनकटा - वि० చెవులు తెగినవాడు.
कनक फल - पुं० ఉమ్మెత్త కాయ.
कनकी - स्त्री० బియ్యపు నూక.
कनकौआ - पुं० గాలిపటము.
कनखजूरा - पुं० కాళ్ళ జెర్రి.
कनखियाना - स०क्रि० క్రీగంటి చూపుతో సైగచేయుట.
कनखी - स्त्री० క్రీగన్ను; క్రీగంట చూపు.
कनगुरिया - स्त्री० చిటికెనవ్రేలు.
कनछेदन - पुं० చెవులు కుట్టుట.
कनटोप - पुं० చెవులనుకూడ కప్పుటోపి.
कनपटी - स्त्री० కణత.
कनफुसकी - स्त्री० दे० कानाफूँसी.
कनसार - पुं० ठठेरा ; కంచరి.
कनसुई - स्त्री० ఆమూకి; ధ్వని.
कनस्तर - पुं० డబ్బా.
कनहा - पुं० పంట అంచనా వేయు అధికారి.
कनात - स्त्री० ముతక సరదా.
कनियाना - अ०क्रि० కంటబడకుండ తప్పించుకు తిరుగుట.
कनिहा - वि० ద్వేషముగల; సగబట్టిన.
कनिहार - पुं० मल्लाह ; పడవ నడుపువాడు.
कनी - स्त्री० నీటిబిందువు; చిన్న ముక్క; వజ్రపు రవ.
कनी खाना या चाटना - मु० వజ్రపు రవ మింగి చనిపోవుట.
कनीज - स्त्री० लौंडी ; దాసి.
कनीनिका - स्त्री० కంటి పాప; కన్య.
कनेठी - स्त्री० చెవిమెలి పెట్టుట.
कनेर - पुं० గన్నేరు.

कनोई - स्त्री० खूँट - గుబిలి (చెవి) कान की मैल.

कनौडा - वि० వికలాంగుడు; అపకీర్తిగల; ఒకే ఒకకన్నుగల పుం० నీచుడు; డబ్బిచ్చి కొన్న బానిస.

कन्ना - पुं० బియ్యపు నూక; తవుడు; గాలి పటపు మధ్యనున్న దారము.

कन्नासी - स्त्री० ఆకురాయి.

कन्नी - स्त्री० గాలిపటపు అంచులు; అంచు; తాపీ.

कन्नी काटना ; कन्नी काट जाना - मु० बचकर निकल जाना ; తప్పించుకు వెళ్ళుట.

कन्हावर - पुं० ఎద్దుమెడపై నుండు కాడి; ఉత్తరీయము.

कन्हाई ; कन्हैया - पुं० కృష్ణుడు.

कपट - पुं० కపటము.

कपडछन;कपडछान-पुं०వస్త్రకాయము; వస్త్రకాయము పట్టుట.

कपड-मिट्टी - स्त्री० ఔషధ పుటమునకు ఉపకరించు గుడ్డపై పులుము మట్టి.

कपडा - पुं० బట్ట; వస్త్రము.

कपर्द - पुं० శివుని జటాజూటము. कौडी; గవ్వ.

कपर्दीनी - स्त्री० పార్వతి; దుర్గ.

कपर्दी - पुं० శివుడు.

कपार - पुं० किवाड ; తలుపు; కవాటము.

कपार ; कपाल - पुं० తలపుర్రె; భిక్షాపాత్ర.

कपाली - पुं० శివుడు.

कपास - पुं० పత్తి లేక పత్తి చెట్టు.

कपिंजल - पुं० ఒక విధమగు పక్షి (చాతక పక్షి) वि० లేత పసుపు పచ్చరంగు గల.

कपि - पुं० మర్కటము; సూర్యుడు.

कपित्थ - पुं० వెలగచెట్టు లేక వెలగపండు - కాయ.

कपिल - वि० బూడిదరంగు గల पुं० కుక్క; ఒక ఋషి.

कपिला - वि०.బూడిదరంగు గల; కపిల వర్ణముగల; स्त्री० కపిల వర్ణముగల ఆవు.

कपूत - पुं० కుపుత్రుడు; చెడుపుత్రుడు.

कपूर - पुं० కర్పూరము.

कपोत - पुं० పావురము; గువ్వ.

कपोतव्रत-पुं० నోరు మెదపకుండా మౌనము వహించి అత్యాచారము సహించుట.

कपोल - पुं० गाल ; కపోలము; చెక్కిలి.

कपोल-कल्पना - मु० ఊహాగానము; కపోల కల్పన; పుకారు.

कफ - पुं० కఫము; దొక్కుముంజేయు కఫము.

कफन - पुं० శవముపై కప్పు వస్త్రము.

कफन-खसोट - पुं० कंजूस ; లోభి, పిసిని

గొట్టు.

कफस - पुं॰ पिंजडा పంజరము ; కారాగారము; శరీరము.

कफालत - स्त्री॰ जमानत ; జామీను.

कफील - पुं॰ जामिन ; పూచీదారుడు; జామీను ఇచ్చువాడు.

कबंध - पुं॰ తలలేని మొండెము; మేఘము; నీరు.

कब - क्रि॰वि॰ ఎప్పుడు.

कबड्डी - स्त्री॰ చెడుగుడు ఆట.

कबर - स्त्री॰ दे॰ कब्र.

कबरा - वि॰ रंगबिरंग ; పలురంగులు గల.

कबरी - स्त्री॰ స్త్రీల కొప్పు; కేశపాశము.

कबाड - पुं॰ చెత్తాచెదారము; పనికిమాలిన వస్తువులు.

कबाडा - पुं॰ बखेडा ; జంజాటము.

कबाडिया ; कबाडी - पुं॰ పాతవస్తువులు; పనిమాలిన వస్తువులు అమ్మువాడు ; కలహ ప్రియుడు.

कबाब - पुं॰ ఒక విధమగు మాంసపు ఆహారము.

कबाबी - वि॰ కబాబు (कबाब) ; అమ్మువాడు.

कबायल - पुं॰ (कबीला का बहु॰) కుటుంబ సభ్యులు; జ్ఞాతులు.

कबार - पुं॰ रोजगार ; వృత్తి.

कबारना-स॰क्रि॰उखाडना; పెల్లగించుట.

कबाला - पुं॰ దస్తావేజు.

कबालानवीस - वि॰ దస్తావేజులు వ్రాయువాడు.

कबीर - वि॰ శ్రేష్ఠమైన; पुं॰ కబీరుదాసు.

कबीरा - पुं॰ మహాపాపము.

कबील-पुं॰ జాతి; వర్గము; సముదాయము.

कबीला - स्त्री॰ భార్య; पुं॰ వంశీయుల - జ్ఞాతుల వర్గము.

कबूतर - पुं॰ कपोत ; పావురము ; గువ్వ.

कबूल-पुं॰मंजूर ; అంగీకారము; మంజూరు.

कबूलना - स॰क्रि॰ అంగీకరించుట; స్వీకరించుట.

कबूल -सूरत -वि॰ खूबसूरत ; అందమైన; సుందరమైన.

कबूलियत - स्त्री॰ అంగీకారము; అంగీకార పత్రము.

कबूली - स्त्री॰ శనగ పప్పు;

कब्ज - पुं॰ మలబద్ధకము; పిడికిలి; అధికారము; వశము.

कब्जा - पुं॰ मूठ ; పిడి; అధికారము; వశము; పిడికిలి.

कब्जियत - स्त्री॰ మలబద్ధకము.

कब्र - स्त्री॰ గోరి; సమాధి.

कनोई - स्त्री॰ खूँट - గుబిలి (చెవి) कान की मैल.

कनौडा - वि॰ వికలాంగుడు; అపకీర్తిగల; ఒకే ఒకకన్నుగల పుం॰ నీచుడు; డబ్బిచ్చి కొన్న బానిస.

कन्ना - पुं॰ బియ్యపు నూక; తవుడు; గాలి పటపు మధ్యనున్న దారము.

कन्नासी - स्त्री॰ ఆకురాయి.

कन्नी - स्त्री॰ గాలిపటపు అంచులు; అంచు; తాపీ.

कन्नी काटना ; कन्नी काट जाना - मु॰ बचकर निकल जाना ; తప్పించుకు వెళ్ళుట.

कन्हावर - पुं॰ ఎద్దుమెడపై నుండు కాడి; ఉత్తరీయము.

कन्हाई ; कन्हैया - पुं॰ కృష్ణుడు.

कपट - पुं॰ కపటము.

कपडछन;कपडछान-पुं॰వస్త్రకాయము; వస్త్రకాయము పట్టుట.

कपड-मिट्टी - स्त्री॰ ఔషధ పుటమునకు ఉపకరించు గుడ్డపై పులుము మట్టి.

कपडा - पुं॰ బట్ట; వస్త్రము.

कपर्द - पुं॰ శివుని జటాజూటము. कौडी; గవ్వ.

कपर्दीनी - स्त्री॰ పార్వతి; దుర్గ.

कपर्दी - पुं॰ శివుడు.

कपार - पुं॰ किवाड ; తలుపు; కవాటము.

कपार ; कपाल - पुं॰ తలపుర్రె; భిక్షాపాత్ర.

कपाली - पुं॰ శివుడు.

कपास - पुं॰ పత్తి లేక పత్తి చెట్టు.

कपिंजल - पुं॰ ఒక విధమగు పక్షి (చాతక పక్షి) वि॰ లేత పసుపు పచ్చరంగు గల.

कपि - पुं॰ మర్కటము; సూర్యుడు.

कपित्थ - पुं॰ వెలగచెట్టు లేక వెలగపండు - కాయ.

कपिल - वि॰ బూడిదరంగు గల पुं॰ కుక్క; ఒక ఋషి.

कपिला - वि॰ బూడిదరంగు గల; కపిల వర్ణముగల; स्त्री॰ కపిల వర్ణముగల ఆవు.

कपूत - पुं॰ కుపుత్రుడు; చెడుపుత్రుడు.

कपूर - पुं॰ కర్పూరము.

कपोत - पुं॰ పావురము; గువ్వ.

कपोतव्रत-पुं॰ నోరు మెదుపకుండా మౌనము వహించి అత్యాచారము సహించుట.

कपोल - पुं॰ गाल ; కపోలము; చెక్కిలి.

कपोल-कल्पना - मु॰ ఊహాగానము; కపోల కల్పన; పుకారు.

कफ - पुं॰ కఫము; చొక్కాముంజేయి కఫము.

कफन - पुं॰ శవముపై కప్పు వస్త్రము.

कफन-खसोट - पुं॰ कंजूस ; లోభి, పిసిని

గొట్టు.

कफस - पुं० पिंजडा పంజరము ; కారాగారము; శరీరము.

कफालत - स्त्री० जमानत ; జామీను.

कफील - पुं० जामिन ; పూచీదారుడు; జామీను ఇచ్చువాడు.

कबंध - पुं० తలలేని మొండెము; మేఘము; నీరు.

कब - क्रि०वि० ఎప్పుడు.

कबड्डी - स्त्री० చెడుగుడు ఆట.

कबर - स्त्री० दे० कब्र.

कबरा - वि० रंगबिरंग ; పలురంగులు గల.

कबरी - स्त्री० స్త్రీల కొప్పు; కేశపాశము.

कबाड - पुं० చెత్తాచెదారము; పనికిమాలిన వస్తువులు.

कबाडा - पुं० बखेडा ; జంజాటము.

कबाडिया ; कबाडी - पुं० పాతవస్తువులు; పనిమాలిన వస్తువులు అమ్మువాడు ; కలహ ప్రియుడు.

कबाब - पुं० ఒక విధమగు మాంసపు ఆహారము.

कबाबी - वि० కబాబు (कबाब) ; అమ్మువాడు.

कबायल - पुं० (कबीला का बहु०) కుటుంబ సభ్యులు; జ్ఞాతులు.

कबार - पुं० रोजगार ; వృత్తి.

कबारना-स०क्रि०उखाडना; పెల్లగించుట.

कबाला - पुं० దస్తావేజు.

कबालानवीस - वि० దస్తావేజులు వ్రాయువాడు.

कबीर - वि० శ్రేష్ఠమైన; पुं० కబీరుదాసు.

कबीरा - पुं० మహాపాపము.

कबील-पुं० జాతి; వర్గము; సముదాయము.

कबीला - स्त्री० భార్య; पुं० వంశీయుల - జ్ఞాతుల వర్గము.

कबूतर - पुं० कपोत ; పావురము ; గువ్వ.

कबूल-पुं०मंजूर ; అంగీకారము; మంజూరు.

कबूलना - स०क्रि० అంగీకరించుట; స్వీకరించుట.

कबूल -सूरत -वि० खूबसूरत ; అందమైన; సుందరమైన.

कबूलियत - स्त्री० అంగీకారము; అంగీకార పత్రము.

कबूली - स्त्री० శనగ పప్పు;

कब्ज - पुं० మలబద్ధకము; పిడికిలి; అధికారము; వశము.

कब्जा - पुं० मूठ ; పిడి; అధికారము; వశము; పిడికిలి.

कब्जियत - स्त्री० మలబద్ధకము.

कब्र - स्त्री० గోరి; సమాధి.

कब्रिस्तान - पुं० कब्रगाह - स्त्री० గోరీల దొడ్డి; శ్మశానవాటిక.

कभी - अव्य० ఎప్పుడైనా; అరుదుగా.

कमंगर - पुं० ధనస్సులు తయారుచేయువాడు; చిత్రకారుడు; అదుపు తప్పిన లేక విరిగిన ఎముకలను సరిజేయువాడు.

कमंडल - पुं० సన్యాసుల జలపాత్ర.

कम - वि० కొద్ది; కొంచెము; తక్కువ; చిన్న.

कमची - स्त्री० బెత్తము; ఛడీ.

कमखाब - पुं० అల్లిక అలంకరణగల ఒక విధమగు పట్టువస్త్రము.

कम-जात - वि० नीच ; సంకరజాతివాడు.

कमजोर - वि० దుర్బలమగు; బలహీనమైన.

कमजोरी - स्त्री० బలహీనత.

कमठ - पुं० कछुआ ; తాబేలు.

कमठा - पुं० धनुष ; ధనస్సు.

कमती - स्त्री० कमी ; తక్కువ; తరుగు.

कमनसीब - अभागा-वि० అదృష్టములేని.

कमनीय - वि० మనోహరమైన; వాంఛింపదగిన.

कमनैत-पुं०तीरंदाज; విలువిద్య నేర్చినవాడు.

कमफहम - वि० అల్పబుద్ధి గల.

कमबखत - वि० कमनसीब ; భాగ్యహీనుడు.

कमबख्ती-स्त्री०భాగ్యహీనత; దౌర్భాగ్యము.

कमयाब - वि० దుర్లభమైన.

कमर - स्त्री० నడుము.

कमर कसना - मु० నడుము బిగించుట; సంసిద్ధమగుట.

कमर टूटना- मु० ఉత్సాహము కోల్పోవుట; నిరాశనొందుట; నడుము విరుగుట.

कमर तोडना - मु० నడుము విరగొట్టుట; నిరాశపరచుట.

कमरबंद - पुं० నడుమునకు పెట్టుకొను పటకా.

कमरा - पुं० గది.

कमलगट्टा - पुं० తామరబీజము.

कमरी - स्त्री० कमली ; చిన్నకంబళి.

कमसखुन - वि० అల్పభాషి.

कमसिन - वि० చిన్న వయస్సుగల.

कमसिनी - स्त्री० చిన్న వయస్సు.

कमाई - स्त्री० సంపాదన; అర్జన.

कमाऊ -वि० సంపాదించువాడు; ఆర్జించువాడు.

कमान - स्त्री० విల్లు; ధనస్సు; ఆజ్ఞ.

कमाल - पुं० ప్రావీణ్యము; చమత్కారము; కుశలత. वि० సర్వోత్తమగు.

कमालियत - स्त्री० నైపుణ్యము; కుశలత; పరిపూర్ణత.

कमी - स्त्री० తక్కువ; లోటు.

कमी बेशी - स्त्री० హెచ్చుతగ్గులు.
कमीज - स्त्री० చొక్కా.
कमीना - वि० नीच ; నీచమైన; తుచ్ఛమైన.
कमीनापन - पुं० క్షుద్రత; హేయత.
कम्मून - पुं० जीरा ; జీలకర్ర.
कमेरा - पुं० కూలిమనిషి.
कमोरी - स्त्री० చిన్నమట్టి పాత్ర.
कयाफा - पुं० ఆకృతి.
कयाफा शनास - पुं० ఆకారము చూచి మనస్సులోని భావమును గ్రహించువాడు.
कयाम - पुं० मकाम ; బస; విశ్రాంతి పొందు పోటు.
कयामत - पुं० ప్రళయము; ఉపద్రవము.
कयास - पुं० ऊहा ; ఊహ; తలపు.
कयासी - पुं० ఊహాజనితము; కల్పితము.
कयूम - वि० దృఢమైన; స్థిరమైన.
करंजा - वि० పిల్లికన్నులుగల.
कर - पुं० చేయి; కిరణము; తొండము; పన్ను.
करकट - पुं० कूडा ; చెత్త - చెదారము.
करकच - पुं० సముద్రపు ఉప్పు; తగాదా; పోట్లాట.
करकराहट - स्त्री० గరగర; నలుసు పడుట వలన కంటిలో గరగర అనుట.
करघा - पुं० మగ్గము.
करग्रह - पुं० పాణిగ్రహణము; వివాహము.
करधा ; करधुल - पुं० दे० कलधुली.
करजा - पुं० कर्ज या कर्जा ; అప్పు; ఋణము.
करण - पुं० కారణము; సాధనము; మనస్సు; వాగింద్రియము.
करणीय - वि० కర్తవ్యము; చేయదగిన.
करतब - पुं० పురుషార్థము; వీరత్వము; చమత్కారము; గారడీ.
करतल - पुं० అరచేయి.
करतार - पुं० సృష్టికర్త.
करतारी - स्त्री० భగవంతుని మాయ ; ఈశ్వరలీల.
करताल - पुं० చప్పట్లు; చప్పట్ల ధ్వని; చేతితో మ్రోగించు తాళములు.
करतूत - स्त्री० करनी ; చెడుపని; హస్త లాఘవము; పని ప్రావీణ్యము.
करद - वि० కప్పముకట్టువాడు; स्त्री० చిన్నకత్తి; బాకు.
करधनी - स्त्री० వడ్డాణము.
करनफूल - पुं० कर्णफूल ; కర్ణాభరణము.
करना - स०क्रि० చేయుట.
करनी - स्त्री० करतूत ; పని; తాపి.
करपत्र - पुं० నోటీసు ; రంపము.
करबला - पुं० ముసల్మానువీరుడు హుస్సేన్ (అలీపుత్రుడు) చంపబడిన; పూడ్చబడిన

అరేబియాలోని ఒకచోటు; ముసల్మానులు ముహర్రము పండుగ సందర్భముగా పీర్లను పాతిపెట్టుచోటు.

करभ - पुं० గున్నేనుగు ; అరచేతి వెలుపలి భాగము.

करम - पुं० ఔదార్యము; దయ; అనుగ్రహము.

करमकल्ला - पुं० క్యాబేజి ; पातगोभी.

करमुँहा - वि० కళంకపూరితుడు.

करवट - स्त्री० ప్రక్క; करबट बतलना ; ఒక ప్రక్కనుండి మరియొక ప్రక్కకు ఒత్తిగిలి పడుకొనుట.

करवत - पुं० आरा ; రంపము.

करवा - पुं० ఒక విధముగు కూజా.

करबाल - पुं० तलवार ; ఖడ్గము.

करश्मा - पुं० करामात ; చమత్కారము; అద్భుతమైన కార్యము ; కళ్ళతోనూ, కనుబొమల తోనూ సైగచేయుట.

करष - पुं० खिंचाव ; ఆకర్షణ; లాగుడు.

करषना - स०क्रि० లాగుట; ఈడ్చుట.

करह - पुं० ఒంటె; మొగ్గ.

करांकुल - पुं० క్రౌంచ పక్షి.

करांती - पुं० రంపమును ఉపయోగించువాడు.

कराना - स०क्रि० చేయించుట.

कराबा - पुं० ఒక విధముగు గాజు సీసా.

करामत - स्त्री० మహత్యము; గొప్పదనము; చమత్కారము.

करामात - स्त्री० వింతపనులు; గారడి.

करामाती - वि० గారడీ మనిషి.

करार - पुं० స్థిరత; కరారు.

करारा - पुं० జల ప్రవాహము వలన నది ఒడ్డున ఏర్పడ్డదిబ్బ ; ఎత్తు అయిన నది ఒడ్డు.

कराल - वि० భయంకరమైన; భీతి గొలుపు ఆకారము గల.

कराह - पुं० నొప్పి వలన వచ్చు మూలుగు; బాధాజనితమైన మూలుగు.

कराहना - अ०क्रि० బాధతో మూలుగుట.

कराहियत - स्त्री० అరుచి; అప్రసన్నత.

कराही - स्त्री० दे० कडाही.

करिणी - स्त्री० ఆడ ఏనుగు.

करिया - पुं० సరంగు; ఓడ నడుపువాడు वि० నల్లని.

करिश्मा - पुं० दे० करश्मा.

करी - पुं० ఏనుగు; स्त्री० ఇంటికప్పుకు వేయు కడ్డీ; దూలము.

करीना - पुं० పద్ధతి; క్రమము; అంచనా.

करीब - क्रि० वि० लगभग ; షుమారు; దగ్గర.

करीबन - क्रि०वि० షుమారుగా.

करीम - वि० దయాళుడు.

करीर ; करील - पुं० ఊసర క్షేత్రములో ఉండు ఆకు అలమలేని కేవలము ముళ్ళు గల పొద.

करूआ - वि० दे० कड़ुआ.

करुआई - स्त्री० दे० कुड़ुआपन.

करुबार - पुं० పడవ లేక ఓడ నడుపు చుక్కాని.

करेजा - पुं०दे० कलेजा.

करेजी - स्त्री० పశువుల గుండెకాయ.

करेर - वि० కఠోరమైన.

करेला - पुं० కాకర.

करेली - स्त्री० పొట్టికాకర.

करैत - पुं० కృష్ణసర్పము; నల్లత్రాచు.

करैला - पुं० दे० करेला.

करोड - पुं० కోటి.

करोदना - स०क्रि० గోకుట; గీరుట.

करोड पति - पुं० కోటీశ్వరుడు.

करौबा - पुं० వాక్కాయ.

करौत - पुं० दे० आरा.

करौती - स्त्री० दे० आरी.

कर्क ; कर्कर - पुं० दे० केकडा.

कर्कर - वि० కఠినమగు; గరుకుగానున్న.

कर्कश - वी० ప్రచండమగు; కర్కశమగు; पुं० కత్తి; చెఱకు.

कर्कशा - स्त्री० लडाकू या झगडालू औरत ; కటుభాషిణి; తగవులమారి స్త్రీ.

कर्ज ; कर्जा - पुं० అప్పు ; ऋण.

कर्जदार - वि० ऋणी ; అప్పు తీసుకొను వాడు.

कर्ण - पुं० చెవి; కర్ణుడు; పడవ చుక్కాని.

कर्णधार-पुं० నావికుడు; పడవ నడుపువాడు; సహాయము చేయువాడు; సంచాలకుడు.

कर्णफल - पुं० కర్ణభూషణము ; చెవినగ.

कर्तन - पुं० కత్తిరింపు.

कर्तनी - स्त्री० కత్తెర.

कर्ता - पुं० చేయువాడు; కర్త.

कर्तारि - पुं० సృష్టికర్త; భగవంతుడు.

कर्दम - पुं० कीचड ; బురద; అడుసు; పాపము.

कर्पट - पुं० चिथडा ; చింపిరిగుడ్డ.

कर्बुर - पुं० బంగారము ; ఉమ్మెత్త वि० रंगबिरंगा ; రంగు రంగుల.

कर्मकर ; कर्मकार - पुं० కమ్మరి; కంసాలి; సేవకుడు; నౌకరు.

कर्मशील - वि० పట్టుదలతో పనిచేయు వాడు.

कर्मठ - पुं० కర్మకాండ నిర్వహించువాడు; वि० కర్మనిష్ఠుడు.

कर्मण्य - वि० కర్మనిరతుడు; కార్యకుశలుడైన ప్రయత్నశీలుడు.

कर्षक-पुं० किसान ; రైతు; వ్యవసాయకుడు.

कर्षण - पुं० खिंचाव ; లాగుడు; ఈడ్చుట; పొలము దున్నుట; సాగుబడి.

कलंगी - स्त्री० दे० कलगी.

कलंदर - पुं० ఒక విధమైన ముసల్మాను ఫకీరు; ఎలుగుబంటి, కోతిని వీధులలో ఆడించు వాడు.

कल - वि० ఆహ్లాదకరమైన; మనోహరమైన; అందమైన अव्य० రేపు; నిన్న स्त्री० యంత్రము; సుఖము; విశ్రాంతి कल पडना मु० విశ్రాంతి లభించుట.

कलई - स्त्री० తగరము; కళాయి; వెల్ల कलई खुलना- मु० గుట్టురట్టగుట; నిజము బయటపడుట.

कलकंठ - पुं० మధురమైన ధ్వని; కోకిల.

कलईगर - वि० కళాయి పెట్టువాడు.

कलईगारी - स्त्री० కళాయి పని.

कलंक - पुं० కళంకము; అప్రతిష్ఠ.

कलक - पुं० बेकली ; వ్యాకులత; చింత.

कलकल - पुं० జలప్రవాహపు జల జల ధ్వని; కోలాహలము; జగడము.

कलकानि - स्त्री० ఇబ్బంది; వ్యాకులత.

कलगी - स्त्री० నిప్పు కోడి ఈక; పక్షుల శిరస్సుమీద ఉండు ఎర్రటి జూలు.

कलछा - पुं० ; **कलछी** - स्त्री० గరిటె.

कलत्र - पुं० భార్య; పత్ని.

कलदार-वि० యంత్రము గల; पुं० రూపాయి.

कलधूत - पुं० चाँदी ; వెండి.

कलधौत - पुं० - బంగారము; వెండి.

कलन्दर - पुं० दे० कलंदर.

कलदना - अ० क्रि० విలపించుట; వ్యాకుల పడుట; దుఃఖించుట.

कलफ - पुं० माँडी ; గంజి.

कलबल - पुं० యుక్తి; ఎత్తుకు పై ఎత్తు; గందరగోళము.

कलबूत-पुं० ढाँचा;साँचा ; అచ్చుమూస.

कलम - स्त्री० కీలకము; అంటు (చెట్టు)

कलम-कसाई - पुं० తనవ్రాత ద్వారా ఇతరులకు హాని కలిగించువాడు.

कलम तोडना - मु० ఎక్కువగా వ్రాయుట; అద్భుతముగా వ్రాయుట.

कलमकारी - स्त्री० కలముతో అందమైన చిత్రములు గీయుట.

कलमदान - पुं० కలము, పెన్సిళ్ళు పెట్టుకొనుటకు ఉపయోగపడు పెట్టె.

कलमा - पुं० వాక్యము; ఇస్లాము ధర్మపు మంత్రము.

कलमी - वि० వ్రాసిన; అంటు (మొక్క)

సంబంధమైన.

कलमुहाँ - वि० కళంకితుడు; ఒక తిట్టు.

कलरव - पुं० మధురమైన ధ్వని.

कलवरिया - स्त्री० కల్లు దుకాణము.

कलवार - पुं० గ్రామీణ జాతి మనిషి; కల్లు తయారు చేసి అమ్ముజాతి.

कलश - पुं० కలశము; శిఖరము; ఘటము.

कलसा - पुं० కలశము. ఘటము.

कलही - वि० కలహప్రియుడు; జగడము లాడువాడు.

कलाँ - वि० దీర్ఘాకారము గల; గొప్ప; పెద్ద.

कला - स्त्री० కళ; శిల్పము; శోభ; రీతి.

कलाई - स्त्री० మణికట్టు; ముంజేయి.

कलाकंद - पुं० ఒక రకమైన మిఠాయి.

कलाकौशल - पुं० కళాకౌశలము; కళ యందు ప్రావీణ్యము.

कलाधर - पुं० చంద్రుడు.

कलाप - पुं० గుంపు; నెమలి పుచ్ఛము; అంబులపొది; చంద్రుడు; నక్షత్రము.

कलापी - पुं० నెమలి; కోకిల.

कलाबत्तू - पुं० జరీ; జలతారు.

कलाबतूनी - पुं० జరీతో తయారైన.

कलाम - पुं० కథనము; వాక్యము; మాట.

कलार ; कलाल - पुं० दे० कलवार.

कलावंत -वि० కళావంతుడు; కళాకారుడు.

कलाबा - पुं० నూలు కండె.

कलिंग - पुं० ఓంఢ్ర ప్రదేశము; ఒరిస్సా ప్రాంతము.

कलि - पुं० కలియుగము; కలహము; యుద్ధము; పాపము.

कलिका - स्त्री० कली ; మొగ్గ; అంశము.

कलित - वि० శోభాయమానముగానున్న; అలంకరింపబడిన.

कलिमल - पुं० పాపము.

कलिया - पुं० వండిన మాంసము.

कलियाना - अ० क्रि० మొగ్గవేయుట; పక్షులకు క్రొత్తగా రెక్కలు వచ్చుట.

कली - स्त्री० మొగ్గ.

कलीम - वि० చెప్పువాడు; వక్త.

कलुष -पुं० పాపము; దోషము; మాలిన్యము.

कलुषित - वि० దూషితమైన; పాపముగు.

कलुषी - वि० दे० कलुषित.

कलूटा - वि० काला ; నల్లని.

कलेऊ - पुं० कलेवा ; చల్ది అన్నము; ప్రాతః కాలము చేయు అల్పాహారము.

कलेजा - पुं० హృదయము; వక్షస్థలము.

कलेजा मुँह में आना ; कलेजा मुँह तक आना - मु० అతిగా వ్యాకులపడుట.

कलेजेपर साँप लोटना - मु० దుఃఖ వార్త జ్ఞప్తికి వచ్చి మరల శోకించుట.

कलेजी - स्त्री० గుండె మాంసము.

कलेवर - पुं० దేహము; శరీరము; శరీరాకారము.

कलेवा - पुं० दे० कलेऊ.

कलोर - स्त्री० ఆవు పెయ్య.

कलोल - स्त्री० క్రీడ; ఉల్లాసము; ఆనందోల్లాసము.

कलोलना - अ०क्रि० క్రీడించుట; ఆనందముతో గంతులు వేయుట.

कल्पांत - पुं० ప్రళయము ; कयामत.

कल्ब - पुं० హృదయము ; ఆత్మ; వెల్లని బంగారము లేక వెండి.

कल्लर - पुं० పనిటినేల ; ఊసర క్షేత్రము.

कल्ला - पुं० जबडा దవడ ; మెడ; స్వరము.

कल्लाँच - पुं० कंगाल ; నిష్ఠ దరిద్రుడు; పేదవాడు.

कल्लादराज - वि० ఎక్కువ మాట్లాడువాడు; వదరబోతు.

कल्लोल - पुं० అల; తరంగము; పొంగు; ఉప్పొంగిన ఆనందము.

कल्लोलिनी - स्त्री० నది.

कल्हर - पुं० बंजर ; బంజరు భూమి; ఊసర క్షేత్రము.

कल्हारना-स०क्रि० भूनना ; వేయించుట.

कवरी - स्त्री० कबरी ; जूडा ; కొప్పు ; కేశ సమూహము.

कवल - पुं० कौर ; కబళము ; ముద్ద.

कवलित - वि० తినబడిన; మ్రింగబడిన.

कवाट - पुं० किवाड ; తలుపు.

कवायद - पुं० నియమము; నియమావళి; నిబంధన ; కవాతు.

कवायदगाह - स्त्री० కవాతు మైదానము; సైనికుల కవాతు.

कविज्येष्ठ - स्त्री० ఆదికవి వాల్మీకి.

कविराज - पुं० శ్రేష్ఠుడగు కవి; బంగ్లాప్రాంతమున వైద్యులకుండు బిరుదులలో ఒకటి.

कविता ; कविताई - स्त्री० కవిత్వము; కవిత.

कवित्व - पुं० दे० कविता.

कश - पुं० కొరడా.

कशमकश-स्त्री० ఇటుఅటు లాగుకొనుట; వెట్టుకొనుట. వైమనస్యము; జంజాటము.

कशा - पुं० కొరడా త్రాడు.

कशाघात - पुं० కొరడా దెబ్బ.

कशिश - पुं० ఆకర్షణ, లాగుకొనుట.

कशीदगी - स्त्री० ద్వేషము; ఈడ్పు; మనస్పర్థ.

कशीदा -पुं० వస్త్రముపై; నూలుతో కుట్టు అల్లికలు మొ.. वि० లాగబడిన, లాగిన.

कश्ती - स्त्री० नाव ; నావ.

कश्मल-पुं० మలినము; మూర్ఛ; మోహము.

कषाय - पुं० కషాయము ; వగరు.
वि० సుగంధముగల.

कस - पुं० పరీక్ష; బలము; గీటురాయి; ఒత్తిడి; ఒక విధమగు మోకు (అదిమి పట్టు) **बेकस** - वि० అసహాయుడు; ఆధారములేని వ్యక్తి.

कसक - स्त्री० ఉండి ఉండి కలుగు నొప్పి; తీపు; సానుభూతి; మర్మవేదన.

कसकना - अ०क्रि० ఉండి ఉండి తీపు కలుగుట; బాధ కలుగుట.

कसकुर - पुं० काँसा ; కంచు.

कसन- स्त्री० బిగింపు ; బిగింపు పని; అదుము పని ; క్లేశము ; దుఃఖము.

कसनी - स्त्री० బిగించు త్రాడు; రవిక; గీటురాయి.

कसब - स्त्री० వృత్తి; పడుపు వృత్తి; కష్టము.

कसबल - पुं० సామర్థ్యము; సాహసము.

कसबा - पुं० పెద్ద గ్రామము; చిన్న పట్టణము.

कसबाती - वि० नागरिक ; నగరవాసి.

कसबी - स्त्री० వేశ్య.

कसम - स्त्री० ఒట్టు; **कसम खाना** ; ఒట్టు పెట్టుకొనుట; శపథము చేయుట.

कसमस - स्त्री० తొట్రుపాటు; త్రొక్కుడు; వ్యాకులత.

कसमसाना-अ०क्रि० తొట్రుపాటుపడుట; వ్యాకులపడుట; త్రొక్కిసలాడుట.

कसमसाहट-स्त्री० कुचलाहट - త్రొక్కిసలాట; త్రొక్కిసపాటు.

कसर - स्त्री० कमी ; లోటు ; దోషము; కొరత; పగ. **कसर निकलना** ; పగతీర్చుకొనుట. **कसर निकालना** ; లోటు తీర్చుట. **कसर पडना** ; లోటు పడుట.

कसरत - स्त्री० వ్యాయామము; ఆధిక్యము; కసరత్తు.

कसरती - वि० వ్యాయామము చేయువాడు; కసరత్తు చేయువాడు.

कसरहट्टा - पुं० కంచుపాత్రలు అమ్మువిపణి వీధి.

कसवाना - स०क्रि० బిగింపజేయుట.

कसाई - पुं० కటికవాడు; చంపువాడు; కసాయివాడు ; वि० నిర్దయుడు.

कसाना - स०क्रि० బిగించుట; బిగింపజేయుట; अ०क्रि० చిలుమెక్కుట; ఒగరుగా నుండుట.

कसाफत - स्त्री० మురికి; లావు; అనాకారితనము.

कसाला - पुं० కష్టము; తగినంతగా లభ్యము కాని స్థితి; కఠిన పరిశ్రమ.

कसाव - पुं० బిగింపు ; ఒగరు.

कसावट - स्त्री० तनाव ; బిగింపు.

कसीदा-पुं० कशीदा; వస్త్రముపై పూలతా ఇత్యాదుల అల్లిక; ఉర్దూ లేక పారసీ భాషలో ఒకచందస్సు; ముఖస్తుతి.

कसीर - वि० అధికము; పెక్కు.

कसूर-पुं० దోషము; అపరాధము; తప్పిదము.

कसूरमंद ; कसूरवार - वि०దోషి; అపరాధి.

कसूरा - पुं०.కంచరివాడు; కంచుపాత్రలు చేయువాడు లేక అమ్మువాడు.

कसैला - वि० ఒగరుగానున్న; ఒగరైన.

कसैली - स्त्री० सुपारी ; వక్క (పోకచెక్క).

कसोरा - पुं० మట్టి చిప్ప; చిన్న గిన్నె.

कसौटी - स्त्री० గీటురాయి; వన్నె పరీక్ష; నిదర్శనము.

कस्तरी - स्त्री० పాలుకాయు మట్టిపాత్ర - పిడత లేక చట్టి.

कस्तूर - पुं० కస్తూరి మృగము; కస్తూరి లాంటి మృగమదము.

कस्तूरिया - वि० కస్తూరి రంగువంటి; కస్తూరి కలిపిన

कस्तूरी - स्त्री० కస్తూరి.

कस्ब ; कस्बी - स्त्री० వేశ్య; గణిక.

कस्बा - पुं० పెద్ద గ్రామము.

कस्साब - पुं० दे० कसाई.

कहकहा -पुं०अट्टहास ; అట్టహాసపు నవ్వు; పకపకలు.

कहत - पुं० अकाल ; కరువు; క్షామము; कहतजदा కరువు పీడితుడు.

कहन - स्त्री० కథనము; సామెత; మాట.

कहना - स०क्रि० చెప్పుట; మాట్లాడుట; అనుట.

कहनूत -स्त्री० कहावत ; లోకోక్తి; సామెత.

कहर - पुं० విపత్తు; సంకటము; కరువు.

कहरना - अ०क्रि० कराहना ; బాధచే పెద్దగా మూలుగుట.

कहलाना ;कहनाना-स०क्रि० చెప్పించుట; చెప్పబడుట; సందేశము పంపుట.

कहवा - पुं० కాఫీ; కాఫీ విత్తనము.

कहाँ - कि० वि० ఎక్కడ; ఎచ్చట.

कहा - पुं० చెప్పినది; మాట; కథనము; ఆదేశము.

कहा कही - स्त्री० ఘర్షణ; వివాదము.

कहानी - पुं० కల్పిత కథ; ఉదంతము.

कहार - पुं० డోలి; పల్లకి; మోసెడి ఒక జాతి లేక నీళ్ళు తెచ్చెడి ఒక జాతి.

कहारा - पुं० टोकरा ; బుట్ట, గంప.

कहावत - स्त्री० లోకోక్తి; చాటువు; సామెత

कहा-सुना - पुं० చెప్పుడు మాట; వినికిడి మాట; తగవిమాట.

कहा-सुनी - स्त्री० వాదవివాదము; తగాదా

తకరారు.

कहीं - क्रि०वि० ఎప్పటికో; ఎంతయో; ఒకవేళ; वि० బాగా ఎక్కువ **कहीं का** ; ఎక్కడిదో; గొప్ప; **कहीं का कहीं** ; ఒకచోటనుండి మరియొక చోటునకు.

काइयाँ - वि० ధూర్తుడు; జిత్తులమారి; నీచుడు.

काँकर - पुं० కంకర; రాతిముక్క.

काँकरी - स्त्री० చిన్నకంకర.

कांक्षा - स्त्री० కోరిక.

कांक्षित - वि० కోరబడిన.

कांक्षी - वि० కోరువాడు; కోరుచున్నవాడు.

काँख - स्त्री० చంక.

काँखना-अ०क्रि० బాధవలన మూలుగుట; ముక్కుట.

काँच - पुं० గాజు; स्त्री० గోచి; కొసె.

काँचन - पुं० బంగారము; ఉమ్మెత్త; సంపెంగ నాగకేసరము.

कांचरी ;कांचली-स्त्री० పాము కుబుసము.

काँजी - स्त्री० మజ్జిగతేట; పులియబెట్టిన కడుగునీరు.

काँजी-हाऊस - पुं० **मवेशीखाना** ; బందిల దొడ్డి.

काँटा - पुं० ముల్లు; చేపలు పట్టు గాలము; ముల్లుండు త్రాసు; ముల్లువలెమొన తేలి ఉండు వస్తువు; **काँटा होना** ; బెరడు అగుట, చిక్కి సన్నగిలుట ; పూచిక పుల్లగుట.

काँटी - स्त्री० చిన్నముల్లు; గాలము; చిన్న ముల్లుగల త్రాసు.

काँठा - पुं० ఒడ్డు; తీరము; పార్శ్వము. చిలకమెడపైనుండు ఎఱ్ఱని చార లేక గీత.

काँड - पुं० చెట్టు బోదె; కాండము; గుత్తి; అధ్యాయము; సర్గము.

कांडना - स०क्रि० నలుపుట; దంచుట; చితకబాదుట.

कांत - पुं० పతి; వసంతఋతువు; చంద్రుడు.

कांता - स्त्री० పత్ని; భార్య; ప్రియురాలు.

कांतार - पुं० దట్టమైన అడవి; కీకారణ్యము; ఎడారి; బంజరు భూమి.

कांति - स्त्री० వెల్తురు; ప్రకాశము; కాంతి; వెలుగు.

कांदना - अ०क्रि० ఏడ్చుట; అర్చుట; కేకలు వేస్తూ పిలుచుట.

कांदा - पुं० ఒక విధమగు కంద; పెద్ద ఉల్లిపాయ.

कांदो - पुं० బురద.

काँध - पुं० **कंधा** ; భుజము.

काँपना -अ०क्रि० కంపించుట; వణుకుట.

काँवर - पुं० కావడి.

काँवरी - स्त्री० కావడి బుట్ట.
काँवरिया - पुं० కావడి మోయువాడు.
काँस - पुं० రెల్లు (గడ్డి).
काँसा - पुं० కంచు.
का - स०क्रि० యొక్క.
काई - स्त्री० నాచు; తీగనాచు; మలము; మురికి.
काक - पुं० कौआ ; కాకి.
काकतालीय - वि० తలవని తలంపుగా అకస్మాత్తుగా.
काकदंत - पुं० అసంభవమైన విషయము, ఘటన.
काकपक्ष - पुं० కాకతాళీయ న్యాయము; ముంగురులు.
काकपद - पुं० హంసపాది; గుర్తు.
काकल - पुं० కంఠపు ఎముక; మెడ ఎదుట కనిపించు ఎముక.
क़ाकली - स्त्री० కలకలధ్వని; మధుర ధ్వని - నాదము.
काका - पुं० चाचा ; తండ్రి సోదరుడు - పెత్తండ్రి, పినతండ్రి.
काकी - स्त्री० चाची ; పెత్తండ్రి భార్య, పెత్తల్లి.
काकु - पुं० దెప్పిపొడుపు; వ్యంగ్యము.
काकुल - पुं० జుల్ఫాలు; ఉంగరాల జుట్టు.
काग - पुं० కాకి; బెండు; బిరడా.
कागज - पुं० కాగితము.
कागजात - पुं० (कागज का बहु०) కాగితములు; పత్రములు
कागजी - वि० కాగితముతో చేసిన; కాగితము వంటి; **कागजी घोडे दौडाना** मु० వ్రాతమూలముగా వ్యవహారము నడిపించుట.
कागद - पुं० दे० कागज.
कागा - पुं० కాకి.
कागारोल - पुं० గల్లంతు; గోల; కాకిగోల.
कागौर - पुं० శ్రాద్ధసందర్భముల కాకికి ఇచ్చు బలిపిండము.
काच - पुं० అద్దము ; గాజు పెంకు; वि० పక్వముకాని; పిరికివాడు.
काछ - पुं० గోచి, కాసె, మొల.
काछना -स०क्रि० కాసెపోసి ధోవతి కట్టుట.
काछनी - स्त्री० **काछा** - पुं० కాసెపోసి కట్టిన ధోవతి; లంగోటి.
काछी - पुं० కూరగాయలమ్మువాడు.
काछे - क्रि०वि० नजदीक ; సమీపమున.
क़ाज - पुं० काम ; పని; వృత్తి.
काजर ; काजल - पुं० కాటుక; కాడి.
काजिब -पुं० झूठा ; మిథ్యాభాషి; అబద్ధము లాడువాడు.
काजी - पुं० మహమ్మదీయుల న్యాయా

धीशुडु.

काजू - पुं० జీడిమామిడిచెట్టు; జీడి మామిడిపప్పు.

काट - स्त्री० కోయుపని; కత్తిరింపు పని; నమ్మకద్రోహము; టక్కరి.

काटना-स०क्रि० కోయుట; ఖండించుట; చంపుట; గడుపుట; దాటుట; కొట్టివేయుట; కుట్టుట (తేలు; దోమలు మొ॥) కరచుట; కొరుకుట.

काठ - पुं० కొయ్య; వంట చెరకు.

काठ का उल्लू - मु० పరమమూర్ఖుడు.

काठ होना - मु० కొయ్యబారుట.

काठकबाड - पुं० కొయ్యలో మిగిలిన లేక విరిగిన పనికిమాలిన ముక్కలు.

काठडा - पुं० **कठौता** ; కర్ర - కొయ్య కమండలము.

काठी - स्त्री० గుఱ్ఱపుజీను; ఒంటె వీపుమీద కూర్చుండుటకు వేయుగద్దె; కొయ్యవర.

काढना - स०क्रि० వెలికితీయుట; కొయ్య; రాయి; వస్త్రము మొదలగువాటి మీద పూలతలు చెక్కుట లేక అల్లుట; అప్పు తీసుకొనుట.

काढा - पुं० కషాయము.

कातना - स०क्रि० వడకుట.

कातर - वि० పిరికి; భయపడు.

काता - पुं० దారము; వంకరకత్తి; वि०వడికిన.

कातिक - पुं० కార్తీకమాసము.

कातिब - पुं० లేఖకుడు; వ్రాతపని చేయువాడు.

कातिल-वि०హంతకుడు; ప్రాణాంతకుడు.

काती - स्त्री० కత్తెర; చాకు.

कादंबरी - स्त्री० కల; సారాయి; సరస్వతి; నవల (మరాఠీ భాషలో) సంస్కృత భాషలో ఒకగద్యకావ్యము లేకగాథ.

कादंबिनी - स्त्री० మేఘమాల.

कादर - वि० భయము గలవాడు.

कादिर - वि० శక్తిశాలియగు; ప్రతాపుడగు.

कान - पुं० చెవి; వినుశక్తి ; **कान उमेठना या ऐंठना** ; చెవి మెలివేసుకొనుట; చెవి మెలిపెట్టుట; **कानकाटना** - मु० మించుట.

कानडा - वि० ఒంటి కన్నువాడు.

कानन - पुं० అడవి; ఇల్లు.

काना - वि० ఒంటి కన్నువాడు; వంకర.

कानाकानी ; **कानाफूसी** - स्त्री० గుసగుసలు; చెవిలో చెప్పు రహస్యము; రహస్య సంప్రదింపు.

कानि - स्त्री० ప్రతిష్ఠ; సంకోచము; లోకలజ్జ.

कानी - वि० ఒంటికన్నుగల స్త్రీ.

कानीन - वि० కన్యకు జన్మించిన.

कानून - पुं० చట్టము; నియమము.

कानूनगो - पुं० గ్రామకరణము; గ్రామ లెక్కలను పరిశీలించు ఒక ప్రభుత్వ అధికారి.

कानूनदाँ - पुं० చట్ట పరిజ్ఞానము గలవాడు; లాయరు; న్యాయవాది.

कानूनन - वि० చట్టమునమసరించి.

कानूनी - वि० చట్టరీత్యా; నియమ రీత్యా; చట్టమునమసరించి.

कन्यकुब्ज - पुं० ఉత్తర ప్రదేశములోని బ్రాహ్మణులకు సంబంధించిన ఒకశాఖ.

कान्ह - पुं० కృష్ణుడు.

कापालिक - पुं० శైవ సంప్రదాయమునకు సంబంధించిన ఒకశాఖ.

कापाली - पुं० శివుడు.

कापुरुष - पुं० పిరికిపంద.

काफिया - पुं० అంత్యానుప్రాసము काफिया तंग करना - मु० ముప్పది తిప్పలు పెట్టి మూడు చెరువుల నీళ్ళు తాగించుట.

काफिर - वि० ముసల్మాను మతానుసారము భగవంతుని నమ్మనివాడు; మహమ్మదీయ మతమును స్వీకరించనివాడు.

काफिला - पुं० कारवाँ ; యాత్రికుల సమూహము.

काफी - वि० తగినంత; చాలు; చాలినంత.

काफूर - पुं० కర్పూరము कफूर होना ; मु० అదృశ్యమగుట; మాయమగుట.

काब - स्त्री० పెద్ద పళ్ళెము.

काबक - पुं० పావురముల కొయ్యపెట్టె

काबर - पुं० పలురంగులు కలిసిన.

काबा - स्त्री० ముసల్మానుల తీర్థ (మ... యందు గల) స్థానము.

काबिल - वि० योग्य ; యోగ్య... సమర్థుడైన.

काबिलियत-स्त्री० लियाकत ; యోగ్య... పాండిత్యము.

काबू - पुं० వశము; అధికారము.

काम - पुं० పని; కోరిక; ఉద్దేశ్యము.

काम आना - मु० పనికివచ్చుట; చం... బడుట.

काम लगना - मु० అవసరమైన పని క... గుట; పని దొరకుట.

काम-काज - मु० పనిపాట్లు.

कामकाजी - वि० పనిపాటుగల.

कामगार - पुं० दे० कामदार.

कामजलाऊ - वि० పనికి ఉపకరించు.

कामचोर - वि० పనిదొంగ.

कामदार - पुं० ఏర్పాటుచువాడు; వ్యవస్థాపకుడు; वि० నగిషీపనిచేసిన.

काम-धाम - पुं० పనిపాట్లు.

कामना - स्त्री० కోరిక; మనోరథము.

कामयाब - वि० మనోరథ సిద్ధుడు; సఫలీ

కృతుడైన.

कामयाबी - स्त्री० సాఫల్యము;సిద్ధి; కృతార్థత.

कामरी - स्त्री० కంబళి.

कामारि - पुं० శివుడు.

कामिनी - स्त्री० అంగన; మద్యము.

कामिल - वि० యోగ్యము; సామర్థ్యముగల; పూర్ణము.

कामी ; कामुक - वि० విషయభోగి; లంపటుడు; వ్యభిచారి.

काम्य - वि० కోరిన వస్తువు; కామ్యము.

काय ; कॉया - स्त्री० శరీరము; దేహము.

कायदा - पुं० नियम ; నియమము; నిబంధనము; ఉర్దూ భాష నేర్పు ప్రారంభిక పుస్తకము.

कायनात - स्त्री० సృష్టి; ప్రపంచము; మహాత్మ్యము; మూలధనము.

कायम - वि० స్థిరమైన.

कायम-मुकाम - वि० ఒకని బదులుగా అతని పనిని కొంతకాలము వరకు చేయ వచ్చిన.

कायर - वि० डरपोक ; పిరికి.

यरता - स्त्री० भीरुता ; పిరికితనము.

यल - वि० హేతుబద్ధమైన; సత్యమును అంగీకరించువాడు.

कायली - स्त्री० లజ్జ; సిగ్గు; కష్టము.

कायस्थ - पुं० హిందువులలో ఒక జాతి.

काया - स्त्री० శరీరము.

काया-कल्प - पुं० వృద్ధాప్యమును పోగొట్టి యవ్వనము ప్రసాదించునని చెప్పబడు ఒక దివ్య ఔషధము.

काया-पलट - स्त्री० గొప్ప పరివర్తనము; అమూల పరివర్తనము.

कायिक - वि० శరీర సంబంధమైన.

कार - पुं - పని स्त्री० మోటారు కారు.

कार-आमद - वि० ఉపయోగకరమైన.

कार-करदा - वि० అనుభవశాలి.

कारकुन - पुं० कारिंदा ; వ్యవస్థాపకుడు; నిర్వాహకుడు; ఏర్పరచువాడు.

कारखाना - पुं० ఫ్యాక్టరీ; కర్మాగారము; యంత్రశాల కార్యాలయము.

कारगर - वि० ఫలప్రదమైన; గుణము నిచ్చు; ఉపయోగకరమైన; ప్రభావశాలి.

कारगुजार - वि० సవ్యముగా పనిచేయువాడు; కర్తవ్యము నిర్వహించువాడు.

कारगुजारी - स्त्री० కార్యము సాధించు ప్రావీణ్యము కలిగి యుండుట; కార్య నిర్వహించు సామర్థ్యము.

कारचोब - पुं० అద్దకపు పని చేయువాడు.

कारचोबी - स्त्री० అద్దకపు పని.

कारज - पुं० दे० कार्य.

कारजार - पुं० యుద్ధము.
कारतूस - पुं० తోటా.
कारन - पुं० कारण ; కారణము.
कारनामा - पुं० చేసిన పనుల వివరణ.
कारनी - पुं० ప్రేరేపించువాడు; రెచ్చగొట్టు వాడు; చేయువాడు.
कारबार - पुं० వ్యాపారము; పనిపాటు; వృత్తి.
कारबारी - पुं० వ్యాపారి; పనిపాటులు చేయువాడు; శ్రమించువాడు.
कारवाँ - पुं० काफिला ; ఒక దేశమునుండి మరియొక దేశము వెళ్ళు వ్యాపారుల సమూహము.
कारसाज - वि० కార్యసాధకుడు.
कारसाजी - स्त्री० చెడినపనిని బాగుచేయు; సరిదిద్దు యుక్తి.
कारस्तानी - स्त्री० రహస్యపు చర్య; కపట యత్నము.
कारा - स्त्री० ఖైదు; బంధనము; క్లేశము.
कारागार ; गारागृह - पुं० ఖైదు; చెర.
कारामद - वि० ఉపయోగకరమైన.
कारिंदा -पुं० కార్యనిర్వాహకుడు; గుమాస్తా; కార్యకర్త.
कारिक - पुं० (భూమి) జప్తు చేయువాడు; వేలము; వేయువాడు.
कारिख - स्त्री० కళంకము; సిరా; నలుపు; కాటుక; దోషము.
कारी - पुं० చేయువాడు वि० లోతైన; ప్రాణాంతకమైన; అమోఘమైన.
कारीगर - पुं० శిల్పి; చేతి పని నిష్ణాతుడు.
कारीगरी - स्त्री० హస్తకార్యనైపుణ్యము; శిల్ప ప్రావీణ్యము.
कारुणिक - वि० జాలిగలిగిన; దయగల; దయగలిగిన.
कारुण्य - पुं० దయ; జాలి.
कारूँ - पुं० మోసెస్ పినతండ్రి అయిన పరమలోభి ; కారూ.
कारूँ का खजाना - पुं० అపారమైన సంపద - ఖజానా.
कार्यवाह; कार्यवाहक -पुं० కార్యభారము చేపట్టువాడు; కార్యదర్శి.
कार्रवाई - स्त्री० **कार्यवाही** చర్య; కార్య తత్పరత; కార్యము; ఎత్తు; కార్యదక్షత.
काल - पुं० సమయము; కాలము; వ్యవధి; మృత్యువు; యముడు; అంతము.
कालबंजर - पुं० బహుకాలమునుండి సాగుచెయ్యని భూమి; బీడు పెట్టిన భూమి.
कालबूत -पुं० చెప్పులు కుట్టుటకు ఉపయోగించు దిమ్మ; ఆర్చీలు ద్వారా నిర్మించుటకు ఉపకరించు చట్రపు పని; టోపీలు

వగైరా కుట్టుటకు ఉపయోగించు. చట్టము.

काला - वि० నల్లని; కలుషితమైన; కళంకితమైన; **काला चोर** - मु० గజదొంగ; **काला पानी** - मु० దేశ బహిష్కార దండన; ద్వీపాంతరవాస శిక్ష.

कालापन - पुं० నలుపు.

कालायस - पुं० ఇనుము.

कालिंदी - स्त्री० యమునానది.

कालिख - स्त्री० బొగ్గు; సిరా; నలుపు; కళంకము.

कालिब - पुं० దేహము; టోపీలు బాగు చేయు అచ్చు.

कालिमा - पुं० నల్లదనము; దూషణ; కళంకము.

काली - स्त्री० కాళికాదేవి; దుర్గాదేవి.

कालीदह - पुं० కాళిందిమడుగు.

कालीन - पुं० తివాచి; జంపఖానా; वि० కాలమునకు సంబంధించిన.

कालीमिर्च - स्त्री० మిరియములు.

कालेय - पुं० పైత్యాశయము; కాలేయము; చందనము.

कालौंछ - स्त्री० నల్లదనము; పొగమూరుట.

काल्ह - वि० कल ; రేపు; నిన్న.

काश - अव्य० ఎంతబాగుంటుంది అలా జరిగితే; భగవంతుడు అలా చేయుగాక అను కోరిక; पुं० రెల్లుగడ్డి.

काश - स्त्री० తౌన (ఫలము)

काशाना - पुं० झोंपडी - గుడిసె; ఇల్లు.

काशीफल - पुं० గుమ్మడికాయ.

काश्त - स्त्री० సేద్యము; సాగు; కౌలు హక్కు.

काश्तकार - पुं० కర్షకుడు; కృషీవలుడు; రైతు.

काश्तकारी - स्त्री० సేద్యము; సాగు; కృషి.

काश्मीरा - पुं० ఒకవిధమగు ఉన్ని వస్త్రము.

काष - पुं० సానరాయి.

काषाय - वि० కాషాయరంగు.

काष्ठ - पुं० వంటచెరుకు; కర్ర; కట్టె.

कास - पुं० రెల్లుగడ్డి; దర్భ.

कासा - पुं० చిన్నగిన్నె; ఆహారము.

कासार - पुं० చిన్నకొలను; కాసారము.

कासिद-वि० हरकारा ; సందేశవాహకుడు.

कासिम - वि० పంచువాడు; విభజించువాడు; వితరణచేయువాడు.

कासिर-वि०असमर्थ ; అసమర్థుడు; లోటు కలిగిన

कासीस - पुं० అన్నభేది.

काह-क्रि० वि० ఏమి; ఏది; स्त्री०చీపురుపుల్ల; ఎండుగడ్డి

काहल - पुं० పెద్ద డోలు.
काहिल - वि० आलसी ; సోమరి.
काहिली - स्त्री० सुस्ती ; సోమరి తనము.
काही - स्त्री० పచ్చిక రంగుగల.
काहे - अव्य० ఏల; ఎందుకు.
किंकर - पुं० సేవకుడు.
किंकतव्य विमूढ - वि० కర్తవ్యము తోచని వాడు.
किंकणी -स्त्री० గజ్జె; చిరుగంటు; వడ్డాణము.
किंचन - पुं० ढाक ; మోదుగచెట్టు; చిన్న వస్తువు.
किंचित - वि० కొంచెము; కొద్ది; స్వల్పము.
किंजल्क - वि० పుప్పొడి ; పరాగము.
किंतु ; किन्तु - अव्य० కాని; పైగా; ఇక నేమనగా.
किंवदंती - स्त्री० పుకారు ; నానుడి; వదంతి.
किंवा-अव्य० अथवा; లేనిచో; అయినను; అథవా.
किंशुक - पुं० ढाक ; మోదుగు.
कि -अव्य० ఏమనగా; ఇంతలో ; అని.
किचकिच - स्त्री० జగడము; వ్యర్థపు ప్రేలుడు.
किचकिचाना - अ०क्रि० (కోపముతో) పల్లు పటపట కొరుకుట.
किचडाना -अ०क्रि० కన్ను పుసితో నిండుట.
किचपिच - वि० అస్పష్టము.
किचमिच - वि० క్రమములేని.
किछु - वि० कुछ ; కొన్ని; కొంత.
किटकिट - पुं० జగడము; పోట్లాట.
किज्ब - पुं० అబద్ధము.
किट्ट - पुं० త్రుప్పు; ద్రవ పదార్థముల అడుగున ఏర్పడు మడ్డి - మురికి.
कितना - वि० ఎంత,ఎంత మాత్రము ?
किता - पुं० భూభాగము; అంశము.
किताब - स्त्री० పుస్తకము.
किताबत - स्त्री० వ్రాత; వ్రాయుట.
किताबी - वि० పుస్తక సంబంధమైన.
किताबी कीडा - पुं० పుస్తకపు పురుగు; ఎల్లప్పుడు పుస్తకములు చదువువాడు.
किताबी चेहरा - पुं० కోలముఖము.
किताबे इलाही - स्त्री० కురాను; మహమ్మదీయుల ధర్మశాస్త్రము.
कितआ ; कितेक ; किती - क्रि०वि० ఎంత; ఎన్ని ; ఎందరు.
किधर - क्रि०वि० ఎటు; ఏవైపు.
किनाथा - पुं० సైగ; గుర్తు.
किनार - पुं० दे० किनारा.
किनारा - पुं० ఒడ్డు; అంచు; కొన.
किनारा-कश - वि० జోక్యము కలిగించు కొనని వాడు.

किनारदार - वि० అంచుకలిగిన.

किनारी - स्री० వెండి లేక (బంగారు) జరీ అంచు.

किफायत - स्री० పొదుపు; మిత వ్యయము.

किफायती-वि० పొదుపు చేయు; మితముగా వ్యయము చేయు.

किबला - पुं० పశ్చిమ దిశ; మక్కా (ముసల్మానుల తీర్థస్థానము); పూజ్యుడు; తండ్రి.

किबला आजम - पुं० భగవంతుడు; రాజు.

किबला - नुमा - पुं० పశ్చిమ దిక్కు చూపించు యంత్రము; పశ్చిమ దిక్సూచి యంత్రము.

किब्र - पुं० గొప్పతనము; వార్ధక్యము.

किमाम - पुं० తేనెవలె చిక్కనైన; మధురమైన షరబత్తు.

किमार - पुं० जुआ ; జూదము.

किमारबाज - वि० जुआरी ; జూదము ఆడువాడు; జూదము.

किमाश - पुं० పద్ధతి; రీతి.

किम्मत - स्री० कीमत ; వెల; ఖరీదు.

कियत - वि० ఎంత.

कियारी-स्री०क्यारी ; పూలమడి; మొక్కల కుదుళ్ళు.

किरकिरा-वि० గులకరాళ్ళుగల; ఒక విధముగు కమ్మరివాని పని ముట్టు.

किरकिरी - स्री० నలుసు; దూళికణము; కంటి నలుసు; అవమానము.

किरकिराना -अ०क्रि० మొరమొరలాడుట.

किरकिरा होना - पुं० పానకములో పుల్ల వచ్చు చందమున రసభంగమగుట.

किरच - पुं० సూటిగానుండు తుపాకీకు గల కత్తి.

किरराना - अ०क्रि० పళ్ళుకొరుకుట.

किरण - स्री० కాంతి కిరణము.

किरबार - पुं० ఖడ్గము.

किरणमाली - पुं० సూర్యుడు.

किरमाल - पुं० ఖడ్గము; కత్తి.

किरवार - पुं० కరవాలము; ఖడ్గము.

किरात - पुं० కిరాత జాతి మనిషి - భిల్లుడు?

किरातिनी - स्री० కిరాత జాతి స్త్రీ.

किराना - पुं० ఉప్పు; పప్పు; పోపు సామాను మొ. పదార్థములు. **स०क्रि०** తూర్పారపోయుట; చెరుగుట.

किरानी-पुं० యూరపు వాసులకు; ఆసియా ఖండవాసులకును; సంకర జాతి వారును.

किराया - पुं० అద్దె; బాడుగ.

किरायेदार - पुं० అద్దెకుండు వాడు.

किरासन - पुं० కిరసనాయిలు.

किरिया - स्री० శ్రాద్ధకర్మ; ఒట్టు; కర్తవ్యము;

శపథము.
किरीट - पुं० కిరీటము.
किर्म - पुं० పురుగు.
किर्दगार - पुं० పరమాత్మ; విధాత.
किलक - पुं० బోలుకర్ర; ఇకిలింత; హర్ష ధ్వని.
किलकार;किलकारी-स्त्री० హర్షధ్వని; నవ్వు శబ్దము.
किलकिल - स्त्री० జగడము; ఘర్షణ.
किलना-अ०क्रि०కట్టుబడుట; చేజిక్కుట.
किलनी - स्त्री० గోమారి; గోమారు; కుక్కపేను.
किलबिलाना-अ०क्रि० दे० कुलबुलाना.
किलवाना - स०क्रि० మేకులు కొట్టించుట; మంత్రతంత్రముల ద్వారా భూత ప్రేత కృత్యములను నివారించుట.
किला - पुं० కోట; దుర్గము.
किल्लत - स्त्री० సంకోచము; ఇబ్బంది; లోటు.
किल्ला - पुं० పెద్ద మేకు; గుంజ.
किल्ली - स्त्री० చిన్న మేకు; చీల; గూటము; యంత్రము త్రిప్పెడి పిడి; గడియ; తాళపు చెవి; किल्ली घुमाना या ऐंठना - मु० పేచీ వేయుట; యుక్తి పన్నుట.
किवाड़ ; किवार - पुं० తలుపు.
किशमिश-स्त्री०किसमिस; కిస్మిస్‌పండు; ఎండు ద్రాక్ష
किशमिशी - वि० ద్రాక్ష సంబంధమైన; ద్రాక్షవన్నెగల.
किशलय - पुं० पल्लव ; చిగురుటాకు.
किशोर - पुं० 12-15 సంవత్సరముల మధ్య వయసు బాలుడు.
किशोरी - स्त्री० 11-14 మధ్య వయసుగల బాలిక; కన్య.
किश्त - स्त्री० వాయిదా పైకము; చదరంగపు ఆటలో రాజు సావు చేతిలో చిక్కుట - దీనినే 'షా' అని అందురు.
किश्ती - स्त्री० नाव ; నావ. किश्ती नुमा - పడవ ఆకారము గల; పడవ మాదిరి.
किसबत - स्त्री० మంగలి పొది.
किसमी - पुं० కాయకష్టము చేసి ఎలాగోలా జీవనము గడుపువాడు.
किसलय - पुं० కిశలయము; చిగురుటాకు.
किसान - पुं० కర్షకుడు; వ్యవసాయదారుడు.
किसानी - स्त्री० खेती ; వ్యవసాయము; కృషి.
किस्त - स्त्री० వాయిదా పైకము.
किस्तवार - क्रि०वि० వాయిదాల ప్రకారము; వాయిదాల వంతున.
किस्म - स्त्री० రకము; విధము; పద్ధతి;

ప్రకారము.

किस्मत - स्त्री० नसीब ; అదృష్టము; ప్రారబ్ధము.

किस्मत आजमाना - पुं० అదృష్టమును పరీక్షించుట.

किस्मत चमकना - पुं० అదృష్టము అను కూలించుట.

किस्मत फूटना - पुं० అదృష్టము సన్న గిల్లుట.

किस्मतवर - वि० नसीबवर ; అదృష్ట వంతుడు.

किस्मत का हेठा - मु० మంద భాగ్యుడు; దురదృష్టుడు.

किस्सा - स्त्री० కథ; వృత్తాంతము; జగడము.

किस्सा कोताह - क्रि०वि० క్లుప్తముగా; సంక్షేపముగా.

किसाख्वाँ ; किस्सागो-वि० కథలు చెప్పు వాడు; శాస్త్రములు వినిపించు వాడు.

किस्सा ख्वानी ; किस्सागोई - स्त्री० కథలు చెప్పుట లేక వినుట.

कीक - पुं० పిచ్చి కేక; గలభా.

कीकना -अ०क्रि० కీకీ అని పెద్దగా అరచుట; పిచ్చికేక వేయుట.

कीकर - पुं० बबूल ; తుమ్మచెట్టు.

कीच, किचड - पुं० బురద ; कीचड में फँसना - मु० ఇరకాటములో పడుట; సంకటములో పడుట.

कीट - पुं० कीडा ; కీటకము; పురుగు.

कीडा - पुं०दे० कीट.

कीडी - स्त्री० చిన్న పురుగు.

कीना - पुं० ద్వేషము; వైరము.

कीप ; कीफ - स्त्री० గెరాటు.

कीमत - स्त्री० दर ; వెల, ధర.

कीमती -वि० ఎక్కువ వెలగల; ప్రియమైన.

कीमा - पुं० कैमा ; తినుటకు వీలుగా చిన్న చిన్న ముక్కలుగా కొట్టిన, కోసిన మాంసపు ముక్కలు.

कीमिया - स्त्री० రసాయనము; రసవాదము;

कीमियागर - पुं० రసవాది; రసాయనము చేయువాడు.

कीमुख्त - पुं० గుఱ్ఱపుచర్మము; గాడిద చర్మము.

क़ीर - पुं० तोता ; చిలుక.

कीरति - स्त्री० दे० कीर्ति.

कीर्ण - वि० వ్యాపించియున్న; మూయబడి యున్న; చెల్లాచెదరయిన.

कीर्तन - पुं० కీర్తన; పొగడ్త; భజన.

कीर्तनिया- पुं० కీర్తించువాడు; పొగడువాడు; భజన చేయువాడు. హరి కథ చెప్పువాడు లేక వినువాడు.

कील - स्त्री० మేకు; గూటము; గసిక ముల్లు.
कीलना - स०क्रि० మేకు దిగకొట్టుట; గుంజ పాతుట; గసిక దిగ కొట్టుట; వశపరచుకొనుట; మంత్ర ప్రభావమును తగ్గించుట.
कीला - पुं० ముల్లు; గూటము; పెద్దమేకు.
कीलित - वि० దిగగొట్టబడిన; బంధింపబడిన; కట్టబడిన; మంత్ర ప్రభావముతో వశపరచుకొనబడిన.
कीली - स्त्री० చిన్నమేకు; ఇరుసు.
कीश - पुं० కోతి; సూర్యుడు; పక్షి.
कीसा - पुं० సంచి; జేబు; కోతి.
कुँअर - पुं० బాలుడు; రాకుమారుడు
कुअरि - स्त्री० బాలిక; రాకుమారి.
कुँआ - पुं० బావి; నుయ్యి.
कुँआरा - पुं० పెళ్ళికానివాడు.
कुँआरी - स्त्री० కన్య; పెళ్ళికాని పిల్ల.
कुँई - स्त्री० कुमुदिनी ; కలువ; తెల్లకలువ.
कुंकुम - पुं० కుంకుము; సింధూరము; కుంకుమ పువ్వు.
कुंचन - पुं० ముడుచుకొనుట; కుంచనము; వంకరగుట.
कुंचिका - स्त्री० వెదురురెమ్మ; తాళపుచెవి.
कुंचित - पुं० ముడుచుకొనిన; ముడుచుకొన్న; వంకరైన.
कुंज - पुं० పొదరిల్లు; ఒడ్డు; మూల.
कुंजकुटी - स्त्री० ; **कुंजकुटीर** - पुं० లతాగృహము.
कुंजड़ा - पुं० కూరగాయలమ్ము వృత్తి చేయువాడు.
कुंजर - पुं० ఏనుగు; శ్రేష్ఠమైన.
कुंजरारि - पुं० సింహము.
कुंजरी - स्त्री० हथिनी ; ఆడ ఏనుగు.
कुंजी - स्त्री० चाभी ; తాళపు చెవి.
कुंठ - वि० మొక్కపోయిన; మందబుద్ధియైన; మూర్ఖుడు.
कुंठित - वि० మొక్కపోయి ఉన్న; పనికిరాని; మూర్ఖుడు.
कुंडल - पुं० చెవులకు ధరించు పోగులు; గుండ్రము.
कुंडलाकार - वि० గుండ్రని ఆకారముగల.
कुंडलिया - स्त्री० ఒక విధమగు హిందీ ఛందము లేక పద్యము; ఒక విధమగు మాంసగ్రంధి.
कुंडली - स्त्री० జన్మపత్రిక; జాతక చక్రము.
कुंडा - पुं० పెద్దకుండ; నాగవాసము - తలుపు కొక్కెము లేక గొళ్ళెము.
कुंडी - स्त्री० గొళ్ళెము (తలుపు); రాచిప్ప.
कुंत - पुं० ఈటె; బల్లెము; పేను.
कुंतल - पुं० జుట్టు; వెంట్రుకలు; నాగలి;

యుఎధాన్యము; కొంకణము - బరారు మధ్య గల ప్రదేశపు ఒకప్పటి పేరు; చిన్న గిన్నె.

कुंद - पुं० జాజి పువ్వు మాదిరి ఒక తెల్లని పువ్వు; తామర పువ్వు; గన్నేరు (చెట్టు) 9 సంఖ్య; విష్ణువు; కుబేరుని నిధులలో ఒకటి. वि० మొక్కపోయిన; స్తబ్దమైన.

कुंदन - पुं० మేలిమి బంగారము; అసరంజి वि० స్వచ్ఛమైన; స్వచ్ఛత గల.

कुंदन-साज - वि० బంగారు రేకులు వేయువాడు.

कुंदरू - पुं० దొండకాయ లేక తీగ.

कुंदा - पुं० కొయ్యమొద్దు; తుపాకి మడమ; పాలఖోవా.

कुंदी - स्त्री० బట్టలు బాగుచేయునపుడు కొయ్య పలకతో కొట్టుట.

कुंदीगर - पुं० బట్టలు బాగుచేయువాడు.

कुंदेरना - स०क्रि० గీకుట; చీల్చుట; చిత్రిక పట్టుట.

कुंदेरा - पुं० తరిమనపట్టువాడు; చిత్రిక పట్టువాడు.

कुंभ - पुं० కుంభము - కుండ; ఏనుగు కుంభస్థలము; గుగ్గిలపు చెట్టు.

कुंभकार - पुं० कुम्हार ; కుమ్మరి; కోడి పుంజు.

कुंभी - पुं० ఏనుగు; మొసలి; కుంభీపాక నరకము ; గుగ్గలము; स्त्री० చిన్న నంట కుండ.

कुंभीपाक - पुं० ఒక విధమగు నరకము.

कुँवर - पुं०दे० कुँअर.

कुँवारा - वि०दे० कुँआरा.

कुँवाँ - पुं०दे० कुँआ.

कुआर - पुं० ఆశ్వయుజ మాసము.

कुइयाँ - स्त्री० చిన్న నుయ్యి.

कुई - स्त्री० చిన్నబావి ; తెల్లకలువ.

कुकडी - स्त्री० నూలు చిప్ప లేక కండె; అడవి కోడి పెట్ట.

कुकरी - स्त्री० అడవికోడి పెట్ట.

कुकर्म - पुं० చెడుపని; చెడునడత; పాప కార్యము.

कुकर्मी - वि० పాపి; చెడు నడత గలవాడు.

कुकर -पुं० కుక్క; ఒకపాము; ప్రాచీన యదు వంశీ క్షత్రియులకు చెందిన ఒక శాఖ.

कुकर खाँसी - स्त्री० కోరింత దగ్గు; పొడి దగ్గు.

कुकुर दाँत - पुं० గొగ్గిపన్ను.

कुकुरमाछी - स्त्री० कुकुरौंधी ; గోమాలు - పశువుకు పట్టు పేను మాదిరి ఒక పురుగు.

कुकुरमुत्ता - पुं० కుక్కగొడుగు; పుట్టకొక్కు.

कुकुरौंधी - स्त्री० दे० कुकुरमाछी.

कुक्कुर - पुं० కోడిపుంజు; అగ్నికణము; ఊడలు దిగినమొక్క.

कुक्कुभ - पुं० అడవి కోడిపుంజు.

कुक्कुर - पुं० కుక్క; యదు వంశీయులకు సంబంధించిన ఒకశాఖ.

कुक्षि - स्त्री० పొట్ట; కడుపు पुं० బలిచక్రవర్తి.

कुखेत - पुं० చెడ్డచోటు; కుక్షేత్రము.

कुख्यात - वि० बदनाम ; చెడుపేరుగల.

कुगति - स्त्री० దుర్గతి; దుర్దశ.

कुघात - पुं० మోసము; చెడ్డచోటు; అనుకూల ప్రదేశము.

कुचकुचाना - स०क्रि० కొంచెముగా మర్దించిన లేకదంపిన; మాటిమాటికి గ్రుచ్చుట లేక నాటుట.

कुचक्र - पुं० षडयन्त्र ; కుట్ర.

कुचक्री - पुं० కుట్రచేయువాడు.

कुचलना-स०क्रि० త్రొక్కుట, కాలరాయుట; దంచుట.

कुचाल - स्त्री० చెడునడత; దురాచరణము; దుర్మార్గము.

कुचाली - वि० దుష్టుడు; దుర్మార్గుడు.

कुचेष्टा - स्त्री० చెడునడత; దుర్మార్గము.

कुचेल - पुं० మురికిగుడ్డ.

कुचैल - वि० మురికిగుడ్డలవాడు; पुं० మురికి గుడ్డ

कुचैला - वि० दे० कुचैल.

कुछ - वि० కొంచెము; కొద్ది; కొన్ని.

कुछएल - वि० थोडा सा ; కొలది.

कुछ ऐसा - वि० విలక్షణమైన; విశిష్టమైన; అసామాన్యమైన.

कुछ का कुछ - वि० విపరీతముగా; ఒక దానికి మరొకటిగా ; అసంగతముగా.

कुछ कुछ - क्रि०वि० కొద్దికొద్దిగా; కొందరు కొందరుగా.

कुछ न कुछ - क्रि०वि० थोडा-बहुत ; ఒకించుక

कुछ हो - अव्य० ఏమైనా సరే.

कुछेक - वि० दे० कुछएल.

कुज - पुं० కుజ లేక మంగళ గ్రహము లేక అంగారకుడు; మంగళవారము. చెట్టు; పృథ్వీపుత్రుడనబడు నరకాసురుడు.

कुजस-पुं०बदनामी ; కుఖ్యాతి; అపఖ్యాతి.

कुजोग - पुं० చెడుసాంగత్యము; చెడు యోగము; చెడుకాలము.

कुट - पुं० చెట్టు; ఇల్లు; కుటీరము; గుడిసె; కోట, కొండ; ముక్క; కలశము; దంప బడినది.

कुटनपन ; कुटनपना - पुं० తార్పుడుపని; తార్పుడు వృత్తి; సంధానము చేయుట;

పోట్లాట పెట్టు పని.

टनहारी - स्त्री० వడ్లు దంచు స్త్రీ; దంపుడు స్త్రీ.

टना - पुं० తార్పుడుకాడు; కొండెము చెప్పువాడు; తగాదా పెట్టువాడు; वि० కొట్టబడుట; దంచబడుట.

टनाना - स०क्रि० స్త్రీలను మభ్యపెట్టి వ్యభిచార వృత్తినందు ప్రవేశపెట్టుట.

टनी - स्त्री० తార్పుడు కత్తె; కొండెములు చెప్పి పోట్లాట పెట్టు స్త్రీ.

टवाना - स०क्रि० దంపించుట.

टाई - स्त्री० దంపుడు; దంపుడు కూలి.

टिया - स्त्री० చిన్న గుడిసె.

टिल -वि० टेढा ; వంకరగల; మోస పూరితమైన; వక్రమైన; వక్రబుద్ధి గల; पुं० దుష్టుడు.

टिलता - स्त्री० కపటము; వంచన.

टिलपन - पुं० ; **कुटिलाई** - स्त्री० వక్ర బుద్ధి; దుష్టత.

टी - स्त्री० ; **कुटीर** - पुं० కుటీరము; గుడిసె.

टुंब - पुं० కుటుంబము; పరివారము.

टेव - स्त्री० దురభ్యాసము; దురలవాటు; మొండిపట్టు.

टौनी - स्त्री० వడ్లదంపు.

कुट्टिम - पुं० రాతి కట్టడపునేల; రత్నముల గని; దానిమ్మ; గుడిసె.

कुट्टी - स्त्री० చొప్ప మొదలగు వానిని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా నరికి పశువులకు వేయుమేత; ఈ విధమైన పశుగ్రాసము; మైత్రీ భంగము.

कुठला - पुं० ధాన్యముంచు పెద్దగాదె లేక బుట్టి; వడ్లపాతర.

कुठाँव - स्त्री० చెడు స్థలము; చెడ్డచోటు.

कुठार - पुं० దురాలోచన; అనుచితమైన ఏర్పాటు.

कुठार - पुं० గొడ్డలి ; గండ్రగొడ్డలి ; वि० నాశము చేయు.

कुठाराघात - पुं० గొడ్డలిపెట్టు; గొడ్డలిదెబ్బ; తీవ్రమైన ఆఘాతము.

कुठारी - स्त्री० చిన్న గొడ్డలి.

कुठाली - स्त्री० కంసాలి వాని మూస.

कुठिया - स्त्री० ; **कुठिला** - पुं० చిన్న ధాన్యపు గాదె.

कुठौर - पुं० చెడ్డచోటు; అదను కాని అదను.

कुडक - स्त्री० గుడ్లు పెట్టని కోడిపెట్ట.

कुडकुडाना ; कुडबुडाना - अ०क्रि० లోలోన కుములుట; ఇష్టములేనిది విని లేక చూచి లోలోపల బాధనొందుట. स०क्रि० పొలమునుండి పిట్టలను లేక

మృగములను పారద్రోలుట.

कुडमल - पुं० कली ; మొగ్గ.

कुडमाई - स्त्री०दे० सगाई.

कुडौल - वि० వికృతాకారము.

कुढँग - पुं० చెడు పోకడ; చెడు పద్ధతి.

कुढँगा - वि० తీరుతెన్నులేని; తెలివిలేని.

कुढन - स्त्री० మనస్సులోని మథన; లోలోన రగులుచుండు క్రోధము; కుళ్ళు (కోపము ఈర్ష్య వల్ల కలుగు) మనస్తాపము.

कुढना - अ०क्रि० లోలోన కుళ్ళుట - లోలోన ఈర్ష్య లేక క్రోధము వలన బాధ నొందుట.

कुढब - वि० వికారమైన; వికృతాకారముగల; కఠినమైన చెడు పద్ధతిగల.

कुढाना-स०क्रि० ఏడిపించుట; విసిగించుట; కోపము తెప్పించుట; బాధించుట.

कुतका - स०क्रि० గద; దుడ్డుకర్ర; అధికార దండము; బొటనవ్రేలు; బడిత; భంగు ఆకు నలుపుటకు ఉపకరించు దుడ్డుకర్ర.

कुतना - अ०क्रि० दे० कूतना.

कुतरन - स्त्री० కొరకబడిన ముక్క లేక తునియ ; అంశము.

कुतरना - स०क्रि० కొరుకుట; కొరికి ఒక వస్తువునుండి కొంత తీయుట.

कुतर्क - पुं० हुज्जत ; వితండ వాదము; మేరిండ వాదము.

कुतर्की - वि० हुज्जती ; వితండవాది.

कुताही - स्त्री० दे० कोताही.

कुतिया - स्त्री० ఆడకుక్క.

कुतुब - पुं० పుస్తకములు ; किताब का बहुवचन.

कुतुब - पुं० ధృవనక్షత్రము.

कुतुबखाना - पुं० గ్రంథాలయము.

कुतुबनुमा - पुं० దిక్సూచి; దిక్కులను చూపు యంత్రము.

कुतुबफरोश - पुं० పుస్తకములు అమ్మువాడు.

कुतूहल - पुं० కుతూహలము, ఉత్సుకత.

कुत्ता - पुं० కుక్క.

कुत्ती - स्त्री० कुत्तिया ; ఆడకుక్క.

कुत्ब - पुं० दे० कुतुब.

कुत्र - क्रि० वि० कहाँ ; ఎక్కడ.

कुत्सा - स्त्री० నింద.

कुत्सित - वि० నిందనీయము; నిందింపబడిన; నీచమైన; గర్హింపదగిన.

कुचना - अ०क्रि० చావు దెబ్బలు తినుట.

कुदकना - अ०क्रि० कूदना ; దుముకుట.

कुदक्कड - वि० దుముకువాడు; దుముకు నట్టి.

कुदरत - स्त्री० ప్రకృతి; సృష్టి; మహిమ.

कुदरती - वि० ప్రాకృతమైన; ప్రకృతి సిద్ధమైన; స్వాభావికమైన.

कुदाँव - पुं० దుస్థితి; ఇబ్బంది; విషమస్థితి; విశ్వాస ఘాతము; మోసము.

कुदाना - स०क्रि० దుమికించుట.

कुदाल ; कुदाली - स्त्री० పార; గడ్డపార; త్రవ్వకోల.

कुनकुना - वि० గోరువెచ్చని (నీరు మొ॥)

कुनबा - पुं० परिवार ; పరివారము; కుటుంబము.

कुनबी - पुं० గృహస్థుడు; వ్యవసాయము వృత్తిగా చేయు ఒక హిందూ జాతి.

कुनह - पुं० వైరము; పగ.

कुनही - वि० వైరి; పగబూనినవాడు.

कुनाई - स्त्री० రంపపు పొట్టు; రంపపు పట్టుకాలి.

कुनिया - पुं० రంపము పట్టువాడు; లంచము వేయువాడు.

कुन्दा - पुं० दे० कुंदा.

कुपाठ - पुं० చెడుసలహా.

कुपात्र - वि० అపాత్రుడు; అయోగ్యమైన; తగని.

कुपित - वि० కోపగించిన క్రుద్ధుడగు.

कुप्पा - पुं० నెయ్యి; నూనె మొ॥ ఉంచుతోలు సిద్దె.

कुप्पी - स्त्री० చిన్నతోలు సిద్దె.

कुप्रबन्ध - पुं० कुव्यवस्था; చెడు ఏర్పాటు వ్యవస్థ.

कुफ्र - पुं० ఇస్లాము మతమునకు భిన్నమైన మతము; విగ్రహారాధన; కృతఘ్నత.

कुबंड - पुं० విల్లు; ధనస్సు.

कुबजा - स्त्री० గూని స్త్రీ; కొంకికర్ర.

कुबडा - पुं० గూనివాడు वि० వంకరగానున్న; వంగిన నడుముగల.

कुबडी - स्त्री० గూనిది; కొంకికర్ర.

कुबानि - स्त्री० చెడు అలవాటు; దురభ్యాసము.

कुबानी - पुं० చెడు వ్యాపారము.

कुबेला - स्त्री० చెడు కాలము; తగనికాలము.

कुब्ज - वि० గూనివాడు; पुं० గూనికలుగు జేయు ఒకవాత వ్యాధి.

कुब्जा - स्त्री० గూనిది; కంసునిదాసి; కృష్ణుని ప్రేయసి; భక్తురాలు.

कुमंत्र - पुं० ; **कुमंत्रणा** - स्त्री० చెడ్డ సలహా.

कुमक - स्त्री० సహాయము; కుమ్మకు; సమర్థన; పక్షపాతము.

कुमकी - वि० కుమ్మక్కైన; సాయమైన; పక్షపాతముగల; स्त्री० మగఏనుగుల పట్టుటకు సహాయపడు ఆడ ఏనుగు.

कुमकुम - पुं० కుంకుమ,కేసరము.

कुमकुमा - पुं० పిచకారు గొట్టము; లక్క-గొట్టము.

कुमारी - स्त्री० 12 సంవత్సరముల లోపు బాలిక; పెళ్ళికాని పిల్ల లేక యువతి; స్త్రీ.

कुमार्गी - वि० చెడు నడతగల.

कुमुद - पुं० తెల్లకలువ.

कुमुदनाथ - पुं० చంద్రుడు.

कुमुदनी ; कुमुदिनी - स्त्री० కుముదముల సమూహము; తెల్లకలువ తీగె; కుముదములతో నిండియున్న జలాశయము; తెల్ల కలువ పువ్వు.

कुमुदिनीनाथ - पुं० చంద్రుడు.

कुम्मैत - पुं० నలుపు వన్నె కలసిన ఎరుపు రంగు గుఱ్ఱము; वि० నలుపు - ఎరుపు రంగులు కలిసిన.

कुम्हाडा - पुं० గుమ్మడికాయ.

कुम्हाडे की बतिया - स्त्री० గుమ్మడిపిందె; అశక్తుడు.

कुम्हडौरी - स्त्री० గుమ్మడికాయ ఒడియము.

कुम्हालाना - अ०क्रि० వాడిపోవుట; కమిలి పోవుట; కాంతి విహీనమగుట.

कुम्हार - पुं० कुंभकार ; కుమ్మరి.

कुम्हारिन - स्त्री० కుమ్మరి స్త్రీ.

कुयश - पुं० बदनामी ; అపకీర్తి.

कुरंग - पुं० బాదము రంగుగల జింక; లేడి; నలుపు ఎరుపు రంగులు గల గుఱ్ఱము वि० చెడు రంగు గల.

कुरंड - पुं० బుడ్డ.

कुरली - स्त्री० दे० कुर्की.

कुरकुर - पुं० కరకరమను ధ్వని; పెళపెళ మను ధ్వని.

कुरकुराहट - स्त्री० కరకరమను ధ్వని.

कुरता - पुं० చొక్కా.

कुरती - स्त्री० రవిక; జాకెట్టు.

कुरबान - पुं० బలి; త్యాగము; वि० త్యజింపబడిన; బలి ఇవ్వబడిన.

कुरबानी - स्त्री० బలి; ఆత్మసమర్పణ; ఆహుతి; త్యాగము.

कुरकुर ; कुरकुरा - पुं० క్రౌంచపక్షి.

कुररी - स्त्री० క్రౌంచపక్షిణి.

कुरसी - स्त्री० కుర్చీ; తరము; కట్టడమునకు ముందు నిర్మించు చట్రము లేక పీఠము.

कुरसीनामा - पुं० వంశవృక్షము.

कुरान - पुं० ఇస్లాము మత గ్రంథము.

कुरानशरीफ-पुं० పవిత్ర కురాను గ్రంథము.

कुराह - स्त्री० చెడు మార్గము.

कुराही - वि० చెడు ప్రవర్తన గల; చెడు నడత గల.

कुरिहार - पुं० కోలాహలము; గందరగోళము.

कुरी-स्त्री० खानदान ; వంశము; మట్టి దిబ్బ.
कुरीति - स्त्री० దురాచారము; చెడు ఆచారము.
कुरूख - वि० కోపిష్ఠి; కోప స్వభావముగల.
कुरेदना - स० क्रि० గోకుట ; గీరుట; త్రవ్వుట.
कुरेदनी - स्त्री० కొలిమి లోనికి నిప్పులు మొదలైనవి ఎగత్రోయు తెడ్డు; గోకుటకు; త్రవ్వుటకు ఉపకరించు సాధనము.
कुर्क - वि० జప్తు; జప్తుకాబడిన; జప్తు చేయబడిన.
कुर्कनामा - पुं० జప్తుకు న్యాయస్థానము వారిచ్చు ఆజ్ఞాపత్రము.
कुर्की - स्त्री० సర్కారు వేలంపాట; జప్తు చేయుట.
कुर्ता - पुं० दे० कुरता.
कुर्बानी - स्त्री० दे० कुरबानी.
कुर्मी - स्त्री० వ్యవసాయము వృత్తిగా చేయు ఒకహిందూజాతి.
कुर्रम - पुं० भड़ुआ ; తార్పుగాడు; వేశ్యల దళారి తన భార్యచే వ్యభిచారము చేయించువాడు.
कुर्स - पुं० సూర్యబింబము; వెండినాణెము; మందుబిళ్ల.
कुलंग - पुं० కోడిపుంజు.
कुल - पुं० వంశము; కులము; గోత్రము. वि० మొత్తము; అంతయు; అందరు.
कुल कानि - स्त्री० వంశప్రతిష్ఠ, గౌరవము.
कुलट - पुं० వ్యభిచారి.
कुलटा - स्त्री० వ్యభిచారిణి.
कुलत्थ - पुं० ; **कुलथी** - स्त्री० ఉలవలు.
कुलन - स्त्री० टीस ; నొప్పి.
कुलना - अ० क्रि० నొప్పి పెట్టుట; బాధ పెట్టుట.
कुलफ - पुं० ताला ; తాళము.
कुलफत - स्त्री० మనోవ్యథ; చింత.
कुलफी - स्त्री० గడ్డకట్టిన పాలపాత్ర - ఒక తిను పదార్థము.
कुलबुलाना - अ० क्रि० వ్యాకులపడుట; కలతజెందుట; చిన్న చిన్న పురుగులు బిలాబిలా బయటికి వచ్చి ఇటూ - అటూ తిరుగుట.
कुलबोरना - पुं० వంశనాశకుడు.
कुलह - स्त्री० టోపి; గంత; వేటగాడు; పిట్టల కన్నులు మూయుటకు ఉపకరించు గంత.
कुलही - स्त्री० చంటి పిల్లల కుళాయి లేక టోపి.
कुलांगार -पुं० कुलबोरन ; కులనాశకుడు.
कुलाँच - स्त्री० దుముకు; గంతు.

कुलाँचना - अ०क्रि०छलाँगे मारना ; గంతులు వేయుట ; దుముకుతూ గంతులు వేయుట.

कुलाल - पुं० कुम्हार ; కుమ్మరి; అడవి కోడి; పుంజు; గుడ్లగూబ.

कुलिक - पुं० గొప్పశిల్పి; కులీనుడు; కులశ్రేష్ఠుడు.

कुलिश - पुं० వజ్రము; పిడుగు.

कुली - पुं० కూలివాడు.

कुलीन - पुं० కులీనుడు; మంచికులములో జన్మించినవాడు; సజ్జనుడు; సభ్యతగల.

कुलेल - स्त्री० క్రీడ; ఆట.

कुलेलना - अ०क्रि० క్రీడించుట; ఉల్లాసముగా కాలము గడుపుట.

कुल्य - पुं० ఎముక; కులీనుడు.

कुल्या - स्त्री० చిన్ననది; ఏరు; కులీనురాలు; తిప్పతీగ

कुल्ला - पुं० పుక్కిలింత.

कुल्ली - स्त्री० दे० कुल्ला.

कुल्हड - पुं० మట్టి పిడత.

कुल्हाडा - पुं० పెద్దగొడ్డలి.

कुल्हाडी - स्त्री० గొడ్డలి.

कुवलय - पुं० నల్లకలువ; భూమండలము.

कुवाँ - पुं० कुआँ ; బావి; నుయ్యి.

कुवाच्य - पुं० దూషణ; తిట్టు.

कुवार-पुं० कुआर ; ఆశ్వయుజమాసము.

कुविचारी - वि० చెడు ఆలోచనగల; దురుద్దేశ్యముగల.

कुव्वत - स्त्री० कूवत ; శక్తి.

कुश - पुं० దర్భ; రాముని జ్యేష్ఠ పుత్రుడు.

कुशल - पुं० క్షేమము; ప్రావీణ్యము; శివుడు; वि० ప్రావీణ్యముగల; సమర్థుడైన.

कुशल क्षेम - पुं० క్షేమము; ఆరోగ్యము; శ్రేయస్సు.

कुशाग्र-वि० చురుకైన; తీక్షణమైన; పదునైన.

कुशाग्रबुद्धि - वि० సూక్ష్మ బుద్ధిగల.

कुशादगी - स्त्री० విస్తీర్ణము; వ్యాప్తి.

कुशादा - वि०విశాలమైన; వ్యాపించియున్న; బయలుగానున్న.

कुशीलव - पुं० భట్రాజులు; గాయకులు నటులు.

कुश्तमकुश्ता - पुं० లడాయి; కుస్తీ.

कुश्ता - वि० చంపబడిన पुं० పుటము వేసి సిద్ధముచేసిన భస్మము.

कुश्ती - स्त्री० మల్లయుద్ధము; కుస్తీ.

कुश्ती खाना - ० కుస్తీ ఓడిపోవుట.

कुश्तीबाज - वि० पहलवान ; కుస్తీ పట్టువాడు.

कुश्ती मारना - स०क्रि० కుస్తీగెలుచుట.

कुसंग - पुं० ; **कुसंगति** - स्त्री० చెడు

సాంగత్యము.
कुसवारी - पुं० అడవి పట్టుపురుగు.
कुसाइत - स्त्री० అశుభముహూర్తము; అసమయము.
कुसी - स्त्री० నాగలికర్రు.
कुसीद - पुं० सूद ; వడ్డీ ; వడ్డీధనము; వడ్డీకిచ్చిన డబ్బు.
कुसीदा - स्त्री० వడ్డీవ్యాపారము చేయు స్త్రీ.
कुसीदिक ; कुसीदी - पुं० వడ్డీ వ్యాపారి.
कुसंभ -पुं० కేసరము; బంగారము; కుంకుమ.
कुसुम - पुं० పువ్వు; స్త్రీరజస్సు; ఎర్రని రంగు; కుసుమ చెట్టు లేక పువ్వు.
कुसुमांजन - पुं० తుత్తునాగపు భస్మము.
कुसुमांजलि - स्त्री० పూలతో నిండిన దోసిలి.
कुसुमाकर ; कुसु: ıɒʟ: - पुं० వసంత ఋతువు.
कुसुमायुध - पुं० कामदेव ; మన్మథుడు.
कुसमावलि - स्त्री० పుష్పపంక్తి; పూలగుత్తి.
कुसुमित - वि० పుష్పించిన; పూసిన.
कुसूर - पुं० दे० कसूर
कुसूरवार - वि० कसूर वार ; అపరాధి; దోషి.
कुस्तंबरी -स्त्री० ; **कुस्तूंबरु** - पुं० धनिया; కొత్తి మీర; కొత్తిమిరి.
कुहक-स्त्री० నెమలి; కోడి లేక కోయిల కూత; पुं० మోసము; మాయ; దగా కోరు.
कुहकना - अ० क्रि० పక్షులు కూయుట.
कुहकनी - स्त्री० कोयल ; కోయిల.
कुहना - स० क्रि० చావ మోదుట; చితక కొట్టుట.
कुहनिका - स्त्री० మోసము; దంభము; కపటభక్తి
कुहनी - स्त्री० कोहनी ; మోచెయ్యి.
कुहर - पुं० గహ్వరము; రంధ్రము; బొరియ; పొగమంచు.
कुहरा - पुं० कुहासा ; పొగమంచు.
कुहराम - पुं० హాహాకారము; ఆర్తనాదము.
कुहासा - पुं० दे० कुहरा.
कुही - स्त्री० చిన్నడేగలాంటి పక్షి.
कुहुक - पुं० कूजन ; పక్షులకూత.
कुहू - स्त्री० అమావాస్యపు గాఢాంధకారము.
कूँच - स्त्री० సాలెవాని కొబ్బరినారతో తయారైన కుంచి; కాలి పెద్దనరము.
कूँचा - पुं० చీపురు.
कूँची - स्त्री० చిన్నకుంచె; చిన్న చీపురు; చిత్రకారుని కుంచె.
कूंजडी - स्त्री० కూరగాయలు అమ్ము స్త్రీ.
कूँड - स्त्री० శిరస్త్రాణము; మోటబాన; నాగలి చాలు.

कूँडा - पुं० పెద్ద బాన; పూలకుండి.
कूँडी - स्त्री० రాచిప్ప; పూలకుండి.
कूँचना - अ०क्रि० **कराहना** ; బాధతో మూలుగుట; పావురముల కూత.
कूई - स्त्री० తెల్లకలువ (పువ్వు)
कूए - पुं० సందు; గొంది.
कूक - स्त्री० **कूजन** ; కోకిల; నెమలి మొ॥ వాని మధుర కూజనము.
कूकना - अ०क्रि० పక్షులు కూయుట; గడియారమునకు కీ యిచ్చుట.
कूकर - पुं० **कुत्ता** ; కుక్క.
कूच - पुं० ప్రస్తానము; ప్రయాణము; అభిమానము.
कूचकर जाना - पुं० చనిపోవుట.
(किसी के देवता) कूचकर जाना - मु० ఉన్న చైతన్యము; వివేకము నశించుట.
कूचा - पुं० గొంది; సందు; చీపురు; క్రౌంచపక్షి.
कूची - स्त्री० दे० **कूँची**.
कूज - स्त्री० పక్షులకూత; బండి చక్రముల కదలిక శబ్దము.
कूजन - पुं० పక్షులకూత; మధురధ్వని.
कूजा - पुं० మట్టికూజా; మల్లెపూవు.
कूजि.I - वि० ధ్వనించిన; ప్రతిధ్వనించిన पुं० పక్షులకూత; బండి చక్రముల ధ్వని.

कूट - पुं० కల్ల; మోసము; పర్వత శిఖరము; చిక్కు ప్రశ్న; వ్యంగ్యము; కుట్ర; वि० మోసపు; అబద్ధపు.
कूटकर्म - पुं० మోసము.
कूटकार - पुं० **प्रवंचक** ; మోసగాడు.
कूटनीति - स्त्री० కుట్ర; రాజనీతిజ్ఞత.
कूटना - स०क्रि० దంచుట; కొట్టుట; నలుపుట; కూరుట.
कूटायुध - पुं० కర్రకత్తి; కర్ర, బెత్తము మొదలగు వానితో ఉంచిన కత్తి.
कूटी - स्त्री० దూతిక; తార్పుడుకత్తె.
कूडा - पुं० చెత్తా చెదారము; పెంట.
कूडा-करकट - पुं० కసువు ; చెత్తచెదారము.
कूढ - पुं० వెర్రిబాగులవాడు; నాగలిసోగ.
कूढ-मगज-पुं० మూఢుడు; బుద్ధిహీనుడు.
कूत - स्त्री० **अंदाजा** ; అంచనా; ఊహ.
कूतना - स०क्रि० అంచనావేయుట.
कूद - स्त्री० గంతు.
कूदना - पुं० దుముకుట; ఎగిరిపడుట; स०क्रि० ఎగిరిదాటుట.
कूद-फांद - स्त्री० **उछल-कूद** ; కుప్పి గంతులు.
कूप - पुं० బావి; నుయ్యి.
कूप मंडूक - पुं० బావిలోని కప్ప; అల్ప పరిజ్ఞానము గలవాడు; అల్ప పరిజ్ఞాని.

कूबड - पुं० గూని; వంకర.
कूर - वि० క్రూరుడు; నిర్దయుడు.
कूल - पुं० తీరము; పటము; ఒడ్డు; పెద్ద కాలువ; సేన వెనుక భాగము; చెరువు; సెరూప్యము; अव्य० దగ్గర; సమీపమున.
कूलवती - स्त्री० कूलिनी ; నది.
कूला - पुं - నదినుండి త్రవ్విన చిన్న కాలువ; తుంటి ఎముక.
कूलिनी - स्त्री० दे० कूलवती.
कूल्हा -पुं० తుంటి ఎముక; ప్రక్కటెముక.
कूवत - स्त्री० कुव्वत ; శక్తి; బలము.
कूवर - पुं० బండిపోలు కర్ర वि० సుందర మైన; మనోహరమైన.
कूष्मांड - पुं० బూడిదగుమ్మడికాయ.
कूह - स्त्री० ఏనుగు ఘీంకారము.
कूही - स्त्री० డేగ జాతికి చెందిన ఒక పక్షి.
कृत - वि० చేయబడిన; రచింపబడిన.
कृतक - वि० కృత్రిమమైన; అనిత్యము; చేయబడిన.
कृतकाम - वि० కృతకృత్యుడు; కృతార్థుడు.
कृतकार्य - वि० ధనుడ్యు; కృతార్థుడు.
कृतघ्न - वि० పొందినమేలు మరచినవాడు; कृतघ्नी.
कृतज्ञ - वि० పొందినమేలు మరవనివాడు.
कृतदंड - पुं० यमराज ; యముడు.
कृतवीर्य - वि० పరాక్రమవంతుడు; కార్త వీర్యుని తండ్రి.
कृतांजलि - पुं० నమస్కరించినవాడు ; वि० జోడించినదోసిలి.
कृतांत - पुं० యముడు.
कृतात्मा - पुं० మహాత్ముడు.
कृति - स्त्री० రచన; చేత.
कृती - वि० పుణ్యాత్ముడు; ప్రవీణుడు.
कृत्य - पुं० కార్యము; కృత్యము; కర్తవ్యము.
कृपण - पुं० లోభి; పిసినిగొట్టు.
कृपया - क्रि० वि० कृपा करके ; దయయుంచి.
कृपाण - पुं० ఖడ్గము; కత్తి.
कृमि - पुं० कीडा ; పురుగు; కీటకము.
कृशानु - पुं० నిప్పు; అగ్ని.
कृशित - पुं० కృశించిన; చిక్కిన.
कृषक - पुं० వ్యవసాయదారుడు; రైతు.
कृषि - स्त्री० వ్యవసాయము; సాగు.
कृष्ण - वि० నల్లని; దుష్టుడు; पुं० కాకి; వేదవ్యాసుడు; కోకిల.
कृष्णा - स्त्री० ద్రౌపది; కృష్ణానది.
कृष्णाजिन - पुं० నల్ల జింక చర్మము.
कृष्णाभिसारिका - स्त्री० చీకటి రాత్రి యందు ప్రియునికొరకు సంకేతస్థలము నకు వెళ్ళు స్త్రీ.
केंचली - स्त्री० పాముకుబుసము.

केंचुआ - पुं० केंचुवा ; వానపాము; నులి పురుగు; ఎర (చేపలు పట్టుటకు)

केंचुल - पुं० - పాము కుబుసము.

केंचुली-वि०दे० केंचुल ; పాము కుబుసము వంటి.

केंद्र - पुं० ముఖ్యస్థానము; వృత్తపు మధ్య స్థానము; కేంద్రము.

केकडा - पुं० ఎండ్రకాయ.

केकर - पुं० మెల్లకన్ను; वि० మెల్ల కన్నుగల.

केका - स्त्री० నెమలి కూత; కేకారవము.

केकी - स्त्री० मोर ; నెమలి.

केडा - पुं० మొలక; చిగురుటాకు; నవయువకుడు.

केत - पुं० ఇల్లు; జండా.

केतक - पुं० జండా; మొగలి చెట్టు లేక పూవు. वि० చాలా; ఎన్ని; ఎంత; ఎందరు.

केतकी - स्त्री० మొగలిచెట్టు లేక పువ్వు.

केतन - पुं० జండా; స్థానము; ఇల్లు.

केतिक - वि० ఎన్ని; ఎందరు; ఎంత. क्रि०वि० ఎందరైననూ; ఎంతైనను.

केतो -वि० ఎంత क्रि०वि० ఎంత అయిననూ సరే.

केदार - पुं० పాదు; మడి; ఒక రాగము (సంగీతము) హిమాలయ శిఖరము.

केयूर - पुं० బాజుబందు (ఒక నగ).

केराना - पुं० తిరగమూత - పోపు సామగ్రి स०क्रि० చేటలో బోసికొని నేముట.

केला - पुं० అరటి చెట్టు లేక కాయ; పండు.

केरि - स्त्री० केलि ; కేళి; ఆట; నవ్వులాట; మైథునము पुं० మొక్క.

केरी - स्त्री० अंबिया ; మామిడిపిందె.

केवट - पुं० मल्लाह ; పడవనడుపువాడు; చేపలు పట్టువాడు; పల్లె జాతిమనిషి.

केवटी - स्त्री० రెండు పప్పులు కలిపి వండిన పప్పు.

केवडा - पुं० మొగలి చెట్టు లేక పూవు.

केवल - वि० सिर्फ ; మాత్రము; కేవలము.

केवा - पुं० కమలము; మొగలి.

केवाड - पुं० दे० किवाड.

केश - पुं० జుట్టు; వెంట్రుక; జూలు; కిరణము.

केशपाश - पुं० కేశసమూహము; జూలు.

केशर-पुं० కుంకుమపువ్వు; పుష్పపరాగము.

केशरी - पुं० సింహము; గుఱ్ఱము.

केशवेश - पुं० వెంట్రుకల కొప్పు.

केशी - पुं०दे० केशरी.

केस - पुं० दे० केश.

केसर - पुं० కుంకుమపువ్వు; పుష్ప పరాగము; నాగకేసరము; జూలు.

केसरिया - वि० పసుపు వన్నెగల; కుంకుమ

పువ్వు వన్నె గల.

केसरिया बाना-पुं० వీరవేషము; 'జౌహారు' సమయమున పసుపు వన్నెగల వేషము ధరించి ప్రాణములు తెగించి యుద్ధము చేయునపుడు వేషము.

केसरी - पुं० సింహము; నాగకేసరము; గుఱ్ఱము; హనుమంతుని తండ్రి పేరు.

केसू - पुं० टेसू ; మోదుగ పువ్వు.

केहरि - पुं० केसरी ; केहरी.

केहरिनहा - पुं० बघनख, बघनखा ; పులి గోరు.

केहरी - पुं० दे० केसरी.

केहा - पुं० मोर ; నెమలి.

केहुनी - स्त्री० कुहनी ; మోచేయి.

कैंकर्य - पुं० సేవ; దాస్యము.

कैंचा - पुं० పెద్దకత్తెర.

कैंची - पुं० చిన్నకత్తెర.

कैडा - पुं० పద్ధతి; ఒక విధమైన కొలత; రీతి.

कै - वि० ఎన్ని; ఎంతమంది; ఎందరు; स्त्री० డోకు; వమనము.

कैटभ - पुं० విష్ణువుచే చంపబడిన ఒక రాక్షసుడు.

कैतव - पुं० మోసము; ఉమ్మెత్త; జూదము.

कैतून - पुं० వస్త్రపు జరీ అంచులేక లేసు.

कैथ ; कैथा - पुं० వెలగ.

कैथी - स्त्री० చిన్న వెలగకాయ; ఒక లిపి.

कैद - स्त्री० జైలు శిక్ష; ప్రతి బంధము.

कैदखाना - पुं० బందిఖానా; జైలు ఖానా.

कैदतनहाई - स्त्री० అపరాధిని ఒంటరిగా ఇరుకైన చీకటి కొట్లో వేయు జైలు శిక్ష

कैदमहज - स्त्री० సాధారణమైన జైలు శిక్ష.

कैदसख्त - स्त्री - కఠిన కారావాస శిక్ష.

कैदी -वि० బందీ; కైదు చేయబడిన; అపరాధి.

कैफ - पुं० नशा ; మత్తు; కైపు.

कैफियत - स्त्री० వివరణ; స్పష్టీకరణ; సమాచారము; తబసీలు; ఆశ్చర్యకరముగా ఆనందము కలిగించు సంఘటన.

कैफियत तलब करना - पुं० నియమానుసారము వివరణ అడుగుట.

कैफी - वि० మత్తెక్కిన; నిషాలోనున్న.

कैरव - पुं० తెల్లకలువ; శత్రువు; మోసగాడు.

कैरा - वि० బూడిదరంగుగల; పిల్లికళ్ళు గలవాడు.

कैरात - पुं० నేలవేము.

कैवर्त - पुं० केवट ; పల్లెమనిషి; పడవ నడుపు మనిషి.

कैवल्य - पुं० మోక్షము; కైవల్యము; నిర్లిప్తత.

कैसर - पुं० రష్యా; జర్మనీ మొదలగు కొన్ని ఐరోపా దేశములలో చక్రవర్తి - బలుడు.

कैसा - वि० ఎటువంటి; ఎట్టి क्रि०वि०

केंचुआ - पुं० केंचुवा ; వానపాము; నులి పురుగు; ఎర (చేపలు పట్టుటకు)

केंचुल - पुं० - పాము కుబుసము.

केंचुली-वि०दे० केंचुल ; పాము కుబుసము వంటి.

केंद्र - पुं० ముఖ్యస్థానము; వృత్తపు మధ్య స్థానము; కేంద్రము.

केकडा - पुं० ఎండ్రకాయ.

केकर - पुं० మెల్లకన్ను; वि० మెల్ల కన్నుగల.

केका - स्त्री० నెమలి కూత; కేకారవము.

केकी - स्त्री० मोर ; నెమలి.

केडा - पुं० మొలక; చిగురుటాకు; నవయు వకుడు.

केत - पुं० ఇల్లు; జండా.

केतक - पुं० జండా; మొగలి చెట్టు లేక పూవు. वि० చాలా; ఎన్ని; ఎంత; ఎందరు.

केतकी - स्त्री० మొగలిచెట్టు లేక పువ్వు.

केतन - पुं० జండా; స్థానము; ఇల్లు.

केतिक - वि० ఎన్ని; ఎందరు; ఎంత. क्रि०वि० ఎందరైనమా; ఎంతైనను.

केतो -वि० ఎంత क्रि०वि० ఎంత అయినను సరే.

केदार - पुं० పాదు; మడి; ఒక రాగము (సంగీతము) హిమాలయ శిఖరము.

केयूर - पुं० బాజుబందు (ఒక నగ).

केराना - पुं० తిరగమూత - పోపు సామగ్రి स०क्रि० చేటలో బోసికొని నేముట.

केला - पुं० అరటిచెట్టు లేక కాయ; పండు.

केरि - स्त्री० केलि ; కేళి; ఆట; నవ్వులాట; మైథునము पुं० మొక్క.

केरी - स्त्री० अंबिया ; మామిడిపిందె.

केवट - पुं० मल्लाह ; పడవనడుపువాడు; చేపలు పట్టువాడు; పల్లె జాతిమనిషి.

केवटी - स्त्री० రెండు పప్పులు కలిపి వండిన పప్పు.

केवडा - पुं० మొగలి చెట్టు లేక పూవు.

केवल - वि० सिर्फ ; మాత్రము; కేవలము.

केवा - पुं० కమలము; మొగలి.

केवाड - पुं० दे० किवाड.

केश - पुं० జుట్టు; వెంట్రుక; జూలు; కిరణము.

केशपाश - पुं० కేశ సమూహము; జూలు.

केशर-पुं० కుంకుమపువ్వు; పుష్పసరాగము.

केशरी - पुं० సింహము; గుఱ్ఱము.

केशवेश - पुं० వెంట్రుకల కొప్పు.

केशी - पुं०दे० केशरी.

केस - पुं० दे० केश.

केसर - पुं० కుంకుమపువ్వు; పుష్ప సరాగము; నాగకేసరము; జూలు.

केसरिया - वि० పసుపు వన్నెగల; కుంకుమ

పువ్వు వన్నె గల.

केसरिया बाना- पुं० వీరవేషము; 'జోహారు' సమయమున పసుపు వన్నెగల వేషము ధరించి ప్రాణములు తెగించి యుద్ధము చేయునపుడు వేషము.

केसरी - पुं० సింహము; నాగకేసరము; గుఱ్ఱము; హనుమంతుని తండ్రి పేరు.

केसू - पुं० टेसू ; మోదుగ పువ్వు.

केहरि - पुं० केसरी ; केहरी.

केहरिनहा - पुं० बघनख, बघनखा ; పులి గోరు.

केहरी - पुं० दे० केसरी.

केहा - पुं० मोर ; నెమలి.

केहुनी - स्त्री० कुहनी ; మోచేయి.

कैंकर्य - पुं० సేవ; దాస్యము.

कैंचा - पुं० పెద్దకత్తెర.

कैंची - पुं० చిన్నకత్తెర.

कैडा - पुं० పద్ధతి; ఒక విధమైన కొలత; రీతి.

कै - वि० ఎన్ని; ఎంతమంది; ఎందరు; स्त्री० డోకు; వమనము.

कैटभ - पुं० విష్ణువుచే చంపబడిన ఒక రాక్షసుడు.

कैतव - पुं० మోసము; ఉమ్మెత్త; జూదము.

कैतून - पुं० వస్త్రపు జరీ అంచులేక లేసు.

कैथ ; कैथा - पुं० వెలగ.

कैथी - स्त्री० చిన్న వెలగకాయ; ఒక లిపి.

कैद - स्त्री० జైలు శిక్ష; ప్రతి బంధము.

कैदखाना - पुं० బందిఖానా; జైలు ఖానా.

कैदतनहाई - स्त्री० అపరాధిని ఒంటరిగా ఇరుకైన చీకటి కొట్లో వేయు జైలు శిక్ష.

कैदमहज - स्त्री० సాధారణమైన జైలు శిక్ష.

कैदसक्त - स्त्री - కఠిన కారావాస శిక్ష.

कैदी -वि० బందీ; ఖైదు చేయబడిన; అపరాధి.

कैफ - पुं० नशा ; మత్తు; కైపు.

कैफियत - स्त्री० వివరణ; స్పష్టీకరణ; సమాచారము, తబసీలు; ఆశ్చర్యకరముగా ఆనందము కలిగించు సంఘటన.

कैफियत तलब करना - पुं० నియమానుసారము వివరణ అడుగుట.

कैफी - वि० మత్తెక్కిన; నిషాలోనున్న.

कैरव - पुं० తెల్లకలువ; శత్రువు; మోసగాడు.

कैरा - वि० బూడిదరంగుగల; పిల్లికళ్ళు గలవాడు.

कैरात - पुं० నేలవేము.

कैवर्त - पुं० केवट ; పల్లెమనిషి; పడవ నడుపు మనిషి.

कैवल्य - पुं० మోక్షము; కైవల్యము; నిర్లిప్తత.

कैसर - पुं० రష్యా; జర్మనీ మొదలగు కొన్ని ఐరోపా దేశములలో చక్రవర్తి - బలుడు.

कैसा - वि० ఎటువంటి; ఎట్టి क्रि०वि०

ఎట్లు; ఎంత.

कैसे - क्रि०वि० ఎట్లు; ఏ విధముగా.

कोंछना ; कोंछियाना - स०क्रि० చీర కుచ్చిళ్ళు పోసి బొడ్డుక్రింద దూర్చుట.

कोंछ - पुं० చీరకొన లేక అంచు; స్త్రీల చెరగు కొన

कोंछी - स्त्री० కుచ్చిళ్ళు.

कोंढा - पुं० కొక్కెము; ఇనుపనాగవాసము.

कोंढी - स्त्री० కొక్కి; మొగ్గ; కొండి.

कोंप - स्त्री० कोंपल ; చిగురుటాకు.

कोंपना - अ०क्रि० చిగురువేయుట.

कोंयल - स्त्री० పల్లవము, చిగురుటాకు

कोआ - पुं० పట్టుపురుగు గూడ, కంటికొన; పనసతొన లేక పనస గింజ మీద ఉండు నన్నని పొర.

कोइरी - स्त्री० కూరగాయలమ్మె జాతి.

कोइल - स्त्री० कोयल.

कोइली - स्त्री० మామిడిటెంక; కోయిల

कोई - सर्व० ఎవరో, ఏదియో, ఎవ్వరైనను, రమారమి, దాదాపు.

कोई न कोई - सर्व० ఏదో ఒకటి, ఎవరో ఒకరు.

कोक - पुं० చక్రవాక పక్షి.

कोकनद - पुं० ఎర్ర తామర.

कोकशास्त्र - पुं० కామశాస్త్రము.

कोका-पुं० దాది సంతానము, కాఫీ, తేయాకు మాదిరి ఒక మొక్క ఆకు (లు); ఒక విధముగా

कोख - स्त्री० గర్భకోశము, ఉదరము, పొత్తి కడుపు.

कोखजली - वि० పుట్టిన సంతానము బ్రతకనట్టి స్త్రీ.

कोच - पुं० సంకోచము, ఒకవిధమగు (గుఱ్ఱపు) బండి.

कोचवान - पुं० గుఱ్ఱపు బండి తోలువాడు

कोट - पुं० किला ; దుర్గము, కోట; కోటబురుజు; కోటి.

कोटर -पुं० చెట్టుతొర్ర, కోట రక్షణ నిమిత్తం దాని చుట్టూ పెంచిన అడవి.

कोटिक-वि०करोडों; కోట్లకొలది, అమిత మగు.

कोटिश - क्रि०वि० కోటి విధముల, ఎన్నో విధములుగా.

कोठरी - स्त्री० గది, కొట్టు.

कोठा - पुं० భండారము, పెద్ద గది, డాబా పైని గది, జీర్ణకోశము

कोठार - पुं० ధాన్యపు కొట్టు, పాతర, గాదె.

कोठारी - स्त्री० చిన్నచిన్న సామానుల కొట్టు; గిడ్డంగి అధికారి.

कोठी - पुं० పెద్ద భవంతి; వడ్డీ వ్యాపారము

మొ॥ జరుగు పెద్దకొట్టు; ధాన్యపు కొట్టు.
कोठीवाल - पुं० పెద్దవ్యాపారి, వడ్డీవ్యాపారి, టోకు వ్యాపారి.
कोडना - स०क्रि० పొలములోని మట్టి కుళ్ళించుట, పెళ్ళగించుట, త్రవ్వుట.
कोडा - पुं० కొరడా; ప్రేరేపించు మాట, మనసునొప్పించు మాట; హెచ్చరిక.
कोडाई - पुं० పొలములోని మట్టికుళ్ళ గించు పని; కూలి పొలములో గడ్డ విరుపు పని.
कोडी - स्त्री० 20 వస్తువుల సమూహము वि० ఇరువది.
कोढ - पुं० కుష్టు రోగము.
कोढी - पुं० కుష్ఠురోగి.
कोण - पुं० కోణము, మూల, అంచు, దుడ్డు కర్ర, దిక్కులు.
कोतल - पुं० రాజుగారి స్వారీ గుఱ్ఱము; అలంకరించిన ఆట గుఱ్ఱము, పని పాట లేనివాడు
कोतवाल - पुं० పోలీసు విభాగపు అధికారి, పోలీసు ఇనస్పెక్టరు.
कोतवाली - स्त्री० పోలీసు స్టేషను, పోలీసు అధికారులుండు చోటు.
कोताह - वि० కురచ, పొట్టి, చిన్న.
कोताह गरदन - मु० కురచ మెడ వాడు, ధూర్తుడు.
कोताही - स्त्री० कमी ; లోటు, దోషము, లోపము; పొట్టితనము.
कोथला - पुं० పొట్ట, పెద్ద సంచి.
कोथली - स्त्री० రూపాయలు, వజ్రాలు పోసి నడుముకు కట్టుకొను ఒకవిధమగు సంచి.
कोंदड - पुं० ధనుస్సు, కనుబొమ్మ.
कोदों ; कोदो - पुं० కొర్రలు; కొర్ర ధాన్యము.
कोदों देकर पढना या सीखना - मु० సర్రి రానట్లు చదువుట. (छाती पर) कोदों दलना - मु० ఈర్ష్యలు, ఎదుటనే ఈర్ష్య కలుగ చేయుట.
कोना - पुं० మూల, మారుమూల.
कोनिया - स्त्री० గోడమూలనున్న అట్టక లేక గూడు.
कोपना - अ०क्रि० नाराज होना ; కోప గించుట.
कोपल-पुं० कोंपल; చిగురు, చిగురు టాకు.
कोपीन - पुं० कौपीन ; గోచి.
कोफ्त - स्त्री० దుఃఖము, కష్టము, కలత, చింత
कोफ्ता - पुं० వేయించిన మాంసము, కైమా, वि० కలత చెందిన
कोबी - स्त्री० पात गोभी ; క్యాబేజి.

कोमल - वि० మృదువైన, మెత్తని, అందమైన

कोयल - स्त्री० కోకిల.

कोयला - पुं० రాక్షస బొగ్గు, గని బొగ్గు.

कोया - पुं० కంటికొలికి, పనస తొన, పట్టుపురుగు గూడు.

कोर - स्त्री० పంక్తి ; అంచు; మూల; కొన; కొన; ద్వేషము; ఆయుధపు పదును; వాడితనము.

कोर-कसर-स्त्री०कमी; లోటు, లోపము.

कोरनिश - स्त्री० ప్రమాణము, సాష్టాంగ ప్రమాణము.

कोरमा - पुं० నేతిలో వేయించిన మాంసము.

कोरा - वि० స్వచ్ఛమైన, రంగులేని, ఖాళియగు, ఉపయోగింపని, కళంకములేని; చదువు సంధ్యలు లేని, బోలుగానున్న.

कोरी - पुं० హిందూ సాలెవాడు.

कोल - पुं० ఒక అడవి జాతి, ఎరుకల జాతి వాడు, పంది, ఒడి, రేగుపండు, మిరియములు.

कोलना - स०क्रि० బోలుగా చేయుట.

कोलिया - पुं० ఇరుకు సందు.

कोली - स्त्री० ఒడి, గంగరేగు, ఇరుకుగొంది, హిందూ సాలెవాడు.

कोल्हू - पुं० గానుగ.

कोल्हू का बैल - मुं० చేసిన పనే చేస్తూ ఉండువాడు; ఎద్దువలె చాకిరి చేయువాడు.

कोविद - वि० విద్వాంసుడు, ప్రవీణుడు.

कोश - पुं० నిఘంటువు; ఖజానా, ధనాగారము, గ్రుడ్డు, తొడిమ, అండకోశము; పట్టుపురుగు గూడు, మొగ్గ, కత్తి ఒర

कोशकार - पुं० పట్టుపురుగు ; నిఘంటుకారుడు, కత్తి ఒరచేయువాడు.

कोशिश - स्त्री० ప్రయత్నము.

कोष्ठ - पुं० ఇంటిలోపలి భాగము, మూత్రాశయము, సామాన్ల కొట్టు; ప్రాకారము, పొట్ట, పిత్తాశయము; గాదె, మలాశయము, లోకడుపు, కుండలీ కరణము () గుర్తు, బ్రాకెట్టు.

कोष्ठक - पुं० ప్రాకారము; కుండలీకరణము () గుర్తు, బ్రాకెట్టు.

कोष्ठबद्धता - स्त्री० **कब्जियत** - మలబద్ధకము

कोष्ठी - स्त्री० జాతక చక్రము, జన్మపత్రిక.

कोस - पुं० రెండు మైళ్ళ దూరము, మూడు కిలోమీటర్ల దూరము.

कोसना - स०क्रि० తిట్టుట, దూషించుట.

कोसा - पुं० మట్టి మూకుడు, ఒకవిధమైన పట్టు.

कोसिया - स्त्री० మట్టి సిడత.

कोह - पुं० పర్వతము, క్రోధము.

कोहकन - वि० కొండ త్రవ్వువాడు; తన ప్రేమ, అరబ్‌దేశాచారము ననుసరించి ఫరహాద్ అను వ్యక్తి బేసతూన్ అను పర్వతమును త్రవ్వి కాలువను తయారు చేసెను, కనుకనే కోహకన్ అను శబ్దము, ఫరహాద్‌కు మారు పేరు అయినది.

कोहकाफ - पुं० ఆసియా- ఐరోపా ఖండముల మధ్యనున్న అప్సరసలు ఉండు పర్వత శ్రేణి.

कोहनी - स्त्री० कुहनी ; మోచెయ్యి.

कोह-नूर - पुं० कोहे-नूर ; కోహినూరు వజ్రము.

कोहबर - पुं० వివాహ సందర్భమున కుల దేవతలు స్థాపించు ఇల్లు లేక ప్రదేశము.

कोहरा - पुं० कुहासा ; పొగమంచు.

कोहसार-पुं०పర్వత ప్రాంతము; పర్వతము.

कोहान - पुं० ఒంటె వీపుమిది గూను.

कोहिस्तान - पुं० పర్వత ప్రదేశము; కొండ ప్రాంత ము.

कोही - वि० క్రోధి; క్రోధము గల; పర్వత సంబంధమైన.

कौंध - स्त्री० మెరుపు; మెరుపు తీగ.

कौंधना - अ०क्रि० మెరయుట.

कौंधा - स्त्री० మెరుపు; మెరుపు తీగ.

कौआ - पुं० కాకి; కొండనాలుక; నీచుడు.

कौधनी - स्त्री० ఒడ్డాణము; మొలత్రాడు.

कौआना - अ०क्रि० కలవరించుట; ఉలిక్కి-పడుట.

कौआपरी -स्त्री०బహు కురూపియైన స్త్రీ.

कौटिल्य - पुं० చాణక్యుడు; కపటము; కుటిలుడు.

कौटुंबिक - वि० पारिवारिक ; కుటుంబ సంబంధమైన.

कौडा - पुं० పెద్ద గవ్వ.

कौडिया - वि० कौडिल्ला पक्षी ; లకుముకి పిట్ట; గవ్వ వంటి; గవ్వ వంటి ఆకారము.

कौडी - स्त्री० కంటి కొలికి; కప్పము; ధనము.

कौडीका - मु० తుచ్ఛమైన; విలువలేని.

कौडीभर -मु० మిక్కిలి స్వల్పము; గవ్వపాటి.

कौतुक-पुं० వినోదము; ఆశ్చర్యము; తమాషా

कौतुकिया -पुं० ; **कौतुकी** - वि० తమాషా చేయువాడు, పరిహాసము చేయువాడు.

कौतूहल - पुं० ఆశ్చర్యము; జిజ్ఞాస; ఉల్లాసము.

कौन - सर्व० ఏది; ఎవరు; ఏవి; ఎవడు. वि०ఏవిధమైన; ఎటువంటి.

कौपीन - पुं० గోచి; కౌపీనము.

कौम - स्त्री०జాతి; వంశము; కులము.

[illegible] - वि० జాతీయ వాది.

कौमार- पुं० కిశోరదశ; కౌమార్యము.

कौमियत - स्त्री० జాతీయత; జాతీయ అభిమానము.

कौमी - वि० జాతీయము; జాతీయమైన.

कौमी जबान - स्त्री० జాతీయ భాష.

कौमुदी - स्त्री० స్వచ్ఛమైన వెన్నెల- జ్యోత్స్న; ఆశ్వయుజ కార్తీక మాసముల పూర్ణిమ రోజు వెన్నెల.

कौर - पुं० ముద్ద, కబళము.

कौरी - स्त्री० ఒడి.

कौल - वि० కులీనుడు, ఉత్తమ కులమున జన్మించినవారు.

कौल-पुं० ఉక్తి మాట, వాక్యము, ఒడంబడిక.

कौल करार - पुं० పరస్పర ఒడంబడిక; ఒప్పందము.

कौला - पुं० ఒక విధము కమలాపండు.

कौवा - पुं० కాకి; నీచుడు; కొండనాలుక.

कौवाली - स्त्री० మహమ్మదీయులకు సంబంధించిన ఒక విధమైన గీతము.

कौशल - पुं० బాల్యము; క్షేమము; కోశల ప్రాంత నివాసి.

कौशेय - पुं० పట్టువస్త్రము.

कौस -स्त्री० విల్లు; ధనుస్సు; ధనురాశి; కమాను.

कौस - ए० कजह ; स्त्री० ఇంద్రధనస్సు.

कौस्तुभ - पुं० విష్ణువుచే వక్షస్థలమందు ధరింపబడురత్నము.

क्या - सर्व० ప్రశ్నవాచక సర్వనామము; ఏమి

क्यारी-स्त्री० పూలమడి; ఉప్పుమడి; వరిమడి.

क्यों - (अव्य०)क्रि०वि० किसालिए ; ఎందుకు; ఎందుకొరకు.

क्योंकि - अव्य० ఎందుకనగా.

क्यों कर - क्रि०वि० कैसे; ఎట్లు.

क्यों नहीं - अव्य० నిస్సందేహముగా ; తప్పకుండా.

क्यों न हो - अव्य० ఎందుకుకాదు.

क्रंदन - पुं० విలాపము; ఏడుపు; యుద్ధ ఘోషము.

क्रतुपशु - पुं० యజ్ఞపు గుఱ్ఱము.

क्रतुपुरुष - पुं० విష్ణువు.

क्रमशः-अव्य० क्रि०वि० క్రమానుసారము; క్రమక్రమముగా.

क्रमांक - पुं० క్రమసంఖ్య.

क्रमागत - वि० వంశపారంపర్యముగా; ధారావాహికమైన.

क्रय - पुं० खरीद ; కొనుట; కొనుగోలు; క్రమము.

क्रय- विक्रय ; पुं० కొనుట- అమ్ముట; క్రయవిక్రయములు.

क्रयी - पुं० కొనువాడు.

क्रांत - वि० ఆక్రమింపబడిన; ఆక్రమించిన; అణచబడిన; మీరిన.

क्रांति - स्त्री० విప్లవము; పెద్దమార్పు.

क्रिमि - स्त्री० కీటకము; పురుగు; లక్క; పెద్ద సాలెపురుగు.

क्रिया - स्त्री० పని; చేష్ట; అనుష్ఠానము; ఆరంభము; ధాత్వర్థము.

क्रिया कर्म - पुं० అంత్యేష్టిక్రియ; శ్రాద్ధకర్మ; ఉపచారము; చికిత్స.

क्रिस्तान - पुं० ईसई; క్రైస్తవ మతావలంబుడు.

क्रीट - पुं० కిరీటము.

क्रीडा - स्त्री० ఆట; క్రీడ; వినోదము.

क्रीडाशील - वि० ఆటలయందు ఆసక్తిగల.

क्रीत - वि० కొనబడిన.

क्रेता - पुं० కొనువాడు.

क्रोड - पुं० गोद ; ఒడి; వక్షస్థలము; శని గ్రహము; పంది.

क्रोडपत्र - पुं० అనుబంధము.

क्रोधित - वि० క్రోధించిన.

क्रौंच - पुं० క్రౌంచ పక్షి; ఒక పర్వతము.

क्रौर्य - पुं० క్రౌర్యము; క్రూరత.

क्लांत - वि० అలసిన; బడలిన.

क्लांति-स्त्री० थकावट ; అలసట, బడలిక.

क्लिन्न - वि० తడిగానున్న; తడిసిన.

क्लिष्ट - पुं० కఠినమైన; క్లిష్టమైన; దుఃఖము నొందిన ; త్వరగా బోధపడని.

क्लीब - पुं० నపుంసకుడు; పిరికివాడు.

क्लेश - पुं० దుఃఖము; నొప్పి; పీడ.

क्लेशकर - पुं० బాధాకరమైన.

क्लैब्य - पुं० నపుంసకత్వము.

क्वचित - अव्य० అరుదుగా; ఎక్కడనో.

क्वणित - वि० మ్రోగుచున్న; ధ్వనించుచున్న; ధ్వనించిన.

क्वाथ - पुं० కషాయము; బాధ.

क्वार - पुं० ఆశ్వయుజమాసము.

क्वारा - पुं० क्वांरा ; అవివాహితుడు; పెళ్ళి కానివాడు.

क्षंतव्य - वि० క్షమింపదగిన; సహింపదగిన.

क्षंता - वि० ఓర్పుగలవాడు; ఓర్పువాడు; సహించువాడు.

क्षण - पुं० క్షణము; క్షణికము.

क्षणदा - स्त्री० రాత్రి.

क्षणिकता -स्त्री० అనిత్యత; క్షణభంగురము.

क्षत - पुं० గాయము; పుండు; దుఃఖము वि० గాయపడిన; ఖండితమైన; నాశమైన.

क्षतयोनि - वि० పురుష సంపర్కము కల్గిన స్త్రీ.

क्षत-विक्षत - वि० ఖండఖండములైన; భగ్నమైన; వ్రణములుగల.

क्षति - स्त्री० నష్టము; హాని; గాయము; నాశము.

क्षतिग्रस्त - वि० నష్టపడిన; నష్టపోయిన.

क्षतिपूर्ति - स्त्री० నష్టపరిహారము.
क्षत्र - पुं० బలము; క్షత్రియుడు; శరీరము; రాజ్యము; ధనము.
क्षत्रधर्म - पुं० క్షాత్రధర్మము; క్షత్రియుని కర్తవ్యము.
क्षत्रप - पुं० ప్రదేశాధిపతి; గవర్నరు; పారశీక మండలాధి పతులు బిరుదు.
क्षपणक - पुं० బౌద్ధబిక్షు; బౌద్ధమతస్తుడు.
क्षपा - स्त्री० రాత్రి; పసుపు.
क्षम - वि०సమర్థుడు; ఓర్పుగల; యోగ్యమైన पुं० శక్తి; యోగ్యత.
क्षमंता - स्त्री० యోగ్యత; సామర్థ్యము.
क्षमा - स्त्री० माफी; క్షమాశీలత; ఓర్పు; సహన శీలత; భూమి.
क्षमा-प्रार्थना-पुं० క్షమాపణ వేడు కొనుట.
क्षमित - वि० క్షమించబడిన.
क्षमी - वि० ఓర్పుగల; క్షమించువాడు.
क्षम्य - वि० క్షమింపదగిన.
क्षय-पुं०క్షయరోగము; తగ్గుదల; ప్రళయము; అంతము.
क्षयपक्ष - पुं० కృష్ణపక్షము.
क्षर - वि० నశ్వరము; నశించు.
क्षरण - पुं० క్షీణత; కారుట; స్రవించుట.
क्षात्र - पुं० క్షాత్రధర్మము; క్షత్రధర్మము; క్షత్రియత్వము; క్షత్రియ సంబంధమైన.
क्षाम-पुं० క్షామము; నాశము; वि० క్షీణించిన అల్పము.
क्षार - पुं० ఉప్పు; కారము; గాజు; బూడిద; వెలిగారము.
क्षार भूमि - पुं० చవుటినేల.
क्षालन - पुं० శుభ్రము చేయుట; కడుగుట.
क्षालित - वि० కడుగబడిన; శుభ్రపరచబడిన.
क्षिति - स्त्री० భూమి; పృథ్వి.
क्षितज - पुं० భూమ్యాకాశములు కలియు చున్నట్టుతోచురేఖ ; క్షితిజము; వాన పాము; మంగళగ్రహము; వృక్షము.
क्षिप्र - क्रि०वि० శీఘ్రముగా; वि० వేగముగా పోవునట్టి.
क्षीर - पुं० दूध ; పాలు; క్షీరము.
क्षीरजा - स्त्री० లక్ష్మీదేవి.
क्षुण्ण - वि० అభ్యస్తమైన; నూరబడిన; పొడిచేయబడిన; ఓడింపబడిన.
क्षुद्र - वि० నీచమైన; తుచ్ఛమైన; క్షుద్రుడు; అల్పుడు; లోభి.
क्षुधा - स्त्री० भूख ; ఆకలి.
क्षुधित - वि० भूखा ; ఆకలిగొన్న.
क्षुप - पुं० పొద.
क्षुब्ध - वि० వ్యాకులపడిన; కలతజెందిన; కల్లోలితమైన; కోపించిన ; पुं० కవ్వము.
क्षुभित - वि० दे० क्षुब्ध.

क्षुर - पुं० మంగలికత్తి.
क्षुरिका - स्त्री० మంగలికత్తి.
क्षुरी - स्त्री० కత్తి; వాకు पुं० మంగలివాడు; గిట్టలు గల పశువు.
क्षेत्र - पुं० పొలము; క్షేత్రము; పరిమడి; భార్య; శరీరము; ఇల్లు.
क्षेत्रपाल - पुं० కావలివాడు; కాపలామనిషి.
क्षेत्रफल - पुं० విస్తీర్ణము.
क्षेप -पुं० విసురుట; కాలము వెళ్ళబుచ్చుట; నింద; నెట్టుట; వ్యాప్తి; లేపనము; దెబ్బ.
क्षेपक - वि० నెట్టువాడు; విసురువాడు; కలిసిన; క్షేపనము; పైన కలిసిన భాగము.
क्षेपण - पुं० ఆక్షేపణ; పడవేయుట; విసరివేయుట; ప్రేరేపించుట; విసురుట; గడుపుట.
क्षोणि ; क्षोणी -स्त्री० భూమి; '1' (ఒకటి) సంఖ్య.
क्षोभ - पुं० కలత; వ్యాకులత; భయము.
क्षोभना - अ०क्रि० భయపడుట; వ్యాకుల పడుట.
क्षौणि ; क्षौणी - स्त्री० భూమి; ఒకటి సంఖ్య.
क्षौर - पुं० క్షవరము; తలగొరిగించుకొనుట.
क्षौरिक - पुं० हज्जाम ; మంగలి.

ख

खंख - वि० శూన్యము; పాడుబడిన.
खंखर -वि० పాడుపడిన; నిర్జనమైన; బోలుగా నున్న; శూన్యముగు.
खँखार - पुं० కళ్ళె.
खँखारना - अ०क्रि० కాండ్రించి ఉమ్మి వేయుట; సంకేత సూచకముగా సకిలించుట లేక దగ్గుట.
खंग - पुं० ఖడ్గము; కత్తి; గాయము.
खंगहा - पुं० गैंडा ; ఖడ్గమృగము.
खंगना - अ०क्रि० తగ్గుట; లోటువచ్చుట.
खंगालना - स०क्रि० పైపైన కడుగుట; అంతయు కాజేయుట.
खंगुवा - पुं० ఖడ్గమృగపు కొమ్ములేక ఖడ్గము.
खंचना - स०क्रि० చిత్రించుట; చెక్కుట; దిగకొట్టుట.
खंज - वि० కుంటియైన; पुं० ఒక విధమగు రోగము; కుంటివాడు.
खंजडी - स्त्री० दे० खंजरी.
खंजन - पुं० కాటుక పిట్ట.
खंजर - पुं० ఒక విధమగు ఖడ్గము.
खंजरी - स्त्री० ఖంజిరా; వాద్య విశేషము; ఖంజిరి.
खंड -पुं० విభాగము; ఖండము; అధ్యాయము - భాగము; కలకండ; ఖడ్గము; చక్కెర.

खंडन - पुं० ఖండించుట; విరుచుట.

खंडशीली - स्त्री० వ్యభిచారిణి; వేశ్య.

खंडहर - पुं० ధ్వంసావశేషము; పాడుపడిన ఊరు లేక ఇల్లు.

खंडित - वि० భగ్నమైన; విరుగగొట్టబడిన; విరిగిన.

खंडिता - स्त्री० ప్రియుడు అన్య స్త్రీలను ప్రేమించుచున్నాడని కోపించు నాయిక.

खंता - पुं० గునపము; పార; త్రవ్వనగుంట లేక గొయ్యి.

खंदक - पुं० కందకము.

खंधार -पुं०चौकी ; సేనలు విడియుచోటు; శిబిరము; డేరా.

खंधियाना - स०क्रि० ఖాళీచేయుట.

खंभ ; खंभा - पुं० స్తంభము; పోటి; ఆధారము.

खखार - पुं० कफ ; కఫ్ఫ; ఉమ్మి.

खखारना -अ०क्रि० కఫ్ఫపడునట్లు కాండ్రించుట; కాండ్రించి ఉమ్మివేయుట.

खग - पुं० పిట్ట; పక్షి.

खगना - अ०क्रि० గ్రుచ్చుకొనుట; నాటుకొనుట; स०क्रि० దూర్చుట ; చొప్పించుట.

खगोल - पुं० ఆకాశమండలము.

खचन - पुं० చిక్కుకొనుట; రాళ్ళు (రత్నములు) మొ॥ పొదుగుట.

खचना - पुं० చిక్కుకొనుట; రత్నములు మొ. పొదగబడుట; చిత్రింపబడుట; అంకితమగుట.

खचर - वि० గగనాము; पुं० పక్షి; మేఘము; బాణము; గంధర్వులు; రాక్షసుడు.

खचरा - वि० వర్ణసంకరమైన; నీచమైన.

खचाखच - क्रि०वि० टसाटस ; క్రిక్కిరిసియుండు; పూర్తిగా నిండిన.

खचाना - स०क्रि० చెక్కుట; చిత్రించుట; రత్నములు మొ॥ పొదుగుట; త్వరత్వరగా వ్రాయుట.

खचित - वि० చెక్కబడిన; పొదగబడిన.

खच्चर - पुं० కంచరగాడిద.

खजानची - पुं० కోశాధిపతి.

खजाना - पुं० ఖజానా; ధనాగారము.

खजुराही - स्त्री० ఖర్జూరపు తోట.

खजूर - पुं० ఖర్జూరము; విట్టీ.

खजोहरा - पुं० గొంగళి పురుగు.

खट - पुं० గుద్దు; గొడ్డలి; स्त्री० రాపిడి ధ్వని.

खटसे - क्रि०वि० తక్షణము; తత్కాలము; వెంటనే.

खटक - अ०क्रि० చింత; భయము; సందేహము; దుఃఖము.

खटकना - अ०क्रि० సరిపడకపోవుట; నచ్చక

పోవుట; కలహము; పొసగుట; ఖటఖట మని ధ్వని వచ్చుట; అప్రియ మగుట.

खटका - पुं० తలుపు గొళ్ళెము; గొళ్ళెము; తలుపుకొట్టిన ధ్వని; భయము; చింత; సంకోచము.

खटकट - स्त्री० ఖటఖటమను ధ్వని; జగడము; తక్రారు ; తగాదా.

खटखटाना-स०क्रि० ఖటఖటమని తలుపు కొట్టిన ధ్వని; దేన్నైన చేతితో తట్టుట; జ్ఞప్తిచేయుట.

खटना - स०क्रि० ధనోపార్జన చేయుట; ఎక్కువగా శ్రమించుట अ०क्रि० వ్యాకుల పడుట.

खटगीर - पुं० खटमल ; నల్లి.

खटपर - स्त्री० జగడము; తగాదా.

खटमल - पुं० నల్లి.

खटमिट्टा; खटमीठा - वि० పులుపు - తీపి కలసిన రుచిగల; పుల్ల పుల్లని; తియ్య తియ్యని.

खटराग - पुं० జగడము; జంజాటము ; తంటా; పనికిరాని వస్తువులు.

खटाई - स्त्री० పులుపు; పులుపుదనము.

खटाखट - क्रि०वि० झटपट ; వెంటనే; శీఘ్రముగా; ఖట ఖటమను శబ్దముతోడ.

खटाना - अ०क्रि० పరీక్షలో ఉత్తీర్ణమగుట; పులియుట; स०क्रि० నిర్వహించుట అట్టేపెట్టుట.

खटापट ; खटापटी - स्त्री० జగడము; విరోధము; పోట్లాట.

खटाव - पुं० నిర్వహణ; జీవనము.

खटास - स्त्री० పులుపు पुं० పునుగు పిల్లి; అడవి పిల్లి.

खटिक - पुं० పళ్ళు; కూరగాయలు అమ్మే వృత్తి చేయు ఒక జాతి.

खटिका - स्त्री० సుద్ద; బలపము; కర్ణ రంధ్రము.

खटिया - स्त्री० చిన్నమంచము.

खटेला - पुं० ఉయ్యాల మంచెము (చిన్న పిల్లలకు).

खट्टा - वि० పుల్లని.

खट्टा होना-पुं० కోపగించుట; కుపితుడగుట.

खटवा - स्त्री० दे० खटिया.

खट्टू - पुं० అతి కష్టంమీదసంపాదించు వాడు.

खड - पुं० ఒక విధమగు గడ్డి; ఎండుగడ్డి.

खडकना - अ०क्रि० दे० खटकना.

खडबडाना - अ०क्रि० గాబరా పడుట; గల్లంతు పడుట; కలవరపడుట.

खडबडी - स्त्री० గడబిడ; తారుమారు; అల్లరి భయము.

खडबिडा - वि० మెరక పల్లములు గల; కలత

చెందిన.

खडबीहड - वि० ఎగుడు దిగుడుగానున్న; కఠినమైన.

खडसान - पुं० खरसान ; సానరాయి.

खडा - वि० నిలబడిన; నిలుచున్న; సిద్ధమైన; అమలులోనున్న; అపక్వము.

खडाऊँ - स्त्री० పావుకోళ్ళు; పాదుకలు.

खडाका - पुं० दे० खटका.

खडाखेत - पुं० నిలువు పైరు; పంటచేను.

खडिया - स्त्री० సీమసున్నపు ముక్క.

खडी बोली - स्त्री० ఆధునిక హిందీ రూపము; చలామణిలోనున్న హిందీ రూపము.

खड्ग - पुं०दे० तलवार.

खड्ड ; खडर्डा-पुं०గొయ్యి; తొర్ర; బొరియ.

खत - पुं० గాయము.

खत - पुं० ఉత్తరము; జాబు; గడ్డము మీది వెంట్రుకలు; క్షౌరము.

खतकिताबत - स्त्री० ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు; పత్రవ్యవహారము.

खतना - पुं० సున్తీ; ముసల్మానుల సున్తీచేయు ఆచారము.

खतम - पुं० సమాప్తి; ముగింపు.

खतरनाक - वि० భయంకరమైన; అపాయకరమైన.

खतरा - पुं० అపాయము; గండము; జంకు.

खता-स्त्री०कसूर; అపరాధము; పొరపాటు; మోసము; పాపము.

खतावार - वि० అపరాధి; పాపి.

खति - स्त्री० క్షతి; నష్టము; హాని.

खतियाना - स०क्रि० పద్దు వ్రాయుట.

खतियौनी - स्त्री० खाता बही ; ఆవర్జా.

खतीब-पुं०వక్త; ధర్మోపదేశము చేయువాడు.

खत्ता - पुं० పాతర; గుంట లేక గొయ్యి.

खत्म - वि० पुं० दे० खतम.

खत्री - पुं० క్షత్రియులయందొక తెగ.

खदकदाना ; खदबदाना - पुं० ఖదఖద మని ధ్వని చేస్తూ ఉడుకుట.

खदर - वि० పనికిమాలినది.

खदशा - पुं० अंदेशा ; భయము ; జంకు.

खदान - पुं० గని.

खदिर - पुं० చంద్రవృక్షము; ఇంద్రుడు; చంద్రుడు.

खदीजा - स्त्री० హజరత్ ముహమ్మద్ మొదటి భార్య.

खदीव - पुं० యజమాని; చక్రవర్తి; భాగవంతుడు; ఈజిప్టు చక్రవర్తుల బిరుదు.

खदेडना ; खदेरना - स०क्रि० బయటకు నెట్టుట; పారద్రోలుట; బలవంతాన గెంటుట.

खद्दर - पुं० ఖద్దరు; చేతితో వడికిచేతి మగ్గము మీదనేయబడిన గుడ్డ.
खद्योत -पुं० మిణుగురు పురుగు; సూర్యుడు.
खनक - पुं० భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞుడు; కన్నపు దొంగ; ఎలుక; భూమిని త్రవ్వువాడు.
खनकना - पुं० ఖణఖణమని మ్రోగుట ; ఖంగు మని మ్రోగుట.
खनखजूरा - पुं० కాళ్ళజెర్రి.
खनन - पुं० ఖననము; త్రవ్విపూడ్చుట.
खनना - स०क्रि० త్రవ్వుట.
खनि - स्त्री० గని; గుహ; గొయ్యి.
खनिज - पुं० ధాతువు; ఖనిజము; **वि०**గని నుండి బయటకు తీసినది.
खन्नास -पुं० పిశాచము; రాక్షసుడు; దుష్టుడు.
खपची - स्त्री०సన్నని వెదురు చువ్వ లేక బద్ద.
खपडा - पुं० పెంకు; కుండపెంకు; తాబేటి పుర్రె.
खपडी - स्त्री० **खोपडी** ; పుర్రె; చిల్లపెంకు; ఒక విధమగు మట్టిపాత్ర.
खपडैल - स्त्री० दे० **खपरैल**.
खपत; खपती - स्त्री० అమ్మకము; ఖర్చు.
खपना-पुं० ఖర్చు అగుట; ఉపయోగపడుట.
खपरैल - पुं० పెంకు; పెంకు కప్పు; పెంకు టిల్లు.
खपाना - स०क्रि० ఉపయోగించుట; నిర్వాహము చేయుట; ఖర్చుపెట్టుట.
खप्पड या खप्पर-पुं० తలపుర్రె; బిక్షపాత్ర.
खफगी - स्त्री० కోపము; క్రోధము.
खफा - वि० క్రోధించిన; కుపితుడైన.
खबर -स्त्री० సమాచారము; వార్త; సందేశము; జాడ.
खबरगीर - पुं० గుప్తచారుడు; సాయము చేయువాడు.
खबरदार - वि० హెచ్చరిక గల; ముందు జాగ్రత్తగల.
खबरदारी - स्त्री० మెలుకువ; హెచ్చరిక.
खबररसाँ - पुं० వార్తాహరుడు; దూత.
खबरलेना - पुं० సమాచార మెరుగుట; దండించుట.
खबीस - पुं० భయంకరుడు; పిసనారి; ధూర్తుడు; పిశాచి.
खब्त - पुं० **सनक** ; వ్యామోహము; పిచ్చి ; వెర్రి.
खब्ती - वि० **पागल** ; పిచ్చివాడు.
खम - पुं० వంపు; వంకర.
खम खाना - వంగుట; లొంగుట.
खम ठोकना - पुं० తొడచరిచి సవాలు చేయుట.
खमदम - पुं० **हिम्मत** ; సాహసము; పురుషార్థము.

खमीदा - वि० వంగిన; వంకరగానున్న.

खमीर - पुं० పులిసిన పిండి; స్వభావము; ప్రకృతి.

खमीरा - पुं० పాకము పట్టి తయారుచేసిన ఔషధము.

खम्माच - स्त्री० ఒకరాగము; (సంగీతము)

खम्र - पुं० మద్యము; సారాయి.

खयानत - स्त्री० దాయమని ఇచ్చిన వస్తువును లేక తాకట్టు పెట్టిన వస్తువును తిరిగి ఇవ్వకుండుట; నమ్మకద్రోహము; అపహరణ.

खयाल - पुं० दे० ख्याल.

खयालात - पुं० ख्याल का बहु.

खयाली - वि० दे० ख्याली.

खय्यात - पुं० दर्जी ; దర్జీ - దర్జీ పనిచేయువాడు.

खय्याम-पुं० డేరాలు తయారుచేయువాడు.

खयालेखाम - पुं० భ్రమ.

खर - पुं० గాడిద; పదును; వాడియైన; తీక్షణమైన; ఒక రాక్షసుడు.

खरक - पुं० పశువుల పాక; గోశాల; వెదురు బద్దల తలుపు ; తడిక; स्त्री० బాధ; భయము.

खरकना - अ०क्रि० ఖటఖటమను ధ్వని వచ్చుట; బాధకలుగుట; నచ్చుకపోవుట; జారుకొనుట.

खरका-पुं० तिनका; గడ్డిపరక; పల్లుపుడక-భోజనానంతరము పల్లు శుభ్రపరచుపుడక.

खरखशा-पुं०झगडा ; పోట్లాట; జగడము.

खरग - पुं० ఖడ్గము.

खरगाह - पुं० డేరా.

खरगोश - पुं० కుందేలు.

खरच - पुं० ఖర్చు.

खरचना - स०क्रि० ఖర్చుపెట్టుట.

खरचा - पुं० ఖర్చు; పెట్టుబడి; ఖర్చు.

खरतल - वि० ప్రచండమైన; స్పష్టవాది; నిష్కపటి.

खरतूम - पुं० ఏనుగు తొండము.

खरदल - पुं० ఆవాలు.

खर दिमाग - वि० गोबर गणेश ; పరమ మూర్ఖుడు.

खरदिल - वि० डरपोक ; పిరికివాడు.

खरधार - पुं० బహుపదునైన.

खरनफ्स - वि० బహుదీర్ఘమైన జననేంద్రియము గలవాడు; కాముకుడు; వ్యభిచారి.

खरब - वि० వంద వందలకోట్ల సంఖ్య ; 1,00,00,00,00,000.

खरबूज ; खरबूजा - पुं० పుచ్చకాయ.

खरभर - पुं० కోలాహలము; గలభా.

खरभरना - अ०क्रि० గలభా జరుగుట; అల్లరి జరుగుట.

खरमस्ती - स्त्री० शरारत ; కొంటి తనము; దౌష్ట్యము; నైచ్యము.

खरभोहरा - पुं० గవ్వ; చిన్ననత్తగుల్ల.

खरल - पुं० కల్వము; మందులునూరు కల్వము.

खरसा - पुं० ఒక విధమగు పిండివంట.

खरसान - पुं० సానరాయి ; పదును పెట్టు రాయి.

खरहरना - पुं० పాలికట్టతో ఊడ్చుట.

खरहरा - पुं० పాలికట్ట; గుఱ్ఱముల వెంట్రుక లను శుభ్రపరచు ఒక విధమగు దువ్వెన.

खरहा - पुं० కుందేలు.

खरांशु - पुं० సూర్యుడు.

खरा - वि० శుద్ధమైన; తీక్ష్ణమైన; కల్తీలేని.

खराई - स्त्री० ; శుద్ధత; నిజాయితీ; మంచి తనము; **खरापन**-पुं० నిష్కళంకత.

खराद - पुं० చిత్రిక; తరిమినపట్టు సాధనము.

खरादपर चढना या उतरना - मु० సరి అగుట; నిగ్గుతేలుట.

खरादना - स०क्रि० చిత్రికపట్టుట; తరిమిన పట్టుట.

खरादी - पुं० చిత్రిక పట్టువాడు.

खराब - वि० बुरा ; చెడు; చెడ్డ; దిక్కు మాలిన; నీతిలేని.

खराबा - वि० పాడుపడిన; సాగుకు పనికి రాని; पुं० నాశము.

खराबी - स्त्री० बुराई ; దోషము; ధ్వంసము; నాశము.

खराश - स्त्री० खरोच ; గీచుకొనినందున పడినగాయపు గీత; గంటు.

खरास - स्त्री० పిండి తిరుగలి.

खरिया- पुं० సీమసున్నము; జోలె; వలసంచి.

खरिहान - पुं० కళ్ళము; రాశి.

खरी - स्त्री० ఆడగాడిద ; సీమసున్నము.

खरीता - पुं० పెద్దకవరు; సూది - దారము; ఉంచు చిన్న సంచి; జేబు.

खरीद - स्त्री० క్రయము; కొనుబడి; కొన్న వస్తువు.

खरीद-फरोख्त - स्त्री० క్రయ-విక్రయ ములు; కొనుగోలు - అమ్మకాలు.

खरीदना - स०क्रि० కొనుట.

खरीदार ; खरीद्दार - पुं० గ్రాహకుడు; కొనువాడు.

खरीदारी - स्त्री० కొనుబడి.

खरीफ - स्त्री० జూన్ 4 జనవరి మధ్య కాలమున వచ్చుపంట.

खरोंच - स्त्री० గంటు; గీత.

खरोंचना ; खरोटना - स०क्रि० గోకుట; గీరుట.

खर्च ; खर्चा - वि० ఖర్చు; వ్యయము;

పెట్టుబడి ఖర్చు.

खचीला - वि० అమితముగా ఖర్చుచేయువాడు; దుబారా ఖర్చు చేయువాడు.

खर्जूर - पुं० खजूर ; ఖర్జూరము; వెండి; తేలు.

खर्व - पुं० కుబేరుని నిధి; భగ్న అంగము గలవాడు; పొట్టి; చిన్న వికలాంగుడు.

खर्रा - पुं० పెద్ద చిట్టా; ఒక విధమగు చర్మ రోగము.

खर्राच - वि० దుబారా ఖర్చు చేయువాడు.

खर्राट - पुं० గురక.

खल - पुं० నీచుడు; ఖలుడు; ధూర్తుడు; కళ్ళము.

खलक - पुं० జీవరాశి; ప్రపంచము.

खलकत - स्त्री० సృష్టి.

खलखल - पुं० ఖలఖలమను ధ్వని; ఖలఖల నవ్వు ధ్వని.

~~**खलना** - अ.क्रि० చెడ్డగా అనిపించుట;~~ మనస్సునొచ్చుట. स०क्रि० కల్వములో మందునూరుట.

खलफ - पुं० బాలుడు; పుత్రుడు; ఉత్తరాధికారి.

खलबल - स्त्री० గలభా; గోల.

खलबलाना - अ०क्रि० తెర్లుట; చలించుట; కలతచెందుట. स०क्रि० వ్యాకుల పెట్టుట; కలవరపెట్టుట.

खलबली - स्त्री० గందరగోళము; కలవరము; వ్యాకులత.

खलल - पुं० అడ్డు; అడ్డంకి.

खलल अंदाज - वि० అడ్డుపడువాడు; ఆటంకపరచువాడు.

खलल दिमाग-पुं० చిత్తచాంచల్యము; పిచ్చి; విక్షిప్తి वि० చపలచిత్తుడు; పిచ్చివాడు.

खलवत - स्त्री० ఏకాంతవాసము; నిర్జన స్థానము.

खलवत खाना - पुं० మంత్రణా గృహము; స్త్రీలు విశ్రమించు స్థానము.

खला - पुं० శూన్యస్థానము; ప్రకాశము; మరుగుదొడ్డి; పడవనడుపు తెడ్డు - చుక్కాని.

खलास - वि० సమాప్తమైన; పడిన; ముక్తినొందిన; वि० మోక్షము; విముక్తి; వీర్యపాతము.

खलासी - स्त्री० ముక్తి; నివృత్తి; విడుదల; ఓడలు; పడవలు మొదలగు వానిలో పని చేయువాడు; గుడారములు వేయు నౌకరు.

खलियान - पुं० కళ్ళము; రాశి.

खलियाना - स०क्रि० మేకమొ। వాటి తోలు వలుచుట; చీల్చుట; ఖాళీ చేయుట.

खलिश - स्त्री० బాధ; నొప్పి; ద్వేషము.

खलिहान - पुं॰दे॰ खलियान.

खली - स्त्री॰ గానుగ పిండి; తెలగపిండి (చెక్క)

खलीक - वि॰ సజ్జనుడు; కలుపుగోలు మనిషి; గుణవంతుడు.

खलीज - स्त्री॰ खाडी ; ఖాతము.

खलीता - पुं॰ दे॰ खरीता.

खलीफा - पुं॰ మహమ్మదీయులు మత గురువు; వృద్ధుడు; తెలివైనవాడు; వంట వాడు; మంగలి; హజరత్ మహమ్మద్ వారసుడు; వారసుడు.

खलील - पुं॰ నిజమైన మిత్రుడు.

खलेश - वि॰ दे॰ मौसेरा.

खलेल - पुं॰ నూనె మడ్డి.

खल्क - स्त्री॰ జీవరాశి; సృష్టి; ప్రపంచము.

खल्लड - पुं॰ తోలు; తోలుసంచి; మందులు నూరు కల్వము.

खल्वाट-पुं॰బట్టతల वि॰బట్టతల గలవాడు.

खवास - पुं॰ రాజ సేవకుడు; ధనవంతుల వ్యక్తిగత సేవకులు.

खवैया - पुं॰ తినువాడు; తిండిబోతు.

खशम - पुं॰ రోషము; క్రోధము.

खशमगीन ; खशमनाक - वि॰ కుపితమైన; క్రోధముగల.

खस - स्त्री॰ వట్టివేరు.

खसकना - अ॰क्रि॰ दे॰ खिसकना.

खसखस - पुं॰ గసగసాలు; నల్లమందు విత్తులు.

खसना - अ॰क्रि॰ రాలుట; జారుట.

खसम - पुं॰ యజమాని; భర్త.

खसरा - पुं॰ దురద; గజ్జి; పొలము నంబరు, విస్తీర్ణము మొ ॥ వ్రాసి ఉండు గ్రామ కరణము పుస్తకము.

खसलत - स्त्री॰ आदत ; అలవాటు, స్వభావము, గుణము.

खसाना - स॰क्रि॰ పడవేయుట; పడ త్రోయుట.

खसासत - स्त्री॰ నైచ్యము; పిసినారతనము; కార్పణ్యము.

खसिया - पुं॰ కొజ్జా; మేకపోతు; वि॰ బుడ్డ కొట్టిన జంతువు; నపుంసకుడు.

खसी - वि॰ दे॰ खसिया.

खसीस - वि॰ లోభి; పిసినారి; నీచుడు.

खसूसन - वि॰ खासकर ; ముఖ్యముగా.

खसूसियत - स्त्री॰ విశిష్టత; విశేషత; ముఖ్యత.

खसोटना-स॰क्रि॰ **नोचना;** దోచుకొనుట; లూటీ చేయుట; బలాత్కారముగా లాక్కొనుట; పెకలించుట.

खस्ता - वि॰ పెళుసైన; అలసిన; గాయబడిన.

खस्सी - पुं० మేకపోతు.

खाँ - पुं० खान ; పఠానులకు ఒక బిరుదు; జాగీరుదారు.

खाँख - स्त्री० రంధ్రము.

खाँखर - वि० బహుపల్చని; జల్లినేతగల; బోలుగానున్న.

खाँग - पुं० ముల్లు; అడవి పందికోర; కోడిపుంజు మొ॥ వాని కాలిగోరు లేక ఆర स्त्री० లోటు; లోపము.

खाँचा - पुं० పెద్దగంప.

खाँड - स्त्री० శుభ్రము చేయని పంచదార; కందపాదపంచదార లేక బెల్లము; గొయ్యి.

खाँडा - पुं० ఖడ్గము.

खाँसना - अ०क्रि० దగ్గుట.

खाँसी - स्त्री० దగ్గు.

खाई - स्त्री० కందకము.

खाऊ - वि० खवैया ; తిండిబోతు.

खाक - स्त्री० మట్టి; బూది; బూడిద; वि० తుచ్ఛమైన; क्रि०वि० ఏమియు లేదు.

खाक उड़ना - मु० నశించుట; అప్రతిష్ట పాలగుట; దుమారము లేపుట.

खाक उड़ाना - मु० దిక్కులేక ఇటు అటూ తిరుగుట; దుమారము లేపుట.

खाक चाटना - मु० లొంగిపోవుట; తల యొగ్గుట.

खाक छानना - मु०दे० खाक उडाना.

खाक में मिलना - मु० నాశమగుట; నశించుట.

खाक में मिलाना - मु० నాశనము చేయుట; నశింపజేయుట.

खाकरोब - पुं० ఊడ్చువాడు; పాకీమనిషి.

खाकसार - वि० తుచ్ఛమైన; అణుకువగల; దీనుడు; पुं० మహమ్మదీయులలో ఒక తెగ.

खाकसारी - स्त्री० దైన్యము; వినమ్రత.

खाका - पुं० రేఖాచిత్రము; నకలు; ముసాయిదా.

खाका उडाना - पुं० పరిహసించుట - ముసాయిదా.

खाकी - वि० బూడిద వన్నెగల; మట్టి వన్నెగల; మట్టికి సంబంధించిన.

खागना - अ०क्रि० గ్రుచ్చుకొనుట; అంటుకొనుట. स०क्रि० అంటించుట; జోడించుట.

खाज - स्त्री० తీట; దురద పెట్టు గజ్జి.

(कोढ में) खाज - मु० గోరిగిన గుండు మీద వడగండ్లు; దుఃఖించువానికి మరింత దుఃఖము.

खाजा - पुं० కాజా; ఒక విధమగు మిఠాయి.

खार - स्त्री० चारपाई ; మంచము.

खाट पडना या खाट पर पडना - मु॰ జబ్బు పడుట.

खाडी - स्त्री॰ అఖాతము - మూడువైపులా భూమిచే చుట్టబడి వుండెడి సముద్రపు విభాగము. (ఉదా : బంగాళా ఖాతము)

खात - पुं॰ చెరువు; గొయ్యి; నుయ్యి; అగడ్త త్రవ్వకము.

खातमा - पुं॰ సమాప్తి; మృత్యువు.

खाता - पुं॰ జమాఖర్చుపద్దు; ధాన్యపు పాతర; వడ్లగాదె; ఆవర్జా పుస్తకము; చెరువు.

खातिमा - पुं॰ दे॰ खातमा.

खातिर - स्त्री॰ ఆదరము; గౌరవము; సత్కారము. अव्य॰ కొరకు; కై.

खातिर ख्वाह - क्रि॰वि॰ ఇష్టము వచ్చినట్లుగా; యథేచ్ఛగా.

खातिरजमा - स्त्री॰ సంతోషము; సంతుష్టి; ఓదార్పు; ఉల్లాసము.

खातिरदार - वि॰ సత్కరించువాడు.

खातिरदारी - स्त्री॰ అతిథి సత్కారము; మర్యాద.

खातिरी - स्त्री॰ दे॰ खातिरदारी.

खाती - स्त्री॰ గొయ్యి; पुं॰ వడ్రంగి; ఉప్పర జాతి.

खातून - स्त्री॰ గొప్ప వంశపు మహిళ; గౌరవించదగిన స్త్రీ.

खाद - स्त्री॰ ఎరువు.

खादक - वि॰ తినువాడు.

खादन - पुं॰ భోజ్య పదార్థము; భోజ్యము.

खादर - पुं॰ పల్లపుభూమి; తేమ భూమి; పచ్చికబీడు.

खादिम - पुं॰ సేవకుడు; దాసుడు.

खादिमा - स्त्री॰ దాసి.

खादी - स्त्री॰ ఖద్దరు.

खान - पुं॰ భోజనము; తినుట; स्त्री॰ గని.

खान-पान - पुं॰ భోజనాదులు.

खान - पुं॰ పఠానుల బిరుదు; నాయకుడు; ధనవంతుడు.

खानक-पुं॰ గని త్రవ్వువాడు वि॰ త్రవ్వువాడు.

खानकाह - स्त्री॰ మహమ్మదీయ ఫకీరుల మఠము.

खानखानाँ; खानखानान- पुं॰ సర్దారులకు సర్దారు; ముసల్మాను శాసన కాలమున సర్దారులకునొసంగబడు బిరుదు.

खानगी - स्त्री॰ వేశ్య वि॰ घरेलू ; ఇంటి సంబంధమైన; స్వంతమగు; వ్యక్తిగతమైన.

खानजादा - पुं॰ ఉచ్చకులీను; ధనవంతుల బిడ్డ

खानदान - पुं॰ వంశము; కులము.

खानदानी - पुं॰ మంచి కుటుంబమున జన్మించిన

खानम - स्त्री॰ గొప్పింటి స్త్రీ; కులీను రాలు; గొప్పవాని భార్య.

खानसामाँ - पुं॰ ఆంగ్లేయులకు; ముసల్మా నులకు వంట చేయువాడు; వంటవాడు.

खाना - पुं॰ భోజనము; स॰क्रि॰ తినుట; భోంచేయుట; కాజేయుట; లంచగొండి తనము ద్వారా ధనోపార్జన చేయుట; నష్ట పరచుట

(मुँह की) खाना - मु॰ చేసిన పనికి శాస్తి నొందుట.

खाना - पुं॰ ఇల్లు; అర(డ్రాయరు); స్థానము.

खाना-पीना - पुं॰ భోజనాదులు; అన్న పానములు.

खाना-खराब - वि॰ (मु॰) ఇల్లు వాకిలి లేనివాడు; దేశదిమ్మరి వినాశకుడు.

खानाजंगी - स्त्री॰ అంతఃకలహము.

खानाजाद - पुं॰ బానిస; యజమాని ఇంటిలో పుట్టి పెరిగిన బానిస.

खानातलाशी - स्त्री॰ కనిపించని లేక పోయిన వస్తువు కొరకు ఇల్లంతయు కలయ వెతుకుట.

खानादामाद - पुं॰ ఇల్లరికపు అల్లుడు.

खानादामादी - स्त्री॰ ఇల్లరికము.

खानादार - वि॰ గృహస్థుడు.

खानादारी - स्त्री॰ గృహస్థధర్మము.

खानानशीन - वि॰ పనీపాటు చెయ్యక ఎప్పుడూ ఇంటిలోనే ఉండువాడు.

खानापुरी - स्त्री॰ ఖాళీస్థలములు లేక గళ్ళు పూర్తి చేయుట; లేక పూరించుట; పట ములు గీయుట.

खानाबदोश - पुं॰ దేశ దిమ్మరి; నిలువనీడ లేనివాడు.

खाना-बरबादी - पुं॰ ఇల్లు లేక కుటుంబ వినాశము.

खाना-शुमारी - स्त्री॰ ఏదేని గ్రామము లేక నగరములోని గృహముల గణన.

खाना-साज - वि॰ ఇంటిలో తయారైన.

खाना-पीना - पुं॰ అన్నపానములు.

खानि - स्त्री॰ दे॰ खान.

खाम - पुं॰ కవరు; కూడిక; సంధి वि॰ క్షీణిం చిన; తగిన; పచ్చి; పక్వముకాని.

खाम खचाली - स्त्री॰ పనికిమాలిన ఆలోచన.

खामना - स॰क्रि॰ కవరును అంటించుట; తడిమట్టి లేక పిండితోగాని ఏదేని పాత్ర మూతిని మూయుట.

खामी - स्त्री॰ పచ్చిదనము; దోషము; లోటు; అనుభవలేమి.

खामोश - वि॰ నిశ్శబ్దము; మౌనము వహించిన.

खामोशी - स्त्री० चुप्पी; నిశ్శబ్దత; మౌనము.

खायन - वि० తన వద్ద ఉంచిన లేక తాకట్టు పెట్టిన వస్తువులు భుక్తము చేసుకొనువాడు; నమ్మకద్రోహి.

खायफन - पुं० कायर ; పిరికి; పిరికిపంద.

खाया - पुं० అండకోశము; కోడిగ్రుడ్డు.

खायाबरदार - वि० ఎక్కువగా ముఖస్తుతి చేయువాడు; ఎక్కువగా సేవచేయువాడు.

खार - पुं० క్షారము; బూడిద; చౌడు నేల; చౌడు; ముల్లు; ద్వేషము; ఈర్ష్య.

खार खाना - मु० ఈర్ష్య వహించుట.

खारा - वि० ఉప్పని; ఒక విధమగు వల.

खारिज - वि० వేరైన; బహిష్కృతమైన; వెడలగొట్టబడిన.

खारिश ; खारिश्त - स्त्री० దురద; తీట.

खारिश्ती - वि० దురదగలవాడు; తీట గలవాడు.

खारी - स्त्री० ఒకవిధమగు ఉప్పు; वि० ఉప్పని.

खाल - स्त्री० చర్మము; తోలు; బెరడు; కమ్మరి తిత్తి; పల్లపు భూమి.

खाल उधेडना या खींचना - मु० కొట్టి చర్మమువలచుట; తొక్క తీయుట.

खालसा - पुं० సిక్కులకు చెందిన ఒక తెగ. वि० శుద్ధమైన; ప్రభుత్వ సంబంధమైన; రాజ్యమునకు సంబంధించిన.

खाला - वि० పల్లపు.

खाला - स्त्री० పినతల్లి (తల్లి చెల్లెలు).

खालाजी का घर - मु० సులభమైన కార్యము; తేలికపని.

खालिक - पुं० సృష్టికర్త.

खालिस - वि० విశుద్ధమైన; కల్తీలేని.

खाली - वि० ఖాళీ; రిక్తమైన; अव्य० కేవలము; వట్టి.

खालू - पुं० मौसा ; తల్లి సోదరి భర్త.

खाविंद - पुं० యజమాని; భర్త; పతి

खास - वि० ముఖ్యమైన; ముఖ్యమగు; విశేషించి, విశిష్టమైన.

खासकर - वि० విశేషించి.

खास व आम - पुं० పెద్దలు - పిన్నలు అందరూ.

खास कलम ; खासनवीस - पुं० వ్యక్తిగత కార్యదర్శి; ప్రైవేటు సెక్రటరీ.

खासगी - स्त्री० ప్రత్యేకత; విశిష్టత वि० వ్యక్తిగతమైన యజమానికి లేక అధికారికి సంబంధించిన.

खासतराश - पुं० రాజుగారి మంగలి.

खासदान - पुं० पानदान ; తమలపాకుల పెట్టె.

खासबरदार - पुं० రాజుగారికి ముందు నడుచు సిపాయి; సర్దారు లేక రాజుగారి అస్త్ర

శస్త్రములు పుచ్చుకొని ముందు నడచు సిపాయి.

खास बाजार - पुं॰ రాజు మహలువద్దనున్న పెద్ద బజారు ; మార్కెట్టు.

खास महल - पुं॰ కేవలము వైవాహిక స్త్రీలు నివసించు భవనము; వైవాహిక స్త్రీ లేక రాశి.

खासा - पुं॰ గొప్పవారి భోజనము; ఒక విధ మగు శ్రేష్ఠమైనపట్టువస్త్రము; రాజుగారికి ఇష్టమైన గుఱ్ఱములు, ఏనుగులు ఉండు శాల; స్వభావము; ప్రకృతి वि॰ శ్రేష్ఠమైన; స్వస్థమైన; అందమైన; పూర్ణమైన.

खासियत - स्त्री॰ విశిష్టత; వైశేష్యము.

खाह - अव्य॰ दे॰ ख्वाह.

खाहिश - स्त्री॰ दे॰ ख्वाहिश.

खिंचना - अ॰ क्रि॰ ఆకర్షింపబడుట; లాగ బడుట; పీల్చబడుట; ఇంకిపోవుట; ప్రేమ జనించుట.

खिंचाई - स्त्री॰ ఆకర్షణ; పీల్చుట; లాగు లేక ఈడ్పు కూలి.

खिंचाव - पुं॰ ఆకర్షింపబడుట; లాగుడు; ఈడ్పు; బిగింపు.

खिचडी - स्त्री॰ పులగము.

खिंचवाना - स॰क्रि॰ లాగించుట.

खिजना - अ॰क्रि॰ दे॰ खीजना.

खि.जलाना -स॰क्रि॰ కోపము తెప్పించుట.

खिजाँ - स्त्री॰ శిశిరఋతువు; ఆకురాలు కాలము; అసానకాలము; వృద్ధాప్యము.

खिजाब - पुं॰ తెల్ల వెంట్రుకలను నలుపు చేయు రంగు.

खिजाबी - वि॰ జుట్టుకు నల్లరంగు వేసు కొనువాడు.

खिजालत - स्त्री॰ शरमिन्दगी ; సిగ్గు; సిగ్గు నొందుట.

खिझाना - स॰क्रि॰ కోపము తెప్పించుట; విసిగించుట.

खिडकी - स्त्री॰ కిటికి; కోట రహస్య మార్గము.

खिताब - पुं॰ బిరుదు; పదవి.

खिताबी - वि॰ బిరుదు పొందిన.

खित्ता - पुं॰ భూభాగము; ప్రాంతము; భూఖండము.

खिदमत - स्त्री॰ సేవ; చాకిరి; ఊడిగము.

खिदमतगार - पुं॰ సేవకుడు; నౌకరు.

खिदमतगारी -स्त्री॰ సేవ; నౌకరి; దాస్యము.

खिदमत गुजार - वि॰ సేవపరాయణుడు.

खिन्न - वि॰ భిన్నమైన; దుఃఖముగల; చింతగల.

खियाना - अ॰क्रि॰ ఒరిసి కొనిపోవుట.

खिरद - स्त्री॰ బుద్ధి; తెలివి.

खिरदमंद - वि॰ బుద్ధిమంతుడు; తెలివిగల.

खिरमन - पुं॰ వరికుప్ప; కళ్ళము.

खिराज - पुं॰ పన్ను; కప్పము.

खिराम - स्त्री॰ ఒయ్యారము; ఒయ్యారపు నడక.

खिरामाँ - वि॰ ఒయ్యారముగా నడుచువాడు.

खिरामाँ खिरामाँ - मु॰ ఒయ్యారముగా మెల్లిమెల్లిగా నడుచుట.

खिर्स - पुं॰ भालू ; ఎలుగుబంటు.

खिलअत - स्त्री॰ రాజుగారి ద్వారా సన్మాన సూచకముగా ఇవ్వబడువస్త్రములు.

खिलकत - स्त्री॰ సృష్టి; ప్రకృతి; జన సందోహము.

खिलखिलाना -अ॰क्रि॰ పకపకానవ్వుట.

खिलना - अ॰क्रि॰ వికసించుట; సంత సించుట; అందముగా కనిపించుట.

खिलवत -स्त्री॰ నిర్జనస్థానము; ఏకాంతము.

खिलवाड़ - पुं॰ ఆట; వేడుక.

खिलवाना - स॰क्रि॰ తినిపింపజేయుట; వికసింపజేయుట; ఆడింపజేయుట.

खिलाड़ी - वि॰ ఆటగాడు.

खिलाना - स॰क्रि॰ ఆడించుట; తిని పించుట; వికసింపజేయుట.

खिलाफ - पुं॰ విరుద్ధమైన; వ్యతిరేకమైన; విపరీతము.

खिलाफ-गोई - स्त्री॰ మిథ్యా భాషణము; అసత్య కథనము లేక సంభాషణము.

खिलाफत - स्त्री॰ ఖలీఫా పదవి; వారసత్వము (ఖలీఫా పదవికి)

खिलाफी - स्त्री॰ విరోధము; వ్యతిరేకత.

खिलाल - स्त्री॰ ఆటలో ఓటమి; జూద ములో ఓటమి; పేకాటలో ఓటమి; పల్లు కుట్టు లోహము ముక్క; దూరము.

खिलौना - पुं॰ ఆటబొమ్మ.

खिल्की - पुं॰ స్వాభావికమైన; ప్రకృతి సిద్ధమైన.

खिल्ली - स्त्री॰ కిళ్ళీ; పరిహాసము; ఎగతాళి.

खिल्ली उड़ाना - मु॰ పరిహసించుట; ఎగతాళిచేయుట.

खिल्लीबाज - पुं॰ ఎగతాళి చేయువాడు

खिल्लीबाजी - स्त्री॰ ఎగతాళి; పరిహాసము; వినోదము.

खिश्त - स्त्री॰ ईट ; ఇటుక.

खिसकना -अ॰क्रि॰ జారుకొనుట; నిశ్శబ్ద ముగా తప్పుకొనుట.

खिसलना -अ॰क्रि॰फिसलना; జారుట

खिसारा - पुं॰ घटा ; నష్టము; హాని.

खिसिआना ; खिसियाना - अ॰क्रि॰ సిగ్గు పడుట; చిరాకు పడుట.

खिसिआहट ; खिसियाहट -स्त्री॰ చిరాకు;

కోపము; సిగ్గు.

खिसौहाँ -वि० కస్సుబుస్సుమను స్వభావ ముగల; చిరాకు స్వభావముగల.

खिस्मत - स्त्री० कंजूसी; పిసినారితనము; కార్పణ్యము.

खींचतान - स्त्री० ఇరుపక్షముల పెనుగులాట.

खींचना - स०क्रि० లాగుట; ఈడ్చుట; గీయుట; (గీత, చిత్రము)

खींचा-खींची ; खींचातान ; खींचातानी - स्त्री० పెనుగులాట; గుంజులాట.

खीज - स्त्री० విసుగు; కోపము; చిరాకు.

खीजना - अ०क्रि० విసుగుట; కస్సుబుస్సు మనుట; కోపగించుట.

खीझ - स्त्री० दे० खीज.

खीमा - पुं० दे० खेमा.

खीर - स्त्री० పరమాన్నము; క్షీరాన్నము.

खीर चटाना - मु० శిశువుకు అన్నప్రాసన చేయుట.

खीरा - पुं० ఒక విధమగు దోసకాయ.

खीरा ककडी समझना - मु० హీనముగా తలచుట, నిర్లక్ష్యము చేయుట.

खीरी - स्त्री० పొదుగు.

खील -स्त्री० పెద్దమేకు, గునుపము, పేలాలు.

खीस - स्त्री० కోపము, లజ్జ, ఇకిలింపు, నాశము, वि० ధ్వంసమైన.

खीसना - अ०क्रि० విస్పష్టమగుట, నాశ మగుట.

खीसा - पुं० జేబు, సంచి.

खुँदाना - स०क्रि० (గుఱ్ఱములను) దుమి కించుట.

खुचर ; खुचुर - स्त्री० ऐबजोई ; ఇతరుల దోషములు చూపు పని.

खुजलाना - अ०क्रि० దురద పెట్టుట. स०क्रि० గోకుట, గీకుట.

खुजलाहट - स्त्री० దురద.

खुजली - स्त्री० దురద, గజ్జి.

खुजाना - अ०क्रि० & स०क्रि० दे० खुजलाना.

खुटकना - पुं० ఏదేని వస్తువును పైపైన త్రుంచుట లేక కొరుకుట.

खुटचाल - स्त्री० చెడు ప్రవర్తన, కపటము.

खुटचाली - वि० చెడుగా ప్రవర్తించు, దుండగము చేయు.

खुटाई - स्त्री० खोटापन ; దోషము.

खुट्टी - स्त्री० పుండు పైని పక్కు లేక చెక్కు.

खुतका - पुं० దుడ్డుకర్ర, పురుషుని వీర్యము.

खुतबा - पुं० ప్రశంస, పొగడ్త; రాజుగారి ప్రకటన లేక ఘోషణ.

खुतूत-पुं०(खत का बहु०) ఉత్తరములు.

खुत्तामा - स्त्री० వ్యభిచారిణి.

खुद - वि० స్వయముగ, స్వయము.

खुद-ब-खुद - क्रिं०वि० తనంతట తానే, తనకు తానే.

खुद आराई - स्त्री० తనకుతాను తన ప్రదర్శన.

खुद-कशी ; खुद-कुशी - स्त्री० ఆత్మ హత్య.

खुद-गरज - वि० స్వార్థపరుడు.

खुद-नुमा - वि० అహంకారి; అభిమాని.

खुद-परस्त - वि० खुद - गरज ; స్వార్థ పరుడు.

खुद-पसंद - वि० తనని తను మంచి అనుకొనువాడు.

खुद-मुख्तार - वि० సర్వస్వతంత్రుడు; ఎవనికి లోబడనివాడు.

खुदना - अ.क्रि० త్రవ్వబడుట.

खुदरा - पुं० చిల్లరవస్తువులు.

खुदरा फरोश - वि० చిల్లర వస్తువులు అమ్మువాడు.

खुदरा कराना - स.क्रि० నోటును చిల్లరగా మార్పించుట లేక మార్చుట.

खुदराई - स्त्री० నిరంకుశత్వము; స్వేచ్ఛా చారము.

खुदवाई - स.क्रि० త్రవ్వింపు; త్రవ్వింపు కూలి.

खुदवाना - पुं० త్రవ్వింపజేయుట.

खुदसर - वि०మొండిమనిషి; నిర్లక్ష్యపరుడు; స్వేచ్ఛారి.

खुदसरी - स्त्री० మొండిపట్టుదల.

खुदा - पुं० భగవంతుడు.

खुधाई - स्त्री० దైవత్వము.

खुदाई - स्त्री० త్రవ్వకము.

खुदा खैर करे - अव्य० దైవము రక్షించు గాక

खुदाताला - पुं० భగవంతుడు.

खुदादाद - वि० భగవంతుడు ఇచ్చిన.

खुदा-हाफिज - अव्य० భగవంతుడే రక్షకుడు. (వీడ్కోలు సమయమున పలుకు పదము)

खुदी - स्त्री०అహంకారము; అహంభావము; స్వార్థపరత.

खुनकी - स्त्री० శీతలత; చలి.

खुनसना - अ०क्रि० కోపించుట; కోప పడుట.

खुन्सा - पुं० हिजडा ; నపుంసకుడు.

खुफिया - वि० గుప్తమైన; గుప్తముగానున్న.

खुबासत - स्त्री० నైచ్యము; తుచ్ఛత; దౌష్ట్యము.

खुभना-अ०क्रि० चुभना ; గుచ్చుకొనుట.

खुम - पुं० కుండ ; కల్లుముంత.

खुम-कदा ; खुम-खाना - पुं० మధుశాల.

खुमार - पुं० జాగరణ బడలిక; నిషా తగ్గిన మీదట కలుగు బడలిక; మత్తు; నిషా.

खुमारी - स्त्री० दे० खुमार.

खुमी - स्त्री० పుట్టగొడుగు మొ. పత్రపుష్ప రహితమైనది; పల్లుకు వేయు బంగారు, వెండి మొదలగు తొడుగు; ఏనుగు దంతములకు వేయు తొడుగు.

खुरा - स्त्री० కల్లు.

खुरंड - पुं० పుండు; గాయముగానున్నపుడు; మీద ఏర్పడు పొక్కు లేక పెచ్చు.

खुर - पुं० గిట్ట.

खुर खुर - स्त्री० గొంతులో గురకమనెడి శబ్దము.

खुरखुरा - वि० గరుకుగల. గరుకైన.

खुरचन - स्त्री० గీకుడు; గీకితీయబడిన పదార్థము; గోకుడు పైరా.

खुरचना - स०क्रि० గీకుట, గీరుట, తురుముట.

खुरचाल - स्त्री० కొంటెతనము; పోకిరీతనము; చెడునడత.

खुरजी - स्त्री० గుఱ్ఱము; గాడిద; ఎద్దు మొదలగు వాటి వీపు మీదమోపెడి పెద్ద సామానుల సంచి.

खुरदरा - पुं० గరుకుగానున్న; ఎగుడు దిగుడుగానున్న.

खुरदा - पुं० చిన్న చిన్న చిల్లర వస్తువులు.

खुरपा - पुं० డోకుడు పార; తవ్వుకోల.

खुरपी - स्त्री० చిన్నడోకుడు పార; చిన్న తవ్వుకోల.

खुरमा - पुं० ఖర్జూరపు కాయ; ఒక విధముగు మిఠాయి లేక పిండి వంట.

खुरशैद - पुं० సూర్యుడు.

खुराक - स्त्री० ఆహారము; భోజనము; మందుమోతాదు.

खुराकी - स्त्री० భోజనముకొరకై ఇచ్చు ధనము. वि० తిండి బోతు.

खुराफात - स्त्री० గందరగోళము; వ్యర్థ ప్రలాపము; కలహము; బూతు; తిట్టు.

खुरी - स्त्री० గిట్టల గుర్తు.

खुर्द - वि० చిన్న.

खुर्दबीन - स्त्री० సూక్ష్మదర్శక యంత్రము.

खुर्द बुर्द - पुं० అపసవ్యముగా ప్రాప్తించిన సొమ్ము; అపవ్యయము; ధననాశము.

खुर्दमहल - पुं० ఉంపుడు కత్తెలు ఉండు భవంతి; ఉంపుడు గత్తె.

खुर्द साल - वि० అల్పవయస్కుడు; తక్కువ వయస్సుగల.

खुर्द साली - स्त्री० అల్ప వయస్కురాలు.

खुर्दा - पुं० खुरदा ; చిల్లర సామాను; చిల్లర. वि० తినిన; తినియున్న.

खुर्दा-फरेश - पुं॰दे॰ खुरदा फरोश.
खुर्राट - वि॰ ముసిలి; అనుభవముగల; ధూర్తుడు.
खुर्राट - पुं॰ గురక.
खुलना - अ॰क्रि॰ తెరుచుకొనుట; విడిపోవుట.
खुला - वि॰ స్పష్టమైన; అడ్డులేని; వెల్లడియైన; విశాలమైన.
खुलासा - पुं॰ సారాంశము; సంక్షేపము. वि॰అడ్డులేని; వెల్లడియైన.
खुलूस - पुं॰ పవిత్రత; నిష్ఠ.
खुल्क़ - पुं॰ సజ్జనత్వము ; సత్ప్రవర్తన.
खुल्लमखुल्ला - क्रि॰वि॰ బాహాటముగా; బహిరంగముగా; స్పష్టముగా.
खुश व खुर्रम - वि॰ खुशहाल ; ప్రసన్న చిత్తుడు.
खुश - वि॰ ఆనందముగానున్న; ఉల్లాసముగానున్న; మంచి.
खुश-किस्मत - वि॰ खुश-नसीब ; అదృష్టవంతుడు.
खुश-किस्मती - स्त्री॰ खुशनसीबी.
खुश-खत - वि॰ అందమైన దస్తూరి గల.
खुश-खबर -वि॰ శుభవార్త వినిపించువాడు.
खुश-खबरी - स्त्री॰ శుభసమాచారము.
खुश - जायका - वि॰ రుచికరమైన; స్వాదిష్టమైన.
खुश-दामन - स्त्री॰ सास ; అత్తగారు (భార్యతల్లి)
खुश-नसीब - वि॰ दे॰ खुश-किस्मत.
खुश-नुमा -वि॰ खूबसूरत ; సుందరమైన.
खुश-बयान - वि॰ మంచివక్త.
खुश-बू - स्त्री॰ సువాసన; సుగంధము.
खुश-बूदार - वि॰ సువాసనగల.
खुश-मिजाज - वि॰ ప్రసన్నచిత్తుడు.
खुश-रंग -वि॰ మంచిరంగుగల; అందమైన రంగు గల.
खुश - वक्त - वि॰ సంతోషము గల; సుఖము గల.
खुश-वक्ती - स्त्री॰ प्रसन्नता ; సుఖము; సంతోషము.
खुश-हाल - वि॰ సంపన్నుడు; సుఖవంతుడు.
खुशामद - स्त्री॰ चापलूसी ; ముఖస్తుతి.
खुशामदी - वि॰ चापलूस ; ముఖస్తుతి చేయువాడు.
खुशी - स्त्री॰ ఆనందము; ప్రసన్నత; ఇష్టము.
खुशी-खुशी - क्रि॰वि॰ ఉల్లాసముగా.
खुश्क - वि॰ ఎండిన; నీరసమైన.
खुश्की - स्त्री॰ తడిలేని ; అనావృష్టి; కాటకము; రుచిహీనత.

ख़ुसर - पुं० ससुर ; మామగారు, భార్య తండ్రి లేక భర్త తండ్రి.

ख़ुसर - ख़ुसर - स्त्री० గుసగుసలు.

ख़ुसरु - पुं० చక్రవర్తి.

ख़ुसर - फुसर - स्त्री० दे० ख़ुसर-ख़ुसर.

ख़ुसिया - पुं० అండకోశము.

ख़ुसूमत - स्त्री० వైరము, పగ.

ख़ुसूसन - क्रि०वि० ముఖ్యముగా, విశేషించి, ప్రత్యేకించి.

ख़ुसूसियत - स्त्री० విశిష్టత, ప్రత్యేకత.

ख़ूँखार ; ख़ूँख़्वार - वि० నెత్తురు త్రాగు వాడు, హంతకుడు, క్రూరమైన.

ख़ूँट - स्त्री० కొన, వైపు ; అడ్డు, स्त्री० చెవి గుబిలి.

ख़ूँटना-स्त्री० తగ్గుట, విరుగుట. स०क्रि० అడ్డగించుట; విరగగొట్టుట; త్రోయుట, జాడలీయుట.

खूँटा - पुं० పెద్ద మేకు, గుంజ, గూటము.

खूँटी - स्त्री० మేకు (చిన్న), గుంజ.

ख़ूँरेज - वि० నెత్తురు ప్రవహింపచేయు వాడు, హంతకుడు.

ख़ूँरेजी - पुं० రక్తపాతము.

ख़ू - स्त्री० आदत ; అలవాటు.

ख़ू-बू - पुं० रंग-दंग ; వాలకము, నడక, నడత, పద్ధతి.

ख़ून - पुं० రక్తము; ఖూనీ.

ख़ून आलूदा - पुं० రక్తసిక్తమైన

ख़ूनखराब ; ख़ूनखराबा-पुं० రక్తపాతము; మూకసంహారము.

ख़ून उबलना ; ख़ून खौलना - पुं० క్రోధముతో శరీరము ఎర్ర బారుట; క్రోధోద్దీప్తుడగుట.

ख़ून का प्यासा - पुं० చంపగోరువాడు.

ख़ून सफेद होना - मु० ముఖమాటము బొత్తిగా లేక పోవుట; మానవత్వము లేకపోవుట.

ख़ून सिर पर सवार होना - मु० చంప సిద్ధమగుట.

ख़ून पीना-मु० చంపివేయుట; వధించుట.

ख़ूनी - वि० హంతకుడు.

ख़ूब - वि० అందమైన; శ్రేష్ఠమైన.

ख़ूबसूरत - वि० సుందరమైన; అందమైన ఆకారముగల.

ख़ूबरू - वि० दे० ख़ूबसूरत.

ख़ूबसूरती - स्त्री० సుందరమైన ఆకారము; సౌందర్యము; సుందర రూపము.

ख़ूबी - स्त्री० మంచితనము; మేలు; విశేషత.

ख़ूराक - स्त्री० दे० ख़ुराक.

ख़ूसट - पुं० గుడ్లగూబ; దుశ్శకునము. వృద్ధుడు, దౌర్భాగ్యమైన.

खेचर - वि० ఆకాశమున సంచరించు ;
वि० పక్షి; మేఘము ; నక్షత్రము.
खेट ; खेटक; खेडा - पुं० కుగ్రామము, చిన్న గ్రామము.
खेत - पुं० పొలము, పొలములోని పంట, యుద్ధక్షేత్రము.
खेतिहर - पुं० వ్యవసాయదారుడు, రైతు.
खेती - स्त्री० వ్యవసాయము, పంట.
खेतीबारी - स्त्री० వ్యవసాయము, సాగు.
खेद - पुं० క్లేశము, దుఃఖము, అలసట.
खेदना - स०क्रि० తరుముట, వేటాడుట.
खेदा - पुं० వేట.
खेना - स०क्रि० పడవ నడుపుట.
खेप - स्त्री० ఒకసారి తీసుకువెళ్ళగల్గిన బరువు; ఒకసారి బరువు ఎక్కించు.
खेपना -स०क्रि० గడుపుట, వీడ్కోలిచ్చుట.
खेम - पुं० క్షేమము.
खेमा - पुं० గుడారము.
खेल - पुं० ఆట, క్రీడ, సులువు పని.
खेल-कूद - पुं० కుప్పిగంతులు, ఆట.
खेलना - अ०क्रि० ఆడుట, **जानपर या जी पर खेलना** - मु० ప్రాణమొడ్డుట, సాహసోపేతమైన కార్యము చేయుట.
खेलबाड - पुं० ఆట, తమాషా.
खेलाडी - वि०दे० **खिलाडी.**
खेवक - पुं० పడవ నడుపు వాడు.
खेवट - पुं० గ్రామ కరణము వద్దనుండు పొలాల వివరములు చూపు పుస్తకము.
खेवनहार - पुं० పడవ నడుపు వాడు, దరి జేర్చు వాడు (భగవంతుడు)
खेवना - स०क्रि० కాలము వెళ్ళబుచ్చుట. పడవ నడుపుట.
खेवा - पुं० పడవ కూలి; పర్యాయము, పడవ, బరువు వేయబడిన పడవ, వంతు.
खेवाई - स्त्री० పడవ నడుపుట, పడవ కూలి.
खेह ; खेहर - स्त्री० దుమ్ము, ధూళి.
खेंचना ; खैंचना - स०क्रि०दे० **खींचना.**
खैयाम-पुं० డేరాలు తయారు చేయువాడు, ఖాముడైనవాడు ; ఉమరఖయాం (గొప్ప ఫారసీ కవి).
खैर - पुं० కాచు, కుశల-క్షేమము.
खैर - अव्य० సరే, అస్తు! మంచిది.
खैर आफियत - स्त्री० కుశల-క్షేమము, యోగక్షేమములు.
खैर खाह ; खैर ख्वाह - वि० మేలుకోరువాడు, తృప్తి.
खैर मकदम-पुं० శుభాగమనము; స్వాగతము.
खैरात - स्त्री० దానధర్మములు, పుణ్యకార్యములు.
खैरात खाना - पुं० అన్న సత్రము.

खैरियत - स्त्री० యోగక్షేమము, శుభము.
खैल - पुं० సమాచారము, సముదాయము.
खैला - स्त्री० వెర్రిబాగుల స్త్రీ.
खोई - स्त्री० చెరకు పిప్పి.
खोखला - वि० బోలు, తొర్ర.
खोज - स्त्री० అన్వేషణ, వెతుకుట.
खोजा - पुं० हिजड़ा ; మహ్మదీయుల రాణి వాసములో కాపలా కాయు నపుంసక ప్రహరి.
खोट - स्त्री० దోషము, మంచి వస్తువునందు చెడు వస్తువును కలుపుట, కల్తీ.
खोटा - स्त्री० చెడుగల, చెడ్డ.
खोटाई - स्त्री० చెడ్డతనము, చెడు లక్షణము.
खोड़रा - पुं० कोटर ; చెట్టుతొర్ర.
खोद - पुं० యుద్ధక్షేత్రమున శిరస్సునకు ధరించు ఇనుప కవచము, శిరస్త్రాణము.
खोदना - स० क्रि० త్రవ్వుట; చెక్క మీద బహు విధముగా లతలు వగైరాలు చెక్కుట, పురిగొల్పుట; ఎగతాళి చేయుట.
खोदाई - स्त्री० త్రవ్వకము, తవ్వుడు కూలి, నగిషీపని; చెక్కుడు పని.
खोनचा - पुं० ఇంటింటికీ తిరిగి అమ్మువాని తట్ట లేక ఒకవిధమగు గంప.
खोना - स० क्रि० పోగొట్టుకొనుట, अ० क्रि० పోవుట.
खोपड़ा - पुं० కపాలము, పుర్రె, కొబ్బరి చిప్ప.
खोपड़ी - स्त्री० పుర్రె, తల ; **खोपड़ी खा जाना** - मु० వ్యర్థ ప్రసంగములో విసిగించుట.
खोया - पुं० పాలకోవా.
खोर - स्त्री० ఇరుకు గొంది, సందు; పసువులకు మేత పెట్టు తొట్టి, స్నానము.
खोरा - पुं० మంచి నీరు త్రాగుటకు ఉపకరించు పాత్ర. वि० కుంటి.
खोरि ; खोरी - स्त्री० ఇరుకు సందు లేక గొంది; దోషము; చెడు.
खोल - पुं० గలీబు.
खोलना - स० क्रि० తెరచుట, విప్పుట; ప్రకటించుట, బహిర్గతము చేయుట.
खोली - स्त्री० గలీబు, దిండు గలీబు; సంచి.
खोवा - पुं० खोया ; పాలకోవ.
खोह - स्त्री० గుహ ; కొండలోయ.
खोही - स्त्री० తాటాకు గొడుగు.
खौंचा - पुं० खोनचा ; మిఠాయి గంప.
खौफ - पुं० భయము, భీతి.
खौफजदा - वि० భీతిల్లిన, భయపడిన.
खौफनाक - पुं० భయంకరమైన, భయానకమైన.
खौर - स्त्री० చందనపు బొట్టు; స్త్రీల శిరోభూషణము.

खौरना - **स॰क्रि॰** నుదుట మీద చందనపు బొట్టు పెట్టుట.

खौरहा - **वि॰** చుం(్రడు వ్యాధిగల, చుండు వ్యాధి గల.

खौरा - **पुं॰** చుం(్రడు వ్యాధి, చుండు వ్యాధి.

खौलना - **अ॰क्रि॰ उबलना** ; మసులుట, మరుగుట, కాచుట, కాగి పొంగుట, ఆవేశ పడుట.

खौलाना - **स॰ क्रि॰ उबालना** ; మరగ బెట్టుట, కాచుట, కాచి పొంగించుట.

ख्यात - **वि॰** ప్రసిద్ధమగు.

ख्याल - **पुं॰** ఆలోచన, స్మరణము, భావము, ధ్యానము, అంచనా.

ख्याली - **वि॰** ఊహించిన, కల్పితమైన, కృత్రిమమైన

ख्याली पुलाब पकाना - **मु॰** అసంభవమైన విషయములు ఆలోచించుట లేక ఊహించుట.

ख्वाजा - **पुं॰** యజమాని, ప్రభువు, నాయకుడు, మహ్మదీయ ఫకీరు, కొజ్జావాడు.

ख्वाजा-सरा - అంతఃపురకొజ్జా సేవకుడు.

ख्वान - **पुं॰** భోజనపు కంచము లేక పళ్ళెము.

ख्वाब - **पुं॰** కల ; స్వప్నము.

ख्वार - **वि॰** తినువాడు ; తిండిబోతు; చెడ్డ; తిరస్కృతమైన ; వినష్టమైన.

ख्वारी - **स्त्री॰** నాశము; చెడు; దుర్దశ.

ख्वाह - **वि॰** కోరువాడు.

ख्वाहमख्वाह - **क्रि॰वि॰** ఇష్టమున్నా లేకపోయినా; బలవంతముగా; అవశ్యము

ख्वाहिश - **स्त्री॰** కోరిక ; అభిలాష.

ख्वाहिश-मन्द ; ख्वाहाँ-**वि॰** కోరువాడు అభిలాషి; అభిలషించువాడు.

ग

गंग - **स्त्री॰** గంగానది ; **पुं॰** ప్రసిద్ధి చెందిన ఒక హిందీ కవి.

गंगबरार-**स्त्री॰** వరద తగ్గిన మీదట బయట పడిన నదీ భూభాగము.

गंगाजमनी - **वि॰** మిశ్రమమైన; కలనేతగల.

गंगा जली - **स्त्री॰** గంగాజలము తెచ్చు పాత్ర.

गंगा जली उठाना - **मु॰** గంగా జలము చేతిలోనికి తీసుకొని శపథము చేయుట.

गंगाल - **पुं॰** గంగాళము.

गंगालाभ - **पुं॰** మృత్యువు; గంగా తీరమున మృత్యువు.

गंज - **पुं॰** బట్టతల; ధనాగారము; ధాన్యపు మార్కెట్టు; విపణి.

गंजन - **पुं॰** అనాదరము; తిరస్కారము; నాశము.

गंजा - **पुं॰** చుండు వ్యాధి.

गंजिया - **स्त्री॰** నూలు డబ్బు సంచి; గడ్డి

అమ్ము వారు గడ్డి ఉంచు సంచి.

गंजी - स्त्री० బనియను; సమూహము.

गंजेडी - वि० గంజాయి త్రాగువాడు.

गंठकटा - पुं० गिरहकट ; జేబుదొంగ; మూటలు కొట్టు వాడు.

गँठजोडा ; गँठ बँधन - पुं० పెళ్ళి సమయమున వధూవరుల కొంగులను కలిపివేయు ముడి; వివాహము.

गंड - पुं० కణత; చెక్కిలి.

गंडा - पुं० ఒకవిధమగు దిష్టి తాడు.

गंडा तावीज - पुं० మంత్ర యంత్రము; రక్షరేకు.

गंडासा - पुं० పశువులకు వేయు చొప్పగడ్డి మొ. చిన్నచిన్న ముక్కలుగా నరకెడి కత్తి, ఒకవిధమగు పరశు.

गंडेरी - स्त्री० చెరుకు ముక్క.

गंदगी - स्त्री० మురికి.

गंदला - वि० మురికిగానున్న.

गंदा - वि० మురికిగానున్న; దుర్వాసనగల.

गंदुम - पुं० गेहूँ ; గోధుమ.

गंदुमी - वि० గోధుమ వన్నెగల.

गंध - स्त्री० వాసన; సువాసన.

गंधक - पुं० గంధకము; పసుపు పచ్చని ఒక ఖనిజ పదార్థము.

गंध-बिलाव - पुं० పునుగు పిల్లి; ముంగిస; గుంటనక్క కలసిన ఆకారము గల ఒక మాంసాహారి చిన్న జంతువు, కస్తూరి పిల్లి.

गंधर्व - पुं० గంధర్వుడు, గాయకుడు.

गंधर्व विद्या - स्त्री० గాన విద్య.

गंधर्व विवाह - पुं० ప్రేమ పెళ్ళి.

गंधवह - पुं० గాలి; ముక్కు.

गंधी - पुं० अत्तार ; అత్తరు అమ్మువాడు.

गवँ - स्त्री० యుక్తి; పద్ధతి; అదను; ఎత్తు.

गँवँ से-मु० యుక్తిగా; మెల్లిగా; చెప్పుకోకుండా.

गँवई - पुं० కుగ్రామము.

गँवर मसला - पुं० పల్లెటూరి వాండ్ర సామెత.

गँवाना -स०क्रि०खोना ; పోగొట్టుకొనుట.

गँवार - वि० देहाती ; పల్లెటూరి రైతు.

गँवारी-स्त्री०गँवारपन; గ్రామీణత; అసభ్యత; మూర్ఖత; గ్రామీణ స్త్రీ; वि० పల్లెటూరికి సంబంధించిన; పల్లెటూరి మాదిరి.

गँवारिन - स्त्री० గ్రామీణ స్త్రీ; మోటు స్త్రీ.

गँवारू - वि० మోటుగా; గ్రామీణమైన; నాజూకులేని; అసభ్యమైన.

गँस - पुं० వైరము; ద్వేషము; ముడి.

गँसना - स०क्रि० బిగించుట; దట్టముగా నేయుట.

गँसीला - वि० మొనతేలిన; గుచ్చుకొను.

गऊ - स्त्री० गाय ; ఆవు.

गऊघाट - पुं० ఆవుల నీటి రేవు; పశువుల నీటి రేవు.

गगन - पुं० ఆకాశము.

गगन घूल - स्त्री० ఒక విధమగు పుట్టకొక్కు; కేతకీ పుష్ప పరాగము.

गगरा - पुं० బిందె.

गगरी - स्त्री० చిన్న బిందె.

गच - पुं० గచ్చు చేసిన నేల.

गचकारी - स्त्री० గచ్చు పని.

गचपच - पुं०दे० गिचपिच.

गज - पुं० గజము బద్ద. **गज** - पुं० ఏనుగు.

गजक - पुं० సారా మొ॥ మత్తు పదార్థము తాగిన పిదప నోటి రుచి మార్చుటకై అప్పడము మొ॥తినుట లేక తిను పదార్థము.

गजनफर - पुं० సింహము.

गजपाल - पुं० महावत ; మావటి వాడు.

गजब - पुं० आफत ; ఆపద; కోపము; అన్యాయము; అత్యాచారము; విచిత్రమగు విషయము.

गजब का - पुं० విచిత్రమగు; విలక్షణమగు.

गजबनाक - वि० బహుక్రుద్ధుడైన.

गजर - पुं० గంట; గంట ధ్వని.

गजरदम - पुं० ప్రాతఃకాలము; పెందలకడ.

गजरा - पुं० పూల; పుష్పహారము.

गजल - स्त्री० ఫారసీ; ఉర్దూ భాషలలో వ్రాయు ఒకవిధమగు శృంగార రసాత్మకమైన కవిత్వము.

गजी - स्त्री० ఆడ ఏనుగ.

गजी - पुं० ముతక వస్త్రము; తక్కువ వెడల్పు గల మోటు వస్త్రము.

गज्झ - पुं० నీటి బుడగల సమూహము; ఏనుగ అంబారి; రాశి; సమూహము.

गटकना - स०क्रि० మ్రింగివేయుట; కాజేయుట.

गटपट - स्त्री० కలయిక; మైత్రి; ఘనిష్టత; సంభోగము.

गट्टा - पुं० మణికట్టు; శీలమండ; విత్తు; కమల బీజము; ఒక విధమగు మిఠాయి.

गट्टर - पुं० మోపు; పెద్ద మూట.

गट्ठा - पुं० పెద్ద మూట.

गट्ठी - स्त्री० गाँठ ; ముడి.

गठन - स्त्री० నిర్మాణము; రచన.

गठना - अ०क्रि० ధృడముగా నుండుట; బిగువుగా నుండుట.

गठ बंध ; गठ बंधन - पुं० వివాహము; వివాహ సందర్భములో వధూవరుల కొంగులు కలిపి ముడి వేయుట.

गठरी -स्त्री० మూట; పొట్లము; కూడబెట్టిన ధనము.

गठित - वि० నిర్మింపబడిన; కూర్చబడిన.

गठिया - स्त्री० కీళ్ళ వాతము; చిన్న మూట; ధాన్యము పోయుటకు ఉపయోగించు గోనెసంచి.

गठियाना - स० क्रि० ముడివేయుట; ముడి వేసి కట్టుట.

गठीला - वि० బలిష్ఠమగు; బిగిసియున్న; అనేక ముళ్ళుగల; మెలితిరిగిన.

गड - पुं० కందకము; గుంట; ప్రాకారము.

गडकना - अ० क्रि० గడగడమనుట; లీన మగుట.

गडगडा - पुं० ఒకవిధమగు హుక్కా.

गडगडाना - स० क्रि० గడగడమని శబ్దము చేయుట; హుక్కా త్రాగుట ; अ० क्रि० గర్జించుట (మేఘములు).

गडगडाहट - स्त्री० మేఘగర్జన.

गडना - अ० क्रि० దిగబడుట; దూరుట; గ్రుచ్చుకొనుట; నొప్పిపుట్టుట; పూడ్చ బడుట.

गडपना-स० क्रि० మింగుట; కొల్లగొట్టుట.

गडप्पा -पुं० గొయ్యి; తప్పుదారి; అపాయము కలుగచేయు చోటు.

गडबड - पुं० గడబిడ; తారుమారు; గంద్ర గోళము.

गडबडझला - पुं० गोलमाल ; అవ్యవస్థ; అక్రమము.

गडबडिया - पुं० గోలచేయువాడు; గంద్ర గోళము సృష్టించువాడు.

गडबिडी - स्त्री० दे० गडबड.

गडरिया - पुं० గొల్లజాతి మనిషి; గొర్రెలు పెంచువాడు.

गडहा - पुं० दे० गड्ढा.

गडा - पुं० రాశి; పోగు.

गडाना - स० क्रि० గ్రుచ్చుట; పాకుట; పాడుచుట.

गडारी - स्त्री० నూతిగిలక; గుండ్రని చారలు.

गडुई - स्त्री० - **गडुवा** - पुं० కొమ్ముచెంబు, చిన్న ఝూరి.

गडे मुर्दे उखाडना - मु० ఎప్పుడో జరిగిన విషయాలను లేవనెత్తుట.

गडेरिया - पुं० दे० गडरिया.

गडोना - स० क्रि० గ్రుచ్చుట; చొప్పించుట.

गडोलना - पुं० చిన్న పిల్లలను కూర్చుండ బెట్టి త్రిప్పెడి బండి.

गड्ड - पुं० गड्डी ; దొంతర; గొయ్యి.

गड्डा - पुं० ఎద్దు బండి; మోపు; తాళ్ళనిచ్చెన.

गड्ढा - पुं० గొయ్యి.

गढंत - वि० కల్పితము स्त्री० కలిపించిన మాట.

गढ - पुं० కోట; దుర్గము; కందకము.

गढन - पुं० నిర్మాణము; ఆకారము.
गढना -स०क्रि० కల్పించి సృష్టించుట; నిర్మించుట; ఒట్టొట్టి మాటలను వ్యాపింపజేయుట; చితకబాదుట.
गढवाल -पुं० దుర్గరక్షకుడు; ఒక ప్రాంతము.
गढा - पुं० गड्ढा ; గొయ్యి.
गढाई - स्त्री० నిర్మాణము; నిర్మించుట; రచన, రచించుట; కంసాలికిచ్చు మజూరి.
गढिया - पुं० కల్పించు వాడు; నిర్మించు వాడు.
गढी - स्त्री० చిన్నకోట; చిన్నగొయ్యి.
गढैया - पुं० दे० गढिया.
गण - पुं० సమూహము; శ్రేణి; శివుని సేవక సముదాయము.
गणक - पुं० జ్యోతిష్కుడు.
गणतंत्र - पुं० సర్వతంత్ర స్వతంత్ర రాజ్యము.
गणना - स्त्री० లెక్క; గణన
गणनीय - वि० లెక్కింపదగిన; ప్రసిద్ధి గాంచిన.
गणपति - पुं० శివుడు; విఘ్నేశ్వరుడు.
गणराज्य - पुं० ప్రజాతంత్రరాజ్యము.
गणिका - स्त्री० వేశ్య.
गण्य - वि० లెక్కింపదగిన.
गण्यमान्य - वि० గౌరవింపదగిన.
गत - वि० గతించిన; చనిపోయిన; జరిగిపోయిన; గడచిన.
गतका - पुं० అధికారదండము; దుడ్డుకర్ర; గద.
गतकुल - वि० लावारिस ; వారసులు లేని.
गतंक - पुं० గతసంచిక वि० నికృష్టమైన.
गतगत - पुं० రాకపోకలు; జననమరణములు वि० వస్తూపోతూఉన్న; వచ్చి వెళ్ళిన.
गतानुगतिक - वि० అంధానుసరణచేయువాడు; గుడ్డిగా అనుసరించువాడు.
गति - स्त्री० చలనము; నడక; స్థితి; దశ; గమనము.
गति-विधि - स्त्री० జరుగు రీతి; క్రమము; స్థితి.
गतिशील -वि० గమనముగల; చలనముగల.
गत्ता - पुं० కాగితపు అట్ట.
गत्तालखाता-पुं० बट्टा खाता; రాని బాకీల ఖాతా.
गथ - पुं० మూలధనము.
गद - पुं० విషము; రోగము.
गदका - पुं० दे० गतका.
गदकारा - वि० మృదువైన; మెత్తని.
गदगद - वि०గద్గదము; డగ్గుత్తికపడినమాట.
गदर - पुं० విప్లవము; క్రాంతి; తిరుగుబాటు.
गदराना-अ०क्रि०కాయలు మొ॥ దోరపడుట; యువావస్థలో అంగ ప్రత్యంగములు మిసమిసలాడుట; కంటిలో పుసి

కట్టుట; వికసించుట.

गदह पच्चीस ; गधा पच्चीसी - स्त्री० 16-25 సంవత్సరముల కాలములో కలుగు అనుభవ హీనత.

गदहपन - पुं० మూర్ఖత; మౌర్ఖ్యము.

गदहा - पुं० दे० गधा.

गदा - पुं० బికారి; యాచకుడు.

गदा - स्त्री० గద.

गदाई - स्त्री० భిక్షాటన; భిక్షావృత్తి; वि० క్షుద్రమైన; నీచమైన.

गदीर - वि० धोखेवाज ; ప్రపంచకుడు.

गद्दा - पुं० పరుపు; మెత్త.

गद्दार - वि० ద్రోహి; విద్రోహి; తిరుగుబాటు దారుడు; విప్లవకారుడు; కృతఘ్నుడు.

गद्दी - स्त्री० పరుపు; అధికార పదవి; సింహాసనము; వంశపారంపర్యముగా లేక శిష్య పరంపరంగా లభించు అధికార పదవి.

गद्दीनशीन - वि० సింహాసనారూఢు; అధికార పదవినధిష్ఠించిన.

गद्य - पुं० గద్యము; వచనము.

गधा - पुं० गदहा ; గాడిద.

गधापन - पुं० మూర్ఖత్వము; గాడిద లక్షణము.

गनी - वि० గొప్ప ధనవంతుడు; పరమ స్వతంత్రుడు.

गनीम-पुं०दुश्मन ; శత్రువు; దోపిడీ దారుడు; బందిపోటు దొంగ.

गनीमत - स्त्री० దోపిడీ సొత్తు; ఊరికేవచ్చిన సొమ్ము; ఆస్తి; సంతోషించవలసిన విషయము.

गन्दगी - स्त्री० दे० गंदगी.

गन्दुम - पुं० గోధుమ.

गन्ना - पुं० చెరుకు.

गप - स्त्री० బడాయి; పుకారు; కాలక్షేపపు కబుర్లు.

गपकना - स०क्रि० గుబుక్కున మ్రింగుట.

गपड़चौथ - पुं० పనికిమాలిన మాటలు; గడబిడ; లోకాభిరామాయణము.

गपना - स०क्रि० గప్పాలుకొట్టుట.

गपोड़ा - पुं० బడాయి.

गप्पी ; गपबाज - वि० కోతలరాయుడు; గప్పాలు కొట్టువాడు.

गपशप - स्त्री० ఒట్టొట్టి మాటలు; పిచ్చాపాటి.

गप्फा - पुं० లాభము; పెద్దముద్ద.

गफ - वि० गाढा ; చిక్కని; దట్టమైన.

गफलत - स्त्री० असावधानी; నిర్లక్ష్యము; అచేతనత; పొరపాటు; అజాగ్రత్త.

गफलती - वि० నిర్లక్ష్యముచేయువాడు; అజాగ్రత్త; జాగ్రత్తలేనివాడు.

गफ़ूर - वि० క్షమించువాడు (భగవంతుడు)

गफ़्फार - वि० గొప్ప దయార్ద్రుడు (భగ వంతుడు)

गबन - पुं० **अमानत मे खयानत** ; దగ్గర ఉంచిన పరుల సొత్తును భుక్తపరుచుకొనుట.

गबरू - वि० కిశోరావస్థలోనున్న ; నవ యువకుడు; అభంశుభం తెలియనివాడు.

गब्बर - वि० అహంకారి; అహంభావి; గర్విష్ఠి.

गम - स्त्री० అందుబాటు; ప్రవేశము; నిర్వాహకము.

गम - पुं० చింత; దుఃఖము; మనస్తాపము.

गमक - स्त्री० సువాసన; మద్దెల ధ్వని; वि० సూచించునట్టి; బోధించునట్టి.

गमकना - अ०क्रि० గుబాళించుట; సువాసన నచ్చుట.

गम खाना - पुं० సహించుట; పోనిచ్చుట.

गमखोर - वि० సహనశీలుడు; ఓర్పువాడు.

गमगीन - वि० దుఃఖముగల; ఖిన్నుడు.

गमगसार - वि० ఇతరుల దుఃఖమును పార దోలువాడు.

गमजदा - वि० దుఃఖముగల దుఃఖార్తుడు.

गमछा - पुं० అంగవస్త్రము.

गमजा - पुं० ప్రియురాలి హావభావములు; ప్రియురాలి చలిపి చేష్టలు.

गमन - पुं० ప్రయాణము; వెళ్ళుట; దారి; సంభోగము; వేశ్యాగమనము.

गमला - पुं० పూలకుండి; పూలతొట్టి.

गमी - स्त्री० మృత్యువు; మృత్యుశోకము.

गम्य - वि० చేరవలసినది; పొందదగినది; గమ్యము.

गम्माज - वि० చాడీకోరు.

गयंद - पुं० గజేంద్రము; పెద్ద ఏనుగు.

गया-गुजरा ; गया-बीता -वि० గతించిన; పనికిమాలిన; నిక్కష్టమైన.

गर - पुं० **जहर** ; విషము; రోగము; గొంతు; ఒక ప్రత్యయము (ఉదా: **कलई गर, बाजीगर**) **अव्य० अगर** ; అయినచో; ఒకవేళ.

गरक - वि० **दे० गर्क**.

गरकी - स्त्री० **बाढ** ; వరద; జలప్లావనము.

गरचे - अव्य० **अगरचे** ; అయినప్పటికి.

गरज - स्त्री० గర్జింపు; గర్జన.

गरज - स्त्री० ప్రయోజనము; ఆవశ్యకత; అవసరము; ఉద్దేశ్యము; **अव्य०** తుదకు; క్లుప్తముగా.

गरजना - अ०क्रि० గర్జించుట.

गरजमंद ; गरजी ; गरजू - वि० పనిపడిన వాడు; స్వార్థపరుడు; అక్కరకలవాడు; అవసరము గలవాడు.

गरदन - स्त्री० మెడ; గొంతు.

गरदनिया - पुं० అర్ధచంద్ర ప్రయోగము; మెడ పట్టి బయటికిగెంటుట.

गरदा - पुं० धूल ; ధూళి, దుమ్ము

गरदान - वि० తిరిగి తిరిగి ఒకే స్థానమును చేరువాడు

गरदिश - स्त्री० दे० गर्दिश.

गरदी - स्त्री० గొప్పమార్పు; వ్యసనము; క్రాంతి; పరిభ్రమణము.

गरदूँ - पुं० ఆకాశము; బండి.

गरब - पुं० పశ్చిమము; పడమర దిక్కు

गरब - पुं० గర్వము, ఏనుగు మదము.

गरबीला - वि० गर्वीला ; గర్వపోతు; గర్విష్ఠి; అభిమాని.

गरम - वि० వేడిగల ; ప్రచండమైన; కోపిష్ఠి.

गरम कपडा - पुं० ఉన్నివస్త్రము.

गरम मिजाज - वि० మిక్కిలి కోపిష్ఠి.

गरमागरम - वि० వెచ్చవెచ్చని.

गरमामरमी - स्त्री० ఉద్రేకము; ఉత్సాహము; ఆవేశము; వాగ్యుద్ధము.

गरमाना - स०क्रि० వెచ్చపెట్టుట; వేడి చేయుట; కాచుట; **अ०क्रि०** వేడెక్కుట; ఉత్సాహపడుట; కోపపడుట.

ारमी - स्त्री० వేడి; ఉష్ణత; సెగ; ఆవేశము; ఉత్సాహము, గర్వము; గ్రీష్మము.

गरल - पुं० గరళము; పాము విషము.

गराँ - वि० ప్రియమైన; ఎక్కువ శరీరమై బరువైన.

गराँमाया - वि० బహుమూల్యమైన.

गराँजान - वि० త్వరగా చావని; సోమరియగు పనిలేని లేక పనిచెయ్యనివాడు.

गरानी - स्त्री० महँगी ; మూల్యాధిక్యము ప్రియము; పొట్టభారము.

गराडी - स्त्री० నూతి గిలక; రాపిడిచే కలిగిన గీత.

गरारा - वि० గర్వము గల; పొగరు గల.

गरिमा - स्त्री० మహత్త్వము; భారము గొప్పదనము

गरियार - वि० సోమరి; మొండి (పశువు)

गरिष्ठ - वि० మిక్కిలి భారమైన; సర్వశ్రేష్ఠమైన.

गरी - स्त्री० కొబ్బరి.

गरीक - वि० నిమజ్జితమైన; లీనమైన.

गरीब - वि० దరిద్రుడు; దీనుడు; బీద.

गरीब-उल-वतन - वि० ఇల్లూ-వాకిలి వదిలి పరదేశమున ఉన్నవాడు.

गरीब खाना - पुं० నమ్రతా సూచకముగా తన ఇంటికొరకు వాడబడు శబ్దము.

गरीब - निवाज ; गरीब-परवर - वि० దయాళుడు; దీనరక్షకుడు.

गरीबाना - वि० దరిద్రులవలె; బీదలవలె.

गरीबी - स्त्री० దారిద్ర్యము; బీదరికము.

गरीयस - वि० మిక్కిలి గొప్ప.

गरु ; गरुआ - वि० బరువుగల; గౌరవ నీయమైన.

गरुआई - स्त्री० భారము ; బరువు ; గురుత్వము.

गरुड - पुं० గ్రద్ద; గరుత్మంతుడు.

गरू - वि० గొప్ప; బరువుగల.

गरूर - पुं० घमंड ; గర్వము.

गरूरा ; गरूरी - वि० అహంకారి; గర్విష్ఠి.

गरेबान - पुं० చొక్కా మెడ భాగము; చొక్కా మెడపట్టీ; చొక్కా కాలరు.

गरेरना - स०क्रि० చుట్టుముట్టుట; అడ్డగించుట.

गरेब - पुं० కోలాహలము; గల్లంతు.

गरोह - पुं० झुंड ; గుంపు; మంద.

गर्क - वि० నిమగ్నమైన; మునిగి ఉన్న; విచారమగ్నమైన.

गर्की - स्त्री० వరద; నిమజ్జన; మునుగు.

गर्द - स्त्री० దుమ్ము; ధూళి.

गर्दखोर - वि० త్వరగా మురికి కానిది.

गर्दखोरा - पुं० కాళ్ళు తొక్కుడు; కాళ్ళమట్టి - మశానము రాయుటకు గుమ్మము ముందు వేయు కొబ్బరి పీచు పట్టా.

गर्द-गुबार - पुं० దుమ్ము - ధూళి; గాలి దుమారము.

गर्दन - स्त्री० दे० गरदन.

गर्दभ - पुं० गधा ; గాడిద.

गर्दिश - स्त्री० తిరుగుడు; విపత్తు.

गर्दिश में आना - मु० విపత్తులో చిక్కుకొనుట.

गर्ब - पुं० పశ్చిమ దిశ; సూర్యాస్తమయము.

गर्हण - पुं; **गर्हणा** -स्त्री० గర్హించుట; నింద; తిరస్కారము.

गर्हित - वि० నిందింపబడిన; గర్హింపబడిన.

गलकंबल - पुं० ఎద్దు; ఆవు; మొదలగు మెడక్రింద వ్రేలాడు గంగడోలు.

गलत - वि० తప్పు; పొరపాటు; అశుద్ధమైన.

गलतंस - पुं० నిస్సంతానునిగా చనిపోయిన వాడు.

गलतनामा - पुं० తప్పొప్పుల పట్టిక; శుద్ధి పత్రము.

गलतफहमी - स्त्री० భ్రమ; భ్రాంతి.

गलती - स्त्री० తప్పు; త్రుటి; అశుద్ధి.

गलयन ; गलयना - पुं० అజస్తనములు; మేకమెడలో వ్రేలాడుచూ కనిపించు చన్నులు.

गलना - अ०क्रि० కరుగుట; త్రుళ్ళుట.

गलफाँसी - स्त्री० మెడకువేయు ఉరి;

కుటుంబ జంజాటము.

गलबाँही - स्त्री० కంఠాలింగనము.

गलबा - पुं० గలభా; గల్లంతు.

गलमुच्छा - पुं० బుగ్గ మీసములు.

गलशुंडी - स्त्री० कौआ ; కొండనాలుక.

गलस्तनी - स्त्री० మెడలో చన్నులు గల మేక; गलयनी.

गला - पुं० गर्दन ; కంఠము; మెడ; గొంతు; కంఠస్వరము.

गला बैठना - पुं० గంతు బొంగురు పోవుట.

गलेका हार - पुं० బహు ఇష్టమైన వస్తువు.

गले पडना - मु० మెడకు చుట్టుకొనుట; ఇష్టము లేకపోయినను వెంటనుండుట.

गले मढना - मु० నెత్తికిరుద్దుట; బలవంతముగా అంటగట్టుట.

गले मिलना या गले लगना - मु० ఆలింగనము చేయుట; కౌగిలించుకొనుట.

गलाऊ - वि० కరుగునట్టి.

गलाना -स०क्रि० కరిగించుట; కరగపెట్టుట; జీర్ణింపజేయుట.

गलित - वि० కరిగిన; జీర్ణించిన; నశించిన.

गलित यौवना - स्त्री० యువావస్థ దాటిన స్త్రీ; మధ్యవయస్కురాలు.

गलियारा - पुं० ; **गलियारी** - स्त्री० ద్వార మండపము; దీర్ఘమైన కూర్చుండు వంకర తిరిగిన బల్ల.

गली-कूचा - पुं० సందు; గొందు.

गलीचा - पुं० తివాచి; రత్నకంబళము.

गलीज - वि० మురికియగు ; గలీజు ; पुं० మురికి; పెంట.

गलिया - पुं० ఇరుకుసందు.

गलेबाज - वि० మధుర నాయకుడు.

गलौआ - पुं० కోతినోటిలోని సంచి.

गल्प - पुं० कहानी ; చిన్నకథ; బడాయి.

गल्ला - पुं० పశువుల మంద; గోల.

गल्ला - पुं० పంట; ధాన్యము; దుకాణములో దినసరి అమ్మకమువలన వచ్చు పైకము లేక రాబడి.

गवँ - स्त्री० ప్రయోజనము.

गवँसे - मु० అదనుచూచి; పొంచి; మెదలకుండా.

गवन - पुं० गमन ; గమనము; ప్రస్తావము.

गवाक्ष - पुं० झरोखा ; కిటికి.

गवाना - स०क्रि० పాడించుట.

गवारा -वि० पसंद ; నచ్చిన; అనుకూలమైన; పసందగు.

गवास - पुं० कसाई ; కసాయివాడు.

गवाह - पुं० साक्षी ; సాక్షి.

गवाही - स्त्री० साक्ष्य ; సాక్ష్యము.

गवेषणा - स्त्री० అన్వేషణ; పరిశోధన.

गवेषी - पुं० అన్వేషించువాడు; పరిశోధించువాడు.

गवैया - पुं० गानेवाला ; గాయకుడు.

गव्य - वि० ఆవునుండి లభించు వస్తువులు.

गव्या - स्त्री० ఆవుల మంద.

गश - पुं० మూర్ఛ.

गश्त - पुं० పహరా; గస్తీ; భ్రమణము.

गश्ती - वि० గస్తీ తిరుగువాడు.

गश्ती चिट्ठी-या पत्र - సర్క్యులరు; గస్తీ ఉత్తర్వు.

गसना - स०क्रि० ఇరికించుట; ముడిపెట్టుట; వడుగునందు పేకను పట్టించి నేయుట.

गसीला - वि० దట్టమైన నేతగల; చిక్కుకొనిన.

गस्सा - पुं० కబళము; ముద్ద.

गह - स्त्री० కత్తిపిడి.

गहगहा - वि० ఆనందాతిరేకములోనున్న.

गहगहाना - अ०क्रि० అమితముగా ఆనందించుట.

गहन - वि० లోతైన; గంభీరమైన; దట్టమైన; కఠినమైన; पुं० లోతు; దట్టము.

गहना - पुं० ఆభరణము; తాకట్టు; स०क्रि० పట్టుకొనుట.

गहनी - स्त्री० మొండిపట్టు; హఠము.

गहबर - वि० దుర్గమమైన; చొరశక్యముగాని.

गहर - स्त्री० ఆలస్యము.

गहरना - अ०क्रि० జాగుచేయుట; పోట్లాడుట; కోపపడుట.

गहरा - वि० లోతైన; గంభీరమైన; చిక్కనైన.

गहराई - स्त्री० లోతు; గాంభీర్యము.

गहवा - पुं० పట్టకారు; పట్కారు.

गहवारा - पुं० ఊయల; ఉయ్యాల.

गह्वर - पुं० గుహ్యస్థానము; గుప్తస్థానము; గుహ; అంధకారమయమైన; ప్రదేశము. वि० దుర్గమమైన.

गाँज - पुं० రాశి; కుప్ప; పోగు.

गाँजना - स०क्रि० ప్రోగు చేయుట; కుప్పగా పోయుట.

गाँजा - पुं० గంజాయి.

गाँठ-कर - मु० జేబుదొంగ; మూటల దొంగ.

गाँठ-स्त्री० ముడి; మూట; ఈర్ష్య; ద్వేషము; కణుపు.

गाँठ पडना - पुं० మనస్సులో ద్వేషభావము కలుగుట.

गाँठ का पूरा - मु० ధనవంతుడగు.

गाँठ में बाँधना - मु० జాగ్రత్తగా జ్ఞాపకముంచుకొనుట.

गाँठ गोभी - स्त्री० కోసుగడ్డ; క్యాబేజి.

गाँठना - स०क्रि० ముడివేయుట; కలుపుట;

బిగించుట.

(मतलब) गाँठना - मुం స్వార్థమును నెర వేర్చుకొనుట.

गाँड - स्त्रीం గుదస్థానము; ముడ్డి.

गाँडा - पुం చెరుకుముక్క.

गाँडू - पुం తుచ్ఛుడు; పిరికివాడు; ఒక తిట్టు.

गाँथना - सంక్రిం దేం गूँथना.

गाँधी- पुం మహాత్మాగాంధీ గుజరాత్ ప్రాంతములో ఒకవైశ్య తెగ.

गाँव - पुం గ్రామము.

गाँस - स्त्रीం అడ్డంకు; విరోధము; ముడి; బాణపు ములికి లేకఫలకము; రహస్యము.

गाँहक -पुం చందాదారు; గ్రాహకుడు; గ్రహించువాడు; ఖాతాదారు.

गगार - पुం కుండ; బిందె.

गगार में सागर भरना - मुం చెంబులో అపార సాగరమును నింపుట; కొద్దిలో ఘనముగా చెప్పుట.

गागरी - स्त्रीం చిన్నకుండ లేక బిందె.

गाछी - स्त्रीం గంత; తోట.

गाज - स्त्रीం గర్జింపు; పిడుగు; పిడుగు పడు శబ్దము.

गाजना - अంక్రిం ఆనందముతో సకిలించుట; గర్జించుట.

गाजर-स्त्रीం ముల్లంగి జాతికి సంబంధించిన ఒకకందము.

गाजर-मूली के बराबर - मुం తుచ్ఛముగు; క్షుద్రమైన.

गाजा - पुం ముఖమునకు రాచుకొను ఒక సువాసనగల చూర్ణము.

गाजा-बाजा - पुం బాజాభజంత్రీలు; మేళము; మేళగాళ్ళ సమూహము.

गाड - स्त्रीం పాతర; గొయ్యి.

गाडना - सంక్రిం పాతుట; పూడ్చిపెట్టుట; నాటుట.

गाडर - स्त्रीం గొర్రె.

गाडी - स्त्रीం బండి.

गाडीवान - पुం బండివాడు; బండి తోలువాడు.

गाढ-पुం ఇబ్బంది; సంకటము; विం చిక్కని; లోతైన; దృఢమైన; కఠినమైన.

गाढा - विం చిక్కనైన; దట్టమైన; మోటు అయిన. गाढे में पडना - मुం సంకట స్థితిలో చిక్కుకొనుట.

गात - पुం శరీరము.

गाती - स्त्रीం మెడకు చుట్టబడు దుప్పటి లేక వస్త్రము; మెడకు వస్త్రము చుట్టుకొను ఒకపద్ధతి.

गात्र - पुం गात ; శరీరము.

गाथा - स्त्रीం ఆనవాయితీగా ప్రచారములో

నున్న ఒకగాథ లేక కథ; స్తుతి.

गाद - स्त्री० తలఛట ; మడ్డి ; (ద్రవ పదార్థము లో అడుగున పేరు కొనుమడ్డి.

गादड ; गादर - वि० పిరికిపంద, భీరువు; సోమరి पुं० నక్క; గుంట నక్క.

गादा - पुं० సరిగా పక్వమునకు రాని పంట; పంటకు రాని పైరు. మగ్రికాయ.

गान - पुं० పాట; గీతము.

गाना - स०क्रि० పాడుట; స్తోత్రించుట; पुं० పాట.

गाफिल - वि० స్పృహలేని; ఏమరిపాటున; జాగ్రత్తలేని.

गाभ - पुं० చూడి.

गाभा - पुं० మొవ్వాకు; చిగురుటాకు; పచ్చి ధాన్యము.

गाभिन ; गाभिनी - वि० చూడి అయిన.

गाम - पुं० గ్రామము; అంగ; అడుగు.

गाय - स्त्री० ఆవు; वि० అమాయకమైన; కల్లకపట మెరుగని.

गायगोठ - स्त्री० गोशाला ; ఆవులపాక.

गायत - वि० చాలా ఎక్కువ; పరమావధి; చరమసీమ, అసాధారణమైన.

गायक - पुं० गवैया ; గాయకుడు.

गायब - वि० అదృశ్యమైన; అంతర్ధానమైన.

गायबाना - क्रि०वि० पीठ पीछे ; వెన్ను చాటున; అనుపస్థితిలో; పరోక్షముగా.

गार - पुं० గుహ; లోతైనగొయ్యి.

गारत - वि० ధ్వంసమైన ; వినష్టమైన ; पुं० దోపిడి; వినాశము.

गारतगर - वि० దోపిడీచేయువాడు; నాశము చేయువాడు.

गारद - स्त्री० పహరా; సైనికదళము.

गारना - स०क्रि० పిండుట (తడిగుడ్డమొ॥) విడిచిపెట్టుట.

गारा - पुं० అడుసు; గచ్చు.

गारी - स्त्री० दे० गाली.

गार्दभ - पुं० గాడిద; గర్దభము; वि० గాడిదకు సంబంధించిన.

गाल - पुं० బుగ్గ; చెక్కిలి.

गाल करना या मारना - मु० అధిక ప్రసంగము చేయుట; నిర్లక్ష్యపు ధోరణిలో మాట్లాడుట; బడాయి కొట్టుట.

गाल फुलाना - मु० మూతి ముడుచు కొనుట; అలిగి మాటాడకుండుట.

गाल सेंकना - पुं० చెంపదెబ్బకొట్టుట.

गाला - पुं० पूनी ; ఏకు (దూది) బడాయి.

गालिब - वि० ప్రబలుడు; ప్రతాపుడు; విజితుడు; సంభావ్యము; ఒక ప్రసిద్ధ ఉర్దూకవి.

गालिबन - क्रि०वि० సంభవతః; చాలా

వరకు.

गाली - स्त्री० తిట్టు; దూషణ; దుర్భాష.

गालीगलौज ; गाली गुफ्ता - स्त्री० తిట్లు; తిట్లాట; పరస్పరము తిట్టుకొనుట. तूतू मैं मैं की - बात.

गालीचा - पुं० दे० गलीच.

गालू - वि० బడాయికోరు.

गाव - स्त्री० ఆవు गाय.

गावकुशी - स्त्री० గోవధ.

गावजोरी - स्त्री० బలప్రదర్శన కోరిక.

गावदी - वि० बेवकूफ ; మూర్ఖుడు.

गास - पुं० ఆపద; సంకటము.

गाह - पुं० చేతి పట్టు; చందాదారుడు; మొసలి; లోతు स्त्री० చోటు; స్థానము; సమయము.

गाहना - स०क्रि० స్నానము చేయుట; లోతు కనుగొనుట; చిలుకుట.

गाहा - स्त्री० दे० गाथा.

गाही - स्त्री० ఒక విధమగు లెక్కింపు; చెయ్యి (ఐదు వస్తువుల సమూహము, ఇరువది చేతులు వంద)

गाहे-ब-गाहे - क्रि०वि० कभी कभी ; అప్పుడప్పుడు.

गाहेमाहे - क्रि०वि० అప్పుడప్పుడు; నెలకొక పర్యాయము.

गिंजना - अ०क्रि० చెడిపోవువరకు నలప బడుట.

गिंडुरी - स्त्री० गेंडुरी ; చుట్టకుదురు.

गिचपिच ; गिचर पिचर - वि० జిగిబిగిగా నున్న; అస్పష్టముగానున్న.

गिजा - स्त्री० ఆహారము; భోజనము.

गिजाफ - पुं० అసత్యకథనము; అబద్ధము.

गिजाल - पुं० गजाल ; లేడిపిల్ల; జింకపిల్ల.

गिटपिट - स्त्री० నిరర్థక శబ్దజాలము.

गिट्टी - स्त्री० గులకరాయి; కంకరరాయి.

गिडगिडाना - अ०क्रि० బ్రతిమిలాడుట; ప్రాధేయపడుట.

गिडगिडाहट - स्त्री० మనవి; బ్రతిమిలాట; విన్నపము.

गिद्ध - पुं० उकाब ; రాబందు.

गिनती - स्त्री० లెక్కింపు; గొప్పతనము; సంఖ్య.

गिनना - स०क्रि० లెక్కించుట.

गिनवाना ; गिनाना - स०क्रि० లెక్కింప జేయుట.

गिरगिट - पुं० ఊసరవెల్లి.

गिरजा - पुं० క్రైస్తవుల గుడి లేక చర్చి.

गिरदाब - पुं० నీటి సుడిగుండము.

गिरना - अ०क्रि० పడుట; రాలుట.

गिरफ्त - स्त्री० पकड ; చేతిపట్టు; అరెస్టు.

गिरफ्तार - वि० పట్టుబడిన.

गिरफ्तारी - स्त्री० पकड ; పట్టుబడుట.

गिरि - पुं० పర్వతము; కొండ; स्त्री० కొండ ఎలుక; చిట్టెలుక; ఆడఎలుక.

गिरिजा - स्त्री० పార్వతి; గంగ.

गिरमिट - पुं० పెద్ద బరమా; ఒప్పంద పత్రము.

गिरवी - स्त्री० తాకట్టు; కుదవపెట్టిన వస్తువు.

गिरह - स्त्री० ముడి; మూట; చిక్కు; రెండు కణుపులు కలియుచోటు; గనుపు; జేబు; గజము (కొలత) లో 16వ భాగము.

गिरहकर - वि० జేబుదొంగ; కత్తిరింపు దొంగ.

गिरहदार - पुं० పలు కణుపులు గల లేక ముడులు గల.

गिरहबाज - पुं० ఒక విధమగు పావురము.

गिराँ - वि० ఎక్కువ వెలగల; ప్రియమైన; బహు మూల్యము గల.

गिरा - स्त्री० వాణి; వాక్కు; సరస్వతి.

गिरानी - स्त्री० గిరాకి; ఎక్కువ ధర; కరువు; దుర్భిక్ష.

गिरामी - वि० मशहूर ; ప్రఖ్యాతమైన; పూజ్యుడు.

गिरी - स्त्री० విత్తులోని పప్పు; గుజ్జు.

गिरो - पुं० दे० गिरवी.

गिरोह - पुं० झुंड ; గుంపు; సమూహము; మంద.

गिर्द - अव्य० సమీపమున; చుట్టుప్రక్కల.

गिर्दबाद - पुं० సుడిగాలి; చక్రవాతము.

गिर्दावर - वि० తనిఖీకై తిరుగు అధికారి.

गिल - स्त्री० गारा ; అడుసు; బంక మట్టి.

गिलकारी - स्त्री० అడుసుతో మెత్తుట.

गिलटी - स्त्री० గ్రంధి; వాపు; చంకమొదలగు చోట్ల వచ్చు బిళ్ళలు.

गिलना - स०क्रि० మింగివేయుట; మనస్సు లోనే ఉంచుకొనుట.

गिलबिला - वि० మృదువైన; మిక్కిలి మెత్తని.

गिलबिलाना - अ०क्रि० అస్పష్టముగా మాట్లాడుట.

गिलम - स्त्री० మెత్తని ఉన్ని కంబళి; దట్టమైన బొంత; రజాయి.

गिलहरी - स्त्री० ఉడుత.

गिला - पुं० దెప్పిపొడుపు; చాడి; ఫిర్యాదు; నింద.

गिलाजत - स्त्री० మురికి; మలము; పెంట; పురీషము.

गिलाफ - पुं० గలీబు (దిండు లేక పరుపు) పెద్దగుడ్డవర.

गिलावा - पुं० गारा ; అడుసు (సిమెంటు లేక మట్టి)

गिलास - पुं० లోటా; గ్లాసు.

गिलोय - पुं॰ తిప్పతీగ.

गिलोला - पुं॰ వడిశాలతో విసరు మట్టి (గుండు) గోలి.

गिलौरी - स्त्री॰ తమలపాకు కిళ్ళీ ; पुं॰गिलौरीदान ; కిళ్ళీ ఉంచు డబ్బా లేక పాత్ర.

गिल्ला - पुं॰ दे॰ गिला.

गिल्ली - स्त्री॰ गुल्ली ; బిళ్ళంగోడు; చిత్ర బిళ్ళ; గింజ; బెంక.

गींजना - स॰क्रि॰ నలుపుట; చిందర వందర చేయుట.

गीत - पुं॰; **गीति** - स्त्री॰ గీతము; గీతిక; పొగడ్త; యశోగీతము.

गीदड - पुं॰ నక్క; वि॰ పిరికిపంద.

गीदी - वि॰ పిరికివాడు; సిగ్గులేనివాడు; నపుంసకుడు.

गीध - पुं॰ రాబందు; గ్రద్ద.

गीधना -अ॰क्रि॰ ఒకసారి లాభము పొంది ఎల్లప్పుడు అలాగే లాభము పొందవలెనని కాంక్షించుట; కుతి కలుగుట; సంకోచించకుండుట.

गीबत - स्त्री॰ గైరు హాజరు; అనుపస్థితి; పిసాసితనము; చాడీలు చెప్పు ప్రవృత్తి.

गीर - वि॰ పట్టుకొనువాడు; ఉంచుకొను వాడు; తీసుకొనువాడు; स्त्री॰ సరస్వతి.

गीर्वाण - पुं॰ దేవత.

गीला - वि॰ తడసిన; నెమ్ముగల.

गीलापन - पुं॰ నెమ్ము; ఆర్ద్రత; తడి.

गुंग ; गुंगा - पुं॰ दे॰ गूँगा.

गुंगी-स्त्री॰రెండు తలల పాము; वि॰మూగది.

गुंची - स्त्री॰ ; **गुंजा** - स्त्री॰ గురిగింజ; గురిగింజ పొద.

गुंजन - पुं॰ కలవరము; ఝుంకారము; అస్పష్టగానము.

गुंजाइश - स्त्री॰ అవకాశము; వీలు.

गुंजायमान - वि॰ ఝుంకారము చేయుచున్న; రొదచేయుచున్న.

गुंजार - पुं॰ తుమ్మెదల ఝుంకారము; రొద.

गुंठन - पुं॰ ముసుగు; కప్పు (లు) ఆవరణ; దాచుట.

गुंठा - पुं॰ పొట్టి గుఱ్ఱము; वि॰ పొట్టి; మరుగుజ్జు.

गुंडा - वि॰ ధూర్తుడు; రౌడీ.

गुंधना - अ॰क्रि॰ (పిండి వగైరా) నీరు కలిపి మెత్తగా కలుపుట ; పూలు వగైరా దారముతో గ్రుచ్చుట లేక అల్లుట.

गुंफन - पुं॰ కూర్పు; మాటల కూర్పు.

गुंफित - वि॰ కూర్పబడిన; అలంకరింపబడిన.

गुँबज ; गुँबद -पुं॰ దేవాలయముపైన ఉండు

కలశము; గుమ్మటము; గుంబజము.

गुबा - पुं० బొప్పి; కణితి.

गुइयाँ-पुं० సఖుడు; చెలివాడు; स्त्री० సహచరి; చెలికత్తె.

गुच्ची - स्त्री० గోలీగుంట; ఆటగుంట.

गुग्गुल - पुं० గుగ్గిలము.

गुच्छ ; गुच्छा - पुं० గుత్తి.

गुच्छेदार - वि० గుత్తిగనుండు.

गुजर - पुं० నిర్వాకము; కాలక్షేపము; జరుగు బాటు; ప్రదేశము.

गुजरबसर - पुं० కాలక్షేపము; జరుగుబాటు.

गुजर जाना - मु० గతించుట; చనిపోవుట.

गुजरना - अ० क्रि० గడచుట; కాలము గడచుట; ఒకచోటు నుండి మరియొక చోటుకు వెళ్ళుట.

गुजरगाह - पुं० దారి; వచ్చేపోయే దారి; రహదారి.

गुजश्ता - वि० గడచిన.

गुजारना - स० क्रि० గడుపుట.

गुजारा - पुं० జరుగుబాటు; కాలక్షేపము; ఉదర పోషణకై ఇవ్వబడు బత్తెము.

गुजारिश - स्त्री० మనవి.

गुजारिशनामा - पुं० వినతి పత్రము.

गुझिया - स्त्री० కజ్జికాయ; ఒక విధమగు మిఠాయి.

गुट ; गुट्ट - पुं० చెడుపని చేయు నిమిత్తం ఏర్పాటు; కొద్దిమంది జనసమూహము; లేక దళము.

गुटकना - स० क्रि० గుటుక్కుని మింగి వేయుట; वि० పావురము కూయుట; పావురమువలె కూయుట.

गुटका - पुं० पुस्तिका ; చిన్న ఆకారము గల పుస్తకము.

गुटरगूँ - स्त्री० పావురపు కూత.

गुटिका - स्त्री० మందుకుప్పి; మాత్ర.

गुट्टा - वि० పొట్టి; మరుగుజ్జు.

गुठ्ठल - वि० జడుడు; మూర్ఖుడు; పెద్ద టెంకల.

गुठली - स्त्री० గింజ; టెంక.

गुडबा - पुं० గని ఉప్పులో వేసిన; ఉడికించిన పచ్చిమామిడికాయ.

गुडगुडी - स्त्री० ఒక విధమగు హుక్కా.

गुडिया - स्त्री० గుడ్డ బొమ్మ.

गुड्डा - पुं० పెద్దమగ ఆట బొమ్మ.

गुड्डी - स्त्री० గాలిపటము; చిన్న హుక్కా.

गुण - पुं० గుణము; దారము; నూలు; అల్లెత్రాడు లేక అల్లు దారము.

गुणगान - पुं० పొగడ్త; ప్రశంస.

गुणग्राहक ; गुणग्राही-पुं० గుణవంతుడు; ఆదరించువాడు.

गुणादय - वि० సద్గుణ సంపన్నుడు.

गुणी - वि० గుణములు కలవాడు; భూత వైద్యుడు.

गुत्थमगुत्था - पुं० గుద్దులాట; కలియబడి పోట్లాడుట.

गत्थी - स्त्री० చిక్కు; గుత్తి.

गुदगुदा - वि० మెత్తని; కందుగల; గుజ్జుగల.

गुदगुदाना-अ०क्रि० ; स०क्रि० చక్కిలిగింత పెట్టుట; మనస్సు చంచలమగుట లేక చంచలపెట్టుట.

गुदगुदी - स्त्री० చక్కిలిగింత; ఉల్లాసము, ఉత్సుకత.

गुदडिया - पुं० చింపిరి గుడ్డలు ధరించు వాడు లేక అమ్మువాడు.

गुदडी - स्त्री० చింపిరి గుడ్డల బొంత.

गुदडी-बाजार - पुं० పలురకముల చింపిరి గుడ్డలు, విరిగిన వస్తువులు అమ్ముచోటు.

गुदडी का लाल -मु०మట్టిలో మాణిక్యము.

गुदा - स्त्री० మలద్వారము.

गुदाना - स०क्रि० పచ్చ పొడిపించుట.

गुदाम - पुं० दे० गोदाम.

गुनगुना - वि० గోరువెచ్చని.

गुनगुनाना - अ०क्रि० గొణుగుట, అస్పష్ట స్వరమున పాడుట.

गुनना - स०क्रि० లెక్కించుట, ఆలోచించుట; పొగడుట.

गुनह- पुं०दे० गुनाह.

गुनहगार - वि०दे० गुनाहकार.

गुना - पुं० రెట్టింపు చేయు ఒక ప్రయత్నము. जैसे सातगुना ; आठगुना.

गुनाह - पुं०అపరాధము; దోషము; పాపము.

गुनाहकार - वि० పాపి; అపరాధి; దోషి.

गुनी - वि० दे० गुणी.

गुपचुप - स्त्री० పిల్లల ఒక ఆట. क्रि.वि. రహస్యముగా.

गुप्त - पुं० వైశ్యుల బిరుదు. वि० దాచబడిన, గుప్తమైన; గూఢమైన.

गुप्तचर-पुं०जासूस; గుప్తచరుడు; గూఢచారి.

गुप्ती - स्त्री० కత్తిగల చేతికర్ర.

गुफा - स्त्री० గుహ.

गुफ्त - स्त्री० మాట; కథనము.

गुफ्तगू - स्त्री० సంభాషణ; వార్తాలాపము.

गुबरैला - पुं० పేడపురుగు.

गुबार - पुं० దుమ్ము ; ధూళి ; వైరము ; మనస్సున దాగి ఉన్న కోపము.

गुबारा - पुं० గుమ్మటము.

गुब्बारा - पुं० ఒక విధమగు బాణాసంచా.

गुम-वि०గుప్తమైన; లోపించిన; అప్రకటితము.

गुमटा - पुं० బొప్పి; కదుము.

गुम नाम - वि० పేరు లేని లేక పేరు తెలియని.

गुमराह - वि० దారి తప్పిన; చెడు మార్గమున నడచువాడు.

गुमसुम होना - पुं० నష్టభ్రష్టమగుట.

गुमटी - स्त्री० ఇంటి నడికప్పు.

गुमना - अ०क्रि० పోగొట్టుకొనుట, అదృశ్యమగుట.

गुमान - पुं० గర్వము, అభిమానము, చెడు తలంపు.

गुमानी - वि० అహంభావి ; గర్విష్ఠి.

गुम्मट - पुं० గుమ్మటము.

गुर - पुं० సారము, మూలమంత్రము.

गुरगा - पुं० శిష్యుడు, నమ్మరాని నౌకరు.

गुरदा - पुं० మూత్రపిండము, సాహసము.

गुरबत - स्त्री० పరదేశ గమనము, పరదేశ నివాసము.

गुराब - पुं० మాలకాకి; ఒకవిధమగు పడవ.

गुरिदा - पुं० గుప్తచరుడు.

गुरिया - स्त्री० పూస.

गुरु - पुं० గురువు, బృహస్పతి; वि० బరువైన; గొప్ప.

गुरुआइन - स्त्री० గురువు గారి భార్య; ఉపాధ్యాయని.

गुरुआई - स्त्री० గురువు ధర్మము; నేరుపు.

गुरुद्वारा - पुं० గురువు ఉండు తావు.

गुरुभाई - पुं० సహాధ్యాయుడు.

गुरुमुखी - स्त्री० పంజాబీ భాష లిపి.

गुरु - पुं० ధూర్తుడు. **गुरु-घंटाल** - मु० మహాచతురుడు; ధూర్తాగ్రేసరుడు.

गुरेरना - स०क्रि० घूरना ; ఉరిమి చూచుట.

गुर्ग - पुं० నక్క; తోడేలు.

गुर्जर - पुं० గుజరాతు ప్రాంతపు వాడు.

गुर्राना - अ०क्रि० గుర్రుమని కోపముతో ఉరుముట.

गुर्विणी - वि० स्त्री० గర్భిణీ స్త్రీ.

गुर्वी - वि०स्त्री० బరువైన; విలువైన; ప్రధానమైన; గర్భవతి ; स्त्री० గురుపత్ని.

गुल - पुं० గులాబి పువ్వు; నవ్వునపుడు బుగ్గలయందు పడు గుంట, దీపపు కొడి; నిప్పు కణిక; కణిత; అల్లరి.

गुल करना - मु० దీపము ఆర్పుట.

गुल खिलना - मु० విచిత్రమైన ఘటన సంభవించుట; ఉపద్రవము కలుగుట.

गुलकंद - पुं० గుల కంద.

गुलकारी-स्त्री० లతలు; పువ్వులు చెక్కుట; వేయుట.

गुलगपाडा - पुं० విపరీతమైన గలాభా.

गुलगुल-वि०**गुलगुला;** మెత్తని; మృదువైన.

गुलगुलाना - स०क्रि० రసము పిండుటకు. పూర్వము పండును ఒత్తి మెత్తగా చేయుట.

गुलचा - पुं० ఆప్యాయముగా; ప్రేమగా బుగ్గలమీద వేళ్ళతో మెల్లిగా కొట్టుట.

गुलचाना - स०क्रि० చేతి వేళ్ళతో ఆప్యాయముగా బుగ్గలమీదమెల్లగా కొట్టుట.

गुलचीं-पुं० తోటమాలి; పూలు ఏరువాడు.

गुलछर्रा - पुं० అనుచితమైన భోగవిలాసము.

गुलछर्रा उडाना-मु०భోగవిలాసములో కాలము వెళ్ళ బుచ్చుట.

गुलजार - पुं० పూతోట ; वि०కన్నుల పండుగగా ఉండు.

गुलझटी - स्त्री० చిక్కుముడి; పీటముడి; ముడత.

गुलदस्ता - पुं० పూలగుత్తి ; పుష్పగుచ్ఛము.

गुलदाऊदी - स्त्री० చామంతి పువ్వు.

गुलदान - पुं० పూలు ఉండు పాత్ర; పూల పాత్ర ; Flower-vase.

गुलदाना - पुं० లడ్డూపూస లేక బూందీ.

गुलदुम - पुं० బుల్‌బుల్ పక్షి; పికిలి పిట్ట.

गुलनार - पुं० దానిమ్మ పువ్వు; దానిమ్మ పువ్వు రంగు.

गुलफाम - वि०గులాబి పువ్వువలె మృదువైన రంగుగల లేక శరీరము గల.

गुलबकावली - स्त्री० పసుపు మొక్క మాదిరి తెలుపు పసుపు పచ్చని సువాసన గల పూలు పూయు మొక్క.

गुलबदन - वि० పువ్వు వంటి మృదువైన సొగసైన శరీరము గల; బహుసుందరమైన

गुलबर्ग - पुं० గులాబి రేకు లేక ఆకు; పూరేకు.

गुलरु - वि० అందమైన; సొగసైన ముఖము గల.

गुलरेज - पुं० फुलझडी ; చిచ్చు బుడ్డి.

गुलशन - पुं० పూతోట; పుష్ప వాటిక.

गुलशब्बो - स्त्री० రజనీ గంధా అనబడు పువ్వు లేక పూతీగ.

गुलाब - पुं० గులాబి.

गुलाबजल - पुं० పన్నీరు.

गुलाब - पाश - पुं० పన్నీటి కూజా.

गुलाम - पुं० బానిస; దాసుడు; నౌకరు.

गुलामी - स्त्री० బానిసత్వము; దాసత్వము.

गुलाल - पुं० अबीर ; ఎర్రని బుక్కాపొడి.

गुलिस्ताँ - पुं० పుష్ప వాటిక.

गुलू - पुं० స్వరము; కంఠము; మెడ.

गुलूबंद - पुं० ఒక విధమగు నగ; ఆభూషణము.

गुलूला-पुं० ; **गुलेल**-स्त्री० ; **गुलेला**-पुं० వడిసెల (పిట్టలను పారదోలుటకు ఉపయోగించు); వడిసెల గడ్డ.

गुलेलची ; गुलेलबाज - पुं० बहेलिया ; పక్షివేటకాడు.

गुल्फ - पुं० శీలమండ లేక చీలమండ.

गुल्म-पुं० పొద; సేనాగుల్మము లేక విభాగము; ఒక విధమగు రోగము.

गुल्लक - पुं० గల్లా పెట్టె.

गुल्ला - पुं० గలాభా; మట్టిగొని; ఒక విధమగు మిఠాయి.

गुल्लाला - पुं० ఒక విధమగు ఎర్రని పుష్పము.

गुल्ली - स्त्री० గోటీ బిళ్ళ; బిళ్ళంగోడు; తేనెపట్టు, కణితి, టెంక.

गुल्ली-डंडा - पुं० గోడుంబిళ్ళ ఆట.

गुसल - पुं० స్నానము.

गुसलखाना - पुं० స్నానాల గది.

गुसाँई - पुं० गोसाई ; గోస్వామి; జితేంద్రియుడు; సాదువు.

गुस्ताख - वि० ढीठ ; నదురు బెదురులేని, అదుపు లేని ; అవిధేయుడు ; పొగరు బోతు ; వదరు బోతు.

गुस्ताखी - स्त्री० ढिठाई ; అవిధేయత; అమర్యాద ; పొగరుబోతుతనము.

गुस्ल - पुं० दे० गुसल.

गुस्सा - पुं० క్రోధము ; కోపము.

गुस्सावर - वि० కోపిష్ఠి.

गुस्सैल - वि० ముక్కోపి; చిర్రు బుర్రుమను స్వభావము గల.

गुहना - स० क्रि० पोहना ; గ్రుచ్చుట; కూర్చుట.

गुहर - पुं० गौहर ; ముత్యము; నగ.

गुहराना - स०क्रि० కేకవేసి పిలచుట.

गुहा - स्त्री० गुहा ; గుహ.

गुहार - स्त्री० गुहाई ; సహాయార్థము వేయు గావుకేక.

गुहेरा - पुं० गोह ; ఉడుము.

गुह्य -वि० पोशीदा ; గుప్తమైన; రహస్యమగు, దాచబడిన.

गूँगा - वि० मूक ; మూగ; మాట్లాడలేని.

गूँच - स्त्री० గురింద గింజ.

गूँज - स्त्री० ప్రతిధ్వని; తుమ్మెదల ఝుంకార ధ్వని.

गूँजना - अ० क्रि० ప్రతిధ్వనించుట.

गूँथना - स०क्रि० అల్లుట(జడ మొ ॥) దారముతో కూర్చుట; తడి పిండి మెదిపి బాగుగా కలుపుట.

गूँधना - स०क्रि० నీటిలో తడిపి పిండిమెదిపి సాగదీసి కలుపుట.

गूगल - पुं० గుగ్గిలము.

गूजर - पुं० ఒక గొల్లజాతి; ఒక క్షత్రియ జాతి.

गूदड - पुं० చింపిరి గుడ్డ.

गूदा - पुं० చేప; సారభాగము; గుజ్జు; మెదడు; విత్తులోని పప్పు.

गून - स्त्री० रस्सी ; పడవ లాగు పెద్ద త్రాడు లేక మోకు.
गूनी - स्त्री० गोनी ; నార సంచి; గోనె సంచి.
गूलर - पुं० మేడి (చెట్టు లేక పండు)
गूलर का फूल - मु० ఆకాశ కుసుమము; అలభ్యమగు వస్తువు.
गूह - पुं० మలము; మురికి; రెట్ట.
गृध्र - पुं० రాబందు; గ్రద్ద.
गृह - पुं० గృహము.
गृह मंत्री - पुं० దేశీయాంగమంత్రి.
गृहस्थ - पुं० గృహస్థుడు; కుటుంబీకుడు; ఇంటి యజమాని.
गृहस्थी - स्त्री० గృహస్థ ధర్మము; సంసారము; ఇంటిసామాను.
गृहणी-स्त्री० భార్య; యజమానురాలు.
गेंगटा - पुं० केंकडा ; ఎండ్రకాయ.
गेंडना - स०क्रि० గట్టువేయుట.
गेंडली-स्त्री० कुंडली ; చుట్టు; తాడుచుట్ట.
गेंडा - पुं० చెరుకు గడ పైభాగపు ఆకులు.
गेंडुआ -पुं० తలదిండు; పెద్ద బంతి.
गेंडुरी ; गेंडुली - स्त्री० చుట్టు కుదురు.
गेंडुवा - पुं० दे० गेंडआ.
गेंद - स्त्री० బంతి; చెండు.
गेंदा - पुं० బంతి పువ్వు లేక మొక్క.
गेंगला - वि० మూర్ఖుడు.
गेदा - पुं० రెక్కలు రాని పిట్ట.
गेय - वि० గేయము; పొగడదగిన.
गेरना - स०क्रि० క్రిందపడవేయుట; పార బోయుట; పారవేయుట.
गेरुआ - वि० కాషాయరంగుగల.
गेरु - स्त्री० ఎర్రమన్ను.
गेसू - पुं० కేశజాలము; జుట్టు; స్త్రీలనెత్తి జుట్టు.
गेह - पुं० గృహము; ఇల్లు.
गेहनी ; गेहिनी - स्त्री० గృహిణి; గృహ స్వామిని.
गेही - पुं० గృహస్థుడు.
गेहुआ - वि० बादामी ; గోధుమ వన్నెగల.
गेहूँ - पुं० గోధుములు.
गैंडा - पुं० ఖడ్గమృగము.
गैंती - स्त्री० कुदाल ; గడ్డపార; పార.
गैना - पुं० नाटा बैल ; పొట్టి ఎద్దు.
गैब - पुं० పరోక్షము; అదృశ్యత; అదృశ్య లోకము.
गैबत - स्त्री० చాడీ; పరోక్షమున చేయు నింద వేయు నింద.
गैबदाँ-वि० పరోక్షవిషయము తెలిసినవాడు; అదృశ్య లోకపు విషయమెరిగినవాడు.
गैबानी - स्त्री० నిర్లజ్జ స్త్రీ; కులట; పెద్ద విపత్తు.

गैबी - वि॰ పరోక్షసంబంధమైన; గుప్తమైన; తెలియని.

गैपर - पुं॰ ఏనుగు.

गैया - स्त्री॰ ఆవు.

गैर - वि॰ ఇతరుడు; పరాయివాడు; విరుద్ధ అర్థమునిచ్చు లేక నిషేధ వాచక శబ్దము.

गैरआईनी ; गैर-कानूनी - वि॰ చట్ట విరుద్ధమైన.

गैर आबाद - वि॰ మానవ నివాసములేని; దున్నని, నాటని; బంజరు భూమి.

गैरत - स्त्री॰ లజ్జ; సిగ్గు.

गैर-मानकूला - वि॰ స్థిరమైన; స్థావరము; స్థిరాస్తి.

गैर-मनकहा-स्त्री॰ పెళ్ళికాని స్త్రీ; ఉంపుడు కత్తె.

गैर-मामल;गैर-मामूली-वि॰ అసాధారణ మైన.

गैर-मुनासिब - वि॰ అనుచితమైన.

गैर-मुमकिन - वि॰ అసంభవము.

गैर-वाजिब - वि॰ అయోగ్యమైన.

गैर-हाजिर - वि॰ హాజరుకాని.

गैर-हाजिरी - स्त्री॰అనుపస్థితి;గైరు హాజరు.

गैशतदार ; गैशतमंद - वि॰ సిగ్గుగల; అభి మానము గల.

गैरिक - पुं॰ కాషాయరంగు మట్టి; ఒక ఖనిజ పదార్థము; బంగారము.

गैहान - पुं॰ ప్రపంచము.

गैल - स्त्री॰ దారి; మార్గము.

गैला ; गैलरा - पुं॰ బండి చక్రపుచాలు; బండిదారి.

गैहरी - स्त्री॰ నియత నియమము కంటె ఎక్కువా నిచ్చు శుల్కము.

गोई - स्त्री॰ ఎద్దులజత.

गोंठ - स्त्री॰ ధోవతి కుచ్చిళ్ళు.

गोंठना-स॰क्रि॰మొక్క పోవునట్లు చేయుట.

गोंड - पुं॰ మధ్య ప్రదేశములో కనిపించు ఒక అనాగరిక జాతి.

गोंडा - पुं॰ పశువుల దొడ్డి.

गोंद - पुं॰ జిగురు; బంక.

गो - स्त्री॰ ఆవు; ఇంద్రియములు.

गोइठा - पुं॰ उपला ; పిడక.

गोइँदा - पुं॰ గుప్తచరుడు; గూఢచారి.

गोइंयाँ - पुं॰ ; स्त्री॰ సహచరుడు; సఖుడు; సహచరి; సఖి.

गोखरू - पुं॰ పల్లేరుకాయ.

गोखा - पुं॰ కిటికి; ఇంటికప్పులోని అద్దపు కిటికి

गोचर - पुं॰ పచ్చికబీడు; वि॰ గోచరము కంటికి కనిపించు ; ఇంద్రియానుభూతి కలుగు.

गोज - पुं० अपानवायु ; అపాన వాయువు.
गोजर - पुं०.కాళ్ళజెర్రి.
गोजी - स्त्री० పెద్దకర్ర; లాఠీకర్ర; బాణాకర్ర
गोट - स्त्री० లేసు, జరి; గుడ్డ అంచు.
गोठ - पुं० గోశాల; పర్యటనము; గోష్టి; వినోదయాత్ర; షికారు.
गोठिल - वि० మొక్కబోయిన; మొద్దు బారిన.
गोड - पुं० కాలు; పాదము.
गोडना - स०क्रि० గునపముతో మట్టిని త్రవ్వి తిరగబోయుట.
गोडा - पुं० మంచపుకోడు; చిన్న గుల్మము.
गोडारी पैताना - स्त्री० మంచమునకు కాళ్ళ వైపు భాగము; చెప్పులు.
गोडी - स्त्री० లాభము.
गोत - पुं० గోత్రము; కులము.
गोता - पुं० डुबकी ; మునుక; మునుగు.
गोता खाना - मु० మునుగుట; మోస పోవుట.
गोताखोर - वि० మునకవేయువాడు; మునుగు వాడు.
गोतामार - पुं० సముద్రములో మునిగి ముత్యపు చిప్పలు మొ॥ తీయువాడు ; वि० మునకవేయువాడు.
गोता लगाना-स०क्रि०మునుకలు వేయుట.
गोतिया - पुं० గోత్రజుడు; సగోత్రీకుడు.
गोतीत - वि० అగోచరమైన; జ్ఞానేంద్రియ ములకు గోచరించని.
गोद - स्त्री० ఒడి; **गोद देना** - मु० పెంపక మిచ్చుట. **गोद भरना** - मु० సంతానము కలుగుట; **गोद लेना** ; దత్తత తీసికొనుట **गोद नशीन** - मु० దత్తుడు.
गोदना - पुं० పచ్చ; स०क्रि० పొడుచుట; పచ్చ పొడుచుట; మనస్సుకినాటుకొను పరి హాసము చేయుట.
गोदनी - स्त्री० పచ్చపొడుచుసూది; బొట్టు కడ్డీ
गोदाम - पुं० నిల్వకొట్టు
गोदी - स्त्री० गोद ; ఒడి.
गोधा - पुं० ఉడుము.
गोधूलि ; गोधूली - स्त्री० సాయం సమయము; సంధ్యాసమయము; పచ్చిక బీళ్ళనుండి ఆవులు తిరిగి వచ్చువేళ.
गोन - स्त्री० గోనె సంచి; బస్తాసంచి; పడవ త్రాడు.
गोनिया - पुं० ధాన్యపు బస్తాలు మోయు వాడు; ఎడ్లపై బరువు వేయువాడు; త్రాటితో పడవలాగువాడు; జట్టుకూలి.
गोनी - स्त्री० సంచి; గోనెసంచి.
गोपन - पुं० గుప్తముగా నుంచుట; సాకుట.

महेन्द्री–स्त्री॰ ఇంద్రునిభార్య-శచీదేవి.

महेरा–पुं॰ఒకవిధమైన పక్వానము; మజ్జిగ

महोदधि–पुं॰ సముద్రము.

महोदय–पुं॰ మహాశయుడు;మహాను భావుడు.

माँ–स्त्री॰ మాత; తల్లి.

माँग–स्त्री॰ అడుగుడు; యాచన;ఆవ శ్యకత; పాపిడి.

माँगना–स॰क्रि॰అడుగుట; యాచించుట; కోరుట.

माँछ–पु॰ मछली ;చేప.

माँजना–स॰क्रि॰ తోముట; శుభ్రపరచుట

माँजा–पु॰ చేపలకు మత్తు కలిగించు తొలకరివాన.

माँझ–स्त्री॰ भीतर; లోపల ; पु॰ తేడా; అంతరము.

माँझा–पुं॰ నదిలోని లంక.

माँझिल–क्रि॰वि॰ మధ్యన; మధ్యకు సంబంధించినదిగా; మధ్యనున్న.

माँझी–पु॰ పల్లెమనిషి; పడవనడుపువాడు లేక తోయువాడు.

माँड–पु॰ గంజి.

माँडना–स॰क्रि॰మర్దించుట; పిండిబాగుగ కలిపి సాగదీయుట; మెదుపుట; కాళ్ళతో తొక్కి నునుపుట.

मांडलिक–पु॰మండలమునకు అధిపతి; చిన్న సామంతరాజు.

माँडव–पु॰ వివాహమండపము.

माँडी–स्त्री॰ माँड ;గంజి.

माँत–वि॰ మత్తెక్కిన; పిచ్చెక్కిన.

माँतना–अ॰क्रि॰ మదించుట; పిచ్చెక్కుట.

माँद–वि॰ కళావిహీనమైన; విషాదముగల; ఓడిన; स्त्री॰ అడవి మృగములుండు సొరంగము; గుహ.

माँदगी–स्त्री॰ రోగము; జబ్బు.

माँदा–वि॰అలసియున్న; మిగిలి ఉన్న; రోగి

माँपना–अ॰क्रि॰ పూర్తిగా నిషాలోనున్న.

मांसल–वि॰ అంగప్రత్యంగములు కండలు తిరిగి ఉన్న; పుష్టిగానున్న.

मा;माई–स्त्री॰ చిన్నపూరీని అర్పించి వివాహసమయమున చేయుమాతృపూజ; కుమార్తె; బాలిక; తల్లి.

माइका–पु॰ दे॰ मायका.

माई–स्त्री॰ జనని; తల్లి.

माईका लाल–यौ॰ ఉదారహృదయుడు; వీరుడు; శూరుడు.

माकूल–वि॰ ఉచితమైన;సమంజసమైన; యోగ్యమైన; శ్రేష్ఠమైన.

माखन–पु॰ दे॰ मक्खन.

माखना–अ॰क्रि॰ చిరాకు పడుట; కోపగించుట.

गोश-वारा - पुं० కూడిక; ఒక విధమగు జిగురు; కర్ణకుండలములు; ముత్యపు చిప్పలోనున్న పెద్ద ముత్యము; తలపాగా అంచు; విడివిడిగా స్పష్టముగా వ్రాయబడిన పద్యలు.

गोशा - पुं० కోణము; దిశ; ఏకాంతము; మూల; వింటికొన.

गोश्त - पुं० మాంసము.

गोश्त ख्वार - पुं० మాంసాహారి; ఆమిష భోజి.

गोश्तख्वारी ; गोश्तखोरी - स्त्री० మాంసాహారము.

गोष्ठ - पुं० గోశాల; సమూహము; సలహా.

गोष्ठी - स्त्री० పణమర్మసభ; సంభాషణము.

गोसा - पुं० उपला ; పిడక.

गोसाई ; गोस्वामी - पुं० ఇంద్రియ నిగ్రహుడు; జితేంద్రియుడు; సాధువు; భగవంతుడు; గోస్వామి.

गोह - स्त्री० गोधा ; ఉడుము.

गोहरा - पुं० कंडा ; పిడక.

गोहराना - स०क्रि० సహాయమునకై పెద్దగా పిలుచుట; కేకవేయుట अ०क्रि० పెద్దగా అరచుట.

गौं - स्त्री० ప్రయోజనము; స్వార్థము; అదను.

गौंघात - स्त्री० సరైన అదను; సమయము.

गौं निकलना - मु० స్వార్థము సిద్ధించుట.

गौं पडना - मु० అవసరము కలుగుట.

गौं का चार - मु० స్వార్థపరుడు; స్వార్థి.

गौ - स्त्री० गैया ; ఆవు.

गौख - स्त्री० झरोखा ; చిన్నకిటికి.

गौगा - पुं० కోలాహలము; గలభా; పుకారు.

गौगाई खबर - स्त्री० अफवाह ; పుకారు.

गौचरी - स्त्री० పుల్లరి; ఆవుల పచ్చిక మేపుటకై ఇచ్చెడి పన్ను.

गौज - स्त्री० బడాయి; గప్పాలు; సంభాషణ

गौण - वि० అప్రధానమైన; గుణసంబంధమైన

गौद - पुं० గెల; గుత్తి.

गौदुमा - वि० गावदुम ; ఆవుతోకవలె.

गौनहार - स्त्री० అత్తవారింటికి వెళ్ళు పెళ్ళి కుమారునకు తోడుగా వెళ్ళు స్త్రీ.

गौनहारिन ; गौनहारी - स्त्री० పాట కచేరి వృత్తిగా చేయు స్త్రీ.

गौना - पुं० ద్విరాగమనము; వివాహానంతరము వరుడు వధువును తనతో కూడ తన ఇంటికి తీసుకు వెళ్ళు ఆచారము.

गौर - वि० గౌరవర్ణముగల; ఉజ్వలమైన వన్నెగల.

गौर - पुं० చింతనము; ధ్యానము; తదేక ధ్యానము.

गौर तलब - वि० ఆలోచించదగిన; విచారించ

దగిన; ధ్యానించదగిన.
गौरैया - स्त्री॰ गौरिया ; పిచ్చుక.
गौस - पुं॰ फरियाद ; మొర; మహమ్మదీయ సాధువులకు చెందు ఒక బిరుదు.
गौहर - पुं॰ मोती ; ముత్యము; తెలివి; రత్నము.
गौहरी - पुं॰दे॰ जौहरी.
ग्रंथ - पुं॰ పుస్తకము; గ్రంథము; ముడివైచుట; శిక్కులమత గ్రంథము.
ग्रंथ साहब - पुं॰ శిక్కులమత గ్రంథము.
ग्रंथन -पुं॰ గుచ్చుట; కుట్టుట; జోడించుట.
ग्रंथि - स्त्री॰ ముడి; చిక్కు.
ग्रंथित - वि॰ ముడివేయబడిన; కూర్చబడిన.
ग्रसन - पुं॰ మ్రింగుట ; గ్రహించుట ; గ్రహణము.
ग्रसना - स॰क्रि॰ మ్రింగుట; పట్టుకొనుట.
ग्रसित - वि॰ మ్రింగబడిన; గ్రహించబడిన; పట్టుకొనబడిన; పీడింపబడిన.
ग्रस्त - वि॰ दे॰ ग्रसित.
ग्रहणि ; ग्रहणी - स्त्री॰ అతిసార వ్యాధి.
ग्रामीण ; ग्राम्य - वि॰ గ్రామ సంబంధమైన.
ग्रास - पुं॰ కబళము; ముద్ద; గ్రాసము; గడ్డి.
ग्राह - पुं॰ మొసలి; పట్టు.
ग्राहक - पुं॰ చందాదారుడు; కొనువాడు.
ग्राही - पुं॰ గ్రహించువాడు; పట్టుకొను వాడు.
ग्राह्य - वि॰ గ్రహింపదగినది; స్వీకరించదగినది; పట్టుకొనదగినది.
ग्रीवा - स्त्री॰ गला ; మెడ; కంఠము.
ग्लानि - स्त्री॰ శైథిల్యము; దుఃఖము; తన చెడు ప్రవర్తన యెడల కలుగు దుఃఖము.
ग्वाल ; ग्वाला - पुं॰ గొల్ల మనిషి; గోపాలుడు.
ग्वालिन - स्त्री॰ గోపిక; గొల్ల స్త్రీ.
ग्वैंडा - पुं॰ गोइँडा ; గ్రామ పొలిమేర; గ్రామ సమీప భూమి.

घ

घँघरा - पुं॰ ; **घँघरी** - स्त्री॰ दे॰ घाँघरा
घँघोलना - स॰क्रि॰ నీటిలో కలగలపుట; నీటిని కలయబరచి మురికి చేయుట.
घंट - पुं॰ చనిపోయిన వాని కర్మకాండ సందర్భమున రావి చెట్టుకు కట్టబడు జల పాత్ర; జీవిముంత.
घंटा - पुं॰ గంట; గంట కాలము.
घंटा घर - पुं॰ గడియారపు స్తంభము.
घंटी - स्त्री॰ చిన్నగంట; కాలి చిరుగజ్జె; కొండనాలుక; గంట ధ్వని; చిన్న ఇత్తడి లేక కంచు చెంబు.
घट - पुं॰ కుండ; ఘటము; శరీరము.
घटक - पुं॰ పెళ్ళిళ్ల పేరయ్య; వివాహ సంబంధములు కుదుర్చువాడు; దళారి.

घटकना - స॰క్రి॰ త్రాగివేయుట.

घटती - स्त्री॰ న్యూనత; హీనత.

घटना - अ॰क्रि॰ అగుట; జరుగుట; తగ్గుట; स्त्री॰ ఘటన; ఘట్టము; ఘటించినది.

घटवाई - स्त्री॰ పన్ను వసూలు చేయు రేవుకాపరి; రేవు పన్ను తగ్గుదల.

घटवार - पुं॰ రేవు దగ్గర దక్షిణ పుచ్చుకొను బ్రాహ్మణుడు; రేవు కూలి పుచ్చుకొను వాడు.

घटहा - पुं॰ రేవు గుత్తదారుడు; రేవు దాటించు పడవ.

घटा - स्त्री॰ మేఘము ; మేఘమాల ; సమూహము.

घटाटोप - पुं॰ నలువైపుల క్రమ్మిన మేఘ సమూహము.

घटाना - स॰क्रि॰ తగ్గించుట.

घटाव - पुं॰ తగ్గుదల.

घटित - वि॰ ఘటించిన; జరిగిపోయిన.

घटिया - वि॰ హీనమైన; తక్కువయిన; తుచ్ఛమైన.

घटिहा - वि॰ నీచుడు; ధూర్తుడు; వంచకుడు; వ్యభిచారి.

घट्ठा - पुं॰ శరీరముపై రాపిడివలన ఏర్పడు కాయ.

घडनैल - स्त्री॰ తాటిబొందలతో ఏర్పరచిన సంగడి లేక తెప్ప.

घाड़ा - पुं॰ కుండ.

घड़िया - स्त्री॰ మూస; మట్టికుంపటి; మూకుడు; చిన్నకుండ.

घड़ियाल - पुं॰ మొసలి; పూజా సమయమున మ్రోగించు గంట.

घड़ियाली - पुं॰ గంట వాయించువాడు.

घड़ी - स्त्री॰ గడియారము; గడియ కాలము; అదను సమయము.

घड़ीभर - क्रि॰वि॰ గడియకాలము; క్షణ కాలము.

घड़ीसाज - पुं॰ గడియారములు బాగు చేయువాడు.

घड़ीसाजी - वि॰ గడియారములు బాగు చేయు వృత్తి లేక పని.

घड़ौची - स्त्री॰ నీటిపాత్ర ఉంచు ముక్కాలి పీట.

घतिया - पुं॰ వంచకుడు; మోసగించువాడు.

घतियाना - स॰क्रि॰ దాచుట; మోసగించుట; తన వలలో వేసుకొనుట.

घन - पुं॰ మేఘము; పెద్ద సమ్మెట. वि॰ ఘనమైన; దృఢమైన; దట్టమైన.

घनकना - अ॰क्रि॰ గర్జించుట.

घनघटा - स्त्री॰ దట్టమైన కారు మేఘమాల.

घन चक्कर - वि॰ చపల చిత్తుడు; దేశదిమ్మరి;

మూర్ఖుడు; పుం ఒకవిధము బాణాసంచా.

घनफल - पुं॰ పొడవు; వెడల్పు; లావు లేక ఎత్తు ఈ మూడింటిని గుణించుటవలన వచ్చు ఫలము.

घनसार - पुं॰ కర్పూరము.

घना - वि॰ దట్టమైన.

घनिष्ठ - वि॰ సన్నిహితమైన; అంతరంగికమైన; గాఢమైన.

घनेरा - वि॰ ఒత్తుగానున్న; దట్టమైన; దృఢమైన.

घपचियाना - अ॰क्रि॰ తొట్రుపాటు పడుట; గాబరాపడుట.

घपची - स्त्री॰ రెండు చేతులతోనూ గట్టిగా పట్టినపట్టు.

घपला - पुं॰ గడబిడ ; గందరగోళము.

घबडाना ; घबराना - अ॰क्रि॰ కలత చెందుట; గల్లంతు పడుట; విసుగు చెందుట.

घबराहट - स्त्री॰ వ్యాకులత.

घमंड - पुं॰ గర్వము; అహంకారము.

घमंडी - वि॰ గర్విష్ఠి; అహంకారి.

घमकना - अ॰क्रि॰ గర్జించుట; स॰क्रि॰ గ్రుద్దుట.

घमका - पुं॰ గ్రుద్దుల ధ్వని; గ్రుద్దు.

घमखोर - वि॰ ఎండను సహించువాడు.

घमर - पुं॰ నగారా లేక పెద్ద డోలు మోత.

घमरौल - स्त्री॰ గడబిడ; కోలాహలము; గల్లంతు.

घमासान - वि॰ భయంకరమైన; पुं॰ భయంకర యుద్ధము; దొమ్మి.

घमोरी - स्त्री॰ **अम्हैरी ;** చెమటకాయలు; గ్రీష్మ పొక్కులు.

घर - पुं॰ ఇల్లు; నివాసస్థానము; జన్మస్థానము.

घर आबाद करना - स॰क्रि॰ ఇల్లు నిలబెట్టుట; ఒక ఇంటివానినిగా చేయుట.

घर करना - मु॰ నివసించుట; తావు ఏర్పరచుట.

घर घालना-मु॰ కొంప చెడగొట్టుట; నాశము చేయుట; వంశానికి మచ్చ తెచ్చుట.

घर घालन - वि॰ ఇల్లు నాశము చేయువాడు.

घर घुसडा - वि॰ ఆడంగి సింగడు.

घरजाया - पुं॰ ఇంటి బానిస

घरनी - स्त्री॰ గృహిణి; ఇల్లాలు.

घर फोडी ; घर फोरी - स्त्री॰ ఇంటిలో కయ్యము పెట్టు స్త్రీ.

घरबसा - पुं॰ రంకుమగడు; ఉపపతి.

घरबार - पुं॰ ఇల్లు వాకిలి; కుటుంబము; పిల్లజెల్లలు.

घरबारी ; घरबारू - पुं॰ గృహస్థుడు; పిల్లలు గలవాడు.

घरवाला - पुं० ఇంటి యజమాని; భర్త.
घरवाली - स्त्री० భార్య; ఇంటి యజమానురాలు.
घराऊ - वि० ఇంటికి సంబంధించిన.
घराती - पुं० కన్య పక్షమువారు.
घराना - पुं० खानदान ; వంశము; ప్రఖ్యాతమైన వంశము ; కులము.
घरी - स्त्री० दे० घडी.
घरू - वि० दे० घराऊ.
घरेलू - वि० ఇంటి సంబంధమైన; పెంపుడు.
घरौंदा - पुं० బొమ్మరిల్లు.
घर्रा - पुं० ఒకవిధమైనకాటుక శ్లేష్మము వలన గొంతులో గరగరలాడుట.
घर्राटा - पुं० दे० खर्राटा.
घर्षण - पुं० घरसा ; ఒరిపిడి.
घलना - अ०क्रि० కొట్లాట జరుగుట.
घलाघली - स्त्री० కొట్లాట; చితకబాదుట.
घलुआ - पुं० కొసరు.
घसखुदा - पुं० మూర్ఖుడు; గడ్డిదోకువాడు.
घसना - अ०क्रि० घिसना ; అరుగుట.
घसियारा - पुं० గడ్డిదోకువాడు; గడ్డి అమ్మువాడు.
घसियारिन - स्त्री० గడ్డిదోకు నది; గడ్డి అమ్మునది.
घसीट - स्त्री० గొలుసు కట్టు వ్రాత; ఈడ్పు.
घसीटना - स०क्रि० ఈడ్చుట; గొలుసు కట్టువ్రాత వ్రాయుట.
घहरना ; घहराना - अ०क्रि० గర్జించుట; ఉరుముట; గణగణ మ్రోగుట.
घाँघरा - पुं० ఒక విధమగు పరికిణి.
घाँटी - स्त्री० कौआ ; కొండనాలుక.
घाई - स्त्री० మోసము; గాయము; దెబ్బ; వేలికివేలికి మధ్య నుండు సందు.
घाऊघप - वि० గుట్టుగా పరులసొత్తును కాజేయువాడు.
घाघ - पुं० జిత్తులమారి; అనుభవశాలి; ఇంద్రజాలికుడు.
घाघरा - पुं० दे० घाँघरा.
घाट - पुं० ఘట్టము; రేవు; కొండలోయ स्त्री० చెడుపని; కపటము वि० తరిగిన; తక్కువ.
घाटा - पुं० నష్టము.
घाटा उठाना - पुं० నష్టపడుట.
घाटिया - पुं० తీర్థపురోహితుడు.
घाटी - स्त्री० కొండకనుమ; కొండలోయ.
घात - पुं० దెబ్బ; ఆఘాతము కీడు. स्त्री० స్వార్థసిద్ధికి అనువైన సమయము; పొంచియుండుట; ఎత్తు.
घात में फिरना - मु० తలపెట్టిన కీడు చేయు నిమిత్తం పొంచియుండుట; పొంచి

तिरुगुट.

घातक - पुं० హంతకుడు; చంపువాడు.

घातिनी - स्त्री० హంతకురాలు

घाती - पुं० విశ్వాస ఘాతకుడు.

घान - पुं० ; **घानी** - स्त्री० వాయి.

घाम - पुं० घूप ; ఎండ.

घामड -वि०ఎండ దెబ్బ తగిలిన; మూర్ఖుడు.

घाय - पुं० दे० घाव.

घायल - वि० దెబ్బతిన్న లేక దెబ్బ తగిలిన; గాయపడిన.

घाल ; घाला - पुं० घलुआ ; కొసరు.

घालक-पुं०చంపువాడు;నాశము చేయువాడు.

घालना -स०क्रि०చంపుట; వినాశపరచుట; చెడగొట్టుట; మిశ్రము చేయుట.

घाव - पुं० గాయము; घाव पर नमक छिडकना - मु० పుండు మీద కారం చల్లుట. घाव पूजना या भरना - मु० గాయము మానుట.

घास - स्त्री० గడ్డి; పచ్చిగడ్డి; మేత.

घास-पात-पुं०ఆకు అలము;చెత్తచెదారము.

घास-फूस-पुं० కలుపు మొక్కలు; అక్కరకు రాని వస్తువు.

घास काटना - मु० పనికిమాలిన పని చేయుట; తుచ్ఛమైన పనిచేయుట.

घासलेट-पुं०मिट्टी का तेल ; కిరసనాయిలు.

घासलेटी - वि०पुं० నికృష్టమైన; మురికిగా నున్న; పనికిమాలిన.

घिग्धी - स्त्री० हिचकी ; ఏడుపునందు వచ్చు ఎక్కిలి.

घिग्घी बँधना - अ०क्रि० ఎక్కిళ్ళు వచ్చుట; భయమువలన నోటమాట పెగలక పోవుట.

घिघियाना-अ०क्रि०దేవిరించుట; ప్రాధేయ పడుట.

घिचपिच ; घिचर पिचर - स्त्री० క్రిక్కిరిసి ఉండుట; గొలుసు కట్టు వ్రాత; ఇరుకు वि० క్రిక్కిరిసి ఉన్న; ఇరుకుగానున్న; అస్పష్టముగానున్న.

घिन - स्त्री० घृणा ; ఏవగింపు; అసహ్యము; కోత.

घिनाना - अ०क्रि० అసహ్యపడుట; ద్వేషించుట.

घिनाना ; घिनौना - वि० అసహ్యకరమైన; రోతపుట్టించు.

घिन्नी - स्त्री० గిలక; నూలు గిలక; దారము లేక త్రాడు చుట్టెడు చక్రము.

घिय - पुं० घी ; నెయ్యి.

घिया-स्त्री०लौकी;సొరకాయ, ఆనపకాయ.

घिरना - अ०क्रि०చుట్టబడుట; చుట్టుముట్ట బడుట; ఆవరింపబడుట.

घिरनी - स्त्री॰ दे॰ घिन्नी.

घिर वाना - स॰क्रि॰ ముట్టడింపజేయుట.

घिराई - पुं॰ చుట్టుముట్టడి; పశువుల మేపుడు కూలి.

घिराव - पुं॰ చుట్టుముట్టడి.

घिसकना - अ॰क्रि॰ చల్లగా జారుకొనుట; తొలగుట; జారిపోవుట.

घिसना - स॰क्रि॰ రుద్దుట; అరగదీయుట; अ॰क्रि॰ అరిగిపోవుట.

घिसघिस - स्त्री॰ పనిలో సడలింపు; వదలుట; జాప్యము.

घिसपिस - स्त्री॰ ఒరిపిడి; అన్యోన్యత.

घसाई - स्त्री॰ అరుగుడు; ఒరిపిడి; ఒరిపిడి పట్టినందుకు కూలి.

घिसाव - पुं॰ రాపిడి; ఒరిపిడి; రుద్దుడు.

घिस्सा - पुं॰दे॰ घिसाव.

घी - पुं - నెయ్యి. पाँचों ऊंगली घी में - मु॰ అమితమైన సుఖమబ్బుట.

घी के दिए जलना - मु॰ మనోరథము సిద్ధించుట.

घुँइयाँ - स्त्री॰ आरवी ; చామదుంప.

घुँघची - स्त्री॰ గురివిందగింజ లేక తీగ.

घुँघनी - स्त्री॰ సొతాళించిన శనగలు; భఠాణి వగైరా.

घुँघरारे (बाल) ; घुँघराले - वि॰ ఉంగరములు తిరిగిన (జుట్టు)

घुँघरू - पुं॰ అందియ; కాలికి కట్టు మువ్వ.

घुंडी - स्त्री॰ గుడ్డగుండీ; గుండ్రనిముడి.

घुग्घू - पुं॰ గుడ్లగూబ.

घुघुआना - अ॰क्रि॰ గుడ్లగూబ కూయుట - కూత.

घुटकना - स॰क्रि॰ గుటగుట త్రాగుట; మ్రింగుట.

घुटकी-स्त्री॰ కంఠనాళము; ఆహారనాళము.

घुटना - पुं॰ మోకాలు; अ॰क्रि॰ ఊపిరి సలపకపోవుట; మైత్రి కలుగుట.

घुटन्ना - पुं॰ మోకాళ్ళవరకు ఉండు లాగు.

घुटवाना -स॰क्रि॰ ఊపిరాడకుండా చేయించుట; గొంతుపిసికించుట తలగొరిగించుకొనుట.

घुटाई - स्त्री॰ గొంతు పిసుకు; చదును చేయుట లేక చదును చేయుటకు కూలి.

घुटाना - स॰क्रि॰ (గొంతు) నొక్కించుట.

घुट्टी - स्त्री॰ ఉగ్గు; గుటక.

घुडकना - स॰क्रि॰ కసరుట; అదిలించుట; బెదిరించుట.

घुडकी - स्त्री॰ బెదిరింపు; అదిలింపు.

(बंदर) घुडकी-मु॰ వేళాకోళపు బెదిరింపు.

घुड दौड - स्त्री॰ గుఱ్ఱపు పరుగు.

घुडसवार - पुं॰ గుఱ్ఱముపై నెక్కినవాడు;

గుఱ్ఱపు స్వారి చేయువాడు.

घुडसार ; घुडसाल - स्त्री॰ अस्तबल అశ్వశాల.

घुण ; घुन - पुं॰ కాష్ఠపు కీటకము; కొయ్యను తొలుచు ఒక పురుగు.

घुनना - अ॰क्रि॰ పురుగుతొలిచిన కారణముగా బోలగుట.

घुन्ना - पुं॰ తన చెడు భావములను మనసులోనే ఉంచుకొనువాడు; మితభాషి.

घुप - वि॰ కటిక చీకటిగానున్న; గాఢాంధకారముగానున్న.

घुमक्कड - वि॰ తిరుగుబోతు; అతిగా తిరుగువాడు.

घुमटा - पुं॰ తలతిరుగుడు; తలదిమ్ము.

घुमडना - अ॰क्रि॰ వర్షపు మబ్బు క్రమ్ముకొనుట.

घुमरना - अ॰क्रि॰ కర్ణకఠోరమైన శబ్దము చేయుట.

घुमरी - स्त्री॰ నీటిసుడి; తల తిరుగుట.

घुमाना - स॰क्रि॰ నలువైపుల త్రిప్పుట.

घुमाव - पुं॰ తిరుగుడు; మలుపు; చుట్టు.

घुमाव-फिराव - पुं॰ డొంక తిరుగుడు; పేచీమాట.

घुरघुराना - अ॰क्रि॰ గొంతులో గురగుర మనుట.

घुरघुराहट - स्त्री॰ గురగురధ్వని; గురగుర మనుట.

घुरबिनिया - स्त्री॰ పరిగ ఏరు స్త్రీ; పెంట; ధూళి; దుమ్ములోని వస్తువులు ఏరు స్త్రీ.

घुलना - अ॰क्रि॰ కలిసి మెలిసి పోవుట; లీనమైపోవుట; ద్రవ పదార్థములో కలసి పోవుట.

घुलाना - स॰क्रि॰ కరిగించుట; మేళవించుట; మెత్తపరచుట.

घुसना - अ॰क्रि॰ దూరుట; ప్రవేశించుట; చొచ్చుట.

घुसाना - स॰क्रि॰ చొచ్చుట; దూర్చుట; ప్రవేశింపజేయుట; గ్రుచ్చుట.

घुसपैठ - स्त्री॰ ప్రవేశము; చొచ్చు; చొరవ.

घुसेडना - स॰क्रि॰ द॰ घुसाना.

घूँघट - पुं॰ ముసుగు; **घूँघट काढना** - स॰क्रि॰ ముసుగు వేసుకొనుట.

घूँघर - पुं॰ మెలి తిరిగిన; వెంట్రుకలు; ఉంగరాల జుట్టు.

घूँचा - पुं॰ घूँसा ; గ్రుద్దు.

घूँट - पुं॰ గుక్క; గుక్కెడు; గుటక.

घूँटना - स॰क्रि॰ గుక్క వేయుట; త్రాగుట.

घूँटी - स्त्री॰ घुट्टी ; ఉగ్గు.

घूँसा - पुं॰ గ్రుద్దు.

घूँसेबाजी - स्त्री॰ ముష్టియుద్ధము; గుద్దు

లాటం.

घूघू - पुं० గుడ్లగూబ (పక్షి)

घूम - स्त्री० తిరుగుడు.

घूमघुमारा - वि० चक्करदार పెద్ద మలుపు గల; చుట్టు తిరుగుడు గల; మత్తెక్కిన.

घूमघुमाव - वि० दे० घूमघुमारा.

घूमना-अ०क्रि० తిరుగుట; చుట్టు తిరుగుట; సవారు చేయుట.

घूर - पुं० పెంటపోగు; చెత్త చెదారము.

घूरना - अ०क्रि० గుడ్లురిమి చూచుట; కోపముగా చూచుట; గుడ్లురుముట.

घूरा - पुं० పెంటపోగు.

घूस - स्त्री० లంచము; పందికొక్కు.

घूसखोर - वि० లంచగొండి.

घृणा - स्त्री० ఏవగింపు; ఘృణ; అసహ్యము; రోత.

घृणित ; घृणास्पद - वि० రోతైన; అసహ్యకరమైన; ఘృణాస్పదమైన.

घृणी-वि० అసహ్యించుకొనువాడు; ఏవగించుకొనువాడు.

घृत - पुं० घी ; ఘృతము; నెయ్యి.

घेंटा - पुं० పంది పిల్ల.

घेघा - पुं० ఆహారనాళము; అన్ననాళము; కంఠము వాయు జబ్బు.

घेर - पुं० చుట్టుకొలత; పరిధి.

घेरघार - स्त्री० నలువైపులనుండి చుట్టబడి; పరివ్యాప్తి; విస్తారము; బ్రతిమాలుట; ముఖస్తుతి.

घेरना - स०क्रि० చుట్టుముట్టుట; ఆవరించుట; ఆక్రమించుట.

घेरा -पुं० ఆవరణము; ప్రహరీ; చుట్టుకొలత.

घैला - पुं० కుండ; కలశము.

घोंघा - पुं० నత్తగుల్ల; గోధుమగింజపై పొట్టు; నిస్సారమైన మూర్ఖతగల.

घोंघाबसंत - वि० మహామూర్ఖుడు; పరమ మూర్ఖుడు.

घोंचा - पुं० గుత్తి; గెల; కొమ్ములు లేని ఎద్దు; బోడి ఎద్దు.

घोंची - स्त्री० బోడి ఆవు.

घोंचू - पुं० తెలివి లేనివాడు; మూర్ఖుడు; మతిమందుడు.

घोंटना - स०क्रि० గడగడ త్రాగుట; జీర్ణించుకొనుట; మ్రింగుట గొంతు నులుపుట; వల్లెవేయుట.

घोंसला - पुं० పక్షిగూడు.

घोटना - स०क्रि० నూరుట; రుబ్బుట; మెరుగు పెట్టు; చిత్రికపట్టుట; గొంతు నులుపుట; వల్లెవేయుట; క్షౌరము చేయించుట.

घोटा - पुं० క్షౌరము; పశువుల మందు

గొట్టము; మెరుగు పెట్టెడి పనిముట్టు.

घोटनी - स्त्री० పాత్రము.

घोटाला - पुं० గోల; గడబిడ.

घोडा - पुं० గుఱ్ఱము.

घोडिया - स्त्री० చిన్న గుఱ్ఱము; గోడను కొట్టు నంకె లేక మేకు.

घोडी - स्त्री० ఆడగుఱ్ఱము

घोरिला - पुं० పిల్లలు ఆడుకొను కొయ్య గుఱ్ఱము.

घोल ; घोला - पुं० పూర్తిగా కలిసి మెదిపిన పేయము; నీళ్ళు కలియని మజ్జిగ.

घोष - पुं० గొల్ల మనిషి; గొల్ల పల్లె; గోశాల; మేఘ గర్జన.

घोषणा-स्त्री० मुनादी ; చాటింపు; ప్రకటన.

घोषी ;घोसी-पुं० గొల్లమనిషి, పాలు; పెరుగు మొదలగు అమ్మువాడు.

घौद - पुं० పళ్ళగెల (అరటిమొ॥) లేక గుత్తి.

घ्राण - स्त्री० ముక్కు; వాసన; వాసన చూచు శక్తి.

घ्राणेंद्रिय - स्त्री० नाक ; ముక్కు.

घ्राता - वि० వాసనచూచువాడు.

च

चंग -स्त्री० డప్పు మాదిరి ఒక చిన్న వాద్యము; గాలి పటము.

चंगा - वि० స్వస్థతగల; ఆరోగ్యము గల.

चंगुल - पुं० పంజా; పట్టు, వశము; పక్షుల గోరు ; అరి

चंगुल में फँसना - मु० చేతికి లేక చేతిలో చిక్కుట.

चंगेर ; चंगेरी - स्त्री० పూలు ఉంచు పాత్ర, పూబుట్ట; పిల్లలను పరుండబెట్టు వెదురు బద్దల ఉయ్యల.

चंचरी ; चंचरीक - स्त्री० తుమ్మెద; భ్రమరి; హోళి పండుగ దినముల పాడు ఒకపాట, హరిప్రియ అనబడు ఒక ఛందము - పద్యము.

चंचु - पुं० ఆముదపు చెట్టు; లేడి; स्त्री०चोंच; పక్షుల ముక్కు.

चंट - वि० ధూర్తుడు; పాషండుడు; జిత్తుల మారి.

चंड - वि० కఠోరమైన; తీక్షణమగు; క్రోధముగల, पुं० వేడిమి.

चंडाल - पुं० చండాలుడు; తుచ్ఛుడు, అంట రానివాడు.

चंडाल चौकडी-स्त्री० దుష్టసమూహము; రౌడీదండు.

चंडालिनी - स्त्री० దుర్మార్గురాలు; అంట రానిది; దుశ్చరిత్ర స్త్రీ.

चंडावल - पुं० సైన్యమునకు వెనుక భాగమున ఉండి పహారా కాయు వీరసైనికుడు.

चंडू - पुं० నల్లమందునుండి తయారగు ఒక మాదకపదార్థము.

चंडूबाज - पुं० త్రాగుబోతు.

चंडूल - पुं० ఒక విధమగు బూడిద రంగు పక్షి.

चंद-पुं० కొంత; కొన్ని; కొందరు ; చంద్రుడు; 'చందబరదాయి' అనబడు ఒకహిందీకవి.

चंदन - पुं० మంచి గంధము.

चंदराना - स०क्रि० తెలిసియే తెలియనట్లున నటిస్తూ మోసగించుట.

चंदला - पुं० బట్టతల గల.

चंदवा - पुं० నెమలి పురికన్ను; మేలుకట్టు; చాందిని.

चंदा - पुं० చంద్రుడు; చందా.

चंदोवा - पुं०दे० चंदवा.

चंद्रबिंदु - पुं० ' ँ '; అర్ధానుస్వార బిందువు.

चंद्रवार - पुं० సోమవారము.

चंद्रहास - पुं० రావణుని ఖడ్గము; ఖడ్గము.

चंद्रातप - पुं० వెన్నెల; ఆరుబయట.

चंद्रिका - स्त्री० వెన్నెల; నెమలి పురికన్ను.

चंपई - वि० సంపెంగ వన్నెగల.

चंपक - पुं० चंपा ; సంపెంగ.

चंपत - वि० गायब ; అదృశ్యమైన; అంతర్ధానమైన.

चंपना - अ०क्रि० బరువు; కృతజ్ఞత; సిగ్గు మొదలగు వలన కృంగిపోవుట.

चंपू - पुं० గద్య పద్య మిశ్రిత కావ్యము.

चंबल - स्त्री० ఒకనది; భిక్షాపాత్ర; నీటి వెల్లువ; వరద; వ్యవసాయము కొరకు నదిలోని నీరు పొలమునకు గూడ ద్వారా తోడిపంపుట.

चँवर - पुं० వింజామరము.

चँवरदार - पुं० వింజామరము వీచువాడు.

चक - पुं० చక్రవాక పక్షి; చక్రము.

चकई - स्त्री० చక్రావాక పక్షిణి.

चकचून ; चकचूर - वि० చూర్ణము చేయ బడిన; బహు అలసిన.

चकती - स्त्री० గుండ్రని లేక నాలుగు కోణ ములు గల పట్టీ లేక అతుకు గుడ్డముక్క.

चकचूरना - स०क्रि० చూర్ణము చేయుట; పొడిచేయుట.

चकचौधना - अ०क्रि० కళ్ళుమిరుమిట్లు గొల్పుట; ఆశ్చర్యపడుట.

चकता - पुं० ; **चकती** - स्त्री० మాసిక; అతుకు; మచ్చ, మరక.

चकत्ता - पुं० దద్దురు; శరీరము మీది గుండ్రని మచ్చ.

चकनाचूर - वि० బాగుగ పొడియైన; ఎక్కువగా అలసిపోయిన.

चकपक - वि० हक्काबक्का ; చకితుడైన;

స్తంభితుడైన.

चकपकाना - अ॰क्रि॰ స్తంభించిపోయిన; అతిగా ఆశ్చర్యము నొందుట.

चकरी - स्त्री॰ ప్రదక్షిణ.

चकबंदी - स्त्री॰ భూమిని అనేక భాగము లుగా విభజించుట.

चकबस्त - वि॰ చిన్నచిన్న ముక్కలుగా విభజింపబడిన భూమి. **पुं॰** కాశ్మీరు బ్రహ్మణులలో ఒకశాఖ.

चकमक - पुं॰ చకుముకి రాయి.

चकमा - पुं॰ మోసము; టక్కు.

चकरबा - पुं॰ సంకట స్థితి; సందిగ్ధావస్థ; పోట్లాట.

चकराना - अ॰क्रि॰ దిగ్భ్రమ జెందుట; తల తిరుగుట; ఆశ్చర్యము నొందుట.

चकरानी - स्त्री॰ नौकरानी ; పనికత్తె; దాసి.

चकरी-स्त्री॰ चक्की ; తిరుగలి; ఒక విధమగు ఆటబొమ్మ.

चकला -पुं॰ రొట్టెలు ఒత్తు పీట లేక రాయి వేశ్యలుండు చోటు.

चकलाना - स॰क्रि॰ మొక్క పీకివేరొకచోట నాటుట; వెడల్పు చేయుట.

चकली - स्त्री॰ గంధపుసాన; నూతి గిలక.

चकवा - पुं॰ చక్రవాకము.

चकवाना -अ॰क्रि॰ ఆశ్చర్యమునొందుట.

चकाचक-वि॰ लथपथ ; బాగుగా తడిసిన; తృప్తినొందిన; పొట్టనిండుగ.

चकाचौंध - स्त्री॰ కళ్ళుమిరుమిట్లు గొల్పుట; ఆశ్చర్యము నొందుట.

चकाबू -पुं॰ చక్రవ్యూహం; పద్మ వ్యూహం.

चकित - वि॰ చకితమగు; ఆశ్చర్యము నొందిన.

चकिताई - स्त्री॰ ఆశ్చర్యము; విస్మయము.

चकुला - पुं॰ चेंटुआ ; పక్షి శావకము.

चकोटना - स॰क्रि॰ గిల్లుట; గీరుట.

चकोतरा- पुं॰ దబ్బకాయ; గజ నిమ్మకాయ.

चकोर - पुं॰ చకోరపక్షి.

चकोह - पुं॰ भंवर ; నీటిసుడి.

चक्क - पुं॰ చక్రవాక పక్షి; కుమ్మరి సారె లేక చక్రము.

चक्कर - पुं॰ చక్రము; భ్రమణము; చిక్కు; నీటిసుడి.

चक्कर खाना - अ॰क्रि॰ చక్రమువలె తిరు గుట; కలత జెందుట.

चक्करदार - वि॰ చిక్కుతోకూడిన; చక్రము వలె చుట్టు తిరిగెడు; డొంక తిరిగెడు.

चक्कर मारना - अ॰क्रि॰ వంకర టింకరగా తిరుగుట; ఇటు అటు తిరుగుట.

चक्कर में आना या पडना - मु॰ మోస పోవుట; భ్రమించుట; పరిభ్రమించుట.

चक्कर लगाना - पुं० నలువైపుల తిరుగుట.

चक्का - पुं० చక్రము; కుమ్మరి సారె; గడ్డ; రాతి ముక్క.

चक्की - स्त्री० తిరుగలి.

चक्कू - पुं० చాకు.

चक्र - पुं० చక్రము.

चक्षु ; चख - पुं० నేత్రము.

चख ; चख चख - पुं० పోట్లాట; తకరారు; పరస్పర దూషణ.

चखना - स०क्रि० రుచి చూచుట.

चखाचखी - स्त्री० విరోధము; వైరము.

चखाना - स०क्रि० రుచి చూపుట.

चगड - पुं० జిత్తులమారి; ధూర్తుడు.

चगताई ; चगत्ता - पुं० మంగోలు వంశీయులు ; బాబరు, అక్బరు మొదలగు చెంగేజఖాన్ వంశీయులు.

चचा - पुं० తండ్రి సోదరుడు.

चचींडा - पुं० పొట్లకాయ.

चची - स्त्री० తండ్రి సోదరుని భార్య.

चचेरा - वि० అన్నదమ్ముల ; चचेरे भाई; అన్నదమ్ముల పిల్లలు.

चट - क्रि०वि० झट ; వెంటనే; తక్షణమే.

चट कर जाना -मु० పూర్తిగా తినివేయుట; పరాయి వాని వస్తువును మ్రింగివేయుట; అపహరించుట; తీసుకున్న వస్తువును తిరిగి ఇవ్వకపోవుట.

चटक - स्त्री० తళుకు బెళుకు; మొగ్గలు విచ్చుచప్పుడు; पुं० పిచ్చుక.

चटकमटक - स्त्री० సింగారము; అలంకరణ; ఒయ్యారము.

चटकना - स्त्री० చటుక్కున విరుగుట; పగులుట; కోపించుట; మెటికలు విరుచుట; చటమని మొగ్గలు వికసించుట पुं० చెంప దెబ్బ.

चटकनी - स्त्री० తలుపు గొళ్ళెము.

चटका - पुं० స్ఫూర్తి; తొందర.

चटकाना - स०क्रि० విరుచుట; మెటికలు విరుచుట; కోపము కలిగించుట; త్రుంచుట; రెచ్చగొట్టుట.

चटकारा - वि० రుచిగల; చంచలమైన; తీక్ష్ణమైన; లొట్టలు వేయు (తుదకు)

चटकीला - वि० भडकीला ; తళుకు తళుకుమను ; రుచిగల.

चटनी - स्त्री० పచ్చడి.

चटपट - क्रि० वि० झटपट ; వెంటనే; తక్షణమే.

चटपटा - वि० రుచిగల; కారము; పులుపు రుచిగల.

चटपटी - स्त्री० కలత; హడావిడి; వ్యాకులత वि०(स्त्री०) రుచిగల; ఘాటైన.

चटवाना - स०क्रि० నాకించుట; పదును పెట్టించుట; లంచమిచ్చుట.

चटशाला ; चटसार - स्त्री० పిల్లలబడి; చిన్న పిల్లల పాఠశాల.

चटसे-क्रि०वि०झट से ; వెంటనే; తక్షణమే.

चटाई - स्त्री० చాప.

चटाना - स्त्री०क्रि० दे० चटवाना.

चटापटी - स्त्री० తొందర; హడావిడి; వ్యాకులత; కలరా మొదలగు వ్యాధి సోకి కుప్పలు కుప్పలుగా ప్రజలు మరణించుట.

चटावन - पुं० అన్నప్రాశన.

चटयल - वि० मिचाट ; చెట్టు చేమాలేని (ప్రదేశము).

चटु - पुं० చాటుకారిత; ముఖస్తుతి.

चटोरा - वि० తిండివాపిరి; రుచి వాపిరి; లోభి.

चटोरापन - पुं० తిండి వాపిరితనము.

चट्टा - पुं० బొబ్బ; దద్దురు; మచ్చ; వాత; శిష్యుడు; ఆరు బయలు; వెదురు చాప.

चट्टान - पुं० పెద్ద రాతి బండ.

चट्टा-बट्टा - पुं० కొయ్యబొమ్మల సమూహము;గారడీవాని సంచీనుండి బయటకు తీయబడు గోలీలు.

(एकही थैली के) चट्टे-बट्टे - मु० ఒకేరకమైన మనుష్యులు.

चट्टी - स्त्री० కొయ్య చెప్పులు; మడమమీద లేని చెప్పులు ; పాదుకలు.

चट्टू - वि० दे० चटोरा.

चड चड - पुं० పెళపెళమనుట.

चडी - स्त्री० తన్ను; ఎగిరి తన్నుట.

चड्डी - स्त्री० పొట్టిలాగు; చడ్డీ.

चड्डी - पुं० ఒక విధమగు పిల్లల ఆట; వీపు మీదనెక్కి స్వారీ చేయునట్టి ఆట.

चढत ; चढन - स्त्री० దేవునికిచ్చు కానుక.

चढना -अ०क्रि० ఎక్కుట; వృద్ధినొందుట.

चढाई - स्त्री० ఆక్రమణ; దాడి; ఎక్కుడు; దేవునకిచ్చు కానుక లేక మొక్కు తీర్చుకొనుట.

चढा-उतरी-स्त्री० మాటి మాటికి ఎక్కుట దిగుట; ఎగుడు దిగుడు.

चढा-उपरी ; चढा-चढी-स्त्री० పోటాపోటి ; लाग-डाट.

चढाना - स० क्रि० ఎక్కించుట; ఎక్కుపెట్టుట; (బాణము) దేవునికి అర్పించుట; పూయుట; తాగుట.

चढाव - पुं० ఎక్కుడు; పెరుగుట; వృద్ధి.

चढावा - पुं० వివాహ సమయమున వధువుకు వరపక్షము వారు కానుకగా ఇచ్చు నగ.

चढावा-बढावा देना-मु० ఉత్సాహ పరచుట; ఆవేశపరచుట.

चढैत - पुं० ఎక్కువాడు.

चणक - पुं० चना; శనగలు.

चतुरंग-पुं० రథ,గజ, అశ్వ పదాదుల సైన్యము; చతురంగ సైన్యము.

चतुर - वि० చతుర్వము గల; జిత్తులమారి; బుద్ధి కుశలుడు.

चतुराई - स्त्री० चालाकी ; బుద్ధిగతనేర్పు; చాతుర్యము.

चतुष्पद - पुं० నాలుగు కాళ్ళుగలది - పశువు.

चद्दर - स्त्री० దుప్పటి.

चनक - पुं० चना ; శనగలు.

चनखना - अ०क्रि० नाराज होना ; కోపగించుట.

चपकना - अ०क्रि० चिपकना ; అంటుకొనుట.

चपकलश;चपकुलिश-स्त्री० ఇరకాటము; ఇబ్బంది; కాఠిన్యము; గొప్ప సమూహము - గుంపు.

चपड-चपड - स्त्री० కుక్కల కతుకుడు.

चपडा - पुं० శుభ్రపరచిన లక్కరేకు; ఒక ఎర్రని పురుగు.

चपत - स्त्री० चाँटा చెంపదెబ్బ.

चपना - अ० क्रि० ఒత్తిడికి లోనగుట; అణగుట; నలిగిపోవుట; సిగ్గుపడుట.

चपनी - स्त्री० మూకుడు; చిన్నగిన్నె (కప్పు) కొబ్బరి పెంకు కమండలము.

चपरगट्टू - पुं० దౌర్భాగ్యుడు.

चपरना - अ०क्रि० ఒండొరులు కలిసికొనుట; మోసగించుట; త్వరపడుట.

चपरा - अव्य० వెంటనే; తక్షణమే.

चपरास - स्त्री० బంట్రోతు ధరించు బిళ్ళ.

चपरासी - पुं० బిళ్ళబంట్రోతు.

चपल - वि० చంచలమైన; చపలమైన; తొందరగల.

चपलता- स्त्री० చాంచల్యము, అస్థిరత.

चपला - स्त्री० మెరుపు; లక్ష్మి; వేశ్య.

चपाती - स्त्री० ఒక విధమగు గోధుమ రొట్టె.

चपाना - स०क्रि० సిగ్గుపడునట్లు చేయుట; అణచునట్లు చేయుట; రెండు త్రాళ్ళను జోడించుట.

चपेट - स्त्री० దుముకుడు; చెంపదెబ్బ; అఘాతము; అదుము.

चपेटना - स०क्रि० పైనపడి అదుముట; బలవంతాన పారిపోవునట్లు చేయుట; భయపెట్టుట; కసరుట.

चप्पन - पुं० లోతులేని చిన్న గిన్నె.

चप्पल - पुं० చెప్పులు.

चप्पा - पुं० కొద్దిచోటు; జానెడు చోటు; బెత్తెడుచోటు.

चप्पू - पुं० పడవ తెడ్డు.

चबक - स्त्री० నొప్పి; తీపు; బాధ.

चबकना - अ०क्रि० తీపు పుట్టుట; నొప్పి పెట్టుట.

चबाई - पुं० चवाई ; चुगलखोर ; చాడీలు చెప్పుడు; చెడు ప్రచారము చేయువాడు.

चबाना - स०क्रि० నములుట.

चबूतरा - पुं० అరుగు; వేదిక.

चबेना - पुं० నములుడు పదార్థము; నమిలి తిను పదార్థము ; శనగలు; గుగ్గిలు మొ॥

चबेनी - स्त्री० అల్పాహారపు పదార్థములు.

चभाना-स० क्रि० खिलाना; తినిపించుట; భోజనము పెట్టుట.

चभोरना - स०क्रि० ముంచుట (నీటిలో) తడుపుట; ముంచి తేల్చుట.

चमक - स्त्री० తళుకు; మెరుపు; కాంతి.

चमक-दमक - स्त्री० తళుకు బెళుకు; వెలుతురు ; तडक-भडक.

चमकदार - वि० తళుకు బెళుకుగల.

चमकना - अ०क्रि० తళుక్కుమనుట; మెరయుట.

चमकीला - वि०दे० चमकदार.

चमगादड ; चमगीदड - पुं० గబ్బిలము.

चमचम - स्त्री० ఒకవిధమగు బెంగాలు ప్రాంతపు మిఠాయి.

चमचमाना - स०क्रि० మెరపించుట; अ०क्रि० దీప్తి మంతమగుట.

चमचा ; चम्मच - पुं० చంచా.

चमटना - अ०क्रि० दे० चिमटना.

चमडा - पुं० చర్మము; తోలు; తొక్క.

चमडा उधेडना या खींचना - मु० తొక్క వలుచుట; చితకబాదుట.

चमडी - स्त्री० తోలు; తొక్క; చర్మము.

चमत्कार - पुं० వింత; చమత్కారము; తమాషా.

चमत्कारी ; चमत्कृत - वि० వింతైన; అద్భుతమైన.

चमत्कृति - स्त्री० चमत्कार - చమత్కారము.

चमन - पुं - పూతోట; ఉద్యానవనము.

चमनिस्ताँ ; चमनिस्तान - पुं० फुलवारी; పూతోట.

चमर - पुं० चँवर ; వింజామరము.

चमरस - पुं० చెప్పుపుండు; చెప్పు రాపిడి వలన కలుగు పుండు.

चमरौंधा - पुं० चमौवा ; చౌకబారు చెప్పులు.

चमाचम - वि० దగదగా మెరయు; దేదీప్య మానమైన.

चमार - पुं० తోలుపాదరక్షలు తయారు చేయు ఒక జాతి మాదిగ.

चमारिन ; चमारी - स्त्री० మాదిగ స్త్రీ.

चमू - स्त्री० सेना ; సైన్యము.

चमेलिया - वि० మల్లెమాదిరి.

चमेली - स्त्री० మల్లె.

चमोटी - पुं० కత్తికి పదును పెట్టెడు తోలు పట్టా.

चमोटी - स्त्री० కొరడా, సన్నని బెత్తము.

चम्मच - पुं०द० चंचा.

चय - पुं० సమూహము; కుప్ప; పోగు; దిబ్బ; అరుగు.

चयन - पुं० పోగుచేయు పని; సంగ్రహము; ఎన్నుట; ఏలుట; యజ్ఞము; క్రతువు సందర్భములో చేయు అగ్నిసంస్కారము.

चर - पुं - గుప్తచరుడు; గూఢచారి; वि०చరించునట్టి.

चरई - स्त्री० नाँद ; పశువులు నీళ్ళు త్రాగు తొట్టి; పశువులు మేతనుంచు తొట్టి.

चरक-पुं० గూఢచారి; దూత; ఒక ఆయుర్వే దాచార్యుడు.

चरका - पुं० స్వల్పమైన గాయము; వాత; మోసము ; నష్టము.

चरख - पुं० కుమ్మరి సారె; నూతి గిలక; రాట్నము.

चरखा - पुं० రాట్నము; నూతి గిలక.

चरखी - स्त्री० ప్రత్తిరాట్నము; బావిగిలక; కుమ్మరి సారె; చక్రము.

चरचना - स०क्रि० మంచి గంధము మొ॥ పూయుట.

चरण - पुं० పాదము; పద్యపాదము లేక చరణము.

चरती - पुं० వ్రతదినమున ఉపవాసము చేయనివాడు.

चरना - स०क्रि० పశువులు మేయుట.

चरनी - स्त्री० పశువుల మేత బీడు.

चरपर - पुं० చెంపదెబ్బ; మోసగాడు; ధూర్తుడు.

चरपरा - वि० ఘాటైన; కారమైన; బాధ అయిన.

चरपराहट - स्त्री० ఘాటుదనము; తీక్షణ మైన రుచి; కురుపు లేక పుండు తీపు; ద్వేషము.

चरफराना - अ०क्रि० బాధ లేక నొప్పితో తన్నుకొనుట.

चरब - वि० తీక్షణమైన; తీవ్రమైన; పదునైన.

चरबाँक ; चरबाक - वि० నేర్పుగల; చాతుర్యముగల; జంకులేని.

चरबा - पुं० खाका;నకలు; ప్రతిరూపము.

चरबी - स्त्री० క్రొవ్వు.

चरम - वि० తుది; కడపటి.

चरबाई - स्त्री० మేత; పుల్లరి.

चरबाहा - पुं० పశువుల కాపరి; పశువులను పచ్చిక బయళ్ళలో మేపువాడు.

चरवैया - पुं० గడ్డి మేయు నది (పశువు) పశువులను మేపువాడు.

चरस - पुं० మోటబాన; గంజాయి మొక్క నుండి తయారుచేయబడు ఒక మత్తు పదార్థము.

चरसा - पुं० పశుచర్మము; మోట లేక పెద్ద తోలు సంచి.

चराई - स्त्री० दे० चरवाई.

चरागाह - पुं० మేతబీడు; పచ్చికబీడు.

चराचर - वि० జడ; చేతనములు; पुं० సమస్త విశ్వము.

चराना - स०क्रि० మేపుట; పశువులను మేపుట; మాటల్లో దారి తప్పించుట; మోసగించుట.

चरावर - स्त्री० నిరర్థక ప్రసంగము; వట్టి వాగుడు.

चरिंद ; चरिंदा - पुं० మేతమేయు పశువు.

चरिंद-परिंद - पुं० పశుపక్ష్యాదులు.

चरित - पुं० ప్రవర్తన; నడవడి; జీవిత చరిత్ర; స్వభావము.

चरितार्थ - वि० సిద్ధించిన; కృతార్థతపొందిన.

चरित्तर - पुं० ధూర్తత; కపట పూరిత ప్రవర్తన.

चरित्र - पुं० స్వభావము; నడవడి; చరిత్రము.

चरित्रवान - वि० సచ్చరిత్రుడు; మంచి స్వభావము గల.

चरी - स्त्री० మేత; మేతబీడు.

चरु - पुं० హోమాన్నము; హోమాన్న పాత్ర; పచ్చికబీడు.

चरेरा - वि० కరుకుగానున్న; కర్కశమైన.

चरैया - वि० మేయునది; మేపువాడు.

चर्ख - पुं०दे० चरख.

चर्खा - पु०दे० चरखा.

चर्चन - पुं० గంధపు పూత.

चर्चा - स्त्री० వాదవివాదము; సంభాషణము; చర్చ; లేపనము.

चर्चित - वि० పూయబడిన; చర్చింపబడిన.

चर्पट - पुं० చెంపదెబ్బ; లెంపకాయ; తెరచిన అరచేయి.

चर्ब - वि० నున్నని; లావుగానున్న.

चर्बजबाँ ; चर्बजबान - वि० खुशामदी; ముఖస్తుతి చేయువాడు.

चर्राना - अ०क्रि० సరదాపడుట; కొద్దిగా నొప్పిపుట్టుట; ప్రబలమైన కోరిక కలుగుట.

चर्वण - पुं० నములుట; నములు పదార్థము; నెమర.

चर्वित चर्वण - पुं० నమలినది మరల నములుట; నెమరవేయుట; చేసిన దానినే మరలు చేయుట; చెప్పిన దానినే మరల

చెప్పుట

चल - वि० చంచలమైన, అస్థిరమైన.

चलचलाव-पुं० चलाचली ; ప్రయాణపు హడావిడి; ప్రస్థానము; మృత్యువు.

चलता - वि० వాడుకలో నున్న; ప్రచారములో నున్న.

चलता करना - मु० हटाना ; తొలగించుట; ప్రక్కన పెట్టుట, పారిపోవునట్లు చేయుట.

चलता बनना - पुं० వెళ్ళిపోవుట

चलती - स्त्री० ప్రతిష్ఠ; గౌరవము; మర్యాద.

चलन - पुं० పోకడ; ఆచారము; కదలిక.

चलनसार-वि० వాడుకలోనున్న; మన్నికగల.

चलना - अ०क्रि० నడచుట; వెళ్ళుట; సాగుట; జరుగుట.

चलनी - स्त्री०दे० छलनी.

चलविचल - वि० తారుమారైన; అవ్యవస్థితమైన; క్రమముగా లేని.

चलाऊ - वि० टिकाऊ-చాలా కాలముండు; మన్నికగల.

चलाचली - स्त्री० ప్రయాణపు హడావిడి; అందరూ కలసి ప్రయాణించుట; वि० ప్రయాణము కొరకు సన్నద్ధమైన.

चलान - पुं०दे० चालान.

चलाना - स०क्रि० నడిపించుట; కలియబెట్టుట; వాడుకలో పెట్టుట; తోలుట.

चलायमान - वि० నడుచుచున్నట్టి, చంచలమైన.

चलाव - पुं० వెడలుట; వెళ్ళుట; యాత్ర.

चलावा - पुं० ఆచారము; రివాజు; ఒక విధమగు దిగుడువు.

चलित - वि० నడుచుచున్న; అస్థిరమైన

चवना - स०क्रि० दे० चूना.

चवन्नी - स्त्री० పావలాబిళ్ళ; 25 పైసల నాణెము.

चवाई-पुं० चुगलखोर , చాడీలు చెప్పువాడు; దుష్ప్రచారము చేయువాడు.

चवाव - पुं० ప్రవాదము; పుకారు; అప్రతిష్ఠ; అపకీర్తి.

चश्म - स्त्री० आँख ; కన్ను.

चश्मक- स्त्री० కళ్ళజోడు; కంటిసైగ; వైమనస్యము; జగడము; పరస్పర దూషణ.

चश्मदीद - वि० కళ్ళారచూచిన.

चश्मदीदगवाह - पुं० ప్రత్యక్షసాక్షి

चश्मनुमाई - स्त्री० కంటి బెదిరింపు.

चश्म-पोशी - स्त्री० దోషముల యెడల ధ్యాసలేకపోవుట.

चश्मा - पुं० కళ్ళజోడు; జలస్రోతము.

चसक - स्त्री० కొద్దిపాటినొప్పి; पुं०చషకము; మధుపాత్ర

चसकना - पुं० నొప్పిపెట్టుట.

चसका - पुं० వ్యసనము, కుతి.

चस्पाँ - वि० అంటుకొనియున్న.

चस्पीदा - वि० అంటింపబడియున్న.

चह - स्त्री० గొయ్యి; पुं० నది ఘట్టమున పడవ ఎక్కుటకు ఉంచబడిన బల్లలచే కట్టబడిన అరుగు

चहक - स्त्री० పక్షుల కలరవము.

चहकना - अ०क्रि० పక్షులు కూయుట; పిట్టలు అరచుట.

चहका - पुं० బురద; ఇటుకలు పరచిన నేల.

चहचहा - पुं० పక్షుల కూత; నవ్వులాట; పకపకలు.

चहबच्चा-पुं० నీటికుంట; ధనము దాచుటకు ఏర్పరచిన పాతాళగృహము.

चहल-स्त्री० ఆనందోత్సాహము; ఆనంద కోలాహలము; శోభ. **कीचड;** బురద.

चहल कदमी - स्त्री० పచారు; షికారు.

चहल-पहल - स्त्री० ఆనంద కోలాహలము.

चहला - पुं० **कीचड ;** బురద; కీచము.

चहली - स्त्री० నూతి గిలక.

चहार - वि० నాలుగు; 4 సంఖ్య.

चहारदीवारी - स्त्री० ప్రాకారము; ప్రహరీ గోడ

चहारशम्बा - पुं० బుధవారము.

चहुँ - वि० चारों ; నాలుగూ.

चहुँ ओर - अव्य० నలుదిశల

चहेटना - स०क्रि० పిండుట; సారము తీయుట; అణుచుట.

चहेता - वि० ప్రియుడు.

चहोडना ; चहोरना - स०क्रि० మొక్కను పీకి మరొక చోట నాటుట, పాతుట.

चाँई - वि० మోసగాడు; ధూర్తుడు.

चाँक - पुं० కళ్ళములోని ధాన్యపు రాశిమీద ముద్రవేయు కొయ్య అచ్చు

चाँकना - स०क्रि० కళ్ళములోని రాశిమీద కొయ్య అచ్చుతో ముద్రవేయుట.

चाँगला - वि० వాకచక్యము గల; చాతుర్యము గల; ధూర్తుడు.

चाँटा - पुं० చెంపకాయ; చీమ.

चाँड - वि० ప్రబలమైన; स्त्री० ప్రబలమైన కోరిక, ఆవశ్యకత; పోటీగుంజ.

चाँड सरना - मु० కోరికతీరుట.

चाँडाल - पुं० అంత్యజుడు; క్రూరుడు.

चाँद - पुं० చంద్రుడు.

चाँदना - पुं० వెలుతురు; వెన్నెల.

चाँदनी - स्त्री० వెన్నెల.

चाँदी - स्त्री० వెండి.

चाँप - स्त्री० ఒత్తిడి; తొక్కుడు.

चाँपना - स०क्रि० నొక్కుట; అణచుట;

తొక్కుట.

चाँच चाँच - स्त्री० बकवास ; వాగుడు; నిరర్థక ప్రలాపము.

चाक - पुं० చక్రము; కుమ్మరి సారె; గిలక; సీమసున్నము. वि० తెగిన; పగిలిన.

चाकना-स०क्रि० దేనిమీదనైనూ హద్దులు ఏర్పరచుటకైగుర్తులు పెట్టుట.

चाकर - पुं० नौकर ; సేవకుడు.

चाकरी - स्त्री० नौकरी ; సేవ.

चाकी - स्त्री० తిరుగలి; వజ్రము; మెరుపు.

चाकू - पुं० చాకు; కత్తి.

चाखना - स०क्रि० दे० चखना.

चाचा - पुं० తండ్రి సోదరుడు.

चाची - स्त्री० తండ్రి సోదరుని భార్య.

चाट - स्त्री० ख्वाहिश ; కోరిక; ఆసక్తి; వ్యసనము.

चाटना - स०क्रि० నాకుట.

चाटु - पुं० ముఖస్తుతి.

चाटुकार - वि० चापलूस ; ముఖస్తుతి చేయువాడు.

चाटुकारी - स्त्री० चापलूसी ; ముఖస్తుతి.

चातक - पुं० చాతకపక్షి.

चातुरी - स्त्री० చాతుర్యము.

चातुर्य - पुं०दे० चातुरी.

चादर - स्त्री० దుప్పటి; ఉత్తరీయము.

चादरा - पुं० స్త్రీల ఉత్తరీయము; ఓణీ.

चाप - पुं० ధనస్సు; చాపము.

चापट - स्त्री० తవుడు; చిట్టు; ఊక.

चापना - स० क्रि दबाना ; ఒత్తుట; అణచుట.

चापलूस - स्त्री० खुशामदी ; ముఖస్తుతి చేయువాడు.

चापलूसी - स्त्री० खुशामद ; ముఖస్తుతి.

चापल्य - पुं० చాంచల్యము.

चाबना - स०क्रि० నములుట.

चाबी - स्त्री० कुंजी ; తాళపుచెవి.

चाबुक - पुं० कोडा ; కొరడా; ఉత్తేజపరచు ఉక్తి

चाबुकदस्त - वि० దక్షుడు; చురుకైనవాడు.

चाभी - स्त्री० दे० चाबी.

चाम - पुं० चमडा ; చర్మము; తోలు.

चाम के दाम चलाना - पुं० అన్యాయముగా వ్యవహరించుట; దుండగము చేయుట.

चामर - पुं० चंवर ; వింజామరము.

चाय - स्त्री० తేయాకు; తేనీరు; టీ.

चार - वि० నాలుగు.

चार आँखे होना - पुं० ఒకరినొకరు చూచుకొనుట; ప్రేమ జనించుట.

चारजामा - पुं० గుఱ్ఱపు వీపు మీద వేయు గుడ్డ జీను; గుఱ్ఱపు జీను.

चारण - पुं० వందిమాగధులు; భట్రాజులు.
चारदीवारी - स्त्री० ప్రహరీగోడ.
चारनाचार - क्रि०वि० విధిలేక; గతిలేక.
चारपाई - स्त्री० खाट ; మంచము.
चारपाया - पुं० నాలుగు కాళ్ళ జంతువు - పశువు.
चारबाग -पुं० నలువైపుల గల తోట; నాలుగు చదరపు గళ్ళు గల శాలువ; రుమాలు.
चारबालिश - पुं० గుండ్రని దిండు.
चारयारी - स्त्री० నలుగురు మిత్రుల చర్చ.
चारा - पुं० మేత; ఉపాయము; గతి.
चाराजोई - स्त्री० ఫిర్యాదు; దావా.
चारित्र - पुं० ప్రవర్తన; ఆచారము; నడవడి.
चारु - वि० అందమైన; पुं० బృహస్పతి.
चर्वाक - पुं० నాస్తిక మత ప్రవర్తకుడు లేక ప్రచారకుడైన చార్వాకుడు.
चाल - स्त्री० నడక ; నడత ; నడవడి ; ఆచారము.
चाल-चलन - पुं० ఆచరణ; నడత.
चाल-ढाल - स्त्री० వ్యవహారము; ప్రవర్తన.
चालक - पुं० నడుపువాడు.
चालन - पुं० గమనము;. సంచాలనము; తవుడు; జల్లెడ; కదిలించుట.
चालनी - स्त्री० छलनी ; జల్లెడ.
चाल-बाज - वि० ధూర్తుడు; వంచకుడు.
चालान - पुं० వస్తువుల పట్టీ; చలాను.
चालिया - वि० టక్కరి; జిత్తులమారి.
चाव - पुं० రుచి; ఉత్సాహము; అనురాగము; ఆసక్తి
चावल - पुं० బియ్యము.
चाशनी - स्त्री० బెల్లం పాకము లేక పంచదార పాకము.
चासा - पुं० నాగలితో భూమిదున్ను రైతు.
चालीस - पुं० నలుబది ; 40.
चालीसा - पुं० నలుబది దినముల కాలము; మండలము; నలుబది వస్తువుల సమూహము; నలుబది పద్యముల సంకలనము.
चाह - स्त्री० కోరిక; ఆసక్తి; ఆవశ్యకత; గౌరవము.
चाहक - पुं० కోరువాడు; కోరిక గలవాడు; ప్రేమించువాడు.
चाहत - स्त्री० కోరిక; ప్రేమ.
चाहना - स०क्रि० కోరుట; ప్రేమించుట; కోరిక; ఆవశ్యకత.
चाहिए - अव्य० వలయును; కావలయును; తగును.
चाहे - अव्य० లేనిచో; ఇష్టమైతే; ఇది కాని అది కాని.
चिंउँटा - पुं० గండు చీమ.
चिंउँटी - स्त्री० चींटी ; చిన్న చీమ.

चिंउँटी की चाल - मु० బహునెమ్మది నడక; సోమరి నడక.

चिंउँटी के पर निकलना - मु० ప్రాణం మీదికి వచ్చుట; ప్రాణాంతకమైన పని; చనిపోవుట.

चिंघाड - स्त्री० ఘీంకారము (ఏనుగు) పెద్ద అరుపు.

चिंघाडना-अ०क्रि० ఘీంకరించుట(ఏనుగు) పెద్దగా కేకవేయుట.

चिंचा - स्त्री० చింతచెట్టు; చింతపిక్క.

चिंचिनी - स्त्री० इमली का पेड या फल; చింతచెట్టులేక చింతకాయ; పండు.

चिंतक - पुं० మననము చేయువాడు; ఆలో చించువాడు.

चिंतन - पुं० ఆలోచన; చింతన; ధ్యానము.

चिंतनीय - वि० ఆలోచించదగిన; చింతించ దగిన.

चिंता - स्त्री० ఆలోచన; భావన; విచారము.

चिंतित - वि० ఆలోచనలోనున్న, చింతించు చున్న.

चिंत्य - वि० ఆలోచింపదగిన; విచారింప దగిన; సందిగ్ధమైన.

चिंदी - स्त्री० తునక; తునియ.

चिंदी निकालना - पुं० చాలా చిన్న తప్పును చూపించుట; కుతర్కము చేయుట.

चिडवा - पुं० అటుకులు.

चिक - स्त्री० వెదురు బద్దలతో తయారైన పరదా; కసాయివాడు.

चिकट-वि० गंदा; మురికి అయిన; మురికిగా నున్న.

चिकटना-पुं० మురికివలన లసలస లాడుట.

चिकन - पुं० లతలు; పూలుకుట్టబడిన నాజూకైన నేత వస్త్రము.

चिकना-वि० నునుపైన; మృదువైన; స్నిగ్ధమైన; శుభ్రమైన; సుందరమైన.

चिकना घडा - मु० సిగ్గులేని; లజ్జలేని.

चिकनी चुपडी बातें - मु० ముఖస్తుతి మాటలు.

चिकनाई ; चिकनाहट-स्त्री० మృదుత్వము; నునుపు; నిగనిగ.

चिकनाना - स०क्रि० నునుపుచేయుట; మెరిపించుట; **अ०क्रि०** నునుపెక్కుట; లావెక్కుట.

चिकनिया - वि० షోకిల్లా; పూలరంగడు.

चिकरना-अ०क्रि० चिंघाडना ; ఘీంకరించుట.

चिकवा - पुं० ఒక విధమగు పట్టువస్త్రము; కసాయివాడు.

चिकुटी - स्त्री० चुटकी ; చిటికె.

चिकुर - पुं० కేశములు; వెంట్రుకలు; ఉడుత;

కొండ.

चिकोटी - स्त्री० चुटकी ; చిటిక.

चिक्कण ; चिक्कन - वि० నునుపైన.

चिचडी - स्त्री० గోమారు.

चिचियाना - अ०क्रि० గోలచేయుట; కేకలు వేయుట.

चिट - स्त्री० पुरजा ; చీటీ ; పీలిక.

चिटकना - अ०क्रि० ఎండకు లేక చలికి పగులుట; కోపించుట.

चिटनवीस - पुं० చీటీలు వ్రాయువాడు, గుమస్తా.

चिट्ठा - पुं० జమఖర్చుల పుస్తకము.

चिट्ठी - स्त्री० खत ; ఉత్తరము.

चिट्ठी-रसाँ - पुं० डाकिया ; ఉత్తరములు బట్వాడా చేయు ఉద్యోగి.

चिडचिडा-पुं० రుసరుసలాడు; కస్సుబుస్సు మను; ముక్కోపి.

चिडचिडाना - अ०क्रि० కస్సుబుస్సు మనుట; చిటపటలాడుట.

चिडकिडापन - पुं० ముక్కోపము.

चिडना - पुं० चिउडा ; అటుకులు.

चिडिया - स्त्री० పక్షి; పిట్ట.

चिडिया खाना - पुं० జంతు ప్రదర్శనశాల.

चिडीमार - पुं० बहेलिया ; బోయవాడు; పక్షుల వేటగాడు.

चिढ - स्त्री० ఏవగింపు; విరక్తి; అసహ్యము; క్రోధము.

चिढना-अ०क्रि० కోపముతో మండిపడుట; కోపపడుట.

चिढाना - स०क्रि० విసిగించుట; కోపము వచ్చునట్లు చేయుట; వెక్కిరించి కోపము కలిగించుట.

चित - पुं० మనస్సు; చిత్తము; वि० వెల్లికిలిగా పడిన.

चितउन ; चितवन - पुं० క్రీగంటి చూపు.

चितकबरा - वि० బహువర్ణములుగల; విభిన్నమైన రంగులు గల.

चितचोर - वि० చిత్తమును; మనస్సును హరించువాడు; ప్రియుడు.

चितरना - स०क्रि० చిత్రములను వేయుట; వ్రాయుట.

चितवन - पुं०दे० चितउन.

चिता - स्त्री० చితి; స్మశానము; ప్రోగు.

चिताना - स०क्रि० चेतावना ; జాగ్రత్త పరచుట; హెచ్చరించుట.

चितावनी - स्त्री० चेतावनी ; హెచ్చరిక.

चितेरा - पुं० चित्रकार ; చిత్రకారుడు.

चित्त - पुं० మనస్సు; హృదయము; చిత్తము.

चित्तवृत्ति - स्त्री० చిత్తావస్థ; చిత్తము పోకడ.

चित्ती - स्त्री० చిన్నమచ్చ; చిన్నవాత.

चित्र - पुं० చిత్రము; బొమ్మ; చిత్తరవు.
चित्रक - पुं० చిత్రకారుడు; చిరుతపులి.
चित्रकला - स्त्री० చిత్రలేఖనము; ఒక లలితకళ.
चित्रसारी - स्त्री० పలురంగుల చిత్తరవులతో అలంకరింపబడిన కక్ష్యము.
चिथडा - पुं० చింపిరిగుడ్డ.
चिथाडना - स०क्रि० చించుట; అవమాన పరచుట; చీల్చిచెండాడుట.
चिनक - स्त्री० మంటతో కూడిన నొప్పి.
चिनगारी - स्त्री० నిప్పురవ్వ.
चिनगी - स्त्री० నిప్పురవ్వ; చురుకైన బాలుడు.
चिनिया - वि० తెల్లని; చైనాదేశపు.
चिनिया बादाम - पुं० मूँगफली; వేరుశనగ.
चिन्ह - पुं० గురుతు; ముద్ర.
चिन्हाना - स०क्रि० గుర్తుచేయుట; పరిచయము చేయుట; గురుతు పట్టించుట.
चिन्हानी - स्त्री० గుర్తు; స్మారక చిహ్నము.
चिन्हार - वि० परिचित ; పరిచితమైన.
निन्हारी - स्त्री० పరిచయము; ఎరుక.
चिपकना - अ०क्रि० అంటుకొనుట; లీనమగుట.
चिपकाना - स०क्रि० అంటించుట; లగ్నము చేయుట.
चिपचिपा - वि० జిగురుగానున్న; బంకగానున్న.
चिपचिपाना - पुं० అంటుకొనుట; జిగురుగా నుండుట.
चिपचिपाहट - स्त्री० జిడ్డుగానుండుట; బంకగానుండుట.
चिपटना - अ०क्रि० चिपकना ; అంటుకొనుట.
चिपटा-वि०అణిగియుండు ; **चिपटी नाक** - स्त्री० చప్పిడి ముక్కు.
चिपटाना - स०क्रि० चिपकाना ; అంటించుట.
चिपडी - स्त्री० పిడక.
चिबुक - पुं० ठोडी ; గడ్డము.
चिमटना - अ०क्रि० అతుక్కొని ఉండుట; అంటిపెట్టుకుని యుండుట; కౌగిలించుకొనుట.
चिमटा - पुं० పట్టుకారు ; పట్కారు.
चिमटाना - स०क्रि० అతికించుట; కౌగిలించుకొనుట.
चिमनी - स्त्री० పొగగొట్టము.
चिर - वि० చాలకాలపు.
चिरकीन - वि० गंदा ; మురికిగానున్న.
चिरकुर - पुं० పాత చింపిరి పీలిక.
चिरना - अ०क्रि० చినుగుట; పగులుట; చీలుట.

चिरबाना - स॰क्रि॰ చీల్చించుట.

चिराई - स्त्री॰ చీల్చుట; చీల్చు మజూరి.

चिराग - पुं॰ దీపము.

चिराग बढाना - मु॰ దీపమును ఆర్పుట.

चिरागदान - पुं॰ दीवट ; దీపపుశెమ్మె.

चिरायंध - स्त्री॰ చర్మము; వెంట్రుకలు; మాంసము మొదలగునవి తగలబడునప్పుడు వ్యాపించు దుర్గంధము.

चिरायता - पुं॰ నేలవేము మొక్క.

चिरैया - स्त्री॰ दे॰ चिडिया.

चिरौरी - स्त्री॰ వినయ పూర్వకమైన ప్రార్థన; దేవిరింపు.

चिलक - स्त्री॰ चमक ; తళుకు-బెళుకు; మెరుపు; ఉండి ఉండి బాధించునొప్పి; ద్యుతి.

चिलकना - अ॰ क्रि॰ మిణుక్కుమని కాంతించుట; ఉండిఉండినొప్పి బాధించుట.

चिलगोजा - पुं॰ मेवा ;ఎండు ఫలములు.

चिलचिलाना -अ॰क्रि॰ ఎండ మిటమిటలాడుట.

चिलडा - पुं॰ चीला ; ఒకరకమైన తినుబండారము; పేక్వానము.

चिलबिला ; चुलबुला -वि॰ చంచలమైన; కొంటె; తుంటరి.

चिलम - स्त्री॰ చిలుముగొట్టము.

चिलमची - स्त्री॰ ఒకవిధమగు డేకిసా పుక్కిలింతకు; కాళ్ళు కడుగు కొనుటకు ఉపయోగించు పాత్ర.

चिलमन - स्त्री॰ चिक ; వెదురు బద్దల పరదా.

चिल्लड - पुं॰ పేను మాదిరి తెల్లటి పురుగు - ఈపి.

चिल्ला - पुं॰ 40 దినములు నిర్వహించు మహమ్మదీయులకు సంబంధించిన పుణ్యకార్యపు ప్రతిబంధకము; మినుములేక పెసర అట్టు.

चिल्ले का जाडा - मु॰ ఎముకలు కొరుకు చలి.

चिल्लाना - अ॰क्रि॰ అరచుట; బిగ్గరగా కేకవేయుట.

चिल्लाहट - स्त्री॰ గోల; అరుపు; సందడి; గలభా.

चिहुँक - स्त्री॰ పక్షికూత.

चिहुँकना - अ॰क्रि॰ పక్షులు అరచుట; పక్షులు కూయుట.

चिहुँकना - अ॰क्रि॰ चौकना ; ఉలిక్కిపడుట.

चीं-चपड - स्त्री॰ వ్యతిరేక కథనము; నిషేధము.

चींटा - पुं० चिउँटा ; గండుచీమ.

चींटी - स्त्री० చిన్న చీమ.

चीक - स्त्री० చీత్కారము; పెద్ద అరుపు.

चीकट - पुं० నూనె మడ్డి; वि० మురికైన.

चीख - स्त्री० అరుపు; కేక.

चीखना - अ०क्रि० అరచుట; కేకవేయుట; स०क्रि० రుచి చూచుట.

चीख-पुकार - स्त्री० అల్లరి; గలభా.

चीखुर - पुं० गिलहरी ; ఉడుత.

चीज - स्त्री० వస్తువు; సొమ్ము; ఆభూషణము; విషయము; సామగ్రి.

चीड - पुं० ఒకవిధమగు కలప వృక్షము; జాజికాయ చెట్టు.

चीता -पुं०చిరుతపులి;वि०ఆలోచింప బడిన.

चीत्कार - पुं० పెద్దకేక; చీత్కారము.

चीचडा ; चीचरा - पुं० दे० चिचडा.

चीन - पुं० - చైనాదేశము.

चीना-बादाम - पुं०मूंग-फली; వేరుశనగ.

चीनिया - वि० చైనాదేశమునకు సంబంధించిన.

चीनिया-बादाम - पुं०दे० चीना-बादाम.

चीनी-स्त्री० పంచదార; वि० చైనాదేశమునకు సంబంధించిన

चीन्हना - पुं० पहचानना ; గుర్తుపట్టుట.

चीपड - पुं० కంటిపుసి.

चीमड-वि० लचीला ; లాగినా; సాగదీసినా; వంచినా; విరగనటువంటిది.

चीर - पुं० వస్త్రము; చెట్టు బెరడు; నారచీరము. स्त्री० చీలుడు; కోత.

चीरना - स०क्रि० చీల్చుట; కోయుట.

चीर-फाड - स्त्री० శస్త్రచికిత్స.

चील - स्त्री० గ్రద్ద.

चीरा - पुं० ఒకవిధమగు తలపాగా వస్త్రము; గ్రామపు పొలిమేరలో పాతబడిన రాయి లేక స్తంభము; కోసిచేయబడినగాయము.

चीलार ; चीला - पुं०दे० चिल्लड.

चील्ह - स्त्री० चील ; గ్రద్ద.

चीवर-पुं० బౌద్ధభిక్షులు ధరించు వస్త్రము.

चुंगल - पुं०दे० चंगुल.

चुंगी - स्त्री० టోలుగేటు పన్ను; చిటికెడు పదార్థము.

चुंघाना - स०क्रि० चुसाना ; పీల్చి త్రాగించుట.

चुंबक - पुं० సూదంటురాయి.

चुंबन - पुं० ముద్దు; స్పర్శ; ముద్దుపెట్టుకొనుట.

चुंबित - वि० తాకబడిన; ముద్దుపెట్టబడిన.

चुंबी - वि० ముద్దుపెట్టుకొనువాడు; తాకువాడు.

चुआई - स्त्री० బొట్లు బొట్లుగా కారుట;

కారుడు.

चुआना - अ०क्रि० కారునట్లు చేయుట.

चुकता - वि० తీర్చ (బాకీ) బడినట్టిది; ?; బాకీలేనట్టిది; మిగిలిలేనట్టిది.

चुकना - अ०क्रि० ముగియుట; తీరుట; బాకీ లేకపోవుట; పొరబడుట.

चुकाई - स्त्री० పరిష్కారము; ముగింపు.

चुकाना - स०क्रि० (బాకీ) తీర్చుట; ముగించుట; పరిష్కరించుట.

चुक्कड - पुं० कुल्हड ; చిన్నమట్టి పిడత.

चुगना - स०क्रि० (పక్షులు) గింజలు ముక్కుతో తీసుకుని మింగుట లేక తినుట.

चुगलखोर - पुं० కొండెములు చెప్పువాడు.

चुगलखोरी - स्त्री० కొండెములు చెప్పుట.

चुगली - स्त्री० కొండెము; చాడీ.

चुचकारना - स०क्रि० पुचकारना ; లాలించుట; బుజ్జగించుట.

चुचकारी - स्त्री० पुचकारी ; లాలన; బుజ్జగింపు.

चुचाना - अ०क्रि० కారుట; स०क्रि० కార్చుట.

चुचुक - पुं० చన్ను మొన.

चुटका - पुं० చిటికెడు పదార్థము.

चुटकी - स्त्री० చిటిక.

चुटकी लेना - मु० मजाक करना; వేళాకోళమాడుట.

चुटकुला - पुं० హాస్యోక్తి; వింతమాట.

चुटकुला छोडना - मु० వినోదకరము మాట అనుట.

चुटिया - स्त्री० పిలక; జుట్టు.

चुटीला - वि० గాయపడిన; దెబ్బతినిన; శ్రేష్ఠమైన.

चुडिहारा - पुं० గాజుల బత్తుడు; గాజులు అమ్మువాడు.

चुडैल - स्त्री० పిశాచి; కురూపి; క్రూర స్వభావము గలది.

चुनचुना - वि० చిమచిమలాడెడు; మంట పుట్టెడు ; पुं० నులి పురుగు.

चुनचुनाना - अ०क्रि० చిమచిమలాడుట; శరీరమంతయు ఏదో గుచ్చుకొనుచున్నట్లు బాధ కలుగుట.

चुनट ; चुनन - स्त्री० ముడతలు; కుచ్చెళ్ళు.

चुनना - स०क्रि० ఏరుట; ఎన్నుట; క్రమముగా సర్దుట; కుచ్చెళ్ళు పెట్టుట.

चुनरी - स्त्री० అద్దకపు చీర; కలంకారి చీర; ఒక విధమగు రత్నము.

चुनवाना - स०क्रि० ఏరించుట; ఎన్నుకొనునట్లు చేయుట.

चुनांचे - अव्य० इसलिए ; కాబట్టి; కనుక.

चुनाव - पुं० ఎన్నిక.

चुनिंदा - वि० ఎన్నుకొనిన; ఏరుకొనబడిన; శ్రేష్ఠమైన.

चुनी - स्त्री० రత్నపు తునక; నూక; రంపపు పొట్టు.

चुनौटी - स्त्री० తడిసున్నపు బరిణ.

चुनौती-स्त्री० ललकार ; సవాలు; ఛాలెంజి.

चुन्नी - स्त्री० चुनी ; రత్నపు తునక; నూక; రంపపు పొట్టు.

चुप - स्त्री० మౌనము; वि० మెదలకుండా ఉన్న; మౌనము వహించిన.

चुपका - वि० खामोश ; మౌనముగా నున్న.

चुपकी - स्त्री० चुप्पी ; మౌనము.

चुपचाप-क्रि०वि० మెదలకుండా; నిశ్శబ్దముగా.

चुपडना - स०क्रि० పూయుట; రాయుట; గుద్దుట; దోషమును దాటవేయుట; ముఖస్తుతి చేయుట; నెయ్యి పూయుట; (రొట్టెపైరా)

चुपाना - स०क्रि० నిశ్శబ్దముగానుంచుట; अ०क्रि० నిశ్శబ్దముగా నుండుట.

चुप्पा - वि० మితభాషి; తక్కువ మాటాడు వాడు.

चुप्पी - स्त्री० మౌనము.

चुप्पी साधना - मु० మౌనము వహించుట.

चुबलाना - अ०क्रि० చప్పరించుట.

चुभकना -अ०क्रि० మాటిమాటికి నీటిలో మునుగుట.

चुभकी - स्त्री० गोता ; మునుగు.

चुभना - अ०क्रि० గుచ్చుకొనుట; నాటుకొనుట; చొచ్చుట; లీనమగుట.

चुभाना ; चुभोना - स०क्रि० గుచ్చుట; చొప్పించుట; నాటుట.

चुभीला - वि० గుచ్చుకొనునట్టి; నాటుకొనునట్టి.

चुमकार - स्त्री० पुचकार ; ముద్దులాట; మురిపము.

चुमकारना - स० क्रि० पुचकारना ; మురిపము చేయుట; బుజ్జగించుట; ముద్దులాడుట.

चुमकारी - स्त्री० दे० चुमकार.

चुम्मा - पुं० चूमा ; చుంబనము; ముద్దు.

चुर - पुं० గుహ, క్రూరమృగములు ఉండు చోటు ; పదిమంది కూర్చుండు చోటు.

चुरना - अ०क्रि० ఉడుకుట; రహస్య సమాలోచన జరుగుట; स०क्रि० ఉడికించుట.

चुरमुर - वि० పెళ్ళుమని విరుగు.

चुरमुरा - वि० పెళుసైన.

चुराना - स०क्रि० దొంగిలించుట; ఉడకబెట్టుట.

चुरूट - पुं० పొగాకు చుట్ట.

चुल - स्त्री॰ खुजलाहट ; దురద.

चुलबुल -स्त्री॰ ఒయ్యారము; చాంచల్యము.

चुलबुलाना - अ॰क्रि॰ ఒయ్యారము పోవుట; ఒయ్యారపు చేష్టలు చేయుట.

चुकबुलाहट-स्त्री॰चुलबुलापन ; ఒయ్యారపు పోకడ; చిలిపితనము.

चुल्ला ; चुल्ली - वि॰ కొంటెవాడు; అల్లరి వాడు; పాషండుడు.

चुल्लू - पुं॰ చేర; चुल्लूभर ; చారెడు.

चुल्लू भर पानी में डूब मरना - मु॰ సిగ్గుతో కుమిలిపోవుట.

चुवाना-स॰क्रि॰ బొట్టుబొట్టుగా కార్చుట.

चुसकी - स्त्री॰ పీల్చుట; గుటకమెల్లిమెల్లిగా పీల్చి త్రాగుట.

चुसना - अ॰क्रि॰ పీల్చబడుట.

चुस्त - वि॰ చురుకైన; చాకచక్యముగల.

चुस्ती - स्त्री॰ చురుకుదనము; జాగరూకత; చాకచక్యము.

चुहचुहाता - वि॰ రసవంతమైన; మనోహరమైన; ఆనందదాయకమైన.

चुहचुहाना - अ॰क्रि॰ పక్షులు కూయుట; రసము కారుట; ఆహ్లాదకరముగా నుండుట.

चुहल - स्त्री॰ పక్షులకూత; వేళాకోళము; మనోరంజనము.

चुहलबाज - वि॰ పరిహాసము చేయువాడు; వేళాకోళమాడువాడు.

चुहलबाजी - स्त्री॰ పరిహాసము.

चुहिया - स्त्री॰ ఆడుఎలుక; చిట్టెలుక.

चूँ - पुं॰ పక్షిపిల్లల అరుపు.

चूँकि - क्रि॰वि॰ क्योंकि ; ఎందుకనగా; ఏలననిన.

चूँच - स्त्री॰ दे॰ चोंच.

चूँदरी - स्त्री॰ दे॰ चूनरी.

चूक - स्त्री॰ పొరబాటు; తప్పు.

चूकना-अ॰क्रि॰పొరబడుట; గురి తప్పుట; తప్పిపోవుట.

चूका - पुं॰ ఒక విధమగు గోంగూర; పుల్ల గోంగూర.

चूची - स्त्री॰ చన్ను; చనుమొన.

चूजा - पुं॰ కోడిపిల్ల.

चूडांत - पुं॰ తురీయావస్థ; చరమ సీమ वि॰ చివరి హద్దుకు చేరిన.

चूडा-पुं॰ శిఖరము; జుట్టుముడి; కంకణము.

चूडाकरण ; चूडाकर्म - पुं॰ పుట్టువెంట్రుకలు తీయు సంస్కారము; శిరోజఖండన సంస్కారము.

चूडामणि - पुं॰ శిరోభూషణము; గురి వింజ.

चूडी - स्त्री॰ చేతి గాజు.

चूड़ीदार - वि॰ గాజువలెగుండ్రని; గాజులు ధరించియున్న.

चूत - पुं॰ ఆమ్రవృక్షము; మామిడిచెట్టు; स्त्री॰ స్త్రీ యోని; భగము.

चूतड - पुं॰ నితంబము (లు) పిరుదులు.

चूतिया - वि॰ बेवकूफ ; మూర్ఖుడు; ఏమీ తెలియని.

चून - पुं॰ పిండి; చూర్ణము.

चूना - पुं॰ సున్నము; अ॰क्रि॰ కారుట.

चूनी - स्त्री॰ మెతుకు; కెంపుతునక.

चूमना - स॰क्रि॰ ముద్దుపెట్టుకొనుట.

चूमा - पुं॰ चुम्मा ; చుంబనము; ముద్దు.

चूर - पुं॰ చూర్ణము; రంపపుపొట్టు; దుమ్ము; वि॰ మదించిన; మత్తెక్కిన; నిమగ్నమైన; చూర్ణింపబడిన.

चूरन-पुं॰ రంపపు పొట్టు; చూర్ణము; మందు పొడి

चूरना - पुं॰ చూర్ణించుట; పొడిచేయుట.

चूल - पुं॰ శిఖ; జుట్టు; स्त्री॰ కొయ్యమేకు.

चूल्हा - पुं॰ పొయ్యి.

चूषण - पुं॰ चूसना ; పీల్చుట.

चूसना - स॰क्रि॰ పీల్చుట; పిండుట.

चूहा - पुं॰ ఎలుక.

चूहादान - पुं॰ ; **चूहादानी** - स्त्री॰ఎలుకల బోను.

चेचक-स्त्री॰ शीतला ; మశూచి రోగము.

चेचकरू - वि॰ మశూచి మచ్చలు గలవాడు.

चेटक - पुं॰ సేవకుడు; గారడి; स्त्री॰ గారడీ వాని భార్య.

चेटका - स्त्री॰ చితి; శ్మశానము.

चेटकी - पुं॰ గారడి చేయువాడు.

चेटिकी ; चेटी - स्त्री॰ దాసి; పనికత్తె.

चेत - पुं॰ చైతన్యము; జ్ఞానము; జాగరణ.

चेतन - पुं॰ ప్రాణి; జీవి; वि॰ చైతన్యముగల.

चेतनता - स्त्री॰ చైతన్యము; జ్ఞానము.

चेतना - स्त्री॰ తెలివి; జ్ఞానము; చైతన్యము; अ॰क्रि॰ స్పృహలోనుండుట; स॰क्रि॰ ఆలోచించుట.

चेतावनी - स्त्री॰ तम्बीह ; హెచ్చరిక.

चेप - पुं॰ జిగురుగానుండు రసము.

चेपदार - वि॰ జిగురుగానున్న.

चेर, चेरा- पुं॰ నౌకరు; సేవకుడు; శిష్యుడు.

चेरी - स्त्री॰ దాసి.

चेला - पुं॰ శిష్యుడు.

चेली - स्त्री॰ శిష్యురాలు.

चेष्टा - स्त्री॰ ప్రయత్నము; చేష్ట.

चेहरा - पुं॰ ముఖము; ముందు భాగము.

चेहरा उतरना - मु॰ ముఖము వ్రేలాడవేసుకొనుట; దిగాలుపడుట.

चेहरा तमतमाना - मु॰ ముఖము ఎర్ర

బారుట; కోపముతో ముఖము ఎర్ర బారుట.

चेहल-कदामी - स्त्री० दे० चहल कदमी

चैत - पुं० చైత్రమాసము.

चैत्य - वि० చితికి సంబంధించిన पुं०దేవాలయము; సమాధి; బౌద్ధ భిక్షువు; బౌద్ధ విహారము; బుద్ధుని విగ్రహము.

चैन - पुं० విశ్రాంతి; సుఖము; శాంతి.

चैला - पुं० వంట చెరకు.

चैली - स्त्री० వంటచెరకు.

चोंक - स्त्री० ముద్దిడునప్పుడు బుగ్గమీదపడు పంటిగాటు.

चोकर - पुं० తవుడు; చిట్టు; పొట్టు.

चोखा - वि० విశుద్ధమైన; నిజాయతీగల; పదునైన్న అందమైన; వంకాయ బజ్జి.

चोंगा - पुं० గొట్టము; టెలిఫోను గొట్టము.

चोंच - स्त्री० పక్షుల ముక్కు.

चोचला - पुं० ఒయ్యారపు చేష్టలు; హావ బావములు.

चोज - पुं० చమత్కారము; వ్యంగ్యము.

चोट - स्त्री० దెబ్బ; గాయము; దెప్పిపొడుపు.

चोटी - स्त्री० శిఖ; జుట్టు; జుట్టుముడి.

चोट्टा - पुं० चोर ; దొంగ.

चोदक - पुं० తోలువాడు; ప్రేరేపించువాడు.

चोदन - पुं० తోలుడు; ప్రేరణ.

चोदना - स्त्री० ప్రేరణ; स०क्रि० సంభోగించుట.

चोप - पुं० వాంఛ; కోరిక; ఆసక్తి; ప్రేరణ.

चोब - स्त्री० గుడారపు నిట్రాట; డోలు లేక తాషామరపా వాయించు బెత్తము లేక కర్ర; బెత్తము; బంగారము లేక వెండి పూత పూయబడిన చేతి కర్ర.

चोबदार - पुं० బంగారు లేక వెండి పూత తొడిగిన చేతి కర్ర పుచ్చుకుని రాజు ఊరేగింపు లేక పెళ్ళి ఊరేగింపు ముందర నడచు అధికారి లేక నౌకరు.

चोर - पुं० దొంగ.

चोर-बाजार - पुं० దొంగవ్యాపారము; దొంగ మార్కెట్టు.

चोरा-चोरी - क्रि०वि० దొంగచాటుగా; రహస్యముగా.

चोरी - स्त्री० దొంగతనము.

चोरी-चोरी - क्रि०वि० దొంగచాటుగా.

चोला - पुं० ఫకీరులు; సాధువులు ధరించు శీలమండవరకు ఉండు ఒక విధమగు అంగరఖా; శరీరము.

चोली - स्त्री० अंगिया ; రవిక.

चोली दामन का साथ - मु० ఘనిష్ఠమైన సంబంధము.

चोषण - पुं० శోషణము ; పీల్చుట.

चौंक-स्त्री० ఉలికిపాటు; బెదురు; త్రుళ్ళింత.

चौंकना - अ०क्रि० ఉలిక్కిపడుట; బెదురుట; త్రుళ్ళిపడుట.

चौंधियाना - अ०क्रि० కన్నులు (ప్రకాశము వలన) మిరుమిట్లుగొలుపుట.

चौंरी - स्त्री० తెల్ల వెంట్రుకలున్న తోక గల ఆవు; ఈగలు తోలుటకు ఉపకరించు చిన్నకర్రకు కట్టినగుఱ్ఱపు తోకవెంట్రుకలు కట్టిన కుచ్చు.

चौंसठ - वि० అరువది నాలుగు; 64 సంఖ్య.

चौक - पुं० నాలుగు వీధుల కూడలి.

चौकड़ी - स्त्री० గుఱ్ఱపు నాల్గుకాళ్ళదౌడు; నల్గురి కుట్రదారుల సమూహము.

चौकड़ी भरना - मु० గుఱ్ఱము; లేడి మొ॥ఒకే పర్యాయము నాల్గుకాళ్ళు ఎత్తి పరిగెత్తుట.

चौकड़ी-भूल जाना - मु० మనస్సు చంచలమగుట; బుద్రుపని చేయక పోవుట.

(चंडाल) चौकड़ी - मु० రౌడీ గుంపు.

चौकन्ना - वि० सावधान ; భద్రముగా; జాగ్రత్తగల.

चौकस - वि० జాగ్రత్తపడిన; కట్టుదిట్టము గల.

चौकसी - स्त्री० జాగరూకత; అప్రమత్తత.

चौका - पुं० శుభ్రపరచిన హిందువుల వంటశాల లేక భోజనశాల; రొట్టెలు వత్తుటకు ఉపయోగపడు గుండ్రని కొయ్య పీట లేక రాయి.

चौकी -स्त्री० నలుచదరపు చిన్న కొయ్య పలక పీట లేక బల్ల; కాపలా; పోలీసుస్టేషను; పన్ను వసూలు చేయు చావడి లేక స్థానము.

चौकीदार - पुं० కాపలా మనిషి; పహరా కాయు జవాను.

चौकीदारी - स्त्री० కాపలా; పహరా; కాపలా కాయుట.

चौकोन - वि० నాల్గుకోణములు గల.

चौकोर - वि० दे० चौकोन.

चौखट - स्त्री० గడప; దర్వాజా చట్రము.

चौखटा - पुं० చిత్రములు మొదలగు అమర్చుటకు ఉపకరించు చట్రము.

चौगान - पुं० ఒక విధమగు 'పోలో' ఆట.

चौगिर्द - क्रि०वि० నలువైపులా.

चौगुना -वि०నాలుగు రెట్లు; నాలుగింతలైన.

चौगोशिया - वि० నాల్గుకోణములు గల.

चौचंद - पुं० అపకీర్తి; కళంకము ఆపాదించు పుకారు.

चौड़ा - वि० వెడల్పు గల.

चौड़ाई - स्त्री० వెడల్పు.

चौतरा - पुं०అరుగు.

चौथ - स्त्री० చవితి; నాల్గవ వంతు.

चौथा - वि० నాల్గవ.

चौथाई - स्त्री॰ నాల్గవ భాగము.
चौथापन - पुं॰ बुढापा ; వృద్ధాప్యము.
चौदस - स्त्री॰ చతుర్దశి.
चौदाँत - स्त्री॰ రెండు ఏనుగుల పోట్లాట.
चौपट - वि॰ నాశమైన; వినష్టమైన.
चौपटा - वि॰ నాశకుడు.
चौपड - पुं॰ పాచికల ఆట; పచ్చీసు ఆట; ఈ ఆట బల్ల.
चौपथ - पुं॰ चौराहा ; నాలుగు వీధుల కూడలి.
चौपहल - वि॰ నాలుగు పలకలగల.
चौपाई - स्त्री॰ ఒకవిధమగు హిందీ పద్యము.
चौपाया - पुं॰ जानवर ; పశువు.
चौपाल - पुं॰ పదిమంది కూర్చుండు చోటు; రచ్చ చావడి.
चौपुरा - पुं॰ నాలుగు మోటల బావి.
चौफेर - क्रि॰वि॰ నలువైపులా.
चौबाई - स्त्री॰ నలువైపులనుంచి వచ్చుగాలి; పుకారు; వదంతి.
चौबीस - वि॰ ఇరువదినాలుగు ; 24 సంఖ్య.
चौमंजिला - वि॰ నాలుగు అంతస్తులు గల.
चौमास - पुं॰ వర్షాకాలము.
चौमासा - पुं॰ వర్షఋతువు వర్ణన.
चौमुख - वि॰ నలువైపుల.
चौमुहानी-स्त्री॰चौक ; నాలుగు మార్గముల కూడలి.
चौरस - वि॰ సమతలమైన.
चौरास्ता - पुं॰ चौराहा ; నాల్గువీధులు కలియు చోటు.
चौरा - पुं॰ అరుగు; రచ్చచావడి; సాధువుల సమాధిపైని వేదిక.
चौराहा - पुं॰दे॰ चौरास्ता.
चौरेठा - पुं॰ రుబ్బిన బియ్యపు పిండి.
चौर्य - पुं॰ चोरी ; దొంగతనము; చౌర్యము.
चौलडा - पुं॰ నాలుగ పేటలహారము.
चौलाई - स्त्री॰ తోటకూర; ఆకుకూర.
चौवा - पुं॰ నాలుగు ముక్కలపేక ముక్క; పశువు; నాలుగు వ్రేళ్ళ సమూహము; బెత్త.
चौसर - पुं॰ పాచికల ఆట; పచ్చీసు; ఈ ఆటలకు ఉపకరించు బల్ల.
चौहट्टा - पुं॰दे॰ चौराहा.
चौहत्तर - वि॰ డెబ్బదినాలుగు; 74 సంఖ్య.
चौहद्दी - स्त्री॰ నలువైపుల ఎల్లలు లేక హద్దులు.
चौहरा - वि॰ నాలుగురెట్లు; నాలుగు పొరలు గల.
च्युति - स्त्री॰ पतन ; పతనము; స్ఖలనము; భ్రష్టత; లోపము.

छ

छंग - पुं० गोद ; ఒడి.

छँगा - वि० ఆరు(వ్రేళ్ళు) గలవాడు.

छँटना - अ०क्रि० వేరగుట ; దూరమగుట; ఎన్నుకొనబడుట; శుభ్రమగుట క్షీణించుట.

छँटा हुआ - मु० ధూర్తుడు; చతురుడు; పాషండుడు.

छँटवाना - स०क्रि० ఏరించుట; వేరు చేయించుట.

छँटा - वि० ధూర్తుడు.

छँटाना - स०क्रि० दे० छँटवाना.

छंद - पुं० ఛందము; బంధము; కపటము; పద్యము.

छः - वि० ఆరు; 6 సంఖ్య.

छकडा - पुं० ఎద్దుబండి; ఎడ్లబండి.

छकडी - स्त्री० ఆరుగురు బోయిలు మోయు పల్లకి; ఆరు గుఱ్ఱముల బండి; ఆరు వస్తువుల సమూహము.

छकना - अ०क्रि० తృప్తినొందుట; మోసపోవుట; భ్రాంతి నొందుట; మత్తులో నుండుట.

छकाछक - वि० పూర్తిగా మత్తులోనున్న; సంతృప్తిచెందిన; సంపూర్ణముగా నిండిన.

छकाना - स०क्रि० ఇబ్బంది పెట్టుట; భ్రమింపజేయుట; వంచించుట; తృప్తి పరచుట.

छकीला - वि० తృప్తినొందిన; మత్తెక్కిన; మోసపోయిన; ఇబ్బంది పడిన.

छक्का - पुं० ఆరు వస్తువుల సమూహము; ఆరు చుక్కల పేక ముక్క; జూదము.

छक्का छूटना - मु० అధైర్యపడుట; ఆలోచన తట్టకపోవుట.

छक्का पंजा - मु० चालबाजी ; వంచన; మోసము.

छगडा - पुं० बकरा ; మేకపోతు.

छगन - पुं० ముద్దు బిడ్డ; గారాల బిడ్డ.

छगली - स्त्री० बकरी ; మేక.

छगुनी - स्त्री० చిటికిన వ్రేలు छँगुनी.

छछिया - स्त्री० छाछ ; మజ్జిగ; మజ్జిగ పిడత.

छछूँदर - पुं० చుంచెలుక.

छछूँदर छोडना - मु० నిప్పు పెట్టుట; గందరగోళము పుట్టించుమాట.

छछूँदर के सिर में चमेली का तेल - मु० దున్నకొమ్ముకి అత్తరు.

छजना - अ०क्रि० శోభిల్లుట; సరిపడుట; తగుట.

छज्जा - पुं० ఇంటిచూరు; ముందుకు చొచ్చుకొచ్చిన ఇంటి పైకప్పు భాగము లేక గోడ అంచు.

छटकना -अ०क्रि० చేజారిపోవుట; వశము తప్పుట; దూరదూరముగా తిరుగుట; దుముకుట.

छटकाना -स०क्रि० పట్టునుండి బలవంతాన విడిపించుకొనుట; తప్పించుకొనుట; నిర్బంధమునుండి ఒక్క ఊపుతో తప్పించు కొనుట.

छटपट - पुं० విలవిల తన్నుకొనుట.

छटपटाना - अ०क्रि० బాధలో విలవిలా తన్నుకొనుట.

छटपटी - स्त्री० గాబరా; వ్యాకులత.

छटांक - स्त्री० ఒకపాతతూకము; అయిదు తులముల తూనిక (రాయి)

छटा - स्त्री० ప్రకాశము; తేజస్సు; శోభ.

छटैल - वि० జిత్తులమారి.

छठ - स्त्री० షష్ఠి తిథి.

छठा - वि० ఆరవ.

छठी - स्त्री० శిశువు పుట్టిన ఆరవరోజున జరుగు పూజ.

छठी का दूध याद आना - मु० గీర అణగారుట; వళ్ళు పొగరు కుదురుట; నానా యాతనల పాలగుట.

छठीबरही - स्त्री० सालगिरह ; పుట్టిన రోజు పండుగ

छड - स्त्री० ఇనప చువ్వ; వెదురు చువ్వ.

छडा - पुं० కాలికడియము वि० ఒంటరిగా నున్న; ఏకాకి

छडिया - पुं० ద్వారపాలకుడు.

छडी - स्त्री० బెత్తము; చువ్వ.

छत - स्त्री० ఇంటికప్పు; पुं० గాయము.

छतगीर - पुं० **छतगीरी** - स्त्री० పైకప్పునకు క్రిందకట్టిన వస్త్రము చాందినీ మేలుకట్టు.

छतना - पुं० తేనె పట్టు; ఆకులగొడుగు.

छतनार - वि० దూరమువరకు గొడుగువలె వ్యాపించి ఉన్న తీగ విస్తృతమైన.

छतरी - स्त्री० छाता ; గొడుగు.

छति - स्त्री० क्षति ; హాని ; నష్టము.

छतियाना - स०क्रि० కౌగిలించుకొనుట; తుపాకి రొమ్ముకి ఆనించుట.

छत्तीसी - वि० మోసగత్తె; కులట; వ్యభిచారిణి

छत्र - पुं० ఛత్రము; రాజఛత్రము ; రక్షణ; గొడుగు.

छत्रपति - पुं० రాజు.

छत्रभंग - पुं० అరాజకత; ఆశ్రయహీనత.

छत्रक - पुं० గొడుగు; తేనెతుట్టె; కుక్క గొడుగు.

छद - पुं० మూత; ఆవరణ; కప్పు.

छदाम - पुं० పాతనాణెము; కానీలో నాల్గవ

వంతు.

छद्म - पुं० కపటము; నెపము.

छद्मी - वि० మారు వేషధారి; మోసగాడు; వంచకుడు;

छन - पुं० క్షణము.

छनक-क्रि०वि० క్షణకాలములో पुं० క్షణము; చెదురు.

छनकना - अ०क्रि० చెదురుట; చుంయి మనుట.

छनकाना - स०क्रि० చెడగొట్టుట; చుంయి మనుపించుట.

छनछनाना - अ०क्रि० వేడి పెనము మీద నీటి బొట్టు పడుట వలన చుంయ్యి చుంయ్యి మనుట.

छनछबि - स्त्री० మెరుపు.

छनदा - स्त्री० क्षणदा ; రాత్రి.

छनना - अ०क्रि० వస్త్రకాయము పట్టబడుట; మత్తుపదార్థము సేవింపబడుట.

(गहरी) छनना - मु० ప్రగాఢమైన మైత్రి గలుగుట; చెవిలో గుసగుస లాడుట; బూర్లెమూకుడునుంచి పక్వ తిను బండారములు వెలువడుట; పోట్లాడుట.

छन्न - वि० కప్పబడిన; దాచబడిన.

छन्ना - पुं० వస్త్రకాయపు గుడ్డలేక పాత్ర.

छपछपाना - स०क्रि० నీటిపై కాళ్ళు చేతులు తపతపకొట్టుట; కొద్దిగా ఈదుట.

छपना - अ०क्रि० అచ్చగుట; గురుతిడబడుట.

छपरखट ; छपरखाट - स्त्री० దోమతెర కట్టిన మంచము.

छपरबंद ; छप्पर बंद - वि० ఇంటి కప్పు నేయు; కప్పువేసుకొని లేకగుడిసె కట్టుకొని నివసించువాడు.

छपरी - स्त्री० झोंपडी ; గుడిసె.

छपाई - स्त्री० అచ్చు; ముద్రణ.

छप्पन - वि० ఏబదియారు; 56 సంఖ్య.

छप्पय - पुं० ఆరుపాదములు గల ఒకహిందీ ఛందము లేక పద్యము.

छप्पर - पुं० ఇంటికప్పు; చూరు.

छबडा - पुं० బుట్ట; తట్ట.

छबि - स्त्री० దీప్తి; శోభ.

छबीला - वि० సుందరమైన; సొగసైన.

छब्बीस -स्त्री० ఇరువదియారు ; 26 సంఖ్య.

छमक - स्त्री० స్త్రీల ఒయ్యారము; మిడిసిపాటు.

छमछम - पुं० గజ్జలు; అందెలమోత.

छमाछमाना - स०क्रि० ఘల్లుఘల్లుమనిపించుట.

छमा - स्त्री० क्षमा ; క్షమ.

छमाछम - स्त्री० ఘల్లుఘల్లుమనెడి ధ్వని;

నోలి మోత.

छय - **पुं॰** **क्षय** ; క్షయము; వినాశము.

छर छराना - **अ॰क्रि॰** చరచురలాడుట; చిమచిమలాడుట.

छरहरा - **वि॰** పలచని; అందమైన శరీరము గల; చురుకైన స్ఫూర్తిగల.

छरा - **पुं॰** త్రాడు; బెత్తము; స్త్రీల చీరముడి; లాగు; పరికిణీ మొదలగువాని బందు.

छरीदा-**वि॰** ఒంటరి; సామానులేని ఒంటరి ప్రయాణీకుడు.

छल - **पुं॰** దగా; మోసము; కపటము.

छलकना -**अ॰क्रि॰** తొణకుట; చిందుట.

छल कपट - **पुं॰** మోసము; కపటము.

छलकाना-**स॰क्रि॰** తొణికించుట; చిందించుట.

छलछंद - **पुं॰** దగా; కపటము.

छलछलाना - **अ॰ क्रि॰** జలజల నీరు పొర్లుట; కన్నీరొలుకుట.

छलछाया - **स्त्री॰** కపటజాలము; మాయా జాలము.

छलछिंद्र - **पुं॰दे॰** **छलछंद**.

छलना - **स॰क्रि॰** వంచించుట; మోస గించుట; **स्त्री॰** వంచన.

छलनी - **स्त्री॰** జల్లెడ.

छलहाई -**वि॰ स्त्री॰ चालबाज** ; వంచకురాలు; మోసగత్తె.

छलहाया - **वि॰ पुं॰ छली** ; వంచుకుడు దగాకోరు.

छलाँग - **स्त्री॰** కుప్పిగంతు.

छलाई - **स्त्री॰** పన్నుగడ; దగా.

छलाना - **स॰क्रि॰** మోసము చేయించుట.

छलावा - **पुं॰** వంచన; గారడి; కొరవి దయ్యము.

छलिया ; छली -**वि॰** మోసగాడు; టక్కరి.

छलौरी - **स्त्री॰** గోరుచుట్టు.

छल्ला - **पुं॰** ఉంగరము; బద్ధ ఉంగరము; గుండ్రని చిన్న వస్తువు.

छल्लेदार - **वि॰** ఉంగరములు తిరిగిన జుట్టు గల.

छवना - **पुं॰** పక్షిశావకము; దూడ; బిడ్డ.

छना - **पुं॰** కాలిమడిమ; దూడ.

छवाना - **स॰क्रि॰** ఇల్లు కప్పువేయించుట; ఇల్లు కప్పించుట.

छवाई - **स्त्री॰** ఇంటి కప్పువేత; ఇంటి కప్పు వేయుటకు కూలి.

छनि - **स्त्री॰** ద్యుతి; కిరణము; తళుకు; శోభ

छवैया - **पुं॰** ఇంటి కప్పువేయువాడు.

छहर - **स्त्री॰** పరివ్యాప్తి; చెల్లాచెదరు; చిందర వందర.

छहरना - **अ॰क्रि॰** చిందరవందరగుట; చెల్లా

చెదరుట.

छहराना - स०क्रि० చెల్లాచెదరు చేయుట.

छहरीला - वि० వ్యాపింపజేయువాడు; వ్యాపించునది; చురుకైన; అందముగా పొడవుగానున్న.

छाँगना - स०क्रि० కొమ్మలు ఛేదించుట.

छाँगुर - वि० ఆరువేళ్ళు గలవాడు.

छाँट - स्त्री० కత్తిరింపు; కత్తిరించి వేరు చేయుట; వాంతి; ఏరుడు; కత్తిరించి పనికిరానిదానిని దూరముగా నుంచుట.

छाँटना - स०क्रि० కత్తిరించివేరు పరచుట; ఏరి ఎన్నుకొనుట; శుభ్రపరచుట.

छाँडना - स०क्रि० छोडना ; విడిచి పెట్టుట; త్యజించుట.

छाँद - पुं० नोई ; పాలు పితుకునప్పుడు ఆవు వెనక కాళ్ళకు వేయు బంధము.

छाँदना - स०क्रि० బిగించి కట్టుట; గట్టిగా బంధించుట.

छाँदस - वि० ఛందస్సుకు సంబంధించిన; వేద సంబంధమైన पुं० చాందసుడు; బ్రాహ్మణుడు; ఛాందస బ్రాహ్మణుడు.

छाँह - स्त्री० छाया ; ఛాయ; ప్రతిబింబము; నీడ; ఆశ్రయము.

छाँहगीर - पुं० దర్పణము; రాజచక్రము; గొడుగు.

छाक - स्त्री० సంతుష్టి; మత్తు; పొలము కాపరికి పంపబడు మధ్యాహ్న భోజనము; చల్ది.

छाकना - अ० क्रि० మత్తుమైకములో నుండుట; తృప్తినొందుట; తల దిమ్మెక్కుట; కలతజెందుట.

छाग - पुं० बकरा ; మేక.

छागल - पुं० बकरा ; మేకతోలుతో చేయబడిన వస్తువు; स्त्री० కాలిపట్టా - ఒక విధముగు కాలినగ.

छाछ - स्त्री० మజ్జిగ.

छाज - पुं० చేట; ఇంటికప్పు.

छाजन - पुं० ఆచ్ఛాదనము; ఇంటికప్పు; నేత.

छाजना - अ०क्रि० నప్పుట; నచ్చుట; శోభిల్లుట.

छाता - पुं० గొడుగు; తేనెతుట్టె; వక్షస్థలపు కొలత.

छाती - स्त्री० सीना ; వక్షస్థలము; ఛాతి; రొమ్ము.

छातीपर मूँग दलना - मु०ఎక్కువ కష్టము కలిగించుట; పీడించుట.

छातीपर साँप लोटना - मु० భరింపరాని దుఃఖము వలన హృదయము కంపించిపోవుట.

छात्र - पुं० శిష్యుడు; విద్యార్థి.

छात्रवृत्ति - स्त्री० స్కాలర్‌షిప్పు; విద్యార్థి ఉపకారవేతనము.

छात्रालय ; छात्रावास - पुं० విద్యార్థుల వసతి గృహము.

छान - स्त्री० छादन ; ఇంటికప్పు.

छानना - स०क्रि० వస్త్రగాయము పట్టుట; జల్లించుట; వెడబోయుట; అన్వేషించుట; ఏరుట; ఎన్నుకొనుట; మత్తు పదార్థములు సేవించుట; పరిశీలించుట.

छान-बीन - स्त्री० వడపోత; విచారణ; తనిఖీ; పరిశీలన.

छानबे - वि० తొంబదియారు; 96 సంఖ్య.

छाना - अ०क्रि० వ్యాపించుట; వసించుట; स०क्रि० ఇల్లు కప్పుట పరచుట; వ్యాపింపజేయుట.

छाप - स्त्री० ప్రభావము; ముద్ర; గురుతు.

छापना -पुं० ముద్రించుట; అచ్చువేయుట; గురుతు పెట్టుట.

छापा - पुं० ముద్ర; మూస; అచ్చు.

छापाखाना - पुं० ముద్రణాలయము.

छापामार - वि० అకస్మాత్తుగా దాడిచేయువాడు.

छाया - स्त्री० నీడ; ఛాయ; అంధకారము; ఆశ్రమము.

छायाग्रह - पुं० आईना ; అద్దము.

छायाचित्र ; छायापट - पुं० ఫోటో.

छायादार - वि० నీడగల; నీడనిచ్చెడి.

छायापथ - पुं० ఆకాశగంగ ; నక్షత్ర సమూహము లేక గ్రహ సమూహము.

छायवाद - पुं० హిందీ సాహిత్య క్షేత్రమున ఒకప్పుడు ప్రచురితమైన, విశిష్టమైన సాహిత్య లేక కవిత్వ ధోరణి.

छार - पुं० క్షారము; ఉప్పు; ధూళి; బూడిద.

छाल - स्त्री० చర్మము; వల్కలము; బెరడు, తొక్క.

छालना - स०क्रि० ప్రక్షాళించుట; జల్లించుట.

छाला - पुं० బొబ్బ; పైతోలు; చర్మము.

छालिया ; छाली - स्त्री० सुपारी ; పోకకాయ; పోకచెక్క.

छावनी - स्त्री० సేనాశిబిరము; ఇంటికప్పు; కప్పు.

छिगुनी - स्त्री० చిటికెన వ్రేలు.

छिछडा - पुं० శిశ్నాగ్ర చర్మము లేక తోలు; పనికిరాని మాంసపు ముక్క.

छिछला - वि० లోతులేని (నీరు); లోతు; బుద్ధిలేని.

छिछोरपन ; छिछोरापन - पुं० నీచత్వము; గాంభీర్యములేమి; వెకిలితనము.

छिछोरा -वि० ओछा ; నీచస్వభావముగల;

గాంభీర్యములేని స్వభావముగల; వెకిలి.

छिजना - अ॰क्रि॰ క్షీణించుట; తగ్గుట.

छिटकना - अ॰क्रि॰ పరివ్యాప్తినొందుట; వెదజల్లుట.

छिटकना - स॰क्रि॰ వెదజల్లుట.

छिडकना - स॰क्रि॰ వెదజల్లుట; నీరు జల్లుట.

छिडकाना - स्त्री॰ **छिडकवाना** - स॰क्रि॰ వెదజల్లించుట.

छिडकाई - स्त्री॰ **छिडकाव** - पुं॰ చల్లు (నీరు) ; తడుపు.

छिडना - अ॰क्रि॰ ఘర్షణ ప్రారంభముగుట; పోట్లాట ప్రారంభముగుట.

छितराना - स॰क्रि॰ చెల్లాచెదరు చేయుట; చల్లుట; अ॰क्रि॰ చిందర వందరగా పడి యుండుట.

छिदना - अ॰क्रि॰ తూట్లుపడుట; బెజ్జము పడుట; గాయపడుట.

छिदाना - स॰क्रि॰ రంధ్రము వేయించుట; గుచ్చింపజేయుట.

छिद्र - पुं॰ छेद ; రంధ్రము; బెజ్జము.

छिन - पुं॰ क्षण ; క్షణము.

छिनकना-अ॰क्रि॰ చీదిముక్కు శుభ్రపరచు కొనుట.

छिनरा -वि॰ వ్యభిచారి; లంపటుడు.

छिनार ; छिनाल - वि॰ स्त्री॰ వ్యభిచారిణి.

छिनाला - पुं॰ వ్యభిచారము; సంభోగము.

छिन्न - वि॰ తెగిన; తెగివేరుపడిన; ఖండింప బడిన.

छिन्न-भिन्न - वि॰ చిందరవందరైన; ముక్కముక్కలైన; నష్టభ్రష్టమైన.

छिपकली - स्त्री॰ బల్లి.

छिपना - अ॰क्रि॰ దాగుట; అస్తమించుట.

छिपाना - स॰क्रि॰ దాచుట; మూయుట.

छिपारुस्तम - पुं॰ విశిష్టమైన పాండిత్యము కలిగియు బహు సామాన్యునిగా కనిపించు వ్యక్తి; సద్గుణ సంపన్నునిగా కనిపించు దుర్మార్గుడు.

छिपाव - पुं॰ దాపరికము; గోపనము; చాటు.

छिया - स्त्री॰ అసహ్యాకరవస్తువు; ఏవగింపు కలిగించు వస్తువు.

छिया छरद करना - पुं॰ ఛీఛీ అనుట; ఘృణాస్పదముగా తలచుట; అసహ్యించుట.

छिलका - पुं॰ పై తోలు లేక తొక్క; దొప్ప.

छिलना - अ॰क्रि॰ గీరుకొనుట; తొక్క వేరగుట; గీసుకొనుట (చర్మము)

छिलाई - स्त्री॰ డోకుడు; చెక్కు లేక తోలు తీత; డోకుడు కూలి.

छिलौरी - स्त्री॰ छाला ; బొబ్బ.

छींक - स्त्री॰ తుమ్ము.

छींकना - अ०क्रि० తుమ్ముట.

छींका-पुं० सिकहर ; ఉట్టి; పశువుల ముట్టికి వేయు చిక్కము.

छींट - स्त्री० सीकर ; నీటి బిందువు; తుంపర; అద్దకపు బట్ట.

छींटना - स०क्रि० వెదజల్లుట; వ్యాపింప జేయుట.

छींटा - पुं० జలకణము; తుంపర; వ్యంగ్య కథనము.

छींटे कसना - मुं० వ్యంగ్యముగా మాట్లా డుట.

छीछडा - पुं० పనికిమాలిన; పనికిరాని; చిన్నమాంసపు తునక.

छीछालेदर - स्त्री० దర్గతి; దుర్దశ.

छीजना - अ०क्रि० క్షీణించుట; తగ్గుట; చెడిపోవుట; నష్టము కలుగుట.

छीदा - वि० అనేక బెజ్జములు గల; పల్చని.

छीनना - स०क्रि० బలవంతముగా లాక్కొ నుట; తీసుకొనుట; నరికివేరు పరచుట; తిరగలి రాయిని గరుకుగా చేయుట; దంపుట.

छीना-झपटी - स्त्री० ఒక వస్తువును ఒండొరులు బలవంతముగా లాక్కొను ప్రయత్నము.

छीप - वि० వేగమైన; स्त्री० మచ్చ; ఒక విధ మగు చర్మరోగము.

छीबर - स्त्री० పూతీగలు అద్దకము గల గుడ్డ; చీటిగుడ్డ

छीमी - स्त्री० బటాణి, కంది వగైరా కాయ; ఆవు చన్ను.

छीर - पुं० క్షీరము; పాలు.

छीलना - स०क्रि० తోలు తీయుట; చెక్కు తీయుట; డోకుట (గడ్డి)

छीलर - पुं० పల్లము; చిన్న గొయ్యి.

छुआछूत - स्त्री० అంటరానితనము; అస్పృశ్యత.

छुआना - पुं० తాకించుట; ఆనించుట.

छुईमुई - स्त्री० అత్తిపత్తి మొక్క; తాకగానే ముడుచుకొని పోవు ఒకమొక్క.

छुच्छी - स्त्री० సన్నని గొట్టము; ముక్కు పుడక ; लौंग.

छुछुंदर - पुं० **छछूंदर** ; చుంచు; చుంచెలుక.

छुछुआना - अ०क्रि० చుంచువలె అటూ - ఇటూ తిరుగుట; సోమరి తిరుగుడు తిరుగుట.

छुटकारा - पुं० విడుదల; విముక్తి; శలవు.

छुटपन - पुं० చిన్నదనము; బాల్యము.

छुट्टा - वि० కట్టుబడని; ఒంటరి; ఏకాకి.

छुट्टी - स्त्री० విడుదల; సెలవు.

छुट्टीपाना - अ०क्रि० జంజాటమునుండి

బైటపడుట.

छुडवाना - स०क्रि० విడుదల చేయించుట; విడిపించుట.

छुडाई - स्त्री० విడుదల; ముక్తి.

छुडाना - स०क्रि० విడుదల చేయించుట; వేరు చేయుట; వేరు పర్చుట.

छुत - स्त्री० క్షుధ; ఆకలి.

छुतिहा - वि० మైలపడిన; అంటుపడిన పుం౦చవిటినేల; ఉప్పు; చవుడు.

छुद्र - वि० क्षुद्र ; తుచ్ఛమైన.

छुधा - स्त्री० क्षुधा ; ఆకలి.

छुपना - अ०क्रि० दे० छिपना.

छुरा - पुं० కత్తి; పిడికత్తి; మంగలికత్తి.

छुरी - स्त्री० చిన్నకత్తి; చాకు.

छुलाना - स०क्रि० తాకించుట; ఆనించుట.

छुहारा - पुं० खजूर ; కర్జూరపు కాయ.

छूँछा - वि० బోలు అయిన; సారహీనమైన; బీద అయిన; రిక్తమగు.

छूट - स्त्री० మినహాయింపు; ముక్తి; విడుదల.

छूटना - अ०क्रि० వేరగుట; విడిపోవుట; బయల్దేరుట (రైలు మొదలగు)

छूत - स्त्री० అంటు; తాకుడు.

छूना - स०क्रि० తాకుట; ముట్టుకొనుట.

छेंकना - स०क्रि० ముట్టడించుట; అడ్డగించుట.

छेक - पुं० రంధ్రము; అడ్డము; పెంపుడు పశువు లేక పిట్ట.

छेड - स्त्री० సరసాలాపము; విసుగు.

छेडखानी ; छेड-छाड - स्त्री० మోటు సరసము; వేళాకోళము; రెచ్చగొట్టుట.

छेडना - स०क्रि० మోటు సరసమాడుట; వెకిలిగా ప్రవర్తించుట; ప్రారంభించుట; రెచ్చగొట్టుట ; రేకెత్తించుట.

छेद - पुं० రంధ్రము; కన్నము; గాయము.

छेदना - स०क्रि० ఛేదించుట; కోయుట; బెజ్జము చేయుట; గుచ్చుట; గాయపరచుట.

छेना-पुं० నీరు తీసివేసిన జున్ను ; स०क्रि०నరుకుట; గొడ్డలితో నరకుట.

छेनी - स्त्री० శానము; ఉలి.

छेरा - पुं० बकरा ; మేకపోతు.

छेरी - स्त्री० बकरी ; మేక.

छेव - पुं० గాయము; దెబ్బ; రంధ్రము.

छेवना - स्त्री० ताडी ; తాటికల్లు; स०क्रि०కోయుట; ఖండించుట;గురుతు వేయుట.

छेवर - पुं० చర్మము; తోలు; తొక్క.

छैल - पुं० సొగసుగాడు; పూలరంగడు.

छैल-छबीला - पुं० సొగసుగాడు; రసికుడు; విలాసి.

छैला - पुं० शौकीन ; షోకిల్లా; సొగసుగాడు.

छोंकना - स०क्रि० दे० छौकना.

छोंडा - पुं० मथानी ; కవ్వము.

छोई - स्त्री० खोई ; చెరకు పిప్పి.

छोकडा ; छोकरा - पुं० బాలుడు; అనుభవములేనివాడు.

छोकडी ; छोकरी - स्त्री० బాలిక; అనుభవములేనిది.

छोटा - वि० చిన్న; తుచ్ఛమైన.

छोटापन - पुं० అల్పత్వము; లఘుత్వము; బాల్యము; చిన్నతనము.

छोटी हाजरी-स्त्री० భారతదేశములో ఉండు ఐరోపా వాసుల ప్రాతఃకాల భోజనము.

छोडना-स०क्रि० విడుచుట; విడిచి పెట్టుట; వెడలుట.

छोपना - स० क्रि० पोतना ; పూతవేయుట; అలుకుట.

छोर - पुं० కొన; హద్దు; అంచు.

छोरा - पुं० लौडा ; బాలుడు; పోరిగాడు.

छोल - स्त्री० గంటు.

छोलदारी - स्त्री० చిన్నగుడారము లేక డేరా.

छोलना - स०क्रि० చీల్చుట.

छोलनी - स्त्री० చీల్చుసాధనము; అట్లకాడ; డోకుడు పార.

छोह - पुं० జాలి; మమకారము; దయ; ప్రేమ.

छोहारा - पुं० दे० छुहारा.

छौंक - स्त्री० बघार ; తిరగమూత; తాలింపు.

छौंकना - स०क्रि० बघारना ; తాలింపు వేయుట; తిరగమూత వేయుట.

छौंडा -पुं० खत्ता ; ధాన్యపు పాతర; బాలుడు.

छौना - पुं० మృగశావకము; లేడి పిల్ల; దూడ.

छौलदारी - स्त्री० दे० छोलदारी.

छौवाना - पुं० స్పృశించుట; ముట్టుకొనుట.

ज

जंग - पुं० యుద్ధము; సమరము; త్రుప్పు.

जंग-आलूदा - वि० తుప్పుపట్టిన.

जंगम - वि० చరము; చలనముగల; జీవము గల पुं० తెలుగునాట ఒక జాతి శైవుడు.

जंगल - पुं० అడవి; వనము; బంజరు ప్రదేశము.

जंगल में मंगल - पुं० నిర్జన ప్రదేశములో హడావిడి; కోలాహలము.

जंगला - पुं० खिडकी ; కిటికి.

जंगली - वि० అడవి సంబంధమైన; అడవికి సంబంధించిన.

जंगार - पुं० तूतिया ; మైలతుత్తము.

जंगी - वि० యుద్ధ సంబంధమైన.

जंगी जहाज - पुं० యుద్ధనౌక.

जंघा - स्त्री० తొడ.

जाल - पुं० జంజాటము; చిక్కుస్థితి.

चना - अ०क्रि० అనిపించుట; ప్రతీత మగుట.

जबील - स्त्री० सोंठ ; శొంఠి.

जाली - वि० తగాదాలమారి; పోట్లాట గొడ్డు.

जीर - स्त्री० సంకెలు; గొలుసు; తలుపు గొళ్ళెము.

तर - पुं० యంత్రము; తాయత్తు.

तर-मंतर-पुं० యజ్ఞశాల; వేధశాల; మంత్ర విద్య; తాయత్తు; గారడీ.

तु - पुं० జంతువు.

द - पुं० పారశీకుల పవిత్రగ్రంథము; పారశీకుల మూలభాష.

बाल - पुं० బురద; అడుసు; పాచి; ఒక సుగంధమైన పుష్పము.

बीर ; जंबीरी नींबू - पुं० గజనిమ్మకాయ.

बु - पुं० నేరేడు.

बुक - पुं० పెద్దనేరేడు; నక్క.

बू - पुं० जामुन ; నేరేడు.

भ - पुं० దానవుడు; ఒకదైత్యుడు; గజనిమ్మ.

भाई - स्त्री० ఆవులింత.

भाना - अ०क्रि० ఆవులించుట.

ई - स्त्री० అంకురము; (బ్రాహ్మణునికి దానముగా నిచ్చు అంకురించిన యవ ధాన్యము.

जईफ - वि० ముసలి; వృద్ధాప్యము గల; బలహీనముగు.

जईफी - स्त्री० వృద్ధాప్యము; ముసలితనము.

जक - पुं० యక్షుడు; स्त्री० మొండిపట్టు; పరాజయము; మొండిపట్టుదల; పిసినారి.

जकडना - स०क्रि० **कसना** ; బిగించుట. अ०क्रि० అంగములు కొంకర్లు పోవుట.

जकन - पुं० **ठोडी** ; గడ్డము.

जकना - अ०क्रि० తత్తరపడుట; దిగ్భ్రమ జెందుట.

जकर - पुं० పురుషేంద్రియము; లింగము.

जकात - स्त्री० సుంకము; పన్ను; దానము.

जकावत - स्त्री० తీక్షణబుద్ధి; బుద్ధిమత్తు; తెలివి.

जकी - वि० బుద్ధిమంతుడు; తెలివైన.

जखम - पुं० దెబ్బ; గాయము; ఆఘాతము.

जखमी - वि० గాయపడిన.

जखीम - वि० మోటు; స్థూలమైన; బరువైన; లావైన.

जखीरा - पुं० కుప్ప; ప్రోగు; ఖజానా.

जख्म - पुं० గాయము; ఆఘాతము.

जख्मी - वि० దెబ్బతినిన; గాయపడిన.

जग - पुं० **जगत** ; జగత్తు; విశ్వము.

जगत - स्त्री० నూతి పళ్ళెము.

जगतसेठ - पुं० धन्नासेठ ; జగత్ప్రసిద్ధమైన శెట్టి; ధనవంతుడు.

जगती - स्त्री० ప్రపంచము; పృథ్వి.

जगना - अ०क्रि० మేల్కొనుట; ప్రజ్వరిల్లుట; జాగ్రత్తపడుట.

जगमग ; जगमगा - वि० తళతళలాడు; ప్రకాశించు.

जगमगाना - अ०क्रि० ప్రకాశించుట; తళతళలాడుట; మెరయుట.

जगमगाहट - स्त्री० దీప్తి; తళుకు; నిగనిగ.

जगह - स्त्री० చోటు; స్థానము; పదవి.

जगह जगह - क्रि०वि० పలుచోట్ల; ప్రతిచోట.

जगात - पुं० దానము; సుంకము.

जगाती - पुं० పన్ను వసూలుచేయువాడు; పన్ను వసూలు చేయుపని.

जगाना - स०क्रि० మేల్కొనుట; ప్రజ్వలింపజేయుట.

जगीर - स्त्री० दे० जागीर.

जघन - पुं० మొల; తొడ; నితంబము.

जघचपला - स्त्री० కామిని; వ్యభిచారిణి.

जघन्य - वि० అసహ్యమైన; నికృష్టమైన; నీచమైన.

जचगी - स्त्री० ప్రసవము.

जच्चा - स्त्री० బాలింతరాలు.

जच्चाखाना - पु० सौरी ; పురిటిల్లు; పురిటిగది.

जच्चागिरी - स्त्री० सोहर ; పురిటిపాట.

जज - पुं० న్యాయాధీశుడు; జడ్జి.

जजमान - पुं०दे० यजमान.

जजा - स्त्री० ప్రతిశోధము; ప్రతీకారము; బదులు.

जजिया - पुं० దండన; మహమ్మదీయ శాసన కాలమున అన్య మతస్థుల మీద విధింపబడిన పన్ను.

जजीरा - पुं० द्वीप ; ద్వీపము.

जज्ब - पुं० శోషణ; పీల్చుట; ఆకర్షణ.

जज्बा-पुं० ఆవేశము; ఉద్వేగము; ఉద్గారము.

जज्बात - पुं० ఆవేశపూరిత మాటలు.

जटना-स०क्रि० మోసగించుట; మోసగించి ధనము గుంజుట; పొదుగుట.

जटल - पुं० నిరర్థకవాగుడు; బడాయి; ప్రలాపము.

जटा - स्त्री० ఊడ; జడ.

जटाजूट - पुं० పొడుగాటి జడలు గలవాడు; శివుడు.

जटाधारी - पुं० శివుడు; కోడిపుంజు జూలు.

जटिल - वि० కఠినమైన; దురూహమైన पुं० జటాధారి; సన్యాసి.

जठ़र - पुं० కడుపు वि० జటిలమైన; ముసలి

యైన.

जड - पुं० జడపదార్థము **वि०** చైతన్యములేని; జీవములేని; చెవిటి; మూగ; మూర్ఖుడు.

जडता - स्त्री० జడత్వము; మూర్ఖత్వము.

जडना - स०क्रि० చెక్కుట; పొదుగుట (రత్నములు మొ॥) దిగగొట్టుట; చాడీలు చెప్పుట.

जडाऊ - वि० రత్నములు; మణులు మొ॥ పొదిగిన.

जडाव - पुं० నగిషీపని; రత్నములు మొదలగు పొదుగు పని.

जडावर - पुं० చలికాలమున ధరించు ఉన్ని వస్త్రములు ; వెచ్చదనము కలుగజేయు వస్త్రములు.

जडिया - पुं० రత్నములు మొదలగు పొదుగు వాడు; నగిషీ చెక్కువాడు.

जडी - स्त्री० बूटी ; మూలిక.

जडैया - स्त्री० जूडी ; చలిజ్వరము.

जतन - पुं० यत्न ; యత్నము.

जतलाना ; जताना - स०क्रि० చెప్పుట; తెలియజేయుట; హెచ్చరిక జేయుట.

जति ; जती - पुं० సన్యాసి.

जत्था - पुं० జట్టు; సముదాయము.

जथा - क्रि०वि० दे० थथा. पुं० జట్టు; సముదాయము; **स्त्री०** పెట్టుబడి ధనము; మూలధనము.

जद - पुं० తండ్రి తండ్రి; పితామహుడు, తాత.

जद - स्त्री० దెబ్బ; ఆఘాతము; లక్ష్యము; నష్టము.

जदल - पुं० యుద్ధము.

जद्दा - स्त्री० నాయనమ్మ; పితామహి.

जद्दी - वि० పితృసంబంధమైన; తండ్రి - తాతలకు సంబంధించిన.

जन - पुं० జనుడు; వ్యక్తి; మానవుడు; సేవకుడు.

जन - स्त्री० స్త్రీ; భార్య.

जनक - पुं० తండ్రి.

जनखा - पुं० हिजडा ; నపుంసకుడు.

जनता - स्त्री० ప్రజలు.

जनना - स०क्रि० ప్రసవించుట; పుట్టించుట; కనుట.

जनपद - पुं० జనపదము.

जनप्रवाद - पुं० వదంతి.

जनमना - अ०क्रि० పుట్టుట.

जनमुरीद - वि० భార్యాలోలుడు; భార్యా భక్తుడు.

जनमुरीदी - स्त्री० భార్యాలోలత్వము.

जनरव - पुं० పుకారు; అపవాదు.

जनवास ; जनवासा - पुं० పెళ్ళివారి విడిది ఇల్లు.

जनसृति - स्त्री० పుకారు; కింవదంతి.

जनाई - स्त्री० మంత్రసాని; మంత్రసానికిచ్చు మజూరి.

जनाजा - पुं० పాడె; శవము; శవపేటిక.

जनानखाना - पुं० అంతఃపురము; రాణి వాసము.

जनाना-स०क्रि० చెప్పుట; తెలియజేయుట; ప్రసవించుట; ప్రసవింప జేయుట.

जनाना - पुं० స్త్రీలకు సంబంధించిన ఆడంగి; నపుంసకుడు; దుర్బలుడు; పిరికిపంద.

जनानापन - पुं० ఆడంగిరేకిదనము.

जनाब - पुं० మహానుభావా, మహాశయా, అయ్యా, పూజ్యవ్యక్తిగృహద్వారము లేక గడప.

जनि - अव्य० नहीं ; లేదు; కాదు; पुं० జన్మ; स्त्री० స్త్రీ; భార్య ; తల్లి.

जनित - वि० పుట్టిన.

जनी - स्त्री० స్త్రీ; దాసి.

जनु - क्रि०वि० मानों ; వలె; అనునట్లు.

जनून - पुं० पागलपन ; పిచ్చి ; పిచ్చితనము.

जनूनी - पुं० पागल ; పిచ్చివాడు.

जनूब - पुं० దక్షిణదిక్కు.

जनूबी - वि० దక్షిణమునకు సంబంధించిన.

जनेऊ - पुं० యజ్ఞోపవీతము; జందెము.

जनेत -स्त्री० बरात ; వరపక్షపువారి యాత్ర.

जन्नत - स्त्री० बहिश्त ; స్వర్గము.

जन्नती - वि० పుణ్యాత్ముడు; స్వర్గవాసి.

जन्मकुंडली - स्त्री० జాతకచక్రము; జాతకము.

जन्मपत्री - स्त्री० दे० जन्मकुंडली.

जन्य - वि० జన్మించిన; జన్మసంబంధమైన. पुं० సామాన్యప్రజ; అపవాదు ; పుకారు; వార్త; యుద్ధము; తండ్రి; పుత్రుడు; విపణివీధి; తోడపెళ్ళికొడుకు.

जन्या - स्त्री० తోటిపెళ్ళికూతురు; పెళ్ళికుమార్తె చెల్లెలు.

जपना - स०क्रि० జపించుట.

जपनी-स्त्री० జపమాల; గోముఖి; జపమాల ఉంచు చిన్న సంచి.

जफर - पुं० యంత్రములు; తాయత్తుల తయారు చేయువాడు.

जफर - पुं० విజయము; లాభము.

जफा - स्त्री० కాఠిన్యము; అత్యాచారము సంకటము; అభ్యంతరము.

जफा-कश -वि० కష్టములు సహించువాడు

जफीरी ; जफील - स्त्री० ఈల శబ్దము ఈలవేయు గొట్టము.

जब - क्रि०वि० ఎప్పుడైతే.

जब कभी - क्रि०वि० ఎప్పుడైనా.

जब-तब - क्रिं॰वि॰ అప్పుడప్పుడు ; कभी-कभी.

जबडा - पुं॰ कल्ला ; దవుడ; అంకురము.

जबर - वि॰ ధృఢమైన; ప్రబలమైన; బలవంతుడు.

जबरदस्त - वि॰ ప్రచండమైన; ప్రబలుడు.

जबरदस्ती - स्त्री॰ ప్రాబల్యము; బలాత్కారము; అన్యాయము; బలవంతము.

जबरन - क्रिं॰वि॰ బలాత్కారముగా.

जबल - पुं॰ పర్వతము; కొండ.

जबरा - वि॰ బలవంతుడు; కంచరగాడిద.

जबाँ ; जबान - स्त्री॰ నాలుక; భాష; మాట.

जबान-दराज - वि॰ దురుసుగా మాట్లాడు.

जबान-बन्दी-स्त्री॰ లిపి బద్ధమైన వక్తవ్యము.

जबानी - वि॰ నోటితో చెప్పిన; మౌఖికము.

जबीं - स्त्री॰ నుదురు; మస్తకము.

जब्त - पुं॰ ప్రభుత్వము ద్వారా ఆస్తిని స్వాధీనపరచుకొనిన జప్తు.

जब्ती - स्त्री॰ జప్తు అగుట.

जब्बार-वि॰ జబరదస్తీ చేయువాడు; బలాత్కరించువాడు; पुं॰ భగవంతుని ఒక పేరు.

जब्र - पुं॰ బలప్రయోగము; జబరదస్తీ; బలాత్కారము.

जब्रन - क्रिं॰वि॰ బలవంతముగా; బల ప్రయోగము ద్వారా.

जमजम - पुं॰ మహమ్మదీయుల తీర్థస్థానమైన కాబా చెంతనున్న ప్రసిద్ధమైన బావి.

जमजमी - स्त्री॰ పవిత్ర జమజమ బావికి చెందిన పవిత్రమైన జలము నింపు పాత్ర.

जमई - वि॰ సమీకరించబడినది; జమ అయినది.

जमघट - पुं॰ గొప్ప జనసమూహము.

जमजमा - पुं॰ గానసభ; పాటకచ్చేరి.

जमना - अ॰क्रि॰ పేరుకొనుట; ఘనీభవించుట; తోడుకొనుట ; రక్తి కట్టుట.

जमनौता - पुं॰ జామినుగా ఉన్నందుకు జామీనుదారునికిచ్చు ప్రతిఫలసొమ్ము.

जमहूर - पुं॰ జనసమూహము; లోక సమూహము.

जमहूरी-वि॰ ప్రజా సమూహ సంబంధమైన; ప్రజాస్వామ్యమునకు సంబంధించిన.

जमा - स्त्री॰ కూడబెట్టిన ధనము - పద్దు; పెట్టుబడి वि॰ ఒకచోట కూడిన; పద్దులో జమకట్టిన.

जमाई - पुं॰ జామాత; అల్లుడు.

जमात - स्त्री॰ జన సమూహము; తరగతి; వర్గము.

जमानत - स्त्री॰ పూచీకత్తు; జామీను.

जमानत-दार - पुं॰ పూచీఇచ్చువాడు; జామీనుదారుడు.

जमाना - पुं० సమయము; కాలము; యుగము; జగత్తు. **स०क्रि०** తోడు పెట్టుట; గట్టిగా నెలకొల్పుట; స్థాపించుట; గడ్డకట్టించుట; కూడబెట్టుట.

जमा-बन्दी - स्त्री० రైతుల పన్ను వివరణ వ్రాసి ఉన్న కరణంగారి పద్దు పట్టి.

जमाना-साज - वि० లౌక్యుడు.

जमाल - पुं० సౌందర్యము; బహుసుందరమైన రూపము.

जमामार - वि० ఇతరుల సొత్తును అపహరించువాడు.

जमाली - वि० బహు అందమైనవాడు.

जमाव - पुं० ; **जमावट** - स्त्री० తోడు కొనుట (పెరుగు)

जमावडा - पुं० జనసమూహము; సమావేశము.

जमीकंद - पुं० सूरन ; కంద లేక కందగడ్డ - ఒక దుంప కూర.

जमींदार - पुं० భూస్వామి.

जमीन - स्त्री० భూమి; నేల.

जमीनी - वि० భూసంబంధమైన.

जमीमा - पुं० పరిశిష్టపత్రము; అనుబంధ పత్రము.

जमीर - स्त्री० మనస్సు; వివేకము.

जमील - वि० ఎక్కువ అందమైన; బహు సుందరమైన.

जमैयत - स्त्री० మనశ్శాంతి; సంతోషము; సైన్యము.

जम्हाई - स्त्री० ఆవులింత.

जम्हाना - अ०क्रि० ఆవులించుట.

जम्हूरियत - स्त्री० ప్రజాస్వామ్యము.

जर - पुं० వార్ధక్యము; వృద్ధాప్యము; జ్వరము; కర్షణ.

जर - पुं० బంగారము; సంపద.

जरखेज - वि० ఉర్వరమైన; సారవంతమైన.

जरगर - पुं० सुनार ; కంసాలి.

जरगा - पुं० గుంపు; జనసమూహము.

जरठ - वि० కర్కశమైన; కఠోరమైన; पुं० ముసలితనము; పురాతనమైన.

जरतार - पुं० జరీ.

जरद - वि० पीला ; పసుపుపచ్చని.

जरदा - पुं० ఒకవిధమగు బియ్యముతో తయారైన వ్యంజనము; తాంబూలముతో సేవించు పొగాకు; పసుపు పచ్చని గుర్రము.

जरदार - वि० अमरी ; ధనవంతుడు; సంపన్నుడు.

जरदी - स्त्री० जर्दी ; పసుపు పచ్చదనము.

जरदोज - वि० జరీపని చేయబడిన; पुं० జరీ పని చేయువాడు.

जरदोजी - स्त्री० జరీపని.

जरना - अ०क्रि० दे० जलना.

जरपरस्त - वि० ధనోపాసకుడు; పిసినిగొట్టు.

जरब - स्त्री० దెబ్బ; గాయము.

जरबीला-वि०चमकीला; తళుకు బెళుకు గల; సుందరమైన.

जरर - ఆఘాతము; దెబ్బ; నష్టము.

जरा - स्त्री० వార్ధక్యము; ముసలితనము.

जरा - वि० కొంచెము; కొద్ది; తక్కువ.

जराअत - स्त्री० వ్యవసాయము; కృషి; దున్నినాటు వేసిన చేను.

जराफत - स्त्री० పరిహాసము; వేళాకోళము; మనోరంజనము.

जरायम - पुं०(जुर्म का बहु०) ; పలు రకముల అపరాధములు.

जरायम-पेशा - पुं० దొంగతనము; దోపిడీ మొదలగు దుండగములు వృత్తిగా చేస్తూ జీవించువాడు.

जरिया - पुं० సంబంధము; సాధనము; ద్వారా; కారణము.अव्य०ద్వారా; గుండా.

जरिदा - वि० ఒంటరి; ఏకాకి.

जरीब - स्त्री० భూమి, పొలము మొదలగు వానిని కొలుచుగొలుసు.

जरूर - क्रि०वि० తప్పకుండా; తప్పక; నిస్సందేహముగా.

जरूरत - स्त्री० ఆవశ్యకత; ప్రయోజనము.

जरूरी - वि० తప్పనిసరియైన; అత్యవసరమైన.

जरे-असल - पुं० అసలు; మూలధనము.

जरे-तावान-पुं० నష్టపరిహార నిమిత్తమిచ్చు ధనము.

जरे-सफेद - पुं० चाँदी ; వెండి.

जरे-सुर्ख - पुं० सोना ; బంగారము.

जर्क-बर्क - वि० चमकीला ; మెరయు; తళుకు బెళుకుగల.

जर्जर - वि० జీర్ణమైన; జీర్ణించిన; చినిగిన.

जर्दर - वि० पीला ; పసుపు పచ్చని.

जर्दी - स्त्री० పసుపు పచ్చదనము.

जर्फ - पुं० గంగాళము; పాత్ర; సామర్థ్యము.

जर्रा - पुं० అణువు.

जर्राही - स्त्री०శస్త్ర చికిత్స वि० శస్త్రచికిత్సా సంబంధమైన.

जर्री - वि० బంగారపు.

जल - पुं० నీరు; జలము.

जलगर्द - पुं० నీటిపాము.

जलचर - पुं० జలచరము; జలచరములు.

जलज - पुं० కమలము; చేప; శంఖము; ముత్యము; నత్తగుల్ల.

जलजला - पुं० భూకంపము.

जलद - पुं० మేఘము.

जलदस्यु - पुं० నీటిదొంగ ; ఓడ, పడవ మొదలగు వానిలోని వస్తువులను అపహరించు దొంగ.

जलधर-पुं०**बादल**; మేఘము; సముద్రము.

जलधि - पुं० సముద్రము.

जलन - स्त्री० మంట (బాధ) ; ఈర్ష్య.

जलना - अ०क्रि० మండుట; మాడుట; వెలుగుట; ఈర్ష్య పడుట.

जलपना - अ०क्रि० బడాయికొట్టుట; ప్రేలుట.

जलपान - पुं० అల్పాహారము.

जलपात - पुं० జలపాతము.

जलवा - पुं० दे० **जल्वा**.

जलप्लावन - पुं० జలప్రళయము; పెద్ద వరద.

जलरूह - पुं० **कमल** ; కమలము; తామర పువ్వు.

जलसा - पुं० ఉత్సవము; గోష్ఠి; జాతర.

जलाना-स०क्रि० వెలిగించుట; మాడ్చుట; మండించుట; ఈర్ష్యాద్వేషములు కలిగించుట.

जलापा - पुं० ఈర్ష్యాగ్ని; కడుపుమంట.

जलाल - पुं० తేజస్సు; ప్రతాపము; ప్రకాశము.

जलावतन - पुं० ద్వీపాంతర వాస శిక్ష; वि०దేశమునుండి వెడలగొట్టబడిన.

जलावन - पुं० **ईंधन** ; వంట చెరకు; కట్టె పుల్లలు.

जलावर्तन - पुं० **भँवर** ; నీటిసుడి.

जलील - वि० ప్రఖ్యాతమైన; ప్రతిష్ఠ పొందిన; పూజ్యమైన.

जलील - वि० నీచుడు; తుచ్ఛుడు; క్షుద్రుడు.

जलूस ; जुलूस - पुं० ఊరేగింపు; పట్టాభిషేక ఉత్సవము.

जलोदर - पुं० పొట్టకు సంబంధించిన ఒక రోగము.

जलौका - स्त्री० **जोंक** ; జలగ.

जल्द - क्रि०वि० తక్షణమే; తొందరగా; వేగిరముగా.

जल्दबाज - वि० తొందరపడువాడు; వేగిర పడువాడు; హడావిడి చేయువాడు.

जल्दबाजी - स्त्री० తొందరపాటు; హడావిడి.

जल्दी - स्त्री० త్వరితము; क्रि०वि० వేగముగా; త్వరగా.

जल्पना - अ०क्रि० ప్రేలుట; గప్పాలు కొట్టుట.

जल्लाद - पुं० హంతకుడు; ఉరితీయువాడు; वि० నిర్మముడు.

जल्वा - पुं० మెరుపు; శోభ; తళుకు - బెళుకు; వధువు వరుని ఎదుట మొట్ట మొదటిసారి ముఖము మీది ముసుగు తీసి ఉండుట.

जल्वा-गाह - स्त्री० ప్రథమ పర్యాయముగా ముఖవర్చస్సు చూపునిమిత్తం కూర్చుండు చోటు; ప్రపంచము.

जल्सा - पुं० ఆనందసమారోహము; ఆనం దోత్సవము.

जवनिका - स्त्री० दे० यवनिका.

जवाँ - वि० जवान - యువకుడు; వీరుడు; సిపాయి.

जवाँ-मर्द - वि० శూర - వీరుడు.

जवाँ-मर्दी - स्त्री० వీరత్వము; శూరత్వము.

जवान - वि० बहादुर ; వీరుడు; యువకుడు.

जवानी - स्त्री० యవ్వనము; యవ్వన తారుణ్యము.

जवाब - पुं० జవాబు; ప్రత్యుత్తరము.

जवाब-तलब - पुं० ప్రత్యుత్తరము అడుగ బడుట; వివరణ అడుగబడుట.

जवाब-दावा - पुं० వాది కోర్టులో దాఖలు చేసిన అర్జికి సమాధానముగా ప్రతివాది దాఖలు చేయు ప్రత్యుత్తరము.

जवाब-देह - वि० ఉత్తర దాయిత్వముగల; పూచీకర్త.

जवाब-देही - स्त्री० బాధ్యత; జవాబుదారి; ఉత్తరదాయిత్వము.

जवाबी - वि० జవాబుకు సంబంధించిన; జవాబు ఇవ్వవలసిన.

जवार - पुं० పరిసరప్రాంతము; ఇరుగు - పొరుగు ప్రదేశము.

जवाल - पुं० అవనతి; తగ్గుదల; జంజా టము.

जवास; जवासा - पुं० బ్రహ్మజముడు మొక్క; వేసవిలో పచ్చటిపూలు పూస్తూ నేవళముగానున్న యీ మొక్క వర్షా కాలము ప్రారంభము కాగానే మాడి నశించిపోవును.

जवाहर ; जवाहिर - पुं० రత్నము; మణి.

जवाहिरात - पुं० రత్న సమూహము; మణి సమూహము.

जवैया - वि० जानेवाला ; వెళ్ళువాడు.

जशन ; जश्न - पुं० ఉత్సవము; ఊరేగింపు; ఆనందోత్సవము.

जस - पुं० యశము; కీర్తి.

जसीम - वि० స్థూలకాయుడు.

जस्ता - पुं० తగరము.

जहतिया-पुं०సుంకమువసూలు చేయువాడు.

जहद - स्त्री० ప్రయత్నము; పరిశ్రమ.

जहदना - अ०क्रि० బురద అగుట; అలసి

పోవుట.

जहदा - पुं० कीचड ; బురద.

जहन - पुं - బుద్ధి; తెలివి.

जहना - स०क्रि० త్యజించుట; నాశము చేయుట.

जहन्नुम - पुं० दोजख ; నరకము.

जहमत - स्त्री० ఆపద; విపత్తు; సంకటము.

जहर - पुं० విషము; గరళము.

जहर उगलना - मु०కటువుగా మాట్లాడుట.

जहर का घूँट पीना - मु० అసహ్య ప్రసంగము విని లేక చూచి కోపమును మనస్సు లోనే అణుచుకొని ఉండుట.

जहर-कातिल - वि० ప్రాణఘాతకమైన; విషము.

जहरदार - वि० जहरीला; విషభరితమైన.

जहरबाद - पुं० ప్రాణఘాతకమైన కురుపు.

जहर का बुझाया हुआ - मु० దుండగము చేయువాడు; అరుచికరమైన విషయము.

जहर-मोहरा- पुं० సర్పవిషమును హరించు ఒక నల్లని రాయి; విషమును హరించు ఆకు పచ్చరాయి.

जहरीला - वि० విషభరితమైన; విషయుక్తము.

जहल - पुं०అజ్ఞానము; అమాయకత్వము.

जहली-वि०కలహప్రియుడు; వాగుడుకాయ; పెరివాడు.

जहाँ - क्रि०वि० ఎక్కడైతే.

जहाँ - पुं० जहान ; ప్రపంచము.

जहाँ-गर्द - वि० ప్రపంచ పర్యాటకుడు.

जहाँगीर - पुं० జహంగీరు చక్రవర్తి; वि० విశ్వవిజేత.

जहाँ-दीदा - पुं० ప్రపంచము చూచిన వాడు; అనుభవజ్ఞుడు.

जहाँ-पनाह - पुं० యావత్తు విశ్వమునకు ఆశ్రయదాత; చక్రవర్తులను సంబోధించు మాట.

जहाज - पुं० ఓడ.

जहाजी - वि० ఓడ సంబంధమైన ; पुं० నావికుడు.

जहाद - पुं० మహమ్మదీయులు ఇతర ధర్మావలంబులతో చేయు యుద్ధము.

जहान - पुं० दुनिया ; ప్రపంచము.

जहालत - स्त्री० बेवकूफी ; అజ్ఞానము; మూర్ఖత్వము.

जहीन - वि० బుద్ధిమంతుడు; మేధావి.

जहीर - पुं० సహాయకుడు; సహాయము చేయువాడు.

जहूर - पुं० ప్రకాశము; బహిర్గతమగుట.

जहे - अव्य० ధన్యధన్య ; భేష్ భేష్.

जहे किस्मत - पुं० గొప్ప అదృష్టము.

जाफरान - पुं० కేసరము; కుంకుమపువ్వు.

जाफरी - स्त्री० వెదురు బద్దల తెర లేక తడిక; బంతిపువ్వు.

जाब-जा - क्रि०वि० అక్కడక్కడ పలుచోట్ల.

जाबित -वि० సహనశీలుడు; ఓర్పుగలవాడు.

जाबिता - स्त्री०दे० जाब्ता.

जाबिर - वि० ప్రచండుడు; కర్కోటకుడు; అత్యాచారి.

जाबिह - पुं० కసాయివాడు; కటికవాడు.

जाब्तगी -स्त्री०చట్టప్రకారము; నియమానుకూలత.

जाब्ता - पुं० నియమము; చట్టము; వ్యవస్థ.

जाब्ता-दीवानी-पुं० యావత్తు ప్రజానీకపు ఆర్థిక వ్యవస్థకు సంబంధించిన చట్టము.

जाब्ता-फौजदारी - पुं० శిక్షాస్మృతి లేక దండనీతికి సంబంధించిన చట్టము.

जाम - पुं० प्याला ; చిన్న గిన్నె; కప్పు.

जामदानी - स्त्री०లతలు పువ్వులు అల్లబడిన వస్త్రము.

जामा - पुं० కట్టుబట్ట ; దుస్తు.

जामन - पुं० తోడు మజ్జిగ.

जामे से बाहर होना - मु० క్రోధముతో మండిపడుట.

ामाता - पुं० दामाद ; అల్లుడు.

ामा -मसजिद - स्त्री० ప్రధాన మసీదు.

जामिक - पुं० పహరానిచ్చువాడు; కావలి మనిషి.

जामिन - पुं० జామీను ఇచ్చువాడు; పూచీ వహించువాడు.

जामिनदार - पुं० दे० जामिन.

जामिनी - स्त्री० दे० जामानत.

जामुन - पुं० నేరేడు (చెట్టు)

जाय - स्त्री० जगह ; చోటు; స్థానము.

जायका - पुं० స్వాదము; రుచి.

जायचा - पुं० జన్మమండలి; జాతకము.

जायज - वि० ఉచితమైన; ఉపయుక్తమైన.

जायजा - पुं० పరిశోధన; ఖాతా పుస్తకముల పరిశోధన; బహుమానము; పారితోషికము.

जायद - वि० అవసరానికి మించియున్న; అతిరిక్తమైన.

जायदाद - स्त्री० ఆస్తి; సంపత్తి.

जायपत्री - स्त्री० జాపత్రి.

जायफल - पुं० జాజికాయ.

जाया - वि० నష్టభ్రష్టమైన; వినష్టమైన.

जाया - स्त्री० భార్య.

जार - पुं० వ్యభిచారి.

जारज - पुं० हरामजादा ; లంజకొడుకు.

जारन - पुं० ईंधन ; వంటచెరకు; కట్టెపుల్లలు.

जारना - स॰क्रि॰ जलाना ; కాల్చుట; అంటించుట; వెలిగించుట.

जारिणी - स्त्री॰ వ్యభిచారిణి.

जारी - वि॰ ప్రచారములోనున్న; చలామణిలోవున్న स्त्री॰ వ్యభిచారము.

जारी - स्त्री॰ रोना-पीटना ; ఏడుపు; రోదనము.

जारूब - पुं॰ झाड़ू ; చీపురు.

जाल - पुं॰ వల; ఉచ్చు; మోసము.

जाल-साज - वि॰ ఇతరులను మోసపుచ్చుటకై పన్నాగము పన్నువాడు.

जाल-साजी - स्त्री॰ కుట్ర; మోసము.

जाला - पुं॰ సాలెపురుగుగూడు; పశువుల ముట్టెకు తగిలించు చిక్కము.

जालिग - वि॰ దుండగములు చేయువాడు.

जालिया - वि॰ जालसाज ; వంచకుడు; దుష్టపన్నాగములు వేయువాడు.

जाली - वि॰ కృత్రిమమైన; నిజముకాని.

जावित्री - स्त्री॰ జాపత్రి.

जावेद - वि॰ శాశ్వితమైన; నికరముగా నుండు.

जासु - सर्व॰ దేనియొక్క; ఎవని యొక్క.

जासूस - पुं॰ గూఢచారి.

जाह - पुं॰ గొప్ప పదవి; ప్రతిష్ఠ; గౌరవము.

जाह व जलाल - व॰ పదవి; వైభవము.

जाहिद - पुं॰ సజ్జనుడు; సత్ప్రవర్తనగలవాడు.

जाहिर - वि॰ బహిరంగమైన; ప్రకటితమైన.

जाहिरा - वि॰ బహిరంగముగా.

जाहिल - वि॰ అజ్ఞాని; మూర్ఖుడు.

जाही - स्त्री॰ మల్లెజాతికి సంబంధించిన ఒకసుగంధిత పుష్పము.

जाह्नवी - स्त्री॰ గంగానది.

जिंदगानी - स्त्री॰ జీవితము; జీవనము.

जिंदगी - स्त्री॰ జీవితము; జీవనకాలము.

जिंदा - वि॰ జీవించియున్న.

जिंदादिल - वि॰ ఉల్లాసముగా ఉండు; సహృదయుడు; సాహసము గల.

जिंदादिली - स्त्री॰ సహృయయత; ఉల్లాసము; సాహసము.

जिंदाबाद - पुं॰ శాశ్వతముగా వర్ధిల్లుగాక.

जिंस - स्त्री॰ భోజనసామగ్రి; వస్తువు; రకము; సామగ్రి.

जिक्र - पुं॰ చర్చ; వర్ణన.

जिगर - पुं॰ హృదయము; మనస్సు; సాహసము.

जगरी - वि॰ అంతరంగికమైన; గాఢమైన; సన్నిహితమైన.

जिगीषा - स्त्री॰ విజయకాంక్ష; విజయము సాధించవలెనని కోరిక.

जिगीषु - वि॰ విజయము పొందవలెనని

కాంక్షించువాడు.

जिच्च - स्त्री॰ దిక్కుతోచని స్థితి; వివశత దిగ్బంధన.

जिजिया - पुं॰ మహమ్మదీయుల శాసన కాలములో పరధర్మావలంబులమీదవేసిన జుట్టు పన్ను.

जिज्ञासा - स्त्री॰ ఉత్సుకత; తెలిసికోవలెను కోరిక.

जिज्ञासु - वि॰ జిజ్ఞాసగల; తెలుసుకొనవలె ననే కోరికగల.

जिठानी - स्त्री॰ दे॰ जेठानी.

जित - वि॰ జయింపబడిన; ఓడిపోయిన.

जितना - वि॰ ఎంతైతే;

जितने - वि॰ ఏదైతే; ఎందరైతే.

जितैया - वि॰ జయించువాడు.

जिताना - स॰क्रि॰ జయింపజేయుట.

जिद - स्त्री॰ హఠము; మొండిపట్టు.

जिद्दी - वि॰ మొండిపట్టుదలగలవాడు; మొండి.

जिधर - क्रि॰वि॰ ఎక్కడైతే; ఎటువైపైతే.

जिधर-तिधर - क्रि॰वि॰ అచ్చటచ్చట; ఇటు అటు.

जिन - पुं॰ భూతము; జైనుల తీర్థంకరుడు; బుద్ధుడు; విష్ణువు वि॰सर्व॰ जिस का बहु॰ पुं॰ భూతము; ప్రేతము.

जिन सवार होना - पुं॰ అమితమైనకోపము వలన వివేక హీనుడగుట.

जिना - पुं॰ వ్యభిచారము.

जिन्नी - पुं॰ భూతవైద్యుడు; वि॰ భూత సంబంధమైన.

जिबह - पुं॰ గొంతుకోసి ప్రాణము తీయుట.

जिमि - क्रि॰वि॰ ఎటులైతే; ఏ ప్రకారమైతే.

जिम्मा - पुं॰ ఉత్తరదాయిత్వము; బాధ్యత; జవాబుదారి.

जिम्मी - पुं॰ మహమ్మదీయ శాసన శరణు జొచ్చి; జిజియా అనగా జుట్టు పన్ను ఇచ్చుకుంటూవున్న పరధర్మావలంబులు

जिम्मेदार ; जिम्मेवार - वि॰ జవాబుదారీ గల; బాధ్యతగల.

जिय - पुं॰ మనస్సు.

जियन - पुं॰ బ్రతుకు; బ్రతుకుతెరువు.

जियाना - स॰क्रि॰ బ్రతికించుట; పోషించుట.

जियाफत - स्त्री॰ ఆతిథ్యము; విందు.

जियारत-स्त्री॰ తీర్థయాత్ర; తీర్థ దర్శనము.

जियारत गाह - पुं॰ తీర్థస్థానము.

जियारती - वि॰ తీర్థయాత్రికుడు.

जिरह - स्त्री॰ సత్యమును తెలుసుకొనే ప్రయత్నములో తర్కించుట; వాదించుట.

जिरह - स्त्री॰ बख्तर ; కవచము.

जिराअत - स्त्री॰ जराअत; వ్యవసాయము.

जिराफी - पुं॰ జిరాఫీ అనబడు పెద్ద మెడ గల జంతువు.

जिला - स्त्री॰ మెరుగు; తళుకు - బెళుకు.

जिलाकार - पुं॰ మెరుగు పెట్టువాడు.

जिला - पुं॰ జిల్లా.

जिलाना - स॰ क्रि॰ బ్రతికించుట; పోషించుట.

जिलेदार - पुं॰ గ్రామ పన్ను వసూలు చేయు జమీందారు ఉద్యోగి.

जिल्द - स्त्री॰ చర్మము; తోలు; బైండు పని (పుస్తకము.)

जिल्द-बन्द; जिल्द-साज - वि॰ పుస్తకమునకు బైండు చేయువాడు.

जिल्लत - स्त्री॰ అమర్యాద; అవమానము; తిరస్కారము.

जिल्लत उठाना या पाना - मु॰ అవమానింపబడుట; తిరస్కరింపబడుట.

जिवाना - स॰क्रि॰ दे॰ जियाना.

जिस्म - पुं॰ శరీరము.

जिस्मानी - वि॰ శారీరకమైన.

जिस्मी - वि॰ వ్యక్తిగతమైన.

जिहन - पुं॰ బుద్ధి; తెలివి.

जिहल - स्त्री॰दे॰ जहल.

जिहाद - पुं॰ दे॰ जहाद.

जिहालत - स्त्री॰ दे॰ जहालत.

जी - पुं॰ మనస్సు; స్వభావము; చిత్తము.

जी अच्छा होना - मु॰ ఆరోగ్యముగానుండుట.

जी आना - पुं॰ ప్రేమకలుగుట.

जी को जी समझना - मु॰ ఎదుటివానిని కూడ మనిషి అనుకొనుట.

जी खट्टा होना - मु॰ విరక్తిజెందుట.

जी चुराना - मु॰ ఏదో వంకపెట్టి చేతిలో పని వదలి పారిపోవుట.

जी छोटा करना - मु॰ కలతజెందుట; పిసినారిగా వ్యవహరించుట.

जी देना - मु॰ చనిపోవుట; ఎక్కువగా ప్రేమించుట.

जी पर खेलना - मु॰ ప్రాణరక్షణను లక్ష్యపెట్టకుండుట.

जी भरना - मु॰ తుష్టినొందుట.

जीक - स्त्री॰ సంకీర్ణత; ఇరుకు; ఇబ్బంది; మానసికకష్టము.

जीजा - पुं॰ అక్కభర్త - బావ.

जीजी - स्त्री॰ అక్క.

जीत - स्त्री॰ జయము; గెలుపు.

जीतना - स॰क्रि॰ జయించుట; గెలుచుట.

जीत-हार - स्त्री॰ జయాపజయములు.

जीन - वि॰ జీర్ణమైన; జర్జరమైన; ముసలి.

जीन - पुं॰ काठी ; గుఱ్ఱపు జీను.

जीनत - स्त्री॰ శోభ.

जीन-साज - वि॰ గుఱ్ఱపు జీను తయారు చేయువాడు.

जीनहार - क्रि॰वि॰ कभी ; ఎట్టులైనను.

जीना - अ॰क्रि॰ బ్రతుకుట; జీవించుట.

जीना - पुं॰ सीढी ; మెట్లు; నిచ్చెన.

जीभ - स्त्री॰ నాలుక; కలము పాళి.

जीभी - स्त्री॰ నాలిక గీచుకొను బద్ద లేక సాధనము.

जीमना - स॰क्रि॰ భుజించుట.

जीमूत-पुं॰ మేఘము; ఇంద్రుడు; పర్వతము.

जीयट - पुं॰ दे॰ जीवट.

जीरक - वि॰ బుద్ధిమంతుడు; తెలివైనవాడు.

जीरा - पुं॰ జీలకర్ర.

जीर्ण - वि॰ జీర్ణించిన; పురాతనమైన.

जीवंत - वि॰ ప్రాణశక్తి గల.

जीवक - पुं॰ జీవి; సాములవాడు; వడ్డీ వ్యాపారి.

जीवट - पुं॰ సాహసము; పరాక్రమము.

जीवन बूटी ; जीवन मूरि - स्त्री॰ సంజీవని మూలిక.

जीवनी - स्त्री॰ జీవిత చరిత్ర.

जीस्त-स्त्री॰ जिंदगी ; జీవితము; జీవనము.

जीह - स्त्री॰ दे॰ जीभ.

जुआ - पुं॰ కాడి (బండి) జూదము.

जुआचोर - पुं॰ దగాకోరు; వంచకుడు.

जुआडी - पुं॰ दे॰ जुआरी.

जुआरी - पुं॰ జూదరి; జూదగొండి.

जुई - स्त्री॰ చిన్న పేను.

जुकाम - पुं॰ రొంప; జలుబు.

जुग - पुं॰ दे॰ युग.

जुगजुगाना - अ॰क्रि॰ మిణుకు మిణుకు మనుట; వృద్ధిచెందుట.

जुगत - स्त्री॰ ఉపాయము; యుక్తి वि॰ కలసి యున్న.

जुगनू - पुं॰ మిణుగురు పురుగు.

जुगम - वि॰ యుగ్మము.

जुगल - पुं॰ युगल ; జంట.

जुगवना - स॰ क्रि॰ जोडना ; కలుపుట; సంగ్రహించుట; జోడించుట.

जुगार - स्त्री॰ दे॰ जुगाली.

जुगालना - अ॰क्रि॰ నెమరువేయుట.

जुगाली - स्त्री॰ నెమరు.

जुगुप्सा - स्त्री॰ అసహ్యత; ఏవగింపు.

जुज - पुं॰ ఖండము; అంశము; ముద్రణ; 16 పేజీలగల ముద్రణాఫారము; अव्य॰తప్ప; అతిరిక్తముగా; అతిరిక్తము.

जुजदान - पुं॰ దస్తరము; దస్తరము కట్టు గుడ్డ.

जुजाम - पुं॰ కుష్ఠురోగము.

जुज्झ - पुं० యుద్ధము.
जुझाऊ - वि० యుద్ధ సంబంధమైన.
जुझार - वि० యుద్ధవీరుడు.
जुटना - अ०क्रि० కలియుట; సంశ్లిష్ట మగుట; కార్య సంలగ్నమగుట.
जुटाना - स०क्रि० సమకూర్చుట; ప్రోగు చేయుట.
जुटाव -पुं० సమకూర్పు; జనసమూహము.
जुठारना - स०क्रि० ఎంగిలిచేయుట.
जुठिहारा - पुं० ఎంగిలి తినువాడు.
जुडना - अ०क्रि० కలియుట; పోగవుట; లభించుట.
जुडवाँ - पुं० కవలపిల్లలు; జోడు.
जडाना - स०क्रि० శాంతపరచుట; చల్ల పరుచుట; अ०क्रि० శాంతపడుట; చల్ల పడుట.
जुतना - अ०क्रि० దున్నబడుట; కాడికి కట్టబడుట; పనిలో నిమగ్నమగుట.
जुताई - स्त्री० దున్నుట; దున్నుడు కూలి.
जुतियाना - स०क्रि० చెప్పుతో కొట్టుట; ఎక్కువగా అవమానించుట.
जुदा - वि० अलग ; ప్రత్యేకమగు; వేరు; భిన్నమైన.
जुदाई - स्त्री० ఎడబాటు; వియోగము.
जुदागाना - क्रि०वि० వేరుగా; భిన్నముగా; స్వతంత్రముగా.
जुदायगी - स्त्री० दे० जुदाई.
जुनून - पुं० दे० जनून.
जुन्नार - पुं० యజ్ఞోపవీతము; జందెము.
जुन्हाई - स्त्री० चाँदनी ; వెన్నెల.
जुफ्त - पुं० యుగ్మము; జోడు.
जुबान - स्त्री० दे० जबान.
जुब्बा - पुं० ఒక రకమైన అంగరఖా; జుబ్బా.
जुमरा - पुं० జనసమూహము; గుంపు; సైన్యము.
जुमला - पुं० సంపూర్ణ వాక్యము; మొత్తం కూడిక.
जुमा - पुं० శుక్రవారము.
जुमेरात - स्त्री० గురువారము.
जुम्बिश - स्त्री० సంచలనము; కదిలిక; కంపము.
जुरअत - स्त्री० हिम्मत ; సాహసము; గుండె నిబ్బరము.
जुरमाना - पुं० दे० जुर्माना.
जुराफा - पुं० జిరాఫీ అనబడు ఒక పశువు.
जुर्म - पुं० నేరము; అపరాధము.
जुर्माना - पुं० దండన; జుర్మానా.
जुर्रा - पुं० మగ డేగ; పక్షి.
जुर्राब - स्त्री० पायताबा ; మేజోడు.
जुल - पुं० మోసము; వంచన.

जुलना - अ०क्रि० मिलना ; కలియుట.

जुलाई - वि० దూకోరు; ధూర్తుడు.

जुलाब - पुं० విరేచనాల మందు.

जुलाल - वि० స్వచ్ఛమైన; పరిశుద్ధమైన నీరు.

जुलाहा - पुं० సాలెవాడు.

जुलुफ - स्त्री० दे० जुल्फ.

जुलूस - पुं० ఊరేగింపు; ఉత్సవయాత్ర; పట్టాభిషేక ఉత్సవము.

जुल्फ - स्त्री० తలవెనకవైపు కేశ జాలము.

जुल्म - पुं० అత్యాచారము; దుండగము.

जुल्मत - स्त्री० అంధకారము.

जुल्मी - वि० जालिम ; దుండగుడు.

जुस्तजू - स्त्री० అన్వేషణ; వెతుకుడు.

जुस्सा - पुं० శరీరము.

जुही - स्त्री० जूही ; సన్నజాజి.

जू - स्त्री० పేను.

जू - स्त्री० నది; కాలువ; ప్రపంచము.

जूआ - पुं० दे० जुआ.

जूझ - पुं० యుద్ధము.

जूझना - अ०क्रि० కలియపడుట; యుద్ధము చేయుట.

जूठन - स्त्री० ఎంగిలి.

जूठा - वि० ఎంగిలైన.

जूडा - पुं० కొప్పు; జుట్టుముడి; జడ; చుట్టుకుదురు.

जूडी - स्त्री० చలి జ్వరము.

जूता - पुं० చెప్పులు; బూట్లు.

जूता-खोर - वि० చెప్పుదెబ్బలమారి; సిగ్గుమాలిన.

जूती - स्त्री० స్త్రీల చెప్పులు; చెప్పులు.

जून - पुं० పూట; సమయము; జూన్ నెల.

जूमना - अ०क्रि० గుమికూడుట; సమకూరుట.

जूह - पुं० సమూహము; గుంపు.

जूही - स्त्री० సన్నజాజి; ఒక విధమగు బాణసంచా.

जेंवना - स०क्रि० భుజించుట; భోజనము చేయుట.

जेंवनार - स्त्री० दावत ; విందు.

जेठ - पुं० జ్యేష్ఠమాసము; భర్త అన్న - బావగారు वि० అగ్రజుడు; పెద్ద.

जेठा - वि० అగ్రజుడు; పెద్ద; అందరికంటె మంచి అయిన.

जेठाई - स्त्री० పెద్దరికము.

जेठानी - स्त्री० భర్త అన్నగారి భార్య - తోడికోడలు.

जेता - पुं० జయించువాడు.

जेब - वि० తగిన; శోభించు; स्त्री० శోభ; దీప్తి; జేబు.

जेबकट;जेबकतरा-वि० జేబు కత్తిరించు దొంగ

जेब व जीनत - स्त्री० శోభ; అలంకరణ.
जेबा - वि० ఉపయుక్తమైన; శోభిల్లిన.
जेबाइश-स्त्री० అలంకరణ; శోభ శృంగారము.
जेबी - वि० చిన్న జేబులో ఇమడదగిన.
जेय - वि० జయించదగిన.
जेर-बार - वि० ఋణము; వ్యయముతో అణగారి ఉన్న.
जेल - पुं० ఖైదు; చెర; బంధనము.
जेलखाना - पुं० కారాగారము; చెరసాల.
जेवनार - स्त्री० విందు; విందు భోజనము.
जेवर - पुं० ఆభూషణము; నగ.
जेवरी - स्त्री० रस्सी. ; త్రాడు.
जेह - स्त्री० వింటినారి.
जेहन - पुं० दे० जिहन.
जैल - पुं० పమిటకొంగు; క్రిందభాగము; ముందు వచ్చు అంశము.
जैल में - मु० క్రింద; ముందు.
जैसा - वि० ఎంత; ఎలాగైతే; సరిపోలిన.
जैसे का तैसा - मु० ज्यों का त्यों ; ఉన్నది ఉన్నట్లుగా; తగినట్లుగా.
जैसे - क्रि०वि० ఏ విధముగా; ఏ పద్ధతి గానైతే.
जैसे तैसे - मु० ఏదో విధముగా; అతి కష్టముగా.
जोंक - स्त्री० జలగ.
जो - सर्व० ఒకసంబంధవాచకసర్వనామము; ఏదైతే; ఎవడైతే; ఎవరైతే अव्य० यदि; अगर ; అగుచో; ఒకవేళ.
जोई - स्त्री० భార్య; పత్ని.
जोई - स्त्री० అన్వేషణ; సంతుష్టి; రక్షణ ఉద : दिल-जोई.
जोखना -स०क्रि०తూచుట; విచారించుట.
जोखा - पुं० జమాఖర్చుల పుస్తకము లేక వివరణ.
जोखिम - स्त्री०ఆపద; విపత్తు; అపాయము
जोगडा - पुं० దొంగయోగి; నకిలీ యోగి
जोगवना -स०क्रि०ప్రయత్న పూర్వకముగా కాపాడుట.
जोगिन ; जोगिनी - स्त्री० యోగిని.
जोगी - पुं० యోగి; తపస్వి.
जोटा - पुं० जोडा ; జంట ; జోడు.
जोड - पुं० కూడిక; సమీకరణము.
जोडन - स्त्री० जामन ; తోడు మజ్జిగ.
जोडना - स०क्रि० కలుపుట; జోడించుట సమీకరించుట.
जोडा - पुं० జోడు; జత; ఒకే విధముగా ఉండు రెండు వస్తువులు లేక మనుషులు
जोडाई - स्त्री० కలుపుట; అతికించుట కలుపుటకు కూలి.
जोडी - स्त्री० జోడు; జత.
जोत - स्त्री० దున్నుడు; వ్యవసాయము

జ్యోతి; కాంతి.

जोतना - स०क्रि० దున్నుట; ఎడ్లను బండికి కట్టుట; నాగలికి కట్టుట.

जोता - पुं० కాడిపలుపు; నాగలి దున్ను వాడు; పెద్ద దూలము.

जोताई - स्त्री० దున్నుడు; దున్నుడు పని; దున్నుడు కూలి.

जोफ - पुं० వృద్ధాప్యము; దౌర్బల్యము.

जोन्ह - स्त्री० **ज्योत्सना** ; వెన్నెల.

जोबन - पुं० యవ్వనము; అందము.

जोम - पुं० ఉత్సాహము; ఉల్లాసము.

जोर - पुं० బలము; శక్తి.

जोर - आजमाई - स्त्री० బలపరీక్ష; శక్తి పరీక్షణ.

जोरदार - वि० ప్రబలమైన.

जोर देना - मु० నొక్కి వక్కాణించుట.

जोर मारना या लगाना - मु० బలప్రయోగము వేయుట.

जोर-शोर - पुं० అతివేగము.

जोरावर - वि० బలవంతుడు; ప్రబలుడు.

जोरू - स्त्री० భార్య.

जोली - स्त्री० **जोडी** ; సమానమైనది.

जोश - पुं० ఆవేశము; పొంగు.

जोर-व-खरोश - पुं० ఆవేశపూర్వకమైన ఉత్సాహము.

जोश खाना - मु० ఆవేశపడుట; పొంగి పోవుట.

जोशन - पुं० కవచము; బాజూబందు (నగ).

जोशाँदा-पुं० కషాయము; ఔషధకషాయము.

जोशीला - वि० ఉత్సాహ పూరిత ఆవేశము గల.

जोह - स्त्री० నిరీక్షణ; దృష్టి; అన్వేషణ.

जोहना - स० क्रि० నిరీక్షించుట; వేచి యుండుట, వెతుకుట.

जोहरा - पुं० బృహస్పతి గ్రహము.

जोहार - पुं० నమస్కారము; అభివాదము.

जौ - पुं० యవధాన్యము.

जौक - पुं० సైన్యము; జనసమూహము; గుంపు.

जौक - पुं० ఆనందము; ఉల్లాసము.

जौक से - पुं० సంతోషముగా; సుఖముగా.

जौफ - पुं० సొల్లు; గొయ్యి బిలము; ఖాళీ స్థలము.

जौर - पुं० అత్యాచారము; దుండగము.

जौहर - पुं० రత్నము; గుణము; సాహసము; ఓటమి సందర్భమున రాజపుత్ర స్త్రీలు తమని ఆహుతి జేయు వ్రతము.

जौहरी - पुं० రత్నపరీక్షకుడు; రత్నములు అమ్మువాడు; గుణగ్రాహి.

ज्यादती - स्त्री० దుండగము; అత్యాచారము;

బలాత్కారము.

ज्ञात - वि० ఎరిగిన; తెలిసిన.

ज्ञातव्य - वि० తెలియవలసినది; తెలుసు కొనదగినది.

ज्ञाता - पुं० जानकार ; తెలిసినవాడు.

ज्ञान - पुं० తెలివి; బుద్ధి; జ్ఞానము.

ज्ञानी - वि० జ్ఞానముగల; జ్ఞాని.

ज्ञापक - वि० సూచించు; తెలియజేయు.

ज्ञापन - पुं० తెలియజేయుట.

ज्ञेय - वि० తెలియదగినది.

ज्या - स्त्री० వింటినారి; భూమి.

ज्यादती - स्त्री० ఆధిక్యము; అత్యాచారము; దుండగము.

ज्यादा - वि० ఎక్కువ; అధికము.

ज्याफत - स्त्री० ఆతిథ్యము; విందు; విందు భోజనము.

ज्यामिति - स्त्री० రేఖాగణితము.

ज्यों - क्रि०वि० ఎలాగైతే; ఏ విధముగానైతే; ఏ క్షణమైతే.

ज्योंका त्यों - मु० అదే విధముగా.

ज्यों त्यों - मु० ఏదో విధముగా; ఏ క్షణమైతే.

ज्योत्स्ना - स्त्री० चाँदनी ; వెన్నెల.

ज्योनार-स्त्री० जेवनार; భోజనము; విందు.

ज्वलंत - वि० ప్రకాశయుక్తమైన; బహు స్పష్టమైన; దీప్తమైన.

ज्वलन - पुं० అగ్ని; జ్వాల; మంట.

ज्वार - स्त्री० జొన్న.

ज्वारभाटा - पुं० సముద్రపు ఆటు పోటు.

ज्वारी - वि० जुआरी ; జూదరి - జూద మాడువాడు.

ज्वाल - पुं० ; **ज्वाला** - स्त्री० మంట; జ్వాల; తాపము.

ज्वालामुखी पर्वत - पुं० అగ్నిపర్వతము.

झ

झंई - स्त्री० మూర్ఛవలన కళ్ళు చీకట్లు కమ్ము కొనుట.

झंकार - स्त्री० ఝుంకారము; తుమ్మెదల రొద; కీచురాయి అరుపు; ఘల్లు ఘల్లు మను శబ్దము.

झंकारना - स०क्रि० రణగొణధ్వని చేయుట अ०क्रि० రణగొణ ధ్వని వచ్చుట.

झंकृत - वि० ఝుంకార ధ్వని వచ్చుచున్న; ఝుంకృతమైన.

झंकाड - पुं० ముళ్ళపొద.

झंगा - पुं० झगा ; పిల్లలుదుదులు చొక్కా లేక జుబ్బా.

झंझट - स्त्री०చిక్కు; జంజాటము; తగాదా; కలవరము.

झंझटी - वि० జగడాలమారి; కలవరపెట్టు; ఇబ్బంది పెట్టు.

झंझरा - पुं॰ సన్నసన్నని బెజ్జము గల జల్లెడ.

झंझरी - स्त्री॰ जाली ; కిటికీలకు, వరండాలకు వేయు ఇనుప జల్లెడ; కుంపటి అడుగు భాగమున ఉండు ఇనుప జల్లెడ.

झंझा - पुं॰ ప్రభంజనము; గాలివాన.

झंजावात - पुं॰ दे॰ झंझा.

झंझानिल - पुं॰ తుఫాను.

झंझी - स्त्री॰ फूटी कौडी ; గుడ్డిగవ్వ.

झंझोडना - स॰क्रि॰ కుదుపుట; ఊపుట.

झंडा - पुं॰ జండా; పతాకము.

झंडा-बरदार - वि॰ జండా పట్టుకు వెళ్ళువాడు.

झंडा गाडना या फहराना - मु॰ పూర్తి అధికారము స్థాపించుట; జండా ఎగుర వేయుట.

झंडी - स्त्री॰ చిన్న జండా.

झंप - पुं॰ గంతు; దుముకు.

झंप देना - मु॰ గంతువేయుట; ఎగురుట.

झंपना - अ॰क्रि॰ दे॰ झेपना.

झंपरिया ; झंपरी - स्त्री॰ పల్లకీపై కప్పు వస్త్రము.

झंपान - पुं॰ డోలి.

झँवा - पुं॰ झँवाँ ; పాత్ర శుద్ధి శుభ్రపరచుటకు ఉపయోగించు ఇటికమొరుము.

झँवाना - स॰क्रि॰ ఇటికమొరుముతో శుద్ధి శుభ్రపరచుట; వాడిపోవుట.

झक -स्त्री॰ పిచ్చి; తిక్క; వెర్రి; वि॰మెరయు.

झक मारना या झख मारना - मु॰ వృథాగా సమయము వెళ్ళబుచ్చుట; గత్యంతరము లేక.

झकझक - स्त्री॰ बकबक ; వాగుడు; ప్రలాపము; తకరారు.

झकझका - वि॰ తళతళలాడెడు; మెరయుచున్న.

झकझकाहट - स्त्री॰ తళతళ; మెరుపు; కాంతి.

झकझोरना-स॰क्रि॰ కుదించుట; కుదించి వేయుట; గట్టిగా ఊపుట.

झकना - अ॰क्रि॰ పనికిమాలినవాగుడు వాగుట; కోపముతో అనరాని మాటలు అనుట.

झकाझक - वि॰ भडकीला ; ధగధగ మెరయుచున్న.

झकोर-पुं॰ గాలిఊపు; కదిలింపు; గాలిదెబ్బ.

झकोरना-अ॰क्रि॰ గాలి తీవ్రముగా వీచుట.

झक्कड - पुं॰ పెద్దగాలివాన; తనవెర్రిముందు ఎవరిని లక్ష్యపెట్టనివాడు.

झक्की - वि॰ అక్కర్లేనివాగుడు వాగువాడు; తనవెర్రి ప్రలాపముతో ఎవరిమాటను లక్ష్యపెట్టనివాడు.

झख - स्त्री० గ్లాని; పశ్చాత్తాపము; చేప.

झख मार कर रह जाना - मु० గత్యంతరము లేక; విధిలేక.

झगडना - अ०क्रि० పోట్లాడుట.

झगडा - अ०क्रि० తగాదా; పోట్లాట.

झगडालू - वि० పోట్లాటమారి; జగడాల మారి; కలహప్రియుడు.

झगडी - स्त्री० दे० झगडालू.

झगा - पुं० పిల్లల వదులు జుబ్బా లేక చొక్కా.

झझक - स्त्री० సంకోచము; బిడియము; తటపటాయింపు.

झझकना - अ०क्रि० సంకోచించుట; బిడియపడుట; తటపటాయించుట; ఉలిక్కిపడుట.

झट - क्रि०वि० తక్షణము; వెంటనే.

झट से - क्रि०वि० వేగముగా; శీఘ్రముగా.

झटकना - स०क्रि० జాడించుట; వదిలించుట; ఊపుట.

झटका - पुं० ఊపు; కుదిలింపు; ఆకస్మికమైన విపత్తు.

झटकारना - स०क्रि० జాడించుట; విదిలించుట; వదిలించుట.

झटपट - क्रि०वि० బహుశీఘ్రముగా; తక్షణమే.

झड - स्त्री० తీవ్రమైన గాలితో వచ్చువాన; జడివాన.

झडन-स्त्री० రాలుట; రాలినపదార్థము; గాలి పంట; అనుకోకుండా వచ్చు ఆదాయము.

झडना - अ०क्रि० రాలుట; పడుట.

झडपना - अ०क्रि० झटकना ; విరుచుకు పడుట; ఎదుటివాని నుంచి ఠపీమని ఏదేని లాక్కొనుట; దాడి చేయుట; పోట్లాడుట.

झडपा-झडपी -स्त्री० గుంజులాట; కలియబడుట; కొట్లాట.

झडबेरी - स्त्री० అడవిరేగుపండు.

झडी - स्त्री० ముసురువాన; నానుడువాన; తాళములోని బెట్టు.

झनक - स्त्री० ఝుంకారము; ఝునఝునమను శబ్దము.

झनकवात - स्त्री० ఒక విధమగు వాతరోగము; పశువుల కొచ్చు కాళ్ళుకుంటురోగము.

झनकार - स्त्री० दे० झंकार.

झनझनाहट - स्त्री० ఝునఝునమను శబ్దము.

झप - क्रि०वि० త్వరగా; వెంటనే.

झपक - स्त्री० రెప్పపాటు; కునుకు.

झपकना - अ०क्रि० కునుకుపాట్లు పడుట; దుముకుట; సిగ్గుపడుట.

झपकाना - स०क्रि० మాటిమాటికి

కునుకుపాట్లుపడుట; కునికిపాట్లుపడుట.

झपकी - स्त्री॰ కునుకు; బురిడీ మోసము; కునికిపాటు.

झपट -स्त्री॰ పైకురుకుట; ఏదైనా లాక్కొను టకు పైకురుకుట.

झपटना - अ॰क्रि॰ పైకురుకుట; తటాలున దుముకుట.

झपट्टा - पुं॰ दे॰ झपट.

झपना - पुं॰ రెప్పలువాల్చుట; సిగ్గుపడుట; కునుకు తీయుట.

झपाटा - पुं॰ चपेट ; ఆక్రమణ; ఉడుంపట్టు.

झबरा ; झबरीला - वि॰ దట్టమైనఉంగరాల జుట్టుగల.

झब्बा - पुं॰ గుత్తి; కుచ్చు.

झमक - स्त्री॰ నిగనిగ; ఒయ్యారము; మువ్వల చప్పుడు.

झमकना - अ॰क्रि॰ తళుక్కు తళుక్కు మనుట; ఒయ్యారము చూపుట; ఘల్లు ఘల్లు మనుట; టెక్కుపోవుట.

झमकाना-स॰क्रि॰ ఝుమఝుమాయించుట; నిగనిగలాడించుట; టెక్కుచూపించుట.

झमाट - पुं॰ झुरमुट ; తోపు; గుబురు.

झमेला -पुं॰ తంటా; తగాదా; జంజాటము; గుంపు.

झमे[illegible]या - पुं॰ తంటాలు తెచ్చువాడు; జగడాలమారి.

झर-स्त्री॰ జడివాన; సెలయేరు; జలపాతము.

झरना - ప్రవహించుట; वि॰ ప్రవహించు నది; కారుట पुं॰ ఒక విధమగు జల్లెడ; జల్లిగరిటె

झरी - स्त्री॰ ఏరు; వాగు; జలస్రోతము; ఒక విధమగు సంకము; జలధార.

झरोखा - पुं॰ కిటికీ; గవాక్షము.

झलक - स्त्री॰ దీప్తి; తళుకు.

झलकदार - वि॰ चमकीला ; తళుకు-బెళుకుగల.

झलकना - अ॰क्रि॰ తళుక్కుమనుట; మెరయుట.

झलका - पुं॰ బొబ్బ; కాలిన బొబ్బ.

झलकाना-स॰क्रि॰మెరిపించుట; తళుక్కుమనిపించుట.

झल[illegible] - अ॰क्रि॰ తళతళలాడుట; నిగనిగలాడుట; स॰क्रि॰ మిరుమిట్లు గొలుపుట.

झलझल[illegible]ट - स्त्री॰ మిరుమిట్లు; జిగేలు వెలుగు.

झलना - स॰क्रि॰ విసనకర్రతో విసరుట; अ॰क्रि॰ ఇటూ-అటూ కదలుట; బడాయిలు చెప్పుట.

झलमल - पुं॰ మిణుకు మిణుకుమను

ప్రకాశము.

झलमला - वि० మిణుకు మిణుకుమను; తళుక్కుమనుచున్న.

झलमलाना - अ०क्रि० తళుక్కుమనుట; మిణుకు మిణుకు మనుట.

झल्ला - पुं० వెదురుగంప; వర్షము - వాన; వెర్రివాడు; మూర్ఖుడు.

झल्लाना-अ०क्रि० కోపముతో మండిపడుట; కోపగించుట स०क्रि० వెక్కిరించి కోపము తెప్పించుట; కోపము తెప్పించు పని చేయుట.

झष - पुं० చేప; మొసలి.

झषकेतु ; झषकेतन - पुं० కామదేవుడు.

झाँई - स्त्री० ప్రతిబింబము; నీడ; ఛాయ; చీకటి; మోసము.

झाँई बहाना - मु० మోసగించుట.

झाँकना - अ०क्रि० తొంగిచూచుట.

झाँकी - स्त्री० దృశ్యము; తొంగిచూచుట; కిటికీ; దర్శనము.

झाँझ - स्त्री० కంచుతాళములు (సంగీతము)

झाँझन - स्त्री० కాలిపట్టా (స్త్రీలు).

झाँझर-स्त्री० కాలిగజ్జెలు; జల్లెడ; కడియము; కాలిపట్టా; वि० పురాతనమైన; బెజ్జము లున్న.

झाँझिया - पुं० తాళములు వాయించువాడు (సంగీతము).

झाँपना-अ०क्रि० సిగ్గుపడుట; स०क्रि० మూయుట; కప్పుట; సిగ్గు పడుట.

झाँपी - स्त्री० కునుకు; కప్పుగుడ్డ; తట్ట.

झाँवली - स्त्री० ఓరచూపు; కనుసైగ.

झाँवाँ - पुं० పాత్రలు శుభ్రపరచుటకు ఉపకరించు ఇటికమొరుము.

झाँसना - स०क्रि० ठगना ; మోసగించుట.

झाँसा - पुं० धोखा धडी ; పచ్చిమోసము.

झाँसिया ; झाँसू - वि० दगाबाज ; దగా కోరు; మోసగాడు.

झाई - स्त्री० दे० झाँई.

झाऊ - पुं० సరివిచెట్టు.

झाग - पुं० నురుగు.

झाड - पुं० పొద; దట్టముగా దగ్గర దగ్గరగా ఉండు పొదల సమూహము.

झाडखंड - पुं० అడవి.

झाड-झंखाड - पुं० ముళ్ళపొదలు; పనికి మాలిన వస్తువులు.

झाडदार - वि० దట్టమైన; ముళ్ళుగల.

झाडन - पुं० గసువు; దుమ్ముదులుపు గుడ్డ.

झाड-पोंछ - स्त्री० పరిశుభ్రపరచుట.

झाडफानूस - पुं० వెల్తురు గ్లోబులు.

झाड-फूंक - स्त्री० మంత్రాదులు ప్రయో

గించుట.

झाड-बुहार - स्त्री॰ పరిశుభ్రత; దులుపుట; కసవు చిమ్ముట.

झाडना - स॰क्रि॰ విదిలించికొట్టుట; చివాట్లు పెట్టుట; మందలించుట; దులుపుట; శుభ్రపరచుట; భూతవైద్యము చేయుట.

झाडा - पुं॰ మంత్రతంత్రము; అన్వేషణ; మలము.

झाडा फिरना - स॰क्रि॰ మలవిసర్జన చేయుట.

झाडी - स्त्री॰ చిన్న పొద; ముళ్ళ మొక్కల గుబురు.

झाडू - पुं॰ చీపురు; తోకచుక్క.

झाडूबरदार - वि॰ చీపురుతో శుభ్రము చేయువాడు.

झापड - पुं॰ थप्पड ; చెంపకాయ; చెంప దెబ్బ.

झाबर ; झाबा - पुं॰ పెద్ద బుట్టలేక తట్ట; గంప.

झार - पुं॰ జ్వాల ; మంట ; ఈర్ష్య ; वि॰ కేవలము; ఒకటి మాత్రము; అంతా; యావత్తు.

झारना - स॰क्रि॰ వెంట్రుకలు చిక్కు తీయుటకు దువ్వుకొనుట; విదిలించుట; వేరు పరచుట.

झारी - स्त्री॰ కొమ్ము చెంబు; జారీ; సముదాయము

झाल - पुं॰ కంచుతాళము; జడివాన; ఘాటు; కారము.

झालना - स॰क्रि॰ మాటువేసి అతికించుట; త్రాగునీరును మంచు మొ॥ వానిలో ఉంచి చల్లపరచుట.

झालर - स्त्री॰ కుచ్చు; జాలు; ఒక తీను బండారము.

झिझक - स्त्री॰ हिचक ; సంకోచము.

झिझकना - अ॰क्रि॰ వెనకముందులాగుట; సంకోచించుట.

झिडकना - स॰क्रि॰ తిరస్కరించుట; గద్దించుట; చివాట్లు పెట్టుట.

झिडक - स्त्री॰ గద్దింపు; చివాట్లు.

झिलना - अ॰क्रि॰ సహించుట; జబరదస్తీగా చొచ్చుకొనిపోవుట.

झिलमिल - स्त्री॰ మిణుకుమిణుకుమను వెల్తురు; కవచము; మిక్కిలి సన్నని వస్త్రము.

झिलमिला -वि॰ బహుసన్నని (వస్త్రము) మిణుకు మిణుకుమనుచున్న రెపరెప లాడు దీపకాంతి.

झिलमिलाना-अ॰क्रि॰ మిణుకు మిణుకుమనుట; కాంతి రెపరెప లాడుట.

झिलमिली - स्त्री॰ వెదురు తెర.

झिल्लड-पुं० झींगुर ; పల్చని నేతగల (వస్త్రము).
झिल्ली - पुं० झींगुर ; కీచురాయి (పురుగు) स्त्री० సన్నని పొర.
झिल्लीदार - वि० బహుసన్నని పొరగల.
झींखना - अ०क्रि० మనస్సులో బాధనొందుట; దుఃఖించుట; విసుగు జెందుట; स०क्रि० తనగోడు చెప్పుకొనుట.
झींगुर - पुं० కీచురాయి.
झींसी - स्त्री० వానతుంపర; తుసరవాన.
झीना - वि० జల్లినేతగల; మిక్కిలి సన్నని; దుర్బలమైన.
झील - स्त्री० సరస్సు.
झीलर - पुं० చిన్న సరస్సు.
झीवर - पुं० मल्लाह ; నావికుడు.
झुँझलाना - अ०क्रि० విసుగుకొనుట; చిరచిరలాడుట; కోపగించుట.
झुंझलाहट - स्त्री० చిరుబురు; విసుగుదల.
झुंड - पुं० గుంపు ; సమూహము
झुकना - अ०क्रि० వంగుట; లొంగుట.
झुकना -स०क्रि० వంచుట; లొంగదీయుట.
झुकाव - पुं० వంపు; ప్రవృత్తి; మనస్సు పోవు పోకడ.
झुटपुटा - पुं० మసకచీకటి; సంజె చీకటి.
झुठलाना - स०क्रि० అబద్ధము చెప్పి మోసగించుట; అబద్ధీకునిగా నిశ్చయించుట.
झुनझुना - पुं० మ్రోగు ఆట బొమ్మ; డమడమాలబండి.
झुनझुनी - स्त्री० కాళ్ళు-చేతులకు అప్పుడప్పుడు కలుగు తిమ్మిరి.
झुमका - पुं० ఒక విధమగు కర్ణాభరణము జూకా.
झमाना - स०क्रि० ప్రకంపించుట.
झुरमुट - पुं० దగ్గర దగ్గరగానున్న వృక్ష సమూహము; చెట్లతోపు.
झुरसना - अ०क्रि० दे० झुलसना.
झुर्री - स्त्री० शिकन ; ముడత.
झुलसना-स०क्रि० కుములునట్లు చేయుట; अ०क्रि० కుములుట.
झुलाना - स०क्रि० ఊపుట (ఉయ్యాల).
झूठ - पुं० అసత్యము; అబద్ధము.
झूठमूठ - वि० ఎట్టినే; అకారణముగా.
झूठा - वि० బూటకమైన; అబద్ధాలకోరు; అబద్ధమైన.
झूम - स्त्री० కునికిపాటు; ఊగుట; తొట్రుపాటు.
झूमक ; झूमका -पुं० లోలకులు; జూకాలు.
झूमना - अ०क्रि० తూలుట (తాగుడు వలన).
झूमर - पुं० दे० झूमक.
झूरा - पुं० అనావృష్టి; లోటు; కొంత

वि० ఎండిన; శుష్కమైన.

झूल - स्त्री० పల్లకీ లేక పశువుల వీపుమీద అలంకారార్థము వేయు వస్త్రము; పల్లెటూరి స్త్రీలు ధరించు అనాకరమైన ఒదులుపాటి చొక్కా.

झूलन - पुं० శ్రావణమాసమున వచ్చు ఉయ్యాల పండుగ; ఉయ్యాలపాట.

झूलना - पुं० ఉయ్యాల अ०क्रि० ఊగుట.

झूला - पुं० ఉయ్యాల; పల్లెటూరు స్త్రీలు ధరించు ఢీలాడాల అసుందరమైనచొక్కా.

झेंपना - अ०क्रि० సిగ్గునొందుట.

झेंपू - वि० సిగ్గుపడువాడు;. ముఖమాట పడువాడు.

झेलना - स०क्रि० సహించుట; భరించుట; ఓర్చుకొనుట.

झोंक - स्त्री० గాలివిసురు; గాలి ఊపు; గాలి దెబ్బ; ఆవేశము.

झोंकना-स०क्रि० ఏదైనా వస్తువును నిప్పులోకి విసరివేయుట; అకస్మాత్తుగా నెట్టుట.

झोंका - पुं० గాలి ఊపు; గాలి విసురు; త్రోపుడు.

झोंझल - स्त्री० క్రోధము; కోపము; మనస్సులో దాగియున్న క్రోధము.

झोंटा - पुं० జుట్టు కొప్పు; జుట్టుముడి; విరబోసినవెంట్రుకలు.

झोंटा-झोंटी - स्त्री० ఇద్దరు స్త్రీల సిగపట్టు కలహము.

झोंपडा - पुं० గుడిసె; కుటీరము.

झोंपडी - स्त्री० చిన్న గుడిసె; పర్ణశాల.

झोंटिग - वि० పెద్ద పెద్ద వెంట్రుకలు గల; पुं० భూతము; ప్రేతము.

झोरी - स्त्री० दे० झोली.

झोल - पुं० शोरबा ; ఒకవిధమగు పులుసు కూర.

झोला - पुं० పెద్దచేతి సంచి; జోలె; ఊపు; విపరీతమైన మంచు లేక వడగాలి తగిలి చెట్లు సమూలము మాడిపోవుట.

झोली - स्त्री० చేతి సంచి; జోలి; బూడిద.

झौंद - पुं० ఉదరము; పొట్ట.

झौरना - अ०क्रि० ప్రతిధ్వనించుట.

झौंसना - अ०क्रि० दे० झुलसना.

झौंहना - अ०क्रि० గర్జించుట; పెద్దగా అరుస్తూ గర్జించుట.

ट

टंक - पुं० ఒకే విధమగు తూకపు ఎత్తు; ఉళి; గొడ్డలి; పార; ఖడ్గము; అభిమానము; కాలు; క్రోధము; మరఫిరంగుల బండి; వెలిగారము.

टंकण ; टंकन - पुं० వెలిగారము; వెలిగారముతో వేయు మాటు.

टंकना - अ०क्रि० అతకబడుట; కక్కుకొట్టుట; కుట్టిసరిచేయబడుట.

टंकशाला - स्त्री० టంకశాల; నాణెములు ముద్రించెడి చోటు.

टंकार - स्त्री० వింటినారి యొక్క ధ్వని.

टंकी - स्त्री० పెద్దనీటి తొట్టి.

टंकोर - स्त्री० दे० टंकार.

टंगडी - स्त्री० दे० टाँग.

टंगना - अ०क्रि० వ్రేలాడుట; ఉరికంబమున వ్రేలాడుట; కక్కుకొనుట.

टंगारी - स्त्री० గొడ్డలి.

टंटा - पुं० పోట్లాట; తంటా; ఆడంబరము.

टकटकाना - स०क्रि० తదేకదృష్టితో చూచుట; రెప్పవాల్చక చూచుట.

टकटकी - स्त्री० తదేక దృష్టి; రెప్పవాల్చని చూపు.

टकराना - अ०क्रि० ఢీకొనుట; కొట్టుకొనుట.

टकसाल - स्त्री० టంకశాల; విశుద్ధమైన వస్తువు वि० విశుద్ధమైన.

टकसाली - वि० టంకశాలకు సంబంధించిన; విశుద్ధమైన; ప్రామాణికమైన.

टका - पुं० రూపాయి లేక అర్ధణా నాణెము.

टका सा जवाब देना - मु० తిరస్కరించుట; వ్యతిరేకించుట.

टकुआ - पुं० వడికిన నూలుచుట్టబడు కదురు; రాళ్ళు చెక్కు ఉలి; నగిషీపని ముట్టు.

टकौरी - स्त्री० కంసాలి త్రాసు.

टक्कर - स्त्री० ఢీకొనుట; (రెండు వస్తువులు లేక పశువులు కుమ్ములాట)

टक्कर का - मु० సమఉజ్జీ; తుల్యము.

टक्कर खाना - मु० పోటీపడుట.

टक्कर लेना - मु० దెబ్బ సహించుట.

टखना - पुं० శీలమండ; చీలమండ.

टटिया - स्त्री० తడిక टट्टी.

टटोलना - स०क्रि० తడుముట; వెతుకుట; మాటల సందడిలో ఆంతర్యము తెలిసికొనుట; లోతుపాతులు తెలిసికొనుట; పరీక్షించుట; (తడిమి)

टट्टू - पुं० పొట్టిగుఱ్ఱము.

टनटन - स्त्री० గంటమ్రోత.

टनमना - वि० స్వస్థతగల; ఆరోగ్యము సరిగానున్న.

टपकना - अ०क्रि० బొట్టుబొట్టుగా కారుట; రాలిపడుట.

टपकाना - स० क्रि० బొట్టుబొట్టుగా కార్చుట.

टपाटप - क्रि०वि० టపటపమని ధ్వనితో; నిరంతరముగా; త్వరితముగా.

टप्पा - पुं० దుముకు; కుప్పిగంతు; అంతరము; ఒక విధముగుపాట.

टमटम - स्त्री० ఒక విధముగు గుఱ్ఱపుబండి.

टमाटर -पुं० రామములక్కాయ; టమాటో.

टर - स्त्री० కప్పల అరుపు - బెక బెక; గీర.

टरटर करना या लगाना - मु० గీరగా మాట్లాడుట; కటువుగా మాట్లాడుట.

टरकना - अ०क्रि० తొలగుట; తప్పుకొనుట; జారుకొనుట.

टरकाना-स०क्रि०తొలగించుట; వదలుట.

टर्र-टर्र - स्त्री० కప్పల బెకబెకలు.

टर्राना - अ०क्रि० అహంకరించుట; గీరగా మాట్లాడుట.

टलना - अ०क्रि० తప్పిపోవుట; తొలగుట; జారుకొనుట; జారుట.

टलहा - वि० खोटा ; చెల్లని; చెడ్డ; పనికిమాలిన.

टलारली - स्त्री० टालमटूल ; నెపము.

टस - स्त्री० బరువుపాటి వస్తువు కదులునప్పుడు వచ్చు ధ్వని.

टस से मस न होना - मु० కదలకుండా మెదలకుండా ఉండుట; స్థిరముగా నుండుట.

टसक - स्त्री० कसक ; ఉండి ఉండి కలుగు బాధ లేక పోటు.

टसकना - अ०क्रि० ఉండి ఉండి బాధ కలుగుట; చలించుట; అంగీకరించుటకు సిద్ధపడుట.

टसकाना - स०क्रि० हटाना ; తొలగించుట; చలింపజేయుట.

टहकना - अ०क्रि० ఉండి ఉండి పోటు పుట్టుట.

टहना - पुं० కొమ్మ.

टहनी - स्त्री० రెమ్మ.

टहल - स्त्री० సేవ; పరిచర్య; నౌకరి.

टहलना - अ०क्रि० మెల్లిగా పచారు చేయుట.

टहलनी - स्त्री० దాసి.

टहलुआ - पुं० నౌకరు; సేవకుడు.

टहलू - पुं० दे० टहलुआ.

टाँक - स्त्री० దస్తూరి; కలముమొన.

टाँकना - स०क्रि० శీలవేసి బిగించుట; గుడ్డకు అతుకు వేయుట; కాజేయుట; కుక్కుకొట్టుట.

टाँका - पुं० అతుకు; మాసిక; నీటితొట్టి.

टाँकी - स्त्री० రాళ్ళు చెక్కు ఉలి; చిన్న నీటి తొట్టి.

टाँग - स्त्री० కాలు.

टाँग अड़ाना - मु०అనుచితముగా జోక్యము కలుగచేసుకొనుట; అడ్డుపెట్టుట.

टाँगन - पुं० टट्टू ; పొట్టి గుఱ్ఱము.

टाँगना - स०क्रि० వ్రేలాడవేయుట; ఉరి

కంబము ఎక్కించుట.

टाँगा - पुं० పెద్దగొడ్డలి; ఒక విధము గుఱ్ఱము బండి.

टाँगी - स्त्री० గొడ్డలి.

टाँच - स्त्री० ఇతరుల పని భంగపరచు మాట; మాసిక; అతుకు.

टाँच-टाँच - स्त्री० వ్యర్థప్రలాపము; పనికి మాలిన వాగుడు.

टाट - पुं० గోనె పట్టా; కులము.

टाट उलटना या उलट जाना - मु० దివాళా తీయుట; దివాళా అగుట.

टान - स्त्री० బిగింపు.

टानना - स०क्रि० दे० तानना.

टाप - स्त्री० గుఱ్ఱపు డెక్క; డెక్కల ధ్వని; కోళ్ళగంప.

टापना - स०क्रि० డెక్కలు నేలకు కొట్టుట; ఏదైన వస్తువు కొరకు హైరానుగా వెతుకుట.

टापा - पुं० పాడుపడిన మైదానము; గంతు; గంప.

टापू - पुं० ద్వీపము; లంక.

टारना - स०क्रि० दे० टालना.

टाल - स्त्री० పెద్ద కుప్ప; కట్టెల అడతి; తొలగింపు; पुं० తార్పుడుగాడు.

टालटूल - स्त्री० दे० टालमटूल.

टालना - स०क्रि० నెట్టివేయుట; తొలగించుట; ఏదో ఒక వంకపెట్టుట; వాయిదా వేయుట; నెరవేరని వాయిదా వేసి పీడ వదిలించుకొనుట.

टालमटूल - स्त्री० వంక; నెపము.

टाली - स्त्री० బహుచురుకైన ఆవు పెయ్య.

टिकट - पुं० టిక్కెట్టు.

टिकठी - स्त्री० ముక్కాలుపీట.

टिकना - अ०क्रि० స్థిరముగానుండుట; మన్నికగా నుండుట.

टिकाऊ - वि० మన్నికగల; చిరకాలము ఉండు.

टिकान - स्त्री० మన్నిక; బస.

टिकाना - स०क्रि० నిలబెట్టుట; ఉండుటకు బస ఏర్పరచుట.

टिकाव - पुं० బస; మజిలీ.

टिकिया - स्त्री० బొట్టు; మందుమాత్ర.

टिकुली-स्त्री०**टिकली;** స్త్రీలు ముఖమున అలంకరించు బొట్టు బిళ్ళ.

टिकैत - पुं० యువరాజు; నాయకుడు.

टिकोरा - पुं० పుల్లని మామిడిపిందె.

टिक्की - स्त्री० दे० टिकली.

टिड्डी - स्त्री० మిడత.

टिप्पणी - स्त्री० వ్యాఖ్య; టీక.

टिमटिमाना - अ०क्रि० మిణుకు మిణుకు

మనుట; అవసాన సమయము వచ్చుట.

टिहुकना - అం॥క్రి॰ ఉలిక్కిపడుట; త్రుళ్ళి పడుట; అలుగుట.

टिहुनी - స్త్రీ॰ మోకాలు; మోచేయి.

टीक - స్త్రీ॰ కంఠాభరణము; ఫాలభాగమున ధరించు ఆ భూషణము.

टीका - స్త్రీ॰ బొట్టు; వివాహ సంబంధమైన ఒక కృత్యము; పట్టాభిషేకము; వ్యాఖ్య; టీక.

टीप - స్త్రీ॰ పిసుగుట; వత్తుట; గుచ్చు చేయు పని.

टीप-टाप - స్త్రీ॰ సింగారము; అలంకరణ; ఆడంబరము.

टीपना - స॰క్రి॰ వత్తుట; పిసుగుట.

टीम-टाम - స్త్రీ॰ అలంకరణ ఆడంబరము.

टीला - పుం॰ దిబ్బ; కొండ దిబ్బ.

टीस - స్త్రీ॰ कसक ; ఉండి ఉండి వచ్చు పోటు; బాధ.

टीसना - అం॰క్రి॰ పోటు పుట్టుట; నొప్పి కలుగుట.

टुंटा - వి॰ మొండియైన చెట్టు; మొండి చేతులు గల.

टुइयाँ - వి॰ మరుగుజ్జు; స్త్రీ॰ అల్పజాతి చిలుక.

टुक - వి॰ जरा ; కొంచెము; కొద్ది.

टुकड़गदा - పుం॰ ముష్టివాడు; బిచ్చగాడు వి॰ తుచ్ఛమైన; దరిద్రమైన.

टुकड़तोड़ - పుం॰ ఇతరులు తినగా మిగిలిన రొట్టెముక్కలు తిని జీవించువాడు.

टुकड़ा - పుం॰ ముక్క; అంశము.

टुकड़ा तोड़ना - ముం॰ తిండికి ఇతరులమీద ఆధారపడి ఉండుట.

टुकड़ा सा जवाब देना - పుం॰ నిర్మొఖమాటముగా సమాధానమిచ్చుట.

टुकड़ी - స్త్రీ॰ చిన్న ముక్క; చిన్న సైనిక దళము; మండలి.

टुच्चा - వి॰ తుచ్ఛుడు; నీచుడు.

टुटपुँजिया - వి॰ తక్కువపెట్టుబడిగల; కొద్ది పెట్టుబడిగల.

टूक - పుం॰ ముక్క; తుంపు.

टूका - పుం॰ తుంపు; బిచ్చము; ముష్టి.

टूटना - అం॰క్రి॰ తునుగుట; విరుగుట; విరుచుకు పడుట.

टूटा - వి॰ తునిగిన; విరిగిన.

टूठना - అం॰క్రి॰ తృప్తినొందుట; సంతుష్టమగుట.

टें - స్త్రీ॰ చిలకపలుకు.

टेंटें - పుం॰ వ్యర్థమైన వాగుడు; వితండవాదము.

टें होना या बोलना-ము॰ మెటనేచని పోవుట.

टेंट - స్త్రీ॰ నడుముమీది ధోతి మడత; పత్తికాయ.

टेंटुवा - पुं० గొంతు; కుత్తుక; బొటనవ్రేలు.
टेक - स्त्री० పోటీకర్ర; ప్రతిజ్ఞ; అలవాటు; మొండిపట్టు.
टेकना - स०क्रि० ఆనుకొనుట; పట్టు పట్టుట.
टेकनी - स्त्री० పోటీకర్ర.
टेकी - पुं० మంకు పట్టువాడు; దృఢ సంకల్పుడు.
टेकाना - स०क्रि० ఊతమిచ్చుట.
टेकुआ - पुं० तकला ; రాట్నపుకదురు.
टेकुरी - स्त्री०दे० टेकुआ.
टेढा - वि० వంకరగల; కుటిలమైన.
टेढाई - स्त्री० వంకర; వంపు; వక్రత.
टेढापन - पुं० दे० टेढाई.
टेढा-मेढा - वि० వంకరగానున్న.
टेना - स०क्रि० పదునుపెట్టుట; మీసము మెలివేయుట.
टेम - स्त्री० దీపశిఖ; దీపపువత్తి; జ్వాల.
टेर - स्त्री० పిలుపు; కేక; ఉచ్ఛ స్వరము (సంగీతము)
टेरना - स०क्रि० కేకవేసి పిలుచుట; ఉచ్ఛ స్వరముతో పాడుట; గడుపుట.
टेव - स्त्री० అలవాటు; స్వభావము.
टेवना - स०क्रि० పదునుపెట్టుట.
टेवैया - पुं० పదునుపెట్టువాడు.
टेसू - पुं० ढाक ; మోదుగ (చెట్టు)
टोंचना - स०क्रि० चुभाना ; గుచ్చుట; నాటుట.
टोंटा - पुं० కొమ్ము చెంబు కొమ్ము లేక పీక; నీటిగొట్టము.
टोंटी-स्त्री० జంతువుల ముట్టె; నీటిగొట్టము; కొమ్ము చెంబు కొమ్ము లేక పీక.
टोंकना - स०क्रि० తొడకొట్టుట; సవాలు చేయుట.
टोकना - स०क्रि० మాట్లాడునప్పుడు అడ్డు ప్రశ్నలు వేసి ఆపుట; జ్ఞాపకము చేయుట; దిష్టిపెట్టుట.
टोकनी - स्त्री० గంగాళము; బుట్ట.
टोक-टाक - स्त्री० ఎదురుప్రశ్నలవలన కలుగు ఆటంకము.
टोकरा - पुं० వెదురు బుట్ట లేక తట్ట.
टोकरी - स्त्री० చిన్న వెదురు బుట్ట లేక తట్ట.
टोटक ; टोटका - पुं० మంత్రించిన యంత్ర తంత్రము; తాయిత్తు.
टोटके करने आना - मु० వచ్చి వెంటనే వెళ్ళిపోవుట.
टोटकेहाई - स्त्री० మంత్రతంత్రములు తెలిసిన స్త్రీ; గారడీ స్త్రీ.
टोटा - पुं० నష్టము; ఫిరంగితూటా.
टोनहाई - स्त्री० మంత్రతంత్రము; భూత

వైద్యము.

टोनहाया - **पुं॰** భూతవైద్యుడు; గారడీవాడు.

टोना - **पुं॰** మంత్రతంత్ర ప్రయోగము; గారడీ

टोप - **पुं॰** శిరస్త్రాణము; పెద్ద టోపి.

टोपा - **पुं॰** బహు పెద్ద శిరస్త్రాణము; చాలా గొప్ప టోపి (వ్యంగ్యము)

टोपी - **स्त्री॰** టోపి.

टोरना - **स॰क्रि॰ तोडना ;** విరుచుట; **आँख टोरना** - **मु॰** సిగ్గుతో తల తిప్పుకొనుట.

टोल - **पुं॰** సమూహము; మండలి; స్థానీయ శాసకులు వేయు పన్ను.

टोला - **पुं॰** పేట; కంకర రాయి.

टोली - **स्त्री॰** సమూహము; మండలి; చిన్న పేట.

टोह - **स्त्री॰** వెతుకుడు; అన్వేషణ; జాడ.

टोहना - **स॰क्रि॰** వెతుకుట; అన్వేషించుట; జాడతీయుట.

टोहिया ; टोही - **पुं॰** జాడతీయువాడు; గుప్తచరుడు.

टौरना - **स॰क्रि॰** పరిశీలించుట; జాడ తీయుట; లోతుపాతులు కనుగొనుట.

ठ

ठंड ; ठंढ - **स्त्री॰** శీతలవాయువు; చలి; నెమ్ము.

ठंडक ; ठंढक - **स्त्री॰दे॰ ठंढ या ठंढ.**

ठंडा ; ठंढा - **वि॰** చల్లని.

ठंढी साँस - **पुं॰** నిట్టూర్పు.

ठंडाई ; ठंढाई - **स्त्री॰** శరీరపు ఉష్ణము తగ్గించి చల్లపరచు ఔషధము; నూరిన భంగు ఆకు.

ठंढई - **स्त्री॰ दे॰ ठंडाई.**

ठक - **स्त्री॰** ఘర్షణ శబ్దము; **वि॰** స్తంభించిన.

ठकठक - **स्त्री॰** తగాదా; ఘర్షణ; జగడము.

ठकठकाना - **स॰ क्रि॰ खटखटाना ;** కొట్టుట; బాదుట; టకటకమను శబ్దము చేయుట.

ठकठकिया - **वि॰** జగడాలమారి; వితండి; తగాదా మనిషి.

ठकुरसुहाती - **स्त्री॰ खुशामद ;** ముఖస్తుతి.

ठकुराइन - **स्त्री॰** ఇంటి యజమానురాలు; క్షత్రియుని భార్య; మంగలివాని భార్య.

ठकुराई - **स्त्री॰** ప్రాముఖ్యము; ఆధిపత్యము; గొప్పదనము.

ठकुरानी - **स्त्री॰ दे॰ ठकुराइन.**

ठकुराय - **पुं॰** ఒక క్షత్రియ తెగ.

ठकुरायत - **स्त्री॰** ప్రభుత్వము; ఆధిపత్యము.

ठकोरी - **स्त्री॰** ఊతకర్ర; వైరాగిని.

ठक्कर - **स्त्री॰ दे॰ टक्कर.**

ठग - **पुं॰** ప్రవంచకుడు; మోసగించి ఇతరుల

సొత్తును అపహరించువాడు.

ठगाई - स्त्री० दे० ठगपना.

ठगना - स०क्रि० మోసగించుట; వంచించి అపహరించుట.

ठगा सा - पुं० ఆశ్చర్యముతో స్తంభించుట; ఆశ్చర్యచకితముగుట.

ठगनी - स्त्री० వంచకుని భార్య; మోసకత్తె; తార్పుడు స్త్రీ.

ठगपना - पुं० మోసము; వంచన.

ठगी - स्त्री० వంచించి ఇతరుల సొత్తును అపహరించుట; దోపిడీ.

ठगोरी - स्त्री० మాయ; గారడీ.

ठट-पुं० గుంపు; సముదాయము; అలంకరణ.

ठटकीला - वि० శృంగారింపబడిన; అలంకృతమైన.

ठटना - स.क्रि० నిశ్చయించుట; అలంకరించుట.

ठटरी - स्त्री० అస్థిపంజరము; పాడె.

ठट्ठा - पुं० అట్టహాసము; వేళాకోళము; పరిహాసము; **ठट्ठेबाज**-वि०పరిహాసము చేయువాడు.

ठट्ठेबाजी-स्त्री०వేళాకోళము; పరిహాసము.

ठठरी - स्त्री० दे० ठटरी.

ठठाना - स०क्रि० ఠక్‌ఠక్‌మని కొట్టుట; अ०क्रि० పకపకనవ్వుట.

ठठेरा - पुं० कसेरा ; కంచరి.

ठठेरी - स्त्री० కంచరివాని భార్య; కంచరిపని.

ठठेरी-बाजार - पुं० కంచరి విపణి వీధి.

ठठोल - पुं० दिल्लगीबाज ; హాస్యగాడు; పరిహాసకుడు.

ठठोली - स्त्री० दिल्लगी ; పరిహాసము.

ठडा - वि० खडा ; నిలబడిన.

ठन - स्त्री० ధాతువుమీద అఘాతము పడినప్పుడు వచ్చు మోత.

ठनक - स्त्री० మృదంగము; తబలా మొ॥ నుండి వచ్చు మోత; బాధ; ఉండి ఉండి కలుగు తీపు.

ठनकना - अ०क्रि० ఠన్ ఠన్ మను శబ్దము వచ్చుట; ఉండి ఉండి బాధ లేక తీపు కలుగుట. **माथा ठनकना** - मु० గొప్ప సందేహము కలుగుట; తలలో ఉండి ఉండి పోటు కలుగుట.

ठनगन - पुं० శుభసందర్భములలో మిరాసీదారులు ఇంకా ఎక్కువకావాలని మొండిపట్టు పట్టుట.

ठनठनगोपाल - पुं० నిష్ఠదరిద్రుడు; ధనాభావము; లేమి.

ठनना - अ०क्रि० సన్నద్ధమగుట; పొసగుట; స్థిరపడుట.

ठनाठन - क्रि०वि० ఠన్ ఠన్ శబ్దముతో.

ठप्पा - पुं० ఇటుకలు మొ॥ చేయునపుడు ఉపయోగించు అచ్చు.

ठर्रा - पुं० ముతకనూలు; సగము కాలిన పెద్ద ఇటుక; చౌకబారు ఇప్ప సారాయి.

ठस - वि० దట్టమైన; ప్రబలమైన; తప్పుడు మోతగల రూపాయి,లోభి; మొండి.

ठसक - स्त्री० గీర; దర్పము.

ठसकदार - वि० గర్విష్టి; అభిమానము గల; గీరగల.

ठसका - पुं० పొడి దగ్గు; దెబ్బ; ఎదురుదెబ్బ.

ठसाठस - क्रि०वि० **खचाखच** ; కూరి కూరిన; పూర్తిగా నిండిన; క్రిక్కిరిసిన.

ठस्सा - पुं० గీరచేష్ట; ఒయ్యారపు చేష్ట.

ठहर - पुं० స్థానము; స్థలము; వంట ప్రదేశము; వంట ఇల్లు.

ठहरना - अ०क्रि० ఆగుట; ఉండుట; నివసించుట. **मन ठहरना** - मु० మనస్సు అనుకూలత లేకపోవుట.

ठहराऊ - वि० **टिकाऊ** ; మన్నికగల; ఆగునట్టి.

ठहराव - पुं० నిశ్చయము; నిర్ధారణ.

ठहरौनी - स्त्री० పెళ్ళి సందర్భములో కట్న కానుకలు నిశ్చయించుట.

ठहाका - पुं० అట్టహాసము; పకపకనవ్వుట.

ठाउँ - स्त्री० दे० **ठाँयँ.**

ठाँयँ - पुं० ; स्त्री० స్థలము; స్థానము ; చోటు; దగ్గర.

ठावँ - पुं०; स्त्री० **ठिकाना** ; స్థానము.

ठावँ कुठावँ - मु० మంచి; చెడు; ప్రతిచోటు; ఉచిత అనుచిత ఆలోచనలేక ప్రతిచోట; తావు.

ठाँसना-वि० ; स०क्रि० కుక్కుట; ఆపుట; నిషేధించుట.

ठाकुर - पुं० దేవత; దేవప్రతిమ; పూజ్యవ్యక్తి; జమీందారు; మంగలి; బెంగాలీ బ్రాహ్మణులలో ఒక తెగ; దేవుడు.

ठाकरद्वारा - पुं० దేవాలయము.

ठाट - पुं० వెదురు తెర; ఆకారము; వేష విన్యాసము.

ठाटबाट - पुं० అలంకరణ; ఆడంబరము.

ठाटर - पुं०दे० **ठठरी.**

ठाठ - पुं० दे० **ठाट.**

ठाडा ; ठाढा - वि० **खडा** ; నిలబడి ఉన్న వాడు.

ठानना - स०क्रि० సంసిద్ధమగుట; దృఢముగా నిశ్చయించుట.

ठाम - पुं० స్థానము; చోటు; వ్యవహారసరళి.

ठाला - पुं० పనీపాటు ; ఆదాయము లేనివాడు.

ठाली - वि० పనిలేని; ఏమీ చెయ్యని.

ठिकाना - पुं० ठौर ; చోటు; ఆశ్రయము.
ठिकाने आना - मु० తనచోటుకు చేరుకొనుట; చాలా ఆలోచించిన మీదట; యధార్థ విషయమును గ్రహించుట; సముచితముగా వ్యవహరించుట.
ठिठकना - अ०क्रि० తటాలున ఆగుట; నిలుచుట.
ठिठरना ; ठिठुरना - अ०क्रि० ఎక్కువ చలివలన అంగ ప్రత్యంగములు వంకరలు పోవుట.
ठिनकना - अ०क्रि० పిల్లలు మధ్యలో వెక్కి-వెక్కి-ఏడ్చుట.
ठिलिया - स्त्री० गगरी ; చిన్న కుండ.
ठिलुआ - वि० निठल्ला ; పనిపాటు లేనివాడు.
ठिल्ला - पुं० दे० ठिलिया.
ठिहारी - स्त्री० ఆగుప్రదేశము; నిశ్చయము; అంగీకారము.
ठीक - वि०సరైన; ఉచితమైన; ఉపయుక్తమైన. पुं० నిశ్చయము; సరిఅయిన విషయము.
ठीकठाक - पुं० ఏర్పాటు; నిశ్చయము; పక్కా విషయము.
ठीकरा - पुं० కుండ పెంకు; భిక్షాపాత్ర.
ठीका - पुं० ठेका ; కాంట్రాక్టు; గుత్త.
ठीकेदार - पुं० ठेकेदार ; ఇజారాదారుడు.
ठुंठ - पुं०दे० ठूंठ.
ठुकना-अ०क्रि० ठोंका जाना ; దెబ్బలు తినుట; దిగగొట్టబడుట; కొట్టబడుట; నష్టపడుట.
ठुकराना - स०क्रि० తన్నుతన్నుట; తిరస్కరించుట; తుచ్ఛమని తలచి తిరస్కరించుట.
ठुड्डी - स्त्री० గడ్డము; విప్పని పేలపు గింజ.
ठुनकना - अ०क्रि० వెక్కి-వెక్కి ఏడ్చుట; ఏడుపును నటించుట; ఏదైనా వస్తువ కొరకు పిల్లలు మారాము పెట్టి ఏడ్చుట.
ठुमक - स्त्री० ఉల్లాసముతో దగ్గర దగ్గరగ అడుగులు వేస్తూ నడచుట; గీరనడక.
ठुमकना - अ०क्रि० పిల్లలు కుప్పిగంతుల వేస్తూ ఉల్లాసముగా నడుచుట; కాలి మువ్వలు మ్రోగునట్లు వేళ్ళు విసురుతూ నృత్యము చేయుట.
ठुमका - वि० పొట్టి; మరుగుజ్జు; కురచ.
ठुमकी - स्त्री० ठिठक ; ఆశ్చర్యచకితము; స్తంభనము; తటాలున ఆగుట.
ठुमरी - स्त्री० చిన్న గేయము.
ठुसाना - स०क्रि० కుక్కి- కుక్కి- నింపుట; పొట్ట నిండా భుజింపజేయుట.
ठूँठ - पुं० మోడు.
ठूँठा - वि० ఆకులు; కొమ్మలు రెమ్మలు

లేని (మొండి) మెప్పులేని.

ठेंगना - वि० दे० ठिंगना.

ठेंगा - पुं० బొటనవ్రేలు, బాగా కర్ర; చేతి కర్ర.

ठेंगा दिखाना - मु० మోసగించుట.

ठेंठी - स्त्री० చెవిగులిమి ; బిరడా.

ठेका - पुं० दे० ठीका.

ठेकी - स्त्री० ఆధారము; పోటీ.

ठेठ - वि० నిశుద్ధమైన ; అచ్చమైన ; स्त्री० గ్రామ్యభాష.

ठेलना - स०क्रि० ముందుకు నెట్టుట; నెట్టితోయుట.

ठेला - पुं० నెట్టుడుబండి; సామానువేసి మనుష్యులు తోయుబండి.

ठेस - स्त्री० దెబ్బ; క్లేశము.

ठोंक - स्त्री० ఆఘాతము.

ठोंकना ; बजाना - मु० పరిక్షించుట.

ठोंक बजाकर - मु० సరిగా పరిక్షించి; అందరితో చెప్పి.

ठोंकना - स०क्रि० బాగా కొట్టుట; కొట్టి కొట్టి దూర్చుట లేక పాతుట.

ठोकर - स्त्री० ఎదురుదెబ్బ.

ठोकरें खाना - मु० చేసిన తప్పుకు దుఃఖము సహించుట.

ठोडी - स्त्री० గడ్డము.

ठोर - पुं० ఒక విధమగు పక్వాన్నము.

ठोली - स्त्री० రంకులాడి; ఉంపుడు కత్తె.

ठोस - वि० బోలులేని లేక బోలుకాని; ప్రబలమైన; గట్టి.

ठोसा - पुं० दे० ठेंगा.

ठोहना-स०क्रि० జాడతీయుట; వెతుకుట.

ठौर - पुं० जगह ; స్థానము; పోటు; అదను నిర్ణీత సమయము.

ड

डंक - पुं० కొండె (తేలు మొ॥) కలను పాళి.

डंका - पुं० ఢోలు; ఢంకా.

डंकेली चोट कहना - मु० స్పష్టముగా అందరికి వినిపించేటట్లు చెప్పుట.

डंगर - पुं० దుర్బలవ్యక్తి; పశువు.

डँगरी - स्त्री० పొడుగుపాటి దోసకాయ; దయ్యము.

डंठल - पुं० మొక్క కాడ.

डंठी - स्त्री० दे० डंठल.

डंड - पुं० डंडा ; కర్ర (చేతి) దండెము అనబడు కసరత్తు.

डंड पेलना - पुं० దణ్డములు తీయుట.

डंडपेल - पुं० కసరత్తు చేయు పహల్వాను.

डंडा - पुं० చేతి కర్ర; ప్రహరీ గోడ.

डंडी - स्त्री० చిన్న చేతి కర్ర; చాడీకోరు; త్రాసు దండి.

डंडी मारना - मु० తు"కముల్" మోస గించుట.

डंडीमार - वि० తూ"కములో" మోసము చేయువాడు.

डंडोल - स्त्री० बवंडर ; సుడిగాలి.

डंडोरना - स०क्रि० వెతుకుట.

डंबर - पुं० ఆడంబరము.

डवाँडोल - वि० दे० डाँवाँडोल.

डंस - पुं० అడవిదోమ; అడవి దోమకాటు.

डंसना - स०क्रि० दे० डसना.

डकरना - ఆబోతు; ఎద్దు; దున్నమొ. వాని అరుపు.

डकार - पुं० త్రేన్పు.

डकार न लेना - मु० పరలసొమ్ము మెదల కుండా జీర్ణించుకొనుట.

डकारना - अ०क्रि० త్రేన్పుట; జీర్ణించు కొనుట; గర్జించుట.

डकैत - पुं० బందిపోటు దొంగ.

डकैती - स्त्री० బందిపోటు దొంగతనము; దోపిడి.

डग - पुं० అదును; అంగ.

डगमगाना - अ०क्रि० ఇటూ అటూ కదులుట; చలించుట; ఊగిసలాడుట.

डगडोर - वि०दे० डाँवाँडोल.

डगर - स्त्री० దారి; మార్గము.

डटना - अ०क्रि० దృఢముగా నిలబడుట; సిద్ధముగా నిలబడి ఉండుట.

डढियल - वि० పెద్దగడ్డము (వెంట్రుకలు) గలవాడు.

डपट - स्त्री० डाँट ; బెదరింపు; పీదరింపు; గుస్సు్సు పసురు గలి.

डपटना - स० क्रि० బెదిరించుట; పీదరిం చుట.

डपोरसंख - पुं० బడాయికోరు; ఆకారమైతే పెద్దది కాని బుద్ధి పూజ్యము.

डफ ; डफला - पुं० డప్పు.

डफली - स्त्री० ఖంజరి అనబడు వాద్యము.

डफालची ; डफाली - पुं० డప్పు; డోలు మొ॥ వాయించువాడు.

डबडबाना - अ०क्रि० అశ్రుపూర్ణమగుట.

डबरा - पुं० చిన్న నీటిగొయ్యి; గుంట; చిన్న జలాశయము.

डबल - वि० రెట్టింపు.

डबोना - स०क्रि० दे० डुबोना.

डयरू - पुं० డమరు; బుడబుక్కల వాని చేతిలో ఉండు చిన్న వాద్యము.

डयना - पुं० दे० डैना.

डर - पुं० భయము.

डरना - अ०क्रि० భయపడుట.

डरपना - अ०क्रि० दे० डरना.

डराना - स॰क्रि॰ భయపెట్టుట.
डरावना - वि॰ భయంకరమైన.
डसन - स्त्री॰ కుట్టుట (తేలు వగైరా).
डसना - తేలు; దోమ మొ॥ కొండెతో కుట్టుట.
डसाना - स॰क्रि॰ పరచుట; వ్యాపింపజేయుట; కుట్టించుట (తేలు)
डहकना-स॰क्रि॰ మోసగించుట; ఊరించి ఇవ్వకపోవుట.
डहकाना-स॰क्रि॰ పోగొట్టుకొనుట; వినష్ట పరచుట; మోసముతో పరుల సొత్తు అపహరించుట; ఊరించుట.
डहडहा - वि॰ తాజా; పచ్చపచ్చగానున్న; ఆనందముగా;
डहडहाना - अ॰क्रि॰ నవనవోన్మేషముగా; ఆనందముగా; ఆకు పచ్చగా.
डहन - पुं॰ రెక్క (పక్షి) ఈర్ష్య.
डहना - अ॰क्रि॰ తగలడుట; బూడిదగుట; ద్వేషించుట; स॰क्रि॰ దుఃఖము కలిగించుట; మండించుట; బూడిదచేయుట.
डाँक - स्त्री॰ రాగి; వెండి మొ. వాని పల్చని రేకు; వాంతి.
डाँकना - स॰क्रि॰ ఎగిరిదాటుట; వాంతి చేయుట; కక్కుట.
डाँग - पुं॰ అడవి ; ఢంకా.
डाँगर - पुं॰ పశువు; జంతువు.
डाँट - स्त्री॰ గద్దింపు; బెదిరింపు; శాసనము.
डाँटना - स॰क्रि॰ బెదిరించుట; అదిలించుట.
डाँठ - पुं॰दे॰ डंठल.
डाँड - पुं॰ పడవనడుపు గడ; ఎత్తుగట్టు; జుర్మాన
डाँडना - स॰क्रि॰ జుర్మానావేయుట.
डाँडा - पुं॰ చేనుగట్టు; పడవతోయుగడ; దుడ్డుకర్ర; సరళరేఖ.
डाँड-मेंड ; डाँडा-मेंडा - पुं॰ అన్యోన్యత; విరోధము; పోరాటము.
डाँडी - स्त्री॰ పొడుగుపాటి సన్నని కర్ర; త్రాసుదండి; డోలీ సరళరేఖ.
डाँवाँडोल - वि॰ అస్థిరమైన; ఇటూ అటూ ఊగులాడు.
डाँस - पुं॰ పెద్ద దోమ లేక ఈగ (అడవి)
डाइन - स्त्री॰ భూతము; పిశాచము; దయ్యపు స్త్రీ; మంత్రగత్తె.
डाक - स्त्री॰ టపా; వాంతి; ఏలముపాట.
डाक खाना - पुं॰ పోస్టాఫీసు.
डाकगाडी - स्त्री॰ టపాబండి.
डाक-घर - पुं॰दे॰ डाकखाना.
डाकना - अ॰क्रि॰ కక్కుట; దుముకుట.
डाक बंगला - पुं॰ రహదారి; బంగళా.

डाका - पुं० దారిదోపిడి; లూటి.

डाकाजनी - स्त्री० डकैती ; దారి దోపిడి; కొల్లకొట్టుట.

डाकिन ; डाकिनी - स्त्री० దయ్యము; క్రూర స్వభావముగల స్త్రీ; కాళీఅమ్మవారి సహచరి.

डाकिया - पुं० తపాలా బంట్రోతు.

डाकू - पुं० దారిదోపిడీ దొంగ; బందిపోటు దొంగ

डाट - स्त्री० బిరడ; ఊతము.

डाटना - स०क्रि० ఊతమిచ్చుట; ప్రోద్భలించుట; తృప్తితీరా భుజించుట.

डाढ - स्त्री० దంతములు; దంతపు కోరలు.

डाढना - स०क्रि० जलाना ; కాల్చుట.

डाढा - स्त्री० దావానలము.

डाढी - स्त्री० గడ్డము.

डाबर - पुं० నీళ్ళునిలుచు పల్లపు నేల; గంటలేకగొయ్య.

डाबा - पुं० డబ్బా; రైలు పెట్టె.

डाभ-पुं० లేతకొబ్బరికాయ; బోండాం; దర్భ.

डामर - पुं० ఆడంబరము; చమత్కారము; ఒక విధమగు జిగురు.

डामल - स्त्री० యావజ్జీవన కారాగారశిక్ష; దేశ బహిష్కారణ శిక్ష

डायन - स्त्री०दे० डाइन.

डायरी - स्त्री० रोजनामचा ; డైరి.

डार - स्त्री० दे० डाल.

डाल - स्त्री० చెట్టుకొమ్మ; శాఖ.

डालना - स०क्रि० వేయుట; పారవేయుట; విసరివేయుట.

डाली - स्त्री० చిన్న కొమ్మ; పెద్దలకు గౌరవార్థమై కానుకగా పంపబడు పండ్ల బుట్ట.

डावरा - पुं० బాలుడు; కుమారుడు.

डावरी - स्त्री० బాలిక; కుమార్తె.

डासन - पुं० పక్క; శయ్య.

डासना - स०क्रि० పరచుట (పక్క); వ్యాపింపజేయుట ; కరచుట (పాము).

डासनी - स्त्री० మంచము.

डाह - स्त्री० ఈర్ష్య; ద్వేషము.

डाहना - स०क्रि० బాధించుట; సతాయించుట; మండించుట.

डाही - वि० ఈర్ష్యించువాడు; ద్వేషించువాడు.

डिंगर - पुं० స్థూలకాయుడు; దుష్టుడు; కొంటెవాడు; దాసుడు.

डिंगल - पुं० రాజస్థాను ప్రాంతపు భాష - ఒకప్పటి కావ్యభాష वि० నీచమైన; తుచ్ఛమైన.

डिंब - पुं० కొట్లాట; తూదా గ్రుడ్డు; ప్లీహము.

डिंभ - पुं० చిన్నబాలుడు; మూర్ఖుడు; అభిమానము; గర్వము.

डिगना - अ०क्रि० చలించుట; తొలగుట; కదలుట; జారుట; భ్రష్టమగుట.

डिगाना - अ०क्रि० కదలించుట; జరుపుట; భ్రష్టుపరచుట.

डिग्गी - स्त्री० చెరువు; సాహసము.

डिठौना - पुं० దిష్టిబొట్టు.

डिबिया - स्त्री० చిన్న డబ్బా లేక భరణి.

डिब्बा - पुं० మూతగల డబ్బా; రైలు పెట్టె.

डिल्ला - पुं० ఎద్దు వీపు లేక భుజము మీది మోపురము.

डींग - स्त्री० **बडाई** ; బడాయి.

डीठ - स्त्री० దృష్టి; చూపు.

डीमडाम - स्त्री० గీర; ఆడంబరము.

डील - स्त्री० శరీరాకారము.

डील-डौल - पुं० శరీరపు ఆకార ప్రకారము; దేహము; శరీరపు ఒడ్డు - పొడుగు.

डीह - पुं० జనపదము; పూర్వీకుల నివాస స్థానము ; పాడుబడ్డ గ్రామపు దిబ్బ.

डुगडुगी - स्त्री० ఒక విధమగు వాద్యము.

डुग्गी - स्त्री०दे० **डुगडुगी** ; తప్పెట.

डुपटना - स०क्रि० మెట్టుట; మడతలు వేయుట.

डुबकनी-स्त्री०**पनडुब्बी**; నీటిలో మునిగి ప్రయాణించు ఓడ; జలాంతర్గామి.

डुबकी - स्त्री० **गोता** ; మునుక.

डुबाना ; डुबोना - स०क्रि० ముంచుట; వినష్టపరచుట; నాశముచేయుట.

डुलना - अ०क्रि० కదలుట; చరించుట.

डुलाना - स०क्रि० కదిలించుట; చలింప జేయుట.

डूँगर - पुं० దిబ్బ; గుట్ట.

डूबना -अ०क्रि० మునుగుట; అస్తమించుట.

डेउडी - स्त्री० **देहली** ; గడప; గుమ్మము.

डेढ - वि० ఒకటిన్నర. $1^{1/2}$

डेढ ईंट की मसजिद बनाना - मु० తన తిక్క కారణంగా ఇతరులనుంచి వేరుగా ఉండుట.

डेढ चावल की खिचडी पकाना-मु० తన అభిప్రాయము ఇతరులతో ఏకీభవించక భిన్నముగా నుంచుకొనుట.

डेबरी - स्त्री० **ढिवरी** ; దీపపు బుడ్డి.

डेरा - पुं० **पडाव** ; కొద్దిరోజుల మకాము; డేరా.

डेरा डालना-मु० సామానుతో సహా మకాము వేయుట.

डेल - पुं० గుడ్లగూబ; మట్టి పెళ్ళ; దున్ని విడిచిన భూమి.

डेला - पुं० తెల్లగుడ్డు (కంటి); మట్టి పెళ్ళ;

కంటికొన

डेली - स्त्री॰ डलिया ; दे॰ डाली.

डेवढा - वि॰दे॰ डयोढी.

डेहरी - स्त्री॰दे॰ दहलीज.

डैन ; डैना - पुं॰ పక్షిరెక్క.

डोंगा - पुं॰ తెరచాపలేని పడవ.

डोंगी - स्त्री॰ చిన్న పడవ.

डोंडा - पुं॰ పెద్ద ఏలకకాయ; తుపాకి తోటా.

डोज - स्त्री॰ మోతాదు (మందు).

डोम - पुं॰ మాల; ఒక అంటరాని జాతి.

डोमनी ; डोमिन - स्त्री॰ ఒక విధమగు అంటరాని జాతి స్త్రీ.

डोर - स्त्री॰ ; **डोरा** - पुं॰ వారము.

डोरा डालना - मु॰ ప్రేమ సూత్రములో బంధించుట.

डोल - पुं॰ ఉయ్యాల; ఊయల.

डोलची - स्त्री॰ చిన్న ఉయ్యాల.

डोलक - पुं॰ మృదంగము మాదిరి వాద్యము.

डोलडाल-पुं॰కదలిక;పచారు; బహిర్భూమికి వెళ్ళుట.

डोलना - अ॰क्रि॰ కదలుట; చలించుట.

डोला - पुं॰ మేనా.

डोलाना - स॰क्रि॰ కదిలించుట; చలింప జేయుట.

डोली - स्त्री॰ పల్లకి.

डौंडी - स्त्री॰ ढिंढोरा ; చాటింపు.

डौंडी देना - पुं॰ చాటింపు వేయుట.

डौल - पुं॰ పద్ధతి; ఆకారము.

डौलदार - वि॰ అందమైన; మంచి ఆకారము గల.

ड्योढा - वि॰ डेढगुना ; ఒకటిన్నర రెట్టు.

ड्योढी - स्त्री॰ దేవిడి; గడప; భవంతి; వాకిలి.

ड्योडीदार ; ड्योढीवान - पुं॰ ద్వారపాలకుడు.

ढ

ढंकना - स॰क्रि॰ మూయుట; మూత పెట్టుట.

ढंग - पुं॰ పద్ధతి; ప్రకారము; శైలి; యుక్తి; వంచన.

ढंगी - वि॰ चालाक ; వతురుడు; నేర్పరి; జిత్తులమారి.

ढँढोरना - स॰क्रि॰ వెతుకుట; తడుముట.

ढँढोरा - पुं॰ చాటింపు; దండోరా.

ढँढोरिया - पुं॰ చాటించువాడు; దండోర వేయువాడు.

ढँपना - अ॰क्रि॰ కప్పబడుట.

ढकना - स॰क्रि॰ మూతవేయుట; కప్పుట अ॰क्रि॰ దాగుట; మూత.

ढई-स्त्री॰ धरना देना;మొండిపట్టు పట్టుట

ढकोसना - स॰क्रि॰ గడగడా త్రాగుట.

ढकेलना - स॰क्रि॰ నెట్టుట; త్రోయుట

ढकोसला -पुं॰బూటకము; ఆడంబరము.

ढकना - स॰क्रि॰ మూయుట; మూత పెట్టుట.

ढक्कन - पुं॰ మూత.

ढकनी - स्त्री॰ మూత.

ढक्का - स्त्री॰ రాండోలు.

ढचर - पुं॰ తంటా; ఆడంబరము; బూటకము.

ढनमनाना -अ॰क्रि॰ लुढकना ; దొర్లుట; వ్యర్థముగా ఇటూ అటూ తిరుగుట.

ढपना - स॰क्रि॰ ढकना ; మూయుట; మూతపెట్టుట.

ढफ - पुं॰ డప్పు.

ढब - पुं॰ ढंग ; పద్ధతి; రీతి; ప్రకారము; యుక్తి; రచన; స్వభావము.

ढयना - अ॰क्रि॰ ఇల్లు; గోడ మొ॥ పడి పోవుట; ధ్వంసమగుట.

ढरकना - अ॰क्रि॰ పొర్లి ప్రవహించుట; అస్తమించుట.

ढरका - पुं॰ పశువులకు మందుపోయు వెదురుగొట్టము.

ढर्रा - पुं॰ పనిచేయు విధానము; పద్ధతి; రీతి; అలవాటు.

ढलकना - अ॰क्रि॰ నీరు తొణుకుట; దొర్లుట.

ढलना -अ॰क्रि॰పల్లమునకు ప్రవహించుట లేక జారుట (నీరు మొ॥) పతనమగుట.

ढलवाँ - वि॰ ఏటవాలుగానున్న పోతపోసి తయారుచేసిన.

ढलाई-स्त्री॰పోతపోయుపని; పోతమజూరి.

ढहरी - स्त्री॰ दे॰ डेहरी.

ढहवाना - स॰क्रि॰ కూలద్రోయించుట.

ढहाना - स॰क्रि॰ दे॰ ढहवाना.

ढांकना - स॰क्रि॰ మూయుట; కప్పుట.

ढाँचा - पुं॰ రచనా విధానము; పద్ధతి; తరహా.

ढाँपना - स॰क्रि॰ दे॰ ढाँकना.

ढाँसना - पुं॰ పొడిదగ్గు దగ్గుట.

ढाँसी - स्त्री॰ పొడి (కఫ్ఫలేని) దగ్గు.

ढाक - पुं॰ మోదుగచెట్టు; పలాశవృక్షము; యుద్ధభేరి; **ढाक के तीन पात - मु॰** ఎప్పుడూ ఒకే విధముగా.

ढाड - स्त्री॰ ఘీంకారము; గర్జన; పెద్ద అరుపు.

ढाड मारना - मु॰ అరుస్తూ ఏడ్చుట.

ढाढस - पुं॰ ధైర్యము; ఓదార్పు.

ढाना - स॰ क्रि॰ పడగొట్టుట; కూలద్రోయుట.

ढाबर - वि॰ మురికిగానున్న; पुं॰గుంట.

ढाबा - पुं॰ చిన్న మిద్దె; చూరు; ఒక విధముగు హోటలు.

ढारना - स॰क्रि॰ दे॰ ढालना.

ढारस - पुं॰ दे॰ ढाढस.

ढाल–स्त्री॰ డాలు; అడ్డు; ఏటవాలుభూమి.
(**ढालना**–स॰क्रि॰ నీటి మాదిరి ద్రవ పదార్థమును ధారాపాతముగా పోయుట, పారబోయుట; మూసలో అచ్చుపోయుట.
ढलवाँ; **ढालुवा**–वि॰ ఏటవాలుగా నున్న. **ढालू** ;
ढास–पु॰ దోపిడీదొంగ, బందిపోటుదొంగ
ढासना–पु॰ పోటీ; ఆనుకొనువస్తువు; ఊత; దిండు.
ढाहना–स॰क्रि॰ दे॰ ढाना.
ढिंढोरना–स॰क्रि॰ చాటింపువేయుట; తడుముట; వెతుకుట.
ढिंढोरा–पु॰ చాటింపు.
ढिंढोरा पीटना–पु॰ బాగా ప్రచారము చేయుట.
ढिग–क्रि॰वि॰ దగ్గర; సమీపము; स्त्री॰ అంచు; ఒడ్డు; సామీప్యము
ढिढाई–स्त्री॰ गुस्ताखी, దూర్తత; అను చితమైన ప్రవర్తన.
ढिबरी–स्त्री॰ దీపపుబుడ్డి.
ढिमला–सर्व॰ अमुक; ఫలానా.
ढिलाई–स्त्री॰ శైథిల్యము; సోమరితనము; విలంబము; వదులు.
ढिलाना–स॰क्रि॰ వదులు చేయుట; సడలించుట.
ढिल्लड़–वि॰ సోమరి.
ढींगर–पु॰ దృఢకాయుడు; రంకుమగడు
ढीठ–वि॰ गुस्ताख ;అమర్యాదగా వ్యవ హరించు; ధూర్తుడు.
ढील–स्त्री॰ శైథిల్యము; సడలింపు.
ढीलना–स॰क्रि॰ సడలించుట; వదులు చేయుట.
ढीला–वि॰ సడలిన; సోమరి, వదులైన.
ढीली आँख–पु॰ మదిరనేత్రదృష్టి; మత్తుతోకూడిన కంటిచూపు.
ढीलापन–पु॰ శైథిల్యము; సడలింపు.
ढीह–पु॰ दे॰ ढूह
ढुँढवाना–स॰क्रि॰ వెతికించుట.
ढुर्री–स्त्री॰ पगडडी; కాలిదారి.
ढुलकना–अ॰कि॰ लुढकना; దొర్లుట, దొర్లికిందపడుట.
ढूँढ–स्त्री॰ అన్వేషణ; వెతుకుడు.
ढूढना–स॰क्रि॰ అన్వేషించుట, వెతుకుట
ढूह, ढूहा–पु॰ పెద్దకుప్ప; పెద్ద దిబ్బ
ढेंकली–स्त्री॰ మోటబావి ఏతము.
ढेंकी–स्त्री॰ दे॰ ढेंकली
ढेबुआ–पु॰ కాని (పాతనాణెము).

ढेर–पु॰ కుప్ప; రాశి.
ढेरकरना–पु॰ చంపివేయుట.
ढेर होजाना या होरहना–पु॰ అలసిపోయి నిర్వీర్యమగుట; కుప్పకూలిపోవుట, పడిచనిపోవుట.
ढेरी–स्त्री॰ दे॰ ढेर.
ढलबाँस–स्त्री॰ వడిశల.
ढेला–पु॰ మట్టిగడ్డ; కంకరరాయి, కంటి తెల్లగుడ్డు.
ढेला चौथ–स्त्री॰ వినాయకచతుర్థి; ఈ రోజున పిల్లలు ఇరుగుపొరుగు ఇళ్ళ మీద గడ్డలు వేసి తిట్లుతిందురు.
ढोंग–पु॰ ढकोसला ;ఆడంబరము; బూటకము.
ढोंगी–वि॰ పాషండుడు; ప్రవంచకుడు; బూటకపుమనిషి.
ढोढी–स्त्री॰ నాభి; బొడ్డు.
ढोटा–पु॰ కుమారుడు; బాలుడు.
ढोना–स॰क्रि॰ మోయుట (బరువు).
ढोर–पु॰ चौपाया ;పశువు.
ढोल–पु॰ డోలు; చెవిలోనిపొర.
ढोलक–स्त्री॰ చిన్నడోలు.
ढोलनी–स्त्री॰ శిశువుల ఊయల.
ढोलिया–पु॰ డోలు వాయించువాడు.
ढोली–स्त्री॰ 200 తమలపాకుల కట్ట; పరిహాసము.
ढौकन–पु॰ కానుక; లంచము.

त

तग–वि॰ బిగువైన; ఇరుకైన, ఇబ్బంది కరమైన; గుఱ్ఱపుజీను బిగింపునకు ఉపకరించు తోలుపట్టీ.
तगआना–पु॰ విసుగు జెందుట; వ్యాకుల పడుట.
तग-दस्त–वि॰ డబ్బులేనివాడు; దరిద్రుడు; పీనాసి.
तग-दिल–पु॰ సంకీర్ణహృదయుడు; పీనాసి
तग-हाल–वि॰ ఆపదలో చిక్కుకొనిన; దుర్గతిలోనున్న.
तगा–पु॰ వాడుకలో నున్ననాణెము.
तगी–स्त्री॰ సంకీర్ణత; ధనాభావము; ఇబ్బంది; అభావము.
तजेब–स्त्री॰ ఒకవిధమగు మేలిరకపు బహుపల్చని వస్త్రము.
तड–पु॰ స్వత్వము.
तडुल–पु॰ चावल; బియ్యము.
ततु–पु॰ నూలు; దారము; సాలెపురుగు
ततुर–पु॰ మృణాలము; తామరతూడు:
तत्र–पु॰ దారము; నూలు; ప్రమాణము; నరము.
तत्री–स्त्री॰ ఉక్కుతీగ; తంతి; पु॰ తీగలుగల వాద్యము వాయించువాడు
तदुरुस्त–वि॰ ఆరోగ్యముగల; స్వస్థతగల
तदुरुस्ती–स्त्री॰ ఆరోగ్యము; స్వస్థత.

तंदूर–पुं॰ రొట్టెలు తయారుచేయుటకు ఉపకరించు పెద్దపొయ్యి.

तंदेही–स्त्री॰ శ్రమ; ప్రయత్నము; తాకీదు; హెచ్చరిక.

तद्रा–स्त्री॰ నిద్రాజనిత బద్ధకము;నిద్ర జాగరణల మధ్య స్థితి.

तबाकु–पुं॰ दे॰ तमाकू

तबीह–स्त्री॰ चेतावनी; హెచ్చరిక;తాకీదు.

तबू–पुं॰ డేరా; గుడారము

तंबूरा–पु॰ తంబుర అనబడు ఒకవాద్యము

तबूल ; **तंबोल**–पु॰ दे॰ ताबूल

तबोली–पु॰ तमोली; తమలపాకులు అమ్మువాడు

तअज्जुब–पु॰ दे॰ ताज्जुब

तअस्सुब–पु॰ మతపక్షపాతము; జాతిపక్షపాతము

तई–स्त्री॰ प्रत्यय కి,కు, కొరకు, కై; అయినను; అయినప్పటికి,

तक–अव्य॰ వరకు

तकदमा–पु॰–अदाजा ఉజ్జాయింపు, అంచన

तकदीर–स्त्री॰ किस्मत ;అదృష్టము; ప్రారబ్ధము.

तकदीर–वि॰ किस्मतवर ; అదృష్టవంతుడు.

तकना–अ॰क्रि॰ ताकना; చూచుట; అవలోకించుట; శరణు చొచ్చుట.

तकरार–स्त्री॰ వితండవాదము; తగాదా; తంటా.

तकरारी–वि॰ వివాదము చేయువాడు; జగడాలమారి.

तकरीब–स्त्री॰ సామీప్యము; శుభ సందర్భము.

तकरीबन–स्त्री॰ लगभग–क्रि॰ विद सुమారు; రమారమి.

तकरीर–स्त्री॰ ఉపన్యాసము;సంభాషణము.

तलरीरी–वि॰ వివాదగ్రస్తమైన; మౌఖికము.

तकरीम–स्त्री॰ సన్మానము.

तकली–स्त्री॰ తక్లీ; చిన్నకదురు.

तकलीफ–स्त्री॰ కష్టము; ఇబ్బంది; విపత్తు.

तकल्लुफ–स्त्री॰ శిష్టాచారము;మొగమాటము పడిచేయు; ఇబ్బందికరమైన ప్రవర్తన; కృత్రిమత.

तकवा–पु॰ ఋజుప్రవర్తన; సదాచారము

तकावियत–स्त्री॰ సమర్థన; పుష్టి

तक़सीम–स्त्री॰ వితరణము; బట్వాడా; విభాజనము.

तकसीमनामा–पुं॰ వితరణ వివరణ పత్రము; విభాజనపత్రము.
तकसीर–स्त्री॰ దోషము; లోటు.
तकसीरबार–वि॰ దోషి; అపరాధి.
तकाजा–पुं॰ ఇవ్వవలసినది ఇవ్వమని అడుగుట, చేస్తానన్నది చెయ్యమని అధికారపూర్వముగా అడుగుట.
तकाना–स॰क्रि॰ చూపించుట; చూచునట్లు చేయుట.
तकावी–स्त्री॰ విత్తనములు, ఎరువులు మొ॥ కొనునిమిత్తం ప్రభుత్వము రైతులకు చేయు ఋణసహాయము.
तकिया–पुं॰ దిండు, టిక్కా.
तकिया-कलाम–पुं॰ అలవాటుగా మాటి మాటికి వాడబడు ఊతపదము.
तकी–वि॰ శ్రోత్రియుడు, ధర్మనిష్ఠాపరుడు.
तकुआ–पुं॰ तलना; పెద్దకదురు.
तक्र–पुं॰ मट्ठा; మజ్జిగ.
तक्षक–पुं॰ సర్పము; విశ్వకర్మ; వడ్రంగి
तखफीफ–स्त्री॰ లోటు; లోపము.
तखमीनन–क्रि॰वि॰ దాదాపు, రమారమి.
तखमीनन–पुं॰ అంచనా; ఉజ్జాయింపు.
तखल्लुस–पुं॰ కవులు, రచయితల ఉపనామము.
तखसीस–स्त्री॰ ముఖ్యవిషయము; ప్రాధాన్యము; వైశిష్ట్యము.

तख्त–पुं॰ రాజసింహాసనము; పెద్దచెక్కబల్ల
तख्त-गाह–स्त्री॰ రాజధాని నగరము
तख्त-ताऊस–पुं॰ నెమలి సింహాసనము
तख्त-नशीन–वि॰ సింహాసనమున అధిష్ఠించిన.
तख्त-पोश–पुं॰ సింహాసనం మీద పరచు వస్త్రము; బల్లపై పరచు గుడ్డ; పలక.
तख्त-बन्दी–स्त्री॰ చెక్కలతో తయారైన గోడ.
तख्त-खाँ–पुं॰ ఊరేగునప్పుడు అధిష్ఠించు సింహాసనము; పల్లకి.
तख्ता–पुं॰ కొయ్యబల్ల.
तख्ती–स्त्री॰ చిన్నబల్ల; పిల్లలువాడు పలక
तख्ता-उलटना–पुं॰ దాదాపు అయిపోయిన పని పాడగుట.
तगडा–वि॰ ప్రబలమైన; దృఢమైన.
तगमा–पुं॰ दे॰ तमगा.
तगाफुल–पुं॰ నిర్లక్ష్యము.
तजकिरा–पुं॰ చర్చ.
तजदीद–स्त्री॰ మరలకొత్తదిగాచేయుట; నవీనత.
तजना–स॰क्रि॰ త్యజించుట; వదలిపెట్టుట
तजम्मुल–पुं॰ శృంగారము; అలంకరణ; శోభ.
तजरबा–पुं॰ అనుభవము.
तजरबाकार–पुं॰ అనుభవజ్ఞుడు.

तजल्ला–पु॰ **तजल्ली**–स्त्री॰ తళుకు-బెళుకు; శోభ; ఈశ్వరీయ శోభ.

तजवीज–स्त्री॰ నిర్ణయము, తీర్పు; అభిప్రాయము, ఏర్పాటు.

तजवीज-सानी–स्त्री॰ పునర్విచారణకు వచ్చినదావా.

तजाहुल–पुं॰ కావాలని అజ్ఞానము నటించుట.

तज़–वि॰ జ్ఞాని; తత్త్వజ్ఞుడు.

तट–पु॰ ఒడ్డు; అంచు; తీరము.

तटस्थ–वि॰ తటస్థముగా నుండుట; మధ్యస్థముగా నున్న,నిరపేక్షముగా నున్న.

तटिनी,तटी–स्त्री॰ తటముగలది; నది

तडक–स्त्री॰ పగులు; బీట; గర్జన (మేఘము); ఉరుము.

तडकना–अ॰क्रि॰ బీటువారుట; పగులుట; ఉరుముట; కోపగించుట

तडकभडक–स्त्री॰ ठाट–बाट,కోలాహలము; తళుకు-బెళుకు.

तडका–पु॰ ప్రాతఃకాలము, వేకువజాము, తాలింపు.

तडप–स्त्री॰ వ్యాకులత; హైరాని; మెరుపు; బాధ.

तडपना–अ॰क्रि॰ కలవరపడుట, బాధతో తన్నుకొనుట.

तडपाना–स॰क्रि॰ విలవిలతన్నుకొనునట్లు చేయుట.

तडाग–पु॰ तटाक తటాకము, చెరువు

तडातड–क्रि॰वि॰ వెంటనే; వేగిరముగా; దడదడ.

तडातडी–स्त्री॰ जल्दबाजी; తొందరపాటు; వ్యగ్రత.

तडावा–पु॰ పై మెరుగు; వంచన; దగా

तडित–स्त्री॰ बिजली మెరుపు.

तडिता–स्त्री॰ दे॰ तडित.

तडी–स्त्री॰ చెంపకాయ; దగా.

ततबीर–स्त्री॰ तदबीर.

ततारना–स॰क्रि॰ వేడినీళ్లలో కడగుట.

ततैया–स्त्री॰ बर्रे ;కందిరీగ.

तत्काल–क्रि॰वि॰ తక్షణమే; వెంటనే.

तत्काली, तत्कालीन–वि॰ ఆకాలపు

तत्ता–वि॰ తప్తమగు, వేడిగల.

तत्ता-थंबा–पुं॰ दे॰ **तत्तो-थंबो**.

तत्तिम्मा–पुं॰ పరిశిష్టము; మిగిలిన; తతిమ్మా.

तत्तोथंबो–पुं॰ మధ్యవర్తిత్వముతో తగాదాను రూపుమాపుట.

तत्पर–वि॰ తయారైన, సన్నద్ధమైన, నైపుణ్యముగల.

तत्परता–स्त्री॰ సన్నద్ధత, నైపుణ్యము.

तत्पावधान–पु॰ ఆధ్వర్యము; నిరీక్షణ; అజ్మాయిషీ

तत्सम–पु॰ మూలభాషలో వాడబడు శబ్దరూపమేఇతర భాషలో ప్రయుక్త మగు శబ్దరూపము.

तथा–अव्य॰ మరియు, ఇటులనే, అటులనే.

तथाकथित–वि॰ అలా చెప్పబడుచున్న; ప్రమాణరహితంగా చెప్పబడుచున్న.

तथागत–पु॰ గౌతమబుద్ధుడు.

तथापि–अव्य॰ అయినప్పటికి; అప్పుడు కూడ.

तथास्तु–यौ॰ अव्य॰ ऐसा ही हो; అలాగే అగుగాక.

तथैव–अव्य॰ అటులనే; అలాగే.

तथ्य–पु॰ యథార్థము; సారము; సత్యము

तदपि–अव्य॰ दे॰ तथापि.

तदबीर–स्त्री॰ ఉపాయములు; యుక్తి, యత్నము.

तदारुक–पु॰ పరారైన అపరాధిని అన్వే షించుట; దండన; శిక్ష.

तध्दित–पु॰ ధాతువుమినహా మిగతా పదముల చివర చేర్చుప్రత్యయము.

तद्भव–पु॰ మూలభాషలో చలామణిఅగు శబ్దరూపముకొంత మార్పు జెంది ఇతర భాషలో వ్యవహృతమగు రూపము.

तद्रूप–वि॰ సమానమైన; సమానమగు

तन–पु॰ శరీరము;దేహము; क्रि॰वि॰ వైపు

तनक–वि॰ दे॰ तनिक.

तनकीह–स्त्री॰ అన్వేషణ; సోదా.

तनखाह; **तनख्वाह**–स्त्री॰ వేతనము; జీతము.

तनज–पु॰ ताना ; వ్యంగ్యము.

तनजीम–स्त्री॰ చెల్లాచదురైన శక్తులను సమీకరించుట; సంఘటన; వ్యవస్థ

तनजेब–स्त्री॰ दे॰ तजेब.

तनज्जुल–पु॰ అవనతి; లోటు; పదచ్యుతి

तनज्जुली–स्त्री॰ दे॰ तनज्जुल.

तन तनहा–वि॰ अकेला; ఏకాంతమగు; ఒంటరి.

तन-तना–पु॰ క్రోధపూర్వకపు అధికార ప్రదర్శన; అభిమానము; దర్పము.

तन-देह–वि॰ బహుశ్రద్ధగా పనిచేయు.

तनदेही–स्त्री॰ పరిశ్రమ; ప్రయాసపూర్వక ప్రయత్నము.

तनना-अ॰क्रि॰ బిగిసికొనుట; గీరగా ప్రవర్తించుట; బిరుసుగా నుండుట.

तन-परवर–वि॰ స్వార్థపరుడు; కేవలము తన శరీరరక్షణ యెడల ధ్యాస ఉంచువాడు.

तनय–पु॰ పుత్రుడు; కుమారుడు.

तनया–स्त्री॰ పుత్రిక, కుమార్తె.

तनहा–वि॰ ఏకాకి, ఒంటరి.

तनहाई–स्त्री॰ ఏకాంతత; ఏకాంతము.

तना–पु॰ చెట్టు మొదలు.

तनाजा–पु॰झगडा, జగడము; వైరము

तनाव–पु॰లాగుడు; బిగుతు; త్రాడుపురి; स्त्री॰ డేరాత్రాడు.

तनावर–वि॰ ప్రబలమైన; దృఢమైన.

तनासुख–पु॰ వినాశము; పరకాయ ప్రవేశము.

तनिक–वि॰ కొంచెము; కొద్ది; తక్కువ; చిన్న.

तनिमा–स्त्री॰ తనుత్వము; శారీరక దౌర్బల్యము; క్షీణత

तनिया–स्त्री॰ లంగోటి; కౌపీనము; చోళి.

तनी–स्त्री॰ బంధనము; నవారు; పాశము

तनु–वि॰ సన్నని; నాజూకైన; శ్రేష్ఠమైన; సుందరమైన; स्त्री॰ శరీరము; చర్మము; స్త్రీ.

तनुक–क्रि.वि॰ दे॰ तनिक; पु॰ दे॰ तनु.

तनुज–पु॰ పుత్రుడు; కుమారుడు.

तनुजा–स्त्री॰ కుమార్తె; కూతురు.

तनुता–स्त्री॰ లఘుత్వము; దుర్బలత, చిన్నతనము.

तनुमध्या–स्त्री॰ సన్నని నడుముగలది

तनूमंद–वि॰ దృఢకాయముగల; ప్రబలమైన; సంపన్నుడు.

तनूरूह–पु॰ तनुरुह వెంట్రుక; రోమము

तनेन; तनेना–वि॰ వక్రమైన; వంకర; కోపముగల.

तन्नाना–अ॰क्रि॰నీరగానుండుట; నిక్కుట; నిలుగుట.

तन्मय–वि॰ నిమగ్నమైన.

तन्वंगी–वि॰ కోమలాంగి, సుకుమారి, स्त्री॰ కోమలాంగి; స్త్రీ.

तन्वी–स्त्री॰ दे॰ तन्वगी.

तप–पु॰ తపస్సు; తాపము; వేడిమి.

तपना–अ॰क्रि॰ వెడెక్కుట; కాగుట.

तपस–स्त्री॰ दे॰ तपस्या.

तपस्या–स्त्री॰ తపస్సు.

तपाक–पु॰ ఉత్సాహము; ఆవేశము వేగము.

तपाना–स॰क्रि॰ వేడిచేయుట; కష్టపెట్టి పరీక్షించుట.

तापिश–स्त्री॰ తాపము; వేడిమి.

तपेदिक–पु॰ క్షయరోగము.

तपेला–पु॰ తపేళ.

तफरीक–स्त्री॰ పంపిణి; తీసివేత; తే

तफरीह–स्त्री॰మనోవినోదము; ఉల్లాసవ

तफसील–स्त्री॰ వివరణ; విస్తృతమైన వర్ణన; సంజాయిషీ
तब–अव्य॰ అప్పుడు; ఆ సమయమున
तबई–वि॰ ప్రకృతసిద్ధమైన; సహజమైన; అసలైన.
तबक–पु॰ వెండి, బంగారము మొ॥ వాని సన్నని రేకులేక పొర.
तबकगर–पु॰ तबकिया, బంగారము, వెండి మొ॥ రేకులు తయారుచేయు వాడు.
तबका–पु॰ ఖండము; లోకము; జన సమూహము; జనులతండు; మడత
तबदील–वि॰ दे॰ तब्दील.
तबदीली–स्त्री॰ दे॰ तब्दीली.
तबर–पु॰గొడ్డలి మాదిరి ఒక ఆయుధము
तबरजन–पु॰ గొడ్డలిమాదిరి ఆయుధముతో యుద్ధము చేయువాడు.
तबल–पु॰ ఢంకా; పెద్దడోలు.
तबलची–पु॰ తబలా వాదకుడు.
तबला–पु॰ ఒకవిధమగు మృదంగము.
तबस्सुम–पु॰ మందహాసము; చిరునవ్వు
तबाक–पु॰ ఒక విధమగు పెద్ద పళ్లెము.
तबादला–पु॰ పరివర్తన; స్థానపరివర్తన.
तबाह–वि॰ నాశమైన; ధ్వంసమైన.
तबाही–स्त्री॰ बरबादी ; సర్వనాశము
तबीअत–स्त्री॰ दे॰ तबीयत.
तबीब–पु॰ हकीम ;వైద్యుడు.
तबीयत–स्त्री॰ మనస్సు; చిత్తము; ; వము; ఆరోగ్యము.
तबीयत आना–पु॰ ప్రేమ జనించు
तबीयत फडक उठना–पु॰ మన: ఉల్లాసపడుట.
तबीयतदार–वि॰ తెలిసినవాడు; భా కుడు; రసజ్ఞుడు.
तब्दील–वि॰మారిన ;స్థానాంతరమం स्त्री॰ పరివర్తనము.
तब्दीली–स्त्री॰ పరివర్తనము; మా స్థానాంతరణము.
तब्बाख–पु॰ बावर्ची ;వంటవాడ
तभी–अव्य॰ ఆ సమయముననే; అప్పుడే; ఈ కారణము వల్లనే.
तमचा–पु॰ పిస్తోలు.
तम–पु॰ అంధకారము; చీకటి.
तमक–पु॰ఆవేశము; శీఘ్రత; క్రోధావేశ
तमगा–पु॰ బహుమాన పతకము; మెడ
तमचर–पु॰ నిశాచరము; రాక్షసులు గుడ్లగూబ.
तमचुर–पु॰ मुरगा; కోడిపుంజు.
तमचोर–पु॰ दे॰ तमचुर.
तमतमाना–अ॰क्रि॰ ఎండ వలన లే క్రోధము వలన ముఖము ఎర్రబడు

तमद्दुन–पुं॰ నగర నివాసము; నాగరికత; సభ్యత.

तमन्ना–स्त्री॰ కోరిక; కామన.

तमर–पुं॰ ఎండు ఖర్జూరకాయ.

तमस्विनी–स्त्री॰ చీకటిరాత్రి; అంధకార పూర్ణరాత్రి.

तमस्वी–वि॰ అంధకార పూర్ణమగు.

तमा–स्त्री॰ పేరాశ, లోభము, కోరిక.

तमाकू ; **तमाखू**–पु॰ పొగాకు.

तमाचा–पुं॰ थप्पड ; చెంపకాయ.

तमादी–स्त्री॰ గడువుతీరుట.

तमानियत–स्त्री॰ తృప్తి; సంతోషము; ఊరడి.

तमाम–वि॰ యావత్తు; అంతయు.

तमामी–स्त्री॰ ఒక విధమగు స్వదేశీ పట్టువస్త్రము.

तमारि–पुं॰ సూర్యుడు.

तमाल–पुं॰ తమల వృక్షము, గానుగచెట్టు

तमाशबीन–पुं॰ తమాషా చూచువాడు; రసికుడు; భోగవిలాసి.

तमाशा–पुं॰ అద్భుతమైన దృశ్యము; వినోదము కలిగించు దృశ్యము; తమాషా.

तमाशाई–पुं॰ తమాషా చూచువాడు.

तमिस्र–पुं॰ అంధకారము; క్రోధము.

तमिस्रा–स्त्री॰ రాత్రి.

तमी–स्त्री॰ दे॰ तमिस्रा.

तमीज–स्त्री॰ మర్యాద; జ్ఞానము; బుద్ధి; వివేకము.

तम्बीह–स्त्री॰ चेतावनी ; ఉపదేశము; తాకీదు .

तय–वि॰ నిశ్చయింపబడిన; నిర్ణీతమైన; దాటిన

तयूर–पु॰ పక్షి సమూహము; పక్షులు

तरंग–स्त्री॰ అల; తరంగము.

तरंगवती–स्त्री॰ నది.

तरंगिणी–स्त्री॰ दे॰ तरगावती.

तर–वि॰ ఆర్ద్రమగు; తడిసిన, చెమ్మగల क्रि॰वि॰ క్రింద.

तरकश–पु॰ तूणीर; అంబులపొది.

तरका–पु॰ వారసత్వముగా ప్రాప్తించిన ఆస్తి

तरकारी–स्त्री॰ शाक, కూరగాయ, కూరాకు, కూరపువ్వు.

तरकी–स्त्री॰ ఒక విధమగు కర్ణాభరణము

तरकीब–स्त्री॰ ఉపాయము; యుక్తి; తీరు

तरक्की–स्त्री॰ వృద్ధి; ఉన్నతి.

तरगीब–स्त्री॰ ఉద్వేగము; ఉద్వేగపరచుట; రెచ్చగొట్టుట; నచ్చజెప్పి తనవైపు త్రిప్పు కొనుట.

तरजना–अ॰क्रि॰ చివాట్లుపెట్టుట; మందలించుట; బెదరించుట.

तरजनी–स्त्री॰ दे॰ तर्जनी.

तरजीह–स्त्री॰ ఒకదానిని ఇతరముల కంటె ప్రశస్తముగా భావించుట; ప్రాధాన్యము; ప్రధానత.

तरजुमा–पु॰ అనువాదము; తర్జుమా

तरजुमान–पुं॰ అనువాదకుడు.

तरणि–पु సూర్యుడు; పడవ.

तरणिजा;तरणि-तनूजा–स्त्री॰యమునా నది.

तरणिसुत–पुं॰ యముడు; శని; కర్ణుడు.

तरणी–स्त्री॰ పడవ; నావ.

तरतीब–स्त्री॰ सिलसिला ; క్రమము

तरदीद–स्त्री॰ ఖండన; ప్రత్యాఖ్యానము; రద్దు చేయుట.

तरद्दुद–पुं॰చింత; సందేహము, వ్యాకులత; ఆశంక.

तरनतार–पु॰ ముక్తి; మోక్షము.

तरनतारन–पु॰ ఉద్ధరింపు; మోక్షము; ఉద్ధరించువాడు.

तरना–अ॰क्रि॰ पार करना ;దాటుట; ముక్తినొందుట.

तरनिजा–स्त्री॰ दे॰ तरणिजा.

तरनि; तरनी–स्त्री॰ दे॰ तरणी.

तरपना–अ॰क्रि॰ दे॰ तडपना.

तरपर–क्रि॰वि॰ పైకి క్రిందకి; ఒకదాని వెనుక మరియొకటి.

तरफ–स्त्री॰ వైపు; దిశ; పార్శ్వము.

तरफदार–वि॰ పక్షపాతి; సమర్థించువాడు

तरफराना–क्रि॰वि॰दे॰ तडफडाना.

तरफैन–पु॰ ఇరుపక్షములవారు.

तरब–पु॰ ప్రసన్నత.

तरबतर–वि॰ ఎక్కువగా తడిసిన; ఆర్ద్రమైన.

तरबूज–पु॰ పుచ్చకాయ.

तरमीम–स्त्री॰ సంశోధనము; మార్పులు-చేర్పులు .

तरस–पु॰ జాలి; దయ; तरस खाना–पु॰ జాలిపడుట.

तरसना–अ॰क्रि॰ లభించని కారణంగా బాధపడుట; తహతహలాడుట.

तरसाना–स॰क्रि॰ ललचाना ఊరించుట.

तरह–स्त्री॰ ప్రకారము; రీతి మాదిరి; స్థితి

तरहदेना–पु॰ లెక్కచేయకపోవుట; నిర్లక్ష్యము చేయుట.

तरहटी–स्त्री॰ పల్లపుభూమి; కొండ ప్రాంతము

तरहदार–वि॰ షోకిల్లా.

तराई–स्त्री॰ కొండలోయ; కొండక్రింది నిమ్మ ప్రదేశము .

तराजू–पुं॰ త్రాసు; తక్కెడ.

तराना–पु॰ వాడుకలోనున్న ఒక విధమగు పాట; గేయము.

तराबोर–वि॰ दे॰ सराबोर.

तरावट–स्त्री॰ఏమ్ము; తడి; స్నిగ్ధభోజనం.

तराश–स्त्री॰ కోత; రచనావిధానము;శైలి

तराशना–स॰क्रि॰కోయుట; కత్తిరించుట; సానపట్టుట.

तरासना–स॰क्रि॰ భయపెట్టుట; కష్ట పెట్టుట.

तरिवन–पु॰ చెవిజూకాలు.

तरी–स्त्री॰పడవ; నౌక; నిమ్ము; వర్షపునీరు నిలుచు పల్లపుభూమి; కొండలోయ.

तरीकत–स्त्री॰మార్గము; ఆచరణ;మానసిక విశుద్ధత.

तरीका–पुं॰ విధానము; పద్ధతి; తీరు; ప్రవర్తన.

तरु–पुं॰ చెట్టు; వృక్షము.

तरुण–वि॰ తరుణుడు; జవసత్త్వములు గల; నూతనమైన.

तरुणी–स्त्री॰ యువతి.

तरुनई,तरुनाई;–तरुणिमा;स्त्री॰ जवानी ; యువావస్థ ; యౌవ్వనము.

तरेटी–स्त्री॰ दे॰ तराई.

तरेरना–स॰क्रि॰ కళ్లురుముట; కళ్లురిమిచూచుట;చూపుతో బెదిరించుట

तरैया–स्त्री॰ నక్షత్రము.

तरोई–स्त्री॰ दे॰ तुरई.

तरौना–पुं॰ कर्णफूल ;చెవికమ్మ.

तर्क–पु॰తర్కము; త్యజించుట; త్యాగము

तर्कना–स॰क्रि॰ తర్కించుట; త్యజించుట.

तर्कश–पु॰ తూణీరము; అంబులపొది.

तर्की–पु॰ తర్కించువాడు.

तर्ज–पु॰ ప్రకారము; తరహా; శైలి.

तर्जन–पु॰ క్రోధము; బెదిరింపు; చివాట్లు

तर्जन-गर्जन–यौ॰ భయప్రదర్శనము; బెదరింపు.

तर्जनी–स्त्री॰ చూపుడువేలు.

तर्जुमा–पुं॰ భాషాంతరీకరణము; అనువాదము.

तर्पण–पुं॰ తర్పణము; పూర్వీకులను తృప్తిపరచుటకై చేయు శ్రాద్ధము.

तर्रार–वि॰ఎక్కువ మాట్లాడువాడు; చపలచిత్తుడు.

तर्रारा–पुं॰ తీవ్రగతి; చురుకుదనము.

तर्रारा भरना–यौ॰ వేగముగా నడుచుట; త్వరత్వరగా పారిపోవుట.

तल–पु॰ అడుగుభాగము.

तलक–अव्य॰ तक ;వరకు, పర్యంతము

तलख–वि॰ दे॰ तल्ख.

तलछट–स्त्री॰ ద్రవపదార్థము అడుగున పేరుకొను మడ్డి; గోకుడు.

तलना–स॰क्रि॰వేతిలోగాని, మూనెలోగాని ఏదేని వేయించుట వండుట.

तलपट–वि॰ बरबाद నశించిన; ధ్వంస మైన.

तलफ–वि॰ दे॰ तलपट.

तलफना–अ॰क्रि॰ दे॰ तडपना.

तलफी–स्त्री॰ विनाश ; వినాశము.

तलब–स्त्री॰ అన్వేషణము; ఆవశ్యకత; పిలుపు; కోరిక, వేతనము.

तलब-गार–वि॰ కోరువాడు.

तलब-नामा–पु॰ కోర్టు సమను.

तलबी-स्त्री॰ పిలుపు; కోరిక.

तलबेली–स्त्री॰ ఉత్కంఠ; ఆదుర్దా; వ్యాకులత.

तलमलाना–अ॰क्रि॰ दे॰ तिलमिलाना

तलव–पुं॰ పాటకుడు; సంగీతజ్ఞుడు.

तलवा–पुं॰ పాదతలము; అరికాలు.

तलवे खुजलाना–मु॰ అరికాళ్లు దురద పెట్టుట; ప్రయాణము చేయనున్న.

तलवे चाटना या सहलाना–मु॰ మిక్కుటముగా ముఖస్తుతిచేయుట.

तलवार–स्त्री॰ ఖడ్గము; కత్తి.

तलवार का खेत–पुं॰ యుద్ధక్షేత్రము

तलवार के घाट उतारना–पुं॰ ఖడ్గముతో వధించి ప్రాణములు తీయుట.

तलहटी–स्त्री॰तराई; కొండక్రింది భూమి

तला–पु॰ पेदा ; ఏదేని వస్తువు అడుగుభాగాలు

तलाक–पुं॰ వివాహ విచ్ఛేదము; విడాకులు

तलाब–पु॰ दे॰ तालाब.

तलाश–स्त्री॰खोज,వెతుకుడు; వెతుకుట

तलाशना–स.क्रि॰ खोजना ;వెతుకుట.

तलाशी–स्त्री॰ సోదా; तलाशी लेना–पुं॰ సోదాచేయుట.

तली–स्त्री॰ पेदी అడుగుభాగము; అరికాలు లేక అరచేయి.

तले–क्रि॰वि॰ नीचे ;క్రింద.

तले ऊपर–पुं॰ఒకదానిపైన మరియొకటి; క్రమహీనముగా నుంచిన.

तलेटी–स्त्री॰ दे॰ तलहटी.

तलैया–स्त्री॰ చిన్నచెరువు.

तल्ख–वि॰ చేదు; కటువైన; అప్రియమైన

तल्प–पु॰ शय्या ;పక్క; పాన్పు.

तल्ला–पुं॰ అడుగుమడత; భవనపు అంతస్తు.

तव–सर्व నీయొక్క.

तवक्कुल–पु॰ భగవంతుని మీద విశ్వాసం

तवज्जह–स्त्री॰ ధ్యానము; కృపాదృష్టి

तवना–अ॰क्रि॰ వేడెక్కుట; తపించుట

तवा–पुं॰ పెనము.

तवे की बूँद–पु॰ క్షణభంగురము.

तवाजा–स्त्री॰ ఆదరము; ఆతిధ్యము; సత్కారము.
तवायफ–स्त्री॰ रंडी; వేశ్య.
तवारीख–स्त्री॰ చరిత్ర; పురాతత్త్వము
तवालत–स्त्री॰ దీర్ఘత్వము; పొడుగు; ఆధిక్యము.
तवील–वि॰ लंबा; పొడుగైన.
तवेला–पु॰ అశ్వశాల.
तशखीस–स्त्री॰ నిలకడ; నిశ్చయము; రోగ నిదానము.
तशबीह–स्त्री॰ ఉపమానము.
तशरीफ–स्त्री॰ बुजुर्गी ; మహత్యము, గొప్పతనము; గౌరవము.
तशरीफ लाना–पुं॰ పదార్పణ చేయుట.
तशरीफ रखना–पु॰ విరాజిల్లుట.
तशरीह–स्त्री॰ వ్యాఖ్య, విస్తృతమైన టీక
तश्तरी–स्त्री॰ చిన్న పళ్లెరము.
तसकीन–स्त्री॰ दे॰ तस्कीन.
तसदीक–स्त्री॰ సమర్థింపు; సమర్థన; సాక్ష్యము.
तसद्दुक–पु॰ దిగదుడుపు; దానము; సమర్పణ.
तसबीह–स्त्री॰ జపమాల.
तसरीफ–स्त्री॰ दे॰ तस्नीफ.
तसला–पु॰ గిన్నె.
तसलीम–स्त्री॰ दे॰ तस्लीम.
तसल्ली–स्त्री॰ ఓదార్పు; ఆశ్వాసనము; ధైర్యము.
तसवीर–स्त्री॰ दे॰ तस्वीर.
तसव्वर–पु॰ दे॰ तसौवर.
तसहील–स्त्री॰ తేలికతనము.
तसौवर–पुं॰ ధ్యానము; ఊహ.
तस्कर–पु॰ దొంగ.
तस्करता–स्त्री॰ దొంగతనము.
तस्करी–स्त्री॰ దొంగది; దొంగభార్య; దొంగతనము.
तस्कीन–स्त्री॰ ఓదార్పు; ఆశ్వాసనము.
तस्नीफ–स्त्री॰ గ్రంథరచన.
तस्फिया–पु॰ నిర్ణయము; తీర్పు
तस्मात–अव्य॰ ఆ కారణముగా.
तस्लीम–स्त्री॰ సలాము; ప్రణామము.
तस्वीर–स्त्री॰ చిత్రము; ఫొటో.
तह–स्त्री॰ అడుగుభాగము; మడత.
तह करना या लगाना–मु॰ మడత పెట్టుట.
तह की बात–मु॰ దాగిన రహస్యము.
तह तक पहुँचना–मु॰ అసలు విషయమ గ్రహించుట.
तहकीक; तहकीकात–स्त्री॰ గవేషణ అనుసంధానము; పరీక్షించుట.

तहकीर–स्त्री० అవమానము; అగౌరవము

तहखाना–पु० భూగృహము.

तहजीब–स्त्री० సభ్యత; సంస్కృతి; సంస్కారము.

तहजीब-याफ्ता–वि० సభ్యతగల; సంస్కారము గల; శిష్టాచార పరాయణుడు.

तहदर्ज–वि० పూర్తిగా నూతనమైన; మడత విప్పని.

तहमद–स्त्री० तहबद; లుంగి.

तहम्मुल–पु० సహనశీలత; సహిష్ణుత.

तहरीक–स्त्री० ఉద్రేకపరచుట; రెచ్చగొట్టుట; కదిలించుట.

तहरीर–स्त्री० వ్రాత; వ్రాసినందుకు ప్రతి ఫలము; వ్యాసము వ్రాయుపద్ధతి

तहलका–पुं० बरवादी, వినాశము; మృత్యువు; కోలాహలము

तहबीलदार, तहवीलदार–पु० కోశాధ్యక్షుడు

तहस नहस–वि० बरबाद ;నష్టమైన; ధ్వంసమైన.

तहसील–स्त्री० వసూలు; భూమిశిస్తు; కచ్చేరి.

तहसीलना–स०क्रि०శిస్తు మొ॥వి వసూలు చేయుట .

तहाँ–क्रि०वि० అక్కడ; ఆచోట; అచ్చట.

तहाना; तहि आना–स०क्रि० మడత పెట్టుట.

तही–क्रि०वि० అక్కడే.

तहीभग्ज–वि० బుర్రలేనివాడు; మూర్ఖుడు.

तहे-दिल–स्त्री० హృదయపు లోపలి భాగము

तहे-दिल से–पु० హృదయపూర్వకముగా.

तहैया–पु० తత్పరత; తయారి.

तहो–बाला–वि० అడ్డదిడ్డముగానున్న; తారుమారైన, వినష్టమైన.

ता–अव्य० వరకు; పర్యంతము.

ताँगा–पुं० दे० टाँगा.

ताडव–पुं० శివుని తాండవనృత్యం; శివుని సంహార నృత్యము .

ताँत–स्त्री० పశువుల నరములతో అల్లిన సూత్రము-త్రాడు; విల్లునారి; దారము; త్రాడు.

ताँता–पु० వరుస; పంక్తి.

ताँता लगना–पुं० పంక్తి ఏర్పడుట; వరుస ఏర్పడుట.

ताँती–स्त्री० పంక్తి; पुं० సాలెవాడు .

ताँबा–पुं० రాగి .

ताअत–स्त्री० ఆరాధన; ఉపాసన; పూజ

ताई–स्त्री० తండ్రిఅన్నగారి భార్య; చిన్న బూర్లెమూకుడు.

ताईद–स्त्री॰ సమర్థన; అనుమోదన; పక్ష పాతము.
ताऊन–पुं॰ ప్లేగు అనబడు దారుణమైన అంటువ్యాధి.
ताऊस–पुं॰ మయూరము; నెమలి.
ताक–स्त्री॰ స్థిరదృష్టి; అవలోకనము; అదను కొరకు ఎదురు చూచుట.
ताक–पुं॰ గోడగూడు.
ताक पर धरना या रखना–मु॰ ఒక ప్రక్కన ఉంచుట; ఉపయోగించ కుండుట.
ताक-झाँक–स्त्री॰ మాటిమాటికి చూచుట; గుప్తముగా చూచుట.
ताकत–स्त्री॰ శక్తి; సామర్థ్యము.
ताकतवर–वि॰ బలమైన; సమర్థవంతమైన
ताकना–स॰क्रि॰ పొంచిచూచుట.
ताक में रहना–पुं॰ అనువు కొరకు వేచియుండుట; పొంచిఉండుట.
ताका–वि॰ మెల్లకంటిచూపువాడు.
ताकि–अव्य॰ इसलिए कि; ఈ కార ణంగా; దేనివల్లనైతే.
ताकीद–स्त्री॰ ఆజ్ఞ, అనురోధము, హెచ్చరిక
ताखा–पुं॰ పెద్ద గోడగూడు; భూగర్భ జల మార్గము.
ताखीर–स्त्री॰ ఆలస్యము; విలంబము.
ताग–पुं॰ तागा దారము; నూలు.
तागना–स॰क्रि॰ దూరదూరంగా మోటు గా కుట్టుట.
ताज–पुं॰ రాజ మకుటము, కిరీటము.
ताजगी–स्त्री॰ నూతన సత్యము; నవీనత
ताजदार–पुं॰ కిరీటము ధరించినవాడు; చక్రవర్తి.
ताजन–पुं॰ కొరడా.
ताजपोशी–स्त्री॰ పట్టాభిషేక మహోత్సవము
ताजा–वि॰ వినూత్నమైన; ఆరోగ్యవంతమైన; ఇప్పుడిప్పుడే తయారైన.
ताजिया–पुं॰ పీరుల పండుగ ఉత్సవము
ताजियाना–पुं॰ కొరడా; కొరడా దండన
ताजिर–पुं॰ सौदगर; వ్యాపారి.
ताजी–पुं॰ అరబుదేశపు గుఱ్ఱము; అరబు దేశపు యొక్క అరబీభాష.
ताजीक–पुं॰ సంకరజాతి గుఱ్ఱము.
ताजीम–स्त्री॰ పెద్దలయెడల గౌరవ సూచ కముగా నిలబడి ప్రణమిల్లుట.
ताजीर–स्त्री॰ सजा; శిక్ష; దండన.
ताजीरात–पुं॰ అపరాధ దండ విధాన స్మృతి
ताज्जुब–पुं॰ ఆశ్చర్యము; విస్మయము.
ताटंक–पुं॰ కర్ణాభరణము; ఒకవిధమగు చెవినగ.
ताड़–पुं॰ తాడిచెట్టు ;ఒకవిధమైన హిందీ పద్యము.

ताड़ना–स्त्री॰ ప్రహారము; దండన; బెదరింపు स॰क्रि॰ గ్రహించుట.
ताड़ी–स्त्री॰ తాటికల్లు; ధ్యానము.
तात–पु॰ తండ్రి; वि॰ వేడిగల.
ताता–वि॰ गरम ;తప్తము; వేడిగానున్న.
तातारी–वि॰ తాతారుదేశమునకు సంబంధించిన; पु॰తాతారుదేశపు నివాసి
तातील–स्त्री॰ శెలవు; శెలవుదినము.
तादाद–स्त्री॰ సంఖ్య; గణన.
तान–स्त्री॰ లాగుడు; విస్తారము; రాగాలాపన
तानना–स॰क्रि॰ లాగి సాగదీయుట; గురి చూచుట.
तानकर सोना–पु॰హాయిగా నిద్రించుట; నిశ్చింతగా నుండుట.
तानपूरा–पुं॰ సితారుమాదిరి ఒక వాయిద్యము; తంబుర.
ताना–पुं॰ వ్యంగ్యము; వ్యంగ్యోక్తి; పడుగు నూలు.
ताना-बाना–पु॰ పడుగు-పేక.
तानारीरी–स्त्री॰ రాగాలాపన.
तानाशाह–पुं॰నిరంకుశ ప్రభువు; నియంత
तानाशाही–स्त्री॰నిరంకుశ; స్వేచ్ఛాచారిత
तानी–स्त्री॰ పడుగు నూలు.
ताप–पुं॰ गरमी, తాపము; వేడిమి; జ్వాల; జ్వరము.
तापना–स॰क्रि॰సెగకాచుకొనుట; తపించుట.
तापा–पु॰ కోళ్లగూడు.
तापता–पु॰तापत्ता ఒక విధమగు మెరయు పట్టువస్త్రము.
ताब–स्त्री॰ తాపము; మెరుపు; కాంతి; శక్తి; సామర్థ్యము.
ताबड़तोड–क्रि॰वि॰ నిరంతరము; ఎడతెరిపి లేక.
ताबान–वि॰ మెరయుచున్న; ప్రకాశవంతమైన.
ताबूत–पु॰ శవపేటిక.
ताबे–वि॰ వశమున; అధీనమున; ఒకరి అధీనములో పనిచేయు.
ताबेदार–वि॰ ఆజ్ఞాకారి; దాసుడు.
ताम–पु॰ దోషము; వికారము; వ్యాకులత
तामचीनी–स्त्री॰ రంగు కళాయి వేయబడిన పాత్ర.
तामरस–पुं॰కమలము; బంగారము; రాగి; ఉమ్మెత్త.
तामस–वि॰ తమోగుణముగల.
तामीर–स्त्री॰ గృహనిర్మాణపు పని; భవన నిర్మాణము.
तामील; तमीली–स्त्री॰ ఆజ్ఞాపాలన; అమలు.
ताम्मुल–पु॰ అసమంజసము; వెనుకా ముందుకు గుంజులాట.

ताम्र–पुं॰ ताँबा ;రాగి.

ताम्रचूड़–पुं॰ मुर्गा కోడిపుంజు.

ताम्रपट्ट ; ताम्रतत्र–पुं॰ రాగిరేకు.

तायफा–स्त्री॰వేశ్య; వేశ్యలు సామాజికులు గల సమూహము.

ताया–पुं॰ తండ్రి అన్నయ్య; పెత్తండ్రి.

तार–पुं॰ వెండి; ధాతుతంతు; దారము; క్రమము.

तारक–पुं॰ తార; నక్షత్రము; కన్ను; కంటిపాప.

तारकशा–पुं॰ ధాతువుల నుండి తీగలు లేక తంతులు లాగువాడు.

तारघर–पुं॰ టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు.

तारण–पुं॰దాటించువాడు; తరింప జేయు వాడు; తరించు కృత్యము నావ.

तारतार–वि॰ చినిగిపోగులైన.

तारना–स॰क्रि॰ దాటించుట; తరింప జేయుట.

तारा–पुं॰ నక్షత్రము; కనుపాప; సితార (వాద్యము).

तारे गिनना–मु॰ దిగులు, బెంగతో, రాత్రి గడుపుట.

ताराज–पुं॰ దోపిడి, వినాశము.

तारी–स्त्री॰ दे॰ ताली & दे॰ ताडी.

तारीक–वि॰ నల్లని; చీకటిగల.

तारीकी–स्त्री॰ నలుపు; చీకటి.

तारीख–स्त्री॰ తేదీ; తిథి.

तारीफ–स्त्री॰ ప్రశంస; పొగడ్త.

ताल–पुं॰ అరచేయి; చెరువు; తొప్పెట; తాళము (సంగీతము).

ताल ठोकना–मु॰ పోట్లాట, యుద్ధము మొ॥ సవాలు చేయుట.

तालमेल–पुं॰ తాళము, స్వరము కలయిక; సరైన యోజన; అనువైన సమయము

ताला–पुं॰ తాళము.

तालाब–पुं॰ చెరువు; జలాశయము.

तालिका–स्त्री॰ తాళపు చెవి; సూచి(లిస్టు)

तालिब–पुं॰ అన్వేషి; జిజ్ఞాసి, కోరువాడు; పిలుచువాడు

तालिब इल्म - पुं॰ విద్యార్థి.

ताली–स्त्री॰ తాళపుచెవి; అరచేయి; తాటి కల్లు; కరతల ధ్వని; చప్పట్లు.

तालीम–स्त्री॰ విద్య; అభ్యాసార్థము ఉప దేశము.

तालु–पुं॰ दे॰ तालू.

तालूका–पुं॰ दे॰ ताल्लुक.

तालू–पुं॰ కొండనాలుక; అంగిలి.

ताले-बर–वि॰ ధనవంతుడు.

ताल्लुक–पुं॰ విశాలమైన క్షేత్రము; పలు గ్రామములు గల జమీందారి సం బంధము.

ताव दिखाना–पुं॰ అభిమానముతో కూడిన క్రోధమును ప్రస్ఫుటించుట.

तावत–क्रि॰वि॰ అంతవరకు.

ताव-भाव–पुं॰ అదను; సరైన సమయము; అవకాశము.

तावरी–स्त्री॰ తాపము; దాహము; ఎండ; జ్వరము; మూర్ఛ.

तावान–पुं॰ క్షతి-పూర్తి; నష్టపరిహారము

तावीज–पु॰ తాయెత్తు.

ताश–पुं॰ఒక విధమగు విలువైన వస్త్రము; చీట్లపేక.

ताशा–पुं॰ డప్పు; తప్పెట.

तासीर–पुं॰ ప్రభావము.

तास्सुब–पुं॰మత పరమైన పక్షపాతము.

ताहम–अव्य॰ तोभी;అయినను, అయినప్పటికి.

तिकडम–पुं॰ యుక్తి; ట్రిక్కు.

तिकोना–वि॰ త్రికోణము.

तिक्का–पुं॰ మాంసపు ముక్క.

तिक्की–स्त्री॰ మూడుచుక్కలు గల పేక ముక్క.

तिक्त–वि॰ कड्वा ;చేదు.

तिखाई–स्त्री॰ तीखापन, తీక్షణత; తీవ్రమైన.

तिगुना–वि॰ మూడురెట్లుగల, మూడింతలుగల.

तिग्म–वि॰ पुं॰ తీక్షణమైన; చురుకైన; पुं॰ వజ్రము; రావి.

तिग्मता–स्त्री॰ తీక్షణత.

तिजारत–स्त्री॰ వాణిజ్యము; వ్యాపారము.

तिजारी–स्त्री॰ మూడుదినముల చలి జ్వరం

तिजोरी–स्त्री॰ ఇనుపపెట్టె.

तिडी–वि॰ అదృశ్యమైన; అదృశ్యమగు.

तिडी करना–पुं॰ అదృశ్యము చేయుట, మాయముచేయుట तिड़ीहोना–मु॰ అదృశ్యమగుట; పారిపోవుట.

तिडी बिडी–वि॰ तितर बितरచెల్లాచెదరైన; అస్తవ్యస్తమైన.

तितना–क्रि॰वि॰ उतना అంత.

तितर बितर–वि॰ అస్తవ్యస్తమైన; చెల్లాచెదరైన.

तितली–स्त्री॰ సీతాకోకచిలుక.

तितलौकी–स्त्री॰ చేదు సొరకాయ.

तितिंवा–पुं॰ ढोंग ;ఆడంబరము; బూటకము; నటన.

तितिक्षा–स्त्री॰ ఓర్పు; సహనశక్తి.

तिथि–स्त्री॰ తిథి.

तिनकना–अ॰क्रि॰ కోపగించుట; మండిపడుట.

तिनका–पु॰ తృణము; గడ్డిపోచ.

तिनका दाँतों में पकडना या लेना–मु॰ క్షమించమని వేడుకొనుట.

तिनका तोडना–मु॰ సంబంధ విచ్ఛేదము చేయుట.

तिनेके का सहारा–मु॰ అల్పాధారము; కుక్క తోక ఆధారము.

तिपाई–स्त्री॰ ముక్కాలుపీట.

तिपाड़–पुं॰ మూడు పట్టీలుగలది.

तिफ्ल–पुं॰ చిన్నబాలుడు.

तिफ्ली–स्त्री॰ బాల్యకాలము.

तिबारा–वि॰ तीसरी बार; మూడవసారి.

तिबासी–वि॰ మూడురోజులక్రితము తయారైన (ఖాద్య పదార్థము).

तिब्ब–स्त्री॰ యూనానీ చికిత్సాశాస్త్రము-వైద్యశాస్త్రము.

तिमंजिला–वि॰ మూడు అంతస్తులు గల.

तिमंगल–पुं॰ తిమింగలము పెద్ద సముద్రపు చేప తిమింగల మనబడు ఒక ద్వీపము.

तिमि–पुं॰ रतौधी;రేచీకటి అనబడు ఒక నేత్రవ్యాధి; సముద్రము.

तिमिर–पुं॰ అంధకారము; చీకటి.

तिमुहानी–स्त्री॰ మూడు దారులకూడలి

तिय–स्त्री॰ స్త్రీ; భార్య.

तिरछा–वि॰ వంకర; కుటిలమైన.

तिरना–अ॰क्रि॰ నీటిమీద తేలుట; ఈదుట.

तिरपट–वि॰ కష్టమైన; వంపుగల.

तिरपाई–स्त्री॰ दे॰ तिपाई.

तिरमिरा–पुं॰ అస్పష్టముగా గోచరించు మిరుమిట్లుచూపు.

तिरमिराना–अ॰क्रि॰ పెద్దతేజస్సు వ[illegible] కళ్లు మిరుమిట్లు జెందుట; కలత జెందుట; అశాంతపడుట.

तिरस्कृत–वि॰ తిరస్కరింపబడిన

तिरोधान–पुं॰ అంతర్థానము, అదృశ్య[illegible]

तिर्यक्–वि॰ तिरछा; వంకరగల; पुं॰ పశుపక్ష్యాదిజీవులు.

तिल–पुं॰ నువ్వులు; పుట్టుమచ్చ.

तिल का ताड करना–पुं॰ కాస్తంతదా[illegible] గంపంత చేయుట.

तिल भर–पुं॰ బహుకొద్ది; చాలాతక్కు[illegible]

तिलक–पुं॰ బొట్టు; పట్టాభిషేకము; [illegible] వ్యక్తి.

तिलकुट–पुं॰ నువ్వుపిండి; సున్నిఉం[illegible]

[illegible]–वि॰ తిలతండులము.

तिलडी–स्त्री॰ మూడుపేటల హారము

तिलमिलाना–अ॰क्रि॰ दे॰ तिरमिरा[illegible]

तिलवा–पुं॰ నువ్వులలడ్డూ; సున్ని ఉ[illegible]

तिलस्म–पुं॰ గారడీ; ఇంద్రజాలము.

तिलहन–पुं॰ నూనె ధాన్యములు.

तिलांजलि; तिलांजली–स्त्री॰ తిలాంజ[illegible] శ్రాద్ధము.

तिलांजली देना–मु॰ పరిత్యజించుట

तिलाक–पुं॰ तलाक ; వివాహవిచ్ఛేదము; విడాకులు.

तिलोरी ; तिलौरी–स्त्री॰నువ్వులు కలసిన వడియం.

तिल्ला–स्त्री॰ వస్త్రములమీద చేయు జరీ పని.

तिल्ली–स्त्री॰ ప్లీహము; Liver.

तिश्ना;तिशना;–पु ताना; వ్యంగ్యము, వ్యంగ్యోక్తి

तिसरैत–पुं॰తగాదాలో ఏ పక్షమునకు చెందని వ్యక్తి; మధ్యవర్తి.

तिसाना–अ॰क्रि॰దప్పికగొనుట; దాహము వేయుట.

तिहाई–स्त्री॰ మూడవభాగము; పొలము పంట.

तीखा–वि॰ తీక్షణమైన; పదునైన.

तीज–स्त्री॰ తదియ (తిథి).

तीजा–वि॰ తృతీయము; మృత్యువు మూడవ దినము.

तीतर–पुं॰ తీతువుపిట్ట.

तीता–वि॰ చేదు; ఘాటైన; కటువైన.

तीन–वि॰ మూడు.

तीन पाँच करना–मु॰ వితండవాదన. చేయుట.

तीन तेरह करना–मु॰ అస్తవ్యస్తము చేయుట.

तीन में न तेरह में–मु॰ లెక్కలోనికి రాని మనిషి; పనికిమాలిన మనిషి

तीनत–स्त्री॰ స్వభావము; ప్రకృతి.

तीमारदारी–स्त्री॰ పరిచర్య; సేవ శుశ్రూష

तीय–स्त्री॰ औरत; స్త్రీ.

तीरंदाज–पु॰ ధనుర్ధరుడు; వీరుడు.

तीरंदाजी–स्त्री॰ విలువిద్య; వీరత్వము.

तीर–पु॰ తీరము; ఒడ్డు; బాణము.

तीरल–पु॰ తీర్థము; తీర్థస్థానము.

तीरवर्ती–वि॰ తీరనివాసి; సమీపవర్తి; పొరుగునున్న.

तीली–स्त्री॰ గట్టిగడ్డి పుడక; లోహాదుల తీగముక్క.

तीस–वि॰ ముప్పది; '30' సంఖ్య.

तीसरा–वि॰ మూడవ.

तीसी–स्त्री॰ दे॰ अलसी.

तुंग–वि॰ ఉన్నతమైన; ఎత్తైన.

तुंड़–पुं॰ ముఖము; తొండము; ముక్కు (పక్షి); ముట్టె.

तुंडी–वि॰ ముట్టెగల; తొండముగల ;पुं॰ విఘ్నేశ్వరుడు; स्त्री॰ నాభి, బొడ్డు.

तुंद–पुं॰ तोंद; పొట్ట; ఉదరము; బొజ్జ.

तुंदिल ; तुंदैल–वि॰ तोंदुवाला పొట్టగల; బొజ్జగల.

तुंदी–वि॰ दे॰ तुंडिल.

तुबा–पुं. చేదు సొర; చేదు సొరకాయతో తయారైన కమండలము.

तुअना–अ.क्रि. चूना; బొట్టుబొట్టుగా కారుట; గర్భపాతమగుట.

तुक–स्त्री. పద్యము లేక గేయమునకు సంబంధించిన అంత్యానుప్రాసము.

तुकमा–पुं. చొక్కా కాజా.

तुकांत–पुं. అంత్యానుప్రాసము.

तुख–पुं. పొట్టు; ఊక; గుడ్డు పై పెంకు.

तुख्म–पुं. బీజము.

तुगलक–पुं. నాయకుడు सरदार.

तुच्छ–वि. క్షుద్రమైన; పనికిమాలిన.

तुजुक–पुं.హోదా; వైభవము; నియమము ఆత్మకథ.

तुडाना–स.क्रि. విడిపించుట.

तुतराना ;तुतलाना–अ.क्रि. అస్పష్టమైనధ్వనితో మాట్లాడుట.

तुनक–वि. దుర్బలమైన;కోమలమైన.

तुनक मिजाज–वि. చిర్రుబుర్రుమను; కోపస్వభావముగల.

तुपक–स्त्री. తుపాకీ.

तुफंग–स्त्री. ఒకవిధమగు తుపాకి.

तुफैल–पु. సాధనము; ద్వారా; అనుగ్రహము.

तुमना–अ.क्रि.స్తంభించుట; చకితమగుట.

तुमडी–स्त्री. గుండ్రని చేదు ఆనపకాయ; లేక దానితో చేసిన వాద్యములేక పాత్ర

तुमुल–पुं.సైన్యపు అలజడి, కోలాహలము; భయంకరమైన సంఘర్షణము; वि. భయంకరమైన

तुरंग–पुं. అశ్వము; గుఱ్ఱము; तुरग

तुरंत–क्रि.वि. వెంటనే; తక్షణమే.

तुरई–स्त्री. బీరకాయ.

तुरक–पुं. दे. तुर्क.

तुरकाना–पुं. తురకలవలె; తురకలదేశము, తురకదేశపు నివాసి.

तुरकिन–स्त्री. తుర్క జాతిస్త్రీ.

तुरत–अव्य. శీఘ్రముగా; వెంటనే.

तुरप–पुं. చీట్లపేకలో తురుపుముక్క.

तुरफा–वि. విలక్షణమైన; వింతైన.

तुरही–स्त्री. ఒకవిధమగు వాద్యము; సన్నాయి వంటి వాద్యము.

तुराई–स्त्री. ఒక విధమగు దిండు.

तुरीय–स्त्री. నాల్గవ అంతర్దశ; బ్రహ్మావస్థ

तुर्क–पु. తురకమనిషి; టర్కీదేశపునివాసి

तुर्रा–पुं. ఫాలభాగముమీద వ్రాలు ముంగురులు; వరునిశిరస్సు మీద వ్రేలాడు పుష్పగుచ్ఛము.

तुर्रा पह कि–मु. అన్నిటిమీద ఇంత కూడ; విశేషములుంటే.

तुर्श–वि॰ పుల్లని.
तुर्शी–स्त्री॰ పుల్లదనము; పు.-పు.
तुलना–अ॰क्रि॰ తూయబడుట; సమమగుట
तुला–स्त्री॰ త్రాసు.
तुलाई–स्त्री॰ దూదితో నింపిన రజాయి మాదిరి దుప్పటి; తూకము తూచు మజూరి.
तुल्य–वि॰ సమానము; సదృశము.
तुवर–पुं॰ వగరు రసము; కంది.
तुष–पुं॰ పొట్టు; ఊక; గ్రుడ్డు పై పొర లేక పెంకు.
तुषानल–पुं॰ తుషానలము; ఒక విధమగు ప్రాయశ్చిత విధానము.
तुषार–पुं॰ హిమము; మంచు.
तुष्टि–स्त्री॰ తృప్తి; సంతోషము.
तुहफा–स्त्री॰ दे॰ तोहफा.
तुहमत–स्त्री॰ दे॰ तोहमत.
तुहिन–पुं तुషారము; హిమము; మంచు
तूंबा–पुं;तूंबी–स्त्री॰ दे॰ तुंबा या तुमडी
तुख–पुं॰ గడ్డిపోచ, ఈనె.
तूण ; तूणीर–पु तरकश ; అంబులపొది
तूती–स्त्री॰ అల్పజాతిచిలుక.
तूनीर–पुं॰ दे॰ तूणीर.
तूफान–पुं॰ తుఫాను; విపత్తు.
तूफानी–वि॰ జగడాలమారి; దుండగుడు; మిధ్యారోపకుడు; ప్రచండమైన.
तूमड़ी–स्त्री॰ చేదు ఆనపకాయ; లేక దానితో తయారైన పాముల వాడి బూర.
तूम तडाक–स्त्री॰ తడక భడక; ఆడంబరము; అట్టహాసము.
तूमना–स॰क्रि॰ దూది ఏకుట.
तूमार–पुं॰ కాస్తంత దానిని గంపంత చేయుట
तूर–पुं॰ నగాడా; పెద్ద ఉంకా.
तूरान–पुं వర్తమానకాలములోని ఇరాను దేశము.
तूल–पुं॰ ఆకాశము; దూది; ప్రత్తి.
तूल खींचना या पकडना–मु॰ విష యము అతిగా పెరుగుట; ఉగ్ర రూపము ధరించుట.
तूलना–अ॰क्रि॰ సరిసమానమగుట; स॰क्रि॰ బండి చక్రపు ఇరుసుకు తాలువేయుట.
तूला–स्त्री॰ పత్తి.
तूलिका; तूली–स्त्री॰ బొమ్మలు వేయుటకు ఉపకరించు కుంచి.
तूस–पुं॰ పొట్టు; ఊక; మంచి శాలువాలు నేయుటకు ఉపకరించు శ్రేష్ఠమైన ఉన్ని.
तृण–पुं॰ तिनका తృణము; గడ్డిపరక.
तृणधान्य–पुं॰ ఒక విధమగు ముతక ధాన్యము.
तृषा–स्त्री॰ దాహము; దప్పిక; లోభము.
तेंदुआ–पुं॰ చిరుతపులిజాతికి చెందిన ఒక అడవిమృగము
ते–सर्व॰ వారు, ఆ జనము, अव्य॰ తో
तेग–स्त्री॰ ;तेगा–पुं॰ ఖడ్గము; కత్తి.

तेज–पुं॰ తేజము; దీప్తి; మెరుపు, పరాక్రమము; తాపము.
तेज–वि॰ పదునైన; తీక్షణమైన; తెలివిగల
तेजपत्ता; तेजपात
तेजपत्र–पुं॰ కూరలలో వేయుసువాసన గల ఒక ఆకు.
तेजस्वी–वि॰ కీర్తిమంతుడు; తేజస్సుగల ప్రభావశాలి
तेजाब–पुं॰ ఘాటైన ఒక ద్రావకము.
तेजी–स्त्री॰ శీఘ్రత; చురుకు; తీవ్రత; గిరాకి
तेल–पुं॰ తైలము; నూనె.
तेलुगू–स्त्री॰ తెలుగుభాష.
तेलहन–पुं॰ తైలధాన్యములు.
तेला–पुं॰ మూడురాత్రింబవళ్ళ ఉపవాసం
तेलिन–स्त्री॰ నూనె అమ్ముస్త్రీ.
तेली–पुं॰ తెలికల జాతిమనిషి.
तेली का बैल–पुं॰ ఎప్పుడూ పనిచేయు వ్యక్తి
तेवर–पुं॰ కోపదృష్టి.
तेवर-चढना–पुं॰ కోపగించుట; కను బొమలు చిట్లించుట; కనుబొమ.
तेवर बदलना या बिगडना–मु॰ నిర్ముఖమాటముగా నుండుట; కోపగించుట
तेहरा–वि॰మూడు మడతలుగల; మూడురెట్లు
तेहराना–स॰क्रि॰ మూడు మడతలు పెట్టుట; మూడవసారి చేయుట.
तेहा–पुं॰ అహంకారము; గీర; క్రోధము.
तै–पुं॰ నిర్ణయము; నిశ్చయము; పూర్తి; वि॰ నిర్ణయింపబడిన; क्रि॰वि॰ అంత.
तैजस–पुं॰ మెరయు పదార్థము; నెయ్యి; అహంకారము భగవంతుడు.
तैनात–वि॰నియమింపబడిన; నియుక్తమైన.
तैनाती–स्त्री॰ नियुक्ति, నియామకము; నియుక్తి.
तैयार–वि॰ఉపయుక్తమైన; సిద్ధమైన; తయారైన
तैयारी–स्त्री॰సంసిద్ధత; సన్నద్ధత; తయారి
तैरना–अ॰क्रि॰ ఈదుట; తేలుట.
तैराई–स्त्री॰ ఈత.
तैराक–वि॰ ఈదువాడు; ఈతగాడు.
तैराना–स॰क्रि॰ ఈతకొట్టించుట; ఈదులాడించుట;తేలించుట;చొప్పించుట
तैल–पुं॰ తైలము; నూనె.
तैश–पुं॰ ఆవేశము; ఉద్వేగము; క్రోధావేశము
तैसा–वि॰ ఆప్రకారము; ఆమాదిరి.
तैसे–क्रि॰वि॰ दे॰ वैसे.
तोंद–स्त्री॰ బొజ్జ; ఉదరము.
तोंदल–वि॰ బొజ్జగలవాడు; పెద్దపొట్టగలవాడు
तो–अव्य॰ ఏదైనా శబ్దము మీదనొక్కవలసినపుడు వాడబడు అవ్యయము; అయితే सर्व॰ నీకు; నీయొక్క.
तोडना–स॰क्रि॰ త్రుంచుట; కోయుట; విరచుట.
तोडा–पुं॰ చేతులకు, మెడలోనూ ధరించు ఒక విధమగు నగ; వెయ్యి రూపాయలు పట్టుగోనె పట్టా సంచి నదీతీరము.
तोडे उलटना या गिनना–मु॰ అత్యధికముగా ద్రవ్యముండుట.

तोण–पु॰ दे॰ तूणीर.
तोतराना–अ॰क्रि॰ दे॰ तुतलाना.
तोतला–वि॰అస్పష్టముగా మాట్లాడువాడు
तोता–पु॰ చిలుక.
तोता मालना–पु॰ కావాలని దుర్వ్యసనము లేక రోగమును పెంచుకొనుట
तोताचश्म–पु॰ बेमुरौवत; నిర్ముఖమాటి
तोदन–पु॰ चाबुक ; కొరడా.
तोप–स्त्री॰ ఫిరంగి.
तोपची–पु॰ ఫిరంగిని కాల్చువాడు.
तोपना–स॰क्रि॰ మూయుట; దాచుట
तोफा–पु॰ दे॰ तोहफा.
तोबडा–पु॰ గుఱ్ఱము మూతికి తగిలించు మేత సంచి.
तोबडा चढाना–पु॰ మూతికి చిక్కము వేయుట; మాట్లాడకుండా ఆపుట.
तोबा–स्त्री॰ ఇకముందు ఇటువంటి పనులు చెయ్యనని దృఢముగా ప్రతిజ్ఞ చేయుట; ప్రాయశ్చిత్తము పశ్చాత్తాపము.
तोम–पु॰ సమూహము; గుంపు; కుప్ప.
तोय–पु॰ జలము; నీరు.
तोयद ; तोयधर–पु॰ మేఘము.
तोयनिधि–पु॰ సముద్రము.
तोरण–पु॰ తోరణము.
तोरई–स्त्री॰ दे॰ तुरई.
तोलना–स॰क्रि॰ दे॰ तौलना.
तोला–पु॰ తులము.
तोशक–स्त्री॰ దూదినింపిన సన్నని మెత్త; పల్చటి గద్దెయ.
तोशा–पु॰ దారిబత్తెము; పాథేయము.
तोष–पु॰ తుష్టి; తృప్తి.
तोषक–वि॰సంతృప్తిపరచువాడు; సంతృప్తి పరచు (వస్తువు)
तोषण–पु॰ సంతోషము; సంతుష్టి.
तोहफगी–स्त्री॰ మంచితనము; సౌజన్యము
तोहफा–पु॰ కానుక; బహుకరణము.
तोहमत–स्त्री॰మిథ్యాదోషారోపణ; లేనిపోని కళంకము.
तोहमती–वि॰ ఇతరులమీద దోషారోపణ చేయువాడు.
तौंसना–अ॰क्रि॰ వేడికి వాడి కుమిలి పోవుట; మాడిపోవుట.
तौंसा–पु॰ భరించరాని తాపము; జ్వాల.
तौक–पु॰ కంటెవలె నుండు ఒక నగ.
तौफीर–स्त्री॰ मूनाफा; లాభము.
तौबा–स्त्री॰ दे॰ तोबा.
तौर–पु॰ నడక, నడత.
तौर-तरीका–पु॰ ప్రవర్తన; పద్ధతి.
तौल–पु॰ తక్కెడ; త్రాసు स्त्री॰ తూకము
तौलना–स॰क्रि॰ తూచుట.
तौलाई–स्त्री॰ తూకము; తూచినందుకు కూలి.
तौलना ;तौलवाना–स॰क्रि॰ తూయించుట.
तौसना–अ॰क्रि॰ తాపమునకు కలత జెందుట ;स॰क्रि॰ తాపము కలుగజేసి వేధించుట.
तौहीन ; तोहीनी–स्त्री॰ హేఠి; అవమానము; అప్రతిష్ఠ; అగౌరవము.

त्यक्त–वि॰ త్యజింపబడిన; వదలిపెట్టబడిన
त्यागना–स॰क्रि॰ త్యజించుట; వదిలిపెట్టుట.
त्यागपत्र–पुं॰ इस्तीफा ; రాజీనామా.
त्याज्य–वि॰ త్యజింపదగిన; విడువదగిన
त्यूँ ; त्यों–क्रि॰वि॰ ఆ విధముగా; ఆ మాదిరిగా ; అదే సమయమున; వైపు.
त्योरस–पुं॰ గడచిన మూడవ సంవత్సరము; రాబోవు మూడవ సంవత్సరము.
त्योरी–स्त्री॰ చూపు; దృష్టి
त्योरी चढना या बदलना–मु॰ కనుబొమలు చిట్లించుట.
त्योरी में बल पडना–मु॰ కోపదృష్టితో చూచుట.
त्योहार–पुं॰ పండుగ; పర్వదినము.
त्योहारी–स्त्री॰ పర్వదినమున పిల్లలకు, ఆశ్రితులకు కానుకగా ఇచ్చు ధనము
त्यौनार–पुं॰ పద్ధతి; శైలి.
त्रय–वि॰ మూడు.
त्रयी–स्त्री॰మూడువస్తువుల సమూహము
त्रसन–पुं॰ భయము; భీతి.
त्रसना–अ॰क्रि॰ భయమునొందుట; భయ పడుట.
त्रसित; त्रस्त–वि॰ భయమునొందిన; బాధింప బడిన; గాబరాపడిన.
त्राण–पुं॰ రక్షణ; రక్ష.
त्रास–पुं॰ భయము; కష్టము.
त्रासना–स॰क्रि॰ భయపెట్టుట.
त्राहि–अव्य॰ बचाओ; రక్షించు.
त्रिदिव–पुं॰ స్వర్గము; ఆకాశము.
त्रिदेव–पुं॰ బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుడు.
त्रिपथा–पुं॰ స్వర్గ, మర్త్య పాతాళ లోకములు; కర్మ,జ్ఞానము ఉపాసన త్రిమార్గములు.
त्रिपथगा–स्त्री॰ స్వర్గ, మర్త పాతాళ లోకములలో ప్రవహించు నది, గంగానది
त्रिभंगी–वि॰ మూడుస్థానముల నందు వంగు ఒక భంగిమ; కృష్ణుడు.
त्रिभुज–पुं॰ ముక్కోణము.
त्रियः त्रिया–स्त्री॰ స్త్రీ.
त्रिया चरित्र–पुं॰ స్త్రీ మాయ.
त्रियामा–स्त्री॰ రాత్రి.
त्रुटि–स्त्री॰ అపూర్ణత; లోటు.
त्रुटी–स्त्री॰ दे॰ त्रुटि.
त्रै–वि॰ మూడు.
त्वचा–स्त्री॰ చర్మము; తొక్క; తోలు.
त्वरा–स्त्री॰ శీఘ్రత; త్వరితము.
त्वेष–पुं॰ దీప్తి; శోభ; నిగనిగ.

थ

थंब, थंभ–पुं॰खंभा;స్తంభము; ఆధారము
थंभन–पुं॰ दे॰ स्तंभन.
थकना–अ॰क्रि॰ అలయుట; బడలుట; అలిసిపోవుట.

थकान–स्त्री॰ అలసట; బడలిక.

थकामाँदा–वि॰ అలసిన; బడలిన.

थकावट–स्त्री॰ थकान అలసట; శైథిల్యము.

थक्का–पुं॰ ద్రవపదార్థము గడ్డకట్టుట; పెరుగు గడ్డ; నెత్తురు గడ్డ.

थगित–वि॰ ఆగియున్న; శిథిలమైన; వదులు వదులుగానున్న.

थन–पुं॰ పశువుల పాదుగులేక చన్ను.

थनी–स्त्री॰ మేకమెడ క్రింద రెండు చన్నులు.

थनैत–पुं॰ గ్రామపెద్ద; జమీందారు తరుపున గ్రామములో పన్నువసూలు చేయు అధికారి.

थपक–स्त्री॰ दे॰ थपकी.

थपकना–स॰क्रि॰ చిచ్చికొట్టుట; చిచ్చికొట్టి నిద్రపుచ్చుట (పిల్లలను); ఆప్యాయముగా అరచేతితో తట్టుట.

थपकी–स्त्री॰ చిచ్చి; ఆప్యాయముగా అరచేతితో మెల్లగా తట్టుట.

थपडी–स्त्री॰ दे॰ थपोडी.

थपथपी–स्त्री॰ दे॰ थपकी.

थपना–स॰क्रि॰ స్థాపించుట

थपेडना–स॰क्रि॰ थप्पड मारना; చెంపకాయ కొట్టుట.

थपेडा–पु थपड చెంపకాయ; చెంపదెబ్బ

थपोडी–स्त्री॰ तालीं; తప్పట్లు.

थप्पड–पुं॰ तमाचा; చెంపకాయ.

थमना–अ॰क्रि॰ रुकना; ఆగుట.

थरथराना–अ॰क्रि॰ ప్రకంపించుట; భయముతో కంపించుట.

थरथराहट,थरथरी–स्त्री॰ ప్రకంపనము; వణుకు.

थर्राना–अ॰क्रि॰ భయమువలన కంపించుట; వణుకుట.

थल–पुं॰ స్థలము; స్థానము.

थली–स्त्री॰ కూర్చుండుచోటు.

थवई–पुं॰ తాపీపనివాడు.

थाँग–पुं॰ దొంగల స్థావరము; జాడ.

थाँगी–स्त्री॰ దొంగసొత్తు కొనువాడు; దొంగలకు ఆశ్రయము ఇచ్చువాడు; దొంగల ముఠానాయకుడు; గూఢచారి.

थाँवला–पुं॰ थाला; పాదు; కుదురు.

था–अ॰क्रि॰ 'है' కి భూతకాలపురూపము

थाक–पुं॰ ఊరిపొలిమేర; గుట్ట.

थाती–स्त्री॰ अमानत; తరువాత తీసికొనుటకు జమ చేసిన సొత్తు.

थान–पुं॰ స్థానము; గుడ్డల తాను.

थाना–पुं॰ పోలీసుఠాణా.

थानेदार–पुं॰ పోలీసుఠాణా అధికారి.

थानैत–पुं॰ కేంద్ర యజమాని; గ్రామదేవత

थाप–स्त्री॰ మృదంగము; కంజిరి మొ॥ మీద పడుచేతితట్టు.

थापना–स॰क्रि॰ స్థాపించుట.
थापर–पुं॰ दे॰ थजड़.
थापा–पुं॰ పంటపొలములో ధాన్యపురాశి మీదవేయుముద్ర.
थापी–स्त्री॰ దిమ్మిస; తాపీ.
थाम–पुं॰ స్తంభము; स्त्री॰पकड़ ; పట్టు
थामना–स॰क्रि॰ పట్టుకొనుట; ఆపుట; అడ్డగించుట; సాయము చేయుట
थाल–पुं॰ పెద్దపళ్లెము.
थाला–पुं॰ మొక్కలపాదు; కుదురు.
थाली–स्त्री॰ పళ్లెము.
थाली का बैगन–पुं॰ అవసరగాని.
थाह–स्त्री॰ లోతు; గాంభీర్యము.
थाहना–स॰क्रि॰ లోతుతీయుట; జాడ తీయుట.
थाह लेना–पुं॰ లోతుతీయుట; రహస్యము తెలిసికొనుట.
थिगली–स्त्री॰ మాసిక; అతుకుముక్క
बादल में थिगली लगाना–मु॰ అసంభవమైన పనిచేయుట.
थिर–वि॰ స్థిరము; అచలము; మన్నికగల
थिरकना–अ॰क्रि॰ నాట్యము చేయుట
थिरता–स्त्री॰ స్థిరత.
थिरथानी–वि॰ ఒకచోట స్థిరముగా నుండు వాడు.
थिराना–स॰क्रि॰ ఏదోవస్తువును నీటిలో కలిపి తేర్చి శుభ్ర పరచుట.
थुकाना–स॰क्रि॰ ఉమ్మివేయించుట.
थक्का फजीहत–स्त्री॰ ధిక్కారము; నిం తిరస్కారము.
थुड़ी–स्त्री॰ అసహ్యతను సూచించు శ ము; తిరస్కారము; చివాట్లు.
थुड़ी थुड़ी करना–मु॰ ఛీఛీ అనుట; నిందించుట.
थूक–स्त्री॰ ఉమ్మి.
थूकना–अ॰क्रि॰ ఉమ్మివేయుట.
थूथन–पुं॰ పశువులముట్టె.
थून, थूनी–स्त्री॰ స్తంభము; పోటీగుం
थूरना–स॰क्रि॰दంచుట; చూర్ణము చేయుట చితకబాదుట; కూరికూరినింపుట.
थूल; थूला–वि॰ స్థూలమగు; లావైన.
थूवा–पुं॰ దిబ్బ; మట్టిముద్ద; హద్దులు చూపు స్తూపము.
थूहर–पुं॰ నాగజెముడు మొక్క; రక్కస
थेगली–स्त्री॰ दे॰ थिगली.
थैला–पुं॰ పెద్దచేతిసంచి; డబ్బుసంచి.
थैली–स्त्री॰ చేతిసంచి.
थोक–पुं॰ కుప్ప; పోగు;రాశి; టోకు.
थोड़ा–वि॰ కొద్ది; కొంచము.
थोड़ा-बहुत–यौ॰ ఎంతోకొంత.
थोड़ेही–पुं॰ बिल्कुल नही ; ఎంత మాత్రములేదు; కాదు.

थोथा–वि॰ నిస్సారమైన;బోలుగల; పనికి మాలిన.

थोपड़ी–स्त्री॰ चपत చెంపదెబ్బ.

थोपना–स॰क्रि॰ పూయుట; ఆరోపించుట.

थोबडा–पुं॰ दे॰ थूथन.

थौसना ; थौस जाना–अ॰क्रि॰ ఎక్కువ అలసిపోవుట.

द

दंग–वि॰ ఆశ్చర్య చకితుమైన;స్తభించిన; पुं॰సంభ్రమము; భయము.

दंगई–वि॰ దుండగుడు; తగాదామనిషి; ఉగ్ర స్వభావముగల.

दंगल–पुं॰మల్లులుపోటీ; మల్లయుద్ధము; గోదా; పెద్ద దిండు లేక పల్చని మెత్త

दंगा–पुं॰ కొట్లాట; కోలాహలము.

दंगैत–वि॰ కొట్లాటవాడు; దుండగుడు.

दंड–पुं॰దండము; కర్ర చేతికర్ర; జర్మానా.

दंडक–पुं॰ దుడ్డుకర్ర; శాసకుడు.

दंड़ना–स॰क्रि॰ దండించుట.

दंड़वत्–स्त्री॰ సాష్టాంగ ప్రణామము.

दंड़्य–वि॰ దండన పొందవలసిన.

दंत–पुं॰ దంతము; పన్ను.

दंतकथा–स्त्री॰ పుకారు; పుక్కిట పురాణము.

दंदी–वि॰ జగడాలమారి; తగాదామనిషి

दंपति,दंपती–पुं॰ భార్యాభర్తలజోడు.

दंभी–वि॰ గర్విష్ఠి; ఆడంబరుడు; ప్రవంచకుడు.

दँवरी–स्त्री॰ నూర్పు; నూర్పిడి.

दंशक–पुं॰ పంటితో కొరుకువాడు.

दंशन–पुं॰ పంటికాటు.

दई–पुं॰ భగవానుడు.

दई का धाला–पुं॰ దురదృష్టవంతుడు

दईमारा–वि॰ दईका धाला; అదృష్టహీనుడు

दकियानूस–वि॰ సనాతన అభిప్రాయములు గల మనిషి

दकियानूसी–वि॰సనాతన అభిప్రాయములుగల.

दकीक–वि॰ సూక్ష్మమైన; కోమలమైన; కష్టమైన.

दकीका–पुं॰ సూక్ష్మత; కోమలత, కాఠిన్యము; విపత్తు.

दक्खिन–पुं॰ దక్షిణదిశ.

दक्ष–वि॰ నైపుణ్యముగల; తెలివైన; సమర్థమైన

दखमा–पुं॰ పారసీ మతస్తులు తమ శవములు ఉంచుచోటు.

दखल–पुं॰ప్రవేశము; అధికారము; జోక్యము

दखील–वि॰ అధికారముగల; ప్రవేశముగల.

दखीलकार–पुं॰ భూమిని 12 సం॥ము వరకు తన హక్కు భుక్తములలో ఉంచుకున్న ఆసామి.

दगड–पुं॰ రణభేరి.

दगदग–वि॰ चमकीला ధగధగ.

दगदगा–पुं॰ భయము; సందేశము; భీతి

दगना–अ॰क्रि॰ ప్రేలుట (తుపాకిమొ॥) మ్రోగుట.

दगल–पुं మోసము; దగా; वि॰దగాకోరు

दगल-फसल–पुं॰छल–कपट మోసము

दगला–पुं ముతకవస్త్రముతో తయారైన అంగరఖా.

दगा–स्त्री॰ మోసము; దగా.

दगाबाज–वि॰ దగాకోరు.

दगाबाजी–स्त्री॰ మోసము; ప్రవంచన.

दग़ैल–वि॰వాతపడిన; వాతగల; దోషము గల చెడ్డ; మోసపూరితమైన.

दचक–स्त्री॰ ఒత్తిడి; దెబ్బ.

दचकना–अ॰क्रि॰ ఎదురుదెబ్బతినుట; నలుగుట; వంగుట स॰क्रि॰ దెబ్బ తీయుట; వంచుట.

दचना–अ॰क्रि॰ गिरना పడుట.

दढ़ियल–वि॰ గడ్డము గలవాడు.

दतवन–स्त्री॰ दे॰ दतुअन.

दंतिया–स्त्री॰ చిన్నపన్ను (దంతము).

दतुअन, दतुवन–स्त्री॰ పళ్లుతోముపుల్ల; ముఖం పుల్ల.

दतौन–स्त्री॰ दे॰ दतुअन.

दत्त–वि॰ ఇవ్వబడిన; దత్తు.

दत्तक–पुं॰దత్తపుత్రుడు; దత్తు ఇవ్వబడిన వాడు.

दत्तचित्त–वि॰ నిమగ్నమైన; ధ్యాన నిమగ్నమైన; మనస్సులగ్నమైన.

ददिहाल–पुं॰ పితామహుని ఇల్లు; పితామహుని వంశము.

ददु–पुं॰ दे॰ दाद.

दधि–पुं॰ పెరుగు; సముద్రము.

दधिकाँदो–पुं॰ కృష్ణాష్టమి పండుగనాడు ఒండొరుల మీద పసుపు కలిపిన పెరుగు చల్లుకొను ఉత్సవము.

दधिसुता–स्त्री॰ ముత్యపు చిప్ప.

दनादन–क्रि॰वि॰ దనదన; శబ్దముతో త్వరత్వరగా.

दनुज–पुं॰ దానవుడు; రాక్షసుడు.

दनुजदलनी–स्त्री॰ రాక్షస సంహారిణి. దుర్గాదేవి.

दपटना–अ॰क्रि॰ दे॰ डपटना.

दपेट–स्त्री॰ डपट బెదిరింపు.

दफतर–पुं॰ दे॰ दफ्तर.

दफती–स्त्री॰ మందపాటి అట్ట.

दफन–पुं॰ భూమియందు పూడ్చుట (శవము).

दफनाना–स॰क्रि॰ భూమిలో(శవము) పూడ్చుట; పాతివేయుట.

थापना–स॰क्रि॰ స్థాపించుట.
थापर–पुं॰ दे॰ थजड़.
थापा–पुं॰ పంటపొలములో ధాన్యపురాశి మీదవేయుముద్ర.
थापी–स्त्री॰ దిమ్మిస; తాపీ.
थाम–पु॰ స్తంభము; स्त्री॰पकड़ ; పట్టు
थामना–स॰क्रि॰ పట్టుకొనుట; ఆపుట; అడ్డగించుట; సాయము చేయుట
थाल–पुं॰ పెద్దపళ్లెము.
थाला–पुं॰ మొక్కలపాదు; కుదురు.
थाली–स्त्री॰ పళ్లెము.
थाली का बैंगन–पुं॰ అవసరగాని.
थाह–स्त्री॰ లోతు; గాంభీర్యము.
थाहना–स॰क्रि॰ లోతుతీయుట; జాడ తీయుట.
थाह लेना–पुं॰ లోతుతీయుట; రహస్యము తెలిసికొనుట.
थेगली–स्त्री॰ మాసిక; అతుకుముక్క
बादल में थिगली लगाना–मु॰ అసంభవమైన పనిచేయుట.
थिर–वि॰ స్థిరము; అచలము; మన్నికగల
थिरकना–अ॰क्रि॰ నాట్యము చేయుట
थिरता–स्त्री॰ స్థిరత.
थिरथानी–वि॰ ఒకచోట స్థిరముగా నుండు వాడు.
थिराना–स॰क्रि॰ ఏదోవస్తువును నీటిలో కలిపి తేర్చి శుభ్రపరచుట.

थुकाना–स॰क्रि॰ ఉమ్మివే...ంచుట.
थक्का फजीहत–स्त्री॰ ధిక్కారము; నిం తిరస్కారము.
थुड़ी–स्त्री॰ అసహ్యతను సూచించు శ ము; తిరస్కారము; చివాట్లు.
थुड़ी थुड़ी करना–मु॰ ఛీఛీ అనుట; నిందించుట.
थूक–स्त्री॰ ఉమ్మి.
थूकना–अ॰क्रि॰ ఉమ్మివేయుట.
थूथन–पुं॰ పశువులముట్టె.
थून, थूनी–स्त्री॰ స్తంభము; పోటీగుం
थूरना–स॰क्रि॰దంచుట; చూర్ణము చేయుట చితకబాదుట; కూరికూరినింపుట.
थूल; थूला–वि॰ స్థూలమగు; లావైన.
थूवा–पुं॰ దిబ్బ; మట్టిముద్ద; హద్దులు చూపు స్తూపము.
थूहर–पुं॰ నాగజెముడు మొక్క; రక్కస
थेगली–स्त्री॰ दे॰ थिगली.
थैला–पुं॰ పెద్దచేతిసంచి; డబ్బుసంచి.
थैली–स्त्री॰ చేతిసంచి.
थोक–पु॰ కుప్ప; పోగు;రాశి; టోకు.
थोड़ा–वि॰ కొద్ది; కొంచము.
थोड़ा बहुत–यौ॰ ఎంతోకొంత.
थोड़ेही–पुं॰ बिल्कुल नही ; ఎంత మాత్రములేదు; కాదు.

दमक–स्त्री॰ चमक; తళుకు.
दम-कदम–पुं॰ అస్తిత్వము; జీవనము.
दमकना–अ॰क्रि॰ चमचमाना తళుక్కు మనుట; మెరయుట.
दमकल–स्त्री॰ నీటిపిచికారు.
दमकला–पुं॰ పన్నీటిపిచికారి.
दम-खम–पुं॰ ప్రాణశక్తి; దారుఢ్యము; పట్టుదల; కత్తిపదును.
दमचूल्हा–पुं॰ अंगीठी; కుంపటి.
दमडी–स्त्री॰ దమ్మిడి.
दमदमा–पुं॰ యుద్ధసమయమున చేయు ఒక విధమగు దాడి.
दमदार–वि॰ దృఢమైన; బలిష్ఠమైన; సమర్థమైన.
दमन–पुं॰ అణచుట; లొంగతీయుటకు విధించు దండన.
दमनशील–वि॰ అణుచువాడు; అణుచు స్వభావముగల.
दमबाज–वि॰ బుజ్జగించి మాయ చేయువాడు.
दमा–पुं॰ ఉబ్బసపువ్యాధి.
दमाद–पु॰ दे दामाद.
दमामा–पुं॰ ఢంకా; నగారా.
दया–स्त्री॰ దయ; కృప.
दयानत–स्त्री॰ సత్యనిష్ఠ; నిజాయితీ; సత్యపాలన.
दयार–पु॰ ప్రదేశము; ప్రాంతము.
दर–पुं॰ ద్వారము; దర్వాజ, గుహ; భయము; ధర.
दरअंदाज–पु॰ ఇద్దరిమధ్య తగాదా పెట్టువాడు.
दरअसल–क्रि॰वि॰ నిజానికి; యథార్థముగా
दर-आमद–स्त्री॰ విదేశీవస్తువుల దిగుబడి.
दरकना–अ॰क्रि॰ చిట్లుట; పగులుట.
दरकाना–स॰क्रि॰ చిట్లగొట్టుట; పగలగొట్టుట; చీల్చుట.
दरकार–स्त्री॰ जरुरत; ఆవశ్యకత.
दरकारी–वि॰ जरुरी; ఆవశ్యకమైన.
दरकिनार–क्रि॰वि॰ ఒకవైపు; వేరుగా.
दरकूच–क्रि॰वि॰ ఎల్లప్పుడూ వరసగా యాత్రచేయు.
दरख्त–पु॰ చెట్టు.
दरख्वास्त–स्त्री॰ ప్రార్థనాపత్రము.
दरगाह–स्त्री॰ ద్వారము; దర్బారు; సిద్ధుని సమాధిస్థానము
दरगुजर–वि॰వేరుగా; క్షమార్పణ పొందిన; కావాలనే వదిలిన లేక మరచిన.
दर-गोर–ति॰ గోరీలో; अव्य॰నాశముగుగాక
दरज–स्त्री॰ రంధ్రము; పగులు; दे॰ दर्ज
दर पेश–क्रि॰वि॰ ఎదుట; సమక్షమున.
दरबंदी–स्त्री॰ వేరువేరుగా ధరలు; విభాగములు ఏర్పరచుట; వస్తువుల ధరలను నిశ్చయించుట.

दरजी–पुं॰ दे॰ दर्जी.
दरद–पुं॰ బాధనొప్పి; ఒక ప్రాచీనజాతి లేక భాష
दरदर–क्रि॰वि॰ ద్వారద్వారము; ఇంటిఇంటికి
दरदरा–वि॰ గరుకుగానుండు; ముతక(రవ)
दरदराना–स॰क्रि॰ గండురవగా విసరుట; నూకగా విసరుట.
दरपनी–स्त्री॰ చిన్న అద్దము.
दरबा–पुं॰ పామరములు; కోళ్ళు మొ॥ వాని వుంచు అరలుఅరలుగా ఉంచు పెట్టె.
दरबान–पुं॰ ద్వారపాలకుడు.
दरबार–पुं॰ రాజసభ; దర్బారు; ఆస్థానం.
दरबार आम–पुं॰ సామాన్యజనులకు సంబంధించిన రాజాస్థానము.
दरबार खास–पुं॰ విశిష్ట అధికారులకు సంబంధించిన దర్బారు.
दरबारी–पुं॰ దర్బారు సభ్యుడు; वि॰ దర్బారుకుసంబంధించిన; శ్రేష్ఠమైన
दरबी–स्त्री॰ గరిటె.
दरमन–पुं॰ ఔషధము; మందు.
दरमाहा–पुं॰ నెలవారీజీతము.
दरमियान–पुं॰మధ్య;वि॰మధ్యన; మధ్యలో
दरमियानी–वि॰ ఇరుపక్షములకు మధ్యవర్తిగా నుండి జగడమును అంతము చేయువాడు.
दरवाजा–पुं॰ ద్వారము; కవాటము.
दरवेश–पुं॰ ఫకీరు.
दरशनी–स्त्री॰ దర్పణము; అద్దము.
दरशनी हुंड़ी–स्त्री॰ పైకము పొందుటకు వ్యవధి తక్కువగా నున్న హుండీ.
दरशाना–स॰क्रि॰ दे॰ दरसाना.
दरस–पुं॰ దర్శనము; కలయిక; కానుక; ఛవి.
दरसन–पुं॰ दे॰ दर्शन
दरसना–अ॰क्रि॰ కనిపించుట; स॰क्रि॰ చూచుట.
दरसाना–स॰क्रि॰ చూపించుట; దృష్టికి తెచ్చుట; విశదీకరించుట.
दरहकीकत–क्रि॰वि॰ నిజానికి; వాస్తవానికి
दरहम–वि॰ तितर.बितर చెల్లాచెదరు.
दरा–पुं॰ दे॰ दर्श.
दराज–वि॰ దీర్ఘమైన; భారీ; स्त्री॰ బల్లకు అమర్చిన సొరుగు.
दरार–स्त्री॰ బీటు; పగులు.
दरारना–अ॰क्रि॰ బీటువారుట; పగులుట
दरारा–पुं॰ అఘాతము; దెబ్బ; రాపిడి.
दरिंदा–पुं॰ అడవిమృగము.
दरिया–पुं॰ నది; సముద్రము.
दरिया को कूजे मे बंद करना–मु॰ కొద్దిలో గొప్ప భావమును వ్యక్తపరచుట.

दरियाई–वि० నదిలేక సముద్రమునకు సంబంధించిన; నదికి సమీపమున నున్న; ఒక విధమగు పట్టుబట్ట.

दरिया दिल–वि० ఔదార్యముగల; దాన పరుడు.

दरियाफ्त–वि० తెలిసిన; జాడతెలిసిన; జ్ఞాతము.

दरियाफ्त करना–स०क्रि० విచారించుట; జాడతీయుట.

दरी–स्त्री० గుహ; నదీజలము పర్వత మధ్యన పడు ప్రదేశము; జంపఖానా

दरीखाना–पुं० ఎక్కువ ద్వారములుగల గృహము.

दरीचा–पुं० కిటికి; కిటికీ చెంత కూర్చుం డుతావు.

दरीची–स्त्री० छोटा दरीचा; చిన్నకిటికీ

दरीबा–पुं० తమలపాకుల విపణి.

दरेग–पुं० తక్కువ; లోటు; దుఃఖము; పశ్చాత్తాపము.

दरेरना–स०क्रि० రుద్దుట; విసరుట; రుద్దు తూ నెట్టుట.

दरेरा–पुं० రుద్దుడు; త్రోపుడు; ఒరిపిడి; ప్రవాహపు తీవ్రత.

दरोग–पुं० అసత్యము; అబద్ధము.

दरोग गोई–वि० అబద్ధములాడువాడు; మిధ్యాభాషి

दरोग-हलफी–पुं० సత్యము చెబుతానని (కోర్టులో) శపథము చేసికూడ అబ ద్ధము చెప్పుట.

दर्ज–स्त्री० दे० दरज–वि० వ్రాసిన; ఎక్కిం చిన (పుస్తకములో).

दर्जन–पुं० డజను.

दर्जा–पुं० తరగతి; హోదా; పదవి.

दर्जी–पुं० దుస్తులు కుట్టి తయారు చేయు వాడు.

दर्द–पुं० బాధ; నొప్పి; దుఃఖము.

दर्द खाना–पुं० జాలిపడుట.

दर्दनाक–वि० దుఃఖాదాయి; కష్టకరమైన; దయనీయమైన.

दर्दमंद–वि० దయగలవాడు; జాలిపడువాడు

दर्दशरीक–वि० విపత్తు సమయమున కూడా సానుభూతి వ్యక్తము చేయు వాడు; సానుభూతి పరుడు.

दर्देजह–पुं० ప్రసవవేదన.

दर्दे-सर–पुं० తలనొప్పి; కష్టమైనపని.

दर्रा–पुं० घाटी కొండలమధ్యలోని ఇరుకు దారి; పగులు బరకపిండి.

दर्शना–अ०क्रि० నిస్సంకోచముగా వెళ్ళి పోవుట.

दर्वी–स्त्री० గరిట; చెంబు; పాముపడగ.

दर्वीकर–पुं० పడగ ల సర్పము.

दर्शक–पुं० దర్శించువాడు; దర్శకుడు.

दल–पुं॰ దళము; ఆకు; సమూహము; సైన్యము

दलक–पुं॰ బొంత; దెబ్బవలన కలుగు కంపము; కలత; ఉండిఉండి కలుగు పోటు (బాధ).

दलकना–अ॰क्रि॰ చినుగుట; బీటు వారుట; కంపించుట ఉలిక్కిపడుట; వ్యాకులపడుట स॰क्रि॰ భయపెట్టుట

दलगंजन–वि॰ గొప్పవీరుడు.

दलदल–स्त्री॰ कीचड़ ;బురద; ఊబి.

दलदल मे फँसना–मु॰ ఊబిలో చిక్కుగొనుట; కష్టములో చిక్కుకొనుట

दलदला–वि॰ ఊబిగల.

दलना–स॰क्रि॰ పిండిపిండిచేయుట; కాల రాచివేయుట; నువ్వులు తిరగలిలో పోసి విసరుట; ధ్వంసము చేయుట.

दलबल–पुं॰ సహాయము అందించు దళము లేక సైన్యము.

दलबादल–पुं॰ మేఘ సమూహము; ఎక్కువ సరంజామ; పెద్దసైన్యము; చాలాపెద్ద శామియానా.

दलमलना–स॰क्रि॰ నలిమివేయుట; రాచివేయుట; కాళ్లతో మర్దించి రాచివేయుట.

दलहन–पुं॰ పప్పుధాన్యము; వండితినుటకు ఉపకరించు పప్పు.

दलाल–पुं॰ దళారి.

दलाली–स्त्री॰ దళారిచేయుపని; దళారికి లభించు కమీషను.

दलित–वि॰ అణగారిన; దళితుడు.

दलिया–पुं॰ విసరిననూక; గోధుమ రవ్వలేక నూక.

दलील - स्त्री॰ యుక్తి; ఆర్గుమెంటు; తర్కయుక్తమైన కథనము.

दलेल–स्त्री॰ సిపాయిలకు సంబంధించిన కవ్వాతు.

दल्लाला–स्त्री॰ తార్పుడు కత్తె.

दव–पुं॰ దావాగ్ని.

दवनी–स्त्री॰ दँवरी ; నూర్పు; నూర్పిడి

दवा–स्त्री॰ ఔషధము; మందు.

दवाखाना–पुं॰ మందులకొట్టు.

दवात–स्त्री॰ సిరాబుడ్డి.

दवादारू–स्त्री॰ చికిత్స; ఉపచారము.

दवानल–पुं॰ దావానలము; దావాగ్ని.

दवामी–वि॰ స్థాయీ; శాశ్వతమైన; స్థిరమైన

दवामी बंदोबस्त–पुं॰ ప్రభుత్వమువారు భూమిశిస్తు వగైరా స్థిరముగా ఒకే పర్యాయము ఏర్పరచుట.

दवारी–स्त्री॰ दे॰ दवानल.

दशग्रीव–पुं॰ రావణాసురుడు.

दशन–पुं॰ పల్లు; కవచము.

दशा–स्त्री॰ స్థితి; ప్రకారము.

दसखत–पुं॰ दे॰ दस्तखत.

दसन–पुं॰ दे दशन.
दसना–स॰क्रि॰ పక్కవేయుట; వ్యాపింపజేయుట.
दस्त–पुं॰ చేయి(చెయ్యి); నీళ్లవిరోచనము
दस्तक–स्त्री॰ తలుపుతట్టుట; పన్ను; శిస్తు; సమను.
दस्तकार–पुं॰ చేతిపని చేయుశిల్పి.
दस्तकारी–स्त्री॰ చేతిపని; శిల్పము; చేతిపరిశ్రమలు.
दस्तखत–पुं॰ చేవ్రాలు; సంతకము.
दस्तगीर–वि॰ సాయముచేయువాడు; చేయూత నిచ్చువాడు.
दस्त-बदस्त–क्रि॰वि॰ చేతులు చేతుల్లో; సునాయాసముగా.
दस्तदराज–वि॰ उचक्का ; చేతిలో వస్తువు కాజేయువాడు; చేతిలో వస్తువునుసునాయాసముగా సంగ్రహించు వాడు.
दस्त-बरदार–वि॰ తనహక్కును త్యజించువాడు; హస్తగతమైన వస్తువు మీద నుంచి చేయి తీయువాడు
दस्त-बरदारी–स्त्री॰ చేయుపనినుంచి దూరమగుట; సంపత్తి మీది హక్కును వదులుకొనుట.
दस्त-बस्ता–क्रि॰वि॰ చేతులుజోడించి.
दस्त-याब–वि॰హస్తగతమైన; ప్రాప్తించిన
दस्तर–खान–पुं॰ (ముసల్మానులు) కంచము క్రింద వుంచు వస్త్రము లేక దుప్పటి.
दस्तरस–स्त्री॰ చేరిక; సామర్థ్యము; శక్తి; చేతిపని.
दस्ता–पुं॰ పిడికెడు; పనిముట్టు పిడి, పహరా కాయు; చిన్న సైనిక దళము, పుష్ప గుచ్ఛము; కాగితముల దస్తా .
दस्ताना–पुं॰ చేతి మేజోడు.
दस्तार–स्त्री॰ पगडी ;తలపాగ.
दस्तावर–वि॰ विरेचक ;విరేచనములు కలిగించు ఔషధము.
दस्तावेज–स्त्री॰ దస్తావేజు.
दस्ती–वि॰ చేతికి సంబంధించిన; स्त्री॰ కాగడా; చిన్నపిడికలములు, పెన్సిళ్ళు ఉంచు చిన్న పేటిక; చేతిరుమాలు.
दस्तूर–पुं॰ ఆచారము; రివాజు; నియమము, విధి; పారసీల పురోహితుడు.
दस्तूरी–स्त्री॰ మామూలు.
दस्यु–पुं॰ దోపిడీదారుడు; దొంగ, మ్లేచ్ఛుడు; దాసుడు
दह–पुं॰ నదిలో లోతైన ప్రదేశము; గుండము; తెరచాప, జ్వాల
दहक–स्त्री॰ జ్వాల; మంట.
दहकना–अ॰क्रि॰ మండుట; ప్రజ్వలిల్లుట.
दहकान–पुं॰ పల్లెటూరి రైతు; మొరటువాడు.
दहना–अ॰क्रि॰ మండుట, కోపముతో మండిపడుట, బూడిద అగుట; स॰क्रि॰ మండించుట, బూడిద చేయుట
दहपट–वि॰ ధ్వంసమైన, నశించిన.

दहपटना–स.क्रि. వినష్టపరచుట, ధ్వంసము చేయుట.

दहर–पुं. నదిలో అతి లోతైన ప్రదేశము; జలాశయము.

दहरौरा–पुं. అవడ; పెరుగుగారె.

दहलना–अ.क्रि. భయములో వణుకుట; భయముతో స్తంభించి పోవుట; కంపించుట.

दहला–पुं. పేకముక్కలలో పదిచుక్కలు గలముక్క; ముక్క కుదురు; పాదు

दहलाना–स.क्रि. భయపెట్టుట, భయముతో కంపింపజేయుట.

दहलीज–स्त्री. देहली ; గడప.

दहशत–स्त्री. భయము.

दहा–पुं. ముహర్రము మాసము, ముహర్రపుమాసములోని ఒకటి నుంచి పదవదినము వరకు వ్యవధి.

दहाई–स्त्री. పదులస్థానము.

दहाड–स्त्री. సింహము మొ॥వాటి గర్జనము.

दहाड मारना या मारकर रोना–मु. పెద్దగా అరుస్తూ ఏడ్చుట.

दहाडना–अ.क्रि. గర్జించుట; బొబ్బరింతలు పెట్టి ఏడ్చుట.

दहाना–पु मुहाना;నది మరియొక నదిలో కలియుచోటు; నదీ సముద్రపు నిమజ్జన ప్రదేశము.

दहिना–वि. కుడి; అపసవ్యము.

दहिने–क्रि.वि. కుడివైపునకు.

दहिने होना–यौ. అనుకూలించుట

दही–पुं. పెరుగు; దధి.

दहेंड़ी–स्त्री. పెరుగు పిడత; పెరుగు ఉంచుపాత్ర.

दहेज–पुं. వరకట్నము.

दहेला–वि. కాలిన; దగ్ధమైన; దుఃఖము గల; తడిసిన; కొంకరులు పోయిన (చలికి).

दाँ–पुं वि. తడవ; పర్యాయము;వంతు.

दाँकना–अ.क्रि. గర్జిచుట.

दाँड़ना–स.क्रि. దండించుట; జుర్మానా వేయుట.

दाँत–पुं. పన్ను; పల్లు.

दाँत काटी रोटी–मु. ఘనిష్ఠమైన మైత్రి; సన్నిహితమైత్రి.

दाँत खट्टे करना–मु. అతిగా వేధించుట; పోటీలో ఓడించుట.

दाँत चबाना–मु. కోపముతో పళ్ళునూరుట.

दाँतं तले उँगाली दबाना–मु. అతిగా ఆశ్చర్యపడుట; దుఃఖించుట.

दांतों पसीना आना–मु. అతిగా శ్రమించుట.

दाँतों में तिनका लेना यापकड़ना–मु. చేసిన తప్పుకు పశ్చాత్తాపము పడుచూ అత్యంత దీనముగా దయాభిక్ష కొరకు ప్రార్థించుట.

दाँत रखना या लगाना–पु॰ పొంద వలెనని తీవ్రముగా కాంక్షించుట; వైరము సాధించుటకు అభిప్రాయము కలిగియుండుట; అనువైన సమయము కొరకు వేచియుండుట.

दाँता-किटकिट–स्त्री॰ తగాదా, వాద వివాదము; తిట్లాట.

दाँती–स्त्री॰ కొడవలి; దంతపంక్తి.

दाँना–स॰क्रि॰ ధాన్యపుపంటను నూర్చుట

दांपत्य–वि॰ భార్యాభర్తలకు సంబంధించిన; पु॰ దాంపత్యము.

दाँवरी–स्त्री॰ త్రాడు; సూత్రము; దావాగ్ని

दाई–वि (स्त्री॰) दाहिनी ; కుడివైపు; स्त्री॰ పర్యాయము; వంతు.

दाई–स्त्री॰ దాది; ఇతరుల పిల్లలకు తన స్తన్యము నిచ్చి పెంచు స్త్రీ మంత్రసాని

दाऊ–पु॰ दादा; అన్న.

दाऊदी–पु॰ ఒక విధమగు శ్రేష్ఠమైన గోధుమలు.

दाएँ–क्रि॰वि॰ కుడివైపునకు; दाहिनी ओर को.

दाएँ होना–पु అనుకూలించుట; ప్రసన్నమగుట.

दाख–स्त्री॰ अंगूर ద్రాక్ష; ఎండుద్రాక్ష.

दाखिल–वि॰ ప్రవిష్టమైన; ప్రవేశించిన.

दाखिल-दफ्तर–वि॰ కార్యాలయమందు విచారణ లేకుండా పడిఉన్న పత్రములు - రికార్డు.

दाखिला–पु॰ ప్రవేశము; ప్రనష్టము; ఏదైనా కార్యాలయము లేక సంస్థలో చేరుటకు సంబంధించిన కార్యము.

दाग–पु॰ వాత; కాల్పు; దహనము (శవము).

दागना–स॰क्रि॰ కాల్చుట; వాతపెట్టుట.

दागबेल–स्त्री॰ రోడ్డు వేయునపుడు లేక పునాదికి ముందు పలుగు లేక పారతోనూ గీసిన గీత చిహ్నము.

दागी–वि॰ మచ్చపడిన; వాతపడిన; కళంకముగల; శిక్షపడిన.

दाघ–पु॰ వేసవి; తాపము; ఉక్క.

दाजना–अ॰क्रि॰ ఈర్ష్యపడుట; स॰क्रि॰ కాల్చుట.

दाड़िम–पु॰ దానిమ్మ; अनार.

दाढ–स्त्री దంతపుకోరలు; గర్జింపు.

दाढ मारकर रोना–पु॰ బాగా అరుస్తూ గుండెలు బాదుకొని ఏడ్చుట.

दाढना–स॰क्रि॰ మంటపెట్టుట; తగలబెట్టి బూడిదచేయుట; ఏడిపించుట.

दाढी–स्त्री॰ గడ్డము.

दाढीजार–पु॰ స్త్రీలు కోపము వచ్చినప్పుడు పురుషులను తిట్టు తిట్టు.

दातार–पु॰ దానశీలుడు.

दाती–स्त्री॰ దాతృత్వముగల స్త్రీ; దానశీలిని

दातुन, दातौन–पुं॰ పల్లుతోము పుల్ల; ముఖంపుల్ల.

दाद–पुं॰ తామర అనబడు ఒక చర్మ రోగము; स्त्री॰ న్యాయము; ప్రోత్స హము; ప్రశంస.

दाद चाहना–मु॰ న్యాయము కోరుట

दाद देना–मु॰ న్యాయము కలుగ జేయుట; ప్రోత్సహించుట; సమర్థిం చుట; ప్రశంసించుట.

दाद-सितद–स्त्री॰ క్రయవిక్రయము; ఇచ్చిపుచ్చుకొనుట.

दादनी–स्त्री॰ ఇవ్వవలసిన సొమ్ము; పనికొరకు అగుసొమ్ము ముందుగానే ఇచ్చుట.

दादरा–पुं॰ వాడుకలోనున్న ఒకగేయము; రాగము.

दादा–पुं॰ పితామహుడు; తండ్రితండ్రి; తాత.

दादि–स्त्री॰ న్యాయము.

दादी–स्त्री॰ పితామహి; నాయనమ్మ; తండ్రితల్లి; पुं॰ న్యాయముకొరకు ప్రార్థించువాడు; దావా వేయువాడు.

दादुर–पुं॰ मेढक ; కప్ప.

दाधना–स॰क्रि॰ తగలపెట్టుట; భస్మీ పటలము చేయుట.

दानव–पुं॰ దానవుడు; రాక్షసుడు.

दाना–पुं॰ బీజము; గింజ; పూస, జ్ఞాని; బుద్ధిమంతుడు.

दानाई–स्त्री॰ తెలివి; బుద్ధికుశలత.

दाना-चारा–पुं॰ పశుగ్రాసము; కుక్షిపూర్తి; సామగ్రి.

दाना-दुनका–पुं॰ గింజ-గట్రా.

दाना-पानी–पुं॰ తిండితిప్పలు; అన్న జలములు.

दानिश–स्त्री॰ బుద్ధి; తెలివి.

दानिशमंद–वि॰ బుద్ధిమంతుడు; తెలివైన

दानिस्ता–क्रि॰वि॰ కావాలని; తెలిసిఉండి

दानी–वि॰ ఔదార్యముగల; దాత; పన్ను వసూలు చేయువాడు; ఉంచునది;

दानेदार–वि॰ నూకలు నూకలుగానున్న; గింజలు గింజలుగానున్న కణములు కణములుగానున్న.

दाप–पु దర్పము; అభిమానము; గర్వము

दाफा–वि॰ దూరముచేయువాడు; ధ్వంస ము చేయువాడు.

दाब–स्त्री॰ భారము; అధికారము; ఒత్తిడి; ఆటంకము.

दाबना–स॰क्रि॰ दे॰ दबाना.

दाबा–पुं॰ అంటుకట్టుటకుమొక్క కొమ్మను మట్టిలో పాతుట.

दाभ–पुं॰ కుశము; దర్భ.

दाम–पुं॰ త్రాడు; హారము; సమూహము మూల్యము; ఖరీదు; (**चाम के**)

दाम चलाना–पुं॰ అధికారము లేక అదనుపొంది ఇష్టానుసారము వ్యవహరించుట..

दामन–पुं॰ కొంగు; కొండల క్రిందభూమి

दामनगीर–पुं॰ కొంగు పట్టుకొని వెంట నుండువాడు; వెంటబడువాడు; वि॰ దావాచేయువాడు.

दामाद–पुं॰ కుమార్తె భర్త; అల్లుడు.

दामिनी–स्त्री॰ बिजली ; మెరుపు.

दामी–स्त्री॰ పన్ను; శిస్తు.

दाय–पुं॰ ఇతరునకు ఇవ్వవలసిన ధనము; దానధనము; వారసత్వమున లభించు సొత్తు; హక్కు; వాటా.

दायज, दायजा–पुं॰ दहेज ; వరకట్నము

दायम–क्रि॰वि॰ ఎల్లప్పుడు; సదా.

दायमी–वि॰ స్థిరమైన.

दायर–वि॰ తిరుగుచున్న; అమలులో నున్న; హాజరుగానున్న.

दायर करना–पुं॰ దావాను విచారణకు తెచ్చుట.

दायरा–पुं॰ మండలము; ఆవరణము

दायाँ–वि॰ दाहिना; కుడి.

दाया–स्त्री॰ दाई ; దాది, దయ.

दायाद–वि॰ దాయాది; వారసుడు; వాటాదారుడు.

दायित्व–पुं॰ దాయత్వము; జవాబుదారి

दायी–वि॰ देनेवाला; ఇచ్చువాడు.

दायें–क्रि॰वि॰ కుడివైపున.

दाये होना–अ॰क्रि॰ అనుకూలుడగుట

दार–स्त्री॰ భార్య; ఉరిశిక్ష; पुं॰ ఇల్లు, స్థానము; స్యూలు प्रत्य॰ ఉదా:- ईमान-दार, दुकान-दार

दारक–पुं॰ కుమారుడు; బాలుడు; పిల్లవాడు.

दारकर्म–पुं॰ వివాహము.

दारचीनी–स्त्री॰ దాల్చినచెక్క; దాసించెక్క

दारमदार–पुं॰ ఆశ్రయము; ఆధారము; కార్యభారము; ఎవరో ఒకనిమీద ఆధార పడిఉండుట.

दारा–स्त्री॰ పత్ని; భార్య.

दारिका–स्त्री॰ కుమార్తె; బాలిక.

दारी–स्त्री॰ बेवाई; అరికాళ్లు, మడమలు పగులు వ్యాధి; యుద్ధములో విజయము పొంది సంపాదించిన దాసి.

दारीजार–पुं॰ దాసి భర్త (తిట్టు) దాసీ పుత్రుడు; బానిస.

दारु–पुं॰ కొయ్య; దేవదారు వృక్షము; వడ్రంగి.

दारुल-अमन–पुं॰ శాంతి-సౌఖ్యములతో ఉండదగినచోటు.

दारुल–अमारत–पुं॰ రాజధాని నగరము.
दारुल–बफा–पुं॰ మోక్షము ప్రసాదించు ఒక పరలోకము.
दारुल–शफा–पुं॰ ఆసుపత్రి.
दारुल-सलतनत–पुं॰ రాజధాని.
दारुल-सलाम–पुं॰ స్వర్గము; సుఖప్రద స్థానము.
दारू–स्त्री॰ दवा ; ఔషధము, మందు; సారాయి; తుపాకీమందు.
दारोगा–पुं॰ ఏర్పాటు; వ్యవస్థ తనిఖీ చేయు అధికారి- ఇన్స్పెక్టరు.
दार्शनिक–वि॰ తత్వజ్ఞాని; తత్వ శాస్త్రము నకు సంబంధించిన.
दाल–स्त्री॰ పప్పు; दाल गलना–मु॰ ప్రయోజనము సిద్ధించుట.
दालमें कुछ काला होना–मु॰ భయ పడవలసిన లేక సందేహించ వలసిన విషయము; చెడువిషయపు లక్షణ ములు గోచరించుట.
दाल-रोटी–पुं॰ సామాన్యపుభోజనము
दाल-रोटी चलना–पुं॰ సామాన్య జీవనము నిర్వహించుట.
(जूतियों दल बँटना–पुं॰ పరస్పరముగా పెద్ద కొట్లాట జరుగుట.
दालचीनी–स्त्री॰ दे॰ दारचीनी.
दालमोठ–स्त्री నెయ్యి, నూనె మొ॥ వానిలో వేయించిన సాతాళించిన పప్పు.

दालान–पुं॰ बरामदा; వసారా.
दावँ–पुं॰ అదును; అనుకూలమైన అవకాశం
दावँ करना–पुं॰ అదనుకొరకు వేచి యుండుట; दावँ चूकना–मु॰ అదను చేజారుట; दावँ लगना–मु॰ అదను లభించుట; అవకాశము. లభించుట; दावँ लेना–मु॰ పగ సాధించుట; दावँना–स॰क्रि॰ పొలములోనిపంట పైరును నూర్చుట.
दावँरी–स्त्री॰ త్రాడు; రజ్జు.
दाव–पुं॰ అడవి; అడవిచిచ్చు; దావా నలము.
दावत–स्त्री॰ విందు.
दावन–पुं॰ కొడవలి; వినాశము; దమనము
दावना–स॰क्रि॰ అణచుట; నొక్కుట.
दावा–स्त्री॰ దావానలము; पुं॰ హక్కు; వ్యాజ్యము ;
दावागीर; दावादार–पुं॰ దావా చేయు వాడు; వ్యాజ్యము వేయువాడు.
दावात–स्त्री॰ दे॰ दवात.
दवादार–पुं॰ दे॰ दावागीर.
दास्तान–स्त्री॰ వృత్తాంతము; కథ.
दाह–पुं॰ తాపము; దహనము; ఈర్ష్య
दाहना–स॰क्रि॰ మంటపెట్టుట; భస్మీ పటలము చేయుట.
दाहिना–वि॰ కుడి.

दाहिने–क्रि॰वि॰ కుడివైపున.
दिअली–स्त्री॰ మట్టి ప్రమిదదీపము.
दिक–स्त्री॰ దిశ; వైపు; దిక్కు.
दिक–वि॰ వేధింపబడిన; కలతజెందిన; ఇరకాటములో పడిన.
दिक् करना– स॰क्रि॰ వేధించుట; తొంటాలు పెట్టుట.
दिक्कत–स्त्री॰ కష్టము; బాధ; వ్యాకులత; కాఠిన్యము.
दिखना– अ॰क्रि॰ కనిపించుట
दिखलाई–स्त्री॰ కనిపించడము; కొత్త పెళ్లికూతురి ముఖము చూచినందుకు కానుకగా ఇచ్చు ధనము.
दिखलाना–स॰क्रि॰ చూపించుట;చూచుటకు ప్రేరేపించుట.
दिखाऊ–वि॰చూపించుటకు మాత్రము; చూపింపదగిన; ప్రదర్శింపదగిన; కృత్రిమమైన.
दिखाना–स॰क्रि॰ చూపించుట.
दिखावट–स्त्री॰ ఆడంబరము; పైపూత; కృత్రిమత.
दिखावा–पुं॰ दे॰ दिखावट.
दिखौवा–पुं॰ చూచుటకు మాత్రము ఉపకరించునది; కాని పనికిమాలినది
दिगंत–पु॰ క్షితిజము; దిక్కు; హద్దు.
दिगर–वि॰ మరియొక; అన్యము.
दिठौना–पु॰ పసిపిల్లలకు పెట్టు దిష్టిబొట్టు
दिन–पुं॰ పగలు.
दिन काटना–पु॰ ఏదోవిధముగా కష్టించి జీవన నిర్వాహము చేసుకొనుట; సమయము గడపుట.
दिन-दराई–पुं॰ పట్టపగలు:
दिन फिरना–पु॰ చెడుకాలము తరువాత మంచికాలము వచ్చుట.
दिन भरना–पुं॰ చెడురోజులు గడుపుట.
दिनमान–पुं॰ దినముయొక్క వ్యవధి లేక కాలప్రమాణము.
दिनाइ–पुं॰ दे॰ दाद.
दिनाई–स्त्री॰ తినిన వెంటనే ప్రభావం చూపువిషపూరిత వస్తువు.
दिमाग–पुं॰ మస్తిష్కము; మెదడు
दिमागचर–वि॰వాగుడుకాయ; ఎక్కువగా అనవసరమైన మాటలు మాట్లాడు వాడు.
दिमाग खाना या चाटना–मु॰ తలనొప్పి కలిగించుమాటలు.
दिमाग आसमान पर होना–मु॰ ఎక్కువగా గర్వించుట.
दिमाग लडना–मु ఎక్కువగా ఆలోచించుట
दिमागदार–वि॰ తెలివైనవాడు; బుద్ధిమంతుడు.
दिमागी–वि॰ दे॰ दिमगदार.
दिया–पुं॰ దీపము.

दियारा–पु. गंगबरार వరదతగ్గిన మీదట బయటపడి కనిపించు నదిఒడ్డు.

दियासलाई–स्त्री॰ నిప్పుపుల్ల; అగ్గిపుల్ల

दिरम–पु॰ మూడున్నర వీసముల ఈజిప్టు దేశపు ఒక వెండినాణెము.

दिरमान–पुं॰ చికిత్స; వైద్యము; ఉప చారము.

दिरमानी–पुं॰ చికిత్సచేయువాడు; వైద్యుడు

दिल–पुं॰ మనస్సు; హృదయము.

दिल का बादशाह–पु॰ मनमौजी ఇష్టానుసారము వ్యవహరించువాడు.

दिल कशा; दिलकुशा–वि॰ మనో హరమైన; సుందరమైన.

दिलगीर–वि॰ దుఃఖతప్తమైన; శోకాకుల మైన.

दिल-चला–वि॰ సాహసోపేతుడు; వీరుడు

दिल-चस्प–वि॰ చిత్తాకర్షకమైన; మనో హరమైన

दिल-चस्पी–स्त्री॰ మనోహరిత; మనో రంజనము.

दिल-जदा–वि॰ దుఃఖముగల; కలత జెందిన; దుఃఖితుడు.

दिल-जमई–स्त्री॰ సంతోషము; ఓదార్పు.

दिल-जला–वि॰ మానసిక ఆఘాతము పొందిన; మనస్సు మండిన.

दिलजोई–स्त्री॰ పరులను సంతోషపెట్టుట

दिल-दादा–वि॰ మనస్సు ఇచ్చినవాడు; ప్రేమికుడు.

दिल-दार–वि॰ ఉదారుడు; రసికుడు; ప్రియుడు.

दिल-पसंद–विं మనస్సుకు నచ్చినవాడు; అందమైన.

दिल-नशीन–विं మనస్సులో తిష్ఠవేయు వాడు; మనస్సుకు నచ్చినవాడు

दिल-फेंक–पु॰ మనస్సు వశములో లేని వాడు; సునాయాసముగా ప్రేమ పాశ ములో బంధింపబడువాడు.

दिल-फरेब–वि॰ మనోహరమైన.

दिलबर–वि॰ ప్రియమైన; ప్రేమాస్పదమైన

दिलबस्तगी–स्त्री మనోరంజనము; చిత్త లగ్నత.

दिल-रुबा–वि॰ ప్రియుడు; మనోహరుడు

दिल-रुबा–स्त्री॰ మోహము; మనో హరత; ప్రేమ.

दिलशाद–वि॰ ప్రసన్నచిత్తమగు.

दिल-शिकनी–स्त्री॰ ఒరులమనస్సును విరచుట; నిరాశపరచుట.

दिल-शिकस्ता–वि॰ మనస్సు విరిగిన; ఖిన్నమైన.

दिल-सोज–वि॰ సానుభూతిపరుడు; దయాళుడు; జాలికలిగించువాడు.

दिलाना–स॰क्रि॰ ఇప్పించుట.

दिलारा–वि॰ ప్రియుడు.

दिलावर–वि॰ వీరుడు; శూరుడు.

दिलासा–पुं॰ అశ్వాసనము; ఓదార్పు; ధైర్యము.

दिली–वि॰ మనస్ఫూర్తిగా; హృదయ పూర్వకమైన.

दिलेर–वि॰ వీరుడు; శూరుడు.

दिल्लगी–स्त्री॰ పరిహాసము.

दिलगीबाज–पु॰ పరిహాసము చేయువాడు; వినోదప్రియుడు; హాస్యగాడు

दिव–पुं॰ స్వర్గము; దినము; ఆకాశము

दिवस–पुं॰ దినము.

दिवांध–वि॰ పగటిగుడ్డి पुं॰ గుడ్లగూబ.

दिवा–पुं॰ దినము.

दिवाकर–पुं॰ సూర్యుడు.

दिवान–पु॰ दे॰ दीवान.

दिवाना–पुं दे॰ दीवाना.

दिवाल–स्त्री॰ दे॰दीवार वि॰ ఇచ్చువాడు

दिवाला–पुं॰ దివాళ.

दिवाला निकलना–पुं॰ దివాళాతీయుట

दिवालिया–वि–पुं॰ దివాళాతీసినవాడు

दिवाली–स्त्री॰ दे॰ दीवाली.

दिवि–पुं॰ ఆకాశము; స్వర్గము.

दिवैया–वि॰ ఇచ్చెడి; ఇచ్చువాడు.

दिव्य–वि॰ దివ్యమైన; స్వర్గమునకు సంబంధించిన; అపూర్వమైన.

दिव्यचक्षु–पुं॰ జ్ఞానచక్షు; ప్రజ్ఞాచక్షు; కళ్లజోడు.

दिशा–स्त्री॰ దిశ, నైపు; దిక్కు.

दिष्टि–स्त्री॰ दे॰ दृष्टि.

दिसा–स्त्री॰ దిశ; దిక్కు; మలత్యాగము; బహిర్భూమి.

दिसावर–पुं॰ పరదేశము; విదేశము.

दिसावरी–वि॰ పరదేశమునకు సంబంధించిన.

दिहंदा–वि॰ ఇచ్చువాడు; దాత.

दिहकान–पुं॰ दहकान.

दिहा–पुं॰ दे॰ दिहाडा.

दिहाडा–पुं॰ దినము; దివసము; పగలు; దుస్థితి.

दिहात–पुं॰ दे॰ देहात.

दीआ–पुं॰ दे॰ दीचा.

दीखना–अ॰क्रि॰ దృష్టిగోచరమగుట; కనిపించుట.

दीठ–स्त्री॰ దృష్టి; **दीठ उतारना ; या दीठ झाडना**–मु॰ దిష్టితీయుట.

दीठ खाजाना–मु॰ దిష్టితగులుట.

दीठ जलाना–मु॰ ఉప్పు; ఆవాలు; గుడ్డ తగలపెట్టి దిష్టితీయుట.

दीठ बंदी–स्त्री॰ కనికట్టు (గారడీ).
दीद–स्त्री॰ చూపు; దర్శనము.
दीदा–पुं॰ నేత్రము; దృష్టి.
दीदा लगाना–मु॰ దృష్టిసారించుట; ధ్యాస ఉంచుట.
दीदार–पुं॰ సాక్షాత్కారము; దర్శనము.
दीदी–स्त्री॰ అక్క.
दीन–वि॰ దయనీయమైన; पुं॰ మతము
दीनदार–वि॰ ధార్మికుడు; తనమతము యెడల నమ్మకముగల.
दीन-दुनिया–स्त्री॰ ఇహలోకము; పర లోకము.
दीनार–पुं॰ బంగారపు నగ; స్వర్ణనాణెము
दीप–पुं॰ दीया ;దీపము.
दीपक–पुं॰ దీపము.
दीपत; दीपति–स्त्री॰ దీప్తి; కాంతి.
दीपदान–पुं॰ దీపారాధన.
दीपना–अ॰क्रि॰ ప్రకాశించుట.
दीवाचा–पुं॰ భూమిక; ప్రస్తావన.
दीमक–स्त्री॰ చెద; చెదలు.
दीयर–पुं॰ दे॰ दीवर.
दीया–पुं॰ దీపము; दीया ठंड़ा करना
दीया बढाना–मु॰ దీపము పెద్దది చేయుట; దీపము ఆర్పుట.
दीया लेकर दूँढना–मु బాగుగా వెతు కుట; గట్టిగా సోదాచేయుట.
दीया सलाई–स्त्री॰ दे॰ दियासलाई.
दीर्घ सूत्र; दीर्घ सूत्री–वि॰ పనిలో అన వసరముగా జాగుచేయు.
दीर्घिका–स्त्री॰ దిగుడుబావి; కొలను.
दीवट–स्त्री॰ దీపపుశమ్మె; దీపపుప్రమిద
दीवा–पुं॰ दे॰ दीया.
दीवान–पुं॰ రాజదర్బారు; మంత్రి, కవిత్వ సంకలనము.
दीवान-आम–पुं॰ సామాన్యులతో కూడిన రాజదర్బారు.
दीवान-खाना–पुं॰ దివాణము.
दीवान खास–पुं॰ ప్రభువు; ప్రభుత్వ అధికారులతో కూడిన; రాజసభ.
दीवानगी–स्त्री॰ పిచ్చి.
दीवाना–वि॰ పిచ్చివాడు; ఉన్మత్తుడు.
दीवानी–स्त्री॰ దివానుపదవి; ఆస్తిపాస్తుల గురించి విచారించు కోర్టు, वि॰ పిచ్చిది.
दीवार–स्त्री॰ గోడ.
दीवारगीर–पुं॰ దీపము పెట్టుటకు ఉపకరించు గోడగూడు.
दीवाल–स्त्री॰ दे॰ दीवार.
दीवाली–स्त्री॰ దీపావళి; దీపపంక్తి.
दीसना–अ॰क्रि॰ కనిపించుట; దృష్టి గోచరమగుట.

दीह–वि॰ దీర్ఘమైన; पु॰ గ్రామము.

दुंद–पु॰ ద్వంద్వము; ద్వంద్వయుద్ధము; తగాదా; దుందుభి

दुंबा–पु॰ మెత్తని, వెడల్పు వెంట్రుకలతో కగల ఒక విధమగు గేదె ఆకారములో ఉండు ఒక పశువు.

दुःख–पु॰ దుఃఖము.

दुअन्नी–स्त्री॰ పాతకాలపు రెండు అణాల నాణెము.

दुआ–स्त्री॰ ప్రార్థన, దరఖాస్తు; ఆశీర్వాదము

दुआ माँगाना–पु॰ ప్రార్థించుట; ఆశీర్వాదము.

दुआ लगना–पु॰ ఆశీర్వాదము ఫలించుట

दुआ-गो–वि॰ హితైషి; శుభచింతకుడు

दुआब, दुआबा–पु॰ రెండు నదులమధ్య ప్రదేశము.

दुआर–स्त्री॰ ద్వారము.

दुआल–स्त्री॰ చర్మము; తోలు.

दुआली–स्त्री॰ కత్తికి పదును పెట్టుటకు ఉపయోగపడు తోలుపట్టి; పదును సానచుట్టూ ఉండు తోలు బెల్టు.

दुकड़ा–पु॰ జత; ఒక కానీలో నాల్గవ వంతు.

दुकान–स्त्री॰ దుకాణము.

दुकान उठाना–पु॰ దుకాణమును తీసివేయుట.

दुकान बंद करना–पु॰ దుకాణమును మూయుట.

दुकानदार–पु॰ దుకాణములో సరుకులు అమ్మువాడు.

दुकानदारी–स्त्री॰ దుకాణము నడుపుట.

दुकाल–पु॰ దుష్కాలము; కరువు.

दुकूल–पु॰ వస్త్రము; మంచి వస్త్రము.

दुकूलिनी–स्त्री॰ నది.

दुकेला–वि॰ ఒంటరికానివాడు.

दुक्का–वि॰ మరియొకడు వెంటనున్న.

इक्का दुक्का–यौ॰ ఒకళ్లిద్దరు.

दुक्की–स्त्री॰ పేకముక్కలలో రెండు చుక్కల బంతి.

दुखड़ा–पु॰ దుఃఖవృత్తాంతము; ఇక్కట్టు

दुखड़ा रोना–पु॰ తన దుఃఖ వృత్తాంతము వినిపించుట.

दुखना–अ॰क्रि॰ బాధపడుట; దుఃఖించుట

दुखाना–स॰क्रि॰ బాధించుట; పీడించుట; నొప్పి కలిగించుట.

दुखारा, दुखारी–वि॰ పీడితుడు; దుఃఖము పొందినవాడు.

दुखिया, दुखियारा–वि॰ దుఃఖితుడు; కష్టములలో నున్న.

दुगई–स्त्री॰ వసారా; వరండా.

दुगुना–वि॰ రెట్టింపు.

दुग्ध–पुं॰ పాలు वि॰ పిండిన; పితికిన
दुचंद–वि॰ दे॰ दुगुना.
दुत–अव्य॰ తిరస్కార సూచకశబ్దము.
दुतकार–स्त्री॰ చీదరింపు; తిరస్కారము
दुतकारना–स॰क्रि॰ చీదరించుట.
दुतर्फा–वि॰ రెండువైపులకు సంబంధించిన
दुति–स्त्री॰ दे॰ द्युति.
दुतिया–स्त्री॰ दूज ; విదియతిథి.
दुतिवंत–वि॰ ద్యుతిముంతమైన; ప్రకాశ వంతమైన.
दुदलाना–स॰क्रि॰ दे॰ दुतकारना.
दुदिला–वि॰సందిగ్ధములో నున్న; వ్యగ్రమైన
दुधमुहाँ–वि॰ दे॰ दूधमुहँ.
दुधार–वि॰పాలు ఇచ్చు (ఆవు,గేదె మొ॥)
दुधारा–वि॰ (स्त्री॰) రెండువైపుల పదును గల; రెండువైపుల పదుచుండు ఒక విధమగు ఖడ్గము - పట్టా.
दुधारी–वि॰ (स्त्री॰) పాలుఇచ్చునది (ఆవు;గేదె); రెండువైపుల పదునుగల (కత్తి).
दुधारू–वि॰ दे॰ दुधार.
दुधिया–वि॰ పాలుకలిసిన; పాలు వలె తెల్లని.
दुधैल–वि॰ स्त्री॰ఎక్కువపాలు ఇచ్చునది
दुनाली–वि॰ स्त्री॰ రెండునాళములు గలది.
दुनिया–स्त्री॰ ప్రపంచము.
दुनियाई; दुनियावी–वि॰ ప్రాపంచకపు
दुनियादार–पु గృహస్థుడు; ప్రాపంచకపు మనిషి.
दुनियादारी–स्त्री॰ లోకానుభవము; లోక వ్యవహారము.
दुनिया-साज–वि॰ తనపనిని నెరవేర్చు కొనువాడు; స్వార్థపరుడు; ఇచ్చకము లాడువాడు.
दुपट्टा–पुं॰ దుప్పటి; ఉత్తరీయము.
दुपट्टा तानकर सोना–पुं॰ నిశ్చింతగా నిద్రించుట.
दुपहर–स्त्री॰ दुपहरिया; दुपहरी–स्त्री॰ మధ్యాహ్నకాలము.
दुफसली–वि॰ రెండుపంటల.
दुबला–वि॰ పల్చని; సన్నని, దుర్బలమైన
दुबारा–क्रि॰वि॰ दे॰ दो बारा.
दुबिध, दुबिधा–स्त्री॰ సందిగ్ధము; సంశయము; గుంజాలాట.
दुभाषिया–पु॰ ద్విభాషి; వార్తాలాపమును అనువదించి భిన్నభాషీయులకు చెప్పు వాడు.
दुमंजिला–वि॰ రెండు అంతస్తులుగల.
दुम–स्त्री॰ తోక.
दुम दबाकर भागना–पुं॰ పిరికికుక్క మాదిరిగా భయపడి పారిపోవుట.

दुम हिलाना–पुं॰ ముఖస్తుతిచేయుట; ఇచ్చకము లాడుట.
दुमन; दुमना–वि॰ అస్థిరమైన మనస్సు గల; వ్యగ్రమైన.
दुरंगा–वि॰ తప్పుడు నడతగల.
दुरंत–वि॰ దుస్తరమైన; ఖలుడు; దుష్టుడు
दुर–पुं॰ ముత్యము.
दुर-अफशानी–स्त्री॰ ముత్యములు విర జిమ్ముట; బహుమూల్యమైన పలు కులు పలుకుట.
दुर दुर करना; दुरदुराना–पु॰ ఛీఛీ అనివెడలుగొట్టుట.
दुरना–अ॰क्रि॰ దాగుట.
दुरभिसंधि–स्त्री॰ साजिश; కుట్ర
दुरमुट–पुं॰ దిమ్మెస.
दुराग्रह–पुं॰ హటము; మొండిపట్టు.
दुराचार–पु॰ చెడు ఆచరణ; దురాచారము.
दुराना–स॰क्रि॰ छिपाना ; దాచుట; अ॰क्रि॰ దూరమగుట.
दुराव–पुं॰ దాపరికము; గుట్టు; కపటము
दुरित–पुं॰ పాపము; పాతకము; చిన్న పాపము.
दुरुखा–वि॰ రెండువైపుల ముఖముగల; రెండువైపుల రెండురంగులుగల
दुरूस्त–वि॰ నిర్దోషమైన; స్వస్థతగల; మంచి స్థితిలో నున్న.
दुरूह–वि॰ దుర్బోధమైన; కఠినమైన
दुर्जय–वि॰ दुर्जेय జయింప శక్యముగాని; బహుకష్టముతో జయింపదగిన.
दुर्ज्ञेय–वि॰ దుర్బోధమైన; త్వరగా అవ గాహనకాని.
दुर्दैव–पु॰ దౌర్భాగ్యము; దురదృష్టము.
दुर्दैर–वि॰ ప్రచండమైన; ప్రబలమైన. బహుకష్టముమీద బోధపడు.
दुर्द्धर्ष–वि॰ ఉద్దండమైన; ఉగ్రమైన; అదుపులోకి తెచ్చుట కష్టమైన.
दुर्नाम–पुं॰ చెడుపేరు; అప్రతిష్ఠ.
दुर्निवार्य–वि॰ నివారించుట బహుకష్టం; నెట్టివేయబడజాలని.
दुर्भिक्ष–पु॰ కరువు; కాటకము.
दुर्रा–पु॰ चाबुक; కొరడా.
दुर्वचन–पु॰ దుర్వ్యాక్యము; తిట్టు; దూషణ
दर्वाद–पु॰ दे॰ दर्वचन.
दुर्विपाक–पु॰ దుర్ఘటన; చెడుపరిణామము
दुर्वृत्ति–वि॰ దురాచారి.
दुलकी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు గుఱ్ఱపుపరుగు
दुलखना–स॰क्रि॰ మాటిమాటికి చెప్పుట; अ॰क्रि॰ చెప్పి లేదనుట.
दुलड़ी–स्त्री॰ రెండుపేటలహారము.
दुलत्ती–स्त्री॰ రెండుకాళ్లతన్ను (గాడిద, గుఱ్ఱము).

दुलरा–वि॰ दे॰ दुलारा.

दुलराना–स॰क्रि॰ బుజ్జగించుట; మురిపించుట; अ॰क्रि॰ ముద్దుబిడ్డ మాదిరిగా వ్యవహరించుట.

दुलहन–स्त्री॰ కొత్తగా పెళ్లి అయిన వధువు

दुलहा–पुं॰ दे॰ दूल्हा

दुलहेटा–पुं॰ ముద్దుబిడ్డడు; పెళ్లికొడుకు

दुलाई–स्त्री॰ ఒక విధమగు రజాయి.

दुलार–पुं॰ లాలన; మురిపెము.

दुलारना–स॰क्रि॰ లాలించుట; మురిపించుట

दुलारा–वि॰ లాలింపబడు; మురిపింపబడు బిడ్డడు

दुलारी–वि॰ ప్రేమాస్పదిని; మురిపెముల బాలిక

दुलीचा–पुं॰ गलीचा ; జంపఖానా; తివాచి

दुवन–पुं॰ దుర్జనుడు; దుష్టుడు; ఖలుడు

दुविधा–स्त्री॰ दे॰ दुबिधा.

दुशवार–वि॰ मुश्किल ; కఠినమైన; దురూహమైన.

दुशाला–पुं॰ ఉన్నిశాలువ.

दुश्मन–पुं॰ వైరి; శత్రువు.

दुश्मनी–स्त्री॰ శత్రుత్వము; వైరము

दुसह–वि॰ సహింపరాని; అసహ్యమైన; కఠోరమైన.

दुसाध–पुं॰ పందులను పెంచు ఒక హిందూ జాతి; ఎరుకలజాతి.

दुसूती–स्त्री॰ జంటదారములనేత వస్త్రము; దుప్పటి

दुसेजा–पुं॰ పెద్దమంచము లేక పాన్పు;

दुस्तर–वि॰ దాటుట కష్టసాధ్యమైనది; వికటమైన.

दुहता–पुं॰ దౌహిత్రుడు; కూతురు కొడుకు-మనుమడు.

दुहत्था–वि॰ రెండుచేతులతో చేయబడిన; రెండు పిడులుగల.

दुहना–स॰क्रि॰ పితుకుట(పాలు).

दुहलेना–पुं॰ సారము పిండితీసికొనుట; ధనము హరించుట.

दुहनी–स्त्री॰ दोहनी ;పాలుపితుకుపాత్ర

दुहरा–पुं॰ दे॰ दोहरा.

दुहाई–स्त्री॰ సాయముకొరకు కేక లేక చాటింపు.

(किसीकी) दुहाई फिरना–पुं॰ తనని రక్షించమని పేరు పెట్టి పెద్దగా కేకవేసి పిలుచుట;రాజుసింహాసనారోహుడైన సందర్భమున రాజుగారి పేరుపెట్టి ఘోషణ చేయుట.

दुहाई देना–पुं॰ సాయముకొరకు పెద్దగా కేకవేయుట; సాయముకొరకు పేరు పెట్టి పెద్దగా కేకవేసి పిలుచుట.

दुहाग–पुं॰ వైధవ్యము; దౌర్భాగ్యము.

दुहागिल; दुहागी–वि॰ దురదృష్టవంతుడు.

दुहाना–स॰क्रि॰ పాలుపితికించుట.

दुहावनी–स्त्री॰ పాలు పితుకు కూలి.

दुहिता–स्त्री॰ కూతురు, బాలిక.

दुहेला–वि॰ దుఃఖము కలుగజేయు; దుస్సాధ్యమైన పుं॰ దుస్సాధ్యమైన కార్యము; వికటమైన క్రీడ.

दुहोतरा–वि॰ రెండు ఎక్కువ; రెండుపైన ఎక్కువ.

दूकान–स्त्री॰ दे॰ दुकान.

दूज–स्त्री॰ విదియ.

दूज का चाँद होना–पुं॰ చాలా కాలమునకు కనిపించుట; బహు తక్కువగా కనిపించుట.

दूजा–वि॰ दूसरा; రెండవ.

दूतावास–पुं॰ రాయబారి కార్యాలయము; రాయబారి నివాసము.

दूतिका दूती–स्त्री॰ దౌత్యకార్యము చేయుస్త్రీ; ప్రేమీ ప్రేమికుల కలయికకు సహాయపడుస్త్రీ; తార్పుడుకత్తె.

दूत्य–पु॰ दे॰ दौत्य.

दूध–पुं॰ పాలు; క్షీరము.

दूध का दूध और पानी का पानी करना–मु॰ సరిగా న్యాయ నిర్ణయము చేయుట.

दूधों नहाओ, पूतों फलो–मु॰ పుత్రపౌత్ర ఐశ్వర్యములతో తులతూగుగాక!

दूध भर आना–मु॰ సంతాన వత్సలత కారణంగా స్తనములు పాలతో తొణికిసలాడుట.

दूध पिलाई–स्त्री॰ తన స్తనముల పాలిచ్చి పెంచు దాది.

दूध पूत–पुं॰ ఐశ్వర్యము సంతతి.

दूध-फेनी–स्त्री॰ ఒక విధమగు మిఠాయి

दूध भाई–पुं धाभाई; ఒకే దాది స్తనము పాలుతాగిన బిడ్డలు.

दूध-मुँहा–वि॰ స్తన్యపానము విడవని శిశువు; స్వల్పవయస్సుగల

दुधमुख–वि॰ दे॰ दूध मुँहा.

दून–वि॰ రెట్టింపు; కలతజెందిన स्त्री॰ రెట్టింపు ధర; కొండలోయ; కొండ చరియ.

दून की लेना या हाँकना–मु॰ బడాయి కొట్టుట.

दून की सूझना–स्त्री॰ పెద్దలేక అసంభవ విషయము ధ్యాసలోకి వచ్చుట.
दूना–वि॰ రెట్టింపు.
दूब–स्त्री॰ గరికగడ్డిదుబ్బు
दू-ब-दू–क्रि॰वि॰ ఎదురు బదురుగా.
दूमार–वि॰ కష్టమైన; కఠినమగు.
दूरदेश–वि॰ దూరదర్శి; దూరాలోనగల
दूर–क्रि॰वि॰ దూరమున; వి॰దూరమున నున్న.
दूरता–स्त्री॰ దూరత్వము; దూరము
दूरदराज–वि॰ बहुत दूर ;చాలదూరమున నున్న.
दूरबीन–स्त्री॰ దూరముననున్న వస్తువులను కాన్పింపజేయు యంత్రము దుర్భిణి.
दूरवीक्षण–पुं॰ दे॰ दूरबीन.
दूरी–स्त्री॰ దూరత్వము; దూరము.
दूर्वा–स्त्री॰ గరికగడ్డి.
दूलह; दूल्हा–पुं॰ వరుడు; పెళ్లికుమారుడు
दूषण–पुं॰ దోషము; అవగుణము; దూషణము.
दूषणीय–वि॰ దూషింపదగిన.
दूषित–वि॰ దోషముగల
दूसना–स॰क्रि॰ दूषना ; దూషించుట; నిందించుట.
दूसरा–वि॰ రెండవ; అపరము.
दृगचल–पुं॰ पलक; కనురెప్ప.
दृगंबु–पुं॰ కన్నీరు.
दृग–पुं॰ కన్ను; నేత్రము.
दृगोचर–वि॰ కంటికి కనిపించు.
दृश्य–वि॰ దృగ్గోచరమైన; దృశ్యము; చూడదగిన.
दृश्यमान–वि కనిపించుచున్న; సుందరమైన; పుం॰ కనిపించు వస్తువు.
दृष्ट–वि॰ చూచిన; తెలిసిన; ఎరిగిన; ప్రత్యక్షమైన.
दृष्टिकोण–पुं॰ దృక్పథము; చూచుపద్ధతి; ఆలోచనాసరళి.
दृष्टिवंत–वि॰ దృష్టిగల; ఆలోచనాశైలిగల; జ్ఞాని.
देई–स्त्री॰ దేవి; స్త్రీలయెడల ఆదరసూచక శబ్దము.
देखन हारा–पुं॰ దర్శకుడు; చూచువాడు
देखना–स॰क्रि॰ చూచుట.
देखभाल–स्त्री॰ నిరీక్షణ; తనిఖీ; అజామాయిషీ.
देख-रेख–स्त्री॰ दे॰ देख–भाल.
देखा देखी–स्त्री॰ సాక్షాత్కారము; పరస్పరదర్శనము; क्रि॰वि॰ ఇతరులను చూచి అనుసరించుచూ.
देखाव–पुं॰ చూపుమేర; చూపుహద్దు; ఆడంబరము.

देग–पुं॰ దాక (పాత్ర).
देगचा–पुं చిన్నదాక.
देगची–स्त्री॰ ఇంకా చిన్నదాక.
देन–स्त्री॰ దానము; కానుక; కానుకగా ఇచ్చినవస్తువు.
देनदार–पुं॰ ఋణమున్నవాడు; అప్పు ఉన్నవాడు; ఇవ్వవలసినవాడు.
देन लेन–पुं॰ వడ్డీవ్యాపారము; ఇచ్చి పుచ్చు కొనుట.
देना–स॰क्रि॰ ఇచ్చుట; పుం॰ అప్పు.
देय–वि॰ ఇవ్వవలసిన; ఇవ్వదగిన.
देर; देरी–स्त्री॰సమయము; విలంబము; జాగు; ఆలస్యము.
देवर–पुं॰ భర్తతమ్ముడు; మరిది.
देवरा–पुं॰ చిన్నదేవుడు.
देवरानी–स्त्री॰ భర్తతమ్ముని భార్య; తోటి కోడలు.
देवल–पुं॰ పూజారి; దేవాలయము.
देववानी–स्त्री॰ సంస్కృతభాష; ఆకాశ వాణి లేక అంతర్వాణి.
देवा–वि॰ देनेवाला: ఇచ్చువాడు
देवानांप्रिय–पुं॰ దేవతలకు ప్రియమైన వాడు; మేకపోతు ; మూర్ఖుడు.
देवालय–पुं॰ దేవమందిరము; గుడి.
देवी–स्त्री॰ దేవునిభార్య; దేవత.
देशज–वि॰ దేశీయము.
देशनिकला–पुं॰ దేశబహిష్కార శిక్ష.
देशी; देशीय–वि॰ దేశమునకు సంబం ధించిన.
देसावर–पुं॰ పరదేశము; విదేశము.
देसी–वि॰ दे॰ देशी.
देह–स्त्री॰ శరీరము; దేహము; పుం॰ గ్రామము.
देहकान–पुं॰ గ్రామీణుడు; పల్లెటూరివాడు
देहांत–पुं॰ మృత్యువు; దేహాంతము.
देहात–पुं॰ గ్రామము; పల్లెటూరు.
देहाती–वि॰ గ్రామీణత; గ్రామమునకు సంబంధించిన.
देहात्मवाद–पुं॰ దేహముననే ఆత్మగా స్వీ కరించు సిద్ధాంతము; భౌతికవాదము
दैनंदिन–वि॰ నిత్యము; क्रि॰वि॰ ప్రతిదినము
दैनंदिनी–स्त्री॰ रोजनामचा;డైరీ; Diary
दैनिक–वि॰ ప్రతిదినమునకు సంబం ధించిన.
दैनिकी–स्त्री॰ दे॰ दैनदिनी.
दैन्य–पुं॰ దీనత; దైన్యము.
दैर–पुं॰ దేవాలయము.
दैव–वि॰ దేవతలేక దేవునికి సంబం ధించిన; పుం॰ ప్రారబ్ధము.
दो आब,दो आबा–पुं॰ రెండునదుల మధ్యనుండు భూమి

दोगला–पुं॰ వర్ణసంకరుడు; జారజుడు.
दोच–स्त्री॰అనిశ్చితమైనస్థితి; అసమంజసము
दोचन–स्त्री॰ दे॰ दोच.
दोचना–स॰क्रि॰ ఏదోపని చెయ్యమని ఒత్తిడిచేయుట; కష్టపెట్టుట.
दोजख–पुं॰ నరకము.
दोजानू–क्रि॰वि॰ మోకాలిదండవేసి (కూర్చునుట)
दोजी–स्त्री॰ सिलाई; కుట్టుపని
दोतरफा; दोतर्फा–वि॰ రెండువైపులకు సంబంధించినక్రि॰वि॰ రెండువైపుల
दोतला, दोतल्ल–वि॰ दुमंजला; రెండు అంతస్తులుగల.
दोतारा–पुं॰ ఒంటి తీగవాద్యము మాదిరి రెండుతీగల వాద్యము
दोदना–स॰क्रि॰ తనుచెప్పిన మాటనే కాదనుట.
दोधारा–वि॰दे॰दुधारा;–पुं॰ ఒక విధమగు విషపూరిత వృక్షము; కాశి ఔషధము నకు ఉపకరించు వృక్షము.
दोन–पुं॰ పర్వతలోయ; రెండునదుల నడుమ భూమి; రెండునదుల సంగమస్థానము.
दोना–पुं॰ దొన్నె.
दोनों–वि॰ ఉభయులు; ఇద్దరూ; రెండూ
दोपल्ली–वि॰ రెండుపొరలుగల.
दोपीठा–वि॰ రెండువైపుల ఒకేరంగు; ఒకే ఆకారముగల.
दोफसली–वि॰ రెండుపంటలుగల; రెండుపంటలకు సంబంధించిన రెండు వైపుల పనికివచ్చు; రెండువైపుల ఉపయోగపడు.
दोबारा–क्रि॰वि॰ दुबारा; రెండవపర్యాయము.
दोमंजिला–वि॰ दे॰ दोतल्ला
दोमुँहा–वि॰ రెండు నడతలు నడచువాడు; కపటి.
दोय–वि॰ दे॰ दोनों.
दोयम–वि॰ రెండవ.
दोरंगा–वि॰ दुरंगा రెండురంగులు.
दोरंगी–वि॰ दुरंगी; రెండురంగులుగల.
दोराहा–पुं॰ రెండువీధుల కూడలి.
दोल–पुं॰ ఊయల; డోలీ.
दोला–स्त्री॰ दे॰ दोल.
दोलायमान–वि॰ ఊగుచూ ఉన్న; కంపించిన.
दोशंबा–पुं॰ సోమవారము.
दोशीजा–स्त्री॰ కుమారి; యువతి; వివాహము కాని స్త్రీ.
दोसाला–वि॰ రెండు సంవత్సరముల; రెండు సంవత్సరము వయస్సుగల.

दोसूती–स्त्री॰ दे॰ दुसूती.
दोस्त–पु॰ స్నేహితుడు.
दोस्ताना–पु మైత్రి; స్నేహము; స్నేహ పూరిత వ్యవహారము; वि॰ స్నేహ పూరితమైన.
दोस्ती–स्त्री॰ స్నేహము; మైత్రి.
दोहता–पु॰ దౌహిత్రుడు; కూతురి కుమారుడు.
दोहद–स्त्री॰ వేవిళ్లు; దోహదము.
दोहदवती–स्त्री॰ గర్భిణిస్త్రీ
दोहन–पु॰ ఆవు; గేదెమొ॥ పాలు పితుకుట లేకపిండుట.
दोहनी–स्त्री॰ పాలుపితుకు పాత్ర.
दोहर–स्त्री॰ రెండుమడతలు వేసి కుట్టిన దుప్పటి.
दोहरा–वि॰ రెండుపొరలుగల; రెట్టింపు पु॰ దోహా అనబడు ఒక హిందీ పద్యము
दोहराना–स॰क्रि॰ दुहराना; పునరుక్తి చేయుట; రెండు మడతలు వేయుట
दोहा–पु॰ ఒక హిందీ పద్యము.
दोहित–पु॰ దౌహిత్రుడు; కుమార్తె కుమారుడు; మనుమడు.
दौरी–स्त्री॰ చిన్నబుట్ట; ఎడ్లతో పొలములోని కోసిన పైరును నూర్చుట.
दौड़–स्त्री॰ పరుగు.
दौड़ धूप–स्त्री॰ ఇటుఅటూ పనిమీద పరుగుల తీయుట; శ్రమ; ప్రయత్నము
दौड़ना–अ॰क्रि॰ పరిగెత్తుట.
दौड़ा-दौड़ी–क्रि॰वि॰ ఆగకుండా శ్రమించుట; హడావిడి.
दौड़ान–स्त्री॰ పరుగు.
दौर–पु॰ భ్రమణము; కాలచక్రము; కలిసివచ్చుకాలము.
दौर चलना–पु॰ మద్యముపాత్రలు ఒక్కొక్కరి ముందు ఉంచుట.
दौरा–पु॰ భ్రమణము; తనఖీకొరకు అధికారి యాత్రచేయుట; ఉద్యోగ సంబంధమైన క్యాంపు.
दौलत–स्त्री॰ ధనము; సంపత్తి.
दौलतमंद–वि॰ సంపన్నుడు; ధనవంతుడు
दौलतखाना–पु॰ నివాసస్థానము(ఆదరార్థము)
दौवारिक–पु॰ ద్వారపాలకుడు.
द्युति–स्त्री॰ దీప్తి; కాంతి.
द्यूत–पु॰ जुआ; జూదము.
द्यौस–पु॰ దినము; పగలు.
द्रव–पु॰ ద్రవపదార్థము.
द्रवना–अ॰क्रि॰ ప్రవహించుట; కరుగుట.
द्रविड़–पु॰ ఒక బహుప్రాచీనమైన జాతి; దక్షిణభారత ప్రదేశము.
द्रव्य–पु॰ వస్తువు; పదార్థము; ధనము.
द्रष्टव्य–वि॰ చూడదగిన.
द्रष्टा–वि॰ చూచువాడు; దర్శకుడు.
द्रावक–वि॰ ద్రవింపజేయునది; కరిగించునది.

द्राविड़ी–वि॰ద్రవిడులకు సంబంధించిన.

द्राविड़ी प्राणयाम–पु॰ సుబోధముగా చెప్పగలిగిన దానిని అడ్డదిడ్డముగా చెప్పి దుర్బోధ్యము చేయుట.

द्रुत–वि॰ త్వరితముగా; ద్రవీభూతమైన; కరిగిన.

द्रुम–पु॰ వృక్షము; చెట్టు.

द्रोह–पु॰ అహితచింతనము; ద్వేషము.

द्वंद्व–पु యుగ్మము; జత;జోడు, ద్వంద్వ యుద్ధము; అసమంజసము; स्त्री॰ భేరి.

द्वार–पु॰ ద్వారము.

द्विजन्मा–वि॰ రెండుపర్యాయములు జన్మించిన;ద్విజుడు; బ్రాహ్మణుడు; పక్షి.

द्विजिह्व–वि॰ ఖలుడు; దుష్టుడు; ఇచ్ఛకము లాడువాడు; पु॰సర్పము.

द्विधा–क्रि॰वि॰ రెండు విధములుగా

द्विपाद–वि॰ రెండుపాదములుగల; మనిషి.

द्विभाषी–पु॰ दे॰ दुभाषिया.

द्विरद–वि॰ రెండుదంతములుగల; ఏనుగు.

द्विरेफ–पु॰ భ్రమరము; తుమ్మెద.

द्वै–वि॰ రెండు; రెండూ.

द्वैतवाद–पु॰జీవుడు ఆత్మవేరు; వేరు అని చెప్పువాదము లేక సిద్ధాంతము.

ध

धंधक–पु॰ వృత్తి; జంజాటము; ఆడంబరము

धंधक धोरी–पु॰ నిరంతరము పనిలో నిమగ్నమగువాడు

धंधला–पु॰ కపటపూరితమైన ఆడంబరము; మోసము; నెపము.

धंधा–पु॰ వృత్తి; పని, పాటు.

धंधार–स्त्री॰ జ్వాల; మంట.

धंधारी–स्त्री॰ చిక్కుసమస్య; గందరగోళము; కష్టసాధ్యమైన పని.

धंधोर–पु॰ అగ్నిజ్వాల; చిచ్చు.

धँसना–अ॰क्रि॰ చొచ్చుట; కూరుకుపోవుట.

धँसान–स्त्री॰ दलदल; ఊబి.

धँसाना–स॰क्रि॰చొప్పించుట; దిగజార్చుట

धक–स्त्री॰ హృదయపు దడదడ; क्रि॰वि॰ అకస్మాత్తుగా; తటాలున.

धकधकाना–अ॰क्रि॰ భయము లేక ఆవేశము వలన హృదయము దడదడ కొట్టుకొనుట.

धकधकी–स्त्री॰ హృదయము దడదడ లాడుట.

धकपकाना–अ॰क्रि॰ గుండె అదురుట; భయపడుట.

धकपेल–स्त्री॰ తొక్కిసలాట; గడబిడ

धकारा–पु॰ खटका; భయము; జంకు; చింత.

धाकियाना; धकेलना–स॰क्रि॰ ढकेलना; నెట్టుట;తట్టిత్రోయుట.

धकैत–वि॰తొక్కిసలాటలో ఢీకొనువాడు

धक्कमधक्का–पु॰ తొక్కిసలాట.

धक्का–पुं॰ త్రోపుడుదెబ్బ; శోకాఘాతము

धक्कामुक्की–स्त्री॰ కొట్లాట; గుద్దులాట.

धगड़ा–पु॰ ఉపపతి; రంకుమొగుడు.

धगाड़ी; धगरी–स्त्री॰ ఉపపత్ని; రంకు పెళ్లాము.

धज–स्त्री॰ అలంకరణ.

धजा–स्त्री॰ ధ్వజము; జండా.

धजीला–वि॰ అలంకరింపబడిన; సుంద రమైన.

धज्जी–स्त्री॰ కత్తిరించిన కాగితపు లేక గుడ్డపీలిక.

धज्जियाँ उड़ाना–पु॰ చీల్చి చండాలుట

धड़ग–वि॰ नंगा; నగ్నమైన.

धड़–पुं॰ శిరస్సులేని శరీరపు మధ్య భాగము; చెట్టుమొదలు.

धड़कन–स्त्री॰ గుండెదడ.

धड़कना–अ॰क्रि॰ గుండెకొట్టుకొనుట

धड़का–पु॰గుండెదడ; భయము; జంకు; చింత.

धड़ल्ला–पुं॰ ఏదైనా పడునప్పుడు వచ్చు ధ్వని.

धड़ल्ले से या धड़ल्ले के साके–पु॰ నిరభ్యంతరముగా నిస్సంకోచముగా; నిర్భయముగా.

धड़ा–पुं॰ తూకము.

धड़ करना–पुं॰ తక్కెడ ద్వాళాను సరి చేయుట.

धड़ाका–पु॰తటాలున;'ధడా'మని శబ్దము వచ్చుట.

धड़ाधड़–क्रि॰वि॰ తటాలున; ధడధడా; నిరంతరముగా; త్వరత్వరగా.

धड़ी–स्त्री॰ 4 లేక 5 సేర్ల తూకము; తూకమురాయి.

धत्–अ॰य॰ చీత్కారము; చీదరించు శబ్దము.

धत–स्त्री॰ చెడుఅలవాటు; దురభ్యాసము

धता–वि॰ తొలగిన; తొలగించిన; తొలగి ఉన్న.

धता करना या धता बताना–पु॰ తొలగించుట; పారత్రోలుట.

धतूर; धतूरा–पु॰ ఉమ్మెత్త.

धतूरा खाए फिरना–पु॰ పిచ్చివానిగా తిరుగుట.

धधक–स्त्री॰ అగ్నిజ్వాల.

धधकना—अ॰क्रि॰ ప్రజ్వలించుట.

धनद—वि॰ ధనము ఇచ్చువాడు; దాత.

धनिया—पुं॰ కొత్తిమీర; ధనియాలు; स्त्री॰ యువతి.

धनी—वि॰ ధనవంతుడు; అధిపతి; భర్త; स्त्री॰ యౌవ్వనవతి.

धनु—पुं॰ दे॰ धनुस; ధనస్సు; విల్లు.

धन्नासेठ—पुं॰ గొప్పధనాఢ్యుడు.

धन्य—वि॰ పుణ్యాత్ముడు; ప్రశంసనీయమైన.

धन्यवाद—पुं॰ కృతజ్ఞత తెలుపుశబ్దము

धन्वा—पुं॰ ధనస్సు; ఎడారి.

धन्वाकार—वि॰ ధనస్సు వలె వంకరగా నున్న.

धन्वी—वि॰ ధనుర్ధరుడు; బాణవిద్యలో ఆరితేరినవాడు.

धप—स्त्री॰ మెత్తని వస్తువు పడునప్పుడు వచ్చు ధ్వని; पुं॰ చెంపకాయ.

धपना—अ॰क्रि॰ పరిగెత్తుట; దుముకుట; కొట్టుట.

धप्पा—पुं॰ చెంపకాయ; చెంపదెబ్బ; నష్టము.

धब्बा—पुं॰ కళంకము; దోషము; మచ్చ.

धम—स्त्री॰ धमाका; పెద్దవస్తువు కింద పడినప్పుడు వచ్చు ధ్వని.

धमक—स्त्री॰ दे॰ धम; దెబ్బపడినప్పుడు వచ్చు శబ్దము; అడుగువేయునప్పుడు వచ్చు ధ్వని.

धमकना—अ॰क्रि॰ అకస్మాత్తుగా వచ్చి పడుట.

धमकाना—स॰क्रि॰ బెదరించుట; భయపెట్టుట.

धमकी—स्त्री॰ బెదరింపు.

धम गजर—पुं॰ ఉపద్రవము; కల్లోలము

धमधूसर—वि॰ అంద వికారముగా లావుగా నున్న మూర్ఖుడు.

धमनी—स्त्री॰ రక్తనాళము.

धमाका—पु॰ दे॰ धमक.

धमाचौकड़ी—स्त्री॰ उछल-कूद; ఇటూ అటూ పరిగెత్తుట; కోలాహలము; కల్లోలము; గంతులు-చిందులు.

धमार—स्त्री॰ కల్లోలము; కొంటెతనము; కొట్లాట; ఒక విధమగు గేయము.

धरकना—अ॰क्रि॰ दे॰ धड़कना.

धरणि; धरणी स्त्री॰ పృథ్వి.

धरता—पु॰ ఋణగ్రస్తుడు.

धरती—स्त्री॰ భూమి; ప్రపంచము.

धरना—स॰क्रि॰ ఉంచుట; స్థిరపరుచుట; స్థాపించుట; పట్టుకొనుట.

/

धधकना– अ॰क्रि॰ ప్రజ్వలించుట.
धनद– वि॰ ధనము ఇచ్చువాడు; దాత.
धनिया– पुं॰ కొత్తిమీర; ధనియాలు; स्त्री॰ యువతి.
धनी– वि॰ ధనవంతుడు; అధిపతి; భర్త; स्त्री॰ యౌవ్వనవతి.
धनु– पुं॰ दे॰ धनुस; ధనస్సు; విల్లు.
धन्नासेठ– पुं॰ గొప్పధనాఢ్యుడు.
धन्य– वि॰ పుణ్యాత్ముడు; ప్రశంస నీయమైన.
धन्यवाद– पुं॰ కృతజ్ఞత తెలుపుశబ్దము
धन्वा– पुं॰ ధనస్సు; ఎడారి.
धन्वाकार– वि॰ ధనస్సు వలె వంకరగా నున్న.
धन्वी– वि॰ ధనుర్ధరుడు; బాణవిద్యలో ఆరితేరినవాడు.
धप– स्त्री॰ మెత్తని వస్తువు పడునప్పుడు వచ్చు ధ్వని; पुं॰ చెంపకాయ.
धपना– अ॰क्रि॰ పరిగెత్తుట; దుముకుట; కొట్టుట.
धप्पा– पुं॰ చెంపకాయ; చెంపదెబ్బ; నష్టము.
धब्बा– पुं॰ కళంకము; దోషము; మచ్చ.
धम– स्त्री॰ धमाका; పెద్దవస్తువు కింద పడినప్పుడు వచ్చు ధ్వని.
धमक– स्त्री॰ दे॰ धम; దెబ్బపడినప్పుడు వచ్చు శబ్దము; అడుగువేయునప్పుడు వచ్చు ధ్వని.
धमकना– अ॰क्रि॰ అకస్మాత్తుగా వచ్చి పడుట.
धमकाना– स॰क्रि॰ బెదరించుట; భయ పెట్టుట.
धमकी– स्त्री॰ బెదరింపు.
धम गजर– पुं॰ ఉపద్రవము; కల్లోలము
धमधूसर– वि॰ అంద వికారముగా లావుగా నున్న మూర్ఖుడు.
धमनी– स्त्री॰ రక్తనాళము.
धमाका– पु॰ दे॰ धमक.
धमाचौकड़ी– स्त्री॰ उछल–कूद; ఇటూ అటూ పరిగెత్తుట; కోలాహలము; కల్లోలము; గంతులు-చిందులు.
धमार– स्त्री॰ కల్లోలము; కొంటితనము; కొట్లాట; ఒక విధమగు గేయము.
धरकना– अ॰क्रि॰ दे॰ धड़कना.
धरणि; धरणी स्त्री॰ పృథ్వి.
धरता– पु॰ ఋణగ్రస్తుడు.
धरती– स्त्री॰ భూమి; ప్రపంచము.
धरना– स॰क्रि॰ ఉంచుట; స్థిరపరుచుట; స్థాపించుట; పట్టుకొనుట.

धाऊ–पुं॰ వార్తాహరుడు.

धाक–स्त्री॰ ప్రతాపము; ప్రసిద్ధి; పలుకుబడి.

धागा–पुं॰ దారము; సూత్రము.

धाता–पुं॰ విధాత; పాలించువాడు; రక్షించువాడు.

धातु–स्त्री॰ ఖనిజపదార్థము; पुं॰ శబ్దము యొక్క ధాతువు; శబ్దపుమూల రూపము.

धात्री–स्त्री॰ తల్లి, దాది; పృథ్వి

धान–पुं॰ ధాన్యములు; వడ్లు

धाना–अ॰क्रि॰ दौड़ना; పరిగెత్తుట

धानी–स्त्री॰ లేతఆకుపచ్చరంగు; ధరించునది; చోటు.

धापना–अ॰क्रि॰ తృప్తినొందుట.

धाभाई–पुं॰ दे॰ दूधभाई.

धाम–पुं॰ఇల్లు; గృహము; శరీరము; చోటు

धाय–स्त्री॰ దాది.

धार–पुं॰ నీటిధార; పదును; అంచు; అప్పు

धारक–वि॰ ధరించువాడు; ఆపువాడు; అప్పుపుచ్చుకొనువాడు.

धारण–पुं॰ గ్రహించుట; పట్టుకొనుట; అప్పుచేయుట.

धारणा–स्त्री॰ బుద్ధి; గ్రహించుశక్తి; దృఢమైన అభిప్రాయము లేక నిశ్చయము

धारना–स॰क्रि॰ ధరించుట; అప్పు తీసుకొనుట.

धारा–स्त्री॰ అఖండ ప్రవాహము; ద్రవపదార్థపు ధార; జలస్రోతము.

धारीदार–वि॰పొడుగైన గీతలు లేక పట్టీలు గల.

धारोष्ण–पुं॰ గుమ్మపాలు.

धार्मिकता–स्त्री॰ ధర్మశీలత; మతమునకు సంబంధించిన భావము.

धार्य–वि॰ గ్రహింపయోగ్యమైన.

धावक–पुं॰ వార్తాహరుడు.

धावन–पुं॰ వార్తాహరుడు; ప్రక్షాళన; ఉతుకుడు.

धावना–अ॰क्रि॰ दे॰ धाना.

धावरी–स्त्री॰ తెల్లఆవు; वि॰ ఉజ్జ్వలమైన; తెల్లని.

धावा–पुं॰ ఆక్రమణ; ముట్టడి; పరుగు.

धिंगा–पुं॰ సిగ్గులేనివాడు; కొంటెవాడు; పోకిరి; పొగరుబోతు.

धिंगाई–स्त्री॰ కొంటెతనము; పోకిరీతనము; పొగరుబోతుతనము.

धिंगाना–स॰क्रि॰ కొంటెగా వ్యవహరించుట; పోకిరీనడత నడచుట; అల్లరి చేయుట.

धिक–अव्य॰ తిరస్కారసూచకశబ్దము; ఛీదరింపు.

धिक्कार–स्त्री॰ తిరస్కారము; ఛీదరింపు; ధిక్కారము

धीय; धीया–स्त्री॰ కుమార్తె; బాలిక; కన్య

धीराना–स॰क्रि॰ బెదిరించుట; భయపెట్టుట.

धींग; धींगड़; धींगरा–वि॰ బలిష్ఠుడు; వర్ణసంకరుడు.

धींगा–पु॰ కొంటెవాడు; దుష్టుడు; నీచుడు

धींगाधींगी; धींगामुश्ती–स्त्री॰ బలప్రయోగము; కొంటెతనము; పోకిరీతనము; కొట్లాట.

धींवर; धीमर–पुं॰ दे॰ धीवर.

धी–स्त्री॰ బుద్ధి; మనస్సు; అగ్ని; కూతురు; బాలిక.

धीमा–वि॰ మందగమనముగల; మెల్లని

धीमान–पु॰ బుద్ధిమంతుడు; బృహస్పతి

धीया–स्त्री॰ కుమార్తె; బాలిక.

धीर–वि॰ ధైర్యముగల; ఓర్పుగల; గంభీరమైన; पुं॰ ధైర్యము; ఓర్పు.

धीरज–पु॰ दे॰ धैर्य.

धीरे–क्रि॰वि॰ నెమ్మదిగా; మందగతితో; మెదలకుండా.

धीवर–पुं॰ చేపలుపట్టువాడు; పడవ నడుపువాడు.

धुँगार–स्त्री॰ बघार తాలింపు.

धुँगारना–स॰क्रि॰ తాలింపువేయుట.

धुंध–स्त्री॰ గాలిదుమారము వలన కలుగు అంధకారము; గాలి దుమారము; చత్వారము.

धुंधकार–पुं॰ గర్జన; అంధకారము.

धुंधला–वि॰ అస్పష్టముగానున్న; మసగగానున్న.

धुआँ–पुं॰ ధూమము; పొగ.

धुएँ के बादल उड़ाना–पु॰ గొప్పగొప్పగ పాలుకొట్టుట.

धुआँकशा–पु॰ స్టీమరు.

धुआँधार–वि॰ పొగతోనిండిన నల్లని; ప్రచండమైన.

धुआँना–अ॰क्रि॰ పొగచూరుట.

धुआँयँध–वि॰ పొగచూరిన.

धुआँस–स्त्री॰ दे॰ धुवाँस.

धुकड़-पुकड़–पुं॰ భయము, గాబరా వలన కలుగు మనోచాంచల్యము; ముందు వెనకల గుంజులాట.

धुकधुकी–स्त्री॰ గుండెదడ; మిణుగురు పురుగు; జుగునూ అనబడు ఒక ఆభూషణము.

धुकना–अ॰क्रि॰ క్రిందవైపు జారుట; వంగుట.

धुन–स्त्री॰ సంకల్పము; నిష్ఠ.

धुनकना–स॰क्रि॰ దే॰ धुनना.

धुनकी–स्त्री॰ దూదేకువిల్లు.

धुनना–स॰क्रि॰ దూదిఏకుట; చితక బాదుట; మాటిమాటికి చెబుతూ పోవుట; నిరంతరము ఏదో పనిచేస్తూ ఉండుట.

धुनि–स्त्री॰ ధ్వని.

धुनियाँ–पुं దూదేకువాడు.

धुनी–वि॰ పనిలో మనస్సును లగ్నము చేయువాడు; **स्त्री॰** నది.

धुपाना–स॰क्रि॰ ఎండపెట్టుట.

धुपेली–स्त्री॰ చెమటపొక్కులు లేక కాయలు.

धुरंधर–वि॰ బహుప్రబలమైన; శ్రేష్ఠమైన; భారము సహించువాడు.

धुर–पुं॰; धुरा–स्त्री॰ ఇరుసు; బండి ఇరుసు; ఆరంభము.

धुरियाना–स॰क्रि॰ దోషమును చాక చక్యముగా కప్పిపుచ్చుట.

धुरी–स्त्री॰ బండి ఇరుసు.

धुरीण; धुरीन–वि॰ భారము వహించు వాడు; ముఖ్యుడు; ప్రధానుడు.

धुर्रा–पुं॰ వస్తువుయొక్క అత్యంత అల్ప భాగము-కణము.

धुर्रे उड़ाना–पुं॰ వస్తువును చిన్నచిన్న కణములుగా చేయుట; చావ మోదుట; ఎదుటవాని అభిప్రాయములను పూర్తిగా ఖండించుట.

धुलना–अ॰क्रि॰ ప్రక్షాళింపబడుట; కడగ బడుట.

धुलाई–स्त्री॰ శుభ్రపరచుపని; ఉతుకుడు; ఉతుకుకూలి.

धुलाना–स॰क्रि॰ కడిగించుట; ఉతికించుట

धुलेंड़ी–स्त्री॰ హోళీపండుగ మరుసటి దినమున పరస్పరముగా రంగులు చల్లుకొనుట.

धुबाँ–पुं॰ దే॰ धुआँ.

धुवाँस–स्त्री॰ అప్పడములు, కచౌడీలు చేయు నిమిత్తం శుభ్రపరచి తయారు చేసిన మినపపిండి.

धुस्स–पुं॰ మట్టిదిబ్బ; ఆనకట్ట(నది).

धुस्सा–पुं॰ ఉన్నికంబళి.

धूत–वि॰ ధూర్తుడు; దగాకోరు.

धूतना–स॰क्रि॰ దగాచేయుట; వంచించుట

धूधू–पुं॰ ధగధగామండుట.

धूनना–स॰क्रि॰ ధూపము వేయుట; దూదేకుట.

धूनी–स्त्री॰ ధూపము; బైరాగుల చలి మంట.

धूनी जगाना या लगाना–मु॰ విరాగి యగుట; సన్యసించుట.

धूनी रमाना–मु॰ ఎదుటమంటపెట్టి శరీరమును తపింపజేయుట విరక్తి నొందుట; సన్యసించుట.

धूप–स्त्री॰ఎండ; తాపము पुं॰ ధూపము; సుగంధద్రవ్యముల ధూపము.

धूप खाना–पुं॰ ఎండలోకూర్చుని చలి కాచుకొనుట.

धूप चढना यानिकलना–मु॰ పొద్దెక్కుట

धूप मे बाल पकाना या सफेद करना–मु॰ ముసలితనము వచ్చినా అను భవము గడించకపోవుట.

धूप में बाल सफेद न करना–पुं॰ అనుభవము గడించుట.

धूप-छाँह–स्त्री॰కలనేత చీరలేక వస్త్రము

धूपदान–पुं॰ధూపదానము; ధూపారాధన; ధూపమునకు సంబంధించు సుగంధ ద్రవ్యములు ఉంచు భరిణలేక పేటిక.

धूपदानी–स्त्री॰ दे॰ धूपदान.

धूपना–अ॰क्रि॰ ధూపారాధన చేయుట.

धूपबत्ती–स्त्री॰ అగరువత్తి.

धूम–पुं॰ధూమము; పొగ; అజీర్ణపు త్రేణుపు स्त्री॰ కోలాహలము.

धूमकेतु–पु॰ తోకచుక్క.

धूमंधाम–स्त्री॰గందర గోళము; ఆడంబరము; కల్లోలము.

धूमपान–पु॰ ధూమపానము .

धूमपोत–पुं॰ స్టీమరు.

धूमल; धूमला; धूमिल–वि॰ పొగబారిన; అస్పష్టమైన.

धूम्र–वि॰ పొగరంగుగల.

धूर धानी–स्त्री॰ ధూళిరాశి.

धूरा–पु॰ ధూళి.

धूर्त–वि॰ ధూర్తుడు; ఖలుడు.

धूल, धूलि–स्त्री॰ ధూళి; దుమ్ము.

धूल उड़ना–पुं॰ దుమారము లేచుట; నాశమగుట; అప్రతిష్ఠపాలగుట.

धूल उड़ाना–पुं॰ కళంకపరచుట; అప్రతిష్ఠపాలు చేయుట.

धूवाँ–पुं॰ दे॰ धुआँ.

धूसर; धूसरित–वि॰ धूल–धूसर; మట్టి కొట్టుకొనిన.

धृत–वि॰ పట్టుకొనిన; నిశ్చితమైన.

धृति–स्त्री॰ స్థిరత; ధైర్యము; నిశ్చయము

धृष्ट–वि॰ ఢీఠ; పెద్దలను లక్ష్యపెట్టని వాడు; ఉద్దండుడు; నిర్లజ్జుడు.

धृष्टता–स्त्री॰ దుస్సాహసము; పెద్దల యెడల నిర్లక్ష్యము; నిర్లజ్జత.

धेनु–स्त्री॰ ఆవు; ఈమధ్యనే ఈనిన ఆవు; దూడగలిగిన ఆవు.

धेर–पुं॰ మాదిగజాతివాడు.

धेला–पुं॰ अधेला;అర్ధకాని (పాత నాణెము)

धेली–स्त्री॰ అర్ధరూపాయి నాణెము.

धोधा–पुं॰ మట్టిముద్ద; వంకరటింకర పిండము; కురూపి.

(मिट्टी का) धोधा; लोदा–पुं॰ మూర్ఖుడు; పనికిమాలినవాడు.

धोई–स्त्री॰ పొట్టుతీసిన మినపలేక పెసర పప్పు.

धोकड़–वि॰ బలిష్ఠమైన.

धोका; धोखा–पुं॰ మోసము; దగా; వంచన.

धोखा खाना–पुं॰ మోసపోవుట.

धोखा देना–पुं॰ మోసగించుట.

धोखे की टट्टी–स्त्री॰ భ్రమ కలిగించు తడికలేక పరదా.

धोखेबाज–वि॰ మోసగాడు; దగాకోరు; కపటి.

धोखेबाजी–स्त्री॰ మోసము; కపటము.

धोती–स्त्री॰ ధోవతి.

धोली ढीली करना–मु॰ భయపడుట; భయపడి పారిపోవుట.

धोना–स॰क्रि॰ నీటితో కడిగి శుభ్రపరచుట; ఉతుకుట.

धोबिन;–स्त्री॰ చాకలిది;

धोबी–पुं॰ చాకలివాడు.

धोर–पुं॰ సామీప్యము; అంచు; వెల్లువ.

धोरी–पुं॰ భారము వహించువాడు; ఇరుసు సహించువాడు వృషభము, ఎద్దు; నాయకుడు.

धोवती–स्त्री॰ दे॰ धोती.

धोवन–पुं॰ కడుగు(నీరు); ఉతుకు; ఉతకుడు.

धौ–अव्य॰ అయితే; లేక; కాని.

धौका–स्त्री॰ लू ; వడగాలి.

धौकना–स॰क्रि॰ నిప్పు ప్రజ్వలింప జేయుట; గొట్టముతో ఊదుటలేక బరువువేయుట; శిక్షవేయుట; తిత్తితో విసరుట.

धौकनी–स्त्री॰ కొలిమితిత్తి; కొలిమి ఊదు గొట్టము.

धौकिया–पुं॰ కొలిమితిత్తి వేయువాడు.

धौस–स्त्री॰ धमकी; బెదరింపు; మందలింపు; అధికారము; మోసము.

नंदोई–पुं॰ ఆడబిడ్డభర్త.
नंबरी–वि॰ నంబరుగల; అపకీర్తి పొందిన
न–अव्य॰ నిషేధవాచకశబ్దము; లేదు; కాదు
नअत–स्त्री॰ ప్రశంస; స్తుతి.
नईम–स्त्री॰ స్వర్గము; అలభ్యవస్తువు; కానుకగా ఇచ్చినవస్తువు మురిపము
नककटा–वि॰ ముక్కుకోయ బడిన వాడు;అతిష్ఠపాలైనవాడు;లజ్జాహీనుడు
नकचढा–वि॰ ముక్కోపి; చిరుబుర్రువాడు
नकटा–वि॰ ముక్కు తెగినవాడు; అప్రతిష్ఠపాలైనవాడు.
नकतोड़ा–पुं॰ గీరగా ముక్కు చిట్లించి మాట్లాడువాడు.
नकद–पुं॰ నగదు; वि॰ సిద్ధముగా నున్న; పనికిసిద్ధముగానున్న.
नव नकद न तेरह उधार–स्त्री॰ వెంటనే చేతిలో పడువస్తువు; భవిష్యత్తులో ఎక్కువ లభించు దానికంటె మెరుగు
नकद-खाँ–पुं॰వాడుకలోనున్న నాణెము
नकद-जान–स्त्री॰ ఆత్మ.
नकद-दम–क्रि॰वि॰ ఒంటరిగా.
नकद-माल–पुं॰ శ్రేష్ఠమైన సరుకు.
नकफूल–पुं॰ ముక్కుపుడక.
नकदी–वि॰ సిద్ధముగానున్న; వెంటనే పనికి ఉపకరించు.
नकब–स्त्री॰ దొంగతనమునకు గోడకు వేసిన కన్నము.
नकब-जन–पुं॰ కన్నము వేయువాడు.
नकब-जनी–स्त्री॰ కన్నము వేయుట.
नकबेसर–स्त्री॰ ముక్కుబేసరి.
नकल–स्त्री॰ ప్రతిలిపి; నకలు.
नकल-नवीस–वि॰ నకళ్లువ్రాయువాడు
नकले-मजहन–पुं॰ మతముమార్చిడి; స్వమతమును వదిలిపెట్టి మరియొక అన్యమతమును స్వీకరించువాడు.
नकाब– మహమ్మదీయ స్త్రీలు ముఖము మీద ధరించుముసుగు.
नकियाना–अ॰क्रि॰ ముక్కుతో మాట్లాడుట; ఎక్కువగా హైరానగుట.
नकीज–वि॰ పడగొట్టువాడు ; स्त्री॰ అస్తిత్వవినాశము; వైరము.
नकीब–पुं॰ వందిమాగధులు; వైతాళికులు
नकुल–पुं॰ ముంగిస.
नकेल–स्त्री॰ కొన్నిపశువులకు వేయు ముక్కుతాడు.
किसी की नकेल हाथ में होना–पुं॰ ఒకడు మరియొకని వశములో నుండుట
नक्का–पुं॰ సూదిబెజ్జము.
नक्का[illegible]नी–पुं नौबतखाना.

नंदोई–पुं॰ ఆడబిడ్డభర్త.
नंबरी–वि॰ నంబరుగల; అపకీర్తి పొందిన
न–अव्य॰ నిషేధవాచకశబ్దము; లేదు; కాదు
नअत–स्त्री॰ ప్రశంస; స్తుతి.
नईम–स्त्री॰ స్వర్గము; అలభ్యవస్తువు; కానుకగా ఇచ్చినవస్తువు మురిపము
नककटा–वि॰ ముక్కుకోయ బడిన వాడు;అతిష్ఠపాలైనవాడు;లజ్జాహీనుడు
नकचढा–वि॰ ముక్కోపి; చిరుబుర్రువాడు
नकटा–वि॰ ముక్కు తెగినవాడు; అప్రతిష్ఠపాలైనవాడు.
नकतोड़ा–पुं॰ గీరగా ముక్కు చిట్లించి మాట్లాడువాడు.
नकद–पुं॰ నగదు; वि॰ సిద్ధముగా నున్న; పనికిసిద్ధముగానున్న.
नव नकद न तेरह उधार–स्त्री॰ వెంటనే చేతిలో పడువస్తువు; భవిష్యత్తులో ఎక్కువ లభించు దానికంటె మెరుగు
नकद-खाँ–पुं॰ వాడుకలోనున్న నాణెము
नकद-जान–स्त्री॰ ఆత్మ.
नकद-दम–क्रि॰वि॰ ఒంటరిగా.
नकद-माल–पुं॰ శ్రేష్ఠమైన సరుకు.
नकफूल–पुं॰ ముక్కుపుడక.
नकदी–वि॰ సిద్ధముగానున్న; వెంటనే పనికి ఉపకరించు.
नकब–स्त्री॰ దొంగతనమునకు గోడకు వేసిన కన్నము.
नकब-जन–पुं॰ కన్నము వేయువాడు.
नकब-जनी–स्त्री॰ కన్నము వేయుట.
नकबेसर–स्त्री॰ ముక్కుబేసరి.
नकल–स्त्री॰ ప్రతిలిపి; నకలు.
नकल-नवीस–वि॰ నకళ్లువ్రాయువాడు
नकले-मजहन–पुं॰ మతముమార్పిడి; స్వమతమును వదిలిపెట్టి మరియొక అన్యమతమును స్వీకరించువాడు.
नकाब– మహమ్మదీయ స్త్రీలు ముఖము మీద ధరించుముసుగు.
नकियाना– अ॰क्रि॰ ముక్కుతో మాట్లాడుట; ఎక్కువగా హైరానగుట.
नकीज–वि॰ పడగొట్టువాడు ; स्त्री॰ అస్తిత్వవినాశము; వైరము.
नकीब–पुं॰ వందిమాగధులు; వైతాళికులు
नकुल–पुं॰ ముంగిస.
नकेल–स्त्री॰ కొన్నిపశువులకు వేయు ముక్కుతాడు.
किसी की नकेल हाथ में होना–पुं॰ ఒకడు మరియొకని వశములో నుండుట
नक्का–पुं॰ సూదిబెజ్జము.
नक्का[illegible]ना–पुं॰ నౌబతఖానా.

नक्कारखाने मे तूती की आवाज कौन सुनता है–పు॰ మహానుభావుల సమక్షములో నగణ్యులమాట ఎవరు లక్ష్య పెడతారు?
नक्कारची–పు॰ నగారావాయించువాడు
नक्काश–పు॰ దుందుభి.
नक्काल–పు॰ నకలుచేయువాడు; విదూషకుడు.
नक्काश–పు॰ నగిషీపనిచేయువాడు.
नक्काशी–स्त्री॰ నక్కాషిపని.
नक्की–वि॰ దృఢమైన; పక్కాఅయిన.
नक्कू–वि॰ పెద్దముక్కు గలవాడు; తన్ను తను మరచి గొప్పగా భావించివేరుగా ప్రవర్తించువాడు; పరిహాసము పాలు అగువాడు.
नक्र–पु॰ నక్షత్రము; మొసలి; ముక్కు.
नक्श–वि॰ అంకితమైన; చిత్రింపబడిన; पु॰ బొమ్మ; చిత్రము; తాయత్తు
नक्श बैटना–पु॰ అధికారము స్థిరపడుట
नक्शा–पु॰ పటము; ప్రకృతి; ఆకారము; చట్టము
नक्शानवीस–पु॰ పటము గీయువాడు; చిత్రము వేయువాడు
नक्शी–वि॰ లతాపుష్పములు కుట్టబడిన
नक्शे-आब–पु॰ నీటిమీదగీసిన గీతలేక చిహ్నము; క్షణభంగురము.
नख–पु॰ గోరు.
नख़–स्त्री॰ గాలిపటపు దారము.
नखना–अ॰क्रि॰ ఉల్లంఘించుట; దారి దాటుట; स॰क्रि॰ ఉల్లంఘించుట; దాటుట; వినష్టపరచుట.
नखरा–पु॰ ఒయ్యారము; చాంచల్యము; తుంటరితనము; హావభావము.
नखरीला–वि॰ హావభావములుగల; ఒయ్యారపు నడతగల.
नखरेबाज–वि॰ दे॰ नखरीला.
नखलिस्तान–पु॰ ఎడారిలోని పచ్చని ప్రదేశము; జలాశయము ఎడారిలోని ఖర్జూరవనము.
नखवत–स्त्री॰ అభిమానము; గీర; బడాయి
नखास–पु॰ పశువులను, ముఖ్యముగా గుఱ్ఱములను విక్రయించు బజారు.
नखियाना–स॰क्रि॰ గిల్లుట; గీరుట; రక్కుట.
नखोटना–स॰क्रि॰ दे॰ नखियाना.
नखल–पु॰ ఖర్జూరపుచెట్టు.
नखल-बन्द–पु॰ తోటమాలి.
नग–पु॰ పర్వతము; వృక్షము; రత్నము; నగ.
नगण्य–वि॰ లెక్కకురాని; తుచ్ఛమైన.
नगपति–पु॰ హిమాలయ పర్వతము; చంద్రుడు; శివుడు.

नगद–पु॰ दे॰ नकद.

नगमा–पु॰ दे॰ नग्मा.

नगाड़ा, नगरा–पु॰ నగారా.

नगीच–क्रि॰वि॰ दे॰ नजदीक.

नग्ज–वि॰ శ్రేష్ఠమైన.

नग्न–वि॰ నగ్నముగు.

नग्मा–पु॰ గేయము; రాగము; మధుర స్వరము.

नघना–अ॰क्रि॰ लाँघना.

नचनिया–पु॰ నర్తకుడు

नचनी–वि॰ ఇటూఅటూ తిరుగుస్త్రీ; నృత్యము చేయుస్త్రీ.

नचवैया–पु॰ दे॰ नचनिया.

नचाना–स॰क्रि॰ ఆడించుట; నృత్యము చేయించుట.

नाच नचाना–पु॰ వేధించుట; వ్యాకుల పరచుట.

नजदीक–वि॰ సమీపమున; దగ్గరగ.

नजम–स्त्री॰ పద్యము; గేయము; కవిత్వము.

नजर–स्त्री॰ దృష్టి; చూపు; కటాక్షము; కానుక; లంచము ఇచ్చుట.

नजर पड़ना–पु॰ కనిపించుట; नजर फिरना–पुं॰ కోపించుట; नजर बाँधना–पु॰ కనికట్టు; नजर मे तौलना–पु॰ చూపుద్వారా ఎదుటవాని గుణ గుణములు తూచి నిర్ణయించుట

नजर उतारना–म॰ దిష్టితీయుట.

नजर लगना–पु॰ దిష్టితగులుట.

नजर-अन्दाज–वि॰ దృష్టితప్పిన.

नजर गाह–स्त्री॰ నాట్యశాల.

नजर-गुजर–स्त्री॰ చెడుదృష్టి; దిష్టి

नजरना–स॰क्रि॰ చూచుట; దిష్టిపెట్టుట; దృష్టిసారించుట.

नजरबंद–वि॰ పహరాలోనుండు; पुं॰ గారడీ; కనికట్టు.

नजर-बाग–पु॰ భవనమును ఆనుకొని ఉండు ఉద్యానవనము

नजर-बाज–वि॰ తీక్షణ దృష్టిగల; సూక్ష్మ గ్రాహి; చురుకైన.

नजर-सानी–स्त्री॰ పరీక్ష నిమిత్తం విషయమును మరల చూచుట.

नजर-हाया–वि॰ దృష్టిసారించువాడు; దిష్టిగొట్టువాడు.

नजराना–पु॰ కానుక, ఉపహారము स॰क्रि॰ దిష్టితగులుట, బహూకరించుట.

नजला–पुं॰ రొంప; పడిశము.

नजाकत–स्त्री० సౌకుమార్యము,నాజూకు తనము.

नजात–स्त्री० ముక్తి; మోక్షము; విముక్తి

नजाबत–स्त्री० కులీనత; సజ్జనత; సౌజన్యము.

नजामत–स्त्री० दे० निजामत.

नजारा–पुं० దృశ్యము; దృష్టి; ఓరచూపు; ప్రియుని ఆప్యాయముగా క్రీగంటి చూపు చూచుట.

नजारा-बाजी–स्त्री० ప్రేమ దృష్టితో చూచుట.

नजीब–पुं० కులీనుడు.

नजीर–पुं०ఉదాహరణము; దృష్టాంతము

नजूम;नुजूम–पुं० జ్యోతిషశాస్త్రము.

नजूमी; नुजूमी–पुं० జ్యోతిష్కుడు.

नजूल–पुं० దిగుట, వాలుట, హాజరగుట; రొంపవ్యాధి; సర్కారు వారిభూమి.

नज्जार–पुं० వడ్రంగి.

नज्जारी–स्त्री० వడ్రంగిపని.

नज्म–पुं० నక్షత్రము.

नज्म–स्त्री० ముత్యము; రత్నములను హారములో పొదుగుట; వ్యవస్థ; ఏర్పాటు

नज्ल–पुं० दे० नजूल.

[illegible] दे० नजर.

नट–पुं० నటుడు.

नटखट - वि० కొంటె; పోకిరి; నేర్పరి.

नटना–स०क्रि० నటించుట; అభినయించుట; తిరస్కరించుట

नतर;नतरु–क्रि०वि० नही तो లేకపోతే; అన్యథా.

नतिनी–स्त्री० नातिन; దౌహిత్రి, కూతురు కూతురు; మనుమరాలు.

नतीजा–पुं० పరిణామము; పర్యవసానము

नतु–क्रि०वि० नही तो; లేనిచో; కానిచో

नत्थी–स्त्री० ఎద్దుముక్కుతాడు; సంలగ్న పరిచిన-ఫైలు.

नथ–स्त्री० ఒకవిధమగు ముక్కుపుడక

नथना–पुं० ముక్కు అగ్రభాగము; ముక్కు గోళం; ముక్కురంధ్రం.

नथना फुलाना–पुं० ముక్కురంధ్రములు ఉబ్బించుట; కోపగించుట.

नथना–अ०क्रि० బెజ్జము వేయబడుట.

नथनी–स्त्री० బులాకి; అడ్డబాస.

नद–पुं० పెద్దనది.

नदराज–पुं० సముద్రము.

नदामत–स्त्री० సిగ్గు; లజ్జ; పశ్చాత్తాపము

नदारद–वि० అదృశ్యమైన; మాయమైన.

नदीदा–वि॰ ఎక్కడా ఏమీ చూడనటు వంటి; దిష్టిగొట్టువాడు; లోభి.

नदीम–पु॰ సహచరుడు; సఖుడు.

नदी–स्त्री॰ నది; జీవనది.

नदी नाव संयोग–पु॰ కాకతాళ న్యాయము; అనుకోకుండా.

नदीश–पु॰ సముద్రము ఏర్పడ్డ సంబంధము

नद्दाक–पु॰ धुनिया; దూదేకువాడు.

ननद–स्त्री॰ భర్తసోదరి; ఆడబిడ్డ.

ननदोई–पु॰ భర్తసోదరిభర్త; ఆడబిడ్డభర్త

ननसार–स्त्री॰ తల్లితండ్రి ఇల్లు.

ननिया ससुर–पु॰ భర్త తల్లితండ్రి.

ननिहाल–पु॰ दे॰ ननसार.

नन्हा–वि॰ बहुत छोटा; చాలచిన్న.

नपाई–स्त्री॰ కొలత; కొలతకూలి.

नपाक–वि॰ नापाक; అపవిత్రమైన.

नपुंसक–पु॰ నపుంసకుడు; మగతనము లేనివాడు.

नपुआ–पु॰ కొలపాత్ర.

नफर–पु॰ దాసుడు; సేవకుడు.

नफरत–स्त्री॰ ఏవగింపు; ఘృణ.

नफरी–स्त्री॰ కూలివాని ఒకరోజు కూలి లేకదినకూలి; కూలిరోజు.

नफस–पु॰ శ్వాస-ప్రశ్వాస; క్షణము.

नफस-परवर–वि॰ మనోహరమైన.

नबी–पु॰ ఈశ్వరునిదూత.

नब्ज–स्त्री॰ నాడి.

नब्ज चलना–पु॰ నాడిఆడుట.

नब्ज छूटना–पु॰ నాడిఆడకపోవుట; చనిపోవుట.

नभ–पु॰ ఆకాశము.

नम–वि॰ తడిసిన.

नमक–पु॰ ఉప్పు; లవణము.

नमक अदा करना–पु॰ కృతజ్ఞత చూపుట

नमक मिर्च मिलाना या लगाना–पु॰ లేనిపోని చిలవలు, పలవలు కలిపి వర్ణించుట; नमक फूटकर निकलना–मु॰ కృతఘ్నతకు దండన పొలగుట.

नमकख्वार–वि॰ ఉప్పు తినువాడు; ఆశ్రయములో నుండువాడు.

नमकसार–पु॰ ఉప్పుకొఠారు.

नमकहराम–पु॰ కృతఘ్నుడు.

नमकहलाल–पु॰ కృతజ్ఞుడు.

नमकीन–वि॰ ఉప్పు కలిసిన; ఉప్పురుచి గల; అందమైన మనోహరమైన; पु॰ ఉప్పుకలసిన పక్వానము.

नमगीरा–पु॰ మంచునుండి రక్షణ కల్పించు డేరా.

नमगीर-शामियाना–पुं॰ दे॰ नमगीरा.
नमदा–पुं॰ దట్టపునేతగతల ఉన్నివస్త్రము
नमन–पुं॰ వంపు; నమస్కారము; ప్రణామము.
नमस्ते–पुं॰ మీకు నా నమస్కారము.
नमाज–पुं॰ మహమ్మదీయుల ప్రార్థన.
नमाजी–पुं॰ నమాజు చదువువాడు.
नमाना–स॰क्रि॰ లొంగతీసి వశపరచుకొనుట
नमिश–स्त्री॰ ఒకవిధమగు పాలకోవా.
नमूद–स्त्री॰ ఉదయము; ఆవిర్భావము; ప్రసిద్ధి; డాబుసరి; డాంబికము; అభిమానము.
नमूना–पुं॰ बानगी; నమూన, మాదిరి.
नम्र–वि॰ विनीत; వంగిన; వినయము గల.
नम्रता–स्त्री॰ వినయము; అణుకువ.
नय–पु स्त्री॰ నీతి; నమ్రత; स्त्री॰ నది.
नयन–पुं॰ కన్ను; నేత్రము.
नयना–अ॰क्रि॰ వంగుట; వ్రేలాడుట; पुं॰ నేత్రము; కన్ను.
नयनागर–वि॰ నీతిజ్ఞుడు.
नयनी–स्त्री॰ కనుపాప.
नयशील–वि॰ నీతిజ్ఞుడు; వినయముగల
नया–वि॰ క్రొత్త; నూతనమగు.
नया-नबेला–वि॰ నవయువకుడు; నౌజవానుడు.
नर–पुं॰ మనిషి; పురుషుడు; విష్ణువు; శివుడు; అర్జునుడు.
नरकट–पुं॰ కలములు, చాపలు తయారు చేయుటకు ఉపకరించు బెత్తములు గల ఒక ప్రసిద్ధిమైన మొక్క.
नरगिस–स्त्री॰ఉర్దూకవిత్వములో కన్నుతో పోల్చు ఒక ప్రసిద్ధమైన పువ్వు.
नरदन–स्त्री॰ గర్జనము.
नरदमा, नरदा–पुं॰ नाबदान; మురుగు కాలువ.
नरदारा–पुं॰ నపుంసకుడు; పిరికిపంద.
नरम–वि॰ మెత్తని; కోమలమైన.
नरमा–स्त्री॰ బూరుగదూది.
नरमी–स्त्री॰ మెత్తదనము; కోమలత.
नरसों–क्रि॰वि॰ గడచిన నాల్గవరోజు; రాబోవు నాల్గవరోజు.
नराच–पुं॰ బాణము.
नरी–स्त्री॰ సెగపై ఉడకబెట్టి మెత్తపరచిన తోలు.
नर्तक–पुं॰ నర్తకుడు; నృత్యము చేయువాడు
नर्तकी–स्त्री॰ నర్తకి; నృత్యము చేయునది
नर्दन–पुं॰ భయంకరమైన ధ్వని.
नर्म–पुं॰ పరిహాసము; వినోదించు సఖుడు

नर्मद–पुं॰ హాస్యగాడు; వినోదప్రియుడు

नल–पुं॰ కుళాయి; పంపుగొట్టము; మురికి కాలువ.

नलिनी–स्त्री॰ కమలము; తామర.

नलिनीरुह–पुं॰ కమలతూడు.

नलुआ–पुं॰ పశువులకు మందు పోయు వెదురు గొట్టము.

नव–वि॰ క్రొత్త; నూతనమగు.

नवना–अ॰क्रि॰ వంగుట

नवनीत–पुं॰ मक्खन; వెన్న.

नवरंग–वि॰ అందమైన రూపముగల; సుందరమైన.

नवरंगी–वि॰ నవ్వుముఖము; ఆనంద స్వభావముగల; నిత్యము సంతోష ముగా నుండువాడు.

नवल–पुं॰ క్రొత్త; నవీనమగు; యువ్వన ములో నున్న.

नवला–स्त्री॰ యువతి.

नवा–स्त्री॰ సంగీతము.

नवाई–स्त्री॰ నమ్రత.

नवागत–वि॰ క్రొత్తగా వచ్చిన; అతిథి.

नवाज–वि॰ దయార్ద్రతగల; జాలిచూపు గల.

नवाजिश–स्त्री॰ దయ, అనుగ్రహము.

नवाड़ा–पुं॰ నావర; ఒక విధమగు చిన్న పడవ; పడవతో చక్కర్లుకొట్టు ఒక క్రీడ.

नवाना–स॰क्रि॰ వంచుట; వినమ్రపర చుట.

नवाब–पुं॰ మొగలు చక్రవర్తుల ద్వార నియోగింపబడిన ఒక ప్రాంతపు శాసకుడు.

नवाबजादा–पुं॰ నవాబుకొడుకు; విలాస వంతుడు

नवाबी–स्त्री॰ నవాబుపదవి; విలాసము; దూబరాఖర్చు.

नवासा–पुं॰ దౌహిత్రుడు; కూతురు కొడుకు - మనుమడు.

नवाह–पुं॰ తొమ్మిది దినములలో జరుగు కార్యము.

नविश्त–स्त्री॰ దస్తావేజు.

नविश्ता–वि॰ వ్రాయబడిన; पुं॰ ప్రార బ్ధము, అదృష్టము.

नवीन–वि॰ తాజా, నవీనమగు, అపూర్వ మైన; నవయువకుడు.

नवीस–पुं॰ లేఖకుడు.

नवीसी–स्त्री॰ వ్రాత.

नवेद–पुं॰ ఆహ్వానపత్రము; ఆహ్వానము
नवेला–वि॰ క్రొత్త; నవీనమగు; యువకుడు.
नवोढा–स्त्री॰ కొత్తగా పెళ్లిఅయిన స్త్రీ; నవయౌవ్వనవతి.
नशना–अ॰क्रि॰ నశించుట.
नशा–पुं॰ మత్తుపదార్థ సేవనము వలన కలుగు మత్తు లేక మదము.
नशा किरकिरा होना–पुं॰ సంభవించిన అనర్థము కారణంగా ఆనందము మధ్యలోనే చెడిపోవుట.
नशा-खोर–पुं॰ మత్తుపదార్థముల సేవనకు లోనైనవాడు.
नशा हिरन होना–मु॰ అనూహ్యమైన ఘటనవలన మత్తు పూర్తిగా దిగిపోవుట.
नशात–पुं॰ ప్రాణి, జీవి; दे॰ निशात
नशीन–वि॰ కూర్చున్న; విరాజిల్లిన
नशीनी–स्त्री॰ కూర్చుండుట; విరాజిల్లుట
नशीला–वि॰ మత్తు కలిగించునది; మాదకమైన.
नशेब–पुं॰ పల్లపుభూమి.
नशेबाज–वि॰ అలవాటుగా మత్తుపదార్థములు సేవించువాడు.
नशोहर–वि॰ నాశకుడు.
नश्तर–पुं॰ ఒపరేషను చేయుటకు ఉపకరించు ఒకవిధమగు కత్తి.
नश्वर–वि॰ నశించునట్టి.
नष्ट–भ्रष्ट–वि॰ పూర్తిగా భగ్నమైన; ధ్వంసమైన.
नसब–पुं॰ కులము; వంశము.
नसब-नामा–पुं॰ వంశవృక్షము; వంశావళి
नसर; नस्र–स्त्री॰ గద్యము; సాయము; పక్షపాతము; पुं॰ రాబందు.
नसल–स्त्री॰ दे॰ नस्ल.
नसवार–स्त्री॰ నశ్యము; ముక్కుపొడుము
नसाना–अ॰क्रि॰ నశించుట.
नसीनी–स्त्री॰ सीढी; నిచ్చెన.
नसीब–पुं॰ అదృష్టము; ప్రారబ్దము.
नसीब होना–पुं॰ లభించుట; ప్రాప్తించుట
नसीब-वर–वि॰ సౌభాగ్యశాలి; అదృష్టవంతుడు.
नसीबा–पुं॰ दे॰ नसीब.
नसीम–स्त्री॰ శీతల, మంద సుగంధిత వాయువు; మలయమారుతము.
नसीमे सहर या नसीमें सहरी–यौ॰ ఉదయకాలమున వీచు పిల్లవాయువు
नसीहत–स्त्री॰ ఉపదేశము; మంచి సలహా

नसेनी–स्त्री॰ सीढी; నిచ్చెన.

नस्ल–स्त्री॰ సంతానము; వంశము; కులము.

नस्सार–पु॰ మంచిగద్య లేఖకుడు.

नहँ–पु॰ दे॰ नाखून.

नहछू–पु॰ వివాహసందర్భమున వరుని కాళ్ళు-చేతులగోళ్లు తీసి గోరింటాకు పెట్టు ఒక ఆచారము.

नहन–पु॰ బావినుండి మోటారుపైకి లాగుటకు కట్టు గట్టి మోకు.

नहर–स्त्री॰ కాలువ.

नहरनी–स्त्री॰ గోళ్లు తీయుటకు మంగలి దగ్గర ఉండు గోరుగల్లు.

नहला–पुं॰ పేకాటలోని తొమ్మిదిబంతి, మణేలా.

नहसुत–पु॰ గోటిగీరు.

नहान–पुं॰ స్నానపర్వము; మైల మొ॥వి అంతమైన దినము చేయు స్నానము.

नहाना–अ॰क्रि॰ స్నానము చేయుట.

नहार–वि॰ ప్రాతఃకాలము నుండి ఏమీ తిననివాడు.

नहारी–स्त्री॰ అల్పాహారము.

नहीं–अव्य॰ నిషేధము ;సూచించు శబ్దము - లేదు; కాదు.

नहीं तो–पुं॰ లేనిచో; **नहीं सही**–पुं॰ అయినా పరవాలేదు; లేకపోతే లేకపోనీ

नहीब–पुं॰ భయము; దోపిడి.

नहूसत–स्त्री॰ ఔదాసీన్యము; అశుభ లక్షణము.

नाँघना–स॰क्रि॰ దాటుట; ఎగిరిదాటుట

नाँद–स्त्री॰ పశువులమేత, నీరుకొరకు ఉపయోగించుతొట్టి.

ना– अव्य॰ నిషేధసూచక శబ్దము -లేదు, కాదు.

ना-आशना–वि॰ అపరిచితమైన, తెలియని.

ना-इत्तफाकी–स्त्री॰కలయిక లేకపోవుట, వైరము.

नाइन–स्त्री॰ మంగలిజాతిస్త్రీ.

नाई–वि॰ సదృశమైన; తుల్యమైన; स्त्री॰ సమానస్థితి.

नाई–पु॰ మంగలి, మంగలి మనిషి.

नाउम्मेद–वि॰ ఆశారహితమగు; హతాశుడు

नाउम्मेदी–स्त्री॰ నిరాశ; హతాశ.

नाऊ–पु॰ नाई ; మంగలి.

नाकंद–वि॰ गँवार ; చదువు సంధ్యలేని మూర్ఖుడు; రెండుసంవత్సరము ల లోపు వయసుగల గుఱ్ఱపుపిల్ల.

नाक-स्त्री॰ ముక్కు.

नाक कटना-मु॰ అప్రతిష్ఠపాలగుట.

नाक-कान काटना-मु॰ పెద్దగా దండించుట, శిక్షవిధించుట.

नाक का बाल-मु॰ ఎల్లప్పుడు వెను వెంటనుండు స్నేహితుడు; ఘనిష్ఠమైన మైత్రి.

नाकों चने चबवाना-मु॰ ఎక్కువ వేధించుట; కలవరపరచుట

नाक भौ चढाना या सिकोड़ना-मु॰ ముఖము చిట్లించుట; కోపగించుట.

नाकों रगड़ना-पु॰ దేవిరించుట.

नाक सिनकना-पु॰ గట్టిగా ముక్కు చీదుట

नाकड़ा-पुं॰ ముక్కుకు సంబంధించిన ఒక వ్యాధి.

नाकदर-वि॰ మర్యాదహీనుడు; గౌరవ హీనుడు .

नाकदरी-स्त्री॰ మర్యాదహీనత; గౌరవ హీనత.

नाका-स्त्री॰ ఆడ ఒంటె.

नाका-पु॰ ప్రవేశద్వారము; వీధి, మార్గము మొ॥ వాని ఆరంభప్రవేశ ద్వారము పన్నువసూలు చేయు ద్వారము; సూది బెజ్జము.

नाका छेकना या बाँधना రాకపోకల మార్గము మూసివేయుట.

नाका बंदी-स्त्री॰ రాకపోకల మార్గములను పూర్తిగా మూసివేయుట; రాకపోకల మార్గముల యందు కాపలా ఉండుట.

ना काबिल-वि॰ అయోగ్యమగు, అసమర్థమగు.

नाकाम;ना-कारा-वि॰ మనోరథము సిద్ధించని; నిరాశపడిన; పనికిమాలిన

नाकामयाब-वि॰ ఫలించని, అసఫలమైన

नाकिस-वि॰ చెడ్డ; తుచ్ఛమైన.

नाकिल-वि॰ నకలుచేయువాడు; అనుసరించువాడు.

नाकूस-पु॰ శంఖము.

नाकेदार-पुं॰ కాపలా సిపాయి; వచ్చే పోయేవారి నుండి పన్నువసూలు చేయుఅధికారి.

नाकेबंदी-स्त्री॰ दे॰ नाकाबदी.

नाखना-स॰क्रि॰ పాడుచేయుట; ధ్వంసం చేయుట.

नाखलफ-वि॰ नालायक; అయోగ్యుడు.

नाखुदा-पुं॰ నావికుడు.

नाखुन-पु॰ नाखून ; గోరు.

नाखुश–वि॰ అప్రసన్నమైన; కుపితమగు.
नाखुशी–स्त्री॰ అప్రసన్నత; కోపము.
नाग–पु॰ సర్పము; పాము; ఏనుగు.
नागबेल–स्त्री॰ తమలపాకు తీగ; తమల పాకు.
नागर–वि॰ నగరసంబంధమైన; पु॰ నగర నివాసి; ప్రవీణుడు.
नागरमोथा–पु॰ తుంగగడ్డి.
नागरी–स्त्री॰ నగరవాసిని; సభ్యతగలస్త్రీ
नागवल्ली–स्त्री॰ दे॰ नागबेल.
नागवार–वि॰ అప్రియమైన; నచ్చని
नागहाँ–क्रि॰वि॰ एकाएक; అకస్మాత్తుగా; హఠాత్తుగా.
नागा–स्त्री॰ నాగాజాతిమనిషి; ఒక విధ మగు దిగంబర సాధువు; అనుప స్థితి-నాగా.
नागिन–स्त्री॰ ఆడపాము; నాగాజాతి స్త్రీ అశుభలక్షణముగా పరిగణింపబడు వీపుమీద వెంట్రుకల సుడి.
नाच–पु॰ నృత్యము.
नाचघर; नाचमहल–पु॰ నృత్యశాల.
नाचरंग–पु॰ఆమోదప్రమోదము; ఉత్స వము.
नाचाक–वि॰ సుస్తీగానున్న; బక్కచిక్కిన, నీరసమైన .
नाचार–वि॰ గత్యంతరములేని.
नाचीज–वि॰ తుచ్ఛమైన; నికృష్టమైన; పనికిమాలిన.
नाज़–पु॰ अनाज ; ధాన్యము.
नाज़–पु॰ ఒయ్యారము; మిడిసిపాటు; గీర
नाज उठाना–पु॰ కులుకుట.
नाज़नीं–स्त्री॰ సుందరి, అందకత్తె.
नाज़-बालिश–पु॰ మెత్తని బాలీసు.
नाजाँ–वि॰ అభిమాని, గర్విష్టి
नाजायज–वि॰ నియమవిరుద్ధమైన; అను చితమైన.
नाजिम–वि॰ ప్రబంధకర్త
नाजिर–पु॰ చూచువాడు; కోర్టులేక కార్యా లయపు ప్రధానలేఖకుడు; అంతః పురము; వేశ్యలను తార్చువాడు.
नाजिल–वि॰ పతితమగు; క్రిందపడునట్టి
नाजिला–पु॰ విపత్తు; సంకటము; ఆపద
नाजिश–स्त्री॰ గీర; దంభము.
नाजिन्स–वि॰ ఇతరజాతికి లేక వర్గమునకు సంబంధించిన; కలయని; అయోగ్య మైన; అసభ్యమైన.

नाज़ुक–वि. నాజూకు; కోమలమైన; సున్ని తమైన.

नाज़ुक-मिजाज–वि. ఏమాత్రపు కష్ట మును ఎదుర్కొనలేని; సుతి మెత్తని స్వభావముగల.

नाज़ुक-कलाम–वि. సూక్ష్మాతి సూక్ష్మ విషయములు వివరించువాడు.

नाज़ुक–तबा–वि. दे. नाज़ुक–मिजाज

नाज़ु की–स्त्री. नजाकत; కోమలత, మార్దవము; గీర; అభిమానము.

नाजेब–वि. అందవికారమైన; కురూప ముగల.

नाज़ी–स्त्री. ప్రియురాలు; బహుముద్దు లొలుకు సుందరాంగి.

नाट–पु. నృత్యము; అనుకరణ; నకలు.

नाटना–अ.क्रि. తొలిగిపోవుట; మాట తప్పిపోవుట; स.क्रि. తిరస్కరించుట

नाटा–वि. పొట్టి, కురచ.

नाठा–वि. लावारिस వారసులు లేనివాడు

नाड़ा–पु లంగా; పయిజామా మొ॥వాని బొందు.

नाड़ी–स्त्री. నాళము (రక్తనాళము).

नात–पु. బంధువులు; సంబంధీకులు; సంబంధము.

नातरफदार–वि. ఏపక్షము: ్రహించని వాడు; తటస్థుడు.

नातरु–अव्य. नही तो ;లేనిచో;అటుల కానిచో.

नातवाँ–वि. దుర్బలమైన; అసమర్థమైన.

नाता–पु. బంధుత్వము; సంబంధము.

नाताकत–वि. శక్తిలేనివాడు; బలము లేనివాడు.

नातिक–पु. వాగ్ధాటిగలవాడు; బుద్ధి మంతుడు.

नातिका– पुं. వాక్ శక్తి.

नाती–पु. మనుమడు.

नाते–क्रि.वि. సంబంధముగా, ~~ఈ~~ కారణ ముగా; కొరకు.

नातेदार–वि. బంధు-బాంధవులు.

नाथना–स.क्रि. పశువులకు ముక్కుతాడు వేసి వశపరచుకొనుట.

नादान–वि. తెలియని; అమాయకమైన; అబోధమైన.

नादानी–स्त्री. తెలివిలేమి; అజ్ఞానము.

नादार–वि. బొత్తిగాలేనివాడు; కడుపేద.

नादिम–वि. సిగ్గునొందిన.

नादिया–पु. గంగిరెద్దు.

नादिर–वि॰ అద్భుతమైన; విలక్షణమైన భారతదేశము పై దండెత్తిననాదిర్షా అనుపారసీ దేశపు చక్రవర్తి.

नादिर गरदी;नादिरशाही–स्त्री॰ నాదిర్షా చేసిన దుండగములు, నరహత్యలు; అత్యాచారములు, అరాచకము.

नादिरी–स्त्री॰ ఒక విధమగు జుబ్బా; పేక లోని ఆసుముక్క.

ना-दिहन्द–वि॰ డబ్బు తీసుకుని ఇచ్చు టకు పేచీలు పెట్టుచూ జగడము లాడువాడు.

नादीमा–वि॰ ఎప్పుడూ ఎక్కడా ఏమీ చూడని; కాని తినుబండారములు మాత్రము చూచువాడు.

नानास्सत नागुरुस्त–वि॰ సరికాని; అను చితమైన; అయోగ్యమైన.

नान–स्त्री॰ రొట్టె (నానురొట్టె).

नानकार–पुं॰ జీవననిర్వహణ నిమిత్త మిచ్చు డబ్బులేక భూమి.

नान-खताई–स्त्री॰ ఒక విధమగు మిఠాయి.

नान-पाव–स्त्री॰ ఒకవిధమగు మంద పాటి రొట్టె; పావురోటీ.

नान-बाई–पुं॰ రొట్టెలు తయారుచేసి అమ్మువాడు.

नाना–पुं॰ పుదీనా; మాతామహుడు; वि॰ అనేకములగు.

नानिहाल–पु॰ తల్లిపుట్టిల్లు.

नानी–स्त्री॰ అమ్మమ్మ.

नानी याद आना या मर जाना–मु॰ గొప్పవిపత్తు వలన కల్లోలిత మగుట.

नाप–स्त्री॰ కొలత.

नापजोख; नापतौल–स्त्री॰ కొలత లేకతూనిక.

नापना–स॰क्रि॰ కొలచుట.

सिर नापना–पु॰ सिर काटना; తల నరుకుట.

नापसंद–वि॰ నచ్చని; అప్రియమైన.

नापाक–वि॰ అశుభ్రమైన; అపవిత్రమైన.

नापायदार–वि॰ మన్నికలేని; క్షణభంగు రమైన.

नापित–पु॰ नाई మంగలి.

नापैद–वि॰ పుట్టని; అలభ్యమగు.

नाफ–स्त्री॰ బొడ్డు; నాభి.

नाफहम–वि॰ బుద్ధిలేని, తెలివిలేని; బుద్ధిహీనుడు.

नाफहमी–स्त्री॰ అజ్ఞానము; మౌఢ్యము.

नाफा–पु॰ కస్తూరి మృగపు నాభిలో ఉండు కస్తూరి తిత్తి.

नाफिर–वि॰ఏవగించువాడు; అసహ్యించుకొనువాడు.

नाबदान–पुं॰ మురికికాలువ.

नाबालिग–वि॰ యుక్తవయస్కుడుకాని.

नाबूद–वि॰ వినష్టమైన, ధ్వంసమైన.

नाभक–पुं॰ కరక్కాయ.

नामंजूर–वि॰ అగ్రాహ్యమైన; స్వీకరింపబడని.

नाम–पुं॰ పేరు; నామము.

नामक–वि॰ नामवाला; పేరుగల; అనెడు.

नामजद–वि॰ ఒకస్థానమునకు నియమింపబడిన; ప్రసిద్ధమైన.

नामधाम–पुं॰ పేరు; ఊరు; అడ్రసు.

नाम-निशान–पुं॰ చిహ్నము; జాడ.

नामपट्ट–पुं॰ సైనుబోర్డు.

नामर्द–वि॰ నపుంసకుడు.

नामलेवा–पुं॰పేరుతలచువాడు; వారసుడు.

नामवर–वि॰ मशहूर ; ప్రసిద్ధిజెందిన.

नामशेष–वि॰ పేరుమాత్రము మిగిలిన; కీర్తిశేషుడైన.

नामहद्द–वि॰ హద్దులేని; అంతులేని.

नामा–पुं॰ పత్రము; ఉత్తరము.

नामांतर–पुं॰ పర్యాయము; ఒకేవ్యక్తి లేక వస్తువుకు మరొకపేరు.

नामाकूल–वि॰ అయోగ్యమైన; అనుచితమైన.

नामलूम–वि॰ తెలియని; అజ్ఞాతమైన; అపరిచితమగు; అప్రసిద్ధమగు.

नामावली–स्त्री॰ నామావళి; పేర్లవరుస.

नामानिगार–वि॰ సమాచారము లందించువాడు; సంవాదదాత; రిపోర్టరు.

नामी–वि॰ నామధారి; ప్రఖ్యాతమైన.

नामुआफिक–वि॰ అనుపయుక్తమైన; అనుకూలమైన; నచ్చని.

नामुबारक–वि॰ అశుభమైన.

नामुनासिब–वि॰ అనుచితమైన.

नामुमकिन–वि॰ అసంభవమైన.

नामुराद–वि॰ విఫలమనోరథుడు; దురదృష్టవంతుడు.

नामूस–स्ती॰ మంచిపేరు; ప్రతిష్ఠ; పాతివ్రత్యము; లజ్జ.

नामूसी–स्त्री॰ అప్రతిష్ఠ; అగౌరవము; అపకీర్తి; అవమానము.

नामौजूँ–वि॰ అనుపయుక్తమైన; అనుచితమైన.

नायजा–पुं॰పురుషేంద్రియము; లింగము.

नायन–स्त्री॰ మంగలిజాతిస్త్రీ; మంగలివాని భార్య.

नायब–स्त्री॰ ఇతరుల తరపున పని చేయువాడు; నాయకుడు సహాయకుడు.

नायाब–वि॰ దుర్లభమైన; శ్రేష్ఠమైన.
नारंगी–स्त्री॰ నారింజకాయ.
नार–स्त्री॰ మెడ, గొంతు; దానిమ్మ.
नारकी–वि॰ నరకమునకు వెళ్లదగిన; పాపి.
ना-रवा–वि॰ అనుచితమైన.
नारा–पु॰ లాగు, లంగా వాటిబొందు; నాడా, నినాదము (Slogan).
नाराच–पुं॰ బాణము.
नाराज–वि॰ కోపించిన; కుపితుడగు.
नाराजगी;नाराजी–स्त्री॰ కోపము.
नारियल–पु॰ నారికేళము; కొబ్బరికాయ లేక చెట్టు.
नारी–स्त्री॰ మహిళ; స్త్రీ.
नाल–स्त्री॰ నాళము; తూడు; బొడ్డు నరము లేకతాడు.
नालाँ–वि॰ ఏడ్పుగొట్టు; ఏడుస్తూ భగవంతుని ప్రార్థించువాడు.
नाला–पुं॰ వాగు; కాలువ.
नालायक–वि॰ అయోగ్యమైన; అనుపయుక్తమైన.
नालिका–स्त्री॰ చిన్నతూము; చిన్న కాలువ.
नालायकी–स्त्री॰ అయోగ్యత.
नालिश–स्त्री॰ ఫిర్యాదు; రిపోర్టు.
नाली–स्त्री॰ చిన్నకాలువ లేక చిన్న నీటి బోది; నాళము (రక్త).
नाव–स्त्री॰ నావ, పడవ.
नावक–पु॰ పడవనడుపువాడు; తేనె టీగ కొండె; ఒకవిధమగు చిన్నబాణము.
नावक्त–वि॰ అనుచితమైన సమయమున; వేళకాని వేళ; क्रि॰वि॰ అదను కాని సమయమున.
नावाकिफ–वि॰ ఎరగని; పరియములేని.
नावाजिब–वि॰ అనుచితమైన.
नाशपाती–स्त्री॰ సీమరేగుపండు.
नाशाइस्ता–वि॰ అనుచితమైన; అసభ్యమైన.
नाशस्तगी–स्त्री॰ అనౌచిత్యము; అనుపయుక్తత; అసభ్యత.
नाशाद–वि॰ సంతోషములేని; ఖిన్నుడగు; అదృష్టములేని
नाश्ता–पु॰ అల్పాహారము.
नास–स्त्री॰ నస్యము; ముక్కుపొడుము.
नासजा–वि॰ అనుచితమైన.
नासदान–पु॰ పొడుముడబ్బా; పొడుంకాయ
नासना–स॰क्रि॰ నాశముచేయుట.
नासमझ–वि॰ బుద్ధిహీనుడు; మూర్ఖుడు.
नासह–वि॰ ఉపదేశించువాడు.
नासा–स्त्री॰ नाक; ముక్కు.
नासाज–वि॰ వ్యతిరేకమైన; తగని; అనారోగ్యమగు.
नासापुट–पु॰ ముక్కుగోళము.

नासिका–स्त्री॰ दे॰ नासा.
नासिर–वि॰ గద్యలేఖకుడు; సాయము చేయువాడు.
नासीर–पु॰ సైన్యపు అగ్రభాగము.
नासूर–पुं॰ త్వరగా మానని వ్రణము లేక గాయము; నాడీవ్రణము.
नाह–पुं॰ दे॰ नाच.
नाहक–क्रि॰वि॰ వృథాగా, నిరర్థకముగా.
नाहनूँह–स्त्री॰ లేదు లేదు అనుమాట; తిరస్కారము.
नाहर–पुं॰ సింహము; పెద్దపులి; మోదుగ పువ్వు.
नाही–अव्य॰ दे॰ नही.
निंदक–पुं॰ నిందించువాడు.
निंदा–स्त्री॰ నింద; దూషణ.
निंदाई–स्त्री॰ కలుపుతీత; కలుపుతీతకూలి.
निंदासा–वि॰ నిద్రమత్తులోనున్న; కునుకు తీయువాడు.
निंदित–वि॰ నిందింపబడుచున్న.
निंदिया–स्त्री॰ నిద్ర.
निंद्य–वि॰ నిందింపబడదగిన; చెడ్డ.
निंब–स्त्री॰ వేపచెట్టు.
निंबकौरी–स्त्री॰ వేపకాయ.
निंबू–पु॰ दे॰ नीबू
निःश्रेयस–पु॰ మోక్షము; విముక్తి; విజ్ఞానము.
निःस्पृह–वि॰ ఇచ్ఛలేని; లోభము లేని.
निआन–पु॰ పరిణామము.
निआमत; नियामत–स्त्री॰ దుర్లభపదార్థము; రుచిగలభోజనము; భాగ్యభోగ్యములు.
निकंदन–पुं॰ నాశము; వినాశము.
निकट–वि॰ దగ్గరగల; సమీపమున.
निकटता–स्त्री॰ సామీప్యము; సమీపత.
निकटवर्ती–वि॰ సమీపముననున్న.
निकम्मा–वि॰ పనిలేని; పనికిమాలిన.
निकर–पुं॰ సమూహము; గుంపు; రాశి, కుప్ప.
निकलना–अ॰क्रि॰ లోపలనుంచి బయటకు వచ్చుట లేకవెళ్లుట; ఉదయించుట.
निकाई–स्त्री॰ మీగడ; సౌందర్యము; శోభ.
निकाज–वि॰ दे॰ निकम्मा.
निकाना–स॰क्रि॰ दे॰ निराना.
निकाम–वि॰ दे॰ निकम्मा.
निकाय–पु॰ సమూహము; మంద; గుంపు; కుప్ప; నివాసస్థానము.
निकालना–स॰क्रि॰ బయటికితీయుట; లాగుట; వెడలగొట్టుట.
निकाला–पुं॰ బహిష్కరణ; వెలి.

निकास–पुं॰ మూలస్థానము; వంశానికి మూలము; రక్షణ ఉపాయము; తప్పించుకొనుటకు ఉపాయము లేక మార్గము; రాబడి.

निकासी–स्त्री॰ ప్రస్థానము; బయల్దేరుడు; ప్రభుత్వపు పన్నులు కట్టిన మీదట మిగిలినసొమ్ము; అమ్మకముకు సరుకు బయటకు పంపుట; అమ్మకము పన్ను (అక్ట్రాయి).

निकाह–पुं॰ మహమ్మదీయ మతాను సారము జరుగు వివాహము.

निकियाना–स॰क्रि॰ ఈకలు; చర్మమును ఏరి వేరుచేయుట.

निकुंज–पुं॰ పొదరిల్లు; లతాగృహము.

निकृष्ट–वि॰ నీచమైన; అధమమైన.

निकेत; निकेतन–पुं॰ ఇల్లు; నివాస గృహము; స్థానము.

निकोहिश–स्त्री॰ తిరస్కారము; బెదరింపు చివాట్లు.

निकैया–पुं॰ అందము; శోభ.

निक्षिप्त–वि॰ విసరివేసిన; త్యజించిన.

निखंग–पुं॰ दे॰ निषाग.

निखट्ट–वि॰ స్థిరములేని; కుదురులేని; పనికిమాలిన.

निखरना–अ॰क्रि॰ పరిశుభ్రమగుట; రాటుతేలుట.

निखरी–स्त्री॰ స్వచ్ఛమైన నేతి వంటకము.

निखारना–स॰क्रि॰ శుభ్రపరచుట; రాటు తేల్చుట; స్వచ్ఛపరచుట.

निखालिस–वि॰ విశుద్ధమైన; కల్తీలేని.

निखिल–वि॰ యావత్తు; సమస్తము.

निखोट–वि॰ దోషములేని; నిర్దోషమైన; स॰क्रि॰ నిస్సంకోచముగా; నిర్భయముగా.

निखोड़ना–स॰क्रि॰ గోళ్ళతో తుంచుట లేక కోయుట.

निगड़–स्त्री॰ ఏనుగుకాలికి కట్టుగొలుసు.

निगम–पुं॰ మార్గము; వేదము.

निगमागम–पुं॰ వేదశాస్త్రము.

निगराँ–वि॰ తనిఖీచేయువాడు; సంబాళించువాడు; రక్షకుడు.

निगरा–पुं॰ నీళ్లు కలవని రసము.

निगरानी–स्त्री॰ అజమాయిషీ; పరిశీలన.

निगरु–वि॰ తేలికైన; బరువులేని.

निगलना–स॰क्रि॰ మింగుట; ఇతరుల సొమ్ము మింగుట లేక కాజేయుట.

निगहबान–पुं॰ సంరక్షకుడు.

निगहबानी–स्त्री॰ సంరక్షణ; కాపుదల.

निगार–वि॰ చిత్తరవులు; లతలు మొ॥వి వ్రాయువాడు; గీయువాడు.

निगाली–स्त्री॰ నోటిలో పెట్టి పొగపీల్చు హుక్కాగొట్టము.

निगाह–स्त्री॰ దృష్టి; చూపు; భద్రత; జాగ్రత్త

निगूढ; निगूढा–वि॰ గుప్తమైన; రహస్యమైన; నిగూఢమైన.

निगोड़ा–वि॰ వెనకాముందూ ఎవరూలేని; వాడు; 'నా' అనేవారు ఎవరూలేని దురదృష్టవంతుడు; హేయమైన.

निगोड़ी–स्त्री॰निगोड़ा శబ్దమునకు స్త్రీ లింగరూపము.

निग्रह–पु॰ దమనము; నిగ్రహము; పీడ[illegible]ము.

नि[illegible]–पु॰ నిఘంటువు; శబ్దకోశము.

निघटना–अ॰क्रि॰ తరుగుట; తగ్గుట.

निघरघट–वि॰ కొంపగోడులేని; సిగ్గులేని.

निघरघट देना–पु॰ సిగ్గులేకుండా తన నిర్దోషత్వమును ఋజువు చేయు ప్రయత్నము చేయుట.

निघरा–वि॰ दे॰ निगोड़ा.

निचय–पु॰ సమూహము; నిశ్చయము; సంచయము.

निचला–वि॰ క్రిందవైపు (భాగము).

निचाई–स्त्री॰ క్రిందిభాగము; నైచ్యము.

निचान–स्त्री॰ ఏటవాలు.

निचुड़ना–अ॰क्रि॰ పిండబడుట.

निचोड़–पु॰ పిండగా వచ్చిన సారము; సారాంశము.

निचोड़ना–स॰क्रि॰ పిండుట; సారము తీయుట.

निचोर–पु॰ दे॰ निचोड़.

निचोरना–स॰क्रि॰ दे॰ निचोड़ना.

निचोल–पु॰ ముసుగు; ఓణీ; దుప్పటి

निछक्का–पु॰ ఏకాంతము; నిర్జన ప్రదేశము; విలక్షణత.

निछान–वि॰ విశుద్ధమైన; కల్తీలేని.

निछावर–स्त्री॰ సమర్పణ; దిగదుడుపు.

निछावर करना–पु॰ సమర్పించుట; పరిత్యజించుట.

(किसीपर) निछावर होना–पु॰ మరియొకని కొరకు ప్రాణత్యాగము చేయుట.

निछोह; निछोड़ी–वि॰ నిర్మలమైన; మమకారములేని; జాలిలేని.

निज–वि॰ స్వకీయమగు; తన.

निजका–पु॰ తన స్వంతమైన.

निजाअ–स्त्री॰ శత్రుత్వము; వైరము పోట్లాట.

निजाई–वि॰జగడమునకు సంబంధించిన.

निजाम–पु॰ ఏర్పాటు; వ్యవస్థ.

निजामत–स्त्री॰ వ్యవస్థ; బందోబస్తు; మహమ్మదీయ కాలపు శాసకుని కార్యాలయము.

निजी–वि॰ వ్యక్తిగతమైన: స్వకీయమైన.
निजू–वि॰ दे॰ निजी.
निजोर–वि॰ జోరులేని; శక్తిలేని.
निझरना–अ॰क्रि॰ రాలిపోవుట; తన నిర్దో షత్వమును ఋజువు చేసుకొనుట.
निझोल; निस्सल–पु॰ ఏనుగు.
निटोल–पु॰ పేట; పురము.
निठल्ला–वि॰ నిరుద్యోగి; పనిపాటులేని; ఖాళీగానున్న.
निठाला–पु॰ పనిపాటులేని సమయము; రాబడి లేని సమయము.
निठुर–वि॰ నిష్ఠురమైన; జాలిలేని; దయ లేని.
निठुरता; निठुराई–स्त्री॰ నిర్మమత; జాలిలేని; నిర్దయత.
निड़र–वि॰ భయములేని; జంకులేని.
निढाल–वि॰ అలిసి; బడలిన; అశక్తమైన.
नितब–पु॰ పిరుదు, పిరుదులు;
नितंबिनी–स्त्री॰ అందమైన పిరుదులు గల సుందరాంగి.
नितांत–वि॰ బొత్తిగా: పూర్తిగా.
निथरना–अ॰क्रि॰మడ్డి మాలిన్యము క్రింద కిచేరి స్వచ్ఛమైన నీరుపైకి తేరు కొనుట.
निदरना–स॰क्रि॰ కించపరచుట; అవ మానించుట; తిరస్కరించుట.
निदर्शन–पु॰ప్రదర్శన; ఉదాహరణ; దృష్టాం తము.
निदर्शना–पु॰ఒకవిధమగు అర్థాలంకారము.
निदाघ–पु॰ వేసవి; ఎండ; ఉక్క.
निदान–पु॰ మూలకారణము; రోగలక్ష ణము; రోగనిర్ధారణ अ॰य॰చివరికి తుదకు.
निदेश–पु॰ ఆజ్ఞ; అధికారపూరితమైన- కథనము.
निदेशक–पु॰ ఆదేశించువాడు; సంచాలకుడు.
निद्रालु–वि॰ నిద్రించు స్వభావముగల; సోమరియగు.
निधड़क–वि॰ నిస్సంకోచముగ; నిర్భ యముగ; జంకులేని.
निधन–पु॰ మరణము; నాశము; వినాశము; वि॰ ధనహీనుడు.
निधान–पु॰ ఆధారము; ఆశ్రయము; నిధి.
निधि–स्त्री॰ గుప్తసంపద; నిక్షేపము.
निनरा–वि॰ న్యారా;భిన్నమగు; విలక్షణమైన.
निनाद–पु॰ ధ్వని; శబ్దము; నినాదము.
निनारा–वि॰ భిన్నమగు; వేరుగ; దూర ముగ; వింతగ.

नासिका–स्त्री॰ दे॰ नासा.

नासिर–वि॰ గద్యలేఖకుడు; సాయము చేయువాడు.

नासीर–पुं॰ సైన్యపు అగ్రభాగము.

नासूर–पुं॰ త్వరగా మానని వ్రణము లేక గాయము; నాడీవ్రణము.

नाह–पुं॰ दे॰ नाच.

नाहक–क्रि॰वि॰ వృథాగా, నిరర్థకముగా.

नाहनूँह–स्त्री॰ లేదు లేదు అనుమాట; తిరస్కారము.

नाहर–पुं॰ సింహము; పెద్దపులి; మోదుగ పువ్వు.

नाही–अव्य॰ दे॰ नही.

निंदक–पुं॰ నిందించువాడు.

निंदा–स्त्री॰ నింద; దూషణ.

निंदाई–स्त्री॰ కలుపుతీత; కలుపుతీతకూలి.

निंदासा–वि॰ నిద్రమత్తులోనున్న; కునుకు తీయువాడు.

निंदित–वि॰ నిందింపబడుచున్న.

निंदिया–स्त्री॰ నిద్ర.

निंद्य–वि॰ నిందింపబడదగిన; చెడ్డ.

निंब–स्त्री॰ వేపచెట్టు.

निंबकौरी–स्त्री॰ వేపకాయ.

निंबू–पु॰ दे॰ नीबू

निःश्रेयस–पु॰ మోక్షము; విముక్తి; విజ్ఞానము.

निःस्पृह–वि॰ ఇచ్ఛలేని; లోభము లేని.

निआन–पु॰ పరిణామము.

निआमत; नियामत–स्त्री॰ దుర్లభపదార్థము; రుచిగలభోజనము; భాగ్యభోగ్యములు.

निकंदन–पुं॰ నాశము; వినాశము.

निकट–वि॰ దగ్గరగల; సమీపమున.

निकटता–स्त्री॰ సామీప్యము; సమీపత.

निकटवर्ती–वि॰ సమీపముననున్న.

निकम्मा–वि॰ పనిలేని; పనికిమాలిన.

निकर–पु॰ సమూహము; గుంపు; రాశి, కుప్ప.

निकलना–अ॰क्रि॰ లోపలనుంచి బయటకు వచ్చుట లేకవెళ్లుట; ఉదయించుట.

निकाई–स्त्री॰ మీగడ; సౌందర్యము; శోభ.

निकाज–वि॰ दे॰ निकम्मा.

निकाना–स॰क्रि॰ दे॰ निराना.

निकाम–वि॰ दे॰ निकम्मा.

निकाय–पु॰ సమూహము; మంద; గుంపు; కుప్ప; నివాసస్థానము.

निकालना–स॰क्रि॰ బయటికితీయుట; లాగుట; వెడలగొట్టుట.

निकाला–पुं॰ బహిష్కరణ; వెలి.

निबुकना–अ॰क्रि॰ విముక్తమగుట; బంధనమువిడిపోవుట; జారు కొనుట; నెరవేరుట.

निबेड़ना–स॰क्रि॰ వదులుట; విడిచి పెట్టుట; ఏలుట; చిక్కు తీయుట.

निबेड़ा–पु॰ ముక్తి; విడుదల; తీర్పు; త్యాగము.

निबेरना–स॰क्रि॰ निबेड़ना.

निबेरा–पु॰ दे॰ निबेड़ा.

निबेहना–स॰क्रि॰ दे॰ निबेरना.

निबौरी; निबौली–स्त्री॰ వేపకాయ.

निभ–पु॰ ప్రకాశము; ప్రభ वि॰ తుల్యమైన; సమానమైన.

निभाना–अ॰क्रि॰ నిభాయింపబడుట; పూర్తి యగుట; అనుభవించుట

निभृत–वि॰ గుప్తమైన; ఏకాంతమైన; ప్రశాంతమైన.

निभ्रांत–वि॰ दे॰ निभ्रति.

निमंत्रण–पु॰ పిలుపు; ఆహ్వానము; విందుభోజనమునకు పిలుపు.

निमत्रना–स॰क्रि॰ విందుభోజనమునకు ఆహ్వానించుట.

निमंत्रित–वि॰ ఆహ్వానింపబడిన.

निमकी–स्त्री॰ నిమ్మఊరగాయ; మైదాతో చేసిన ఉప్పు వంటకము.

निमज्जन–पु॰ అవగాహనము; మునిగి స్నానము చేయుట; నిమగ్నత.

निमान–पु॰ గొయ్యి; గుంట; ఏటవాలు.

निमि–पु॰ నిమిషము; రెప్పపాటు; ఒకఋషి.

निमित्त–पु॰ హేతువు; నిమిత్తము.

निमीलित–वि॰ మూసిన; చిట్లించిన; ముణిచిన.

निमेष–पु॰ निमिष; రెప్పపాటు; రెప్పపాటు సమయము.

निम्न–वि॰ नीचा ; క్రింది.

नियंता–पु॰ నియామకుడు; ఏర్పరచువాడు; నియమము పాటింపజేయువాడు.

नियंत्रण–पु॰ నియంత్రణము; ఆంక్ష; నియమానుసారము; శాసించుట.

नियंत्रित–वि॰ నియమమునకు కట్టు; ప్రతిబద్ధమగు.

नियत–वि॰ నియమబద్ధమైన; నియమానుసారము స్థిరపడిన; నిశ్చితమైన.

नियति–स्त्री॰ స్థిరత; నియోజనము; దైవము; యోగము.

नियमन–पु॰ నియమబద్ధమైన కార్యము; నియమీకరణము.

नियाज–स्त्री॰ కోరిక; దైన్యము; మృతుని ఉద్దేశ్యానుసారము ఏర్పరచు శ్రాద్ధ భోజనము.

नियाम–पु॰ కత్తివర.

नियामत–स्त्री॰ అలభ్య; అమూల్యపదార్థము; తాయిలము; భాగ్య భోగ్యములు.

नियार–पुं॰ కంసాలి; రత్నముల దుకాణ ములలోని చెత్తా చెదారము; దీని నుంచి వెలికి వచ్చు సొత్తు.
नियारा–वि॰ दे॰ न्यारा.
नियारिया–पुं కంసాలి; రత్న విక్రేతల వద్దనుండు బూడిదలేక రద్దునుంచి విలువైన సొత్తుని వెలికి తీయువాడు; నేర్పరి; జిత్తుల మారివాడు.
नियाव–पुं॰ दे॰ न्याय
नियुक्त–वि॰ నియోగింపబడిన; నియమింపబడిన.
नियुक्ति–स्त्री॰ నియామకము; నియుక్తి.
नियोजक–पुं॰ నియోగించువాడు.
नियोजन–पुं॰ నియామకము; నియోజనము
निरंकुश–वि॰ స్వేచ్ఛాచారి, అడ్డూ–అపు లేనివాడు.
निरंजन–वि॰ అంజనము లేక కాటుక లేని; నిర్దోషి: पुं॰ పరమాత్ముడు.
निरखना–स॰क्रि॰ చూచుట; వీక్షించుట; పరికించుట.
निरच्छु–वि॰ తీరిక లభించిన; ఖాళీగానున్న.
निरजर–वि॰ జీర్ణముకాని; పాతపడని.
निरझर–पुं॰ दे॰ निर्झर.
निरत–वि॰ నిమగ్నమైన; లీనమైన.
निरति–स्त्री॰ మిక్కిలియాసక్తి.
निरतिशय–वि॰ శ్రేష్ఠమైన.
निरभ्र–वि॰ మబ్బులేని.
निरवध; निरवधि–वि॰ వ్యవధిలేని.
निरवलंब–वि॰ ఆధారములేని; ఆశ్రయము లేని.
निरवार–पुं॰ విముక్తి; పరిష్కారము; చిక్కులేమి.
निरवारना–स॰क्रि॰ నివారించుట; ముక్త పరచుట; త్యజించుట.
निरसन–पुं॰ నిరసనము; పరిహారము; రద్దు
निरसना–स॰क्रि॰ నిరసించుట; పరిహరించుట; రద్దుపరచుట.
निरस्त्र–वि॰ ఆయుధములేని.
निरा–वि॰ విశుద్ధమైన; కల్తీలేని; బొత్తిగ, వట్టి
निराई–स्त्री॰ కలుపుతీత; కలుపుతీతకూలి
निराना–स॰क्रि॰ కలుపుతీయుట.
निरामय–वि॰ రోగములేని; ఆరోగ్యముగల
निरामिष–वि॰ మాంసములేని; మాంసముతినని
निरालंब–वि॰ ఆధారములేని; నిర్ధారమగు.
निरालस्य–वि॰ సోమరికాని; చురుకైన.
निराला–पुं॰ నిర్జనప్రదేశము; ఏకాంత స్థానము; वि॰ విలక్షణమైన; పూర్తిగా భిన్నమైన; అద్భుతమైన.
निरावलंब–वि॰ दे॰ निरलंब.
निरीक्षक–पुं॰ పరిశీలించువాడు; తనిఖీ చేయువాడు.
निरीक्षण–पुं॰ పరిశీలన; తనిఖీ.
निरीस–वि॰ నాస్తికుడు.

निरीह–वि॰ కోరికలేని; నిర్దోషమైన; అమాయకమైన.

निरुपम–वि॰ నిరుపమమైన; సాటిలేని.

निरोध–पुं॰ నిగ్రహము; అడ్డు; అవరోధము.

निर्ख–पुं॰ వెల; ధర.

निर्खनामा–पुं॰ ధరలపట్టిక.

निर्गत–वि॰ బహిర్గతమైన; బయటకు వెలువడిన.

निर्गम–पुं॰ निकास ;వెడలుమార్గము.

निर्घोष–पुं॰ శబ్దము; ధ్వని; वि॰ శబ్దరహిత మైన.

निर्जर–पुं॰ ముసిలితనము లేని ప్రాణి; దేవత

निर्झर–पुं॰ జలస్రోతము; సెలయేరు.

निर्झरिणी–स्त्री॰ నది.

निर्दंभ–वि॰ దంభములేని; నిగర్వి.

निर्दिष्ट–वि॰ నిర్దేశింపబడిన; సూచించబడిన; నిశ్చయింపబడిన.

निर्देश–पुं॰ సూచన; ఆదేశము.

निर्निमेष–वि॰ రెప్పవాల్చకుండా वि॰ రెప్పవాల్చని.

निर्बंध–पुं॰ అడ్డంకు; అడ్డు; హఠము.

निर्भर–वि॰ నిండిన; పూర్ణమైన; ఆధారపడిన; ఆశ్రయించిన.

निर्भीक–वि॰ భయములేని; నిర్భయుడగు.

निर्मम–वि॰ మమకారములేని; కనికరము లేని; కోరికలేని.

निर्माता–वि॰ నిర్మించువాడు; చేయువాడు.

निर्मोक–पुं॰ పాముకుబసము; శరీరము మీదిచర్మము.

निर्मोह–वि॰ మోహమమకారములు లేనివాడు.

निर्मोहिनी–वि॰(स्त्री॰) నిర్దయురాలు.

निर्मोही–वि॰ दे॰ निमोह.

निर्याण–पुं॰ ప్రస్థానము; మృత్యువు; మోక్షం

निर्यात–पुं॰ ఎగుమతి.

निर्यातन–पुं॰ ప్రతీకారము; హతమార్చుట.

निर्यास–पुं॰ జిగురు (తుమ్మ మొ॥).

निर्लिप्त; निर्लेप–वि॰ ఆసక్తిలేని; విషయ వాసనలకు దూరముగానున్న. [illegible]

निर्वसन–वि॰ నగ్నమైన; వస్త్రములేని.

निर्वाचक–पुं॰ ఎన్నుకొనువాడు.

निर्वाचन–पुं॰ ఎన్నిక.

निर्वाचित–वि॰ ఎన్నుకొనబడిన.

निर्वाण–पुं॰ ఆరుట (దీపము, ప్రాణము మొ॥) సమాప్తి; ముక్తి; वि॰ ఆరిన (దీపము, నిప్పు మొ॥) అస్తమించిన; చనిపోయిన.

निर्वासन–पुं॰ దేశబహిష్కరణ; వెలి; [illegible]

निर्वाह;–पुं॰ నిర్వహణ; జీవననిర్వాహకము.

निर्विकल्प; निर्विकार–वि॰ మార్పులేని; అచంచలమైన.

निर्बीज–वि॰ కారణములేని; బీజములేని.

निर्वीर्य–वि॰ తేజస్సులేని; వీర్యవిహీనుడు; దుర్బలుడు.
निर्वेद–पुं॰ అవమానము; భేదము; వైరాగ్యము.
निर्वेदी–पुं॰ వేదముల కలదని; పరబ్రహ్మ.
निर्व्याज–वि॰ కపటములేని; అడ్డులేని.
निलज्ज–वि॰ दे॰ निर्लज्ज.
निलय–पुं॰ చోటు; నివాసగృహము.
निलहा–वि॰ నీలిమందు వ్యవసాయమునకు సంబంధించిన.
निवसन–पुं॰ గ్రామము; ఇల్లు; వస్త్రము.
निवसना–अ॰क्रि॰ నివసించుట.
निवह–पुं॰ సమూహము.
निवाज–वि॰ दे॰ नवाज.
निवाड़ा–पुं॰ दे॰ नवाड़ा.
निवार–पुं॰ నవ్వారు; ఒకవిధమగు ధాన్యము; నీవారము.
निवारण–पुं॰ నివారణము; తొలగించు పని; నివృత్తి.
निवाला–पुं॰ గ్రాసము; అన్నపుముద్ద-కబళము.
निविड़–वि॰ दे॰ निबिड़.
निवृत्त–वि॰ నివృత్తమైన; విరమించుకొన్న.
निवृत्ति–स्त्री॰ ముక్తి; విడుదల; మోక్షము.
निवेदक–पुं॰ నివేదించువాడు; ప్రార్థించువాడు.
निवेदन–पुं॰ ప్రార్థన; వినతి; నైవేద్యము.
निवेरना–स॰क्रि॰ दे॰ निबटाना.
निवेश–पुं॰ ప్రవేశము; ఇల్లు; గుడారము.
निशंक–वि॰ జంకులేని; భయములేని.
निशा–स्त्री॰ రాత్రి; రజని; పసుపు.
निशा खातिर–स्त्री॰ ఆశ్వాసనము; ఓదార్పు
निशाचर–पुं॰ రాత్రించరుడు; రాక్షసుడు.
निशाचरी–स्त्री॰ రాక్షసి; అభిసారిక; వ్యభిచారిణి.
निशात–स्त्री॰ ఆనందము; సుఖము; ఆమోదప్రమోదము.
निशान–पुं॰ గురుతు; గుర్తుపట్టు చిహ్నము; మచ్చ.
निशानची–पुं॰ రాజు సేన ముందు జండా పుచ్చుకుని నడుచువాడు.
निशाना–पुं॰ లక్ష్యము; గురి.
निशाना बाँधना–पुं॰ గురిచూచి దెబ్బ కొట్టుట; గురిచూచి దాడిచేయుట.
निशानी–स्त्री॰ స్మారకచిహ్నము; గురుతు.
निशास्ता–पुं॰ తడిపిన గోధుములు దంపి తీసిన సారాయి, గంజి.
निशिवासर–पुं॰ రాత్రింబవళ్లు.
निशीथ–पुं॰ అర్ధరాత్రి; రాత్రి.
निशीथिनी–स्त्री॰ రాత్రి; రజని.
निश्चयात्मक–वि॰ నిశ్చయింపబడిన; అసందిగ్ధమైన.
निश्चल–वि॰ అచంచలమైన.
निश्चिंतता–स्त्री॰ నిశ్చింత.

निश्चेतन–वि॰ చైతన్యములేని; జడమగు; చలనములేని.
निश्चेष्ट–वि॰ दे॰ निश्चेतन.
निश्रेणी–स्त्री॰ నిచ్చెన; ముక్తి.
निश्रेयस–पु॰ మోక్షము.
निषंग–पुं॰ तूणीर ; అంబులపొది.
निषादी–पुं॰ మావటివాడు.
निषिद्ध–वि॰ నిషేధింపబడిన; దూషితమైన.
निष्कर्ष–पु॰ సారము; పర్యవసానము; నిశ్చయము.
निष्कारण–वि॰ కారణములేని; వ్యర్థ.
निष्कासन–पु॰ నిష్కాసనము; బహిష్కరణ; వెలి.
निष्क्रम–पुं॰ వేతనము; అమ్మకము.
निष्काम–वि॰ కోరికలేని.
निष्क्रिय–वि॰ పనిపాటులేని; నిశ్చేష్టమైన.
निष्ठ–वि॰ నిష్ఠుడు; నిష్ఠాపరుడు.
निष्ठा–स्त्री॰ పూజ్యభావము; శ్రద్ధ; విశ్వాసము.
निष्ठुर–वि॰ దయలేని; కఠోరమైన; క్రూరమైన.
निष्ण; निष्णात–वि॰ ఏదేని విషయములో ప్రకాండపండితుడు; విజ్ఞుడు.
निष्पन्न–वि॰ సిద్ధించిన.
निष्प्रभ–वि॰ కాంతిహీనమైన; ప్రభాశూన్యమైన.
निसबत–स्त्री॰ సంబంధము; వివాహసంబంధపు విషయము; పోలిక; వివాహనిశ్చితార్థము; విరోధము.
निसर्ग–पु॰ ప్రకృతి; స్వభావము; అలవాటు
निसाँस–पु॰ నిట్టూర్పు; वि॰ స్పృహలేని.
निसा–स्त्री॰ సంతోషము; తృప్తి.
निसान–पुं॰ निशान ; భేరి.
निसानन–पु॰ ప్రదోషకాలము; సంధ్యాసమయము.
निसाफ–पुं॰ दे॰ इनसाफ.
निसार–पु॰ दे॰ निछावर.
निसि–स्त्री॰ निशि ; రాత్రి.
निसेनिका; निसेनी–स्त्री॰ నిచ్చెన.
निसैनी–स्त्री॰ दे॰ निसेनी.
निसोच–वि॰ చింతలేని; నిశ్చింతయగు.
निसोत–वि॰ పరిశుద్ధమైన.
निस्तार–पु॰ ముక్తి; మోక్షము.
निस्तारण–पु॰ దాటించుట; ముక్తికలుగజేయుట.
निस्तेज–वि॰ తేజస్సులేని; మలినమైన.
निस्पृह–वि॰ ఏవిధమగు ఇచ్ఛ,లోభములేని.
निस्वन–पु॰ ధ్వని; శబ్దము.
निस्बत–स्त्री॰ दे॰ निसबत.
निस्संग–वि॰ ఏతోడులేని.
निस्सीम–वि॰ అమితమైన; విరాటమైన; హద్దులేని.

निहंग; निहगम–वि॰ ఒంటరి; ఏకాకి; హేయమైన; సిగ్గుమాలిన.
निहंग लाड़डा–वि॰ తల్లిదండ్రుల అతిగారాబము వలన ఎవరిని, దేనిని లక్ష్యపెట్టనివాడు.
निहंता–वि॰ ప్రాణములు తీయువాడు; మహాక్రూరుడగు.
निहत्था–वि॰ శస్త్రహీనుడు; చేతిలో ఆయుధములేని.
निहाँ–वि॰ గుప్తముగానున్న; దాగియున్న.
निहाई–स्त्री॰ కంసాలి; కమ్మరి వారి దగ్గరనుండు దిమ్మ.
निहायत–वि॰ అత్యంతమగు; చాల; హద్దులేని.
निहार–पुं॰ పొగమంచు; హిమము.
निहारना–स॰क्रि॰ ధ్యాసపెట్టిచూచుట; పరికించుట; చూచుట.
निहाल–वि॰అన్నివిధముల సంతృప్తి జెందిన.
निहालना–स॰क्रि॰ दे॰ निहारना.
निहालचा–पु॰ **निहाली**–स्त्री॰ పరుపు; పక్క.
निहित–वि॰ ఉంచబడిన; లోపల ఉంచబడిన.
निहोरना–स॰क्रि॰ మొక్కుట; వినయపూర్వకముగా ప్రార్థించుట.
निहोरा–पुं॰ వినయపూర్వకపు ప్రార్థన; వేడుక; ఆధారము; అనుగ్రహము.
क्रि॰वि॰ కారణమున; నిమిత్తము; కొరకు.
नींद–स्त्री॰ నిద్ర.
नींव–स्त्री॰ పునాది.
नीका–वि॰ మంచి; అందమైన; पु॰ మంచితనము; శ్రేష్ఠత.
नीके–क्रि॰वि॰ బాగుగా.
नीचा–वि॰ పల్లపు.
नीचे–क्रि॰वि॰ క్రిందివైపునకు.
नीज–अव्य॰ మరియు; ఇంకా; కూడ.
नीठि–स्त्री॰ అరుచి; అనిచ్ఛ; क्रि॰वि॰ ఏదోవిధముగా; అతికష్టం మీద
नीठो–वि॰ అయిష్టము; అప్రియమైన.
नीड़–पुं॰ పక్షులగూడు.
नीत–वि॰ తీసుకురాబడిన; చేర్చబడిన.
नीति–स्त्री॰ నీతి; మంచిఆచారపద్ధతి; సదాచారము.
नीतिज्ञ–वि॰ నీతికుశలుడు; నీతితెలిసినవాడు.
नीप–पुं॰ కదంబవృక్షము; పర్వతప్రాంతపు భూమి.
नीबी–स्त्री॰ दे॰ नीवी.
नीबू–पु॰ నిమ్మచెట్టు లేకకాయ.
नीबू निचोड़–पु॰ పరమలోభి; పిసినగొట్టు
नीम–पुं॰ వేపచెట్టు; वि॰ సగము.
नीमन–वि॰ ఆరోగ్యముగల; ఆరోగ్యముగా నున్న.
नीमास्तीन–स्त्री॰సగముచేతులుగల చొక్కా.

मजाँ–वि॰ సగముచచ్చిన; సగము బ్రతికిన
म-निगाह–स्त्री॰ క్రీగంటిచూపు.
मरजा–वि॰ ఏదోకొంత ఒప్పుకొనిన.
म-राजी–वि॰ సగము ఒప్పుకొనిన.
म-रोज–पु॰ అపరాహ్ణ సమయము
म-हकीम–पु॰తెలిసీ తెలియని వైద్యుడు
यत–स्त्री॰ నడత; వాలకము; ఆంతరిక భావము లేక లక్ష్యము.
र–पु॰ జలము; నీరు.
रज–पु॰ కమలము.
रद–पु॰ మేఘము; మేఘమాల.
रव–वि॰ ఏవిధమైన చప్పుడులేని; పలుకు-కులుకులేని.
रांजन–पु॰ నీరాజనము; ఆరతి.
राजना–स॰क्रि॰ కర్పూరహారతి ఇచ్చుట; మంగళహారతి పాటపాడుట.
रुज–वि॰ दे॰ नीरोग.
रोग–वि॰ రోగములేని; స్వస్థతగల
ील–वि॰ నీలపువన్నెగల; पु॰ నీలి మందు; నీలిమందు మొక్క; ముదురు నీలిరంగు.
नील का टीका लगाना–मु॰ కళంకిత మగుట; అప్రతిష్ఠపాలగుట.
नील की सलाई फिरवा देना–मु॰ కళ్లు పొడిచిగుడ్డివానిగా చేయుట
नीलकंठ–पु॰ శివుడు; నెమలి; वि॰ నీల మైన కంఠముగల.
नीलगाय–स्त्री॰ ఆవునుపోలు ఒక విధ మగు లేడి.
नीलम–पु॰ ఇంద్రనీలమణి; నీలపురత్నము
नीलाम–पु॰ వేలము.
नीलिमा–स्त्री॰శ్యామలవర్ణము; నీలవర్ణము
नीलोत्पल;नीलोफर–पु॰ నీలవన్నె కమ లము.
नीवँ–स्त्री॰ పునాది; ఆధారము.
नीवी–स्त्री॰ ధోవతిముడి; చీరముడి; కటిసూత్రము.
नीहार–पु॰ कोहरा ;పొగమంచు; మంచు; హిమము.
नीहरिका–स्त्री॰ పొగమంచు; పొగమంచు కారణంగా ఏర్పడ్డ మసక మసక ప్రకా శము.
नुक्ता–पु॰ బిందువు; హాస్యోక్తి.
नुकताचीन–वि॰ తప్పులెన్ను.
नुकताचीनी–स्त्री॰ చిద్రాన్వేషణము; చిన్న చిన్నదోషములను/కూడ ఎత్తిచూపుట.
नुकरा–पु॰ వెండి; తెల్లగుఱ్ఱము वि॰ తెలుపురంగు గల గుఱ్ఱము.
नुकसान–पु॰ నష్టము; లోటు; దోషము.
नुकसान उठना–पु॰ నష్టపడుట.
नुकसान भरना–मु॰ నష్టపులోటు పూరించుట
नुकसान देह–वि॰ నష్టము కలుగజేయు.
नुकीला–वि॰ మొనతేలిన; మొనగల.
नुक्कड़–पु॰ వీధికొనమాల; కోన; మొన.
नुक्स–पु॰ దోషము; దుర్గుణము; లోటు.

नुचना–अ०क्रि० గీరుకు పోవుట; గోక బడుట; రక్కబడుట.
नुत्फा–पुं० వీర్యము; సంతతి; సంతానము.
नुत्फा ठहरना–पु० గర్భధారణ జరుగుట; గర్భాదానము జరుగుట.
नुनना–स०क्रि० పైరుకోయుట.
नुनाई–स्त्री० లావణ్యము; సౌందర్యము.
नुनखरा; नुनखारा–वि० ఉప్పని.
नुमा–वि० కనిపించునది.
नुमाइन्दा–पु० ప్రతినిధి.
नुमाइश–पु० ప్రదర్శనము; ప్రదర్శనశాల.
नुमाइशी–वि० తళుకు-బెళుకుగల; ప్రదర్శన నిమిత్తము.
नुमाई–स्त्री० ప్రదర్శనము; చూపుట.
नुसखा–पु० రోగనివారణకు నిర్ణయింప బడిన మందు; మందుచీటి.
नून–पु० లవణము; ఉప్పు.
नूपुर–पुं० గజ్జలు; స్త్రీలు ధరించుకాలిపట్టాలు.
नूर–पु० జ్యోతి; ప్రకాశము.
नूर का तड़का–पुं० ప్రాతఃకాలము.
नूर बरसना–पुं०అత్యధికముగా ప్రకాశము విస్తరిల్లుట.
नूरा–वि० తేజస్వి; రోమనాశక ఔషధము.
नृपति; नृपाल–पु० రాజు.
नृशंस–वि० దయలేని; క్రూరుడు.
नेक–वि० भला ;మంచి; సజ్జనత్వవ క్रि०वि० కొద్ది; కొంచెము.
नेकचलन–वि० మంచినడవడిగల; సద
नेकनाम–वि० మంచిపేరుగల; కీర్తి గల.
नेकनीयत–वि० శుభప్రదమైన భావన గల; మంచి ఆలోచనలుగల.
नेकी–स्त्री० भलाई ;సజ్జనత; సత్ప్ర
नेकी-बदी–स्त्री० మంచి-చెడులు; పుణ్యములు.
नेकी और पूछ पूछ–मु० మంచి చేద డానికి అనుమతి ఎందుకు?
नेकी कर कएँ में डालना–मु० మంచి మరచి పోవుట మంచిది; మంచికి ప్రతిఫలమాశించకుండుట.
नेग–पुं० శుభకార్యముల సందర్భము సంబంధీకులకు ఇచ్చు కానుకలు
नेगी–पु० 'नेग' పొందు హక్కుదారుడ
नेजा–पु० బల్లెము; బరిశ.
नेटा–पु० చీమిడి.
नेत–पु० నిర్ధారణ; నిశ్చయము; ఏర్పా స్వభావము.
नेता–पुं० నాయకుడు.
नेतागिरी–स्त्री० నాయకత్వము.
नेती; नेत्री–स्त्री० నాయకురాలు.

नेती–स्त्री॰ కవ్వపుతాడు.
नेतृत्व–पुं॰ दे॰ नेतागिरी.
नेनुवा–पुं॰ निनुआ घीतुरई ;నేతిబీరకాయ.
नेपथ्य–पुं॰రంగస్థలమున తెరచాటు అంశము.
नेफा–पुं॰ పయజామా లేక లంగాకు. బొందు ఎక్కించుటకు కుట్టిన మడత.
नेब–पुं॰ మంత్రి; సహాయకుడు.
नेम–पुं॰ నియమము; కాలము; రివాజు.
नेमत–स्त्री॰ दे॰ नियामत.
नेमि–स्त्री॰బండిచక్రపు పరిధి; నూతిపళ్లెము.
नेमी–वि॰ నియమమును పాటించువాడు.
नेरे–क्रि॰वि॰ దగ్గర; సమీపమున.
नेवज–पुं॰ నైవేద్యము.
नेवता–पुं॰ दे॰ न्योता.
नोवरना– अ॰क्रि॰ ముగియుట; నివారింపబడుట.
नेवला–पुं॰ ముంగిస.
नेवाज–वि॰ दे॰ निवाज.
नेवारी–स्त्री॰ అడవిమల్లె.
नेस्त–वि॰ లేనిది.
नेस्तनाबूद–यौ॰ వినష్టమైన.
नेस्ती–स्त्री॰ అస్తిత్వములేనిది; సోమరితనము; నాశము.
नेह–पुं॰ స్నేహము; ప్రీతి; నూనెలేకనెయ్యి
नै–स्त्री॰ నది; నీతి; పిల్లనగ్రోవి; వేణువు.
नैतिक–वि॰ నీతి సంబంధమైన.
नैनसुख–पुं॰ ఒకవిధమగు మెత్తటి నూలువస్త్రము.
नैनू–पुं॰ లతలు, పుష్పములు అల్లిన వస్త్రము; వెన్న.
नैया–स्त्री॰ నావ; పడవ.
नैराश्य–पुं॰ నిరాశ.
नैश–वि॰ నిశాసంబంధమైన; రాత్రి సంబంధమైన.
नैष्टिक–वि॰ నిష్ఠగల; నిష్ఠాయుక్తమైన.
नैसर्गिक–वि॰ స్వాభావికమైన; ప్రకృతి సిద్ధమైన.
नैसा–वि॰ చెడ్డ; అనిష్ఠకరమైన.
नैहर–पुं॰ పుట్టిల్లు (స్త్రీకి సంబంధించిన).
नोइनी; नोई–स्त्री॰ పాలుపితుకునప్పుడు ఆవువెనక కాళ్ళకు వేయుబంధపు త్రాడు.
नोक–स्त्री॰ మొన; కొన.
नोक-झोंक–स्त्री॰ మనస్సుకు కలత కలిగించు పరస్పరము చేసుకొను ఆక్షేపణలు; వ్యంగ్యోక్తులు; తళుకు బెళుకులతో కూడిన సింగారము.
नोकदार–वि॰ మొనగలిగిన; గుచ్చుకొను; మనస్సుకు నాటుకొను.

नोकीला–वि॰ दे॰ नुकीला.

नोखा–वि॰ दे॰ अनोखा.

नोच–स्त्री॰ గీరుడు; దోపిడి; దోచుకొనుట.

नोच-खसोट–स्त्री॰ కొల్లగొట్టుట; బల వంతముగా దోచుకొనుట.

नोचना–स॰क्रि॰ పెకలించుట; గోళ్లతో రక్కుట; వేధించి వేధించి పుచ్చు కొనుట; గిచ్చుట.

नोचू–वि॰ రక్కువాడు; పైబడి లాక్కొను వాడు.

नोन–पु॰ नमक ఉప్పు.

नोनिया–पु॰ ఉప్పుతయారు చేయుఒకజాతి.

नोनी–स्त्री॰ చవిటినేల; అందగత్తె.

नोवना–स॰क्रि॰ పాలుపితుకునప్పుడు ఆవుకాళ్లకు బంధమువేయుట.

नोल–स्त्री॰ चोंच పక్షిముక్కు.

नौ–वि॰ తొమ్మిది; '9' సంఖ్య.

नौदो ग्यारह होना–मु॰ చూస్తూ ఉండగానే అదృశ్యమగుట; మాయమగుట.

नौ-उम्र–वि॰ नौ-जवान; నవయువకుడు.

नौकर–पु॰ నౌకరు.

नौकर-शाही–स्त्री॰ ప్రభుత్వోద్యోగుల ద్వారా నడపబడు శాసనప్రణాళి.

नौकरानी–स्त्री॰ దాసి.

नौकरी–स्त्री॰ ఉద్యోగము; సేవ.

नौका–स्त्री॰ నావ; పడవ.

नौज; नौजि–अव्य॰ అలాజరగకుండా ఉండుగాక; భగవంతుడు అలా చేయ కుండా ఉండుగాక.

नौजवान–वि॰ నవయువకుడు; యువ్వన ములో నున్న.

नौजा–पु॰ బాదము बादाम.

नौता–पु॰ दे॰ न्यौता.

नौब–वि॰ చెడి యీమధ్యనే బాగుపడిన, వృద్ధిలోకి వచ్చిన.

नौबत–स्त्री॰ ప్రస్తుతస్థితి; సంయోగము; వంతు; దుస్థితి; దురదృష్టము; ఒక విధమగు మేళము.

नौबत बजना–पु॰ ఆనందోత్సవము జరు గుట; గొప్పతనమును చాటించుట.

नौ-ब-नौ–वि॰ సరికొత్త; పూర్తిగాకొత్త.

नौ-रोज–पु॰ పారసీమతస్థుల నూతన సంవత్సర ప్రారంభోత్సవము.

नौलखा–वि॰ తొమ్మిదిలక్షల రూ॥ల విలువ గల; తొమ్మిది లక్షల విలువగల హారము.

नौ-नारिद–वि॰ ఈమధ్యనే బయట నుంచివచ్చిన.

नौशा–पु॰ వరుడు; పెళ్లికొడుకు.

नौसरा–पु॰ తొమ్మిదిపేటల హారము.

नौसरिया–वि॰ ధూర్తుడు; కుట్రదారుడు.

नौसादर–पु॰ నవాసారము; ఒకవిధమగు ఉప్పు

नौसिखिया; नौसिखुआ–वि॰ కొంత నేర్చు కొనిన; ప్రవీణుడు కాని.
नौसेना–स्त्री॰ జలసేన;నౌకా సైన్యము.
न्यस्त–वि॰ ఉంచబడిన; త్యజించిన; కుదవపెట్టబడిన.
न्याय्य–वि॰ న్యాయసంగతమైన.
न्यारा–वि॰ విశిష్టమైన; దూరముననున్న; విలక్షణమైన.
न्यारे–क्रि॰वि॰ భిన్నముగానున్న; దూర ముగానున్న.
न्याव–पु॰ इसाफ; న్యాయము.
न्यास–पु॰ అట్టేపెట్టుట; కుదువ; తాకట్టు.
न्यून–वि॰కొద్ది; కొంచెము; తగ్గిన; అల్పము
न्यौछावर–स्त्री॰ दे॰ निछावर.
न्योतना–स॰क्रि॰ ఆహ్వానించుట.
न्योतहरी–पु॰ ఆహ్వానింపబడినవాడు.
न्योता–पु॰ ఆహ్వానము; విందుపిలుపు.
न्योला–पु॰ दे॰ नेवला.
न्हाना–अ॰क्रि॰ दे॰ नहाना.

प

पंक–पु॰ బురద.
पंकज–पु॰ కమలము.
पंकिल–वि॰ మలినమైన; బురదగల.
पंख–पु॰ పక్షిరెక్క.
पंख जमना–पु॰ఉండని లక్షణాలు కని పించుట; చెడు మార్గాన సంచరిం చుట; ఛాయలు కనిపించుట; ప్రాణం మీదికి వచ్చిన లక్షణాలు కని పించుట
पैंखडी –स्त्री॰ दे॰ पखुड़ी.
पँखुड़ा–पु॰ చేతిగూడు; చెయ్యి భుజముల కలయిక-సంధి.
पँखुड़ी–स्त्री॰ పుష్పదళము; పూరెక్క.
पँग–वि॰ వికలాంగుడు; కుంటివాడు; అశక్తుడు.
पंगतु ; पंगति–स्त्री॰ పంక్తి; భోజనపంక్తి.
पंगु;पंगुल–वि॰ కుంటి.
पंच–वि॰ ఐదు; पु॰ పంచాయితీ చేయు సభ్యుల మండలి.
पंचक–पु॰ ఐదువస్తువుల పోగు; ఐదుగురు ఉండు సమూహము.
पंच कन्या–स्त्री॰ అహల్య, ద్రౌపది,కుంతి, తార, మండోదరి.
पंचनामा–पु॰ పంచాయతీలు తమ తీర్పుకు వ్రాసి ఉంచిన పత్రము.
पंचम–वि॰ ఐదవ.
पंच मुख–वि॰ ఐదుశిరస్సులు గల; पु॰ హనుమంతుడు; శివుడు.
पंचमेल–वि॰ అయిదు రకముల వస్తువులు కలసిన.

पंचबाण; पंचशर–पुं॰ అయిదుబాణములు గల మన్మథుడు.

पंचामृत–पुं॰ పాలు; పెరుగు, నెయ్యి; పంచదార మధువు (తేనె) కలిపి తయారుచేసిన ఒక దివ్యమైన పేయము.

पंचायत–स्त्री॰ పంచాయతీ.

पंचाली–स्त्री॰ ద్రౌపది; ఒకవిధమగు గేయము.

पंछा–पुं॰ రసి; స్రావము.

पंछी–स्त्री॰ పక్షి; పిట్ట.

पंजर–पुं॰ కంకాలము; అస్థిపంజరము.

पंजा–पुं॰ చేతి ఐదువేళ్లలేక కాలి ఐదువేళ్ల సమూహము.

पंजे झड़कर पीछे पड़ना–मु॰ చేతులు దులుపుకొని వెంబడించుట; పట్టు విడవకుండా వెంబడించుట.

पंजे में–पुं॰ పట్టులో; వశమున.

पंजारा–पुं॰ धुनिया; దూదేకువాడు.

पंजिका–स्त्री॰ పంచాంగము; రిజిష్టరు.

पंजीरी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు శ్రేష్ఠమైన మిఠాయి.

पँड़वा–पुं॰ గేద్దూడ.

पंड़ा–पुं॰ తీర్థస్థానముందు ఉండు పూజారి లేకపురోహితుడు దేవాలయపు పూజారి.

पंड़िताई–स्त्री॰ పాండిత్యము; విద్వత్.

पंड़िताऊ–वि॰ అచ్చు సంస్కృత పండితుని వలె.

पंड़ितानी–स्त्री॰ పండితునిభార్య; బ్రాహ్మణ మహిళ.

पंडु–वि॰ పాండురోగముగల.

पंडुक–पुं॰ పావురము జాతికి సంబంధించిన ఒకపక్షి

पंतीजी–स्त्री॰ దూదేకువిల్లు.

पंथ–पुं॰ మార్గము; సంప్రదాయము; నడత.

पंथ गहना–पुं॰ దారిపట్టుట.

पंथी–पुं॰ బాటసారి; సంప్రదాయకుడు.

पंद–स्त्री॰ ఉపదేశము.

पँवरना–अ॰क्रि॰ ఈదుట; జాడతీయుట.

पँवरि–स्त्री॰ ప్రవేశద్వారము:

पँवरिया–पुं॰ ద్వారపాలకుడు.

पँवरी–स्त्री॰ పాంకోళ్ల; కొయ్యపాదరక్షలు.

पँवाड़ा–पुं॰ విసుగుపుట్టించు పెద్ద కథలేక వృత్తాంతము; ఒకవిధమగు పాట.

पंसारी–पु చిల్లర వస్తువులు అమ్మువాడు; మసాలా దినుసులు అమ్మువాడు.

पंसेरी–स्त्री॰ అయిదు సేర్ల తూకపురాయి.

पकड़–स्त्री॰ పట్టు; ముష్టియుద్ధము.

पकडना–स.क्रि. పట్టుకొనుట; వశములో ఉంచుట.

पकना–अ.क्रि. (కాయ; ధాన్యము మొ॥) పండుట; పక్వమునకు వచ్చుట; ఉడుకుట; (కురుపు) పక్వమగుట.

(बाल) पकना–पु. వెంట్రుకలు నెరియుట

पकवान–पुं. పక్వానము; పిండివంట.

पका–वि. పండిన.

पकाना–स.क्रि. పండించుట; మగ్గునట్లు చేయుట (కాయలు మొ॥).

पक्का–वि. దృఢమైన; మన్నికగల; ప్రామాణికమైన.

पक्का खाना या पक्की रसोई–मु. నేతితో వండిన వంట.

पक्ष–पुं. పక్షము; పక్షిరెక్క; సంబంధము.

पक्षपात–पु. పక్షపాతము .

पक्षिराज–पु. గరుడపక్షి; గరుత్మంతుడు.

पक्ष्म–पुं. बरोनी; కనురెప్ప వెంట్రుకలు.

पक्षाघात–पुं. लकवा; పక్షవాతము.

पक्षी–पुं. పక్షి; సమర్థించువాడు.

पख–स्त्री. మలము; రెట్ట; అతిరిక్తముగా జోడించిన విషయము; బాధించు. నియమము; అడ్డంకు; జగడము; లోటు.

पखवाड़ा; पखवारा–पु. మాసములోని పక్షము.

पखारना–स.क्रि. ప్రక్షాళించుట; కడుగుట

पखाल–स्त्री. నీరు నింపుటకు ఉపయోగించు పెద్దతోలు సంచి; కొలిమితిత్తి.

पखावज–स्त्री.మద్దెల మాదిరి ఒక వాద్యము.

पखुड़ी, पखुरी–स्त्री. పూరేకు; పుష్పదళము.

पखेरू–पु. పక్షి.

पग–पुं. కాలు; పాదము.

पगडडी–स्त्री. కాలిదారి.

पगड़ी–स्त्री. తలపాగ.

पगड़ी-उछालना–मु. అవమానించుట.

पगड़ी बदलना–मु. సోదరభావమును పాటించుట.

पगतरी–स्त्री. పాదరక్షలు.

पगना–अ.क्रि.పాకములో ఉడుకుట; పాకములో ఊరుట; ప్రేమలో లీన మగుట.

पगरा–पुं. అడుగు; చరణము; అంగ; ప్రభాత సమయము.

पगला–वि. दे. पागल.

पगहा–पुं.పశువులనుకట్టు పగ్గము; పలుపు.

पगाना–स.क्रि. పాకములో ఊరించుట; ప్రేమలో నిమజ్జించుట.

पगार–पु. ప్రాకారము; కాళ్లతో తొక్కి మర్దించిన అడుసు; వేతనము

पगाह–स्त्री. యాత్ర ఆరంభించువేళ; ప్రభాత సమయము.

पगुराना–स॰क्रि॰ पागुर करना; నెమరు వేయుట; జీర్ణించుకొనుట.

पगहा -पु॰ పశువుల మెడపలుపు.

पचकना–अ॰क्रि॰ दे॰ पिचकना.

पचाडा–पु॰ఇరకాటము; చిక్కు; మోసము; భూతవైద్య మంత్రములు.

पचना–अ॰क्रि॰ జీర్ణమగుట; నశించుట; పరాయిసొత్తు స్వంతమగుట.

पचमारना–पु॰ ఎక్కువగా శ్రమించుట

पचासा–पु॰ ఏబది వస్తువుల సమూహము; ఏబది సం॥ముల, వయసు.

पच्चड़, पच्चर–पु॰ గసిక (కొయ్య).

पच्ची–स्त्री॰ నగిషి

पच्ची हो जाना–पु॰ పూర్తిగా కలిసిపోవుట, సరిపోవుట.

पच्चीकारी–स्त्री॰ నగిషీపని; తాపటము.

पच्छिम–पु॰ दे॰ पश्चिम.

पच्छी–पु॰ పక్షి.

पछड़ना–अ॰क्रि॰ కుస్తీలో విసురుగానేలకు కొట్టబడుట; ఓడిపోవుట.

पछताना–अ॰क्रि॰పశ్చాత్తాపము నొందుట.

पछतावा–पु॰ పశ్చాత్తాపము.

पछवाँ–वि॰ పశ్చిమమునకు సంబంధించిన.

पछाँह–पु॰ పశ్చిమ దిశగా నున్న దేశము లేక ప్రదేశము.

पछाड़–स्त्री॰ మూర్ఛ; మూర్ఛతో కింద పడిపోవుట.

पछाड़ खाना–पु॰ మూర్ఛపోవుట.

पछाड़ना–स॰क्रि॰ కుస్తీలో ప్రత్యర్థిని ఎత్తి నేలకేసి కొట్టుట; ఓడించుట.

पछावरि–स्त्री॰ మజ్జిగతో తయారైన ఒక పానీయము.

पछाही–वि॰ పడమరకు సంబంధించిన

पछियाना–स॰क्रि॰ వెంటాడుట; వెంట బడుట.

पछु–वि॰ పక్షపాతి; సహాయము చేయువాడు.

पछुवाँ–वि॰ పడమటి గాలి.

पछेली–स्त्री॰ స్త్రీలు ధరించు ఒకవిధమగు చేతిమురుగు.

पछोड़ना–स॰क्रि॰ చేటతో చెరిగి శుభ్రపరచుట.

पजमुरदा–वि॰ వాడిపోయిన; కమలిన; కుమిలిన.

पजरना–अ॰क्रि॰ దహించుట; ప్రజ్వలించుట.

पजावा–पु॰ ఆవము; ఇటికలు కాల్చు ఆవము.

पटंबर–पु॰ పట్టు వస్త్రము.

पट–पु॰ వస్త్రము; తెర; దర్వాజ; తలుపు.

पटकना–स॰क्रि॰ ఏదైనా వస్తువు లేక వ్యక్తిని పైకెత్తి విసురుగా నేలకేసి కొట్టుట.

पटका–पु॰ పట్కా; నడుముకట్టు.
पटकार–पु॰ जुलाहा; సాలెవాడు.
पटतर–पु॰ ఉపమానము; సాదృశ్యము; సమానత; సమతల భూమి.
पटना–अ॰क्रि॰ సమతలమగుట; విచార సామ్యమగుట; పరిపూర్ణమగుట; అప్పుతీరుట; నిశ్చితమగుట.
पटपटाना–अ॰क्रि॰ఆకలి; దప్పికలతో అల మటించుట; చెడుదశ సంప్రాప్త మగుట.
पटपर–वि॰ సమానముగా; చదునుగల; पु॰ పాడుపడిన ప్రదేశము.
पटबिजना; पटबीजना–पु॰ जुगनू ;మిణు గురు పురుగు.
पटरा–पु॰ కొయ్యపలక; చాకలిబండ.
पटरा करदेना–पु॰ ధ్వంసము చేయుట; పాడుచేయుట.
पट रानी–स्त्री॰ పట్టమహిషి పట్టపురాణి.
पटरी–स्त्री॰ కొయ్యపలక; రైలుపట్టా.
पटरी जमना या बैठना–मु॰ ఆప్యాయత ఏర్పడుట; స్నేహము ఏర్పడుట.
पटल–पु॰ ఆవరణము; కప్పు.
पटवारगिरी–स्त्री॰ పట్వారీపని; కరణీ కము
पटवारी–पु॰ लेखपाल; కరణము.
पटवास–पु॰ శిబిరము; డేరా.
पटसन–पु॰ గోగులేక జనపనార.
पटा–पु॰ ఒకవిధమగు రెండువైపులా పదునుగల ఖడ్గము.
पटाई–स्त्री॰ నింపి సమతలము చేయుపని; సమతలము చేయుటకు కూలి.
पटाका–पु॰ దీపావళి;టపాకాయ.
पटाना–स॰क्रि॰ సమతలము చేయించుట; కల్లంమర్దించి సరి చేయించుట; అప్పు తీర్చుట; ఒప్పించుట.
पटिया–स्त्री॰ రాతి పలక.
पटीलना–स॰क्रि॰ కల్లబొల్లికబుర్లు చెప్పి తనకు అనుకూలము చేసికొనుట మోసగించుట.
पटु–वि॰ ప్రావీణ్యముగల; నైపుణ్యముగల
पटुआ–पु॰ दे॰ पटुवा.
पटुका–पु॰ దుప్పటి.
पटुता–स्त्री॰ ప్రావీణ్యము; సామర్థ్యము.
पटुवा–पु॰ గోగు.
पटेल–पु॰ గ్రామపెద్ద; ఊరిపెద్దకాపు.
पटोर–पु॰ परवल ; ఒకవిధమగు పట్టు వస్త్రము; ఒకవిధమగు పథ్యపు కూర గాయ.
पट्ट–पु॰ శాసనములు వ్రాయు రాగిరేకు; * నాలుగు వీధుల పీఠము, కూడలి; పట్టు; वि॰ ముఖ్యమైన; ప్రధానమైన.

पट्टन–पु॰ शहर; పట్టణము.

पट्टा–पु॰ ఆస్తి పట్టాలేక దస్తావేజు.

पट्टी–स्त्री॰ కొయ్యపలక; బల్ల; ఉపదేశము; తప్పుడు ఉపదేశము; పట్టి.

पट्टी मे आना–मु॰ మోసపోయి తప్పుడు దారిపట్టుట; **पट्टी पढाना**–मु॰ టక్కరి చేసి తప్పుడు దారి పట్టించుట

पट्टीदार–पु॰ हिस्सेदार; భాగస్థుడు.

पट्टू–पु॰ ఒకవిధమగు చేనేత; మంచి ఉన్నివస్త్రము.

पट्ठा–पु॰ యువకుడు; కుస్తీ వస్తాదు.

पठनीय–वि॰ చదవదగిన.

पठाना–स॰क्रि॰ పంపుట.

पठार–पु॰ పీఠభూమి.

पठावन–पु॰ దూత.

पठित–वि॰ చదివిన; చదువవలసిన; భాష భావము రెండూ పరిశీలించి చదవదగిన.

पठिया–स्त्री॰ నవయువతి; ప్రబలమైనస్త్రీ

पडत–स्त्री॰ **पडता**–पु॰ వీలైనంత తక్కువ లాభముతో కొనుగోలు ధర; పెట్టుబడితో పాటు కనీసపు లాభము.

पडता खाना या पडना–पु॰ పెట్టుబడితో అపేక్షించిన లాభము కలియుట; పెట్టినఖర్చు, లాభము రెండూ లభించుట.

पडताल–स्त्री॰ సోదా; తనిఖీ; భూకొలత.

पडती–स्त्री॰ బీడుగా వదిలేసిన పొలము; వ్యవసాయము చేయని భూమి.

पडती उठना–पु॰ బీడుగా వదిలిన భూమిని దున్నుట, పైరు పండించుట.

पडना–अ॰क्रि॰ పతితమగుట; పడుట.

पडपोता–पु॰ ప్రపౌత్రుడు; పుత్రుని మనుమడు; మునిమనుమడు

पडवा–स्त्री॰ పాడ్యమి తిథి.

पडाव–पु॰ యాత్రికుల మజిలీ; సేనా శిబిరము; విడిది.

पडिया–स्त्री॰ పడ్డ; గేదెదూడ.

पडोस–पु॰ ఇరుగు-పొరుగు.

पडोसी–पु॰ ఇరుగుపొరుగువాడు.

पढना–स॰क्रि॰ చదువుట.

पढना-लिखना–यौ॰ విద్యాభ్యాసము.

पढा-लिखा–यौ॰ చదువుకున్న; విద్యగల.

पढवाना–स॰क्रि॰ చదువు నేర్పించుట; చదివింపజేయుట.

पढाई–स्त्री॰ చదువు; అధ్యాపనము.

पढाना–स॰क्रि॰ చదువు చెప్పుట; చదివించుట.

पण–पु॰ పందెము; ప్రతిజ్ఞ; షరతు.

पण्य–वि॰ కొనదగిన; అమ్మదగిన; ప్రశంసాయోగ్యమైన; पु॰ క్రయ విక్రయము; సామగ్రి.

पण्यवीथी–स्त्री॰ క్రయ-విక్రయములు జరుగువీధి.

पण्यशाला–स्त्री॰ దుకాణము; విపణివీధి.

पतंग–पु॰ ఎగురుజీవి; పిట్ట; మిడత; గాలిపటము; పడవ; సూర్యుడు.

पतगवाज–पु॰ గాలిపటము ఎగరవేయువాడు.

पतंगा–पु॰ ఎగురుపురుగు; దీపపు పురుగు నిప్పురవ్వ.

पत–पु॰ పతి; భర్త; యజమాని; स्त्री॰ ప్రతిష్ఠ; లజ్జ.

पतझड;पतझर; पतझार–स्त्री॰శిశిర ఋతువు; ఆకురాలు కాలము.

पतन–पु॰ పతనము; అవనతి; నాశము; మృత్యువు.

पतनशील–वि॰ పడకుండా ఉండలేని; పతితమగు.

पतनोन्मुख–वि॰ పడబోవుచున్న.

पत-पानी–पुं॰ లజ్జ; ప్రతిష్ఠ; గౌరవము.

पतला–वि॰ సన్నని, పల్చని.

पतला पडना–मु॰ చెడుస్థితికి దిగజారుట

पतला हाल–मु॰ కష్టకాలము; దుఃఖకాలము.

पतलून–पुं॰ ఫంట్లాము.

पतवार; पतवारी–स्त्री॰ పడవచుక్కాని.

पता–पु॰ జాడ; విలాసము;

पते की बात–मु॰ మహత్త్వపూర్ణ విషయము గుట్టు రట్టు చేయుమాట.

पताका–स्त्री॰ జండా; పతాకము.

पताका गिरना–मु॰ ఓడిపోవుట.

पताकिनी–स्त्री॰ సేన.

पति–पु॰ భర్త; ప్రభువు; ప్రతిష్ఠ

पतिआना–स॰क्रि॰విశ్వసించుట; నమ్ముట.

पतिकामा–स्त्री॰ భర్తనుకోరు స్త్రీ.

पतित–वि॰ పతితమైన.

पतिया–स्त्री॰ ఉత్తరము; జాబు.

पतियाना–स॰क्रि॰ पतिआना; విశ్వసించుట

पतियारा–पु॰ విశ్వాసము; నమ్మకము.

पतिवती–वि॰ సధవ; భర్త కలిగిన స్త్రీ.

पतिव्रता–स्त्री॰ భర్త యెడల అనన్యమైన అనురాగము గల భార్య; సాధ్వీమణి.

पतील–पु॰ దీపపువత్తి.

पतीली; पतुकी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు రాగిలేక ఇత్తడి పాత్ర; తప్పేల.

पतुरिया–स्त्री॰ వేశ్య; నర్తకి.
पतोखा–पु॰ ఆకుదొన్నె.
पतोखी–स्त्री॰ చిన్న ఆకుదొన్నె.
पतोह; पतोहू–स्त्री॰ పుత్రవధువు; కోడలు.
पत्तन–पु॰ दे॰ पट्टण
पत्तर–पुं॰ రాగి; ఇత్తడి మొ॥వాని రేకు.
पत्तल–स्त्री॰ విస్తరి; पत्तल में खाना उसी में छेद करना–पु॰ కృతఘ్నతా పూర్వముగా ప్రవరించుట; తిన్నింటి వాసాలు లెక్కించుట.
पत्ता–पुं॰ పర్ణము; ఆకు.
पत्ता तोडकर भागना–पु॰ కాళ్లు నెత్తిన పెట్టుకుని పారిపోవుట; ముందు వెనుకలు ఆలోచించకుండా దౌడు తీయుట.
पत्ता न हिलना–पु॰ ఆకు కదలకుండుట; బొత్తిగా గాలిలేకపోవుట.
पत्ती–स्त्री॰ చిన్నాకు; వాటాభాగము; భంగు.
पत्तीदार–पु॰ భాగస్థుడు; వాటాదారుడు.
पत्थ–पु॰ दे॰ पथ्य.
पत्थर–पु॰ రాయి.
पत्थर का कलेजा या दिल–पु॰ రాతి గుండె; కఠోర హృదయుడు.
पत्थर की लकीर–पु॰ శాశ్వతముగా నుండునది.
पत्र–पु॰ పత్రము; ఆకు; ఉత్తరము; పత్రిక
पत्रकार–पु॰ పత్రికా సంపాదకుడు; పత్రికా రచయిత.
पत्र व्यवहार–पु॰ పత్రాచారము; పత్ర వ్యవహారము; ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు
पत्रा–पुं॰ పంచాంగము.
पत्राचार–पु॰ పత్రవ్యవహారము.
पत्रिका–स्त्री॰ వార్తాపత్రిక; జాబు.
पत्री–स्त्री॰ ఉత్తరము; జాబు.
पथ–पु॰ మార్గము; పథము; రీతి.
पथराना–अ॰क्रि॰ ఎండి మొద్దువారుట; స్తంభించుట; జడతుల్యమగుట.
पथरी–स्त्री॰ రాచిప్ప; సానరాయి.
पथरीला–वि॰ రాతి వంటి; రాళ్లతో కూడిన.
पथिक; पथी–पु॰ राही ;బాటసారి.
पथ्य–पु॰ పథ్యము; హితము; पथ्य से रहना–पु॰ నిగ్రహముతో నుండుట
पद–पु॰ కాలు; పాదము; పదవి; పద్యపు చరణము.
पदचर–पु॰ కాలినడకతో గమించువాడు
पदच्छेद–पु॰ పదచ్ఛేదము; పదములను వ్యాకరణానుసారము విడదీయుట.
पदच्युत–वि॰ పదవినుంచి తొలగింపబడిన.

पदत्राण–पुं॰ చెప్పులు; పాదరక్షలు
पददलित–वि॰ కాళ్లతో నులమబడుట; అణగద్రొక్కబడిన.
पदरिपु–पु॰ ముల్లు.
पदवी–स्त्री॰ పదవి; బిరుదు; హోదా.
पदाधिकारी–पु॰ పదవిలో నియమింప బడిన వాడు; హోదాదారుడు; ఆఫీ సరు.
पदाना–स॰क्रि॰ మిక్కుటముగా వేధించుట.
पदावली–स्त्री॰ శబ్దసంగ్రహము; పద సంగ్రహము; భజనావళి.
पदी–पु॰ दे॰ पदचारी.
पदुमराग–पुं॰ కెంపు; పద్మరాగమణి.
पद्मराग–पु॰ మాణిక్యము; కెంపు.
पद्मिनी–स्त्री॰ కమల పుష్పము; కమలములుగల చెరువు; లక్ష్మీదేవి.
पद्मिनीवल्लभ–पु॰ సూర్యుడు.
पधराना–स॰क्रि॰ ఆదరపూర్వకముగా పిలుచుట; ప్రతిష్ఠించుట.
पधारना–अ॰क्रि॰ విచ్చేయుట; దయ చేయుట; ఆదరపూర్వకముగా కూర్చుండబెట్టుట.
पन–पु॰ ప్రతిజ్ఞ; సంకల్పము; శపథము; జీవితావస్థలలో ఒకటి.
पनकाल–पुं॰ అతివృష్టి కారణంగా వచ్చు కరువు.
पनघट–पु॰ నీటిరేవు.
पनच–पुं॰ వింటినారి.
पनचक्की–स्त्री॰ నీటియంత్రము.
पनडब्बा ; पनडब्बी–स्त्री॰ తమలపాకుల డిబ్బి.
पनडुब्बा–पुं॰ నీటిపక్షి, నీటిలోమునకలు వేయువాడు.
पनडुब्बी–स्त्री॰ జలాంతర్గామి.
पनपना–अ॰क्रि॰ చిగుర్చుట; మరలస్వస్థత కలుగుట.
पनबट्टा–पुं॰ दे॰ पनडब्बा.
पनवाडी–पु॰ तमोली; తమలపాకులు; కిళ్లీలు అమ్మువాడు.
पनवारा–पु॰ पत्तल; విస్తరి.
पनस–पु॰ పనసచెట్టు లేకకాయ.
पनसाल–स्त्री॰ చలివేంద్రము; నీటిలోతు కనుగొనుయంత్రము.
पनसेरी–स्त्री॰ दे॰ पसेरी.
पनहा–पु॰ వస్త్రపుపన్నా-వెడల్పు; నిగూఢ మైన ఆశయము; మర్మము దొంగ తనము జాడ కనిపెట్టువాడు.
पनहरा; पनहारा–पुं॰ నీరు మోసి నింపు వాడు.
पनही–स्त्री॰ जूता; పాదరక్షలు.
पना–पु॰ మామిడి, చింతపండు మొ॥వాని రసముతో తయారు చేసిన పానీయము.

पनाती–पुं॰ మునిమనుడు;కూతురు లేక కొడుకు మనుమడి కొడుకు.
पनारि–स्त्री॰; पनाला–पुं॰दे॰ परनाला
पनाह–स्त्री॰ శరణు; ఆశ్రయము; రక్షణ.
पनाह माँगना–पुं॰ శరణుకోరుట; రక్షణ కోరుట.
पनिहा–वि॰ నీటిలో ఉండు;నీటి సంబంధమైన; నీరు కలిసిన; पुं॰ గుప్త చరుడు.
पनिहारिन–स्त्री॰ నీరు తెచ్చుస్త్రీ.
पनीर–पुं జున్ను; పాలవిరుగు పాలు విరిచి తీసిన ఖోవా.
पनीरी–स्त्री॰ నారు మడి.
पनीला–वि॰ నీరు కలసిన.
पन्नग–पुं॰ సర్పము; పాము.
पन्ना–पुं॰మరకతమణి; ఆకుపచ్చరత్నము.
पन्नी–स्त्री॰ తగరము; ఇత్తడి మొ॥వాని పల్చటిరేకు; బంగారు లేక వెండితో తయారైన; నీటితో రంగరించిన కాగితము లేక చర్మము; ఒక తిను పదార్థము
पपड़ा–पु॰ पपड़ी–स्त्री॰ఎండిపోయిన పల్చని కొయ్యబెరడు; రొట్టెపొర; కురుపుమీదిపొర.
पपीता–पु॰ బొప్పాయి ఫలము లేక చెట్టు.
पपीहरा; पपीहा–पुं॰ చేతకపక్షి.
पपोटा–पुं॰ पलक ;కనురెప్ప.
पय–पुं॰ పాలు; నీరు.
पयद–पु॰ दे॰ पयोद.
पयस्विनी–स्त्री॰ నది; పాలుఇచ్చు ఆవులేక మేక.
पयान–पुं॰ रवानगी; ప్రయాణము.
पयाल–पु॰ ధాన్యము కొట్టివేసిన తరువాత మిగిలిన చొప్ప లేక గడ్డి.
पयाल गाहना या झड़ना–मु॰ వృథాగా ప్రయాసపడుట.
पयोद–पुं॰ మేఘము.
पयोधर–पुं॰ స్తనము; మేఘము; తటాకము
पयोधि, पयोनिधि–पु॰ సముద్రము.
परंतु–अव्य॰ किन्तु ; కాని.
परंपरा–स्त्री॰ అనుక్రమము;సంతతి; వరుస.
पर–वि॰ ఇతరుడు; అన్యమైన; భిన్నమైన తరువాతి; దూరమగు; पुं॰ రెక్క.
परदा–पु॰ తెర.
परकना–अ॰क्रि॰ అలవాటుపడుట; సంకోచము పోవుట మతికలుగుట.
परकाजी–वि॰ పరోపకారి.
परकाला–पु॰ మెట్టు; గడప; సీసపుముక్క నిప్పురవ్వ.

आफत का परकाला–पु॰ చండ శాసనుడు; అద్భుతమైన, శక్తి సామ ర్థ్యములుగలవాడు.
परकास–पु॰ दे॰ प्रकाश.
परकीय–वि॰ పరాయమగు; ఇతరమైన
परकोटा–पु॰ ప్రహరీగోడ; అడ్డుకట్టు.
परख–स्त्री॰ పరీక్ష; పరిశీలన.
परखना–स॰क्रि॰ పరిశీలించి పరీక్షించుట.
परगना–पु॰ జిల్లాలో భాగముగా నున్న గ్రామ సమూహము; పరగణా.
परचना–अ॰क्रि॰ అలవాటుపడుట; నిస్సంకోచముగా నుండుట; కుతి కలుగుట.
परचा–पु॰ ప్రశ్నపత్రము; చీటీ; కాగితపు ముక్క.
परचून–पु॰ పిండి, పప్పు, పోపుదినుసులు మొ॥ భోజన సామాను.
परचूनी–पु॰ రొట్టెలపిండి, పప్పువగైరా చిల్లర వస్తువులు అమ్మువ్యాపారి.
परछन–स्त्री॰ పెళ్లివారు వచ్చినప్పుడు కన్యాపక్షమువారు ద్వారము చెంత వరునికి మంగళహారతి ఇచ్చు ఒక వివాహపు ఆచారము.
परछाई–स्त्री॰ ప్రతిబింబము; నీడ.
परजौट–पु॰ ఇల్లుకట్టుకొనుటకు భూకా మందుకు ఇచ్చు వార్షిక బాడుగ నిర్ణ యము లేక నియమము.
परतंत्र–वि॰ పరవశము; పరాధీనమైన.
परत–स्त्री॰ మడత; ముడత.
परती–स्त्री॰ దున్నక వ్యవసాయము చెయ్యకుండా వదలిన భూమి.
परत्र–पु॰ పరలోకము; क्रि॰वि॰ ఇతర చోటున.
परलन–पु॰ दे॰ पलेयन.
परदा–पु॰ తెర.
परदा–नशीन–वि॰ తెరచాటున ఉండు స్త్రీ.
परदा-पोशी–स्त्री॰ రహస్యమును, దుర్గు ణములను గుప్తముగా నుంచుట.
परदादा–पु॰ ముత్తాత.
परधाम–पु॰ వైకుంఠధామము.
परनाला–पु॰ मोरी; మురికికాలువ
परपची–वि॰ మాయావి; దూర్తుడు.
परपट–पु॰ సమతలముగా నున్నభూమి; చదునుగానున్న భూమి.
परपराना–अ॰क्रि॰ కారము; చేదువలన నాలుక చుర్రుమనుట.
परपूठा–वि॰ పరిపుష్టమగు.
परपोता–पु॰ మునిమనుమడు.
परम–वि॰ అన్నింటినీ మించిన; అత్యధి కమైన.
परमगति–स्त्री॰ మోక్షము.

परमान–पु॰ ప్రమాణము.
परमार्थी–वि॰ తత్వజిజ్ఞాసువు.
परला–वि॰ అవతల వైపుకు సంబంధించిన.
परवरदिगार–पु॰ భగవంతుడు.
परवरिश–स्त्री॰ పాలన; పోషణ.
परवल–पुं॰ దొండకాయ వంటి పండు ఒక పథ్యపు కూరగాయ.
परवा–स्त्री॰ परवाह ;చింత; పాడ్యమి; లక్ష్యము; భయము; ధ్యాస; ఆధారము.
परवान–पु॰ ప్రమాణము; హేతువు; యదార్థవిషయము.
परवानगी–स्त्री॰ అనుజ్ఞ; అనుమతి.
परवाना–पुं॰ ఆజ్ఞాపత్రము; మిడత.
परवाह–स्त्री॰ दे॰ परवा.
परवेख–पु॰ తేలికపాటి మబ్బు ఉండునప్పుడు చంద్రుని చుట్టూ కట్టుగుడిరేఖ.
परवेज–पु॰ విజయము సాధించినవాడు.
परश–पु॰ స్పర్శమణి; స్పర్శ.
परशुह–पुं॰ గండ్రగొడ్డలి ; फरसा.
परसना–स॰क्रि॰ తాకుట; వడ్డించుట.
परसा–पु॰ ఒక మనిషికి సరిపోవు భోజనము; విస్తరి.
परसाल–अव्य॰ క్రితసంవత్సరము; గడచిన సంవత్సరము; రాబోవు సంవత్సరము.
परसों–अव्य॰ మొన్న; ఎల్లుండి.
परस्त–वि॰ పూజించువాడు; పూజారి.
परस्तिश–स्त्री॰ పూజ; ఆరాధన.
परहरना–स॰क्रि॰ పరిహరించుట; త్యజించుట.
परहेज–पु॰ దోషములకు దూరముగానుండుట; భోజన సందర్భములో సంయమము పాటించుట.
परहेजगार–पु॰ తిండి సందర్భములో సంయమమును పాటించువాడు; చెడుకు, దోషములకు దూరముగానుండు వాడు.
परहेलना–स॰क्रि॰ అనాదరించుట; తిరస్కరించుట.
पराँठा–पु॰ ఒకవిధమగు చపాతి.
परा–स्त्री॰ బ్రహ్మవిద్య; పంక్తి.
पराकाष्ठा–स्त्री॰ చరమసీమ.
पराक्रमी–वि॰ పరాక్రమముగల; ప్రబలమైన.
पराग–पु॰ పుప్పొడి; పుష్పరజము; ధూళి.
परागकेसर–पु॰ కింజల్కము.
परागना–अ॰क्रि॰ అనురక్తమగుట.
पराजित–वि॰ ఓడిన.
परात–स्त्री॰ పళ్లెరము మాదిరి పెద్దపాత్ర.
परान–पु॰ ప్రాణము.
पराना–अ॰क्रि॰ పలాయనము చిత్తగించుట; పారిపోవుట.

पराभूत–वि॰ పరాజితుడు; ఓడిపోయిన
परामर्श–पु॰ సలహా; పరామర్శించుట.
पराया–वि॰ అన్యుడు; పరాయియగు.
परावर्तन–पु॰ వెనుకకు తిరుగుట; తిరిగి వచ్చుట.
पराशर–पु॰ వేదవ్యాసుని తండ్రియగు పరాశరమహర్షి.
परास्त–वि॰ ఓడిపోయిన; ధ్వస్తమైన.
पराह्न्–वि॰ అపరాహ్ణము; మధ్యాహ్నము తరువాతి కాలము.
परिंदा–पु॰ चिडिया; పక్షి; పిట్ట.
परिकर–पु॰ వడ్డాణము; మొలత్రాడు; సమూహము; పరివారము; మంచము; ఒక అర్థాలంకారము.
परिक्रमण–पु॰ పచారు; పచారుచేయుట; ప్రదక్షిణము.
परिखन–वि॰ కావలివాడు; పరిరక్షించు
परिखा–स्त्री॰ కందకము.
परिगत–वि॰ గతించిన; చనిపోయిన; తెలిసిన.
परिगृहीत–वि॰ స్వీకరించబడిన; గ్రహింపబడిన; ప్రాప్తించిన.
परिचर–पु॰ పరిచారకుడు; పరిచర్య చేయుసేవకుడు
परिचर्या–स्त्री॰ సేవ; రోగగ్రస్తునికి చేయు సేవాశుశ్రూష
परिचारना–स॰क्रि॰ సేవించుట.
परिचारिका–स्त्री॰ దాసి
परिचालक–पु॰ నడుపువాడు; నిర్వహించువాడు.
परिचालन–पु॰ నడుపుట; నిర్వహించుట; కార్యక్రమము కొనసాగించుట
परिचित–वि॰ పరిచయముగల; పరిచితుడు; తెలిసినవాడు.
परिच्छद–पु॰ అచ్ఛాదనము; కప్పువస్త్రము; రాజుగారి అనుచరుడు.
परिच्छिन्न–वि॰ పరిమితమైన; విభక్తమైన
परिच्छेद–पु॰ ఖండము; అధ్యాయము; ప్రకరణము.
परिछाहीं–स्त्री॰ दे॰ परछाई.
परिजन–पु॰ కుటుంబసేవకుడు; కుటుంబసభ్యుడు.
परिज्ञात–वि॰ బాగుగా తెలిసి.
परिज्ञान–पु॰ సమగ్రమైనజ్ఞానము.
परिणत–वि॰ పక్వమైన; మారిన; పరిపక్వమైన.
परिणय–पु॰ వివాహము.
परिणाम–पु॰ పరిణామము; ఫలితము.
परिणीत–वि॰ వివాహమైన; పెళ్లిఅయిన
परिताप–पु తాపము; దుఃఖము; క్లేశము; పశ్చాత్తాపము
परितुष्ट; परितृप्त–वि॰ సంతృప్తిజెందిన.

परितोष; परितोस–पु. తృప్తి; సంతోషము; సంతృప్తి.
परित्यक्त–वि. విడిచిపెట్టినటువంటి; పరిత్యక్తమైన.
परित्यक्ता–स्त्री. విడిచిపెట్టుబడినది.
परित्राण–पुं. సంపూర్ణ రక్షణ.
परिधान–पुं. వస్త్రము; దుస్తువు.
परिधि–स्त्री. మండలము.
परिधेय–वि. ధరించదగిన पु. వస్త్రము.
परिनिर्वाण–पु. సమగ్రమైన నిర్వాణము; మోక్షము
परिपत्र–पु. విషయసంబంధమైన సూచనా పత్రము.
परिपाक–पु. పక్వము; పండుట; పూర్ణత; నైపుణ్యము.
परिपाटी–स्त्री. ప్రథ; పద్ధతి; రీతి.
परिपार–पुं. పరిమితి; మర్యాద.
परिपुष्ट–वि. బాగుగాబలిసిన.
परिपूत–वि. పవిత్రమైన; విశుద్ధమైన.
परिप्लव–पुं. ఈదుట; వరద; పడవ; అత్యాచారము.
परिप्लुत–वि. తడిసిన; మునిగిఉన్న; తడిసిముద్దైన.
परिप्लुष्ट–वि. కాలిన; తగలపడిన; వేగిన
परिभाषा–स्त्री. నిర్వచనము; స్పష్టమైన వ్యాఖ్యానము.
परिभाषित–वि. నిర్వచింపబడిన; స్పష్టముగా చెప్పబడిన.
परिभूत–वि. ఓడిపోయిన; అవమానింపబడిన.
परिभूषण–पु. అలంకరణము; శృంగారము
परिभ्रमण–पु. తిరుగుట; సంచరించుట; పర్యటనము.
परिमल–पु. సువాసన; సుగంధము; పరిమళము.
परिमाण–पु. కొలత; తూకము; మోదాడు
परिमार्जन–पु. పరిశుభ్రముగా తోముట; పరిశుభ్రపరచుట.
परिमार्जित–वि. సంశోధించబడిన; బాగుగ తోమబడిన; బాగుగ కడిగి శుభ్రపరచబడిన.
परिमिति–स्त्री. తూకము; కొలత; ఖచ్చితమైన పరిమాణము.
परिमेय–वि. మితమైన; సంకుచితమైన; కొలచవలసినది లేక తూచవలసినది
परिरंभ; परिरंभण–पु. ఆలింగనము; కౌగిలింత.
परिवर्तन–पु. మార్పు; రూపాంతరము; స్థిత్యాంతరము.
परिवा–स्त्री. పాడ్యమి తిథి.
परिवाह–पु. కట్ట; ఆనకట్టమీదినుంచి ఎక్కువగానున్న నీటి ప్రవాహము; అనావశ్యకమైన నీరు వెళ్లే మార్గము.

परिवृत–वि. ఆవృతమైన; కప్పబడిన.

परिवेष, परिवेषण–पु. వడ్డన (భోజనము మొ॥); ప్రాకారము.

परिवेष्टन–पु. నలువైపునుంచి ముట్టడి; ఆచ్ఛాదనము; ఆవరణము.

परिव्रज्या–स्त्री. సన్యాసము; తపస్సు; భిక్షుకుని మాదిరి జీవన యాపనము.

परिव्राज, परिव्राजक–पु. సన్యాసి; యతి; ఎల్లప్పుడు పర్యటించు సాధువు.

परिशिष्ट–वि. మిగిలియున్న; पु పుస్తకము చివరిలో మిగిలిన విషయమును అనుక్రమముగా అచ్చువేయుట.

परिशीलन–पु. పరిశీలనతో కూడిన; అధ్యయనము.

परिशोध; परिशोधन–पु. పరిశోధన; పూర్తి పరిష్కరణము; ఋణము పూర్తిగా తీర్చివేయుట.

परिश्रय–पु. ఆశ్రయము; ఆశ్రమ స్థానము.

परिश्रुत–वि. విఖ్యాతమగు; ప్రసిద్ధిజెందిన

परिषत ; परिषद–स्त्री. సభ.

परिष्कार–पु. సంస్కారము; స్వచ్ఛత; సింగారము.

परिष्कृत–वि. సంస్కరింపబడిన.

परिस्तान–पु. అప్సరసలుండు కాల్పనిక తావు.

परिस्फुट–वि. స్ఫుటముగా తేటతెల్లమైన; ప్రకాశవంతమైన

परिस्यंद–पु. రణము; కారుడు; ఏనుగు గండస్థలము నుండి కారు పరిస్యందము.

परिहार–पु. దోషము లేక అనిష్ట పరిహారము పశువుల మేతకొరకు వదిలిపెట్టిన ఉమ్మడిభూమి.

परिहारना–स.क्रि. దెబ్బకొట్టుట; శస్త్రము సంధించుట.

परिहार्य–वि. పరిహరించవలసిన; నివారించదగిన.

परिहृति–स्त्री. ధ్వంసము; వినాశము; క్షయము.

परी–स्त्री. అప్సరస; చాలఅందమైన యువతి; స్త్రీ.

परीक्षण–पु. పరీక్షించుట; పరిశీలించుట.

परीपैकर–वि. పరీ, అప్సరస మాదిరి అందమైన ముఖముగల.

परीजाद–वि. బహుసుందరమైన; అప్సరస సంతానము.

परे–अव्य. ఆ వైపున; అటు; బయట.

परे बैठाना–पु. ఓడించుట; తుచ్ఛునిగా ఋజావుచేయుట.

परेई–स्त्री. पंडुकी ;ఆడపావురము.

परेखना–स.क्रि. పరికించుట; పరీక్షించుట.

परेता–पु. నూలుకండె; గాలిపటము నూలు చుట్టు పిడి.

परेवा–पुं॰ పావురము.
परेशान–वि॰ వ్యాకులత గల.
परेशानी–स्त्री॰ వ్యాకులత; హైరాని.
परोक्ष–पु॰ పరోక్షము; గైరుహాజరి; గొప్ప జ్ఞాని; వి॰అప్రత్యక్షమైన; కని పించని.
परोरना–स॰क्रि॰ మంత్రించి ఊదుట.
परोसना–स॰क्रि॰ परसना ;వడ్డించుట.
परोसी–पु॰ दे॰ पडोसी.
परौठा–पु ఒకవిధమగు నేతితో తయారైన మడతలుగల చపాతి.
पर्जन्य–पु॰ మేఘము; విష్ణువు; ఇంద్రుడు.
पर्ण–पु॰ ఆకు.
पर्णकुटी–स्त्री॰ పర్ణశాల.
पर्त–स्त्री॰ दे॰ परत.
पर्दा–पुं॰ दे॰ परदा.
पर्पट–पुं॰ पापड; అప్పడము.
पर्यंक–पु॰ पलँग; పాన్పు; మంచము; ఒకవిధమగు ఆసనము.
पर्यंत– अव्य॰ వరకు; పర్యంతము.
पर्यटन–पु॰ భ్రమణము; తిరుగుడు.
पर्यवसान–पु॰ సమాప్తి; పర్యవసానము; సరిగా అర్థము నిశ్చయించుట.
पर्याप्त–वि॰ काफी; చాలినంత; సరిపడు.
पर्याय–पु॰ సమానఅర్థము నిచ్చు మరి యొక శబ్దము; పర్యాయపదము క్రమము.
पर्यालोचन–पु॰ క్షుణ్ణమైన పరిశీలన; సమీక్ష
पर्यास–पु॰ పతనము; వధ; నాశము.
पर्युपासक–पु॰ సేవకుడు; దాసుడు.
पर्युपासन–पुं॰ సేవ; ఆరాధన; పూజ.
पर्व–पु॰ పుణ్యకార్యము; ఉత్సవము; పండుగ.
पर्वतारि–पु॰ ఇంద్రుడు.
पर्वती; पर्वतीय वि॰ पहाडी; పర్వతమునకు సంబంధించిన; పర్వతనివాసి.
पर्वरिश–स्त्री॰ दे॰ परवरिश.
पर्हेज–पु॰ दे॰ परहेज.
पलंग–पु॰ चारपाई; పట్టెమంచము.
पलंगपोश–पु॰ పట్టెమంచము మీద పరచు దుప్పటి.
पलंगिया–स्त्री॰ खटिया; చిన్నమంచము.
पल–पु॰ క్షణము.
पलक–स्त्री॰ కనురెప్ప; రెప్పపాటు సమ యము; క్షణము.
पलक लगना–पु॰ కళ్లు మూతలు పడుట; నిద్రవచ్చుట; కునికిపాట్లుపడుట
पलक से पलक न लगना–पु॰ నిద్ర పట్టకపోవుట; రెప్పవాల్చకుండ చూచుట.
पलकदरिया; पलकनेवाज–वि॰గొప్ప దాత.
पलका–पु॰ పర్యంకము; పాన్పు; పెద్ద మంచము.

पलटन–स्त्री॰ సైన్యసమూహము; సముదాయము; గుంపు.

पलटना–अ॰क्रि॰ మీరుట; తల క్రిందులగుట; స్థితి మారుట.

पलटनिया–पुं॰ సైనికుడు; సిపాయి.

पलटा–पुं॰ పూర్తిమార్పు, పరివర్తన.

पलटा खाना–मु॰ స్థితి తలక్రిందులగుట; పూర్తిగా మారుట.

पलटाना–स॰क्रि॰ తిరిగిఇచ్చుట; మార్పిడి చేయుట; వాపసు చేయుట.

पलटी–स्त्री॰ మార్పు.

पलटे–क्रि॰वि॰బదులుగా; ప్రతిఫలముగా

पलडा–पुं॰ త్రాసులేక తక్కెడ పళ్లెము.

पलथी–स्त्री॰ బాసిపెట్టివేసి కూర్చొనుట.

पलथी मारकर बैठना–मु॰మఠము వేసి కూర్చొనుట;స్థిరముగా కూర్చొనుట.

पलना–अ॰क्रि॰ పాలింపబడుట; పోషింపబడుట; తినిబాగుగా బలియుట.

पलस्तर–पुं॰ ప్లాస్టరు; ప్లాస్టరు పూత.

पलहना–अ॰क्रि॰ చిగుర్చుట.

पलाना–अ॰क्रि॰ పలాయనించుట; పారిపోవుట; स॰क्रि॰ పారిపోవునట్లు చేయుట.

पलायन–पुं॰ పలాయనము; పారిపోవుట

पलायमान–वि॰ పారిపోవుచున్న.

पलाश–पुं॰ ढाक ;మోదుగచెట్టు.

पलित–वि॰ తెల్లవెంట్రుకలుగల; ముసలి

पली–स्त्री॰ పెద్దపాత్రనుంచి చిన్న పాత్రలోకి తీయు నేతి గరిటె లేకతెడ్డు.

पली पली जोडना–मु॰ పైసాపైసా పోగుచేసి ఆదాచేయుట.

पलीद–वि॰ మలినమైన; ఏవగించదగిన; నీచమైన; దుష్టముగు; पुं॰ భూతము; దయ్యము.

पलुआ–वि॰ పెంపుడు.

पलेथन–पुं॰ రొట్టెలు వత్తునప్పుడు వాడబడు పొడిపిండిలేక సత్తుపిండి.

पलोटना–स॰क्रि॰కాళ్ళువత్తుట లేక పిసుకుట अ॰क्रि॰ బాధతో విలవిలలాడుట.

पल्टा–पुं॰ दे॰ पलटा

पल्लव–पुं॰ कोयल; చిగురు; చిగురాకు

पल्लावग्रही–वि॰ అల్పజ్ఞాని; కొనాకులు మేయువాడు.

पल्लवित–वि॰ చిగిర్చిన.

पल्ला–पुं॰ దూరము; పమిట; కొంగు; क्रि॰वि॰ దూరముగా.

पल्ला छूटना–मु॰ విడిపోవుట; ముక్తమగుట; పీడవదులుట.

पल्ला छुडाना–मु॰ వదిలించుకొనుట; పీడవదిలించుకొనుట.

पल्ला झुकना या भारी होना–मु॰ పక్షము బలపడుట.

पल्लापडना–मु॰ ప్రాప్తించుట; లభించుట.
पल्ले बाँधना–मु॰ ఒప్పగించుట.
पल्ली–स्त्री॰ చిన్నఊరు, పల్లె.
पल्लू–पुं॰ दे॰ पल्ला.
पल्लेदार–पुं॰ ధాన్యము మోయుకూలి మనిషి; ధాన్యము తూచువాడు; ధాన్య వ్యాపారి.
पवन–पु॰ వాయువు; గాలి.
पवन का भूसा होना–मु॰ ఎగిరిపోవుట, అదృశ్యమగుట.
पवाँरना–स॰क्रि॰ విసరివేయుట; పడ వేయుట.
पवाना–स॰क्रि॰ తినిపించుట; భుజింప జేయుట.
पवि–पु॰ పిడుగు.
पशम–पु॰ శ్రేష్ఠమైన ఉన్ని; శష్పము.
पशमीना–पुं॰ శ్రేష్ఠమైన ఉన్నితో తయారైన వస్త్రము.
पशुपति–पु॰ శివుడు.
पश्चात्–अव्य॰ తరువాత; పిదప.
पश्मी–वि॰ పశ్చిమానికి సంబంధించిన; పడమటివైపు.
पसंद–वि॰ రుచికి అనుకూలమైన; నచ్చిన स्त्री॰ అభిరుచి.
पसंदीदा–वि॰ఎన్నిక; రుచించిన; శ్రేష్ఠమైన.
पसर–पु॰ అరచేయి; అరచేతగుంట; అరచేయివ్యాప్తి.
पसरना–अ॰क्रि॰ ముందుకుసాగుట, వ్యాపించుట; కాళ్లుజాచుకొని పడు కొనుట; నిశ్చింతగా పడుకొనుట.
पसरहट्टा–पु॰ పచారీసరకుల విపణివీధి.
पसराना–स॰क्रि॰ दे॰ पसारना.
पसली–स्त्री॰ పక్కెముక.
पसाना–स॰क्रि॰ గంజివార్చుట.
पसारना–स॰क्रि॰ ముందుకు సాగదీయుట; వ్యాపింపజేయుట.
पसाव; पसावन–पुं॰ గంజి.
पसीजना–अ॰क्रि॰ కరుగుట; దయార్ద్ర మగుట; జాలిపడుట.
पसीना–पुं॰ చెమట; **पसीने की कमाई**–मु॰ కష్టార్జితము.
पसूजना–स॰क्रि॰ सीना; కుట్టుట.
पसेरी–स्त्री॰ ఐదుసేర్ల తూకపురాయి.
पसेव–पु॰ पसीना; చెమట; పిండితీసిన ఏదైనా కాయరసము.
पसोपेश–पु॰ दुबिधा; సందిగ్ధత; ముందు వెనుకలు.
पस्त–वि॰ ఓడిన; అణగారిన; అలసిన.
पस्त हिम्मत–वि॰ పిరికి; భీరువు.
पस्ती–स्त्री॰ నైచ్యము; పల్లపుప్రదేశము.
पहँसुल–स्त्री॰ కత్తిపీట.
पहचान–स्त्री॰ గుర్తు; పరిచయము.
पहचानना–स॰क्रि॰ గుర్తుపట్టుట; జ్ఞప్తి తెచ్చుకొనుట.

पहनावा–पु॰ ధరించుట (వస్త్రము; దుస్తులు).
पहनाई–स्त्री॰ ధరించుట; ధరింపజేయు టకు అగు మజూరి.
पहनाना–स॰क्रि॰ ధరింపజేయుట (వస్త్రము, నగలు మొ॥వి).
पहर–पु॰ మూడుగంటల సమయము.
पहरा–पु॰ కాపలా; కావలి.
पहरा देना–पुं॰ కాపలాకాయుట.
पहरावनी–स्त्री॰ బహూకరించిన దుస్తులు
पहरी–पु కాపలాకాయువాడు; గస్తీ తిరుగువాడు.
पहल–पु॰ పార్శ్వము; మంచిదూది లేక ఉన్ని; ఏదైనా కార్యమును తాను ప్రారంభించుట; రజాయి; కోణము
पहलदार–वि॰ కోణములుగల; ప్రారంభ కర్త.
पहलवान–पु॰ వస్తాదు; మల్లుడు.
पहला–वि॰ ముందటి.
पहलू–पु॰ పార్శ్వము; దిశ;వైపు ప్రక్క
पहले–अव्य॰ మొట్టమొదటి; ఆరంభ మున గడచినకాలమున; పూర్వకాల మున.
पहले पहल–अव्य॰ మొట్టమొదటిసారి; అందరి కంటె లేక అన్నిటికంటె ముందు
पहलौठा–वि॰ మొట్టమొదటి గర్భము నుండి పుట్టిన కొడుకు.
पहलौठी–स्त्री॰ మొట్ట మొదటి గర్భము నుండి పుట్టిన కుమార్తె;ప్రథమ ప్రస వము.
पहाड–पु॰ పర్వతము; కొండ.
पहाडा–पु॰ ఎక్కము(లు).
पहाडी–वि॰ కొండమీద నివసించు; स्त्री॰ చిన్నకొండ.
पहिचान–स्त्री॰ दे॰ पहचान.
पहिया–पु॰ బండిచక్రము; యంత్రములోని చక్రము.
पहुँच–स्त्री॰ చేరిక; చేరుసూచన; రసీదు.
पहुँचना–अ॰क्रि॰ చేరుట.
पहुँचा हुआ–पु॰ అన్నీతెలిసిన; ప్రవీణుడు
पहुँचा–पु कलाई; మణికట్టు.
पहुँचाना–स॰क्रि॰ చేర్చుట.
पहुनाई–स्त्री॰ ఆతిథ్యము.
पहेली–स्त्री॰ ప్రహేళిక; చిక్కుసమస్య
पहेली बसाना–पु॰ డొంక తిరుగుడుగా చెప్పుట.
पाँईबाग–पु॰ అంతఃపుర రాణులు విహ రించు సౌధము చుట్టూ ఉండు ఉద్యా నవనము.
पाँक–पु॰ బురద; అడుసు.
पाँच–वि॰ ఐదు '5'; पाँचों उगलियाँ घी मे होना–पु॰ అన్నివిధాల కలసివచ్చి సుఖముగా నుండుట.
पाँजर–पु॰ పార్శ్వభాగము; ప్రక్క ఎముకలు ఉండు ప్రదేశము.

पांचाली–स्त्री॰ ద్రౌపది.
पाँजना–स॰क्रि॰ మాటువేయుట
पांडु लिपि–स्त्री॰ గ్రంథపు హస్తలిఖిత ప్రతి.
पाँति–स्त्री॰ పంక్తి; వరుస.
पांथ–वि॰ బాటసారి; వియోగి.
पाँय–पु॰ చరణము; కాలు.
पाँयँता–पु॰ पैताना; కాళ్లవైపు.
पाँव–पु॰ పాదము; కాలు.
पांशु–स्त्री॰దుమ్ము; ధూళి.
पांशुल–वि॰ వ్యభిచారి; మలినమైన; ధూళి దూసరమైన.
पाँसा–पु॰ పాచిక; **पाँसा उलटना या पलटना**–मु॰ చేసిన ప్రయత్న మునకు వ్యతి రేక ఫలము లభించుట.
पाइमाल–वि॰ दे॰ पामाल.
पाई–स्त्री॰ దమ్మిడి నాణెము.
पाक–पु॰ వండిన పదార్థము; వంటకము वि॰ పవిత్రమైన.
पाकट–स्त्री॰ జేబు; **पाकट गरम करना**–मु॰ లంచము పుచ్చు కొనుట; లంచము ఇచ్చుట.
पाकट गरम होना–मु॰ దగ్గర ఎక్కువగా డబ్బు ఉండుట.
पाकटमार–पु॰ జేబుదొంగ.
पाकदामन–वि॰ పాతివ్రత్యముగల.
पाकदामिनी–स्त्री॰ పాతివ్రత్యము.
पाकर–पु॰ జువ్విచెట్టు.
पाकी–स्त्री॰ శుభ్రత; స్వచ్ఛత.
पाकीजा–वि॰ నిర్దోషమైన; స్వచ్ఛమైన; సుందరమైన
पाखड–पु॰ బూటకము.
पाखडी–वि॰ కపటి; బూటకపు.
पाख–पु॰ పక్షము; పదునైదు దినములు
पाखाना–पु॰ మరుగుదొడ్డి.
पाग–पु॰ पगड़ी తలపాగ.
पागना–स॰क्रि॰ బెల్లములేక పంచదార పాకములో ఊరబెట్టుట.
पागल–वि॰ పిచ్చివాడు; మతిభ్రష్టుడు.
पागल खाना–पु॰ పిచ్చివాళ్లని ఉంచి చికిత్స చేయు ఆసుపత్రి.
पागलपन–पु॰ పిచ్చి.
पागुर–पु॰ जुगाली; నెమరు.
पाचक–वि॰ జీర్ణింపజేయు; వంటచేయు
पाचन–पु॰ జీర్ణము; वि॰ జీర్ణింపజేయు
पाछी; पाछे–क्रिवि॰ दे॰ पीछे.
पाजामा–पु॰ ఒకవిధమగు ఇజారా; లాగు
पाजी–वि॰ నీచుడు; దుష్టుడు; దుండగుడు; पु॰ పదాతి సైనికుడు; కాపలా మనిషి
पाजीपन–पु॰ నైచ్యము; దౌష్ట్యము.
पाजेब–स्त्री॰ స్త్రీలు పాదములకు ధరించుగజ్జలపట్టా.

पाटंबर–पुं॰ పట్టువస్త్రము.

पाट–पुं॰ పట్టు; సింహాసనము; పీఠము; నూతితాటిగాడి.

पाटना–स॰क्रि॰ చదును చేయుట; మెరక పల్లములు సరిచేసి చదునుచేయుట; తడుపుట; తృప్తిపరచుట.

पाटल–पुं॰ మందారపువ్వు మాదిరి ఒక పువ్వు.

पाटव–पुं॰ పటుత్వము; దారుఢ్యము; ఆరోగ్యము.

पाटा–पुं॰ కోళ్లు లేనిబల్ల; పీట.

पाटी–स्त्री॰ పలక; పాఠము.

पाटी पढ़ना–मु॰ చదువు నేర్చుకొనుట.

पाठ–पुं॰ सबक పాఠము.

पाठ पढ़ाना–मु॰ గుణపాఠము నేర్పుట.

पाठक–पुं॰ చదువువాడు; ఉపాధ్యాయుడు

पाठांतर–पुं॰ భాషాంతరము.

पाठा–स्त्री॰ వైద్యమునకు ఉపకరించు ఒక మూలిక; पुं॰ బలమైన యువకుడు; గిత్త; దున్నలేక మేక పోతు.

पाठी–पुं॰ పాఠము వల్లించువాడు; విద్యార్థి

पाठ्य–वि॰ చదవదగిన; చదివించబడు

पाड–पुं॰ ధోతి మొ॥వాటి అంచు; పడవ ఎక్కుటకు ఆసరాగా నదిఒడ్డున వేసిన ఎత్తుపీట లేక చిన్నఅరుగు; ఉరిపీఠము; మంచె.

पाडा–पुं॰ చిన్న ఊరులేక పల్లె; పేట.

पाढ़–स्त्री॰ పైరు రక్షణనిమిత్తము పొలములో వేసిన మంచె.

पाणि–पुं॰ చెయ్యి; కరము.

पाणिपीडन–पुं॰ వివాహము; పశ్చాత్తాపము వలన చేతులు నలుపుకొనుట.

पाणी–पुं॰ दे॰ पाणि.

पात–पुं॰ పతనము; వినాశము; మృత్యువు; ఆకు.

पातक–पुं॰ పాతకము; పాపము.

पातकी–वि॰ పాపి; పాపముచేసినవాడు లేక చేయువాడు

पातर–स्त्री॰ విస్తరి; వేశ్య; రంకులాడి; वि॰ దుర్బలమైన; అప్రతిష్ఠమైన

पाती–स्त्री॰ ఉత్తరము; జాబు; ఆకు; ప్రతిష్ఠ

पातुर–स्त्री॰ వేశ్య.

पाथ–पुं॰ జలము; మార్గము.

पाथना–स॰क्रि॰ అదిమికొట్టుట (పిడక; ఇటుక మొ॥) దిగగొట్టుట.

पाथेय–पुं॰ దారిబత్యము; దారిఖర్చు; దారి భోజనము.

पाथोज–पुं॰ కమలము.

पाथोद–पुं॰ మేఘము.

पाद–पुं॰ చరణము; కాలు; నాల్గవవంతు; చెట్టుమొదలు

पादत्राण–पुं॰ పాదరక్షలు.

पादप–पुं॰ వృక్షము; చెట్టు; పీట.
पादपीठ–पुं॰ కాలిపీట.
पादशाह–पुं॰ दे॰ बादशाह.
पादी–पुं॰ కాళ్లున్నజీవి; చరణములున్న పద్యము.
पादाक्रांत–वि॰ కాళ్లతో మర్దింపబడిన; కాళ్లతో నులిమిన.
पादाति, पादातिक–पुं॰ పదాతి సైనికులు.
पादुका–स्त्री॰ పాంకోడు; పాదుక.
पाधा–पुं॰ ఉపాధ్యాయుడు; ఆచార్యుడు
पान–पुं॰ పానము; త్రాగుట; మధ్య పానము ; నీరు; ప్రాణము; తమల పాకు.
पानगोष्ठी–स्त्री॰ తాగుడుముఠా.
पानदान–पुं॰ पनडब्बा ;తాంబూల సామగ్రి నుంచుడిబ్బి.
पाना–स॰क्रि॰ పొందుట; భుజించుట; తెలిసికొనుట; చేరుట.
पानागार–पुं॰ తాగుడు కొంపలేక ప్రదేశము.
पानिप–पुं॰ ద్యుతి; కాంతి; తళుకు.
पानी–पुं॰ నీరు; ఉదకము; కాంతి; ప్రతిష్ఠ
पानी उतरना या उतरजाना–पुं॰ సిగ్గులేక పోవుట; **पानी उतारना**–पुं॰ అవమానించుట.
पानी पानी होना–पुं॰ సిగ్గుపడుట.
पानी न माँगना–पुं॰ వెంటనే చనిపోవుట
पानी पी पीकर कोसना–पुं॰ మాటిమాటికి, నిరంతరము తిట్టుట.
पानीदार–वि॰ ప్రతిష్ఠగల; తేజస్సుగల; అభిమానముగల; సాహసముగల
पानीदेवा–वि॰ నీళ్లొదులువాడు; శ్రాద్ధము చేయువాడు.
पानीय–पुं॰ జలము; वि॰ తాగ దగిననీరు
पाप–पुं॰ పాపము.
पाप कटना–पुं॰ జంజాటము వదలి పోవుట; పాపము నశించుట.
पाप मोल लेना–पुं॰ కావలని చిక్కులలో ఇరుక్కొనుట.
पापड–पुं॰ అప్పడము.
पापड बेलना–पुं॰ ఎక్కువగా శ్రమించుట; దీనావస్థలో కాలము వెళ్లబుచ్చుట.
बहुत से पापड बेलना–पुं॰ పలువిధము లైన పనులు చేయుట.
पपीयस–वि॰ పాపి; పాపాత్ముడు.
पापोश–स्त्री॰ చెప్పులు; కొబ్బరినారతో చేసిన తొక్కుడు.
पाबद–वि॰ కట్టబడిన; బద్ధమైన.
पाबंदी–स्त्री॰ బంధనము; కాళ్లబంధము; గత్యంతరము లేనిస్థితి.

पामर–वि॰ పామరుడు; నీచుడు; దుష్టుడు; అధమమైన.
पामरी–स्त्री॰ దప్పటి; ఉత్తరీయము.
पामाल–वि॰ వినష్టమైన; ధ్వంసమైన; కాలరాచబడిన.
पायता–पु॰ दे॰ पैताना.
पायदाज–पु కాళ్లులేక ఒళ్లుతుడుచుకొను; గుడ్డ.
पाय–पु॰ दे॰ पाँव.
पायक–पु॰ వార్తాహరుడు; దూత.
पायजामा–पु॰ పాయజామా.
पायतख्त –पु॰ రాజధాని.
पायताबा–पु॰ मोजा; మేజోడు.
पायदार–वि॰ నిలకడగల; మన్నికగల; స్థిరమైన; దృఢమైన.
पायमाल–वि॰ दे॰ पामाल.
पायल–पु॰ గజ్జలు; స్త్రీలు ధరించు కాళ్ల అందెలు; కొయ్యనిచ్చెన.
पायस–पु॰ పాయసము; పరమాన్నము.
पाया–पु॰ బల్ల; మంచము; కోడు.
पायी–वि॰ पीनेवाला; తాగుబోతు.
पारंगत–वि॰ అన్నీ తెలిసిన; విద్వాంసుడు
पार–पु॰ అద్దరి; అవతలిగట్టు.
पार उतरना–पु॰ సాఫల్యము పొందుట.
पार उतारना; पार लगाना–पु॰ పని నుంచి నివృత్తమగుట; లక్ష్యము సిద్ధింప జేయుట; దాటించుట.
पार करना–पु॰ దాటుట.
पारखी–पु॰ నాణ్యతతెలిసినవాడు; పరీక్షించువాడు.
पारग–वि॰ పూర్తిగా తెలిసినవాడు; సమర్థుడు; అద్దరికి చేరువాడు.
पारचा–पु॰ వస్త్రము; గుడ్డ; గుడ్డపీలిక.
पारद–पु॰ पारा; పాదరసము.
पारदर्शक–वि॰ ఇటునుంచి అటు; అటు నుంచి ఇటు శుభ్రముగా కనిపింప జేయు; పాదర్శకము.
पारदर्शी–वि॰ దూరదర్శి; దూరదృష్టిగల
पारना–स॰क्रि॰ వేయుట; పడవేయుట; ఉంచుట; పరుండపెట్టుట.
पारस–पु॰ స్పర్శమణి वि॰ స్పర్శమణి మాదిరి స్వచ్ఛమైన.
पारसा–वि॰ ధర్మనిష్ఠగల; ఋజుప్రవర్తన గల; సదాచారి.
पारसाई–स्त्री॰ ధర్మనిష్ఠత; ఋజుప్రవర్తన
पारावत–पु॰ పావురము; మర్కటము; పర్వతము.
पारवार–पु॰ రెండువైపుల తటములు; సీమ; హద్దు.
पारि–स्त्री॰ హద్దు; సీమ; తటము.
पारिषद–पु॰ పరిషదుసభ్యుడు; సభా సభ్యుడు.
पारी–स्त्री॰ बारी ;వంతు.

पार्थक्य –पु॰ వేరు, భేదము; తేడా.
पार्थिव–वि॰ భూమికి సంబంధించిన; భౌతికమైన; రాజసంబంధమైన.
पाश्र्व–वि॰ పార్శ్వమునకు సంబంధించిన; ప్రక్కన.
पालंक–पु॰ పాలకూర-ఒక విధమగు ఆకుకూర; కాయలను పండించు ప్రక్రియ.
पाल–पु॰ తెరచాప; గుడారము.
पालक–पुं॰ పాలకూర; పాలించు లేక పోషించువాడు.
पालतू–वि॰ पालू; పెంపుడు.
पालन–पु॰ పాలన; పోషణ.
पालना–स॰क्रि॰ పాలించుట; పోషించుట; ఊయల.
पाला–पु॰ మంచు; హిమము; చలి; ధాన్యపుబుట్ట; पाला मार जाना–पु॰ అత్యధికముగా మంచు పడుట వలన పైరు నాశమగుట.
(किसी से) पाला पडना–पुं॰ వ్యవహరించ వలసివచ్చుట; పనిపడుట.
पालागन–पु॰ నమస్కారము; ప్రణామము
पालित–वि॰ పెంచబడిన; రక్షింపబడిన
पालू–वि॰ पालतू; పెంపుడు.
पाँव–पुं॰ पैर కాలు; పాదము.
पाँव अडाना–पु॰ అనవసరముగా జోక్యము కలుగజేసుకొనుట; అడ్డుపెట్టుట.
पाँव फैलाना–पु॰ ఎక్కువ పొందుటకు చేతులు జాచుట; పేరాశపడుట; హఠము చేయుట;
पाँव भारी होना–पु॰ గర్భము ధరించుట; కడుపుతో ఉండుట.
पाँव रोपना–पु॰ ప్రతిజ్ఞచేయుట; దృఢముగా నుండుట.
पाँव लगना–पु॰ వినయపూర్వకంగా నమస్కరించుట.
पावँडा–पु॰ పెద్దలగౌరవార్థం వారువచ్చు మార్గమున కింద పరచు తివాచీ లేక జంపఖానా.
पावँडी–स्त्री॰ खडाऊँ పాంకోళ్లు; పాదుకలు
पाव–पु॰ నాల్గవవంతు; పావు; 1/4.
पावक–पु॰ आग; అగ్ని, నిప్పు.
पावदान–पु॰ కాళ్లుంచుపీట; కాలిపీట.
पावन–वि॰ పవిత్రమైన; పవిత్రించు; పావనముచేయు.
पावना–स॰क्रि॰ పొందుట; భుజించుట; తెలిసికొనుట.
पावस–स्त्री॰ వర్షాకాలము; వర్షఋతువు
पावा–पु॰ दे॰ पाया.
पाश–पु॰ రజ్జు; త్రాడు; పాశము.
पाशव–वि॰ పశుసంబంధమైన.
पाशा–पु॰ తురక సరదారుల పదవి.
पाषाणी–वि॰(स्त्री॰) రాతిగుండెగల స్త్రీ; అహల్య.

पासंग–पु॰ తక్కెడలేక త్రాసుదాళా.
पास–पु॰ సామీప్యము; సమీపత; अव्य॰ దగ్గర; వైపు.
पासना–अ॰क्रि॰ చేపుట (గేదె,ఆవు మొ॥) చేపువచ్చుట.
पासनी–स्त्री॰ అన్నప్రాసన.
पासबान–पु॰ కాపలానౌకరు; स्त्री॰ ఉంపుడుగత్తె.
पासा–पुं॰ పాచిక; **पासा पड़ना**–मु॰ అదృష్టము అనుకూలించుట.
पासा पलटना–मु॰ అదృష్టము వ్యతిరేకించుట; దౌర్భాగ్యపు స్థితి కలుగుట
पासा फेंकना–पुं॰ బొమ్మ-బొరుసువేసి అదృష్టమును పరీక్షించుట.
पासी–पु॰ बहेलिया, పిట్టల వేటగాడు; स्त्री॰ ఉచ్చు; గుఱ్ఱపు వెనుకకాలుకు కట్టుబంధము.
पाहन–पुं॰ పాషాణము; రాయి.
पाहि–अव्य॰ पास ;దగ్గర; సమీపమున
पाहि –अव्य॰ రక్షించుము.
पाही–अव्य॰ రక్షించుము; स्त्री॰ పారుగూరులో ఉన్న; మరియొక గ్రామము లోని వ్యవసాయము.
पाहुना–पुं॰ అతిథి; అభ్యాగతుడు.
पाहुनी–स्त्री॰ అతిథిని; అభ్యాగతురాలు.
पाहुर–पुं॰ కానుక; బహూకరణ.
पिंग–वि॰ పసుపుపచ్చని; పింగళ వర్ణముగల
पिंगल–वि॰ పసుపుపచ్చని; పింగళవన్నెగల; पु॰ పింగళముని.
पिंजड़ा—पु॰ दे॰ पिंजरा; పంజరము.
पिंड–पु॰ గుండ్రపు అన్నంముద్ద; రాశి; ప్రోగు; పిండము.
पिंड छूटना–मु॰ పీడవదులుట; పీడ విరుగుట ; **पिंड छोड़ना**–मु॰ వెంట లేకపోవుట; వేధించకుండుట; సంబంధము తెగ తెంపులు చేసుకొనుట.
पिंड पडना–मु॰ వెంటపడుట; వెంటాడుట.
पिंडदान–पुं॰ శ్రాద్ధము; శ్రాద్ధ సందర్భమున పిండదానము చేయుట.
पिंडरी; **पिंडली**–स्त्री॰ కాలిపిక్క.
पिंडारी–पु॰ మహారాష్ట్ర ప్రాంతములోని ఒకప్పటి బందిపోటు జాతి.
पिंडी–स्त्री॰ మ ట్టిగడ్డ లేక ముద్ద; సొర కాయ.
पिअराई–स्त्री॰ पीलापन పసుపుపచ్చదనము.
पिअरी–स्त्री॰ వధూవరులు పెళ్లిలో ధరించు మధుపర్కములు.
पिउ–पुं॰ పతి; భర్త; ప్రియుడు.
पिक–पुं॰ పికము; కోకిల.

पिघलना– अ॰क्रि॰ ద్రవీభూతమగుట; కరుగుట; కనికరించుట.

पिचकना– अ॰क्रि॰ సొట్టపడుట; వాపు అణుగుట.

पिचकारी–स्त्री॰ పిచికారి.

पिचपिचा–वि॰ పిసపిసలాడు.

पिच्छ–पुं॰ పశువులతోక; నెమలి పింఛము

पिच्छा–स्त्री॰ పోకచక్క; వక్క; గంజి; జారుడు.

पिच्छिल–वि॰ నునుపుగల; తడిసిన; జారునది; పుల్లని.

पिछलगा; पिछलग्गू–पुं॰ వెంటవెంట నడుచు వాడు, ఉండువాడు; అనుగమించువాడు; నౌకరు.

पिछलना– अ॰क्रि॰ వెనుతిరుగుట; వెనకకు తప్పుకొనుట.

पिछला–वि॰ వెనకటి; వెనకవైపు; తరువాతి; గడచిన.

पिछवाडा–पुं॰ पिछवारा ఇంటివెనుక భాగము; పెరటిభాగము.

पिछाडी;पिछारी–स्त्री॰ వెనుకభాగము; పెరటివైపు భాగము.

पिछौरा–पुं॰ ఉత్తరీయము; కండువా.

पिटंत–स्त्री॰ కొట్టుడు; దంపుడు.

पिटना– अ॰क्रि॰ కొట్టబడుట; దిగగొట్ట బడుట पुं॰ దిమ్మెస.

पिटाई–स्त्री॰ కొట్టుడు; కొట్టుడుకూలి.

पिटारा–पुं॰ వెదురుబుట్ట లేక గంప.

पिट्टू–पुं॰ దెబ్బలుతినువాడు.

पिट्ठू–पुं॰ అనుసరించువాడు; వెంటనుండి సమర్థించువాడు; ఆటలోని ఉజ్జి.

पितर–पुं॰ పూర్వీకుడు; పూర్వీకులు.

पितरपति–पुं॰ యమధర్మరాజు.

पितराँध–स्त्री॰ చిలుమెక్కిన పదార్థము; చిలుము.

पितराई–स्त्री॰ చిలుము; ఇత్తడిపాత్రలో వండిన పులుపు పదార్థపు చిలుము.

पितिया–पुं॰ తండ్రి సోదరుడు.

पितिया ससुर–पुं॰ चचिया ससुर; భర్త పినతండ్రి; భార్య పినతండ్రి.

पित्ता–पुं॰ పిత్తము; పిత్తాశయము; సాహసము; ఉత్సాహము; **पित्ता उबलना या खौलना**–मु॰ పెద్దగా కోపమువచ్చుట.

पित्ता पानी करना–मु॰ పట్టుదలతో ఎక్కువగా శ్రమించుట;

पित्ता मारना–पुं॰ కోపము ఆపుకొనుట; అయిష్టమైన పనియెడల విసుగు నొందకుండుట.

पित्ती–स्त्री॰ దద్దుర్ల జబ్బు; ప్రేలుడు పొక్కులు पुं॰ తండ్రిసోదరుడు.

पिद्दी–स्त्री॰ పొలముపిచ్చుక మాదిరి ఒక చిన్నపిట్ట; పనికిమాలిన తుచ్ఛమైన జీవి.

पाटंबर–पुं॰ పట్టువస్త్రము.

पाट–पुं॰ పట్టు; సింహాసనము; పీఠము; నూతితాటిగాడి.

पाटना–स॰क्रि॰ చదును చేయుట; మెరక పల్లములు సరిచేసి చదునుచేయుట; తడుపుట; తృప్తిపరచుట.

पाटल–पुं॰ మందారపువ్వు మాదిరి ఒక పువ్వు.

पाटव–पुं॰ పటుత్వము; దారుఢ్యము; ఆరోగ్యము.

पाटा–पुं॰ కోళ్లు లేనిబల్ల; పీట.

पाटी–स्त्री॰ పలక; పాఠము.

पाटी पढना–मु॰ చదువు నేర్చుకొనుట.

पाठ–पुं॰ सबक పాఠము.

पाठ पढाना–मु॰ గుణపాఠము నేర్పుట.

पाठक–पुं॰ చదువువాడు; ఉపాధ్యాయుడు

पाठांतर–पुं॰ భాషాంతరము.

पाठा–स्त्री॰ వైద్యమునకు ఉపకరించు ఒక మూలిక; पुं॰ బలమైన యువకుడు; గిత్త; దున్నలేక మేక పోతు.

पाठी–पुं॰ పాఠము వల్లించువాడు; విద్యార్థి

पाठ्य–वि॰ చదవదగిన; చదివించబడు

पाड–पुं॰ ధోతి మొ॥వాటి అంచు; పడవ ఎక్కుటకు ఆసరాగా నదిఒడ్డున వేసిన ఎత్తుపీట లేక చిన్నఅరుగు; ఉరిపీఠము; మంచె.

पाडा–पुं॰ చిన్న ఊరులేక పల్లె; పేట.

पाढ–स्त्री॰ పైరు రక్షణనిమిత్తము పొలములో వేసిన మంచె.

पाणि–पुं॰ చెయ్యి; కరము.

पाणिपीडन–पुं॰ వివాహము; పశ్చాత్తాపము వలన చేతులు నలుపుకొనుట.

पाणी–पुं॰ दे॰ पाणि.

पात–पुं॰ పతనము; వినాశము; మృత్యువు; ఆకు.

पातक–पुं॰ పాతకము; పాపము.

पातकी–वि॰ పాపి; పాపముచేసినవాడు లేక చేయువాడు

पातर–स्त्री॰ విస్తరి; వేశ్య; రంకులాడి; वि॰ దుర్బలమైన; అప్రతిష్ఠమైన

पाती–स्त्री॰ ఉత్తరము; జాబు; ఆకు; ప్రతిష్ఠ

पातुर–स्त्री॰ వేశ్య.

पाथ–पुं॰ జలము; మార్గము.

पाथना–स॰क्रि॰ అదిమికొట్టుట (పిడక; ఇటుక మొ॥) దిగగొట్టుట.

पाथेय–पुं॰ దారిబత్యము; దారిఖర్చు; దారి భోజనము.

पाथोज–पुं॰ కమలము.

पाथोद–पुं॰ మేఘము.

पाद–पुं॰ చరణము; కాలు; నాల్గవవంతు; చెట్టుమొదలు

पादत्राण–पुं॰ పాదరక్షలు.

पींजना–स॰क्रि॰ పత్తిపింజతీయుట; దూది ఏకుట.
पीक–स्त्री॰ ఉమ్మి కలసిన తాంబూల రసము.
पीकदान–पुं॰ ఉమ్మిపాత్ర.
पीकना– अ॰क्रि॰ పికముకూయుట.
पीका–पुं॰ పల్లవము; చిగురుటాకు.
पीछा–पुं॰ పృష్ఠభాగము; వీపు.
पीछा करना–पुं॰ వెంబడించుట;
पीछा दिखाना–मु॰ వీపుచూపుట; పారిపోవుట; **पीछा देना**–मु॰ మొదట పనిలో సహకరించి తరువాత తప్పు కొనుట.
पीछे–अव्य॰ వెనకవైపు; వీపువైపు;
पीछे पडना–पुं॰ వెంటబడుట; అడిగిఅడిగి వేధించుట;
पीछे लगना–पुं॰ తనస్వార్థము కొరకు వెంటపడి తిరుగుట.
पीटना–स॰क्रि॰ కొట్టుట; దెబ్బకొట్టుట
पीठ–पुं॰ पीढा ;పీఠము;**पीठ ठोकना**–मु॰ ఉత్సాహపరచుట; వీపుతట్టి శబాస్ అనుట.
पीठ पीछे–पुं॰ పరోక్షమున.
पीठा–पुं॰ ఒకవిధమగు రుచికరమైన పక్వాన్నము.
पीठिका–स्त्री॰ భూమిక; పీఠిక; చిన్నపీట; ఆసనము.
पीठी–स्त्री॰ నానబోసి రుబ్బిన మినప లేక పెసరపప్పు.
पीडक–वि॰ పీడించువాడు; వేధించువాడు
पीडन–पुं॰ పీడించుట; దుఃఖము కలిగించుట; పీడనము.
पीड़ा–स्त्री॰ శారీరిక లేక మానసికమైన కష్టము; వేదన; బాధ.
पीढा–पुं॰ ఎక్కువ ఎత్తులేని ఎత్తుపీట.
पीढी–स्त्री॰ తరము; వంశపరంపర; చిన్న ఎత్తుపీట.
पीत–वि॰ పసుపుపచ్చని; పసుపువన్నెగల; తాగిన; पुं॰ పసుపువన్నెరంగు.
पीतक–पुं॰ అగరు; కేసరము; ఇత్తడి; పసుపుపచ్చని చందనము; తేనె.
पीतम–वि॰ दे॰ प्रियतम.
पीतल–पुं॰ ఇత్తడి.
पीतवास–पुं॰ శ్రీకృష్ణుడు.
पीन–वि॰ స్థూలమైన; పుష్టమైన; నిండైన
पीनक–स्त्री॰ నల్లమందు మత్తువలన ముందుకి వంగివంగి పడుట; కునుకుపాట్లు పడుట.
पीनता–स्त्री॰ పరిపుష్టత; నిండుతనము
पीनस–पुं॰ ఘ్రాణశక్తి నశింపజేయు ఒక నాసికారోగము; పల్లకీ.
पीना–स॰क्रि॰ త్రాగుట.

पीनी–स्त्री॰తెలగపిండి; నల్లమందు చెక్క.

पीप–स्त्री॰ पीब; చీము; రసి.

पीपर; पीपल–पु॰రావిచెట్టు; పిప్పళ్ల లత

पीपा–पु॰ పీపా.

पीयूष–पु॰ सुधा; అమృతము.

पीयूष भानु–पु॰ చంద్రుడు.

पीर–स्त्री॰ నొప్పి; బాధ; వృద్ధుడు; वि॰ అనుభవశాలి; సిద్ధుడు.

पीरी–स्त्री॰ వృద్ధాప్యము; ముసలితనము

पील–पु॰ हाथी; ఏనుగు.

पीलपाल–पु॰ दे॰ फीलवान.

पीलपाँव–पु॰ బోదకాలు; ఏనుగుకాలు వలెలావుబారుట.

पीलबान–पु॰ दे॰ फीलवान.

पीलसाज–पु॰ దీపశ్శమ్మె.

पीला–वि॰ పసుపుపచ్చని; పాలిపోయిన; నిస్తేజమైన; **पीला पडना**–पु॰ రోగ కారణముగా శరీరములో తగిన రక్తము లేక పాలిపోవుట; భయముతో ముఖము తెల్లబోవుట.

पीली फटना–पु॰ తెల్లవారుట; సూర్యో దయ వెల్తురు పొడచూపుట.

पीलिया–पु॰ పచ్చకామెర్లవ్యాధి; పాండు రోగము.

पीली चिट्ठी–स्त्री॰ పెళ్లి శుభలేఖ.

पीलू–पु॰ కుళ్లిన పండ్లకు పట్టుతెల్లటి పురుగులు.

पीव; पीवर–वि॰ బలసిన; పుష్టమైన; స్థూలమైన.

पीवरी–स्त्री॰ యువతి; 'శతమూలి' అనబడు వైద్య మూలిక.

पीसना–स॰क्रि॰ రుద్దుట; మర్దించుట; పిండి చేయుట; తొక్కివేయుట.

पीहर–पु॰ వివాహిత పుట్టిల్లు.

पुंगीफल–पु॰ सुपारी; పోకచెక్క.

पुंज–पु॰ రాశి; కుప్ప.

पुडरीक–पु॰ శ్వేతకమలము; పట్టుపురుగు; తెల్లకుష్ఠరోగము.

पुंश्चली–स्त्री॰ వ్యభిచారిణి ;కులట.

पुआ–पु॰ తియ్యటిపూరి; అరిసె.

पुआल–पु॰ ఎండుగడ్డి.

पुकार–स्त्री॰ కేక; మొర.

पुकारना–स॰क्रि॰ కేకవేయుట; కేకవేసి పిలుచుట.

पुखर–पु॰ दे॰ पोखर.

पुखता–वि॰ పుష్టిగల; దృఢమైన.

पुचकारना–स॰क्रि॰ चुमकारना; ముద్దు లాడుతూ ప్రేమించుట; బుజ్జగించుట

पुचकारी–स्त्री॰ चुमकारी ;ముద్దులాట.
पुचारा–पु॰ గుడ్డపిండిన శబ్దము; తడి గుడ్డతో తుడుచుట; లేపనము ముఖ స్తుతి; ప్రోద్బలము.
पुच्छ–स्त्री॰ पूँछ ;తోక.
पुच्छल–वि॰ తోకగల.
पुच्छलतारा–पु॰ धूमकेतु; తోకచుక్క.
पुच्छला–पु॰ పొడవైన తోక.
पुछार–पुं॰ అజ కనుక్కొనేవాడు; ఆద రించువాడు.
पुजना–अ॰क्रि॰ పూజింపబడుట; ఆరా ధింపబడుట.
पुजाना–स॰क्रि॰ పూజచేయించుకొనుట; కానుకలు, ధనము మొ॥వి సంగ్ర హించుకొనుట.
पुजापा–पु॰ పూజాసామాగ్రి.
पुजारी–पु॰ పూజారి.
पुट–पु॰ అల్పాంశము; కొద్దిగా చల్లుట; అల్పమైన మిశ్రణ; ఆచ్ఛాదనము.
पुटकी–स्त्री॰ पोटली;పొట్లము; ఆకస్మిక మరణము; దైవసంబంధమైన విపత్తు
पुटपाक–पुं॰ ఔషధతయారీలో పుటము వేయుట.
पुट्ठा–पु॰ పిరుదులపైనుండు గట్టిమాంస భాగము; చట్ట.
पुडिया–स्त्री॰ पोटली; పొట్లము.
पुतरा–पुं॰ दे॰ पुतला.
पुतरिया–स्त्री॰ दे॰ पुतली
पुतला–पु॰ మానవాకృతిలో చేసిన ఆట బొమ్మ.
पुतली–स्त्री॰ गुडिया; ఆటబొమ్మ; కనుపాప.
पुतली फिर जाना–पु॰ మృత్యుసమయ మున గుడ్లు నిలువుబారుట.
पुतलीघर–पु॰ కారఖానా; బట్టలమిల్లు.
पुताई–स्त्री॰ అలుకు (పేడమొ॥వానితో లేపనము; పూత.
पुत्तलिका–स्त्री॰ पुतली; ఆటబొమ్మ; విగ్రహము.
पुत्रवती–स्त्री॰ పుత్రసంతానముగల స్త్రీ
पुत्रवधू–स्त्री॰ పుత్రుని భార్య; కోడలు.
पुनः–अव्य॰ మరల; పునః.
पुनः पुनः–क्रि॰वि॰ మాటిమాటికి.
पुन–पु॰ दे॰ पुण्य.
पुनरावृत्त–वि॰ మరలతిరిగివచ్చి ఉన్న; మరల చేసిఉన్న; మరల చెప్పి ఉన్న.
पुनरावृत्ति–स्त्री॰చేసినదే మరల చేయుట; చదివినదే మరల చదువుట; మరల తిరుగుట; తిరిగివచ్చుట.
पुनरुक्ति–स्त्री॰ చెప్పినదే మరల చెప్పుట; పునరుక్తి.
पुनर्भू–स्त्री॰ మరల పెళ్లిచేసుకున్న విధవరాలు.
पुनीत–वि॰ పవిత్రమైన.

पुन्न; पुन्य–पु॰ పుణ్యము.
पुरंदर–पु॰ పురము; నగరము; ఇల్లు మొ॥ వానిని పడగొట్టువాడు ఇంద్రుడు.
पुरंध्री–स्त्री॰ పత్ని; భార్య; సంతానవతీస్త్రీ
पुर–वि॰ పూర్ణముగ; నిండియున్న; पु॰ పురము; నగరము.
पुरइन–स्त्री॰ తామరాకు; కమలము.
पुरखा–पुं॰ పూర్వీకుడు; పూర్వపురుషుడు; తాత; ముత్తాత ఇత్యాదులు.
पुरजा–पु॰ ఖండము; ముక్క; తునియ.
पुरबला; पुरबुला–वि॰ పూర్వపు; వెనుక జన్మపు.
पुरबिया–वि॰ తూర్పుకు సంబంధించిన
पुरवा–पु॰ చిన్నఊరు; పల్లె; మట్టిపిడత
पुरवाई; पुरवैया–स्त्री॰ తూర్పుదిశ నుంచి వచ్చుగాలి; పైరుగాలి.
पुरश्चरण–पु॰ అనుష్ఠానము.
पुरसा–पुं॰ నాలుగున్నర లేక అయిదు మూరల కొలత.
पुरस्कार–पु॰ ఆదరము; పారితోషకము; కానుక.
पुरस्कृत–वि॰ కానుక లభించిన; బహుమానము పొందిన.
पुरा–अव्य॰ పూర్వకాలమున; वि॰ పూర్వపు ప్రాచీనపు; पुं॰ గ్రామము; జనపదము.
पुराकृत–वि॰ పూర్వకాలమున చేసిన; పూర్వజన్మములో చేసిన.
पुरातत्व–वि॰ ప్రాచీనకాలమునకు సంబంధించిన విద్య; పురాతత్వ శాస్త్రము.
पुराना–वि॰ పురాతనపు; పాతకాలపు.
पुराना खुर्राट–पु॰ గొప్ప అనుభశాలి; విశేషజ్ఞుడు.
पुराना घाघ–पु॰ జిత్తులమారి.
पुरीष–पु॰ విష్ఠ, మలము.
पुरुषार्थ–पु॰ పౌరుషము; శక్తి సామర్థ్యములు.
पुल–पु॰ వంతెన.
पुलक–पु॰ రోమాంచము.
पुलकना–अ॰क्रि॰ పులకించుట; రోమాంచిత మగుట; గద్గద మగుట.
पुलकित–वि॰ పులకితమగు; గద్గదమైన; రోమాంచితమైన.
पुलटिस–पु॰ పుండు; గాయములకు పూయుఒకవిధమగు శక్తివంతమైన లేపనము.
पुलपुल; पुलपुला–वि॰ బోలు-బోలుగల
पुलपुलाना–स॰क्रि॰ చప్పరించుట; మెత్తని వస్తువును నొక్కుట.
पुलाक–पु॰ ఒకవిధమగు ముతక ధాన్యము; అన్నము; గంజి.
पुलाव–पुं॰ మాంసము అన్నము కలిపి వండిన ఒక ఖాద్యపదార్థము; పలావు.

पुलिंदा–पुं॰ చిన్నబంగీలు లేక మూట.
पुलिन–पुं॰ నదీతటము.
पुवा–पुं॰ दे॰ मालपूवा.
पुश्त–स्त्री॰ पीठ; వీపు; తరము.
पुश्तक–स्त्री॰ గుఱ్ఱము, గాడిద వెనక రెండు కాళ్ల తన్ను.
पुश्त दर पुश्त–यौ॰ వంశపరంపర; ఎన్నో తరములవరకు.
पुश्तनामा–पुं॰ వంశవృక్షము; వంశావళి
पुश्ता–पुं॰ నీటిప్రవాహమును ఆపుటకై ఎత్తయిన; ప్రబలమైన అడ్డులేక కట్ట
पुश्ती–स्त्री॰ ఆధారము; పోటీ; ఒక విధమగు పోటీ దిండు.
पुश्तैन–वि॰ వంశపరంపర.
पुश्तैनी–वि॰ తరతరాలనుంచి ఆనవాయితీగా వచ్చుచున్న.
पुष्कर–पुं॰ జలాశయము; కమలము.
पुष्कल–वि॰ పరిపూర్ణముగ; ప్రచురముగ; నిండియున్న.
पुष्ट–वि॰ బలిష్ఠముగ; బలిసిన.
पुष्टई–स्त्री॰ బలవర్ధక ఔషధము.
पुष्टिमार्ग–पुं॰ వల్లభసంప్రదాయమునకు సంబంధించిన; వైష్ణవ భక్తిమార్గము.
पुहप; पुहुप–पुं॰ పుష్పము; పువ్వు.
पुहमि; पुहुमी–स्त्री॰ పృథ్వి; భూమి.
पूँछ–स्त्री॰ पुच्छ; తోక.
पूँजी–स्त्री॰ పెట్టుబడి; పెట్టుబడి సంపత్తి రాశి; కుప్ప.
पूँजीपति–पुं॰ పెట్టుబడిదారుడు.
पूआ–पुं॰ పూరీ వంటి ఒక మిఠాయి.
पूगीफल–पुं॰ सुपारी; పోక; వక్క.
पूछ–स्त्री॰ అజ; అడుగుట; ఆదరము; గౌరవము.
पूछताछ–स्त्री॰ విచారణ; అడిగి తెలిసికొనుట; జాడతీయుట.
पूछना–स॰क्रि॰ అడుగుట; ప్రశ్నించుట.
पूजन–पुं॰ పూజ-పూజనము; ఆరాధన; అర్చన.
पूजना–स॰क्रि॰ పూజించుట; అర్చించుట.
पूडी–स्त्री॰ दे॰ पूरी.
पूत–वि॰ పవిత్రమైన; पुं॰ పుత్రుడు; సత్యము.
पूतही–स्त्री॰ दे॰ पुतली.
पूनी–स्त्री॰ ఏకు.
पूनो–स्त्री॰ पूर्णिमा ; పున్నమి.
पूप–पुं॰ मालपूआ ; తియ్యటిపూరీ.
पूर–वि॰ యావత్తు; సంపూర్ణమైన.
पूरक–वि॰ పూరించువాడు; పూరించునది; నింపెడు; पुं॰ గుణాంకము.
पूरण–पुं॰ పూర్ణము.
पूरना–स॰क्रि॰ పూరించుట; పూర్తిచేయుట अ॰क्रि॰ పూర్తిఅగుట; నిండుట.

पूरब–पु॰ తూర్పుదిక్కు; क्रि॰वि॰ పూర్వమున.
पूरबल–पु॰ పూర్వజన్మ; పూర్వయుగము
पूर्णकाम–वि॰ పూర్ణకాముడు; అన్ని కోరికలు తీరినవాడు.
पूर्व–पु॰ తూర్పుదిశ; वि॰ ముందటి; వెనుకటి.
पूर्वक–क्रि॰वि॰ వెంట; సహితముగా.
पूर्ववत्–क्रि॰वि॰ పూర్వమువలె; వెనకటి మాదిరి.
पूर्ववर्ती–वि॰ వెనక నుండిన.
पूर्वापर–क्रि॰वि॰ ముందువెనుకలు.
पूला–पु॰ తుంగ గడ్డి మోపు.
पूषण–पु॰ సూర్యుడు.
पूषा–स्त्री॰ పృథ్వి.
पूस–पु॰ పుష్యమాసము.
पृच्छक–पु॰ ప్రశ్నించువాడు; ప్రశ్నకర్త.
पृथक–वि॰ अलग ;భిన్నమైన; వేరు.
पुथक्करण–पुవేరుపరచుట; వేరుచేయుట.
पुथा–स्त्री॰ పాండవుల జనని;కుంతీదేవి.
पृथु–वि॰ విస్తృతమైన; విశాలమైన.
पृथुल–वि॰ స్థూలమైన; విస్తృతమైన; బలిసిన.
पृष्ट–वि॰ అడగబడిన.
पृष्ठ–पु॰ पीठ; వీపు; పుస్తకపు పేజీ.
पृष्ठ पोषक–पु॰ వీపు తట్టువాడు; ఉత్సాహపరచువాడు; సహాయకుడు.
पेंग–स्त्री॰ ఉయ్యాల ఊపు.
पेंग मारना–पु॰ ఉయ్యాలమీద ఊపు తెప్పించుకొనుట.
पेंच–पु॰ दे॰ पेच.
पेंडुकी–स्त्री॰ గువ్వ; నిప్పు ఊదు గొట్టము
पेंदा–पु॰ तला; అడుగుభాగము.
पेच–पु॰ మెలిక; పురి; చిక్కు; మోసము; కిటుకు; యుక్తి; కుస్తీలోని పేచి; యంత్రము.
पेचक–स्त्री॰ కుట్టుదారపు బంతి; గుడ్లగూబ; పేను.
पेचकश–पु॰ బిరడాలు, మూతలుతీయు సాధనము; మరసీలలు తిప్పులేక అమర్చు పనిముట్టు.
पेचताब–पु॰ వ్యక్తము చేయలేని కోపము
पेचदार–वि॰ చిక్కుగల.
पेचवान–पु॰ పెద్దహుక్కా.
पेचिश–स्त्री॰ జిగట విరోచనముల వలన కలుగు కడుపునొప్పి.
पेचीदा; पेचीला–वि॰ చిక్కుగల; జిగిబిగిగా ఉన్న; క్లిష్టమైన.
पेज–स्त्री॰रबडी; ఒకవిధమగు పేయము; పుస్తకము యొక్క పృష్ఠము
पेट–पु॰ ఉదరము; పొట్ట;**पेट काटना**–पु॰ తిండితగ్గించుకొని ఆదాచేయుట.

पेट में चूहे दौड़ना–मु॰ ఎక్కువగా ఆకలియగుట; **पेटकी बात**–मु॰ రహస్యమైన విషయము.
पेट गदराना–पु॰ గర్భచిహ్నములు కనిపించుట; **पेट गिरना**–मु॰ గర్భ పాతమగుట; **पेट का हलका**–मु॰ నీచస్వభావి; **पेट चलना**–मु॰ విరో చనములగుట.
पेटारा–पु॰ दे॰ पिटारा.
पेटिका–स्त्री॰ చిన్నపెట్టె.
पेटी–स्त्री॰ చిన్నపెట్టె; పట్కా.
पेटी पडना–पु॰ బొజ్జపెరుగుట.
पेटू–वि॰ తిండిపోతు.
पेठा–पु॰ బూడిదగుమ్మడి.
पेड–पु॰ చెట్టు.
पेडा–पु॰ ఖోవాతో తయారైన ఒక మిఠాయి
पेडी–स्त्री॰ చెట్టు మొదలు; మొండెము.
पेडू–पु॰ పొత్తికడుపు.
पेय–वि॰ త్రాగదగిన; पु॰ పేయము; త్రాగువస్తువు.
पेरना–स॰क्रि॰ వత్తి రసము పిండుట; పీడించుట.
पेलना–स॰क्रि॰ వత్తిలోనికి చొచ్చుట; త్రోయుట; నెట్టుట; నిరాదరించుట; బలప్రయోగము చేయుట.
पेला–पु॰ పీడనము; జగడము; దాడి.
पेवस–पु॰ జున్నుపాలు.
पेश–क्रि॰वि॰ ఎదుట; సమక్షమున.
पेश आना–पु॰ వ్యవహరించుట.
पेश करना–पु॰ ఎదుట ఉంచుట; హాజరు పరచుట; బహూకరించుట.
पेश पाना–पु॰ జయించుట.
पेशकश–पु॰ కానుక; పారితోషకము.
पेशकार–पु॰ న్యాయాధికారి ఎదుట ఆవ శ్యకమైన కాగితములు ఉంచు ఉద్యోగి.
पेशगी–स्त्री॰ అడ్వాన్సు; బయానా.
पेशतर–कि॰वि పూర్వము; తొలి
पेशबंदी–स्त्री॰ ముందుగా చేపట్టిన; ఏర్పాటులేని; తప్పించుకొను యుక్తి.
पेशराज–पु॰ తాపీపనివాడు; తాపీపనివాని వద్దకు రాళ్లుమోయు కార్మికుడు.
पेशवा–पु॰ మహారాష్ట్ర ప్రాంతములో మంత్రుల బిరుదు; నాయకుడు.
पेशवाई–स्त्री॰ ఎదురువెళ్లి ఇచ్చు స్వాగతము.
पेशवाज–स्त्री॰ నర్తకీమలు ధరించు ఒక విధమగు లంగా.
पेशा–पु॰ धधा; వృత్తి; జీవిక.
पेशा कमाना या करना–मु॰ వేశ్యావృ పడుపువృత్తి చేయుట.
पेशानी–स्त्री॰ లలాటము; ప్రారబ్ధము; అదృష్టము.

पेशाब–पु॰ మూత్రము;

पेशाब करना–पु॰ మూత్ర విసర్జన చేయుట; **पेशाब से चिराग जलना**–मु॰ ఉచ్ఛదివిటీ వెలుగుట; బహుప్రతాప వంతుడగుట.

पेशाबखाना–पु మూత్రాలయము; మూత్రవిసర్జన చేయుచోటు.

पेशावर–पु॰ వృత్తిదారుడు; ఏదో ఒక వృత్తిచేయువాడు; పనిచేయువాడు.

पेशी–स्त्री॰ కోర్టులోవ్యాజ్యము విచారణకు వచ్చుట; వ్యాజ్య విచారణ; హాజరగుట; మాంసపు కండరము; వజ్రము; ఖడ్గపువర.

पेशीनगोई–स्त्री॰ భవిష్యవాణి, భవిష్యత్తులో జరుగబోవు విషయముల గురించి కథనము.

पेश्तर–क्रि॰वि॰ पहले పూర్వము; తొలి.

पैंजनी–स्त्री॰ఝునఝునమని మ్రోగుగజ్జె

पैंठ–स्त्री॰ మార్కెట్టు; సంత.

पैंठौर–पु॰ విపణివీధి.

पैंड–पुं॰ అడుగు; అంగ; దారి.

पैंडा–पु॰ దారి; మార్గము; అశ్వశాల; ప్రణాళి.

पैंडे पडना–मु॰ వెంటపడుట; మాటి మాటికి వేధించుట.

पैंत–स्त्री॰ పందెము; అనువు.

पै–अव्य॰ కాని; అవశ్యము; తరువాత.

पैकार–पु॰ చిన్నవ్యాపారి.

पैखाना–पु॰ दे॰ पाखाना.

पैग–स्त्री॰ दे॰ पेग.

पैगंबर–पु॰ భగవంతునిదూత.

पैगाम–पु॰ సందేశము.

पैजा–पुं॰ దర్వాజాచట్రమునకు, తలుపునకు బిగించు ఇనప కొక్కెము.

पैठ–स्त्री॰ చొచ్చుట; ప్రవేశము; చేరిక.

पैठना–अ॰क्रि॰ చొచ్చుట; దూరుట; ప్రవేశించుట.

पैजामा–पुं॰ दे॰ पाजामा

पैजार–स्त्री॰ చెప్పులజోడు;(जूती)

पैजार–यौ॰ చెప్పుదెబ్బలు కొట్టుకొనుట; దెబ్బలాట.

पैठार–पु॰ ప్రవేశద్వారము; గేటు.

पैंतरा–पु॰ కత్తియుద్ధము, కుస్తీ లలో వేయు అడుగుల ఎత్తుగడ.

पैताना–पु॰ మంచము యొక్క కాళ్లవైపు.

पैतृक–वि॰ పితృసంబంధమైన.

पैदल–वि॰ కాలినడకన నడచు क्रि॰वि॰ కాళ్లతో; पु॰కాలిబంటు.

पैदा–वि॰ జన్మించిన;పుట్టిన स्त्री॰ఆదాయము.

पैदाइश–स्त्री॰ జన్మ; ఉత్పత్తి.

पैदाइशी–वि॰ జన్మకు సంబంధించిన; పుట్టినప్పటినుంచి; ప్రాకృతికము.

पैदावार–स्त्री॰ పైరు; పంట; ఉత్పత్తి.

पैन; पैना–वि॰ పదునైన; తీక్షణమైన; పశువుల కాపరుల చేతిలో నుండు బెత్తము.

पैवंद–स्त्री॰ మాసికగుడ్డ; అతుకుగుడ్డలేక పీలిక; అంటుకట్టుట; అంటు.

पैवंदी–स्त्री॰ అంటుమొక్క ఫలము.

पैमाईश–स्त्री॰ కొలత.

पैमाना–पुं॰ కొలబద్ద; కొలగారము; కొల మానము.

पैमाल–वि॰ दे॰ पामाल.

पैयाँ–स्त्री॰ పాదము; కాలు.

पैया–पु॰ తాలుగింజ; తాలుధాన్యము; దీన హీన మైనవాడు.

पैर–पु कालు; చరణము; చరణ చిహ్నము; కళ్లము.

पैरगाडी–स्त्री॰ సైకిలు.

पैर उखडना–मु॰ ఓడిపోవుట.

पैर जमना–मु॰ స్థిరపడుట.

पैरना–अ॰क्रि॰ तैरना; ఈదుట.

पैरवी–स्त्री॰ పక్షసమర్థన; వ్యాజ్యములో పక్షమును సమర్థించు ప్రయత్నము; పరుగులు, ఉరకలతో కూడిన శ్రమ.

पैरवीकार–पुं॰ సమర్థించువాడు; పక్ష మును సమర్థించువాడు.

पैराक–पु॰ दे॰ तैराक.

पैशव–पुं॰ మునుగునంత లోతుగలనీరు; ఈదుకొని దాటవలసిన నీరులేక జలాశయము.

पैरो–वि॰ అనుయాయిఅయిన; అను సరించు.

पैरोकार–पु॰ दे॰ पैरवीकार.

पैवस्त–वि॰ ఇంకియున్న.

पैसना–अ॰क्रि॰ ప్రవేశించుట; దూరుట.

पैसरा–पु॰ కలహము; జంజాటము; ఇబ్బంది.

पैसा–पु॰ ఒకవిధమగు నాణెము; డబ్బు.

पैसा उठना–मु॰ డబ్బు ఖర్చగుట.

पैसार–पु॰ ప్రవేశము.

पैहारी–वि॰ పాలుమాత్రము త్రాగి యుండు (సాధువు).

पोंगा–पु॰ వెదురు లేక లోహపుగొట్టము वि॰ బోలైన; మూర్ఖుడు.

पोंछन–स्त्री॰ తుడిచిన మీదట వచ్చినది

पोंछना–स॰क्रि॰ తుడుచుట.

पोई–स्त्री॰ ఒకవిధమగు ఆకుకూర.

पोखना–स॰क्रि॰ పోషించుట.

पोखरा–पु॰ తటాకము; చెరువు.

पोच–वि॰ తుచ్ఛమైన; క్షుద్రమైన.

पोची–स्त्री॰ క్షుద్రత; నైచ్యము.

पोट–स्त्री॰ చిన్నమూట; పొట్లము; కుప్ప.
पोटना–स॰क्रि॰ ప్రోగు చేయుట; మాయ జేయుట.
पोटरी; पोटली–स्त्री॰ పొట్లము; చిన్న మూట.
पोढा–वि॰ దృఢమైన; బలమైన.
पोढाना–अ॰क्रि॰బలపడుట; దృఢ మగుట; स॰क्रि॰బలపర్చుట; దృఢపరుచుట.
पोत–पु॰ పశులేక పక్షిశావకము; పడవ; ఓడ; పూస; ఖజానా.
पोतदार–पु॰ కోశాధ్యక్షుడు.
पोतना–स॰क्रि॰ మట్టి, పేడ మొ॥ వాటితో అలుకుట.
पोता–पु॰ పౌత్రుడు; మనుమడు.
पोती–स्त्री॰ పౌత్రి; మనుమరాలు.
पोथा–पु॰ గ్రంథము; పుస్తకము.
पोथी–स्त्री॰ చిన్నపుస్తకము.
पोद्दार–पुं॰ दे॰ पोतदार.
पोना–स॰क्रि॰ పూసలు వగైరా గ్రుచ్చుట; తడిపిన పిండి ఉండను చేతితో రొట్టె ఆకారముగా చేయుట.
पोपला–वि॰ బోసినోరుగల.
पोपलाना–अ॰क्रि॰ బోసినోరగుట.
पोया–पुं॰పాముపిల్ల; చెట్టుమొక్క; శిశువు.
पोर–स्त्री॰ వేలుకణుపు;వెదురు వాసము లేక చెరుకు కణుపు.
पोल–स्त्री॰ బోలు; బోలుగలచోటు; ఖాళీచోటు; ఇంటివాకిలి;
पोल खुलना–पु॰ గుట్టురట్టుగుట;
(किसी की) पोल खोलना–पु॰ గుట్టు రట్టు చేయుట.
पोला–वि॰ బోలుగానున్న.
पोशाक–स्त्री॰ ధరించుదుస్తులు.
पोशाक बढाना–पु॰ గుడ్డలు, దుస్తులు విడుచుట.
पोशीदा–वि॰ గుప్తమైన.
पोषक–वि॰పోషించు; వృద్ధిపరచు; పెంచు.
पोष्य–वि॰ పెంచదగిన; పోషింపదగిన.
पोष्यपुत्र–पुं॰ దత్తపుత్రుడు.
पोस–पुं॰ పెంపువాని యెడల ఉండు అప్యాయత; ప్రేమ.
पोसना–स॰क्रि॰ పోషించుట; రక్షించుట
पोसु–पु॰ పోషించువాడు; పాలించువాడు
पोस्त–पु॰ నల్లమందుమొక్క; పైచెక్కు లేక బెరడులేకతొక్క.
पोस्ता–पुं॰ నల్లమందుమొక్క.
पोस्ती–पु నల్లమందుకి అలవాటు పడిన వాడు; సోమరిపోతు.
पोस्तीन–पु॰ జంతువుల చర్మముతో తయారైన దుస్తులు.
पोहना–स॰क्रि॰पिरोना; పూసలు; పూవులు మొ॥ గ్రుచ్చిమాలగా తయారు చేయుట; పొదుగుట.

पौ–स्त्री० చలివేంద్రము; **पौ फटना**–मु० ప్రభాతరేఖలు కాన్పించుట;తెల్ల వారుట;**पौ बारह होना**–मु० లాభించుట.

पौढना–अ०क्रि० ఉయ్యాల ఊగుట; పరుండుట.

पौत्र–पु० పుత్రుని పుత్రుడు-మనుమడు

पौद;पौध–स्त्री० నారుమొక్క.

पौदा; पौधा–पु० మొక్క.

पौन–पु० పవనము; గాలి; భూతప్రేతము; ముప్పాతిక;**पौन चलाना**–मु० గారడీచేయుట;**पौन बिठाना**–मु० దయ్యంపట్టించుట.

पौनार–पु० स्त्री० తామరతూడు; తామర కాడ.

पौनी–स्त्री० వివాహము మొ॥ శుభ సందర్భములలో, సేవకులకు ఇచ్చు ఈనాము; చిన్నగరిటె.

पौने–वि० సంఖ్యలోని ముప్పాతిక.

पौर–वि० పురములేక నగరమునకు సంబంధించిన.

पौरिया–पु० ద్వారపాలకుడు.

पौरी–स्त्री० ముఖద్వారము.

पौवा–पु० పావు; నాల్గవవంతు (శేరు, కిలో మొ॥).

पौहारी–पु० పాలుమాత్రము త్రాగిఉండు వాడు.

प्याऊ–पु० पौसला; చలివేంద్రము.

प्याज–पु० నీరుల్లిపాయ.

प्याजी–वि० ఉల్లిపొరవన్నెగల; గులాబి రంగుగల.

प्यादा–पु० కాల్బంటు.

प्यार–पु० मुहब्बत;ప్రేమ.

प्यारा–वि० ప్రియమైన.

प्याला–पु० जाम; చిన్నగిన్నె; సాసరు.

प्यास–स्त्री० దప్పిక; తృష్ణ; ప్రబలమైన కోరిక.

प्यासा–वि०దప్పికగొన్న; దాహముగానున్న

प्योसर–पु० ఆవుజున్నుపాలు.

प्यासार–पु० मायका ;పుట్టిల్లు.

प्रकटना–अ०क्रि० ప్రకటమగుట; ప్రత్యక్షమగుట.

प्रकटाना–स०क्रि० ప్రకటించుట.

प्रकरण–पु० ప్రసంగము; అధ్యాయము.

प्रकर्ष–पु० ఉత్కర్షము; ఆధిక్యము; గొప్పదనము.

प्रकांड–वि० చాలగొప్ప; బహువిస్తృతమైన

प्रकाशित–वि० ప్రకాశింపబడిన; ప్రకాశించుచున్న; ప్రకటితమైన.

प्रकीर्ण–वि० వ్యాపించిన.

प्रकृत–वि० వాస్తవమైన; ప్రస్తుతానికి సంబంధించిన.

प्रकृति–स्त्री० నిసర్గము; స్వభావము.

प्रकृतिस्थ–वि॰ స్వాభావికముగ; ప్రాకృతముగ.
प्रकोप–पुं॰ ఎక్కువకోపము.
प्रकोष्ठ–पुं॰ సింహద్వారము దగ్గరగా ఇంటి ముంగిటగది.
प्रक्रम–पु॰ सिलसिला; వరుస; క్రమము.
प्रक्रिया–स्त्री॰ ప్రకరణము; చేయు విధానము.
प्रक्षालन–पुं॰ కడుగుడు; నీటితో కడుగుట.
प्रक्षिप्त–वि॰ విసిరేసిన; అదనముగా చేర్చబడిన లేక కలపబడిన.
प्रखर–वि॰ తీక్షణమైన; ప్రచండమైన; పదునైన.
प्रगर–वि॰ दे॰ प्रकट.
प्रगति–स्त्री॰ ఉన్నతి; వికాసము; సంశోధనము.
प्रगल्भ–वि॰ ఉద్దండమైన; దుస్సాహసి; భయములేని; చాతుర్యముగల; ప్రతిభాశాలి.
प्रगाढ–वि॰ అధికమైన; గంభీరమైన; కఠోరమైన.
प्रचंड–वि॰ బహుతీవ్రమైన.
प्रचलन–पुं॰ వ్యాప్తి; ప్రచారము; రివాజు.
प्रचारना–स॰क्रि॰ ప్రచారము చేయుట. వ్యాపింపజేయుట; సవాలుచేయుట.
प्रचुर–वि॰ చాల; ఎక్కువ.
प्रचेय–वि॰ సంగ్రహించదగిన; గ్రాహ్యమైన
प्रचोदक–वि॰ ప్రేరేపించువాడు.
प्रच्छन्न–वि॰ ఆచ్ఛాదితమైన; దాగిఉన్న.
प्रजा–स्त्री॰ సంతానము; ప్రజలు.
प्रजातंत्र–पुं॰ ప్రజాస్వామ్యము; జనతంత్రము.
प्रजासन–वि॰ అత్యాచారి; ప్రజలను తినువాడు.
प्रज्वलित–वि॰ విస్పష్టముగానున్న; మండుచున్న; భగభగమండుచున్న.
प्रण–पुं॰ ప్రతిజ్ఞ.
प्रणत–वि॰ ప్రణామము చేయుచున్న.
प्रणति–स्त्री॰ ప్రణామము; నమస్కారము
प्रणम्य–वि॰ ప్రణమించదగిన; ప్రణామము పొందదగిన.
प्रणय–पु॰ ప్రేమయుక్తమైన ప్రార్థన; ప్రేమ; ప్రణయము; మోక్షము.
प्रणयिनी–स्त्री॰ ప్రియురాలు; భార్య.
प्रणयी–पुं॰ ప్రియుడు; ప్రేమించువాడు; భర్త.
प्रणव–पु॰ ఓంకారమంత్రము; పరమేశ్వరుడు; త్రిదేవులు-బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు.
प्रणाम–पु॰ అభివాదనము; నమస్కారము
प्रणाली–स्त्री॰ రీతి; ప్రథ; పద్ధతి; కాలువ; జలమార్గము.

प्रणीत–वि॰ రచింపబడిన; వ్రాసిన; చేసిన; పరిష్కరింపబడిన; మంత్రించిన జలములేక అగ్ని.
प्रणेता–पु॰ రచయిత; చేయువాడు; కర్త
प्रतन–वि॰ పురాతనమైన; ప్రాచీనమైన.
प्रतनु–वि॰ పల్చని శరీరముగల; సన్నని; దుర్బలమైన.
प्रतारणा–स्त्री॰ వంచన; మోసము.
प्रतारित–वि॰ వంచింపబడిన; మోసబోయిన.
प्रति–अव्य॰ ఒక ఉపసర్గము; ఎదుట; పోటీగా; పోటీలో; వైపు; నకలు; కాపీ.
प्रतिकार–पु॰ బదులు; జవాబు.
प्रतिकूल–वि॰ వ్యతిరేకము; విరుద్ధము.
प्रतिक्रिया–स्त्री॰ ప్రతీకారము; బదులు.
प्रतिगृहीता–स्त्री॰ వివాహితస్త్రీ; ధర్మపత్ని.
प्रतिग्रह–पु॰ స్వీకారము; గ్రహించుట; సమాధానము.
प्रतिघात–पु॰ ప్రత్యాఘాతము; ఢీకొనుట; బదులుదెబ్బ.
प्रतिघाती–पु॰ శత్రువు; వైరి; ఎదిరించువాడు.
प्रतिच्छाया–स्त्री॰ ప్రతిబింబము.
प्रतिज्ञेय–पु॰ ప్రతిజ్ఞచేయ సామర్థ్యము గలవాడు; స్తుతించువాడు; ప్రతిజ్ఞ చేయువాడు.
प्रतिद्वंद्व–पु॰ సమఉజ్జీలవైరము.
प्रतिद्वंद्वी–पु॰ శత్రువు; ఉజ్జీ; విపక్షి.
प्रतिपक्षी–पु॰ విపక్షి; శత్రువు.
प्रतिपत्ति–स्त्री॰ జ్ఞానము; ప్రాప్తి; అంచన; ప్రతిపాదన; మనస్సులో నాటుట.
प्रतिपदा–स्त्री॰ పాడ్యమి.
प्रतिपन्न–वि॰అవగతమైన; తెలిసిన; ప్రమాణించబడిన; అంగీకరించబడిన.
प्रतिपादन–पु॰ ప్రతిపత్తి; విశదీకరణ; సమర్థించుట.
प्रतिपाद्य–वि॰ ప్రతిపాదించదగిన; నిరూపించదగిన.
प्रतिफल–पु॰పరిణామము; ప్రతిబింబము
प्रतिबंध–पु॰ అడ్డు; అడ్డంకు; విఘ్నము.
प्रतिबोध–पु॰ జాగరణము; జ్ఞానము.
प्रतिभट–पु॰సమఉజ్జీ; పోటీకి తగినవీరుడు
प्रतिभू–पु॰ జామీను.
प्रतिमा–अव्य॰ సదృశమైన; సమానమైన
प्रतियोगिता–स्त्री॰ होड; పోటీ.
प्रतियोगी–पु॰ పోటీపడువాడు.
प्रतिरूप–पु॰ ప్రతిమ; మూర్తి.
प्रतिरोध–पु॰ విరోధము; అవరోధము.
प्रतिलिपि–स्त्री॰ నకలు.
प्रतिलोम–वि॰ ప్రతికూలమగు; విపరీతమైన.
प्रतिवाद–पु॰ ఎదుటవాని వాదనను ఖండించుటకు చేయువాదము.
प्रतिवासी–पु॰ पडोसी; ఇరుగు-పొరుగు.
प्रतिशोध–पु॰ పగ; ప్రతిశోధము.

प्रतिष्ठा–स्त्री॰ మాన-మర్యాద; ప్రతిష్ఠ; దేవప్రతిమను స్థాపించుట.

प्रतिस्पर्द्धा–स्त्री॰ होड़ పోటీ.

प्रतिहत–वि॰ అవరుద్ధమైన; పడిపోయిన

प्रतिहार; प्रतिहारी–पुं॰ ద్వారపాలకుడు.

प्रतिहिंसा–स्त्री॰ పగసాధించుట.

प्रतीक–पुं॰ చిహ్నము ప్రతిరూపము.

प्रतीक्षा–स्त्री॰ నిరీక్షణ; వేచియుండుట; ఎదురుచూచుట.

प्रतीची–स्त्री॰ పశ్చిమదిశ; పడమటిదిక్కు.

प्रतीत–वि॰ తెలిసిన; విదితమైన; ప్రసిద్ధమైన.

प्रतीति–स्त्री॰ ఎరుక; విశ్వాసము; ప్రసిద్ధి

प्रतीयमानन–वि॰ అనిపించుచున్న; ధ్వని, వ్యంగ్యముద్వారా తెలియబడుచున్న

प्रत्यंचा–स्त्री॰ వింటినారి.

प्रत्यय–पु విశ్వాసము; ప్రమాణము; తెలివి; ప్రత్యయము (శబ్దాంతములో వచ్చు)

प्रत्याख्यान–पु నిరాకరణము; ఖండనము.

प्रत्यागत–वि॰ తిరిగివచ్చిన.

प्रत्याशा–स्त्री॰ ఆశ; నమ్మకము.

प्रत्युत–अव्य॰ वरन्; దీనికి విరుద్ధముగా; మీదుమిక్కిలి.

प्रत्युत्पन्न–वि॰ సందర్భానుసారముగా ఉత్పన్నమైన.

प्रत्यूष–पु॰ ప్రాతఃకాలము.

प्रथा–स्त्री॰ రీతి, రివాజు; ప్రణాలి.

प्रदत्त–वि॰ ఇచ్చిన.

प्रदर्शनी–स्त्री॰ नुमाइश; ఎగ్జిబిషన్.

प्रदाता–वि॰ గొప్పదాత; ఇచ్చువాడు.

प्रदान–पु॰ దానము; కానుక; పెళ్లి.

प्रदीप्त–पु॰ దీపము; ప్రకాశము.

प्रदीप–वि॰ ఉజ్జ్వలమైన; కాంతియుక్తమైన

प्रदोष–पु॰ సంధ్య; సాయంకాలము.

प्रपच–पु॰ ప్రాపంచిక జంజాటము; బూటకము.

प्रपची–वि॰ కపటి; బూటకపు.

प्रपन्न–वि॰ ప్రాప్తించిన; శరణాగతమైన; ఆశ్రితుడగు.

प्रपा–स्त्री॰ पौसरा; చలివేంద్రము.

प्रपात–पु॰ జలపాతము; సెలయేరు.

प्रफुल्ल; प्रफुल्लित–वि॰ వికసించిఉన్న; బాగుగా పుష్పించిన.

प्रबंध–पु॰ ఏర్పాటు; నిబంధము; వ్యాసము.

प्रबल–वि॰ ప్రబలమైన; ప్రచండమైన.

प्रबुद्ध–वि॰ స్పృహలోకివచ్చిన; మేల్కొనిన; జాగృతి.

प्रबोधन–पुं॰ జాగరణ; యదార్థ జ్ఞానము; ఓదార్పు.

प्रभंजन–पुं॰ ప్రచండవాయువు; తీవ్రమైన వాయువు; గాలిదుమారము.

प्रभविष्णु–वि॰ ప్రభావశాలి; శక్తిశాలి.

प्रभा–स्त्री॰ ప్రకాశము; కాంతి; మెరుపు.

प्रभात–पुं ప్రాత:కాలము; ఉదయపు.

प्रभाती–पुं॰ మేలుకొలుపుపాట; పలు తోము పుల్ల.

प्रभूत–वि॰ ప్రచురమైన; ఉన్నతమైన; ఎక్కువ; జన్మించిన.

प्रभृति– अव्य॰ ఇత్యాది; వగైరా.

प्रभेद–पुं॰ భేదము; విభిన్నత; పగలగొట్టి బయటకువచ్చుట.

प्रमत्त–वि॰ మత్తెక్కిన; మదించిన; నిక్షిప్త మైన.

प्रमद–पुं॰ మత్తు; హర్షము ; वि॰ మత్తెక్కిన

प्रमदा–स्त्री॰ తరుణి; అందమైన యవ్వన వతి లేక స్త్రీ.

प्रमाणित–वि॰ ప్రమాణముద్వారా సిద్ధిం చిన లేక నిరూపింపబడిన.

प्रमाता–पुं॰ జ్ఞాని; దర్శకుడు; సాక్షి; నాయనమ్మ.

प्रमाद–पुं॰ పొరపాటు; భ్రమ; నిర్లక్ష్యము.

प्रमुदित–वि॰ ఆనందముగల; ప్రసన్నత గల.

प्रयुक्त–वि॰ బాగుగా ప్రయోగింపబడిన; ఉపయోగించబడిన పనిలో నిమగ్న మైన.

प्रयोज्य–वि॰ ప్రయోగింపదగిన; ఆచ రింపదగిన

प्रयोजन–पुं॰ అభిప్రాయము; హేతువు; ఉద్దేశ్యము.

प्रलंब–वि॰ అతిపొడుగైన; వ్రేలాడుచున్న

प्रलाप–पुं॰ బకవాస; అర్థములేని వాగుడు

प्रलेप–पुं॰ లేపము; పూత.

प्रलोभ; **प्रलोभन**–पुं॰ పేరాశ; లోభము.

प्रवंचना–स्त्री॰ మోసము; ధూర్తత.

प्रवचन–पुं॰ వ్యాఖ్య; వేదాంగము; విశదీ కరించి చెప్పుట.

प्रवर्तक–पुं॰ సంచాలకుడు; నిర్వహించు వాడు.

प्रवर्तन–पुं॰ కార్యనిర్వహణ; కార్య ప్రారం భము; కార్యము కొనసాగించుట.

प्रवात–पुं॰ గాలిఊపు.

प्रवाद–पुं॰ సంభాషణ; జనశృతి; వదంతి; అపవాదు.

प्रवाल–पुं॰ చిగురు; పగడము.

प्रवास–पुं॰ విదేశములో నివాసము; విదే శము.

प्रविष्ट–वि॰ ప్రవేశించిన; దూరిన.

प्रवृत्त–वि॰ ఏదైన విషయము వైపు మొగ్గిన; తత్పరతగల; కార్యములో నిమగ్న మైన.

प्रवृत्ति–स्त्री॰ మనోలగ్నత; వృత్తి; ఆసక్తి; కార్యప్రారంభము ; ప్రాపంచిక విషయ ములతో అభిరుచి.

प्रव्रज्या–स्त्री॰ సన్యాసము.
प्रशसा–स्त्री॰ స్తుతి; పొగడ్త.
प्रशमन–पु॰ శమనము; శాంతి; నివృత్తి; ధ్వంసము; నాశము.
प्रशस्त–वि॰ ప్రశంసనీయము; భవ్యమైన; శ్రేష్ఠమైన.
प्रशांत–वि॰ స్థిరముగ; నిశ్చలముగ; శాంతముగ.
प्रश्रय–पु॰ ఆశ్రయస్థానము; ఆధారము; శిష్టత.
प्रश्वास–पु॰ బయటకు విడుచుశ్వాస.
प्रसंग–पु॰ సంగతి; సాంగత్యము; కలయిక.
प्रसरण–पु॰ ముందుకుసాగుట.
प्रसादना–स॰क्रि॰ సంతోషపరచుట.
प्रसाधन–पु॰ అలంకారము; అలంకరణ; శృంగారము; సౌందర్య పోషణకు ఉపకరించు సామగ్రి.
प्रसार–पु॰ విస్తారము; వ్యాప్తి; వికాసము.
प्रसुप्त–वि॰ బాగుగా నిద్రించిన.
प्रसू–स्त्री॰ కమనది; తల్లి.
प्रसूत–वि॰ జన్మించిన; పుట్టిన.
प्रसूता–स्त्री॰ బాలింతరాలు; బాలింత.
प्रसून–पु॰ పుష్పము; పువ్వు.
प्रसृति–स्त्री॰ సంతానము; సంతతి.
प्रसेद–पु॰ ప్రస్వేదము; చెమట.
प्रस्तर–पु॰ पत्थर; రాయి.
प्रस्तार–पु॰ విస్తారము; వ్యాప్తి.
प्रस्ताव–पु॰ తీర్మానము; ప్రసంగము.
प्रस्तावना–स्त्री॰ భూమిక; ఉపోద్ఘాతము
प्रस्तावित–वि॰ ప్రస్తావించబడిన.
प्रस्तुत–वि॰ స్తుతించబడిన; చెప్పబడిన; హాజరైన; సిద్ధమైన.
प्रस्तोता–पु॰ ప్రస్తుతించువాడు; సిద్ధపరచినవాడు.
प्रस्थान–पु॰ యాత్ర;ప్రయాణము; ప్రయాణించుట.
प्रस्थान करना–अ॰क्रि॰ పయనించుట; ప్రయాణించుట.
प्रस्फुटित–वि॰ చిట్లిన; వికసించిన.
प्रस्वेद–पु॰ पसीना; చెమట.
प्रहर–पु॰ జాము; మూడుగంటల సమయము.
प्रहरी–पु॰ पहरेदार; పహరాఇచ్చువాడు
प्रहार–पु॰ ఆఘాతము; దెబ్బ.
प्रहारक; प्रहारी–वि॰ దెబ్బకొట్టువాడు.
प्रांगण–पु॰ आँगन; ఇంటివాకిలి.
प्राजल–वि॰ సరళమైన; నిజమైన; శుద్ధమైన
प्रांत–पु॰ ప్రదేశము; హద్దు; తటము.
प्राक्कथन–पु॰ తొలిపలుకు; పీఠిక.
प्राची–स्त्री॰ పూర్వదిశ; తూర్పుదిక్కు.
प्राचीर–पु॰ ప్రాకారము; ప్రహరీగోడ.
प्रच्य–वि॰ తూర్పుకు సంబంధించిన; ప్రాచీనము.

प्राज्ञ–वि॰ బుద్ధిమంతుడు; తెలిసినవాడు; విద్వాంసుడు; మూర్ఖుడు.

प्रात–अव्य॰ ప్రాతఃకాలమున; పుం॰ప్రాతః కాలము.

प्रातः–पुं॰ ప్రభాతము; ఉదయము.

प्रातनाथ–पुं॰ సూర్యుడు.

पादुर्भाव–पुं॰ ఆవిర్భావము; ఉత్పత్తి.

प्रादुर्भूत–वि॰ ఆవిర్భవించిన; బహిర్గత మైన ;జన్మించిన.

प्राप्त–वि॰ ప్రాప్తవ్యము; ప్రాప్తించవలసిన; లభించదగిన.

प्रायद्वप–पुं॰ మూడువైపుల జలము, ఒక వైపు మాత్రము భూమిగల ప్రదేశము లేకదేశము.

प्रायोगिक–वि॰ ప్రయోగమునకు సంబం ధించిన.

प्रारूप–पुं॰ मसविदा ;ముసాయిద; చిత్తు

प्रार्थित–वि॰ ప్రార్థించబడిన.

प्रार्थी–वि॰ నివేదించువాడు; ప్రార్థించువాడు.

प्रालेय–पुं॰ హిమము; మంచు.

प्रावरण–पुं॰ దుప్పటి; ఉత్తరీయము.

प्रावृट्–पुं॰ వర్షఋతువు; వర్షాకాలము.

प्रासाद–पुं॰ విశాలమైన భవంతి.

प्रीत–वि॰ ప్రీతియుక్తమైన; ప్రియమైన.

प्रीतम–पुं॰ ప్రియతముడు; భర్త.

प्रीतिभोज–पुं॰ ప్రేమయుక్తమైన విందు భోజనము.

प्रेय–वि॰ ప్రియమైన.

प्रेरणा–स्त्री॰ఏదేని పనిలో నియమించుట; ఉత్తేజన కలిగించుట; ప్రేరణ; ఒత్తిడి

प्रेषक–पुं॰ పంపువాడు.

प्रेषण–पुं॰ పంపుట; బయల్దేరదీయుట.

प्रेषित–वि॰ పంపబడిన.

प्रोक्षण–पुं॰ నీరుచల్లుట; నీటిబిందువు.

प्रोत–वि॰ బాగుగా కలిసి మెలిసిన; కుట్టిన; దాగిఉన్న.

प्रोष–पुं॰ మితిమీరిన దుఃఖము; సంతాపము.

प्रोषित पतिका–स्त्री॰ ప్రియుడు పర దేశముననున్న కారణమున వియోగ దుఃఖము అనుభవించు నాయిక.

प्रोषित भर्तृका–स्त्री॰ दे॰ प्रोषितपतिका

प्रोषित भार्य–पुं॰ ప్రియురాలు పరదేశ ముననున్న కారణముగా వియోగ దుఃఖము అనుభవించు నాయకుడు

प्रौढ–वि॰ యువావస్థదాటిన మధ్య వయస్కుడు; గంభీరమైన; దృఢమైన.

प्लवंग–पुं॰ వానరము; కోతి; లేడి; జువ్వి వృక్షము.

प्लावन–पुं॰ వరద; ఈదుట; బాగుగా కడుగుట.

प्लावित–वि॰ నీటమునిగిన; నీట మునిగి పోయిన.

प्लोष–पुं॰ భగభగమని మండుట; అకస్మాత్తుగా కాలుట; మండుట ; దహనము; కాలినమంట.

फ

फंका–पुं॰ ఒకసారి నోట సరిపడునంత పదార్థం, ముక్క; జలబిందువు.
फंकी–स्त्री॰ గుక్కెడు మందు; చిన్న ముక్క లేక తునియ.
फंद–पुं॰ బంధనము; రహస్యము;ఉచ్చు; మర్మము.
फंदवार–वि॰ ఉచ్చువేయువాడు; ఉచ్చు పన్నువాడు.
फंदा–पुं॰ పాశము; జాలము;
फंदा लगाना–पुं॰ ఉచ్చు పన్నుట; మోసగించుట.
फंदे में पडना–पुं॰ ఉచ్చులో చిక్కు-కొనుట; మోసపోవుట.
फँसना–अ॰क्रि॰ ఉచ్చులో చిక్కుకొనుట
फँसाना–स॰क्रि॰ వలలో చిక్కించుట; వశపరుచుకొనుట.
फक–वि॰ స్వచ్ఛమైన; తెల్లని; వెలిసిన.
फक पडजाना–पुं॰ గాబరాజెందుట; ముఖము వెలవెలబోవుట.
फकत–वि॰ కేవలము; చాలినంత.
फकीर–पुं॰ మహమ్మదీయసాధువు; బిచ్చమెత్తుకుని జీవించువాడు; వైరాగి.
फकीरी–स्त्री॰ వైరాగ్యము; దారిద్ర్యము.
फक्कड–पुं॰ దుర్భాష; దేనినీ, ఎవరినీ లక్ష్యపెట్టనివాడు.
फक्कडबाजी–पुं॰ దుర్భాషలాడుట.
फक्र–पुं॰ దారిద్ర్యము; దైన్యము; వైరాగ్యము.
फख्–पुं॰ అభిమానము; దంభము; గౌరవము.
फगुआ–पुं॰ హోలీపండుగ ఉత్సవము.
फगुनहट–स्त्री॰ ఫాల్గుణమాసములో వీచు తీవ్రవాయువు.
फगुहारा–पुं॰ హోలీపండుగ ఉత్సాహముతో చేయువారితో కలసిపోవువాడు.
फगुहारी–स्त्री॰ హోలీపండుగ ఉత్సాహముతో చేయువారితో కలిసి పోవుస్త్రీ.
फजर–स्त्री॰ ప్రాతఃకాలము; ప్రభాతము
फजल;फज्ल –पुं॰ దయ ; కృప; అనుగ్రహము; ఆధిక్యము.
फजा–स्त्री॰ మైదానము; శోభ.
फजीलत–स्त्री॰ గొప్పదనము; శ్రేష్ఠత.
फजीहत –स्त्री॰ దుర్దశ; అప్రతిష్ఠ; అపకీర్తి
फज़ूल–वि॰ అతిరిక్తమైన; పనికిమాలిన
फज़ूल खर्च–वि॰ అపవ్యయము చేయువాడు; దూబరాఖర్చు చేయువాడు.

फजूलगो–वि॰ అతిగా మాట్లాడువాడు; వాగువాడు.

फटक–पु॰ పటిక క్రి॰వి॰ తక్షణము; వెంటనే.

फटकना–स॰क्रि॰ చెరుగుట; చాటతో చెరుగుట; अ॰क्रि॰ వేరగుట; వెళ్లుట

फटकार–स्त्री॰ చీదరింపు; చివాట్లు.

फटकारना–स॰क्रि॰ చివాట్లుపెట్టుట; చీదరించుట.

फटना–अ॰क्रि॰ పగులుట; చాలా ఎక్కువగా బాధకలుగుట.

फट पडना–पु॰ అకస్మాత్తుగా వచ్చుట; చేరుట.

फटहा–वि॰ దుర్భాషలాడువాడు.

किसी के फटे में पाँव देना–पु॰ ఇతరుల విపత్తును తననెత్తిమీదకు తెచ్చుకొనుట.

फटिक–पु॰ स्फटिक; పటిక.

फट्टा–पु॰ వెదురుబద్ద; గోనిపట్టా.

फड–पु॰ జూదపు పందెము; జూద మాడు చోటు; దళారి దుకాణము.

फडकना–अ॰क्रि॰ మాటిమాటికి ఇటూ అటూ కదలుట; ఎగురుట.

फडक उठना–पु॰ ఆనందముతో కంపించుట.

फडकडाना–अ॰क्रि॰ ఫడఫడ 'మని శబ్దము చేయుట; పక్షిరెక్కలు కొట్టు కొనుట.

फण–पु॰ పాముపడగ.

फणी–पु॰ साँप; సర్పము.

फतह–स्त्री॰ విజయము; సాఫల్యము.

फतहमद; फतहयाब–वि॰ విజేత; విజయము సాధించిన.

फतिगा–पु॰ఎగురుపురుగు; దీపపు పురుగు

फतीलसोज–पु॰దీపపుశమ్మె; అనేక వొరతులు గల దీపపుశమ్మె.

फतूर–पु॰ వికారము; దోషము; ఉపద్రవము; దుండగము.

फतूरिया;फतूरी–वि॰ शरारती; దుండగుడు.

फतूही–स्त्री॰ చేతులులేని చొక్కా; దోపిడీ సొమ్ము.

फते; फतेह–स्त्री॰ दे॰ फतह.

फन–पु॰ పాము పడగ; కౌశలము; చేతి పని; విద్య.

फनगा–पु॰ दे॰ फतिगा.

फना–स्त्री॰ बरबादी; వినాశము.

फन्नी–स्त्री॰ पच्चर; గసిగ.

फफूँदी–स्त्री॰ చీరముడి; వర్షాకాలములో కాయలకు; పండ్లకు కొయ్యకు పట్టు తెల్లటి బూజు.

फफोला–पुं॰ छाला; బొబ్బ (दिल के)
फफोले फोडना–पुं॰ కడుపుమంట తీర్చుటకొనుట.
फबती–स्त्री॰ వ్యంగ్యము; సమయాను కూలమగు ఉక్తి; **फबती उडाना; फबती कसना** –पुं॰ పరిహసించుట.
फबन–स्त्री॰ సౌందర్యము; శోభ.
फबना–अ॰क्रि॰ నప్పుట; శోభిల్లుట.
फबाना–स॰क्रि॰ అందము వెదజల్లుట; శోభింపజేయుట.
फबि–स्त्री॰ दे॰ फबन.
फबीला–वि॰ శోభించు; సుందరముగ.
फर–पु॰ అలంకరణ; తళుకు-బెళుకు.
फरऊन–पु॰ మొసలి; గర్విష్ఠి; దురాచారి.
फरक–पु వేర్పాటు; తేడా; వేరు; स्त्री॰ చాంచల్యము; చురుకుదనము.
फरकना–अ॰क्रि॰ ఉబ్బుట; పొంగుట; అదరుట; చలించుట.
फरजंद–पुं॰ పుత్రుడు; కుమారుడు.
फरजी–वि॰ కృత్రిమమైన; అసహజమైన; కల్పితమైన; చదరంగపు ఆటలో మంత్రిలేక రాణి అనబడు పావు.
फरद–स्त्री॰ జాబితా; జతలో ఒకటి वि॰ సాటిలేని.
फरफंद–पुं పేచీ; చిక్కు; టక్కు; మాయ.
फरफंदी–वि॰ మాయలమారి; దగాకోరు; టక్కులమారి.
फरमाँबरदार–वि॰ ఆజ్ఞాకారి.
फरमा–पुं॰ ఫ్రేము; అచ్చు కూర్పు.
फरमाइश–स्त्री॰ ఏదైనా పనిచేయుటకు లేక వస్తువు తెచ్చుటకు ఇచ్చెడి ఆజ్ఞ.
फरमाइशी–वि॰ ఆజ్ఞాపించి తెప్పించు కున్న లేక చేయించుకున్న.
फरमान–पुं॰ రాజాజ్ఞ; అధికారి ఆజ్ఞ.
फरमाना–स॰क्रि॰ ఆజ్ఞాపించుట; ఆదర సూచకముగా చెప్పుట.
फरवी–स्त्री॰ పేలాలు; మరమరాలు.
फरशी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు; 'गुडगुडी' లేకహుక్కా.
फरसा–पुं॰ గండ్రగొడ్డలి; పార.
फरहरा–पुं॰ జండా; పతాకము.
फरहाद–पुं॰ రాళ్లు తొలుచువాడు; 'పర హాద్'అని పిలువబడుభగ్నప్రేమికుడు
फराक; फराख–पुं॰ మైదానము; वि॰ విస్తృతమైన.
फराकत–वि॰ విశాలమైన; సమతలమైన
फरागत–स्त्री॰ నిశ్చింత; ముక్తి; మల విసర్జనము.
फराज–वि॰ ऊँचा; ఎత్తు అయిన.

फरामोश–वि॰ మరచిన; విస్మృతమైన.

फरामोशी–स्त्री॰ మరపు; విస్మృతి.

फरार–वि॰ పారిపోయిన; పరారైన.

फरारी–स्त्री॰ పరారగుట; పారిపోవుట; वि॰ పరారి; పారిపోవు.

फरासीसी–वि॰ ఫ్రాంసుదేశపు; ఫ్రాంసు దేశనివాసి.

फरियाद–स्त्री॰ మొర; ఫిర్యాదు.

फरियादी–वि॰ మొరపెట్టుకొను;ఫిర్యాదు చేయు.

फरियाना–स॰क्रि॰ శుభ్రపరచుట; పరిష్కరించుట; నిశ్చయించుట; अ॰क्रि॰ శుభ్రమగుట; అనిపించుట; నిశ్చయమగుట.

फरिश्ता–पु॰ దేవదూత.

फरी–स्त्री॰ కఱ్ఱ (నాగలిమొ॥).

फरीक–पु॰ పోటీపడువాడు; ప్రతిద్వంద్వి

फरीकैन–पु॰ వాది-ప్రతివాదులు.

फरुही–स्त्री॰ చిన్నకొయ్యపార; కవ్వము.

फरेंदा–पु॰ ఒకవిధమైన పెద్దనేరేడు పండు.

फरेब–पु॰ మోసము; కపటము.

फरेबी–वि॰ దగాకోరు; కపటి.

फरोख्त–स्त्री॰ విక్రయము; అమ్మకము.

फरोश–पु॰ విక్రేత; అమ్మువాడు.

फरोशी–स्त्री॰ విక్రయము; అమ్మకము

फर्क–पु॰ दे॰ फरक.

फर्ज–स्त्री॰పగులు; స్త్రీభాగము; కర్తవ్యము

फर्जन–क्रि॰वि॰ ఒప్పుకొని.

फर्जद–पु॰ दे॰ फरजद.

फर्जानगी–स्त्री॰ తెలివి; గ్రహణశక్తి.

फर्जाना–वि॰ తెలివిగల; బుద్ధిగల; పాండిత్యముగల.

फर्जी–वि॰ दे॰ फरजी.

फर्द–स्त्री॰ కాగితపుముక్క; గుడ్డపీలిక; దుప్పటి; శాలువ మొ॥వాటిపొర.

फर्राटा–पु॰ వేగము; పరుగు; శీఘ్రత.

फर्राश–पु॰ డేరాలు వేయుట,పక్క. వేయుట; దీపము వెలిగించుట మొ॥ పనులు చేయునౌకరు.

फर्श–पु॰ పక్క; పక్కకుపకరించు వస్త్రము

फल–पु॰ ఫలము; కాయ; లాభము.

फलक–पु॰ ఆకాశము; పలక; దుప్పటి; స్వర్గము; అరచేయి; పరిణామము

फलका–पु॰ फफोला; బొబ్బ.

फलतः–अव्य॰ పర్యవసానముగా; కనుక; ఫలితముగా

फलद–वि॰ ఫలమునిచ్చు.

फलदार–वि॰ ఫలములుగల.

फलना–अ॰क्रि॰ఫలించుట; లాభించుట.
फलहारी–वि॰ కేవలము ఫలములతో తయారైన.
फलाना–पु॰ अमुक ;ఏదో; ఎవరో; అని శ్రుతమైన; ఫలానా.
फलाहारी–पु॰ కేవలము ఫలములు తినువాడు.
फलाँग–स्त्री॰ దుముకు; లంఘించి దూకుట.
फली–स्त्री॰ పిండె.
फव्वारा–पु॰ చిమ్ముడుగొట్టము; నీటి బుగ్గ.
फसल–स्त्री॰ పైరు; పంట.
फसली–वि॰ ఋతుసంబంధమైన; पु॰ కలరా.
फसाद–पु॰ జగడము; కొట్లాట; గందరగోళము.
फसादी–वि॰ జగడాలమారి; గందరగోళపు మనిషి.
फसाना–पु॰ కథ; వృత్తాంతము.
फसाहत–स्त्री॰ మంచివాగ్ధోరణి; వాక్శక్తి
फस्ले बहार–स्त्री॰ వసంతఋతువు.
फहम–स्त्री॰ తెలివి; బుద్ధి; జ్ఞానము.
फहरना–अ॰क्रि॰గాలిలో రెపరెపలాడుట.
फहराना–स॰क्रि॰ జండామొ॥విఎగరవేయుట.
फहरिश्त–स्त्री॰ दे॰ फेहरिश्त
फाँक–स्त्री॰ గుండ్రముగానున్న వస్తువు నుంచి కోసినముక్క లేక ఖండము; నారింజ, బత్తాయి తొన.
फाँकना–स॰क्रि॰ బొక్కుట;
धूल फाँकना–मु॰ దుర్దశాగ్రస్తమగుట.
फाँडा–पु॰ నడుముకట్టు.
फाँद–स्त्री॰ లంఘనము; ఎగురుడు; ఉచ్చు; పాశము.
फाँदना–अ॰क्रि॰ దూకుట; ఎగురుట.
फाँस–स्त्री॰ ఉచ్చు, పాశము.
फाँसना–स॰क्रि॰ फँसाना; ఉచ్చులో ఇరికించుట; దగాచేయుట.
फाँसी–स्त्री॰ ఉరి;**फाँसी चढना**–मु॰ ఉరికంబము ఎక్కుట;**फाँसी देना**–मु॰ ఉరివేసిచంపుట.
फाका–पु॰ పస్తు; ఉపవాసము.
फाका-कश–वि॰ పస్తుండువాడు; ఆకలిగొన్న; దరిద్రుడు.
फाका-मस्त: **फाके-मस्त**–वि॰ పస్తులుంటూ కూడ ఆనందముగా నుండు వాడు.
फाखता–स्त्री॰ ఒకరకపు పావురము.
फाग–पु॰ హోలీపండుగ ఉత్సవము; హోలీగేయములు పాడుకొనుట.
फागुन–पु॰ ఫాల్గుణమాసము.

फाजिल–वि॰ అవసరానికి మించిన; విద్వాంసుడు.

फाटक–पु॰ ముఖద్వారము; తోరణము; బందిలదొడ్డి.

फाडन–स्त्री॰ కాగితపుముక్క; గుడ్డపీలిక

फाडना–स॰क्रि॰ చింపుట; చీల్చుట.

फातिहा–पु॰ ప్రార్థన (మృతునికి సంబంధించిన); మృతుని పేర ఇచ్చు దానము.

फानना–स॰क्रि॰ దూదిఏకుట.

फानूस–पु॰ గుండ్రని పెద్దగ్లాసులో అమర్చిన దీపమాలిక.

फाम–पु॰ రంగు; వర్ణము.

फायदा–पु॰ లాభము; మంచిపరిణామం.

फायदेमद–वि॰ లాభకరమైన.

फारखती–स्त्री॰ ఋణవిముక్తి; బాకీ తీరినట్లు పొందిన రసీదు.

फारिग–वि॰ పనినుంచి విముక్తిపొందిన; స్వతంత్రమైన.

फाल–स्त्री॰ నాగలికర్రు కోసినతునుక; పోకచక్క; వక్క.

फाल बाँधना–मु॰ ఎగిరిదూకుట లేక దాటుట.

फालतू–वि॰ అవసరానికి మించిన; అతిరిక్తమైన; పనికిమాలిన.

फालूदा–पु॰ గోధుమ జావ.

फावडा–पु॰ फरसा; పార.

फासला–पु॰ దూరము; ఎడము; అంతరము.

फाहा–पु॰ నూనె, నెయ్యి మొ॥వానిలో తడిపిన గుడ్డపీలిక లేక దూదిపింజ

फाहिश–पु॰ వ్యభిచారి; లంపటుడు.

फाहिशा–स्त्री॰ వ్యభిచారిణి; కులట.

फिकर; फिकिर–स्त्री॰ दे॰ फिक्र.

फिकरा–पु॰ వాక్యము; వ్యంగ్యము; పచ్చిమోసము;**फिकरा चलाना**–मु॰ బురిడీ కొట్టుటకు చెప్పెడిమాటలు.

फिकरेबाज–वि॰ పచ్చిమోసగాడు.

फिक्र–स्त्री॰ చింత; భయము; ధ్యాస.

फिक्रमद–वि॰ చింతాగ్రస్తుడు.

फिटकार–स्त्री॰ फटकार; ఛీదరింపు.

फिटकिरी–स्त्री॰ एलम; పటిక.

फिटन–स्त्री॰ జోడు గుఱ్ఱాలబండి.

फिट्टा–वि॰ చివాట్లుతిన్న; అవమానపడ్డ; కళావిహీనమైన;

फिट्टा मुँह–पु॰ వాలిపోయిన ముఖము; తెల్లముఖము.

फितना–पु॰ జగడాలమారి; కొట్లాటమారి; ఒకవిధమైన అత్తరు.

फितरत–स्त्री॰ప్రకృతి; స్వభావము; తెలివి; ధూర్తత.

फितरती–वि॰ స్వభావసిద్ధమైన; ప్రకృతి సిద్ధమైన; ధూర్తుడు.
फितूर–पु॰ दे॰ फतूर.
फिदवी–वि॰ స్వామిభక్తిగల; ఆజ్ఞాకారి; దాసుడు.
फिदा–वि॰ అనురక్తమైన; మోహించిన; మరియొకని కొరకు ప్రాణత్యాగము చేయు; తననితాను సమర్పించిన.
फिदाई–पु॰ ప్రాణములు సైతము సమర్పించువాడు; ఇతరులకొరకు ప్రాణత్యాగము చేయువాడు.
फिरंग–पु॰ ఐరోపాఖండములోని దేశము
फिरंगी–वि॰ ఐరోపాదేశీయుడు.
फिर–क्रि॰वि॰ మరల; పునః
फिर फिर–यौ॰ మరల, మరల ;మాటి మాటికి.
फिरका–पु॰ జాతి; సంప్రదాయము; ముఠా
फिरता–पु॰ తిరిగివచ్చుట; వాపసి.वि॰ తిరిగిపంపబడిన; తిరస్కరింపబడిన
फिरदौस–पु॰ స్వర్గము; ఉద్యానవనము
फिरना–अ॰क्रि॰ ఇటూఅటూ తిరుగుట; పచారుచేయుట; తిరిగివచ్చుట.
फिराक–पु॰ వియోగము; విచారము; చింత; అన్వేషణము.
फिरार–पु॰ పలాయనము.
फिरासत–स्त्री॰ బుద్ధికుశలత; చురుకైన బుద్ధి; తెలివి.
फिरियाद–स्त्री॰ दे॰ फरियाद.
फिस–अव्य॰ ఏమీలేదు;**फिस हो जाना**–पु॰ వృధాయగుట.
फिसड्डी–वि॰ చేతకాని; పనికిమాలిన.
फिसलन–स्त्री॰ జారుడు.
फिसलना–अ॰क्रि॰ रपटना; జారుట.
फिहरिस्त–स्त्री॰ सूची; జాబితా.
फी–अव्य॰ हर एक; ప్రతియొక్క.
फीका–वि॰ చప్పని; రుచీపచీలేని.
फीता–पु॰ పల్చనిపట్టి; ఏదేని వస్తువును కట్టుట కుపయోగపడు దారము.
फीरोज–वि॰ విజయము సాధించిన; గెలిచిన; సుఖ సంపన్నతగల.
फीरोजा–पु॰ నీలము; ఆకుపచ్చ వన్నెలు గల రత్నము.
फीरोजी–वि॰ నీలము, ఆకుపచ్చ వన్నెలు గల.
फील–पु॰ हाथी; ఏనుగు.
फील खाना–पु॰ గజశాల.
फीलपा–पु॰ బోదకాళ్లరోగము.
फीलबान–पु॰ महावत; మావటివాడు.
फीली–स्त्री॰ पिंडली; కాలిపిక్క.
फीसदी–क्रि॰वि॰ నూటికి.

फुकाना–अ॰क्रि॰ తగలబడుట;బూడిదగుట.

फुँकनी–स्त्री॰ కొలిమిగొట్టము; కొలిమితిత్తి; గాలిఊదు చిన్నగొట్టము.

फुँकार–पु॰ दे॰ फूत्कार.

फँकारना–अ॰क्रि॰ బుసకొట్టుట.

फुंदना–पु॰ పువ్వుఆకారములో ఉండుకుచ్చుముడి.

फुंदी–स्त्री॰ फंदा; गाँठ;ఉచ్చు; ముడి.

फुँसी–स्त्री॰ మొటిమ.

फुट–वि॰ సాటిలేని; ఏకాకి; ఒంటరి; సంబంధించని; ఒకఅడుగుకొలత.

फुटकर;फुटकल–वि॰ చిల్లర; విడివిడి.

फुटका–पु॰ బొబ్బ.

फुदकना–अ॰क्रि॰కుప్పించుట; దూకుట; కుప్పించి ఎగురుట.

फुदकी–स्त्री॰ కుప్పించి ఎగురుచిన్నపిట్ట

फुनगी–स्त्री॰ చిటారికొమ్మలేకరెమ్మ.

फुफकार–स्त्री॰ పాముబుస.

फुफकारना–अ॰क्रि॰ బుసగొట్టుట.

फुफेरा–वि॰ మేనత్తకు సంబంధించిన; మేనత్తకు జన్మించిన.

फुरकत–स्त्री॰ వియోగము; ఎడబాటు.

फुरती–स्त्री॰ శీఘ్రత; చురుకుదనము; వేగము.

फुरतीला–वि॰ వేగముగల; చురుకైన.

फुरफुराना–अ॰क्रि॰పక్షులరెక్కలు రెపరెపకొట్టుకొనుట; రెపరెపలాడుట.

फुरसत–स्त्री॰ విశ్రాంతి; నివృత్తి; తీరిక

फुरहरी–स्त्री॰ పక్షిరెక్కల విదిలింపు.

फुलका–पु॰ పల్చటిగోధుమరొట్టె.

फुलझडी–स्त्री॰ చిచ్చుబుడ్డి; పువ్వులు విరజిమ్మె ఒకవిధమగు బాణాసంచా; కీడు తెచ్చిపెట్టువాడు.

फुलवारी–स्त्री॰ పుష్పవాటిక; పూతోట.

फुलहारा–पु॰ माली; తోటమాలి.

फुलाना–स॰क्रि॰ ఉబ్బించుట.

फुलाव–पु॰ ఉబ్బు.

फुलिंग–पु॰ స్ఫులింగము; నిప్పురవ్వ.

फुलिया–स्त्री॰ఒకవిధమగు ముక్కుపుడక

फुलेल–पु॰ సువాసనగల తలనూనె.

फुलेहरा–पु॰ తోరణము.

फुलौरी–स्त्री॰ శనగపిండి పకోడి.

फुसफुसाना–स॰क्रि॰ గుసగుసలాడుట.

फुहार–स्त्री॰ జలకణము; తుంపరజల్లు.

फुहारा–पु॰ బిందువులను విరజిమ్మె యంత్రము.

फूँक–स्त्री॰ ఊదుడు (గాలి).

फूँकना–स॰क्रि॰ నోటితోగాలి ఊదుట; లేక వేగముగా వదలుట.

फूँक फूँक कर पैर रखना–मु॰ అతిజాగ్రత్తగా వ్యవహరించుట.

फूट–स्त्री॰ కలహము; పగులుడు.

फूटना–अ॰क्रि॰ పగులుట.

फूटी आँखों न भाना–मु॰ ఏమాత్రము ఇష్టము లేకపోవుట; చెడ్డగా అనిపించుట; **फूटकर रोना**–मु॰ వెక్కివెక్కి ఏడ్చుట

फूत्कार–पु॰ నోటినుంచి విసురుగా వెలువడు గాలి; బుస (గాలి) ఊదుడు.

फूफा–पुं॰ మేనత్త భర్త.

फूफी–स्त्री॰ అత్త; మేనత్త.

फूल–पु॰ పుష్పము; పువ్వు; కంచు; ముట్టు

फूलना या फूल जाना–मु॰ ఉబ్బుట; వాచుట. **फूल झडना**–मु॰ నోటి నుండి మధురశబ్దములు వెడలుట.

फूला फूला फिरना–मु॰ ఆనందించుట; ఆనందోల్లాసములతో తిరుగుట.

फूले अंग न समाना–मु॰ అమితముగా ఆనందించుట.

फूल गोभी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు కూర పువ్వు; కాలీఫ్లవరు.

फूल दान–पु॰ పూలుంచుపాత్ర.

फूलदार–वि॰ పూలు, తీగలు అల్లినలేక చెక్కిన వస్తువు.

फूलना–अ॰क्रि॰ పుష్పించుట;వికసించుట; వాచుట; ఉబ్బుట; గర్వించుట; సంతోషించుట.

फूली–स्त्री॰ కంటిలోని తెల్లనిమచ్చ లేక పువ్వు మాదిరిగా ఉండుమచ్చ.

फूस–पु॰ ఎండుగడ్డి.

फूहड–वि॰ తెలివిలేని; నేర్పులేని; ఏమీ చేతకాని.

फेंकना–स॰क्रि॰ విసరివేయుట; పారవేయుట; దూబరాఖర్చుచేయుట

फेंट–स्त्री॰ నడుముకట్టు; పట్కా.

फेंटना–स॰क्रि॰ పేకముక్కలు బాగుగా కలుపుట; మాటిమాటికి ఒకేమాట చెబుతూ ఉండుట.

फेंटा–पु॰ చిన్న తలపాగ.

फेन–पु॰ నురుగు; బుడగ.

फेनिल–वि॰ నురుగుతో నిండిన; నురుగు గల.

फेनी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు దారము పోగు వంటి మిఠాయి.

फेफडा–पुं॰ శ్వాసకోశము.

फेफडी–स्त्री॰ పస్తులవల్ల, అతివేడివల్ల, పెదవుల మీద ఏర్పడు చర్మపుపొర.

फेर–पुं॰ చుట్టు తిరుగుడు; మార్పు; స్థితి మార్పు; తారుమారు; చిక్కు.

फेर में पडना–मु॰ సందిగ్ధములో చిక్కు కొనుట.

फेरना–स॰क्रि॰ ఒకవైపునుండి మరి యొకవైపునకు తీసుకువెళ్లుట; మెలి వేయుట; వెనుకనే తిప్పుకొనుట; తిరిగి ఇచ్చివేయుట.

फेरफार–पुं॰ పరివర్తన; తారుమారు; మెలిక; నెపము; పేచీ.

फेरा–पुं॰ ప్రదక్షిణ; చుట్టుట; బిగింపు; మెలి; మాటిమాటికి వచ్చుట; వెళ్లి పోవుట; ఆవర్తము.

फेराफेरी–स्त्री॰ క్రమ భంగము; తారు మారు.

फेरि–अव्य॰ फिर ;మరల.

फेरी–स्त्री॰ ప్రదక్షిణ;పలుమారుల వస్తూ వెళుతూ ఉండుట.

फेरीवाला–पुं॰ వీథివీథికి తిరిగి వస్తువులు అమ్మువ్యాపారి.

फे़ल–पुं॰ పని ; చెడుపని; కలయికవి॰ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణత పొందలేని;

फेली–वि॰ ధూర్తుడు; దురాచారి.

फेहरिस्त–स्त्री॰ జాబితా; పట్టి.

फैज–पुं॰ ఉపకారము; లాభము; ఫలి తము ప్రాప్తించుట.

फैयाज–वि॰ అమితమైన ఉదారుడు; దాత

फैयाजी–स्त्री॰ ఔదార్యము; దానశీలత

फैलना–अ॰क्रि॰ వ్యాపించుట; చెల్లా చదరగుట.

फैलाव–पुं॰ వ్యాప్తి; విస్తారము.

फैसला–पुं॰ తీర్పు; నిర్ణయము.

फोकट–वि॰ వ్యర్థమైన; నిస్సారమైన; నగణ్యమైన; **फोकटका–पुं॰** శ్రమ లేకుండా వచ్చిన; ఊరికేవచ్చిన.

फोकर में–पुं॰ నిఃశుల్కముగా; ఊరికే.

फोकला–पुं॰ బెరడు; తోలు.

फोका–वि॰ నిస్సారమైన; నగణ్యమైన.

फोड़ना–स॰क्रि॰ పగలగొట్టుట; వైమన స్యము ఏర్పరచి వేరుచేయుట; అక స్మాత్తుగా గుట్టును రట్టుచేయుట.

फोडा–पुं॰ కురుపు; వ్రణము.

फोडिया–स्त्री॰ చిన్నకురుపు.

फोता–पुं॰ భూమి పన్ను; సంచి; బీజ కోశము.

फोतेदार–पु॰ ख़ज़ांची; కోశాధికారి.

फौज–स्त्री॰ సైన్యము; సమూహము.

फौजदार–स्त्री॰ సైన్యాధిపతి.

फौजदारी–स्त्री॰ కొట్లాట;అపరాధులను దడించున్యాయ స్థానము ;అపరాధ ములకు సంబంధించు వ్యాజ్యము.

फौजी–वि॰ సైన్యమునకు సంబంధించిన; సైనికుడు.

फौत–वि॰ గతించిన; చనిపోయిన;स्त्री॰ మృత్యువు.

फौरन–क्रि॰वि॰ तुरंत;వెంటనే; తక్షణము.

फौलाद–पुं॰ ఉక్కు.

फौलादी–वि॰ ఉక్కుకుసంబంధించిన; ఉక్కుతోతయారైన.

फौवारा;फौव्वारा–पु॰ दे॰ फुहारा.

फ्लूट–पु॰ बाँसुरी; పిల్లనగ్రోవి; వేణువు.

ब

बंक–वि॰ వంకర; వక్రించిన; చొరరాని.

बंकता–स्त्री॰ వంకర టింకర తనము.

बंकिम–वि॰ टेढा ;వంకరగానున్న.

बंगला–स्त्री॰ బెంగాలీభాష.

बंगाला–पु॰ బెంగాలు ప్రాంతము.

बंगाली–पु॰ బెంగాలీప్రాంతపునివాసి; బెంగాలీభాష.

बंचक–पु दे॰ वंचक.

बंचकता–स्त्री॰ दे॰ वंचकता.

बंचना–स्त्री॰మోసము; स॰क्रि॰ మోస గించుట.

बँचवाना–स॰क्रि॰ చదివింపజేయుట

बंजर–पुं॰ బంజరుభూమిబీడుభూమి.

बंजारा–पु॰ दे॰ बनजारा.

बँटना–अ॰क्रि॰వేరువేరుభాగములగుట; విభాగమగుట.

बँटवारा–पु॰విభజన; వితరణము.

बँटाई –स्त्री॰పంపిణి; రైతునుండి భూస్వామి వసూలు చేయు పంట వాటా లేక పన్ను.

बँटाना–स॰क्रि॰ పంపిణీ చేయించి తన వాటా పుచ్చుకొనుట; ఎదుటవాని భారమును తగ్గించుటకు సిద్ధమగుట

बंडी–स्त्री॰ రెండుపొరల మధ్య దూదివేసి కుట్టిన ఒకచొక్కా; ఇంటి పెంకుల కప్పులో అమర్చు కొయ్యవాసము.

बंद–पुं॰ కట్టు; గట్టు; పట్టీ; బంధము.
वि॰ మూసిన మూయబడిన; బంధించ
బడిన.
बंदगी–स्त्री॰ ప్రణామము; సలాము; సేవ
बंदगोभी–स्त्री॰ కోసుగడ్డ; కేబేజి.
बंदन–पु॰ दे॰ वदन
बंदनवार–स्त्री॰ తోరణము.
बंदना–स्त्री॰ दे॰ वदना.
बंदर–पु॰ మర్కటము; కోతి.
बंदर घुडकी या बंदर भबकी–स्त्री॰ బెది
రించుటకు మాత్రము బెదిరింపు.
बंदरगाह–पुं॰ ఓడరేవు.
बंदा–पुं॰ సేవకుడు; దాసుడు.
बंदि–स्त्री॰ ఖైదు; కారావాసము.
बंदिश–स्त्री॰ బంధము; ప్రతిబంధము;
కుట్ర.
बंदी–पु॰ ఖైది.
बंदीखाना–पुं॰ జైలు; బందిఖానా.
बंदूक–स्त्री॰ తుపాకి.
बंदूकची–पु॰ తుపాకి కాల్చు సిపాయి
बंदोबस्त–पुं॰ ఏర్పాటు;పంటభూమిని
కొలిచి పన్ను నిర్ధారించుట.
बंधक–पु॰ ఏదేని వస్తువును తాకట్టు
పెట్టి పైకము తీసుకొనుట; విని
మయము.
बंधन–पु॰ బంధము, ప్రతిబంధము,
కారాగారము.
बंधना–स॰क्रि॰ బంధించుట, కట్టుట.
बंधु–पुं॰ సోదరుడు; స్నేహితుడు.
बंधुआ–पुं॰ ఖైది.
बंधुता–स्त्री॰ బంధుత్వము.
बंधेज–पु॰ నియతసమయమున ఇచ్చు
నిర్ధారిత పదార్థములేక ద్రవ్యము;
ప్రతిబంధము.
बंध्या–स्त्री॰ बाँझ ;గొడ్రాలు; పిల్లలు
లేని స్త్రీ.
बंध्यापन–पु॰ दे॰ बाँझपन.
बंपुलिस–स्त्री॰ అందరి ఉపయోగము
కొరకు నిర్మించిన పాకీదొడ్లు.
बंब–स्त्री॰ 'बम–बम' शब्द; రణ
నాదము.
बंबा–पुं॰ पानी का नल; నీటికుళాయి.
बंसलोचन–पु॰ వెదురు కర్పూరము.
बंसवाडी–स्त्री॰ వెదురుపొద.
बंसी–स्त्री॰ మురళి; పిల్లనగ్రోవి; వంశీ.
बँहगी–स्त्री॰ काँवर; కావడి.
बक–पुं॰ बगुला; కొంగ.
बकना–स॰क्रि॰ అమితముగా వాగుట;
పేలుట; ప్రలాపించుట.

बकबक–स्त्री॰ వాగుడు; ప్రలాపము.

बकरा–पु॰ మేకపోతు.

बकवाद;बकवास–स्त्री॰ వ్యర్థప్రలాపము; పనికి మాలిన వాగుడు.

बकसीस–स्त्री॰ కానుక; దానము.

बकाया–वि॰ మిగిలిఉన్న.

बकावली–स्त्री॰ ఒకవిధమగు తెల్లటి సువాసనగల పూవు.

बकावल–पु॰ వంటవాడు.

बकुचना–अ॰क्रि॰ ముడుచుకొనుట.

बकुचा–पु॰ చిన్నమూట.

बकुची–स्त्री॰ అతిచిన్నమూట; ఔషధముగా ఉపకరించు ఒకమొక్క.

बकुल–पु॰ मौलसिरी; బొగడచెట్టు.

बकोट–स्त्री॰ గిల్లుడు; రక్కుడు.

बकोटना–स॰क्रि॰ గిల్లుట; రక్కుట.

बकौल–क्रि॰वि॰ చెప్పిన ప్రకారము; మాటప్రకారము.

बक्काल–पु॰ बनिया; వైశ్యుడు.

बक्की–वि॰ అమితముగా వాగువాడు.

बनिया बक्काल–यौ॰ చిన్నవ్యాపారి.

बख्शना–स॰क्रि॰ దానముగా ఇచ్చుట; కానుకగా ఇచ్చుట; క్షమించుట.

बख्शिश;बखसीस–स्त्री॰బహుమానము; కానుక; దానము; క్షమార్పణ.

बखान–पु॰ వర్ణన; కథనము.

बखानना–स॰क्रि॰ వర్ణించుట; చెప్పుట; ప్రశంసించుట.

बखिया–पु॰ ఒకవిధమైన; గట్టి దగ్గర కుట్టు; **बखिया उधेडना**–मु॰ గుట్టు రట్టు చేయుట.

बखील–वि॰ పిసినారియగు.

बखूबी–क्रि॰वि॰ మంచివిధముగా; పూర్తిగా.

बखेड़ा–पु॰ చిక్కు; జంజాటము; తంటా; ఆడంబరము.

बखेडिया–वि॰ జగడాలమారి; పోట్లగొడ్డు

बखेरना–स॰क्रि॰ వెదజల్లుట; చెల్లాచెదరుచేయుట.

बखैर–क्रि॰वि॰ క్షేమముగ; కుశలముగ

बख्त–पु॰ అదృష్టము.

बख्शी–पु॰ జీతములు ఇచ్చు ఉద్యోగి.

बगई–स्त्री॰ గోమారు.

बगछुट; बगटुट–क्रि॰वि॰అమితమైన వేగముగ.

बगर–पु॰ పెద్దభవనము; ప్రాసాదము.

बगरना–अ॰क्रि॰ వ్యాపించుట; చెల్లాచదరగుట.

बगराना–स॰क्रि॰ వ్యాపింపజేయుట; చెల్లాచెదరుచేయుట; వెదజల్లుట.

बगल–स्त्री॰ చంక; పార్శ్వము.

बगल गरम करना–मु॰ సహవాసము చేయుట; సంభోగించుట.

बगलें झाँकना–मु॰ పారిపోవుటకు ప్రయత్నించుట; నోరాడకపోవుట.

बगल में दबाना–मु॰ చంకనపెట్టుకొనుట;అధికారము చలాయించుట

बगलें बजाना–मु॰ చంకలు కొట్టుకొనుట; అమితానందమును వ్యక్తము చేయుట.

बगला–पुं॰ కొంగ.

बगली–वि॰ సహచరుడు; పార్శ్వ సంబంధమైన; కుస్తీలో ఒక పేచీ;సూదులు, దారము ఉంచు దర్జీవాని సంచి.

बगार–पुं॰ గోశాల.

बगारना–स॰क्रि॰ వ్యాపింపచేయుట; విస్తరించుట; వెదజల్లుట.

बगावत–स्त्री॰ తిరుగుబాటు; రాజద్రోహము.

बगिया–स्त्री॰ చిన్నతోట.

बगीचा–पुं॰ వాటిక; తోట.

बगुला–पुं॰ दे॰ बगला.

बगूला–पुं॰ వాయుగుండము; నీటిసుడి

बगैर–अव्य॰ बिना ; లేకుండా.

बग्गी, बग्घी स्त्री॰ నాలుగుచక్రముల జోడుగుఱ్ఱాలబండి.

बघंबर;बघछाला–पुं॰ సాధువులు కూర్చుండు పులిచర్మము.

बघनख; बघनखा–पुं॰ పులిగోరు; పులిగోళ్లుండుఒక ఆయుధము; పులిగోరు పతకము.

बघार–पुं॰ छौंक ;తాలింపు.

बघारना–स॰क्रि॰ छौंकना ;తాలింపు వేయుట; **शेखी बघारना**–मु॰బడాయిలుకొట్టుట.

बचकाना–वि॰ పిల్లలవలె; పిల్లలకుతగిన

बचत–स्त्री॰నిల్వ; మిగిలిఉన్నది; లాభము

बचन–पुं॰ दे॰ वचन.

बचना–अ॰क्रि॰ రక్షింపబడుట;వేరుపడుట; మిగులుట.

बचपन–पुं॰ लडकपन; బాల్యము.

बचाना–स॰क्रि॰ రక్షించుట; ఆదా చేయుట; ప్రక్కకుపెట్టుట.

बचाव–पुं॰ రక్షణ.

बच्चा–पुं॰ శిశువు (మగ).

बच्छा–पु० बछड़ा; बछवा; పశు శావకము; ఆవుదూడ.

बछिया का ताऊ–पु० ఎద్దు; మహా మూర్ఖుడు; జడుడు.

बछेडा–पु० గుఱ్ఱపుపిల్ల.

बजना–अ०क्रि० మ్రోగుట.

बजनिया–पु० బాజావాయించువాడు.

बजरंग–वि० వజ్రాంగుడు; వజ్ర కాయుడు; మహాదృఢమైన శరీరము గలవాడు.

बजरंगबली–पु० హనుమంతుడు.

बजरा–पु० చదునుగాఉండు పెద్దపడవ; సజ్జలు.

बजा–वि० ఉచితమైన; సరియైన.

बजा लाना–पु० పూర్తిచేయుట; ఆజ్ఞ పాలించుట; చేయుట.

बजाज–पु० వస్త్రవ్యాపారి.

बजाजा–पुं० వస్త్రవిపణివీధి.

बजाजिन–स्त्री० వస్త్రవ్యాపారిణి; వస్త్ర వ్యాపారిభార్య.

बजाजी–स्त्री० వస్త్రవ్యాపారము.

बजाना–पु० మ్రోగించుట; గంట మ్రోగించుట.

बजाय–अव्य० బదులుగా.

बज्ज–पु० వస్త్రము; గుడ్డ.

बजम–स्त्री० సభ; నాట్య-సంగీత సభ; రంగస్థలము.

बझना–अ०क्रि० పాశములో చిక్కుకొనుట; చిక్కుకొనుట; హఠము చేయుట.

बझाव–पु० చిక్కు; బంధము.

बट–पु० वट ; గారె; గుండ్రాయి; తూకపురాయి; త్రాడుమెలి.

बटखरा–पु० తూకమురాయి.

बटना–स०क्रि० పేనుట (త్రాడు); రాతి మీద నూరుట; రుద్దుట; నలుగుపిండి

बटमार;बटपार –पुं० దారిదోపిడీ దారుడు; బందిపోటుదొంగ.

बटला–पुं० డేగిసా, పెద్ద దాక.

बटली; बटलोई–स्त्री० వంటకు ఉపకరించు దాక.

बटवार–पु० కాపలామనిషి; దారి. పన్నువసూలుచేయువాడు.

बटाई–स्त्री० తాడుపేనుడు.

बटाऊ–पु० బాటసారి; **बटाऊ होना**–पु० వెళ్లిపోవుట.

बच्छा–पु॰ बछड़ा; बछवा; పశు శావకము; ఆవుదూడ.

बछिया का ताऊ–पु॰ ఎద్దు; మహా మూర్ఖుడు; జడుడు.

बछेडा–पु॰ గుఱ్ఱపుపిల్ల.

बजना–अ॰क्रि॰ మ్రోగుట.

बजनिया–पु॰ బాజావాయించువాడు.

बजरंग–वि॰ వజ్రాంగుడు; వజ్ర కాయుడు; మహాదృఢమైన శరీరము గలవాడు.

बजरंगबली–पु॰ హనుమంతుడు.

बजरा–पु॰ చదునుగాఉండు పెద్దపడవ; సజ్జలు.

बजा–वि॰ ఉచితమైన; సరియైన.

बजा लाना–पु॰ పూర్తిచేయుట; ఆజ్ఞ పాలించుట; చేయుట.

बजाज–पु॰ వస్త్రవ్యాపారి.

बजाजा–पुं॰ వస్త్రవిపణివీధి.

बजाजिन–स्त्री॰ వస్త్రవ్యాపారిణి; వస్త్ర వ్యాపారిభార్య.

बजाजी–स्त्री॰ వస్త్రవ్యాపారము.

बजाना–पु॰మ్రోగించుట; గంట మ్రోగించుట.

बजाय–अव्य॰ బదులుగా.

बज्ज–पु॰ వస్త్రము; గుడ్డ.

बजम–स्त्री॰ సభ; నాట్య-సంగీత సభ; రంగస్థలము.

बझना–अ॰क्रि॰ పాశములో చిక్కుకొనుట; చిక్కుకొనుట; హరము చేయుట.

बझाव–पु॰ చిక్కు; బంధము.

बट–पु॰ वट ; గారె; గుండ్రాయి; తూకపురాయి; త్రాడుమెలి.

बटखरा–पु॰ తూకమురాయి.

बटना–स॰क्रि॰ పేనుట (త్రాడు); రాతి మీద నూరుట; రుద్దుట; నలుగుపిండి

बटमार;बटपार –पुं॰ దారిదోపిడీ దారుడు; బందిపోటుదొంగ.

बटला–पुं॰ డేగిసా, పెద్ద దాక.

बटली; बटलोई–स्त्री॰వంటకు ఉపకరించు దాక.

बटवार–पु॰ కాపలామనిషి; దారి. పన్నువసూలుచేయువాడు.

बटाई–स्त्री॰ తాడుపేనుడు.

बटाऊ–पु॰ బాటసారి; बटाऊ होना–पु॰ వెళ్లిపోవుట.

बढनी–स्त्री॰ झाड़ू; చీపురుకట్ట.

बढाना–स॰क्रि॰ వృద్ధిచేయుట; వ్యాపింప జేయుట; ముందుకు సాగించుట; దుకాణముమూయుట; దీప మార్పుట

बढाव–पुं॰ వృద్ధి; పెంపు.

बढावा–पुं॰ ప్రోత్సాహము; ఉత్తేజన; ఉత్సాహము.

बढिया–वि॰ శ్రేష్ఠమైన; ఉత్తమమైన.

बढोरी–स्त्री॰ ఉత్తరోత్తర వృద్ధి; పెంపు

बणिक–पुं॰ दे॰ वणिक.

बतकही–स्त्री॰ వార్తాలాపము; వాద వివాదము.

बतख–स्त्री॰ బాతు.

बतरस–पुं॰ వార్తాలాపములోని ఆనం దము; మజా.

बतराना–अ॰क्रि॰ వార్తాలాపించుట.

बतलाना;बताना–स॰क्रि॰ చెప్పుట, ఎరిం గించుట; నచ్చచెప్పుట; సరి చేయుట.

बतास–पुं॰ వాయువు; గాలి; వాత రోగము.

बतासा–पुं॰ పంచదారతో తయారైన తియ్యని పెద్దపెద్ద బిళ్లలు.

बतिया–स्त्री॰ फली ;పిందె.

बतियाना–अ॰क्रि॰ సంభాషించుట.

बतियार–स्त्री॰ సంభాషణ.

बतौर–क्रि॰वि॰ వలె; సదృశమైన; పద్ధతిన

बत्ती–स्त्री॰ దీపపువత్తి.

बत्तीस–वि॰ ముప్పది రెండు - '32.'సంఖ్య

बत्तीसा–पुं॰ ఒకవిధమైన లడ్డూ.

बत्तीसी–स्त्री॰ నోటిలోనుండు దంత పంక్తి.

बत्तीसी झड पडना–मु॰ ముప్పదిరెండు పళ్ళురాలిపడుట.

बत्तीसी दिखाना–मु॰ అసభ్యమైన నవ్వు నవ్వుట.

बथुआ–पु॰ ఒకవిధమగు ఆకుకూర.

बद–वि॰ చెడు; చెడ్డ, నీచమైన; నికృష్టమైన

बद अमली;बद-इन्तजामी–स्त्री॰కుప్ర బంధము; అరాచకము; అవ్యవస్థ.

बद कार–वि॰ कुकर्मी; దురాచారి.

बदखू–वि॰ చెడుస్వభావముగల; దురలవాట్లుగల.

बद-चलन–वि॰ దురాచారి; చెడు ప్రవ ర్తనగల.

बद-जबान–वि॰ దుర్భాషి

बद-जात–वि॰ कमीना; నీచకులీనుడు; హేయమైన.

बद-जेब–वि० కురూపి.
बद-तर–वि० బహుహేయమైన.
बद-दयानत–वि० నిజాయితీలోపించిన; హేయబుద్ధిగల.
बद-दुआ–स्त्री० శాపము.
बदनाम–वि० కళంకితమైన; అపకీర్తిగల
बदनामी–स्त्री० అప్రతిష్ఠ; అపకీర్తి.
बद-बख्त–वि० దురదృష్టమైన.
बदबू–स्त्री० దుర్గంధము; దుర్వాసన.
बद-मजा–वि० చెడురుచిగల; చెడ్డ; కృద్ధమగు.
बदमाश–वि० దుష్టుడు; దురాచారి.
बद-मस्त–वि० మత్తులో మైమరచిన.
बद-मिजाज–वि० దుష్టస్వభావముగల
बद-रंग–वि० వెలిసిపోయిన; చెడు రంగుగల; వేరేరంగుగల పేకముక్క
बद-राह–वि० దుర్మార్గి.
बदल–पु० ఒకదానికి బదులుగా మరియొకదానిని ఉంచుట; ఒకనికి బదులుగా మరియొకనినిఉంచుట;మార్పిడి.
बदला–पु० వినిమయము; ప్రతీకారము
बदली–स्त्री० ఒకదాని లేక ఒకనికి బదులుగా మరియొకరిని హాజరు పరచుట; స్థానాపన్నత.
बद-सूरत–वि० కురూపి.
बदस्त–क्रि०वि० చేతిమీదుగా; ద్వారా.
बदस्तूर–क्रि०वि० నియమానుసారము; అనువాయితీగా.
बद-हजमी–स्त्री० అజీర్ణము.
बद-हवास–वि० స్పృహలోలేని; ఎక్కువగా గాబరా చెందిన; వికలమైన.
बदी–स्त्री० చెడు; చెడ్డతనము; దోషము.
बदन–पु० శరీరము;దేహము; ముఖము
बदनसीब–वि० దురదృష్టమగు.
बदनसीबी–स्त्री० దురదృష్టము.
बदा–वि० అదృష్టముతో వ్రాసియున్న; నొసట వ్రాసియున్న.
बदाबदी–स्त्री० ఇరుపక్షములవారు పరస్పర విరుద్ధముగ ప్రతిన పట్టుట లేక హఠము చేయుట; పోటీ.
बदी–स्त्री० కృష్ణపక్షము; చెడు; అహితము
बदौलत–क्रि०वि० కారణమున; ద్వారా; దయవలన.
बद्ध–वि० బంధింపబడిన, కట్టుబడి; నిర్ధారితమైన.
बद्धपरिकर–वि० తత్పరమైన; సిద్ధమైన.
बध–पु० दे० वध.
बधाई–स्त्री० అభినందనము; శుభాకాంక్షలు; శుభకామనలు.

बधावा–पु॰ ఆనందోత్సవము.

बधिक–पु॰ वधिक ;కసాయివాడు.

बधिया–पु॰ విత్తు కొట్టిన పశువు.

बधिया बैठना–पु॰ నష్టము వచ్చుట; దివాళాతీయుటలేక అగుట.

बधिर–वि॰ बहरा; చెవిటి.

बधू–स्त्री॰ दे॰ वधू.

बधूटी–स्त्री॰ పుత్రునిభార్య; కోడలు.

बध्य–वि॰ చంపదగిన.

बन–पु॰ जंगल; వనము; అడవి.

बनखंड–पु॰ వనప్రదేశము.

बनखडी–पु॰ అడవి నివాసి; వనవాసి; स्त्री॰ వనప్రాంతము.

बनज–पु॰ నీటిలో ఉండు పదార్థము; కమలము; వాణిజ్యము; వ్యాపారము

बनजारा–पुं॰ బండిమీద వస్తువులు వేసుకొని ఊరూర తిరిగి వ్యాపారము చేయువాడు.

बनना– अ॰क्रि॰ తయారగుట; సిద్ధమగుట.

बनपट–पु॰ వల్కలవస్త్రము; చెట్టు బెరడుతోతయారైన వస్త్రము.

बनबिलाव–पु॰పిల్లిమాదిరి ఒక అడవి జంతువు; అడవి పిల్లి.

बनमानुस–पु॰ మానవాకారములో ఉండు ఒక అడవిజంతువు.

बनमाला–स्त्री॰ ఐదు రకములపుష్పములతో తయారైన మాల; మెడనుంచి పాదముల వరకు వ్రేలాడు పుష్ప హారము.

बनमाली–पु॰ కృష్ణుడు.

बनरा–पु॰ వరుడు; పెండ్లికొడుకు; ఒక విధమగు పెళ్లిపాట; కోతి.

बनरी–स्त्री॰ నవవధువు; కొత్త పెళ్లి కూతురు.

बनरुह–पुं॰ అడవిచెట్టు; కమలము.

बनवाना–स॰क्रि॰చేయించుట; తయారు చేయించుట.

बनवारी–पु॰ శ్రీకృష్ణుడు.

बना–पु॰ వరుడు; పెళ్లికుమారుడు.

बनात–स्त्री॰ ఒకవిధమగు శ్రేష్ఠమైన ఉన్నివస్త్రము.

बनाना–स॰क्रि॰ చేయుట; తయారు చేయుట.

बना बनाया–वि॰ స్వయంగా తయారైన

बनाम–अव्य॰ పేరున; పేర.

बनाव–पु॰ అలంకరణ; సింగారము.

बनावट–स्त्री॰ రచన; చేత; ఆడంబ రము.

बनावटी–वि॰ కృత్రిమమైన; నకలీ.

बनिज–पुं॰ रोजगार; వ్యాపారము.

बनिजना–स॰क्रि॰ వ్యాపారముచేయుట

बनिजारिन; बनिजारी–स्त्री॰ బంజారా జాతిస్త్రీ.

बनिता–स्त्री॰ औरत; స్త్రీ; భార్య.

बनिया–पु॰ వ్యాపారి, వైశ్యుడు.

बनियाइन–स्त्री॰ गजी; బనీను.

बनिस्बत–अव्य॰ కంటె; దానికంటె.

बनी–स्त्री॰ నవవధువు; పెళ్లికూతురు; స్త్రీ

बनैनी–स्त्री॰ వైశ్యజాతిస్త్రీ.

बनैला–वि॰ అడవి సంబంధమైన.

बनौरी–स्त्री॰ ओला; వడగండ్లు.

बन्दा–पुं॰ దాసుడు; సేవకుడు; మనిషి

बन्दा-नवाज–वि॰ దీనదయాళువు.

बन्दिश–स्त्री॰ బంధము; ముడి; పద్య రచన; యోజన.

बन्दी–पु॰ ఖైదీ ;स्त्री॰ దాసి; బంధనము

बन्दीखाना–पु॰జైలు,; కారాగారము.

बपना–स॰क्रि॰ విత్తనములు నాటుట.

बपमार–वि॰ తండ్రినిచంపువాడు; పితృ ఘాతి.

बपु;बपुख–पु॰ శరీరము; దేహము.

बपुरा–वि॰ బేలాఏ;నిస్సహాయుడు.

बपौती–स्त्री॰ పిత్రార్జితము.

बप्पा–पु॰ पिता; తండ్రి.

बफौरी–स्त्री॰ ఆవిరితో ఉడికిన వడి (? వ్యము.

बबर–पु॰ పెద్ద సింహము.

बबुआ–पुं॰ పుత్రునిలేక అల్లుడిని ముద్దుగా పిలుచు సంబోధనము.

बबूल–पुं॰ తుమ్మచెట్టు.

बबूला–पु॰ बगुला;వాయుగుండము; నీటి సుడి.

बभूत–स्त्री॰ విభూతి; భస్మము.

बम–पु॰ బాంబు;శివభక్తులనోట వెలు వడు'బమ్' అనుశబ్దము .

बम बोलना या बोलजाना–पु॰ సర్వ నాశమగుట.

बममार–वि॰ బాంబువేయువాడులేక పేల్చువాడు.

बमूजिब–क्रि॰वि॰ అనుసారము.

बयस–स्त्री॰ వయస్సు.

बया–पुं॰ పాలపిట్ట; పాలం పిచ్చుక.

बयान–पुं॰ వర్ణన; వివరణ; వృత్తాంతము
बयाना–पुं॰ पेशगी; బయానా.
बयाबान–पुं॰ दे॰ बियाबान.
बयार–स्त्री॰ వాయువు; పిల్లవాయువు
बर–पु॰ వటవృక్షము; वि॰ శ్రేష్ఠమైన.
बरई–पु॰ తమలపాకులు అమ్మేలేక పండించువాడు.
बरकत–स्त्री॰ बढती; వృద్ధి.
बकरकार–वि॰ హాజరుగా నున్న; స్థిరముగ.
बरकाज–पुं॰ వివాహము; పెండ్లి.
बरकाना–स॰क्रि॰ నివారించుట; బుజ్జగించుట; పెడదారిన పెట్టుట.
बरखा–स्त्री॰ वर्षा. వర్షము; వాన.
बरखास्त–वि॰ తొలగింపబడిన; విసర్జించిన; పదచ్యుతి.
बरखिलाफ–क्रि॰वि॰ ప్రతికూలముగా; విరుద్ధముగా.
बरखुरदार–वि॰ అన్నివిధాల సుఖముగా నున్న; पु॰ పుత్రుడు.
बरगद–पु॰ వటవృక్షము; మర్రిచెట్టు.
बरछा–पुं॰ भाला; బల్లెము.
बरछैत–पु॰ బల్లెముతో యుద్ధము చేయువాడు.
बरजना–स॰क्रि॰ వర్జించుట; నిషేధించుట
बरजबान–वि॰ కంఠస్థమైన; వల్లించిన.
बरजस्ता–वि॰ ఆశువుగా మాటలాడు లేక చెప్పు.
बरजोर–वि॰ ప్రబలమైన; జబరదస్తమైన, అత్యాచారి.
बरजोरी–स्त्री॰ జబరదస్తి; బలప్రయోగము; బలాత్కారము.
बरत–पु॰ व्रत ;ఉపవాసము; నియమము.
बरतन–पु॰ పాత్ర; వంటపాత్ర.
बरतना–अ॰क्रि॰ వ్యవహరించుట; ఉపయోగించుట.
बरतरफ–वि॰ తొలగింపబడిన; ప్రక్క పెట్టిన; వేరైన.
बरताना–स॰क्रि॰ పంపిణీచేయుట; పంచుట.
बरताव–पु॰ వ్యవహారము; నడవడి.
बरती–वि॰ व्रती ;ఉపవాసముండువాడు; నియమమును పాటించువాడు.
बरतोर–पु॰ दे॰ बालगेड.
बरदार–वि॰ వహించువాడు; మోయువాడు
बरदाश्त–स्त्री॰ సహనము.
बरन–पु॰ వర్ణము; వన్నె; రంగు.
बरनन–पु॰ వర్ణనము; వివరణ.
बरना–स॰क्रि॰ వరించుట;ఎన్నుకొనుట; పెండ్లి చేసుకొనుట.
बरपा–वि॰ చెలరేగిన (తగవు మొ॥).

बरफ–स्त्री॰ दे॰ बर्फ.

बरफी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు మిఠాయి.

बरबंड–वि॰ బహుశక్తిశాలి; ప్రతాపశాలి; ప్రచండమైన.

बरबर–स्त्री॰ అక్కరకు రాని వాగుడు.

बरबस–क्रि॰वि॰ బలవంతముగా; వ్యర్థముగా.

बरबाद–वि॰ సర్వనాశమగు; ధ్వంసమైన; వ్యర్థముగా వ్యయమైన.

बरबादी–स्त्री॰ సర్వనాశము; ధ్వంసము; వ్యర్థవ్యయము.

बरम–पुं॰ కవచము.

बरमा–पुं॰ బెజ్జములు; రంధ్రములు చేయు ఒకపనిముట్టు.

बरषा–स्त्री॰ వర్షము; వృష్టి.

बरस–पुं॰ साल; సంవత్సరము.

बरस-गाँठ–स्त्री॰ वर्ष गाँठ; జన్మదినము.

बरसना–स॰क्रि॰ వర్షించుట; వానకురియుట.

बरसात–स्त्री॰ వర్షఋతువు; వానాకాలము.

बरसाती–वि॰ వానాకాలపు; पुं॰ వర్షమునుండి రక్షించు వస్త్రములేక దుస్తువు.

बरसी–पुं॰ సంవత్సరీకమ... తద్దినము.

बरहा–पुं॰ చిన్ననీటిబోదె; బాగాలావైన మోకు; నెమలి.

बरहि; बरही–पुं॰ మయూరము; నెమలి; కోడిపుంజు; 12వరోజున చేయు పురిటిస్నానము.

बरा–पुं॰ दे॰ बडा.

बरात–स्त्री॰ వరపక్షపు పెళ్లివారి సమూహము.

बराती–पुं॰ వధువు ఇంటి వరకువెళ్లు వరపక్షపువారిలో ఒకరు.

बराना–स॰क्रि॰ సందర్భము వచ్చినప్పటికీ ఏమాటచెప్పకుండ తప్పించుకొనుట; కావాలని వేరుగా ఉండి తప్పించుకొనుట; ఎన్నుకొనుట.

बराबर–वि॰ సమానముగ చేయుట; ఒకేవిధమగు.

बराबर करना–पुं॰ ముగించుట; क्रि॰वि॰ నిరంతరముగా; ఎల్లప్పుడు.

बराबरी–स्त्री॰ సాదృశ్యము; సమానత; ఎదురుపోటీ.

बरामद–वि॰ బహిర్గతమైన; దొంగిలించబడిన సొత్తువెలువడుట; వరద తగ్గిమీదట బయటపడు నదీ తీరము.

बरामदा–पुं॰ వసారా; వరండా.

बराय–अव्य॰ కొరకు; కై.

बराय नाम–क्रि॰वि॰ నామ మాత్రముగా; పేరుకుమాత్రము.

बरायन–पु॰ వివాహసమయమున వరుని వేలుకు తొడుగుఇనుప బలువు.

बरार–पु॰ ఒకరకమైన అడవి జంతువు.

बराव–पु॰ రక్షణ; నిషేధము.

बरी–स्त्री॰ వడియము; वि॰ మినహాయించిన; మినహాయింపుపొందిన.

बरू–अव्य॰ అయినను, కాని; అట్లేయగుగాక.

बरुआ–पु॰ వటుడు; బ్రహ్మచారి.

बरुनी–स्त्री॰ కనురెప్పవెంట్రుకలు.

बरेठिन–पु॰ धोबी; చాకలి.

बरेठी–स्त्री॰ धोबिन; చాకలిస్త్రీ.

बरोठा–पु॰ ద్వారము; ముఖద్వారము దగ్గరగా ఉండు గది.

बरोह–स्त्री॰ మర్రిచెట్టు ఊడలు.

बरौनी–स्त्री॰ दे॰ बरूनी.

बर्क–स्त्री॰ విద్యుచ్ఛక్తి; वि॰ చురుకైన; దగాకోరు.

बर्कत–स्त्री॰ दे॰ बरकत.

बर्ग–पु॰ ఆకు; సామగ్రి.

बर्जना –स॰क्रि॰ दे॰ बरजना.

बर्तन–पु॰ दे॰ बरतन.

बर्तना–स॰क्रि॰ వ్యవహరించుట; ఉపయోగించుకొనుట.

बर्दाश्त–स्त्री॰ दे॰ बरदाश्त.

बर्फ–स्त्री॰ మంచుగడ్డ.

बार्फिस्तान–पु॰ మంచు అధికముగా నుండుచోటు.

बर्फी–स्त्री॰ दे॰ बरफी.

बर्बर–पु॰ సభ్యతలేని ఒకజాతి; అడవి మనిషి.

बर्राना–अ॰क्रि॰ ప్రలాపించుట; నిద్రలో కలవరించుట.

बर्रे–पु॰ भिड; కందిరీగ.

बलद–वि॰ दे॰ बुलद.

बल–पुं॰ బలము; శక్తి; మెలిలేకమెలిక; ముడత; లోటు.

बल खाना–पु॰ వంగుట; ఊగిసలాడుట; నష్టము భరించుట మెలితిరుగుట.

बलकना–अ॰क्रि॰ పొంగుట; మసలుట; ఉడుకుట; ఆవేశపడుట.

बलगम–पु॰ శ్లేష్మము; కఫము.

बलना–अ॰क्रि॰ వెలుగుట; మండుట.

बलबलाना–अ॰क्रि॰ ఒంటెఅరచుట; వృథాగావాగుట.

बलबलाहट–स्त्री॰ ఒంటె అరుపు; పసలేని అహంకారము.

बलवीर–पु॰ బలరాముని సోదరుడగు శ్రీకృష్ణుడు.

बलम–पुं॰ వల్లభుడు; ప్రియుడు; భర్త.
बलय–पुं॰ दे॰ वलय.
बलवा–पुं॰ విద్రోహము; విప్లవము.
बलवाई–पुं॰ విద్రోహి.
बला–स्त्री॰ విపత్తు; గండము.
बला का–पुं॰ ఘోరమైన; అనర్థదాయకమైన.
बलाक–पुं॰ బకము; కొంగ.
बलाका–पुं॰ బకపంక్తి; కొంగల వరుస
बलाहक–पुं॰ మేఘము; ఒకానొక దైత్యుడు.
बलिहारी–स्त्री॰ ప్రేమ, శ్రద్ధ, భక్తి మొ॥ పురస్కరించుకొని తనని తాను సమర్పించుకొనుట; ప్రాణత్యాగము
बलुआ–वि॰ रेतीला; ఇసుకకలసిన.
बलैया–स्त्री॰ ఆపద; విపత్తు; రోగము
बलैया लेना–पुं॰ ఇతరుల దుఃఖమును తను స్వీకరించుట; ప్రేమాస్పదుల శుభముకోరుట.
बल्ला–पुं॰ शहतीर;దూలము.
बल्कि–अव्य॰ ఇందులకుభిన్నముగ; మీదుమిక్కిలి; కాని.
बवंडर–पु॰ आँधी–तूफान; సుడిగాలి.
बवासीर–स्त्री॰మూలవ్యాధి.
बशर–पुं॰ మనుష్యుడు.
बशर्तेकि–क्रि॰वि॰ షరతేమిటంటే; ఈ షరతుమీద.
बसंती–वि॰ వసంతఋతు సంబంధమైన లేతపసుపు వన్నెగల.
बस–वि॰ చాలినంత సంపద: अव्य॰ చాలు: ఈమాత్రము.
बसदर–पुं॰ నిప్పు.
बसना–अ॰क्रि॰ నివసించుట; స్థిరపడుట. కూర్చొనుట.
बसर–पुं॰ నిర్వాహము; నిర్వాకము.
बसह–पुं॰ ఎద్దు; వృషభము.
बसाना–स॰क्रि॰ నివాసము ఏర్పరచుట.
बसीकरन–पुं॰ दे॰ वशीकरण.
बसीठ–पुं॰ వార్తాహరుడు - దూత.
बसूला–पुं॰ బాడిస (వడ్రంగి).
बसेरा–पुं॰ మకాము; మకాముచేయు చోటు; నివాసము; పక్షిగూడు; वि॰ నివసించువాడు.
बसेरी–वि॰ నివాసి.
बसौंधी–स्त्री॰ సువాసనగల, రుచికరమైనబాసంది.
बस्ता–पुं॰ దస్తరము.
बस्ती–स्त्री॰ జనపదము; పట్టణము.
बहँगी–स्त्री॰ काँवर; కావడి.
बहकना–अ॰क्रि॰ పొరపాటున దారి తప్పుట; భ్రమపడుట; మత్తెక్కుట.

बहकी बहकी बातें करना–पु॰మత్తు మాటలుమాటాడుట; పొగరెక్కిన మాటలుమాటాడుట.

बहकाना–स॰क्रि॰దారి మళ్లించుట; లక్ష్యభ్రష్టుని చేయుట; మోసగించుట

बहन–स्त्री॰ సహోదరి.

बहना–अ॰क्रि॰ప్రవహించుట; దారి తప్పుట; గర్భపాతమగుట.

बहती गंगा में हाथ धोना–पु॰ నలుగురితో నారాయణ.

बहनापा–पु॰ సోదరిభావము; సోదరి సంబంధము.

बहनोई–पु॰ సోదరిభర్త.

बहनौता–पु॰ भानजा; మేనల్లుడు.

बहबह–वि॰ चमाचमధగధగ మెరయు

बहबहा–पु॰ కొంటెతనము; తుంటరితనము.

बहर–क्रि॰वि॰ కొరకు; కై; पु॰ సముద్రము; పద్యము.

बहर हाल–क्रि॰वि॰ఏదోవిధము; ఎలాగైనాసరే.

बहरा–वि॰ చెవిటివాడు.

बहराना–स॰क्रि॰ మరిపించుట; దారి మళ్లించుట; బుజ్జగించుట.

बहरियाना–स॰क्रि॰బయటికి పంపుట; వేరుపరచుట.

बहरी–स्त्री॰ డేగవంటి ఒక వేటాడు పక్షి.

बहलाना–स॰क्रि॰ కష్టమును, దుఃఖమును మరిపించుట; సంతసము కలుగజేయుట; ధ్యాసమళ్లించుట.

बहलाव–पु॰మనోరంజనము; బుజ్జగింపు

बहस–स्त्री॰ వాదము; చర్చ; తర్కము.

बहसना–अ॰क्रि॰ తర్కించుట; చర్చించుట; వాదించుట.

बहादुर–वि॰ ఉత్సాహవంతుడు; ధీరుడు; సాహసి.

बहादुराना–वि॰ వీరులవలె.

बहाना–स॰क्रि॰ ప్రవహింపజేయుట; విసరివేయుట; पु॰ నెపము; వంక.

बहार–स्त्री॰ వసంతఋతువు; యవ్వన వికాసము; శోభ; ప్రపుల్లత.

बहाल–वि॰పూర్వమువలె; స్వస్థతగల; సంతోషముగ.

बहाली–स्त्री॰ ఆస్థానమున మరల నియమించుట; పునర్నియుక్తి; स्त्री॰ నెపము; వంక.

बहाव–पु॰ धारा; ప్రవాహము.

बहिनि–स्त्री॰ భగిని; సోదరి.

बहिरंग–वि॰ बाहरी; బయటకు సంబంధించిన; బయటవాడు.

बहिर्मुख–वि॰ విరుద్ధముగ; విముఖముగ.

बहिर्मुखी–वि॰ బాహ్యదృష్టిగల.

बहिश्त–पु॰ స్వర్గము.

बही–स्त्री॰ ఖాతాపుస్తకము.

बहीर–स्त्री॰ జనసమూహము; గుంపు.

बहु–वि॰ అనేకమైన; ఎక్కువ; అధికమైన

बहुज्ञ–वि॰ బాగుగా తెలిసి నవాడు; చాలావిషయములు తెలిపినవాడు.

बहुज्ञता–स्त्री॰ బహువిషయముల పరిజ్ఞానము.

बहुत–वि॰ చాల; ఎక్కువ; మిక్కిలి ఎక్కువ.

बहुत करके–पु॰ బహుధా; బహుశా; బహుసంభవమైన; **बहुत कुछ**–पु॰ చాలఎక్కువ; **बहुत खूब**–पु॰ భళీ; ఏం చెప్పాలి; చాలాబాగుంది.

बहुतायत–स्त्री॰ ఆధిక్యము.

बहुतेरा–वि॰ అధికముగు; ఎంతో ఎక్కువ क्रि॰वि॰ అనేకవిధములగా

बहुतेरे–वि॰ అనేకులు; అనేకము.

बहुधा–क्रि॰वि॰ అనేకప్రకారములుగా; తరుచుగా.

बहुभाषी–वि॰ ఎక్కువ మాటాడువాడు.

बहुमत–पु॰ చాలామందికి సంబంధించిన సువైక్యము; అనేకమైన అభిప్రాయములు; అధికసంఖ్యాకుల అభిప్రాయము.

बहुर–अव्य॰ फिर; మరల.

बहुरना–अ॰क्रि॰ తిరిగివచ్చుట; మరల కలియుట.

बहुरि–क्रि॰वि॰ మరల; దీనితరువాత.

बहुरिया–स्त्री॰ నవవధువు; కొత్తగా కాపురమునకు వచ్చినభార్య; కొత్త కోడలు.

बहुरूपिया–पु॰ అనేక వేషములువేసి లేక అనేకవృత్తులు చేసి జీవనము గడుపువాడు.

बहुल–वि॰ అధికము; ఎక్కువ.

बहुलता–स्त्री॰ ఆధిక్యము; అవసరానికి మించి యున్నటువంటిది.

बहुली–स्त्री॰ ఏలక్కాయ.

बहुव्रीहि–पु॰ వ్యాకరణమునకు సంబంధించిన ఆరు సమాసములలో ఒకటి

बहुश्रुत–वि॰ అనేకవిషయములలో పారంగతుడు; అనేక విషయములు తెలిసినవాడు.

बहू–स्त्री॰ పుత్రునిభార్య; కోడలు; భార్య; వధువు.

बहतू–वि॰ ఇటూ అటూ ఎక్కువగా తిరుగువాడు; తిరుగుబోతు.

बहेलिया–पुं॰ चिडीमार; పిట్టలవేటగాడు

बहोरि–अव्य॰ మరల.

बाँक–स्त्री॰ భుజదండము (ఆభూషణము); पुं॰ వక్రత; వంకర; वि॰ వక్రమైన; వంకరగానున్న.

बाँका–वि॰ వంకరగానున్న, షోకిల్లా; సాహసి.

बाँकुर; बाकुरा–वि॰ వంకరగానున్న, పదునైన; కౌశలముగల.

बाँग–स्त्री॰ నమాజుపిలుపు; అరుపు; పిలుపు; కోడికూత.

बाँचना–स॰क्रि॰ చదువుట; రక్షించుట

बाँछा–स्त्री॰ వాంఛ; కోరిక.

बाँझ–स्त्री॰ గొడ్రాలు; సంతానములేనిస్త్రీ

बाँटना–स॰क्रि॰ పంచుట; వాటాలు వేయుట.

बाँदी–स्त्री॰ लौडी ;దాసి.

बाँध–पु॰ అడ్డీ; ఆనకట్ట.

बाँधना–स॰क्रि॰ బంధించుట; కట్టుట; అడ్డీవేయుట.

बाँबी–स्त्री॰ పుట్ట; పాముకలుగు.

बाँस–पु॰ వెదురువాసము.

बाँस पर चढना–मु॰ అపకీర్తిపాలగుట; ఎక్కువ చనువిచ్చి తుంటరిగా తయారు చేయుట.

बाँसो उछलना–मु॰ అతిగాఆనందించుట.

बाँसुरी–स्त्री॰ वशी; పిల్లనగ్రోవి.

बाँह–स्त्री॰ భుజము; బాహువు.

बाँह गहना या पकडना–मु॰ సహాయము చేయుటకు చెయ్యి అందించుట; పెళ్లిచేసుకొనుట.

बाँह देना–मु॰ చేయూతమిచ్చుట; చెయ్యిఅందించుట.

बा–पु॰ జలము, నీరు; పర్యాయము; తడవ

बाअदब–क्रि॰वि॰ మర్యాదపూర్వకముగా

बाउर–वि॰ పిచ్చెక్కిన; అజ్ఞాని,;మూగ.

बाएँ–क्रि॰वि॰ ఎడమవైపు.

बाकायदा–क्रि॰वि॰ నియమానుసారము

बाकिर–वि॰ గొప్పవిద్వాంసుడు.

बाकिरा–स्त्री॰ పెళ్లికానిపిల్ల; బ్రహ్మచారిణి.

बाकी–वि॰ మిగిలిన; శేషించిన; स्त्री॰ తీసివేత; శేషము.

बाखबर–वि॰ తెలివిగల; తెలిసిన.

बाग–पु॰ ఉద్యానము; తోట; కళ్లెము.

बाग बाग होना–मु॰ అమితము సంతోషించుట.

(हथेली मे सब्ज) बाग दिखाना–पु॰ అరచేతిలో స్వర్గముచూపించుట

बागडोर–स्त्री॰ కళ్లెము;శాసనాధికారము

बागवान–पु॰ తోటమాలి.

बागवानी–स्त्री॰తోటమాలివృత్తి లేక పని

बागर–पु॰ ఏటికరకట్ట.

बागी–वि॰ ద్రోహి; రాజద్రోహి ;తిరుగు బాటుదారుడు.

बागीचा–पु॰ చిన్నతోట.

बागुर–पु॰ వల; ఉచ్చు.

बाघबर–पु॰ పులితోలు.

बाघ–पु॰ పెద్దపులి.

बाचा–स्त्री॰ वाचा;మాట్లాడుశక్తి;మాట; సంభాషణ.

बाछा–पु॰ बछडा ;ఆవులేకగేదెదూడ

बाज–पु॰ డేగ;ఒకవిధమగు ప్రత్యయము ఉ.దా. **दगाबाज.**

बाज आना–पु॰ వదలిపెట్టు; దూరమగుట; లేకుండుట; తిరిగివచ్చుట.

बाज करना या रखना–पु॰ ఆపుట; నిషేధించుట.

बाजदावा–पु॰ తనఅధికారమును, హక్కును వదులుకొనుట.

बाजरा–पु॰ సజ్జలు.

बाजा–पु॰ వాద్యము.

बाजाब्ता–क्रि॰वि॰ నియమానుకూలముగా; वि॰ నియమానుసారముగానున్న.

बाजार–पु॰ విపణివీధి; దుకాణములుండుచోటు.

बाजार गरम होना–पु॰ వ్యాపారము బాగుగా జరుగుట.

बाजारी; बाजारू–वि॰ బజారుకు సంబంధించిన; సాధారణమైన; అసభ్యమైన.

बाजी–पु॰ గుఱ్ఱము; పక్షి.

बाजी–स्त्री॰ పణము; పందెము.

बाजी मारना–पु॰ పందెముగెలుచుట.

बाजीगर–पु॰ గారడీవాడు; ఇంద్రజాలికుడు.

बाजू–पु॰భుజము; బాహువు; బాహుపురి; సహచరుడు; పక్షిరెక్క.

बाजूबंद–पु॰బాహువులపై స్త్రీలు ధరించు ఒక నగ.

बाझन–स्त्री॰చిక్కుకొనుట; చిక్కు; తంటా

बाझना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట.

बाट–पु॰ మార్గము; బాట; దారి.

बाट करना–पु॰ దారిచేయుట;**बाट जोहना**–पु॰నిరీక్షించుట;వేచియుండుట.

बाटना–स॰क्रि॰ రాతిమీద రాతితో మర్దించి చూర్ణము చేయుట.
बाटिका–स्त्री॰ తోట; పూతోట.
बाटी–स्त्री॰ కుప్పె (మందు); రొట్టె ఉండ
बाडव–पु॰ బడవానలము; సముద్రములో నుండు అగ్ని.
बाडा–पु॰ నలువైపుల ప్రహరీగల మైదానము; పశుశాల.
बाडी–स्त्री॰ दे॰ बाटिका.
बाढ–स्त्री॰ వరద; జలప్లావనము.
बाण–पु॰ तीर; బాణము.
बाणिज्य–पु॰ दे॰ वाणिज्य.
बात–स्त्री॰ మాట; కథనము.
बात उठाना–मु॰ కఠోరవచనము సహించుట; మాట ఒప్పుకొనుట
बात की बात मे–मु॰ వెంటనే.
बात काटना–मु॰ ఇతరులు మాట్లాడుతున్నప్పుడు మధ్యలో లేచి మాట్లాడుట; ఇతరుల మాటను ఖండించుట.
बात टलना–पु॰ మాట తప్పుట.
बात टालना–पु॰ వినీవిననట్లు ఊరుకుండుట; మాట నిర్లక్ష్యము చేయుట
बातपर जाना–पु॰ మాట లక్ష్యపెట్టుట; మాటను గౌరవించుట.
बात की जाना–मु॰ వినకూడని మాట విని కూడ లక్ష్యపెట్టకుండుట.
बात का धनी–मु॰ మాట తప్పనవాడు
बात का पक्का–मु॰ दे॰बात का धनी
बात बढना–मु॰మాటామాట పెరుగుట; తగాదా అగుట.
बात बनाना;बात गढना–मु॰ పని సాధించుట కొరకు మాట లల్లుట.
बातचीत–स्त्री॰ వార్తాలాపము.
बातफरोश–मु॰ మాటలల్లువాడు; వ్యర్థముగా ఈ మాటలు, ఆ మాటలు చెప్పువాడు.
बातमीज–वि॰ సభ్యతగలవాడు.
बातिल–वि॰ నిరర్థకమగు; అసత్యమైన; నిస్సారమైన.
बातुल–वि॰ పిచ్చివాడు; వెర్రివాడు.
बातूनिया; बातूनी–वि॰ వాగుడు మనిషి.
बाद–अव्य॰ అనంతరము; తరువాత पु॰ వివాదము; జగడము; కలహము
बादबान–पु॰ पोतपट; తెరచాప.
बादल–पु॰ మేఘము.
बादला–पु॰ జలతారు.

बादशाह–पुं॰ చక్రవర్తి.

बादशाहत–स्त्री॰ సామ్రాజ్యము; ప్రశాసనము.

बादशाही–स्त्री॰ సామ్రాజ్యాధికారము; శాసనము; స్వేచ్ఛాచారము; वि॰ చక్రవర్తికి సంబంధించిన.

बादहवाई–क्रि॰वि॰ వ్యర్థముగా; వృథాగా; వట్టినే.

बादा–पुं॰ మద్యము.

बादा-कश–पुं॰ తాగుబోతు.

बादामी–वि॰ బాదమువన్నెగల.

बादि–अव्य॰ వ్యర్థముగా; వృథాగా.

बादी–वि॰ వాయు సంబంధమైన.

बाधक–वि॰ అడ్డుపెట్టువాడు; బాధించువాడు.

बाधा–स्त्री॰ విఘ్నము; అడ్డంకు.

बाध्य–वि॰ ఆపవలసిన; వివశమగు.

बान–पुं॰ బాణము; వేషవిన్యాసము; అలవాటు.

बानक–स्त्री॰ వేషము; హావము.

बानगी–स्त्री॰ नमूना ;నమూన.

बाना–पुं॰ వేషము; వేషవిన్యాసము.

बानात–स्त्री॰ ఒక విధమగు ముతక ఉన్నివస్త్రము.

बानि–स्त्री॰ వాణి; సింగారము; కాంతి; మెరుపు.

बानिक–स्त्री॰ వేషము; సింగారము: హాసము.

बानी–स्त्री॰ వాణి; శబ్దము; మాట; కాంతి

बाप–पुं॰ पिता; తండ్రి.

बापुरा–वि॰ తుచ్ఛమైన; హేయమైన.

बापू–पुं॰ दे॰ बाप.

बाफ–स्त्री॰ भाप ; ఆవిరి.

बाफ्ता–पुं॰ ఒక విధమైన పట్టువస్త్రము

बाबत–स्त्री॰ బాపతు; గురించి ;విషయములో.

बाबा–पुं॰ తండ్రి, తాత, సాధువులను, సన్యాసులను సంబోధించు శబ్దము; పిల్లలను ముద్దుగా పిలుచుశబ్దము.

बाबी–स्त्री॰ సన్యాసిని, సాధుస్త్రీ, బాలికలను ముద్దుగా సంబోధించు శబ్దము.

बाबुल–पुं॰ బాబు; తండ్రి; పశ్చిమ ఆసియాలోని బాబిలోను నగరము.

बाबू–पुं॰ అదర పూర్వక శబ్దము; తండ్రిని సంబోధించు శబ్దము; పిల్లవానిని సంబోధించు ముద్దుపేరు; గుమాస్తా.

बामन–पु॰ दे॰ ब्राह्मण और भूमिहार

बाम–पु॰ డాబాలేక మేడకప్పు;పైభాగము అటక.

बामुहावरा–वि॰ జాతీయములుగల భాష; స్వాభావికమైన భాష.

बायन–पु॰ వాయనము; కానుక.

बायन देना–पु॰ వేళాకోళమాడుట; అసభ్యకరమైన వేళాకోళమాడుట.

बायाँ–वि॰ ఎడమ.

बायें–क्रि॰वि॰ ఎడమవైపున

बायें होना–पु॰ ప్రతికూలమగుట; అసంతుష్టమగుట.

बारबार–क्रि॰वि॰ మాటిమాటికి; నిరంతరము.

बार–पु॰ ద్వారము; దర్వాజ; బాల్యావస్థ, భారము ; स्त्री॰ పర్యాయము; తడవ.

बारगाह–स्त्री॰ డేరా; గుడారము; దర్బారు.

बारजा–पु॰ వరండా; వసారా.

बारदाना–पु॰ సైన్యపుభోజనసామగ్రి; పనికిమాలిన సామగ్రి; అమ్మకపు వస్తువులు ఉంచుపాత్ర.

बारदारा–स्त्री॰ వేశ్య.

बारना–स॰क्रि॰ నివారించుట; ఆటంక పరచుట; నిషేధించుట.

बारबधू–स्त्री॰ వారవధూ; వేశ్య.

बारबरदार–पु॰ బరువులు మోయువాడు; సామానుమోయువాడు.

बारबरदारी–स्त्री॰ మోత (బరువు); మోతకూలి.

बारहखडी–स्त्री॰ గుణింతము.

बारहदरी–पु॰ పన్నెండు ద్వారములు గలది; బాగుగా గాలివచ్చు చావడి.

बारहमासा–पु॰ పన్నెండు నెలల ప్రకృతి వర్ణనచేస్తూ విరహావేదన వ్యక్తము చేయు గేయములు.

बारहमासी–वि॰ అన్నిఋుతువులలోనూ కాలములలోనూ పుష్పించు, ఫలించునది.

बारहवफात–स्त्री॰ ముహమ్మదుసాహబు జీవిత చివరి కాలములో ఆయన జబ్బుపడిన పన్నెండు దినములు.

बारहसिंगा–पु॰ దుప్పి.

बारहवाँ–वि॰ పన్నెండవ.

बारहा–क्रि॰वि॰ మాటిమాటికి; తరచుగా

बाराँ–पु॰ వర్షము; వర్షపునీరు.

बारा–पु॰ బాలుడు; वि॰ బాల్యావస్థలో నున్న

बारानी–स्त्री॰ వర్షాధారముగా పంటలు పండుభూమి; వర్షప్రభావము పడని వస్త్రము.

बारिधर–पुं॰ మేఘము.
बारिश–स्त्री॰ వర్షము; వాన; వర్ష ఋతువు.
बारी–स्त्री॰ ఒడ్డు; తటము; తోట; విస్తళ్లు కుట్టి అమ్మువారు;వంతు; యువతి
बारी बारी से–पु॰ వంతుప్రకారము.
बारीक–वि॰ బహుపల్చని; సూక్ష్మమైన.
बारीकी–स्त्री॰ సూక్ష్మత; విశేషత; పల్చదనము.
बारुद–स्त्री॰ తుపాకీమందు; ఒక విధమగు ధాన్యము.
बारे–क्रि॰वि॰ आखिरकार; చివరకు.
बारे में–अव्य॰ గురించి.
बाल–पु॰ బాలుడు; వెంట్రుక; स्त्री॰ కంకె; కండె.
बाल बाँका न होना–पु॰ ఏమాత్రము హాని జరగకుండుట.
बाल बाल बचना–पु॰ కొద్దిలో ప్రమాదము తప్పిపోవుటచే రక్షింపబడుట.
बालक–पु॰ బాలుడు.
बालखोरा–पु॰ చుండువ్యాధి.
बालटी;बाल्टी–स्त्री॰ బొక్కెన.
बालतोड–पुं॰వెంట్రుక పీ*న కారణంగా వచ్చు పొక్కు.
बालधि–स्त्री॰ पूंछ; తోక.
बालपन–पु॰ బాల్యావస్థ; చిన్నతనము.
बालबच्चे–पुं॰ సంతానము; పిల్లలు.
बालम–पु॰ ప్రియుడు; విటుడు; పతి; భర్త
बाला–स्त्री॰యవ్వనములోనున్నస్త్రీ; భార్య वि॰ ఎత్తైన.
बोलबाला रहना–पु॰ పలుకుబడి కలిగి ఉండుట; ప్రతిష్ఠ గలిగిఉండుట.
बालाई–स्त्री॰ दे॰ भलाई; वि॰ పైన అదనము.
बालाखाना–पु॰ మేడపైనిగది.
बालिक–स्त्री॰ చిన్నపిల్ల; కన్య; కుమార్తె.
बालिग–पु॰ యుక్తవయస్కుడు; యువకుడు.
बालिश–स्त्री॰ तकिया; దిండు.
बालिश्त–पु॰ बित्ता ;జాన.
बाली–स्त्री॰ చెవికిధరింపబడు ఒకన కంకె.
बालुका–स्त्री॰ **बालू**–पु॰ रेत; ఇసుక.
बालूकी भीत–पुं॰ ఇసకగోడ - క్షణ భంగురము; నమ్మరాని ఆధారము.
बालूसाही–स्त्री॰ बालूशाही ;ఒకవిధమైన మిఠాయి.
बाव–स्त्री॰ हवा; వాయువు.
बावजूद–क्रि॰वि॰ అయినప్పటికి; ఆ తరువాతకూడ.

बावडी–स्त्री॰ बावली ;జలాశయము.

बावन–वि॰ ఏబదిరెండు; 52 సంఖ్య.

बावन तोले पाव रत्ती–पु॰ అన్నివిధాల సరిగానున్న; పూర్తిగా సవ్యముగా నున్న.

बावन वीर–पु॰గొప్పవీరుడు; తుంటరి

बावर–पु॰ విశ్వాసము; నమ్మకము.

बावरची–स्त्री॰ వంటవాడు.

बावरचीखाना–पु॰ रसोई; వంటిల్లు.

बावला–पु॰ విక్షిప్తమగు; పిచ్చెక్కిన; మూర్ఖుడు.

बावलापन–पु॰ पागलपन; పిచ్చి; పిచ్చితనము.

बावली–स्त्री॰ దిగుడుబావి; లోతైన చెరువు; పిచ్చిది.

बाशऊर–वि॰ తెలివైన; వ్యవహార కుశలమైన; శిష్టాచారము తెలిసిన.

बाशिंदा–पु॰ నివాసి.

बाष्प–पुं॰ ఆవిరి; కన్నీరు.

बास–पु॰ వాసము; నివాసము; వాసన.

बासन–पु॰ పాత్ర; వంటపాత్ర.

बासना–स्त्री॰ గంధము; వాసన;కోరిక; వ్యసనము.

बासर–पु॰ దినము; ప్రభాతము; ప్రభాత గీతము.

बासा–पु॰ వండిన పదార్థములు అమ్ము చోటు; భోజనాలయము; నివాస స్థానము.

बासित–वि॰ వాసనగల.

बासिरा–पु॰ దృష్టి; నేత్రము.

बासी–वि॰ నిలవున్న పదార్థము; చద్ది; పాసిన; నివసించుచున్న.

बासी कढी में उबाल आना–पु॰ ముసలితనములో యవ్వనోల్లాసము కలుగుట.

बासी भात में खुदा का सझा–पु॰ పనికిమాలిన వస్తువు కూడ భగవంతుని దయవలన ప్రాప్తించినదని భావించి గౌరవించుట.

बाहना–स॰क्रि॰వహించుట; మోయుట.

बाहनी–स्त्री॰ वाहिनी ;సైన్యము; నది.

बाहम–क्रि॰वि॰ పరస్పరము; ఒండొరులలో.

बाहर–क्रि॰वि॰ బయట; వెలుపల.

बाहाँजोरी–क्रि॰वि॰ భుజములమీద చేతులు వేసుకొని ఆప్యాయముగా.

बाह्य–वि॰ बाहरी; వెలుపలి; पु॰ వహించువాడు.

बिंदी–स्त्री॰ శూన్యము; 'ం' సున్నా; ముఖముమీద పెట్టుకొను బొట్టు.

बंधना–अ॰क्रि॰ గీసుకొనుట; చిక్కుకొనుట.

बंब–पुं॰ బింబము; ప్రబతిబింబము; నీడ; దొండకాయ.

बंबा–पुं॰ దొండకాయ - ఫలము.

बे–वि॰ ద్వి; రెండు.

बेआना–स॰क्रि॰ ब्याना; ఈనుట.

बेकना–अ॰क्रि॰ అమ్ముడుబోవుట; విక్రయించబడుట.

बेकरार–वि॰ दे॰ विकराल.

बेकल–वि॰ అశాంతమైన; కలతజెందిన

बेकवाना–स॰क्रि॰ అమ్మించుట.

बिकसना–अ॰क्रि॰ వికసించుట.

बिकसाना–स॰क्रि॰ వికసింపజేయుట.

बिकाऊ–वि॰ అమ్మకపు; అమ్మువాడు

बिकख–पु॰ जहर; విషము.

बिक्री–स्त्री॰ అమ్మకము.

बिक्री-कर–पु॰ అమ్మకం పన్ను.

बिखरना–अ॰क्रि॰ చెల్లాచదరగుట; చిందరవందరగుట.

बिखराना–स॰क्रि॰ दे॰ बिखेरना.

बिखीला–वि॰ విషపూరితమైన.

बिखेरना–स॰क्रि॰ చిందరవందర చేయుట; చెల్లాచదరుచేయుట.

बिगडना–अ॰क्रि॰ చెడిపోవుట; చెడుట; కోపగించుట; ఎదురు తిరుగుట.

बिगडेदिल–पु॰ ప్రతిదానికి జగడమాడువాడు; చెడుదారిపట్టినవాడు.

बिगडैल–वि॰ ప్రతిదానికి చిరాకుపడి దెబ్బలాడు; మొండి.

बिगरना–अ॰क्रि॰ दे॰ बिगडना.

बिगाड–पुं॰ చెరుపు; దోషము; జగడము; కినుక.

बिगाडना–स॰क्रि॰ చెడగొట్టుట; చెరుపు చేయుట; దారిమళ్లించుట; చెరచుట.

बिगाना–वि॰ दे॰ बेगाना.

बिगार–पु॰ दे॰ बिगाड.

बिगुन–वि॰ గుణములేని.

बिगूचन–स्त्री॰ సందిగ్ధావస్థ; అసమంజసము; సంకటము.

बिगूचना–अ॰क्रि॰ సంకటములోపడుట; అదమబడుట; स॰क्रि॰ అకస్మాత్తుగా పైబడి అదుముట.

बिगोना–स॰क्रि॰ చెడగొట్టుట; పాడు చేయుట; దాచుట; వేధించుట.

बिघटना–स॰क्रि॰ ధ్వంసము చేయుట; పగలగొట్టుట; విరగగొట్టుట.

बिचकना–अ॰क्रि॰ ఉలిక్కిపడుట; బెదరుట; మూతివంకరగుట.

बिचकाना–स॰क्रि॰ మూతివిరచుట; వెక్కిరించుట; బెదరగొట్టుట.

बिचरना–अ॰क्रि॰ పచారుచేయుట; ప్రయాణించుట.

बिचलना–अ॰क्रि॰ చలించుట; ఇటు - అటు తప్పుకొనుట; బెంగపడుట; అని అనలేదనుట.

बिचला–वि॰ మధ్యస్థమగుట; మధ్యన; మధ్యలోనున్న.

बिचवान; बिचवानी–पु॰ మధ్యవర్తి; మధ్యవర్తిత్వము చేయువాడు.

बिचारना–अ॰क्रि॰ విచారించుట; ఆలోచించుట; ధ్యాస ఉంచుట.

बिचारमान–वि॰ విచారించువాడు; ఆలోచించువాడు; ఆలోచించదగిన

बिचारा–वि॰ दे॰ बेचारा.

बिच्छू–पु॰ తేలు;ఒకవిధమగు విషపూరితమైనగడ్డి.

बिछना–अ॰क्रि॰ వ్యాపించుట; పరచబడుట.

बिछलना–अ॰क्रि॰ दे॰ फिसलना.

बिछाना–स॰क्रि॰ పక్కపరచుట; వ్యాపింపజేయుట; వెదజల్లుట.

बिछायत–स्त्री॰;**बिछावन**–पु॰दे॰ बिछौना

बिछिआ–स्त्री॰ కాలికి ధరించు మట్టె.

बिछुवा–पु॰ కాలిమట్టె; ఒకవిధమగు చాకు; ఒకవిధమగు వడ్డాణము.

बिछुडन–स्त्री॰ ఎడబాటు; వియోగము.

बिछुडना–अ॰क्रि॰ వేరగుట; ప్రేమికులకు ఎడబాటు కలుగుట.

बिछोय; बिछोह–पु॰ వియోగము; ఎడబాటు.

बिछौना–पु॰ बिस्तर; పక్క.

बिजना–पु॰ విసనకర్ర; वि॰ ఏకాంత ప్రదేశము; ఏకాకి.

बिज़न–पु॰ సామూహికవధ.

बिजली–स्त्री॰ మెరుపు; విద్యుత్తు; పిడుగు.

बिजहन–वि॰ వినష్టమైన బీజము.

बिजाती–वि॰ दे॰ विजाती.

बिजुर–स्त्री॰ दे॰ बिजली.

बिजोग–पु॰ दे॰ वियोग.

बिजौरा–पु॰ గజనిమ్మకాయ.

बिज्जु–स्त्री॰ दे॰ बिजली.

बिझुकना–अ॰क्रि॰ బెదరుట; భయపడుట; బిగుసుకుపోవుట.

बिट–पु॰ నాయకుని కళాపారంగతుడగు సఖుడు; వైశ్యుడు.

बिटिया–स्त्री॰ दे॰ बेटी.

बिठलाना; बिठाना–स॰क्रि॰కూర్చుండబెట్టుట.

बिडंब–पु॰ ఆడంబరము.
बिडबना–अ॰क्रि॰ పరిహసించుట; వెక్కిరించుట.
बिडरना–अ॰क्रि॰ చెల్లాచెదురగుట; చెదురుట.
बिडाल–पु॰ बिलाव పిల్లి (మగ).
बितरना–स॰क्रि॰ వితరణ చేయుట; పంచిపెట్టుట.
बितान–पु॰ दे॰ वितान.
बिताना–स॰क्रि॰ గడుపుట.
बितीतना–अ॰क्रि॰ వ్యతీతమగుట.
बित–पु॰ ధనము;సంపద; సామర్థ్యము
बित्ता–पु॰ बालिश्त ; జానెడు.
बिथकना–अ॰क्रि॰ అలసిపోవుట; ఆశ్చర్యపడుట; వ్యాకులపడుట.
बिथरना; बिथुरना–अ॰क्रि॰ చెల్లాచెదరగుట.
बिथा–स्त्री॰ दे॰ व्यथा.
बिथार–पु॰ విస్తారము; వ్యాప్తి.
बिथारना–स॰क्रि॰ వెదజిమ్ముట;చెల్లాచెదరుచేయుట.
बिदकना–अ॰क्रि॰చెదురుట; పగులుట; చీరుకొనుట.
बिदरन–स्त्री॰ విదీర్ణము; చీరిక; బెజ్జము
बिदा–स्त्री॰ప్రస్థానము; వెళ్ళుటకు శలవు; అనుజ్ఞ.
बिदाई–स्त्री॰ వీడ్కోలు.
बिदारना–स॰क्रि॰ చీరుట; చీల్చుట.
बिदुराना–अ॰क्रि॰ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుట; చిరునవ్వు నవ్వుట.
बिदेश–पु॰ दे॰ विदेश.
बिद्दत–स्त्री॰ చెడు; దోషము; విపత్తు.
बिद्रुम–पु॰ दे॰ विद्रुम.
बिध–स्त्री॰ ప్రకారము; మాదిరి;బ్రహ్మదేవుడు.
बिधना–पु॰ విధాత; బ్రహ్మదేవుడు.
बिन–अव्य॰ दे॰ बिना.
बिनकार–पु॰ दे॰ बुनकर.
बिनती–स्त्री॰ ప్రార్థన; వినతి.
बिनना–स॰क्रि॰ दे॰ बीनना.
बिनवना–अ॰क्रि॰ వినయ పూర్వకంగా నివేదించుట.
बिनसना–अ॰क्रि॰ వినాశమగుట;स॰क्रि॰ వినష్టపరచుట.
बिना–अव्य॰ बगैर; మినహా; पु॰ పునాది
बिनाई–स्त्री॰ నేత; పడుగు.
बिनावट–स्त्री॰ दे॰ बुनावट.
बिनासना–स॰क्रि॰ సంహరించుట; నాశముచేయుట.
बिनिंद–वि॰ అనింద్యమైన; ఉత్తమమైన

बिनि,बिनु–अव्य॰ दे॰ बिना.
बिनूठा–वि॰ अनोखा; అద్భుతమైన.
बिनौला–पु॰ పత్తిగింజ.
बिपक्ख;बिपच्छ–पु॰ दे॰ विपक्ष.
बिपत;बिपद–स्त्री॰ दे॰ विपत्ति.
बिपर–पु॰ విప్రుడు; బ్రాహ్మణుడు.
बिफरना–अ॰क्रि॰ తిరుగుబాటుదారు డగుట; కోపగించుట.
बिबरन–वि॰ రంగుమారిన; వెలిసి పోయిన; ముఖకవళికలు మారిన.
बिबस–वि॰ గత్యంతరములేని; పరాధీనమైన; వివశమైన.
बिबाई–स्त्री॰ కాలిమడమల పగుళ్ళరోగము; అరికాలు పగులుడు రోగము.
बिबाक–वि॰ दे॰ बेबाक.
बिभावरी–स्त्री॰ दे॰ विभावरी.
बिमन–वि॰ఉదాసీనముగ; బహుదుఃఖములు; సోమరియగు; అన్యమస్కృత గల.
बिमोहना–स॰क्रि॰మోహించుట; ఊహించుట.
बिया–पु॰ బీజము.
बियाना–स॰क्रि॰ ब्याना ;ఈనుట.
बियान–पु॰ ब्यान ;ఈను.
बियाबान–पुं॰ నిర్జనప్రాంతము; ఎడారి.
बिरंग–वि॰ పలురంగులుగల; రంగులేని.
बिरई–स्त्री॰ చిన్నమొక్క; మూలిక.
बिरझना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట;జగడ మాడుట.
बिरथा–वि॰ వ్యర్థమైన.
बिरद–पु॰ विरद: కీర్తి;పేరు; యశము.
बिरदैत–पु॰ గొప్పవీరుడు;వి॰ప్రసిద్ధమైన
बिरमना–अ॰क्रि॰ ఆగుట; విశ్రమించుట; ముగ్ధమై చిక్కుకొనుట.
बिरमाना–स॰क्रि॰ ఆపుట; మోహించి చిక్కించుట; గడుపుట.
बिरला–वि॰ అరుదైన; అరుదగు.
बिरवा–पु॰ మొలక; మొక్క.
बिरहा–पु॰ఒక విధమగు జానపదగేయము
बिरही–पु॰ వియోగి; వియోగ దుఃఖముతో బాధపడువాడు.
बिराजना–अ॰क्रि॰ శోభించుట;విరాజిల్లుట; కూర్చొనుట.
बिरादर–पुं॰ సోదరుడు.
बिरादराना–वि॰ సౌభ్రాతృత్వముగల; సోదర ఆప్యాయతగల.
बिरादरी–स्त्री॰ సోదరభావము;సౌభ్రాతృత్వము; ఒకేజాతి సమూహము.
बिरान;बिराना–वि॰ बेगाना.
बिराना–स॰क्रि॰ ముఖము చిట్లిస్తూ; మూతివిరుస్తూ వెక్కిరించుట.

बिरियाँ–स्त्री॰ సమయము; దఫా; తడవ
बिरुझना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట.
बिरोग–पुं॰ వియోగదుఃఖము.
बिल–पुं॰ రంధ్రము; కలుగు; కంత.
बिलकुल–क्रि॰वि॰ మొత్తము; అంతా పూర్తిగా; బొత్తిగా.
बिल-जुमला–क्रि॰वि॰ कुल मिलकर అంతాకలసి; మొత్తము.
बिलखना–अ॰क्रि॰ఏడ్చుట; విలపించుట; మిణుచుకొనుట.
बिलग–वि॰ अलग ; వేరైన; వేరగు; पुं॰ పార్ధక్యము
बिलगाना–अ॰क्रि॰ వేరగుట; తప్పుకొనుట;स॰क्रि॰ వేరుచేయుట; ఏరుకొనుట; ఎన్నుకొనుట.
बिलटी–स्त्री॰ రైల్వేపార్శిల్ రసీదు.
बिलपना–अ॰क्रि॰ విలపించుట.
बिल-फर्ज–क्रि॰वि॰ ఈ పనిచేస్తూ; ఈ కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించుచూ.
बिल-फेल–क्रि॰वि॰ ఈ సమయమున; ఈ కాలములో; ఈ సందర్భమున.
बिलबिलाना–अ॰क्रि॰ చిన్న చిన్న పురుగులు బిలబిలమని బయటకువచ్చి ఇటూ అటూ పాకుతూ తిరుగుట; కలత చెంది ప్రలాపించుట; రోదించుట.
बिलमना–अ॰क्रि॰ జాగుచేయుట; ఆగుట; ప్రేమపాశముతో చిక్కుకొని నిలిచిపోవుట
बिलमाना–स॰क्रि॰ ప్రేమకారణముగా నిలిపి ఉంచుట.
बिल-मुक्ता–वि॰ నిశ్చయించిన ప్రకారము.
बिलसना–अ॰क्रि॰ శోభించుట; स॰क्रि॰ భోగించుట; అనుభవించుట.
बिला–अव्य॰ లేకుండా; కాకుండా; తప్ప.
बिला-वजह–क्रि॰वि॰ కారణము లేకుండా; నిస్పందేహముగా.
बिलार;बिलाव–पुं॰ గండుపిల్లి.
बिलासना–स॰क्रि॰ భోగించుట; అనుభవించుట.
बिल्लूर–पुं॰ दे॰ बिल्लौर.
बिलोकना–स॰क्रि॰ పరిశీలించుట.
बिलोचन–पुं॰ నేత్రము; కన్ను.
बिलोडना–स॰क्रि॰ చిలుకుట(పెరుగు మొ॥)
बिलोना–स॰क्रि॰ दे॰ बिलोड़ना.
बिलोलना–स॰क्रि॰ కదిలించుట.
बिल्मुक्ता–वि॰ दे॰ बिलमुक्ता.
बिल्ला–पुं॰ మగపిల్లి; గండుపిల్లి; బాడ్జి.
बिल्ली–स्त्री॰ పిల్లి; తలుపుగొళ్ళెము.
बिल्लौर–पुं॰ స్వచ్ఛమైన అద్దము; స్ఫటికము.

बिवरना–स०क्रि० చిక్కుతీయుట;విడదీయుట; వెంట్రుకలు చిక్కుతీయుట.

बिवराना–स०क्रि० వెంట్రుకలు దువ్వించి చిక్కుతీయించుట.

बिवाई–स्त्री०కాలివేళ్ళు, అరికాలు పగులు రోగము.

बिसमिल–वि० గాయపడిన.

बिसमिल्लाह–पु० శుభారంభము.

बिसरना–अ०क्रि० విస్మరించుట;మరచిపోవుట.

बिसरात–पु० खच्चर; కంచరగాడిద.

बिसराम–पु० విశ్రామము.

बिसहना–स०क्रि०కొనుట; కావాలని వెంట వేసుకొనుట.

बिसहर–पु० సర్పము; పాము.

बिसात–स्त्री० అస్తిత్వము; సామర్థ్యము; విత్తము.

बिसातबाना–पु० తిరిగి అమ్మువాని వద్ద ఉండు వస్తువులు.

बिसाती–पु० సూదులు, దారము, గాజులు మొ॥ వస్తువులను తిరుగుచుఅమ్ము వాడు.

बिसाना–स०क्रि० వశపరచుకొనుట; వశము చేసుకొనేది अ०क्रि०విష ప్రభావము పడుట.

बिसारद–पु० दे० विशारद.

बिसारना–स०क्रि० మరిపించుట;స్మరణ లేకపోవుట; మరచిపోవుట.

बिसासिन–स्त्री० నమ్మరాని స్త్రీ.

बिसाह–पु० క్రయము; కొనుబడి.

बिसाहनी–स्त्री० కొనవలసిన వస్తువు.

बिसूरना–अ०क्रि० శోకించుట;వెక్కివెక్కి ఏడ్చుట; చింతించుట.

बिस्तर–पु० बिछौना; పక్క.

बिस्तारना–अ०क्रि० విస్తరించుట;स०क्रि० వ్యాపింపచేయుట.

बिस्वा–पु० బీఘా (ఒకరకపు పొలము కొలత)లో 20వ అంశము; వంతు.

बीस बिस्वा–पु० నిశ్చయముగ.

बिहग–पु० दे० विहग.

बिहंगी–वि० बेढगा ; కురూపి.

बिहसना–अ०क्रि० చిరునవ్వునవ్వుట.

बिहरना–पु० విహరించుట.

बिहान–पु० ప్రాతఃకాలము; రేపు.

बिहाना–स०क्रि० త్యజించుట;వదిలిపెట్టుట; अ०क्रि० గడచుట.

बिहाल–पु० వ్యాకులమైన; కలతజెందిన

बिहिश्त–वि० दे० बहिश्त.

बिहीन–वि० రహితమైన; లేని.

बीं–वि॰ చూచువాడు; దర్శకుడు.

बींधना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట.

बी–स्त्री॰ స్త్రీ; మహిళ.

बीघ–पु॰ ఒక విధమగు పొలము కొలత.

बीच–पु॰ మధ్య; నడుమ.

बीचि–स्त्री॰ తరంగము; అల.

बीचु–पु॰ అవకాశము; తేడా.

बीचोबीच–क्रि॰वि॰ సరిగా మధ్యన; మధ్యలో.

बीज–पु॰ బీజము; విత్తు.

बीजन–पु॰ విజనము; విసన కర్ర.

बीजु;बीजुरी–स्त्री॰ दे॰ बिजली.

बीजू–वि॰ గింజనాటిన మొక్క (అంటు మొక్కకాని).

बीट–स्त्री॰ పక్షులరెట్ట.

बीडा–पु॰ తమలపాకు బీడా లేక కిళ్ళీ.

बीडा उठाना–पु॰ ఏదేని పనిచేయుటకు 'సంకల్పించుట లేక ప్రతిన పట్టుట.

बीतना–अ॰क्रि॰ సమయము గతించుట; గడచుట.

बीधना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట.

बीन–स्त्री॰ వీణ.

बीनना–स॰क्रि॰ ఏరుట; ఎన్నుట.

बीफै–पु॰ గురువారము.

बीबी–स्त्री॰ భద్రమహిళ; స్త్రీ; భార్య.

बीभत्स–वि॰ ఏవగింపు కలిగించు; అసహ్యత కలిగించు.

बीमा–पु॰ ఆర్థికహాని జరగకుండు నిమిత్తము తీసికొను పూచీకత్తు.

बीमार–वि॰ జబ్బుగా నున్న; రోగగ్రస్తమైన

बीमारी–स्त्री॰ జబ్బు; రోగము.

बीर–पु॰ वीर; సోదరుడు स्त्री॰ సఖి.

बीरव–पु॰ సోదరుడు.

बीर बहूटी–स्त्री॰ ఆరుద్రపురుగు.

बीरा–पु॰ **बीरी**–स्त्री॰ తమలపాకుల కిళ్ళీ

बीसी–स्त्री॰ ఇరవైవస్తువుల సమూహము

बीहड–वि॰ మెరకపల్లములుగానున్న; చదునుగా లేని; వికటమగు वि॰ వేరు వేరుగానున్న.

बुँद–स्त्री॰ दे॰ बूँद

बुँदकी–स्त्री॰ గుండ్రని చిన్నబొట్టు; గుండ్రని వాతలేక మచ్చ.

बुँदिया–स्त्री॰ दे॰ बूदी.

बुआ–स्त्री॰ दे॰ बूआ.

बुकचा–स्त्री॰ మూట.

बुकनी–स्त्री॰ చూర్ణము; పొడి.

बुकवा–पु॰ నలుగుపిండి.

बुक्का–पु॰ అభ్రకపు చూర్ణము.

बुखार–पुं॰ జ్వరము; తాపము.
बुजदिल–वि॰ భీరువు; పిరికిపంద.
बुजुर्ग–वि॰ వృద్ధుడైన; పూజ్యుడైన; పూర్వీకుడు.
बुझना–अ॰क्रि॰ ఆరుట(దీపముమొ॥) మనోవేగము చల్లపడుట.
बुझाई–स्त्री॰ ఆర్పుడు.
बुझाना–स॰क्रि॰ ఆర్పుట; చల్లార్చుట.
बुडकी–स्त्री॰ डुबकी; మునుగు.
बुड्ढा–वि॰ ముసలి; వృద్ధావస్థలోనున్న.
बुढाना–अ॰क्रि॰ ముసిలగుట;ముసిలి తనము వచ్చుట.
बुढापा–पुं॰ ముసలితనము; వృద్ధావస్థ.
बुढिया–स्त्री॰ ముసలమ్మ.
बुढौती–स्त्री॰ ;వృద్ధాప్యము.
बुत–पुं॰ ప్రతిమ; మూర్తి; విగ్రహము.
बुतना–अ॰क्रि॰ दे॰ बुझना.
बुतपरस्त–पुं॰ విగ్రహారాధకుడు.
बुतशिकन–वि॰ విగ్రహములనుపడ గొట్టువాడు; విగ్రహారాధనకు విరోధి
बुताना–स॰क्रि॰ दे॰ बुझाना.
बुताम–पुं॰ బటను; చొక్కాగుండి.
बुत्ता–पुं॰ మోసము; దగా; నెపము.
बुदबुद–पुं॰ నీటిబుడగ.
बुद्ध–वि॰ జ్ఞానప్రబోధము కలిగిన; జ్ఞాని; పండితుడు.
बुद्ध–पुं॰ బౌద్ధమత ప్రవర్తకుడు;గౌతమ బుద్ధుడు.
बुद्धि–स्त्री॰ బుద్ధి; తెలివి.
बुद्धिमान–वि॰ బుద్ధిగల; బుద్ధిమంతుడు
बुद्धिमानी–स्त्री॰ తెలివి.
बुद्धू–पुं॰ అజ్ఞాని; మూర్ఖుడు; అమాయకుడు.
बुनना–स॰क्रि॰ నేయుట(వస్త్రము).
बुनाई–स्त्री॰ నేత; నేతకూలి.
बुनावट–स्त्री॰ నేతపద్ధతి.
बुभुक्षा–स्त्री॰ भूख; ఆకలి.
बुरका–पुं॰ ముసుగు; బురఖా.
बुरा–वि॰ చెడ్డ.
बुराई–स्त्री॰ చెడు; చెడ్డతనము; నైచ్యము; నింద; దోషము.
बुरादा–पुं॰ అంపపుపొట్టు.
बुर्ज–पुं॰ బురుజు; కోటబురుజు.
बुर्द–स्त्री॰ పైలాభము; అదనపు రాబడి; షరతు; పందెము.
बुलद–वि॰ ఎత్తైన; బరువైన; తీవ్రమైన.
बुलदी–स्त्री॰ ఎత్తు; తీవ్రత.
बुलबुल–स्त्री॰ కోకిల మాదిరి మధుర స్వరముగల ఒకపిట్ట.

बुलबुला–स्त्री॰ నీటిబుడగ.
बुलवाना–स॰क्रि॰ పిలిపించుట.
बुलाना–स॰क्रि॰ పిలుచుట; మాట్లాడించుట.
बुलावा–पु॰ పిలుపు; ఆహ్వానము.
बुल्ला–पुं॰ दे॰ बुलबुला.
बुहारना–स॰क्रि॰ చీపురుతో ఊడ్చి శుభ్రపరచుట.
बुहारी–स्त्री॰ చీపురుకట్ట.
बूंद–स्त्री॰ (నీటి) బిందువు; వీర్యము.
बूँदें गिरना या पडना–पु॰ చినుకులు పడుట; చిన్నవర్షము పడుట.
बूंद भर–पु॰ అతి స్వల్పముగా;బరువు తక్కువ.
बूँदाबाँदी–स्त्री॰ వర్షపు తుంపర.
बूँदी–स्त्री॰ బూంది; వానచినుకుబొట్టు.
बू–स्त्री॰ వాసన; గంధము; దుర్వాసన.
बूआ–स्त्री॰ తండ్రిసోదరి; మేనత్త.
बूकना–स॰क्रि॰ మెత్తగా విసురుట; కల్పించి చెప్పుట; మిడిమిడి జ్ఞానము ప్రదర్శించుట.
बूचड–पु॰ कसाई; కసాయివాడు; కటికవాడు.
बूचडखाना–पुं॰ కసాయిదుకాణము లేక కేంద్రము; పవువులు వధించు చోటు.
बूचा–वि॰ చెవులు తెగిన; కురూపి.
बूझ–स्त्री॰ తెలివి;గ్రహణశక్తి; సమస్య; చిక్కుప్రశ్న.
बूझना–स॰क्रि॰ తెలిసికొనుట; ఎరుగుట; అడుగుట.
बूट–पु॰ పచ్చిశెనగమొక్క; పచ్చిశనగగింజ
बूटी–स्त्री॰ వనమూలిక.
बूडना–अ॰क्रि॰ डूबना; మునుగుట; నిమగ్నమగుట.
बूढा–पु॰ ముదుసలి; వృద్ధుడు.
बूता–पु॰ బలము; శక్తి
बूरा–पु॰ శుభ్రపరచని గోధుమరంగుగల పంచదార.
बूरानी–स्त्री॰ బియ్యము వంకాయ కలిపి వండిన ఒక భోజ్య పదార్థము.
बृंद–पु॰ సమూహము; గుంపు.
बृहद्–वि॰ విశాలమైన; దృఢమైన; బలిష్ఠమైన.
बेंट; बेंठ–स्त्री॰ కొడవలి మొ॥ వాని పిడి
बेडा–वि॰ వంకరగానున్న;వక్రముముగా నున్న.
बेंत–पु॰ పేము; పేము బెత్తము.
बेंदली–स्त्री॰ బొట్టు బిళ్ళ లేక నగ.
बेदा–स्त्री॰ ముఖం మీది బొట్టు.
बेंदी–स्त्री॰ బొట్టు; సున్నా.

बे अव्य॰ వ్యతిరేక అర్థమునిచ్చు ఒక ఉపసర్గము; రహితమైన; లేని; లేక
बेंदली–स्त्री॰ బొట్టు బిళ్ళ లేక నగ.
अव्य॰ చిన్న పిల్లలు తుచ్ఛులుతిర స్కారము సూచించు శబ్దము.
बेअकल–वि॰ బుద్ధిలేని.
बेअदब–वि॰ మర్యాదలేని.
बेअसर–वि॰ ప్రభావములేని.
बेआबरु–वि॰ గౌరవములేని.
बेआब–वि॰ కాంతివిహీనమైన; తుచ్ఛమైన
बे ईज्जत–वि॰ గౌరవములేని.
बे ईमान–वि॰ నిజాయితీలేని.
बेउज्र–वि॰ ఏవిధమైన అభ్యంతరములేని.
बेकदर–वि॰ ప్రతిష్ఠ; గౌరవములేని.
बेकरार–वि॰ శాంతిసుఖములు లేని; వికలమైన.
बेकरारी–स्त्री॰ వ్యాకులత.
बेकल–वि॰ విశ్రాంతిలేని; వికలమైన.
बेकली–स्त्री॰ అశాంతి; వ్యాకులత.
बेकस–वि॰ సహాయములేని;నిస్సహాయ మగు; దీనుడగు.
बेकसूर–वि॰ దోషములేని; నిర్దోషి
बेकहा–वि॰ ఎవరిమాటనులక్ష్యపెట్టని.
बेकाबू–वि॰వశములోలేని; వశముతప్పిన.
बेकारा–वि॰ పనిపాటులేని.
बेकार–वि॰ పనిలేని.
बेकायदा–वि॰ నియమవిరుద్ధమైన.
बेखटेके–क्रि॰वि॰ నిస్సంకోచముగా.
बेखतर–वि॰ నిర్భయముగా.
बेखबर–वि॰ స్పృహలేని; జ్ఞానములేని.
बखौफ–वि॰ భయములేని; జంకులేని.
बेग–पु॰ వేగము; ప్రవాహము
पु॰ సంపన్నుడు; నాయకుడు; భర్త.
बेगम–स्त्री॰ గొప్పవాని;ఇల్లాలు;రాణి
बेगम–वि॰ దు:ఖములేని; ఇబ్బందిలేని.
बेगरज–वि॰ లక్ష్యపెట్టని; ఆవశ్యకతలేని.
बेगाना–वि॰ పరాయి; ఇతరమైన; పరిచయములేని.
बेगार–स्त्री॰ ఊడిగము; వెట్టిచాకిరి.
बेगारी–पु॰ ఊడిగము చేయువాడు; వెట్టిచాకిరి చేయువాడు.
बेगुनाह–वि॰ దోషములేని; పాపములేని
बेगैरत–वि॰ సిగ్గులేని; నిర్లజ్జయైన.
बेचना–स॰क्रि॰ అమ్ముట.
बेचारा–वि॰ దిక్కులేని; దీనస్థితిలోనున్న
बेचैन–वि॰ వికలమైన.
बेजड–वि॰ ఆధారములేని; పునాదిలేని
बेजबान–वि॰ నోరులేని; మూగ.
बेजा–वि॰ తగని; అనుచితమైన; చెడ్డ.
बेजान–वि॰ ప్రాణములేని; చనిపోయిన

बेजाब्ता–वि॰ చట్టవిరుద్ధమైన.
बेजार–वि॰ దు:ఖముగల; కుపితమైన; వికలమైన.
बेजोड–वि॰ అద్వితీయమైన; సాటిలేని.
बेटा–पुं॰ కుమారుడు; కొడుకు.
बेटी–पुं॰ కుమార్తె; కూతురు.
बेठन–पुं॰ మూటకట్టుటకు ఉపకరించు గుడ్డ.
बेठिकाने–वि॰ కొంపాగోడు ఏమీలేని; నివాసస్థానములేని.
बेड–पुं॰ చెట్టుచుట్టూవేసిన ఆవరణము; కంచె; దడి.
बेडा–पुं॰ సంగడి; తెప్ప; బల్లకట్టు; పడవల లేక ఓడల సమూహము.
बेडा पार करना या लगाना–मु॰ సంకటమునుంచి తప్పించుట;ఆపద నుండి రక్షించుట.
बेडा डूबना–पुं॰ విపత్తులో చిక్కుకొని నాశమగుట.
बेडी–स्त्री॰ ఖైదులకు వేయు సంకెళ్ళు.
बेडौल–वि॰ తీరుతెన్నూలేని; కురూపముగల
बेढंगा;बेढब–वि॰ వికృతాకారముగల; కురూపి అయిన.
बेणीफूल–पुं॰ శిరోమణి అనబడు సిరస్సున ధరించు ఒకనగ.
बेतकल्लुफ–वि॰ నిర్మొఖమాటి;నిస్సంకోచి; స్పష్టవాది.
बेतमीज–वि॰ సభ్యతలేని; మూర్ఖమగు; బుద్ధిలేని.
बेतरह–क्रि॰वि॰ అనుచితముగా అసాధారణముగా.
बेतरीका–क्रि॰वि॰ నియమవిరుద్ధముగా; అనుచితముగా.
बेतहाशा–क्रि॰वि॰ బహువేగముగా; బహువ్యగ్రముగా; తెలియకుండా; అనాలోచితముగా.
बेताब–वि॰ బలహీనమైన; వ్యగ్రతగల.
बेतार–वि॰ తీగలేని (టెలిగ్రాము తీగ మొ॥).
बेतार का तार–यौ॰ తీగద్వారా కాని తంతి.
बेतुका–वि॰ సామంజస్యములేని;పొందిక లేని; వికృతమైన.
बेदखल–वि॰ అధికారాచ్యుతమైన; ప్రవేశములేని; అధికారములేని.
बेदखली–स्त्री॰ అధకారములేమి;అధికారమునుండి తొలగింపు.
बेदम–वि॰ శ్వాసలేని; చనిపోయిన;మృతప్రాయమైన.
बेदर्द–वि॰ నిష్ఠురమైన; కఠోరమైన;కనికరములేని.
बेदाग–वि॰ మచ్చలేని; నిర్దోషమైన;నిరపరాధియగు.

बेदाना–वि॰ ఒక విధమగు శ్రేష్ఠమైన కాబూలీ దానిమ్మ.
बेदाम–वि॰ వెలలేని; వట్టినే.
बेदार–वि॰ జాగరూకముగానున్న;జాగ్రత్తగానున్న.
बेधडक–वि॰నిస్సంకోచముగ; జంకులేని
बेधना–स॰क्रि॰ చేధించుట; బెజ్జము చేయుట.
बेधीर–वि॰ ధైర్యములేని.
बेन–पु॰ పిల్లనగ్రోవి; మురళి; వెదురు.
बेनजीर–वि॰ సాటిలేని; అద్వితీయమైన
बेनवा–वि॰ దరిద్రమైన; బీద.
बेनसीब–वि॰ అదృష్టములేని.
बेना–पु॰ చేతి విసన కర్ర.
बेनागा–क्रि॰वि॰ నిరంతరముగా;నాగా లేకుండా.
बेनिमून–वि॰ అద్వితీయమైన.
बेनिया–स्त्री॰ చిన్న విసన కర్ర.
बेनी–स्त्री॰ జుట్టుముడి; వేణి.
बेनियाज–वि॰ ఏ విధమైన అవసరములు, బాధ్యతలులేని; పరమ స్వతంత్రమైన
बेनु–पुं॰ పిల్లనగ్రోవి; మురళి.
बेपरवा;बेपरवाह–वि॰ నిశ్చింతమైన; లక్ష్యపెట్టని.
बेपीर–वि॰ నిర్దయమగు; నిష్ఠురమగు.
बेपेंदी–वि॰ అడుగు భాగములేని.
बेपेदी का लोटा–पुं॰ ఎవరో ఏదో చెప్పి నంతనే తన అభిప్రాయములు మార్చు కొనువాడు.
बेफायदा–वि॰ లాభములేని;వ్యర్థముగా.
बेफिक्र–क्रि॰वि॰ నిశ్చింతగ; నిర్లక్ష్యముగ
बेबस–वि॰ పరవశుడైన.
बेबसी–स्त्री॰ పరవశత; వివశత.
बेबाक–वि॰బాకీతీర్చిన; ఋణముతీర్చిన
बेबुनियाद–वि॰ఆధారములేని; పునాదిలేని
बेभाव–वि॰ పరిగణింపబడని; హద్దులేని; వెలలేని.
बेभावकी पडना–मु॰ ఎక్కువ దెబ్బలు పడుట; చివాట్లు పడుట.
बेमन–वि॰ మనస్సులేని; మనస్సులగ్నము కాని.
बेमरम्मत–वि॰ చెడిపోయిన; మరమ్మత్తులేని
बेमुरव्वत–वि॰ ముఖమాటములేని; సంకోచములేని.
बेमौका–वि॰ అదను లభించని.
बेमौसम–वि॰ ఋతువుకానిది; ఋతువు కాకపోయినను లభించునది.
बेर–पु॰ రేగిపండు; సమయము; పర్యాయము.

बेरहम–वि॰ దయలేని.

बेरा–स्त्री॰ సమయము; ప్రాతఃకాలము.

बेरुख–वि॰ అవసరము పడినప్పుడు ముఖముచాటు వేయు; చిరుబురు లాడు.

बेरोजगार–वि॰పనిలేని; ఉద్యోగములేని

बेल–पुं॰ మారేడు स्त्री॰ లత; సంతానము; వంశము.

बेलचा–पुं॰ పార.

बेलज्जत–पुं॰ రుచిలేని.

बेलदार–पुं॰ త్రవ్వుపని చేయువాడు.

बेलन–पुं॰ అప్పడాలకర్ర.

बेलना–स॰क्रि॰ అప్పడాలకర్రతో వత్తుట (రొట్టె) పాడుచేయుట.

बेलबूटेदार–वि॰ లతాపుష్పముల అల్లికగల

बेला–पुं॰ మల్లెజాతిపువ్వు; సమయము; వేళ

बेलाग–वि॰ పూర్తిగా వేరైన; విశుద్ధమైన

बेलौस–वि॰ నిజమైన; శుద్ధమైన; ముఖమాటములేని.

बेवकूफ–वि॰నిర్బుద్ధి; తెలివిలేని; అజ్ఞాని

बेवक्त–क्रि॰वि॰ కుసమయమున; వేళకాని వేళలో.

बेवफा–वि॰కృతఘ్నుమైన; నిర్మొఖమాటి; చెడుప్రవర్తనగల.

बेवरा–पुं॰ వివరణ.

बेवा–स्त्री॰ విధవ; భర్తచనిపోయిన స్త్రీ.

बेश–वि॰ అధికము; ఎక్కువ.

बेशऊर–वि॰ తెలియని; సభ్యతలేని.

बेशक–क्रि॰वि॰ నిస్సందేహముగా; తప్పకుండా.

बेशकीमत–वि॰ ఎక్కువవెలగల; బహుమూల్యమైన.

बेशरम–वि॰ సిగ్గులేని.

बेशी–स्त्री॰ ఆధిక్యము.

बेशुमार–वि॰ అసంఖ్యాకమైన; లెక్కలేని

बेसबब–क्रि॰वि॰ అకారణముగా.

बेसबरा–वि॰ बेसब्र; ఓర్పులేని.

बेसमझ–वि॰ తెలివిలేని; మూర్ఖతగల.

बेसर–पुं॰ కంచరగాడిద; బేసరి; ముక్కుపుడక.

बेसवा–स्त्री॰ వేశ్య.

बेसाहना–क्रि॰वि॰ క్రయముచేయుట; కొనుట; కావాలని వెంట వేసుకొనుట

बेसुध–वि॰ స్పృహలేని; తెలివిలేని.

बेसुर:**बेसुरा**–वि॰ అపస్వరముగల; అదునులేని.

बेसूद–वि॰ వ్యర్థమైన; లాభములేని.

बेहंगम–वि॰ వికటమైన; పొందికలేని.

बेह–पुं॰ రంధ్రము; కంత.
बेहड–वि॰ दे॰ बीहड.
बेहतर–वि॰ మెరుగు.
बेहतरी–स्त्री॰ బాగు; శ్రేష్ఠత.
बेहतरीन–वि॰ సర్వశ్రేష్ఠమైన; ఉత్తమమైన
बेहद–वि॰ అపరిమితమైన; అపారమైన; హద్దులేని.
बेहना–पुं॰ దూదేకు జాతీయుడు.
बेहबूदी–स्त्री॰ మంచితనము;మెరుగుగా నుండుట.
बेहया–वि॰ సిగ్గులేని; సిగ్గుమాలిన.
बेहयाई–स्त्री॰ నిర్లజ్జత; సిగ్గుమాలినత.
बेहाल–वि॰ వ్యాకులతగల; వికలమైన.
बेहिसाब–वि॰ అపరిమితమైన; లెక్కలేని
बेहूदा–वि॰మర్యాదతెలియని; సభ్యతలేని
बेहूदापन–पु॰ **बेहूदगी**–स्त्री॰ అశిష్టత; అసభ్యత.
बेहैफ–वि॰ చింతలేని.
बेहोश–वि॰ స్మృహలేని; మూర్ఛపోయిన
बोहोशी–स्त्री॰ స్మృహలేమి; మూర్ఛ.
बैंक–पु॰ బ్యాంక్; अधिकोष.
बैंगन–पु॰ వంకాయ.
बैंगनी–वि॰ వంకాయ వన్నెగల; వంగ పండువన్నెగల.

बै–स्त्री॰ విక్రయము; అమ్మకము.
बैठक–स्त्री॰ కూర్చుండుస్థలము; పీట; ఒక విధమగు గుంజీ లేక ఆసనము.
बैठना–अ॰क्रि॰ కూర్చుండుట.
बैठे बैठाए या बिठाए–पु॰ అకారణముగా; అకస్మాత్తుగా; నిరర్థకముగా.
बैठते उठते–पु॰ ఎల్లప్పుడూ; సర్వదా.
बैत–स्त्री॰ పద్యములో రెండు పాదములు.
बैद–पु॰ వైద్యుడు.
बैदई–स्त्री॰ వైద్యము; చికిత్స.
बैन–पु॰ మాట; పలుకు.
बैना–पु॰ శుభకార్యసందర్భమునబంధు వులకు కానుకగా పంపుమిఠాయిలు.
बैपार–पु॰ వ్యాపారము; **बैपारी**–पु॰ వ్యాపారి.
बैरंग–पु॰ పోస్టు ఖర్చు ఇవ్వకుండా పంపిన ఉత్తరము.
बैर–पु॰ दे॰ वैर.
बैरी–वि॰ दे॰ वैरी.
बैल–पु॰ ఎద్దు; వృషభము.
बैस–स्त्री॰ వయస్సు; యవ్వనము.
बैसना–अ॰क्रि॰ కూర్చుండుట.

बैसाखी–स्त्री० కుంటివాని పోటీకర్రలు.

बैसाना–स०क्रि० కూర్చుండపెట్టుట.

बोआई–स्त्री० నాట్లపని; నాటినందులకు కూలి.

बोझ–पु० बोझा; భారము; బరువు.

बोझना–स०क्रि० బరువువేయుట.

बोझिल–वि० బరువైన; భారమైన.

बोटी–स्त्री० మాంసఖండము; మాంసపు ముక్క.

बोटी बोरी सा काटना–मु० శరీరమును ముక్కలుముక్కలుగా నరుకుట.

बोडा–पु० కొండచిలువ; బోసినోటివాడు; ఒక విధమైన కూరగాయ.

बोतल–स्त्री० సీసా.

बोदा–वि० అజ్ఞాని; మూర్ఖతగల;విస విసలాడు.

बोध–पु० జ్ఞానము; ఎరుక; తెలివి.

बोधक–वि० బోధించు; జ్ఞానము కలుగజేయు

बोधगम्य–वि० తెలియదగిన; తెలుసు కొనుటకు వీలుగానున్న.

बोना–स०क्रि० విత్తనమునాటుట;విత్తన ములు జల్లుట.

बोबा–पुं० चूची; చనుగుబ్బ.

बोर–पुं० ముంచు; ముంపు.

बोरना–स०क्रि० ముంచుట.

बोरसी–स्त्री० गोरसी; కుంపటి.

बोरा–पु० గోనిసంచి.

बोरिया–पु० బిస్తరు; పక్క.

बोरिया बाँधना–मु० ప్రయాణమునకు సిద్ధమగుట.

बोरी–स्त्री० చిన్నగోనిసంచి.

बोल–पु० మాట; పలుకు.

बोल बाला–पु० పలుకుబడి; మాటవిలువ

बोलचाल–स्त्री० సంభాషణ; మాట-మంతి; ప్రచారములోనున్నది.

बोलता–पु० బోధనాశక్తి; పలుకుశక్తి; ప్రాణము

बोलती–स्त्री० మాటాడుశక్తి.

बोलती मारी जाना–मु० నోటి నుండి మాట పెగలక పోవుట.

बोली–स्त्री० మాట; పలుకు; వాణి.

बोली छोडना या मारना–मु० ఎగతాళి చేయుట; అపహాస్యము చేయుట.

बोवाना–स०क्रि०నాటించుట; విత్తనములు నాటించుట.

बोसा–पुं० చుంబనము; ముద్దు.

बोसीदा–वि० పురాతనమైన.

बोह–स्त्री० गोता; మునగు; మునక.

बोहनी–स्त्री० బోణీ.

बोहित–पुं० పెద్దపడవ; ఓడ.

बौड–स्त्री॰ లత; తీగ.

बौडना–अ॰क्रि॰ లత మాదిరిగా పెరిగి వ్యాపించుట; రెమ్మలువేయుట.

बौडी–स्त्री॰ పిందె.

बौखल–क्रि॰वि॰ పిచ్చెక్కిన.

बौखलाना–अ॰क्रि॰ పిచ్చెక్కుట; మానసిక సంతులనము లేకపోవుట.

बौछाड;बौछार–स्त्री॰ వానజల్లు; వ్యంగ్యము; వెక్కిరింపు.

बौना–पु॰ మరుగుజ్జువాడు.

बौर–पु॰ మామిడిచిగురు.

बौरना–अ॰क्रि॰ మామిడిపూతవచ్చుట

बौरा–वि॰ పిచ్చిగల; అమాయకమైన; అబోధమైన.

बौराई–पु॰ పిచ్చి.

बौराना–अ॰क्रि॰ పిచ్చెక్కుట; स॰क्रि॰ పిచ్చెక్కించుట.

बौरी–स्त्री॰ పిచ్చిది.

ब्यवहारी–पु॰ వ్యవహర్త; వ్యాపారి.

ब्याज–पु॰ వడ్డీ; వృద్ధి.

ब्याना–स॰क्रि॰ ఈనుట.

ब्यापना–अ॰क्रि॰ వ్యాపించుట.

ब्याल–पु॰ दे॰ व्याल.

ब्याली–स्त्री॰ సర్పిణి.

ब्यालू–पु॰ రాత్రిభోజనము.

ब्याह–पु॰ వివాహము; పెళ్ళి.

ब्याहता–वि॰ పెళ్ళిచేసుకొనిన.

ब्याहना–स॰क्रि॰ పెళ్ళిచేసుకొనుట.

ब्योतना–स॰क्रि॰ కొలత ప్రకారము కత్తిరించుట.

ब्योंताना–स॰क्रि॰ శరీరపు కొలతప్రకారము గుడ్డ కత్తిరించుట.

ब्योपार–पु॰ दे॰ व्यापार.

ब्योरना–स॰क्रि॰ తలవెంట్రుకలచిక్కు తీసుకొనుట; వివేకముతో ఏదేని సమస్యను పరిష్కరించుట.

ब्योरा–पु॰ వివరణ; వివరము.

ब्योरेवार–क्रि॰वि॰ వివరణాత్మకముగా.

ब्योहरिया–पु॰ వడ్డీవ్యాపారి.

ब्रह्मघोष–पु॰ వేదధ్వని.

ब्रह्मपद–पु॰ మోక్షము.

ब्रह्मर्षि–पु॰ బ్రాహ్మణ ఋషి

भ

भग–पु॰ తరంగము; అల; పరాజయము.

भगड–वि॰ ఎక్కువగా భంగు త్రాగువాడు

भंगिमा–स्त्री॰ స్త్రీల హావభావములు.

भगी–पु॰ పాకీవాడు; वि॰ భంగు త్రాగువాడు.

भगुर–वि॰ నశించునట్టి; వంకర.
भगेड–वि॰ అతిగా భంగు త్రాగువాడు.
भंजक–वि॰ విరుచువాడు; భగ్నము చేయువాడు.
भजना–अ॰क्रि॰ విరుగుట; ముక్కలు ముక్కలగుట.
भजाना–स॰क्रि॰ విరుచుట; భగ్నము చేయుట; చిల్లర మార్చుట.
भटा–पु॰ बैगन ;వంకాయ.
भंड–पु॰ అపశబ్దములు మాటాడువాడు; అశ్లీలవచనములు పలుకువాడు.
भंडा–पुं॰ పాత్ర; వంటపాత్ర.
भंडा फूटना–पु॰ రహస్యము బైటపడుట
भडा–पु॰ భండారము; ధాన్యపుకొట్టు; ఖజానా.
भडारा–पु॰ సమూహము; గుంపు;సన్యాసులకు చేయువిందు.
भडारी–स्त्री॰ చిన్నకొట్టు; ధనాగారము; ధనాగారపు అధికారి.
भँवर–पु॰ నీటిసుడి; భ్రమరము.
भँवरजाल–पु॰ ప్రాపంచపు మాయాజాలము; చిక్కులు.
भँवारा–वि॰ తిరుగుబోతు.
भईया–पुं॰ సోదరుడు; సమవయస్కుల యెడల ఉపయోగించు ఆదరసూచక శబ్దము.
भकभकाना–अ॰क्रि॰ భగభగమని మండుట.
भकुआ–वि॰ మూర్ఖుడగు; మూఢుడగు
भकुआना–अ॰क्रि॰ గాబరాపడుట;నివ్వెరపోవుట.
भकोसना–अ॰क्रि॰త్వరత్వరగా బొక్కుట
भक्त–वि॰ విభజింపబడిన; భక్తిమార్గమున నడచు.
भक्षी–वि॰ భక్షించువాడు; తినువాడు.
भक्ष्य–वि॰ తినదగిన.
भख–पु॰ భక్ష్యము; ఆహారము.
भग–पु॰ సూర్యుడు; ఐశ్వర్యము; కోరిక.
भगत–वि॰ భక్తుడు; ఉపాసకుడు.
भगदड–स्त्री॰ పలాయనము; భయపడి నలువైపులా పరారగుట.
भगना–अ॰क्रि॰ दे॰ भागना.
भगल–पु॰ మోసము; కపటము; గారడీ; ఆడంబరము.
भगाना–स॰क्रि॰ వెడలుగొట్టుట; పలాయనపర్చుట.
भगिनी–स्त्री॰ సహోదరి; సోదరి.
भगोडा भग्गू–वि॰ పరారైన; పారిపోయిన; భీరువు.
भगौहाँ–वि॰ పారిపోవుటకు సిద్ధముగానున్న

भग्नावशेष–पु॰ శిథిలావశేషము.
भचकना–अ॰क्रि॰ విస్మైరపోయి ఉండుట; కాలుతిమ్మెరెక్కుట.
भजनी–पु॰ భజన చేయువాడు.
भजाना–अ॰क्रि॰ పారిపోవుట; स॰क्रि॰ వెడలుగొట్టుట; పారిపోయేటట్లు చేయుట
भट–पु॰ యుద్ధవీరుడు; సైనికుడు.
भटकना–अ॰क्रि॰ వట్టినేతిరుగుట;దారి తప్పి తిరుగుట.
भटका–वि॰ దారితప్పిన.
भटकाना–स॰क्रि॰ దారి తప్పించుట; తప్పుడు దారి చెప్పుట.
भटा–पु॰ दे॰ बैगन.
भट्ट–पु॰ బ్రాహ్మణులకు సంబంధించిన ఒక బిరుదు; యుద్ధవీరుడు; భట్రాజు
भट्ठा–पु॰ ఇటుకలు; బట్టీ మొ॥వి.
भट्ठी–स्त्री॰ పెద్దపొయ్యి.
भट्टारक–पु॰ ఋషి; విద్వాంసుడు; సూర్యుడు; రాజు; దేవత; वि॰ మాన్యుడు; ఆదరణీయమైన.
भठियारा–पु॰ సత్రవు వ్యవస్థాపకుడు.
भडक–स्त्री॰ తళుకు-బెళుకు; జ్వాల; జంకు; భయము; బెదురు.
भडकदार–वि॰ भडकीला ;తళుకు బెళుకుగల; మెరయు.
भडकना–अ॰क्रि॰ భగ్గుమనుట;సంకోచించుట; జంకుట; బెదురుట.
भडकाना–स॰क्रि॰ ప్రజ్వలింపజేయుట; రెచ్చగొట్టుట; ప్రోత్సహించుట.
भडकीला–वि॰ दे॰ भडकदार.
भडभडाना–स॰क्रि॰భడభడమను శబ్దము చేయుట; వృధాగా అతిగా మాట్లాడుట.
भडभूँजा–पु॰ శనగలు, పప్పు మొ॥ వేయించి అమ్ము ఒకజాతి.
भडुआ–पु॰ తార్పుడుగాడు.
भडैत–पु॰ అద్దెకుండువాడు.
भणना–स॰क्रि॰ చెప్పుట.
भणित–वि॰ చెప్పిన.
भतार–पु॰ భర్త.
भतीजा–पु॰ సోదరుని కుమారుడు.
भतीजी–स्त्री॰ సోదరుని కుమార్తె.
भत्ता–पु॰ నిర్ధారిత వేతనమునకు అదనముగా ఇచ్చు భత్యము, పైకము.
भदत–पु॰ బౌద్ధభిక్షువు; वि॰పూజ్యుడైన; మాన్యమైన.
भदई–स्त्री॰ భాద్రపదమాసములో తయారగు పైరు లేక పంట.
भदेस–वि॰చెడ్డ; అశ్లీలమైన; అనుచితమైన

भद्दा–वि॰ చూచుటకు అందవికారముగా కనిపించు; కురూపమైన.

भद्दापन–पु॰ సౌందర్యహీనత; అశ్లీలత; కురూపత.

भद्र–वि॰ నాగరికతగల; సుశిక్షితమైన.

भद्रता–स्त्री॰ నాగరికత; సజ్జనత్వము; సౌజన్యము.

भनक–स्त्री॰మాటల మందధ్వని; వదంతి

भनकना–स॰क्रि॰ పలుకుట; చెప్పుట.

भनभनाना–अ॰क्रि॰ ఝుయ్‌మని ధ్వని చేయుట; పలవరించుట.

भनभनाहट–स्त्री॰ తుమ్మెదల ఝుంకారము

भभकना–अ॰क्रि॰ భగభగ మండుట; వేడెక్కి పగులుట.

भभकी–स्त्री॰ వట్టి బెదిరింపు.

भभ्भड–स्त्री॰ పెద్ద సమూహము; విచ్చల విడిగానున్న జనసందోహము.

भभूका–पु॰ జ్వాల; మంట.

भभूत–स्त्री॰ విభూతి; భస్మము.

भयातुर–वि॰ భయముతో వ్యాకులపడిన

भयावह–वि॰ భయంకరమైన.

भरंत–स्त्री॰ సందేహము; నింపుట; నిండుట

भर–वि॰ మొత్తము; పూర్తిగ.

भरण–पु॰ పోషణ; పాలన.

भरता–पु॰ బజ్జి(వంకాయ).

भरती–स्त्री॰ పూరణము (పూరించుట); నిండుట; ప్రవేశము.

भरना–स॰क्रि॰ నింపుట; పూరించుట; పోయుట; తీర్చుట.

भरनी–वि॰ పేక; నేత(బట్ట) లోని అడ్డ నూలు.

भरपाई–स्त्री॰ బాకీ చెల్లింపు; చెల్లింపు రసీదు.

भरपूर–वि॰ పూర్తిగా నిండిన; పరిపూర్ణముగ

भरम–पु భ్రమ; సంశయము; రహస్యము

भरम गँवाना–पु రహస్యము బైటపెట్టుట

भरमना–अ॰क्रि॰ తిరుగుట; దారితప్పి తిరుగుట; భ్రమలో పడుట.

भरमाना–स॰क्रि॰ భ్రమింపజేయుట; రెచ్చగొట్టుట **अ॰क्रि॰** ఆశ్చర్యపడుట.

भरमार–स्त्री॰ బహు ఆధిక్యము; కోకొల్ల

भरवाना–स॰क्रि॰ నింపింపజేయుట.

भरसक–क्रि॰वि॰ వీలైనంతవరకు; శక్తి కొలది

भराई–स्त्री॰ నింపుడు; నింపుడుకూలి.

भराव–पु॰ నింపుడు.

भरी–स्त्री॰ ఒక విధమగు తూకము-తులము

भरोसा–पु॰ ఆసరా; ఆధారము;దృఢ విశ్వాసము.

भर्ता–पु॰ భర్త; పతి.
भर्त्सना–स्त्री॰ నింద; చీదరింపు; చివాట్లు.
भर्राना–अ॰क्रि॰ బొంగురు పోవుట (స్వరము)
भलमनसाहत; भलमनसी–स्त्री॰సౌజన్యము; సజ్జనత్వము.
भला–वि॰ మంచి; శ్రేష్ఠమైన पु॰ కుశలము;మంచితనము अव्य॰ బాగు; సరే.
भले ही–पुं॰ అలాగే జరుగుగాక; ఏమీ నష్టము లేదు; మంచిదే.
भलाई–स्त्री॰మంచితనము; ఉపకారము
भले–क्रि॰वि॰ మంచిగా; మంచి విధముగా; పూర్తిగా; अव्य॰ బాగుబాగు.
भव–पु॰ ఉత్పత్తి; జన్మ; జగత్తు;ప్రపంచము; वि॰ శుభమైన; జన్మించిన.
भवदीय–सर्व॰ తమయొక్క; మాయొక్క
भवबंधन–पु॰ ప్రాపంచకపు జంజాటము; కష్టనష్టములు.
भवभय–पु॰జన్మమరణములకు సంబంధించిన భయము.
भवितव्य–पु॰ భవిష్యత్తు; కానున్నది.
भवितव्यता–स्त्री॰ ముందుజరగబోవునది; అదృష్టము; విధి.
भविष्य–पु॰ రాబోవుకాలము.
भव्य–वि॰ భవ్యమైన; దివ్యమైన;శుభప్రదమైన; భవిష్యత్తులో జరగునది.
भसुड–पु॰ ఏనుగు.
भसुर–पु॰ భర్త అన్నగారు-బావగారు.
भस्म–पु॰ భస్మము; బూడిద.
भस्मक–पु॰ ఆకలిరోగము.
भस्मीभूत–वि॰మంటలోపడి బూడిదఅయిపోయిన.
भहराना–अ॰क्रि॰ విరిగిపడిపోవుట;విరుచుకుపడిపోవుట.
भाँम–स्त्री॰ భంగు ఆకు.
भाँज–स्त्री॰చిల్లర; నోట్లు (డబ్బు) మార్పిడి; వట్టము.
भाँजना–स॰क्रि॰ మడత పెట్టుట; గద (వ్యాయామము) మొ॥ తిప్పుట.
भाँटा–पु॰ बैंगन ;వంకాయ.
भाँड–पु॰ పాత్ర; బాన; కుండ;విదూషకుడు; నిర్లజ్జుడు; వినష్టము.
भाँडा–पु॰ పాత్ర.
भाँडे मे जीदेना–मु॰ ఎవరినైనా ప్రేమించుట
भाँडे भरना–मु॰ పశ్చాత్తాపము నొందుట
भांडागार; भांडार–पु॰ భండారము; కోశము; ఖజానా.
भाँति; भाति–स्त्री॰ ప్రకారము; పద్ధతి; తీరు
भाँपना–स॰क्रि॰ దాగిన విషయమును గ్రహించుట; ఊహించి తెలిసికొనుట

भाँवना–स॰क्रि॰ తురుముట; తరణి పట్టుట.
भाँवर–स्त्री॰ ప్రదక్షిణ; వివాహసమయ మున వధూవరులు అగ్నిచుట్టూ ప్రద క్షిణ చేయుట.
भा–स्त्री॰ దీప్తి; కాంతి.
भाई–पु॰ సోదరుడు.
भाईचारा–पु॰ భాతృత్వము; సౌహార్ద్రత.
भाईदूज–स्त्री॰ కార్తీక శుక్ల విదియ నాడు వచ్చు పండుగ.
भाईबिरादरी–स्त्री॰ జాతిజనులు; తెగవారు
भाऊ–पुं॰ ప్రేమ; స్వభావము.
भाखना–स॰क्रि॰ చెప్పుట.
भाखा–स्त्री॰ భాష.
भाग–पुं॰ భాగము; ఖండము; భాగాహారము (గణితము); అదృష్టము.
भागदौड–स्त्री॰ दे॰ भगदड.
भागना–अ॰क्रि॰ పారిపోవుట.
सिर पर पैर रखकर भागना–मु॰ హడా విడిగా పారిపోవుట.
भागनेय–पु॰ మేనల్లుడు.
भागफल–पुं॰ భాగించిన మీదట లభించిన సంఖ్య.
भागी–पु॰ భాగస్తుడు; वि॰ అదృష్టవం తుడు.
भाजक–पुं॰ భాగించు సంఖ్య.
भाजन–पु॰ పాత్ర; పాత్రుడు; యోగ్యుడు.
भाजी–स्त्री॰ ఆకుకూర; కూరగాయలు.
भाज्य–स्त्री॰ భాజ్యము (గణితము) భాగించబడు సంఖ్య; విభజింపదగిన
भाट–पुं॰ భట్రాజు; వందిమాగదుడు.
भाटा–पुं॰ నీటిపొంగు తగ్గుదల.
भाड–पुं॰ ఒక విధమగు పెద్దపొయ్యి.
भाड झोंकना–मु॰ పనికిమాలినపని.
भाड मे झोंकना–मु॰ పారవేయుట; పోనిచ్చుట; వినష్టపరచుట.
भाडा–पुं॰ బాడుగ; అద్దె.
भात–पु॰ అన్నము.
भाति–स्त्री॰ శోభ; కాంతి.
भाथा–पुं॰ తూణీరము; అంబులపొది.
भाथी–स्त्री॰ కొలిమితిత్తి.
भादों; भाद्रपद–पु॰ భాద్రపదమాసము.
भान–पु॰ దీప్తి; కాంతి; మెరుపు; జ్ఞానము
भानजा–पु॰ మేనల్లుడు.
भानना–स॰क्रि॰ విరుచుట; భంగముచేయుట
भानुमती–स्त्री॰ గారడీస్త్రీ.
भानु–पुं॰ సూర్యుడు.
भानुज–पु॰ యముడు; శనీశ్వరుడు; కర్ణుడు
भानुजा–स्त्री॰ యమునానది.
भानुतनया–स्त्री॰ दे॰ भानुजा.
भाप; भाफ–स्त्री॰ ఆవిరి.

भाभी–स्त्री॰ అన్నభార్య; వదిన.

भामिनी–स्त्री॰ స్త్రీ.

भाय–पुं॰ సోదరుడు; వెల; ధర.

भायप–पु॰ दे॰ भाईचारा.

भारती–स्त्री॰ వాక్కు; మాట; వాణి; సరస్వతి

भारी–वि॰ బరువైన; బరువుగానున్న.

भारी भरकम–पु॰ విశాలమైన; బరువైన; మోటుగానున్న.

भाल–पु॰ ఫాలభాగము; లలాటము.

भाला–पु॰ బల్లెము; బరిసె.

भाली–स्त्री॰ బల్లెపుమొన.

भालू–पु॰ ఎలుగుబంటి.

भावता–पु॰ ప్రేమపాత్రుడు; ప్రియుడు वि॰ ఇంపైన; పసందైన.

भाव–पु॰ భావము; అభిప్రాయము; ప్రేమ; వెల; మూల్యము.

भावज–स्त्री॰ అన్నభార్య; వదిన.

भावताव–पु॰ వెల-గిల; ధర-గిర.

भावना–स्त्री॰ ధ్యాస; అభిప్రాయము; కోరిక; తలంపు.

भावप्रवण–वि॰ భావుకుడు.

भाव्य–वि॰ ఆలోచించదగిన.

भाषण–पु॰ ఉపన్యాసము.

भाषांतर–पु॰ అనువాదము; రూపాంతరము

भाषा–स्त्री॰ భాష.

भाषित–वि॰ చెప్పిన.

भाषी–पु॰ మాటాడువాడు; చెప్పువాడు.

भाष्य–पु॰ వ్యాఖ్య.

भास–पु॰ దీప్తి; ప్రకాశము; ప్రతీతి; సంస్కృతములో ఒకనాటకకారుడు

भासित–वि॰ మెరయుచున్న; ప్రకాశించు చున్న; ప్రకాశవంతమైన.

भिगाना–स॰क्रि॰ తడుపుట; నానబెట్టుట.

भिंडी–स्त्री॰ బెండకాయ.

भिक्षु–पु॰ బౌద్ధసన్యాసి.

भिक्षुक–पु॰ ముష్టివాడు.

भिखमंगा; भिखारी–पुं॰ బిచ్చగాడు.

भिखारिन–स्त्री॰ బిచ్చగత్తె.

भिज्ञ–वि॰ తెలిసిన.

भिडत–स्त्री॰ मुठभेड ; ఢీకొనుట.

भिड–स्त्री॰ वर्रे ; కందిరీగ.

भिडना–अ॰क्रि॰ ఢీకొనుట.

भितरिया–पु॰ దేవాలయ పూజారి.

भित्ति–स्त्री॰ గోడ.

भित्तचित्र–पु॰ గోడచిత్రము.

भिदना–अ॰क्रि॰ గుచ్చుకొనుట; గాయపడుట

भिदुर–पु॰ వజ్రము.

भिनकना; भिनभिनाना–अ॰क्रि॰ ఈగలు ముసురుట; ఏవగింపుపుట్టుట.

भिनसार–पु॰ ప్రాతఃకాలము; ఉదయపు సమయము.

भिन्न–वि॰ వేరైన; ఇతరమైన; భిన్నమైన.

भिन्नता–स्त्री॰ తేడా; అంతరము; భిన్నత

भिन्नाना–अ॰क्रि॰ దుర్వాసన వలన తల తిరుగుట.

भिलनी–स्त्री॰ ఒక తెగ అడవి జాతి స్త్రీ.

भिश्त–पु॰ స్వర్గము.

भिश्ती–पु॰ తోలుసంచితో నీళ్ళుమోయు వాడు.

भींगना–अ॰क्रि॰ दे॰ भीगना.

भींचना–स॰क्रि॰ లాగుకొనుట; బిగించుట (కౌగిలి మొ॥).

भींजना–अ॰क्रि॰ తడియుట;గద్గదమగుట

भी–अव्य॰ కూడ; అవశ్యము; వరకు.

भीख–स्त्री॰ బిచ్చము.

भीगना; भीजना–अ॰क्रि॰ తడియుట; తడిసిపోవుట.

भीगी बिल्ली होना–मु॰ భయముతో అణగిపోవుట; పూర్తిగా మౌనము వహించుట.

भीड–स्त्री॰ సమూహము; గుంపు; విపత్తు; సంకటము.

भीडभडक्का; भीडभाड–स्त्री॰ జన సమూహము; గుంపు.

भीडा–वि॰ సంకుచితమైన; ఇరుకైన.

भीत–स्त्री॰ గోడ; वि॰ భయపడిన.

भीतर–क्रि॰वि॰ లోపల.

भीतरी–वि॰ లోని; గుప్తమైన.

भीति–स्त्री॰ గోడ; భయము; వణుకు.

भीनना–अ॰क्रि॰ నిండుట; ఇముడుట.

भीनी–वि॰ సిక్తమైన; తడిసిన;తియ్య తియ్యని.

भीम–वि॰ భీషణమైన; విరాటమైన; पु॰ శివుడు;విష్ణువు; భీమసేనుడు.

भीर–स्त्री॰ భీరువు; పిరికిపంద; భయ పడిన.

भीरु–वि॰ कायर ; పిరికిపంద.

भीरुता–स्त्री॰ कायरता ;పిరికితనము.

भीरे–क्रि॰वि॰ సమీపమున; దగ్గరగ.

भील–पु॰ ఒక అడవిజాతి; భీల్.

भीषण–वि॰ భయంకరమైన.

भुजना–अ॰क्रि॰ दे॰ भूनना.

भुक–पु॰ ఆహారము; భోజనము.

भुक्खड–वि॰ ఆకలిగొన్న; తిండిబోతు; దరిద్రుడు.

भुक्ति–स्त्री॰ భోజనము; ఆహారము.

भुखमरा–वि॰ ఆకలితో చనిపోవు; తిండిబోతు

भुगतना–पु॰ సహించుట; అనుభవించుట

भुगतान–पु॰ తీర్పు; చెల్లింపు; అనుభవము

भुच्च; भुच्चड–वि॰ మూర్ఖుడు.

भुजंग–पु॰ సర్పము; పాము; ప్రియుడు; విటుడు.

भुजपाश–पु॰ गलबाँही ;మెడకౌగలించుకొనుట; మెడకౌగిలి.

भुजबंद–पु॰ बाजूबंद ;బాజాబందు.

भुजाली–स्त्री॰ ఒకవిధమైన వంకరకత్తి; చిన్నబరిసె.

भुजिया–पु॰ ఉప్పుడుబియ్యము; వేపుడుకూర

भुट्टा–पु॰ మొక్కజొన్నపొత్తి లేక కండె.

भुचरा–वि॰ పదనుపోయిన శస్త్రము; మక్కుపోయిన.

भुनगा–पु॰ ఒకవిధమగు ఎగిరే పురుగు.

भुनना–अ॰क्रि॰ వేయించబడుట; చిల్లర మార్చుట; చెక్కు; మొ॥ మార్చబడుట

भुनाई–स्त्री॰ వేపుడు; మార్పిడి; మార్చబడుట (చిల్లరమొ॥).

भुनाना–स॰क्रि॰ మార్పించుట; अ॰क्रि॰ చిల్లరలోనికి మార్చుట.

भुरकना–अ॰क्रि॰ ఎండి ఒరుగగవుట; చూర్ణము మొ॥ వెదజల్లుట.

भुरकु–पु॰ చూర్ణము.

भुरकुस निकलना–मु॰ పిండి పిండి అగుట; ఎముకలుపిండి అగునట్లుగా చితకబాదుట; వినష్టమగుట.

भुरता–पु॰ తొక్కి తయారుచేసినబజ్జీ.

भुरभुरा–वि॰ ఎండిపగులుటకు లేక విరుగుటకు సిద్ధముగానున్న.

भुराई–स्त्री॰ అమాయకత్వము; అబోధత

भुलक्कड–वि॰ అతిగా మరుపుగల; మరుపిష్టి

भुलाना–स॰क्रि॰ మరపించుట.

भुलावा–पु॰ టక్కరితనము; దగా;దారి తప్పించుట.

भुव–स्त्री॰ భూమి; కనుబొమ్మ; पु॰ అగ్ని

भुवन–पु॰ జగత్తు; లోకము.

भुवाल–पु॰ రాజు.

भुवि–स्त्री॰ భూమి; పృథ్వి.

भुस–पु॰ दे॰ भूसा.

भूँकना–अ॰क्रि॰ పెరుగుట వృధాగా వాగుట.

भूँजना–स॰क्रि॰ వేయించుట; కష్టపెట్టుట; వేధించుట; स॰क्रि॰ బోధించుట.

भूँजा–पु॰ నమలి తినుటకు ఉపకరించు వేయించిన శనగలు మొదలైనవి.

भू–स्त्री॰ భూమి.
भूकंप–पुं॰ భూకంపము.
भूख–स्त्री॰ ఆకలి; ఆవశ్యకత; కానుక.
भूखा–वि॰ ఆకలిగొన్న.
भूगर्भ–पु॰ భూమిలోపలిభాగము; విష్ణువు
भूगर्भशास्त्र–पु॰ భూతత్త్వశాస్త్రము; భూ సంబంధ విషయములను తెలుపు శాస్త్రము; Geology.
भूचाल; भूडोल–पुं॰ భూకంపము.
भूत–पुं॰ ప్రాణి; జీవి; పదార్థము;గడచిన కాలము.
भूत चढना या सवार होना–मु॰ మొండి పట్టు పట్టుట; కోపముతోమండి పడుట.
भूतत्वविद्या–स्त्री॰ दे॰ भूगर्भशास्त्र.
भूतपूर्व–वि॰ మాజీ; ఇంతకు పూర్వము.
भूतात्मा–पु॰ పరమేశ్వరుడు; శివుడు; జీవాత్మ.
भूति–स्त्री॰ వైభవము; ఐశ్వర్యము.
भूधर–पुं॰ పర్వతము; శేషనాగుడు; రాజు; విష్ణువు.
भूनना–स॰क्रि॰ వేయించుట; అతిగా కష్టపెట్టుట.
भूप; भूपति; भूपाल–पुं॰ राजा; రాజు.
भूमा–पु॰ పరమాత్ముడు; భగవంతుడు వి॰ బాగా ఎక్కువ.
भूमिका–स्त्री॰ ప్రస్తావన; భూమిక; వేషము (నాటకము మొ॥).
भूमिज–वि॰ భూమినుంచి ఉద్భవించిన
भूमिजा–वि॰स्त्री॰ భూమినుంచి పుట్టిన; సీతాదేవి.
भूर–वि॰ చాలాఎక్కువ.
भूरा–वि॰ బూడిద వన్నెగల पुं॰ ముడి పంచదార.
भूल–स्त्री॰ మరుపు; పొరపాటు; అశుద్ధి; దోషము.
भूल भुलैयाँ–स्त्री॰ మతిభ్రష్టముచేయు; పలు వంకరటింకర దారులు గల ప్రదేశము లేక భవనము.
भूवा–पु॰ దూది; वि॰ స్వచ్ఛమైన; తెల్లని.
भूशायी–वि॰ మరణించిన; భూమిమీద పడిన; భూమిమీద శయనించిన.
भूषा–स्त्री॰ అలంకరణము; ఆభూష ణములు.
भूषित–वि॰ అలంకృతమైన;అలంక రింపబడిన.
भूसा–पु॰ గొప్ప; ధాన్యపుపొట్టు,పొల్లు వగైరా.

भूसी–स्त्री॰ చిట్టు, తవుడు; ఊకమొ॥వి.
भूसुर–स्त्री॰ బ్రాహ్మణుడు.
भृग–पुं॰ భ్రమరము; తుమ్మెద.
भृंगराज–पुं॰ పెద్ద భ్రమరము; తుమ్మెద
भृंगी–स्त्री॰ తుమ్మెద; శివుని అనుచర సమూహము.
भृकुटी–स्त्री॰ కనుబొమ.
भृत–पुं॰ దాసుడు; वि॰ నిండియున్న; పోషించబడిన.
भृति–स्त्री॰ దాస్యము; నౌకరి; వేతనము; కూలి.
भेंट–स्त्री॰ కలయిక; కానుక.
भेटना–स॰क्रि॰ కలియుట;కౌగిలించు కొనుట; దర్శించుట.
भेक–पु॰ मेंढक; కప్ప.
भेख–पु॰ दे॰ भेष.
भेजना–स॰क्रि॰ పంపుట.
भेजा–पु॰ మెదడు.
भेड–स्त्री॰ भेडी; ఆడ గొర్రె.
भेडियाधँसान–पु॰ గుడ్డిగా అనుస రించుట.
भेडा–पुं॰ भेढा ; గొర్రెపొట్టేలు.
भेडिया–पुं॰ తోడేలు.
भेद–पुं॰ భేదము; తేడా; రహస్యము; ఛేదనము.
भेदक–वि॰ కంతలు పొడుచు పనిముట్టు; విరేచనముల మందు;ఛేదించు వాడు
भेदन–पुं॰ ఛేదించుట; భేదించుట.
भेदना–स॰क्रि॰ ఛేదించుట; రంధ్రించుట
भेदिया–पुं॰ గుప్తచరుడు; వేగులవాడు.
भेदी–पुं॰ दे॰ भेदक.
भेदीसार–पुं॰ రంధ్రములు చేయుపని ముట్టు; 'బరమ'.
भेद्य–वि॰ ఛేదించదగిన; బెజ్జము వేయు టకు వీలైన; ఛేదించదగిన.
भेरी–स्त्री॰ రణభేరి; రాండోలు.
भेल–वि॰ పిరికిపంద; బేలవాడు.
भेली–स्त्री॰ గుండ్రని బెల్లపు గుళిక; ఏదైనా గుండ్రని గుళిక.
भेव–पु॰ రహస్యము; సూక్ష్మకవిషయము
भेष–पुं॰ दे॰ वेष.
भेषज–पु॰ ఔషధము; మందు.
भेषना–स॰क्रि॰ వేషము వేయుట;వేషము మార్చుట.
भेस–पु॰ दे॰ वेष.
भैंस–स्त्री॰ महिषी; గేదె.
भैंसा–पु॰ महिष; దున్న; దున్నపోతు.
भैन; भैना–स्त्री॰ సోదరి.
भैने–पु॰ మేనల్లుడు.

भैया–पु॰ సోదరుడు; సమవయస్కువారిని సంబోధించు శబ్దము.

भैयाचारी–स्त्री॰ दे॰ भाईचारा.

भैयादूज–स्त्री॰ दे॰ भाईदूज.

भैरव–वि॰ భీషణమైన; భయంకరమైన; पु॰ భైరవుడు; శివుడు.

भोंकना–स॰क्रि॰ బరిసె మొ॥వానితో పొడుచుట; గాయపరచుట.

भोंडा–वि॰ కురూపముగల; అసహ్యమైన

भोंदू–वि॰ మూర్ఖమగు.

भोंपा, भोंपू–पु॰ పెద్దకూత (కారు, రైలు, మిల్లు మొ॥); ఒకవిధమగు వాద్యము

भोक्ता–पु॰ భుజించువాడు; ఆబ్దిక బ్రాహ్మణుడు.

भोग–पु॰ భోగము; విలాసము.

भोगना–स॰क्रि॰ అనుభవించుట; సహించుట.

भोज–पु॰ విందు.

भोजन–पु॰ భోజనము; ఆహారము.

भोज्य–वि॰ భుజింపదగిన; తినవలసిన

भोर–पु॰ ప్రాతఃకాలము; భ్రమ; దగా.

भोला–वि॰ అమాయకమైన;కల్లకపట మెరగని.

भोलानाथ–पु॰ శంకరుడు; శివుడు.

भोलापन–पु॰ అమాయకత్వము; సరళత; నిరాడంబరత.

भोलाभाला–वि॰ సరళస్వభావముగల; నిరాడంబరి; కల్లకపటమెరుగని.

भौं–स्त्री॰ दे॰ भौंह.

भौंकना–अ॰क्रि॰ दे॰ भूँकना.

भौंर–पु॰ తేనెటీగ; నీటిసుడి; నల్లగుఱ్ఱము

भौंरा–पु॰ తుమ్మెద; భ్రమరము; బొంగరము; రసికుడు.

भौंरी–स्त्री॰ పశువులసుడి; నీటిసుడి; అగ్ని చుట్టూ చేయు ప్రదక్షిణము.

भौंह–स्त्री॰ కనుబొమ; **भौंह चढाना या तानना**–मु॰ కనుబొమలు ముడిపడుట; కోపించుట.

भौचक–वि॰నిర్ఘాంతపోయిన;స్తంభించిన

भौजाई, भौजी–स्त्री॰ అన్నభార్య; వదిన.

भौतिक–वि॰ లౌకికమైన; శారీరకమైన.

भौन–पु॰ భవనము; నివాసము; ఇల్లు.

भौम–वि॰భూసంబంధమైన; భూమినుంచి ఉద్భవించిన; पु॰ మంగళగ్రహము

भौमिक–पु॰ జమిందారుడు; वि॰భూసంబంధమైన.

भौसा–पु॰ జనసమూహము; కోలాహలము.

भ्रंश–पु॰ అతఃపతనము; ధ్వంసము; వినాశము; वि॰ భ్రష్టమైన; చెడిన.

भ्रमण–पु॰ యాత్ర; పర్యటన.

भ्रमना–अ॰क्रि॰ తిరుగుట; పొరబడుట.

भ्रमर–पुं॰ भौरा; తుమ్మెద.

भ्रमाना–स॰क्रि॰ త్రిప్పుట; దారితప్పించుట.

भ्रष्टा–स्त्री॰ కులట; వేశ్య.

भ्रांत–वि॰ భ్రమించిన; మరచిన; వికలమైన

भ्रांति–स्त्री॰ భ్రమ.

भ्राता–पु॰ సహోదరుడు.

भ्रातृजाया–स्त्री॰ సోదరుని భార్య.

भ्रामक–वि॰ భ్రమింపజేయు; దారి తప్పించు; బెదిరించు.

भ्रू–स्त्री॰ भौंह; కనుబొమ.

भ्रूण–पु॰ స్త్రీగర్భము; గర్భములోని శిశు పిండము.

भ्रूभंग–पुं॰ కనుబొమలు ముడిపడుట; క్రోధము.

म

मंकुर–पु॰ दे॰ मुकुर.

मंग–स्त्री॰ दे॰ माँग.

मंगता–पु॰ भिक्षुक; బిచ్చగాడు.

मँगनी–स्त्री॰ ఎరువువస్తువు; బదులు పుచ్చుకున్నవస్తువు; వివాహనిశ్చితార్థము; అడుగుట.

मंगल–पु॰ అభీష్టసిద్ధి; కల్యాణము.

मंगला–स्त्री॰ పార్వతి.

मँगवाना–स॰क्रि॰ అడిగించి తెప్పించుట; ఏదేని వస్తువు కొనిపించి తెప్పించుట.

मँगेतर–वि॰ వివాహ నిశ్చితార్థము అయిన వ్యక్తి.

मच–पु॰ ఎత్తుగా కట్టబడిన మండపము; చేలో కట్టబడిన మంచ లేక రంగ స్థలము; మంచము.

मंचक–पु॰ दे॰ मच.

मँजना–अ॰क्रि॰ తోమబడుట; శుభ్ర పడుట.

मंजरित–स्त्री॰ చిగిర్చిన; పల్లవించిన.

मंजरी–स्त्री॰ చిగురుటాకు; పల్లవము; లత.

मंजिल–स्त्री॰ యాత్రలలో మధ్యన బస చేయుస్థలము; మకాము; అంతస్తు.

मजीर–पु॰ కాలిఅందె.

मंजु–वि॰ సుందరమైన; మనోహరమైన.

मंजुल–वि॰ दे॰ मजु.

मंजूर–वि॰ అంగీకరించిన; స్వీకరింపబడిన

मंजूरी–स्त्री॰ స్వీకృతి; అంగీకారము.

मंजूषा–स्त्री॰ చిన్న పెట్టె లేక భరిణ.

मंझ–वि॰ మందమతి; అజ్ఞాని; पु॰ మధ్య

मंझधार–पु॰ ప్రవాహపు మధ్యభాగము.

मंझला–वि॰ మధ్య; మాధ్యమికము.

मंझार–क्रि॰वि॰ మధ్యన; మధ్యలో.

मंड–पुं॰ గంజి.

मंडई–स्त्री॰ झोंपडी; గుడిసె.

मडन–पुं॰ అలంకరణ; సింగారము; శాస్త్ర ప్రమాణమును పురస్కరించుకొని సమర్థించుట.

मंडराना–अ॰क्रि॰ ఏదేని వస్తువు చుట్టూ తిరుగుతూ ఎగురుట.

मंडल–पु॰ మండలము; పరిధి.

मंडली–स्त्री॰ సమూహము; పరిధి.

मंडलीक–पु॰ సామంతరాజు.

मंडवा–पु॰ మండపము.

मंडित–वि॰ అలంకరించబడిన; నిండియున్న; వ్యాపించియున్న.

मंडी–स्त्री॰ విపణివీధి; సంత.

मंडुआ–पु॰ చోళ్ళు; రాగులు.

मंडूक–पु॰ కప్ప; ఒక ఋషి

मंतव्य–पु॰ అభిప్రాయము.

मंत्र–पु॰ మంత్రము; రహస్యము; సలహా

मंत्रतंत्र–पु॰ మంత్రతంత్రములు.

मंत्रणा–स्त्री॰ పరామర్శ; సలహా;అభిప్రాయము.

मंथन–पु॰ చిలుకుట(పెరుగు)మంథనము; మననము.

मंथन–पु॰ కవ్వము;ఒక విధమగు జ్వరము; నెమ్మదియైన; సోమరియగు;మంద బుద్ధిగల; సూక్ష్మమైన.

मंथान–पु॰ కవ్వము.

मंद–वि॰ నెమ్మదియైన;శైథిల్యముగల; సోమరియగు.

मंदभाग्य–वि॰ దౌర్భాగ్యమైన;దుర్భాగ్యమైన.

मंदाग्नि–स्त्री॰ అజీర్ణరోగము.

मंदार–पु॰ మందారవృక్షము; జిల్లేడు; స్వర్గము; ఏనుగు.

मंदिर–पु॰ గృహము; దేవాలయము.

मंदी–स्त्री॰ ధర తగ్గుదల; చౌక.

मंद्र–पु॰ గంభీరమైనధ్వని;वि॰ గంభీరమైన; మనోహరమైన.

मंशा–स्त्री॰ కోరిక; అభిప్రాయము;ఆశయము.

मंसब–पु॰ పదవి; అధికారము; కర్తవ్యము.

मंसबदार–पु॰ గ్రామ మునసబు.

मंसा–स्त्री॰ दे॰ मशा.

मंसूख–वि॰ రద్దుచేయబడిన; తెగిఉన్న.

मंसूबा–पु॰ दे॰ मनसूबा.

मँहगा–वि॰ दे॰ महँगा.

मआज-अल्लाह–अव्य॰ భగవంతుడు రక్షించుగాక.

मआनी–पु॰ माने ;అర్థము; ఉద్దేశ్యము.

मकई–स्त्री॰ మొక్కజొన్న.

मकडा–पु॰ పెద్దసాలీడు.

मकडी–स्त्री॰ చిన్న సాలీడు.

मकतब–पु॰ పాఠశాల.

मकदूर–पु॰ సామర్థ్యము; శక్తి.

मकफूल–वि॰ తాకట్టు పెట్టబడిన.

मकबरा–पु॰ సమాధి.

मकबूल–वि॰ అంగీకరించబడిన;ప్రియమైన; మనోహరమైన.

मकरद–पु॰ తేనె; పుప్పొడి.

मकर–पु॰ మొసలి; పెద్ద తాబేలు; మోసము; కపటము; ఒయ్యారము.

मकर केतन; मलरकेतु–पु॰ మకరధ్వజుడు; కామదేవుడు.

मकसद–पु॰ అభిప్రాయము; ఉద్దేశ్యము

मकान–पु॰ గృహము.

मकाम–पु॰ दे॰ मुकाम.

मकु–अव्य॰चाहे;కాని; అయిన అగుగాక

मकुना–पु॰దంతములురాని మగ ఏనుగు; మీసములు రాని పురుషుడు.

मकुनी–स्त्री॰ శనగపిండి రొట్టె; కచౌడి.

मकूला–पु॰ లోకోక్తి; నానుడి.

मकोई–पु॰ అడవికామంచి పండు.

मकोडा–पु॰ చిన్నపురుగు.

मकोय–स्त्री॰ కామంచి మొక్కలేకపండు

मक्कार–वि॰ కపటి; దగాకోరు.

मक्खन–पु॰ नवनीत; వెన్న.

मक्खी–स्त्री॰ ఈగ.

जीती मक्खी निगलना–पु॰ తరువాత పశ్చాత్తాప పడవలసిన దుష్కర్మము కావాలని చేయుట.

मक्खी मारना या उडाना–पु॰ సోమరిగా నుండుట.

मक्खीचूस–पु॰ పిసిగిగొట్టు; పిసినారి.

मक्र–पु॰ మోసము; దగా.

मक्षिका–स्त्री॰ मक्खी ;ఈగ.

मख–पु॰ యజ్ఞము.

मखजन–पु॰ ఖజానా; ధనాగారము.

मखतूल–पु॰ నల్లపట్టు.

मखदूम–पु॰ యజమాని.

मखनिया–पु॰ వెన్న తయారుచేయులేక అమ్మువాడు.

मखमल–स्त्री॰ ముఖమల్ వస్త్రము.

मखलूक–स्त्री॰ సృష్టిలోని జీవరాసి.

मखशाला–स्त्री॰ యజ్ఞశాల.

मखौल–पु॰ ఎగతాళి.

मखौलिया–वि॰ వేళాకోళము చేయువాడు; విదూషకుడు.

मग–पु॰ रास्ता; దారి.

मगज–पु॰ दिमाग; మెదడు.

मगज खाना या चाटना–पु॰ వాగివాగి వేధించుట; విసిగించుట.

मगजपच्ची–स्त्री॰ ఎక్కువగాఆలోచించుట.

मगजी–स्त्री॰ వస్త్రము అంచున వేసిన సన్ననిగోటు.

मगन–वि॰ दे॰ मग्न.

मगना–पु॰ మగ్నమగుట; లీనమగుట.

मगर–पु॰ మొసలి; పెద్దచేప; अव्य॰ కాని.

मगरमच्छ–पु॰ మొసలి; తాబేలు; పెద్ద చేప.

मगरिब–पु॰ పశ్చిమదిశ.

मगरूर–वि॰ గర్విష్టి; దర్పముగల;గర్వముగల.

मगरूरी–स्त्री॰ గర్వము; దర్పము;అభిమానము.

मग्न–वि॰ తన్మయించిన; నిమజ్జితమైన; లీనమైన.

मघवा–पु॰ ఇంద్రుడు.

मचक मचक–स्त्री॰ ఒత్తిడి.

मचकना–स॰क्रि॰ గట్టిగాని ఒత్తుట; अ॰क्रि॰ ఊపుతో కదలుట.

मचना–अ॰क्रि॰ వ్యాపించుట;కోలాహలముగా ప్రారంభమగుట;అల్లరిఅగుట

मचलना–अ॰क्रि॰ మొరాయించుట; హఠము చేయుట.

मचला–वि॰ మొరాయించు;మాట్లాడవలసి నప్పుడు మౌనమువహించువాడు.

मचलाई–स्त्री॰ మారాము; మొరాయింపు

मचलाना–अ॰क्रि॰ వికారముపుట్టుట; स॰क्रि॰ మారాము చేయించుట.

मचली–स्त्री॰ दे॰ मिचली.

मचान–स्त्री॰ పైరు కావలికొరకు వేయు ఎత్తైన మంచె.

मचाना–स॰क्रि॰ కోలాహలంగా ఏదేని పని ప్రారంభించుట; వ్యాపింపజేయుట; గల్లంతు చేయుట.

मचिया–स्त्री॰ చిన్నమంచము; పీట.

मच्छ–पु॰ పెద్దచేప.

मच्छड;मच्छर–पु॰ దోమ

मच्छी–स्त्री॰ दे॰ मछली; చేప.

मछुआ;मछुवा–पु॰ చేపలు పట్టువాడు; పల్లెజాతివాడు; బెస్తవాడు.

मजकूर–वि॰ చర్చించబడిన; చెప్పబడిన पु॰ వ్రాయబడిన వివరణ.

मजकूरी–पु॰ సమన్లు అందజేయువాడు

मजदूर–पु॰ కూలిమనిషి; బరువులు మోయునౌకరు.

मजदूरी–स्त्री॰ కూలిపని; కూలి.

मजनूँ–पु॰ పిచ్చివాడు; లైలాప్రియుడు; ప్రియుడు.

मजबूत–वि॰ దృఢమైన; బలమైన.

मजबूर-वि॰వివశమైన; గత్యంతరములేని

मजबूरी–स्त्री॰ నిస్సహాయత; గత్యంతరములేమి.

मजमा–पु॰ జనసమూహము; సభ.

मजमूआ–पु॰ పలువస్తువుల పోగు;సంగ్రహము वि॰ పోగైన; పోగుచేసిన.

मजमूई–वि॰ సామూహికమైన.

मजमून–पु॰ విషయము; వ్యాసము.

मजलिस–स्त्री॰ సభ; ఉత్సవము;నాట్యరంగము.

मजलूम–वि॰పీడింపబడిన; వేధింపబడిన దౌర్జన్యపీడితమైన.

मजहब–पुं॰ మతము; సంప్రదాయము

मजा–पुं॰ రుచి; స్వాదము; ఆనందము; ఉల్లాసము.

मजा चखाना–पु॰ చేసిన దోష్ట్యమునకు దండించుట; **मजा आजाना**–पु॰ ఉల్లాసము కలుగుట;ఆనందము కలుగుట.

मजाक–पु॰ ఎగతాళి; వేళాకోళము.

मजाकन–क्रि॰वि॰ ఎగతాళికి;పరిహాసమునకు.

मजाकिया–वि॰ వినోదప్రియుడు.

मजाज–पुं॰ నియమానుసారము;ప్రాప్తించిన అధికారము.

मजाजी–वि॰ లౌకికమైన; కృత్రిమమైన.

मजार–पु॰ సమాధి; యోగిపుంగవుని సమాధి; पु॰ పిల్లి; మార్జాలము.

मजारी–स्त्री॰ పిల్లి.

मजाल–स्त्री॰ శక్తి; సామర్థ్యము;సాహసము.

मजिल–स्त्री॰ दे॰ मंजिल.

मजीठ–स्त्री॰ 'మంజిష్ఠము' అనబడు ఒకతీగ; దీని రెమ్మలతోనూ వేళ్ళతోనూ ఎరుపురంగు తయారగును.

मजीरा–पुं॰ కంచుతాళము(లు).

मजूरी–स्त्री॰ दे॰ मजदूरी.

मजेदार–पुं॰ రుచిగల; రుచికరము; ఉల్లాసకరమైన.

मज्जन–वि॰ స్నానము.

मज्जा–स्त्री॰ ఎముకల యందు ఉండు గుజ్జు.

मझधार–स्त्री॰ ప్రవాహపు మధ్యభాగము; ఏదేని కార్యమధ్య భాగములేకస్థితి.

मझला;मझोला–वि॰ నడుమ; మధ్యన

मझोली–स्त्री॰ ఒకవిధమగు ఎద్దుబండి

मटक–स्त्री॰ ఒయ్యారము; ఒయ్యారపు గతి లేకనడక.

मटकना–अ॰क्रि॰ ఒయ్యారముగానడుచుట; కులుకుట.

मटका–पुं॰ పెద్దకుండ.

मटकाना–स॰क्रि॰ ఒయ్యారము పోవుట; వగలు చేయుట స॰क्रि॰ వగలు ప్రదర్శింపజేయుట.
मटकी–स्त्री॰ పిడత; చిన్నకుండ.
मटकीला–वि॰ ఒయ్యారము పోవువాడు; వగలు పోవువాడు.
मटमैला–वि॰ బూడిద రంగుగల;ఖాకీ రంగుగల.
मटर–पु॰ బఠాణి.
मटर गश्त–पुं॰ షికారు; పచారు.
मटियामेट–वि॰ दे॰ मलियामेट.
मटियाला,मटीला–वि॰ दे॰ मटमैला.
मट्टी–स्त्री॰ दे॰ मिट्टी.
मट्ठा–पु॰ छाछ ;మజ్జిగ.
मठ–पु॰ సాధుసన్యాసుల నివాసమందిరము.
मठिया–स्त्री॰ చిన్న మఠము.
मडई–स्त्री॰ చిన్న మండపము; గుడిసె.
मडवा–पुं॰ दे॰ मंडप.
मडैया–स्त्री॰ दे॰ मडई.
मढ–वि॰మొరాయించి కూర్చుండువాడు
मढना–स॰क्रि॰ నలువైపుల చుట్టుట లేక అంటించుట; ఆరోపించుట;దోషారోపణ చేయుట.
मढाई–स्त्री॰ ఆరోపణ.
मढी–स्त्री॰ కుటీరము; గుడిసె.
मणि–स्त्री॰ రత్నము.
मणी–पुं॰ సర్పము.
मतंग–पु॰ ఏనుగు; మేఘము;ఒకబుుషి
मत–पुं॰ నిశ్చితమైన సిద్ధాంతము; అభిప్రాయము; సంప్రదాయము; ఓటు; क्रि॰वि॰వద్దు (నిషేధసూచకము).
मतभेद–पु॰ అభిప్రాయభేదము.
मतलब–पु॰అర్థము; తాత్పర్యము; ఆశయము; స్వార్థము.
मतलबी–वि॰ స్వార్థి; స్వార్థపరుడు.
मतली–स्त्री॰ दे॰ मिचली.
मतवाला–वि॰ నిషాలోనున్న; మత్తెక్కిన
मताधिकार–पु॰ ఓటు అధికారము.
मतीरा–पुं॰ పుచ్చకాయ.
मतेई–स्त्री॰ సవతితల్లి.
मत्त–वि॰ మత్తెక్కిన; ఉన్మత్తమైన;పిచ్చెక్కిన.
मत्था–पु॰ दे॰ माथा.
मत्सर–पुं॰ ఈర్ష్య; క్రోధము.
मथना–स॰क्रि॰ చిలుకుట(పెరుగుమొ॥) మధించుట; గౌరవించుట; पु॰ కవ్వము
मथनी;मथानी–स्त्री॰ కవ్వము.
मद–पुं॰ మదము; మత్తు; మద్యము; ఆనందము; దంభము ;स्त्री॰ ఖాతా; విభాగము.

मदकची;मदकी–वि॰ మాదకద్రవ్యములు, గోలు.
मदकल;मदकी–वि॰ మత్తెక్కిన;మదించిన.
मदखला–स्त्री॰ ఉంపుడుకత్తె.
मदद–स्त्री॰ సహాయము.
मददगार–वि॰ సహాయము చేయువాడు; సహాయకుడు.
मदमत्त–वि॰ మత్తుమదించిన; మత్తెక్కిన
मदरसा–पु॰ विद्यालय; పాఠశాల.
मदाखिलत–स्त्री॰ ప్రవేశించుట; ప్రవేశాధికారమును బలపరచుకొనుట.
मदार–पु॰ జిల్లేడు.
मदारी–पु॰ కోతులను, ఎలుగుబంట్లను ఆడించువాడు; గారడీవాడు.
मदिर–वि॰ మత్తెక్కించు.
मदिरा–वि॰ शाराब; మద్యము.
मदिराम–वि॰ మద్యపు మత్తులో లీనమైన
मदीय–वि॰ मेरा; నాయొక్క.
मदीला–वि॰ మత్తుకలుగజేయు.
मदीयून–वि॰ బాకీ ఉన్న; ఋణగ్రస్తుడు.
मद्दत–स्त्री॰ मदद;సహాయము; ప్రశంస; పొగడ్త.
मद्धम–वि॰ मध्धिम; మధ్యస్థము.
मद्य–वि॰ మద్యము.
मद्यप–वि॰ మద్యమును సేవించువాడు.
मधु–पु॰ మద్యము; తేనె; वि॰ తియ్యని; రుచిగల.
मधुकर–पु॰ తుమ్మెద; లంపటుడు.
मधुकरी–स्त्री॰ మధూకరం; వండిన పదార్థముల భిక్ష.
मधुप–पु॰ తుమ్మెద; తేనెటీగ; ఉద్ధవుడు.
मधुमक्खी–स्त्री॰ दे॰ मधुप.
मधुपर्क–पु॰ దేవతలకు అర్పించు పెరుగు, నెయ్యి, జలము; తేనె, పంచదారసమ్మేళనము.
मधूक–पु॰ मधुआ; ఇప్ప చెట్టు.
मन–पु॰ మనస్సు; చిత్తము; కోరిక;సంకల్పము; అభిప్రాయము.
मन के लड्डू खाना–मु॰ గాలిమేడలు కట్టి సంతోషించుట.
मनदेना–पु॰ మనస్సు లగ్నము చేయుట;
मन बढ़ाना–पु॰ ఉత్సాహపరచుట.
मन में बसना–पु॰ నచ్చుట.
मन भरना–पु॰ నమ్మకముకలుగుట; నిశ్చయము కలుగుట.
मन भर जाना–पु॰ తృప్తిజెందుట; వెగటుపుట్టుట.
मन मैला करना–मु॰ అసంతుష్టమగుట.
मन मोटा होना–मु॰ విచారించుట.
मनमाना–वि॰ స్వేచ్ఛానుసారము;ఇష్టానుసారము.
मनका–पु॰ పూస; రుద్రాక్ష; జపము.

मन कामना–स्त्री० మనోకామన.

मनकूला–वि० చరము; జంగమము.

मनकूला जायदाद –यौ० చరాస్తి.

मनकूला गैर–पु० స్థిరాస్తి.

मनगढंत–वि० కల్పితమగు; కపోల కల్పితమగు.

मनचला–वि० నిశ్చయమగు;సాహసి యగు; రసికుడు.

मनचाहा–वि० వాంఛితమైన.

मनचीतना–स०क्रि० మనస్సుకుబాగని పించుట.

मनचीता–वि० दे०मनचाहा; మనస్సులో ఆలోచించిన.

मनजर–पु० దృశ్యము.

मनन–पु० చింతన; బాగా అధ్యయనించుట

मनभाया–वि० మనస్సుకు నచ్చిన;మనో నకూలమైన.

मनभावता–वि० మంచిగా అనిపించు; ప్రియమైన.

मनमुटाव–पु० వైమనస్యము; దుర్భావము

मनमोदक–पु०గాలిమేడ;గొంతెమ్మకోరిక

मनमौजी–वि० మనస్సుకు నచ్చినట్లుగా పనిచేయు.

मनरोचन–वि० సుందరమైన;మనోహర మైన.

मनवाना–स०क्रि० ఒప్పించ ప్రయత్నిం చుట; బ్రతిమాలుట.

मनशा–स्त्री० కోరిక; అభిప్రాయము; సంకల్పము.

मनसब–पु० పదవి; హోదా; పని;అధి కారము.

मनसबदार–पु० పదవిలో నున్నవాడు; హోదాపరుడు.

मनसा–स्त्री० కోరిక;మనోరథము; అభిప్రా యము; वि०మానశికమైన; क्रि०वि० మనసుద్వారా.

मनसिज–पु० కామదేవుడు.

मनसूख–वि० అప్రామాణికమైన;త్యజిం చిన; రద్దైన.

मनसूबा–पु०యుక్తి; నిశ్చయము; తలంపు; సంకల్పము;**मनसूबा बाधना**–पु० యుక్తి ఆలోచించుట.

मनस्वी–वि०బుద్ధిమంతుడు; స్వేచ్ఛావాది

मनहूस–वि० అశుభమైన; చెడ్డ; అశోభ నీయము.

मना–वि० నిషిద్ధము; త్యాజ్యము; వారింప బడిన.

मनादी–स्त्री० दे० मुनादी.

मनाना–स०क्रि० ఒప్పించుట;బ్రతిమా లుట; మ్రొక్కుకొనుట.

मनावन–पु० బ్రతిమాలుడు; మొక్కుబడి

मनाही–स्त्री० నిషేధము; అవరోధము; చెయ్యవద్దని ఆదేశము.

मनिहार–पुं॰ గాజులబత్తుడు.

मनी–स्त्री॰ అభిమానము; అహంకారము; स्त्री॰ వీర్యము.

मनीषा–स्त्री॰ బుద్ధి; మేధస్సు.

मनीषि; मनीषी–वि॰ బుద్ధిమంతుడు; మేధావి; జ్ఞాని; పండితుడు.

मनु–अव्य॰ दे॰मानो,–पु॰ మానవజాతికి మూలపురుషుడు.

मनुजाद–पु॰ మానవభక్షకుడు; రాక్షసుడు

मनुहार–स्त्री॰ అలక తొలగించుటకు చేయు ప్రార్థన.

मनों– अव्य॰मानो;అనునట్లు; వలె; ఇలా-అలా ఉన్నదా అన్నట్లు.

मनोज्ञ–वि॰ మనోహరమైన.

मनोनीत–वि॰ మనస్సుప్రకారము;ఎన్ను కొనబడిన.

मनोमालिन्य–पु॰ ద్వేషము; వైరము.

मनोरजन–पु॰ మనోవినోదము;ఆహ్లాదము.

मनोरथ–पु॰ మనోకామన; అభిలాష

मनोरम–वि॰ అందమైన; మనోహరమైన

मनोवेग–पु॰ మనోవికారము-భావము.

मानौती; मन्नत–स्त्री॰ మొక్కు;సంకల్పం; మొక్కుబడి.

मफरूर–वि॰ పరారైన.

मम–सर्व॰ నాయొక్క.

ममता–स्त्री॰ మమత్వము; స్నేహము; ప్రేమ; వాత్సల్యము; మోహము.

ममाखी–स्त्री॰ मधुमक्खी ;తేనెటీగ.

ममेरा–वि॰ మేనమామకు జన్మించిన.

मयक–पु॰ चद्रमा; చంద్రుడు.

मयद–पु॰ సింహము.

मय–सर्व॰ दे॰ "मैं"

मयगल–पु॰ మత్తగజము.

मयमत्त–वि॰ మదించిన.

मयसुता–स्त्री॰ మండోదరి.

मयस्सर–वि॰ ప్రాప్తించిన; లభ్యమైన.

मयूख–पु॰ కిరణము; దీప్తి; తేనె.

मयूर–पु॰ मोर; నెమలి.

मरकज–पु॰ కేంద్రము.

मरकत–पु॰ पन्ना; పచ్చ;ఆకుపచ్చరత్నం.

मरघट–पु॰ శ్మశానము.

मरज–पुं॰ बीमारी; రోగము; జబ్బు.

मरजाद-पु॰ **मरजादा**–स्त्री॰ दे॰ मर्यादा

मरजिया–वि॰ చచ్చి బ్రతికిన;చావునుండి తప్పించుకున్న.

मरजी–स्त्री॰ కోరిక; ప్రసన్నత; స్వీకృతి; ఆజ్ఞ.

मरतबा–पु॰ పర్యాయము; తడవ; పదవి.

मरदना–स॰क्रि॰ మర్దించుట.

मरदानगी–स्त्री॰ పుంసత్వము; సాహసము; శౌర్యము; వీరత్వము.

मरदाना–वि॰ పురుష సంబంధమైన; పురుషుని వలె; వీరోచితమైన.

मरदुम–पु॰ आदमी ;మనిషి; మానవుడు.

मरुदुम आजार–वि॰ దుర్మార్గుడు; అత్యాచారి.

मरदूद–वि॰ నీచమైన; హేయమైన; త్యజింపబడిన.

मरना–अ॰क्रि॰ చనిపోవుట; చచ్చుట.

मरना जीना–पु॰ సుఖదు:ఖములు.

(किसी पर) मरना–पु॰ మోహింప బడుట

मरभुक्खा–वि॰ దరిద్రుడు; నిరుపేద; ఆకలిగొన్న.

मरम–पु॰ दे॰ मर्म.

मरमर–पुं॰ చలువరాయి.

मरम्मत–स्त्री॰ మరమ్మత్తు; బాగుచేత.

मरसिया–पु॰ శోకసూచకమైన కవిత్వము; శోకగీతము.

मरहट–पु॰ दे॰ मरघर.

मरहठा–पु॰ మహారాష్ట్రప్రాంతపు నివాసి.

मरहबा–अव्य॰ शाबाश ; ప్రశంసా సూచక శబ్దము-శబాష్

मरहम–पु॰ మలాము; గాయములపై రాయబడు ఒక లేపనము.

मरहून–वि॰ తాకట్టు పెట్టబడిన.

मरहूम–वि॰ చనిపోయిన; కీర్తిశేషులైన.

मरातिब–पु॰ పదవి; దర్జా; ఇంటి అంతస్థు; పతాకము.

मरायल–वि॰ పలుమార్లు దెబ్బలు తినిన; కొట్టబడిన; నిర్బలమైన पुं॰ నష్టము; లోటు.

मराल–पु॰ హంస; ఏనుగు; గుఱ్ఱము.

मरिचा–स्त्री॰ मिरिच या मिर्च ;మిరప; మిరియాలు.

मरियल–वि॰ దుర్బలమైన; చావుకి సిద్ధ ముగానున్న.

मरी–स्त्री॰ ఒక భయంకరమైనఅంటు వ్యాధి.

मरीचि–स्त्री॰కిరణము; కాంతి; ఒక ఋషి

मरीचिका–स्त्री॰ మృగతృష్ణ; ఎండ మావులు.

मरीची–पु॰ సూర్యుడు; చంద్రుడు.

मरीज–पु॰ రోగి; రోగగ్రస్తుడు.

मरीना–पु॰ఒక విధమగు మృదువైన పల్చని ఉన్ని వస్త్రము.

मरु–पु॰ ఎడారి; నిర్జన ప్రదేశము.

मरुत्–पु॰ వాయువు; ప్రాణము.

मरुभूमि; मरुस्थल–स्त्री॰ ఎడారి.

मरोड–पु॰ మెలిక; బిగువు; క్షోభము.

मरोडना;मरोरना–स॰क्रि॰ మెలిపెట్టుట; మర్దించిదు:ఖము కలిగించుట; మెలి పెట్టిచంపుట; పీడించుట. हाथमरोडना

मर्ज–पुं॰ दे॰ मरज.

मर्तबान–पु॰ ఊరగాయ పెట్టుజాడి.

मर्द–पु॰ మనుష్యుడు; పురుషుడు.

मर्दुम–पु॰ మనుష్యుడు; మానవుడు.

मर्दुमी–स्त्री॰ పుంసత్వము; పౌరుషము.

मर्म–पु॰ తత్వము; రహస్యము.

मर्मज्ञ–वि॰ మర్మము తెలిసినవాడు; తత్వము తెలిసిన.

मर्मभेदी–वि॰ గుండె బద్దలుకొట్టునది

मर्यादा–स्त्री॰సీమ; హద్దు; మర్యాద; ప్రతిష్ఠ

मल–पु॰ మలము;విష్ఠము; దుర్గుణము; మురికి.

मलका–स्त्री॰ అతి సౌందర్యవతి; మహా రాణి.

मलगजा–पु॰ వంకాయ బజ్జీలు; वि॰ నలుపబడిన.

मलना–स॰क्रि॰మర్దించుట; నలుముట; మాలిషు చేయుట.

मलबा–पुं॰ చెత్త-చెదారము; కసువు; భగ్న భవనపు విరిగిపడి పోయిన రాళ్ళు రప్పలు మొదలైనవి.

मलमल–स्त्री॰నాజూకైన వస్త్రము; మల్లు; గ్లాస్కో వగైరా.

मलमास–पु॰ అధికమాసము.

मलय–पु॰ పర్వతము; దక్షిణాదిన ఉన్న మలయ పర్వతము.

मलयानिल–पु॰ మలయ పర్వతవైపు నుండి వీచు సుగంధిత వాయువు.

मलहम–पु॰ दे॰ मरहम.

मलाई–स्त्री॰ మీగడ; మర్దన;మర్దించి నందులకు కూలి;తోమినందుకు కూలి.

मलाट–पु॰ వస్తువులను చుట్టుమందపు కాగితము.

मलामत–स्त्री॰ నిరసన; చివాట్లు;తిరస్కారము.

मलार–पु॰ వర్షాకాలములో పాడబడు ఒకరాగము (సంగీతము).

मलार गाना–पु॰ బహు ఆనందముతో చెప్పుట; ముఖ్యముగా పాడుట.

मलाल–पु॰ దు:ఖము; విషాదము.

मलाह–पु॰ दे॰ मल्लाह.

मलिद–पु॰ दे॰ मिलद.

मलिक–पु॰ రాజు; చక్రవర్తి.

मलिका–स्त्री॰ అధీశ్వరి; సామ్రాజ్ఞి;చక్రవర్తి భార్య.

मलिन–वि॰ మురికియైన; చెడ్డ.

मलियामे–पु॰मटियामेट; సర్వనాశనము; వినాశము; మట్టిపాలగుట.

मलीदा– నెయ్యి; పంచదారలతో చేసిన పొడిపొడి రొట్టె; ఒక ఖాద్య పదార్థము; ఒక విధమగు బహు కోమలమైన ఉన్ని వస్త్రము.

मलीन–वि॰ మురికియైన; విషాదముగ.

मलूक–वि॰ మనోహరమైన; ఒక విధమగు పక్షి లేక పురుగు.

मल्ल–पु॰ కుస్తీ వస్తాదు; పహిల్వాను; దీపపువత్తి; జ్వాల.

मल्लयुद्ध–पु॰ కుస్తీ.

मल्लाह–पु॰ माँझी; పడవ నడుపువాడు; పల్లెజాతి మనిషి.

मल्लु–पुं॰ మర్కటము; ఎలుగబంటి.

मल्हाना;मल्हारना–स॰क्रि॰ ముద్దులాడుట; ముద్దులతో లాలించుట

मवक्किल–पु॰ తన తరపున వకీలును నియమించు వాదిలేక ప్రతివాది.

मवाजिब–पु॰ నిశ్చితమైన సమయమున లభించు పదార్థము; వేతనము; జీతము.

मवाजी–वि॰ మొత్తము; సాధారణముగా సమానమైన; దాదాపు.

मवाद–पु॰ చీము; మసాలా సామగ్రి.

मवास–पु॰ ఆశ్రయము; శరణు;ఆశ్రయ స్థానము; కోట.

मवेशी–पु॰ పశువు; జంతువు.

मवेशीखाना–पुं॰ పశువులదొడ్డి

मशक–पु॰ मच्छर దోమ; स्त्री॰నీరు నింపుతోలు సంచి.

मशक्कत–स्ती॰ శ్రమ; కఠినపరిశ్రమ.

मशगूल–वि॰ కార్యనిమగ్నమైన.

मशरिक–पु॰ తూర్పుదిక్కు.

मशरिकी–वि॰ తూర్పుదిక్కునకు సంబంధించిన.

मशरुह–वि॰ స్పష్టము చేయబడిన;తేటతెల్లము చేయబడిన.

मशवरा;मशविरा–पु॰ సలహా; పరామర్శ

मशहूर–वि॰ ప్రఖ్యాతమైన.

मशाल–स्त्री కాగడా; **मशाल जलाकर या लेकर ढूँढना**–पु॰ బాగుగా వెతుకుట; గాలించుట.

मशालची–पुं॰ కాగడా పట్టుకొనిచూపించువాడు.

मशीन–स्त्री॰ యంత్రము; మిషను.

मश्क–पु॰ అభ్యాసము.

मश्कूक–वि॰ సందేహముగల; సందిగ్ధమైన.

मश्शाक–वि॰ అభ్యస్తమైన; దక్షతగల.

मस–स्त्री० ప్రకాశము; నూగు మీసము.
मसें भीगना–पु० నూగు మీసములు వచ్చుట; యవ్వనము వచ్చుట.
मसक–पु० मच्छड ;దోమ.
मसकत–स्त्री० दे० मशक्कत.
मसकना–स०क्रि० గట్టిగా నొక్కుటలేక రుద్దుట; పగిలేంత వరకు,చినిగేంత వరకు నొక్కుట లేక పిండుట.
मसकला–पु० కత్తులకు పదును పెట్టు ఒక పనిముట్టు.
मसका–पु० नैनूँ; నవనీతము; వెన్న.
मसकान–वि० దరిద్రుడు; నిస్పృహ యుడు; భోళామనిషి.
मसखरा–पु० ఎగతాళిచేయువాడు; పరిహాసము చేయువాడు.
मसखरी–स्त्री వినోదము; వేళాకోళము
मसजिद–स्त्री० మసీదు.
मसनद–स्त्री० పెద్దదిండు;రాజసింహాసనము.
मसनवी–स्त्री० ఒకవిధమైన అరబీ, ఉర్దూ భాషల పద్యశైలి.
मसरफ–पु० ఉపయోగము.
मसरूफ–वि० కార్యలగ్నమైన.
मसल–स्त्री० कहावत; నానుడి; లోకోక్తి; ఉదాహరణము.
मसलन–वि० ఉదాహరణార్థము.
मसलना–वि० చేతితో రుద్దుతూ నొక్కుట; పిండి కలిపి సాగదీయుట
मसलहत–स्त्री० వెంటనే బోధపడని గుప్తమైన యుక్తి; బహిర్గతముకాని శుభహేతువు.
मसली–पु० లోకోక్తి; ఆలోచించదగిన విషయము
मसविदा–पु० दे० मसौदा.
मसहरी–स्त्री० मच्छरदानी; దోమతెర.
मसा–पु० పులిపిరికాయ; సూరిడికాయ.
मसान–पु० मरघट; శ్మశానము.
मसाना–पु० మూత్రాశయము.
मसाला–पु० మసాలా సామాను;పోపు సామగ్రి.
मसालेदार–वि० మసాలా కలిసిన.
मसि–स्त्री० సిరా; కాటుక.
मसिदानी–स्त्री० సిరాబుడ్డి;కాటుక భరిణి
मसियाना–अ०क्रि० పూర్తిగానిండుట.
मसीह, मसीहा–पु०ఏసుప్రభువు; భగవంతుని దూత.
मसूडा–पु० పళ్లచిగుళ్ళు.
मसूर–पु० मसुरी; ఒక విధమగు పప్పు ధాన్యము; కంది పప్పు వలెఎరుపుగా నుండు ఒక పప్పుదాన్యము.
मसूरा–स्त्री० మసూరపప్పుతో తయారైన వడియము.

मसूरिका; मसूरी–स्त्री॰ चेचक;మసూచకము; స్ఫోటకము.

मसूसना–अ॰क्रि॰ दे॰ मसोसना.

मसृण–वि॰ नरम; కోమలమైన.

मसोसना–अ॰क्रि॰లోలోపల రోదించుట; శోకించుట; దుఃఖముతో మెలితిరుగుట.

मसोसा–पु॰ మానసికమైన దుఃఖము.

मसौदा–पु॰ मसदिदा; చిత్తుప్రతి; ముసాయిదా.

मस्करा–पु॰ दे॰ मसखरा.

मस्त–वि॰ मत्त మత్తెక్కిన; మదించిన.

मस्तक–पु॰ माथा; శిరస్సు.

मस्तगी–स्त्री॰ ఒకవిధమగు శ్రేష్ఠమైన జిగురు.

मस्ताना–वि॰ दे॰ मस्त.

मस्ती–स्त्री॰ మత్తు; మదము.

मस्तूल–पु॰ తెరచాపకొయ్యలేక స్తంభము.

मस्सा–पु॰ दे॰ मसा.

महँ–अव्य॰ मे; లో.

महँगा–वि॰ ప్రియమైన; ఎక్కువవెలగల.

महँगाई–स्त्री॰ महँगी; महँगापन; ప్రియము.

महंत–पु॰సాధుసమాజములో ముఖ్యుడు; वि॰ శ్రేష్ఠమైన.

महक–स्त्री గంధము; వాసన; పరిమళము.

महकना–अ॰क्रि॰ పరిమళించుట;గుబాళించుట.

महकमा–पु॰ విభాగము; కార్యాలయ విభాగము.

महज–वि॰ सिर्फ ;కేవలము.

महज कैद–स्त्री॰ పరిశ్రమ చేయని ఖైదు; సాదాఖైదు.

महजर–पु॰ మహజరు; వినతి పత్రము.

महत्; महत–वि॰ మహానమైన; సర్వశ్రేష్ఠమైన.

महताब–स्त्री॰ వెన్నెల; पु॰ చంద్రుడు.

महताबी–स्त्री॰ మతాబు (దీపావళి).

महतारी–स्त्री॰ మాత; తల్లి.

महति;महती–स्त्री॰ నారదునివీణ; మహిమ; మహత్త్వము.

महतो–पु॰ मुखिया ;గ్రామపెద్ద; నీరు మోయుజాతివాడు.

महत्तर–वि॰ రెండు పదార్థములలో మెరుగైన; శ్రేష్ఠమైన.

महदूद–वि॰ सीमित; పరిమితమైన.

महफिल–स्त्री॰ సభ; ఉత్సవము; సంగీత, నాట్య రంగశాల.

महफूज–वि॰ సురక్షితమైన.

महबूब–पु॰ ప్రియుడు; ప్రేమించబడినవాడు; ప్రేమపాత్రుడు.

महबूबा–स्त्री॰ ప్రియురాలు; ప్రేమపాత్రి.
महबूबी–स्त्री॰ मुहब्बत; ప్రేమ.
महमहा–वि॰ సుగంధితమైన.
महमहाना–अ॰क्रि॰ గుబాళించుట; ఘుమఘుమలాడుట.
महरम–पु॰ అంతరంగమిత్రుడు;రహస్య మెరిగినవాడు;మహమ్మదీయు లందు పిల్లనివ్వదగని దగ్గరబంధువు
महरा–पु॰ నాయకుడు; కావటివాడు; పల్లకీలేక నీళ్ళు మోయువాడు.
महराब–स्त्री॰ दे॰ मेहराब.
महरि–स्त्री॰ మహిళ(ఆదరసూచకము).
महरी–स्त्री॰ कहारिन; దాసి.
महरूम–पु॰ లభించని; వేరు చేయబడిన లేకుండ చేయబడిన.
महल–पुं॰ ప్రాసాదము; పెద్దభవనము.
महलसरा–स्त्री॰ అంతఃపురము
महल्ला–पु॰ పెద్దఊరులోని ఒకపేట.
महसिल–पुं॰ శిస్తువసూలుచేయువాడు
महसूल–पुं॰ శిస్తు; పన్ను; బాడుగ
महसूस–वि॰ అనుభూతమైన;అనుభవమైన.
महसू सकरना–स॰क्रि॰ అనుభవించుట; జ్ఞానముపొందుట.
महाडत–पु॰ दे॰महावत.
महाडर–पु॰ दे॰ महावर.
महाजन–पु॰ శ్రేష్ఠపురుషుడు;ధనవంతుడు; వడ్డీవ్యాపారి.
महाजनी–स्त्री॰ వడ్డీవ్యాపారము;ఖాతా పుస్తకములలో లెక్కలువ్రాయుటకు ఉపయోగపడు ఒక లిపి.
महानिद्रा–स्त्री॰ మృత్యువు.
महामाई–स्त्री॰ దుర్గాదేవి; కాళికాదేవి.
महामारी–स्त्री॰ విపరీతముగా జనసంఖ్యను హతమార్చు ఒకవిధమగు అంటువ్యాధి.
महावट–पु॰ మాఘమాసములోకురియు వర్షము; పెద్ద మర్రిచెట్టు.
महावत–स्त्री॰ మావటివాడు.
महावर–पु॰ పారాణి.
महावीर–पुं॰ హనుమంతుడు.
महिष–पु॰ దున్న; దున్నపోతు.
महिषी–स्त्री॰ గేదె; పట్టమహిషి
मही–स्त्री॰ పృథ్వి; భూమి; మట్టి; మజ్జిగ
महीधर–पु॰ పర్వతము; శేషనాగము.
महीन–वि॰ సన్నని; పల్చని.
महीना–पु॰ నెల; మాసము; స్త్రీలమాసిక ధర్మము; రజోధర్మము.
महीप;महीपति–पु॰ రాజు
महुआ–पुं॰ ఇప్పచెట్టు.

महेन्द्री–स्त्री॰ ఇంద్రునిభార్య-శచీదేవి.
महेरा–पुं॰ఒకవిధమైన పక్వానము; మజ్జిగ
महोदधि–पुं॰ సముద్రము.
महोदय–पुं॰ మహాశయుడు;మహాను
భావుడు.
माँ–स्त्री॰ మాత; తల్లి.
माँग–स्त्री॰ అడుగుడు; యాచన;ఆవ
శ్యకత; పాపిడి.
माँगना–स॰क्रि॰అడుగుట; యాచించుట;
కోరుట.
माँछ–पुं॰ मछली ;చేప.
माँजना–स॰क्रि॰ తోముట; శుభ్రపరచుట
माँजा–पुं॰ చేపలకు మత్తు కలిగించు
తొలకరివాన.
माँझ–स्त्री॰ भीतर; లోపల; पुं॰ తేడా;
అంతరము.
माँझा–पुं॰ నదిలోని లంక.
माँझिल–क्रि॰वि॰ మధ్యన; మధ్యకు
సంబంధించినదిగా; మధ్యనున్న.
माँझी–पुं॰ పల్లెమనిషి; పడవనడుపువాడు
లేక తోయువాడు.
माँड–पुं॰ గంజి.
माँडना–स॰क्रि॰మర్దించుట; పిండిబాగుగ
కలిపి సాగదీయుట; మెదుపుట;
కాళ్ళతో తొక్కి నునుపుట.

मांडलिक–पुं॰మండలమునకు అధి
చిన్న సామంతరాజు.
माँडव–पुं॰ వివాహమండపము.
माँडी–स्त्री॰ माँड ;గంజి.
माँत–वि॰ మత్తెక్కిన; పిచ్చెక్కిన.
माँतना–अ॰क्रि॰ మదించుట; పిచ్చెక
माँद–वि॰ కళావిహీనమైన; విషాదమ
ఓడిన; स्त्री॰ అడవి మృగముల
సొరంగము; గుహ.
माँदगी–स्त्री॰ రోగము; జబ్బు.
माँदा–वि॰అలసియున్న; మిగిలి ఉన్న
माँपना–अ॰क्रि॰ పూర్తిగా నిషాలో
मासल–वि॰ అంగప్రత్యంగములు
డలు తిరిగి ఉన్న; పుష్టిగానున్న
मा;माई–स्त्री॰ చిన్నపూరీని అర్పించి
హసమయమున చేయుమాతృ
కుమార్తె; బాలిక; తల్లి.
माइका–पुं॰ दे॰ मायका.
माई–स्त्री॰ జనని; తల్లి.
माईका लाल–यौ॰ ఉదారహృదయ
వీరుడు; శూరుడు.
माकूल–वि॰ ఉచితమైన;సమంజస
యోగ్యమైన; శ్రేష్ఠమైన.
माखन–पुं॰ दे॰ मक्खन.
माखना–अ॰क्रि॰ చిరాకు పడుట;
గించుట.

माखी–स्त्री॰ मक्खी; ఈగ.

माजरा–पु॰ సంగతి; వృత్తాంతము;సమాచారము.

माजी–वि॰ భూతపూర్వపు; ఇంతకు పూర్వపు; మాజీ; వెనుకటి.

माजूर–वि॰ అభ్యంతరముగల;అసమర్థమైన; వివశమైన.

माजून–स्त्री॰ ఔషధమువలె గుణమిచ్చు ఒక లేహ్యము.

माटी–स्त्री॰ మట్టి; ధూళి.

मातंग–पु॰ ఏనుగు; చండాలుడు.

मात–स्त्री॰ ఓటమి; అపజయము;वि॰ పరాజితమైన; మత్తెక్కిన.

मात करना–स॰क्रि॰ ఓడించుట.

मातदिल–वि॰ సమశీతోష్ణమైన.

मातबर–वि॰ నమ్మకమైన; విశ్వసించదగిన.

मातम–पु॰ మరణశోకము.

मातमपुर्सी–स्त्री॰ చనిపోయినవానిసంబంధీకులను ఓదార్చుట.

मातमी–वि॰ శోకసూచకమైన.

मातहत–वि॰ అధీనస్తుడు; అధీనమున పనిచేయు.

माता–स्त्री॰ माँ; జనని.

मातामह–पु॰ नाना; తల్లితండ్రి-తాత.

मातुल–पु॰ మేనమామ.

मातृक–स्त्री॰ తల్లిసంబంధమైన.

मातृका–स्त्री॰ దాది; తల్లి.

मात्रा–स्त्री॰ పరిమాణము; మోతాదు.

मात्सर्य–पु॰ डाह; ఈర్ష్య.

माथा–पु॰ మస్తకము; తల.

माथा ठनकना–पु॰ రాబోవు విపత్తు ముందుగానే పొడచూపుట;

माथेमानना–पु॰ ఆదరపూర్వకముగా స్వీకరించుట.

मादक–वि॰ మత్తుకలిగించు;మత్తు కలిగిన.

मादर–स्त्री माँ; తల్లి.

मादर जाद–वि॰ జన్మసంబంధమైన; సహోదరమగు; దిగంబరమైన.

मादरी–वि॰ తల్లికి సంబంధించిన.

मादरीजबान–स्त्री॰ మాతృభాష.

मादा–स्त्री॰ స్త్రీజాతికి చెందినప్రాణి.

माद्दा–पु॰ యోగ్యత; సామర్థ్యము; చీము.

माधुरी–स्त्री॰ माधुर्य;తియ్యదనము; శోభ

माध्यम–वि॰ మధ్యకు సంబంధించిన; విద్యగడుపుటకు సాధనముగాఉపయోగపడు భాష; సాధనము.

माध्वी–स्त्री॰ మద్యము; సారాయి.

मान–पु॰ గౌరవము; అభిమానము; పరిమాణము; కొలత; కొలదండము; సామర్థ్యము; **मान रखना**–पु॰గౌరవించుట.

मानचित्र–पुं॰ నకశా; పటము.
मानता–स्त्री॰ విన్నపము.
मानदंड–पुं॰ కొలదండము; కొలతబద్ద
मानना–अ॰क्रि॰ అంగీకరించుట;కర్త వ్యము నిర్వర్తించుట; స్వీకరించుట.
माननीय–वि॰ గౌరవింపదగిన.
मानमनौती–स्त्री॰ విన్నపము; మొక్కు బడి; అలక.
मानस–पुं॰ మనస్సు; హృదయము; మనిషి; మాన సరోవరము.
मानसपुत्र–पुं॰ ఇచ్చాపుత్రుడు.
मानहानि–स्त्री॰ అప్రతిష్ఠ; అవమానము
मानहुँ–अव्य॰ दे॰ मानो.
माना–वि॰ కొలపాత్ర; स॰क्रि॰ కొలుచుట; తూచుట.
मानिंद–वि॰ సమానమైన; సాటిఅయిన
मानिक–पुं॰ ఎరుపు; రత్నము; మణి; పద్మరాగము.
मानिवी–वि॰ అభిమానవతి; అలిగిన స్త్రీ
मानी–वि॰ అహంకారి;అహంభావి; स्त्री॰ అర్థము; ఆశయము.
माने–पुं॰ అర్థము;ఆశయము.
मानो–अव्य॰ వలె; అనునట్లు; ఇలా ఉన్నదా అన్నట్లు.
मान्य–वि॰ పూజ్యమగు; పూజనీయమైన; ఆదరణీయమైన.
मान्यता–स्त्री॰ ప్రామాణికత; స్వీకృతి; ఆదర్శము.
माप–स्त्री॰ కొలత; మానదండము;కొల పాత్ర.
मापक–पुं॰ కొలమానము; కొలపాత్ర; కొలుచువాడు.
मापना–स॰क्रि॰ కొలుచుట; తూచుట.
माफ–वि॰ క్షమింపబడిన.
माफकत–स्त्री॰ అనుకూలత; కలయిక; మైత్రి.
माफिक–वि॰ అనుకూలమైన;అను సారము; తగిన.
माफी–स्त्री॰క్షమ; క్షమార్పణ; ప్రభుత్వము ద్వారాపన్ను రద్దుఅయిన భూమి.
माफीदार–वि॰ ప్రభుత్వము ద్వారాభూమి శిస్తు రద్దు అయిన భూకామందు.
मामता–स्त्री॰ दे॰ ममता.
मामला–पुं॰ వివాదాస్పద విషయము; వ్యాజ్యము; వ్యవహారము.
मामा–पुं॰ మేనమామ स्त्री॰ తల్లి; దాసి.
मामी–स्त्री॰ తనతప్పు మీదధ్యాసఉంచక పోవుట; తన తప్పును ఒప్పుకొనక పోవుట.

मामूर–वि॰ నిండియున్న; నియోగింపబడి ఉన్న.

मामूल–पु॰ రీతి; రివాజు.

मामूली–वि॰ సాధారణమైన;నియమిత మైన.

मायका–स्त्री॰ పుట్టిల్లు.

मायल–वि॰ వంగిన; మిశ్రమమైన; మొగ్గిన.

मायापात्र–वि॰ ధనవంతుడు.

मायूब–वि॰ దోషభూయిష్టమైన;దౌష్ట్యము గల.

मायूस–वि॰ నిరాశ చెందిన;హతోత్సాహ మైన.

मायूसी–स्त्री॰ నిరాశ; నైరాశ్యము.

मार–पुं॰ కామదేవుడు; విషము; ఉమ్మెత్త స్त्री॰ దెబ్బ; ఆఘాతము.

मारक–वि॰ సంహరించు; చంపువాడు

मारका–पु॰ చిహ్నము; మహత్వపూర్ణ మైన ఘటన లేక విషయము.

मारकाट–स्त्री॰ యుద్ధము; కొట్లాట.

मारना–स॰क्रि॰ వధించుట;చంపుట; కొట్టుట.

मारपीट–स्त्री॰ दगा फसाद; కొట్లాట.

मारपेच–पुं॰ ధూర్తత; ఉద్దండత; దగా.

मारफत–अव्य॰ ద్వారా.

मारा–वि॰ చంపబడిన; నిహితమైన.

मारा मारा फिरना–मु॰ బహు దీనముగా ఇటూ అటూ తిరుగుట.

मारामार–क्रि॰वि॰ బహుశీఘ్రముగా; అతివేగముగా; स्त्री॰ అల్లకల్లోలము; దెబ్బలాట.

मारुत–पु॰ వాయువు; గాలి.

मारू–पु॰ యుద్ధభేరి; యుద్ధగేయము.

मारे–अव्य॰ వల్ల; కారణమున.

मार्का–पुं॰ दे॰ मारका.

मार्केका–वि॰ మహత్యముగల;మహత్వ పూర్ణమైన.

मार्ग–पुं॰ మార్గము; పథము.

मार्गी–पुं॰ బాటసారి; యాత్రికుడు.

मार्जन–पुं॰ **मार्जना**–स्त्री॰ శుభ్రత;క్షమా ర్పణ.

मार्जनी–स्त्री॰ झाड़ू; చీపురుకట్ట.

मार्जार–पु॰ बिल्ली; పిల్లి.

मार्जित–वि॰ శుభ్రము చేయబడిన;సం స్కరింపబడిన.

मार्तंड–पुं॰ సూర్యుడు.

मार्दव–पु॰ నిరహంకారము;సానుభూతి; మృదుత్వము.

मार्फत–अव्य॰ ద్వారా.

मार्मिक–वि॰ మార్మికమైన; గంభీరముగ ప్రభావితముచేయు.

मार्मिकता–स्त्री॰ మర్మము; సంవేదన శీలత.

माल–पु॰ సంపత్తి; సామగ్రి.

माल चीरना या मारना–पु॰ పరాయి సొత్తు అపహరించుట.

मालकियत–स्त्री॰ యాజమాన్యము.

मालखाना–पु॰ సామానులగది; గోదాము.

मालगाडी–स्त्री॰ సామాన్లు మాత్రం రవాణా చేయు రైలుబండి.

मालगुजार–पु॰ భూమి పన్నుచెల్లించు వాడు.

मालगुजारी–स्त्री॰ భూకామందునుంచి ప్రభుత్వము వసూలు చేయు భూమి పన్ను; భూమిపన్ను.

मालगोदाम–पु॰ సామానుల నిలవకొట్టు

मालदार–वि॰ ఆస్థిపరుడు; ధనసంపన్న మైన.

मालपूआ–पु॰ ఒకవిధమగు మిఠాయి; తీపిపూరి.

माला–स्त्री॰ పంక్తి; వరుస; పుష్పహారము.

माला फेरना–पु॰ జపము చేయుట.

मालामाल–वि॰ బహుసంపన్నమగు.

मालिक–पु॰ యజమాని; భర్త; అధిపతి; భగవంతుడు.

मालिका–स्त्री॰ పంక్తి; దండ; తోటమాలి.

मालिकाना–क्रि॰वि॰ యాజమాన్యము; స్వామిత్వము; యజమానివలె.

मालिनी–स्त्री॰ తోటమాలిని; తోటమాలి భార్య; ఒక పద్యవృత్తము.

मालियत–स्त्री॰ వెల; మూల్యము; సంపత్తి; విలువగల వస్తువు.

मालिया–पु॰ భూమిపన్ను; పన్ను.

मालिश–स्त्री॰ మర్దనము; మాలిషు.

माली–पु॰ తోటమాలి; वि॰ ఆర్థికమైన; ధనసంబంధమైన.

मालीदा–पु॰ दे॰ मलीदा.

मालूम–वि॰ తెలిసిన; పరిచితమైన.

मालूम होना–अ॰क्रि॰ తెలియుట.

माल्य–पु॰ పుష్పము; పుష్పమాల.

मावस–स्त्री॰ అమావాస్య.

मावा–स्त्री॰ గంజి; నిష్కర్షము; సారాంశము; పాలకోవ.

माशा–पु॰ ఎనిమిది గురివిందగింజలఎత్తు

माशूक–पु॰ ప్రేమపాత్రుడు; ప్రియుడు.

माशूका–स्त्री॰ ప్రేమపాత్రి; ప్రియురాలు.

माशूकाना–वि॰ ప్రియురాలివలె.

माशूकी–स्त्री॰ ప్రియత్వము; సౌందర్యము; ప్రేమ.

मासना–अ॰क्रि॰ కలియుట; स॰क्रि॰కలుపుట.
मासी–स्त्री॰ मौसी; తల్లి సోదరి.
मासूम–वि॰ ఏమీ తెలియని;అమాయకమైన.
माह–पु॰ మాఘమాసము; మాసము.
माह जबी–वि॰ చంద్రునివంటిముఖము గల.
माहताब–पु॰ చంద్రుడు; వెన్నెల.
माहर–वि॰ दे॰ माहिर.
माहरू–वि॰ दे॰ माहजबी.
माहवार–क्रि॰वि॰ ప్రతినెల.
माहवारी–वि॰ ప్రతినెలకు; ఋతుధర్మము.
माहिर–वि॰ జ్ఞాని; నిపుణమైన;ప్రతిభాశాలి.
माही–स्त्री॰ मछली; చేప.
माहुर–पु॰ जहर; విషము.
मिंडाई–स्त्री॰ పిండుట; పిండుటకిచ్చుకూలి.
मिचलाना–अ॰क्रि॰ వికారముపుట్టుట; డోకు వచ్చుట.
मिचली–स्त्री॰ వమనము; డోకు.
मिचौनी–स्त्री॰ दे॰ आँख मिचौनी.
मिजाज–पु॰స్వభావము; ధర్మము; స్వాభావికమగు మనస్సు.
मिजाज खराब होना–पु॰ ఆరోగ్యము చెడుట; మనస్సు కలతచెందుట.
मिजाज पुरसी–स्त्री॰ కుశల-క్షేమములు విచారించుట.
मिजाज बिगडना–पु॰ క్రోధము జనించుట.
मिजाज न मिलना–पु॰ అహంకారము వలన ఎవరితోనూ కలిసిమెలిసి ఉండక పోవుట.
मिजाजदार–वि॰ అభిమానముగల; అహంకారముగల.
मिजाजन–क्रि॰वि॰ స్వభావతః
मिटना–अ॰क्रि॰ నశించుట; తుడుచుకుపోవుట.
मिटाना–स॰क्रि॰ నాశనము చేయుట; వినష్టపరచుట; తుడిచివేయుట.
मिट्टी–स्त्री॰ మట్టి; నేల; భూమి.
मिट्टी का तेल–पु॰ కిరసనాయిలు.
मिट्टी के मोल–पु॰ కారుచౌక.
मिट्टी पलीद या बरबाद करना–पु॰ ధ్వంసముచేయుట.
मिट्ठू–पु॰ మధురభాషి; చిలుక वि॰ సహనము వహించువాడు;ప్రియము మాటాడువాడు.
मिट्ठा–वि॰ मीठा; తియ్యని.
मिट्ठी–स्त्री॰ చుంబనము; ముద్దు.
मिठबोला–पु॰ మధురభాషి; తియ్యని పలుకులు పలుకువాడు.
मिठलोना–पु॰ తియ్యతియ్యగాఉప్పఉప్పగానున్న వస్తువు; ఉప్పుతక్కువైన తినుబండారము.

मिठाई–स्त्री॰ మిఠాయి; తీపిదనము.

मिठास–स्त्री॰ మాధుర్యము; తీపిదనము.

मिताई–स्त्री॰ दे॰ मित्रता.

मिति–स्त्री॰ మతము; హద్దు; సీమ; కాల వ్యవధి.

मिती–स्त्री॰ తిథి; తేది.

मित्रता–स्त्री॰ మైత్రి; స్నేహము.

मिथुन–पु॰ దంపతులు; మైథునము; మిథునరాశి.

मिथ्या–वि॰ झूठा; అసత్యమైన.

मिथ्याहार–पु॰ ఆరోగ్యమునకు తగని ఆహారము.

मिनार–स्त्री॰ दे॰ मीनार.

मिनहा–वि॰ తగ్గించిన; మినహాయించిన.

मिन्नत–स्त्री॰ ప్రార్థన; నివేదన.

मिमियाना–अ॰क्रि॰ మేక లేకగొర్రె అరచుట; సంకోచముగా పలుకుట.

मियाँ–पु॰ యజమాని; భర్త; మహాశయుడు

मियाँमिट्ठू–पु॰ మధురభాషి; తియ్యని పలుకులు పలుకువాడు; చిలుక; మూర్ఖుడు.

(अपने मुँह) मियाँ मिट्ठू बनना–पु॰ తనకు తనే పొగుడుట.

मियाद–स्त्री॰ दे॰ मीयाद.

मियान–स्त्री॰ दे॰ म्यान.

मिरगी–स्त्री॰ అపస్మారరోగము; మూర్ఛల రోగము.

मिरचा–पु॰ ఎండుమిర్చి; మిరపకాయ.

मिरजई–स्त्री॰ ఒక విధమగు అంగరఖా-చొక్కా.

मिरजा–पु॰ ధనవంతుని పుత్రుడు; సర్దారుని కుమారుడు.

मिरियास–स्त्री॰ दे॰ मीरास.

मिर्च–स्त्री॰ మిరపకాయ; మిరియము.

मिलक–स्त्री॰ జాగీరు; జమిందారి.

मिलकी–पु॰ జమిందారు; భూస్వామి; वि॰ జమిందారుకుసంబంధించిన.

मिलन–पु॰ కలయిక; మిశ్రమము; కల్తీ

मिलनसार–वि॰ కలిసిమెలిసి సంచరించువాడు.

मिलना–अ॰क्रि॰ కలియుట; కలిసిపోవుట; అంటుకొనుట; లభించుట; దొరకుట

मिलान–पु॰ కలయిక; తులన; పోలిక.

मिलाना–स॰क्रि॰ కలుపుట; జోడించుట; పోల్చిచూచుట; పరిచయముకలుగ జేయుట.

मिलावट–स्त्री॰ కల్తీ; కలయిక.

मिलिंद–पु॰ భ్రమరము; తుమ్మెద.

मिलिक–स्त्री॰ జమీందారి; జాగీర్దారి

मिल्कियत–स्त्री॰ జమీందారి; జాగీరదారి; ఆస్తి.

मिल्लत–स्त्री॰ ఐకమత్యము; కలయిక

मिस्रण–पु॰ పలు వస్తువులను కలుపుట; కల్తీ; కూడిక.

मिश्रित–वि॰ కలిసియున్న; కలిపిన.

मिश्री–स्त्री॰ పటికబెల్లము; కలకండ. पु॰ మిశ్రదేశపు (ఈజిప్టు) నివాసి.

मिष–पु॰ మోసము; దగా; నెపము; వంక; ఈర్ష్య.

मिष्ट–वि॰ मिठास युक्त; తియ్యని.

मिष्टभाषी–पु॰ మధురభాషి.

मिस–पु॰ నెపము; వంక; వంచన.

मिसकीन–वि॰దీనమైన; నిస్సహాయమైన; పేద.

मिसकीनत–स्त्री॰ దైన్యము; పేదరికము.

मिसरा–पु॰ ఉర్దూలేక ఫారసీపద్యములోని ఒక చరణము.

मिसरी–स्त्री॰ పటికబెల్లము; మిశ్రదేశపు (ఈజిప్టు) నివాసి; మిశ్రదేశ భాష

मिसाल–स्त्री॰ నమూనా; ఉపమానము; ఉదాహరణము; లోకోక్తి.

मिसिल–वि॰ दे॰ मिस्ल; स्त्री॰ ఫైలు; ఏదేని వ్యాజ్యమునకు సంబంధించిన మొత్తము రికార్డు.

मिस्तर–पु॰ దిమ్మెస.

मिस्तरी–पु॰ హస్తకళాప్రవీణుడు; మేస్త్రీ

मिस्र–पु॰ ఈజిప్టుదేశము.

मिस्ल–वि॰ సమానమైన; తుల్యమైన.

मिस्सा–पु॰ పలువిధముల పప్పులు కలిపి విసరి తయారుచేసిన పిండి.

मिस्सी–स्त्री॰ సుహాసిను లుపయోగించు ఒక విధమగు దంతమంజనము.

मिहिर–पु॰ సూర్యుడు; చంద్రుడు; మేఘము; జిల్లేడు మొక్క.

मींगी–स्त्री॰ గింజలో ఉండు పప్పు; గుజ్జు

मींजना; मींडना–स॰क्रि॰ చేతులతో నొక్కుట; మర్దించుట.

मीआद–स्त्री॰నిశ్చితసమయము; వ్యవధి; గడువు.

मीआदी–वि॰ గడువుగల.

मीच–स्त्री॰ दे॰ मीचु.

मीचना–स॰क्रि॰ మూయుట (కన్నులు).

मीचु–स्त्री॰ మృత్యువు.

मीजान–स्त्री॰ जोड; కూడిక(గణితము).

मीठा–वि॰ తియ్యని; पु॰ మిఠాయి.

मीठा जहर–पु॰ బచ్చనాగ; విషపూరితమైన ఒక మూలిక.

मीठा तेल–पु॰ నువ్వులనూనె.

मीठा नींबू–पु॰ మాదీఫలము.

मीठी छुरी– पु॰ మిత్రునిగా నటిస్తూ శత్రువుగా వ్యవహరించువాడు; ద్రోహి

मीन–पु॰ मछली; చేప
मीनकेतन–पुं॰ కామదేవుడు.
मीना–पु॰ రాజపుత్రస్థానపు ఒక ప్రసిద్ధి చెందిన వీరజాతి; నీలవన్నె రత్నము; బంగారు; వెండి మొ॥వాటి మీద చేయు రంగురంగుల పనితనము; మద్యపానపాత్ర.
मीनाकारी–स्त्री॰ బంగారు; వెండి మీద రంగుల పనితనము.
मीनार–स्त्री॰ ఎత్తైన స్తంభము గోపురము
मीमासा–स्त्री॰ తర్కపూర్వంగా ఋజువు పరచిన విషయము; మీమాంస.
मीयाद–स्त्री॰ గడువు.
मीयादी–वि॰ గడువుగల.
मीर–पु సర్దారుడు; నాయకుడు;ప్రధానుడు.
मीर अदल–पु॰ ప్రధానన్యాయమూర్తి.
मीर बख्शी–पु॰ జీతములు పంపిణీ చేయు ప్రధాన ఉద్యోగి.
मीर बह–पु॰ ఓడలమీద అధికారి; నౌకాసేనాపతి; ఓడరేవులో పన్ను వసూలు చేయు అధికారి.
मीर मजलिस–पु॰ సభాధ్యక్షుడు.
मीरास–स्त्रीవంశపారంపర్యం ప్రాప్తించు ఆస్తి; మిరాశి; వారసత్వపు ఆస్తి.

मीरासी–वि॰ వారసత్వమునకు సంబంధించిన; మిరాశీసంబంధమైన; पु॰ సంగీత వాద్యములతో సహకరిస్తూ, హాస్యోక్తులు పలుకువారు.
मील–पु॰ మైలు.
मीलन–पु॰ మూయుట; సంకుచితమైన.
मीलित–वि॰ మూసిఉన్న; సంకుచితమైన; ముడుచుకొనిన.
मुँगरा–पु॰ దిమ్మెస; కొయ్యదిమ్మెస; కారపుబూంది.
मुँगौछी; मुँगौरी–स्त्री॰ పెసరవడియము
मुंड–पु॰ ముండనము; ఛేదించిన శిరస్సు; గుండు; वि॰ గొరిగిన.
मुंडन–पु॰ ముండనము; క్షురకర్మ;క్షవరము.
मुंडना–अ॰क्रि॰ గొరగబడుట; క్షవరమగుట; మోసబోవుట; దోపిడిఅగుట.
मुँडा–पु॰ క్షవరమైనవాడు; ఒకవిధమగు అసభ్యజాతి; ఒక విధమైన లిపి; కొమ్ములు ఉండవలసిన కాని కొమ్ములు లేని పశువు.
मुंडासा–पु॰ తలపాగ.
मुंडिया–पु॰ సన్యాసి(గుండు).
मुँडेर; मुँडेरा–पु॰ డాబా లేకమేడపైని పిట్టగోడ.

मुंतजीम-वि॰ ఏర్పాటుచేయువాడు.
मुंतजीर-वि॰ వేచియుండు;ఎదురు చూచు.
मुँदना- अ॰क्रि॰ మూతబడుట.
मुदरी-स्त्री॰ ఉంగరము.
मुशी-पु॰ వ్యాసములు వ్రాయువాడు; గ్రంథకర్త; గుమాస్తా; కాయస్థజాతీయుల బిరుదు.
मुसरिम-पु॰ ప్రబంధకర్త; ఫైళ్ళు వగైరా భద్రపరచు కార్యాలయపు లేక కచ్చేరి అధికారి.
मुंसिफ-पु॰ న్యాయమూర్తి; మునసబు.
मुंसिफी-स्त्री॰ మునసబుహోదా;న్యాయ తీర్పు ఇచ్చు పని.
मुँह-पु॰ నోరు.
मुँह आना-पु॰ నోటిలోపొక్కులు; బొబ్బలు వచ్చుట; ముఖమువాపు కూడ ఉండుట.
मुँह काला करना-पु॰ అప్రతిష్ఠపాలు చేయుట; వ్యభిచారముచేయుట.
मुँह खराब करना-पु॰కూడని మాటలు పలుకుట.
मुँह की खाना-पु॰ అవమానపరచుట.
मुँह चिढाना-पु॰ కోపముతెప్పించు విధముగా అసహ్యముగాఅనుకరించుట.
मुँह की छीनना-पु॰ ఇతరుడుచెప్పదలచుకున్న మాటలను తనముందుగా చెప్పుట.
मुँह दिखाई-पु॰ నవవధువు ముఖము చూచి కానుక లిచ్చు ఆచారము.
मुँह भरना-पु॰ లంచము ఇచ్చుట.
मुँह मे पानी भर आना-पु॰ నోరూరుట.
मुँह लगाना-पु॰ నెత్తికెక్కించుకొనుట; అతిగా చనువు ఇచ్చుట.
(अपना सा) मुँह लेकर चलना-पु॰ తన ముఖమువలె పెట్టుకొనివెళ్ళుట; దుఃఖిస్తూ వెళ్ళుట.
मुँहअखरी-वि॰ నోటిమాటగ; మాటగ.
मुँहकाला-पु॰ అప్రతిష్ట; అగౌరవము.
मुँहचोर-वि॰ ఎదుట పడుటకుసంకోచించు.
मुँहफट; मुँहजोर-वि॰ నోటికి వచ్చునట్లు మాట్లాడు.
मुँहबोला-वि॰ మాటవరసకి; వరసకి.
मुँहासा-पु॰ యవ్వనప్రారంభములో ముఖమున కనిపించు మొటిమలు.
मुअज्जन-पु॰ నమాజు చేయునపుడు పెద్దకూత వేయువాడు; పిలుపునిచ్చువాడు.

मुअत्तल–वि॰ ఉద్యోగమునుండికొంత కాలము వరకుతీసివేయబడినవాడు.
मुआफिक–वि॰ అనుకూలమైన;అను సారమైన.
मुआयना–पु॰ పర్యవేక్షణ.
मुआलिज–स्त्री॰ వైద్యుడు; చికిత్సకుడు.
मुआलिजा–स्त्री॰ చికిత్స; వైద్యము.
मुआवजा–पु॰ నష్టపరిహారము.
मुकटा–पु॰ ఒక విధమగు పట్టుధోవతి.
मुकद्दमा–पु॰ मुकदमा.
मुकद्दर–पु॰ అదృష్టము; ప్రారబ్ధము.
मुकद्दस–वि॰ పవిత్రమైన.
मुकदमा–पु॰ వ్యాజ్యము; దావా.
मुकदमेबाज–पु॰ వ్యాజ్యాలకోరు.
मुकरना–अ॰क्रि॰ అని అనలేదనుట; తిరస్కరించుట.
मुकर्रर–वि॰ నిశ్చితమైన; నియోగింప బడిన; क्रि॰वि॰మరల; రెండవ పర్యాయము.
मुकर्ररी–स्त्री॰ నియోగము; నియుక్తి.
मुकाबला–पु॰ ఎదురు బదురు; పోటీ; వ్యతిరేకము.
मुकाबिल–क्रि॰वि॰సమక్షమున; ఎదుట; पु॰ శత్రువు; వైరి.
मुकाम–पु॰ మకాము; విశ్రమించుప్రదేశము.
मुकियाना–स॰क्रि॰ పిడికిలితో గుద్దుట; మర్దించుట.
मुकिर–वि॰ అంగీకరించువాడు.
मुकीम–वि॰ మకాము చేయువాడు; మకాము చేసిఉన్న.
मुकुट–पु॰ ताज; కిరీటము.
मुकुता–पु॰ दे॰ मुक्ता.
मुकुर–पु॰ దర్పణము; అద్దము; మొగ్గ; బొగడ.
मुकुल–पु॰ कली; మొగ్గ.
मुकुलित–वि॰ మొగ్గలువేసిన;అర్థవికసితమైన.
मुक्का–पु॰ పిడికిలి; గుద్దు.
मुक्की–स्त्री॰ గుద్దుట; ముష్టియుద్ధము.
मुक्केबाजी–स्त्री॰ ముష్టియుద్ధము.
मुकेस;मुक्कैश–पु॰ बादला; జలతారు లేక జరీపని చేయబడిన వస్త్రము.
मुक्त–वि॰ముక్తిపొందిన; విడుదల అయిన
मुक्तकंठ–वि॰ నిస్సంకోచముగాపలుకు నట్టి; నిర్భయముగా మాట్లాడు.
मुक्तक–पु॰ పూర్వాపర పద్యములతో సంబంధించని పద్యము.
मुक्तहस्त–वि॰ అమితముగా దానము చేయు.
मुक्ता–स्त्री॰ मोती; ముత్యము.

मुक्ताफल–पुं॰ दे॰ मुक्ता.

मुक्ति–स्त्री॰ మోక్షము; ముక్తి.

मुख–पु॰ ముఖము; ఆననము ; वि॰ ప్రధానమైన; ముఖ్యమైన.

मुखडा–पु॰ चेहरा;ఆననము; ముఖము.

मुखतार–पुं॰చట్టరీత్యా ప్రతినిధి; ప్రతినిధి

मुखतार–ए–आम–पु॰ అన్నివిధముల పనులు చేయుటకు అధికారము పొందిన ప్రతినిధి.

मुखतार नामा–पु॰ అన్ని విధముల కార్యములు చక్కదిద్దుటకుప్రతినిధి; అధికారపత్రము.

मुखतारी–स्त्री॰ప్రతినిధత్వము; ఇతరుల తరపున కోర్టు వ్యాజ్యములలోచర్చిం చు ప్రతినిధత్వము.

मुखन्नस–वि॰ నపుంసకుడైన.

मुखबंध–पुं॰ గ్రంథముయొక్క ప్రస్తావన లేక భూమిక.

मुखबिर–पु॰ ప్రభుత్వము తరపునసాక్ష్య మిచ్చుఅపరాధి; గుప్తచారుడు.

मुखबिरी–स्त्री॰ సమాచారముఅందిం చుపని.

मुखर–वि॰ కటుభాషి; వాగుడువాడు.

मुखरित–वि॰ ప్రతిధ్వనించు.

मुखाग्र–वि॰ కంఠస్థమైన.

मुखातिब–वि॰ మాటాడువాడు; వినుటకై లేక మాటాడుటకై ఒకనివైపుతిరుగు వాడు; వక్త.

मुखालिफ–वि॰ విరుద్ధమైన; విరోధి.

मुखिया–पु॰ నాయకుడు; సర్దారు.

मुख्तलिफ–वि॰ భిన్నభిన్నమైన.

मुख्तसर–वि॰ సంక్షేపముగ; కొద్దిలో.

मुगदर–पु॰ గదమాదిరి కొయ్యతోడి; వ్యాయామ సాధనము; కరేళా.

मुगल–पुं॰ మంగోలుదేశపు నివాసి.

मुगलानी–स्त्री॰ ముగలస్త్రీ;దాసి; బట్టలు కుట్టునది.

मुगालता–पु॰ మోసము; దగా.

मुग्धम–वि॰ అస్పష్టముగా సంకేతరూప ముగా చెప్పినమాట.

मुचलका–पु॰ విశేషమైన ప్రతిజ్ఞాపత్రము; ప్రత్యేకమైన హామీ పత్రము.

मुछंदर–पुं॰ పెద్దమీసములుగలవాడు; కురూపి; మూర్ఖుడు.

मुजरा–पुं॰ జారీచేయబడినది; ముజ రాగా ఇచ్చిన సొమ్మును పూర్తి సొమ్ము నుండి తగ్గించుట; వేశ్యధన వంతుని ఎదుటకు వెళ్ళిఅభివాదన చేయుట; వేశ్యకూర్చొని(నాట్యము లేకుండా) సంగీతము పాడుట.

मुजरिम–वि॰ నిందితుడైన; నేరస్తుడైన.

मुजायका–पुं॰ హాని; నష్టము.

मुजारा–वि॰ సమానమైన; తుల్యమైన; पुं॰ రైతు.

मुजावर–पुं॰ సమాధివద్ద అర్పించినవి గ్రహించు ఫకీరు.

मुजाहिद–पुं॰ మతరక్షణ నిమిత్తము యుద్ధము చేయువాడు.

मुजाहिम–वि॰ పీడించువాడు;బాధించు వాడు.

मुजाहिमत–स्त्री॰కష్టము కలుగజేయుట; ఇబ్బంది కలిగించుట.

मुजिर–वि॰ హాని కలుగజేయు;నష్ట పరచు; చెడ్డ.

मुटकना–वि॰ఆకారములో చిన్నదైన ప్పటికి అందముగా నున్న.

मुटाई–स्त्री॰స్థూలత; పుష్టి; అహంకారము

मुटाना– अ॰क्रि॰ లావెక్కుట; అహంకారి యగుట.

मुटासा–वि॰ ధనార్జన చేసిన మీదట నిర్లక్ష్యపరుడైన; గర్విష్ఠియగు.

मुटिया–पुं॰ బరువులు మొయుకూలి.

मुट्ठा–स्त्री॰ గుప్పెడు గడ్డిపోచలు.

मुट्ठी–स्ती॰ ముష్టి; గుప్పెడు; పిడికిలి.

मुट्ठी में–पु॰ వశములో; ఆధీనము.

मुठभेड–स्त्री॰ ఢీకొనుట; పోరాటము; ఎదిరించుట.

मुठिका–स्त्री॰ గుద్దు; పిడికిలి.

मुठिया–स्त्री॰ ముష్ఠి; ఏదేని పనిముట్టుపి

मुडना–अ॰क्रि॰ వంగుట; మరియొకవై తిరుగుట; తిరిగివచ్చుట.

मुडाना;**मुडवाना**–स॰क्रि॰ క్షౌరము చేయించుట; తిప్పుట; తిప్పించుట

मुतअल्लिक–वि॰ సంబంధించిన;సం ద్ధమైన; क्रि॰वि॰ సంబంధించి;వి యములో.

मुतक्का–पु॰ స్తంభము; గోపురము.

मुतफन्नी–वि॰ ధూర్తుడు; దగాకోరు.

मुतफर्रिक–वि॰ పలువిధములైన; మం చెడు అన్ని కలిసి ఉన్న.

मुतबन्ना–पुं॰ దత్తపుత్రుడు.

मुतलक–क्रि॰वि॰ కొంచెముకూడా; వీసము కూడ; బొత్తిగా; పూర్తిగా.

मुतवक्का–वि॰ స్వర్గవాసి.
मुतवल्ली–पु॰ ఏదేని ధార్మిక సంస్థ ఆస్తికి సంరక్షకుడు.
मुतसद्दी–पु॰ లేఖకుడు; ప్రబంధకర్త; గుమాస్తా.
मुतसिरी–स्त्री॰ ముత్యాలహారము.
मुताबिक–क्रि॰वि॰ అనుసారము; वि॰ అనుకూలమైన.
मुतालबा–पु॰ న్యాయసంగతముగా పొందదగిన సొత్తు; శేషించిన సొమ్ము
मुताला–पु॰ చదువు; అధ్యయనము.
मुताह–पु॰ ముసల్మానులలో ఒక విధమగు తాత్కాలిక వివాహము.
मुद–पुं॰ ఆనందము; హర్షము.
मुदगर–पु॰ दे॰ मुगदर.
मुदर्रिस–पु॰ ఉపాధ్యాయుడు.
मुदा–अव्य॰ కాని; సారాంశమేమనగా; ఆశయ మేమన.
मुदाम–क्रि॰वि॰ ఎల్లప్పుడు; నిరంతరము
मुदामी–वि॰ అన్ని కాలములకుసంబంధించిన.
मुदित–वि॰ ఆనందముగల;సంతోషము గల.
मुदिर–पुं॰ మేఘము.
मुद्दआ–पु॰ ఉద్దేశ్యము; ఆశయము.
मुद्दई–पु॰ దావా చేయువాడు; వాది; శత్రువు; వైరి.
मुद्दत–स्त्री॰ చాలాకాలము; గడువు.
मुद्दती–वि॰ గడువుగల; నిశ్చితమైన అవధిగల.
मुद्दाअलेह;मुद्दालेह–पु॰ ప్రతివాది.
मुद्रक–पु॰ అచ్చువేయువాడు.
मुद्रा–स्त्री॰ ముఖాకృతి; రూపాయిమొ॥ నాణెము; ఉంగరము అచ్చుమొహరు
मुद्रिका–स्त्री॰ ఉంగరము; దర్భఉంగరము; పవిత్రి; రూపాయి నాణెము.
मुधा–क्रि॰वि॰ వ్యర్థముగా; వృధాగా; वि॰ వ్యర్థమైన; నిష్ప్రయోజనమైన.
मुनक्का–पु॰ ఎండు ద్రాక్షపండు.
मुनगा–पु॰ सहिजन; ములగ; మునగ.
मुनहसिर–वि॰ ఆధారపడిన; ఆశ్రితమైన
मुनादी–स्त्री॰ దండోరా; చాటింపు.
मुनाफा–पुं॰ नफा; లాభము.
मुनासिब–वि॰ తగిన; ఉచితమైన;యోగ్యమైన.
मुनासिबत–स्त्री॰ ఔచిత్యము;ఉపయుక్తమైన; సంబంధము.

मुनीब;मुनीम–पु० గుమాస్తా; లెక్కలు మొ॥ వ్రాయువాడు.
मुन्ना;मुन्नू–पु० పిల్లల ముద్దుపేరు.
मुफलिस–वि० गरीब; పేద.
मुफस्सल–वि० వివరణాత్మకమైన; విస్తృతమైన; పట్టణమునకు చుట్టు ప్రక్కల నుండు భూమి; గ్రామప్రాంతము.
मुफ्त–वि० నిశుల్కమైన; ఊరకవచ్చు; వెల ఇవ్వవలసిన అవసరములేని.
मुफ्तखोर–वि० ఇతరుల తిండి తిని సుఖపడువాడు; ఊరక వచ్చుదానిని అనుభవించువాడు.
मुफ्ती–पु० ముసల్మానుల ధర్మ శాస్త్రి; वि० ఊరకవచ్చిన.
मुबलिग–पु० ధనమునకు సంబంధించిన సంఖ్య; ధనరాశి.
मुबादला–पु० వినిమయము.
मुबारक–वि० శుభప్రదమైన;మంగళ కారకమైన.
मुबारकबाद–पु० అభినందన.
मुबारकबादी–स्त्री० दे० मुबारकबाद
मुबालगा–पु० అతిశయోక్తి; అత్యుక్తి.
मुबाह–वि० విధివిధానమైన;శాస్త్రసమ్మతమైన.
मुबाहिसा–पु० చర్చ; వాద-వివాదము.
मुबाही–वि० అభిమాని; ప్రతిష్ఠగల.
मुब्तला–वि० చిక్కుకొన్న; ఇరుక్కొన్న.
मुमकिन–वि० సంభవమైన; వీలైన.
मुमताज–वि० ఆదరణీయమైన;ప్రతిష్ఠాత్మకమైన.
मुमानियत–स्त्री० मनाही; నిషేధము.
मुमुक्षु–वि० ముక్తికాముకుడు.
मुमूर्षा–स्त्री० చావుకోరిక.
मुमूर्षु–वि० మరణాసన్నమైన.
मुम्तहन–पु० పరీక్షార్థి; పరీక్ష ఇచ్చువాడు.
मुम्तहिन–वि० పరీక్షకుడు.
मुयस्सर–वि० दे० मयस्सर.
मुरक–स्त्री० వంగు లేక సాగు లక్షణము
मुरकना–अ०क्रि० తటాలున వంగుట లేక సాగుట; చెణుకుట; తిరుగుట;వినష్టమగుట.
मुरकाना–स०क्रि० తిప్పుట; మెలి వేయుట; తిరిగి ఇచ్చుట; చెణుకునట్లు చేయుట; నాశము చేయుట.
मुरगा–पु० కోడిపుంజు.
मुरगाबी–स्त्री० ఒక విధమగు నీటిపిట్ట.
मुरछना;मुरछाना–अ०क्रि० మూర్ఛపోవుట
मुरज–पु० మృదంగము; మద్దెల.
मुरझना–अ०क्रि० दे० मुरझाना.

मुरझाई–स्त्री॰ మూర్ఛ.
मुरझाना–अ॰क्रि॰ముణుచుకొని పోవుట; వాడుట.
मुरदन–पु॰ చనిపోవుట.
मुरदा–पु॰ చనిపోయినప్రాణి; మృతుడు; वि॰ చనిపోయిన; వాడిపోయిన.
मुरदार–वि॰ చనిపోయిన.
मुरब्बा–पु॰ మురబ్బా.
मुरब्बी–पु॰ సంరక్షకుడు.
मुरलिका;मुरली–स्त्री॰ మురళి; వేణువు
मुरवी–स्त्री॰ వింటినారి.
मुरव्वत–स्त्री॰ दे॰ मुरौवत.
मुरशिद–पु॰ గురువు; మార్గదర్శకుడు; పూజ్యుడు.
मुराद–पु॰ అభిలాష.
मुरादी–वि॰ కోరికగల; అభిలాషగల.
मुराफा–पुं॰ దావా; అప్పీలు.
मुरीद–पु॰ శిష్యుడు; అనుయాయి.
मुरुआ–पुं॰ శీల(చీల) మండ.
मुरेठा–पुं॰ पगडी ;తలపాగ.
मुरौवत–स्त्री॰ मुरव्वत ;ముఖమాటము; సంకోచము.
मुर्ग–पु॰ दे॰ मुरगा.
मुर्गी–स्त्री॰ కోడిపెట్ట.
मुर्दनी–स्त्री॰ ముఖమున మృత్యు;లక్షణ ములు కనిపించుట; శవముతో స్మశా నమునకు వెళ్ళుట.
मुर्दा–पु॰ दे॰ मुरदा.
मुलकना–अ॰क्रि॰ పులకితమగుట; కళ్ళల్లో నవ్వుకనిపించుట.
मुलकी–वि॰ దేశీయమైన; స్వదేశీ;శాసన వ్యవస్థా సంబంధమైన.
मुलजिम–वि॰ నేరారోపితమైన; నేరా రోపణ జరిగిన.
मुलतवी–वि॰ వాయిదా వేయబడిన.
मुलम्मा–पु॰ వెండిలేక బంగారు పూత కళాయి; పై తళుకు బెళుకు.
मुलाकात–स्त्री॰ కలయిక; సందర్శనము:
मुलाकाती–वि॰ కలియువాడు;పరిచి తమైన.
मुलाजिम–पु॰ నౌకరు; సేవకుడు.
मुलाजिमत–स्त्री॰ నౌకరి; సేవ; పని.
मुलायम–वि॰ మెత్తని; మృదువైన;సున్ని తమగు.
मुलायमत–स्त्री॰ మెత్తదనము;మృదు త్వము; నాజూకుతనము.
मुलाहजा–पु॰ తనిఖీ; సంకోచము; తగ్గింపు మినహాయంపు.
मुलेठी–स्त्री॰ ఔషధమునకు ఉపకరించు గురువిందవేరు.
मुल्क–पु॰ దేశము; ప్రాంతము.

मुल्की–वि॰ దేశమునకు సంబంధించిన
मुल्ला–पु॰ గొప్పపండితుడు;ఉపాధ్యాయుడు.
मुवक्किल–पु॰ వకీలును నియోగించు దావాదారుడు.
मुवना–अ॰क्रि॰ मरना; చనిపోవుట.
मुशायरा–पु॰ కవి సమ్మేళనము.
मुशाहरा–पु॰ జీతనము; నెలవారీజీతము.
मुश्क–पु॰ కస్తూరి.
मुश्किल–वि॰ కఠినమైన; स्त्री॰ కాఠిన్యము; విపత్తు.
मुश्कें–स्त्री॰ బాహువులు.
मुश्कें कसना या बाँधना–पु॰ నేరస్తుని చేతులు వెనుకకు విరిచి కట్టుట.
मुश्त–स्त्री॰ బిగించిన పిడికిలి.
एक मुश्त–यौ॰ ఒకే పర్యాయము.
मुश्की–वि॰ కస్తూరి వన్నెగల; నల్లని.
मुश्तबहा–वि॰ అనుమానించబడిన; సందిగ్ధమైన.
मुष्टि–स्त्री॰ పిడికిలి; గుద్దు; గుప్పిడి.
मुष्टिक–पु॰ గుద్దు; బెత్తెడు; గుప్పిడి.
मुष्टियुद्ध–पु॰ घूँसेबाजी; గుద్దుల పోరాటము.
मुस्कराना–अ॰क्रि॰ చిరునవ్వునవ్వుట.
मुस्कराहट–स्त्री॰ మందహాసము;మృదుహాసము.
मुसकान–स्त्री॰ दे॰ मुस्कराहट
मुसकाना–अ॰क्रि॰ दे॰ मुस्कराना.
मुसना–अ॰क्रि॰ దొంగిలించుట(డబ్బు).
मुसन्ना–पु॰ నకలు; అసలు రశీదు నకలు.
मुसम्मात–वि॰ (स्त्री॰)నామధారిణి; ఈ శబ్దమును స్త్రీల పేరు ముందు వాడుదురు.
मुसलधार–वि॰ दे॰ मूसलधार.
मुसल्लम–वि॰అఖండమైన; సంపూర్ణమైన
मुसव्विर–पु॰ చిత్రకారుడు.
मुसव्विरी–स्त्री॰ చిత్రకారిణి.
मुसहर–पु॰ అడవి ఆకులు; విస్తళ్ళు; మూలికలు మొ॥ అమ్మి జీవించు ఒక అడవిజాతి.
मुसाफिर–पु॰ యాత్రికుడు; బాటసారి.
मुसाफिरखाना–पु॰ ధర్మశాల; సత్రవు.
मुसाफिरत;मुसाफिरी–स्त्री॰ యాత్ర; పర్యటన.
मुसाबात–स्त्री॰సమానత్వము; నిత్యమూ ఉండు సామాన్య విషయములు; నిర్లక్ష్యము; నిశ్చింతత.
मुसाबी–वि॰ సమానమైన; తుల్యమైన.
मुसाहब–पु॰ ధనవంతులు, రాజు మొ॥ వారి సహవాసులు.
मुसीबत–स्त्री॰ విపత్తు; సంకటము.

मुसौवर–पु॰ दे॰ मुसव्विर.

मुस्की;–स्त्री॰ दे॰ मुसकराहट

मुस्टंडा–वि॰ పుష్టిగానున్న; రౌడి.

मुस्तअफी–वि॰ రాజీనామా చేయువాడు; రాజీనామా ఇచ్చినవాడు.

मुस्तकिल–वि॰ దృఢమైన;దృఢముగా నున్న.

मुस्तफा–वि॰ శుభ్రపరచిన; మానవ దుర్గుణాలు ఏమీ లేని.

मुस्तहक–वि॰ అధికారము పొందిన; హక్కుగల; అధికారి.

मुस्तैद–वि॰ తయారైన; సన్నద్ధమైన; జిత్తులమారి.

मुस्तैदी–स्त्री॰ సన్నద్ధత.

मुहकम–वि॰ దృఢమైన; ప్రబలమైన.

मुहकमा–पु॰ విభాగము.

मुहताज–वि॰ పేద; లోటు గలవాడు; దేవిరించువాడు.

मुहब्बत–स्त्री॰ ప్రేమ; మైత్రి; స్నేహము

मुहर–स्त्री॰ दे॰ मोहर.

मुहरा–पु॰ ఎదుటి భాగము; చదరంగము లోని పావు; లక్ష్యము.

मुहर्रम–पु॰ ముహర్రము పండుగ;ముస ల్మానుల పంచాంగము ప్రకారము మొదటి నెల; శోకము.

मुहर्रमी–वि॰ ముహర్రము పండు సంబంధించిన; శోక సూచన.

मुहर्रिर–पु॰ मुशी; లేఖలు, లెక్క వ్రాయు గుమాస్తా.

मुहल्ला–पु॰ दे॰ महल्ला या मो

मुहसिन–वि॰ ఉపకారి.

मुहसिल–वि॰ ప్రభుత్వపు పన్నుల వసూలు చేయువాడు.

मुहाफिज–वि॰రక్షించువాడు; సంర

मुहाफिजखाना–पु॰ రికార్డుల గది

मुहाल–वि॰ దుస్సాధ్యమైన; దుష్క అసంభవమైన; కఠినమైన.

मुहावरा–पु॰ నానుడి; జాతీయవ

मुहासिन–पु॰ గణితజ్ఞుడు.

मुहासिबा–पु॰ లెక్క; విచారణ.

मुहासिरा–पु॰ నాలుగువైపులనుండి డించుట.

मुहासिल–पु॰ రాబడి, లాభము.

मुहिम–स्त्री॰ కఠినమైన; పెద్దపని; యుద్ధము; ఆక్రమణ .

मुहीब–वि॰ భయంకరమైన.

मुहैया–वि॰ సిద్ధముగానున్న; సన్న హాజరుగానున్న.

मुहुः–अव्य॰ మాటిమాటికి.

मुह्यमान–वि॰ మూర్ఛపోయిన.

मूँग–स्त्री॰ పైసలు.

मूँगफली–स्त्री॰ వేరుశనగకాయ.

मूँगा–पुं॰ मुखराज; పగడము.
मूँगिया–वि॰ పెసరవన్నెగల; ఆకుపచ్చని
मूँछ–स्त्री॰ మీసము.
मूँछ उखाडना–मु॰ గీర అణచుట.
मूँछो पर ताब देना–मु॰ మీసములు మెలి వేయుట ; అభిమాన పౌరుషములుప్రదర్శించుట.
मूँज–स्त्री॰ రెల్లుగడ్డి.
मूँडन–पुं॰ చూడాకరణ సంస్కారము; పుట్టువెంట్రుకలు తీయు సంస్కారము
मूँडना–स॰क्रि॰క్షవరము చేయుట; బురిడీ కొట్టి సొత్తు అపహరించుట; శిష్యుని గా చేసికొనుట.
मूँडी–स्त्री॰ తల; సిరము.
मूँदना–स॰क्रि॰ మూయుట; కప్పుట; మూసివేయుట.
मूक–वि॰ మూగ; వివశమైన.
मूका–पुं॰ గవాక్షము; కిటికి.
मूजिब–वि॰కొత్తవస్తువును కనిపెట్టువాడు
मूजिब–पुं॰ కారణము.
मूजी–पुं॰ పీడించువాడు; దుష్టుడు.
मूठ–स्त्री॰ పిడి; పిడికిలి; పిడికెడు.
मूठ चलाना या मारना–मु॰ గారడీ చేయుట.
मूठना–अ॰क्रि॰ వినష్టమగుట.
मूठी–स्त्री॰ दे॰ मूठ.
मूतना–अ॰क्रि॰ మూత్రవిసర్జన చేయుట; ఉచ్చపోయుట.
मूनिस–पुं॰ మిత్రుడు సహాయకుడు, స్నేహితుడు.
मू–पुं॰ बाल; వెంట్రుక.
मू-ब-मू–क्रि॰वि॰ సరిగా ఉన్నది ఉన్నట్లు అచ్చముగా.
मूरत–स्त्री॰ మూర్తి.
मूरि;मूरी–स्त्री॰ వేరు; మూలిక.
मूर्त–वि॰ సాకారమైన.
मूर्द्ध–पुं॰ సిరము; తల.
मूल–पुं॰ వేరు; మూలము; ఆది;ఆరంభము
मूली–स्त्री॰ ముల్లంగి; వేరు; మూలిక.
मूली गाजर समझना–पुं॰ తుచ్ఛమని తలచుట, తుచ్ఛునిగా తలచుట.
मूष;मूषक;मूस–पुं॰ चूहा ;ఎలుక.
मूसदानी–स्त्री॰ ఎలుకల బోను.
मूसना–स॰क्रि॰దొంగిలించి తీసుకుపోవుట
मूसर;मूसल–पुं॰ ముసలము; రోకలి.
मूसलचंद–पुंపుష్టిగా ఉండి కూడ పనీ పాటు చెయ్యనివాడు.
मूसला–पुं॰ కూకటి వేరు; పేద్ద వేరు.
मूसलधार वृष्टि–स्त्री॰ కుండపోత వర్షము
मूसा–पुं॰ चूहा ;ఎలుక.
मृग–पुं॰ మృగము; లేడి.

मृगचम–पुं० లేడి చర్మము.
मृगछाला–पु० दे० मृगचर्म.
मृगजल–पु० ఎండమావి తరంగాలు.
मृगतृषा;मृगतृष्णा–स्त्री० ఎండమావి.
मृगमद–पु० కస్తూరి.
मृगमरीचिका–स्त्री० दे० मृगतृष्णा.
मृगमेय–पु० दे० मृगमद.
मृगया–पु० शिकार; వేట.
मृगलाछन–पु० मृगाक; చంద్రుడు.
मृणाल–पु० తామరతూడు; తామర పువ్వుకాడ.
मृतक–पु० చనిపోయిన ప్రాణి; శవము.
मृताशौच–पु० మైల.
मृत्तिका–स्त्री० मिट्टी; మట్టి.
मृदुल–वि० కోమలమైన; మృదువైన.
मृनाल–पुं० మృణాలము.
मृषा–वि० అసత్యము; అబద్ధము.
मृष्ट–वि० శోధించిన.
मेंड–स्त्री० मेड; చేనుగట్టు.
मेख–स्त्री० మేకు; గసిక.
मेखला–स्त्री० మండలము; వడ్డాణము
मेघराज–पु० ఇంద్రుడు.
मेचक–पु० పొగ; మేఘము; విఎనల్లని; చీకటి.
मेज–स्त्री० బల్ల.
मेजबान–पुं० ఆతిథ్యము ఇచ్చువాడు.
मेटना–स०क्रि० दे० मिटाना.
मेंड–स्त्री० చేనుగట్టు; హద్దు; గౌరవము
मेढक–पु० కప్ప.
मेढा–पु० గొర్రెపొట్టేలు.
मेथी–स्त्री० మెంతికూర (ఆకు).
मेथौरी–स्त्री० మెంతాకు కలిపిన వడియము.
मेदा–पुं० పొట్ట; स्त्री०ఒక ప్రసిద్ధమైన ఔషధము.
मेदिनी–स्त्री० పృథ్వి; భూమి.
मेदुर–वि० స్నిగ్ధమైన; చిక్కని; దట్టమైన
मेधा–स्त्री० స్మరణశక్తి.
मेधावी–वि० తెలివైన; మేధావి; ఆలోచనా పరుడు.
मेम–स्त्री० స్త్రీల గౌరవ సూచక శబ్దము
मेमना–पुं० గొర్రెపిల్ల.
मेमार–पु० భవననిర్మాత; తాపీపని మనిషి
मेल–पु० కలయిక; మైత్రి; స్నేహము, సాంగత్యము.
मेलना–स०क्रि० जोड़ना; కలుపుట.
मेला–पुं० ఉత్సవము; తిరనాళ్ళు.
मेवा–पुं० ద్రాక్ష, కిసిమిశ్, బాదం, అఖరోట్ మొదలగు ఎండుపళ్లు.
मेवास–पु० కోట; దుర్గము; ఇల్లు.
मेवासी–पु० ఇంటి యజమాని; కోటలో నుండువాడు; సురక్షితమైన ప్రదేశము.

मेष–पु॰ గొర్రె.
मेष करना–पु॰ వెనక్కిముందుకి గుంజా లాడుట; సంకోచించుట.
मैषवृषण–पु॰ ఇంద్రుడు.
मेहंदी–स्त्री॰ గోరింట; గోరింటాకు.
मेह–पु॰ మేఘము; వానజల్లు.
मेहतर–पु॰ भगी ; శ్రేష్ఠమైన వ్యక్తి.
मेहतरानी–स्त्री॰ పాకీ స్త్రీ.
मेहनत–पु॰ శ్రమ; ప్రయాస.
मेहनताना–पु॰ పని కూలి.
मेहनती–पु॰ కష్టించువాడు; శ్రమించువాడు
मेहमान–पु॰ అతిధి.
मेहमानदारी–स्त्री॰ ఆతిధ్యము; అతిధి సత్కారము.
मेहमानी–स्त्री॰ दे॰ मेहमानदारी.
मेहमानी करना–पु॰ చితకబాదుట; దండించుట (వ్యంగ్యము).
मेहर–स्त्री॰ దయ, కృప.
मेहरबान–वि॰ దయగల; కృపగల.
मेहरबानी–स्त्री॰ దయ; కృప.
मेहरा–पु॰ ఆడంగిరేకువాడు; నపుంస కుడు.
मेहराब–स्त्री॰ అర్ధచంద్రాకారములో నుండు కట్టడము; అర్చి.
मेहरारू:मेहरी–स्त्री॰ ఆడది; స్త్రీ; భార్య
मै–स्त्री॰ शराब; మద్యము.
मैका–पु॰ दे॰ मायका.
मैखाना–पु॰ మద్యము అమ్ముచోటు; మద్యము సేవించుచోటు.
मैथिली–स्त्री॰ సీతాదేవి; మిథిలాప్రదేశపు భాష.
मैथुन–पु॰ సంభోగము; రతిక్రీడ.
मैदा–पु॰ బహు మెత్తని పిండి; గోధుమ పిండి.
मैदान–पु॰ మైదానము; విస్తృతమైన ఖాళీ ప్రదేశము
मैदान मारना–पु॰ విజయము సాధించుట
मैना–पु॰ ఒక విధమగు నల్లని చిన్న పెంపుడు పిట్ట; చిలక మాదిరిగా మాటలు నేర్చు పిట్ట.
मैयत–स्त्री॰ మృత్యువు, చావు.
मैया–स्त्री॰ माँ;माता; తల్లి; అమ్మ.
मैल–स्त्री॰ మాలిన్యము; మురికి; దోషము; వికారము.
हाथ पैर की मैल–पु॰ తుచ్ఛమైన వస్తువు.
मैलखोरा–वि॰ మురికి త్వరగాకనిపించని రంగు గుడ్డ.
मैला–वि॰ మలినమైన; మురికైన.
मैलाकुचैला–पु॰ బహు మలినమైన; అతిగా మురికైన దుస్తులు ధరించిన.
मैलापन–पु॰ మాలిన్యము; మురికి.
मोछ–स्त्री॰ दे॰ मूँछ.
मोकल–वि॰ స్వచ్ఛందమైన; స్వతంత్ర మైన; ముక్తి పొందిన.

मोखा–पु॰ చిన్న కిటికి.
मेगरा–पु॰ మల్లెవంటి పువ్వు.
मोघ–वि॰ వ్యర్థమైన; వృథా యగు.
मोच–स्त्री॰ బెణుకు.
मोचना–स॰क्रि॰ వదులుట; విడుదల చేయుట; పడవేయుట; ప్రవహింప జేయుట.
मोची–पु॰ చెప్పులుకుట్టు జాతీయుడు; చర్మకారుడు.
मोजा–पु॰ जुर्राब; మేజోళ్ళు.
मोट–पु॰ బావి నుండి నీరు పైకి తోడు పెద్ద తోలుసంచి; మూట; మోపు.
मोटा–वि॰ లావైన; స్థూలమైన; అహంకారము గల; వికృతాకారము గల.
मोटा असामी–पु॰ ధనవంతుడు; భాగ్యవంతుడు.
मोटीबात–पु॰ సాధారణమైన విషయము
मोटाई–स्त्री॰ లావు; స్థూలత్వము;దళసరితనము.
मोटाई चढना–पु॰ అహంకారియగుట; గర్వించుట.
मोटिया–पु॰ దళసరిగుడ్డ; బరువులు మోయువాడు.
मोड–पु॰ మలుపు (దారి) వంపు.
मोडना–स॰क्रि॰త్రిప్పుట; త్రిప్పివేయుట; మతల్చుట.
(मुँह) मोडना–मु॰ ముఖము త్రిప్పుట; విముఖత్వమును వ్యక్తపరచుట.
मोतबर–वि॰ मातवर; నమ్మదగిన; విశ్వసనీయమైన.
मोताद–स्त्री॰ మోదాదు; మాత్ర.
मोतिया–पु॰ ఒక విధమైన మల్లె.
मोतियाबिद–पु॰ కంటిలోని పువ్వు (నేత్ర వ్యాధి).
मोती–पु॰ ముత్యము.
मोतीचूर–पु॰ సన్న బూందీతో చేసిన లడ్డు.
मोतीसिरी–स्त्री॰ ముత్యాలహారము.
मोथा–पु॰ తుంగ గడ్డి..
मोद–पु॰ ఆనందము; హర్షము, సుగంధము.
मोदक–पु॰ లడ్డు.
मोदी–पु॰ రొట్టెలపిండి, పప్పులు వగైరా లగు చిల్లర వస్తువులు అమ్మువ్యాపారి
मोदीखाना–पु॰ చిల్లరవస్తువులు ఉంచు గది.
मोना–स॰क्रि॰ తడుపుట; पु॰ గంప
मोम–पु॰ మైనము.
मोमजामा–पु॰ మైనపు పూత కలిగిన వస్త్రము.
मोमबत्ती–स्त्री॰ మైనపు వత్తి.
मोमिन–पु॰ ధర్మనిష్ఠుడగు మహమ్మదీయుడు; మహమ్మదీయ సాలీలలో ఒక తెగ.

मोयन–पुं० మెత్తగా నుండుటకు గాను మెదిపిన పిండిలో నెయ్యి పోసి కలుపుట.
मोर–पुं० నెమలి.
मोरचा–पु० తుప్పు; కోట రక్షణ నిమిత్తము నలువైపుల త్రవ్వబడు కందకము; ఆక్రమణ; దాడి.
मोरचा लेना–पु० యుద్ధము చేయుట.
मोरछल–पु० నెమలి పంఖములతో తయారైన చామరము.
मोरनी–स्त्री० ఆడనెమలి.
मोरपख–पुं० నెమలి పించము.
मोरी–स्त्री० पनाली; మురికి కాలవ.
मोल–पुं० दाम; ధర; వెల.
मोलचाल–स्त्री० ఎక్కువ మూల్యము; ఏదేని వస్తువు ధరపెంచి లేక తగ్గించి నిశ్చయించుట.
मोलतोल करना–स०क्रि० బేరమాడుట
मोलना–पु० दे० मौलाना.
मोष–पु० మోక్షము.
मोह–पु० భ్రాంతి; భ్రమ; మూర్ఛ.
मोहक–वि० మోహము కలుగచేయు.
मोहडा–पु० పాత్ర మూతి.
मोहतमिम–पु० వ్యవస్థాపకుడు; ప్రబంధ కర్త.
मोहताज–वि० मुहताज; లేనివాడు; కోరువాడు; కోరిక తీరనివాడు.
मोहन–पुं० మోహించువాడు.
मोहनभोग–पु० ఒక విధమగు హల్వా; ఒక విధమగు మామిడి
मोहनमाला–स्त्री० బంగారు పూసల కంఠహారము.
मोहर–स्त्री० ముహరు, ముద్ర; ఒక విధమగు నాణెము.
मोहर्रिर–पु० दे० मुहर्रिर.
मोहलत–स्त्री० వ్యవధి; గడువు; తీరిక సమయము.
मोहलिक–वि० వధించిచంపువాడు; ఘాతకుడు.
मोहल्ला–पुं० పట్టణములోని ఒక పేట.
मोहसिन–वि० ఉపకారము చేయు.
मोहार–पु० ద్వారము; దర్వాజ.
मौका–पुं० అదను; ఘటనాస్థలము.
मौकूफ–वि० ఆపబడిన; ఉద్యోగము నుంచి తొలగింప బడిన; ఆధారపడిన
मौक्तिक–वि० మౌక్తికము; ముత్యము; ముత్యపు సంబంధమైన.
मौखिक–वि० నోటికి సంబంధించిన; నోటిమాటగా చెప్పిన.

मौज–स्त्री॰తంగము; అల; ఉత్సాహము.
मौजा–पुं॰ గ్రామము; పల్లె.
मौजी–वि॰ ఇష్టంవచ్చినట్లు వ్యవహ రించు వాడు; సర్వదా ఆనందముతో నుండు
मौजूँ–वि॰ ఉపయుక్తమైన; ఉచితమైన; తగిన.
मौजूद–वि॰ హాజరుగానున్న, ప్రస్తుతము, తయారుగ.
मौजूदगी–स्त्री॰హాజరు; సమక్షమున ఉంచుట.
मौजूदा–वि॰ఈకాలపు; సన్నద్ధమై యున్న
मौत–स्त्री॰మృత్యువు; మరణము; చావు కాలము; విపత్తు.
मौर–पुं॰ శిరోమణి; శిరో భూషణము; చెట్టు పూత.
मौरना–स॰क्रि॰చెట్లు పూత పూయుట.
मौरुसी–वि॰పూర్వీకులకు సంబంధించిన; పితృ సంబంధమైన; పూర్వీకులు అర్జించిన (ఆస్తి).
मौलवी–पुं॰ అరబీ; ఫారసీ భాషలలో పారంగతమైన మహమ్మదీయుల ధర్మగురువు.
मौलसिरी–स्त्री॰ బొగడ చెట్టు.
मौला–पुं॰ స్నేహితుడు; సహాయకుడు; భగవంతుడు; యజమాని.
मौलाना–पुं॰ అరబీ; ఫారసీ భాషలలో మహా విద్వాంసుడు.
मौलिक–वि॰ మూలమునకు సంబంధించిన; అసలైన .
मौलूद–पुं॰ నవజాత శిశువు; మహమ్మద్ సాహెబు యొక్క జన్మ ఉత్సవము.
मौसम; मौसिम–पुं॰ ఋతువు; సరైన సమయము.
मौसिमी–वि॰ ఋతు సంబంధమైన.
मौसा–पुं॰ తల్లిసోదరి భర్త.
मौसी–स्त्री॰ తల్లి సోదరి.
मौसूफ–वि॰ పొగడబడిన; వర్ణింపబడిన; చెప్ప బడిన.
मौसेरा–वि॰ తల్లి సోదరికి సంబంధించిన.
म्यान–पुं॰ కత్తి, ఖడ్గపు ఒర.
म्लान–वि॰ మలినమైన; వాడిపోయిన.
म्लनि–स्त्री॰ మ్లానత.
म्लेच्छ–पुं॰ధర్మమును పాటించని మానవ జాతులు; वि॰ నీచుడు; పాపి.

य

यत्र–पुं॰ యంత్రము; మిషను.
यंत्रणा–स्त्री॰ యాతన; పీడనము.
यंत्र-मंत्र–पुं॰ గారడి; మంత్రతంత్రములు.
यंत्री–पुं॰తాంత్రికుడు; భజంత్రీలు.
यकता–वि॰ సాటిలేని.
यकसाँ–वि॰ సమానముగ; బరాబరుగ

यकबयक; यकायक–क्रि॰वि॰ ఒకే సారిగా; తటాలున; అకస్మాత్తుగా.
यकबारगी;एकबारगी–वि॰दे॰ यकायक
यकीन–पुं॰ విశ్వాసము; నమ్మకము.
यकीनन–क्रि॰वि॰తప్పకుండా; ఆవశ్యము
यकीनी–वि॰తప్పనిసరిగ; అసందిగ్ధమైన
यकृत–पुं॰ జీర్ణకోశము.
यक्ष्मा–पुं॰ క్షయరోగము.
यजमान–पुं॰ యజ్ఞము చేయువాడు; బ్రాహ్మణులకు దానమిచ్చువాడు.
यति–पुं॰ విరాగి; యోగి; సన్యాసి.
यतीम–पुं॰ అనాథుడు; దిక్కు మొక్కు లేనివాడు.
यत्किंचत–क्रि॰वि॰ కొంచముగా; కొద్దిగా.
यत्रतत्र–क्रि॰वि॰ అక్కడక్కడ ఇటూ అటూ
यथाक्रम–क्रि॰वि॰ క్రమానుసారము క్రమశః
यथायोग्य–अव्य॰ తగినట్లుగా; ఉపయుక్తముగా.
यथार्थ–अव्य॰ సరిగాఉండవలసినట్లుగా.
यथावत–अव्य॰ ఉన్నది ఉన్నట్లుగా; కావలసిన విధంగా; బాగుగా.
यथाशक्य–अव्य॰ సామర్థ్యాను సారముగా.
यथेच्छ–अव्य॰ ఇష్టము వచ్చినట్లు; ఇచ్ఛానుసారముగా.
यथोत्क–अव्य॰ చెప్పినట్లుగా.
यथोचित–वि॰ ఔచిత్యము గల, తగిన
यदाकदा–अव्य॰ कभी कभी; అప్పుడప్పుడు.
यदा–अव्य॰ ఎప్పుడైతే; ఎక్కడైతే.
यदि–अव्य॰ अगर; అయినచో.
यद्यपि–अव्य॰ अगरचे; అయినప్పటికి.
यदृच्छा–स्त्री॰ స్వేచ్ఛాచారము; ఆకస్మిక సంయోగము; సంఘటన.
यम–पुं॰ యమధర్మరాజు; నిగ్రహము; రెండు సంఖ్య.
यमज;यमल–पुं॰ కవలపిల్లల జోడు; అశ్వనీకుమారులు.
यमानुजा–स्त्री॰ యమునా నది.
यमालय–पुं॰ యమపురము.
यव–पुं॰ जौ; యవధాన్యము.
यवद्वीप–पुं॰ జావాద్వీపము.
यवन–पुं॰ గ్రీకుదేశవాసి; మహమ్మదీయుడు.
यवनिका–स्त्री॰ రంగశాల తెర.
यश–पुं॰ యశస్సు; కీర్తి.
यशमानना–पुं॰ కృతజ్ఞతతో నుండుట.
यष्टि–स्त्री॰ కర్ర, కట్టె కొమ్మ; రెమ్మ; గురివింద గింజ తీగవేరు (వైద్యమునకు ఉపకరించు).

यहाँ–क्रि॰वि॰ ఇక్కడ.
यही– अव्य॰ ఇదే; ఇతనే.
यहूद–पु॰ క్రీస్తు పుట్టిన దేశము; పాల స్తీనా.
यहूदी–पु॰ పాలస్తీనా దేశవాసి.
याँ–क्रि॰वि॰ अथवा; दे॰ यहाँ.
या– अव्य॰ లేక.
याकूत–पु లాలుద్రని విలువైన రత్నము
यातायात–पु॰ आना-जाना;రాకపోకలు
यातुधान –पु॰ రాక్షసుడు; నిశాచరుడు.
यात्रा–स्त्री॰ ప్రయాణము ; యాత్ర.
यय–स्त्री॰ స్మరణశక్తి, స్మృతి, జ్ఞాపకము చేయుట.
यादगार; **यादगारी**–स्त्री॰స్మృతి చిహ్నము.
याददाश्त–स्त्री॰స్మరణశక్తి; జ్ఞాపకము ఉంచుకొనుటకువ్రాసిన విషయములు
यान–पु॰ వాహనము; బండి.
यानी; **याने**–अव्य॰ अर्थात; అంటె; అనగా
यापन–पुं॰ గడుపుట.
याबू–पु॰ చిన్న గుఱ్ఱము; పొట్టి గుఱ్ఱము
याम–पु॰ 3 గం॥ల సమయము ; జాము.
यामिनी–स्त्री॰ రాత్రి.
यार–पु॰ స్నేహితుడు; మిత్రుడు; ప్రేమి కుడు.
यार-बाज–वि॰(स्त्री॰) భ్రష్టురాలు; వ్యభిచారిణి
यार-बाश–वि॰ స్నేహితులతో కలిసి మెలిసి ఉండువాడు; స్నేహితులతో కాలము వెళ్ళబుచ్చువాడు; కాము కుడు.
यार फरोश–वि॰ ఇచ్చకము లాడువాడు; ముఖస్తుతి చేయువాడు.
यार मार–वि॰ స్నేహితుల యడల విశ్వాస ఘాతము చేయు.
याराना–पु॰స్నేహము; మైత్రి; वि॰ మిత్రుని వలె; స్నేహము గల.
यारी–स्त्री॰ స్నేహము, స్త్రీ పురుషుల నడుమ అనుచితమైన ప్రేమ సంబం ధము.
यारेगार–पुं॰ అపత్కాలములో అక్కర కొచ్చు స్నేహితుడు.
याल–स्त्री॰ अयाल;గుఱ్ఱము, సింహపు మెడ మీది జుల పాలు.
यावर–पुं॰ मददगार; సహాయకుడు.
यास–स्त्री॰ నిరాశ.
युक्त–वि॰ కలిసివున్న; యుక్తమైన.
युक्ति–स्त्री॰ ఉపాయము;చాతుర్యము.
युक्ति युक्त–वि॰ యుక్తియుక్తమైన;సరైన
युग–पु॰ జంట; యుగము; జోడు.
युगल–पु॰ జంట; యుగ్మము.

युत–वि॰ సహితమైన.
युति–स्त्री॰ కలయిక.
युद्धपोत–पु॰ యుద్ధఓడ.
युयुत्सा–स्त्री॰ పోరాడవలెనని కోరిక; యుద్ధేచ్ఛ; శత్రుత్వము.
युयुत्सु–वि॰ యుద్ధ అభిలాషి; యుద్ధము చేయవలెనని అభిలషించువాడు.
युवा–वि॰ యువావస్థలోనున్న; యువకుడగు.
यूँ–अव्य॰ यों; ఈ విధముగా; ఇట్లు.
यूथ–पु॰ సమూహము; జట్టు.
यूथिका–स्त्री॰ జాజిమొక్క లేక పువ్వు.
यूनान–पु॰ గ్రీకుదేశము.
यूप–पु॰ యజ్ఞపశువును బంధించు స్తంభము.
येलाक–पु॰ వేసవిలో కూడ చల్లగా నుండు ప్రదేశము.
यो–अव्य॰ ఈ విధముగా; ఇలా.
यो यो करना–पु॰ నిర్లక్ష్యము చేయుట, పెడచెవిని పెట్టుట.
योही–अव्य॰ ఊరకనే; పనిలేకనే.
योग–पु॰ కలయిక, సంయోగము, కూడిక, సాంగత్యము; ఉపాయము; ఔషధము; నియమము; లాభము; ఏదేని శుభసమయము; భాగ్యము.
योगी–पु॰ ఆత్మజ్ఞాని; యోగాభ్యాసము ద్వారా సిద్ధిపొందినవాడు; శివుడు.
योजक–वि॰ కలుపువాడు.
योजन–पु॰ యోగము; ఆమడ.
योजना–स्त्री॰ కూడిక; కలయిక; పథకము; స్కీము.
योद्धा–पु॰ సిపాయి; యుద్ధవీరుడు.
योनि–स्त्री॰ స్త్రీ జననేంద్రియము భగము; దేహము.
योषा;योषित;योषिता–स्त्री॰ నారి; స్త్రీ
यौगिक–पु॰ కలిసియున్న, ప్రకృతి; ప్రత్యయము కలిసి యున్న శబ్దము.
यौधेय–पु॰ योद्धा; యుద్ధవీరుడు.
यौवन–पु॰ जवानी; య్వౌనము.
यौवराज्य–पु॰ యువరాజత్వము; యువ రాజు పదవి.

र

रंक–वि॰ పేద; లోభి; సోమరి.
रंग–पु॰ రంగు; వర్ణము; వన్నె; ప్రభావము, సాంగత్యము; శోభ.
रंग जमना–स्त्री॰ ప్రభావము పడుట.
रंग जमाना–स्त्री॰ ప్రభావితము చేయుట
रंग ढग–पु॰ నడత; వాలకము.
रंग बदलना–स्त्री॰ కుపితమగుట; ఆచరణలో మార్పు వచ్చుట.
रंग रलियाँ करना–पु॰ ఆనందముతో కాలము గడుపుట.

रंगत–स्त्री॰ వన్నె; ఆనందము; స్థితి.

रंगना–स॰क्रि॰ రంగువేయుట; ప్రేమ. వలలో వేసికొనుట; अ॰क्रि॰ ఎవరి మీదనైనా ఆసక్తి కలుగుట.

रंगबिरंगा–वि॰ పలురంగులు గల, చిత్ర విచిత్రమైన.

रंगभूमि–स्त्री॰ ఉత్సవప్రదేశము; ఆట మైదానము; నాటకరంగము; యుద్ధ భూమి.

रंगमहल–पु॰ భోగవిలాసపు భవనము.

रंगरली–स्त्री॰ ఆమోద ప్రమోదము; భోగ విలాసము.

रंग रसिया–पु॰ రసికుడు.

रंगरुट–पु॰ కొత్తగా చేరిన ఉద్యోగి.

रंगरेज–पु॰ బట్టలకు రంగు వేయువాడు

रंगरेली–स्त्री॰ दे॰ रंगरली.

रंगशाला–स्त्री॰ నాట్యశాల; నాటకము . ప్రదర్శించుశాల.

रंगसाज–पु॰ రంగువేయువాడు; రంగు తయారుచేయువాడు.

रंगीन–वि॰రంగుగల; విలాస ప్రియుడు ఇంపైన.

रंगीला–वि॰ రసికుడు; ప్రేమికుడు.

रंच; रंचक–वि॰ అల్పమైన; కొద్ది.

रंज–पु॰ దుఃఖము; ఖేదము; శోకము.

रंजक–वि॰ రంగువేయు; రంజింపజేయు

रंजन–पु॰ ఎర్రచందనము; రంజనము; రంగు వేయుట.

रंजित–वि॰ రంగువేయబడియున్న; అనురక్తమైన; ఆనందము గల

रंजिश–स्त्री॰ ఖేదము; వైమనస్యము; విరోధము.

रंजीदा–वि॰ దుఃఖము గల; దుఃఖించు; కోపముగల.

रंडा–स्त्री॰ విధవ; భర్తచనిపోయిన స్త్రీ.

रंडापा–पु॰ వైధవ్యము.

रंडी–स्त्री॰ వేశ్య; కులట.

रंडीबाज–वि॰ వేశ్యాగామి.

रँडुआ; रँडुवा–पु॰భార్యచని పోయిన వాడు.

रँदना–स॰क्रि॰ చిత్రికపట్టి కొయ్యను నునుపు చేయుట.

रंदा–पु॰చిత్రిక; కొయ్యను నునుపు చేయు ఒక పనిముట్టు.

रंधन–पु॰ వంట.

रंध्र–पु॰ రంధ్రము; బెజ్జము.

रंभन–पु॰ ఆలింగనము; కౌగిలింత.

रंभा–स्त्री॰ అరటి; వేశ్య; ఒక అపరస; పలుగు; గునపము.

रंभाना–अ॰क्रि॰ ఆవు అరచుట.

रअय्यत–स्त्री॰ रिआया; ప్రజలు.
रई–स्त्री॰ కవ్వము.
रईस–पु॰ ముఖాసాదారు; ఆస్తిపరుడు
रकबा–पु॰ విస్తీర్ణము.
रकाब–स्त्री॰ గుఱ్ఱము ఎక్కుటకు; దిగుటకు వీలుగానుండు నిమిత్తం జీనుకు ఇరు ప్రక్కల ఉండు ఇనుప కొక్కెములు.
रकाबी–स्त्री॰ ఒక విధమగు చిన్న పళ్లెము
रकीब–पु॰ ప్రియురాలి మరియొక విటుడు.
रकीमा–पु॰ ఉత్తరము; జాబు.
रक्कासा–पु॰ నర్తకుడు; నృత్యము చేయువాడు.
रक्तपात–पु॰రక్తము ప్రవహించునట్టి పోరాటము; రక్తపాతము.
रक्कास–पु॰ నృత్యము.
रक्षाबंधन–पु॰ శ్రావణ పూర్ణిమకు వచ్చు రక్షా బంధన పండుగ.
रखना–स॰क्रि॰ ఉంచుట; రక్షించుట.
रखनी–स्त्री॰ ఉంపుడుగత్తె.
रखवाला–पु॰ రక్షకుడు; కాపలా మనిషి
रखवाली–स्त्री॰ రక్షణ; కాపలా.
रखा–स्त्री॰ ఆవులమేత నిమిత్తం కేటాయించిన భూమి; గోచర భూమి.
रखेली–स्त्री॰ ఉంపుడుగత్తె.
रग–स्त्री॰ नस; శరీరపు రక్తనాళము.
रग रग फडकना–मु॰ అతిగా ఆవేశపడుట; ఉత్సాహపడుట.
रगरग में–पु॰ సమస్త శరీరములో.
रगड–स्त्री॰ ఒరిపిడి; రుద్దుడు.
रगडना–अ॰क्रि॰రుద్దుట; ఒరిపిడి పట్టుట. కష్టపెట్టుట.
रगडवाना–स॰क्रि॰ రుద్దించుటి; ఒరిపిడి పట్టించుట.
रगडा–पु॰ ఘర్షణ; రగడ; రుద్దుడు.
रगरेशा–पुं॰ ఆకులలో ఈనెలు; శరీరములోని అంగ సమూహము.
रगेदना–स॰क्रि॰ నెట్టివేయుట; పారద్రోలుట.
रचना–स्त्री॰ నిర్మాణము; రచన;स॰क्रि॰ రచించుట; నిర్మించుట; సరిదిద్దుట
रचायिता–पु॰ రచించువాడు; గ్రంథకర్త
रचयित्री–स्त्री॰ రచించు స్త్రీ; లేఖిక.
रचित–वि॰ రచించబడిన.
रज–पुं॰ స్త్రీల మాసిక ఋతుస్రావము, स्त्री॰ధూళి, దుమ్ము;రజకుడు; చాకలి
रजत–पुं॰ चाँदी; వెండి.
रजतजयंती–स्त्री॰ 25 సంవత్సరాలు పూర్తి అయిన సంస్థకు చేయు ఉత్సవము; రజతోత్సవము.
रजनी–स्त्री॰ రాత్రి.

रजवाडा–पु॰देशीय రాజ్యము; స్వదేశీ సంస్థానము.
राजवार–पु॰ రాజద్వారము; దర్బారు.
रजा–स्त्री॰ కోరిక; శలవు; అనుమతి, స్వీకృతి.
रजाइ–स्त्री॰ ఆజ్ఞ.
रजाई–स्त्री॰ కప్పుకొనుటకు ఉప కరించు ఒక విధమగు సన్నని పరుపు.
रजामंद–वि॰ సహమతించిన; ఒప్పు కొనిన; ఏకీభవించిన.
रजामदी–स्त्री॰ అంగీకారము.
रजील–वि॰ నిమ్నజాతికి సంబంధించిన; తుచ్ఛమైన.
रज्जाक–पुं॰ భగవంతుడు; నిత్యము భోజన సదుపాయము కలుగచేయు భగవంతుడు.
रज्जु–स्त्री॰ रस्सी ;త్రాడు.
रज्म–स्त्री॰ యుద్ధము.
रटत–स्त्री॰ వల్లించుట; కంఠస్తము చేయుట.
रटना–स॰क्रि॰ వల్లించుట; కంఠస్తము చేయుట.
रण–पुं॰ పోరాటము; యుద్ధము.
रणश्रेत्र–पुं॰ యుద్ధభూమి.
रणरग–पुं॰ యుద్ధక్షేత్రము; రణభూమి; పోరాటపు ఉత్సాహము.
रणरोझ–पुं॰ అరణ్యరోదనము; నిరర్థక రోదనము.
रमस्तंभ–पुं॰ విజయస్మారక స్తంభము.
रत–पु॰ప్రీతి; మైథునము; वि॰ అనురక్త మైన; ఆసక్తమైన లీనమైనపుं॰ రక్తము
रतजगा–पुं॰ రాత్రి జాగారము చేయు వాడు.
रततालो–स्त्री॰ कुटनी ;తార్పుడు కత్తె
रतनार; तरनारा–वि॰ ఎర్రబడిన.
रतनारी–स्त्री॰ ఎర్రదనము.
रतालू–पुं॰ ఒక విధమగు దుంపకూర; పెండలము.
रतौंघी–स्त्री॰ రేచీకటి వ్యాధి.
रत्ती–स्त्री॰ గురిందగింజ ఎత్తు; గురింద గింజ.
रत्तीभर–पुं॰ जरासा ;బహుకొద్దిగా.
रत्नगर्भा–स्त्री॰ పృథ్వి; భూమి.
रत्नाकर–पु॰ సముద్రము.
रत्या–पुं॰ మార్గము; మురికికాలవ.
रद–पुं॰ దంతము; పన్ను.
रदच्छद–पु॰ अधर; పెదవి; పన్నుగాటు.
रदपट–पु॰ ओंठ; పెదవి.
रद्द–वि॰ కొట్టివేయబడిన; రద్దు చేయ బడిన
रद्द बदल; रद्दोबदल–पुं॰ పరివర్తన; మార్పు.

रद्दा–पु॰ వరుసగా సర్దిపేర్చి పెట్టిన వస్తు సామగ్రి.

रद्दी–वि॰ పనికిమాలిన; నిష్ప్రయోజనమైన

रन–पु॰ యుద్ధము; పోరాటము.

रनबाँकुरा–पु॰ యుద్ధవీరుడు; శూర వీరుడు.

रनवास; रनिवास–पुं॰ అంతఃపురము.

रपट–स्त्री॰ రిపోర్టు; జారుడు.

रपटना–अ॰क्रि॰ జారుట; ఏదేని పని; త్వరత్వరగా పూర్తి చేయుట.

रफल–पु॰ ఉన్నిదుప్పటి.

रफा–वि॰ తొలగించబడిన; పడ ద్రోయ బడిన; నివృత్తమైన.

रफीक–पु॰ సహచరుడు; స్నేహితుడు.

रफू–पुं॰ వస్త్రపు చినిగిన చోట మాసిక వేయకుండా దారముతోనే కుట్టుట

रफूचक्कर–वि॰ అదృశ్యమైన; మాయ మైన.

रफूचक्कर होना–पु॰ మాయ మగుట, పారిపోవుట.

रफ्ता–रफ्ता–क्रि॰वि॰ క్రమానుసారము

रफतार–स्त्री॰ నడక; గతి.

रब–पुं॰ मालिक; భగవంతుడు.

रबड–पुं॰ రబ్బరు.

रबडना–स॰क्रि॰ త్రిప్పుట; పేనుట; కలుపుట.

रबडी–स्त्री॰ బాసందీ అనబడు ఒక మిఠాయి.

रबी–स्त्री॰ వసంతఋతువు; వసంత ఋతువులో వచ్చు పంట.

रब्त–पुं॰ అభ్యాసము; సంబంధము; నుడి కారము.

रब्ब–पु॰ दे॰ रब.

रमक–स्त्री॰ ఉయ్యాల ఊపు.

रमकना–अ॰क्रि॰ ఉయ్యాలూగుట.

रमण–पुं॰ విలాసక్రీడ; కేళి; సంభోగము; वि॰ ప్రియుడు; రమించువాడు.

रमणी–स्त्री॰ స్త్రీ; నారి.

रमणीक–वि॰ మనోహరమైన;రమణీయ మైన.

रमणीय–वि॰ दे॰ रमणीक.

रमता–वि॰ ఒకచోట ఉండక ఎల్లప్పుడు తిరుగువాడు.

रमना–अ॰क्रि॰ భోగవిలాసము కొరకు ఒకచోట అగుట; ఉండుట; విహరించుట; లీనమగుట.

रमाना–स॰क्रि॰ మోహపరచుట.

रमित–वि॰ ముగ్ధమైన.

रम्य–वि॰ మనోహరమైన; రమ్యమైన.

रय्यत–स्त्री॰ दे॰ रैयत.

ररना–अ॰क्रि॰ दे॰ रटना.

रली–स्त्री॰ విహారము; క్రీడ.

रव–पुं॰ గుంజారము; నాదము; ధ్వని.
रवनि, रवनी–स्त्री॰ రమణి ; భార్య.
रवन्ना–पु॰ రహదారి వస్తువుల పట్టి లేక రసీదు.
रवाँ–वि॰ నడుచుచున్న; ప్రవహించుచున్న.
रवा–पुं॰ రవ్వ (గోధుమ వగైరా).
रवाज–स्त्री॰ పరిపాటి; రీతి; ప్రథా.
रवागी–वि॰ రవాణ.
रवाना–वि॰ రవాణా చేయబడిన; పంపబడిన.
रवाना होना–अ॰क्रि॰ బయలుదేరుట.
रवानी–स्त्री॰ ప్రవాహము; శీఘ్రత.
रवायत–स्त्री॰ లోకోక్తి; జాతీయము.
रवाखी–स्त्री॰ గాబరా; గల్లంతు; హడావిడి.
रविश–स्त्री॰ వాలకము; నడవడి, తోట మొక్కల పంక్తిలోని దారి; రీతి.
रवैया–पु॰ నడవడి; పద్ధతి; నడక.
रशीद–वि॰ సభ్యత గల; సంస్కారము గల; ఉపదేశము ద్వారా ఋజు మార్గమునకు తీసుకురాబడిన.
रश्क–पु॰ ఈర్ష్య; వైరము; ప్రియురాలి మరియొక ప్రియుడి యడల కలుగు అసూయ.
रश्मि–स्त्री॰ కిరణము; గుఱ్ఱపు కళ్లెము.
रस–पुं షడ్రుచులకు సంబంధించిన రసానుభూతి.
रस भीजना या भीनना–पुं॰ యవ్వనము ఆరంభించుట.
रसज्ञ–वि॰ కావ్య మర్మజ్ఞుడు; రసానుభూతి గలవాడు.
रसद–स्त्री॰ భోజనసామగ్రి; సైన్యమునకు సరఫరా చేయబడు భోజనసామగ్రి; పంపిణీ; భాగము; वि॰ సుఖప్రదమైన; ఆనంద దాయకమైన.
रसदार–वि॰ రసము గలిగిన; రుచికరమైన
रसना–स्त्री॰ జిహ్వ; నాలుక.
रसराज–पु॰ శృంగారరసము; పాదరసము
रसरी–स्त्री॰ दे॰ रस्सी.
रसाँ–वि॰ చేర్చువాడు; అందించువాడు.
रसा–स्त्री॰ పృథ్వి; భూమి, पुं॰ వండిన కూర మొదలగు వానిలో నుండు రసము.
रसाई–स्त्री॰ చేరిక; पहुँच.
रसातल–पु॰ పాతాళలోకము.
रसाल–पुं॰ మామిడి; చెఱకు; పనస; గోధుమ; वि॰ మధురమైన; మనోహరమైన.
रसिक–पुं॰ రసజ్ఞుడు; కావ్యమర్మజ్ఞుడు.
रसिकाई–स्त्री॰ రసికత.
रसिया–पु॰ రసికుడు.

रसीद–स्त्री॰ రసీదు.

रसीद करना–पुं॰చెంపకాయకొట్టుట; గుద్దుట.

रसीदा–वि॰ చేరి ఉన్న.

रसीला–वि॰ రసభరితమైన; రుచిగల; రసానుభూతి పొందువాడు; రసికత గల.

रसूम–पुं॰ అచారములు; ఆచారానుసారము ఇవ్వబడు కానుక.

रसूल–पुं॰ దేవదూత; ప్రవక్త.

रसोइया–पु॰ వంటవాడు, వంట చేయువాడు.

रसोई–स्त्री॰ भोजन; వంట.

रसोईघर–पुं॰ వంటిల్లు.

रसोईदार–पु॰ दे॰ रसोइया.

रस्ता–पु॰ दे॰ रास्ता.

रस्तोगी–पु॰ వైశ్యులలో ఒక తెగ.

रस्म–स्त्री॰ రివాజు; పరిపాటి.

रस्मी–वि॰ రివాజు సంబంధమైన.

रस्सा–पुं॰ బలమైనత్రాడు మోకు.

रस्सी–स्त्री॰ సన్ననిత్రాడు; దారము.

रहँट–पुं॰ నూతిగిలక.

रहँटा–पु॰ నూలు వడుకు రాట్నము.

रहन–स्त्री॰ నివాసము; ఉండుట.

रहन-सहन–स्त्री॰तौर तरीका; నడవడి.

रहना–अ॰क्रि॰ ఉండుట; నివసించుట; జీవించి యుండుట.

रह चलना या जाना–पु॰ అగుట;ఆగిపోవుట.

रहनुमा–वि॰ మార్గదర్శి; దారిచూపువాడు.

रहपट–पु॰ చెంపకాయ; చెంపదెబ్బ.

रहबर–वि॰ दे॰ रहनुमा.

रहम–पु॰ కరుణ; జాలి; దయ.

रहमत–स्त्री॰దయ; కనికరము; వర్షము

रहमदिल–वि॰ దయాళువైన; దయగల; జాలిగల.

रहमान–वि॰కనికరము గల, భగవంతుని పేర్లలో ఒకటి.

रहस–पुं॰ రహస్యము; క్రీడ; ఆనందము, ఏకాంతస్థానము.

रहसना–अ॰क्रि॰ ఆనందించుట; హర్షించుట.

रहसि–स्त्री॰ గుప్తస్థానము; ఏకాంత స్థానము.

रहा सहा–यौ॰ అవశిష్టము; మిగిలి ఉన్న

रहित–वि॰ రహితమైన; లేని.

रहिला–पु॰चना ;శనగలు.

रहीम–वि॰దయాళువు; కృపాళువు; पुं॰ ఈశ్వరుడు.

राँगा–पुं॰ తగరము.

राँचना–अ॰क्रि॰ అనురక్తమగుట; ప్రేమించుట.

राँजना–अ॰क्रि॰ కాటుకపెట్టుకొనుట; स॰क्रि॰ రంజించుట.

राँड–स्त्री॰ విధవ; వైధవ్యము పొందిన స్త్రీ; వేశ్య.
राँधना–स॰क्रि॰ వంట చేయుట.
राइ–पु॰ చిన్నరాజు; సర్దారు.
राई–स्त्री॰ సన్నావాలు.
राई नोन उतारना–पु॰ఆవాలు, ఉప్పుతో పిల్లవానికి దిష్టితీయుట.
राका–स्त्री॰ పూర్ణిమ రోజు రాత్రి; పూర్ణిమ తిథి.
राकापति; राकेश–पु॰ చంద్రుడు.
राख–स्त्री॰ బూడిద, భస్మము.
राखी–स्त्री॰ రక్షాబంధన దారము లేక తోరము; రక్ష.
रागी–पु॰ అనురాగి, ప్రేమికుడు, वि॰ ఎర్రని;విషయవాసనలలో చిక్కుకున్న.
राज–पु॰ రహస్యము
राज–पु॰ రాజ్యము; శాసనము; రాజు; తాపీ పనివాడు.
राजकर–पु॰ ప్రభుత్వపు పన్ను.
राजगद्दी–स्त्री॰ రాజసింహాసనము.
राजगीर–पु॰ తాపీపనివాడు.
राजना–अ॰क्रि॰ ఉండుట; విరాజిల్లుట.
राजमराल–पु॰ రాయంచ; రాజహంస.
राजयक्ष्मा–पु॰ క్షయరోగము.
राजश्री–स्त्री॰ రాజుగారి ఐశ్వర్యము.
राजस–वि॰ రజోగుణమునకు సంబంధించిన.
राजसी–वि॰ రాజయోగ్యమైన; రాజుల వలె హోదా గల.
राजस्व–पु॰ दे॰ राजकर.
राजि; राजिका–स्त्री॰ శ్రేణి; పంక్తి; వరుస
राजी–स्त्री॰ శ్రేణి; పంక్తి.
राजी–वि॰ అంగీకరించిన; స్వస్థతగల సంతోషము గల.
राजी ख़ुशी–यौ॰ కుశలము; అనుకూలత
राजीनामा–पु॰ సంధిపత్రము.
राजीव–पु॰ నీలోత్పలము; నీలకమలము
राज्ञी–स्त्री॰ రాణి; పట్టపురాణి.
राज्ययंत्र–पु॰ రాజ్యపరిపాలనా పద్ధతి
राज्यव्यवस्था–स्त्री॰ రాజ్యచట్టము; రాజ్యవ్యవస్థ.
राट्–पु॰ రాజు.
राठ–पु॰ రాజ్యము.
राड–वि॰ హేయమైన; చేతకాని; పిరికి.
रात–स्त्री॰ रजनी; రాత్రి.
रातिब–पु॰ పశువులమేత; దాణా.
राधना–स॰क्रि॰ ఆరాధించుట;పూజించుట.
राना–पु॰ రాణా; अ॰क्रि॰ అనురక్తమైన.
राब–स्त्री॰ गुड; బెల్లము.

राबडी–स्त्री॰ दे॰ रबडी.
राबिता–पु॰ కలుపుగోరుతనము; సంబంధము, బాంధవ్యము.
रामरस–पु॰ नमक ;ఉప్పు.
राय–स्त्री॰ అభిప్రాయము; సలహా
पुं॰ రాజు; సామంతుడు; భట్రాజు
वि॰ శ్రేష్ఠమైన.
रायज–वि॰ రివాజులోనున్న, అనువాయితీగా నున్న.
रायता–पुं॰ ఒక విధమగు పెరుగు పచ్చడి లేక మజ్జిగ పులుసు.
रार–पुं॰ జగడము; తంటా; తక్రారు.
राल–स्त्री॰ ధూపము; చొంగ.
राल गिरना या चूना–मु॰ నోరూరుట.
रावटी–स्त्री॰ చిన్న గుడారము లేక డేరా.
रावत–पुं॰ చిన్నరాజు; సర్దారు; ఒక జాతి.
रावल–पुं॰ అంతఃపురము; రాజు; సర్దారు
राशि–स्त्री॰ కుప్ప; పోగు; జ్యోతిష్యము లోని రాశి.
राष्ट्र–पुं॰ రాజ్యాంగ చట్టము గల దేశము; జాతి.
राष्ट्रतंत्र–पुं॰ రాజ్య శాసన విధానము.
रास–स्त्री॰ గుఱ్ఱపు కళ్లెము; ఒక విధమగు నృత్యము.
रासक–पुं॰ ఒక విధమగు ప్రహసనము
रासभ–पुं॰ గాడిద; కంచర గాడిద.
रास्त–वि॰ తిన్ననైన; సరైన; ఉచితమైన.
रास्ता–वि॰ మార్గము; దారి; ఉపాయము
रास्ता देखना–मु॰ వేచి యుండుట.
रास्ता पकडना–मु॰ వెళ్లిపోవుట.
रास्ता बताना–मु॰ టక్కరి తనము చేయుట.
राह–स्त्री॰ త్రోవ; దారి; ఆచారము.
राह देखना या ताकना–मु॰ వేచియుండుట.
राह पडना–मु॰ లూటీ పడుట; దోపిడీ జరుగుట.
राह लगाना–मु॰ తనదారినతను వెళ్లుట; తన పనిని చక్క బెట్టుకొనుట.
राहखर्च–पुं॰ దారిభత్యము.
राहगीर–पुं॰ యాత్రికుడు; బాటసారి.
राहजन–पु॰ लुटेरा;దోపిడీ దొంగ.
राहत–स्त्री॰ విశ్రాంతి, సుఖము.
राहदारी–स्त्री॰ రోడ్డు మీద నడిచినందుకు పన్ను, సుంకము.
राह व रस्म–स्त्री॰ मेलजोल; ఐకమత్యము; కలుపుగోరు తనము.
राहित्य–पुं॰ అభావము; లేకపోవడము; రాహిత్యము.
राहिन–वि॰ తాకట్టు పెట్టువాడు.
रहिला–पुं॰ काफिला; యాత్రికుల సమూహము.
राही–पु॰ యాత్రికుడు; బాటసారి.

राहुल–पुं॰ గౌతమ బుద్ధుని కుమారుని పేరు.

रिंद–पुं॰మత సంబంధమైన నిబంధన లను అంగీకరించని వాడు; విచ్చల విడిగా వ్యవహరించువాడు; స్వేచ్ఛా జీవి.

रिंदा–वि॰ నిరంకుశుడు; ఉద్దండుడు.

रिआयत–स्त्री॰ మినహాయింపు; రాయితీ.

रिआयती–वि॰ రాయితీగా ప్రాప్తించిన.

रिआया–स्त्री॰ जनता; ప్రజ.

रिकाब–स्त्री॰ दे॰ रकाब.

रिक्कत–स्त्री॰ కోమలత్వము;మార్ద వము; శోకము; దయ; స్థితి.

रिक्त–वि॰ ఖాళీగా నున్న; పేద.

रिज्क–पुं॰ వృత్తి; జీవనము.

रिझवरि–वि॰ (स्त्री॰)మోహించునది.

रिझाना–स॰क्रि॰ మోహించుట; తన మీద ప్రేమ జనింప జేయుట.

रिझावल; रिझवार–वि॰అనురక్తమగు; మోహితమైన.

रिझाव–पुं॰ మోహము; ప్రసన్నత.

रिन–पुं॰ दे॰ ऋण.

रिपु–पुं॰ दुश्मन; శత్రువు.

रिमझिम–स्त्री॰వర్షపు తుంపర పడు తూనే ఉండుట.

रिया–स्त्री॰ మోసము; కపటము.

रियाकार–वि॰ మోసము చేయువాడు; దగాకోరు.

रियायत–स्त्री॰ दे॰ रिआयत.

रियासत–स्त्री॰ రాజ్యము; సంస్థానము; వైభవము.

रिरना–अ॰क्रि॰ దేవిరించుట.

रिवाज–पुं॰ ఆనువాయితీ; రివాజు.

रिश्ता–पुं॰ సంబంధము; బంధుత్వము

रिश्तेदार–पुं॰ नातेदार;సంబంధీకుడు; చుట్టము; బంధువు.

रिश्वत–स्त्री॰ घूस ;లంచము.

रिश्वतखोर–वि॰లంచగొండి; లంచము పుచ్చుకొను.

रिश्वतखोरी–स्त्री॰లంచగొండితనము

रिश्वती–वि॰ दे॰ रिश्वतखोर.

रिस–स्त्री॰ రోషము; క్రోధము.

रिसमारना–पुं॰ కోపమును ఆపుకొనుట

रिसना–अ॰क्रि॰కారుట; బొట్లుబొట్లుగా కారుట.

रिसवाना; रिसाना–अ॰क्रि॰ కుపిత మగుట; కోపించుట.

रिसाल–पुं॰ इरसाल ;ప్రభుత్వమునకు ఇచ్చు పన్ను; ఇరసాలు.

रिसालदार–पुं॰అశ్వసైన్యపు ఒక అధికారి

रिसाला–पुं॰ అశ్వారోహి సేన.

रिहल–स्त्री॰ వ్యాసపీఠము.
रिहा–वि॰ విడుదలైన; స్వతంత్రమైన.
रिहाई–स्त्री॰ విడుదల; విముక్తి.
रींधना–स॰क्रि॰ दे॰ राँधना.
रीछ–पु॰ भालू;ఎలుగుబంటి.
रीझ–स्त्री॰ ముగ్ధత; ప్రసన్నత.
रीझना–अ॰क्रि॰ ముగ్ధమగుట; మోహింపబడుట.
रीठा–पु॰ కుంకుడు చెట్టు లేక కాయ.
रीढ–स्त्री॰ వెన్నెముక; మేరు దండము.
रीता–वि॰ రిక్తమైన; ఖాళీగానున్న.
रीति–स्त्री॰ మాదిరి; పద్ధతి; శైలి; రివాజు.
रीस–स्त्री॰ ఈర్ష్య, పోటీ.
रीसना–अ॰क्रि॰ రోషించుట; క్రుద్ధమగుట.
रुंड़–पुं॰ శిరస్సులేని మొండెము.
रुँधना–अ॰क्रि॰దారిదొరకక ఆగిపోవుట; చిక్కుకొనిపోవుట; ముట్టడింపబడుట.
रुआब–पुं॰ दे॰ रोब.
रुई–स्त्री॰దూది.
रुकना–अ॰क्रि॰ ఆగుట.
रुकावट–स्त्री॰ అగుదల; ఆటంకము; విఘ్నము.
रुक्का–पु॰ చీటీ; చీటీ ఉత్తరము; అప్పు ఇచ్చువాడు; ప్రామిసరీ నోటు.
रुक्म–पुं॰ స్వర్ణము; బంగారము; ఉమ్మెత్త
रुक्ष–वि॰ నీరసమైన; కర్కశమైన; గరుకు గల; ఎత్తు పల్లములు గల.
रुख–पुं॰ వృక్షము; చెట్టు; కపోలము, ముఖము; ఆకృతి; వాలకము; क्रि॰वि॰ వైపు; సమక్షమున.
रुखसत–स्त्री॰ ప్రయాణము; ఆజ్ఞ; శలవు
रुकसताना–पुं॰ వీడ్కోలు సమయమున ఇచ్చు ధనము లేక కానుక.
रुखसती–स्त्री॰ వీడ్కోలు.
रुखसार–पुं॰ కపోలము; చెక్కిలి.
रुखाई–स्त्री॰ శుష్కత; మర్యాదహీనత; ముఖ మాటములేమి.
रुखानी–स्त्री॰ ఉలి.
रुग्ण - वि॰ రుగ్మతగల; రోగగ్రస్తమైన.
रुचना–अ॰क्रि॰ రుచించుట; బాగా ఉన్నట్లు అనిపించుట.
रुच रुच–पु॰ చాలా రుచిగా; ఏరిఏరి.
रुचि–स्त्री॰ ప్రవృత్తి; స్వాదము; రుచి; ఆకలి; అనురాగము.
रुचिर–वि॰ సుందరమైన; మధురమైన.
रुज–पुं॰ భంగు; బాధ; కష్టము; ఇంటికప్పు
रुजाली–स्त्री॰ బాధల పరంపర.

रुजी–वि॰ జబ్బుగానున్న.
रुजू–वि॰ ధ్యాస; లగ్నమైన; ప్రవృత్తమైన.
रुजूलियत–स्त्री॰ పుంసత్వము.
रुझना–अ॰क्रि॰ చిక్కుకొనుట.
रुझाना–पुं॰ ప్రవృత్తి; వంపు; రుచి.
रुत–स्त्री॰ ఋతువు; ధ్వని; కలవరము.
रुतबा–पुं॰ పదవి; హోదా; ప్రతిష్ఠ
रुदन–पु॰ ఏడుపు; రోదనము.
रुद्ध–वि॰ ఆపబడిన; చుట్టుముట్టబడిన
रुधिर–पुं॰ రక్తము; నెత్తురు.
रुपहला–वि॰ వెండి వలె.
रुबाई–स्त्री॰ 4 పాదముల ఉర్దూ పద్యము.
रुरुआ–पुं॰ పెద్దజాతి గుడ్లగూబ
रुलाई–स्त्री॰ ఏడుపు; రోదనము.
रुलाना–स॰क्रि॰ ఏడిపించుట.
रुष्ट–वि॰ క్రుద్ధమైన; కోపము గల.
रुसवा–वि॰ కళంకితమైన; అప్రతిష్ఠ పాలైన
रुसवाई–वि॰ కళంకము; అపకీర్తి; నింద
रुसित–वि॰ दे॰ रुष्ट.
रुस्तम–पु॰ ఫారసీ దేశపు ఒకప్పటి పెద్ద వస్తాదు; గొప్ప వీరుడు.
छिपा रुस्तम–पु॰ సామాన్యునిగా కనిపించు గొప్పవీరుడు.
रूँधना–स॰क्रि॰ ముళ్లకంపతో చుట్టు ముట్టుట; అవరోధపరచుట.
रू–पुं॰ ముఖము; ద్వారము; ముందు భాగము.
रू रिआयत–स्त्री॰ మొగమాటము; పక్షపాతము.
रूई–स्त्री॰ పత్తి; దూది.
रूईदार–वि॰ దూదితో నింపబడిన.
रूखा–वि॰ నునుపుగాలేని; రుక్షమైన; స్నిగ్ధతలేని; ఎండిన; విరక్తమైన.
रूखा सूखा–पुं॰ నెయ్యి, నూనెలేని; కర్కశమైన; పరుషమైన.
रूखा पडना या होना–पु॰ శీలసంకోచము లేని.
रूठ; रूठन–स्त्री॰ అలక.
रूठना–अ॰क्रि॰ అలుగుట.
रूढ–वि॰ రూఢమైన; ప్రసిద్ధమైన; ఆరోహించిన.
रूढि–स्त्री॰ అరోహణము; ఉత్పత్తి, ఖ్యాతి; రూఢమైన సార్థక శబ్దము.
रूप–पु॰ ఆకారము; రూపము; స్వభావము
रूपरेखा–स्त्री॰ ఆకారప్రకారము.
रूपक–पु॰ మూర్తి; ప్రతికృతి; దృశ్య కావ్యము; ఒక కావ్యాలంకారము.

रूपसी–स्त्री॰ సుందరమైన స్త్రీ; वि॰ సుందరి
रूपा–पु॰ వెండి.
रूपी–वि॰ రూపముగల; తుల్యమైన; సమానమైన.
रूबकार–पु॰ కోర్టుకు హాజరు కమ్మని న్యాయస్థానము ద్వారా పంపబడిన ఆజ్ఞాపత్రము; సమను.
रूबरू–क्रि॰वि॰ సమక్షమున.
रूमाल–पु॰ చేతిరుమాలు; జేబురుమాలు
रूरना–अ॰क्रि॰ అరచుట.
रूरा–वि॰ బాగున్న; శ్రేష్ఠమైన.
रूसना–अ॰क्रि॰ అలుగుట.
रूह–स्त्री॰ ఆత్మ; జీవాత్మ.
रूहानी–वि॰ ఆత్మకు సంబంధించిన; ఆధ్యాత్మికమైన.
रेंकना–अ॰क्रि॰ ఓండ్రపెట్టుట (గాడిద)
रेंगना–अ॰क्रि॰ క్రిమికీటకముల పాకుట
रेंड–पु॰ ఆముదపు మొక్క.
रेंडी–स्त्री॰ ఆముదపు గింజలు.
रेख–स्त्री॰ గీత; రేఖ.
रेख भीजना या भीनना–पु॰ నూనూగు మీసములు కాన్పించుట.
रेखता–पु॰ అరబీ, ఫార్సీ కలిసిన హిందీ పాట; ఉర్దూభాష ప్రారంభపు పేరు.
रेखती–स्त्री॰ స్త్రీల వాడుక ఉర్దూ.
रेखा–स्त्री॰ గీత; రేఖ.
रेखागणित–पु॰ రేఖాగణితము.
रेग–स्त्री॰ ఇసుక.
रेगमाल–पु॰ మెరుగు కాగితము.
रेगिस्तान–पु॰ ఎడారి; ఇసుకమైదానము
रेचक–वि॰ విరోచనము కలిగించు; విరోచనకారి; पु॰ విరోచనములు కలిగించు మందు; పిచకారి.
रेचन–पु॰ जुलाब; విరోచనముల మందు.
रेजगारी; रेजगी–स्त्री॰ చిల్లర నాణెములు
रेजा–पु॰ చిన్నముక్క; తునియ; సూక్ష్మ భాగము; రత్నము.
रेण; रेणुका–स्त्री॰ ఇసుక కణము; ధూళి.
रेतना–पु॰ వీర్యము; శుక్రము; పాదరసము स्त्री॰ ఇసుక.
रेतना–स॰क्रि॰ ఆకురాతితో తోముట; రుద్దుట.
रेती–स्त्री॰ ఆకురాయి.
रेतीला–वि॰ ఇసుకగల; ఇసుక సంబంధమైన.
रेफ–पु॰ రేఫము; రకారము.
रेल–स्त्री॰ రైలుపట్టా; రైలుబండి.

रेलना–स॰क्रि॰ ముందుకు త్రోయుట; నెట్టి పడవేయుట.
रेलपेल–स्त्री॰ పెద్ద గుంపు; జనసమ్మర్దము; ఆధిక్యము.
रेला–पु॰ ప్రవాహము; ప్రవాహపు త్రోపు, త్రోపిడి; త్రోపులాట.
रेवड़–पु॰ గొర్రెల మంద.
रेवड़ी–स्त्री॰ జీడిలు - నువ్వుల జీడిలు.
रेश–पु॰ గాయము.
रेशम–पु॰ పట్టు వస్త్రము; కౌశేయము.
रेशा–पु॰ నార; నారదారము.
रेह–स्त्री॰ చౌవుడు మట్టి.
रेहन–पु॰ गिरवी; తాకట్టు
रेहनदार–पु॰ తాకట్టు పెట్టినవాడు.
रेहननामा–पु॰ తాకట్టు నిబంధన. పత్రము.
रेहल–स्त्री॰ दे॰ रिहल.
रैन–स्त्री॰ రాత్రి; రేయి.
रैयत–स्त्री॰ जनता; ప్రజ.
रैल–स्त्री॰ दे॰ रेला
रोंगटा–पु॰ శరీరము మీది రోమము.
रोंगटे खड़े होना–मु॰ ఏదేని భయంకర కాండ చూచి లేక విని ఎక్కువగా క్షోభించుట.
रोक–स्त्री॰ ఆటంకము;విఘ్నము; నిషేధము.
रोक टोक या रोक थाम–स्त्री॰ఆటంకము; అడ్డంకు: నిషేధము.
रोकड़–स्त्री॰ నగదు; రొక్కము; మూలధనము.
रोकड़िया–पु॰ కోశాధికారి.
रोकना–स॰क्रि॰ ఆపుట; అడ్డగించుట.
रोगन–पु॰ నూనె; జిడ్డు; వార్నీషు; పాలిషు
रोगनी–वि॰ పాలిషు చేయబడిన; వార్నీషు పూయబడిన.
रोगिया–पु॰ दे॰ रोगी.
रोगी–वि॰ జబ్బుగానున్న; రోగి.
रोचक–वि॰ రుచికరమైన; మనోహరమైన
रोचन–वि॰ రోచకమైన; శోభాయుతమైన; పసందైన.
रोज–पु॰ రోదనము; రుదనము.
रोज़–पु॰ దినము; దివసము; నిత్యము; ప్రతిదినము; సంవత్సరీకము.
रोजगार–पु॰ వృత్తి; వ్యాపారము.
रोजनामचा–पु॰ దైనిక; డైరీ.
रोजमर्रा–अव्य॰ ప్రతిదినము;నిత్యము
रोजा–पु॰ వ్రతము; ఉపవాసము; రంజాన్ మాసములో మహమ్మదీయులు పాటించు ఉపవాసము వ్రతము.
रोजी–स्त्री॰ జీవన నిర్వహణకు ఆధారము; వృత్తి.

रोजीना–पुं॰ దైనిక వృత్తి; కూలి.
रोजू–पुं॰ రోదనము; ఏడుపు.
रोट–पुं॰ లావుపాటి రొట్టె; తియ్యని మందపు రొట్టె.
रोटी–स्त्री॰ రొట్టె; భోజనము; వంట.
रोड़ा–पु॰ ఇటిక లేక పెద్దరాతిముక్క; విఘ్నము; ఆటంకము.
रोड़ा अटकाना या डालना–मु॰ ఆటంకపరచుట; అడ్డు పెట్టుట.
रोदन–पुं॰ రోదనము; క్రందనము; ఏడుపు.
रोदसी–स्त्री॰ స్వర్గము; భూమ్యాకాశము.
रोदा–पु॰ వింటినారి.
रोना–अ॰क्रि॰ ఏడ్చుట.
रोना पीटना–पुं॰ ఎక్కువగా విలపించుట
रो बैठना–पुं॰ నిరాశ జెంది ఏడుపు మానుట.
रोपण–पुं॰ నాటుట; నాటు లేక నాట్లు.
रोपना–स॰क्रि॰ నాటుట; మొలక. నాటుట; విత్తనము నాటుట.
रोपनी–स्त्री॰ रोपाई ;వరి, గోధుమ మొ॥గు నాట్లు.
रोब–पु॰ పలుకుబడి; ఆటంకము; ప్రతాపము; ప్రభావము.
रोब जमाना–मु॰ భయోత్పాతము కలుగజేయుట.
रोब मे आना–मु॰ భీతినొందుట; అధీనము; అంగీకరించుట.
रोबकार–पुं॰ दे॰ रुबकार.
रोबदार–वि॰ తేజస్వి; ప్రభావితము చేయు.
रोम–पुं॰ శరీరము మీది వెంట్రుకలు; ఇటలీ దేశపు రాజధాని నగరము.
रोम रोम में–मु॰ యావత్తు శరీరములో
रोम रोम से–मु॰ హృదయ పూర్వకముగా
रोमहर्षण–पुं॰ అత్యంత ఆనందము లేక భయము వలన రోమాంచిత మగుట భయంకరమైన; భీషణమైన.
रोर–पुं॰ గల్లంతు; అల్లరి; కోలాహలము, वि॰ప్రచండమైన; దుర్గమనీయమైన.
रोरी–स्त्री॰ ఆనందోత్సవము.
रोला–पु॰ కోలాహలము; భయంకరమైన యుద్ధము; హిందీలో 24 మాత్రలు గల ఒక విధమగు పద్యము.
रोली–स्त्री॰ కుంకమ.
रोवनहार–वि॰ ఏడుచువాడు; శోకించు వాడు.
रोशन–वि॰ ప్రకాశముగల; ప్రకాశ మాన మైన; ప్రసిద్ధమైన.
रोशनचौकी–स्त्री॰ సన్నాయి.
रोशनदान–पु॰ వెల్తురు వచ్చు కిటికీ.
रोशन-दिमाग–पु॰ ప్రఖరమైన మేధాశక్తి గల జ్ఞాని; నస్యము.
रोशनाई–स्त्री॰ సిరా.

रोशनी–स्त्री॰ ప్రకాశము; వెల్తురు; దీప కాంతి; జ్ఞానప్రకాశము.

रोहण– अ॰क्रि॰ ఎక్కుట; పైకి ఎక్కుట లేక పెరుగుట.

रोहित–वि॰ ఎర్రని; पु॰ కుంకుమ; రక్తము.

रोहू–स्त्री॰ ఒక విధమగు పెద్ద చేప.

रौंद–स्त्री॰ కాళ్లతో రాచి మర్దించుట.

रौंदना–स॰क्रि॰ కాలరాచుట; కాళ్లతో మర్దించుట లేక త్రొక్కుట.

रौ–स्त्री॰ గతి; వేగము;నడక; ఊపు; తీరు

रौगन–पु॰ दे॰ रोगन.

रौजन–पुं॰ ఛిద్రము; రంధ్రము; చిన్న కిటికీ.

रौजा–पुं॰ తోట; ఉద్యానము; గొప్ప వాని లేక మహాత్ముని సమాధి.

रौताई–स्त्री॰ స్వామిత్వము; ప్రభుత్వము; నాయకత్వము.

रौद्र–वि॰ ప్రచండమైన; భయంకరమైన, క్రోధ పూర్ణమైన.

रौनक–स्त्री॰ రూపము; దీప్తి, శోభ; ప్రఫుల్లత.

रौनक अफजा–वि॰ శోభించు; విరాజిల్లు

रौप्य–पुं॰ వెండి; वि॰ వెండితో తయారైన

रौरव–पु॰ ఒక భయంకరమైన నరకము; वि॰ భయంకరమైన.

रौला–पुं॰ గోల; కోలాహలము.

रौलि–स्त्री॰ చెంపదెబ్బ; అరుపు.

रौशन–वि॰ दे॰ रोशन.

ल

लंक–स्त्री॰ కటి; నడుము.

लंका–स्त्री॰ లంకాద్వీపము.

लंग–पु॰ కుంటితనము.

लंगड़ा–वि॰ కుంటివాడు; पु॰ ఒక విధమగు శ్రేష్ఠమైన మామిడి.

लंगडाना– अ॰क्रि॰ కుంటుట;కుంటుచూ నడచుట.

लंगर–पु॰ లంగరు; గుది బండ లేని కొయ్య; అన్నదాన సత్రము.

लंगर करना–ग॰ కొంటెతనము చేయుట; ఆకతాయి పని చేయుట.

लंगरगाह–पु॰ दे॰ बदरगाह.

लंगूर–पु॰ కోతి; కొండముచ్చు; తోక.

लंगूल–पु॰ తోక.

लंगोट; लंगोटा–पु॰ లంగోట.

लंगोटिया यार–पुं॰ చిన్ననాటి స్నేహితుడు; బాల్య సఖుడు.

लंघन– లంఖణము, పస్తు, దుముకు, ఉల్లంఘనము.

लंठ–वि॰ మూర్ఖమైన; మొరటు.

लंतरानी–स्त्री॰ బడాయిలు; అక్కరకు రాని డాంబికాలు.

लंपट–वि॰ వ్యభిచారి; లంపటుడు; దురాచారి.

लपटता–स्त्री॰ వ్యభిచారము; దురాచారము.

लबा–वि॰ పొడుగైన; దీర్ఘమైన.

लबा करना–मु॰ పారద్రోలుట; తొలగించుట; నేలకేసి కొట్టుటలేక పరుండ పెట్టుట.

लंबाई; लबान–स्त्री॰ పొడవు.

लंबायमान–वि॰ చాల పొడవైన;పడుకొని ఉన్న.

लंबी तानना–मु॰ పడుకొని నిద్ర పోవుట

लंबोतरा–वि॰ పొడవైన; పొడవైన రూపము గల.

लटाक–पु॰నాలికతోచప్పరించు మందు; చట్నీ; పచ్చడి.

लकड़–पु॰ కొయ్య మొద్దు.

लकड़हारा–पु॰ కట్టెలు కొట్టువాడు.

लकडी–स्त्री॰ కర్ర; కొయ్య.

लकब–पु॰ బిరుదము; డిగ్రీ.

लकलक–पु॰ సారస పక్షి वि॰ చాలా సన్నని; దుర్బలమైన.

लकवा–पु॰ పక్షవాతము.

लकीर–स्त्री॰ గీత; రేఖ; పంక్తి; వరుస.

लकीर का फकीर–मु॰ కళ్లు మూసుకొని సనాతన మార్గమున నడుచువాడు.

लकीर पीटना–मु॰ సనాతన మార్గమును గుడ్డిగా అనుసరించువాడు.

लकुट–स्त्री॰ బాణాకర్ర; బెత్తము.

लकुटिया;लकुटी–स्त्री॰ दे॰ लकुट.

लक्कड़–पु॰ కొయ్యమొద్దు.

लक्षणा–स्त्री॰ వాచ్యార్థమునకు భిన్నమైన భావర్థము సూచించు ఒక శబ్ద శక్తి.

लक्षित–वि॰ నిర్దిష్టమైన; पु॰లక్షణా శక్తి ద్వారా తెలియబడు వాచ్యార్థము నకు భిన్నమైన మరియొక అర్థము.

लक्ष्य–पु॰ లక్ష్యములేక గురిని కేంద్రీకరించు పదార్థము; ఉద్దేశ్యము.

लक्ष्यार्थ–पु॰ లక్షణాశక్తి ద్వారా బహిర్గతమగు అర్థము.

लखना–स॰क्रि॰ చూచుట; కాన్పించిన లక్షణము లాధరముగా గ్రహించుట; ఊహించి గ్రహించుట.

लखपति–पु॰ లక్షాధికారి.

लखलखा–पु॰ మూర్ఛను పారద్రోలు ఒక సుగంధ ద్రవ్యము.

लखलुट–वि॰ గొప్ప అపవ్యయి; ఎక్కువగా దూబరా ఖర్చు చేయు.

लखेदना–स॰क्रि॰ పారద్రోలుట.

लखेरा–पु॰ లక్క గాజులు తయారు చేయువాడు.

लखौटा–स्त्री॰ చందనము; కేసరము మొ॥గు సుగంధ ద్రవ్యములతో తయారైన అంగలేపము; కుంకుమ భరిణె.

लग–क्रि॰वि॰ వరకు; పర్యంతము; దగ్గర; स्त्री॰ ప్రేమ; अव्य॰ కొరకు; వెంట.

लगन–स्त्री॰ ప్రేమ; ధ్యానము;సంబంధము; पुं॰ శుభముహూర్తము.

लगना–अ॰क्रि॰ అనుకొనుట; తాకుట; అనిపించుట; ఆరంభమగుట.

लगभग–क्रि॰वि॰ ప్రాయ; దాదాపు.

लगातार–क्रि॰वि॰ ఎడతెరిపి లేకుండా; నిరంతరముగా.

लगान–पुं॰ సుంకము; శిస్తు.

लगाना–स॰क्रि॰ కలుపుట; అనిపించుట; తాకించుట; క్రమానుసారముగా సర్దుట; ఉపయోగించుట; దోషారోపణ చేయుట.

लगाम–स्त्री॰ కళ్లెము.

लगायत–क्रि॰वि॰ వెంట తీసుకొని; సహితము; अव्य॰ చివరివరకు; పర్యంతము.

लगालगी–स्त्री॰ ప్రేమ; ప్రీతి; స్నేహము, సంబంధము; ఐక్యము; పోటీ.

लगाव–पु॰ సంబంధము.

लगावट–स्त्री॰ సంబంధము; ప్రేమ.

लगौहाँ–वि॰ रिझवार ;సంబంధము పెట్టుకొను కోరిక గల.

लग्गा;–पु॰ **लग्गी**–स्त्री॰ పొడుగాటి వాసము లేక బొంగు; పని ప్రారంభించుట.

लग्घड़–पुं॰ డేగపక్షి; ఒక విధమగు చిరుత పులి; మృగము.

लग्वियात–स्त्री॰ పనికి మాలిన వాగుడు; అసత్య వచనములు; అసభ్యకరమైన మాటలు.

लघु–वि॰ చిన్న; కొద్ది; తక్కువ; త్వరగా.

लघुचेता–पु॰ తుచ్ఛమైన భావములు గలవాడు; హీనమైనవాడు.

लघुमति–वि॰ తెలివి తక్కువైన; మూర్ఖత గల.

लघुशंका–स्त्री॰ మూత్రవిసర్జన.

लचक–स्त्री॰ వంపు; ఊగిసలాట.

लचकना–अ॰क्रि॰ వంగుట; ఊగాడుట

लचकीला–वि॰ వంగు స్వభావము గల; ఊగులాడు స్వభావము గల.

लचन–स्त्री॰दे॰ लचक

लचर–वि॰ దుర్బలమైన; पुं॰ పాపము.

लचीला–वि॰ వంగు స్వభావముగల; ఊగులాడు.

लच्छ–पु॰ నెపము; వంక; లక్ష్యము.

लच्छन–पुं॰ లక్షణము.

लच्छा–पुं० నూలుకండె; ఒక విధమగు నగ.

लच्छी–स्त्री० లక్ష్మి.

लच्छेदार–वि० కర్ణమధురమైన సంభాషణ.

लजीज–वि० मजेदार ;రుచిగల.

लजूम–पुं० అనివార్యత; ఆవశ్యకత.

लजाना–अ०क्रि० సిగ్గుపడుట.

लजालू ;लजारू–पुं० అత్తిపత్తి మొక్క.

लजीज–वि० రుచిగల; స్వాదిష్టమైన.

लजीला–वि० లజ్జగల; సిగ్గుపడు.

लज्जत–स्त्री० రుచి; స్వాదము; ఆనందము.

लज्जा–स्त्री० शर्म సిగ్గు; లజ్జ.

लट–स्त्री० కేశపాశము.

लटकना–अ०क्रि० సందిగ్ధములో ఊగిసలాడుట, ఒయ్యారము పోవుట; వ్రేలాడుట.

लटकती चाल–पुं० ఒయ్యారపు నడక

लटकाना–स०क्रि० వ్రేలాడవేయుట; వ్రేలాడ తీయుట.

लटकीला–वि० వ్రేలాడుచున్న; ఊగుచున్న.

लटना–अ०क्रि० అలసిపోయి క్రింద పడుట; తొట్రుపాటు పడుట; వికలమగుట; లోక్షమగుట.

लटपट; लटपटा–वि० పడుతూ లేస్తూ తొట్రుపాటు పడుచు.

लटपटाना–अ०क्रि० పడుతూ లేస్తూ ఉండుట; తొట్రుపాటు పడుట; ఊరించుట; మోహములో పడుట; అనురక్తమగుట.

लटी–स्त्री० చెడ్డమాట; అబద్ధపుమాట; గప్పము; భక్తురాలు; వేశ్య.

लटूरी–स्त्री० వ్రేలాడు శిరోకేశ జాలము.

लट्टू–पुं० బొంగరము; वि० ముగ్ధమైన.

लट्टू होना–पुं० మోహించుట; ప్రేమించుట.

लट्ठ–पुं० పెద్ద బాణాకర్ర.

लट्ठमार–वि० దెబ్బలాట ఆడువాడు; కటుభాషి.

लट्ठा–पुं० దూలము.

लठैत–वि० సాము నేర్చినవాడు.

लड़ंत–स्त्री० పోరాటము.

लड़–स्त्री० ఒకే రకపు వస్తువుల వరుస; పంక్తి; హారము.

लड़कई–स्त्री० బాల్యము.

लड़कपन–पुं० బాల్యము; బాల్యావస్థ.

लड़का–पुं० బాలుడు.

लड़की–स्त्री० బాలిక.

लड़कौरी–स्त्री॰ ఒడిలో శిశువున్న స్త్రీ; మాతృమూర్తి.

लड़खड़ाना–अ॰क्रि॰ నిలవలేక తొట్రుపాటు పడుట.

लड़ना–अ॰क्रि॰ పోరాడుట; దెబ్బలాడుట

लड़बावला–वि॰ బాలునివలె; తెలియని; అమాయకమైన .

लड़ाका; लडाकू–वि॰ యుద్ధము చేయువాడు; యుద్ధవీరుడు పోట్లాడు.

लड़ाना–स॰क्रि॰ పోట్లాడించుట; ఢీకొట్టించుట.

लडी–स्त्री॰ दे॰ लड़

लड़ैता–वि॰ గారాబమైన; ప్రేమాస్పదమైన; గారాబము వలన గీరెక్కిన; वि॰ పోరాడు; యుద్ధము చేయు.

लढिया–स्त्री॰ ఎద్దు బండి.

लत–स्त्री॰ చెడు అలవాటు; దుర్వసనము

लतखोर–वि॰ తన్నులు తినువాడు; నీచమైన; హేయమైన; గుమ్మము ముందువేయు తొక్కుడు.

लतर;लता–स्त्री॰ లత, తీగ; అందమైన స్త్రీ

लताड़ना–स॰क्रि॰ కాలరాయుట; దుమ్ము దులుపుతూ మాట్లాడుట

लताफत–स्त्री॰ రుచి; స్వాదము; ఆనందము; శ్రేష్ఠత; సూక్ష్మత.

लतीफ–वि॰ రుచిగల; కోమలమైన; శ్రేష్ఠమైన.

लतीफा–पु॰ హాస్యోక్తి.

लत्ता–पु॰ చినిగిన పాతగుడ్డ.

कपड़ा लत्ता–यौ॰ ధరించు దుస్తులు.

लत्ती–स्त्री॰ పశువుల తన్ను.

लथ पथ–वि॰ తడిసిన.

लथेड़ना–स॰क्रि॰ బురదజల్లుట; నిందించుట; అవమానించుట; నేలకేసి కొట్టి బురదలో దొర్లించుట; వ్యాకులపరచుట; చివాట్లుపెట్టుట.

लदना–अ॰क्रि॰ భారయుక్తమగుట; బరువు వేయబడుట; కప్పబడుట; గడుచుట; గతించుట.

लदुवा;लद्दू–वि॰ బరువు మోయువాడు

लद्धड़–वि॰ సోమరి.

लपक–स्त्री॰ लपट ; జ్వాల; మంట; కాంతి; వేగము.

लपकना–अ॰क्रि॰ కలియబడుట; తటాలున పట్టుకొనుట; పైకురుకుట

लपककर–पु॰ తక్షణము; తటాలున; కలియబడి తీసుకొనుటకు వేగముగా పైకురుకుట.

लपझप–वि॰ చురుకైన.

लपट–स्त्री॰ జ్వాల; మంట; గమకము; సుగంధము.

लपटना–अ॰क्रि॰ लिपटना.

लपलपाना– अ०क्रि० పొడవైన కోమల వస్తువు; ఇటూ అటూ ఊగులాడుట. स०क्रि० చాకు; కత్తి మొ॥వి కదిలిస్తూ మెరిపించుట.

लपसी–स्त्री० నేతిహల్వా; చిక్కటి ద్రవ పదార్థము.

लपाना–स०क्रि० బెత్తము మొ॥ఊగు లాడించుట; చీదరించుట.

लपेट–स्त्री० మెలిక (త్రాడు) చిక్కు; మెలి

लपेटना–स०क्रि० మెలిత్రిప్పుట, చిక్కు పడ వేయుట; జంజాటములో ఇరి కించుట; చుట్టుట; సర్దుట; ద్రవ పదార్థము పూయుట.

लफंगा–वि० దురాచారి; రౌడి; తిరుగు బోతు.

लफ्ज–पुं० శబ్దము; మాట.

लफ्जी–वि० శాబ్దికమైన.

लफ्फाज–वि० దురుసుగా మాట్లాడు వాడు; గప్పాలు కొట్టువాడు.

लब–पुं० పెదవి.

लबड़ धोंधों–स्त्री० గలభా; లేనిపోనిగోల; నిజాయితీ లేని నడత; అన్యాయము

लबड़ना–अ०क्रि० అబద్ధమాడుట; గప్పాలు కొట్టుట

लबरेज–वि० కుత్తుకవరకు నిండిన; పెది మల వరకు నిండిన.

लबादा–पुं० అన్నిటి పైనా ధరించు లేక కప్పుకొను ఉడుపు లేక వస్త్రము.

लबार–वि० అబద్ధాల కోరు; మోసకారి; బడాయిచెప్పు; పీకవరకు నిండిన.

लबालब–वि० అంచుల వరకు నిండిన.

लबेगोर–वि० మరణాసన్నమైన; చావుకు సిద్ధముగా నున్న.

लबेशीरीं–पुं० మధురమైన పెదవి.

लब्ध–वि० ప్రాప్తించిన; భాగఫలము.

लब्धकाम–वि० కోరిక తీరిన.

लब्धप्रतिष्ट–वि० ప్రతిష్ఠ పొందిన; పేరుగల.

लब्धि–स्त्री० ప్రాప్తి, లాభము.

लमतड़ग–वि० చాల పొడవైన లేక ఎత్తైన

लमहा–पुं० నిమిషము, క్షణము; రెప్పపాటు

लय–पुं० నిమగ్నత; మగ్నత; ఏకాగ్రత; ప్రళయము; పాటపాడుశైలి; లయ.

लरजना–अ०क्रि० కంపించుట; గజగజ వణకుట; భయమునొందుట.

लरजा–पुं० వణుకు; ప్రకంపన; చలి జ్వరము; భూకంపము.

लरिकाई–स्त्री० బాల్యము; కుర్రతనము.

लरी–स्त्री० दे० लड़ी.

ललक–स्त्री० ప్రబలమైన వాంఛ.

ललकना–अ०क्रि० తీవ్రముగా అభిల షించుట.

ललकार–स्त्री० సవాలు; కయ్యమునకు పిలుపు.

ललकारना–स०क्रि० సవాలు చేయుట; కయ్యమునకు పిలుచుట.

ललचना–अ॰क्रि॰ పేరాశపడుట; మోహితుడగుట;కోరికవలన కలత జెందుట.

ललचाना–स॰क्रि॰ ఊరించుట; మోహింప జేయుట; పేరాశ జనింప జేయుట

ललचौहाँ–वि॰ పేరాశగల; మోహితమైన

ललन–पुं॰ గారాబాల బిడ్డ; ప్రేమాస్పద మైన ప్రియుడు లేక భర్త; క్రీడ.

ललना–स्त्री॰ స్త్రీ; కామిని.

लला–पुं॰ दे॰ ललन.

ललाई–स्त्री॰ ఎర్రదనము.

ललाट–पु॰ ఫాలభాగము; నుదురు;నొసటి రాత.

ललाटरेखा–स्त्री॰ నొసటి వ్రాత.

ललाम–वि॰ రమణీయమైన;మనోహర మైన; శ్రేష్ఠమైన; ఎర్రని అలంకారము

ललामी–स्त्री॰ఎర్రదనము; సౌందర్యము

ललित–वि॰ కోమలమైన; ఇష్టమైన; మనో హరమైన; చంచలమైన.

ललिता–स्त्री॰ లాలిత్యము.

ललौहाँ–वि॰ ఎర్రని.

लल्ला–पु॰ నాలుక; दे॰ लला.

लल्लो चप्पो–स्त्री॰ ముఖస్తుతి; చాటు కారితః మనస్సునకు నచ్చు తియ్యని మాటలు.

लल्लो पत्तो–स्त्री॰ दे॰ लल्लोचप्पो.

लवंग–पु॰ लौंग ;లవంగము.

लवंगी–स्त्री॰ కోమలి; वि॰నాజూకైన.

लव–पु॰ అల్పము; బహుకొద్ది.

लवण–पु॰ ఉప్పు.

लवन–पु॰ కోత; పొలములోని పైరు కోత.

लवनि; लवनी–स्त्री॰ పొలములో పండిన పైరుకోత.

लवर–स्त्री॰ అగ్నిజ్వాల.

लवला–स्त्री॰ జ్యోతి; శోభ.

लवलीन–वि॰నిమగ్నమైన; తన్మయమైన

लव लेश–पुं॰ అత్యంత; అల్పమైన; సాంగత్యము.

लवा–पु॰ పేలాలు; ఒక విధమగు పిట్ట.

लवाई–वि॰ లేగడిపాడి ఆవు; स्त्री॰ పంట పైరు కోత.

लवाजमा–पुं॰ వెంట ఉండు సామాను; ఆవశ్యకమైన సామగ్రి .

लवारा–पु॰ ఆవుదూడ.

लशकर–पु॰ సైన్యము; పటాలము; సైన్య శిబిరము; ఓడలో పని చేయువారి సమూహము.

लशकरी–वि॰ సైన్య సంబంధమైన; स्त्री॰కళాసుల భాష.

लस–पु॰ జిగురు; ఆకర్షణ.

लसना–स॰क्रि॰ అంటించుట; अ॰क्रि॰ శోభించుట; విరాజిల్లుట.

लसी–स्त्री॰జిగురు లాభించు యోగము, లాభము కలుగజేయు మార్గము; సంబంధము.

लसीसा–वि॰ జిగురు గల; శోభాయ మానముగ; సుందరమైన.

लस्त–वि॰ అలసిన; అశక్తమైన.

लस्सी–स्त्री॰ పెరుగు చిలికిన మజ్జిగ; పంచదార కలిపిన ఒక విధమగు పానీయము.

लहँगा–पुं॰ పరికిణి; లంగా.

लहक–स्त्री॰అగ్నిజ్వాల; శోభ; దీప్తి, కాంతి

लहकना–अ॰क्रि॰ అగ్నిజ్వాల చంచల మగుట; తటాలునలేచుట; అభిల షించుట.

लहजा–पुं॰ ఉచ్చారణ స్వరము; లయ

लहजा–पुं॰ క్షణము; నిమిషము.

लहनदार–पुं॰ ఋణము ఇచ్చువాడు.

लहना–स॰क्रि॰ పొందుట; पुं॰ అప్పు ఇచ్చిన పైకము.

लहर–स्त्री॰ అల; తరంగము (నీటి); ఆవేశము; మనోవేగము; ఆనందో త్సాహము.

लहरदार–वि॰ తరంగము వలె వంకర టింకరగాపోవు.

लहरा–पुं॰ పెద్ద తరంగము; ఆనందము; ఉత్సాహము.

लहराना–अ॰क्रि॰ తరంగాయిత మగుట;అభిలషించుట; అగ్నిజ్వాల చంచల మగుట; శోభించుట; విరా జిల్లుట.

लहरी–स्त्री॰చిన్న అల; वि॰ ఇష్టాను సారము సంచరించువాడు.

लहलहाना–अ॰क्रि॰ ఆకుపచ్చని పైరుతో విరాజిల్లుట;ప్రఫుల్లతమగుట; ఆనందోత్సాహములతో నిండుట వృక్షములు, మొక్కలుమరల చిగుర్చుట

लहसुन–पुं॰ వెల్లుల్లిపాయ.

लहालोट–वि॰ ఆనందోల్లాసముతో తబ్బిబ్బుగానున్న.

लहास–स्त्री॰ दे॰ लाश.

लहू–पुं॰ రక్తము; నెత్తురు.

लहू का घूंट–पीना– ము॰ కోపమును అణుచుకొనుట.

लहूलुहान होना–पुं॰ నెత్తురు ముద్ద గుట; అతిగా నెత్తురు ప్రవహించుట.

लाँक–स्त्री॰ कमर; నడుము.

लाँग–स्त्री॰ గోచి (ధోతి యొక్క).

लांगूल–पुं॰ पूँछ; తోక.

लांगूली–वि॰ కోతి.

लाँघाना–स॰क्रि॰ లఘించుట; దాటుట

लाँच–स्त्री॰ रिश्वत; లంచము.

लांछन–पुं॰ దోషము; మచ్చ; కళంకము. చిహ్నము.

लांछित–वि॰కళంకితమైన; మచ్చపడిన

लाई–स्त्री॰ చుగలీ; చాడి; కొండెము.

लाख–पु॰ లక్ష; 1,00,000; स्त्री॰ లక్క.

लाखसे लीख होना–मु॰ మొత్తములో ఏమీ లేక పోవుట.

लाखना–अ॰क्रि॰ లక్క వేసి బెజ్జము పూడ్చుట.

लागडाँट–स्त्री॰ పోటీ; ప్రతియోగిత.

लागत–स्त्री॰ వస్తువు తయారు చేయుటకు అయిన ఖర్చు; పెట్టుబడి సొత్తు.

लागर–वि॰ దుర్బలమైన; బక్కచిక్కిన.

लागरी–स्त्री॰ బలహీనత; దుర్బలత.

लागू–वि॰ ఉపయోగించు; అన్వయించు; ప్రయుక్తమగు.

लागू करना–स॰क्रि॰ జారీచేయుట.

लागू होना–अ॰क्रि॰ జారీయగుట.

लाघव–पु॰ లఘుత్వము; అల్పత్వము; చురుకు దనము; శీఘ్రత; చాక చక్యము; ఆరోగ్యము.

लाचार–वि॰ వివశమైన; గతిలేక.

लाचारी–स्त्री॰ వివశత్వము; నిస్సహాయత

लाज–स्त्री॰ शर्म; సిగ్గు.

लाज रखना–मु॰ ప్రతిష్ఠనుకాపాడుట.

लाजक–पु॰ ధాన్యపు పేలాలు.

लाजवंत–वि॰ సిగ్గుగల; సిగ్గుపడు.

लाजवंती–स्त्री॰ छुईमुई; అత్తిపత్తి మొక్క.

लाजवाब–वि॰ అద్వితీయమైన; సాటి. లేని; సమాధానములేని.

लाजा–स्त्री॰ लावा; పేలాలు.

लाजिम–वि॰ తగిన; ఔచిత్యము గల; ఉచితమైన; తప్పనిసరిగా చెయ్యవల సిన.

लाजिमी–वि॰ అనివార్యమైన; తప్పని సరి అయిన.

लाट–स्त्री॰ స్తూపము; पुं॰ గవర్నరు.

लाठी–स्त्री॰ చేతి కర్ర.

लाठी चलना–मु॰ కర్రలతో దెబ్బలాట జరుగుట.

लाड़–पु॰ ఆప్యాయత; గారాబము

लाड़ला–वि॰ గారాబముగా పెంచ బడు; ప్రేమాస్పదమైన; గారాబము చేయబడు.

लात–स्त्री॰ పాదప్రహారము; తన్ను.

लात खाना–मु॰ తన్నుతినుట; అవమా నింపబడుట.

लात मारना–मु॰ తుచ్ఛమని తలచి వదిలిపెట్టుట; త్యజించుట.

लाद–स्त्री॰ బరువు; భారము; బరువు వేయుట; పొట్ట; ప్రేగు.

लादना–स॰क्रि॰ బరువు వేయుట; మోయుటకు భారమైన వస్తువులు వేయుట; బరువు ఉంచుట.

लादी–स्त्री॰ పశువు మీద భారీ వస్తువులు మోపుట.

लानत–स्त्री॰ చీదరింపు; దూషణ.

लाना–अ॰क्रि॰ తెచ్చుట; स॰क्रि॰ నిప్పుపెట్టుట; తగల పెట్టుట

लापता–वि॰ జాడలేని; అదృశ్యమైన.

लापरवा, लापरवाह–वि॰ లక్ష్యపెట్టని; లెక్కచేయని; జాగ్రత్తలేని.

लापरवाही–स्त्री॰ నిర్లక్ష్యము; తృణీకారము.

लाफ–स्त्री॰ గప్పాలు కొట్టుట

लाम–पुं॰ సైన్యము, పెద్ద జనసమూహము

लामा–पुं॰ టిబెట్టు లేకమంగోలియా దేశపు బౌద్ధ ధర్మాచార్యుడు.

लायक–वि॰ తగిన; యోగ్యమైన; ఉపయుక్తమైన.

लायकियत;लायकी–स्त्री॰ యోగ్యత; అర్హత.

लार–स्त्री॰ చొంగ; పంక్తి; జిగురు.

लार रपकना–पुं॰ నోరూరుట.

लार लगाना–मु॰ ఉచ్చులో చిక్కించుట.

लाल–पुं॰ మాణిక్యము; ఒక విలువైన రత్నము; ముద్దు బిడ్డ.

लाल पीला होना–मु॰ కోపము వచ్చుట; ముఖము ఎర్రబారుట.

लालचदन–पुं॰ ఎర్రచందనము; రక్తచందనము.

लालच–पुं॰ లోభము; పేరాశ.

लालची–वि॰ పేరాశ గల; లోభియైన.

लालटेन–स्त्री॰ లాంతరు.

लालन–पुं॰ లాలన; ప్రేమతో కూడిన పెంపకము; గారాబము.

लालबुझक्कड–पुं॰ మాటలకు ఊహా జనిత అర్థము చెప్పువాడు; సర్వజ్ఞుని వలె వ్యవహరించువాడు.

लालमिर्च–स्त्री॰ ఎండు మిరపకాయ

लालसा–स्त्री॰ తీవ్రమైన వాంఛ; ఉత్సుకత.

लाला–पुं॰ గౌరవము సూచించు సంబోధనము; మహాశయుడు.

लालायित–वि॰ నోరూరిన; ఉవ్విళ్ళూరిన

लालित–वि॰ లాలింపబడిన; ప్రేమాస్పదమైన.

लालित्य–पुं॰ కోమలత్వము; లాలిత్యము; సౌందర్యము; సరసత.

लालिमा–स्त्री॰ लाली; ఎరుపు.

लाली–स्त्री॰ ఎరుపు; గౌరవము; ప్రతిష్ఠ

लाले–पुं॰ అభిలాష; లాలస.

लाले पड़ना–पुं॰ అమితంగా లోటు కలుగుట ఏదేని వస్తువు కొరకు తహతహలాడుట.

लावण्य;-लावनि पुं॰ ఉప్పదనము; అమితమైన సౌందర్యము.

लावनी–स्त्री॰ ఒక విధమైన హిందీ పద్యము; ఈ పద్యమును సాధారణముగా డప్పువాయిస్తూ పాడుదురు.

लावलश्कर–पुं॰ సంబంధించిన జనం; సామగ్రితో సహా సైన్యము.

लावल्द–वि॰ సంతానము లేని.

लावा–पुं॰ ఒక విధమగు చిన్న పిట్ట; పేలాలు; అగ్ని పర్వతము నుంచి వెలువడు ద్రవ పదార్థము.

लावारिस–वि॰ వారసులు లేని; ఉత్తరాధికారులు లేని.

लाश–स्त्री॰ శవము.

लासा–पुं॰ జిగురు; జిగురు పదార్థము.

लासानी–वि॰ అద్వితీయమైన; సాటిలేని

लास्य–पुं॰ కోమల అంగముల ద్వారా శృంగార భావములను వ్యక్తము చేయు నృత్యము.

लाह–स्त्री॰ లక్క; చర్మము; पुं॰ లాభము; स्त्री॰ దీప్తి; కాంతి.

लाहु–पुं॰ లాభము.

लाहौल वला कुव्वत (इल्ला व इलिल्लाह)–पुं॰ భగవంతుడు తప్ప ఏ శక్తి లేదు.

लिंग–पुं॰ చిహ్నము; లక్షణము; శిశ్నము, లింగము; ఉదా: పుల్లింగం; స్త్రీలింగం

लिंगायत–पुं॰ ఒక విధమగు శివ సంప్రదాయము.

लिक्खाड़–पुं॰ అమితముగా వ్రాయువాడు; గొప్ప లేఖకుడు (వ్యంగ్యము).

लिखाई–स्त्री॰ వ్రాత; వ్రాతకూలి.

लिखा पढ़ी–स्त्री॰ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు; వ్రాతకోతలు.

लिखावट–स्त्री॰ వ్రాత; దస్తూరి.

लिखित–वि॰ వ్రాయబడిన; स्त्री॰ దస్తావేజు వ్రాత.

लिटाना–स॰क्रि॰ పడుకోబెట్టుట.

लिट्ट–पुं॰ నిప్పుల మీద కాల్చిన మందమైన గోధుమ రొట్టె.

लिड़ार–पुं॰ శృగాలము; నక్క; वि॰ పిరికియైన.

लिपटना–अ॰क्रि॰ అంటుకొనుట; కౌగిలించుట; మగ్నమగుట.

लिपटाना–स॰क्रि॰ అంటించుట; కౌగిలించుకొనుట; ఆలింగనము చేయుట.

लिपाई–स्त्री॰ అలుకు; అలుకు కూలి.

लिपाना–स॰क्रि॰ दे॰ लीपना.

लिपि–स्त्री॰ అక్షరములు వ్రాయు పద్ధతి.

लिप्त–वि॰ అంటుకొని యున్న; లీనమైన; అలక బడిన.

लिप्सा–स्त्री॰ లోభము; ఆకాంక్ష.

लिफाफा–पुं॰ ఉత్తరపు కవరు; బాహ్యాడంబరము; కళాయి; త్వరగా నశించు వస్తువు.

लिफाफिया–वि॰ బాహ్యాడంబరమైన.
लिबास–पुं॰ ఉడుపులు; వేషము.
लिबासी–वि॰ కృత్రిమమైన; ఆచ్ఛాదితమైన.
लियाकत–स्त्री॰ యోగ్యత; అర్హత.
लिल्लाह–क्रि॰वि॰ భగవంతుని పేరున; భగవంతుని కొరకు.
लिलाट; लिलार–पुं॰ दे॰ ललाट.
लिवैया–वि॰ తీసుకొనువాడు; తీసుకొని వెళ్లువాడు.
लिहाज–पुं॰ ధ్యానము; ధ్యాస; మొగమాటము; సంకోచము; సత్కారము, గౌరవము.
लिहाजा; लेहाजा–क्रि॰वि॰ ఇందులకు; ఈ కారణమున; కనుక.
लिहाड़ा–वि॰ నీచమైన; పతితమైన; చండాలమైన; పనికి మాలిన.
लिहाड़ी–स्त्री॰ ఎగతాళి; నింద.
लिहाड़ी लेना–मु॰ ఎగతాళి చేయుట; వెక్కిరించుట.
लिहाफ–पुं॰ रजाई-దూదితో నింపినకప్పువస్త్రము.
लीक–स्त्री॰ గీత; చార; ఆనవాయితి; ఆచారము.
लीक खींचना–मु॰ హద్దులు ఏర్పడుట; ప్రతిష్ఠ స్థిరపడుట; కట్టుదిట్టములు ఏర్పడుట.
लीक खींचकर–मु॰ నిశ్చితముగా; దృఢముగా.
लीक पीटना–मु॰ అనాదినుంచి వస్తున్న ఆచారమును పాటించుట.
लीख–स्त्री॰ పేనుగుడ్డు.
लीचड़–वि॰ సోమరియైన; వెంటబడి పీడించు;లావాదేవీలు సరిగా లేని (వాడు); పనికి మాలిన.
लीची–स्त्री॰ ఒక విధమగు తియ్యని పండు
लीद–स्त्री॰ లద్దె (గుఱ్ఱము, గాడిద మొ॥)
लीन–वि॰ లీనమైన; మగ్నమైన.
लीपना–स॰क्रि॰ అలుకుట; లేపనము పూయుట.
लीप पोतकर बराबर करना–मु॰ ధ్వంసము చేయుట; మట్టి; పేడతో అలుకుట; పాడుచేయుట.
लीप-पोती करना–मु॰ తుడుపులతో వ్రాయుట; కొట్టివేత లతో వ్రాయుట.
लील–पुं॰ నీలము; वि॰ నీలపు.
लीलना–स॰क्रि॰ మ్రింగుట.
लीला–स्त्री॰ మనోరంజనము కొరకు చేయు వ్యాపారము; క్రీడ; కేళి.
लुंगी–स्त्री॰ तहमत; లుంగీ.

लुंचन - पुं० గోళ్ళతో గిల్లుట; గిల్లుట; గోళ్ళతో గిల్లి పెకలించుట.

लुंज-वि०చేతులు, కాళ్ళు లేని; వికలాంగమైన; ఆకు, అలములేని చెట్టు; మోడు.

लुंठित - वि० దొర్లిన.

लुंड - पुं० తలలేనిమొండెము; కబంధుడు; కుండము.

लुंडमुंड - वि० తల, చేతులు, కాళ్ళు లేని మొండెము; ఆకూ, అలమూ లేని మోడు.

लुआठा - पुं० మండుచున్న కొరవి.

लुआब - पुं० ఉమ్మి, చొంగ, శ్లేపము; జిగురుగానుండు గుజ్జు.

लुक - पुं० నిప్పుమంట; వార్నిషు.

लुकठी - स्त्री० दे० लुआठा.

लुकना - अ०क्रि० దాగుకొనుట; చాటున ఉండుట.

लुकमा - पुं० గ్రాసము; ముద్ద; కబళము.

लुगत - स्त्री० భాష; స్పష్టమైన అర్థము లేని శబ్దము; శబ్ద నిఘంటువు.

लुगदी - स्त्री० తడిసిన ముద్ద; మట్టిముద్ద; రుబ్బిన పిండిముద్ద.

लुगरी-स्त्री० చినిగినపాతధోవతి; కొండెము; చాడి

लुगाई - स्त्री० స్త్రీ; ఆడది.

लुगात - स्त्री० నిఘంటువులు.

लुचुई - स्त्री० పల్చని మైదాపిండి పూరి.

लुच्चा - वि० దుష్టుడు; దురాచారి; చెడునడత గల; అబద్ధాలకోరు.

लुटना - अ०क्रि० దోపిడీ చేయబడుట; నాశమగుట.

लुटाना - स०क्रि० దోపిడీ చేయించుట; అపవ్యయము చేయుట; ఆలోచనా రహితముగా దానము చేయుట.

लुटिया - स्त्री० చిన్న చెంబు.

लुटेरा - पुं० దోపిడీ దొంగ.

लुढना - अ०क्रि० నేలమీద పడిదొర్లుట; పొర్లుట.

लुढकना - अ०क्रि० దొర్లుట.

लुढकाना - स०कि० దొర్లించుట; పార బోయుట.

लुतरा - वि० చాడీకోరు; కొంటెవాడు; అల్లరి చేయువాడు.

लुत्फ - पुं० ఆనందము; రుచి; స్వాదము; దయ; శ్రేష్ఠత.

लुत्फी - वि० దత్త పుత్రుడు; దత్తు తీసుకొనబడిన.

लुनना - स०कि० పక్వమునకు వచ్చిన పైరును కోయుట; నష్టపరుచుట.

लुनेरा - पुं० పంటపైరు కోయువాడు.

लुपना - अ०क्रि० దాగుట.

लुप्त - वि० దాగిన; అదృశ్యమైన.

लुब्ध - वि० అనురక్తమైన; మోహితమైన; మైమరచిన.

लुभाना - अ०क्रि० మోహితమగుట; అనురక్తమగుట;**स०क्रि०** మోహించుట; అనురక్తపరచుట; ఊరించుట; మైమరచుట.

लुरकना - अ०क्रि० लटकना ; వ్రేలాడుట.

लुरकी - स्त्री० చెవి లోలాకు.

लुहार - पुं० लोहार ; కమ్మరివాడు.

लुहारी - स्त्री० కమ్మరిపని; కమ్మరి జాతి స్త్రీ.

लू - स्त्री० लुआर ; వడగాలి ; **लूमारना या लगना** - मु० వడగాలి తగులుట; వడగాలుపు తగిలి జ్వరము వచ్చుట.

लूक - स्त्री० అగ్నిజ్వాల; కొరివి; రాలి పడు నక్షత్రము.

लूका-पुं० అగ్నిజ్వాల; నిప్పుమంట; కొరివి.

लूट - स्त्री० దోపిడీ; లూటీ.

लूटना -स०क्रि० దోచుట; దోపిడీచేయుట; మోసగించుట; మైమరచుట.

लूटा - वि० लुटेरा ; దోపిడీ చేయువాడు.

लूम - पुं० తోక; పుచ్ఛము; మగ్గము.

लूमना - अ०कि० వ్రేలాడుట.

लूला - वि० చేతులు తెగిని; అసమర్థమైన. పనికిమాలిన.

लूलू - वि० మూర్ఖతగల; తెలివిలేని.

लेंडी - स्त्री० పెంటిక; మేకలేకఒంటె పెంటిక.

लेंहड ; लेंहडा - पुं० గుంపు; మంద.

लेई - स्त्री० లేహ్యము.

लेकिन - अव्य० కాని.

लेख - पुं० వ్రాత; వ్యాసము.

लेखक - पुं० వ్రాయువాడు; గ్రంథకర్త.

लेखन - पुं० వ్రాత; లెక్కచూచుట.

लेखनी - स्त्री० కలము.

लेखा - पुं० లెక్క; లెక్కింపు; సరియైన అంచన; ఆదాయ వ్యయముల పట్టి.

लेखिका - स्त्री० వ్రాయుస్త్రీ; రచయిత్రి.

लेटना - अ०क्रि० పడుకొనుట; పవ్వళించుట.

लेन - पुं० తీసికొనుట; ప్రాప్తి.

लेनदार - पुं० అప్పు; అప్పిచ్చువాడు.

लेनदेन - पुं० లావాదేవీలు ; **लेनदेन** - मु० సంబంధము.

लेनहार - वि० పుచ్చుకొనువాడు.

लेना - स०कि० తీసికొనుట; స్వీకరించుట.

(आडे हाथों) लेना - मु० మందలించుట; చివాట్లు పెట్టుట; **लेडालना**-मु० పాడు

చేయుట; ఓడించుట; పూర్తిచేయుట.

लेनेदेने करना-मु० ఘర్షణ చేయుట; ఘర్షణ పడుట; అమితముగా ప్రయత్నించుట.

लेना एक न देना दो - मु० ఏమీ అర్థము లేదు; ఏమీ సంబంధము లేదు.

लेना डूबना या मरना - मु० తనతోపాటు ఇతరులను కూడ నాశము చేయుట.

कान में लेना - मु० వినుట.

लेप - पुं० లేపము; పూత.

लेपन - पुं० లేపము.

लेपना - स०क्रि० ఏదేని లేపము పూయుట.

लेपालक - पुं० దత్తపుత్రుడు.

लेरूवा - पुं० దూడ.

लेलिहान-वि०దేవిరికొట్టువాడు; దేవిరించు వాడు; वि० సర్పము; పాము.

लेवा - वि० తీసుకొనువాడు; पुं० సున్నపు అడుసు; మట్టి అడుసు.

लेवा देई - यौ० లావాదేవీలు.

लेश - वि० అల్పమైన; కొంచము; కొద్ది ; पुं० లఘుత్వము; సూక్ష్మత; సంసర్గము ; చిహ్నము; ఒక విధమగు అలంకారము.

लेहन - पुं० రుచిచూచుట; నాకుట.

लेहाजा - क्रि०वि० दे० लिहाजा.

लैस - वि० తయారై; సన్నద్ధమైన; पुं० లేసు; ఒక విధమగు బాణము.

लोंदा - पुं० ముద్ద; పిండము.

लोइ - पुं० लोग ; ప్రజ; स्त्री० దీప్తి; కాంతి.

लोई - स्त्री० గోధుమ రొట్టె చేయుటకు కలిపిన చిన్న పిండి ఉండ स्त्री० ఒక విధమగు కంబళి.

लोक - पुं० లోకము; జగత్తు; స్థానము; యశము.

लोकलीक - स्त्री० లోకమర్యాద.

लोकसंग्रह - पुं० లోకరంజనము ; యావత్తు లోకమును సంతోషపెట్టుట.

लोकसत्ता - स्त्री० ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ.

लोकाना - स०क्रि० పైకి ఎగరవేయుట.

लोकापवाद - पुं० లోకనింద.

लोकायत - पुं० ఈలోకాన్ని తప్ప వేరే లోకము ఉందని ఒప్పనివాడు; చార్వాక దర్శనము లేక సిద్ధాంతము.

लोकोक्ति - स्त्री० లోకోక్తి; సామెత.

लोकोत्तर - वि० అలౌకికమైన; విలక్షణమైన; అద్భుతమైన.

लोखर - पुं० మంగలివాని పనిముట్లు; వడ్రంగి పనిముట్లు; కంచరి వాని పనిముట్లు.

लोग - पुं० జనము; ప్రజ.

लोगाई - स्त्री० दे० लुगाई.

लोच - स्त्री० హావము ; కోమలత్వము;

సౌబగు; వాంఛ.

लोचन - पुं० నేత్రము; కన్ను.

लोटना - अ०क्रि० దొర్లుట; పొర్లుట; విశ్రమించుట; **लोट जाना** - मु० అపస్మారములోనుండుట; చనిపోవుట.

लोटपोट - स्त्री० విశ్రాంతి; ఆనందము.

(खुशी के मारे) लोट पोट होना - मु० ఆనందముతో తబ్బిబ్బు అగుట.

लोटा - पुं० చెంబు; చిన్న పాత్ర.

लोटिया - स्त्री० చిన్న చెంబు; **लोटिया डूबना** - मु० అసఫలమగుట; అప్రతిష్ఠ పాలగుట; నష్టపోవుట.

लोढना - स०क्रि० తుంచుట; గింజలను పత్తినుండి వేరుచేయుట; ఏరుట.

लोढा - पुं० సన్నికలలోని రాయి; **लोढा डालना** - मु० సమము చేయుట; చదును చేయుట; **लोढा ढाल** - मु० వినాశము.

लोढिया - स्त्री० చిన్న నూరుబండ.

लोथ ; लोथि - स्त्री० लाश ; శవము.

लोथडा - पुं० మాంసపిండము.

लोन - पुं० లవణము; ఉప్పు.

जले पर लोन लगाना या छिडकना - मु० కష్టము మీద కష్టము కలుగజేయుట.

लोना - वि० नमकीन ; ఉప్పని; సుందరమైన.

लोनाई - स्त्री० లావణ్యము.

लोनार - पुं० ఉప్పు తయారు చేయు లేక దొరుకు చోటు.

लोनिया - पुं० नोनियाँ ; ఉప్పు తయారు జాతి; ఉప్పు వ్యాపారము చేయు జాతి; वि० మనోహరమైన.

लोनी - स्त्री० ఒకవిధమగు శాకము.

लोप - पुं० లోపము; నాశము; క్షయము.

लोपना - स०क्रि० లోపించుట; లుప్తము చేయుట.

लोबान - पुं० సాంబ్రాణి మాదిరి ఒక సుగంధ ద్రవ్యము.

लोबिया - पुं० అలచంద; బొబ్బర్లు.

लोभ - पुं० లోభము.

लोम - पुं० వంటిమీది వెంట్రుకలు; గుంటనక్క.

लोमडी - स्त्री० గుంటనక్క.

लोमहर्षण - वि० అత్యంత భయంకరమైన; చూపర్లకు గగుర్పాటు కలిగించునంత భయంకరమైన.

लोयन - पुं० లోచనము; కన్ను.

लोरी - स्त्री० జోలపాట.

लोल - वि० చంచలమైన; ఉత్సుకతగల; క్షణికమైన.

लोलक - पुं० లోలాకు; లోలకి.

लोलना - अ०क्रि० ఎలించుట.

लोला - स्त्री० జిహ్వ; నాలుక; లక్ష్మీదేవి.

लोलिनी - वि० (स्त्री०) ఎంచిల స్వభావము గల స్త్రీ.

लोलुप -वि० లోభి; పేరాశగల; తిండిబోతు.

लोह - पुं० दे० लोहा.

लोहसार - पुं० ఉక్కు; ఉక్కుగోలుసు.

लोहा - पुं० ఇనుము; అస్త్రము.

लोहा गहना - मु० శస్త్రము చేబూనుట; యుద్ధము చేయుట.

लोहा मनना-मु०ఎదుటవాని గొప్పతనమును స్వీకరించుట; ఓడిపోవుట.

लोहा लेना - मु० యుద్ధము చేయుట.

लोहे के चने - मु० దుష్కర కార్యము.

लोहे के चने चबाना - मु० అసాధ్యమైన కార్యమును బహుకష్టపడి సాధించుట.

लोहार - पुं० लुहार ; కమ్మరి.

लोहारी - स्त्री० लुहारी ; కమ్మరిపని.

लोहित - वि० ఎఱ్ఱని.

लोहिया - पुं० ఇనప వస్తువుల వ్యాపారి; వైశ్యుల లేక మార్వాడీలలో ఒక తెగ.

लोहू - पुं० दे० लहू.

लौंग - पुं० లవంగము; లవంగ ఆకారములో నున్న ముక్కుపుడక.

लौंडा - पुं० छोकरा ; పిల్లవాడు; పిల్లకాయ; పోరిగాడు.

लौंडी - स्त्री० छोकरी ; పోరి; దాసి.

लौ - स्त्री० అగ్నిజ్వాల; దీపము వత్తి; अव्य० వరకు.

लौकना - अ०क्रि० కానిపించుట; గోచరమగుట.

लौकी - स्त्री० ఆనపకాయ; సొరకాయ.

लौटना - अ०क्रि० తిరిగివచ్చుట; వెనకకు తిరుగుట.

लौट फेर - पुं० తారుమారు.

लौटाना - स०क्रि० తారుమారు చేయుట; తిరిగి ఇచ్చుట; మార్చుట.

लौन - पुं० లవణము; ఉప్పు.

लौना - वि० लौनी లవణయుక్తమైన; సొగసైన.

लौनी - स्त्री० పొలములోని పైరుకోత; వెన్న; నవనీతము.

लौवा - पुं० ఆనపకాయ.

लौस - पुं० मिलावट ; కల్తీ; కలయిక; సంపర్కము.

लौहित्य - पुं० బ్రహ్మపుత్ర నది; ఎఱ్ఱ సముద్రము; वि० ఎఱ్ఱని.

व

वंक - वि० వక్రమైన; వంకరగల.

वंकट - वि० వంకరైన; కుటిలమైన; వోకిల్లా; దుర్గమమైన.

वंग - पुं० బెంగాలు ప్రదేశము; తగరము; తగర భస్మము.

वंगज - पुं० సింధూరము; కుంకుమ.

वंचक - वि० దుష్టుడు; దగాకోరు.

वंचन - पुं० మోసము; వంచన.

वंचना-स०क्रि० దగాచేయుట; వంచించుట; स्त्री० మోసము; వంచన.

वंचित - वि० మోసగింపబడిన; నేరుపరచ బడిన; రహితమైన.

वंदन - पुं० వందనము; ప్రణామము.

वंदनमाला - स्त्री० తోరణము.

वंदना - स्त्री० స్తుతి; ప్రణామము; నమస్కారము.

वंदनीय - वि० ఆదరించదగిన; వందన యోగ్యమైన.

वंदित-वि०పూజింపదగిన; ఆదరణీయమైన.

वंदीजन-पुं० వందిమాగధులు; వైతాళికులు.

वंद्य - वि० ప్రణమించదగిన; నమస్కరించ దగిన.

वंध्या - स्त्री० గొడ్రాలు; సంతానములేని స్త్రీ.

वंश - पुं० కులము; వంశము; వెదురు.

वंशस्थ - पुं० ద్వాదశవర్ణములు గల ఒక వర్ణవృత్తము.

वंशी - स्त्री० మురళి; పిల్లనగ్రోవి; अव्य० మరియు; पुं० వాయువు.

वकअत - स्त्री० శక్తి; సామర్థ్యము; ఎత్తు దనము.

वकफियत - स्त्री० दे० वाकफियत.

वकवृत्ति - स्त्री० बकवृत्ति ; దగాచేసి పని నెరవేర్చుకునే ప్రయత్నము.

वकाया - पुं० ఘటనలు; వృత్తాంతములు.

वकालत - स्त्री० వకీలు పని; ప్లీడరు పని.

वकुल - पुं० బొగడ చెట్టు.

वकूआ - पुं० సంభవము; సంభవించుట.

वकूफ - पुं० జ్ఞానము; తెలివి.

वक्त - पुं० సమయము; కాలము; అదను; తీరిక

वक्तव्य - वि० చెప్పదగిన; पुं० చెప్పబడినది; కథనము.

वक्ता - वि० వాక్పటు; వాగ్మి; వాక్చాతుర్యముగల.

वक्त्र - पुं० ముఖము; నోరు.

वक्तृता - स्त्री० వాక్పాటి; కథనము; ఉపన్యాసము.

वक्फ - पुं० మతము కొరకు దానము చేయబడిన ఆస్తి; ధర్మార్థము దానము చేసిన సంపత్తు.

वक्र - वि० వంకరగల; వక్రమైన.

ప్రధానమైన.

वर्क - पुं० दे० वरक.

वर्ग - पुं० శ్రేణి; వర్గము; చదరము.

वर्गफल - पुं० చదరపు కొలత; వైశాల్యము.

वर्चस - पुं० తేజస్సు; కాంతి; చాపము.

वर्चस्वी - पुं० తేజస్వి.

वर्जन - पुं० త్యాగము; నిషేధము; వదలుట.

वर्जना - स०क्रि० అభ్యంతర పెట్టుట; నిషేధించుట; త్యజించుట.

वर्जित - वि० త్యజింపబడిన; నిషేధించుట.

वर्ज्यित - वि० నిషిద్ధమైన; త్యక్తమైన.

वर्ज्य - वि० వర్జ్యము; త్యాజ్యము.

वर्ण - पुं० అక్షరము; వర్ణము; రంగు; జాతి.

वर्णन - वि० చిత్రణము; వర్ణన; ప్రశంస.

वर्ण्य - वि० వర్ణన విషయము; వర్ణించదగిన.

वर्तन - पुं० నడవడి; నడత; వృత్తి; త్రిప్పుట; సన్నికలు రాయితో నూరుట.

वर्तमान - वि० జరుగుచున్న; హాజరుగా నున్న.

वर्ति - स्त्री० ఒత్తి; కాటుక; గోరి.

वर्ती - वि० వ్యవహరించు; అమలులోనున్న; జారీ అయిన.

वर्तुल - वि० వృత్తాకారముగల; గుండ్రముగా నున్న.

वर्दी - स्त्री० दे० वरदी.

वर्द्धन - पुं० వృద్ధి; పెరుగుదల; ఉన్నతి; తరుముట.

वर्द्धमान - वि० వృద్ధిజెందుచున్న; పెరుగుచున్న.

वर्द्धित - वि० పెరిగిన; వృద్ధిజెందిన.

वर्ना - अव्य० दे० वरना.

वर्म - पुं० కవచము.

वर्ष - पुं० సంవత్సరము.

वर्ष गाँठ - स्त्री० జన్మదిన పండుగ.

वर्षा - स्त्री० వాన; వానాకాలము; వర్షము.

वर्ह - पुं० दे० बर्ह.

वलय - पुं० మండలము; చుట్టు; గుండ్రాకారము; గాజు; కంకణము.

वलयित - वि० చుట్టు ముట్టిన; గుండ్రని; చుట్టబడిన.

वलवला - पुं० ఉత్సాహము; ఆవేశము.

वलाक - पुं० కొంగ.

वलाहक - पुं० మేఘము; పర్వతము; ఒక రాక్షసుని పేరు.

वलि - स्त्री० రేఖ; పంక్తి; दे० बलि. पुं० యజమాని; శాసకుడు; అధికారి.

वली - स्त्री० ముడత; పంక్తి; రేఖ.

वली अहद - पुं० యువరాజు.

वल्कल - पुं० చెట్టు బెరడు; నారవస్త్రము.

वल्द - पुं० వారస పుత్రుడు.

वल्दियत - स्त्री० తండ్రి పేరు పరిచయము.

वल्मीक - पुं० పుట్ట; వాల్మీకి ఋషి.

वल्लभा - स्त्री० ప్రేయసి; ప్రియురాలు.

वल्लरि ; वल्लरी - स्त्री० లత; మంజరి; తీగ.

वल्ली - स्त्री० లత.

वल्लाह - अव्य० భగవంతుని సాక్షిగా.

वल्लिका ; वल्ली - स्त्री० दे० वल्लरि.

वशंवद - वि० వశములోనున్న; వశీభూత మైన.

वश - पुं० వశము; అధికారము.

वश्य - वि० వశ్యమైన; వశములోనున్న.

वश्यता - स्त्री० అధీనత.

वसअत - स्त्री० విస్తారము; విస్తీర్ణము; శక్తి; సామర్థ్యము.

वसंतदूत - पुं० మామిడి చెట్టు; కోకిల; చైత్రమాసము.

वसंतदूती - स्त्री० కోకిల; మాధవీలత.

वसंतपंचमी - स्त्री० మాఘ శుక్ల పంచమి; (శ్రీ) పంచమి.

वसन - पुं० कपडा ; వస్త్రము.

वसवास - पुं० భ్రమ; సందేహము; ప్రలోభనము.

वसा - स्त्री० క్రొవ్వు.

वसीका - पुं० తన బంధువులకుగాని; ధర్మకార్యమునకుగాని వడ్డీని వినియోగించవలసినదిగా ప్రభుత్వ కోశాగారమున ఎవరేని జమ చేయు ధనము.

वसीयत - स्त्री० తన తదనంతరము తన ఆస్తిని తన వారసులకు చెందవలసినదిగా వ్రాసిన విల్లు లేక చట్ట వ్యవస్థ.

वसीयतनामा - पुं० విల్లు పత్రము; మరణ శాసనము.

वसुंधरा - स्त्री० वसुधा ; పృథ్వి.

वसुमती - स्त्री० పృథ్వి; భూమి.

वसूक - पुं० దృఢత; విశ్వాసము; అధ్యయన సాయము.

वसूल -वि० ప్రాప్తించిన; లభించిన; తీర్చబడిన.

वसूली - स्त्री० ప్రాప్తి; ఇతరులనుంచి వసూలు చేయుట; వసూలు కావలసిన సొమ్ము; వసూలి.

वस्तुतः - अव्य० యధార్థతః ; నిజానికి, వాస్తవము.

वस्तुस्थिति - स्त्री० పరిస్థితి; మూలము.

वस्ल - पुं० సంయోగము; కలయిక; మృత్యువు.

वहदत - स्त्री० ఏకత్వము.

वहन - पुं० మోత; వహించుట.

वहब - पुं० ఔదార్యము.

वहबी - वि० ఇవ్వబడిన; ఈశ్వర ప్రదత్తమైన.

वहम - पुं० భ్రమ; మిధ్యాధారణ.

वहमी - वि० సందేహించు; సంశయాత్మ; సంశయించువాడు.

वहशत - स्त्री० जंगलीपन ; భయానకత; •అనాగరికత; పిచ్చి.

वहशी-वि० जंगली; అడవికిసంబంధించిన; అనాగరికమైన.

वहाँ - अव्य० అక్కడ.

वहाबी - पुं० మహమ్మదీయులలో ఒక సంప్రదాయము; ఈసంప్రదాయమును అనుసరించువాడు.

वह्नि - स्त्री० అగ్ని; నిప్పు.

वहीं - अव्य० అక్కడే; అచ్చటనే.

वही - सर्व० పూర్వోక్త వ్యక్తి లేక విషయము లేకవస్తువు; నిర్దిష్టమైన వ్యక్తి; విషయము; వస్తువు మాత్రమే.

वहीद - वि० విలక్షణమైన; సాటిలేని.

वांछनीय - वि० కోరదగిన.

वांछा - स्त्री० కోరిక; అభిలాష.

वांछित - वि० కోరబడిన; కోరిన.

वा - अव्य० अथवा ; या ; లేక.

वाइज - पुं० ఉపదేశమిచ్చువాడు; మంచి ఉపదేశములిచ్చువాడు.

वाकई - वि० నిజమైన; యధార్థమైన ; अव्य० నిజానికి; వాస్తవముగ.

वाकफीयत - स्त्री० ఎరుక; పరిచయము; పరిజ్ఞానము.

वाकया - पुं० ఘటన; సంఘటన; సమాచారము; వృత్తాంతము.

वाकिफ - वि० తెలిసిన; ఎరిగిన; అన్నీ తెలిసిన.

वाकिफकार - वि० అన్నింట పరిచయము ఉన్నటువంటి అనుభవముగల; అనుభవజ్ఞుడు.

वाक्पटु - वि० మాటకారి; చతురుడు.

वाक्य - पुं० సార్థక శబ్దసమూహము.

वागीश - पुं० బృహస్పతి; బ్రహ్మ; కవి; वि० మాటకారి; వక్త.

वागीश्वरी - स्त्री० సరస్వతి.

वाग्जाल - पुं० శబ్దాడంబరము; వాగాడంబరము.

वाग्मी - पुं० ప్రభావోత్పాదకముగా మాట్లాడు వాడు; గొప్ప పండితుడు; వక్త.

वाङ्मय - वि० వాక్సమూహము ; సాహిత్యము.

वाचक - वि० చెప్పువాడు; సూచించువాడు; पुं० నామము; సంజ్ఞ.

वाचन - पुं० పఠనము; చదువుట.

वाचनालय - पुं० పఠనాలయము.

वाचस्पति - पुं० బృహస్పతి.

वाचा - स्त्री० వాణి; వాక్యము; శబ్దము;
वाचाबंध - वि० ప్రతిజ్ఞాబద్ధమైన.
वाचाल - वि० వాగుడుగాడు; వాచాలుడు; అతిగా మాటాడువాడు.
वाचालता - स्त्री० వాగుడు; మాటకారితనము.
वाचिक - वि० వచన సంబంధమైన; पुं० వచనాభినయము.
वाची - वि० వ్యక్తపరచు; సూచించు.
वाच्य - वि० చెప్పదగిన; శబ్ద సంకేతముల ద్వారా బోధపరచు; पुं० అభిధేయార్థము.
वाच्यार्थ - पुं० శబ్దార్థము; శబ్దము యొక్క మూలార్థము.
वाच्यावाच्य - पुं० చెప్పదగిన లేక చెప్పదగని మాట.
वाज - पुं० ఉపదేశము; ధర్మోపదేశము.
वाजिब - वि० मुनासिब ; ఉచితమైన సరియైన.
वाजिबी - वि० ఉచితమైన; సరియైన; पुं० ప్రతిమాసము లభించు వేతనము లేక బత్తెము.
वाजी - पुं० గుఱ్ఱము; విరిగినపాలలోని నీరు.
वाट - पुं० బాట ; దారి.
वाटिका - स्त्री० తోట; వాటిక.
वाणिज्य - पुं० వాణిజ్యము; వ్యాపారము.
वाणी - स्त्री० నోటినుండి వెలువడు సార్థక శబ్దము; వచనము; సరస్వతి.
वाणी फुरना - मु० నోటనుండి మాట వెలువడుట.
वात - पुं० వాయువు; గాలి; వాతము.
वातचक्र - पुं० बवंडर ; సుడిగాలి.
वातायन - पुं० చిన్న కిటికీ.
वातावरण - पुं० వాయుమండలము; వాతావరణము.
वातुल - वि० ఉన్మత్తుడు; పిచ్చివాడు.
वात्या - स्त्री० बवंडर ; సుడిగాలి.
वाद - पुं० వాదము; తర్కము.
वादक - पुं० వాద్యము వాయించువాడు ; వాదించువాడు; వక్త.
वादा - पुं० వాగ్దానము; ప్రతిజ్ఞ.
वादा खिलाफी करना - मु० ఇచ్చిన మాటకు భిన్నముగా వ్యవహరించుట.
वादा रखाना - मु० వాగ్దానము చేయించుట.
वादी - पुं० मुद्दई ; ముద్దాయి; మొరపెట్టుకొనువాడు; వక్త; వాది. **प्रतिवादी** - पुं० मुद्दालेह ; ప్రతివాది.
वानीर - पुं० పేము బెత్తము లేక చువ్వ.
वापन - पुं० విత్తునాటుట.
वापस - वि० తిరగివచ్చిన.
वापस आना - अ०क्रि० తిరిగి వచ్చుట.

वापसी - वि० తిరిగివచ్చియున్న; త్రిప్పి వేసియున్న. स्त्री० ప్రత్యావర్తనము; తిరిగిరాక.

वापिका; वापी - स्त्री० बावली ; బావి; దిగుడుబావి.

वाम - वि० ఎడమ; ప్రతికూలమైన; విరుద్ధమైన; వంకర.

वामदेव - पुं० శివుడు.

वामन - वि० बौना ; పొట్టివాడు; మరుగుజ్జు.

वामांगिनी; वामांगी - स्त्री० పత్ని; భార్య.

वामा - स्त्री० స్త్రీ; దుర్గాదేవి.

वायस - पुं० కాకి; వాయసము.

वारंवार - अव्य० दे० बारबार.

वार - पुं० ద్వారము; దర్వాజ; ఆటంకము; పర్యాయము; దెబ్బ; ఆఘాతము.

वारण - पुं० నిషేధము; ఆటంకము.

वारतिया - स्त्री० వేశ్య.

वारदात - स्त्री० దుర్ఘటన; కొట్లాట; భీషణమైన సంఘటన.

वारन - स्त्री० దిగదుడుపు; पुं० తోరణము.

वारना - स०क्रि० దిగదుడుచుట; విసర్జించుట.

वारनारी - स्त्री० వారవధువు; వేశ్య.

वारपार - पुं० ఇద్దరి-అద్దరి (నది ఏరు మొ॥) హద్దు. अव्य० ఈ ఒడ్డునుండి ఆ ఒడ్డు వరకు.

वारमुखी - स्त्री० వేశ్య.

वारा - पुं० किफायत ; పొదుపు.

वारा-न्यारा - पुं० फैसला ; తీర్పు; నిర్ణయము.

वारि - पुं० జలము; నీరు.

वारिज - पुं० కమలము; శంఖము; నత్తగుల్ల.

वारिद - पुं० మేఘము.

वारिधि - पुं० సముద్రము.

वारिवाह - पुं० दे० वारिद.

वारिस - पुं० వారసుడు; ఉత్తరాధికారి.

वारीश - पुं० दे० वारिधि.

वारुणी - स्त्री० మద్యము.

वार्ता - स्त्री० సమాచారము; వృత్తాంతము; వదంతి.

वार्तिक - पुं० వ్యాఖ్యానము.

वार्षिक-वि०సాలీనా; ప్రతి సంవత్సరమునకు సంబంధించిన.

वाला - प्रत्य० ఒకసంబంధసూచక శబ్దము; ఉదా: गाडीवाला ; मकानवाला ; वि० శ్రేష్ఠమైన; మహోన్నమైన.

वालिद - पुं० తండ్రి.

वालिदा - स्त्री० తల్లి.

वालिदैन - पुं० बहु० తల్లి-దండ్రులు.

वाली - पुं० యజమాని; ప్రభువు; చక్రవర్తి;

రాజు; సంరక్షకుడు.

वावैला - पुं० విలాపము; ఏడ్పు; గందరగోళము.

वासंत -वि० వసంతఋతువుకు సంబంధించిన.

वासंतक -वि० వసంత ఋతు సంబంధమైన; వసంత ఋతువులో నాటిన.

वासंतिक-पुं० విదూషకుడు; నృత్యకారుడు.

वास - पुं० వాసము; నివాసము; ఇల్లు; గంధము; సుగంధము.

वासना - स्त्री० భావన; సంస్కారము; కోరిక; కామన; వ్యసనము.

वासर - पुं० దినము; దివసము.

वासव - पुं० ఇంద్రుడు.

वासित - वि० సుగంధ పరచబడిన; గుడ్డతో మాయబడిన.

वासिल - वि० వసూలైన; వసూలుకానున్న.

वास्ता - पुं० సంబంధము; స్నేహము.

वास्ते - अव्य० నిమిత్తము; కొరకు.

वाह - अव्य० ప్రశంసా సూచక శబ్దము.

वाहक - पुं० మోయువాడు; వాహకుడు.

वाहन - पुं० బండి; వాహనము.

वाहवाही - स्त्री० జనామోదము; ప్రశంస; స్తుతి.

वाहित - वि० మోయబడిన.

वाहिद-वि० ఒకటి; ఒంటరి; पुं० భగవంతుడు.

वाहिनीपति - पुं० సైన్యాధిపతి.

वाहिब - वि० ఔదార్యముగల; దాతయగు.

वाहियात - वि० చెడ్డ; వ్యర్థమైన.

वाही - वि० సోమరియైన; పనికిమాలిన; తిరుగుబోతు.

वाही-तबाही - वि० నికృష్టమైన; తలాతోకలేని; स्त्री० పనికిమాలిన వాగుడు; తిట్లు తిమ్మలు.

विंश - वि० बीसवाँ ; ఇరవయ్యవ.

वि - उप० శబ్దప్రారంభము వచ్చి విశేషార్థమును కలిగించు ఒక ఉపసర్గము.

विकच - वि० వికసించిన; కేశహీనమైన.

विकट - वि० विकराल ; భీషణమైన; వికరాలమైన; వక్రమైన; కఠినమైన.

विकल - वि० విహ్వలమైన; వ్యాకులమైన; కళాహీనమైన.

विकल्प - पुं० భ్రాంతి; భ్రమ.

विकसना - अ०कि० వికసించుట.

विकसित - वि० ప్రస్ఫుటితమైన; వికసించిన; ప్రఫుల్లమైన.

विकार - पुं० మార్పు; దోషము; చెడు; దుర్గుణము; వాసన.

विकारी - वि० మార్పుచెందిన; మారిన.

विकाश - पुं० ప్రకాశము; వ్యాప్తి; ప్రసారము.

विकास - पुं० వృద్ధి; వికాసము.
विकासना - स०क्रि० వికసింపజేయుట; వ్యక్తపరచుట.
विकीर्ण - वि వ్యాపించియున్న; ప్రసిద్ధమైన.
विकृत - वि० అస్వాభావికముగా మార్పు జెంద[illegible] చెడిన; వికృతమైన.
विकृष्ट - वि० ఆకర్షింపబడిన; ఆకృష్టమైన.
विक्रम - पुं० పరాక్రమము; ప్రతాపము; శక్తి.
विक्रमी - पुं० విక్రముడు; పరాక్రమశాలి.
विक्रय - पुं० అమ్మకము.
विक्रांत - पुं० వీరుడు; శూరుడు.
विक्रांति - स्त्री० వీరత్వము; శూరత్వము; శక్తి; సామర్థ్యము.
विक्रीत - वि० అమ్ముడుబోయిన.
विक्रेत - वि० అమ్మువాడు.
विक्रेय-वि० అమ్మకమునకు సిద్ధముగానున్న; అమ్మకపు.
विक्षत - वि० గాయపడిన.
विक्षिप्त - वि० వికలమైన; పిచ్చెక్కిన; విరజిమ్మబడిన.
विक्षिप्तता - स्त्री० పిచ్చి.
विक्षुब्ध - वि० క్షోభించిన; ఉద్విగ్నమైన.
विक्षोभ - पुं० క్షోభము; మానసిక చాంచల్యము; ఉద్విగ్నత.
विगत - वि० గడచిపోయిన; గతించిన.
विगति - स्त्री० దుర్గతి; దుర్దశ.
विगर्हणा - स्त्री० బెదిరింపు; చీదరింపు; గర్హింపు.
विगर्हित-वि० గర్హింపబడిన; చీదరింపబడిన.
विगलन - पुं० కరుగుట; చెడిపోవుట.
विगलित - वि० కరిగిపోయిన; చెడిపోయిన.
विग्रह - पुं० కలహము; యుద్ధము; వేరుపరచుట; విడదీయుట.
विघटन - पुं० విరుచుట; పగలగొట్టుట; వినష్టపరచుట; దుర్ఘటన.
विघटिका - स्त्री० ఘడియ కాలములో 23వ వంతు.
विघात - पुं० దెబ్బ; ఆఘాతము; హత్య; నాశము.
विचय - पुं० సమకూర్పు; సోదా; పరీక్షణ.
विचरण - पुं० తిరుగుడు; పర్యటనము.
विचरना - अ०क्रि० తిరుగుట.
विचलित - वि० అస్థిరమైన; ప్రతిజ్ఞ లేక సంకల్పమునకు భిన్నముగానున్న.
विचार - पुं० అభిప్రాయము; భావము; వ్యాజ్యము తీర్పు.
विचारक - पुं० ఆలోచించువాడు; విచారకుడు; తీర్పు చెప్పువాడు; న్యాయకర్త.
विचारना - अ०क्रि० ఆలోచించుట; జాడ తీయ ప్రయత్నించుట.

विचारणीय - वि० ఆలోచించదగిన.

विचिकित्सा - स्त्री० సందేహము.

विच्छित्ति - स्त्री० విచ్ఛేదము; వేర్పాటు; లోటు.

विच्छिन्न - वि० వేరుపరచబడిన; విభక్తమైన; అంతమైన.

विच्छेद - पुं० నాశము; తెగతెంపులు; వియోగము.

विच्युत - वि० రాలిపడిపోయిన.

विछोह - पुं० వియోగము.

विजन - वि० నిర్జనమైన; ఏకాంతమైన; पुं० విసనకర్ర; వ్యజనము.

विजना - पुं० వ్యజనము; విసనక్రర.

विजया - स्त्री० దుర్గాదేవి; భంగు.

विजारत - स्त्री० మంత్రి పదవి; మంత్రి కార్యాలయము.

विजिगीषा - स्त्री० విజయము పొందు కాంక్ష

विजित - वि० గెలిచిన; గెలవబడిన; పరాజిత మైన.

विजेता - पुं० జయించినవాడు.

विज्ञ - वि० బుద్ధిమంతుడు; విద్వాంసుడు; పండితుడు.

विज्ञप्ति - स्त्री० సూచన; విజ్ఞాపనము.

विज्ञान - पुं० శాస్త్రము; శాస్త్రజ్ఞానము.

विज्ञापन - पुं० అందరికి పత్రికల ద్వారా తెలియజేయబడు సూచన.

विज्ञापित - वि० విజ్ఞాపింపబడిన; తెలియ జేయబడిన.

विट - पुं० విటుడు; కాముకుడు.

विटप - पुं० చెట్టు; వృక్షము.

विडंबना - स्त्री० వెక్కిరింపు; అపహాస్యము; లజ్జాకర విషయము.

विडरना - अ०क्रि० చెల్లాచెదరగుట; పారి పోవుట; పరుగిడుట.

विडारना - स०क्रि० చెల్లాచెదరు చేయుట; పారద్రోలుట.

विडाल - पुं० दे० बिडाल.

वितंडा - स्त्री० వితండవాదము; హేతు పూర్వకముగా వివాదము.

वितरण - पुं० పంపిణీ; పంచుట; గానము చేయుట.

वितरित - वि० పంచబడిన; పంపిణీ చేయ బడిన.

वितल-पुं० పాతాళలోకములలో మూడవది.

वितस्तित - पुं० జానెడు.

वितान - पुं० चँदोवा ; డేరా; వ్యాప్తి; సమూహము.

वितुंड - पुं० ఏనుగు.

वित्त - पुं० ధనము; సంపత్తి.

विभाग - पुं० పంపిణీ; విభాగము; వితరణము.
विभाजक - वि० విభజించు.
विभाजित - वि० విభక్తమైన.
विभाज्य - वि० విభజింపదగిన; విభజింప వలసిన.
विभाति - स्त्री० శోభ.
विभावरी - स्त्री० రాత్రి; నక్షత్రముల కాంతి గల రాత్రి ; దూతి.
विभासना - अ०क्रि० మెరయుట.
विभिन्न - वि० విశిష్టమైన; పలువిధములైన.
विभीषिका - स्त्री० భయోత్పాదకము; భయానక దృశ్యము.
विभूति - स्त्री० ఆధిక్యము; అతిశయత; ఐశ్వర్యము; విభవము.
विभूषित - वि० అలంకృతమైన; ఆభూషణ ములతో శోభాయ మానమగు.
विभोर - वि० విహ్వలమైన; మగ్నమైన; వికల మైన.
विभ्रम - पुं० భ్రమణము; భ్రాంతి; శోభ; సౌందర్యము.
विमंडित - वि० అలంకృతమైన.
विमत-पुं०విసమ్మతి; వ్యతిరేకఅభిప్రాయము.
विमनस्क - वि० అన్యమనస్కమైన.
विमर्श - पुं० విమర్శ; సమీక్ష; పరామర్శ.
विमर्ष - पुं० విచారణ; ఆలోచన; వ్యాకు క్షోభ; ఉద్యోగము.
विमल - वि० స్వచ్ఛమైన; నిర్మలమైన; మనోహరమైన.
विमला - स्त्री० సరస్వతి.
विमाता - स्त्री० सौतेली माँ; సవతి
विमार्ग - वि० కుమార్గము; చెడుదారి
विमुक्त - वि० స్వతంత్రమైన; స్వచ్ఛంద
विमुख - वि० ముఖరహితమైన; ము తిప్పిన; అనుకూలమైన.
विमुग्ध - वि० బహు ముగ్ధమైన; భ్రాంత మత్తెక్కిన.
विमूढ - वि० భ్రాంతమైన; విశేష మోహింపబడిన; మూర్ఛజెందిన.
विमोचन - पुं० విముక్తి; విడుదల.
विमोहक - वि० మోహించువాడు; వి నిగా చేయువాడు.
विमोहित - वि० ముగ్ధమైన; స్పృహలో మూర్ఛచెందిన.
विमौट - पुं० పుట్ట; పుట్ట కలుగు.
वियुक्त - वि० ఎడబాసిన; వియుక్తమై
वियोग - पुं० విచ్ఛేదము; ఎడబాటు.
वियोगिनी - वि०/स्त्री० తన ప్రియుని భర్తను ఎడబాసిన స్త్రీ.
वियोगी - वि० (पुं०) తన ప్రియురా

భార్య నుండి వేరైన పురుషుడు.
विरंचि - पुं० బ్రహ్మ; విధాత.
विरक्त - वि० విముఖమైన; విరక్తినొందిన.
विरचना - स०क्रि० నిర్మించుట; అలంక రించుట; अ०क्रि० విరక్తమైన.
विरचित - वि० నిర్మితమైన; వ్రాయబడిన.
विरत - वि० విముఖమైన; విరక్తినొందిన; నివృత్తమైన; నిమగ్నమైన.
विरद - पुं० ప్రసిద్ధి ; ఖ్యాతి.
विरदावली - स्त्री० యశోగాథ; కీర్తికి సంబంధించిన కథ.
विरमना - अ०क्रि० లగ్నమగుట; మోహము తో ఆగిపోవుట.
विरल - वि० विरला ; దుర్లభమైన; అరుదైన.
विरही - वि० दे० विरल.
विरही - वि० వియోగి.
विराग - पुं० వైరాగ్యము.
विराजना - अ०कि० శోభిల్లుట; రాణిం చుట; ఆసీనమగుట.
विराजमान, - वि० శోభాయమానమైన; ప్రకాశించుచున్న; విరాజిల్లుచున్న.
विराट - पुं० బ్రహ్మదేవుని అనంతరూపము; वि० విరాటమైన; బృహదాకారముగల.
विराध - पुं० పీడనము; బాధ; వేధించువాడు.
विराम - पुं० ఆగుట; విశ్రాంతి; విశ్రాంతిం చుట; వాక్యావసానపు చిహ్నము.
विरासत - स्त्री० वरासत ; వారసత్వము.
विरुद्ध - वि० ప్రతికూలమైన; విరుద్ధమైన
विरूप - वि० కురూపము; వ్యతిరేకమైన.
विरेचक -वि० విరేచనము కలిగించు.
विरोचन - पुं० దీప్తి; ప్రకాశము; శోభ.
विरोधाभास - पुं० విరోధపు పొడను సూచించు అర్థాలంకారము.
विलंब - पुं० ఆలస్యము.
विलंबना - अ०क्रि० ఆలస్యమగుట; వ్రేలాడుట.
विलंबित - वि० వ్రేలాడుచున్న; ఆలస్యమైన
विलक्षण - वि० విశిష్టమైన; అసాధారణమైన
विलखना - अ०क्रि० విలపించుట.
विलग - वि० अलग ; వేరైన.
विलगाना - अ०क्रि० వేరగుట; వేరుగ కనిపించుట. स०क्रि० వేరు పరచుట; వే చేయుట.
विलपना -अ०क्रि० విలపించుట; ఏడ్చుట
विलसना - अ०क्रि० శోభిల్లుట; విలసిల్లుట; ఆనందించుట.
विलाप - पुं० రోదనము; ఏడ్పు.
विलायत - पुं० విదేశము; పరాయిదేశము
विलायती - वि० విదేశపు; పరాయి దేశపు
विलासिनी -स्त्री० అందమైన స్త్రీ; కామిని

వేశ్య.

विलासी - पुं० आराम तलब ; విలాస పురుషుడు; భోగి.

विलिखित - वि० వ్రాయబడిన; చెక్కబడిన.

विलीन - पुं० లుప్తమైన ; అదృశ్యమైన ; దాగియున్న.

विलोचन - पुं० నేత్రము; కన్ను.

विलोचना - स०क्रि० చూచుట.

विलोम - वि० విపరీతమైన; వ్యతిరేకమైన. पुं० పైనుంచి క్రిందకు వచ్చుట.

विलोल - पुं० చంచలమైన; అందమైన.

विल्व - पुं० दे० बिल्व.

विवक्षित - वि० ఆవశ్యకమైనది; వాంఛిత మైనది.

विवर - पुं० ఛిద్రము; కలుగు; పగులు; గుహ.

विवर्ण - पुं० కాంతివిహీనత; वि० నీచమైన; కాళావిహీనమైన.

विवर्तन - पुं० పరివర్తన; వినిమయము.

विवश -वि० గత్యంతరములేని; పరాధీనమైన; వివశమైన.

विवसन - वि० विवस्त्र ; నగ్నమైన.

विवादास्पद - वि० వివాదయుక్తమైన; వాదోపవాదములు జరగదగిన.

विवादी - वि० వివాదించు; కలహించు.

विवाह - पुं० పెండ్లి; పరిణయము.

विवाही - वि० వివాహమైన.

विविक्त - वि० చెల్లాచెదురైన; నిర్జనమగు; త్యక్తమైన. पुं० త్యాగి; సన్యాసి.

विविर - पुं० గుహ; బిలము.

विवृति - स्त्री० పరిభ్రమణము; భాష్యము; టీక.

विवेक - पुं० మంచి-చెడుల జ్ఞానము తెలిసినవాడు.

विवेचन - पुं० పరీక్షణ; బాగోగులు విచారించుట; మీమాంసము.

विवेचनीय - वि० వివరించదగిన; విచారించదగిన.

विशद - वि० స్పష్టమైన; వ్యక్తమైన; స్వచ్ఛమైన; అందమైన.

विशारद - पुं० పండితుడు; విద్వాంసుడు; దక్షుడు.

विशिख - पुं० బాణము.

विशिष्ट - वि० విలక్షణమైన; విశిష్టమైన.

विशुद्ध - वि० బహునిర్మలమైన; స్వచ్ఛమైన.

विशृंखल -वि० క్రమములేని; అస్తవ్యస్తమైన; ఇష్టానుసారము.

विशेषज्ञ - पुं० ఏదేని విషయమున విశేష జ్ఞానము గలవాడు.

विशेष्य - पुं० విశేషణముగల నామవాచకము.

विश्रब्ध-वि०విశ్వసనీయమైన; నిర్భయమైన.

विश्रांत - वि० విశ్రమించు; అలసిపోయిన; బడలిన.

विश्रांति - स्त्री० విశ్రమము; విశ్రాంతి.

विश्री - वि० కాంతి విహీనమైన.

विश्रुत - वि० ప్రసిద్ధమైన; విఖ్యాతమైన.

विश्लिष्ट - वि० విశ్లేషించబడిన; విశదీకరింపబడిన.

विश्लेषण - पुं० విశదీకరణము.

विश्वंभर - पुं० పరమేశ్వరుడు; విష్ణువు.

विश्वंभरा - स्त्री० పృథ్వి; భూమి.

विश्वकोश - पुं० సమస్త విషయముల గురించి విస్తృత వర్ణనగల గ్రంథము.

विश्वलोचन - पुं० సూర్యచంద్రులు.

विश्वविद्यालय - वि० అన్ని విధముల విద్యలను బోధించుటకు తగిన వ్యవస్థ కలిగియున్న ఉన్నత విద్యాపీఠము.

विश्वसनीय - वि० विश्वस्त ; విశ్వసించదగిన; నమ్మదగిన.

विश्वासघात - पुं० నమ్మకద్రోహము.

विषण्ण - वि० విషాదయుక్తమైన; విషాదముగల.

विषधर - पुं० సర్పము; పాము.

विषम - वि० असमान ; సమముగాలేని.

विषयक - वि० సంబంధముగల; సంబంధించిన.

विषयी - पुं० భోగవిలాసములో మెండుగా ఆసక్తిగలవాడు; కాముకుడు.

विषाक्त - वि० విషయుక్తమైన; విషము కలిసిన.

विषाण - पुं० పశువుకు సంబంధించిన కొమ్ము; 'శృంగము' అనబడు వాద్యము; పందికోర.

विषाद - पुं० ఖేదము; విషాదము; దుఃఖము.

विषानन - पुं० సర్పము.

विष्ठा - स्त्री० మలము; పెంట.

विसर्ग - पुं० దానము; త్యాగము; ఎడబాటు; మృత్యువు; మోక్షము; అక్షరము ప్రక్కన రెండు బిందులు ; ':'

विसर्जन - पुं० పరిత్యాగము; సమాప్తి; వెళ్ళిపోవుట.

विसाल - पुं० కలయిక; ప్రేమీ-ప్రేమికుల సంయోగము; మృత్యువు.

विस्तीर्ण - वि० విస్తృతమైన; విశాలమైన.

विस्तृत - वि० విశాలమైన.

विस्मय - पुं० ఆశ్చర్యము.

विस्मरण - पुं० మరుపు.

विस्मृत - वि० మరచిన; మరచిపోయిన.

विस्मृति - स्त्री० విస్మరణము; మరుపు.

विहंग - पुं० పక్షి; పిట్ట; బాణము.

विहँसना - अ०क्रि० दे० हँसना.

विहसित - पुं० మధ్యమశ్రేణి హాస్యము; ఒక మాదిరి చిరునవ్వు.

विहान - पुं० ప్రాతఃకాలము.

विहित - वि० వ్యవస్థింపబడిన; ఏర్పడ్డ; విహితమైన

विहीन - वि० రహితమైన; లేకుండా.

विह्वल - वि० వ్యాకులమైన, విహ్వలమైన.

वीक्षण - पुं० देखना ; చూపు.

वीचि ; वीची - स्त्री० అల; తరంగము.

वीचिमाली - पुं० సముద్రము.

वीत - वि० గడచిపోయిన; వదలి పెట్టబడిన; ముక్తమైన.

वीतराग - पुं० వైరాగి.

वीथी - स्त्री० మార్గము; దారి.

वीर-पुं० వీరుడు; శూరుడు; సాహసోపేతుడు.

वीरा - स्त्री० మద్యము.

वीरान - वि० ధ్వంసమైన; శ్రీహీనమైన.

वीराना - पुं० పాడుబడ్డ ప్రదేశము.

वीरुध - पुं० पेड पौधे ; మొక్క.

वृसूल - पुं० दे० उसूल.

वृंद - पुं० दे० बृंद.

वृक - पुं० भेडिया ; తోడేలు; నక్క.

वृत्ति - स्त्री० జీవిక; స్వభావము; ప్రకృతి; వృత్తి.

वृत्त - पुं० అంధకారము; శత్రువు; మేఘము.

वृत्तहा - पुं० वृत्तारि. ఇంద్రుడు.

वृथा - वि० వ్యర్థమైన; నిరర్థకమైన.

वृश्चिक - पुं० बिच्छू ; తేలు.

वृष - पुं० ఆబోతు; వృషభము.

वृषी - पुं० మయూరము; నెమలి.

वेक्षण - पुं० వీక్షణము.

वेग - पुं० వేగము.

वेणी - स्त्री० కేశజాలము; వేణి; జడ.

वेणु - पुं० వెదురు; పిల్లనగ్రోవి.

वेतन - पुं० జీతము; వేతనము.

वेत्ता - वि० తెలిసినవాడు; జ్ఞాత.

वेत्र - पुं० बेंत ; బెత్తము.

वेदना - स्त्री० బాధ; పీడనము; దుఃఖము.

वेदिका - स्त्री० పీఠము; పీఠిక; అరుగు; చర్చాగోష్ఠి ప్రదేశము.

वेध - पुं० ఛేదనము; యంత్రముల సహాయముతో నక్షత్రములను గమనించుట.

वेधशाला - स्त्री० గ్రహించుట; నక్షత్రములు మొదలగు వానిని గమనించి తెలుసుకొన నిమిత్తము ఏర్పడ్డ ప్రయోగశాల.

वेला - स्त्री० కాలము; సమయము; వేళ; సముద్రపు ఒడ్డు.

वेश - पुं० वेष ; వేషము; ధరించు డ్రస

वेश्म - पुं० ఇల్లు; గృహము.

वेष्टन - पुं० చుట్టు గుడ్డ.

वेष्टित - वि० చుట్టబడిన.
वैकल्पिक - वि० ఇష్టానుసారము ఎన్నుకొనదగిన.
वैखरी - स्त्री० వాక్‌శక్తి; వాగ్దేవి.
वैखानस - पुं० అడవిలో ఉండు ఒక విధమైన బ్రహ్మచారి.
वैचित्र्य - पुं० విచిత్రత.
वैजयंती - स्त्री० పతాక; జండా; ఒక విధముగు ఐదు రంగుల మాల (దండ).
वैताल - पुं० రాజుగారిని మేల్కొలుపు వంధిమా గధులు లేక వైతాళికులు.
वैदग्ध्य - पुं० విదగ్ధత; చాతుర్యము.
वैदूर्य-पुं० ఒక విధముగు రత్నము; వైఢూర్యము
वैद्य - पुं० వైద్యుడు.
वैधक - पुं० వైద్యశాస్త్రము; ఆయుర్వేద చికిత్సాశాస్త్రము.
वैध - वि० చట్టప్రకారమున్న.
वैभव - पुं० విభవము; గొప్పదనము.
वैमनस्य - पुं० వైరము; ద్వేషము; విరోధము.
वैयत्किक - वि० వ్యక్తిగతమైన; వ్యక్తికి సంబంధించిన.
वैयाकरण - पुं० వ్యాకరణ పండితుడు.
वैर - पुं० ద్వేషము; శత్రుత్వము; విరోధము.
वैश्वानर - पुं० అగ్ని; పరమాత్మ.
वैषम्य - पुं० విషమత.
वैसा - वि० ఆ మాదిరి.
वैसे - क्रि०वि० అలా.
व्यंग्य - पुं० వ్యంజనద్వారా వెలువడు అర్థము, ఎగతాళి; వెక్కిరింపు.
व्यंजक - पुं० వ్యక్తముగు లేక వ్యక్తపరచు క్రియ; 'క' నుంచి 'హ' వరకు ఉన్న అక్షరములు వ్యంజనములు ; వండబడిన కూర.
व्यंजना - स्त्री० అభిధా; లక్షణా; వ్యంజనా అనబడు మూడు శబ్దశక్తులలో మూడవది; అభిదా, లక్షణా శక్తులు అర్థవ్యక్తీకరణలో సాఫల్యము పొందనప్పుడు వ్యంజన శక్తిద్వారా శబ్దము యొక్క అస్సలైన అర్థము వ్యక్తమగును.
व्यक्त - वि० స్పష్టమైన; వ్యక్తమైన.
व्यक्ति - स्त्री० అభివ్యక్తి; पुं० మనిషి; ఒకే ఒక మనిషి.
व्यक्तिगत - वि० వ్యక్తికి సంబంధించిన; వ్యక్తిగతమైన.
व्यक्तित्व - पुं० విశిష్ట గుణముల ద్వారా వెల్లడియగు వ్యక్తి యొక్క స్వతంత్రమైన స్పష్టమైన సత్తా.
व्यग्र - वि० వ్యాకులమైన; కలతజెందిన వ్యగ్రమైన.
व्यजन - पुं० విసనకర్ర; వ్యజనము.
व्यतिक्रम - पुं० व्यत्यय ; క్రమహీనత;

విఘ్నము; అవాంతరము.

व्यतिरेक - पुं० అతిక్రమణ; భేదము; ఒక విధమగు అర్థాలంకారము.

व्यतीत - वि० గడచిపోయిన.

व्यतीतना - अ०क्रि० గడచుట.

व्यतीत करना - स०क्रि० గడుపుట.

व्यथा - स्त्री० క్లేశము; వేదన; దుఃఖము; బాధ.

व्यथित - वि० వేదన పొందుతున్న; బాధ పడు.

व्यवधान - पुं० ఆటంకము; హస్తక్షేపము; పరద.

व्यवसाय - पुं० జీవిక; వృత్తి; ఉద్యోగము.

व्यवसायी - पुं० ఏదేని ఉద్యోగము చేయు వాడు; వృత్తి పనిచేయువాడు.

व्यवस्था - स्त्री० ప్రబంధము; ఏర్పాటు.

व्यवस्थापक - पुं० ప్రబంధకర్త; ఏర్పాటు చేయువాడు.

व्यवस्थित-वि० వ్యవస్థీకరించబడిన; నియమ బద్ధమైన; ఏర్పాటుగావింపబడిన.

व्यवहार - पुं० వర్తనము; నడవడి; ధోరణి; వ్యవహారము.

व्यष्टि - पुं० ఒకే ఒక మనిషి; వ్యక్తి.

व्यसन - पुं० దురలవాటు; విషయ వాసనల యెడల అనురక్తి; వ్యసనము.

व्यस्त-वि० పనిలో నిమగ్నమైన; కలతజెందిన; వ్యాప్తమైన.

व्याकुल - वि० వ్యగ్రమైన; గాబరాజెందిన; ఆదుర్దాగల.

व्याक्रोश - पुं० తిరస్కారముతో కూడిన దెప్పిపొడుపు; అరుపు.

व्याख्या - स्त्री० భాష్యము; తాత్పర్యము; వ్యాఖ్య.

व्याख्याता - पुं० భాష్యకారుడు.

व्याख्यान - पुं० ఉపన్యాసము; వక్తృత.

व्याघात - पुं० విఘ్నము; ఆటంకము; ప్రహారము.

व्याघ्र - पुं० పెద్దపులి; వ్యాఘ్రము.

व्याज-पुं० కపటము; మోసము; విలంబము; నెపము.

व्याध - पुं० అడవి జీవులను వేటాడువాడు; పక్షుల వేటగాడు.

व्याधि - स्त्री० రోగము; జంజాటము.

व्यापक - वि० పరివ్యాప్తమైన; వ్యాపకమైన.

व्यापना - अ०क्रि० వ్యాపించుట.

व्यापार - पुं० క్రయ-విక్రయ కార్యము; కొనడము-అమ్మడము పని; పని-పాటు.

व्यापन्न -वि० విపత్తులోనున్న; గాయపడిన; గతించిన.

व्याप्त - वि० వ్యాపించియున్న.

व्यायोग - पुं० ఒక విధమగు దృశ్యకార్యము.

व्याल - पुं० పాము; పెద్దపులి; సింహము.

व्यालू - स्त्री० **ब्यालू** ; రాత్రిభోజనము.

व्यावहारिक - वि० వ్యవహారసంబంధమైన.

व्यासंग - पुं० అధికమగు ఆసక్తి; మనో యోగము.

व्याहत - वि० నిషిద్ధమైన; వ్యర్థమైన.

व्युत्पत्ति - स्त्री० ఏదేని విషయము లేక వస్తువు యొక్క మూల స్థానము.

व्युत्पन्न - पुं० ఏదేని శాస్త్రమున ప్రకాండ పాండిత్యము గల; శాస్త్ర పారంగతుడు.

व्यूह - पुं० సేనావిన్యాసము; నిర్మాణరచన; వ్యూహము.

व्योम - पुं० ఆకాశము; మేఘము; జలము.

व्योरा - पुं० **ब्योरा** ; వివరణ; వివరము.

व्रज - पुं० మథుర- బృందావన సమీప ప్రాంతము; గమనము; సమూహము; మంద.

व्रजभाषा - स्त्री० వ్రజమండలభాష.

व्रण - पुं० కురుపు; గాయము.

व्रती - पुं० వ్రతమాచరించువాడు.

व्रात्य - पुं० వడుగుకానివాడు; వర్ణసంకరుడు.

व्रीडा - स्त्री० **शर्म** ; సిగ్గు; లజ్జ.

व्रीहि - पुं० ధాన్యము; బియ్యము.

श

शंकर शैल - पुं० కైలాసము.

शंकरी - स्त्री० పార్వతి.

शंका - स्त्री० అనుమానము; సందేహము; సంశయము.

शंकालु - पुं० సంశయస్తుడు; అనుమానస్తుడు.

शंकित - वि० అనుమానించు; శకించు.

शंकु - पुं० మొనగలవస్తువు; మేకు; గసిగ.

शंठ - पुं० నపుంసకుడు; మూర్ఖుడు.

शंपा - स्त्री० **बिजली** ; మెరుపు; నడుము.

शऊर - स्त्री० పనిచేయు వడుపు; తరహా; తెలివి.

शऊरदार - पुं० కార్యవిధానము తెలిసినవాడు; కార్య కుశలుడు.

शक - पुं० ఒక ప్రాచీన కాలపు జాతి; శకము; శతాబ్దము; శంక; సందేహము.

शकट-पुं० బండి; ఎద్దుబండి; ఒకరాక్షసుడు.

शकठ - पुं० మంచ.

शकरकंद - पुं० చిలకడదుంప.

शकरलब -वि० మధురభాషి; మనసు నొప్పించని మాటలు మాటాడువాడు.

शकल-स्त्री० ఆకృతి; ఆకారము; రూపము; పద్ధతి.

शकाब्द - पुं० శాలివాహనరాజు ప్రవర్తించిన శక సంవత్సరము; క్రీ.శ. 78 నుంచి లేక 79 మినహాయించిన శక శతాబ్దము

తెలియనగును.

शकारि - पुं० విక్రమాదిత్యుడు.

शकील-वि० మంచి ఆకారముగల; సుందర మైన.

शकीह ; शकोह - पुं० గొప్పదనము; ప్రతాపము; పలుకుబడి.

शकुन - पुं० साइत ; శకునము.

शक्कर - स्त्री० పంచదార; ముడి పంచదార.

शक्की - वि० అనుమానించు; సంశయించు.

शक्त - वि० శక్తిసంపన్నమైన; సమర్థమైన.

शक्ल - स्त्री० दे० शकल.

शक्य - वि० శక్తిగల; శక్యమైన; చేయదగిన.

शक्र - पुं० ఇంద్రుడు.

शक्रचाप - पुं० ఇంద్రధనస్సు.

शख्स - पुं० మానవ శరీరము; వ్యక్తి; మనిషి.

शख्सियत - स्त्री० వ్యక్తిత్వము.

शख्सी - वि० వ్యక్తి సంబంధమైన; వ్యక్తిగత మైన.

शगल - पुं० పనిపాటు; ఉద్యోగము; మనో రంజనము.

शगाल - पुं० నక్క; గుంటనక్క.

शगुफ्ता - वि० వికసించిన ; ప్రఫుల్లమైన; ఆనందమయమైన.

शगूफा - पुं० మొగ్గ; పువ్వు; అద్భుతమైన ఘటన.

शग्ल - पुं० दे० शगल.

शचि ; शची - स्त्री० ఇంద్రాణి; ఇంద్రుని భార్య.

शजर - पुं० వృక్షము.

शजरा - पुं० कुर्सीनामा ; వంశవృక్షము; కరణము తయారుచేసిన పొలముల పటము.

शठ - वि० ధూర్తుడైన; వంచకుడు; తుంటరియగు.

शत - वि० వంద; पुं० వంద సంఖ్య; '100'.

शतक - पुं० శతకము; శతాబ్ది.

शतदल - पुं० పద్మము.

शतधा - अव्य० వందలసార్లు; వందల ప్రకారము.

शतपत्र - पुं० కమలము; తెల్లగులాబి; నెమలి.

शतरंज - पुं० చదరంగము.

शतरंजी - स्त्री० చదరంగపు గళ్ళు గల చద రంగపు ఆట పట్టా.

शतश: - वि० వందలకొలది; వందరెట్లు.

शताब्द - वि० వందసంవత్సరములు గల.

शताब्द - पुं० ; **शताब्दी** - स्त्री० వంద సంవత్సరముల కాలము.

शतायु - पुं० వంద సంవత్సరములు గలవాడు.

शतावधान - पुं० ఒకే సమయమున వంద విషయముల యెడల ధ్యానమును

केंద్రీకరించువాడు.

शदीद - वि० కఠినమైన; దృఢమైన; కఠోర మైన.

शनाख्त-स्त्री०पहचान; గుర్తు; పరిచయము.

शनासा - वि० గుర్తించువాడు; గుర్తుపట్టు వాడు.

शनि - स्त्री० సూర్యమండలములోని ఆరవ గ్రహము; దురదృష్టము.

शनैः - अव्य० धीरे ; మెల్లిగా.

शपथ - स्त्री० ఒట్టు; శపథము; ప్రతిజ్ఞ.

शफक - स्त्री० సంధ్యారాగము; ప్రాతఃకాల మున, సాయంకాలమున ఆకసమున కాన్పించు ఎరుపు రంగు.

शफकत - स्त्री० దయ. కృప.

शफतालू - पुं० ఒక విధమగు పెద్ద బంగాళా దుంప.

शफा - स्त्री० ఆరోగ్యము.

शफाअत - स्त्री० కామన; వాంఛ; సిఫార్సు.

शफाखाना - पुं० ఆసుపత్రి; ఔషధాల యము.

शफी - वि० సిఫార్సు చేయువాడు; మధ్యలో వచ్చి నేరమును క్షమింపజేయువాడు.

शफीक - वि० దయాళుడు.

शफूका - पुं० दे० शगूफा.

शफ्फाफ - वि० స్వచ్ఛమైన; పారదర్శి.

शब - स्त्री० निशा; రాత్రి.

शबनम - स्त्री० మంచు; ఒక విధమగు బహుపల్చని వస్త్రము.

शबनमी - स्त्री० దోమతెర.

शबल - वि० పలురంగులు గల; రంగు రంగులు గల.

शबाना - क्रि०वि० రాత్రి సమయమున.

शबाब - पुं० యౌవనకాలము; సౌందర్యము; ఆరంభము.

शबीह - स्त्री० చిత్రము ; ఫొటో.

शबे-जफाफ - स्त्री० सुहागरात ; వధూ వరుల ప్రథమ సమాగమపు రాత్రి.

शबेमाह - स्त्री० వెన్నెల రాత్రి.

शबेरोज - अव्य० రాత్రింబవళ్ళు.

शब्बो - स्त्री० రజనీ గంధా; రేరాణి పువ్వు

शम - पुं० శాంతి; ఓర్పు.

शमशेर - स्त्री० ఖడ్గము; కత్తి.

शमा - स्त्री० మైనపు వత్తి.

शमादान - पुं० దీపపు శమ్మె.

शमित - वि० శాంతించిన.

शम्स - पुं० సూర్యుడు.

शमी - स्त्री० జమ్మిచెట్టు.

शर - पुं० బాణము; చితి.

शरत - स्त्री० ఆశ్వీజ, కార్తీక మాసముల వచ్చు శరదృతువు; సంవత్సరము.

शरवत - पुं० ఒక మధురమైన పానీయము.

शरभ - पुं० గున్నేనుగ; మిడత.

शरम - स्त्री० సిగ్గు; లజ్జ; ప్రతిష్ఠ; సంకోచము; గౌరవము.

शरम से गडना या पानी पानी होना - मु० బాగా సిగ్గుపడుట.

शरमाऊ - वि० दे० शरमीला.

शरमाना - अ०क्रि० సిగ్గుజెందుట; स०क्रि० సిగ్గుపడునట్లు చేయుట.

शरमीला - वि० సిగ్గుచెందు; సిగ్గుపడు; లజ్జగల.

शरमिंदगी - स्त्री० लाज ; సిగ్గు.

शरमिंदा - वि० సిగ్గుపడిన.

शरमीला - वि० త్వరగా సిగ్గుపడు.

शरर - पुं० అగ్నికణము.

शरह - स्त्री० భాష్యము; వ్యాఖ్య.

शराफत - स्त्री० సౌజన్యము; సజ్జనత; మంచితనము.

शराब - स्त्री० మద్యము; సారాయి.

शराबखाना - पुं० పానశాల.

शराबखोर - पुं० शराबी ; అలవాటుగా మద్యము సేవించువాడు.

शराबखोरी - स्त्री० మద్యపానము.

शराबोर - वि० तरबतर ; పూర్తిగా తడిసిన.

शरार - पुं० నిప్పురవ్వ; అగ్నికణము.

शरारत - स्त्री० కొంటెతనము; తుంటరితనము.

शरासन - पुं० ధనుస్సు.

शरीअत - स्त्री० మహమ్మదీయుల ధర్మశాస్త్రము.

शरीक - वि० కలసిన; సమ్మిళితమైన; पुं० సహచరుడు; భాగస్తుడు.

शरीफ - वि० కులీనస్తుడు; సభ్య పురుషుడు; పెద్దమనిషి.

शरीफा - पुं० శీతాఫలము.

शर्करा - स्त्री० పంచదార; ఇసుకరేణు.

शर्त - स्त्री० నిబంధన; షరతు.

शर्तिया - क्रि०वि० దృఢమైన; నిశ్చయపూర్వకముగా; वि० నిశ్చితమైన.

शर्म - स्त्री० दे० शरम.

शर्वरी - स्त्री० రాత్రి; సంధ్యాసమయము; స్త్రీ.

शलगम ; शलजम - पुं० ముల్లంగి మాదిరి ఒకవేరు కూర.

शलभ - पुं० మిడత.

शलाका - स्त्री० పొడుగైన ఇనుప చువ్వ; బాణము; పాచిక.

शलाख - स्त्री० दे० सलाख.

शलूका - पुं० పొట్టిచేతుల రవిక.

शल्य - पुं० ఎముక; బల్లెము; బాణము.

शल्यकी - स्त्री० साही ; ముళ్ళ పంది.

शव - पुं० लाश ; శవము.

शश ; शशक - पुं० खरगोश ; शसा ; కుందేలు.

शशधर - पुं० शशांक ; शशि; చంద్రుడు.

शशशृंग - पुं० కుందేటి కొమ్ము; ఏదేని అసంభవకార్యము.

शशिकला - स्त्री० చంద్రకళ.

शशिधर - पुं० శివుడు.

शस्य - पुं० పైరు; పంట; కొత్తగా మొలచిన గడ్డి; ధాన్యము.

शह - पुं० చక్రవర్తి; పెళ్ళి కొడుకు; వరుడు.

शहजादा - पुं० दे० शाहजादा.

शहजोर - पुं० ప్రబలమైన ; బలిష్ఠమైన.

शहतीर - पुं० దూలము.

शहतूत - पुं० दे० तूत.

शहद - पुं० తేనె ; మధువు.

शहद लगाकर चाटना - मु० పనికిమాలిన వస్తువులను భద్రముగా చూచుకొనుట.

शहना - पुं० పోలీసు అధికారి; శాసకుడు (వ్యంగ్యోక్తి); పన్ను వసూలు చేయువాడు.

शहनाई - स्त्री० సన్నాయి.

शहबाला - पुं० తోడపెళ్ళికొడుకు.

शहर - पुं० పట్టణము; నగరము.

शहरपनाह - स्त्री० రక్షణ నిమిత్తం నగరము చుట్టూ కట్టబడిన ప్రహారీ గోడ.

शहरियत - पुं० నాగరికత; నగర నివాసము.

शहरी - पुं० పట్టణము లేక నగరమునకు సంబంధించిన నాగరికుడు ; నగరవాసి.

शहसवार - पुं० గుఱ్ఱపు స్వారీలో ఆరితేరిన వాడు.

शहादत-स्त्री०సాక్షి; సాక్ష్యము; ప్రమాణము; పరమార్థము కొరకు తనని త్యాగము చేయు భావన.

शहीद - पुं० ఏదేని సమిష్టికార్యము కొరకు బలియైనవాడు.

शाइस्तगी-स्त्री० శిష్టత; సభ్యత; సౌజన్యము; మానవత.

शाइस्ता - वि० శిష్టవ్యవహారముగల; సభ్యత గల.

शाक - पुं० వండని కూరకాయ లేక ఆకు కూర.

शाकल - पुं० ఖండము; భాగము; తునక.

शाकाहार - पुं० కూరగాయల భోజనము.

शाकिर-वि०కృతజ్ఞతగల; ధన్యవాదములిచ్చు.

शाकी - वि० కొండెములు చెప్పువాడు; ఆర్తనాద ము చేయువాడు.

शाख - स्त्री० రెమ్మ; చిన్న కొమ్మ.

शाख निकालना - मु० తప్పులు వెదకుట; చూపించుట.

शाखा - स्त्री० వృక్షపు శాఖ; కొమ్మ; ఏదేని సంస్థ యొక్క విడి విభాగము.

शाखामृग - पुं० వానరము; కోతి.

शागिर्द - पुं० चेला ; శిష్యుడు.

शागिर्दी - स्त्री० चेलापन ; శిష్యరికము.

शातिर - पुं० తుంటరి; ఉత్తరములు తెచ్చువాడు; దూత.

शाद-वि०సంతోషముగానున్న; సంపన్నమగు.

शादमान - वि० खुश ; సంతోషము గల; సంతోషి.

शादाब - वि० సస్యశ్యామలముగానున్న.

शादियाना - पुं० మంగళవాద్యము.

शादी - स्त्री० ఆనందము; ఆనందోత్సవము; వివాహము.

शादीमर्ग - वि० అమితమైన ఆనందము వలన చనిపోయిన; स्त्री० ఆనందాధిక్యము వలన కలిగిన మృత్యువు.

शान - स्त्री० తళుకు-బెళుకు; అలంకరణ; కోలాహలము; ఆడంబరము; దర్పము; భవ్యత.

शान-शौकत - स्त्री० ఆడంబరము; తళుకు-బెళుకు.

शाना - पुं० దువ్వెన; భుజము.

शानेसे शाना छिलना - मु० తొక్కిసలాట గుంపు.

शाबाशी-स्त्री० वाहवाही ; ప్రశంస; పొగడ్త.

शाम - स्त्री० साँझ ; సాయంత్రము.

शामत - स्त्री० విపత్తు; దుర్గతి.

शामत का घेर या मारा - मु० దుర్గతి ఆసన్నమైన; మూడిన.

शामत सवार होना या सिरपर खेलना - मु० దుర్దశాగ్రస్తమైన; గండము ఆసన్నమైన.

शामियाना - पुं० ఒకవిధమైన గుడ్డ పందిరి; ఒకవిధమగు గుడారము.

शामिल - वि० కలసిన; కలసియున్న; సమ్మిళితమైన.

शामिल-हाल - वि० అన్నివేళల సహకరించు.

शामिलात - स्त्री० భాగము; వాటా.

शायक - पुं० तीर ; బాణము; ఖడ్గము.

शायक - वि० షోకిల్లా; సరదా పురుషుడు; వ్యసనపరుడు; ఆసక్తిగల.

शायद - अव्य० బహుశా; ఒకవేళ.

शायर - पुं० ఉర్దూ, పారసీ భాషల్లో కవితలల్లు వ్యక్తి; కవి.

शायरा - स्त्री० కవయిత్రి; స్త్రీ కవి.

शायरी - स्त्री० కవిత్వము; కావ్యరచన.

शायी - वि० నిద్రించు; పవళించు.

शारंग - पुं० दे० सारंग.

शारंगपाणि - पुं० విష్ణువు; రాముడు;

కృష్ణుడు.
शारद-वि० శరత్కాలమునకు సంబంధించిన.
शारदा - स्त्री० సరస్వతి; దుర్గాదేవి; శారదా లిపి- ఒక ప్రాచీనకాలపు లిపి.
शारिका - स्त्री० **मैना ;** మైనా అనబడు పక్షి.
शारिवा - स्त्री० **जवासा ;** బ్రహ్మజముడు మొక్క.
शारीरिक - वि० శరీర సంబంధమైన.
शार्दूल - पुं० చిరుత పులి; పెద్దపులి; సింహము.
शाल - पुं० ఒక విధమగు పెద్ద వృక్షము; టేకు చెట్టు; स्त्री० శాలువా.
शाला - स्त्री० ఇల్లు; భవనము; స్థానము.
शालि - पुं० ధాన్యము; చెరుకు; బాసమతి బియ్యము.
शालीन - वि० వినమ్రమైన; లజ్జగల; సమాన మైన; శిష్టాచారము గల; దక్షత గల.
शावक - पुं० బిడ్డ; పశు శావకము; పక్షి శావకము, కూన.
शास्वत - वि० నిత్యమైన; స్థిరమైన.
शासन - पुं० ఆజ్ఞ; ఆదేశము; శాసనము; అధికారము; దండన.
शासित -वि० శాసింపబడిన; దండింపబడిన.
शास्ति - स्त्री० శాసనము; దండన; శిక్ష.
शास्त्रज्ञ - पुं० శాస్త్రవేత్త; శాస్త్రజ్ఞుడు.
शास्त्रोक्त - वि० శాస్త్రములో చెప్పబడిన; శాస్త్రములలో చెప్పబడినట్లు.
शाहंशाह - पुं० రాజాధిరాజు; మహారాజు.
शाहंशाही - स्त्री० మహారాజత్వము; వాడుక భాషలో విశుద్ధత; విశిష్టత.
शाह - पुं० మహారాజు; మహమ్మదీయ సన్యాసులకు సంబంధించిన ఒక బిరుదు.
शाहखर्च - वि० మిక్కుటముగా ఖర్చు చేయు.
शाहजादा - पुं० మహారాజ కుమారుడు.
शाहाना - वि० రాజసముగల; రాజయోగ్య మైన.
शाही - पुं० రాజా మహారాజులకు సంబంధించిన.
शिंजन - पुं० మధుర ధ్వని; ఆభూషణముల గలగల ధ్వని.
शिंजनी - स्त्री० గజ్జ లేక గజ్జలు; ధనుస్సు నారి; ఉంగరము; కన్నీరు.
शिकंजा - पुं० నొక్కు లేక వత్తు ఒక యంత్రము; గానుగ.
शिकन - स्त्री० **सिकुडन ;** ముడత.
शिकम - पुं० ఉదరము; పొట్ట.
शिकमी कारतकार - पुं० తోటిరైతు నుంచి కొంత భూమిని పుచ్చుకున్న రైతు.
शिकरम - स्त्री० ఒక విధమగు బండి.

शिकवा - पुं॰ మొర; అభియోగము.
शिकरा - पुं॰ ఒక విధమగు డేగ.
शिकस्त - स्त्री॰ పరాజయము; ఓటమి.
शिकस्ता - वि॰ విరిగిన; పగిలిన; భగ్నమైన.
शिकस्ता हाल - पुं॰ గొలుసు కట్టు వ్రాత; దుర్గతిపాలైన.
शिकायत - स्त्री॰ ఉపాలంభము; చాడీ; నిందారోపణ; జబ్బు.
शिकार - पुं॰ వేట; మృగయ.
शिकार खेलना - मु॰ వేటాడుట.
(किसी का) शिकार होना - मु॰ వశ్య మగుట; చిక్కులు; చంప బడుట.
शिकारी - वि॰ వేటాడువాడు; వేటగాడు.
शिक्षक - पुं॰ ఉపాధ్యాయుడు; గురువు.
शिक्षण - पुं॰ విద్యాబోధనము.
शिक्षा - स्त्री॰ విద్య; చదువు.
शिक्षार्थी - पुं॰ విద్యార్థి.
शिक्षित - वि॰ చదువుకున్న; చదివిన; నేర్చిన.
शिखंड - पुं॰ నెమలి తోక; నెమలి పింఛము; శిఖ; జుట్టు; పిలక.
शिखंडी - पुं॰ మయూరము; నెమలి.
शिखी - वि॰ శిఖగలిగిన; పిలక ఉన్న; पुं॰ మయూరము; నెమలి; కోడిపుంజు.
शिगाफ - पुं॰ చీలిక; గాయము; పగులు.
शिगूफा - पुं॰ दे॰ शगूफा.
शिताब - क्रि॰ वि॰ త్వరగా; శీఘ్రముగా.
शिताबी - स्त्री॰ శీఘ్రత; తొందరపాటు; హడావుడి.
शिथिल - वि॰ వదులైన; అలసిన; సోమరి యగు; మెల్లిగ.
शिद्दत - स्त्री॰ విసురు; ప్రబలత; ఉగ్రత; ఆధిక్యము; వేగము.
शिनाख्त - स्त्री॰ పోలికగుర్తు; వివేకము.
शिनासाई - पुं॰ జ్ఞాపకము; పరిచయము.
शिरकत - स्त्री॰ ఉమ్మడి హక్కు; వాటా; ఉద్యోగము లో చేరుట.
शिरमौर - पुं॰ శిరోభూషణము; కిరీటము; శ్రేష్ఠమైన వ్యక్తి.
शिरीष - पुं॰ దిరిసెన చెట్టు.
शिला - स्त्री॰ పాషాణము; రాయి; బండ.
शिला लेख - पुं॰ శిలాశాసనము.
शिलीमुख - पुं॰ భ్రమరము; తుమ్మెద; బాణము.
शिल्प ; शिल्पकला - पुं॰ दस्तकारी ; హస్తకళ.
शिल्पशास्त्र - पुं॰ హస్తకళకు సంబంధించిన శాస్త్రము; వాస్తు శాస్త్రము.
शिवा - स्त्री॰ దుర్గాదేవి; పార్వతి; మోక్షము.
शिवाला - पुं॰ శివాలయము.
शिविका - स्त्री॰ పల్లకి; డోలి.

शिविर - पुं० గుడారము; సైన్యశిబిరము; కోట.

शिशिर - पुं० శిశిర ఋతువు; చలికాలము; చలి; మంచు.

शिष्ट - वि० సభ్యత గల; సజ్జనత్వము గల; ఋజు ప్రవర్తనగల.

शिस्त - स्त्री० शस्त ; చేపలు పట్టుగాలము.

शीत ; शीतल - वि० శీతలమైన; చల్లని; पुं० చలి; మంచు; తుషారము; రొంప.

शीतला - स्त्री० మసూచి రోగము; స్ఫోటకము.

शीरा - पुं० चाशनी ; బెల్లము లేక పంచదార పాకము.

शीरीं - वि० మధురమైన; ప్రియమైన.

शीरींजबाँ - वि० మధురవాక్కు గల; మధుర భాషి.

शीरीनी -स्त्री० మాధుర్యము; తియ్యదనము.

शीर्ण - वि० చినిగిన; పగిలిన; భగ్నమైన; చినిగి జీర్ణించిన; కృశించిన.

शीर्ष - पुं० సిరము; తల; కపాలము; కొన; అగ్రభాగము.

शीर्षक - पुं० हेडिंग ; శీర్షిక.

शील - पुं० నడక; నడత; ఆచరణము; స్వభావము; శీలము.

शीलवान - वि० మంచి నడత గల; సుశీలుడు.

शीशम - पुं० సంద్రచెట్టు.

शीश महल - पुं० అద్దాల మేడ.

शीशा - पुं० आइना ; అద్దము.

शीशी - स्त्री० సీసా.

शुंठि ; शुंठी - स्त्री० सोंठ ; శొంఠికొమ

शुंड - पुं० सूँड ; ఏనుగు తొండము.

शुंडी - पुं० ఏనుగు; మద్యము తయా చేయువాడు.

शुक - पुं० చిలుక; శిరీష వృక్షము; ‹ మహర్షి.

शुक्ति - स्त्री० सीप ; ముత్యపు చిప్ప.

शुक्र - पुं० శుక్ర గ్రహము; వీర్యము; శక్తి. पुं० ధన్యవాదము.

शुक्रगुजार - वि० కృతజ్ఞత గల.

शुक्रगुजारी - स्त्री० కృతజ్ఞత.

शुक्रिया - पुं० ధన్యవాదము; కృతజ్ఞత చెప్పుట.

शुक्ल - वि० తెల్లని; पुं० శుక్లపక్షము; బ్రాహ్మణులలో ఒక శాఖ.

शुजा - वि० వీరత్వము గల; వీరుడు.

शुजाअत - स्त्री० వీరత్వము.

शुतुर - पुं० ऊँट ; ఒంటె.

शुतुर-कीना - पुं० ఎల్లపుడు వైరభావ గలవాడు.

शुतरमुर्ग - पुं० నిప్పుకోడి.

शुद - वि० పనికిమాలిన; హేయమైన.

शुदनी - स्त्री० భవితవ్యత; జరగబోవు విషయము वि० సంభావ్యము.

शुद-बुद - यौ० ఏదేని విషయమున అల్ప జ్ఞానము.

शुद्ध - वि० పవిత్రమైన; స్వచ్ఛమైన.

शुद्धपत्र - पुं० తప్పొప్పుల పట్టిక.

शुबहा - पुं० సందేహము; శంక; భ్రమ; దగా.

शुभा - पुं० दे० शुबहा.

शुभ्र - वि० తెల్లని; స్వచ్ఛమైన; శుభ్రమైన.

शुमार - पुं० గణన; లెక్క లేక లెక్కించుట.

शुरू - पुं० ఆరంభము; ప్రారంభము.

शुल्क - पुं० సుంకము ; బాడుగ; కట్నము; అద్దె; పన్ను; వేతనము లేక ఫీజు.

शुश्रूषा - स्त्री० పరిచర్య.

शूकर - पुं० सूअर ; పంది.

शूची - स्त्री० सुई ; సూది.

शूप - पुं० सूप ; చేట.

शूरा - पुं० సామంత వీరుడు.

शूर्प - पुं० दे० सूप.

शूल - पुं० శూలనొప్పి; శూలము; త్రిశూలము; మృత్యువు.

शूली - पुं० మహాదేవుడు; శివుడు; स्त्री० పీడ; బాధ.

शृंखल - पुं० ఏనుగును కట్టు గొలుసు; వడ్డాణము; సంకెల.

शृंखला - स्त्री० క్రమము; గొలుసు; వడ్డాణము; పంక్తి.

शृंग - पुं० శిఖరము; పర్వత శిఖరము; పశువు కొమ్ము; బురుజు.

शृंगारित - वि० సింగారించబడిన.

शृगाल - पुं० सियार ; నక్క.

शेख - पुं० ముసల్మానుల నాలుగు తెగలలో మొట్టమొదటి తెగ; మహమ్మదీయుల మతగురువు.

शेखचिल्ली - पुं० ఆకాశరామన్న; గప్పాలు కొట్టువాడు वि० కొంటెవాడు; తుంటరి.

शेखर - पुं० శిరము; కపాళము; కిరీటము; శిఖరము.

शेखी - स्त्री० గర్వము; అహంకారము; దర్పము; గీర.

शेखी बघारना, हाँकना या मारना - मु० బడాయి కొట్టుట; కోతలు కోయుట.

शेफ्ता - वि० ఆసక్తిగల; వ్యభిచారి.

शेर - पुं० వ్యాఘ్రము; ఉర్దూ కావ్య రచనలో రెండు పాదములు గల ఒక పద్యము; సాహసోపేతమైన వీరుడు.

शेर आबी - स्त्री० మొసలి.

शेर-बबर - पुं० बाघ ; పులి; సింహము.

शेरमर्द - पुं० వీరుడు; శూరుడు.

शेरवानी - स्त्री० మోకాళ్ళ వరకు వ్రేలాడు ఒక విధమగు చొక్కా.

शेवा - पुं० పద్ధతి; తీరు; ప్రణాళి.

शेष - पुं० మిగిలిన వస్తువు; శేషించిన వస్తువు; తీసివేయగా మిగిలిన సంఖ్య; वि० మిగిలిన; చివరికి చేరిన; సమాప్తమైన.

शै - स्त्री० వస్తువు; పదార్థము; భూతము-ప్రేతము.

शैतनत - स्त्री० **शैतानी** ; దయ్యపు పోకడ; దుష్టత.

शैतान - पुं० భూతము; ప్రేతము; దుష్టుడు.

शैतान की आँत - मु० చాల పొడుగైన వస్తువు; చెడ్డమనిషి.

शैतानी - स्त्री० తుంటరితనము; కొంటె తనము; దౌష్ట్యము; वि० దయ్యపు.

शैदा - वि० ప్రేమించు; అనురక్తిగల.

शैदाई - पुं० ప్రేమికుడు; అనురక్తుడు.

शैल - पुं० పర్వతము; కొండ.

शैलकुमारी - स्त्री० పార్వతి.

शैलगंगा - स्त्री० గోవర్ధన పర్వతమునుండి వెలువడు ఒక నది.

शैली - स्त्री० రీతి; శైలి; వాక్య రచనా పద్ధతి.

शैवलिनी - स्त्री० నది.

शैवाल - पुं० **सेवार** ; నాచు; పాకుడు.

शैशव-वि० శిశుసంబంధమైన; पुं० బాల్యము; శైశవము.

शोक - पुं० మృతవ్యక్తికి సంబంధించిన రోదనము - శోకము.

शोख - वि० **ढीठ**; చంచలమైన; తుంటరియగు; పోకిరియైన; పొగరు గల ; ముదురు రంగుగల.

शोखी - स्त्री० **ढिठाई** ; తుంటరి తనము; పొగరు.

शोच - पुं० దుఃఖము; చింత.

शोचनीय - वि० దుఃఖించదగిన; చింతనీయము; చింతించదగిన.

शोण - पुं० ఎరుపురంగు; ఎర్రదనము.

शोणित - वि० ఎర్రని; पुं० రక్తము; నెత్తురు.

शोथ - पुं० **सूजन** ; వాపు.

शोध - पुं० శుద్ధ సంస్కారము; శుభ్రత; అన్వేషణ; పరీక్ష.

शोधना - स०क्रि० పరిష్కరించుట; సరిచేయుట; అన్వేషించుట; సంస్కరించుట.

शोधित - वि० సరిచేయబడిన; సంస్కరింపబడిన; శోధించబడిన.

शोबदा - पुं० గారడీ; ఇంద్రజాలము; దగా.

शोबदा-गर ; शोबदा बाज - पुं० గారడీ మనిషి; దగాకోరు.

शोबा - पुं० సమూహము; మంద; కాలువ.

शोभन - पुं० ఆభూషణము; నగ; దీప్తి; సౌందర్యము ; वि० శోభించుచున్న; మనో హరమైన.

शोभा - स्त्री० దీప్తి; కాంతి; అలంకరణ; శోభ.

शोर - पुं० గలభా; కోలాహలము; సందడి.

शोरबा - पुं० रसा ; ఏదేని పొంగించిన వస్తువులోని రసము.

शोरा - पुं० మట్టిలో లభించు ఒక విధమగు ఉప్పు; చవుడు.

शोरिश-स्त्री०అల్లరి; కోలాహలము; గలభా; తగాదా.

शोला - स्त्री० అగ్నిజ్వాల.

शोशा - पुं० బహిర్గతమైన ములుకు; అద్భుత మైన విషయము; విస్మయము కలిగించు విషయము.

शोष - पुं० శోషణము; క్షీణత; శరీరము శుష్కించుట.

शोषक - पुं० శుష్కింపజేయువాడు; పీల్చు వాడు.

शोषित - वि० శోషింపబడిన.

शोहदा - पुं० రౌడి; దురాచారి; దుండగుడు.

शोहरत ; शोहरा - स्त्री० ప్రసిద్ధి; ఖ్యాతి; జనరవము.

शौक - पुं० ఏదేని వస్తువులు పొందవలెనని గొప్ప కోరిక; రుచి; ఆకాంక్ష.

शौकत - स्त्री० బలము; సామర్థ్యము; ఆడంబరము; వైభవము.

शौकिया - वि० ఆకాంక్షగల.

शौकीन - पुं० భోగలాలసుడు; సరదా పురుషుడు.

शौकीनी - स्त्री० సరదా; భోగలాలసత.

शौक्तिक - पुं० మౌక్తికము; ముత్యము.

शौच - पुं० శుద్ధత; శుభ్రత; పవిత్రత బహి ర్భూమికి వెళ్ళుట ; కాలకృత్యములు.

शौहर - पुं० భర్త; పతి.

श्मशानपति - पुं० శివుడు.

श्मशानयात्रा-स्त्री०శవమును శ్మశానమునకు తీసుకు వెళ్ళుట.

श्मश्रु - पुं० మీసములు.

श्यामटीका - पुं० डिठौना ; దిష్టిబొట్టు.

श्यामल - वि० నల్లని; నలుపు, నీలము కలసిన వన్నెగల.

श्यामा - स्त्री० కృష్ణుని ప్రియురాలు రాధ; కోకిల; రాత్రి; స్త్రీ.

श्येन - पुं० बाज ; డేగ.

श्रद्धा - स्त्री० పెద్దల యెడల ఉండు గౌరవ భావము.

श्रद्धालु - वि० శ్రద్ధగల.

श्रद्धेय - वि० శ్రద్ధ పొందదగిన.
श्रमजल ; श्रमवारि - पुं० చెమట.
श्रमण - पुं० బౌద్ధ సన్యాసి.
श्रमसीकर - पुं० శ్రమచిందుట; చెమట.
श्रमित - वि० శ్రమించి అలసిపోయిన.
श्रमी - पुं० శ్రమజీవి; కష్టించి పనిచేయువాడు.
श्रवणीय ; श्रव्य- वि० వినదగిన; వినుటకు వీలైన.
श्रांति - स्त्री० పరిశ్రమ; అలసట.
श्राद्ध - पुं० శ్రద్ధాపూర్వకముగా చేయు కార్యము; శ్రాద్ధము; మృతవ్యక్తికి సంబంధించిన కర్మకాండ.
श्रावणी - स्त्री० శ్రావణ పూర్ణిమ; రక్షా బంధనము చేయు దినము.
श्राव्य - वि० వినసొంపైన.
श्रीकंठ - पुं० శివుడు; మహాదేవుడు.
श्रीखंड - पुं० మంచిగంధము; చందనము.
श्रीखंडशैल - पुं० మలయ పర్వతము; చందన వృక్షములు గల ; విష్ణు పర్వతము - మలబారు ప్రాంతములోనున్నది.
श्रीपति - पुं० విష్ణువు.
श्रीफल - पुं० నారికేళము ; కొబ్బరికాయ; • ఉసిరికాయ; సంపత్తి.
श्रीमंत - पुं० ఒక విధమగు స్త్రీల శిరోభూషణము; స్త్రీల శిరము మీది పాపిడి.
श्रीहत - वि० శోభారహితమైన.
श्रुत - वि० వినిన; వినియున్న; ప్రసిద్ధమైన.
श्रेय - वि० మంగళదాయకమైన; శుభప్రదమైన; पुं० సదాచారము కళ్యాణము.
श्रोत - पुं० చెవి; కర్ణము.
श्रोता - पुं० వినువాడు.
श्रोत्रिय - पुं० వేద విద్యా పారంగతుడు.
श्लथ - वि० వదులైన; శిథిలమైన; అశక్తమైన.
श्लाघनीय - वि० పొగడదగిన; ప్రశంసించ దగిన.
श्लेघा - स्त्री० ప్రశంస ; పొగడ్త.
श्लेघ्य - वि० ప్రశంసనీయమైన; శ్రేష్ఠమైన.
श्लिष्ट - वि० శ్లేషగల; శ్లేషార్థముగల; అంటి యున్న ; కలసియున్న.
श्लील - पुं० శిష్టమైన; ఉత్తమమైన; శుభమైన.
श्वसुर - पुं० ससुर ; భార్యతండ్రి ; మామ గారు.
श्वश्रू - स्त्री० सास ; భార్యతల్లి ; అత్తగారు.
श्वान - पुं० कुत्ता ; కుక్క.
श्वापद - पुं० క్రూరమృగము.
श्वेत - वि० सफेद ; తెల్లని.
श्वेतांशु - पुं० చంద్రుడు.

ष

षंड - वि० నపుంసకుడు; ఆబోతు; శివుని పేర్లలో ఒకటి.

षंडत्व - पुं० नामर्दी ; నపుంసకత్వము.

षट - पुं० ఆరు ; ఆరు సంఖ్య ; 6.

षटपद - पुं० భ్రమరము; తుమ్మెద.

षटमुख - पुं० కార్తికేయుడు; కుమారస్వామి.

षटरस - पुं० दे० षडरस.

षडयंत्र - पुं० కుట్ర; కపట పథకము.

षडरस - पुं० ఆరు రకముల రుచులు ; మధురము; లవణము; కటువు; తిక్తము; కషాయము; ఆమ్లము.

षड्रिपु - पुं० ఆరు మనోవికారములు - కామ క్రోధలోభమదమోహమాత్సర్యములు.

षष्ठ - वि० ఆరవ.

षोडश-वि० పదహారు; పదహారవ ; पुं० పదహారు సంఖ్య; 16.

षोडश शृंगार - पुं० పదహారు రకముల అలంకరణములు; శృంగారము - పూర్ణ శృంగారము.

षोडशी -वि० (स्त्री०) పదిహారవ; పదహారు వత్సరముల వయస్సుగల (యువతి).

षोडशोपचार - पुं० పదహారు దైవపూజా విధానములు - 1.ఆవాహనము. 2.ఆస నము 3.అర్ఘ్యము 4.పాద్యము 5.ఆచ మనము. 6.మధుపర్కము; 7.స్నానము; 8.వస్త్రాభరణము; 9.యజ్ఞోపవీతము 10.గంధము 11.పుష్పము 12.ధూప ము; 13.దీపము; 14.నైవేద్యము 15.తాం బూలము 16.ప్రదక్షిణ వందనము.

षोषरी - वि० (स्त्री०) బోలైన; బోలుగల.

ष्ठीवन - पुं० थूक ; ఉమ్మి; ఉమ్ముట.

स

संक - स्त्री० दे० शंका.

संकट-वि० ఇరుకైన; पुं० విపత్తు; సంకటము.

संकर - वि० दोगला ; వర్ణసంకరమైన; వర్ణ సంకరము; విభిన్న వస్తువుల కలయిక.

संकरता - स्त्री० సాంకర్యము; కల్తీ.

संकरा - वि० సన్నిది; ఇరుకైన; पुं० కష్టము; విపత్తు.

संकल - स्त्री० తలుపు గొళ్ళెము; గొలుసు; పశువులను కట్టుగొలుసు.

संकलन - पुं० సంగ్రహము; కూర్పు; సంగ్ర హించుట; పోగుచేయుట; సంకలనము.

संकलित-वि०ఎన్నబడిన; సంగ్రహించబడిన; సమకూర్చబడిన.

संकल्प - पुं० ఏదేని కార్యము చేయవలెనని నిశ్చయము ; సంకల్పము; నిర్ధారణ.

संकीर्ण - वि० సంకుచితమైన; ఇరుకైన; అల్పమైన.

संकीर्तन - पुं० यश गान ; భజన.

संकुचित - वि० ముడుచుకొనిన; సంకు చితమైన; ఇరుకుగ.

संकुल - वि० సంకీర్ణమైన; పరిపూర్ణమైన; पुं० సమూహము; యుద్ధము; గుంపు.

संकुलित - वि० పరిపూర్ణమైన; వ్యాపించిన; దట్టమైన.

संकेत - पुं० इशारा ; సంకేతము; ఇంగితము.

संकोच- पुं० కుచించుట; ముడుచుకొనుట; సంకోచము; మొగమాటము.

संकोचना - अ०क्रि० సంకోచించుట; మొగమాటపడుట; ముడుచుకొనుట.

संकोची - वि० మొగమాటపడువాడు; సిగ్గునొందు; ముడుచుకొనిన; సంకోచించు.

संक्रंदन - पुं० ఇంద్రుడు.

संक्रमण - पुं० గమనము; నడక.

संक्रामक - वि० సంక్రమించు; తాకుడు వలన వ్యాపించు.

संक्षिप्त - वि० క్లుప్తముగ; ముక్తసరిగ; కొద్ది.

संक्षेप - पुं० కొద్దిలో ఏదేని విషయమును చెప్పుట; క్లుప్తముగా చెప్పబడిన లేక వ్రాయబడిన విషయము.

संक्षेपण - पुं० క్లుప్తపరచుట; సంక్షేపముగ వర్ణించుట; సంక్షేపణము.

संक्षेपतः - अव्य० కొద్దిలో; క్లుప్తముగా.

संख - पुं० दे० शंख.

संखिया - पुं० పాషాణము; ఒక విధముగు మహావిషము.

संख्यक - वि० సంఖ్యగల.

संख्या - स्त्री० అంకె.

संग - पुं० కలయిక ; సాంగత్యము; సహవాసము; రాయి; वि० కఠోరమైన; क्रि०वि० వెంట.

संग लगना - मु० వెంటుండుట ; వెంటబడుట.

संगठन - पुं० చెదిరియున్న శక్తులను లేక జనమును ఏకం చేసి ఒక సంఘముగా ఏర్పరచుట.

संगठित - वि० బాగుగా ఏకమైన.

संगत - स्त्री० సాంగత్యము; సహవాసము; సహవాసి; वि० తగిన; అనుకూలమైన.

संगतराश - पुं० రాయి చెక్కుడు పని చేయువాడు.

संगति - स्त्री० సాంగత్యము; కలయిక; తోడు.

संगतिया ; संगती - वि० సహచరుడు; సహవాసి; పాటకునితోటి వాద్యకులు.

संगदिल - वि० రాతి గుండెగల; దయలేని.

संगम - पुं० కలయిక; నిమజ్జనము.

संगमर्मर - पुं० స్వచ్ఛమైన చలువరాయి.

संगमूसा - पुं० ఒక విధమైన నున్నని బహుమూల్యమైన నల్లరాయి.

संगयशब - पुं० होलदिली ; ఒక విధమగు ఆకు పచ్చని బహుమూల్యమైన రాయి;

ఈ రాతి కడుగు నీరు లేక రుద్దిన నీరు త్రాగినగుండె దడ తగ్గునని ప్రతీతి.

संगर - पुं० సంగ్రామము; యుద్ధము.

संगसार - पुं० అపరాధిని రాళ్ళతో కొట్టి చంపుట.

संगाती ; संगारी - पुं० సహచరుడు; సహవాసి; స్నేహితుడు.

संगिनि - स्त्री० సహేలి; భార్య.

संगी - पुं० సహచరుడు; సహవాసి.

संगीन - पुं० తుపాకి చివరి భాగమున తగిలించబడు ఇనుప ములికి; वि० అసాధారణమైన రాతితో చేయబడిన; బలమైన మన్నికగల.

संगृहीत - वि० సంకలింపబడిన; పోగుచేయబడిన.

संगेमसाना - पुं० మూత్రములో రాళ్ళు ఉండు జబ్బు.

संगोयन - पुं० దాపరికము; దాచుట.

संग्राम - पुं० సంగ్రామము; యుద్ధము.

संघटन - पुं० కలయిక; సంయోగము ; दे० संगठन.

संघर्ष ;संघर्षण - पुं० రాపిడి; ప్రతియోగిత; రుద్దుడు; రాచుకొనుట.

संघात - पुं० ప్రహారము; దెబ్బ; హత్య; చావు; సమిష్టి; సమూహము; సంయోగము.

संघाती - पुं० సహచరుడు; సహవాసి; స్నేహితుడు.

संघारना - स०क्रि० సంహరించుట; వధించుట.

संघाराम - पुं० బౌద్ధసన్యాసుల విహారము; మఠము.

संचय - पुं० సమూహము; కుప్ప; సంచయనము.

संचरित - वि० సంచరించు.

संचालक - पुं० నడిపించువాడు; పరిచాలకుడు.

संचालन - पुं० పరిచాలనము; పనికొనసాగించుట.

संचित - वि० ప్రోగుచేసిన; కూడబెట్టిన.

संचौनी -स्त्री० సంగ్రహము; ఏకత్రీకరణము.

संजात - वि० జన్మించిన ; ప్రాప్తించిన.

संजाफ - पुं० అంచు; కొన; గోటు.

संजाफी - पुं० సగము ఎరుపు, సగము ఆకుపచ్చ వన్నెగల గుఱ్ఱము.

संजीदगी - स्त्री० వ్యవహారగాంభీర్యము.

संजीदा - वि० గంభీరమైన; తెలివిగల; తగిన; శాంతముగల ; సరిగా గురివేయు.

संजीवन - पुं० సవ్యముగ జీవితము గడుపుట; ప్రాణశక్తి కలుగజేయు.

संजीवनी - स्त्री० ప్రాణశక్తి కలుగజేయు ఒక కాల్పనిక ఔషధము; पुं० ప్రాణశక్తి కలుగ

జేయు నది.

संजुक्त - वि० दे० संयुक्त.

संजूत - वि० అప్రమత్తమైన; సన్నద్ధమైన.

संजोग - पुं० दे० संयोग.

संजोना - स०क्रि० అలంకరించుట; సింగారించుట; సిద్ధపరచుట.

संज्ञा - स्त्री० చైతన్యము; స్పృహ; బుద్ధి; జ్ఞానము; నామము; నామవాచకము.

संज्ञाहीन - वि० స్పృహలేని; చైతన్యములేని.

संडमुसंड - वि० లావుగ; బొద్దుగ; దృఢముగ.

संडसा - पुं० పట్కారు.

संडा - वि० బలిసిన; దృఢమైన.

संडास - पुं० శౌచకూపము; మరుగుదొడ్డి.

संत - पुं० సాధువు; సన్యాసి ; త్యాగి.

संतत - अव्य० ఎల్లప్పుడు; నిరంతరము.

संतति - स्त्री० సంతానము.

संतप्त - वि० ఎక్కువగా తపించిన; దుఃఖము గల; పీడించబడిన.

संतरण - पुं० తరించుట; బాగుగా ఈదుట; అద్దరికి దాటుట.

संतरा - पुं० కమలాఫలము.

संतरी - पुं० పహరా నిచ్చువాడు ; ద్వార పాలకుడు.

संताप - पुं० తాపము; జ్వలనము; క్లేశము.

संतापित - वि० दे० संतप्त.

संतापी - पुं० తాపము కలుగజేయువాడు.

संती - अव्य० బదులుగా; ద్వారా.

संतुष्ट - वि० తృప్తిజెందిన; ఒప్పుకొనిన.

संतोख - पुं० दे० संतोष.

संतोष - पुं० సంతృప్తి; ఓర్మి; తృప్తి; ఆనందము; సంతోషము.

संतोषी - पुं० ఎల్లప్పుడు సంతోషముగా నుండు వాడు.

संत्रस्त - वि० భయపడిన; భీతినొందిన; వ్యాకులమైన.

संदर्भ - पुं० ప్రసంగము; రచన; వ్యాసము; చిన్న పొత్తము.

संदल - पुं० శ్రీఖండము; మంచి గంధము.

संदीपन - पुं० ఉద్దీపనము; ఉత్తేజనము; శ్రీకృష్ణుని గురువు పేరు.

संदूक - पुं० పెట్టె; బోషాణము.

संदूकचा ; संदूकची ; संदूकडी-स्त्री० చిన్న ట్రంకుపెట్టె

संदेसा - पुं० మౌఖికమైన సమాచారము.

संदेसी-पुं०వార్తాహరుడు; సందేశవాహకుడు.

संदेह - पुं० శంక; సందేహము; సంశయము

संदोह - पुं० సమూహము; గుంపు.

संधान - पुं० లక్ష్యపెట్టుట; గురిపెట్టుట అన్వేషణ.

संधानना - स०क्रि० గురిపెట్టుట; గురిపెట్టి

బాణము వేయుట.

संधाना - पुं० खटाई ; ఆచారము.

संधि - स्त्री० కలయిక; సంయోగము; మైత్రి; సంధి.

संन्यस्त - वि० సన్యసించిన; సంలగ్నమైన; సన్నద్ధమైన.

संपन्न - वि० సంపదగల; ధనము గల.

संपर्क - पुं० సంసర్గము; సాంగత్యము.

संपा - स्त्री० शंपा या बिजली ; మెరుపు.

संपात - पुं० తటాలున పడిపోవుట; సంసర్గము; సంగమము; సమాగమము.

संपादकीय - वि० సంపాదకీయము; సంపాదకుడు వ్రాసిన వ్యాసము.

संपादन - पुं० పత్రికా సంపాదకుడు చేయు పని; వచ్చిన వ్యాసములను సవరించి ప్రచు రించుట.

संपुट - पुं० దోసిలి; దొన్నె; భరణి.

संपुटी - स्त्री० చిన్న గిన్నె.

संपृक्त - वि० సంపర్కము గల; కలిసిమెలిసిన.

सँपेरा - पुं० मदारी ; పాములవాడు.

सँपोला - पुं० సర్పశావకము; పాముపిల్ల.

संप्रति - अव्य० ఈ రోజుల్లో; ఈ మధ్యన; ఈ సమయమున.

संप्राप्त - वि० చేరియున్న; హాజరుగానున్న; ఘటించిన; ప్రాప్తించిన.

संबंधी - वि० సంబంధించిన; पुं० బంధువు; వియ్యంకుడు.

संबद्ध - वि० బంధింపబడిన; సంబంధము కలిగివున్న.

संबल - पुं० పాథేయము; దారి బత్యము.

संबुद्ध - पुं० జ్ఞానవంతుడు; జ్ఞాని; బుద్ధి మంతుడు.

संभलना-अ०क्रि० జాగ్రత్తపడుట; రక్షించు కొనుట; తేరుకొనుట; తెప్పరిల్లుట.

संभव - पुं० జన్మించుట; కాగలుగుట; కలయిక; वि० ఉత్పన్నమైన.

संभवत: - अव्य० కావచ్చు; బహుశా.

संभवनीय - वि० సంభవమైన.

संभार - पुं० ప్రోగుచేయుట; సన్నద్ధత; సామానులు; సామగ్రి; ఆడంబరము; పెంపకము.

संभारना - स०क्रि० दे० संभालना.

संभाल - स्त्री० రక్షణ; పోషణ; పాలన మొ॥ భారము.

संभालना - स०क्रि० నిర్వహించుట; సంబా ళించుట; సర్దుట; జాగ్రత్తపడుట ; తను నియంత్రించుకొనుట.

संभाला - पुं० చావు ముందు వచ్చు చైతన్యము; తెలివి.

संभावना - स्त्री० భావన; కల్పన; సంభవ

మగుట; అర్హత.

संभावित ; संभाव्य - वि० కల్పితమైన; సంభవమైన; ప్రతిష్ఠితమైన.

संभूत - वि० ఉత్పన్నమైన; యుక్తమైన; సహితమైన.

संभूय समुत्थान - पुं० వాటాదారుల ఉమ్మడి వ్యాపారము.

संभ्रम - पुं० గాబరా; వ్యాకులత; భయము; స్తబ్ధత.

संभ्रान्त - वि० కలతజెందిన; ఉద్విగ్నమైన; ప్రతిష్ఠగల; గౌరవనీయమైన.

संयत - वि० వశ్యమైన ; వ్యవస్థితమైన ; నిగ్రహించిన ; బద్ధమైన.

संयम - पुं० మనోనిగ్రహము; ఇంద్రియ నిగ్రహము.

संयमनी - स्त्री० యమపురి.

संयमी - वि० ఆత్మనిగ్రహి; మనస్సును, ఇంద్రియములను వశపర్చుకొనువాడు.

संयुक्त - वि० కలిసియున్న; సంబద్ధమైన; సహితమైన.

संयुग - पुं० సంయోగము; పోరాటము.

संयुत - वि० दे० संयुक्त.

संयोग - पुं० కలయిక; సమాగమము; సహవాసము ఆకస్మిక సంయోగము.

संयोग से - अ० దైవవశాత్తు; తలవని తలంపుగా.

संयोजक - पुं० కల్పునది; కల్పువాడు.

संयोजन - पुं० కలయిక.

सँयोना - स०क्रि० दे० सँजोना.

संरक्षित - वि० సురక్షితముగా నుంచబడి యున్న.

संलक्ष्य - वि० చూడవీలగు.

संलग्न - वि० అంటివున్న; సంబద్ధమైన; తీగాదాలో చిక్కుకొన్న.

संलाप - पुं० సంభాషణ.

संवत - पुं० సంవత్సరము; విక్రమాదిత్య కాలముతో ప్రారంభమైన కాలగణన.

संवत्सर - पुं० సంవత్సరము; వర్షము.

सवरण - पुं० ఆచ్ఛాదనము-కప్పుట; దాచుట; సవరించుట; నిగ్రహించుట.

संवरना - अ०क्रि० అలంకరింపబడుట; సరిగానుండుట.

संवर्द्धन - पुं० వృద్ధి; పోషణ; పెంపకము.

संवाद - पुं० సంభాషణ; వార్తాలాపము; సమాచారము.

सँवारना - स०क्रि० అలంకరించుట; సరి చేయుట.

संवास - पुं० సుగంధము; సువాసన; నోటి నుండి వెలువడు దుర్వాసన; ఉమ్మడి నివాస స్థానము.

संवाहन - पुं० మోయుట; తీసుకువెళ్ళుట; చేర్చుట.

संविधान - पुं० రాష్ట్ర, శాసన సంబంధమైన; చట్టసంహిత.

संवृत - वि० మూయబడివున్న; దాచబడిన.

संवेद - पुं० అనుభవము; జ్ఞానము; తెలివి; వేదన.

संवेदन - पुं० అనుభూతి; సుఖదుఃఖ అనుభూతి; వ్యక్తపరచుట.

संवेद्य - पुं० అనుభవించదగిన; చెప్పదగిన.

संशय - पुं० సందేహము; సంశయము.

संशयात्मा - पुं० ప్రతి విషయమును అనుమానించువాడు; సందేహించువాడు.

संशयित - वि० శంకించు; సందిగ్ధమైన.

संशयी - स्त्री० సందేహించువాడు; శంకించువాడు.

संशुद्ध - वि० సంశోధించబడిన.

संशोधन - पुं० సరిదిద్దుట; సరిచేయుట; సంశోధనము; పరిష్కరణము.

संशोधित - वि० సంస్కరింపబడిన; సరిదిద్దబడిన.

संश्रित - वि० శాస్త్రములో వచ్చివున్న; ఇతరుల ఆశ్రయములోనున్న.

संश्लिष्ट - वि० కలిసియున్న; అంటుకుని యున్న; కౌగిలిలోనున్న.

संसद - स्त्री० పరిషత్తు; రాజ్యసభ, లోకసభల సంయుక్తపరిషత్తు.

संसर्ग - पुं० సాంగత్యము; కలయిక; సహవాసము.

संसार - पुं० दुनिया ; ప్రపంచము; జగత్తు; గృహస్థి-సంసారము.

संसृति - स्त्री० జన్మపరంపర; అనాగమనము; సృష్టి.

संस्करण - पुं० సంస్కారము; పుస్తకముల ఒకసారి ముద్రణము; ఆవృత్తి.

संस्कार - पुं० సంశోధనము; సరిదిద్దుట; పరిష్కృతి.

संस्मरण - पुं० జ్ఞాపకమున్న స్వానుభవము; సంఘటన మొదలగునవి.

संहरना - अ०क्रि० సంహరించుట; स०क्रि० సంహరించబడుట.

संहित - वि० సంగ్రహించబడిన; సంకలించబడిన.

संहिता - स्त्री० సంకలనము; సంగ్రహము.

सआदत - स्त्री० అదృష్టము; బాగు.

सआदतमन्द - वि० అదృష్టవంతుడు; బుద్ధిమంతుడు; విధేయుడు; యోగ్యుడు.

सई - स्त्री० सफारिश ; సిఫార్సు; ప్రయాస; వృద్ధి; వికాసము.

सईद - वि० శుభప్రదమైన; అదృష్టము గల.

सकट - पुं॰ शकट ; బండి.

सकत - स्त्री॰ శక్తి; సామర్థ్యము.

सकता - स्त्री॰ సామర్థ్యము; అపస్మారము ; పద్యములో యతి; **सकता पडना**-मु॰ పద్యములో యతి భంగదోషము.

सकना - अ॰क्रि॰ సమర్థుడగుట; నిర్వహణ యోగ్యమగుట.

सकपकाना - अ॰क्रि॰ ఆశ్చర్యపడుట; నివ్వెరబోవుట; సంకోచించుట.

सकरना - अ॰क्रि॰ మంజూరగుట; స్వీకరింపబడుట.

सकर्मक - वि॰ కర్మయుక్తమైన.

सकल - वि॰ సమస్తము; మొత్తము.

सकलात - पुं॰ కప్పుకొను రజాయి; కానుక; ముఖము.

सकाना - अ॰क्रि॰ సంకోచించుట; సందేహించుట.

सकाम - पुं॰ కోరికగలవాడు; కాముకుడు.

सकारना - अ॰क्रि॰ స్వీకరించుట.

सकारे - क्रि॰वि॰ सबेरे ; ప్రాతఃకాలమున.

सकालत - स्त्री॰ బరువు; భారము.

सकीम - वि॰ రోగి; జబ్బుగానున్న.

सकील-वि॰ బరువైన; బరువుగల; భారమైన.

सकुचना - अ॰क्रि॰ సిగ్గుపడుట; సంకోచించుట; ముడుచుకొనుట.

सकुचाई - स्त्री॰ సంకోచము; లజ్జ.

सकुचाना - अ॰क्रि॰ సంకోచించుట; स॰क्रि॰ ముడుచుట; సంకోచింప జేయుట.

सकुन ; सकुनी - पुं॰ పక్షి; పిట్ట.

सकून - पुं॰ మానసిక శాంతి.

सकूनत - स्त्री॰ నివాస స్థానము.

सकेलना - स॰क्रि॰ పోగుచేయుట; ఏకత్ర పరచుట.

सक्का - पुं॰ తోలుసంచిలో నీరు నింపుకొని మోసుకొచ్చువాడు.

सक्तु ; सक्तुक - पुं॰ सत्तू ; పేలపిండి.

सक्षम - वि॰ సమర్థమైన.

सखरी - स्त्री॰ कच्ची रसोई ; అన్నము; పప్పు; తైల పక్వముగాని లేక ఘృత పక్వముగాని వంట.

सखा - पुं॰ సహవాసి; స్నేహితుడు.

सखावत - स्त्री॰ ఔదార్యము; దాతృత్వము.

सखी - स्त्री॰ సహవాసిని; స్నేహితురాలు; वि॰ దానశీలుడు; ఔదార్యముగల.

सखुन - पुं॰ సంభాషణ; వార్తాలాపము; కథనము; కవిత్వము.

सखुन ताकिया - पुं॰ तकिया कलाम ; ఊతపదము.

सखुन फहम - वि॰ మాటల మర్మము

తెలిసినవాడు; చతురుడు.

सखत - वि॰ కఠినమైన; కఠోరమైన; గంభీర మైన.

सखती - स्त्री॰ కాఠిన్యము; గాంభీర్యము; దృఢత.

सखत दिल - वि॰ కఠోర హృదయుడు.

सख्य - वि॰ సఖా సంబంధమైన.

सख्यता - स्त्री॰ స్నేహము; సాంగత్యము.

सग - पुं॰ కుక్క.

सगबग - वि॰ మునిగితేలుచున్న; నిండుగా నున్న; పరిపూర్ణమైన.

सगबगाना - क्रि॰वि॰ తొందరతొందరగా; వేగముగా; పూర్తిగా తడియుట; మునిగి తేలుట; తొట్రుపాటుపడుట; నివ్వెర పోవుట.

सगा - वि॰ స్వంత ; సయానా.

सगाई - स्त्री॰ వివాహ నిశ్చితార్థము; బాంధవ్యము.

सगापन - पुं॰ ఆత్మీయత; ఆత్మీయ బాంధవ్యము.

सगोत्री - पुं॰ సగోత్రీకులు; బంధువులు.

सघन - वि॰ దట్టమైన.

सचमुच - अव्य॰ వాస్తముగా; నిజానికి.

सचाई - स्त्री॰ వాస్తవికత; యథార్థత.

सचान - पुं॰ बाज ; డేగ.

सचिक्कण - पुं॰ బహుచిక్కన.

सचिव - पुं॰ కార్యదర్శి; స్నేహితుడు.

सचेत - वि॰ చైతన్యముగల; తెలివిగల.

सचेष्ट - वि॰ ప్రయత్నము.

सच्चरित - वि॰ మంచి నడవడిగల; సదాచారి.

सच्चा - वि॰ సత్యవాది; సత్యము; యథార్థత.

सच्चाई - स्त्री॰ సత్యసంధత్వము; యథార్థము.

सच्छत - वि॰ గాయపడిన.

सज - स्त्री॰ అలంకరణ ; ఆకృతి ; శోభ ; సౌందర్యము.

सजग-वि॰सावधान; జాగ్రత్తగల; తెలివిగల.

सजदार - वि॰ మంచి రూపముగల; అందమైన.

सजधज - स्त्री॰ సింగారము; అలంకరణ.

सजन - पुं॰ సజ్జనుడు; సుజనుడు; భర్త; ప్రియుడు.

सजना - स॰क्रि॰ అలంకరించుట;अ॰क्रि॰ అలంకరింపబడుట; पुं॰ ప్రియుడు.

सजनी - स्त्री॰ సఖి ; చెలికత్తె.

सजवल - पुं॰ తయారి; సన్నద్ధత.

सजा - स्त्री॰ దండన; శిక్ష; కారావాసము.

सजाई - स्त्री॰ అలంకరణ; సర్దుడు; అలంక రించినందుకు లేక సర్దినందుకు కూలి.

सजागर - वि॰ జాగ్రత్తగల; తెలివైన.

सजाना - स०क्रि० అలంకరించుట; సర్దుట; సింగారించుట.

सजायाब - वि० దండింప బడదగిన; శిక్ష అనుభవించిన.

सजाव - पुं० ఒకవిధమగు శ్రేష్ఠమైన పెరుగు.

सजावल - पुं० ప్రభుత్వపు పన్ను వసూలు చేయు అధికారి; తాహసీల్దారు; సిపాయి.

सजावट - स्त्री० అలంకరణ; సింగారము.

सजावार - वि० ఉచితమైన; తగిన; దండన పొందదగిన.

सजीला - वि० షోకిల్లా; అలంకరించుకొని తిరుగువాడు; మనోహరమైన.

सजीव - वि० ప్రాణముగల; చురుకైన; తేజస్సుగల.

सजुग - वि० सचेत ; చైతన్యముగల.

सजोना - स०क्रि० दे० सजाना.

सज्ज - पुं० दे० साज.

सज्जा - स्त्री० सजावट ; వేశభూష; శయ్య; అలంకారము.

सज्जाद -वि० నమస్కరించువాడు.

सज्जादा-पुं० जा-नमाज ; నమాజుచేయు నపుడు కూర్చుండు వస్త్రము; మహం తుని పీఠము.

सज्जित - वि० అలంకరించబడిన.

सज्जी - पुं० బూడిద వన్నెగల; ఒక విధమగు ఉప్పు.

सटक - स्त्री० మెదలకుండా జారుకొనుట; అదృశ్యమగుట; ఊగిసలాడు పల్చని బెత్తము; ఊచ.

सटना - अ०क्रि० ఆనుకొనుట; అంటు కొనుట.

सटपट - स्त्री० తొట్రుపాటు; సందిగ్ధావస్థ.

सटपटाना - अ०क्रि० दे० सिटपटाना.

सटपटर - वि० చిన్న-పెద్ద; సాధారణమైన.

सटाना - स०क्रि० ఆనించుట; కలుపుట.

सटीक - वि० టీకా సహితముగా; వ్యాఖ్యా సహితముగా ; తగినటువంటి; సరియైన.

सट्टा - पुं० కరారునామా; లాభము కొరకు క్రయ-విక్రయము చేయు వ్యాపారము.

सट्टा-बट्टा - पुं० కలుపుగోరుతనము; కొంటె ఆలోచన; తుంటరి తనము.

सट्टी - स्त्री० ఒకరకపు, ఒకేమోస్తరు వస్తువులు అమ్ము బజారు ; సంత.

सट्टेबाज - पुं० ధర గమనమును దృష్టిలో ఉంచుకొని క్రయ-విక్రయము చేయు వ్యాపారి.

सठ - पुं० दे० शठ.

सठियाना - अ०क्रि० 60 సం.ములు వయస్సువచ్చుట; వృద్ధుడగుట ; వృద్ధా ప్యముచే బుద్ధి తగ్గుట.

सडक - स्त्री० రాజమార్గము; రాజబాట.
सडना - अ०क्रि० కుళ్ళుట.
सडान - स्त्री० కుళ్ళు.
सडाना - स०क्रि० కుళ్ళు బెట్టుట.
सडायँध - स्त्री० కుళ్ళిన వస్తువులనుండి వచ్చు దుర్గంధము.
सडाव - पुं० सडान ; కుళ్ళు.
सडियल - वि० కుళ్ళిన; తుచ్ఛమైన.
सत - वि० दे० शत.
सतनजा - पुं० సప్త ధాన్యముల కలయిక.
सतरंगा - वि० ఏడు రంగులు గల ; पुं० ఇంద్రధనస్సు.
सतर - स्त्री० రేఖ; గీత; పంక్తి.
सतराना - अ०क्रि० కోపగించుట; చిరాకు పడుట.
सतराहट - स्त्री० కోపము ; క్రోధము.
सतर्क - वि० జాగ్రత్తగల; అప్రమత్తముతో నుండు.
सतलडी - स्त्री० ఏడు పేటల గొలుసు హారము.
सतवंती - वि० (स्त्री०) పతివ్రత; పాతివ్రత్య ము గల.
सतसई - स्त्री० సప్తశతి; ఏడు వందల పద్య ములు గల కావ్యము.
सतह - स्त्री० ఏదేని వస్తువు పైభాగము; పొడుగు-వెడల్పు గల మైదానము.
सताना - स०क्रि० వేధించుట; పీడించుట.
सती - वि० (स्त्री०) సాధ్వీ; పతివ్రత.
सत्ता - स्त्री० అస్తిత్వము; శక్తి; అధికారము; శాసనము.
सत्ताशास्त्र - पुं० పారమార్థిక అస్తిత్వమును గురించి వివరించు శాస్త్రము.
सत्तू - पुं० सतुआ ; పేలపిండి.
सत्याग्रह - पुं० ఏదేని న్యాయపూరిత కార్యము కొరకు చేయు శాంతియుతమైన పోరాటము.
सत्यानाश - पुं० సర్వనాశము; వినాశము.
सत्र - पुं० సత్రము; సదావర్తము; విద్యా సంస్థలలో నిశ్చితమైన శిక్షణకాలము.
सत्व - पुं० అస్తిత్వము; సత్తా; తత్త్వము.
सत्संग - पुं० మంచి సాంగత్యము.
सद - स्त्री० అలవాటు.
सदका - पुं० खैरात ; దానము; దిగదుడుపు.
सदबर्ग - पुं० పెద్ద బంతి పువ్వు.
सदमा - पुं० ప్రహారము; తోపుడు దెబ్బ; దుఃఖము.
सदर-वि० ప్రధానమైన; ముఖ్యమైన; पुं० పెద్ద అధికారి నివాస స్థానము; అధ్యక్షుడు.
सदर आला - पुं० ఉపన్యాయాధిపతి.
सदर बाजार-पुं० పెద్దబజారు, మార్కెటు;

సైన్య శిబిరపు బజారు.

सदहा - वि० వందలకొలది; ఎన్నో.

सदस्य - पुं० యజ్ఞము చేయువాడు; సభ; సమాజపు సభ్యుడు.

सदा - अव्य० ఎల్లప్పుడు ; నిరంతరము; स्त्री० ధ్వని; ప్రతి ధ్వని; శబ్దము; పిలుపు.

सदाकत - स्त्री० సత్యసంధత; యధార్థత; సాక్ష్యము.

सदाचारिता - स्त्री० శుద్ధాచరణము; ఋజు ప్రవర్తన.

सदाफल-वि० ఎప్పుడూ ఫలించు;కాయలు కాయు; पुं० మేడి చెట్టు లేక పండు.

सदाबहार - पुं० ఎల్లప్పుడూ పుష్పించు; ఫలించు; పచ్చగానుండు వృక్షము.

सदारत - स्त्री० అధ్యక్షత.

सदावर्त - पुं० క్షుధార్తులకు నిత్యము అన్న దానము చేయు ప్రదేశము - సత్రవు.

सदाशय - वि० ఉదార భావములు గల సుశీలుడు.

सदासुहागिन - स्त्री० వేశ్య.

सदी - स्त्री० శతాబ్ది; శతాబ్దము.

सदृश - क्रि०वि० సమానమైన; తుల్యమైన.

सदैव - अव्य० ఎల్లప్పుడు.

सद्म - पुं० ఇల్లు; గృహము.

सद्य - अव्य० నేడే; ఇప్పుడే.

सद्यः - अव्य० दे० सद्य.

सधर - पुं० పై పెదవి.

सधवा - स्त्री० సౌభాగ్యవతి స్త్రీ; పుణ్యస్త్రీ.

सन - पुं० క్రీస్తు శకమునకు సంబంధించిన సంవత్సరము లేక గణన.

सन - पुं० నార (గోగు, జనుము మొ.)

सनई - स्त्री० నాసిరకపు నార.

सनक - स्त्री० వెర్రి; ఏదేని పనియెడల వెర్రి నిరతి.

सनकना - अ०क्रि० వెర్రెక్కుట.

सनकी - वि० వెర్రిగల; వెర్రివాడు; पुं० కంటి సైగ; సంకేతము.

सनद - स्त्री० ప్రమాణపత్రము; ప్రామాణిక మైన మాట; విశ్వాసపాత్రుడు.

सन्न - वि० స్తబ్ధమైన; నివ్వెరబోయిన.

सन्नद्ध - वि० సిద్ధమైన; తయారైన; సన్నద్ధ మైన.

सन्नाटा - पुं० నిశ్శబ్దత; నీరవత; స్తబ్ధత; ఉదాసీనత.

सन्नेटे में आना - मु० మౌనముగా ఉండి పోవుట; నివ్వెరపోవుట.

सन्निकट - वि० సమీపము; దగ్గర.

सन्निध - स्त्री० సామీప్యము; సమక్షము.

सन्निविष्ट - वि० ప్రవేశించిన; ప్రతిష్ఠితమైన; సమీపమున.

सन्निवेश - पुं० ప్రవేశము; సంతరితము; నివాసము; కూడా కూడా కూర్చొనుట.

सन्निहित - वि० ప్రవిష్టమైన; సమీపమున నున్న; ఒకే చోట ఉంచబడిన.

सपक्ष-वि० తన పక్షములో నున్న; సమర్థించు; రెక్కలు గల ; पुं० తరఫువాడు; సహాయకుడు; స్నేహితుడు.

सपत्नी - स्त्री० सौतिन ; సవతి.

सपत्नीक - वि० భార్య సమేతముగా.

सपदि - अव्य० ఆ సమయముననే; తక్షణము.

सपना - पुं० స్వప్నము; కల.

सपरदाई - पुं० వెంట తబల మొ॥ వాద్యములు వాయించువాడు; తార్పుడుగాడు.

सपरना - अ०क्रि० సమాప్తమగుట; కార్యమును నిర్వర్తించుట.

सपाट -वि० సమానమైన; సమముగ; చిక్కన.

सपाटा - पुं० వేగము; తీవ్రగతి; పరుగు; ఉరుకు.

सैर सपाटा - यौ० తిరుగుట; పచార్లు చేయుట.

सपुर्द - स्त्री० దాచమని ఇచ్చుట లేక ఇచ్చు వస్తువు; అప్పగింత ; वि० అప్పగించిన.

सपुर्द करना - स०क्रि० అప్పగించుట.

सपूत - पुं० సుపుత్రుడు.

सपोला - पुं० सँपोला ; పాము పిల్ల.

सप्तपदी - स्त्री० వివాహ సమయమున వధూవరులు 7 సార్లు అగ్ని హోత్రం చుట్టూ ప్రదక్షిణము చేయుట.

सप्तर्षि - पुं० 1.గౌతముడు 2. భరద్వాజుడు 3.విశ్వామిత్రుడు; 4.జమదగ్ని 5.వశిష్ఠుడు; 6.కశ్యపుడు 7.అత్రి-ఈ ఏడుగురు సప్తరుషులు.

सप्ताह -पुं० हफ्ता ; ఏడు దినముల కాలము; సప్తాహము.

सफ - स्त्री० పంక్తి; వరుస; పెద్ద చాప.

सफर - पुं० యాత్ర ; ప్రయాణము.

सफरी - वि० ప్రయాణంలో పనికివచ్చు; पुं० దారి ఖర్చు ; జామకాయ.

सफलीभूत - वि० సాఫల్యము పొందిన ; సిద్ధించిన.

सफहा - पुं० పృష్ఠము; పేజి.

सफा-वि० శుభ్రమైన; స్వచ్ఛమైన; సమముగా; పృష్ఠము - పేజి.

सफाई - स्त्री० పరిశుభ్రత; స్వచ్ఛత; వ్యవహారమునకు సంబంధించిన తీర్పు.

सफाचट - वि० పూర్ణముగా శుభ్రమైన.

सफी - वि० స్వచ్ఛమైన; పవిత్రమైన.

सफीना - पुं० పడవ; ఏదేని గుర్తుంచుకొను నిమిత్తము చీటీ మీద వ్రాయుట; కోర్టు

పమను.

सफीर - पुं० రాజదూత; రాయబారి.

सफेद - वि० कोरा ; తెల్లని.

सफेदी - स्त्री० శ్వేతత; ధవళత; తెలుపుదనము.

सफेदा - पुं० తగరభస్మము; ఒక విధమగు మామిడి; ఒక విధమగు పుచ్చకాయ.

सफेदी पुतवाना - स०क्रि० తెలుపురంగు వేయించుట; సున్నము కొట్టించుట.

सफेदी आना - मु० ముసిలితనము వచ్చుట; తెల్లరంగు పూతవేయుట; సున్నము కొట్టుట.

सफ्फाक - वि० ఖూనీకోరు; కసాయివాడు; నిర్దయుడు.

सब - वि० అంతా; అందరు.

सबक - पुं० పాఠము; ఉపదేశము.

सबब - पुं० కారణము.

सबर - पुं० दे० **सब्र**.

सबल - वि० శక్తివంతమైన; వెంట సైన్యము గల.

सबा - स्त्री० ప్రాతఃకాలమున వీచు తూర్పు గాలి.

सबार - क्रि०वि० శీఘ్రముగా.

सबील - क्रि०वि० మార్గము; దారి; ఉపాయము; చలివేంద్రము.

सबूत - पुं० ప్రమాణము; वि० పూర్ణమగు.

सबेरा - पुं० ప్రాతఃకాలము; ఉదయపువేళ.

सब्ज - वि० ఆకుపచ్చని ; పచ్చని; శుభప్రదమైన ; **सब्ज बाग दिखाना** - मु० అరచేతిలో స్వర్గము చూపించుట; తన పని సాధించు టకు ఆశలు పెట్టుట.

[illegible]म - पुं० అమంగళకరముగువాని రాక; నిష్ప్రయోజకమైన.

सब्जबख्त - वि० అదృష్టముగల.

सब्जा - पुं० పచ్చదనము; భంగు; పచ్చ-ఆకు పచ్చ రత్నము.

सब्जी - स्त्री० हरियाली ; పచ్చదనము; కూరగాయలు.

सब्र - पुं० సంతోషము; ధైర్యము; ఓర్మి.

सभागा - वि० అదృష్టజాతకముగల; అందమైన.

सभासद - पुं० సభ్యుడు; సదస్యుడు.

सभ्य - पुं० సదస్యుడు; సభ్యుడు; పెద్దమనిషి; वि० సభ్యతగల.

सभ्यता - स्त्री० నాగరికత; సదస్యత; సుశీలత.

समंत - पुं० హద్దు; చివరికొన.

समंद - पुं० గుఱ్ఱము; సముద్రము; సరస్సు.

सम - वि० సమమైన ; సమానముగానున్న; నలుచదరముగానున్న.

समकक्ष - वि० తుల్యమైన; సాటియైన.
समक्ष-अव्य० सामने; ఎదుట; సమక్షమున.
समग्र - वि० సమస్తము; సమగ్రమైన.
समझ - स्त्री० బుద్ధి; తెలివి.
समझदार - वि० తెలివిగల.
समझना - अ०क्रि० విషయమును సరిగా అవగాహన చేసుకొనుట.
समझवार - वि० సరిగా అర్థము చేసుకొను వాడు; తెలివైన.
समझाना - स०क्रि० తెలియజెప్పుట.
समझौता - पुं० ఒడంబడిక.
समतल - वि० చదునుగానున్న.
समता - स्त्री० సమానత్వము; తుల్యత.
समदन - स्त्री० కానుక.
समदर्शी - वि० అందరిని సమానముగా చూచునాడు.
समधिक - वि० ఎక్కువైన; అధికము.
समधियाना - पुं० వియ్యంకుని ఇల్లు.
समधी - पुं० వియ్యంకుడు; కుమారుని లేక కుమార్తె యొక్క మామగారు.
समधीत - वि० సవ్యముగా అధ్యయనించిన.
समन - पुं० కోర్టుసమను; स्त्री० మల్లెపూవు.
समर - पुं० యుద్ధము; పోరాటము.
समरस - वि० ఒకేమాదిరిగానున్న; ఒకే రుచిగల.
समरांगण - पुं० యుద్ధక్షేత్రము.
समराना - स०क्रि० అలంకరించుట; అలంక రింపజేయుట.
समर्पित - वि० సమర్పించబడిన.
समल - वि० మురికిగానున్న.
समवयस्क - वि० సమానమైన వయస్సుగల.
समवेत - वि० ఏకత్రపరచబడిన; ప్రోగుచేయ బడిన.
समवेदना-स्त्री० సానుభూతి; సహానుభూతి; గుమిగూడిన.
समष्टि - स्त्री० అందరు గల సమూహము; మొత్తము.
समस्त - वि० మొత్తము; సంయుక్తమైన.
समाँ - पुं० సమయము; కాలము.
समाँ बँधना - मु० శ్రోతలు; దర్శకులు అందరిని నిర్వెరబోవునట్లు చేయు పాట కచేరి లేక దృశ్యము; రక్తికట్టుట.
समाअत - स्त्री० శ్రవణము; వినుట.
समाई - स्त्री० సామర్థ్యము; ఇముడుట.
समाकुल - वि० కిక్కిరిసిన; ఎక్కువగా కలత జెందిన; గాబరా పడిన.
समागत - वि० ప్రవేశించిన; వచ్చిన.
समागम - पुं० రాక; కలయిక, మైథునము.
समाजत - स्त्री० లజ్జ; సిగ్గు; వాటు; దారిత; వినయము.

समाना - अ०क्रि० ఇముడుట; నిండుట.

समापक - पुं० పూర్తిచేయువాడు; సమాప్త పరచువాడు.

समापित-वि० సమాప్తమైన; పూర్తి అయిన.

समारंभ - पुं० బాగైన ప్రారంభము; ఏర్పాటు; కోలాహలము.

समारोह - पुं० ఆయోజనము; ప్రబంధము; కోలాహలము.

समालोचक - पुं० విమర్శకుడు.

समालोचन - पुं ; **समालोचना** - स्त्री० విమర్శ.

समावर्तन - पुं० ప్రత్యావర్తనము; తిరిగి వచ్చుట; విద్యాలయములో విద్యాధ్యయనము పూర్తి చేసుకుని స్నాతకుడు తన ఇంటికి తిరిగివెళ్ళుట.

समाविष्ट - वि० సమావేశించిన; చేర్చబడిన; కలపబడిన; ఇమిడియున్న.

समावेश -पुं० సమావేశము; ఒక పదార్థము మరియొక పదార్థములో లీనమగుట; మనోనియోగము; నిమగ్నత.

समाहार - पुं० అనేక వస్తువులను ఒకచోట ప్రోగుచేయుట; సంగ్రహము; సమూహము; గుట్ట; రాశి.

समाहित - वि० ఒకచోట ప్రోగుచేయబడిన; సమాప్తమైన.

समिति-स्त्री० సభ; సమాజము; ఏదేని విశిష్ట కార్యముకొరకు నియోగింపబడిన సభ.

समिध - पुं० అగ్ని; పుల్ల.

समिधा - स्त्री० యజ్ఞములో మంటపెట్టు పుల్ల; సమిధ.

समीकरण - पुं० సమాసముచేయుట; గణితములో తెలిసిన రాశి ద్వారా తెలియని రాశిని కనుగొను పద్ధతి.

समीक्षा - स्त्री० సైద్ధాంతిక సమాలోచన; మీమాంస; ప్రయాస.

समीचीन - वि० తగిన; యోగ్యమైన; సరియైన; ఉచితమైన.

समीपवर्ती ; समीपस्थ - वि० దగ్గరనున్న.

समीर; समीरण - पुं० వాయువు; గాలి.

समुंद ; समुंदर - पुं० दे० समुद्र.

समुचित - वि० తగిన; ఉచితమైన; ఉపయుక్తము గా.

समुज्वल-वि० మిక్కుటముగా ఉజ్వలమైన; ప్రకాశమానమైన.

समुत्थान - पुं० పైకిలేచుట; వికాసము; ఆరంభము.

समुत्सुक - वि० మిక్కుటముగా కుతూహలముగల.

समुद्यत - वि० బాగుగా సన్నద్ధమైన.

समुद्र - पुं० అంబుధి; సాగరము; సముద్రము.

समुन्नत - वि० ఎక్కువగా వికాసమునొందిన.

समुन्नति - स्त्री० మహత్యము; గొప్పదనము; ఎత్తు.

समुल्लास - पुं० ఉల్లాసము; ఆనందము; ఏదేని గ్రంథము యొక్క ప్రకరణము లేక పరిచ్ఛేదము.

समुहा -वि० ఎదుటి; क्रि०वि० ఎదుట; సమక్షమున.

समुहाना - अ०क्रि० ఎదుటకు వచ్చుట.

समूम - स्त्री० లూ; వడగాలి; విషవాయువు.

समूल - वि० కారణ సహితము ; వేరుతో; మూలముతో.

समेटना - स०क्रि० చెల్లాచెదురుగానున్న వస్తువులను ప్రోగు చేయుట; వ్యాపించి ఉన్న వస్తువును ముడుచుట; భారము మోంచుట.

समेत - वि० కలసిన; సంయుక్తమైన; अव्य० సహితము.

सम्मति - स्त्री० అభిప్రాయము; సలహా; అనుమతి; ఆదేశము.

सम्मन - पुं० కోర్టుసమను.

सम्मानित - वि० గౌరవించబడిన; ప్రతిష్ఠ గల; ప్రతిష్ఠితమైన.

सम्मिलित -वि० కలిసియున్న; మిశ్రితమైన.

सम्मिश्रण - पुं० కలయిక; కల్తీ.

सम्मेलन - पुं० సభ; సంగమము.

सम्यक - वि० సమస్తము; యావత్తు; क्रि०वि० అన్ని విధాలా; బాగుగా.

सम्राज्ञी-स्त्री० చక్రవర్తి భార్య; సామ్రాజ్యానికి అధికారిణి.

सम्राट - पुं० बादशाह ; చక్రవర్తి.

सम्हलना - अ०क्रि० జాగ్రత్తపడుట; సంబాళించు కొనుట

सयानप - पुं० టక్కరితనము; టక్కు.

सयाना - पुं० వయసు వచ్చినవాడు; వయస్కుడు; తెలివిగలవాడు; తుంటరి.

सर - पुं० తటాకము; చెరువు; శిరము; తల; वि० అణగద్రొక్కబడిన; పరాజితమైన.

सरअंजाम - पुं० सरंजाम ; సామగ్రి.

सरआगी - पुं० అగ్నిబాణము.

सर कना - अ०क्रि० జరుగుట; తొలగుట.

सर कश - वि० తిరుగుబాటుదారుడు; విద్రోహి.

सर खुश-वि०అన్నివిధములసుఖ సంపత్తులు కలిగి సుఖముగానున్న.

सर गरम -वि० ఆవేశముగల; ఉత్సాహముగల; సన్నద్ధమైన.

सर गश्ता - स्त्री० కష్టముల పాలైన; గాబర పడిన; వ్యాకులమైన.

सर गुजश्त -वि० అనుభవించిన విషయము;

ఆత్మకథ.

सर जमीन - वि० భూమి; దేశము.

सर जोर - वि० ప్రబలమైన; శక్తివంతమైన; పోకిరి; ఉద్దండమైన.

सरणी - स्त्री० మార్గము; దారి; రీతి.

सरताज - पुं० సర్వశ్రేష్ఠుడు; పరమ పూజ్యుడు.

सरता-पा - क्रि० वि० శిరస్సునుండి పాదముల వరకు; ఆద్యంతము.

सरतारा - वि० తన పని పూర్తి చేసుకొని నిశ్చింతగా నున్న.

सरदार - पुं० నాయకుడు; శ్రేష్ఠమైన వ్యక్తి.

सरनाम - वि० ప్రసిద్ధిచెందిన.

सरनामा - पुं० శీర్షకము; ఉత్తర ప్రారంభము - సంబోధన; ఉత్తరము మీద వ్రాయబడు చిరునామా.

सरपंच - पुं० పంచాయతీ అధ్యక్షుడు.

सरपट - क्रि०वि० అతివేగముగా గుఱ్ఱము పరిగెత్తుట; బహువేగముగా పరిగెత్తుట.

सरपत - पुं० सरकंडा ; జమ్ముగడ్డి.

सर परस्त - पुं० సంరక్షకుడు.

सर पोश - पुं० పళ్ళెరమును కప్పు వస్త్రము లేక మూత.

सर फराज - पुं० గౌరవనీయమైన; ప్రతిష్ఠ పొందిన; మొట్టమొదటిసారిగా సమాగమము చేయు (వేశ్య).

सर फराना - अ०क्रि० కలతచెందుట; వ్యాకులపడుట.

सरबस्ता - वि० గుప్తమైన; దాగియున్న.

सरमस्त - वि० మదించిన; మదోన్మత్తుడైన.

सरवत - स्त्री० వైభవము; సంపన్నత.

सरवर - पुं० दे० सरोवर.

सरसना-अ०क्रि० వికసించుట; శోభిల్లుట; ఉల్లాసపడుట.

सरसब्ज - वि० పచ్చదనముగల; కళకళలాడుతున్న.

सरसरी - वि० పైపైన; శీఘ్రమైన; సూక్ష్మముగా కాకుండా స్థూలముగ.

सरसाम - पुं० సన్నిపాతము.

सरसार - वि० మత్తులో నిండిన; మగ్నమైన; లీనమైన.

सरसिज - पुं० కమలము.

सरसी - स्त्री० చిన్న సరోవరము; చెరువు.

सरसीरूह - पुं० दे० सरसिज.

सरसों - स्त्री० ఆవాలు.

सरहंग - पुं० సేనాపతి; పైల్వాను; సిపాయి.

सरह - पुं० మిడత.

सरहज - स्त्री० భార్యసోదరుని భార్య.

सरहद - स्त्री० సీమ; సరిహద్దు.

सराप - पुं० दे० शाप.

सराफ - पुं० వెండి; బంగారముల వ్యాపారి.
सराफा-पुं० వెండి బంగారముల వ్యాపారము. వెండి బంగారు వ్యాపారుల విపణి వీధి.
सराफी - स्त्री० వెండి బంగారముల వ్యాపార వృత్తి.
सराबोर - वि० పూర్తిగా తడిసిన; నిమజ్జితమైన.
सराय - स्त्री० సత్రవు; ధర్మశాల.
सरारी - स्त्री० బాణపంక్తి.
सरासन - पुं० दे० **शरासन.**
सरासर - अव्य० ఒక కొసనుండి మరియొక కొసవరకు; పూర్ణముగా; సాక్షాత్తు.
सरासरी - स्त्री० సులభత; చురుకుదనము; స్థూలమైనఅంచున;**क्रि०वि०** తొందరలో; హడావడిలో; స్థూలముగా.
सराह - स्त्री० శ్లాఘ; ప్రశంస; పొగడ్త.
सराहना - स०क्रि० ప్రశంసించుట; పొగడుట.
सराहनीय - वि० ప్రశంసా యోగ్యమైన; పొగడదగిన; శ్రేష్ఠమైన.
सरि - स्त्री० **झरना ;** నది.
सरिता - स्त्री० ధార; నది.
सरियाना - स०क्रि० సరిగా ఉంచుట; క్రమానుసారము ఏర్పరుచుట.
सरिवरि - स्त्री० సమత; సమానత.
सरिश्ता - पुं० న్యాయస్థానము; కచ్చేరి; కార్యాలయము; కార్యాలయ విభాగము
सरिश्तेदार - पुं० ఏదేని కార్యాలయ విభాగ అధికారి; శిరస్తదారుడు; కోర్టుల ఉ ప్రాంతీయ భాషల రికార్డులను భద్రపర అధికారి.
सरीखा - वि० సమానమైన; తుల్యమైన.
सरीह - वि० స్పష్టమైన; వ్యక్తమైన.
सरीहन-क्रि०वि० **साफ साफ ;** స్పష్టముగ
सरूप - वि० ఆకారముగల; రూపముగ సుందరమైన; సమానమైన; సదృశమైన
सरूर - पुं० కొద్దిపాటి నిషా; ఆనందము; ప్రఫుల్లత.
सरेदस्त - क्रि०वि० ప్రస్తుతము; ఇప్పు ఇప్పటికి.
सरे बाजार - क्रि०वि० అందరి సమక్షము బహిరంగముగ.
सरे शाम - स्त्री० సాయంకాలము; **क्रि०वि** సాయంకాలము కాగానే.
सरोंट - पुं० दे० **सिलवट.**
सरोकार - पुं० సంబంధము.
सरोज - पुं० కమలము.
सरोद - पुं० వీణమాదిరి ఒక వాద్యము.
सरोरूह - पुं० కమలము.
सरोसामान - पुं० ఆవశ్యకమైన; సామగ్రి;

సామాను.

सरौता - पुं० వక్కలు కత్తిరించు కత్తెర; అడకత్తెర.

सर्ग - पुं० కావ్యములోని ఒక ప్రకరణము; అధ్యాయము; జగత్తు; సృష్టి.

सर्जन - पुं० వదిలిపెట్టుట; పారవేయుట; బహిర్గతము జేయుట.

सर्द-वि० చల్లని; సోమరియగు; మందకొడిగ; పుంసత్వములేని.

सर्दी - स्त्री० చలి; రొంప.

सर्फ - पुं० వ్యయము; ఖర్చు; వ్యాకరణము; అపవ్యయము.

सर्फा - पुं० వృద్ధి; మితవ్యయము.

सर्वस - पुं० సర్వస్వము.

सर्राटा - पुं० వాయుతీవ్రతవలన 'సరసర' మను శబ్దము వచ్చుట; సరమని త్వరగా పారిపోవుట.

सर्राफ - पुं० दे० सराफ.

सर्वकाम - पुं० అన్ని కోరికలు గలవాడు; కోరికలన్నీ తీర్చువాడు; శివుడు.

सर्वज्ञ - वि० సర్వము తెలిసినవాడు; భగవంతుడు.

सर्वत: - अव्य० అన్నివిధవముల; అన్నివైపుల; నలువైపుల.

सर्वत्र - अव्य० అంతట.

सर्वथा - अव्य० సంపూర్ణముగా; సమస్తము; అన్ని విధముల.

सर्वदा - अव्य० ఎల్లప్పుడు.

सर्वदैव - अव्य० ఎల్లప్పుడూ

सर्वभक्षी - वि० అన్నీ భుజించు; पुं० అగ్ని.

सर्वरी - स्त्री० दे० शर्वरी.

सर्वस्व - पुं० సర్వస్వము.

सर्वहारा - पुं० సర్వము పోగొట్టుకొనిన; సర్వనాశమైన; శ్రమకవర్గము.

सलगम ; शलगम; शलजम - पुं० ఎర్ర ముల్లంగి.

सलतनत - स्त्री० సామ్రాజ్యము; ఏర్పాటు; వీలు.

सलमा - पुं० జలతారు.

सलवट - स्त्री० दे० सिलवट.

सलवात - स्त्री० శుభకామన; సలాము; అపశబ్దము; తిట్టు.

सलहज - स्त्री० सरहज ; భార్యసోదరుని భార్య.

सलाई - स्त्री० అగ్గిపుల్ల; ఏదేని ధాతువుతో చేయబడిన సన్నని కడ్డీ లేక పుల్ల.

सलाक - पुं० शलाका ; బాణము; చువ్వ.

सलाख-स्त्री० ఏదేని ధాతువులో చేయబడిన ఊచ; బాణము.

सलाबत - स्त्री० కాఠిన్యము; దారుఢ్యము;

ప్రతాపము.

सलाम - पुं० నమస్కారము; ప్రణామము.

दूरसे सलाम करना - मु० చెడుజోలికి పోకుండుట ; **सलाम लेना** - मु० ప్రతి నమస్కారము చేయుట; **सलाम देना**- मु० ప్రణమిల్లుట.

सलाम अलैकुम - स्त्री० నమస్కారము; ప్రణామము.

सलामत-वि० అన్నివిధముల విపత్తుల నుండి రక్షింపబడిన; ఆరోగ్యముగా, హాయిగా నున్న. क्रिं०वि० కుశలపూర్వకముగా; క్షేమముగా.

सलामत रवी - पुं० మితవ్యయము.

सलामती - स्त्री० రక్ష; రక్షణ; కుశల-క్షేమము.

सलामी - स्त्री० ప్రణామము; తుపాకుల ద్వారా సైనికుల గొప్ప అధికారికి ఇచ్చు స్వాగత ప్రణామము.

सलाह - स्त्री० సమ్మతి; సలహా; మంచి.

सलिल - पुं० జలము; నీరు.

सलीका - पुं० వివేకపూరితమైన రీతి; పద్ధతి; శిష్టత.

सलीब - स्त्री० క్రీస్తుని బలిగొన్న కంబము.

सलीम - वि० యోగ్యమైన; తగిన; నిర్మల హృదయుడగు; స్పష్టతగల.

सलीस - वि० సహజమైన; సులభమైన; నుడికారములతో కూడిన సహజమైన భాష.

सलूक - पुं० నడవడి; ఆచరణ; కలుపుగోలుతనము; ఉపకారము.

सलूका - पुं० స్త్రీలకు సంబంధించిన ఒక విధమగు ఉడుపు లేక దుస్తు.

सलोतर - पुं० గుఱ్ఱముల చికిత్సా శాస్త్రము.

सलोना - वि० సుందరమైన; అందమైన; రసవంతమైన; ఉప్పు కలిసిన.

सलोनी - स्त्री० సుందరి.

सवाँग - पुं० दे० स्वाँग.

सवा - वि० ఒకటింబాతిక. 1 1/4

सवाई - स्त्री० అసలునుండి నాల్గవ వంతు ముందుగానే మినహాయించి ఇచ్చు ఒక ఋణ పద్ధతి.

सवाब - पुं० పుణ్యము; పుణ్యకృత్యమునకు స్వర్గములో లభించు ప్రతి ఫలము.

सवाया - वि० दे० सवा.

सवार - पुं० అశ్వారోహి; గుఱ్ఱపు రౌతు; वि० అధిష్టించిన; ఎక్కిన.

सवारी - स्त्री० ఆరోహణము; వాహనము; ఊరేగింపు.

सवाल - पुं० ప్రశ్న.

सवालजवाब - पुं० చర్చ; వాదవివాదము; వితండ వాదము.

सविता - पुं० సూర్యుడు; జిల్లేడు.
सवेरा - पुं० सबेरा ; ప్రాతఃకాలము.
ससक; ससा - पुं० కుందేలు.
ससिधर ; ससिहर - पुं० మహాదేవుడు-శివుడు.
ससुरा - पुं० श्वसुर ; భార్య తండ్రి ; ఒక విధమగు తిట్టు.
ससुराल - स्त्री० భార్యా తండ్రి ఇల్లు - మామ గారిల్లు.
सस्ता - वि० చౌకయైన; తుచ్ఛమైన; సాధారణ మైన.
सस्ती - स्त्री० చౌక.
सस्मित - वि० చిరునగవుగల.
सस्य - पुं० ధాన్యము.
सहँगा - वि० सस्ता ; చౌకయగు.
सह - अव्य० సహితమైన; సమేతము; తో ; కూడ ; वि० సమర్థమైన.
सहकार - पुं० మామిడిచెట్టు; సహాయ కుడు.
सहकारता ; सहकारिता-स्त्री० సహాయత; సహకారము.
सहचर - पुं० సహచరుడు; స్నేహితుడు; సేవకుడు.
सहचरी - स्त्री० సఖి; భార్య; పత్ని.
सहचारी - पुं० दे० सहचर.
सहज - पुं० సయానా సోదరుడు; స్వభావము; సహజమైన; సాధారణమైన.
सहन - पुं० సహనము; క్షమ; पुं० వాకిలి; ముంగలి ; నడవ.
सहनक - स्त्री० చిన్నవాకిలి ; చిన్న పళ్ళెరము.
सहनशील - वि० సహించువాడు; అనుభ వించువాడు.
सहना - स०क्रि० సహించుట; ఫలితము అనుభవించుట; భారము అనుభవించు వాడు.
सहम - पुं० భయము; భీతి; సంకోచము.
सहमत - वि० ఏకగ్రీవమైన; ఒకే అభిప్రాయము గల.
सहमना - अ०क्रि० భయపడుట; భీతి నొందుట.
सहर - स्त्री० ప్రాతఃకాలము ; తెల్లవారు ఝాము.
सहरगही - स्त्री० ఆరోజంతా నిర్జల ఉపవాస ముండువారు చేయు ప్రాతఃకాల భోజ నము (రంజాన్ సందర్భమున మహమ్మ దీయులు).
सहरा - पुं० అడవి; ఖాళీమైదానము.
सहरी - स्त्री० ఒక విధమగు చాప.
सहल - वि० సరళమైన; సుబోధమైన; సహజమైన.

सहल-अंगार - वि० సోమరియగు.

सहलाना - स०क्रि० మెల్లిగా చేతితో నిమురుట; వత్తుట; చక్కిలిగింతపెట్టుట.

सहसा - अव्य० అకస్మాత్తుగా; తటాలున.

सहस्र - वि० వెయ్యి; '1000' సంఖ్య.

सहस्रलोचन - पुं० ఇంద్రుడు.

सहानुभूति - स्त्री० సానుభూతి; ఇతరుల దుఃఖము చూచి తను కూడ దుఃఖించుట.

सहाब - पुं० సహాయత; సహకారము; సహాయకుడు.

सहाब - पुं० మేఘము; మబ్బు.

सहारा - पुं० సహాయత; ఆధారము; ఆశ్రయము.

सहिजन - पुं० మునగచెట్టు లేక కాయ.

सहिदानी - स्त्री० గుర్తుపట్టుట; గుర్తు.

सहिष्णु - वि० సహించు; సహనశీలుడు.

सहिष्णुता - स्त्री० సహనము; సహనశీలత.

सही - वि० సరియైన; ప్రామాణికమైన; యధార్థమైన; చేవ్రాలు; దస్తకతు.

सही भरना - मु० అంగీకరించుట.

सही सलामत - वि० సురక్షితముగా; ఆరోగ్యముగ.

सहूलियत - स्त्री० సారళ్యము; సువిధ; సుబోధత.

सहेजना - स०क्रि० సరిగా నచ్చజెప్పి అప్పగించుట; నిర్వహించుట.

सहेट ; सहेत - पुं० సంకేత స్థలము; ప్రేమికులు కలియు నిర్దిష్ట ప్రదేశము.

सहेली - स्त्री० సఖి; సంగిని లేక దాసి.

सह्य - वि० సహించదగిన.

साँई - पुं० స్వామి; యజమాని; పరమేశ్వరుడు.

साँकर - स्त्री०గొలుసు; శృంఖల ;वि० సంకీర్ణమైన; पुं० సంకటము.

साँग - स्त्री० విసిరి గాయపరచుటకు ఉపకరించు బల్లెము. वि० సంపూర్ణమైన.

सांगोपांग - अव्य० శాఖప్రశాఖల సహితముగా.

सांघातिक - वि० పోగుచేయువాడు ; वि० ప్రాణములను ఇరకాటములో పెట్టువాడు.

साँच - वि० నిజమైన; సరియైన.

साँचला - वि० యధార్థమైన; సత్యవాది.

साँचा - पुं० మూస.

साँचे में ढला होना - मु० అంగ ప్రత్యంగములు అందముగా నుండుట; మనోహరముగానుండుట.

साँझ - स्त्री० शाम ; సాయంకాలము.

साँट - स्त्री० బెత్తము; కొరడా; కొరడా దెబ్బల

వాతలు.

साँठ - पुं० చెరుకు.

साँठ गाँठ - यौ० స్నేహము; కుట్ర.

साँठना - स०क्रि० పట్టుకొనియుండుట.

साँठी - स्त्री० పెట్టుబడి (ధనము).

साँड - पुं० ఆబోతు.

साँडनी - स्त्री० ऊँटनी ; ఆడఒంటె.

साँडिया - पुं० ఒక విధమగు వేగముతో నడచు ఒంటె; ఒంటె మీద ఎక్కి ప్రయాణించు వాడు.

सांत्वना - स्त्री० तसल्ली ; ఓదార్పు.

साँधना - स०क्रि० సంధానించుట; గురిపెట్టుట.

साँध्य - वि० సాయంత్రమునకు సంబంధించిన.

साँप - पुं० పాము ; **साँप सूँघा जाना** - मु० భయముతో కొయ్యబారిపోవుట.

साँप छछूँदर की गति या दशा - मु० గొప్ప సందిగ్ధావస్థలో చిక్కుకొనుట.

साँपत्तिक - वि० విత్త సంబంధమైన; ఆర్థికమైన.

साँपिन - स्त्री० ఆడపాము.

साँप्रत -अव्य० ఇప్పుడే; ఈ సమయముననే.

सांप्रतिक - वि० తాత్కాలికమైన.

साँवर ; साँवला - वि० శ్యామల వన్నెగల.

साँस - स्त्री० శ్వాస ; **साँस उखडना** - मु० శ్వాస ఆగిపోవుట; చనిపోవుట ; **साँस रहते** - मु० బ్రతికివుండగా.

गहरी ठंढी या लंबी साँस लेना - मु० నిట్టూర్పులు వదలుట.

साँसत - स्त्री० శ్వాసాడక ఉక్కిరిబిక్కిరి యగుట; జంజాటము.

साँसना-स०क्रि० శాసించుట; దండించుట.

साँसा - पुं० శ్వాస; సంశయము; భయము.

सांसारिक - वि० లౌకికమైన; ఇహలోక సంబంధమైన.

सा - अव्य० సమానముగా; తుల్యమైన; తూకమును సూచించు; శబ్దము. ఉదా : इतनासा.

साइत - स्त्री० ముహూర్తము; లగ్నము.

साईं - पुं० స్వామి; యజమాని; పరమేశ్వరుడు.

साई - स्त्री० బయానా; అడ్వాన్సు.

साईस - पुं० గుఱ్ఱముల చాకిరీ చేయు నౌకరు.

साईसी - स्त्री० గుఱ్ఱముల చాకిరి.

साकचेरी - स्त्री० గోరింటాకు.

साका - पुं० ఖ్యాతి; కీర్తి.

साकार - वि० స్వరూపముగల; స్థూలమైన.

साकिन - वि० నివసించు; నివాసి.

साकी - पुं० మద్యము ఇచ్చువాడు; ప్రియుని

కొరకు లేక ప్రియురాలి కొరకు వాడబడు శబ్దము.

साख-पुं॰సాక్షి; स्त्री॰సాక్ష్యము; ప్రమాణము. पुं॰ శాలీనత; గొప్పదనము; మర్యాద; ఇచ్చు-పుచ్చుకోవడాలలో నిజాయితీ.

साखू - पुं॰ శాలవృక్షము; ఒక విధముగు కలప వృక్షము.

साग - पुं॰ శాకము; వండిన కూర.

सागर - पुं॰ మద్యపాత్ర.

सागर - पुं॰ సముద్రము.

सागू - पुं॰ తాడి జాతికి సంబంధించిన సాగు అనబడు చెట్టు.

सागूदाना - पुं॰ 'సాగు' అనబడు చెట్టు మొదలనుంచి వచ్చు గుజ్జుతో తయారైన సగ్గుబియ్యము.

साज - पुं॰ అలంకరణ; ఆడంబరము.

साजन - पुं॰ ప్రియుడు; భర్త; వల్లభుడు.

साजसामान - पुं॰ సామగ్రి; సామాను; ఆడంబర సామానులు.

साजिश - पुं॰ షడ్యంత్రము; కుట్ర; సంయోగము.

साझा - पुं॰ వాటా; భాగము.

साझी - पुं॰ వాటాదారుడు; భాగస్థుడు.

साटक - पुं॰ ఊక; తప్పుతాలుగల బూరగ; పనికిమాలిన వస్తువు.

साटना - स॰क्रि॰ दे॰ सटाना.

साटिका - स्त्री॰ साडी ; చీర.

साठनाठ - वि॰ దరిద్రమైన; పేద; చెల్లాచదరైన; నీరసమైన.

साठा - पुं॰ చెరుకు; ఒక విధమైన ధాన్యము.

साडी - स्त्री॰ చీర.

साढू - पुं॰ భార్య సోదరి భర్త; షడ్డకుడు.

साढे - अव्य॰ పూర్ణాంకముతో కూడిన అరను సూచించు ఒక అవ్యయము. ఉదా : **साढे तीन** ; మూడున్నర.

साढे बाईस - मु॰ తుచ్ఛమైన; వ్యర్థమైన.

सात - वि॰ ఏడు; '7' సంఖ్య.

सात पाँच - मु॰ తుంటరితనము; దగా.

सातफेरी - स्त्री॰ సప్తపది.

साथ - पुं॰ సాంగత్యము; స్నేహము; ఘనిష్టత; **अव्य॰** సహితము; తో; వెంట.

साथ देना - मु॰ సహకరించుట.

साथ ही - मु॰ అతిరిక్తమైన.

साथही साथ - मु॰ ఒక క్రమములో; **एक साथ**-मु॰ ఒకే పర్యాయము; వెంట వెంట.

साथरा - पुं॰ పక్క (బిస్తరు) చాప.

साथी - पुं॰ సహచరుడు; స్నేహితుడు.

सादगी - स्त्री॰ నిరాడంబరత; సారళ్యము.

सादा - वि॰ నిరాడంబరమైన చేత; కల్తీలేని;

निజాయితీ గల; మూర్ఖుడు.

सादगी - स्त्री॰ నిరాడంబరత; సౌరల్యము.

सादापन - पुं॰ दे॰ सादगी.

सादिक - वि॰ నిజమైన; సత్యనిష్ఠతగల; తగినటువంటి.

सादिर - वि॰ బహిర్గతమగు; అమలు అగు.

सादी - पुं॰ వేటగాడు; గుఱ్ఱము; स्त्री॰ ఒక విధమగు చిన్న పిట్ట; పిండికలవని పూరి.

साध - स्त्री॰ అభిలాష; కామన; पुं॰ సాధువు; యోగి.

साधना - स्त्री॰ సాధించు ప్రయత్నము; సిద్ధి; సిద్ధికొరకు దేవోపాసన; स्त्री॰ సాధించుటకు ప్రయత్నించుట; లక్ష్యపెట్టుట.

साधु - पुं॰ కులీనుడు; సజ్జనుడు; మహాత్ముడు; वि॰ ఉత్తమమైన.

साधु साधु कहना - मु॰ మంచి పని చేసిన వానిని పొగడుట.

साधुवाद - पुं॰ మంచి పనిని పొగడుట.

साध्य - वि॰ సాధించదగిన; पुं॰ లక్ష్యము; సామర్థ్యము.

साध्वी - स्त्री॰ పతివ్రత.

सान - पुं॰ సానరాయి.

सान देना या धरना - मु॰ పదునుపెట్టుట.

सानना - स॰क्रि॰ పిండిమొ॥ వానిని నీళ్ళతో కలిపి సాగతీసి మిళితము చేయుట.

सानी - स्त्री॰ నీళ్ళతో బాగుగా కలిపి పశు ప్రలకు పెట్టు మేత; वि॰ సాటియైన; తుల్యమైన; **लासानी** - यौ॰ वि॰ అద్వితీయమైన.

सानु-पुं॰ పర్వత శిఖరము; కొన; పండితుడు.

साप्ताहिक-वि॰ వారము దినములకు సంబంధించిన; వారమునకు ఒక పర్యాయము జరుగునది.

साफ - वि॰ శుభ్రమైన; స్వచ్ఛమైన.

साफ करना - मु॰ చంపివేయుట; వినష్టపరచుట.

साफगो - पुं॰ స్పష్టవాది; స్పష్టముగా మాట్లాడువాడు.

साफगोई - स्त्री॰ స్పష్టోక్తి.

साफल्य - पुं॰ दे॰ सफलता.

साफा - पुं॰ पगडी ; తలపాగా; నిత్యము ధరించు బట్టలను సబ్బుపెట్టి బాగుగా శుభ్రపరచుట.

साफी - स्त्री॰ రుమాలు; చేతి రుమాలు.

साबिक - वि॰ వెనకటి వలె.

साबिक दस्तूर - यौ॰ వెనక ఉన్నట్లుగానే; పూర్వమువలె.

साबिका - पुं॰ సంబంధము; కలయిక. वि॰ పూర్వమువలె.

साबित - वि॰ సరియగు; ఋజువు చేయ

బడిన; ప్రామాణికమైన.

साबुत - वि० సరియైన; సంపూర్ణమైన; ప్రమాణము గల.

साबुन ; साबून - पुं० సబ్బు.

साबूदाना - पुं० दे० सागूदाना.

साभार - क्रि०वि० కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా; वि०భారయుక్తమైన.

सामंजस्य - पुं० ఔచిత్యము; ఉపయుక్తత.

सामंत - पुं० వీరుడు; యుద్ధవీరుడు; సామంతరాజు.

सामना - पुं० ఎదుటకు వచ్చుట; కలయిక; నిరోధము.

सामने होना - मु० పరదానుంచి బయటికి వచ్చుట (స్త్రీ).

सामना करना - मु० ఎదిరించుట.

सामने - क्रि०वि० సమక్షమున; ఎదుట.

सामयिक - वि० సమయానుసారము; విశిష్ట సమయమునకు సంబంధించిన.

सामरिक - वि० యుద్ధ సంబంధమైన.

सामर्थी - पुं० సమర్థుడు; పరాక్రమశాలి.

सामर्थ्य - स्त्री० సామర్థ్యము; శక్తి.

सामा - पुं० శ్రోత; వినువాడు.

सामाजिक - वि० సమాజమునకు సంబంధించిన.

सामान - पुं० సామాను; సామానులు; సామగ్రి.

सामान्य - वि० సాధారణమైన; पुं० సమానత.

साम्य - पुं० సమానత; పోలిక.

साम्यवाद-पुं० సమాజములో ఉన్న వారంతా సమానముగా ఉండాలని చెప్పు ఒక వాదము లేక సిద్ధాంతము.

सायं - वि० సంధ్యాకాలమునకు సంబంధించిన; సాయంత్రము.

सायक - पुं० బాణము; ఖడ్గము.

सायबान - पुं० వరండా.

सायर - वि० సంపూర్ణము; యావత్తు; శేషించిన; पुं० షికారు చేయువాడు; తిరుగుబోతు; నగరములోనికి వచ్చు వస్తువుల మీద వసూలు చేయు సుంకము.

सायल - पुं० ప్రశ్నించువాడు; బిచ్చగాడు; ప్రార్థించువాడు.

साया - पुं० ఛాయ ; నీడ.

साये में रहना -मु० ఆశ్రయములోనుండుట; శరణుజొచ్చుట.

सायास - क्रि०वि० యత్నపూర్వకముగా; కష్టించి.

सायुज्य - पुं० తాదాత్మ్యము; తాదాత్మ్య సంబంధము.

सारंग - पुं० లేడి; కోకిల; చాతకపక్షి; శంఖము; కమలము.

सारंगपाणि - पुं० విష్ణువు.
सारंगिया - पुं० సారంగి వాద్యమును వాయించువాడు.
सारंगी - स्त्री० ఒక విధమగు తంత్రీ వాద్యము.
सारखा - वि० दे० सरीखा.
सारगर्भित - वि० సారయుక్తమైన.
सारथी - पुं० రధమును నడుపువాడు; సూతుడు; సముద్రము.
सारथ्य - पुं० రధాదిక చోదనము.
सारदा - स्त्री० दे० शारदा.
सारना - स०क्रि० పూరించుట; పూర్తిచేయుట; ముగించుట.
सारभूत - वि० సారస్వరూపము; సర్వోత్తమైన.
सारवत्ता-स्त्री०సాంగ్రాహిత; సాంగ్రహణము.
सारस - पुं० హంస; కమలము; చంద్రుడు.
सारसुता - स्त्री० యమునానది.
सारा - वि० యావత్తు; సమస్తము.
सारिका - स्त्री० मैना ; గోరువంక.
सार्वभौम - पुं० చక్రవర్తి; ఏనుగు; वि० సమస్త జగత్తుకు సంబంధించిన.
साल - पुं० సంవత్సరము; మూలము; ఒక వృక్షము; ముల్లు ; కంటకము; स्त्री० బెజ్జము; బాధ; తీపు.
सालक - वि० పీడించు; బాధించు.
सालगिरह - स्त्री० జన్మదినము.
सालग्रामी - स्त्री० గండకనది - గంగానది ఉపనది.
सालन - पुं० మసాలా పెట్టిన కూర.
सालना - अ०क्रि० బాధపెట్టుట; తీపు పెట్టుట; బాధించుట; గుచ్చుట.
साला - पुं० శ్యాలకుడు; భార్య సోదరుడు - బావమరిది.
सालाना - वि० సంవత్సరాది; ఏటా; ప్రతి ఏడు.
सालार - पुं० మార్గదర్శకుడు; ముఖ్యమైన నాయకుడు.
सालार जंग - पुं० సైన్యాధిపతి; భార్య సోదరుడు - బావమరిది.
सालिक - पुं० యాత్రికుడు; బాటసారి; ధర్మము; నీతిని నిష్ఠ పూర్వముగా పాటించువాడు.
सालिम - वि० సమస్తము; సంపూర్ణము.
सालियाना - वि० दे० सालाना.
सालिसी - स्त्री० పంచాయతి.
साली - स्त्री० భార్యసోదరి - మరదలు లేక వదిన.
साले हाल - पुं० గడుస్తున్న సంవత్సరము; ప్రచలితమైన సంవత్సరము.
सावकाश - पुं० తీరిక; అదను.

सावधान - वि० జాగ్రత్తగల; స్పృహలోనున్న.

सावन - पुं० శ్రావణమాసము.

सावनी - स्त्री० శ్రావణపూర్ణిమ; రక్షా బంధన పండుగ; శ్రావణ పట్టీ; శ్రావణ మాసమునకు సంబంధించిన.

सास - स्त्री० భర్త తల్లి లేక భార్య తల్లి - అత్త గారు.

सासा - स्त्री० సంశయము; సందేహము.

सासुर - पुं० మామగారు; మామగారిల్లు.

साह - पुं० సాధువు; సజ్జనుడు; సాహుకారు.

साहचर्य - पुं० సాంగత్యము.

साहनी - स्त्री० సైన్యము; సహచరుడు; స్నేహితుడు; పరిషత్తు.

साहब - पुं० స్వామి; యజమాని; అధికారి; పరమేశ్వరుడు; ఒకగౌరవ సూచకమైన శబ్దము.

साहबजादा-पुं० సత్పురుషుని కుమారుడు; పెద్దమనిషి కొడుకు.

साहब-सलामत-स्त्री०ఒండొరులు నమస్కరించుకొనుట; నమస్కారము.

साहबान - पुं० साहब का बहु० యజమానులు.

साहिब - पुं० दे० साहब.

साहा - पुं० వివాహాది శుభకార్యముల నిమిత్తము నిశ్చితమైన శుభ ముహూర్తము.

साहबी - स्त्री० స్వామిత్వము; యజమాన్యము; గొప్పదనము; అహంకారము.

साहिर - पुं० గారడీ మనిషి.

साहिल - पुं० నది లేక సముద్రపు ఒడ్డు; తటము.

साही - स्त्री० ముళ్ళపంది.

साहु - पुं० సజ్జనుడు; సాహుకారు.

साहूकारा - पुं० రూపాయల లావాదేవీలు; వడ్డీ వ్యాపారము.

सिंगा - पुं० కొమ్మువాద్యము.

सिंगार - पुं० సింగారము; అలంకరణ.

सिंगारहाट - स्त्री० వేశ్యలవీధి.

सिंगारहार - पुं० పారిజాత పుష్పము లేక హారము.

सिंगिया - पुं० ఒక విధమైన విషము.

सिंगी - पुं० కొమ్మువాద్యము.

सिंघाडा - पुं० ఒక విధమగు నీటి మొక్క ఫలము.

सिंघासन - पुं० दे० सिंहासन.

सिंघेला - पुं० సింహపు పిల్ల.

सिंचन - पुं० నీరు చల్లబడుట; నీటితో తడుపబడుట.

सिंचाई - स्त्री० తడుపు; తడుపుపని; తడుపు పన్ను లేక కూలి.

सिंचित - वि० తడపబడిన; తడిసిన.

सिंजित - स्त्री० ధ్వని; గజ్జలమోత; గజ్జలు.

सिंदूर - पुं० కుంకుమ; సౌభాగ్యము.

सिंदूर पोंछना ; मिटना - मु० వైధవ్యము కలుగుట; విధవరాలగుట.

सिंदूर दान - पुं० పెళ్ళిలో వరుడు వధువు పాపిటలో కుంకుమ అద్దుట; కుంకుమ భరిణ.

सिंधुर - पुं० ఏనుగు.

सिंधुविष - पुं० హలాహలము - మహా ప్రమాదమైన విషము.

सिंहनी - स्त्री० ఆడసింహము - సివంగి.

सिंहावलोकन - पुं० పర్యావలోకనము; బాగుగా, సూక్ష్మముగా, తిలకించుట.

सिंहिनी ; सिंही - स्त्री० दे० सिंहनी.

सिआर - पुं० శృగాలము; నక్క.

सिकटा - पुं० కుండపెంకు.

सिकडी - स्त्री० తలుపుగొళ్ళెము; ఒక విధమగు కంఠహారము; వడ్డాణము.

सिकता - स्त्री० बालू ; ఇసుక.

सिकलीगर - पुं० ఆయుధములకు పదును పెట్టువాడు.

सिकहर - पुं० छींका ; ఉట్టి; కావడిమట్టు.

सिकुडन - पुं० సంకోచము; ముడత.

सिकुडना - अ०क्रि० ముడుచుకొనుట; ముడతపడుట.

सिकोडना - स०क्रि० ముడుచుట; ఒకచోటుకి పోగుచేయుట.

सिक्का - पुं० ముద్ర; నాణెము; పతకము; మెడలు.

सिक्का बैठना या जमना या चलना - मु० అధికారము చలాయించుట; ప్రభుత్వము స్థాపించుట; పలుకుబడిసాగుట.

सिखरन - पुं० పెరుగు కలసిన పానీయము.

सिखाना - स०क्रि० చదువు చెప్పుట; ఉపదేశించుట.

सिखाना पढाना - यौ० తుంటరితనము నేర్పుట.

सिगरा - वि० సమగ్రమున; సంపూర్ణముగా; యావత్తు.

सिचान - पुं० డేగ.

सिजदा - पुं० వినయము; ప్రణామము.

सिटकिनी - स्त्री० తలుపు గొళ్ళెము.

सिटपिटाना - अव्य० అత్యంత భయము వలనగాబరాపడుట; భయపడుట; ముడుచుకు పోవుట.

सिट्टी पिट्टी गुम होना ; सिट्टी भूलना - मु० భయమువలన స్పృహ తప్పుట; నివ్వెరపోవుట.

सिट्टी - स्त्री० పెద్ద పెద్ద మాటలు మాట్లాడుట; వాక్పటుత.

सिड - स्त्री० पागलपन ; వెర్రి; పిచ్చి.
सित - वि० తెల్లని; స్వచ్ఛమైన.
सितकंठ - पुं० మహాదేవుడు; శంకరుడు.
सितकर - पुं० చంద్రుడు.
सितम - पुं० అనర్థము; అన్యాయము; అత్యాచారము.
सितमगर - वि० అన్యాయముగా ప్రవర్తించు వాడు; అత్యాచారి.
सिता - स्त्री० చక్కెర; పంచదార; మద్యము.
सिताखंड - पुं० పటిక బెల్లము.
सिताब - क्रि०वि० వెంటనే.
सितार - पुं० వీణవంటి వాద్యము.
सितारा - पुं० నక్షత్రము; అదృష్టము; ప్రారబ్ధము; చమకీ.
सितारा चमकना -मु० భాగ్యోదయమగుట; అదృష్టము అనుకూలమగుట.
सितारिया - पुं० సితారవాద్యము వాయించు వాడు.
सितासित - पुं० నలుపు తెలుపుల వన్నె; శ్వేతశ్యామల వన్నె.
सिद्दीक - वि० పరమ సత్యనిష్ఠుడు; సత్యసంధుడు.
सिद्धहस्त - वि० నిపుణుడు; ప్రవీణుడు.
सिद्धार्थ - वि० పూర్ణకాముడు; కోరికలు తీరినవాడు; पुं० గౌతమ బుద్ధుడు.
सिद्धि - स्त्री० సాఫల్యము; ప్రయోజనము సిద్ధించుట; ఋజువగుట.
सिधाई-पुं० అమాయకత్వము; సరళత్వము.
सिधाना ; सिधारना - अ०क्रि० వెళ్ళి పోవుట; చనిపోవుట.
सिन - पुं० उमर ; వయస్సు.
सिनक - स्त्री० रेंट ; చీమిడి.
सिनकना-अ०क्रि० గట్టిగా శ్వాసను బయటికి వదలి చీదుట.
सिपर - स्त्री० ढाल ; డాలు.
सिपहगिरी - स्त्री० సిపాయి పని; యుద్ధ కార్యము.
सिपहसालार - पुं० సైన్యాధిపతి.
सिपारस - स्त्री० दे० सिफारिश.
सिपास - स्त्री० కృతజ్ఞత; పొగడ్త.
सिपाह-स्त्री० फौज ; సైన్యము; पुं० సిపాయి.
सिपाहियाना - वि० సిపాయిలవలె.
सिपाही - पुं० సిపాయి; సైనికుడు.
सिपुर्द - पुं० दे० सुपुर्द.
सिप्पा - पुं० లక్ష్యమునకు అనుగుణ్యముగా దెబ్బకొట్టుట; కార్యసాధనోపాయము; యుక్తి; ప్రారంభము.
सिप्पा जमाना - मु० కార్యసాధనకనుకూల ముగా పరిస్థితిని తయారుచేయుట.
सिप्र - पुं० చంద్రుడు; చెమట.

सिप्रा - स्त्री॰ గేదె; ఉజ్జయిని సమీపమున ఉన్న ఒక నది.

सिफ्त - स्त्री॰ విశేషత; లక్షణము; గుణము; స్వభావము.

सिफर - पुं॰ సున్న; శూన్యము.

सिफला - वि॰ నీచమైన; తుచ్ఛమైన; హేయమైన.

सिफली - वि॰ నాసికరపు.

सिफात-स्त्री॰ **सिफत का बहु॰** విశేషతలు; లక్షణములు; స్వభావముల సమూహము.

सिफारिश - स्त्री॰ సంస్తుతి; సిఫారసు.

सिफारिशी - वि॰ సిఫారిసుగల; సిఫారుసు చేయబడిన.

सिफारिशी टट्टू - पुं॰ కేవలము సిఫారిసు ద్వారా పదవికి చేరుకున్నవాడు.

सिफ्ल - वि॰ లావైన; చిక్కని; బలమైన.

सिबिका - स्त्री॰ दे॰ शिबिका.

सिमटना - अ॰क्रि॰ ముడుచుకొనుట; సంకుచితమగుట; ముడత పడుట.

सिमिटना - अ॰क्रि॰ दे॰ सिमटना.

सियह - वि॰ दे॰ सियाह.

सियादत - स्त्री॰ నేతృత్వము; మార్గదర్శకత్వము; నాయకత్వము.

सियापा - पुं॰ స్త్రీల పరామర్శశోకము; చనిపోయిన వాని వద్ద స్త్రీలు గుమిగూడి ఏడ్చుట.

सियार - पुं॰ गीदड ; నక్క.

सियाल - पुं॰ दे॰ सियार.

सियाला - पुं॰ శీతాకాలము; చలికాలము.

सियासत - स्त्री॰ దేశరక్షణ వ్యవస్థ; శాసన వ్యవస్థ; రాజకీయ వ్యవస్థ.

सियासी - वि॰ రాజకీయ వ్యవస్థకు సంబంధించిన.

सियाह - वि॰ నల్లని; అశుభమైన.

सियाहा - पुं॰ ఆదాయ వ్యయములు వ్రాయు పుస్తకము పన్ను వసూళ్ళు వ్రాయబడు ప్రభుత్వ రిజిష్టరు.

सियाही - स्त्री॰ दे॰ स्याही.

सिर - पुं॰ తల; శిరస్సు; కొన; శిఖరము; वि॰ శ్రేష్ఠమైన.

सिर आँखों पर होना - मु॰ సంతోషముగా స్వీకరింపబడుట.

सिर आँखों पर बैठाना - मु॰ దండిగా ఆదర సత్కారములు చేయుట.

सिर पर आना - मु॰ ఆవేశపడుట.

सिर उठाना - मु॰ ఎదిరించుట ; విరోధించుట.

सिर ऊँचा करना - मु॰ అభిమానముతో నిలబడుట.

सिर करना - पुं० (స్త్రీలు) తల దువ్వు కొనుట; కేశాలంకరణ చేసుకొనుట.

सिर खाली करना - मु० ప్రలాపించుట; ఎక్కువగా ఆలోచించి కలతజెందుట.

सिर खाना या चाटना - मु० పనికిమాలిన ప్రసంగములతో విసిగించుట.

सिर खपाना - मु० ఆలోచనలతో వేసారి పోవుట.

सिर चढाना - मु० కళ్ళకద్దుకొనుట; అలుసు ఇచ్చుట.

सिर घूमना या सिर चकारना - मु० తల దిమ్మెక్కుట; కళ్ళుతిరుగుట.

सिर झुकाना - मु० వినయముగా నమస్కరించుట.

सिर देना - मु० ప్రాణముల అర్పించుట.

सिर धुनना - मु० పశ్చాత్తాపమునొందుట; నెత్తిబాదుకొనుట.

सिर नीचा करना - मु० సిగ్గుతో తలవంచుకొనుట; అవమానముతో తలవంచుకొనుట.

सिर पटकना -मु० అమితముగా శ్రమించుట; నెత్తిమోదుకొనుట; పశ్చాత్తాపపడుట.

सिर पर पडना - मु० నెత్తినపడుట; భారము వహించవలసి వచ్చుట.

सिर पर खून चढना या सावार होना - मु० ప్రాణములు తీయుటకు సిద్ధపడుట.

सिर पर होना - मु० కొద్దికాలమే మిగిలి యుండుట.

सिर फिरना - मु० తలతిరుగుట; గీర ఎక్కుట; పిచ్చెక్కుట.

सिर मारना - मु० నచ్చజెప్పి, నచ్చజెప్పి విసిగి వేసారి పోవుట.

सिर मुडातेही ओले पडना - मु० కార్యారంభములోనే విఘ్నము సంభవించుట.

सिर पर सेहरा होना ; सिर पर सेहरा बँधना - मु० ప్రశంసలనందుకొనుట.

सिर से पैर तक - मु० ఆరంభమునుంచి అంతమువరకు; సంపూర్ణముగ.

सिर पर सींग होना - मु० ఏదేని విశిష్టత; విశిష్టగుణము కలిగియుండుట; నెత్తిన కొమ్ములొచ్చుట.

सिर से कफन बाँधना - मु० సంకల్ప సిద్ధి కొరకు ప్రాణత్యాగమునకు సిద్ధపడుట.

सिर होना-मु० వెంటపడుట; మాటిమాటికి ఏదో దానికొరకు వేధించుట; ఇబ్బంది పెట్టుట; జగడమాడుట.

सिर होना - मु० తెలిసికొనుట; గ్రహించుట.

सिरका - पुं० ఎండబెట్టి పులియబెట్టిన చెరుకు రసము.

सिरकी - स्त्री० ఎండ వానలనుంచి రక్షణ కొరకు, బండి, గుమ్మములకు కట్టు చీపురుపుల్లలు తడిక లేక పరదా.

सिरजक ; सिरजनहार - पुं० సృష్టికర్త.

सिरताज - पुं० శిరోమణి; కిరీటము; నాయకుడు.

सिरनामा - पुं० చిరునామా; శీర్షకము.

सिरनेत - पुं० తలపాగా.

सिरपच्ची - स्त्री० వాగుడు; ప్రలాపము; పనికిమాలిన ఆలోచన.

सिरपेच - पुं० తలపాగా; తలపాగాపై అలంకరించు తురాయి.

सिरपोश - पुं० శిరస్సుమీది ఆవరణము; టోపీ; కుళాయి.

सिरमगजन - पुं० दे० सिरपच्ची.

सिरमौर - पुं० శిరోమణి; కిరీటము.

सिरस - पुं० శిరీషము; దిరిశన చెట్టు.

सिरहाना - पुं० మంచమునకు తలవైపు భాగము.

सिरा - पुं० కొన; కొస; చివరి భాగము; అంచు.

सिरेका - मु० अव्वल दरजेका ; మొదటి తరగతికి సంబంధించిన; ఒకటవ రకపు.

सिराज - पुं० దీపము; సూర్యుడు.

सिराना - अ०क्रि० చల్లపడుట; మందగించుట; హతోత్సాహపడుట; स०क्रि० చల్లార్చుట; ముగించుట; గడుపుట.

सिरिश्ता - पुं० విభాగము.

सिरिश्तेदार - पुं० दे० सरिश्तेदार.

सिरी - स्त्री० श्री ; లక్ష్మి; శోభ.

सिरिश्क - पुं० आँसू ; కన్నీరు.

सिरोही - पुं० రాజస్థాన్‌లోని 'సిరోహి' లో తయారగు ప్రశస్తమైన ఖడ్గము; నల్లని చిన్న పిట్ట.

सिर्फ - क्रि०वि० కేవలము; మాత్రము; वि० ఏక మాత్రమైన.

सिल - स्त्री० రాయి; గుండ్రాయి; पुं० క్షయ రోగము.

सिलपट - वि० శుభ్రమైన; చదరమైన; అరిగియున్న; నాశమైన.

सिलवट - स्त्री० ముడత.

सिलसिला - पुं० క్రమము; వరుస; పద్ధతి

सिलसिलेवार - वि० క్రమానుసారము.

सिलह - पुं० ఆయుధము; శస్త్రము.

सिलहखाना - पुं० శస్త్రాగారము.

सिलहारा - पुं० పొలములలో పరిగ ఏరువాడు.

सिलहिला - वि० జారునది; జారుడు.

सिला - पुं० పరిగ; स्त्री० శిల; पुं० కానుక; శుభపరిణామము.

सिलाई - स्त्री० కుట్టు; కుట్టుపని; కుట్టుకూలి.

सिलाना - स०क्रि० కుట్టించుట.

सिलाह - पुं० కవచము; శస్త్రము.

सिलाही - पुं० సైనికుడు.

सिलीमुख - पुं० शिलीमुख ; భ్రమరము; తుమ్మెద.

सिलौट ; सिलौटा - पुं० కల్వము; సన్నికలు; కల్వము రాయి.

सिल्ला -पुं० పరిగ.

सिल्ली - स्त्री० సానరాయి; పదును పెట్టు రాయి.

सिवई - स्त्री० పెలతాలిక; సేమ్యా.

सिवा - अव्य० తప్ప; అంతేకాక; అతిరిక్తమైన; स्त्री० దుర్గాదేవి; మోక్ష; ఆడనక్క.

सिवाइ - अव्य० दे० सिवाय.

सिवाई - स्त्री० ఒక విధమైన మట్టి.

सिवान - पुं० సీమ; సరిహద్దు; పొలిమేర.

सिवाय - अव्य० తప్ప; వదిలి; అతిరిక్తమైన.

सिवार ; सिवाल - स्त्री० నీటినాచు.

सिवाला - पुं० दे० शिवाला.

सिसकना - अ०क्रि० వెక్కి-వెక్కి ఏడ్చుట; ఆరాటపడుట.

सिसकी - स्त्री० వెక్కి-వెక్కి ఏడుపు.

सिहरन - स्त्री० కంపము ; వణకు.

सिहरना - अ०क्रि० చలితో వణకుట.

सिहराना - स०क्रि० చలితో వణికించుట; భయముతో వణికించుట.

सिहरी - स्त्री० కంపనము; వణుకు; చలి జ్వరము; భీతి.

सिहाना - अ०क्रि० ఈర్ష్యపడుట; పొందవలెనని పేరాశపడుట; ఉవ్విళ్ళూరుట.

सिहारना - स०क्रि० వెతుకుట; అన్వేషించుట.

सींक - स्त्री० तिनका ; గడ్డిపోచ; సన్నని బద్ద; చువ్వ ; ముక్కుపుడక.

सींका - पुं० చెట్టు మండ లేక రెమ్మ.

सींग - पुं० విషాణము; కొమ్ము.

सींगदाना - पुं० दे० मूँगफली.

सींगी - स्त्री० శృంగవాద్యము; కొమ్ము వాద్యము.

सींच - स्त्री० తడుపు.

सींचना - स०क्रि० తడుపుట; తడుపు పెట్టుట.

सींड - पुं० रेंट ; చీమిడి.

सी - वि० (स्त्री०) సమానమగు; తుల్యమైన. ఉదా : लडकी पगली सी है। अपनी सी-मु० తన ఇష్టానుసారము; చీత్కారము.

सीकर - पुं० జలకణము; జలబిందువు.

सीख - स्त्री० ఉపదేశము; సలహా; ఇనప

చువ్వ.

सीखचा - पुं० ఇనపచువ్వ.

सीखना - स०क्रि० నేర్చుకొనుట.

सीगा - पुं० ఏదేని కార్యాలయములోని ఒక విభాగము.

सीझना - अ०क्रि० సెగపొంది కరుగుట; ఉడుకుట; కారుట ; కష్టము సహించుట; క్లేశము అనుభవించుట.

सीटना-स०क्रि० గొప్పలు చెప్పుట; బడాయి కొట్టుట.

सीटपटाँग - स्त्री० గర్వోక్తులు.

सीटी - स्त्री० ఈల.

सीठना - पुं० ; **सीठनी** - स्त्री० వివాహాది శుభ సందర్భములలో స్త్రీలు పాడు అపశబ్దములతో కూడిన తిట్టు పాట.

सीठा - वि० చప్పని; రుచిలేని.

सीठी - स्त्री० రసము, గుజ్జులేని పండు.

सीढ - स्त्री० చెమ్మ; తావు.

सीढ़ी - स्त्री० निसेनी ; నిచ్చెన; మెట్టు లేక మెట్లు.

सीतकर - पुं० शीतकर ; చంద్రుడు.

सीतलपाटी - स्त्री० ఒక విధమగు శ్రేష్ఠమైన చాప.

सीत्कार - पुं० ఆనంద, దుఃఖ సమయము లలో వెలువడు 'सी सी' అనుమూలుగు; చీత్కారము.

सीद - पुं० सूदखोरी ; వడ్డీ వ్యాపారము.

सीदना - अ०क्रि० దుఃఖించుట.

सीध - स्त्री० సూటిగానున్న; పాడవు; గురి; లక్ష్యము.

सीधा-वि० సూటిగానున్న; సరళమైన; అమాయకమైన; ఋజు ప్రవర్తనగల; **क्रि०वि०** సమక్షమున; సులభమైన; సహజమైన.

सीधी तरह - मु० ఋజు ప్రవర్తన గల.

सीधा साधा - यौ० బోళా అయిన; సహజమైన.

सीधा करना - मु० దండించి సరిచేయుట.

सीधे - क्रि०वि० సమ్ముఖమున; తిన్నగా; సూటిగా; ఋజు ప్రవర్తనతో.

सीना - स०क्रि० కుట్టుట; पुं० వక్షస్థలము; రొమ్ము.

सीनाजोर - पुं० దుండగుడు.

सीनाजोरी - स्त्री० దుండగము; జబరదస్తీ.

सीप - पुं० ముత్యపు చిప్ప.

सीपर - पुं० दे० सिपर.

सीपसुत - पुं० ముత్యము.

सीपा - पुं० గట్టి చలి.

सीपी - स्त्री० दे० सीप.

सीम - स्त्री० వెండి; సంపద.

सीमांत - पुं० సరిహద్దు; పొలిమేర.

सीमा - स्त्री॰ సీమ; సరిహద్దు.
सीमाब - पुं॰ పాదరసము.
सीय - स्त्री॰ సీత; జానకి.
सीर - पुं॰ నాగలి; నాగలి ఎద్దు; సూర్యుడు.
सीरत - स्त्री॰ స్వభావము; అలవాటు.
सीरनी - स्त्री॰ మిఠాయి.
सीरा - पुं॰ పంచదార పాకము; హల్వ.
सील - स्त्री॰ ఆర్ద్రత; తేమ; నెమ్ము.
सीला - पुं॰ सिल्ला ; పరిగ.
सीवा - स्त्री॰ సీమ; పరాకాష్ఠ.
सीस - पुं॰ సిరము; తల; ఫాలభాగము.
सीसमहल - पुं॰ అద్దాలమేడ.
सीसा - पुं॰ సీసము.
सीसी - स्त्री॰ दे॰ सीबी.
सुँघनी - पुं॰ నశ్యము; ముక్కుపొడుము.
सुँघाना - स॰क्रि॰ వాసన చూపించుట.
सुंडमुसुंड - पुं॰ ఏనుగు.
सुंडा - स्त्री॰ सूंड ; ఏనుగు తొండము.
सुंदर - वि॰ మంచి రూపము గల; అందమైన
सुंदरता - स्त्री॰ సౌందర్యము.
सुंदरताई ; सुंदराई - स्त्री॰ ; **सुंदरापा** - पुं॰ दे॰ सुंदरता.
सुंदरी - स्त्री॰ అందమైన స్త్రీ.
सुआ - पुं॰ दे॰ सूआ.
सुकर - वि॰ సహజమైన; సులభమైన.
सुकरता - स्त्री॰ సౌకర్యము; సౌందర్యము.
सुकूत - पुं॰ పతనమగుట; రాలిపోవుట; పద్యములో ఏదేని శబ్దము నష్టపోవుట.
सुकून - पुं॰ స్థిరత్వము; మానసిక శాంతి.
सुकृत् - वि॰ శుభకార్యములు చేయువాడు.
सुकृत - पुं॰ సుకృతము; పుణ్యము; సత్కర్మ.
सुकृती - पुं॰ పుణ్యాత్ముడు; ధార్మికుడు.
सुकृत्य - स्त्री॰ పుణ్యము; ధర్మకార్యము; శుభకార్యము.
सुखंडी - वि॰ పిల్లలకు సంబంధించిన ఎండు రోగము.
सुखद - वि॰ సుఖమును కలుగజేయు; ఆనందదాయకమైన.
सुखमा - स्त्री॰ సుషుమ; శోభ.
सुखवार - वि॰ సుఖముగానున్న; ఆనందముగానున్న.
सुखसार - पुं॰ మోక్షము.
सुखाना - स॰क्रि॰ ఎండబెట్టుట; ఎండించుట.
सुखाला - वि॰ సుఖదాయకము; ఆనందదాయకము.
सुखिया - वि॰ సుఖము అనుభవించు.
सुखिर - पुं॰ పాము కలుగు.
सुगत - पुं॰ బుద్ధదేవుడు; బౌద్ధుడు.
सुगति - स्त्री॰ మరణోపరాంతమున కలు

ఉత్తమగతి; మోక్షము.

सुगम - वि० సుగమ్యమైన; సులభమైన.

सुगम्य - वि० दे० सुगम.

सुगाना - अ०क्रि० దుఃఖించుట; కుపిత మగుట.

सुग्गा - पुं० तोता ; చిలుక.

सुघट - वि० సుందరమైన; మంచి ఆకారము గల.

सुघटित -वि० బాగుగా; అందముగా నిర్మింప బడిన.

सुघड - वि० సుందరమైన; మంచి ఆకారము గల; నిపుణతగల.

सुघडई - स्त्री० అందము; సొగసు; మంచి ఆకారము; నైపుణ్యము; చాతుర్యము.

सुघडता - स्त्री०; **सुघडपन** - पुं० - **सुघडाई** - दे० सुघडई.

सुघरी - स्त्री० శుభఘడియ; శుభసమయము; वि० అందమైన.

सुचना - स०क्रि० సంగ్రహించుట; సంచయించుట; పోగుచేయుట.

सुचाना - स०क्रि० ఆలోచింపజేయుట.

सुचारू - वि० బహు అందమైన; సొబగైన.

सुचि - वि० शुचि ; పవిత్రమైన; నిశ్చింతగా నున్న; ఏకాగ్రతగల.

सुचित - वि० నివృత్తమైన; నిశ్చలంగానున్న; ఏకాగ్రతగల.

सुचिर - पुं० చిర; శాశ్వితము; పురాతనమైన

सुजन - पुं० సజ్జనుడు; సత్పురుషుడు; కుటుంబ సభ్యులు.

सुजनी - स्त्री० ఒక విధమగు పెద్ద దుప్పటి.

सुजागर - वि० సుదర్శనుడు; చూచుటకు మిక్కిలి అందమైన; సుశోభిల్లుచున్న.

सुजान - वि० తెలివైన ; చాతుర్యము గల; ప్రావీణ్యము గల; पुं० ప్రియుడు; భర్త.

सुजानी -वि० పాండిత్యముగల; జ్ఞానముగల.

सुजोर - वि० దృఢమైన.

सुज्ञ - वि० విద్వాంసుడు; బాగుగా తెలిసిన వాడు.

सझाना - स०क्रि० సూచించుట; ఇతరుల ధ్యాసలోనికి తెచ్చుట.

सुझाव - पुं० సూచన; సమ్మతి.

सुठार - वि० दे० सुडौल.

सुठि - वि० సుందరమైన; సొబగుగల.

सुडौल - वि० సుందరమైన; ఆకారము కలిగిన; అందమైన.

सुढंग - पुं० మంచితీరు; పద్ధతి.

सुढर - वि० సంతోషించిన; దయగల; జాలిగల; అందమైన ఆకారము గల.

सुत - पुं० పుత్రుడు; కుమారుడు.

सुतनु - वि० సొగసైన శరీరముగల;

स्त्री० సుందరాంగి; సుకోమలి.
सुतरां - अव्य० కనుక; ఇందువలన.
सुतरी - स्त्री० दे० सुतली.
सुता - स्त्री० పుత్రిక; కుమార్తె.
सुतार - पुं० వడ్రంగి; శిల్పకారుడు;
वि० ఉత్తమమైన.
सुतिन - स्त्री० అందమైన స్త్రీ.
सुती - वि० పుత్ర సంతానము గలవాడు.
सुथनी - स्त्री० స్త్రీలు ధరించు ఒక విధమగు వదులైన పయిజామా.
सुथरा - वि० స్వచ్ఛమైన; శుభ్రమైన.
सुथराई - स्त्री० నిర్మలత; స్వచ్ఛత.
सुदंती - वि० మంచి దంతములు లేక పల్లు వరుస గల స్త్రీ.
सुदि - स्त्री० दे० सुदी.
सुदी - स्त्री० శుక్లపక్షము.
सुदूर - वि० మిక్కిలి దూరమున నున్న.
सुदेस - वि० అందమైన; సొబగైన.
सुदेह - वि० మనోహరమైన; కమనీయమైన.
सुध - स्त्री० స్మృతి; స్మరణశక్తి; జ్ఞప్తి; స్పృహ.
सुध दिलाना - मु० జ్ఞాపకము చేయుట.
सुध न रहना - मु० జ్ఞాపకము లేకపోవుట.
सुध बिसरना ; बिसारना - मु० ఎవరినైనా; దేనినైనా మరచిపోవుట.
सुध-बुध - स्त्री० స్మృతి; స్పృహ.
सुधरना-अव्य० బాగుపడుట; సరియగుట.
सुधंग; सुधांशु - पुं० చంద్రుడు.
सुधा - स्त्री० అమృతము.
सुधाकर - पुं० చంద్రుడు.
सुधाधर - पुं० दे० सुधाकर.
सुधाधी - वि० అమృత సమానము.
सुधार - पुं० సంశోధనము; సంస్కారము.
सुधारक - पुं० సంస్కర్త.
सुधारना - स०क्रि० సరిదిద్దుట; సంస్కరించుట.
सुधासदन - पुं० చంద్రుడు.
सुधि - स्त्री० స్మృతి; జ్ఞప్తి.
सुधी - पुं० విద్వాంసుడు; పండితుడు;
वि० చాతుర్యము గల.
सुनगुन - स्त्री० గుసగుస; రహస్యము; జాడ.
सुनत - स्त्री० दे० सुन्नत.
सुनना - स०क्रि० వినుట.
सुनी अनसुनी करना - मु० ఏదేని మాట విని కూడ విననట్లుండుట.
सुनय - पुं० మంచినీతి; సునీతి.
सुनरि - स्त्री० సుందరి - అందమైన స్త్రీ.
सुनवाई - स्त्री० వినటము ; వ్యాజ్యపు తీర్పు ఇచ్చుట; వినిపించుట.
सुनसान - वि० నిర్జనమైన; ధ్వంసమైన; పాడు పడిన; पुं० ప్రశాంతి; నీరవత్వము.

सुनहरा ; सुनहला - वि० బంగారు వన్నెగల.
सुनाना - स०क्रि० వినిపించుట; చివాట్లు పెట్టుట.
सुनाम - पुं० కీర్తి; ఖ్యాతి.
सुनार - पुं० కంసాలి.
सुन्न - वि० నిస్తబ్ధమైన; నిశ్చేష్టమైన; నిర్జీవమైన; पुं० శూన్యము; సున్న.
सुन्नत - स्त्री० సుంతీ.
सुन्ना - पुं० శూన్యము; సున్నా; బిందువు.
सुन्नी - पुं० మహమ్మదీయులకు సంబంధించిన ఒక తెగ.
सुपच - पुं० చండాలుడు.
सुपत - वि० ప్రతిష్ఠగల; గౌరవనీయమైన.
सुपथ - पुं० ఋజుమార్గము; సన్మార్గము.
सुपन ; सुपना - पुं० दे० स्वप्न.
सुपर्ण - पुं० గరుడపక్షి; అశ్వము; విష్ణువు.
सुपारी - स्त्री० పోకచెట్టు లేక పోకకాయ - చెక్క.
सुपास -पुं० సుఖము; వీలు.
सुपासी - वि० సుఖము కలుగజేయువాడు.
सुपुर्द - पुं० दे० सपुर्द.
सुपूत - पुं० సుపుత్రుడు.
सुपेती - स्त्री० सफेदी ; తెలుపు; స్వచ్ఛత.
सुपेली - स्त्री० చిన్న చేట.
सुप्त -वि० నిద్రించియున్న; ముణుచుకొనిన; నిద్రించిన.
सुप्ति - स्त्री० నిద్ర; కునుకు.
सुबह - स्त्री० ప్రాతఃకాలము; ప్రభాతము.
सुबहान - पुं० పవిత్రమైన; విశుద్ధమైన.
सुबहान अल्ला - अव्य० నేను పవిత్రముగా పరమేశ్వరుని స్మరించుచున్నాను ; ఆనందాశ్చర్యమును వ్యక్తపరచు ఒక శబ్దము.
सुबास - स्त्री० సువాసన; సుగంధము.
सुबासना - स्त्री० సుగంధము; సువాసన ; स०क्रि० సుగంధ పరచుట.
सुबिस्ता ; सुबीता - पुं० दे० सुभीता.
सुबुक - वि० తేలికయగు; అందమైన.
सुबुकदस्त - वि० చురుకైన; చురుకుగ పనిచేయు.
सुबुकी - स्त्री० తేలికదనము; అప్రతిష్ట; అవమానము.
सुबूत - पुं० सबूत ; ప్రమాణము.
सुबोध - वि० తెలివిగల; సూక్ష్మగ్రాహి; సరళమైన; సుబోధమైన.
सुभग - वि० సుందరమైన; మనోహరమైన; అదృష్టముగల; ప్రియతమమైన.
सुभगा - स्त्री० అందమైన స్త్రీ; సౌభాగ్యవతి స్త్రీ; తన భర్తకు ప్రియురాలైన భార్య.
सुभट - पुं० గొప్ప యుద్ధవీరుడు.
सुभडोल-वि० మనోహరమైన ఆకారముగల.

सुभा - स्त्री० శోభ; కరక్కాయ.
सुभान - अव्य० दे० सुबहान.
सुभाय - पुं० दे० स्वाभाव.
सुभाषित - वि० బాగుగా చెప్పబడిన; पुं० మంచి ఉక్తి.
सुभाषी - वि० మధురభాషి; వాక్పటుత్వము గల.
सुभिक्ष - पुं० సకాలము; అన్ని సదుపాయములు గల కాలము.
सुभीता - पुं० వీలు; అదను; మంచి అవకాశము.
सुम - पुं० टाप ; పశువుల గిట్ట.
सुमन - पुं० పుష్పము; పండితుడు; బుద్ధిమంతుడు; वि० సహృదయుడు.
सुमनचाप - पुं० కామదేవుడు.
सुमरना - स०क्रि० స్మరించుట.
सुमरनी - स्त्री० జపమాల.
सुमिरना - स०क्रि० दे० सुमरना.
सुमिरनी - स्त्री० दे० सुमरनी.
सुमुख-वि० అనుకూలమైన; మనోహరమైన; पुं० శివుడు; గణపతి; పండితుడు.
सुमुखी - स्त्री० అందమైన ముఖము గల స్త్రీ; అద్దము.
सुरंग - स्त्री० అందమైన రంగుగల; మంచి ఆకారము గల; स्त्री० సొరంగము; కన్నము.
सुर - पुं० దేవత; పండితుడు; ఋషి; స్వరము.
सुर में सुर मिलाना - मु० స్వరంలో స్వరము కలుపుట; ఇచ్ఛకములాడుట.
सुरखाब - पुं० చక్రవాకము.
सुरखाब का पर लगना - मु० విలక్షణ; విశిష్టతకాన్పించుట.
सुरखी - स्त्री० दे० सुर्खी.
सुरखुरू - वि० दे० सुर्खरू.
सुरगैया - स्त्री० కామధేనువు.
सुरचाप - पुं० ఇంద్రధనుస్సు.
सुरत - पुं० సంభోగము; మైధునము; स्त्री० స్మృతి.
सुरति - स्त्री० సంభోగము; కామకేళి; स्त्री० స్మృతి.
सुरती - स्त्री० खैनी ; నములుటకు ఉపయోగించు సున్నము కలసిన పొగాకుచూర్ణము.
सुरभि - स्त्री० సుగంధి; సువాస; ఆవు; మద్యము ; వసంతకాలము; वि० సువాసితమైన; శ్రేష్ఠమైన; మనోహరమైన.
सुरभी - स्त्री० दे० सुरभि.
सुरमा - पुं० కాటుక మాదిరిగా కళ్ళకు పెట్టుకొను నీలిరంగు చూర్ణము.
सुरम्य - वि० మిక్కిలి మనోహరమైన.
सुरवृक्ष - पुं० కల్పతరువు.
सुरसर - पुं० మానసరోవరము.

सुरसरि ; सुरसरी - स्त्री० గంగా నది.
सुरसुरभी - स्त्री० కామధేనువు.
सुरांगना - स्त्री० దేవాంగన; అప్సర.
सुरा - स्त्री० మద్యము; మదిర.
सुराख - पुं० ఛిద్రము; కంత.
सुराग - पुं० అత్యంత అనురాగము; జాడ; గాఢమైన ప్రేమ.
सुरागी - पुं० గుప్తచరుడు; గూఢచారుడు.
सुराही - स्त्री० తాగునీరు భద్రము చేయుటకు ఉపకరించు కూజా.
सुरीला - वि० వినసొంపు స్వరము గల; మధుర స్వరముగల.
सुरूर - पुं० ఆనందము; కొద్దిపాటి నిషా; మజా.
सुर्ख - वि० రక్తవర్ణము గల; ఎర్రని; पुं० ముదురు ఎరుపు రంగు.
सुर्खरू - वि० తేజస్వి; కీర్తిమంతుడు.
सुर्खी - स्त्री० ఎర్రదనము; రక్తము; నెత్తురు.
सुलगना - अ०क्रि० అంటుకొనుట; రాజుట (నిప్పు).
सुलगाना - स०क्रि० మండించుట; దుఃఖము కలిగించుట.
सुलझना - अ०क्रि० చిక్కులు విడిపోవుట; పరిష్కారమగుట.
सुलझाना - स०क्रि० చిక్కుతీయుట; పరిష్కరించుట.
सुलटा - वि० తిన్ననైన; తిన్నని.
सुलतान - पुं० చక్రవర్తి.
सुलफ - वि० కోమలమైన; నాజూకు.
सुलफा - पुं० హుక్కాలో వేయు పొగాకు.
सुलभ - वि० సులభముగు; తేలికగా లభించు; సాధారణమైన.
सुलह - स्त्री० ఒడంబడిక; సంధి.
सुलहनामा - पुं० సంధి పత్రము; అంగీకారపత్రము.
सुलाना - स०क्रि० పరుండపెట్టుట; నిద్రపుచ్చుట.
सुलूक - पुं० दे० सलूक.
सुवर्ण - पुं० सोना ; బంగారము.
सुवा - पुं० दे० सुआ.
सुवार - पुं० వంటవాడు; శుభదినము.
सुवास - पुं० సువాసన.
सुवासित - वि० సువాసనగల.
सुवासिनी-स्त्री० యువావస్థలో కూడ తండ్రి ఇంటనుండు యువతి; పునిస్త్రీ.
सुविधा-स्त्री०सुभीता; వీలు; సదుపాయము.
सुशील - वि० సత్ప్రవర్తనగల; శీలవంతుడు; మంచి నడవడిగల.
सुषमा - स्त्री० ఉత్కృష్టమైన శోభ; సౌందర్యము.

सुषुप्त - वि॰ గాఢనిద్రలోనున్న.
सुषुप्ति - स्त्री॰ గాఢనిద్ర.
सुषुम्ना - स्त्री॰ హఠయోగము ప్రకారము శరీరములోనుండు ఒక ప్రధానమైన నాడి.
सुषेण - पुं॰ విష్ణువు.
सुष्ट - वि॰ మంచి; బాగు; సరిగ; సొబగైన.
सुष्ठु - क्रि॰वि॰ బాగుగా.
सुष्ठुता - स्त्री॰ సొబగు; అందము.
सुसंगति - स्त्री॰ మంచి సాంగత్యము; సత్సంగము.
सुसकना - अ॰क्रि॰ दे॰ सिसकना.
सुसज्जित - वि॰ శోభాయమానముగ; బాగుగా అలంకరించియున్న.
सुसताना - अ॰क्रि॰ విశ్రమించుట; బడలిక తీర్చుకొనుట.
सुसर ; सुसरा - पुं॰ दे॰ ससुरा.
सुसैनी - वि॰ (स्त्री॰) మంచి సంకేతములు గలది.
सुस्त - वि॰ దుర్బలమైన; సోమరి; నెమ్మదిగా నడచు లేకచేయు.
सुस्तना - स्त्री॰ సొబగైన కుచములు గల స్త్రీ.
सुस्ताई - स्त्री॰ दे॰ सुस्ती.
सुस्ताना - अ॰क्रि॰ दे॰ सुसताना.
सुस्ती - स्त्री॰ సోమరితనము; శైథిల్యము.
सुस्थ - वि॰ స్వస్థతగల; ఆరోగ్యముగానున్న.
सुस्मित - वि॰ చిరునవ్వు ముఖము గల.
सुहंग - वि॰ చౌక.
सुहाग - पुं॰ సౌభాగ్యము; సిందూరము.
सुहागा - पुं॰ వెలిగారము.
सुहागिन-स्त्री॰పునిస్త్రీ మహిళ; సధవ స్త్రీ.
सुहागिनी - स्त्री॰ दे॰ सुहागिन.
सुहाता - वि॰ సహ్యమైన; సహించదగిన.
सुहाना - अ॰क्रि॰ శోభిల్లుట; మంచిగా అనిపించుట.
सुहावन ; सुहावना - वि॰ సుదర్శనముగు; సుందరమైన; శోభాయమానమైన.
सुही - वि॰ (स्त्री॰) ఎర్రని.
सुहृत् ; सुहृद् - पुं॰ సహృదయుడు; స్నేహితుడు; సహచరుడు.
सुहेला - वि॰ सुहावना ; శోభాయమానమైన; శుభప్రదమైన ; पुं॰ స్తుతి; శుభప్రదమైన పాట.
सूँघना - स॰क्रि॰ ఆఘ్రాణించుట; వాసన చూచుట.
सिर सूँघना - मु॰ పిల్లల శుభకామన కొరకు పెద్దలు వారి తలను వాసన చూచుట; చాలా తక్కువగా భుజించుట.
सूँड - स्त्री॰ ఏనుగ తొండము.
सूँडी - स्त्री॰ మొక్కలకు అరిష్టము కలుగ జేయు ఒక విధమగు తెల్లటి పురుగు.

सूअर - पुं० వరాహము; పంది.

सूआ - पुं० सुग्गा ; చిలుక; పెద్ద సూది.

सूई - स्त्री० సూది.

सूकरक्षेत्र - पुं० మధుర జిల్లాలోనున్న లేక సూకర క్షేత్రము.

सूकरी - स्त्री० ఆడపంది.

सूक्ति - स्त्री० శ్రేష్ఠమైన ఉక్తి లేక కథనము.

सूक्ष्मदृष्टि - स्त्री० సూక్ష్మాతిసూక్ష్మ విషయములను అవగాహన చేసుకొను దృష్టి.

सूखना - अ०क्रि० ఆరుట; ఎండుట; భయపడుట; బలహీనపడుట.

सूखा - वि० ఎండిన; నీరసమైన; చెమ్మలేని; కఠోరమైన; వట్టి.

सूखा जवाब देना - मु० పూర్తిగా తిరస్కరించుట.

सूचक - वि० సూచించు; బోధించు; పట్టీ; पुं० సూత్రధారుడు.

सूचना - स्त्री० విజ్ఞాపన; సూచన.

सूचनापत्र - पुं० విజ్ఞాపనము; విజ్ఞప్తి; వివరణ పత్రము.

सूचा - वि० (स्त्री०) జాగ్రత్తగానున్న; స్పృహలోనున్న.

सूचिका - स्त्री० సూది; ఏనుగు తొండము.

सूचित - वि० సూచింపబడిన.

सूची - पुं० గుప్తచరుడు; చాడీకోరు; దుష్టుడు; स्त्री० దుస్తులు కుట్టు సూది.

सूचीपत्र - पुं० వివరణ పత్రిక.

सूजन - स्त्री० వాపు.

सूजा - पुं० లావు సూది.

सूजी - स्त्री० గోధుమ రవ్వ; నూక.

सूझ - स्त्री० తట్టుట; ఉద్భావన; తోచుట.

सूझना - अ०क्रि० తట్టుట; తోచుట; మనస్సులోనికి వచ్చుట.

सूत - पुं० నూలు; దారము.

सूतक - पुं० పురుడు; సూతకము.

सूता - पुं० తంతు; నూలు; स्त्री० ప్రసూత.

सूति - स्त्री० జన్మము; ప్రసవము; జననము.

सूतिका - स्त्री० బాలింతరాలు.

सूती - वि० నూలుతో చేయబడిన లేక నేయబడిన; स्त्री० ముత్యపు చిప్ప.

सूत्र - पुं० నూలు ; దారము; జంధ్యము.

सूत्रकार - पुं० సూత్రములు తయారుచేయువాడు; వడ్రంగి-కంసాలి; సాలెవాడు; సాలెపురుగు.

सूत्रपात - पुं० ప్రారంభము.

सूथन; सूथनी - स्त्री० ఒక విధమగు పయిజామా.

सूद - पुं० లాభము; వడ్డీ; వృద్ధి.

सूद दर सूद - मु० చక్రవడ్డీ.

सूदखोर - वि० వడ్డీ వ్యాపారి.

सूदन - वि० వినాశపరచువాడు; వధించువాడు.
सूधे - क्रि०वि० दे० सीधे.
सून - पुं० జననము; మొక్క; పువ్వు.
सूना - वि० శూన్యమగు, నిర్జనమైన; पुं० నిర్జన ప్రదేశము ; स्त्री० కుమార్తె; కసాయిదు కాణము ; వత్స్య.
सूनापन - पुं० శూన్యత; నీరవత.
सूनु - पुं० పుత్రుడు; సంతానము; తమ్ముడు; మనమడు - కూతురు కొడుకు.
सूप - पुं० వండిన పప్పు; వంటకాడు; చేట.
सूपक ; सूपकार - पुं० వంటవాడు.
सूफ - पुं० ఉన్ని వస్త్రము.
सूफी - पुं० ముసల్మానులలో ఒక తెగ.
सूबा - पुं० ప్రాంతము.
सूबेदार - पुं० ఒక ప్రాంతపు అధికారి; పరిపాలకుడు; ఒక సైన్యాధికారి.
सूबेदारी - स्त्री० సూబేదారుని పదవి.
सूम - वि० పిసినిగొట్టు; పీనాసి.
सूर - पुं० పండితుడు; జిల్లేడు; వీరుడు; శూరుడు; సూర్యుడు.
सूरज - पुं० సూర్యుడు.
सूरत - स्त्री० రూపము; ఆకృతి; సౌందర్యము; శోభ.
सूरत बिगडना - मु० ముఖము కళావిహీన మగుట.
सूरत बनाना - मु० వేషము మార్చుట; మూతి విరచుట; ముక్కు చిట్లించుట.
सूरत दिखाना - मु० ప్రత్యక్షమగుట.
सूरत हराम - पुं० చూచుట అందముగానున్నా లోపల ఏమీలేని; పైన పటారము లోన లొటారము.
सूरन - पुं० जमीकंद ; కూరకంద.
सूरमा - पुं० యుద్ధవీరుడు.
सूरा - पुं० కురానులోని ఒక అధ్యాయము.
सूरि - पुं० యజ్ఞము చేయించువాడు; పండితుడు; విద్వాంసుడు.
सूरी - पुं० విద్వాంసుడు; పండితుడు; स्त्री० విదుషి.
सूर्यमुखी - पुं० పొద్దుతిరుగుడు మొక్క పువ్వు.
सूल - पुं० బల్లెము; ముల్లు; ములక.
सूलना - स०क्रि० బల్లెముతో గుచ్చుట లేక ఛేదించుట.
सूली - स्त्री० फाँसी ; ఉరి; ఒక విధమగు ప్రాణ దండన.
सूवना - अ०क्रि० స్రవించుట; కారుట.
सूवा - पुं० सूआ ; చిలుక.
सृंखला - स्त्री० दे० शृंखला.
सृंग - पुं० दे० शृंग.
सृजन - पुं० సృష్టి.

सृजनहार - पुं० సృష్టికర్త.
सृति - स्त्री० సరళి ; మార్గము.
सेंकना - स०क्रि० నిప్పు మీద కాచుట; మంట ద్వారా వేడిచేయుట.
आँख सेंकना - मु० అందమైన ఆకృతిని చూచుట.
धूप सेंकना -मु० వెచ్చదనము కొరకు ఎండలో కూర్చొనుట; ఎండ కాచుకొనుట.
सेंत - स्त्री० డబ్బువెచ్చించకుండా; ఊరికే.
सेंतका - मु० కొనకుండా; ఊరికే వచ్చిన; వట్టినే.
सेंतमेंत - क्रि०वि० వెచ్చించకుండా; కొనకుండా; వట్టినే; వ్యర్థమైన.
सेंथी - स्त्री० బల్లెము.
सेंदुर - पुं० दे० सिंदूर.
सेंदुर चढना - मु० స్త్రీకి వివాహమగుట.
सेंदुर देना - मु० పెళ్ళిలో వరుడు వధువు పాపిటలో కుంకుమ అద్దుట.
सेंदुरी - स्त्री० ఎఱ్ఱ ఆవు; ఎఱ్ఱావు.
सेंध - स्त्री० नकब ; దొంగకన్నము.
सेंधना - स०क्रि० దొంగ కన్నము వేయుట.
सेंधा - पुं० సైంధవలవణము.
सेंधिया - वि० కన్నము వేయువాడు; కన్నపు దొంగ
सेंवई - स्त्री० సేమియా.
सेक - पुं० జలప్రక్షేపము; నీరు చల్లుట; మంటతో కాచుట.
सेगा - पुं० విభాగము; సెక్షను; శాఖ.
सेचन - पुं० सिंचाई ; నీరు చల్లుట; అభిషేకము.
सेज - स्त्री० శయ్య; పాన్పు.
सेटना - स०क्रि० తెలుసుకొనుట; అంగీకరించుట.
सेठ - पुं० పెద్ద షావుకారు; టోకు వ్యాపారి.
सेतु - पुं० అడ్డుకట్ట; వంతెన; వ్యవస్థ; మర్యాద
सेतुबंध-पुं० (శ్రీ)రాముడు లంకను చేరుటకు కట్టించిన వారధి - వంతెన.
सेन - पुं० శరీరము; జీవనము.
सेना - स्त्री० సైన్యము. स०क्रि० సేవించుట; పొదుగుట.
सेनाजीवी - पुं० సైనికుడు; యుద్ధ వీరుడు.
सेनानी - पुं० సైన్యాధిపతి.
सेनी - स्त्री० तश्तरी ; చిన్నపళ్ళెము; स्त्री० పంక్తి; మెట్లు; నిచ్చెన.
सेब - पुं० नाशपाती ; సీమరేగిపండు.
सेम - स्त्री० शिंवी ; చిక్కుడు.
सेमल - पुं० బూరుగచెట్టు.
सेमा - पुं० ఒక విధమగు పెద్ద చిక్కుడు.
सेर - वि० తృప్తిజెందిన; पुं० ఒక విధమగు

కొలత; సింహము; शेर.

सेराना - अ०क्रि० చల్లబడుట; తృప్తినొందుట; గతించుట.

सेराब - वि० నీటితో తడిసిన; తడుపు పెట్టబడిన; పుష్పించిన; ఫలించిన.

सेरी - स्त्री० తృప్తి.

सेल - पुं० బల్లెము; బరిసె.

सेला - पुं० పట్టుదుప్పటి.

सेली - स्त्री० చిన్న బరిసె; చిన్న దుప్పటి.

सेल्हा - पुं० दे० सेला.

सेवई - स्त्री० సేమియా; సేమ్యా.

सेव - पुं० కారపు పూస.

सेवकाई - स्त्री० సేవ.

सेवाटहल - स्त्री० పరిచర్య; సేవ-శుశ్రూష.

सेवाबंदगी - स्त्री० పూజ; ఆరాధన.

सेवार ; सेवाल - स्त्री० నాచు.

सेविका - स्त्री० దాసి.

सेवित - वि० సేవించబడిన; పూజింపబడిన.

सेव्य - वि० సేవించదగిన; పూజింపదగిన.

सेव्य सेवक - पुं० యజమాని - సేవకుడు.

सेसर - पुं० చీట్ల పేకలోని ఒక ఆట; కుట్ర; ఎదిరింపు.

सेसरिया - वि० మాయలమారి; కుట్ర మనిషి.

सेह - वि० మూడు.

सेहत - स्त्री० ఆరోగ్యము; సుఖ-శాంతి.

सेहत खाना - पुं० మరుగుదొడ్డి.

सेहत बख्श - वि० ఆరోగ్య ప్రదమైన.

सेहतबन्दी - स्त्री० 3 మాసములకొకసారి వసూలు చేయు శిస్తు - పన్ను.

सेहतनामा - पुं० శుద్ధిపత్రము; ఆరోగ్య ప్రమాణ పత్రము.

सेहर - पुं० గారడీ; ఇంద్రజాలము.

सेहरा - पुं० వధూవరులు ధరించు బాసికము.

(किसी के सिर) सेहरा बाँधना - मु० ఎవరినేని కృతార్థునిచేయుట.

सेही - स्त्री० साही ; ముళ్ళ పంది.

सैंतना - स०क्रि० పోగుచేయుట; సమకూర్చుట; చక్కదిద్దుట.

सैंधव-पुं० సైంధవ లవణము; సింధుప్రాంతపు గుఱ్ఱము; సింధుప్రాంతపు.

सैंह - स्त्री० दे० सौंह.

सैकड़ा - पुं० శత ఖండము; నూరు వస్తువుల సమూహము; నూరు.

सैकड़े - क्रि०वि० నూటికి.

सैकड़ों - वि० कई सौ ; వందలకొలది.

सैकत - वि० ఇసుకమయమైన; ఇసుకసంబంధమైన.

सैकल-पुं० ఆయుధములకు సానపెట్టుపని; ఆయుధములకు పదును పెట్టుపని.

सैकलगर - पुं० ఆయుధములకు పదును పెట్టువాడు.

सैन - स्त्री० సైగ; సంకేతము; శయనము.

सैनू - पुं० అల్లికగల వస్త్రము.

सैनेश - पुं० సేనాపతి.

सैफ - स्त्री० तलवार ; ఖడ్గము.

सैफ जबाँ - वि० నోటికి వచ్చినట్లు మాట్లాడువాడు.

सैफा - पुं० బాకు; ఒక విధమగు పెద్ద బాకు.

सैयद - पुं० నాయకుడు; హజరత్ మహమ్మదుని కూతురు కొడుకు; ముసల్మానులలో ఒక తెగ.

सैयाँ - पुं० స్వామి; భర్త; ప్రియుడు.

सैयाद - पुं० వేటగాడు; ఉర్దూకవిత్వములో ప్రేమీ ప్రేమికుల స్థానే వాడబడు శబ్దము.

सैर - स्त्री० షికారు; వాహ్యాళి; వినోదము.

सैरगाह - पुं० విహార ప్రదేశము; రమ్యమైన యాత్రాస్థలము.

सैल - स्त्री० వరద; జలప్లావనము.

सैलानी - वि० వినోదము కొరకు యాత్ర చేయువాడు; ఇష్టాను సారము వ్యవహారించువాడు.

सैलाब - पुं० వరద; జలప్లావనము.

सैलाबी - वि० నది వరదకారణంగా తడియు ప్రదేశము; వరద సంబంధమైన; తేమ; చెమ్మ.

सेंटा - पुं० బాణాకర్ర.

सेंटा बरदार - पुं० आसा बरदार ; చోబుదారుడు.

सोंठ - स्त्री० శొంఠి; वि० శుష్కమైన.

सोंधा - वि० సుగంధమైన; సువాసన గల; సుగంధమును విరజిమ్ము.

सोंपना - स०क्रि० दे० सौंपना.

सो - सर्व० वह ; అది; వాడు; ఆమె; ఆ; अव्य० इसलिए ; కనుక; చివరికి.

सोआ - पुं० ఒక విధమగు ఆకు కూర.

सोई - सर्व० वही ; अव्य० दे० सो.

सोखना - स०क्रि० శోషించుట; పీల్చుట.

सोख्ता - पुं० అద్దురు పేపరు.

सोग - पुं० శోకము; దుఃఖము.

सोगिनी - वि० (स्त्री०) శోకించునది; శోకాకుల.

सोगी - वि० శోకించువాడు; శోకాకులుడు.

सोच - पुं० ఆలోచన; దుఃఖము; చింత; పశ్చాత్తాపము.

सोचना - अ०क्रि० ఆలోచించుట; విచారించుట; చింతించుట.

सोचविचार - पुं० తెలివి; సమయస్ఫూర్తి; అనిశ్చయము; వెనకముందు గుంజులాట.

सोज - स्त्री० వాపు.

सोझ ; सोझा - वि० తిన్ననైన; తిన్నని.

सोता - पुं० ప్రవాహము ; వాగు ; ఏరు.

सोदर - पुं० సహోదరుడు.

सोधन - पुं० दे० शोधन.

सोधना - स०क्रि० సరిదిద్దుట; శుభ్రపర చుట.

सोना-पुं०బంగారము;अ०क्रि० నిద్రించుట.

सोना छूते मिट्टी होना - मु० అగుచున్న కార్యము స్పర్శ వలన పాడగుట; గొప్ప విపత్తు సంభవించుట.

सोने का मिट्टी होना - मु० అంతా నాశ మగుట.

सोने में घुन लगना - मु० అసంభవమైన సంఘటన సంభవించుట.

सोने में सुगंध - मु० శ్రేష్ఠమైన వస్తువులో ఇంకా ఘనత సంయోగించుట.

सोते जागते - मु० అనుక్షణము.

सोनार - पुं० दे० सुनार.

सोपान - पुं० सीढी; మెట్టు; సోపానము.

सोपाँ - वि० మండుచున్న.

सोफता - पुं० విలక్షణమైన ప్రదేశము.

सोफियाना-वि०సూఫీ ధర్మావలంబికులకు సంబంధించిన; చూచుటకు సామాన్య ముగానున్ననూ నిజానికి బహు మేలైన.

सोभार-वि० వాచిన; పొంగి, పొటమరించిన

सोम - पुं० మత్తు కలిగించు రసము గల ప్రాచీన ఋషుల కాలమునుండి ప్రసిద్ధి జెందిన ఒక లత; చంద్రుడు.

सोमपायी-वि० సోమరసము సేవించువాడు.

सोमसुत - पुं० బుధుడు; బుధగ్రహము.

सोवन - पुं० నిద్రపోవుట.

सोहन - वि० శోభించు; మనోహరమైన.

सोहन पपडी - स्त्री० ఒక విధమగు మిఠాయి.

सोहन हलवा - स्त्री० ఒకవిధమగు హల్వా.

सोहना - अव्य० శోభిల్లుట; అలంకరించ బడుట; మేలుగా అనిపించుట; वि० మనోహరమైన.

सोहनी - स्त्री० చీపురు కట్ట ; वि० (स्त्री०) అందమైన; మనోహరమైన.

सोहबत - स्त्री० సాంగత్యము; సంభోగము.

सोहराना - स०क्रि० दे० सहलाना.

सोहला - पुं० స్త్రీలు పాడు పురిటిపాట.

सोहाग - पुं० सुहाग ; మాంగల్యము.

सोहागिन - स्त्री० दे० सुहागिन.

सोहाता - वि० శోభాయమానమైన; సుందరమైన.

सोहाना-अ०क्रि० శోభిల్లుట; రుచించుట; నప్పుట; ఒప్పుట.

सोहावना - वि० सुहावन.

सौ - स्त्री० दे० सौह.
सौंधा - वि० ఉత్తమమైన; సువాసనగల.
सौंधाई - स्त्री० సుగంధము; ఆధిక్యము.
सौंध - स्त्री० సుగంధము.
सौंपना - स०क्रि० అప్పగించుట.
सौंफ - स्त्री० సోపుగింజలు.
सौंह - स्त्री० శపథము; ఒట్టు.
सौ - वि० నూరు; '100' సంఖ్య.
सौ बात की एक बात - मु० సారాంశము; తాత్పర్యము.
सौकर्य - पुं० సుకరత; సౌకర్యము; ఫీలు.
सौकुमार्य - पुं० సుకుమారత; కోమలత.
सौगंद - स्त्री० శపథము; ఒట్టు.
सौगंध - पुं० అత్తరు వ్యాపారి; సుగంధము; సువాసన.
सौगात - स्त्री० भेंट ; కానుక.
सौजन्य - पुं० సుజనత; సజ్జనత.
सौत - स्त्री० సవతి.
सौतेला - वि० సవతి సంబంధమైన.
सौदा - पुं० క్రయ, విక్రయపు వస్తువు; వెచ్చము; स्त्री० ఉన్మాదము; పిచ్చి.
सौदाई - पुं० पागल ; పిచ్చివాడు.
सौदागर - पुं० వ్యాపారి.
सौदागरी - स्त्री० వ్యాపారము; వృత్తి.
सौदामनी; सौदामिनी - स्त्री० మెరుపు; విద్యుత్.
सौध - पुं० ప్రాసాదము; భవనము; తెల్లచలువ రాయి.
सौभाग्यवती - वि० భర్తగలిగిన స్త్రీ; సధవ.
सौम्य - वि० శాంతమైన; శుభమైన; మంచి నడవడిగల; స్నిగ్ధమైన.
सौम्यता - स्त्री० సుశీలత; శాంతము; సౌందర్యము.
सौर - वि० సూర్య సంబంధమైన; स्त्री० దుప్పటి.
सौरभ - पुं० సుగంధము ; సువాసన.
सौरभित - वि० సుగంధమిచ్చు; సువాసనగల.
सौरी - स्त्री० సూతికా గృహము; పురిటిల్లు.
सौष्ठव-पुं० మంచి ఆకారము; మనోహరమైన ఆకృతి.
सौहँ - स्त्री० శపథము; ఒట్టు; क्रि०वि० ముందు; ఎదుట.
सौहार्द ; सौहार्द्य - पुं० మైత్రీ భావము; మైత్రి; స్నేహము.
सौहृद - पुं० మిత్రుడు; స్నేహితుడు; మైత్రి; స్నేహము.
स्कंद - पुं० వినాశము; ధ్వంసము; కార్తికేయుడు; శివుడు.
स्कंध - पुं० భుజము; అధ్యాయము; యుద్ధము.

स्कंधावार - पुं० సైన్యశిబిరము; సైన్యము.
स्खलन - पुं० పతనము; విచ్ఛేదము; హత్య.
स्खलित - वि० పతితమైన; చ్యుతమైన.
स्तंभ -पुं० खंभा ; చెట్టు మొదలు; స్తంభము; జడత్వము.
स्तंभित - वि० స్తంభించిన; నిశ్చేష్టమైన; అవరుద్ధమైన; చలించని.
स्तनित - पुं० మేఘ గర్జనము; ఉరుము; తప్పట్లధ్వని; वि० గర్జించుచున్న.
स्तब्ध - वि० స్తంభించిన; చలనములేని; అవరుద్ధమైన.
स्तब्धता - स्त्री० స్తబ్ధత; జడత్వము.
स्तर - पुं० ప్రమాణము; అంతస్తు; పొర; శయ్య.
स्तरण - पुं० వ్యాపింపజేయుట; చెల్లాచెదురు చేయుట; వ్యాప్తి.
स्तव - पुं० పుష్పగుచ్ఛము; స్తుతి; స్తోత్రము.
स्तवन - पुं० స్తుతి; స్తవము; గుణకీర్తన.
स्तीर्ण - वि० చిందరవందరగానున్న; వికీర్ణమైన.
स्तुत - वि० పొగడబడిన; ప్రశంశింపబడిన.
स्तुतिवादक - पुं० ఇచ్చకములాడువాడు; చాటుకారుడు.
स्तुत्य -वि० పొగడదగిన; ప్రశంసా పాత్రమగు.
स्तेन - पुं० దొంగ; దొంగతనము.
स्तेय - पुं० చౌర్యము; దొంగతనము.
स्तोता - वि० స్తుతించువాడు.
स्त्रीधन - पुं० స్త్రీకి మాత్రమే అధికారము గల సంపద.
स्त्रीप्रसंग - पुं० సంభోగము; మైధునము.
स्त्रीव्रत - पुं० పత్నీవ్రతము; భార్యావ్రతము.
स्त्रैण - वि० मेहरा ; స్త్రీ సంబంధమైన; స్త్రీసంకేతానుసారము సంచరించువాడు; భార్యాలోలుడు.
स्थकित - वि० అలసిపోయిన.
स्थगित - वि० मुलतवी ; కొంతకాలము వరకు ఆపబడిన; వాయిదా పడిన.
स्थलकमल - पुं० కమలము ఆకారములో నేలమీద పూయు ఒక పుష్పము.
स्थविर - पुं० వృద్ధుడు; బౌద్ధ భిక్షువు.
स्थाणु - पुं० స్తంభము; మొహరము.
स्थानांतरण - पुं० బదలి.
स्थानापन्न - वि० ఇంకొకనికి బదులుగా వచ్చి తాత్కాలికముగా పని చేయువాడు.
स्थानिक ; स्थानीय - पुं० అదే స్థానమునకు సంబంధించిన.
स्थापक - पुं० శిల్పకారుడు; స్థాపించువాడు; సంస్థాపకుడు.
स्थापत्य - पुं० శిల్పకార్యము; భవన నిర్మాణ కళ; తాపీ పనిమనిషి.

स्थापना - स्त्री॰ స్థాపించుట; ప్రతిష్ఠించుట; ప్రతిపాదించుట.

स्थापित - वि॰ స్థాపించబడిన; ప్రతిష్ఠింపబడిన.

स्थायी -वि॰ స్థిరముగానుండు; మన్నికగల.

स्थाली - स्त्री॰ బాన.

स्थायी समिति - स्त्री॰ కార్యనిర్వాహక సమితి.

स्थावर - पुं॰ పర్వతము; స్థిరాస్తి ; वि॰ స్థిరమైన; అచలమైన.

स्थित - वि॰ తనస్థానమున ఉన్న; నివాసి; ఆసీనమైన.

स्थिति - स्त्री॰ అస్తిత్వము.

स्नातक - पुं॰ బ్రహ్మచర్యవ్రతమును పూర్తి చేసి గృహస్థాశ్రమమున ప్రవేశించినవాడు; గురుకుల విద్యాబుద్ధులను సాంగోపాంగముగా పూర్తిచేసినవాడు.

स्नायु - स्त्री॰ శరీరములో వ్యాపించియుండు నరములు; స్పర్శజ్ఞానము కలిగించు నరములు.

स्निग्ध - वि॰ తైలముగల; నునుపైన.

स्नेह - पुं॰ ప్రేమ; చెలిమి; స్నేహము.

स्नेही - पुं॰ చెలికాడు; మిత్రుడు; స్నేహితుడు.

स्पंद ; स्पंदन - पुं॰ మెల్లిమెల్లిగా కదలుట; అదురుట; వణుకుట.

स्पंदित - वि॰ కదలుచున్న; అదరుచున్న.

स्पर्द्धा - स्त्री॰ పోటీ; ఆసక్తి; సంఘర్షణము.

स्पृश्य - वि॰ స్పృశింపదగిన; ముట్టుకొనదగిన.

स्पृष्ट - वि॰ స్పృశింపబడిన; తాకబడిన.

स्पृहणीय - वि॰ వాంఛించబడిన; వాంఛించదగిన; కోరబడిన; కోరదగిన.

स्पृहा - स्त्री॰ కామన; వాంఛ; అభిలాష.

स्फटिक - पुं॰ పటిక; సూర్యకాంతమణి; అద్దము.

स्फार - वि॰ ప్రచురితమైన; అధికముగ.

स्फीत - वि॰ పెరిగిన; విస్తారమైన; సమృద్ధమైన.

स्फीति - स्त्री॰ వికాసము; వృద్ధి.

स्फुट - वि॰ వికసించిన; వ్యక్తమైన; చిల్లరగ.

स्फुरण - पुं॰ మెల్లిమెల్లిగా కదలుట; అదురుట; కంపించుట; తోచుట.

स्फुरित - वि॰ స్ఫురించిన; తోచిన.

स्फुलिंग - पुं॰ అగ్నికణము; నిప్పురవ్వ.

स्फूर्ति - स्त्री॰ నెమ్మదిగా వదలుట; మెదలుట;స్ఫురణ; కొద్దిపాటి ఉద్రేకము; చురుకుతనము.

स्फोट - पुं॰ పైకి చొచ్చుకొని వచ్చుట; ఆవరణమును పటాపంచలము చేసి బహిర్గతమగుట; శరీరము మీద వచ్చు కురుపు;

పొక్కు- మొ॥ వాపు.

स्फोटक - पुं० కురుపు; పొక్కు; वि० భళ్ళు మని పగులునది.

स्फोटन - पुं० విదారణము; విచ్ఛేదనము; చినుగుట; పగులుట.

स्मर - पुं० మన్మథుడు; కామదేవుడు.

स्मरण पत्र - पुं० జ్ఞాపకార్థము వ్రాయబడు పత్రము- ఉత్తరము.

स्मरारि - पुं० మహాదేవుడు ; శంకరుడు.

स्मारक - वि० జ్ఞాపకము చేయు; స్మృతి చిహ్నము.

स्मार्त - पुं० స్మృతి శాస్త్ర పండితుడు.

स्मित - पुं० చిరునగవు; మందహాసము; वि० వికసించిన; నవ్వుచున్న.

स्मृत - वि० జ్ఞాపకమున్న; జ్ఞాపకము వచ్చిన.

स्मृति - स्त्री० స్మరణ శక్తి.

स्यंदन - पुं० యుద్ధరథము; వాయువు ; वि० కారుడు; కాచుట; కరుగుట.

स्यात् - अव्य० शायद; బహుశా.

स्याना - वि० చాతుర్యముగల; తెలివిగల; తుంటరి; ధూర్తుడు; వయస్కుడు; पुं० వృద్ధపురుషుడు; భూతవైద్యుడు; వైద్యుడు.

स्यानापन - पुं० యవ్వనదశ; చాతుర్యము; తెలివి; తుంటరితనము.

स्यापा - पुं० మృతుని ఇంటి వద్ద ప్రతి దినము కొంతకాలము వరకు స్త్రీలు గుమిగూడి శోకించు ఆచారము.

स्यापा पडना - मु० రోదించు; శోకించు ; గల్లంతు వ్యాపించుట.

स्यामा - स्त्री० दे० श्यामा.

स्यार - पुं० सियार ; నక్క.

स्यारपन - पुं० నక్క స్వభావము.

स्यारी - स्त्री० ఆడనక్క.

स्याल - पुं० శ్యాలకుడు; భార్య సోదరుడు; బావమరది.

स्याह - वि० నల్లని.

स्याहा - पुं० दे० सियाहा.

स्याही - स्त्री० సిరా; నల్లదనము; మసి.

स्याही सोख - यौ० అద్దుర పేపరు.

स्याही जाना - मु० వెంట్రుకలు తెల్లబడుట; యవ్వనము గతించుట.

स्रक - स्त्री० పుష్పహారము.

स्रज - स्त्री० హారము; మాల.

स्रवण - पुं० కారుడు; స్రవణము; కారుట; ప్రవాహము; గర్భపాతము; మూత్రము; స్వేదము.

स्रवना - अ०क्रि० కారుట; బొట్లుబొట్లుగా కారుట; स०क्रि० కార్చుట; ప్రవహింప జేయుట.

स्रष्टा - पुं० సృష్టికర్త.

स्रस्त - वि० చ్యుతమైన; పతితమైన.

स्राव - पुं० కారుట; ప్రవాహము; గర్భ స్రావము.

स्रुवा - स्त्री० చిన్నకొయ్యగరిట లేక ఉద్ధరిణి.

स्रोत - पुं० జల ప్రవాహము; ఏరు; ఉత్సము.

स्रोनित - पुं० दे० शोणित.

स्वः - पुं० స్వర్గము.

स्व - वि० తన.

स्वकीय - वि० दे० स्व.

स्वगत - पुं० స్వగత కథనము ; తనతోతను చెప్పుకొనుట; తనలో తను మాట్లాడు కొనుట.

स्वच्छंद - वि० తన ఇష్టానుసారము వ్యవహరించు; స్వతంత్రమగు; అంకుశము లేని.

स्वजन्मा - वि० **स्वयंभू**; భగవంతుడు మొ॥ వారు.

स्वतः - अव्य० తనంతటతాను; తనే.

स्वत्व - पुं० అధికారము; హక్కు.

स्वत्वाधिकारी - पुं० యజమాని; సర్వాధికారి.

स्वन - पुं० శబ్దము; ధ్వని.

स्वपच - पुं० दे० श्वपच.

स्वप्निल - पुं० నిద్రలోనున్న; కలగంటున్న.

स्वयंसेवक - पुं० ఏ ప్రతి ఫలమును అపేక్షించకుండా తనంతట తాను ఇతరులకు సదుపాయములు కలుగజేయువాడు.

स्वयमेव - क्रि०वि० స్వయముగా; తనంతట తనే.

स्वर्गंगा - स्त्री० ఆకాశగంగ; మందాకిని నది.

स्वर्गवधू - स्त्री० అప్సర.

स्वर्गवासी - वि० స్వర్గనివాసి; మరణించిన.

स्वर्गीय - वि० స్వర్గసంబంధమైన; చనిపోయిన.

स्वर्ण - पुं० కనకము; బంగారము.

स्वसा - स्त्री० సోదరి.

स्वस्ति - अव्य० కల్యాణమగు గాక; మంచి అగుగాక (ఆశీర్వాదము)

स्वस्ती - अव्य० दे० स्वस्ति.

स्वस्थ - वि० ఆరోగ్యముగల; స్వస్థతగల; మెలకువగానుండు.

स्वाँग - पुं० కృత్రిమ వేషధారణ; వినోదార్థము విచిత్రవేషధారణ; వెక్కిరింపుతో కూడిన అనుకరణము; వంచన నిమిత్తము వేయు వేషము.

स्वाँगना - स०क्रि० కృత్రిమ వేషము ధరించుట.

स्वांत - पुं० అంతఃకరణము; మనస్సు.

स्वाँस - स्त्री० ; **स्वाँसा** - पुं० శ్వాస.

स्वाक्षरित - वि० తన సంతకము చేసియున్న.

स्वागत - पुं० స్వాగతము.

स्वागतकारिणी सभा - स्त्री० మహాసభ నిమిత్తము వచ్చు అతిథుల మర్యాద మన్న నల కొరకు ఏర్పాటైన స్వాగత సమితి.

स्वातिसुत ; स्वातिसुवन - पुं० ముత్యము.

स्वाद - पुं० రుచి; అభిరుచి; అభిలాష.

स्वादन - पुं० రుచిచూచుట.

स्वादिष्ट ; स्वादिष्ठ - वि० రుచిగల; రుచి కరమైన.

स्वादु - पुं० మాధుర్యము; బెల్లము; పాలు; वि० రుచికరమైన; రుచిగల మధురమైన; సుందరమైన.

स्वादी - वि० రుచిచూచువాడు; రసికుడు.

स्वान - पुं० दे० श्वान.

स्वाप - पुं० నిద్ర; అజ్ఞానము.

स्वामिन ; स्वामिनी - स्त्री० యజమాను రాలు.

स्वायत्त - पुं० తన అధికారములో నున్న.

स्वायत्त शासन - पुं० తన అధికారములో నున్న శాసనము; పాలనము; స్థానీయ స్వరాజ్యము.

स्वारथ - पुं० दे० स्वार्थ.

स्वार्थांध - वि० తన స్వార్థముతో ఉచితాను చితములు ధ్యాసలో లేనివాడు.

स्वावलंब ; स्वावलंबन - पुं० తన శక్తి ఆధారము ; తన శక్తిమీదనే ఆధారపడుట.

स्वास - पुं० **स्वासा** - स्त्री० ; दे० श्वास.

स्वास्थ्य - पुं० ఆరోగ్యము.

स्वास्थ्यकर - वि० ఆరోగ్యము కలుగచేయు; ఆరోగ్య వర్ధకమైన.

स्वाहा - स्त्री० హోమ సందర్భమున దేవత లకు, అగ్నికిసమర్పించునపుడు వాడబడు శబ్దము; అగ్నిదేవుని భార్య పేరు.

स्वाहा करना - मु० వినష్టపరచు ; నాశనము చేయుట.

स्वीकृत - वि० అంగీకరించబడిన ; స్వీక రించబడిన.

स्वीय-वि०తన స్వంతమగు;पुं० ఆత్మీయుడు; బంధువు.

स्वेच्छाचारी - वि० నిరంకుశమగు; ఇష్టాను సారము వ్యవహరించు.

स्वेच्छासेवक - पुं० दे० स्वयं सेवक.

स्वेद - पुं० पसीना ; చెమట; స్వేదము.

स्वेदज - वि० చెమట వల్ల పుట్టు పేను ; నల్లి దోమ మొ॥ వి.

स्वेदन - पुं० స్వేదించుట; చెమట కారుట.

स्वैर - वि० ఇష్టము వచ్చినట్లు వ్యవహరించు; యథేచ్ఛగ.

स्वैरचारी - वि० స్వేచ్ఛాచారి; ఇష్టానుసారము వ్యవహరించు; వ్యభిచారి; నిరంకుశమైన.

स्वैरता ; स्वैरिता - स्त्री॰ యథేచ్ఛాచారము; విచ్చలవిడితనము.

स्वैरिणी - स्त्री॰ వ్యభిచారిణి.

ह

हँक - स्त्री॰ दे॰ हाँक.

हँकडना - अ॰क्रि॰ అహంకారించుట; సవాలు చేయుట; అరచుట.

हँकरना - अ॰क्रि॰ दे॰ हँकडना.

हँकाना - स॰क्रि॰ పిలుచుట; తోలించుట; दे॰ हाँकना.

हँकार - स्त्री॰ పిలుపు; అరచి పిలుచుట కేక; అహంకారము; సవాలు.

हँकारना - स॰क्रि॰ పిలుచుట; కేకవేయుట; కేకవేసి పిలుచుట; సవాలు చేయుట; హుంకరించుట.

हँकारा - पुं॰ పిలుపు; ఆహ్వానము.

हँकारी - पुं॰ దూత; మందిని పిలుచుకొచ్చు వాడు.

हंगामा - पुं॰ కొట్లాట; గలభా; గోల.

हंडना - अ॰क्रिं॰ తిరుగుట; పనికిమాలిన తిరుగుడు తిరుగుట.

हंडा - पुं॰ గుండిగ.

हँडाना - स॰क्रि॰ తిప్పుట; ఉపయోగించుట; వినియోగించుట.

हँडिया - स्त्री॰ [illegible]

हंत - अव्य॰ అయ్యో శోకసూచక శబ్దము.

हंता - पुं॰ వధించువాడు.

हंस - पुं॰ హంస; ప్రాణవాయువు.

हंसगति - स्त्री॰ అందమైన నిదానపు నడక.

हंसना - अ॰क्रि॰ నవ్వుట ; स॰क्रि వెక్కిరించుట; అవమానించుట.

हंसना खेलना - यौ॰ ఆనందించుట.

हँसते हँसते - मु॰ ఆనందముగా.

(बात) हँसकर उडाना - मु॰ తుచ్ఛమని తలచి వినోదముతో కొట్టివేయుట.

हँसमुख - वि॰ నవ్వుముఖముగల; వినోద ప్రియుడు; హాస్యప్రియుడు.

हँसराज - पुं॰ ఒక విధమగు వనమాలిక మార్గశీర్ష మాసములో వచ్చు ఒక విధమగు ధాన్యము.

हँसली - स्त्री॰ ఒక విధమగు కంఠహారము - కంటె; మెడక్రింద, రొమ్ము పైన ఉండు ధనుషాకారము గల ఒక ఎముక.

हंसवाहिनी - स्त्री॰ సరస్వతి.

हँससुता - स्त्री॰ సూర్యపుత్రి; యమునా నది.

हँसाई - स्त्री॰ నవ్వు; అప్రతిష్ఠ; నింద.

हँसाना - स॰क्रि॰ నవ్వించుట.

हँसिया - स्त्री॰ కొడవలి.

हंसी - स्त्री॰ ఆడహంస.

हँसी - स्त्री० నవ్వు; హాసము; వినోదము; వేళాకోళము.

हँसी छूटना - मु० నవ్వువచ్చుట.

हँसी खेल - यौ० వినోదము; సాధారణమైన విషయము.

हँसी में उडाना - मु० పరిహాసముగా భావించి నెట్టివేయుట.

हँसी उडाना - मु० వ్యంగ్యపూర్ణమైన; పరిహాసము; వెక్కిరింపు.

हँसुआ; हँसवा - पुं० दे० हँसिया.

हँसोड - वि० दिल्लगीबाज ; పరిహాస ప్రియుడు; ఎగతాళి చేయువాడు.

हई - पुं० గుబ్బపురాతు; स्त्री० ఆశ్చర్యము.

हक - पुं० స్వత్వము; అధికారము; నిజమైన; సమంజసమైన.

हक में - मु० పక్షమున; కర్తవ్యము; విధి; భగవంతుడు.

हक अदा करना - मु० కర్తవ్యము; నిర్వర్తించుట.

हक तलफी - स्त्री० అన్యాయము; ఇతరుల హక్కును అపహరించుట.

हकदक - वि० నివ్వెరబోయిన.

हकदार - पुं० హక్కుగలవాడు.

हकनाहक - अव्य० బలవంతముగా; పోకిరీ తనముగా; వ్యర్థముగా; అకారణముగా.

हकबकाना - अ०क्रि० నివ్వెరపోవుట; స్తంభించిపోవుట.

हकरसी - स्त्री० న్యాయము.

हकला - वि० నత్తిగా మాటాడువాడు; నత్తిగలవాడు.

हकारत - स्त्री० ఏవగింపు; అప్రతిష్ఠ.

हकलाना - अ०क्रि० నత్తిగా మాట్లాడుట.

हकशफा - पुं० ఇతరులకంటె ఇరుగుపొరుగు వారికి ఏదేని భూమిని కొనుటకు ముందుగా లభించు హక్కు.

हकीकत - स्त्री० తత్త్వము; నిజము; మూలము; తత్త్వము.

हकीकत में - मु० నిజానికి; వాస్తవానికి.

हकीकत खुलना - मु० అసలు విషయము బయటపడుట.

हकीकी - वि० మూలానికి సంబంధించిన; సయానా.

हकीम - पुं० విద్వాంసుడు; ఉపాధ్యాయుడు; యూనాని వైద్యుడు.

(नीम) हकीम - पुं० తెలిసీ తెలియని వైద్యుడు.

हकीर - वि० సన్నని; దుర్బలమైన; తుచ్ఛమైన; ఘృణాస్పదమైన.

हक्का बक्का - वि० నిశ్చేష్టమైన; నివ్వెరబోయిన.

हगना - स०क्रि० మల విసర్జన చేయుట.

हज - पुं० మక్కా-యాత్ర; తీర్థయాత్ర.

हज - पुं० సౌభాగ్యము; అదృష్టము; ఆనందము; రుచి.

हजम - पुं० పాచనము; అరుగుదల; वि० తప్పుడు నడతవల్ల సంపాదించిన అధికారము.

हजरत - पुं० మహాత్ముడు; మహాపురుషుడు; పోకిరీ మనిషి (వ్యంగ్యము).

हजामत - स्त्री० క్షవరము.

हजामत बनाना - मु० క్షౌరము చేయుట; దోచుకొనుట; డబ్బు అపహరించుట; చితకబాదుట.

हजार - वि० సహస్రము; వెయ్యి.

हजारहा - वि० వేలకొలది.

हजारा - पुं० పెద్దబంతి పువ్వు; నీరు చిమ్మెడి చిన్న చిన్న కంతలు గల గొట్టము.

हजारी - पुं० వెయ్యి మంది సైనికుల నాయకుడు; వర్ణసంకరుడు (వ్యంగ్యము).

हजूम - पुं० జనసమూహము; గుంపు.

हजो - स्त्री० నింద; ఆక్షేపణ.

हज्जाम - पुं० క్షవరము చేయువాడు; మంగలి.

हज्ज - पुं० दे० हज.

हटकन - स्त्री० పశువులను తోలునప్పుడు ఉపయోగించబడు బెత్తము లేక కర్ర.

हटकना - स०क्रि० ఆపుట; అడ్డగించుట; పశువులను మరియొక మార్గమునకు మళ్ళించుట.

हटताल - स्त्री० दे० हडताल.

हटना - अ०क्रि० జరుగుట; తొలగుట.

हटवा - पुं० దుకాణదారుడు.

हटाना - स०क्रि० తొలగించుట; ఎక్కడా ఉండనీయకపోవుట.

हट्ट - पुं० బజారు; దుకాణము; సంత.

हट्टा कट्टा - वि० లావుగల; ప్రబలమైన.

हट्टी - स्त्री० దుకాణము.

हठ - पुं० మంకుపట్టు; మొండిపట్టు; దృఢమైన సంకల్పము.

हठ पकडना - मु० మొండిపట్టు పట్టుట.

हठ माँडना - मु० మొండిగానుండుటకు నిశ్చయించుట; మంకుపట్టు పట్టుటకు నిశ్చయించుకొనుట.

हठधर्म - पुं० दे० हठ.

हठना-अ०क्रि० దురాగ్రహించుట; మొండిగా తన మాటమీద నిలిచియుండుట.

हठात् - अव्य० మొండిగా; జబరదస్తీగా.

हठी - वि० హఠము చేయు.

हठीला - वि० తన పంతముమీద దృఢముగా నున్న.

हड - स्त्री० కరక్కాయ; కరక్కాయ ఆకారము గల ఒక నగ.

हडकंप - पुं० పెద్దగలాభా; గందరగోళము.

हडकना - अ०क्रि० तरसना ; తహతహ లాడుట; దేవిరించుట; లభించని వస్తువు కొరకు దుఃఖించుట.

हडकाना - स०क्रि० తహతహ లాడించుట; సవాలు చేయుట; అడిగిన వస్తువును ఇవ్వకుండా వెళ్ళగొట్టుట; దేవురించునట్లు చేయుట.

हडकाया - वि० పిచ్చి (కుక్క)

हडजोड - पुं० గలిజేరు తీగలేక ఆకు.

हडताल - स्त्री० సమ్మె; హర్తాళము; ఏదేని విషయము యెడల అసంతోషము సూచించుటకు గాను మార్కెట్టు, ఫ్యాక్టరీ మొ॥ మూసి వేయించుట.

हडताली - वि० హర్తాలు చేయువాడు; హర్తాలుకు సంబంధించిన; स्त्री० జంజాటము; చిక్కు; ఇబ్బంది.

हडप - वि० మింగిన ; మాయము చేసిన.

हडपना - स०क्रि० కాజేయుట; అపహరించుట.

हडबड - स्त्री० తొట్రుపాటు; ఆతృత.

हडबडाना-अ०क्रि० తొందరపడుట; తడబడుట; గల్లంతు పడుట.

हडपडिया - वि० హడావిడిచేయు; తొందరపాటుగల.

हडबडी-स्त्री०తొందరపాటు; తొట్రుపాటు; ఆతృత.

हडीला - वि० బొమికల పోగు అయిన; బలహీనమైన; సన్నని.

हड्ड - पुं० दे० हड्डी.

हड्डा - पुं० కందిరీగ.

हड्डी - स्त्री० ఎముక; కులము; వంశము.

हड्डियाँ गढना या तोडना - मु० చితక బాదుట.

हड्डियाँ निकल आना या रह जाना - मु० అతిగా సన్నగిల్లుట; బలహీనపడుట.

हड्डी तोड - यौ० కఠోరమగు పరిశ్రమ.

हत - वि० నాశనము చేయబడిన; చంపబడిన.

हतक - स्त्री० అవమానము; అగౌరవము.

हतचेत - वि० చైతన్యములేని; స్పృహలేని.

हतबुद्धि - वि० బుద్ధిలేని; మూర్ఖుడగు.

हताश - वि० నిరాశచెందిన.

हताहत - वि० గాయపడిన; చంపబడిన.

हत्ता - अव्य० చివరికి; తుదకు.

हत्था - पुं० పిడి; కుర్చీ చేయి; అరటిగెల.

हत्थे - अव्य० చేతిలో.

हत्यारा - पुं० హత్యచేయువాడు.

हत्यारी-स्त्री०హంతకురాలు; హత్యాదోషము లేక పాపము.

हथउधार -पुं० చేబదులు.

हथकंडा - पुं० హస్తలాఘవము; హస్తకౌశలము; రహస్యపు ఎత్తు.

हथकडी - स्त्री० చేతి సంకెళ్ళు.

हथलुट - वि० చిన్న విషయానికి కొట్లాడువాడు.

हथनी - स्त्री० ఆడ ఏనుగు.

हथफेर - पुं० ప్రేమ పూర్వకముగా చేతితో ఒంటి మీద నిమురుట; ఇతరుల సొత్తును తెలివిగా అపహరించుట; చేబదులు.

हथलेवा - पुं० పాణిగ్రహణము.

हथसार - स्त्री० గజశాల.

हथियाना-स०क्रि० హస్తగతము చేసికొనుట; భుక్తము చేసుకొనుట; అపహరించుట.

हथियार - पुं० ఆయుధము; పనిముట్టు.

हथियारबंद - वि० ఆయుధము ధరించిన.

हथेली - स्त्री० అరచేయి.

हथेली में आना - मु दे० हत्थे चढना.

हथेली पर जान होना - मु० ప్రాణసంకటమగుట.

हथौडा - पुं० సమ్మెట.

हथौडी - स्त्री० చిన్న సమ్మెట.

हद - स्त्री० సీమ; హద్దు.

हद बाँधना - मु० హద్దు నిర్ధారించుట.

हद व हिसाब नहीं - मु० అపారమైన.

हदका - पुं० త్రోపుడు; ప్రహారము.

हदस - स्त्री० భయము; భీతి.

हदीस - स्त्री० హజరత్ మహమ్మదుని వచన సంగ్రహమనబడు ఒక ధర్మగ్రంథము.

हद्द - स्त्री० हद का बहु० హద్దులు.

हनन - पुं० వధ; వధించి చంపివేయుట; బాదుట.

हनना - स०क्रि० వధించుట; చంపివేయుట; చితకబాదుట.

हनोज - अव्य० ఇప్పుడే; ఇంకను.

हप - पुं० వెంటనే నోటిలో వేసుకొని నోరు మూసుకొనుట.

हप कर जाना - मु० వెంటనే నోటిలో వేసుకొని తినివేయుట.

हफ्ता - पुं० సప్తాహము; వారము.

हबकना - अ०क्रि० తినుటకు లేక కోరుకొనుటకు వెంటనే నోరు తెరచుట.

हबर दबर - अ०क्रि० త్వరత్వరగా; వేగిరముగా; తొందరపాటుగా.

हबराना - अ०क्रि० दे० हडबडाना.

हबशी - पुं० నీగ్రో జాతివాడు.

हब्बा डब्बा - पुं० ఒక విధమగు శ్వాస రోగము.

हबीब - पुं० మిత్రుడు; స్నేహితుడు.

हबूब - पुं० గింజలు; గోలీలు; వాయు ప్రవాహము.

हब्बा - पुं० బహు అల్పమైన అంశము;

ధాన్యపుగింజ.

हब्शी – पुं० दे० हबशी.

हब्स – पुं० ఖైదు.

हम – सर्व० మేము; మనము; पुं० అహం కారము ; अव्य० వెంట; సమానమగు; తుల్యమగు; పరస్పరముగా ; ఒక విధమగు ప్రత్యయము ఉదా : हमजोली, हमदर्द, हमवतन.

हमजोली – पुं० సఖుడు; తోటివాడు.

हमता–स्त्री० అహంభావము; అహంకారము.

हम-दम – वि० ప్రాణతుల్యుడు; ప్రాణ మిత్రుడు.

हमदर्द–वि० సానుభూతి పరుడు; సానుభూతి తెలియజేయువాడు.

हमदस्त – वि० సహవాసి; సహయోగి.

हमरंग – वि० సమానమైన రంగు గల.

हम-राज – वि० రహస్యమెరిగినవాడు; ఆత్మీయుడు.

हम-राह – वि० సహయాత్రికుడు; తోటి యాత్రికుడు.

हमल – पुं० గర్భము.

हमला – पुं० ఆక్రమణ; దాడి.

हम-वतन – वि० తన దేశమునకు సంబంధిం చిన; స్వదేశపు.

हमाम – पुं० हम्माम.

हम साया–पुं० पडोसी ; పొరుగున నివసించు వాడు.

हमसिन – वि० సమవయస్కులైన.

हमहमी – स्त्री० दे० हमाहमी.

हमा – वि० మొత్తము; యావత్తు.

हमाहमी – स्त्री० తమ తమ లాభము కొరకు ఆత్రపడువాడు; స్వార్థపరత; అహం కారము.

हमेशा – अव्य० ఎల్లప్పుడు; సర్వదా.

हम्माम – पुं० స్నానాగారము; స్నానాలగది.

हमशीरा – स्त्री० సోదరి.

हमसर – वि० సమానత్వము గల; సమఉజ్జీ యగు.

हमामदस्ता – पुं० हावन; కల్వము; ఇనప కల్వము-గూటము.

हम-शुमा – वि० సామాన్యజనులు.

हमीदा – वि० ప్రశంసించబడు; ప్రశంసించదగిన.

हम्माल – पुं० బరువు మోయువాడు; కూలివాడు.

हय – पुं० గుఱ్ఱము; అశ్వము.

हयमेध – पुं० అశ్వమేధయజ్ఞము.

हयशाला – स्त्री० అశ్వశాల.

हया – स्त्री० సిగ్గు; లజ్జ.

हयादार – वि० సిగ్గుగలవాడు; సిగ్గుపడువాడు.

हयात - स्त्री॰ जिंदगी ; జీవనము.

हर-वि॰ హరించు; అపహరించు; पुं॰ శివుడు; నాగలి; वि॰ ప్రత్యేకమైన; ఒక్కొక్కటి; ప్రతి.

हर एक - मु॰ ప్రత్యేకమైన; ఒక్కొక్కటి.

हरदम - मु॰ ఎల్లప్పుడు.

हरकत - स्त्री॰ కదలిక; పరుషప్రవర్తన; పోకిరీతనము.

हरकारा-पुं॰ పత్రవాహకుడు; వార్తాహరుడు.

हरखना - अ॰क्रि॰ హర్షించుట; సంతోషించుట.

हरगिज - अव्य॰ कभी ; ఎన్నడును; ఎంత మాత్రము; ఎలాంటి పరిస్థితులలోనూ.

हरचंद - क्रि॰वि॰ यद्यपि ; అయినప్పటికి.

हरज - पुं॰ दे॰ हर्ज.

हरजा - वि॰ పనికిమాలిన; వ్యర్థమైన; దండుగ చేటు.

हरजाई - वि॰బలాదూరు తిరుగుడు తిరుగు వాడు; చంచలమైన; स्त्री॰ వ్యభిచారిణి; వేశ్య.

हरजाना - पुं॰ నష్టపరిహారము; క్షతిపూర్తి.

हरता धरता - पुं॰ సర్వాధికారి.

हरताल - स्त्री॰ పసుపు పచ్చని ఒక ఖనిజ పదార్థము; సమ్మె.

हरताल फेरना या लगाना - मु॰ వినష్టపరచుట; రద్దు చేయుట.

हरदिल अजीज - वि॰ సర్వప్రియుడు.

हरद; हरदी - स्त्री॰ दे॰ हल्दी.

हरना - स॰क्रि॰ హరించుట; దోచుకొనుట; లాక్కొనుట; వినష్టపరచుట.

मन हरना - मु॰ మనస్సుని దోచుకొనుట.

प्राण हरना - मु॰ ప్రాణము హరించుట; చంపివేయుట; అమితమైన దుఃఖమును కలిగించుట.

हरनी - स्त्री॰ ఆడలేడి; లేడి.

हरनौटा - पुं॰ మృగశావకము; లేడిపిల్ల.

हरफ - पुं॰ అక్షరము ; వర్ణము.

हरफ आना - मु॰ కళంకము వచ్చుట; దోషము అంటుకొనుట.

हरफ उठाना - मु॰ అక్షరములు గుర్తుపట్టి చదువుట.

हरफन मौला - मु॰ అన్నికళలలోనూ ఆరితేరినవాడు.

हरबराना - अ॰क्रि॰ दे॰ हरबडाना.

हरबा - पुं॰ ఆయుధము.

हर बोंग - वि॰ गँवार ; పల్లెటూరి బైతు; మూర్ఖుడు; पुं॰అరాచకము; అన్యాయము; ఉపద్రవము.

हरम - पुं॰ అంతఃపురము.

हरमजदगी - स्त्री॰ కొంటెతనము; తుంటరి

తనము; దౌష్ట్యము.

हरमसरा - स्त्री० అంతఃపురము.

हरवाना - अ०क्रि० తొందరపడుట; హడా విడిపడుట.

हरवाहा - पुं० दे० हलवाहा.

हरसिंगार - पुं० పారిజాతము.

हरा - वि० ఆకుపచ్చని; ప్రఫుల్లమైన; పార్వతి.

हरा बाग - मु० వట్టివట్టి ఆశకలిగించు విషయము.

हराई - स्त्री० ఓటమి.

हराना - स०क्रि० ఓడించుట; అలసట పెట్టుట.

हरापन - पुं० ఆకు పచ్చదనము.

हराम - वि० నిషిద్ధమైన; అనుచితమైన; ధర్మ శాస్త్రము నిషేధించిన వస్తువు; నమ్మక ద్రోహము; అధర్మము.

(कोई बात) हराम करना - मु० ఏదేని పనిలో ఇబ్బంది కలుగజేయుట.

(कोई बात) हराम होना - मु० ఏదైనా పనిలేక విషయము కష్టమగుట.

हरामका - मु० చెడు మార్గమున లభించిన; ఊరకే వచ్చిన; వ్యభిచారము.

हरामखोर-वि० పాపపు సొమ్ము అనుభవించు వాడు.

हरामजादा - पुं० సంకరజాతివాడు; జార జుడు.

हरामी-वि० జారసంజాతమైన; సంకరముగా పుట్టిన; నీచమైన.

हरारत - स्त्री० తాపము; వేడిమి; కొద్దిపాటి జ్వరము.

हरावल - पुं० సైన్యపు ముందు భాగము.

हरास - पुं० జంకు; భయము; నిరాశ; स्त्री० ఓటమి.

हराहर - पुं० दे० हलाहल.

हरिआना - अ०क्रि० పల్లవితమగుట; ఆకుపచ్చపడుట.

हरिआली - स्त्री० ఆకుపచ్చదనము; ప్రసన్నత.

हरिजन - पुं० భక్తుడు.

हरिण - पुं० లేడి.

हरिणी - स्त्री० ఆడలేడి.

हरित - वि० ఆకు పచ్చని.

हरितमणि-पुं० మరకతము; పచ్చ (రత్నము).

हरिताभ - वि० ఆకుపచ్చ వన్నెగల.

हरिद्रा - स्त्री० हल्दी ; పసుపు.

हरिन - पुं० దుప్పి; మృగము.

हरिनी - स्त्री० ఆడలేడి.

हरियाली-स्त्री०చెట్లుచామలతో నిండియున్న ప్రాంతము; ఆకు పచ్చదనము.

हरियाली सूझना-मु० నలువైపుల ఆనందమే

आనందము కాన్పించుట.

हरियाली तीज - स्त्री० శ్రావణ మాసపు కృష్ణపక్షపు తదియ దినము.

हरीफ - पुं० సాటివాని వృత్తియే చేయువాడు; శత్రువు; విరోధి.

हरूफ - पुं० అక్షరాలు.

हरैया - पुं० ఓడువాడు.

हरौल - पुं० दे० हरावल.

हरौहर - स्त्री० దోపిడి.

हर्ज - पुं० పనిలో ఆటంకము; విఘ్నము; నష్టము.

हर्ज मर्ज-यौ० ఆటంకము; అంతరాయము.

हर्ता - पुं० హరించువాడు; నాశనము చేయువాడు.

हर्तार - पुं० दे० हर्ता.

हर्फ - पुं० दे० हरफ.

हर्म्य - पुं० ప్రాసాదము; భవంతి.

हर्रा - पुं० పెద్ద జాతి కరక్కాయ.

हर्ष - पुं० ప్రఫుల్లత; ప్రసన్నత.

हर्षाना - अ०क्रि० హర్షించుట; ఆనందించుట; स०क्रि० ఆనంద పరచుట.

हल - पुं० నాగలి; సమస్యా పరిష్కారము.

हल जोतना - मु० పొలముదున్నుట; పొలములో నాగలితో దున్నుట.

हलकंप - पुं० दे० हडकंप.

हलक - पुं० కంఠనాళము.

हलक के नीचे जाना - मु० పొట్టలోనికి వెళ్ళుట; ఏదేని విషయము మనస్సుకి నాటుట.

हलकई - स्त्री० తేలికతనము; తుచ్ఛత; అవమానము.

हलकना - अ०क्रि० చలించుట; బుడగలు వచ్చుట; అలలు వచ్చుట.

हलका - वि० తేలికయగు; పల్చని; కొద్ది; पुं० గుండ్రని; మండలాకారము;

हलका करना-मु० అవమానించుట ;

हलके हलके - मु० మెల్లిమెల్లిగా.

हलकान - वि० दे० हलाकान.

हलकाना - अ०क्रि० తేలిక అగుట; బరువు తక్కువగుట; स०क्रि० తేలిక చేయుట; బరువు తగ్గించుట.

हलकोरा - पुं० అల; తరంగము.

हलचल - स्त्री० గలాభా; గల్లంతు; కోలాహలము.

हलदी - स्त्री० పసుపు.

हलफ - पुं० శపథము.

हलफ उठाना - मु० శపథము చేయుట; ఒట్టుపెట్టుకొనుట.

हलफ नामा - पुं० శపథ పూర్వముగా వ్రాసి ఇచ్చిన పత్రము; శపథ పూర్వముగా వ్రాసి

ఇచ్చిన వాగ్మాలము.

हलराना - स०क्रि० పిల్లలను చేతుల్లోకి తీసుకొని లాలించుట.

हलवा - पुं० హల్వా.

हलवे माँड से काम - मु० కేవలము స్వార్థ ప్రయోజనము; తన లాభము మీదే ధ్యాస.

हलवाई - पुं० మిఠాయి తయారు చేయువాడు; మిఠాయి అమ్మువాడు.

हलवाह; हचवाहा - पुं० ఇతరుల వద్దనాగలి దున్ను పని చేయువాడు.

हलाक - वि० చంపబడిన.

हलाकान - वि० వ్యాకులపడిన; హైరానైన; అలసిపోయిన.

हलाकी - वि० मारू ; చంపువాడు; హంతకుడు.

हलाकू - वि० వధించువాడు; హంతకుడు.

हलाभला - पुं० తీర్పు; పరిణామము; నిర్ణయము.

हलायुध - पुं० శ్రీకృష్ణుని సోదరుడగు బలరాముడు.

हलाल - वि० ధర్మశాస్త్ర సంబంధమైన; సమంజసమైన; పుణ్య ప్రదమైన.

हलाल करना - मु० తినుటకు పశువును విధి పూర్వకముగా వధించుట.

हलाल का - मु० నిజాయితీగా పొందిన.

हलाल खोर - पुं० కష్టించి; నిజాయితీగా జీవించువాడు.

हलावत - स्त्री० మాధుర్యము; తీపి.

हलाहल - पुं० సముద్ర మంథన సమయమున బహిర్గతమైన మహావిషము; హాలాహల విషము.

हली - पुं० బలరాముడు; రైతు.

हलीम - वि० తిన్నని; శాంతమగు.

हलुवा - पुं० दे० हलवा.

हलूक - स्त्री० వమనము; డోకు.

हलोरना - स०क्रि० నీటిలో చెయ్యి ముంచి నీటిని ఇటూఅటూ కదిలించుట; చిలుకుట; ధాన్యము చెరుగుట; వీలైనంత వేగముగా రెండు చేతులతో సంగ్రహించుట.

हलोरा - पुं० दे० हिलोरा.

हल्दी - स्त्री० दे० हलदी.

हल्ला - पुं० అరుపు; గలభా; కోలహాలము; ఆక్రమణ; దాడి.

हवन - पुं० హోమము; హోమము సందర్భమున వాడబడు కొయ్య ఉద్ధరిణ.

हवलदार - पुं० సైన్యములో ఒక చిన్న అధికారి; బాదుషాహీ యుగమున ప్రభుత్వపు పన్ను; పంటల అజమాయిషీ చేయు అధికారి.

हवस-स्त्री० लालसा ; కామన; కోరిక; తృష్ణ.

हवा - स्त्री० వాయువు; భూతము; ప్రసిద్ధి; ప్రతిష్ఠ.

हवा उडना - मु० పుకారు వ్యాపించుట.

हवा खाना - मु० విశుద్ధమైన గాలి కొరకు బయటికి బయల్దేరుట; పచారు చేయుట; ప్రయోజనము సిద్ధించకుండుట.

हवा पीकर रहना - मु० నిరాహారముగా నుండుట (వ్యంగ్యము).

हवा बाँधना - मु० బడాయిలు కొట్టుట.

हवा पलटना या बदलना - मु० పరిస్థితి మారుట.

हवा से लडना - मु० అకారణముగా తగాదా పడుట

किसी की हवा लगना - मु० సాంగత్య ప్రభావము పడుట.

हवा हो जाना-मु० వెంటనే మాయమగుట; పారిపోవుట.

हवा बँधना - मु० మంచి పేరు వచ్చుట.

हवाई - वि० గాలి సంబంధమైన; కల్పితమైన; ఆకాశసంబంధమైన.

(मुँह पर) हवाइयाँ उडना - मु० ముఖము రంగు మారుట; కళావిహీనమగుట.

हवाई किला बनाना या बाँधना-मु० గాలిలో మేడలు కట్టుట.

हवाई अड्डा - पुं० విమానాశ్రయము.

हवाई जहाज - पुं० విమానము.

हवागाडी - स्त्री० మోటారు.

हवादार - वि० గాలి సదుపాయము గల.

हवाल - पुं० స్థితి; సమాచారము; వృత్తాంతము.

हवाला - पुं० ప్రమాణము; దృష్టాంతము; ఉదాహరణ; అప్పగింత బాధ్యత.

हवाले करना - मु० అప్పగించుట.

हवालात - स्त्री० నిర్బంధము; ఖైదు.

हवाली - स्त्री० చుట్టు ప్రక్కల ప్రదేశము.

हवास - पुं० ఇంద్రియములు; స్పృహ; చైతన్యము.

हवास गुम होना - मु० స్పృహలేకపోవుట; భయాది కారణమున స్తంభించిపోవుట.

हवि - पुं० హోమాగ్నికి సమర్పించు పదార్థము.

हविष्य - वि० హోమమునకు ఉపకరించు ; पुं० दे० हवि.

हविस - स्त्री० दे० हवस.

हवेल - स्त्री० ఒక విధమగు కంఠహారము.

हवेली - स्त्री० ప్రాసాదము; భవంతి; భార్య.

हव्वा - स्त्री० సృష్టిలో మొట్టమొదటి స్త్రీ; పిల్లలను దడిపించుటకు చెప్పబడు బూచి.

ह स्त्री० నౌకర్లు-చాకర్లుగల బలగము; వైభవము; సంపత్తి; దర్జా.

हश्त - वि० ఎనిమిది.

हश्र - पुं० कयामत ; మహాప్రళయము.

हश्र बरपा करना - मु० పెద్దగా గలభా చేయుట.

हश्र टूटना - मु० గొప్ప విపత్తు సంభవించుట; - గందరగోళము చేయుట.

हसद - पुं० डाह ; ఈర్ష్య.

हसन - पुं० హాసము; పరిహాసము; వినోదము.

हसब - अव्य० అనుసారము.

हसरत - स्त्री० మనోకామన; దుఃఖము.

हसित - पुं० హాస్యము; నవ్వులాట; కామదేవుని ధనస్సు; वि० నవ్వులపాలైన; వికసించిన; నవ్విన.

हसीन - वि० అందమైన; సుందరమైన.

हस्त - पुं० చేయి; ఏనుగ తొండము; వ్రాలు; వ్రాత.

हस्तकौशल - पुं० హస్తలాఘవము.

हस्तक्षेप - पुं० జోక్యము.

हस्तगत - वि० చేతికివచ్చిన; వశమైన; లభించిన.

हस्तलाघव - पुं० హస్తలాఘవము; చేతి చురుకుతనపు మాయ.

हस्ताक्षर - पुं० दस्तखत ; చేవ్రాలు.

हस्तामलक - पुं० సాంగోపాంగముగా తెలిసిన విషయము.

हस्ति - पुं० दे० हस्ती.

हस्तिनी - स्त्री० ఆడ ఏనుగు; కామశాస్త్రాను సారము నాల్గవ శ్రేణికి చెందిన నాయిక.

हस्ती - पुं० ఏనుగ; स्त्री० అస్తిత్వము.

हस्ते - अव्य० ద్వారా; చేత.

हस्ब - क्रि०वि० అనుసారము.

हस्तबदस्तूर - अव्य० యథాప్రకారము; ఆనవాయితీ ప్రకారము.

हहर - स्त्री० ప్రకంపము; వణుకు; భయము.

हहरना - अ०क्रि० ప్రకంపించుట; వణకిపోవుట; నివ్వెరపోవుట.

हहराना - स०क्रि० ప్రకంపించుట; వణికించుట; భయపెట్టుట.

हहा - स्त्री० అట్టహాసము; హాహాకారము.

हहा खाना - मु० అతిగా దేవిరించుట; ప్రాధేయపడుట.

हाँ - अव्य० స్వీకృతిని సూచించు శబ్దము.

हाँ करना-मु० ఒప్పుకొనుట; స్వీకరించుట.

हाँ में हाँ मिलाना - मु० ఇచ్చకములాడుట; మంచి చెడు అన్నీ ఒప్పుకొని ఎదటవాని మంచి సంపాదించుట.

हाँक - स्त्री० కేక; పెద్దకేక; సవాలు; గర్జింపు;

సాయము కొరకు కేక.

हाँक देना या हाँक लगाना - मु० బిగ్గరగా పిలుచుట; కేకవేయుట.

हाँक पुकार कर कहना - मु० నలుగురి ఎదుట నిర్భయముగా దృఢముగా అరుస్తూ చెప్పుట.

हाँकना-स०क्रि० కేకవేసి పిలుచుట; తోలుట (పశువులను).

हाँगी - स्त्री० స్వీకృతి; స్వీకారము.

हाँगी भरना - मु० స్వీకరించుట.

हाँडना - अ०क्रि० బలాదూరు తిరుగుడు తిరుగుట.

हाँडी - स्त्री० చిన్నబాన.

हाँडी पकना-मु० లోలోపల కుట్రపన్నుట; బానలో ఉడుకుట.

हाँडी चढना - मु० ఏదేని వస్తువులను వండుటకు బానను పొయ్యిమీద పెట్టుట.

हाँती - स्त्री० పార్థక్యము; విముఖత.

हाँफना - अ०क्रि० రొప్పుట.

हाँफा - पुं० రొప్పు.

हाँसी - स्त्री० दे० हाँसी.

हाँ हाँ - पुं० నిషేధించు లేక వారించు శబ్దము; - లేదు, కాదు.

हा - अव्य० శోక సూచకమైన శబ్దము.

हाऊ - पुं० हौवा ; బూచి.

हाकिम - पुं० శాసకుడు; గొప్ప అధికారి.

हाकिमी - स्त्री० ప్రభుత్వము; శాసనము ; वि० శాసకునికి సంబంధించిన.

हाजत-स्त्री० ఆవశ్యకత; కోరిక; నిర్బంధము.

हाजत में देना या रखना - मु० నిర్బంధములోనుంచుట.

हाजमा - पुं० జీర్ణము; జీర్ణశక్తి; పాచనము.

हाजिम-वि०జీర్ణించు; అరిగించు; పాచకము.

हाजिर - वि० ప్రత్యక్షముగానున్న; నమ్మకమున నున్న.

हाजिर जवाब - वि० వెంటనే సమాధానము చెప్పు చాకచక్యముగల; ప్రత్యుత్పన్నమతి.

हाजिर बाश - वि० ఎల్లప్పుడు హాజరుగా నుండువాడు.

हाजी - पुं० మక్కాయాత్ర చేసి వచ్చిన మహమ్మదీయుడు.

हाट - स्त्री० దుకాణము; సంత; సంతదినము.

हाट करना - मु० వ్యాపారము చేయుటకు సంతకు, మార్కెటుకు వెళ్ళుట.

हाट लगना - मु० సంత వస్తువులు దుకాణములలో సిద్ధపరచుట.

हाट चढना - मु० సంతలో అమ్ముడుబోవుటకు వచ్చుట.

हाटक - पुं० सोना ; బంగారము.

हाटकपुर - पुं० స్వర్ణపురి; రావణాసురుని

రాజధాని లంక.

हाड - पुं० ఎముక; వంశపు మర్యాద; కులీనత.

हाता - पुं० ప్రహరి; ఆవరణము; ప్రాంతము; హద్దు.

हातिम - पुं० అనుభవజ్ఞుడు; నిపుణుడు; ప్రాచీన అరబ్బు దేశపు ఒక దానశీలుడు ; గొప్పదాత.

हातिम की कक्ष पर लात मारना-मु० గొప్ప ఔదార్యము కలిగి పరోపకారము చేయుట (వ్యంగ్యము).

हाथ - पुं० చెయి; హస్తము, మూర (ఒక కొలత).

हाथ में आना या पडना - मु० లభించుట; వశమగుట.

(किसी को) हाथ उठाना - मु० సలాము చేయుట; నమస్కరించుట

(किसी पर) हाथ उठाना - मु० ఎవరినైనా కొట్టుటకు చెయ్యి ఎత్తుట; గుద్దుటకు గురిచూచుట.

हाथ ऊँचा होना - मु० దానము చేయుటలో నిమగ్నమగుట; సంపన్నమగుట.

हाथकी मैल - मु० తుచ్ఛవస్తువు.

हाथ खुजलाना-मु० చెయ్యి దురదపెట్టుట; కొట్టాలని అనిపించుట; కలసి వచ్చు లక్షణము కనిపించుట.

हाथ खींचना - मु० ఏదేని పనినుంచి వేరగుట; సహకరించకపోవుట; ఇవ్వడము ఆపుట.

हाथ चलाना - मु० కొట్టుటకు గురి చూచుట; కొట్టుట.

हाथ छोडना - मु० కొట్టుట.

हाथ जोडना - मु० చేతులు జోడించుట; నమస్కరించుట; వేడుకొనుట; (దూరమునుంచే) ; సంబంధము తెగతెంపులు చేసుకొనుట; ప్రక్కకు తప్పుకొనుట.

हाथ डालना - मु० ఏదేని పనిలో చేయి కలుపుట; పనిలో సహకరించుట.

हाथ तंग होना - मु० ఆర్థికంగా ఇబ్బంది పడుట; చేతిలో డబ్బు లేకపోవుట.

(किसी वस्तु या बात से) हाथ धोना - मु० పోగొట్టుకొనుట; త్యజించుట; లభించు అవకాశములు లేకపోవుట.

हाथ धोकर पीछे पडना - मु० ఏదేని పనిలో మనస్ఫూర్తిగా నిమగ్నమగుట.

हाथ पकडना - मु० ఏదేని పనినుండి విరమింపజేయుట; ఆశ్రయమిచ్చుట; శరణు ఇచ్చుట; వివాహము చేసుకొనుట.

हाथपर हाथ धरे बैठे रहना - मु० పనిపాటు లేకుండా ఉండుట; సోమరిగా కాలము వెళ్ళబుచ్చుట.

हाथ पसारना या फैलाना - मु॰ చెయ్యి చాచుట; యాచించుట.

हाथ पाँव चलना - मु॰ చేతులు, కాళ్ళు పనిచేయుట; ఏదేని పని చేయుటకు సామర్థ్యము కలిగి యుండుట.

हाथ पाँव ठंढे होना - मु॰ చేతులు కాళ్ళు చల్లబడుట; చావుకు సిద్ధమగానున్న; భయమువలన స్తంభించిపోవుట.

हाथ पाँव निकालना - मु॰ లావెక్కుట; బలియుట; హద్దుదాటుట; కొంటి తనము చేయుట.

हाथ पाँव फूलना - मु॰ భయము, దుఃఖము వలనగాబరా పడుట.

हाथ पाँव पटकना - मु॰ చేతులు, కాళ్ళు కొట్టుకొనుట; ప్రయత్నించుట; శ్రమిం చుట.

हाथ पैर जीडना - मु॰ దీనముగా వేడు కొనుట.

हाथ फेरना - मु॰ చేవాటు తనము చేయుట; దొంగిలించుట.

हाथ बाँधे खडा रहना-मु॰చేతులు కట్టుకొని నిలబడుట; సేవించుటకు హాజరుగా నుండుట.

हाथ मारना - मु॰ మాయము చేయుట; దొంగిలించుట.

हाथ में करना - मु॰ వశపరచుకొనుట; మోహించుట.

हाथ रँगना - मु॰ లంచము పుచ్చుకొనుట.

हाथ रोपना या ओडना-मु॰చెయ్యిజాచుట; యాచించుట.

हाथ लगना - मु॰ లభించుట; చేతికి అందుట; ప్రాప్తించుట.

हाथ लगना - मु॰ ప్రారంభమగుట; ప్రారంభించుట.

हाथ लगाना-मु॰ ముట్టుకొనుట; తాకుట.

हाथ साफ करना - मु॰ కొట్టుట; దొంగ లించుట.

हाथों हाथ - मु॰ చేతులమీదుగా.

हाथों हाथ लेना - मु॰ గౌరవపూర్వకముగా స్వాగతమిచ్చుట.

लगे हाथ - मु॰ చేతిలో పనితోపాటు; తోడుగా.

हाथा - पुं॰ పిడి; పసుపు కలిసిన అరచేతి ముద్ర.

हाथा जोडी - स्त्री॰ ఔషధమునకు ఉపక రించు ఒకమొక్క.

हाथा पाई; हाथा बाँही - स्त्री॰ బాహా బాహీ కొట్లాట ; ముష్టిఘాతముల కొట్లాట.

हाथी - पुं॰ ఏనుగు.

हाथी की राह - मु॰ ఆకాశగంగ.

हाथी पर चढना - मु० భాగ్యవంతుడగుట; ప్రతిష్ఠ కలుగుట.

हाथी बाँधना - मु० గొప్ప సంపన్నుడగుట.

हाथी के संग गाँडे खाना - मु० గొప్ప బలశాలితో పోటీపడుట.

हाथी पाँव - पुं० బోదకాలు రోగము.

हाथीवान - पुं० మావటివాడు.

हादसा ; हादिसा - स्त्री० క్రొత్త విషయము; ఘటన; దుర్ఘటన.

हादिस - वि० నవీనమైన; నశ్వరమగు.

हादी - पुं० ఉపదేశకుడు; మార్గదర్శకుడు; నాయకుడు.

हानना - स०क्रि० చంపుట.

हानि - स्त्री० నష్టము; అనిష్టము; అపకారము; విఘ్నము.

हाफिज - पुं० కురాను కంఠస్థము చేసినవాడు.

हाफिजा - पुं० స్మరణశక్తి.

हामिल - वि० బరువులు మోయు.

हामिला - स्त्री० గర్భవతి.

हामी - स्त्री० స్వీకృతి; స్వీకారము; సమర్థించువాడు; సహాయకుడు.

हामी भरना - मु० స్వీకరించు.

हाय - अव्य० శోకసూచకశబ్దము ; स्त्री० కష్టము; దుఃఖము; ఈర్ష్య.

हायन - पुं० साल ; సంవత్సరము.

हार - स्त्री० ఓటమి; అపజయము; అలసట; క్షతి.

हार खाना - मु० ఓడుట; అపజయము పొందుట.

हार - पुं० హారము.

हारना - अ०क्रि० ఓడుట; అలసిపోవుట.

हारे दर्जे - मु० నివశమైన.

हारकर - मु० వివశమయి; అసమర్థమయి.

हार सिंगार - पुं० పారిజాత వృక్షము లేక పువ్వు.

हारिल - पुं० ఎల్లప్పుడు తన ముక్కులో పుల్ల లేక పోచ పట్టుకొనియుండు ఒక పక్షి.

हारी - वि० అపహరించువాడు; దొంగిలించువాడు; తీసుకువెళ్ళువాడు; మోహింపజేయువాడు.

हारीत - पुं० దొంగ; దోపిడీదారుడు; దొంగతనము; దోపిడి.

हार्दिक - वि० హృదయమునుండి వెలువడిన; హృదయ సంబంధమైన; నిజమైన.

हाल - पुं० స్థితి; పరిస్థితి; సమాచాగము; వృత్తాంతము; సంజాయిషీ; వివరణ.

हाल में - मु० ఈమధ్యన; ఈ సమయమున.

हाल का - मु० నవీనమైన; ఇప్పటి.

हाल चाल - यौ० సమాచారము.

हालगोला - पुं० गेंद ; బంతి.

हाल डोल - पुं० గల్లంతు; ప్రకంపనము; భూకంపము.

हालत - स्त्री० దశ; పరిస్థితి; ఆర్థికదశ.

हालना - अ०क्रि० दे० हिलना.

हालाँकि - अव्य० यद्यपि ; అయినప్పటికి.

हाला - स्त्री० शराब ; మద్యము.

हालात - पु० हाल का बहु० పరిస్థితులు; స్థితిగతులు.

हालिक - पुं० వ్యవసాయదారుడు ; రైతు.

हाली - अव्य० తక్షణమే; पुं० వాడుకలోని నాణెము ; वि० నేటి.

हाव - पुं० మనోహరమైన ఆంగిక చేష్ట.

हावभाव - पुं० హావభావములు.

हावी - वि० నలువైపుల నుంచి చుట్టు ముట్టి వశపరచుకొనువాడు; కుశలుడైన.

हाशिया - पुं० తటము; అంచు.

हाशिए का गवाह - मु० దస్తావేజు చివరిలో జోడించబడిన సాక్షి.

हाशिया चढाना - मु० ఏదేని విషయములో మనోరంజనము కొరకు తగిన మాటను జోడించుట.

हास - पुं० हँसी ; నవ్వు; పరిహాసము.

हासिद - वि० ఈర్ష్యాపరుడు; శత్రువు; ఈర్ష్యాలుడు.

हासिल - वि० లభించియున్న; ప్రాప్తించిన.

हास्यक - पुं० चुटकुला ; చలోక్తి.

हास्यास्पद - पुं० హాస్యాస్పదమైనవాడు; పరిహసింపబడువాడు.

हाहाकार - पुं० చీత్కారము; సాయము కొరకు; బాధా జనితమైన చీత్కారము.

हाही - स्त्री० ఏదో కొంత పొందుటకై; 'హాయహాయ' అని అరచుట.

हिकरना - अ०क्रि० दे० हिनहिनाना.

हिंकार - पुं० హుంకారము; ఆవు అరచు శబ్దము.

हिंगु - पुं० हींग ; ఇంగువ.

हिंगोट - पुं० इंगुदी ; గారచెట్టు; గారపప్పు.

हिंडोल; हिंडोला - पुं० झूला ; ఊయల

हिंद - पुं० భారతదేశము; హిందుస్థానము

हिंदवी - स्त्री० హిందీభాష.

हिंदी-वि० భారతదేశమునకు సంబంధించిన; భారతదేశ నివాసి ; स्त्री० హిందుదేశపు భాష.

हिंदुस्तानी - वि० హిందుస్తానమునకు సంబంధించిన; पुं० హిందుస్తానపు నివాసి, హిందుస్తానపు భాష; జన సాధారణపు వాడుక భాష.

हिवार - पुं० హిమాని; మంచు; చలి.

हिंस - स्त्री० हिन हिनाहट ; గుఱ్ఱపు సకిలింపు.

हिंस्र ; हिंस्रक -वि० క్రూరమైన; హింసించు; హింసచేయు.

हिआब - पुं० दे० हिजाब.

हिकमत - स्त्री० విద్య; తత్త్వజ్ఞానము; యుక్తి; ఎత్తు; వైద్య శాస్త్రము.

हिकमती - वि० కార్యపటు; యుక్తిపరుడు; పొదుపుగల.

हिकायत - स्त्री० కథ; వృత్తాంతము.

हिकारत - स्त्री० नफरत ; ఏవగింపు; అగౌరవము; అప్రతిష్ఠ.

हिक्का - स्त्री० ఎక్కిలి; ఎక్కిళ్ళ రోగము.

हिचक - स्त्री० జంకు; సంకోచము.

हिचकना - अ०क्रि० జంకుట; సంకోచించుట.

हिचकिचाना - अ०क्रि० दे० हिचकना.

हिचकिचाहट - स्त्री० दे० हिचक.

हिचकी - स्त्री० ఎక్కిలి; ఉండి ఉండి ఎక్కి ఎక్కి ఏడ్చుట.

हिचकियाँ लगना-मु० మరణాసన్నమగుట; చావు దగ్గరపడుట.

हिचर मिचर - स्त्री० आनाकानी ; పెడ చెవిని పెట్టుట; టాలాటోవ చేయుట.

हिंजड़ा - पुं० నపుంసకుడు; కొజ్జా.

हिजरत - स्त्री० పరదేశనివాసము; కాందిశీకునిగా పరదేశములో నివసించుట.

हिजरी - पुं० 15 జూలై 622 నుండి ప్రారంభమైన ముసల్మానుల సంవత్సరము; మహమ్మదు ప్రవక్త మక్కా వదలి మదీనా చేరిన తేదీ 15 జూలై 622.

हिज्जे - पुं० వర్ణక్రమము; ఉచ్చారస్వరము.

हिज्र - पुं० వియోగము; ఎడబాటు.

हित - पुं० లాభము; హితము; మంచి చేయు లేక కోరువాడు; वि० కొరకు; కై.

हितकर ; हितकारक - पुं० మంచి చేయునది లేక చేయువాడు; హితము చేయువాడు; ఆరోగ్యము కలుగచేయువాడు లేక చేయునది.

हितचिंतक - पुं० మంచిచేయువాడు ; మంచి కోరువాడు.

हिताई - स्त्री० नाता ; సంబంధము.

हिताना - अ०क्रि० అనుకూలించుట; ప్రేమ యుక్తమగుట.

हिताहित - पुं० మంచి-చెడు; హితాహితములు; లాభ-నష్టములు.

हिती; हितू - पुं० శుభము కోరు లేక చేయువాడు; సంబంధీకుడు; బంధువు; మిత్రుడు.

हितैषी - वि० శుభము కోరువాడు.

हिदायत - स्त्री० ఆదేశము; ఆదేశాత్మకమైన ఉపదేశము.

हिनहिनाना - अ०क्रि० గుఱ్ఱము సకిలింపు.
हिना - स्त्री० मेंहदी ; గోరింట.
हिनाई - वि० గోరింట ఎరుపు ; ఎఱ్ఱదనము; గోరింట రంగు కలసిన.
हिनाबन्दी - स्त्री० మహమ్మదీయులలో పెళ్ళికి ముందు పాటించు ఒక ఆచారము; గోరింట.
हिफाजत - स्त्री० రక్షణ; భద్రత; సంరక్షణ.
हिब्बा - पुं० గింజ; దానము.
हिब्बाभर - मु० బహుకొద్దిగా; అల్పముగా.
हिब्बानामा - पुं० దాన పత్రము.
हिम - पुं० మంచు; హిమము; చలి; చల్లని.
हिमउपल - पुं० వడగల్లు.
हिमकर - पुं० చంద్రుడు.
हिमकिरण - पुं० చంద్రుడు.
हिमवान - वि० మంచుగల; पुं०హిమాలయ పర్వతము;కైలాస పర్వతము; చంద్రుడు.
हिमांशु - पुं० दे० हिमकर.
हिमाकत - स्त्री० बेवकूफी ; మూర్ఖత; అనధికారచేష్ట.
हिमानी - स्त्री० తుషారము; మంచు; మంచు బండలు.
हिमाम दस्ता - स्त्री० ఇనప కల్వము; గూటము.
हिमायत - स्त्री० సమర్థన; పక్షపాతము.
हिमायती - वि० సమర్థించువాడు; సహాయము చేయువాడు; పక్షము వహించు.
हिम्मत - स्त्री० సాహసము; పరాక్రమము.
हिम्मत हारना - मु० సాహసము వదలుట ధైర్యము వీడుట.
हिम्मती - वि० సాహసముగల; సాహసి; పరాక్రమి.
हिय ; हियरा - पुं० హృదయము; మనస్సు.
हिय हारना - मु० సాహసము వీడుట; జంకుట.
हिया - पुं० హృదయము; మనస్సు.
हिये का अंधा - मु० అజ్ఞాని; మూర్ఖుడు.
हिये की फूटना - मु० బుద్ధిలేకపోవుట.
हिये जलना-मु० క్రోధముతో మండిపడుట
हिये लगना - मु० కౌగిలించుకొనుట.
हिये पर लोन सा लगना - मु० చాల చెడుగ అనిపించుట.
हियाव - पुं० సాహసము; స్థైర్యము.
हियाव खुलना - मु० సాహసము కలుగుట; గుండె నిబ్బరముగా నుండుట; జంక వీడుట.
हियाव पडना - मु० సాహసోపేతముగా నుండుట.
हिरण्य-पुं० సువర్ణము; బంగారము; వీర్యము; ఉమ్మెత్త.

हिरण्यनाभ - पुं० విష్ణువు.
हिरन - पुं० हरिन ; లేడి.
हिरन होजाना - मु० పారిపోవుట.
हिरनौटा - पुं० లేడిపిల్ల; మృగశావకము.
हिरफत - स्त्री० హస్తకళ; విద్య; ధూర్తత; హస్తలాఘవము.
हिरफत बाज - वि० चालबाज ; టక్కరి.
हिराना - अ०क्रि० పోవుట; చేజారిపోవుట; మాయమగుట; లేకుండా పోవుట; स० क्रि० ధ్యాసలో. లేకపోవుట; మరచి పోవుట.
हिरास - स्त्री० నిరాశ; భయము; జంకు.
हिरासत - स्त्री० నిర్బంధము; ఖైదు.
हिर्स - स्त्री० లోభము; తృష్ణ; పోటీపడాలనే కోరిక
हिर्स छूटना - मु० పేరాశపడుట.
हिलकोर ; हिलकोरा - पुं० అల; తరంగము.
हिलग - स्त्री० సాంగత్యము; కలుపుకోలుతనము; ప్రేమ.
लगना - अ०क्रि० అంటుకొనుట; కలసిపోవుట; చిక్కుట; ఆప్యాయత ఏర్పడుట.
हिलगाना - स०क्रि० చిక్కించుట; సాంగత్యము ఏర్పరచుట; పరిచయము; అనురాగము కలిగించుట.
हिलना - अ०क्रि० కదలుట; చంచలమగుట; పరిచయమగుట; అనురక్తమగుట.
हिलना - डोलना - मु० చలించుట; ప్రయత్నించుట.
हिलना मिलना - यौ० కూడా కూడా తిరుగుట; ఆప్యాయముగా నుండుట.
हिलाना - स०क्रि० కదిలించుట; కంపింపజేయుట.
हिलोर ; हिलोरा - पुं० అల; తరంగము.
हिलोरे लेना - मु० తరంగాయితమగుట.
हिलोल ; हिल्लोल - पुं० తరంగము; ఆనంద తరంగము.
हिस-स्त्री० ఇంద్రియజ్ఞానము; ఇంద్రియానుభూతి పొందుట; సంవేదనము.
हिसका - पुं० ఈర్ష్య; పోటీ; ఇతరులనుండి ఏదేని వస్తువు లేక విషయమును పొందవలెననే కోరిక.
हिसाब - पुं० గణితము; లెక్క; లెక్కింపు; వ్రాయబడిన ఆదాయ వ్యయముల పట్టిక; అంచనా; గణిత శాస్త్రము.
हिसाब चुकाना या चुकता करना - मु० ఇవ్వవలసిన బాకీ ఇచ్చివేయుట.
हिसाब करना - मु० दे० हिसाब चुकाना.
हिसाब देना - मु० జమా- ఖర్చుల వివరణ

చెప్పుట.

हिसाब लेना या समझना - मु० దేనికి ఎంత ఖర్చు అయిందో అడిగి తెలుసుకొనుట.

बेहिसाब - मु० చాలా ఎక్కువ; అమితముగా.

हिसाब रखना - मु० ఆదాయ - వ్యయములు వివరముగా వ్రాసి ఉంచుట.

हिसाब बैठना - मु० లెక్క సరిపోవుట; సదుపాయము కలుగుట; వీలు కలుగుట.

हिसाब से - मु० పరిమితముగా; వ్రాసిన వివరము ప్రకారము.

बेंडा या टेढा हसिाब - मु० కఠినమైన పని; అవ్యవస్థ.

हिसाब किताब - पुं० వ్రాసి ఉంచిన ఆదాయ - వ్యయముల వివరము; నియమము, పద్ధతి.

हिसिषा - स्त्री० పోటీ; ప్రతియోగిత.

हिस्सा - पुं० భాగము; అంశము; వాటా.

हिस्सेदार - पुं० साझेदार ; భాగస్థుడు; వాటాదారుడు.

हींग - स्त्री० ఇంగువ.

हींस - स्त्री० గుఱ్ఱపు సకిలింపు; గాడిద ఓండ్రపెట్టు అరుపు.

हींसना - अ०क्रि० సకిలించుట; ఓండ్ర పెట్టుట.

ही - अव्य० శబ్దార్థముకు బలము నిచ్చుటకు వాడబడు అవ్యయము మాత్రమే; पुं० హృదయము.

हीक - स्त्री० हिचकी ; ఎక్కిళి.

हीचना - अ०क्रि० दे० हिचकना.

हीठना - अ०क्रि० దగ్గరకు వెళ్ళుట; సమీపించుట; చేరుట.

हीन - पुं० సమయము; కాలము.

हीन-हयात - यौ० జీవిత పర్యంతము; బ్రతికినంతకాలము.

हीन - वि० హీనమైన; త్యజింపబడిన.

हीनता - स्त्री० లోటు; లోపము; నికృష్టత.

हीनयान - पुं० బౌద్ధ ధర్మపు ఆది శాఖ; ప్రాచీనశాఖ.

हीर - पुं० వజ్రము; సారము; చేవ; సారవస్తువు.

हीरक - पुं० హీరా అనబడు ఒక రత్నము.

हीरा - पुं० వజ్ర మణి.

हीला - पुं० నెపము; వంక.

हीला हवाला - यौ० నెపము; వంక.

हीसका ; हीसा - स्त्री० ఈర్ష్య; పోటీ.

ही ही - स्त्री० 'హీ హీ' అని నవ్వుట; ఇకిలించుట.

हुँकार - पुं० కలియపడుటకు విసరబడిన సవాలు; గర్జింపు.

हुँकारना - अ०क्रि० గర్జించుట; హుంకరించుట.

हुँकारी - स्त्री० हामी ; స్వీకృతి సూచక శబ్దము, 'ఊ' అనుట; స్వీకరించుట.

हुंडी - स्त्री० వడ్డీ వ్యాపారులు ఒకరికొకరు పంపు ఒక విధమగు చెక్కు.

हुकुम - पुं० दे० हुक्म.

हुकूमत - स्त्री० శాసనము; ప్రభుత్వము; అధికారము; రాజ్యము.

हुकूमत चलाना - मु० శాసించుట; ప్రభుత్వము చలాయించుట.

हुकूमत जताना - मु० అధికారము చలాయించుట; ఆధిపత్యము ప్రదర్శించుట.

हुक्का - पुं० హుక్కా.

हुक्कापानी-पुं० ఒకరి చేతిలోని హుక్కా నీరు మరియొకరు స్వీదించి వినియోగించు ఆచారము; ఒక విధమగు కులాచారము.

हुक्का पानी बंद करना - मु० కులమునుండి బహిష్కరించుట.

हुक्काम - पुं० हाकिम का बहु० అధికారము.

हुक्म - पुं० ఆజ్ఞ; ఆదేశము; అధికారము; ప్రభుత్వము.

हुक्म उठाना - मु० ఆజ్ఞను రద్దుచేయుట; ఆజ్ఞను పాటించుట.

हुक्म की तामील - मु० ఆజ్ఞాపాలనము.

हुक्म चलाना या जारी करना - मु० ఆజ్ఞను జారీచేయుట; ఆజ్ఞాపించుట.

हुक्म तोडना - मु० ఆజ్ఞను భంగపరచుట; ధిక్కరించుట.

हुक्म बजाना या बजा लाना - मु० ఆజ్ఞను పాటించుట.

हुक्म मानना - मु० ఆజ్ఞాపాలన చేయుట.

हुक्म नामा - पुं० ఆజ్ఞాపత్రము.

हुक्म बरदार - पुं० ఆజ్ఞాకారి; సేవకుడు.

हुक्म राँ - पुं० ఆజ్ఞాపించువాడు; శాసించువాడు.

हुक्मरानी - स्त्री० శాసనము; ఆజ్ఞ.

हुक्मी - वि० పరాధీనుడు; ఇతరుల ఆజ్ఞాను సారము పనిచేయువాడు; అవ్యర్థమైన.

हुजरा - पुं० మసీదులోని ఏకాంత ప్రార్థనా మందిరము.

हुजूम - पुं० జనసమూహము; గుంపు.

हुजूर - पुं० పెద్దవారి సామీప్యము; కచ్చేరి; పెద్దవారిని సంబోధించునపుడు వాడబడు శబ్దము.

हुजूरी - स्त्री० సామీప్యము; చక్రవర్తి దర్బారు.

हुज्जत - स्त्री० వితండవాదము; ఘర్షణ; తంటా.

हुज्जती - वि० ఘర్షణ చేయు; వితండవాది.

हुडदंग - पुं० గందరగోళము; కోలాహలము.

हुडुक्क - पुं० ఒక విధమగు చిన్న డోలు.

हुड्ड - वि० అడవి సంబంధమైన; సభ్యతలేని;

పల్లెటూరి బైతు.

हुताशन - पुं० అగ్ని; నిప్పు.

हुदूद - स्त्री० हद का बहु० హద్దులు.

हुनना - स०क्रि० హోమము చేయుట.

हुनर - पुं० కళ; నైపుణ్యము; చాతుర్యము.

हुनरमंद - वि० కళాకుశలుడు.

हुब्ब - स्त्री० ప్రేమ; స్నేహము.

हुब्ब-उल-वतन ; हुब्बे वतन - स्त्री० స్వదేశప్రేమ.

हुमकना - अ०क्रि० గంతులు, చిందులు వేయుట; తన్నుటకు కాలు ఎత్తుట; గట్టిగా నొక్కులు; అదుముట; తప్పట డుగులు (పిల్లలు) వేయుట.

हुमगना - अ०क्रि० दे० हुमकना.

हुलसना - अ०क्रि० ఆనందముతో ఉప్పొంగి పోవుట; स०क्रि० ఆనందపరచుట.

हुलसित - वि० ఆనందముతో ఉప్పొంగిన.

हुलसी-स्त्री० ఉల్లాసము; ఆనంద తరంగము.

हुलास - पुं० ఆహ్లాదము; ఉల్లాసము.

हुलिया - पुं० ఆకారము; ఆకృతి.

हुलिया कराना या लिखाना - मु० మనిషి జాడ తెలుసుకొను నిమిత్తము పోలీసు స్టేషనులో వాని ఆకార ప్రకారము లక్షణ ములు వ్రాయించుట.

हुलिया बिगडना - मु० ముఖము వాడి వాలి పోవుట; ముఖము వెలవెల పోవుట; కలత జెందుట.

हुल्लड - पुं० గందరగోళము; కోలాహలము.

हुसियार - वि० दे० होशियार.

हुस्न - पुं० సౌందర్యము; లావణ్యము; పొగడ దగిన గుణము.

हुस्न परस्त - वि० సౌందర్యోపాసకుడు; ప్రేమికుడు.

हुस्न परस्ती - स्त्री० సౌందర్యోపాసన.

हूक - स्त्री० వేదన; గుండెపోటు; సంతాపము.

हूकना - अ०क्रि० పోటు పుట్టుట; నొప్పి పుట్టుట; బాధ కల్గుట.

हूटना - अ०क्रि० తొలగుట; తప్పుకొనుట.

हूठा - पुं० బొటనవ్రేలు.

हूठा देना - मु० ठेंगा दिखाना ; వెక్కిరిం చుట; ఇవ్వనిరాకరించుట.

हूत - वि० పిలవబడిన; ఆహ్వానింపబడిన.

हूदा - वि० సరైన; ఉచితమైన.

हूनना - स०क्रि० నిప్పులో పడవేయుట; వినష్టపరచుట.

हू बहू - वि० ज्यों का त्यों; ఉన్నదియు న్నట్లుగా; పూర్తిగా అలాగే.

हूर - स्त्री० ముసల్మానుల స్వర్గసుందరి - అప్సర; కనురెప్పలు, శిరోజములు నల్లగా యుండి గౌరవర్ణము గల సుందరాంగి;

సింధు ప్రాంతములలోని ముసల్మానుల ఒకతెగ.

हूरना - स०क्रि० అతిగా భుజించుట, చితక బాదుట; బాధపెట్టుట.

हूल-स्त्री० శూలము; బల్లెము; మొ॥ వానితో గుచ్చి బాధించుట.

हूलना - स०क्रि० బల్లెము; బాణాకర్ర; మొ॥ వాని శూలము తిప్పి గుచ్చి బాధకలిగించుట.

हूश - वि० అసభ్యమగు; అశిష్టమైన; మర్యాద లేని.

हूह - स्त्री० కోలాహలము; యుద్ధనినాదము.

हृत - वि० హరింపబడిన.

हृति - स्त्री० అపహరణము; దోపిడి; వినాశము.

हृतकंप - पुं० గుండెదడ; వణుకు; వణుకు కలిగించు భయము.

हृदयंगम - वि० మనస్సుకు నాటిన; బాగుగా అర్థమైన.

हृदय - पुं० హృదయము; మనస్సు; అంతఃకరణము.

हृदय विदीर्ण होना - मु० గుండె పగులుట; అతిగా శోకము కలుగుట.

हृदयग्राही - पुं० మనస్సు మోహించువాడు; మోహింపజేయువాడు.

हृदयहारी - वि० మనస్సు రంజింపజేయు.

हृदयहीन - वि० హృదయములేని; కనికరం, జాలిలేని.

हृदयालु - वि० సహృదయుడు; సాహసోపేతుడు; దృఢ హృదయుడు.

हृदि - क्रि०वि० హృదయములో

हृद्गत - वि० మనస్సులో అసీనమైయున్న; ప్రియమైన; ఆంతరికమైన.

हृद्य - वि० రుచికరమైన; స్వాదిష్టమైన; బాగుగా అనిపించు.

हृष्ट - वि० ఆనందపూర్వకమైన; అత్యంత ప్రసన్నముగ.

हृष्ट पुष्ट - वि० లావుగ; దృఢముగా.

हेंगा - पुं० पहटा; దున్నిన పొలమును చదును చేయబల్ల.

हेकड - वि० దృఢమైన; ప్రబలమైన; ప్రచండమైన; తుంటరి ; జగడాలమారి.

हेकडी - स्त्री० ఉగ్రత; స్వేచ్ఛాచారిత; బలాత్కారము; తుంటరితనము.

हेच-वि० తుచ్ఛమైన; నికృష్టమైన; నిస్సారమైన.

हेठा - वि० दे० हेच.

हेठी - स्त्री० మానహాని; అప్రతిష్ఠ.

हेतु - पुं० ఉద్దేశ్యము; కారణము; యుక్తి.

हेतुवाद - पुं० తర్కసమ్మతమైన లేక న్యాయ సమ్మతమైన వాదము.

हेमंत - पुं० ఆరు ఋతువులలో ఒకటగు మార్గ శీర్ష పుష్యమాసములలో వచ్చు హేమంత ఋతువు; శీతకాలము.

हेम - पुं० హిమము; మంచు; బంగారము.

हेमगिरि - पुं० సుమేరు పర్వతము.

हेय - वि० చెడ్డ; నికృష్టమైన; త్యజించదగిన.

हेरंब - पुं० వినాయకుడు; విఘ్నేశ్వరుడు.

हेरना - स०क्रि० చూచుట; పరిశీలించుట; వెతుకుట; జాడతీయుట.

हेरफेर - पुं० తారుమారు; వినిమయము; కుటిల యుక్తి.

हेराना - अ०क्रि० పోగొట్టుకొనుట; పోవుట; లుప్తమగుట; వినష్టమగుట; బోసిపోవుట; తన్మయమగుట; స్పృహ తప్పుట ; स०क्रि० వెతికించుట.

हेराफेरी - स्त्री० తారుమారు; వినిమయము; ఇటుది అటు, అటుది ఇటు అగుట లేక పెట్టుట.

हेरी - स्त्री० पुकार ; పిలుపు.

हेरी देना - मु० పిలుచుట.

हेलना-अ०क्रि० క్రీడించుట; వినోదించుట; ప్రవేశించుట; ఈదుట; स०क्रि० తుచ్ఛమని తలచుట.

हेलमेल - पुं० కలయిక సంబంధము; ఆత్మీయ సంబంధము; సాంగత్యము.

हेला - स्त्री० ప్రేమక్రీడ; క్రీడ; కేళి; తిరస్కారము; తుచ్ఛమని భావించుట; పిలుపు.

हैजा - पुं० కలరా వ్యాధి.

हैना - स०क्रि० చంపివేయుట.

हैफ - पुं० దుఃఖము; అత్యాచారము.

हैबत - स्त्री० భయము.

हैबत जदा - वि० భయపడిన; భయము నొందిన.

हैबतनाक - वि० భయంకరమైన; భీషణమైన.

हैरत - स्त्री० अचरज ; ఆశ్చర్యము.

हैरान - वि० నివ్వెరపోయిన; ఆశ్చర్యముతో స్తబ్దమైన; వ్యగ్రమైన.

हैरानी - स्त्री० వ్యగ్రత; స్తబ్దత.

हैवान - पुं० పశువు; జంతువు; మూర్ఖుడు.

हैवान-नातिक - पुं० మాట్లాడు పశువు - మనిషి.

हैवानियत - स्त्री० పశుత్వము; మూర్ఖత.

हैवानी - वि० పశువు చేయదగిన.

हैसियत - स्त्री० యోగ్యత; శక్తి; సామర్థ్యము; హోదా; అంతస్తు; సంపన్నత.

होंठ - पुं० ఓష్ఠము; పెదవి.

होंठ काटना या चबाना - मु० లోపలి క్రోధమును వ్యక్తపరచుట; పళ్ళు కొరుకుట.

हो आना - अव्य० వెళ్ళి వచ్చుట.

होड - स्त्री० పోటీ; పందెము; మొండి పట్టు.

होडा होडी - स्त्री० పోటాపోటీ; షరతు; పందెము.

होतब ; होव्य - पुं० दे० होनहार.

होता - पुं० యజ్ఞములో హోమము చేయు వాడు; బలి ఇచ్చువాడు.

होनहार - वि० అవశ్యముగా జరగబోవునది; జరుగునది; మంచి లక్షణములు గల; భవిష్యత్తులో ఔన్నత్యమునకు వచ్చు; భవితవ్యత.

होना - अ०क्रि० ఉండుట; పుట్టుట; సంభవించుట.

होकर या होते हूए - मु० ద్వారా; మధ్యలో దాటుతూ, అగుతూ వెళ్ళుట; చేరుట.

हो आना - मु० కలియుటకు వెళ్ళుట; కలసి వచ్చుట.

होते पर - मु० సంపన్న స్థితిలో; దగ్గర డబ్బున్న స్థితిలో.

हो जाना या चुकना - मु० పూర్తికానున్న.

होकर रहना - मु० తప్పకుండా జరుగుట; అవశ్యము; ఘటించుట.

होनी - स्त्री० ఉత్పత్తి; పుట్టుక; తప్పనిసరిగ జరుగు విషయము; భవితవ్యత.

होम - पुं० దేవతలనుద్దేశించి అగ్నికి నెయ్యి, ధాన్యము మొ॥ సమర్పించుట; యజ్ఞము; హోమము.

होम कर देना - मु० తగలపెట్టుట; భస్మీభూతము చేయుట; నాశనము చేయుట.

होम करते हाथ जलना - मु० మంచి పనికి చెడు ఫలితము లభించుట; అపకీర్తి కలుగుట.

होमना - स०क्रि० హోమము చేయుట.

होरसा - पुं० గంధపు సాన.

होरहा - पुं० శనగ మొక్క; పచ్చిశనగలు.

होरा - स्त्री० (గ్రీకు భాషనుంచి వచ్చిన శబ్దము - దీని అర్థము ఒకగంట సమయము లేక రెండున్నర ఘడియల కాలము.

होलिका - स्त्री० ఒక రాక్షసి పేరు ; హోలీ పండుగ; ఆ పండుగ సందర్భముగా తగల బెట్టు కట్టెలు, చెత్తాచెదారము మొ॥లగు సామగ్రి.

होली - स्त्री० పాల్గుణ మాస చివరి భాగమున వచ్చు ఒక హిందువుల పండుగ; ఈ సందర్భమున ఒకరి మీద మరియొకరు రంగు, గులాము చల్లుకొందురు.

होली खेलना - मु० ఒకరి మీద మరియొకరు రంగు, గులాము చల్లుకొనుట; అపవ్యయము చేయుట; దూబరా చేయుట.

होश - पुं० స్పృహ; చైతన్యము.

होश व हवास - यौ० బుద్ధి; జ్ఞానము.

होश उडना; होश जाता रहना - मु० అత్యంత భయము వలన కలత జెందుట; వ్యాకుల పడుట; మూర్ఛ నొందుట.
होश दंग होना - मु० ఆశ్చర్యముతో స్తంభించుట; నివ్వెరపోవుట.
होशियार - वि० తెలివిగల; జాగ్రత్త గల; కుశలముగు, ధూర్తముగు.
होशयारी-स्त्री० తెలివి; జాగ్రత్త; అవగాహన
हौं - सर्व० (వ్రజభాష యొక్క- ఉత్తమ పురుష ఏకవచన సర్వనామము - నేను
हौंकना - अ०क्रि० హుంకరించుట; గర్జించుట; రొప్పుట; ఊదినిప్పురాజేయుట.
हौआ - पुं० भकाऊँ ; బూచి.
हौज - पुं० కుండి; నీటి తొట్టి.
हौद - पुं० दे० हौज.
हौदा - पुं० అంబారి.
हौदी - स्त्री० చిన్న కుండి; తొట్టి; పశువులకు దాణా వేయు మట్టిపాత్ర.
हौल - पुं० डर ; భయము; భీతి.
हौल पैठना या बैठना - मु० భయపడుట; మనస్సులో భయము చోటుచేసుకొనుట.
हौल खौल ; हौलजौल - यौ० భయము; తొందరపాటువలనకలుగుగాబరా; వ్యాకులత.
हौलदिल - पुं० గుండెదడ; గుండెదడ జబ్బు; वि० భయపడిన; భీతినొందిన; గుండెదడ గల.
हौलदिला - वि० डरपोक ; పిరికిపంద.
हौलदिली - स्त्री० नादली ; గుండె జబ్బు నివారించుటకు మెడలో ధరించు ఒక విధమగు నలుచదరపు ఆకు పచ్చనిరాయి.
हौलनाक - वि० భయంకరమైన; భయానకమైన.
हौली-स्त्री० आबकारी ; మద్యము తయారగు లేక విక్రయించుచోటు; మాదక వస్తువులకు సంబంధించిన ప్రభుత్వపు విభాగము.
हौलू - वि० భయపడు స్వభావముగల.
हौले - क्रि०वि० మెల్లిగా; నిదానముగా; తేలికగా.
हौवा - स्त्री० ఆది పురుషునిగా భావింపబడు ఆదము భార్య అవ్వ; బూచి.
हौस - स्त्री० కోరిక; కామన; ఉత్సాహము.
हौसला - पुं० ఆకాంక్ష ; లాలస; ఉత్సాహము; ఆవేశము; ప్రఫుల్లత.
हौसला निकालना - मु० కోరిక తీర్చుట; అభిలాష తీర్చుకొనుట.
हौसला पस्त होना - मु० ఉత్సాహము క్షీణించుట; ఆవేశము చల్లారుట - తగ్గుట.
हौसलामंद - वि० ఆకాంక్ష కల; లాలస

1

పరుడు; ఉత్సాహపరుడు; సాహసోపేతు డగు.

ह्रद - पुं० పెద్ద తటాకము; సరస్సు; ధ్వని; నాదము; కిరణము.

ह्रदिनी - स्त्री० सरिता ; నది.

ह्रस्व - वि० చిన్న; పొట్టి; కొద్ది; తుచ్ఛమగు; पुं० హ్రస్వము.

ह्रास - पुं० అవనతి; తగ్గుదల; క్షీణత; పతనము.

ह्री - स्त्री० शर्म ; లజ్జ; సిగ్గు.

ह्राद - पुं० ఆహ్లాదము; ఆనందము.

ह्वाँ - अव्य दे० वहाँ.

मुहावरे – జాతీయములు

अ

अंक करना - స్వీకరించుట.

अंक भरना - కౌగిలించుకొనుట.

अंग अंग खिलना - ఆనందించుట; యవ్వనము కలుగుట.

अंगढीला होना - అలసిపోవుట.

अंग तोडना–अंगडाई लेना - ఒళ్ళు విరుచుకొనుట.

अंगूठा चूमना - ముఖస్తుతి చేయుట; వశమగుట.

अंगूठा दिखाना - అవసరమొచ్చినపుడు మొండిచెయ్యి చూపించుట; వెక్కిరించుట; కోపము తెప్పించుట.

अंगूठी का नगीना - జోడు కుదురుట; సరియైన దంపతులు.

अंजाम देना - పాటించుట; పూరించుట.

अंटी करना - కొట్టివేయుట; మెదలకుండా సంగ్రహించుట.

अंडा ढीला पडना - బలహీనపడుట.

अंडे का शाहजादा - అనుభవములేని వాడు; కూపస్థ మండూకము.

अंत करना - చంపివేయుట.

अंतडियों के बल खोलना - చాలా రోజుల తరువాత పొట్టనిండా భుజించుట.

अंतडियों में आग लगना - ఆకలితో అలమటించుట.

अंतर पडना - తేడావచ్చుట; కలహము వచ్చుట.

अंत लेना - అంతు కనుక్కొనుట; రహస్యము తెలిసికొనుట; చంపివేయుట.

अंदर-अंदर कडाही में गुड पकना - లోలోన కుట్రపన్నుట; లోలోన కుట్ర జరుగుట.

अकेले - दुकेले - ఒంటరిగా; ఏకాకి.

अकल का घास खाना या चरने जाना - బుద్ధి పనిచేయకపోవుట; తెలివి లేక పోవుట.

अक्ल का पुतला ; अक्ल की गठरी - మూర్ఖుడు (వ్యంగ్యము)

अक्ल के पीछे लाठी लिए फिरना - అనాలోచితముగా వ్యవహరించుట.

अक्लमंद की दुम बनना - తనని తాను తెలివైనవాడినని అనుకొనుట.

अगर मगर करना - అక్కరలేని వాగుడు వాగుట; ఏదో నెపముతో వాయిదా వేయుట.

अगले जमाने का आदमी - నిజాయితీ పరుడు; బోళా మనిషి.

अगाडी-पिछाडी लगाना - బంధించుట; ఆటంకపరుచుట.

अगिया बैताल - గొప్ప ఉత్సాహపరుడు.

अच्छा खासा - శ్రేష్ఠమైన.

अच्छे दिन देखना - దారిద్ర్యము అనుభవించిన మీదట భాగ్యవంతుడగుట.

अटक जाना - భయపడుట.

अठखेलियाँ करना - క్రీడించుట; పరిహాసము చేయుట.

अड्डा जमाना - స్థిరపడుట.

अडियल टट्टू - ఆగిఆగి పనిచేయువాడు.

अथसे इति तक - మొదటి నుంచి చివరి వరకు.

अदा करना - పాటించుట.

अदालती कीडा-వ్యాజ్యాలకోరు; కోర్టుపక్షి

अधर में झूलना - అసంపూర్ణముగా ఉండి పోవుట; సందిగ్ధముగా ఉండిపోవుట.

अनजान बनना - తెలిసికూడ తెలియ నట్లుండిపోవుట.

अनसुनी करना - నెట్టివేయుట; వినీవిన నట్లుండుట.

अन्न-जल करना - जलपान करना - ఫలహారము చేయుట.

अपना घर समझना - ఏవిధమైన మొగ మాటము పడకుండుట.

अपना सेना - స్వంతము చేసుకొనుట.

अपना-सा मुँह लेकर रह जाना - సిగ్గు నొందుట, ముఖము వేళ్ళాడేసుకొనుట.

अपनी ओसाना - తన మాటే చెప్పుకు పోవుట; ఇతరుల మాట వినకుండుట.

अपनी खाट के नीचे देखना - తన దోషమును గమనించుట; గ్రహించుట.

अपनी खिचडी अलग पकाना - వేరు పడుట; వేరుగానుండుట.

अपनी गाँठना - తన స్వార్థమును నెరవేర్చుకొనుట.

अपनी गुडिया सँवारना - తన శక్త్యనుసారము కుమార్తె వివాహము చేయుట; తన వస్తువును అందముగా తయారు చేయుట.

अपनी ढाई ईंटकी मस्जित अलग उठाना; अपनी ढाई चावलकी खिलडी अलग पकाना - తన అభిప్రాయమును వేరుగా విశిష్టముగా నుంచుకొనుట.

अपनी नींद सोना अपनी नींद उठना - ఎవరితోనూ సంబంధము లేకుండా స్వతంత్రముగా; విశ్రాంతిగా కాలము వెళ్ళబుచ్చుట.

अपनी बात का एक - నిజాయితీపరుడు; సత్యసంధుడు.

अपनी बीती - స్వానుభవము.

अपने पाँव आप कुल्हाडी मारना - కావాలని ఆపదలో చిక్కుకొనుట.

अपने पैरों पर खडा होना - తనకాళ్ళమీద తాను నిలబడుట; స్వతంత్ర జీవనము కొనసాగించుట.

अपने मुँह मियाँ मिटठू बनना - తన గొప్పతనము తనే చెప్పుకొనుట.

अपने से - శక్త్యనుసారము.

अफलातूनी करना - బడాయిలు చెప్పుకొనుట; గొప్పలు చెప్పుకొనుట.

अब की - ఈ పర్యాయము.

अब तब करना - ఏదో ఒకవంకతో నెపము పెట్టుట.

अब स जानना - दे० क ख ग जानना.

अमल पानी करना - మత్తు సేవించుట.

अरमान निकालना - కోరిక తీర్చుకొనుట.

अरमान रह जाना - కోరిక తీరకపోవుట.

अरमान रहना - కోరిక కలుగుట.

अल्लाह को प्यारा होना - చనిపోవుట.

अवतारी – शरारती - పోకిరి; కొంటెవాడు.

अवसर चूकना या हाथ से जाना - దొరికిన అవకాశము చేజారుట.

आ

आँख अटकना - ప్రేమించుట.

आँख आना - కళ్ళు కలుగుట.

आँख उलझना - ప్రేమించుట.

आँख का अन्धा ; गाँठका पूरा - మూర్ఖుడగు ధనవంతుడు.

आँख का पानी - సిగ్గు; లజ్జ.

आँख खुलना - తెలివి కలుగుట; స్థితిని గ్రహించుట; విశ్రాంతి కలుగుట.

आँख गडना - పేరాశ కలుగుట.

आँख चढना - నిద్రామగ్నతతో కళ్ళుట ఎర్ర బారుట; కోప లక్షణములు కాన్పించుట.

आँख चुरा कर कुछ करना - గుప్తముగా ఏదో చేయుట.

आँख चुराकर देखना - చాటుగాచూచుట.

आँख चुराना - మోసగించుట; మాట తప్పుట.

आँख चौंधियाना - కళ్ళుమిరిమిట్లు కలుగుట.

आँख टूटी पडना - గాఢమైన నిద్రవచ్చుట.

आँख तरसना - ఏదేని వస్తువు చూచుటకు తహతహ లాడుట.

आँख तरेरना - కోపముతో చూచుట

आँख न उठना - సిగ్గువలన చూడలేక పోవుట.

आँख न खोलना - మూర్ఛిల్లిందుట.

आँख निकालना - కోపముతో చూచుట; కన్నుపొడుచుట

आँख नीली - पीली करना ; आँख नीली - पीली होना - ఎక్కువగా కోపగించుట.

आँख पर तिनका रखना - నిర్లక్ష్యము చేయుట.

आँख पर बिठाना -గొప్పగా సత్కరించుట; గౌరవించుట.

आँख फटना - ఆశ్చర్యాన్వితమగుట.

आँख फेरना - వ్యతిరేకమగుట.

आँख बिछाना - మర్యాద పూర్వకముగా స్వాగతించుట.

आँख भर आना - నేత్రము అశ్రుపూరిత మగుట.

आँख भौं चढाना - కోపగించుట.

आँख भौं सिकोडना - ముఖము చిట్లించుట; ఇష్టపడకపోవుట.

आँख मटकाना - ఒయ్యారము పోవుట; వగలు పోవుట.

आँख मारते या मारते मारते - కనురెప్ప పాటులో.

आँख मिचकाना - కన్నుకొట్టుట; సంజ్ఞ చేయుట.

आँख लगना - నిద్రవచ్చుట.

आँख लडाना - చూపు కలుపుట.

आँख लाल करना - కోపగించుట.

आँख से आँख जुडना या घुलना - చూపులో చూపు కలియుట; చూపులు కలియుట.

आँखें आई हुई होना - కళ్ళు కలుగుట.

आँखें खुलना - కళ్ళు తెరుచుకొనుట; తెలివి తెచ్చుకొనుట; మేల్కొనుట.

आँखें जमीन से लग जाना - సిగ్గుపడుట.

आँखे जलना - కళ్ళుమండుట; ఈర్ష్య పడుట.

आँखें टँगी रहना - వేచియుండుట; నిరీక్షించుట.

आँखें पसारना - గౌరవభావముతో చూచుట.

आँखें रोशन करना - ఆనందించుట.

आँखें लाल पीली करना - కోపగించుట.

आँखें सफेद होना - గుడ్డి అగుట; కళ్ళు కనిపించకపోవుట.

आँखों का तारा ; आँखों का नूर - అత్యంత ప్రేమాస్పదమగుట.

आँखों का पानी ढलना या ढल जाना - సిగ్గువదలుట; నిర్లజ్జమగుట.

आँखों के आगे आना - చేసిన కర్మఫలిత మనుభవించుట; ప్రత్యక్షమగుట.

आँखों के नाखून लेना - శిష్టాచారము నేర్చుకొనుట.

आँखों देखकर ; आँखों देख के - కావాలని.

आँखों देखी कहना - ప్రత్యక్షముగా చూచినది చెప్పుట.

आँखों पर परदा डालना - కావాలని గుడ్డి వానిగా నటించుట.

आँखों में खटकना - చూచుటకు చెడుగా అనిపించుట; చూచుటకు కంటక మగుట.

आँखों में खून उतरना - కోపముతో కళ్ళు ఎర్రబారుట.

आँखों में घर करना - హృదయములో స్థానము ఏర్పడుట.

आँखों में चरबी छाना - గర్వించుట; కొవ్వెక్కుట.

आँखों में तितलियाँ उडना - బలహీనత వలన అలసిపోవుట.

आँखों में धूल झोंकना - కళ్ళల్లో దుమ్ము కొట్టుట; మోసగించి హాని కలుగ జేయుట.

आँखों में नमक देना या नोन झोंकना - दे० आँखों में धूल झोंकना

आँखों में फिरना - ఎప్పుడూ జ్ఞాపక ముండుట.

आँखों में मछली तैरना - ఏడ్చుట; విల పించుట.

आँखों मे सरसों फूलना - ఆనందము కలుగుట; గద్గదమగుట.

आँखों से ओझल होना - ఎదుటనుంచి అదృశ్యమగుట.

आँखों से न देखना - ఎంతమాత్రము

పసందు చేయకుండుట.

आँखों से लहू टपकना - ఎక్కువగా దుఃఖము కలుగుట.

आँच का खेल - భయంకరమైన కార్యము.

आँचल पसारना - బిచ్చమెత్తుట; దీనముగా ప్రార్థించుట.

आँटी काटना - జేబు కత్తిరించుట.

आँटी गरम करना - లంచమిచ్చుట.

आँटी गरम होना - డబ్బు లభించుట.

आँतों का बल खुलना - తృప్తితీరా భుజించుట.

आँधी के आम - కారుచౌక వస్తువు.

आँसुओ का तार बँधना ; आँसुओ की झडी बँधना - ఎక్కువగా రోదించుట; అశ్రుధార ప్రవహించుట

आँसूका.घूँट पीकर रह जाना - లోలోన దుఃఖించుట.

आँसू पोंछना - ఓదార్చుట.

आई गई होना ; आए-गए होना - అతి పరిచయము వలన అవజ్ఞ కలుగుట; పాతకి రోత.

आकाश के तारे तोड लाना - అసంభవ కార్యము సాధించుట.

आकाश पर दिया जलाना - నిక్కుట; గర్వించుట.

आकाश पाताल एक करना - ఏ ప్రయత్నము వదలకుండుట; డాంబికములు కొట్టుట.

आखिर करना - పూర్తిచేయుట; చంపివేయుట.

आखिरी बहार - వడలుతున్న యవ్వనము; ఏదేని పని చేయుటకు చివరి అవకాశము.

आग उठाना - తగాదా కొని తెచ్చుకొనుట.

आग के मोल - అతి ప్రియమైన ధర.

आग देना - విన్నవరుచుట; వేడిచేయుట.

आगपर आग देना - కష్టము మీద కష్టము కలిగించుట.

आग पर घी डालना - క్రోధము ఇంకా ఎక్కువ చేయుట.

आग फूँकना - క్రోధమును అధికమః చేయుట.

आग बबूला बनना या होना - కోపముతో మండిపడుట.

आग बरसना - వడగాలి అపరిమితముగా వేయుట.

आग बुझाना या बुझा लेना - बदला चुकाना ; పగ సాధించుకొనుట.

आग में कूदना - కావాలని విపత్తును కొని తెచ్చుకొనుట.

आग लगाकर तमाशा देखना - పోట్లాట

పెట్టి వినోదించుట.

आग लगे पर कुँआ खोदना - విపత్తు నివారణకు సరియైన సమయమున తగిన ప్రయత్నము చేయకుండుట

आग लेने आना - వెంటనే తిరిగి వెళ్ళిపోవుట.

आग होना - వేడెక్కుట; క్రోధావేశమునకు లోనగుట

आगे-पीछे न होना - వంశములో వెనక ముందు ఎవరూ లేకపోవుట

आगे से - భవిష్యత్తులో

आजिज आना या आ जाना - విసిగెత్తి వేసారి పోవుట

आटा गीला होना - విపత్తుమీద విపత్తు కలుగుట

आटा-दाल का भाव मालूम होना - ప్రాపంచపు పోకడ తెలియుట.

आटा माटी होना - వినష్టమగుట.

आटे के साथ धुन भी पिसना - అపరాధితో పాటు నిరపరాధి కూడ దండింపబడుట.

आडे आना - ఆటంకపరుచుట; వ్యాఘాతము కలిగించుట.

आडे हाथो लेना చివాట్లు పెట్టుట; తియ్యటి మాటలతో మందలించుట.

आदमियत उठ जाना - మానవత్వము నశించుట.

आदमी बनना - సభ్యత నేర్చుకొనుట.

आ धमकना - అకస్మాత్తుగా వచ్చుట.

आधा तीतर आधा बटेर होना - ఇదీకాదు అదీ కాదు; మోసకారి యగుట.

आधी कौडी का - తుచ్ఛమైన; నికృష్టమైన.

आन की आन में - అతి త్వరగా; ప్రతిష్ఠని దృష్టిలో ఉంచుకొని.

आनन-फानन - వెంటనే; తక్షణమే.

आनाकानी करना-दे०टालमटोल करना.

आब आना - శోభిల్లుట; సందడికలుగుట; ఉల్లాసము కలుగుట.

आम और मछली की भेंट होना - అసంభవము సంభవించుట.

आम के आम गुठली या गुठलियों के दाम मिलना - రెట్టింపు లాభము కలుగుట.

आल्हा गाना - తన కష్టసుఖములు చెప్పుకొనుట.

आवाज उठाना - తిరుగుబాటు చేయుట.

आवाज कसना - వ్యంగ్యముగా మాట్లాడుట.

आवाज भारी होना - గొంతుక బొంగురు పోవుట.

आस टूटना - నిరాశపడుట.

आस्तीन का साँप - పైకి మిత్రునివలె కని పిస్తూ లోపల శత్రుత్వము వహించుట.

इ

इज्जत के पीछे पडना - అప్రతిష్ఠపాలు చేయుటకు సిద్ధపడుట.

इज्जतपर पानी फेरना - పరువు నాశనము చేయుట.

इज्जत बेचना - ప్రతిష్ఠ నాశనము చేయుట.

इत्तफाक बढना - స్నేహము పెరుగుట.

इधर उधर की बात - పుకారు.

इलाइची बाँटना - दावत देना - విందు చేయుట.

इल्लत कटना - తగాదా పరిష్కారమగుట; పోట్లాట అంతమగుట.

इशारों का गुलाम - ఇంకొకరి ఇష్టాను సారము నడుచువాడు.

इस्तिंजा लडना - గాఢమైన స్నేహము కలుగుట

ई

ईंटका जवाब पत्थर से देना - కఠోరమైన ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట; సమాధానమిచ్చుట.

ईंट चुनना - గోడ కట్టుట.

ईंट से ईंट बजना - కలహము పెట్టి పోట్లా డించుట; వినష్టపరచుట.

ईदका चाँद - బహుదుర్లభ వస్తువు.

ईमान काँपना - జంకుట; భయపడుట.

ईमान ठिकाने न होना - ధర్మభావము దృఢముగా లేకపోవుట.

ईमान डिगना - నిజాయితీలేకపోవుట; ద్రోహ బుద్ధి జనించుట.

ईमान हवा होना - మనస్సులో నమ్మక ద్రోహభావము కలుగుట.

उ

उँगली उठना - సంకేతించుట.

उँगली उठाना - తప్పు అని చెప్పుట; సాంకేతికముగా కొంచెము చెప్పుట.

उँगली दिखाना - నిందించుట.

उँगली पकडकर पहुँचा या कलाई पकडना या पकड लेना - కొంచము పొంది సొంతము పొందాలని కోరుట.

उखडी पुखडी सुनाना - అక్కరకు రాని మాటలు చెప్పుట.

उचक ले जाना - లేవతీసుకుపోవుట.

उछल कूद करना - మితిమీరిన మాటలు మాట్లాడుట.

उजड जाना - నాశమగుట; ధ్వంసమగుట.

उजडा घर बसना - భార్యపోయిన తరువాత ద్వితీయ వివాహము చేసుకొనుట

उजली समझ - సూక్ష్మబుద్ధి.

आँखें जमीन से लग जाना - సిగ్గుపడుట.

आँखे जलना - కళ్ళుమండుట; ఈర్ష్య పడుట.

आँखें टँगी रहना - వేచియుండుట; నిరీక్షించుట.

आँखें पसारना - గౌరవభావముతో చూచుట.

आँखें रोशन करना - ఆనందించుట.

आँखें लाल पीली करना - కోపగించుట.

आँखें सफेद होना - గుడ్డి అగుట; కళ్ళు కనిపించకపోవుట.

आँखों का तारा ; आँखों का नूर - అత్యంత ప్రేమాస్పదమగుట.

आँखों का पानी ढलना या ढल जाना - సిగ్గువదలుట; నిర్లజ్జమగుట.

आँखों के आगे आना - చేసిన కర్మఫలిత మనుభవించుట; ప్రత్యక్షమగుట.

आँखों के नाखून लेना - శిష్టాచారము నేర్చుకొనుట.

आँखों देखकर ; आँखों देख के - కావాలని.

आँखों देखी कहना - ప్రత్యక్షముగా చూచినది చెప్పుట.

आँखों पर परदा डालना - కావాలని గుడ్డివానిగా నటించుట.

आँखों में खटकना - చూచుటకు చెడుగా అనిపించుట; చూచుటకు కంటకమగుట.

आँखों में खून उतरना - కోపముతో కళ్ళు ఎఱ్ఱబారుట.

आँखों में घर करना - హృదయములో స్థానము ఏర్పడుట.

आँखों में चरबी छाना - గర్వించుట; కొవ్వెక్కుట.

आँखों में तितलियाँ उडना - బలహీనత వలన అలసిపోవుట.

आँखों में धूल झोंकना - కళ్ళల్లో దుమ్ము కొట్టుట; మోసగించి హాని కలుగ జేయుట.

आँखों में नमक देना या नोन झोंकना - दे॰ आँखों में धूल झोंकना

आँखों में फिरना - ఎప్పుడూ జ్ఞాపకముండుట.

आँखों में मछली तैरना - ఏడ్పుట; విలపించుట.

आँखों मे सरसों फूलना - ఆనందము కలుగుట; గద్గదమగుట.

आँखों से ओझल होना - ఎదుటనుంచి అదృశ్యమగుట.

आँखों से न देखना - ఎంతమాత్రము

उल्लू बोलना - ధ్వంసమగుట.

उस्ताद होना - गुरु घंटाल होना - దగా కోరు అగుట

ऊ

ऊँचा सुनना - తక్కువగా వినుట; చెవిటి యగుట.

ऊँचा होना - ఎక్కువ అగుట; మెరుగు అగుట.

ऊँची नाक होना - తన ప్రతిష్ఠమీద ఎక్కువ ధ్యాస ఉండుట.

ऊँचे खाले पैर पडना - తప్పుచేయుట; భ్రష్టమగుట.

ऊँचे बोल का मुँह नीचा होना - గర్విష్ఠి వాని గర్వము భంగమగుట.

ऊँट का सुई की नाक में जाना - అసంభవ మైన కార్యము.

ऊँट के मुँह में जीरा देना - అవసరము తీర్చలేని కొద్ది పాటి వస్తువు ఇచ్చుట.

ऊधो की लेना न माधो की देना - ఎవరి తోనూ సంబంధము పెట్టుకొన కుండుట.

ऊपर ऊपर जाना - ఆగకుండుట; వెంటనే వెళ్ళిపోవుట; అక్కరకు రాని ఖర్చు చేయుట; క్రింద వస్తువులను వదిలి వేయుట లేక చూడకుండుట.

ऊपर की आमदनी - పై రాబడి.

ऊपर छार पडना - చనిపోవుట.

ऊल-जलूल - పనికిమాలిన విషయము.

ऋ

ऋण उतरना - ఋణము తీరుట

ऋण काढना ; ऋण खाना - అప్పు చేయుట; అప్పు తీసుకొనుట.

ऋण पटना - అప్పు వసూలగుట.

ऋद्धि-सिद्धि पाना - సఫలత; సమృద్ధి పొందుట.

ए

एँच करना - ఆలస్యము చేయుట.

एँच पेंच डालना - చిక్కుపడవేయుట; చిక్కువేయుట.

एक आँक - ఒకేమాట.

एक आँख देखना - పోడచూచుట.

एक आँख न भाना - ఎంతమాత్రము నచ్చకపోవుట.

एक-एक कोना छान मारना - అంతటా గాలించుట.

एक और एक ग्यारह होना - కలిసి ఉంటే అభివృద్ధి జెందును.

एक कहना न दस सुनना - ఒకటి అని పదిపడుట.

एक कान से सुनना दूसरे से निकाल देना - ఏ మాటమీద ధ్యాసలేక పోవుట.

एक की दो कह लेना - రెట్టింపు బదులు తీర్చుకొనుట.

एक जबान ; एक जबान होना - दे० एक बात होना.

एक टाँग खडा रहना - పనిచేయుటకు ఎప్పుడూ సిద్ధముగా నుండుట.

एक डाल पर रहना - ఒకే మాటమీద నిలబడుట, ఒకే పక్షమున ఉండుట.

एक ढेले से दो चिडियाँ मारना - ఒకదెబ్బకు రెండు పిట్టలు; ఒకే పనికి రెట్టింపు లాభము.

एक तार - సమానముగా.

एक थैली के चट्टे बट्टे होना - ఒకే మాదిరిగా నుండుట; స్వభావము సరిగా ఒకే మాదిరిగా నుండుట.

एक दो तीन बोलना - వేలము వేయుట.

एक न चलना - ఏ ఉపాయము పనిచేయక పోవుట.

एक पंथ दो काज करना - ఒక పంథాలో రెండు పనులు సాధించుట.

एक पर एक होना - ఒకరినుంచి మరియొకరు ఉండుట.

एक बाजार बन्द होना - ఒంటికంటి వాడగుట.

एक बात - నిశ్చితమైన వాగ్దానము; సరియైన మాట; నిశ్చితమైన మాట.

एक मुश्त - एक साथ - ఒకే పర్యాయము; కలిపి.

एक म्यान में दो तलवार होना - ఒకేచోట అసంభవమైనప్పటికి అవసరమైన రెండు వస్తువులు ఉండుట.

एक लाठी से हाँकना - అందరియెడల ఒకే విధముగా ప్రవర్తించుట.

एक लेना न दो देना - ఏ విధమైన సంబంధము ఉంచుకొనకపోవుట.

एक साँचे के ढले - ఒకే రూపురేఖలు కలిగియున్న; ఒకే మూసలోనుంచి బహిర్గతమైన.

एक से एक - ఒకరికంటె ఒకరు మించిన.

एक हाथ से ताली - ఒకే మనిషి వల్ల తూగా రాదు; ఒకే పక్షము దోషికాదు.

एक ही टाट के - एक ही थैली के चट्टे बट्टे, ఒకే జాతికి సంబంధించిన; ఒకే అభిప్రాయము గల.

एकही होना - అద్వితీయమగుట.

एडियाँ घिसना ; रगडना - అమితముగా శ్రమించుట; దుఃఖము సహించుట.

एडी चोटी का जोर लगाना या पसीना

एक करना - అమితముగా కష్టించుట.

एड़ी चोटी पर से वारना - తుచ్ఛమని తలచుట.

एतबार उठना - నమ్మకము తొలిగి పోవుట.

एहसान टोकरा लादना - కృతజ్ఞత కలిగి యుండుట (వ్యంగ్యముగా).

एहसान जताना - తను చేసిన మేలును జ్ఞాపకము చేయుట.

एहसान फरामोश होना - కృతజ్ఞతాభావము మరచుట.

एहसान रखना - కృతజ్ఞునిగానుంచుట.

ऐ

ऐंचातानी - तनाव ; తమ తమవైపునకు లాగుకొనుట.

ऐंठ ऐंठ कर रह जाना - దుఃఖమువలన మనస్సులో కుమిలిపోయి ఉండుట.

ऐंठकर चलना - గీరగా నడచుట.

ऐंठ लेना - మెదలకుండా సంగ్రహించుట; దొంగిలించుట.

ऐंडा-ऐंडा फिरना - గర్వముతో మరచి ఉండుట.

ऐन मैन - సరిగా అదే మాదిరగా.

ऐरा गैरा नत्थू खैरा - टुट पुँजिया ; పూర్తిగా అపరచితుడు; దారే పోవువాడు; వీధి మనిషి.

ऐरे गैरे पँचकल्यानी - ఎవరూ ఎరగని మనిషి; ఎంత మాత్రము జవాబుదారి లేనివాడు.

ऐसा-तैसा - తుచ్ఛమైన; నికృష్టమైన.

ऐसी की तैसी करना - నిర్లక్ష్యము చేయుట.

ऐसी तैसी करना - పరువు మంటపాలు చేయుట.

ऐसा-वैसा न होना - అసాధారణమగుట.

ऐसी-वैसी बात करना - అశ్లీలముగా మాట్లాడుట.

ओ

ओखली में सिर देकर मूसलों को क्या गिनना या डरना - పని ప్రారంభించి కష్టములకు భయపడడమేమిటి?

ओछा होना - తక్కువ అగుట; నీచుడగుట.

ओझाई करना - అలిగిన వానిని బ్రతిమాలుట; దయ్యము వదిలించుట.

ओंठ उखाडना - బంజరు భూమిని మొట్టమొదటిసారి దున్నుట.

ओंठ काटना ; ओंठ चबाना - ఎక్కువగా కోపించుట.

ओंठ पपडाना - చలివలన పెదవులు పగులుట.

ओढना उतारना - గుట్టును రట్టుచేయుట; ప్రతిష్ఠను మంటకలుపుట.

ओढना-बिछौना बनाना - ఎల్లప్పుడూ వాడుకొనుట; సాధారణ వస్తువుగా భావించుట.

ओढनी डालना - విధవరాలుకి మరల పెళ్ళి జరుగుట.

ओढनी बदलना - సఖిలేక సహచరి అగుట.

ओढ लेना - బాధ్యత స్వీకరించుట.

ओर आना - వినాశకాలమొచ్చుట.

ओर निबाहना ; ओर निभारना - చివరి వరకు కర్తవ్యమును పాటించుట; వాగ్దానము పాటించుట.

ओर लेना - పక్షము వహించుట

ओस का मोती - మంచు ముత్యము - క్షణభంగురము.

ओस चाटना - మనస్సును మరిపించుట.

ओस पडना या पड जाना - సిగ్గుజెందుట; ఉత్సాహము దెబ్బతినుట.

ओसाना - తూర్పారపట్టుట; ఎక్కువగా మాట్లాడుట; చివాట్లు పెట్టుట.

औ

औंट डालना - వ్యాకుల పరచుట.

औंदी खोपडी का होना - మూర్ఖుడగుట.

औंधे मुँह गिरना - పూర్తిగా మోసపోవుట.

औघट घाट उतारना - విపత్తులో ఇరికించుట.

औतारी - విచిత్రమైన; విలక్షణమైన; అద్భుత శక్తిగల భూతము.

औने-पौने करना - అయినకాడికి అమ్మివేయుట.

और का और हो जाना या होना - మారిపోవుట.

औसान उडना ; औसान खता होना ; औसान जाता रहना - ధైర్యములేకపోవుట; గాబరాపడుట; మూర్ఛపోవుట.

क

कंघी चोटी करना - సింగారించుట; అలంకరించుట.

कंचन बरसना - అమితముగా ధనము ప్రాప్తించుట; శోభను కలిగించుట.

कंटक होना - కంటకమగుట; అడ్డుఅగుట.

कंठ करना - కంఠస్థము చేయుట; బట్టీపట్టుట.

कंठ का हार बनना ; कंठ का हार होना - అతిగా నచ్చుట; వెంటవెంటయుండుట.

कंठ फूटना - సరియైన శబ్దములు - మాటలు వ్యక్తమగుట.

कंठी उठाना ; कंठी छूना - ఒట్టుపెట్టుట; శపథము చేయుట.

कंठी बाँधना - శిష్యునిగా చేయుట

कंधा डाल देना - సహాయము చేయు

నిరాకరించుట.

कंधा डालना - ధైర్యము వీడుట; ఎద్దుమెడమీది కాడిని వదిలించుకొనుట.

कंधे उचकाना - భుజములు ఎగరవేయుట; తెలియనట్లుగా నుండుట.

कंधे से कंधा छिलना - పెద్దగుంపు అగుట.

कंधे से कंधा मिलाकर करना - కలిసి మెలిసి చేయుట - ఒకే అభిప్రాయముతో పనిచేయుట.

कँपकँपी चढना - చలితో అంగ ప్రత్యంగములు కొంకర్లు పోవుట; అతిగా భీతి నొంది వణకిపోవుట.

कंपा लगाना - ఎవరినైనా కుట్రలో ఇరికించుటకు పన్నాగము వేయుట; పక్షులకు పట్టుటకు వెదురు బద్దలమీద జిగురు పూయుట.

कंबल ओढाकर लूटना - మూర్ఖునిగా చేసి దగ్గర డబ్బు దోచుకొనుట.

ककडी-खीरा करना - ఏమాత్రము గౌరవించకపోవుట; తుచ్ఛమని తలచుట.

ककडी-खीरा समझना - दे० ककडी खीरा करना.

कचर-कचर करखाना ; कचर कूट खाना - కడుపునిండా భుజించుట.

कचूमर करना ; कचूमर निकालना - చితకబాదుట; పాడుచేయుట; విసుగుగా దంచుట.

कच्चा खा जाना - అతిగా కోపమొచ్చి చంపుతానని బెదిరించుట.

कच्चा खाना-నెయ్యి; నూనెతో సంబంధము లేని వంటకములు తినుట.

कच्चा चिट्ठा खोलना - గుట్టును రట్టు చేయుట.

कच्चा थागा - నమ్మరాని; క్షణభంగురము.

कच्चा मकान - మట్టి ఇల్లు.

कच्ची कली - చిన్న వయస్సు తరుణి.

कच्ची कली टूटना - చిన్న వయస్సులోనే చనిపోవుట.

कच्ची गोटी खेलना ; कच्ची गोली खेलना - అనుభవము లేకపోవుట; చేతకానితనము వెల్లడగుట; మూర్ఖతా పూర్వముగా వ్యవహరించుట.

कच्ची बात - సిగ్గుచెందవలసిన విషయము.

कच्चे घडे की पीना - మత్తులో చేతకానితనమును బయట వేసుకొనుట.

कच्चे घडे चढना - కల్లుతాగుట.

कज निकालना - దోషము బయట పెట్టుట.

कज आना - మృత్యువు సమీపించుట; ఆపదకలుగుట.

कट कट जाना - సిగ్గునొందుట; ఈర్ష్యపడుట.

कटती नाक बच जाना - పోయే గౌరవము భద్రమగుట.

कटहल फोडना - అత్యంత అవశ్యకమైన పనిచేయుట; చాల అవసరమైన పని చేయుట.

कटी उँगली पर न मूतना - విరిగిన వేలు మీద ఉచ్చకూడా పోయకుండుట; ఏ మాత్రము మంచి చెయ్యకపోవుట.

कटे पर नमक छिडकना- ఇబ్బందిలోనున్న వానిని ఇంకా ఇబ్బంది పెట్టుట; కోపము గానున్నవానికి ఇంకా కోపము తెప్పించుట.

कडाका गुजरना ; कडाका बीतना - లేమిలో పస్తులతో కాలమువెళ్ళబుచ్చుట.

कडाफ का - చాలా తీవ్రమైన.

कडियल जवान - దృఢమైన యువకుడు

कडी आँख रखना-दे० कडी नजर रखना.

कडी उठाना - కష్టము సహించుట.

कडी नजर रखना-పూర్తిగా ధ్యాస ఉంచుట; ఈర్ష్య కలుగుట.

कडुआ करैला - చెడుమనస్సుగల.

कडुए मुख - పరుష భాషి.

कढी का सा उबाल होना - క్షణికమైన ఆవేశము.

कतख्योंत करना - మితముగా ఖర్చు చేయుట; ఒకపద్ధతి ప్రకారము చేయుట; ఆలోచనలో పడి ఉండుట.

कतराकर निकलना - తప్పించుకు బయట పడుట.

कथा चुकाना - తగాదా తీర్చుట; చంపి వేయుట.

कदम-कदम पर - అడుగు అడుగున.

कदम चूमना - ముఖస్తుతి చేయుట; ఎక్కువగా ఆదరించుట.

कदम भरना - ముందుకు సాగుట.

कदमों से लगे रहना - ఎల్లప్పుడు వెంట నుండుట.

कन करना - అంచనా వేయుట.

कनकौआ कटना - గాలిపటపు దారము కోయుట; సంబంధవిచ్ఛేదము చేయుట.

कनखियाँ लगना- ఓరచూపులు చూచుట.

कनखी मारना - కళ్ళతో సైగచేయుట; కళ్ళసైగతో నిషేధించుట.

कनाई करना - దగా చేయుట; తుంటరి పని చేయుట.

कनी खाना - दे० कनी चाटना.

कनी चाटना - వజ్రపు తునకనుతిని చనిపోవుట.

कनौडा करना - అవమానించుట.

कनौती उथना - తెలివిమీరుట.

कन्नी काट जाना या काटना - दे० कतराकर जाना.

कन्ने दीले होना - అలసిపోవుట; ఆవేశము; తగ్గిపోవుట.

नक्यारासी होना - ధ్వంసమగుట.

कपडे रँगना या रँग लेना - సన్యసించుట.

कपडो में न समाना - అపారముగా ఆనందించుట; ఆవేశపడుట; అతిగా లావగుట.

कपास औंटना - ప్రాపంచక పనులలో ఇమిడిపోవుట.

कफन की ओर पैर बढाना - చావు దగ్గర పడుట

कफन फाडकर उठना ; कफन फाडकर चिल्लाना - అకస్మాత్తుగా లేచుట ; చనిపోతూ చనిపోతూ బ్రతుకుట.

कफन सिरसे बाँधना - చావుకి సిద్ధపడుట.

कब का ; कब से - బహుకాలమునుంచి, చాలా సేపునుంచి.

कबाब करना - కష్టపెట్టుట.

कबाब होना - కోపించుట; మండించుట.

कबाबी-शराबी - మద్యమాంసములు భుజించువాడు.

कबाला लिखाना - అధికారముచేయుట; శాసించుట.

कब्जा उठना - అధికారము పోవుట.

कब्जा करना - బలాత్కారముగా భుక్తపరచుకొనుట.

कब्र का मुँह झाँक आना ; कब्रका मुँह झाँकना - మృత్యువునుండి రక్షింపబడిన.

कब्र में पाँव होना या लटकाए बैठना - మరణాసన్నమగుట; చావుకి సిద్ధముగానుండుట.

कभी का - చాలా సేపు నుంచి.

कभी कुछ कभी कुछ - మారుతూ ఉండుట.

कभी न कभी - ఎప్పుడో అప్పుడు ; ఏదో సమయమున.

कमर कसना - సన్నద్ధమగుట; దృఢమైన నిశ్చయము చేయుట; నడుము కట్టుట.

कमर का ढीला - పనిదొంగ; సోమరి.

कमर खोलना - తన దృఢమైన నిశ్చయమును మార్చుకొనుట; ధైర్యము వీడుట; విశ్రాంతి తీసుకొననారంభించుట.

कमर तोडना या तोड देना - ఆధారమును లాక్కొనుట; గొప్ప విపత్తు సంభవింపజేయుట.

कमर पकडना - సాయము చేయుట.

कमर बाँधना - दे० कमर फसना.

कमर सीधी करना - విశ్రమించుట.

कमान चढना - కోపగించుట.

कमाल करना - విలక్షణమైన పనిచేయుట; విచిత్రమైన పనిచేయుట; చెడు చేయుట (వ్యంగ్యము)

कमाल करना - दे० कयामत का.

कमाल हासिल करना -మంచి ప్రావీణ్యము సంపాదించుట.

कमी न करना - పూర్తిగా ప్రయత్నించుట; పూర్తిగా ఇచ్చుట.

कयामत का - అలౌకికమైన; ఆశ్చర్యజనకమైన.

कयामत करना - విచిత్రమైనపని చేయుట.

कर-कर करना - పోట్లాడుట; తగాదా పడుట.

कर पर कर धरना - దానముచేయుట.

करम पकड कर रोना - అదృష్టమును దూషించుట

करबट बदलते रात बीतना - వ్యాకుల పడుతూ రాత్రంతా గడుపుట.

करबटों में काटना ; करवटों में बिताना - రాత్రంతా హైరాను పడుతూ గడుపుట.

कर्ज उठाना - అప్పు పుచ్చుకొనుట.

कर्ज उतारना - అప్పుతీర్చుట.

कर्रा करना - గందరగోళము చేయుట.

कलई खुलना- రహస్యము బయటపడుట.

कल-कल लगाना - రేపు, రేపు అంటూ వాయిదా మీద వాయిదా వేయుట.

कलका पुतला - ఇతరుల ఇష్టానుసారము వ్యవహరించువాడు.

कलकी बात होना - గడచిన విషయమగుట; జరిగిపోయిన విషయమగుట.

कल पकडना - భవిష్యత్తులో ఉండుట.

कल पाना - పద్ధతి తెలియుట; మాదిరి తెలియుట.

कलम कसाई - घूसखोर ; లంచగొండి.

कलम चूमना - వ్రాతని పొగడుట; ప్రశంసించుట.

कलम तोडना - విలక్షణమైన విషయము వ్రాయుట; ఎక్కువగా వ్రాయుట.

कलम में जादू होना - ప్రభావోత్పాదకమైన రచయిత లేక కవి అగుట.

कलाम होना - అనుమానము కలుగుట; శంకించుట.

कली खिलना - సంతోషించుట.

कलेजा उछलना - గాబరా చెందుట; ముగ్ధమగుట.

कलेजा काँपना - గుండె దడదడలాడుట; భయపడుట.

कलेजा खिलना - హర్షించుట; ఆనందించుట.

कलेजा ठंडा करना - గుండె చల్లార్చుట; సంతోషము కలుగజేయుట.

कलेजा डोलना - గుండె చలించుట.

कलेजा थाम कर बैठे जाना ; कलेजा थाम कर रह जाना - గుండె కలత జెందుట; ఓర్చుకొనుట.

कलेजा दहलना - గుండె దడపుట్టుట, అతిగా భయపడుట.

कलेजा धडकना - భయముతో గుండె కంపించిపోవుట.

कलेजा निकालकर रख देना - మనస్సులోని మాటచెప్పుట; యావత్తుసమర్పించుట; అసలు వస్తువు బయటపడుట.

कलेजा धक जाना - దుఃఖముతో విసుగునొందుట.

कलेजा पकडना - కష్టములు సహించుటకు గుండెను నిబ్బరపరచుకొనుట.

कलेजा पकड लेना - కష్టములు సహించుటకు గుండెను రాయి చేసుకొనుట.

कलेजा पसीजना ; कलेजा पानी होना - గుండె కరుగుట; జాలి కలుగుట.

कलेजा फटना - ఈర్ష్య కలుగుట.

कलेजा मसोस कर रह जाना-సహించుట; ఓర్మి పట్టుట; గుండె కుమిలిపోవుట.

कलेजा मुँह को आना - కష్టాలతో పీడించబడుట.

कलेजा सन्न होना-గుండెస్తంభించి పోవుట.

कलेजा हाथ भर का होना - ఉత్సాహము కలుగుట; సహనశక్తి కలుగుట.

कलेजे पर छुरी चलाना - కష్టము కలిగించుట; పీడించుట.

कलेजे पर मक्खन मला जाना - శత్రువు కష్టము చూచి సంతోషించుట.

कलेजे पर साँप लोटना - దుఃఖముతో గుండె మండిపోవుట; ఎదుటివాని సుఖము చూచి ఈర్ష్యపడుట.

कलेजे पर हाथ रख कर देखना - శాంత చిత్తముతో ఆలోచించుట.

कलेजे से धुआँ उठना - నిట్టూర్పు విడుచుట.

कलेवर बदलना - చనిపోవుట.

कल्ला दबाना - తన ఎదుట, ఇతరులను మాట్లాడనీయకుండ చేయుట.

कल्ला मारना - బడాయి కొట్టుట.

कसक मिटाना - పగసాధించుట; మనస్సులోని చింతను వదిలించుకొనుట.

कस कर - తీవ్రముగా; లాగి.

कसब करना - వేశ్యావృత్తిని స్వీకరించుట.

कसर करना - తక్కువ చేయుట.

कसर निकालना - పగతీర్చుకొనుట;

లోటు భర్తీచేయుట.

कसर रखना - వైరము వహించుట; ఈర్ష్య పడుట; లోటు ఉంచుట.

कसर रहना - అసంపూర్తిగా ఉండిపోవుట.

कसाला पडना - కష్టము కలుగుట.

कसौटी पर कसना - బాగుగపరిక్షించుట.

कहकहा उडाना - పరిహాసము చేయుట.

कहकहा मारना ; कहकहा लगाना - అట్టహాసముచేయుట; పకపకానవ్వుట.

कहना-सुनना - తిట్టుట; చివాట్లుపెట్టుట; చీదరించుట.

कहर करना - అత్యాచారము చేయుట.

कहर गिरना या टूटना या पडना या बरसना - గొప్ప విపత్తు కలుగుట.

कह बैठना - నోరు మూసేటట్లు సమాధానము చెప్పుట, రహస్యము బైట పెట్టుట.

कहाँ का - ఏవైపుకాని.

कहाँ की बात - అశుద్ధమైనమాట; అబద్ధపుమాట; అశ్లీష్టమైనమాట.

कहाँ से टपक पडना - అకస్మాత్తుగా వచ్చి పడుట.

कहीं का न रहना-ఎక్కడా అడుగడము కాని, మర్యాదగాని లేకుండుట.

कहीं तो नहीं - ఇలాకాదుగదా.

काँकरी चुनना - ఎడబాటు లేక చింతవలన తోచకపోవుట.

काँच निकालना - ఎక్కువ శ్రమింప జేయుట; ఊపిరి ఆడకుండా శ్రమకలిగించుట.

काँटा निकल जाना - మనస్సులోని ద్వేషము; బాధ లేక వేదన; నశించుట.

काँटा निकालना - సందేహ నివృత్తి చేయుట; శంకను సమాధాన పరచుట.

काँटा बोना - అనిష్టము చేయుట.

काँटा सा करना - బక్క చిక్కించుట.

काँटा सा करना - బక్కచిక్కి పూచికపుల్లగుట; దుఃఖప్రదమగుట; ఆటంకముగా తయారగుట.

काँटे की - సరిసమానముగా.

काँटो पर लोटना - కష్టాలలో కాలము వెళ్ళబుచ్చుట; ద్వేషము కలుగుట.

काँटों में खींचना ; काँटों में घसीटना - అవసరానికి మించి పొగడుట; అతిగా కష్టపెట్టుట.

काँध मारना - చంకలు ఎగరవేయుట; అవసరానికి ఉపయోగ పడకపోవుట.

काई छुडाना - దుఃఖ దారిద్ర్యము నశింప జేయుట; శుభ్రపరచుట.

कागज का घर होना - క్షణభంగురమైన.

कागज काला करना - అక్కరకురాని వ్రాత వ్రాయుట.

कागज की नाव - కాగితపు పడవ; క్షణిక మైన వస్తువు.

कागजी घोडे दौडाना - ఊరికే వ్రాస్తూ ఉండుట.

काजल की कोठरी - కళంక ప్రదేశము; కళంకము కలుగజేయు ప్రదేశము.

काजल लगना - కళంకము కలుగుట; అప్రతిష్టకలుగుట.

काट खाना - నష్టపోవుట; నచ్చకపోవుట.

काट छाँट करना - ఏరి ఏరి సంగ్రహించుట; తక్కువచేయుట.

काटी उगली पर न मूतना - విరిగిన వేలు మీద ఉచ్చకూడ పోయకుండుట ; ఏమాత్రము సహాయము చేయకుండు ట; క్రూరముగా వ్యవహరించుట.

काटो तो खून न होना - భయము; అవమాన కరమైనమాట విని నివ్వెర పోవుట.

काठ-कबाड - చెత్త - చెదారము.

काठ का उल्लू - మహా మూర్ఖుడు.

काठ की हाँडी - క్షణభంగురమైన వస్తువు ; మోసము.

काठ मारना या भार जाना - స్తంభించి పోవుట.

काठ होना - స్తంభించిపోవుట; బక్క చిక్కుడు; ఎండిగట్టిపడుట.

कान आ लगना - గుప్తసంవాదము విని పించుట.

कान उठाना - వినుటకు తయారగుట.

कान उमेठना - చెవులు మెలవేయుట; జాగ్రత్తగా నుండునట్లు చేయుట; అలా చెయ్యనని ప్రతిజ్ఞ చేయుట; తప్పు ఒప్పు కొనుట; సాధారణమైన దండన ఇచ్చుట.

कान कतरना - అందరికంటె ఒక అడుగు ముందుండుట; భ్రమలోనుంచుట.

कान करना - సావధానముగా వినుట.

कान का कच्चा होना - చెప్పుడు మాటలు నమ్ముట.

कान काटना - दे० कान कतरना.

कान खडे करना - జాగ్రత్తపడుట.

कान गरम करना - వత్తిడి కలిగించుట; చెవులు మెలివేయుటు; దండించుట.

कान दबाना - జంకుట; సంకోచించుట.

कान देना - दे० कान करना.

कान पकड कर निकाल देना - చెవులు పట్టుకొని బైటకు గెంతుట; అవమా నించి వెళ్ళగొట్టుట.

कान पकडना - ఒకేమాటని మాటిమాటికి విని విసుగుచెందుట; తన తప్పును

అంగీకరించుట.

कान पर जूँ तक न रेंगना ; कान पर जूँ न रेंगना - బొత్తిగా ధ్యాస లేకపోవుట; వినకుండుట.

कान बहरा करना - వినివినట్లుండుట.

कान भरना या भर देना - కొండిగములు చెప్పుట.

कान में डाल देना - నిర్లక్ష్యముగా చెప్పుట.

कान में तेल डाल कर बैठना - వినీవిన నట్లుండుట; నిర్లక్ష్యము కలుగుట.

कान में पडना - వినిపించుట.

कान में फूँकना - दे० कान भरना.

कान में भनक पडना - ఎవరిని గురించి అయినా పుకారు వినుట.

कान में रूई डाल कर बैठना - వినీ విన నట్లు ఉండుట.

कान लंबे होना - ప్రతిమాట వినుటకు తయారగుట.

कान लगाना - ధ్యాస ఉంచుట.

काना बाती करना - గుసగుసలాడుట.

कानी कौडी का नहोना - నిరర్థకమైన; తుచ్ఛమైన.

कानी कौडी का न होना - బహుపేద యగుట.

कानों- कान फैलना - ఒకరి నోట్లోనుంచి మరియొక నోటినుంచి అంతటా వార్త వ్యాపించుట.

काफिया तंग होना या हो जाना - వ్యాకుల పడుట; కలతజెందుట.

काफूर हो जाना ; काफूर होना - అదృశ్య మగుట.

काम आखिर होना -दे० काम तमाम होना.

काम आना - చనిపోవుట; యుద్ధములో చనిపోవుట; ఉపయోగించుట.

काम करना - పనిచేయుట; నయము చేయుట; కర్తవ్యమును పాటించుట; స్వార్థము సిద్ధించుట.

काम के सिर होना - పనిలో లీనమగుట.

काम चलना- జరుగుబాటు అగుట; నిర్వాక మగుట; పని అగుట.

काम तमाम होना - పనిపూర్తియగుట; చనిపోవుట.

काम निकालना या निकल जाना - పనికి ఉపకరించుట; అవసరమునకు ఉపయోగ పడుట; పనిజరుగుట.

काम निकालना - తనస్వార్థమును సిద్ధించు కొనుట.

काम पडना - అవసరము కలుగుట.

काम बनना - తన స్వార్థము సిద్ధించుట.

काम बनाना - సహకరించుట.

काम में आना - ఉపకరించుట; వినియోగ పడుట.

काम में काम निकालना - ఒకదెబ్బకిరెండు పిట్టలు లభించుట.

काम में लाना - వినియోగించుట; ఉపయోగించుట.

काम लगना - పని ప్రారంభమగుట; ఉద్యోగము లభించుట.

काम समेटना - పని లేక వ్యాపారమును ముగించుట.

काम से जाता रहना - ఉద్యోగమునుండి తొలగింపబడుట.

कायथ की खोपडी - దూకోరు; మోసకారి.

कायल करना या कर देना - వేధించుట; ఏదో విధముగా మాట ఒప్పించుట.

कायल होना - విసొగెత్తిపోవుట; సిగ్గుజెందుట; అంగీకరించుట.

कारगर होना - ప్రభావశాలియగుట; ఫలించుట.

कारबंद होना - పనిలో ఇమిడియుండుట; కర్తవ్యమును పాటించుట.

कारस्तानी करना - కొంటెతనము చేయుట; దూచేయుట.

कारूँ का खजाना - కుబేరుని నిధి; చాలా ఎక్కువ ధనము.

कालकर जाना - చనిపోవుట.

कालके गालमें जाना - యమలోకమునకు వెళ్ళుట; మరణించుట.

काल सामने नाचना - యముడు ఎదుట నిలబడుట; మృత్యువు సమీపించుట.

काला करना - కళంకము ఆపాదించుట.

काला चोर - దొంగల నాయకుడు; సక్కా దొంగ.

काला बाजार- దొంగబజారు; మార్కెట్టు.

कालिख का टीका लगाना - दे० कालिस लगाना.

कालिख के हाथ लगाना - పరాయివాని అప్రతిష్టపాలు చేయుట

कालिख लगना - అపకీర్తి కలుగుట.

कालिख लगाना - కళంకితము చేయుట; అగౌరవమునకు కారణ భూతమగుట.

काली पीली आँखे करना - కోపించుట

काले कोसों - ఎంతో దూరము; చాలా దూరము.

काले पानी भेजना - జీవన పర్యంత కారాగార శిక్ష విధించి అండమానుదీవులు పంపుట.

काशी करवट लेना - కాశీలో గొంతు

కోయించుకొని చనిపోవుట.

किताब का पीडा ; किताबी कीडा - ఎల్లప్పుడు పుస్తకాలు చదువుచూ ఉండువాడు.

किनारा करना या किनारा कसना - త్యజించుట; విడిచిపెట్టుట; వేరు పడుట.

किनारा काटना - మోసగించుట.

किनारे करना - దూరము చేయుట.

किनारे लगना या लग जाना - ముగియుట; మరణించుట

किनारे लगाना - ముగించుట; పూర్తి చేయుట.

किरकिरा हो जाना - పనిపాడగుట; ఆనందము భంగమగుట.

किराया उतारना - బాడుగ ఇచ్చివేయుట.

किलकारी मारना - అతిగా ఆనందించుట.

किवाड देना ; किवाड लगाना - తలుపు వేయుట; దర్వాజా మూయుట.

किस खेत का बथुआ ; किस खेत की मूली - పరిగణలోనికిరాని; తుచ్ఛమైన.

किस गली के ; किस गली के भडुवे-दे० किस खेतक की मूली.

किसी के हक में काँटे बोना - ఇంకొకరిని దూషించుట; ఎదిరించుట.

किसी पर धब्बा रखना - ఇంకొకరి మీద దోషము ఆరోపించుట; వేలెత్తిచూపుట.

किस्मत खुलना या चमकना - ఖ్యాతి నొందుట.

किस्मत पलटना ; किस्मत फिरना - అదృష్టము మారుట.

किस्सा उठाना - తగాదా లేకెత్తించుట; పోట్లాట ప్రారంభించుట.

किस्सा कोताह करना - క్లుప్తముగా చెప్పుట.

किस्सा खतम करना-పోట్లాటను అంతము చేయుట; చంపివేయుట; ఏదేని పని పూర్తియగుట.

कीचड उछालना - కళంకితము చేయుట.

कीडे पडना - చెడు ఫలితములభించుట; కుళ్ళుట.

कीमत ठहराना - వెల నిర్ధారించుట.

कुंजी हाथ में होना - వశమగుట; అధీనములోనుండుట.

कुंडा ले आना - కానుక తెచ్చుట; డబ్బు తెచ్చుట.

कुंडे जैसा मुँह फुलाना - మూతి ముడుచుకొనియుండుట; కోపముతో నిండియుండుట.

कुंदन-सा चमकना - మేలిమి బంగారము వలె మెరయుట.

कुआँ खोदना - ఎంతో శ్రమించి జీవనము

చేయుట; ఇతరునికి ద్రోహము చేయ తలపెట్టుట.

कुआँ झाँकना - ఏదో పని కొరకు ఇటూ-అటూ పరుగులు ఉరకలు పెట్టుట.

कुआँ-पोखट दूँढना - గాలించుట.

कुएँ का भेंढक या बैंग होना - అనుభవ రహితముగానుండుట.

कुएँ की मिट्टी कुएँ में डालना - సంపాదించినదోటనేసంపాదనంతా ఖర్చు చేయుట.

कुएँ मे गिरना - కష్టాలలో చిక్కుకొనుట.

कुएँ में माँग पडना - అందరూ మత్తులో ఇమిడియుండుట; అందరూ వెర్రివాళ్ళ గానూ, మూర్ఖులుగాను తయారగుట.

कुछ का कुछ - వ్యతిరేకముగా; విరుద్ధముగా.

कुछ न चलना - శక్యముకాకపోవుట; ఏ ఉపాయము పనిచెయ్యక పోవుట.

कुछ लगाना - తనని తను గొప్పవానిగా భావించుట.

कुछ से कुछ हो जाना - ఎక్కువగా మార్పు జెందుట.

कुट्टी करना - స్నేహము తెగతెంపులు చేసుకొనుట.

कुठाराघात करना - గొడ్డలిపెట్టువేయుట; దెబ్బకొట్టుట.

कुत्ते की दुम - తన పరుష స్వభావము వీడకుండుట.

कुत्ते या कुत्ते-बिल्ली की मौत मरना - కష్టాలు పడిపడి చచ్చుట.

कुप्पा सा मुँह करना - కోపగించుట.

कुप्पा होना या हो जाना - అమితముగా ఆనందించుట; కోపముతో మూతి ముడుచుకొనియుండుట; ఎక్కువగా లావెక్కుట.

कुम्हडबतिया होना - చిక్కి బలహీన పడుట.

कुम्हेडेकी बतिया - దుర్బలుడు.

कुर्सी तोडना - ఏ పనిలేకుండా కుర్చీలో కూర్చొని యుండుట ; సోమరిగా నుండుట.

कुल का दीपक या कुलकी नाक - వంశ పరువు ప్రతిష్ఠలు పెంపొందించువాడు.

कुल बखानना - వంశపూర్వీకులను పేరు పేరునా దూషించుట; వంశయశస్సు వర్ణించుట.

कुलाँच मारना - పెద్ద పెద్ద వాళ్ళతో కలిసి మెలగుట; గంతులు-చిందులు వేయుట.

कुल्हिया में गुड फोडना - ఎవరికి తెలియకుండా పనిచేసుకొనుట.

कुल्हिया-सा - బహు చిన్న; కొద్దిపాటి.

कुहरान मचना - శోకించుట; విలపించుట.

कूच करना या कर देना या बोलना - వెళ్ళి పోవుట.

कूँची फेरना - వెల్లవేయుట; పాడుచేయుట.

कूट कूट कर भरना - కుక్కి-కుక్కి-నిండుట లేక నింపుట.

कूडा-करकट समझना - వ్యర్థమని తలచుట; తుచ్ఛమనుకొనుట; లెక్క-చేయకుండుట.

कूला मटकाना- ఒయ్యారము ఒలికించుట.

केंचुल बदलना - వేషము మార్చుట; సిద్ధాంతము మార్చుట.

केले के लिए ठीकरे तेज होना - బలహీనునికి అందరూ బలవంతులగుట.

कैंची करना - కత్తిరించుట.

कैंची काटना - మాట ఇచ్చి తిరస్కరించుట; ఎదుట పడకుండుట.

कैंची चलाना - కుట్రపన్నుట.

कैंची लगाना - ఏరుట; ఎన్నుట.

कैद लगाना - షరతుపెట్టుట.

कैफियत तलब करना - సంజాయిషీ అడుగుట.

कोई दम का मेहमान होना - కొద్దిసేపులో చనిపోవువాడు.

कोई न कोई - ఎవరో ఒకరు, ఏదో ఒకటి.

कोख खुलना - చాలాకాలము తరువాత సంతానము కలుగుట.

कोख ठंडी होना - పుత్రునివలన సుఖము లభించుట.

कोठा बिगडना - అజీర్ణమగుట.

कोठी करना - డబ్బులావాదేవీల వ్యాపారము చేయుట; వడ్డీ వ్యాపారము చేయుట.

कोठे पर बैठना - వేశ్య అగుట.

कोढ की खाज - కష్టము మీద కష్టము - గోరుచుట్టుమీద రోకలిపోటు.

कोढी होना - సోమరియగుట.

कोदो दरना या दलना - తుచ్ఛమైన పని కొరకు ఎక్కువగా శ్రమించుట; సరియైన ప్రతిఫలము లేని పనిచేయుట.

कोदो देकर पढना - ఏమీ ఖర్చుపెట్టకుండా చదువు పొందుట.

कोयाले पर छाप और मुहरोंपर लूट होना - చిన్న చిన్న ఖర్చులలో జాగ్రత్త పడి పెద్ద ఖర్చులలో దూబరా చేయుట.

कोयले पर छाप लगना ; कोयले पर मुहर लगना - సాధారణమైన ఖర్చులో పీనాసితనము పోవుట.

कोरा जवाब - పూర్తిగా తిరస్కారము.

कोरा होना - అనుభవ రహితముగా నుండుట.

कोरे उस्तरे से मूँडना - వెర్రివానిని చేసి

తనస్వార్థము సిద్ధించుకొనుట.

कोतह्न काटकर मुँगरा बनाना - పనికివచ్చు వస్తువును నాశనము చేసి పనికిరాని వస్తువును నిర్మించుట.

कोल्हू का बैल- బహు కష్టజీవి; ఒకేహద్దులో ఎప్పుడూ వ్యవహరించువాడు.

कोल्हू में डाल कर फेरना - చాలా కష్టపెట్టి చంపుట.

कौडी का - వ్యర్థముగా; పతితమైన; మర్యాద లేని.

कौडी का बल न पडना - లెక్క పూర్తిగా సరిగా ఉండుట.

कौडी काम का नही - పూర్తిగా పనికిరాని; పనికిమాలిన.

कौडी को न पूछना - తుచ్ఛమని తలచుట; ఊరికే కూడచెలామణి కాకుండుట; దమ్మిడీ విలువ కూడ చెయ్యకుండుట.

कौडी-कौडी आदा करना ; कौडी कौडी चुकाना - అప్పు పూర్తిగా తీర్చుట.

कौडी-कौडी भरपाई कर लेना ; कौडी कौडी लेना - ఒక పైసా కూడా వదిలి పెట్టకుండా పూర్తిగా వసూలు చేయుట.

कौल का धनी ; कौल का पक्का - మాట తప్పనివాడు.

कौले लगाना - చాటున ఉండి ఇతరుల మాటలు వినుట.

कौवा-गुहार में फँसना - అనవసరమైన తగాదా పెట్టుకొనుట.

कौवा होना - దగాకోరగుట; తుంటరి యగుట

कौवे उडाना - పనికిమాలి పనులు చేయుట.

क्या क्या न करना - అంతాచేయుట; అన్నీ చేయుట.

क्या खूब - చాలా బాగు - బాగుంది.

क्या गम है - ఏమీ పర్వాలేదు.

क्या मुँह दिखाओगे - ఏం సమాధానము ఇస్తావు.

क्यो नहीं - ఎలాలేదు; తప్పకుండా.

क्रोध पी जाना - కోపము దిగమ్రింగుట.

क्यापन उतरना - వివాహమగుట; సతీత్వము వినష్టపరుచుట; చెరచుట.

ख

खंगर लगना - ఎండురోగము వచ్చుట.

खचाखच भरना - కుక్కికుక్కి నిండుట లేక నింపుట.

खटपट होना - పోట్లాటవచ్చుట.

खटपाटी लेना - స్త్రీలు అలిగి పనిపాట మాని పస్తుండుట.

खटराग करना - పోట్లాడుట.

खट से - తక్షణము.

खटाई करना - పాడుచేయుట; భంగపరచుట.

खटाई में डालना - సంద్గిగ్ధములోనుంచుట; ఆగుట; ఆటంకము వచ్చుట.

खटापटी रहना ; खटापटी होना - తక్రారు వచ్చుట; వివాదము వచ్చుట.

खटिया तोडना - నిశ్చింతగా విశ్రమించుట; సోమరిగానుండుట.

खटिया निकालना - చనిపోవుట.

खटिया सेना - మంచము పట్టుట; జబ్బు పడుట.

खट्टा जी होना - మనస్సు విరిగిపోవుట.

खट्टा-मीठा जी होना - మనస్సులో పేరాశ కలుగుట.

खट्टे-मीठे दिन - సుఖదుఃఖముల కాలము.

खडा होना - ఎన్నికకు నిలబడుట.

खडे खडे करना - వెంటనే చేసివేయుట.

खडे पानी भी न पीना - వెంటనే వెళ్ళి పోవుట.

खत-किताबत करना - ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపుట.

खतम करना - చంపివేయుట.

खतरे की घंटी - అపాయము సూచన.

खत लिफाफा देखकर पहचानना - బయట చూచే లోపల స్థితిగతులు తెలిసికొనుట.

खता खाना - దగాపడుట; పొరపాటు పడుట.

खपा देना - ఆహుతిఅగుట; వినాశము చేయుట; అర్పించుట; ఇరికించి చంపివేయుట; వ్యయము చేయుట.

खबर फैलना - పుకారు వ్యాపించుట.

खबर लेना - పరిరక్షించుట, పరామర్శించుట; సంరక్షించుట.

खब्त होना या सबार हो जाना - వెర్రి ఆవేశము కలుగుట.

खम ठोंकना - సవాలు చేయుట; తన బలము ప్రదర్శించుట.

खर करना - వేడిచేయుట; వెచ్చబెట్టుట.

खर दिमाग - గర్విష్ఠి; అభిమాని.

खरा आदमी - మంచి ఆసామి; నిజాయితీ మనిషి.

खरा-खोटा परसना - మంచి-చెడు తెలిసికొనుట.

खराद पर चढना - చిత్రికపట్టుట; వశమగుట; సరియగుట; యంత్రము బాగుపడుట.

खराबी में पडना - చెడు స్థితికి వచ్చుట.

खरी-खोटी सुनाना - మంచి-చెడు చెప్పుట; చివాట్లు పెట్టుట.

खरी सुनाना - మంచి-చెడును లక్ష్యపెట్ట కుండాస్పష్టముగా చెప్పుట; చీదరించుట.

खर्च उठाना- ఖర్చు భరించుట; ఖర్చు మాని వేయుట.

खर्च चलाना - ఖర్చుపెట్టుటకు డబ్బు ఇచ్చుట.

खर्च तोडना - ఖర్చు తగ్గించుట.

खर्ची पर जाना - డబ్బుకొరకు పరపురుషు నితో సంభోగించుట

खर्राटा भरना या लेना - గుర్రుకొడుతూ హాయిగా నిద్రించుట.

खल करना ; खरल करना - మెత్తగా దంచుట.

खलबली मचना - కోలాహలము వ్యాపించుట

खलल पडना - విఘ్నము పడుట; ఆటంకము కలుగుట.

खाक उडना - ధ్వంసమగుట; కళంకిత మగుట.

खसम करना - ఎవరినైన భర్తగా గ్రహించుట.

खाक उडाते फिरना - బలాదూరు తిరుగుడు తిరుగుట; కష్టాలు పడుతూ తిరుగుట.

खाक उडाना - సోమరిగా తిరుగుట; నింద పొందుట; అపహాస్యము చేయుట.

खाक में मिलना या मिल जाना - ధ్వంస మగుట; నాశమగుట.

खाकर डकार न लेना - బాగుగా జీర్ణించుకొనుట.

खाका उडाना - అపఖ్యాతి కలుగజేయుట; అపహాస్యము చేయుట.

खाकी अंडा - జారజుడు; పనికిమాలిన వస్తువు.

खाट-खटोला - సంసార సామాను.

खाट निकलना - పాడె బయలుదేరుట.

खाट से उतारा - మరణాసన్నమగుట.

खातिर जमा रखना - విశ్వాసము ఉంచుట.

खाते-पीते लाते भारना - సంపద కలిగిన మీదట కూడ సుఖమైనస్థితి లేకపోవుట.

खान-पान करना - భోజన సంబంధము ఉండుట.

खाना खराब करना - కొంప ధ్వంసము చేయుట.

खाने के दाँत और दिखाने के दाँत और होना - లోపలవేరు; బయట వేరుగా యుండుట.

खार खाना - చెడు అనుకొనుట; కోపగించుట.

खार गुजरना - చెడు అనిపించుట.

खार निकालना - పగతీర్చుకొనుట.

खाल खींचना - చితకబాదుట.

खालसा करना - నాశము చేయుట.

खालाजी का घर - తేలికపని; అన్ని సదుపాయములు గల ప్రదేశము.

खाली हाथ - డబ్బులేనివాడు; ఆయుధ ప ాలు లేనివాడు; ఏ విధమైన కానుక వెంటలేనివాడు; బోలు మనిషి; ఏమీ ఇవ్వకుండా తీసుకోకుండా.

खिचडी खाते पहुँचा उतरना - బహుకోమలముగా; అతి నాజూకుగా నుండుట.

खिचडी पकना - కుట్ర జరుగుట; కుతంత్రపు సలహా ఇచ్చుట.

खिचडी होना - నలుపు-తెలుపు గల వెంట్రుకలు ఉండుట; కలసిపోవుట.

खियानत करना - పరసొత్తును హరించుట.

खिलखिलाकर हँसना - పకపకానవ్వుట.

खिल्लियों में उडाना ; खिल्ली उडाना - పరిహాసము చేయుట.

खीर चढाना - పిల్లవానికి అన్నప్రాశన చేయుట.

खीरा-ककडी साझना - అతిహీనమైనదనీ; తుచ్ఛమైనదనీ భావించుట.

खीरे के मोल बिकना - అతిచౌకగా అమ్ముడు బోవుట.

खीस काढना - పేద అయి ఇతరులను దేవిరించుట; పల్లుబయట పడేట్లునవ్వుట; చనిపోవుట.

खुजलाना - గురదపెట్టుట; పనిచేయుటకు కోరిక కలుగుట; ఏదైనా పొందవలెనని కోరికజనించుట.

खुजली उठना - కామేచ్ఛ కలుగుట.

खुजली मिटना - కామేచ్ఛ తీరుట; చితక బాదబడుట; దురదతీరుట.

खुर्रे चने बन जाना - నిర్మొఖమాటిగా తయారగుట.

खुलकर - ఆనందముగా; బాగుగ; ఏ బాధ లేకుండా.

खुलकर कहना - నిస్సంకోచముగా చెప్పుట; స్పష్టముగా; పూర్తిగా చెప్పుట.

खुला हाथ - దర్జాగా ఖర్చు చేయువాడు.

खुली मुट्टी का होना - ఉదారముగా వ్యవహరించుట.

खुले मैदान ; खुले आम ; खुले खजाने - అందరి సమక్షములో; బాహాటముగా.

खुल्लम-खुल्ला कहना - స్పష్టముగా చెప్పుట; అందరి ఎదుట చెప్పుట.

खुशामदी टट्टू होना - ముఖస్తుతి చేయువాడు; ఇచ్ఛకములాడువాడు.

खुसर-फुसर करना - కుట్ర పన్నుట;

హాస్యముగా మాట్లాడుట.

खूँटा गाडना - హద్దు నిర్ధారించుట; షరతు పెట్టుట; అధికృతము చేసికొనుట.

खूँटी के बल कूदना - ఇతరుల అండ చూచుకొని నిక్కుట.

खूँटे पर मारना - అవమానించుట.

खूँटे से बाँधना - వివాహమగుట.

खून उतरना - కోపముతో కళ్ళు ముఖము ఎర్రబారుట.

खून करना -హత్యచేయుట; చంపివేయుట.

खून पानी एक करना - ఎక్కువగా శ్రమించుట.

खून खुश्क होना - అతిగా భయపడుట.

खून-खौलना - నెత్తురు ఉడికిపోవుట; అతిగా క్రోధించుట.

खून चूसना - కష్టపెట్టుట; పీడించుట; నెత్తురు పీల్చుట.

खून ठंडा होना - భయపడుట.

खून पानी हो जाना - ఎంతో ఎక్కువ కష్టము కలుగుట.

खून पीना - చంపివేయుట.

खून-पसीना एक करना - ఎక్కువగా శ్రమించుట.

खून सफेद होना या हो जाना - క్రూరత్వము సహించుట.

खून (सिर पर) सवार होना - ఎవరినో చంపుటకు సిద్ధమగుట; ఇతరులు గుర్తుపట్టేటట్లుగా ఖూనీచేయుట; చావు సమీపించుట.

खेत आना-యుద్ధములో వీరగతి పొందుట.

खेत कमाना - బాగుగా దున్ని ఎరువువేసి బాగుగా పైరును పండించుట.

खेत करना - యుద్ధముచేయుట.

खेत रहना - యుద్ధములో చంపబడుట.

खेल खराब करना - పనిపాడు చేయుట; ఆటపట్టుట; పరిహాసము చేయుట.

खेल खेलाना - వ్యాకులపరచుట; ఆటల పట్టించుట.

खेली खाई - పురుష సమాగములో అనుభవముగల యువతి.

खैर मनाना - శుభము కోరుట.

खोटा खाना - చెడు మార్గమున వచ్చిన సొమ్ముతో జీవనము చేయుట.

खोटी-खरी सुनाना - చివాట్లు పెట్టుట.

खोपडी खा जाना-పనికిమాలినవాగుడులో విసిగించుట.

खोपडी-गंजी करना - కొట్టికొట్టి బట్టతల చేయుట.

खोपडी चलना - మతిచలించుట; పిచ్చివాడగుట.

ख्याल में रहना - జ్ఞాపకము ఉండుట.

ख्याल रखना - ధ్యాస ఉంచుట.

ख्याल से उतरना या उतर जाना - మరిచి పోవుట; మరచుట.

ख्याली पोलाव पकाना - గాలిమేడలు కట్టుట; కేవలము ఆలోచించుట.

ख्वाब की बात - కలలో మాట; అసంభవ మైన విషయము.

ख्वाब हो जाना - కలల జబ్బు కలుగుట.

ग

गंगई तरह बोलना -ఎక్కువ మాట్లాడుట; అతిగా వాగుట.

गंगा लाभ होना - చనిపోవుట.

गंजेडी पार - స్వార్థపు సహచరుడు.

गंदा करना या होना - రహస్యము బయట పెట్టుట; గుట్టురట్టు చేయుట.

गँवँसे - మొదలకుండా పద్ధతి ప్రకారము.

गंचक्का खाना ; गच्चा खाना -మోస పోవుట.

गजब इलाही - ఈశ్వరకోపము.

गजब करना - అద్భుతమైన పనిచేయుట.

गजबका - విచిత్రమైన; అపూర్వమైన.

गजबनाक होना - క్రోధించుట.

गज भर की छाती होना - సాహసము కలుగుట.

गजरदग - చాలా పెందలకడ.

गजर-बजर खाना - అడ్డమైనవి తినుట.

गट करना - తినివేయుట.

गट्ट करना या कर जाना - కాజేయుట; మింగివేయుట.

गठरी कर देना - కాళ్ళూచేతులు విరగ గొట్టుట.

गडंग मारना - బడాయి కొట్టుట.

गड्ड का गड - బొత్తికి బొత్తి; చాలా ఎక్కువ.

गडढा खोदना - నష్టపెట్టుట; హాని కలుగ జేయుట.

गड जाना - సిగ్గుపడుట.

गडे कोयले उखाडना ; गडे मुर्दे उखाडना- గడచిపోయిన విషయాలు జ్ఞాపకము చేయుట.

गत का होना - బాగుపడుట; సరిగా అగుట

गत बनाना या बना डालना - దుస్థితి పట్టించుట; మందలించుట; చితక బాదుట; రూపము పాడుచేయుట.

गत होना - గతించుట; మరణించుట.

गत्ताल खाते में जाना - వ్యర్థమగుట.

गटर-गों करना - కాజేయుట; హస్తగతము చేసుకొనుట; భుక్తపరచుకొనుట.

गदर मचाना - ఎదిరించుట ; విద్రోహించుట.

गदरा जाना - యవ్వనదశ వచ్చుట.

गदहे का हल चलना - ధ్వంసమగుట; పాడైపోవుట.

गदहेपर चढाना - గాడిదపైనెక్కించుట; అపఖ్యాతిపరచుట.

गनीमत समझना - నయమనుకొనుట.

गपड चौथ ; गप्पचौथ - వ్యర్థప్రలాపము.

गप्प मारना - బడాయిలు కొట్టుట.

गप्प लडाना; गप-शप या गप्प हाँकना - వ్యర్థప్రలాపము చేయుట.

गम खाना - క్షమించుట; ఓర్పువహించుట.

गया करना - గయవెళ్ళి పిండదానము చేయుట.

गया-गुजरा - అధమమైన.

गया बीता - दे० गया गुजरा.

गरजका बावला - తన స్వార్థము కొరకు ఏమైనా చేయువాడు.

गरज रखना - కలిసిమెలిసి ఉండుట; స్వార్థము కలిగియుండుట.

गरदन उठाना - విరుద్ధమగుట; ఎదిరించుట; విద్రోహము చేయుట.

गरदन नाचीज होना - ప్రాణములకు విలువ లేకుండుట.

गरदन नापना - అవమానించుట.

गरदन पर जुआ रखना - బాధ్యత వహించుట; జమ్మేదారి అప్పగించుట.

गरदन पर लेना - బాధ్యత స్వీకరించుట.

गरदन पर सवार होना - వెంటపడుట; వెంటాడుట.

गरदन में हाथ देना - అవమానించుట; మెడమీద చెయ్యివేయుట; సహవాసము చేయుట; అర్ధచంద్ర ప్రయోగము చేయుట.

गरदन हिलने लगना - మెడవణకుట; వృద్ధుడగుట.

गरदन हिलाना - మెడఊపుట; ఒప్పుకొనక పోవుట.

गरम मिजाज - కోపిష్ఠి.

गरम हो उठना - కోపగించుట.

गरमा-गरमी से - కోపగించి; ఆవేశముతో; శీఘ్రముగా.

गरियार बैल - दे० अडियल यट्टू - నడుస్తూ నడుస్తూ ఆగిపోవు మొండి ఎద్దు.

गर्क होना - లీనమగుట; వినష్టమగుట.

गर्द उडाना - వినాశపరచుట.

गर्द झडना - దుమ్ముదులపబడుట; తెలియకుండా కొద్దిగా కొట్టుట.

गर्दन पर छुरी फेरना - ఎక్కువగా నష్టపెట్టుట; హాని కలుగచేయుట; హత్య

చేయుట.

गर्दन रेतना - హానికలుగజేయుట.

गर्दनिया देना - అర్ధచంద్ర ప్రయోగము చేయుట.

गर्दिश आना - విపత్తు కలుగుట.

गर्म-सर्द उठाना - సుఖదుఃఖములు అనుభవించుట.

गर्म साँस छोडना - వేడినిట్టూర్పు విడుచుట; నిరాశపడుట.

गल गाजना - సంతోషముతో గంతులు వేయుట.

गल जाना - వ్యర్థముగా వ్యయమగుట.

गला काटना - గొంతుకోయుట; ఎక్కువగా పీడించుట.

गला घुँटना - ఊపిరాడకపోవుట.

गला घोंटना - గొంతునులుమి చంపుట.

गला छुडाना - విముక్తినొందుట; వదిలించుట; ముక్తి కలుగచేయుట.

गला भर आना ; गला भर्रा जाना - గొంతుబొంగురుపోవుట; గద్గదమగుట.

गलेका ढोल या ढोलना - గుదిబండ; అత్యంత ప్రియమైన.

गले का हार - చాలా ఇష్టమైన; అంటిపెట్టుకు ఉండుట.

गले पडना - చంకనెక్కుట.

गले बाँधना - అయిష్టముగా నిచ్చుట; బలవంతము మీద ఇచ్చుట.

गले मढना - నెత్తినరుద్దుట; అయిష్టముగా పెళ్ళిచేసుకొనుట; మెడకికట్టుట.

गले में जंजीर या तौक पडना - వివాహమగుట; బంధింపబడుట.

गले लगना - కౌగిలించుకొనుట.

गले लगाना - ప్రేమించుట.

गहकी पटना - బేరము నిశ్చయమగుట.

गहरा पेट - మాటను జీర్ణము చేసుకొనువాడు; డబ్బు తీసుకొని తిరిగి ఇవ్వనివాడు; ఏదేని వస్తువు తీసుకొని వాపసు ఇవ్వనివాడు; తిండిపోతు.

गहरा हाथ पडना - ఎక్కువగా ధనము లభించుట.

गहरी चाल चलना - ఎక్కువగా మోసగించుట.

गहरी छनना - ఎక్కువగా స్నేహము కలుగుట; తృప్తితీర భంగు సేవించుట.

गहरी छानना - తృప్తితీరా భంగు సేవించుట.

गहरी निगाह - సూక్ష్మదృష్టి.

गहरी बात - సూక్ష్మ విషయము.

गहरे उतरना - విషయమును సూక్ష్మముగా పరిశీలించుట.

गहरे लोग - పెద్ద దగాకోరులు.

गाँगू होना - ప్రతి పనిలోను జాగుచేయు వాడు.

गाँठ का पूरा आँख का आंधा - ధన వంతుడు; కాని మూర్ఖుడు.

गाँठखुलना - సమస్య తీరుట.

गाँठ पकडना या पकड जाना - స్థిర పడుట; అయిష్టమగుట.

गाँठ पर गाँठ पडना - వైమనస్యము కలుగుట.

गाँठ बाँधाना - జ్ఞాపకముంచుకొనుట.

गाँठ में बाँधना - ఎల్లప్పుడు జ్ఞాపకముంచు కొనుట.

गाँठ से - తన దగ్గరనుండి.

गाँडगरदन एक होना - అతిగా అలసి పోవుట; ఎక్కువగా దెబ్బలు తినుట.

गाँड दिखाना - వీపు చూపించుట; పారి పోవుట.

गाज गिरना - పిడుగుపడుట; అనర్థమగుట.

गाजर -मूली समझना - తుచ్ఛమని తలచుట.

गाडी-काटना - నడుస్తున్న రైలు బండి నుంచి దొంగిలించుట; రైలు బండినుంచి కొన్ని పెట్టెలను వేరుపరచుట.

गाडी-छूटना या छूट जाना - రైలు బండిని అందుకొనలేకపోవుట; రైలు తప్పి పోవుట.

गाढ पडना - ఆపద కలుగుట.

गाढा रंग चढना - ఎక్కువగా ప్రభావితము చేయుట.

गाढा समय - చెడురోజులు.

गाढी छनना - గాఢమైన స్నేహము కలుగుట; చిక్కటి భంగు తయారగుట.

गाढे का संगी ; गाढे का साथी - కష్ట సమయమున స్నేహము పాటించువాడు.

गाढे की कमाई - కష్టించి సంపాదించిన సొమ్ము.

गाढे पडना - విపత్తులో చిక్కుకొనుట.

गात से रहना - గర్భము ధరించుట; కడుపు నిలుచుట.

गाभ डालना - గర్భపాతము జరుగుట.

गाय होना - అమాయకముగానుండుట.

गारद करना - నష్టభ్రష్టము చేయుట.

गारद डालना - జైలులో ఉంచుట.

गाल करना - బడాయి కొట్టుట; దుర్భాషలాడుట.

गाल तोडना - బలవంతముగా ముద్దుపెట్టుకొనుట.

गाल फुलाना - మూతిముడుచుకొనుట; అలుచుట.

गाल बजाना - పెద్ద పెద్దగా మాట్లాడుట.

गाल सेंकना - చెంపమీద కొట్టుట.

गालियों का झाड बाँधना ; गालियों की बौछार करना - తిట్లవర్షం కురిపించుట; ఎక్కువ దుర్భాషలాడుట.

गाली पडना - తిట్టు నిజమగుట; శాపము ఫలించుట.

गाह-गाहे-गाहे-बेगाहे-సమయాసమయమున; అవసరము వచ్చినపుడు.

गिन-गिन कर दिन काटना - చాలా దుఃఖముతో కాలము గడుపుట.

गिनगिनकर देना- అతిగా చివాట్లు పెట్టుట.

गिनती कराने केलिए - చెప్పడానికి, నామమాత్రానికి.

गिनती में होना - లెక్కలోనికివచ్చుట; మహత్త్వము కలిగియుండుట.

गिने गिनाए - బహుఅల్పముగా.

गिरते-पडते - ఓపికచేసుకుని.

गिरफ्त करना - దోషము లేకుండచేయుట.

गिरह का बल होना - డబ్బుచూసుకొని అభిమానించుట.

गीदड बोलना - దుశ్శకునమగుట; ధ్వంసమగుట.

गीदड-भभकी - ఒట్టి బెదిరింపు.

गीली कहानी - కరుణార్ద్రమైన కథ.

गुड खाना गुलगुलों से धिनाना - చిన్న తప్పుకి దూరంగానుండి పెద్ద తప్పు చేయుట.

गुड-गोबर कर देना - పూర్తి అయినపనిని పాడుచేయుట.

गुडिया - బహు అందమైన.

गुड्डा बाँधना - నిందించుట.

गुण मानना - కృతజ్ఞతతోనుండుట.

गुदडी का लाल - మట్టిలో మాణిక్యం; మూర్ఖునివలె కనిపిస్తూ బహు సమర్థవంతముగానుండుట.

गुफा में बैठना - సన్యసించుట.

गुम करना - కనిపించకుండా చేయుట.

गुम-सुम बैठना - మెదలకుండా ఉండుట.

गुरूघंटाल होना - అతితెలివిగా నుండుట; దగాకోరగుట.

गुरू होना - दे० गुरूघंटाल.

गुर्दा तोडना - గీర విరచుట; నిక్కు అణచుట.

गुल कतरना - దీపపుకొడి తీయుట; విచిత్రమైన పనిచేయుట.

गुल करना - దీపము ఆర్పుట.

गुल खिलना- విచిత్రసంఘటన జరుగుట; గందరగోళమగుట; జంజాటము కల్గుట.

गुल-गपाड करना - అల్లరిచేయుట.

गुलाम का तिलाम - బహుచిన్న నౌకరు.

गुल्ली बाँधना - యవ్వనము కలుగుట; ప్రౌఢమగుట.

गुस्सा पीना - క్రోధము దిగమ్రింగుట.

गूँगे का गुड - అనిర్వచనీయము.

गुदा निकालना - కీళ్ళు విరగగొట్టుట.

गूलर का कीडा - కూపమండూకము; అనుభవములేని.

गूलर का फल फोडना - గుట్టురట్టు చేయుట.

गूलर का फूल होना - దుర్లభవస్తువగుట.

गूलर कोड कर जीव उडाना - दे० गूलर का फल फोडना.

गूह उछालना - దోషారోపణచేయుట; అపఖ్యాతిపరచుట.

गूह कर देना - మురికివేయుట; గలీజు చేయుట.

गूह का कीडा - నీచాతినీచుడు.

गूह-मूत करना - పాకీదొడ్లు శుభ్రపరచుట.

गूह में ढेला फेंकना - అశుద్ధముమీద . గడ్డమువేయుట.

गृद्ध दृष्टि होना - కన్నువేసి యుండుట; పొందవలెనని వాంఛించుట.

गेहूँ के साथ घुन पिसना - పెద్దలతోపాటు పిన్నలు కూడ నాశమగుట.

गैल जाना - అనుకరించుట; అనుసరించుట.

गोटी जमना - ఉపాయము ఫలించుట.

गोटी लाल होना - లాభించుట.

गोटी हाथ से जाना - ఉపాయము వ్యర్థమగుట.

गोठ पडना-కాళ్ళమీదపడుట; ప్రార్థించుట.

गोड पसारना -కాళ్ళుజాపుట; చనిపోవుట.

गोद पसार कर निनती करना - కడు దీనముగా ప్రార్థించుట.

गोद फलना ; गोद भरना - సంతానము కలుగుట.

गोद लेना- దత్తత గ్రహించుట; పెంచు కొనుట.

गोबर - गणेश होना - भोंदा या सुस्त होना - మూర్ఖుడగుట.

गोमुख नाहर - గోముఖ వ్యాఘ్రము.

गोलमाल करना - కల్తీచేయుట; అవ్యవస్థ పరచుట; గల్లంతు మెదలకుండా తప్పు కొనుట.

गोली मारना - నిరాదరించి త్యజించుట; ఏవగించుట.

गोहार मारना; गोहार लगाना - సాయము కొరకు అరచుట.

गौंका - స్వార్థి; అవసరానికి.

गौं का चार - స్వార్థ సహచరుడు.

गौं ताकना - అనువు వెతుకుట.
गौं निकलना - పని జరుగుట.
गौना देना - మొట్ట మొదటిసారిగా వధువుని; వరుని వెంట అత్తవారింటికి పంపుట.
ग्रंथ रंगना - గ్రంధము వ్రాయుట.
ग्राहक टूटना - బేరగాళ్ళు తగ్గిపోవుట.
ग्राहक पटाना - బేరగానిని ఒప్పించుట; సంతోషపెట్టుట.

घ

घंट- बंधना - ఇంటిలో ఎవరో చనిపోవుట; ఇంటిలో శవము లేచుట.
घंटा हिलाना - పనికిమాలినపని చేయుట.
घटती के पहर चढना - అంత్యకాలము సమీపించుట; చెడుకాలము దాపరించుట.
घडी कूकना - గడియారమునకు కీ ఇచ్చుట.
घडी में घडियाल होना - స్థితి మారడంలో విలంబము ఉండుట.
घडी सायत पर होना - చావు రోజు దగ్గర పడుట.
घन चक्कर में आना - కష్టాలలో చిక్కుకొనుట; భ్రమపడుట.
घन चक्कर होना - మూర్ఖుడగుట.
घपची बाँध कर पानी में कूदना - సంకల్పించి పనిలో లీనమగుట.
घपले में पडना - వ్యాకులపడుట; బాధపడుట.
घमंड टूटना - అహంకారము నశించుట.
घमक्का खाना - హాని సహించుట; గుద్దులతో మర్దించబడుట.
घर आबाद करना - వివాహము చేసుకొనుట; సంసారియగుట.
घर उजडना - కుటుంబము ధ్వంసమగుట; ఇంట్లోని వారందరిలో ఏకాభిప్రాయము లేకపోవుట.
घर करना - స్థిరపడుట.
घर का अच्छा - సంపన్నతగల.
घर का आँगन हो जाना - ఇల్లు నాశనమగుట.
घर का उजाला- వంశ ప్రతిష్ఠలు ఇనుమడింప జేయువాడు.
घर का काट खाने दौडना - ఇంటిలో ఇంకెవరూ లేకుండుట; ఇల్లు శూన్యముగా నుండుట.
घर का दीपक बुझ जाना- నిర్వంశమగుట.
घर का रास्ता नापना - తనపనితోనే సంబంధముంచుకొనుట.
घर का रास्ता समझना - బహు సులభమైన పని అనుకొనుట.
घर का शेर - ఇంటిలో సింహం కాని బయట పిరికిపంద.

घर का होना न घाट का- ఎక్కడా ఉపయోగ పడని.

घर की बात - మనలో మాట; రహస్య విషయము; కుటుంబపు విషయము.

घर की पूंजी - దగ్గరి డబ్బు.

घर की मुर्गी - స్వంత వస్తువు; పెరటి కూర.

घर को सिर पर उठाना - కుటుంబ సభ్యులందరిని కలతపెట్టుట.

घर-घर के हो जाना - కొంపాగోడు లేక పోవుట; అంతటా గౌరవము పొందుట.

घर-घाट एक करना - గడబిడ చేయుట; ఎక్కువగా శ్రమించుట.

घर-घाट देखना - యావత్తు ఇంటి స్థితి గమనించుట; అంతా పరిశీలించుట.

घर चढकर लडने आना - తగాదా పడుటకు ఇంటి మీదికి వచ్చుట.

घर चलना - జీవన నిర్వాహమగుట; ఇంటి వారందరిలో మా ఏకాభిప్రాయముండుట.

घर जाना-ఇల్లు నాశనమగుట; ఇంటివారంతా ఎక్కడికైనా వెళ్ళుట.

घर तक पहुँचाना - పూర్తిచేయుట; బుద్ధి సరిగానుండుట.

घर फोडना - కుటుంబములో కలహము సృష్టించుట.

घर बंद होना - ఇంటిలో నివారంతా చని పోవుట; ఇరుగుపొరుగుతో సంబంధము లేకపోవుట; ముందుకు సాగుటకు దారి లేకపోవుట.

घर बनना - సంపన్నమగుట; భవనము తయారగుట; ఇంటిలో నివారంతా కలిసిమెలిసి ఉండుట.

घर बैठे ही नौकरी होना - శ్రమించకుండా డబ్బు లభించుట.

घरे बैठे शिकार खेलना - పనిచెయ్యకుండానే డబ్బు సంపాదించుట.

घर में थाम आना - పెద్ద కష్టమును ఎదుర్కొనుట.

घर समझना - నిస్సంకోచముగానుండుట; నిస్సంకోచముగా వ్యవహరించుట.

घर से बाहर पाँव निकालना - తనశక్తిని మించి వ్యవహరించుట.

घराटा भरना - గాఢముగా నిద్రించుట.

घाँइयाँ बताना - మోసగించుట; దారి తప్పించుట.

घाट-घाट का पानी पीना - ఎక్కువగా అనుభవము గడించుట; పలు ప్రదేశముల పరిచయము సంపాదించుట.

घाट लगना - ఒడ్డుచేరుట; పని పూర్తి యగుట.

घाटा भरना - నష్టము పూరించుట.

घात चलाना - చేతబడి చేయుట.

घात पर चढना ; घात में आना - వశమగుట.

घात में रहना-అదనుకొరకు వేచియుండుట.

घात लगना - అదను లభించుట.

घाव पर नमक छिडकना - కష్టంమీదకష్టం కలుగజేయుట.

घाव पर मरहम लगाना - సానుభూతి వ్యక్తము చేయుట.

घाव में जहर देना - ఇంకా ఎక్కువగా కష్టము కలుగజేయుట; అరిష్టము కలుగ జేయుట.

घाव हरा हो जाना - దుఃఖమును తలచుకొని దుఃఖించుట.

घास काटना - సులభకార్యము చేయుట; చిన్న పని చేయుట; సంబాళించుకోకుండా త్వరత్వరగా పనిచేయుట; వ్యర్థముగా ప్రయత్నించుట.

घिग्घी बँधना - గద్గదమగుట; ఏడుపులో ఎక్కిళ్ళు వచ్చుట.

घी का कुप्पा लुढकना - ఎక్కువ నష్టము కలుగుట.

घी का कुप्पा लुढकना या लुढक जाना - గొప్పవాని మృత్యువు సంభవించుట.

घी के दीए जलना - ఆనందించుట; సంపద కలుగుట; కోరిక తీరుట.

घी-खिचडी होना - గాఢమైన స్నేహము కలుగుట.

घी में पाँचों होना - అత్యధికముగా లాభించుట.

घुंडी दिल की खोलना - మనస్సు విప్పుట; మనస్సును నిర్మల పరచుట.

घुटना टेकना या टेक देना - మోకాలి దండవేసి కూర్చొనుట; ఒంగి ప్రార్థించుట; ఓటమి స్వీకరించుట.

घुटनों में सिर देना - తలవంచి నిర్లిప్తముగా కూర్చొనుట; సిగ్గునొందుట.

घुटा हुआ - తెలివిమారిన దూకోరు.

घुन लगना - చింతతో క్షీణించుట.

घुल घुलकर बातें करना - అమితముగా కలిసిమెలిసి సంప్రదించుట.

घुल घुल कर मरना - కష్టాలు పడి పడి చనిపోవుట.

घूँट पीना - ఆక్రోశము; సహించుట.

घूँसों का क्या उधार - దెబ్బలాట పగ వెంటనే తీర్చుకోవాలి.

घूरे के दिन फिरना - తుచ్ఛాతి తుచ్ఛమైన వస్తువు లేక వ్యక్తి యొక్క అదృష్టము మారుతుంది.

घोंघा-बसंत - మహా మూర్ఖుడు.

घोंघा होना - మూర్ఖుడగుట.

घोडा बेचकर सोना - గాఢనిద్రలో నుండుట; నిశ్చింతగా నిద్రించుట.

घोडे का रोग बंदर के सिर पडना - ఒకరి తప్పును ఇంకొకరి నెత్తిన రుద్దుట.

घोडे के आगे गाडी रखना - తలక్రిందుల పనిచేయుట.

घोडे चढना - వివాహమగుట.

घोल पीना - ఏమీ తెలియకపోవుట; సహజముగా చంపివేయుట; షరబత్తు చేసి తాగుట.

घोल-मट्ठा करना - అల్లరిచేయుట; గల్లంతు చేయుట.

च

चंग चढना - దర్జాగా ఉండుట; యశస్సు కలుగుట.

चंगुल में पडना - ఉచ్చులో చిక్కుకొనుట; వశమగుట.

चंडाल चौकडी - దుష్టమండలి; దుష్టుల సమూహము.

चंदिया खुजलाना - మాడు దురద పెట్టుట; దెబ్బలు తినాలనిపించుట.

चंदिया मूँडना - బాగా దోచుకొని పారి పోవుట; తలగొరిగించుకొనుట.

चंपत बनना/होना - అదృశ్యమగుట.

चंबल लगना - వరదవచ్చుట.

चक जमना - రంగు నిలుచుట; ప్రభావము పడుట.

चकनाचूर करना - ముక్కలు ముక్కలుగా చేయుట.

चकमा खाना - మోసపోవుట.

चकमा देना - మోసగించుట.

चकमें में आना - दे० चकमा खाना.

चकाचौंधी आना - తీవ్ర ప్రకాశమువలన కళ్ళు మిరుమిట్లు కలుగుట; మిరుమిట్లు గలకాంతివలన కళ్ళఎదుట అంధకారము వ్యాపించుట.

चकोर होना - ప్రేమికుడగుట.

चक्कर देना - తల తిరుగుట; తలనొప్పి కలుగుట; హైరానగుట; మోసగించుట.

चक्की पीसना - నిరంతరముగా పనిచేయుట.

चटक जाना - అలుగుట; కోపగించుట.

चटकर जाना - పూర్తిగా ఆచరించుట; పూర్తిగా మాయం చేయుట.

चटनी कर डालना ; चटनी करना; चटनी बनाना - సూక్ష్మించుట; నూరుట; చితకబాదుట.

चटोरी जबान होना - తిను కోరికకలుగుట.

चट्टी भरना - నష్టమును పూరించుట; దండించుట.

चढा-बढा होना - ప్రసిద్ధిజెందుట.

चपत जमाना - చెంపకాయకొట్టుట.

चमगादड झूलना - పాడుపడుట.

चमार - सियार - తుచ్ఛమైన.

चरबा उतारना - చిత్రమువేయుట; అనుకరించుట.

चरबी छाना - ఎక్కువగా లావగుట.

चरबी बढना - గర్వించుట.

चराना - మూర్ఖునిగా చేయుట.

चल-चलाव लगना - మృత్యువును సమీపించుట.

चलता करना - ముందుకు సాగుట; తాత్సారము చేయుట; మెల్లిగా జారుకొనుట.

चलता - पुरजा होना - చాకచక్యుడగుట.

चलती गाडी में रोडा अटकाना - జరిగే పనిలో ఆటంకము కలుగజేయుట.

चलते बनना - పారిపోవుట; ధూర్త ప్రలాపము చేయుట.

चल निकलना - పనిలో అభివృద్ధిని సాధించుట.

चल बसना - మరణించుట.

चलित्तर उछलना - చెడుగా వ్యవహరించుట.

चश्मपोशी करना - ఎదుటపడకుండుట; ముఖస్తుతి చేయుట.

चस्का लगना या लग जाना - కుతి కలుగుట; అలవాటుగుట.

चहर देना - ఆడంబరమగుట; అట్టహాసమగుట.

चहल कदमी करना - పచార్లు చేయుట.

चहल पहल होना - కోలాహలమగుట; వేడుక జరుగుట.

चाँद का टुकडा - బహు అందమైన.

चाँद पर थूकना ; चाँद पर धूल डालना - నిర్దోషికి దోషమారోపించుట.

चाँदी का जूता मारना - డబ్బు ఇచ్చి వశపరచుకొనుట.

चाँदी काटना - బాగుగా డబ్బు సంపాదించుట.

चाक करना - చీల్చుట; చింపుట.

चाट पडना - కుతి కలుగుట; అలవాటు అగుట.

चादर उतारना - అగౌరవపరచుట.

चादर से बाहर पैर फैलाना - శక్తికి మించి ఖర్చుచేయుట; మర్యాదను ఉల్లంఘించుట.

चाभी घुमाना - పరిస్థితిని ప్రభావితము చేయుట.

चाम के दाम चलाना-అన్యాయము చేయుట; ఎక్కువగా లాభము సంపాదించుట.

चार आँखें करना - కంటితో కన్ను కలుపుట; చూపులో చూపు కలుపుట.

चार के कंधे पर चढना - చనిపోవుట.

चार चाँद लगाना - అమితముగా గౌరవించుట; శోభను ఇనుమడింపజేయుట.

चार दिन का मेहमान होना - కొద్దిరోజుల పాటు జీవించుట.

चार दिन की चाँदनी - కొలది కాలపు సుఖము.

चार-पाँच करना - ఏదో వంక నెపము పెట్టుట; మాట పెంచుట; వితండ వాదము చేయుట; గడబడి చేయుట.

चारपाई पकडना ; चारपाई पर पडना - రోగ గ్రస్తమగుట; నిద్రించుట; పవళించుట.

चारा डालना - ఎవరినైనా వశము చేసుకొనుటకు కొంత ఖర్చుపెట్టుట.

चारा पास न होना - విధిలేకపోవుట; శక్యము కాకపోవుట.

चारों खाने चित्त होना - అకస్మాత్తుగా దుర్వార్త విని మూర్ఛపోవుట.

चाल चलना - మోసముతో పనిపూర్తి చేసికొనుట; మోసగించుట.

चाल पट पडना - ఉపాయము పనిచెయ్యక పోవుట; మంచి రోజులు గడచిపోవుట.

चाला निकालना - ముహూర్తము నిశ్చయించుట.

चिंउटा-मुड होना - గుద్దులాటగుట; పరస్పరముగా ప్రేమ గాఢమగుట.

चिंउटे को पर निकलना - మరణా సన్నమగుట; చివరి సమయాన కొంటి పని చేయుట.

चिंदी चिंदी करना - చింపిరితుంపర్లు చేయుట.

चिकना घडा होना - ఎవరిమాట ప్రభావితము చెయ్యకపోవుట; నీచ స్వభావమగుట.

चिकना-चुपडा होना - అలంకరించబడియుండుట; శుభ్రముగానుండుట.

चिकनी-चुपडी बातें करना - తియ్యని మాటలు మాటాడుట.

चिट्ठी करना - డబ్బు ఇవ్వమని వ్రాతపూర్వముగా ఆజ్ఞాపించుట.

चिडिया का दूध - అసంభవ వస్తువు.

चिडिया नोचन - నలువైపులనుంచి బాకీ ఇవ్వమని తగాదా పెట్టుట.

चितवन चढाना - కనుబొమ్మలు ముడీవడుట; కోపగించుట.

चिराग गुल पगडी गायब - అదనుదొరకగానే సొత్తు అపహరించుట.

चिराग तले अँधेरा होना - గౌరవనీయమైన వ్యక్తివలనే చెడు సంభవించుట; విరుద్ధమైన విషయము జరుగుట.

चिराग बढाना या बढा देना - దీపము ఆర్పుట.

चिराग शेर करना - కాంతిని తీవ్రతరము చేయుట.

चिल्ले का जाडा - తీవ్రమైన చలి.

चीं-चपड करना - వ్యతిరేకించుట; ప్రతివాదము చేయుట.

चील के घोंसले से मांस छीनना- దుష్కర కార్యము చేయుట.

चुगली करना ; चुगली खाना - చాడీలు చెప్పుట.

चुटकियाँ लेना - వేళాకోళము చేయుట; పరిహాసము చేయుట.

चुटकियों में उडाना - నిర్లక్ష్యము చేయుట; పరిహాసములో వదలివేయుట; సులభమనుకొనుట; సులభముగా నెరవేర్చుట.

चुटकियों में होना - త్వరగా అగుట; సులభముగా అగుట.

चुटकी देना - చిటికవేయుట.

चुटका आम होना - వడలిన మామిడికాయ మాదిరి చిక్కిపోవుట.

चुटकी माँगना - బిచ్చమడుగుట.

चुटकी लेना - వెక్కిరించుట.

चुटकुला छोडना - సమయానుకూలముగా వ్యంగ్యోక్తివేయుట; హాస్యోక్తి వేయుట.

चुनौती देना - సవాలు చేయుట.

चुभती हुई आँख देखना - మర్మభేది దృష్టి ప్రసరించుట.

चुल्लुओं रोना - ఎక్కువగా విలపించుట.

चुल्लू भर पानी में डूब मरना - ఎక్కువగా సిగ్గుచెందుట.

चूँ-तक या भी न करना-ఎంతమాత్రమూ అభ్యంతర పెట్టకుండుట.

चूडियाँ ठंडी करना- భర్త చనిపోయిన తరువాత భార్య గాజులు పగలగొట్టుకొనుట - వైధవ్యము పొందుట.

चूतड दिखाना - వీపుచూపించుట; భయపడి పారిపోవుట.

चूतड सिकोडना - మెల్లిమెల్లిగా నడచుట.

चूतिया बनाना - మూర్ఖునిగా చేయుట.

चून के बराबर नून खाना - అధికముగా అనుభవము గడించుట; దీర్ఘ ఆయువు కలిగి అధికముగా అనుభవం గడించుట.

चूमकर छोड देना - పని ప్రారంభించి వదిలి పెట్టుట.

चूर कर देना - నజ్జునజ్జుచేయుట; పాడు

చేయుట.

चूर चूर हो जाना- ఎక్కువగా అలసిపోవుట.

चूल उठना - దురదపెట్టుట; గులపెట్టుట.

चूल बैठना - లెక్కలు సరిపోవుట.

चूल्हे में जाना - వినష్టమగుట.

चूल्हे से निकलकर भाड में पडना - చిన్న ఆపదనుంచి పెద్ద ఆపదలో చిక్కుకొనుట.

चेहरा उतरना - ముఖము వేలాడుట.

चेहरा तमतमाना - కోపముతో ముఖము ఎర్రబారుట.

चेहरा बिगडना - ముఖము పీక్కుపోవుట.

चेहरे पर हवाइयाँ उडना - ముఖము కాంతి విహీనమగుట.

चैन की बंशी बजाना - జీవితము ఆనందముతో గడుపుట.

चैन पडना - శాంతి లభించుట.

चोंचले बघारना - ఒయ్యారము పోవుట.

चोटी का पसीना एडी पर आना - అధికముగా శ్రమించుట.

चोर की दाढी में तिनका होना - అపరాధే స్వయంగా సంశయించుట.

चोर-चोर मौसेरे भाई होना ; चोर-चोर चचेरे भाई होना - దొంగలు ఒకరికొకరు పినతల్లి-పెత్తల్లి లేక పినతండ్రి పెత్తండ్రి పిల్లలు అవుతారు ; అంతా ఒకే మాదిరిగా వ్యవహరించువారు.

चोरी-चोरी - చాటుగా.

चोला छोडना - మరణించుట.

चोली-दामन का साथ - గాఢమైన స్నేహము.

चौकडा भरना - కుప్పిగంతులు వేయుట.

चौकडी - भूल जाना - గిరమరచిపోవుట; ఏ ఉపాయము తట్టకపోవుట.

चौकन्ना होना - జాగ్రత్తపడుట; సావధానమగుట.

चौका करना - నాలుగు వేళ్ళమీద దారము చుట్టుట.

चौका बर्तन करना - అంట్లుతోమి అలుకుట.

चौखट पर माथा रगडना- నౌకరు మాదిరి అగుట.

चौथका चाँद देखना - వృథాగా కళంకము పొలగుట.

चौपट करना - నాశముచేయుట; వినష్టపరుచుట.

चौमुखा दिया जलना - దివాళాఅగుట; అధికముగా వ్యయమగుట.

छ

छँटा हुआ - చతురుడు; ధూర్తుడు; జిత్తుల

మారి.

छकडा लादना - బండిమీద సామాను ఎక్కించుట.

छक्का पंजा करना - జూదమాడుట.

छक्का पंजा भूलना - ఎత్తు పనిచేయక పోవుట.

छक्के छुडाना - నిర్వీర్యపరచుట; ఓడించుట.

छक्के छूटना - ధైర్యసాహసములు లేకపోవుట; కార్య భారమువలన అతిగా అలసిపోవుట.

छछूँदर छोडा - గల్లంతుచేయుట; పుకారు వ్యాపించుట.

छठीका दूध निकलना - ఎక్కువ కష్టము కలుగుట.

छठी का दूध याद आना - గట్టిగా శ్రమించుట; అనుభవించిన సుఖము మరచి పోవుట; అధికముగా కష్టము కలుగుట.

छठी में नहीं पडना - అదృష్టములో లేకపోవుట; స్వభావమునకు ప్రతికూలముగా.

छठे-छमासे - అప్పుడప్పుడు.

छत बंधना - మబ్బువేయుట.

छप्पर टूट पडना - విపత్తు సంభవించుట; ఆపద కలుగుట.

छप्पर फाड कर देना- ప్రయాసపడకుండానే ఇచ్చుట.

छल-छंद - మోసము; జిత్తులు.

छलाँग मारना - దుముకుట; ఎక్కువ వృద్ధిజెందుట.

छाँह में कमाना - హాయిగా కూర్చొని డబ్బు సంపాదించుట.

छाए रहना- ప్రభావము ఉండుట; మనస్సులో ధ్యాస ఉండుట.

छाजों में मेह बरसना - కుండపోతగా వర్షించుట.

छाती उमड आना - మనస్సు ఉప్పొంగి పోవుట; ప్రేమలేక జాలివలన గద్గద మగుట.

छाती के किवाड खोलना - మనస్సులోని మాటను స్పష్టముగా చెప్పుట; మనస్సుని ముక్కలు ముక్కలుగా చేయుట; ఆనందము కలుగజేయుట.

छाती गज भर की होना - ఆనందము; గౌరవము కలుగుట.

छाती छलनी होना - కష్టాలు అనుభవిస్తూ గాబరాజెందుట.

छाती जुडाना - కోరిక తీరుట; మనస్సు చల్లపడుట.

छाती ठंडी करना-సంతోషించుట; సంతుష్ట పడుట.

छाती पत्थरकी करना - గుండెరాయి చేసు

కొనుట.

छाती पर का पहाड - ఎప్పుడూ బాధ కలిగించు; చింతకలిగించు సంఘటన.

छाती पर कोदों दलना - ఇతరుల ఎదుట తనను అవమానించుటకు వెక్కిరించు పనిచేయుట.

छाती पर चढना - బాధించుటకు సిద్ధ పడుట.

छाती पर से बोझ उतरना - చింతాముక్త మగుట.

छाती पर दाल दलना - दे० छाती पर मूँग दलना.

छाती पर पत्थर रखना - మెదలకుండా దుఃఖము సహించుట.

छाती पर बाल होना - ఉదారముగా నుండుట; విశ్వాసపాత్రుడగుట.

छाती पर साँप लोटना - బాధతో గుండె మండిపోవుట.

छाती फुलाना - నిక్కుట; గర్వించుట.

छाती फूल उठना - సంతోషము కలుగుట.

छाती मजबूत होना - ధైర్యసాహసములు కలుగుట.

छाती में छुरी भोंकना - అపకారము చేయుట; హాని కలిగించుట.

छान डालना - బాగుగా వెతుకుట.

छानबीन करना- అన్వేషించుట; గాలించుట.

छिपे छिपे चोट करना - చాటుతనముతో నష్టము కలిగించుట.

छींकते नाक कटना - సాధారణమైన పనికి దండన కలుగుట.

छींटे कसना - వ్యంగ్యోక్తులాడుట.

छीछाले पर उडाना - లోపము బయట పెట్టుట; గౌరవము లేకుండా చేయుట; వెక్కిరించుట.

छीछालेदर होना - దుర్దశాగ్రస్తమగుట; వెక్కిరింపబడుట; కఠోరముగా విమర్శింపబడుట.

छुईमुई होना - కాస్త విషయానికే గాబరా పడుట.

छुरी फेरना - ఇతరునికి హాని కలిగించుట.

छूँछे हाथ - వట్టిచేతులు - డబ్బులేనిచేతులు.

छेडखानी करना-छेडछाड करना ; అశిష్ఠమైన వేళాకోళము చేయుట.

छोटे मुँह बडी बात करना - తనహోదాను మించి మాట్లాడుట.

छोह करना - ప్రేమించుట.

छोह दिखाना - వట్టివట్టి ప్రేమ వలక పోయుట.

छौना चढाना - దేవతకు పందిపిల్లను బలి ఇచ్చుట.

ज

जंग चढना - యుద్ధము చేయుట.

जंगल जाना - దొడ్డికి వెళ్ళుట; బహిర్భూమికి వెళ్ళుట.

जांगल में मंगल होना - నిర్జన ప్రదేశములో ఆనందోత్సవము జరుగుట.

जंगल में रोना - అరణ్యరోదన చేయుట; వ్యర్థముగా విలపించుట.

जकड बंद करना - బాగుగా వశపరచు కొనుట; గట్టిగా బంధించుట.

जक पकडना - మంకుపట్టు పట్టుట.

जग-जाहिर - అందరికి తెలిసిన.

जगता - ప్రభావశాలి.

जड करना-స్థిరపడుట; వేరునాటు కొనుట.

जड पकडना - दे० जड करना.

जबडा तोड जवाब - నోరుమూసే సమాధానము.

जब-तब - అప్పుడప్పుడు.

जब देखो तब - ఎల్లప్పుడు.

जबान के नीचे जबान रखना - చెప్పి తిరస్కరించుట.

जबान चलना - అపశబ్దములు వెలువడుట; అనరానిమాటలు అనుట; నోటినుంచి మాటలు వెలువడుట.

जबान देना - వాగ్దానము చేయుట; మాట ఇచ్చుట.

जबान पर रहना - ఎల్లప్పుడు జ్ఞాపకముండుట; ఎప్పుడూ చెప్పుట లేక అనుట.

जबान बन्द होना - ఓడిపోవుట.

जबान बदलना - ప్రతిజ్ఞ భంగపరచుట; మాటమార్చుట.

जबान में लगाम देना - తూచి తూచి మాట్లాడుట; మౌనము వహించుట.

जबान लडाना - వార్తాలాపము చేయుట; వాదవివాదము చేయుట; యాచించుట; అడుగుట.

जबानी जमा खर्च करना - పనిచెయ్యకుండా మాటలు మాత్రము చెప్పుట.

जमाना देखना - అనుభవము గడించుట.

जमाने का - ప్రాచీన కాలపు.

जमाने की हवा लगना - యువాలికి సంబంధించిన భావముల ప్రభావము పడుట.

जमा मारना - నమ్మకద్రోహముచేసి సొత్తు అపహరించుట.

जमीन उठना - పొలము కౌలుకు ఇచ్చుట.

जमीन देखना - ఓడుట; నేలపడుట; నేలచూపు చూచుట.

जमीन पर पैर न पडना - భూమిమీదకాళ్ళు పడకుండుట; విర్రవీగుట.

जमीन में समा जाना - అతిగా సిగ్గుపడుట.

जय सीता राम होना - సాధారణ పరిచయము కలుగుట.

जरर पहुँचाना - హానికలుగజేయుట; దెబ్బ కొట్టుట.

जर्द पडना - జబ్బుతో వాడిపోవుట.

जर्दी छाना - ముఖము పసుపు పచ్చగా అగుట; అతిగా భయపడుట.

जलंधर होना - ముసిలివాడగుట.

जल उठना - కోపముతో మండిపడుట.

जलता घर छोडकर घूरा बुझाना - అవసరమైన పనిమాని అనవసరమైన పనిచేయుట

जलती आग बुझाना - పోట్లాటను శాంతింపజేయుట.

जलती हुई आाग से हाथ सेंकना - ఇంకొకరి హానినుంచి లాభము పొందుట

जल-भुन जाना - కోపముతో ముఖము కందగడ్డ అగుట.

जली-कटी सुनाना - వెక్కిరింపు మాటలతో వేధించుట; దూషించుట, బెదిరించుట.

जले पर नमक छिडकना - दे० जले पर लोन लगाना.

जले पर लोन लगाना - కాలుతున్న వానిని ఇంకా కాల్చుట; కష్టంమీద కష్టం కలిగించుట.

जले पाँव की बिल्ली - తిరుగుబోతు స్త్రీ.

जले फफोले फोडना - దుఃఖించు వానిని ఇంకా దుఃఖపెట్టుట.

जवाब तलब करना - సంజాయిషీ అడుగుట; కారణము అడుగుట.

जहन्नुम में जाना - వినాశమగుట.

जहमत उठाना - కష్టము అనుభవించుట.

जहर उगलना - ఎక్కువ బాధకలిగించు మాటలు మాట్లాడుట.

जहर का घूँट पीना - క్రోధమును దిగమ్రింగుట.

जहर खाना-తనని తను నిందించుకొనుట; ఆత్మహత్య చేసుకొనుట.

जहाँ का तहाँ रह जाना - అక్కడికి అక్కడే ఉండుట; అంటిపెట్టుకు ఉండుట; వృద్ధిచెందకపోవుట.

जहूर में आना - బహిర్గతమగుట.

जाँच-पडताल - సోదా.

जान कफस में फँसना - కష్టాలలో చిక్కుకొనుట.

जान का गाहक बनना - వెంటాడుట; ప్రాణశత్రువగుట; ప్రాణాలు తీయుటకు సిద్ధపడుట.

जान के लाले पडना - ప్రాణంమీదికి

వచ్చుట; జీవించుట దుర్భరమగుట.

जिद पकडना - మకురపట్టు పట్టుట.

जिन चढना - దయ్యము పట్టుట.

जिम्मे करना - భారము అప్పగించుట.

जिम्मे डालना - అప్పు ఇచ్చుట.

जिरह करना या काढना - పరిహాసము చేయుట; వాదించుట.

जिल्लत उठाना - అవమానపడుట; వ్యాకుల పడుట.

जिस गाँव में न जाना उस का रास्ता न पूछना - చెయ్యుపనిలో అభిరుచి ఉంచు కొనకుండుట.

जिस पत्तल में खाना उसी में छेद करना - హితము చేయువానికి అహితము కలుగ జేయుట.

जी उकताना ; जी उचटना - మనస్సు లగ్నము కాకపోవుట.

जी का गुबार निकालना - మనస్సులోని ఆక్రోశము వ్యక్తము చేయుట.

जी का जोखिम - ప్రాణాపాయము.

जीका बुखार निकालना - दे० जी या दिल का गुबार निकालना.

जी की जलन बुझाना - మనస్సులోని దుఃఖము పారద్రోలుట.

जी को जी समझना - కనికరించుట; జాలిపడుట.

जी खट्टा करना - ద్వేషించుట; ఏవగించుట; మనస్సుని విరగొట్టుట.

जी खट्टा - मीठा होना - నోరూరుట.

जी खट्टा होना - మనస్సు విరిగిపోవుట; అరుచి కలుగుట; విముఖత్వము కలుగుట.

जी चुराना - మనస్సును మోహించుట; పనిమీద ధ్యాస లేకపోవుట.

जी छोटा करना - హీనాసితనము చేయుట; హతోత్సాహమగుట.

जी छोड कर भागना - సాహసము వదిలి పారిపోవుట.

जी जीन लडाना - మనస్ఫూర్తిగా పని చేయుట; ప్రాణములను లక్ష్యపెట్ట కుండుట.

जी टूट जाना - మనస్సు విరిగిపోవుట.

जी तरसना - పొందుటకు తహతహ లాడుట; నోరూరుట.

जीता चुनवाना - సహించరాని శిక్ష విధించుట.

जीता-जागता - ప్రత్యక్షముగా; సురక్షిత ముగా; సాహసోపేతుడు.

जीती मक्खी घोंटना - కాలాంతరమున హానికలిగించు పాపమును కావాలని

చేయుట; దోషముపై ధ్యాసలేకపోవుట.

जी तोडकर काम करना - మనస్ఫూర్తిగా శ్రమించుట.

जी दुखाना - కష్టపెట్టుట; మనస్సుకు బాధ కలిగించుపని చేయుట.

जी देना - ప్రాణము అర్పించుట.

जी न होना - మనస్సులేకపోవుట; స్వస్తత లేకపోవుట.

जी पाना - ఇతరుని స్వభావము లేక శీల మును తెలిసికొనుట; మనస్సులోని రహ స్యమును తెలిసికొనుట; ప్రేమించుట.

जी पानी करना - ఇతరునియెడల జాలి పడుట.

जी फट जाना - ప్రేమలో తేడా వచ్చుట; ఔదాసీన్యము కలుగుట.

जी फडक उठना - మనస్సు అకస్మాత్తుగా ఉల్లాసపడుట.

जी फिसलना-మనస్సుచలించుట; మోహిం చుట.

जी बहलाना-మనస్సుని రంజింప జేయుట.

जी बिगडना - రుచిలేకపోవుట; అరుచించుట.

जी बैठा जाना - మనస్సు ఉద్విగ్నమగుట; అపస్మారమువలె కలుగుట; ఉత్సాహము లేకపోవుట.

जीभ करना - పొగరుబోతు తనముగా సమాధానమిచ్చుట.

जी भर आना - అతిగా జాలిపడుట; అశ్రు పూరితమగుట.

जी भरना - తృప్తినొందుట; ముఖమొత్తుట; సందేహ నివృత్తమగుట.

जीभ लपलपाना-నోరూరుట; కరుచుట; కరుచుటకు తయారగుట.

जी भारी करना या कर देना - మనస్సు భార మగుట; నిర్లిప్తముగానుండుట; అస్వస్త మగుట.

जी मचलना - ఏదేని వస్తువుయెడల మనస్సు కలుగుట.

जी में आना - కోరిక కలుగుట; నచ్చుట.

जी में गडना - మనస్సులో నాటుకొనుట; నిశ్చయమగుట; ప్రభావితముచేయుట.

जी लगना या लग जाना - ఆసక్తికలుగుట; కుతూహలముతో నిరీక్షించుట.

जी लरजना - జంకుట; కంపించుట.

जी ललचाना - తహతహలాడుట; మనస్సు ఆకర్షితమగుట.

जीवन भारी होना - బ్రతుకు బరువగుట.

जी से उतर जाना-కోరికలేకపోవుట; ప్రతిష్ఠ లేకపోవుట; మనస్సునుంచి వేరగుట.

जी हवा हो जाना - గాబరా పడుట.

जुटा देना - పనిలో నిమగ్నముచేయుట; ప్రోగుచేయుట; సంఘటిత పరచుట.

जुलाहे का गुस्सा दाढीपर उतारना - అత్తమీద కోపము దుత్తమీద తీర్చుట.

जुल्म टूटना - పెద్ద విపత్తు సంభవించుట.

जुल्म ढाना - అత్యాచారముచేయుట.

जुल्म देना - దారి తప్పించుట; మోసగించుట.

जूँ न रेंगना - ప్రభావము లేకపోవుట.

जूता - चलना - చెప్పులతో కొట్టుకొనుట.

जूता जडना - చెప్పుదెబ్బకొట్టుట.

जूता जडना - చెప్పుదెబ్బ కొట్టుట.

जूती की नोक पर मारना - తుచ్ఛనిగా తలచుట.

जेब गरम होना - లంచము లభించుట; ఎక్కువగా లాభము కలుగుతుంది.

जेहन लडना - दिमाग लडना ; ఆలోచించుట.

जैसा बोना वैसा काटना - కర్మానుసారము ఫలము లభించుట.

जो कहा जाए सो थोडा - వర్ణనాతీతమగుట.

जोगी का बैल होना - వ్యర్థమగుట.

जोगीडा गाना - అశ్లీలమైనమాట చెప్పుట; బూతుల పంచాంగము విప్పుట.

जोड का तोड मिलना - తగినట్లుగా లభించుట; జోడా కుదురుట.

जोड-तोड मिलाना- ఉపాయము పన్నుట.

जोडा खाना - పశుపక్షాదులు సంభోగించుట.

जोर करना - శక్తిని వినియోగించుట.

जोर चलना - అధికారముసాగుట.

जोरों पर होना - శక్తిసంపన్నమగుట; తీవ్రముగానుండుట.

जौ जौ का हिसाब लेना - దమ్మిడీ- దమ్మిడీ లెక్కించుట.

जौहर खुलना - రహస్యము బయలు పడుట.

ज्योति जगाना - ఎరుకపరచుట.

ज्यौनार बैठना - అతిథులు భోజనమునకు కూర్చొనుట.

झ

झंखाड होना - వయస్సుమారిపోవుట; వృద్ధుడగుట.

झंझट मोल लेना - తగాదా కొనితెచ్చుకొనుట.

झंडा गाडना- పూర్తిగా అధికారము లోనికి తెచ్చుకొనుట.

झंडी दिखाना - అదును సమయమున లేదు అనుట; జండాతో సంకేతము ఇచ్చుట.

झंडे पर चढना - కళంకితమగుట.

झक झक करना - అక్కరకు రాని తర్కము చేయుట; పోట్లాడుట.

झक्कड चलना - తీవ్రమైన తుపాను వచ్చుట.

झक मारना - విధిలేకపోవుట; వివశమగుట; కాలము వ్యర్థముగా పోగొట్టుకొనుట.

झगडा पाक होना - తగాదా తీరిపోవుట.

झटका उठाना - ఆపదను సహించుట.

झटके का माल - దొంగసొత్తు.

झट से - వెంటనే.

झडबेरी का काँटा - పోట్లాటమనిషి.

झडी बाँधना - పునరావృత్తిమీద పునరావృతము చేయుట.

झडी लगाना - నిరంతరముగా వర్షించుట.

झपट्टा मारनां- ఒక్క ఊపులో లాక్కొనుట.

झमेले में फैसना - ఇరకాటములో చిక్కుకొనుట.

झाँई आना - తలతిరుగుడు.

झाँसा देना - రెచ్చగొట్టుట; మోసగించుట.

झाड – झटक कर - ఏదో విధముగా; అడిగి లేక దొంగిలించి.

झाड–फानूस लगाना - అతిగా అలంకరించుట.

झाड–फूँक करना - మంత్రములతో భూత ప్రేతములను పారద్రోలుట.

झाडा फिरना - మరుగుదొడ్డికి వెళ్ళుట.

झिडकी देना - బెదిరించుట; మందలించుట.

झूठ–सच कहना - మోరపెట్టుట; కొండిగములు చెప్పుట.

झूठा ठहरना - అబద్ధము ఋజువగుట.

झूम झूम कर - నిషా ఎక్కి; ఊగుతూ.

झूला मार जानार - పక్షవాతము వచ్చుట.

झोंक में - ఆవేశములో.

झोल बैठाना - కోడిపెట్టచేత పొదిగించుటకు గుడ్లు వేయుట.

झोल मारना - రెచ్చగొట్టుట.

झोली डालना या डाल लेना - ముష్టిజోలి ధరించుట.

झोली भरना या भर देना - జోలి నింపుట; బిచ్చమువేయుట; పొట్టనిండా తినుటకు సరిపడ భోజనము పెట్టుట.

झौवा भर - గంపెడు.

ट

टंटा खडा करना - పోట్లాటలేపుట; తగాదా పడుట.

टक टकी बाँध कर देखना – एक टक देखना - రెప్పఆర్పకుండా చూచుట.

टकसाल का खोटा - పుట్టు దురాచారి; చెల్లనినాణెము.

टकसाली बात करना - ప్రామాణికమైన విషయము చెప్పుట.

टकसाली भाषा - ప్రామాణికమైన భాష.

टका पास न होना - నిష్టదరిద్రుడు.

टका सा जबाव देना - వెంటనే తిరస్కరించుట; తనకు తెలియదని నిష్కర్షగా చెప్పుట.

टकासा मुँह लेकर रह जाना - మూతి ముణుచుకొని ఉండిపోవుట.

टके को न पूछना - ప్రతిష్ఠ లేకపోవుట.

टके सेर बिकना - అతి చౌకగా అమ్ముడు పోవుట.

टक्कर का - సమానమైన ఉజ్జి.

टक्कर लगाना - ఎదిరించుట.

टक्कर लडाना - ఢీకొట్టుకొనుట.

टट्टी कमाना - మరుగుదొడ్డి శుభ్రపరచుట.

टट्टी की आड में शिकार खेलना - ఇంకొకరికి వ్యతిరేకముగా; చాటున కుతంత్రము చేయుట.

टन हो जाना - వెంటనే చనిపోవుట.

टपक पडना - అకస్మాత్తుగా ఊడిపడుట - వచ్చుట.

टप्पा उलटना - దివాళా అగుట.

टप्पा देना - అంగలు, పంగలు వేయుట.

टर टर करना - వ్యర్థముగా ప్రలాపించుట.

टर्र निकल जाना - గర్వము నశించుట.

टल - जाना - జారుకొనుట.

टस से मस न होना - స్థిరముగానుండి పోవుట; బెల్లంకొట్టిన రాయివలె ఉండి పోవుట.

टाँक रखना - జ్ఞాపకము నిమిత్తము నోటు చేసుకొనుట ; వైమనస్యము ఉంచు కొనుట.

टाँका भरना - కుట్టుట.

टाँके मारना - దూరదూరముగా త్వర త్వరగా సూదికుట్టువేయుట.

टाँग अडाना - అడ్డంకివేయుట; అనవసర ముగా జోక్యము చేసుకొనుట; తెలియని చోటుకిచొచ్చుకొని పోవుట.

टाँग खींचना - కళంకపరచుట.

टाँग तले से निकलना - కాలిక్రింద బలా దూరమగుట; ఓటమి ఒప్పుకొనుట.

टाँग देना - వ్రేలాడగట్టుట; ఉరితీయుట.

टाँग पसार कर सोना - కాళ్ళు జాపుకుని పరుండుట - నిద్రించుట; నిశ్చింతగా నిద్రపోవుట.

टाँगे तोडना - కాళ్ళు విరగగొట్టుట; అవమానించుట; వివశపరచుట.

टाँट खाली रहना - ఏమీ అర్థము చేసుకొనక పోవుట.

टाँट खुजलाना - వళ్ళు దురదపెట్టుట; దెబ్బలు తిను కోరిక కలుగుట.
टाट उलटना या उलट जाना - దివాళా అగుట; ఎక్కువగా నష్టము కలుగుట.
टाट में पाट की बखिया करना - చెడు వస్తువుకి మంచి అలంకరణచేయుట.
टँ टाँ मचाना - అల్లరి చేయుట; హంగామా చేయుట.
टाल करना या कर देना - కుప్పపోయుట.
टाल जाना - అస్వీకరించుట.
टिड्डी-दल - పెద్దగుంపు.
टिमटिमाता दिया - ఆరిపోవుటకు సిద్ధము గానున్న దీపము.
टीका कढाना - వారసత్వము పొందుట.
टीका-टिप्पणी करना - విమర్శించుట.
टीप -टाप करना - అక్కడక్కడ సంస్కరించుట.
टीम-टाम रखना -గొప్పదర్జా చూపించుట.
टीस उठना - నొప్పి కలుగుట.
टीस मारना - తియ్యతియ్యని నొప్పి కలుగుట.
टुकडे केलिए तरसना - బొత్తిగా తిండి లేనివాడు.
टुक-सा - కొద్దిపాటి.
टुकुर-टुकुर ताकना - రెప్ప ఆర్పకుండా చూచుట; జాలిగొలుపు చూపులతో చూచుట.
टूक-टूक होना - ముక్కలు ముక్కలగుట.
टूटे फूटे स्वर में - అస్పష్ట స్వరముతో.
टेटुवा दबाना - గొంతు పిసుకుట.
टें टें करना - వ్యర్థముగా మాట్లాడుట; గీర పోవుట.
टेक निभाना - తన ప్రతిజ్ఞను పూరించుకొనుట; తన మకురపట్టును సాధించుకొనుట.
टेढा पडना - నిక్కుట; కఠోరమగుట; కొంటెతనము చేయుట.
टेढी अँगुली से घी निकालना - ఆవశ్యకత ననుసరించి వ్యవహరించుట; దూర్ద్వారా పని సాధించుట.
टेढी आँखों से देखना - ద్వేషము వహించుట; ఈర్ష్య వహించుట.
टेढी खीर - కఠినకార్యము.
ठेढी चितवन - ప్రేమ దృష్టి; ద్వేషపూరిత దృష్టి.
टोक में आना - దిష్టి తగులుట.
टोटका करने आना - వచ్చి వెంటనే వెళ్ళపోవుట.
टोटा उठाना - నష్టపోవుట.
टोना करना - మంత్ర[illegible]

వైద్యము చేయుట.

टोपी उछालना - అవమానించుట.

टोपी बदलना - అధికారి లేక శాసకుడు అగుట; స్నేహితుడగుట.

टोह मिलना - జాడతెలియుట.

टोह में रहना - అన్వేషణలోనుండుట.

ठ

ठंढ पडना - చలివేయుట.

ठंढा पड जाना - చనిపోవుట; ధైర్యము వీడిపోవుట; కోపము శాంతించుట; తగ్గుముఖము పట్టుట.

ठंढी आगम में जलना - విరహాగ్నిలో వ్యాకుల మగుట.

ठंढी गरमी - కృత్రిమప్రేమ.

ठंढी साँस खींचना ; ठंढी साँस भरना या लेना - నిట్టూర్పు విడుచుట.

ठकुर-सुहाती करना - ముఖస్తుతిచేయుట.

ठट्ठा उडाना - ఎగతాళిచేయుట; పరిహాసము చేయుట.

ठन जाना - నాశమగుట.

ठन ठन गोपाल होना - చేతిలో చిల్లిగవ్వ లేకుండుట; దరిద్రుడగుట.

ठसक दिखाना - గీరపోవుట; అభిమానముతో కూడినచేష్టలు చేయుట.

ठसाठस भरना - ఎక్కువగా గుంపు ఏర్పడుట; కుక్కి-కుక్కి-నింపుట.

ठाट-बाट से रहना - దర్జాగా ఉండుట.

ठाली होना - ఉద్యోగము లేకుండుట.

ठिकाना ढूँढना - బ్రతుకుతెరువు వెతుక్కొనుట.

ठिकाना लगना - నివాసస్థానము లభించుట.

ठिकाने की बात - తెలివైనమాట.

ठीक आना - సరిపడుట.

ठीक उतरना - సరిపోవుట; అనుకున్నది అగుట; సరి అగుట.

ठीक करना - సరిచేయుట; హైరానుచేసి పాడుచేయుట.

ठेंगा दिखाना - వెక్కిరించుట; తిరస్కరించుట.

ठोकर उठाना-కష్టపడుట; హాని భరించుట.

ठोकर देना - కాలితో తన్నుట; హాని కలిగించుట; చీదరించుట; అగౌరవపరచుట.

ठौर रहना - చంపబడుట; చనిపోవుట.

ड

डंक मारना - తేలు కుట్టుట.

डंका पीटना या पीट देना - ఢంకామీద దెబ్బకొట్టిచెప్పుట; చాటింపువేయుట.

डंके की चोट पर - ఢంకామీద దెబ్బకొట్టి; చాటించి.

डंड भरना - జుర్మానా భరించుట.

डंडी मारना - తక్కువ తూచుట.

डकार न लेना - డబ్బు తీసుకుని ఇవ్వకుండుట; చేసినపని చెప్పకుండుట.

डगर बताना - దారిచెప్పుట; ఉపాయము చెప్పుట.

डट कर खाना - పొట్టనిండా భుజించుట.

डट जाना - స్థిరముగా ఎదుట నిలబడుట; స్థిరపడుట.

डाँट-डपट करना - మందలించుట.

डाँट बताना - చివాట్లు పెట్టుట.

डाँड लेना - అర్థదండన విధించుట - గ్రహించుట.

डाक लगना - ఎడతెరిపిలేకుండా డోకుల గుట.

डाका डालना - దొంగిలించుట; దోచు కొనుట.

डाका पडना- దొంగలు దోచుకొనుట.

डाढ मार कर रोना - వెక్కివెక్కి ఏడ్చుట; ఎక్కువగా విలపించుట.

डाली देना - గొప్ప అధికారికి పళ్ళు-ఫలములు మొ॥వి కానుకగా ఇచ్చుట.

डावाँडोल रहना - అస్థిరముగానుండుట; ఊగిసలాడుట.

डीठ बाँधना - కనికట్టు చేయుట.

डील डौल का होना - పెద్దగా పెరిగి బలశాలియగుట.

डूबते को तिनके का सहारा होना - అసహాయనికి ఏదో ఒక ఆధారము కలుగుట.

डूबते को थाह मिलना - ఆపదలో ఆధారము లభించుట.

डूबा आसामी - దివాళా తీసినవాడు.

डेढ ईंट की मस्जिद जुदा बनाना - పరస్పరము కలహించుట.

डेढ चावल की खिचडी पकाना - తన అభిప్రాయము వేరుగా నుంచుకొనుట.

डेरा डालना - మకాము చేయుట.

डोर पर लगाना - దారికి తెచ్చుట.

डोर मजबूत होना - జీవించు కాలము ఇంకా ఉండుట.

डोर लगना - ప్రేమించుట.

डोरा डालना - తన ప్రేమపాశమున బంధించుట.

डौंडी पीटना - చాటింపువేయుట; అందరికి చెప్పుట.

डौल पर लाना - ప్రయోజకునిగా చేయుట; ఉపయోగపడునట్లు తయారుచేయుట.

डौल लगाना - ఉపాయము చేయుట; యుక్తిపన్నుట.

डौल होना - యుక్తితోచుట.

ड्यौढी - पार न करना - గడపదాటకుండుట; కూపస్తమండూకమగుట.

ढ

ढंक का होना - సరి అగుట.

ढंग निकालना - దారితీయుట; యుక్తికనుగొనుట.

ढंग से बरतना - మితవ్యయముతో ఇముడుట; సరిగా వ్యవహరించుట.

ढकोसला होना - ఆడంబరమగుట.

ढब आना - పనిచేయు విధానము తెలియుట; వ్యవహరించు పద్ధతితెలియుట.

ढब की बात - అనువు విషయము; సమంజసమైన మాట.

ढब पर चढना - వశమగుట.

ढर्रा डालना - అలవాటుచేయుట.

ढर्रे पर आना - చెడినపనిని సమకూర్చుట.

ढह पडना - ढय पडना - హఠాత్తుగా వచ్చి మకాము చేయుట; పడిపోవుట.

ढाई ईंट की मस्जिद अलग बनाना - అందరిని వ్యతిరేకించి వేరుగా నుండుట.

ढाई चावल की खिचडी अलग पकाना- తన అభిప్రాయమును భిన్నముగా నుంచుకొనుట.

ढाक के तीन पात होना - పరిమిత కుటుంబ మగుట; ఎప్పటినుంచో పేదానుండుట; ఎప్పుడూ ఒకే మాదిరిగానుండుట.

ढाढस देना - ధైర్యము కలుగజేయుట; ఓదార్చుట.

ढाढस बँधना - ధైర్యము కలుగుట.

ढा देना - పడవేయుట; ముగించివేయుట.

ढिंढोरा पीटना - చాటింపువేయుట.

ढील डालना - ఆహ్వానములో లోటు చేయుట.

ढीला पड जाना - సుస్తీఅగుట; బలహీనపడుట; మెత్తపడుట.

ढीली आँख - మదిరనేత్రము; మత్తెక్కిన కన్ను.

ढेर करना - చంపి పారవేయుట.

ढेर हो जाना - పడి చనిపోవుట.

ढोल ढमक्का - బాజాలు, హంగామా.

ढोलाबंदी करना - హద్దుకిగుర్తులువేయుట.

त

तंग आना - విసిగిపోవుట; కలతజెందుట.

तंग करना - వేధించుట.

तंग-दिल होना - పిసనారియగుట.

तंग रहना - పేదగానుండుట; ఇబ్బందిలోనుండుట.

तंगहाथ होना - చేతిలో డబ్బు లేకపోవుట; దగ్గర డబ్బు లేకపోవుట.

तंग होना- బిగుతు అగుట; ఇరుకు అగుట; చిన్నదగుట.

तंत निकालना - మూలము తెలియుట; ఉద్దేశ్యము తెలియుట.

तम्बू तानना ; तम्बू बनाना - డేరా వేయుట; శాసించుట.

तकदीर खोटी होना - చెడు రోజులు దాపరించుట.

तकदीर जागना - మంచిరోజులు వచ్చుట.

तकदीर ठोंकना - అదృష్టమును దూషించుట.

तकलीफ उठाना - దుఃఖము సహించుట.

तकल्लुफ करना - మొగమాటము పడుట.

तकल्लुफ का - శ్రేష్ఠమైన.

तकिया-कलाम होना - మాటిమాటికి ఊతపదమువాడుట.

तख्ता उलटना - అయినపని పాడగుట; రాజ్యశాసనములో మార్పువచ్చుట.

तजवीज करना - తీర్పు ఇచ్చుట; చేయుట.

तडक कर जवाब देना; तडख कर बोलना - నిర్మొఖమాటముగా సమాధానమిచ్చుట.

तडी जडना ; तडी देना - దగాచేయుట - టోపీ పెట్టుట.

तन देना - ధ్యాసఉంచుట.

तन-मन से करना - మనస్ఫూర్తిగా పని చేయుట.

तपाक बदलना - క్రోధించుట.

तपौनी का गुड खाना - దూకోరు అగుట; దొంగ అగుట.

तबीयत आना - ప్రేమ కలుగుట; మనస్సు లగ్నమగుట - ప్రేమ జనించుట.

तबीयत फडक उठना - ఉత్సాహము కలుగుట; ఆవేశము కలుగుట; ఆనందము కలుగుట.

तबीयत होना - కోరిక కలుగుట; నచ్చుట.

तबेलेकी बला बंदर के सिर जाना - ఒకరి విపత్తు ఇంకొకరికి మళ్ళుట.

तमा देना - లంచమిచ్చుట.

तमाम करना- పూర్తిచేయుట; అంతము చేయుట.

तरतीब देना या दे देना - అలంకరించుట; క్రమానుసారము సర్దుట.

तर माल उडाना - రుచిగల పౌష్టిక ఆహారము ఆరగించుట.

तरसा-तरसा कर देना - ఊరించి ఊరించి ఇచ్చుట.

तरसा तरसा कर मारना - కష్టము కలిగించి కలిగించి చంపుట; ఊరించి ఇవ్వకుండుట.

तरारा भरना - వేగముగా పరిగెత్తుట.

तरीका बरातना - నియమపాలనచేయుట.

तरी होना - ఆనందము కలుగుట; ధనము కలుగుట.

तरे बैठना - భర్త అగుట.

तरेर कर देखना - కోపముతో చూచుట.

तलब करना - హాజరు పరచుట; కబురు పంపుట; అడుగుట లేక అడిగి తెప్పించుట.

तलवा छलनी होना - నడచినడచి కాళ్ళు బలపముకట్టుట; కాళ్ళుబొబ్బలెక్కుట.

तलवार का पानी पीना - యుద్ధము చేయుట.

तलवार के घाट उतारना - ఖడ్గముతో చంపుట.

तलवार पर मख मलका गिलाफ चढा होना - బయటికి మంచిగా కనిపించినా నిజానికి క్రూరమైన గోముఖ వ్యాఘ్రము.

तलवे चाटना - ముఖస్తుతి చేయుట.

तलवों की आग माथे तक पहुँचना - అరికాళ్ళమంటనెత్తికిమ్మట; ఎక్కువగా కోపము లేక ఈర్ష్య కలుగుట.

तलवों में से तेल निकालना - అతిగా పీనాసితనము పోవుట; ఎంత దూరమైనా నడిచేవెళ్ళుట.

तलवों से आँखें मलना - ప్రేమ భావము వ్యక్తము చేయుట; బహు దైన్యము చూపించుట.

तवे की बूँद होना - ఏమాత్రమూ ప్రభావితము కాకుండుట; సంతోషము కలుగజేయునంతఅల్పమగుట; క్షణభంగురము.

तशरीफ रखना ; तशरीफ लाना - విరాజిల్లుట; కూర్చుండుట; (గౌరవముగా సూచించు).

तशरीफ ले जाना - వేంచేయుట; వెళ్ళిపోవుట (గౌరవముగా)

तसल्ली दिलाना - ధైర్యము కలుగజేయుట; ఓదార్చుట.

तह करके रखना - అనావశ్యకమగుట; మడతపెట్టి జాగ్రత్తగా నుంచుట.

तह का सच्चा - నిష్కపటమైన.

तह की बात - యథార్థ విషయము; మనస్సులోనిమాట; రహస్యము.

तह को पहुँचना - మూలము వరకు చేరుట; యథార్థమును తెలిసికొనుట; మనస్సు జాడతీయుట.

तहलील करना - జీర్ణించుకొనుట.

तहसील करना - వసూలు చేయుట.

ताँता बाँधना - నిరంతరము వస్తూవుండుట.

ताँता बाँधना - పంక్తి బద్ధమగుట; వరుసగా నిలబడుట; పెద్దగుంపు ఏర్పరుట.

ताँतिया जवान - ఒక్క మనిషి; దుర్బలుడు.

ताक-झाँक करना - అనువుకొరకు వెతుకుట; ఇటు అటు చూచుట.

ताक पर रखना - ఉపయోగించకుండుట; తొలగించుట.

ताक में रहना- అవకాశము కొరకు చూచుట.

ताकीद कर देना - ఏదేని పనికొరకు ప్రేరేపించుట.

ताजा करना - గుర్తుచేయుట; నీరు మార్చుట.

ताड का तिल करना - పెద్ద విషయాన్ని చిన్నదని తలచుట.

ताड जाना - ఊహించి తెలిసికొనుట.

तान कर तमाचा देना - గట్టిగా లెంపకాయ వేయుట.

तान कर सोना - నిశ్చింతగా నిద్రించుట.

ताना देना - ఎత్తిపొడుచుట; వ్యంగ్యముగా మాట్లాడుట.

ताबड-तोड - ఒకదానిమీద ఒకటి నిరంతరముగా.

तार टूटना - విఘ్నమగుట; అంతరాయము కల్గుట.

तार-तार रोना - ఎక్కువగా ఏడ్చుట.

तार निकालना - జాడతీయుట; కూపీ తీయుట.

तारीफ करते मुख सूखना ; तारीफ के पुल बाँधना - అపరిమితముగా ప్రశంసించుట.

तारों की छाँह-పెందలకడ; తెల్లవారుజాము.

ताल उठाना - పాట ప్రారంభమగుట.

ताल-मेल खाना - ఒకే స్వభావమగుట; సరిపడుట.

तालू में दाँत जमना - కష్టకాలము వచ్చుట.

ताव आना - ఆవేశము కలుగుట; కోపము వచ్చుట.

ताव दिखाना - అహంకారమిశ్రిత క్రోధము వ్యక్తము చేయుట; దర్పాచూపించుట.

ताव पर - అవసర సమయమున; కోరిక సమయమున.

ताव में आना - అహంకారపూరిత క్రోధముతో నిండిపోవుట; ఆవేశయుక్తమైన క్రోధము వచ్చుట.

तिकडम भिडाना - ఆకతాయితనముతో యుక్తిపన్నుట.

तिजोरी में होना - వశమగుట.

तिडी-भूल जाना - స్పృహలేకపోవుట.

तिनक जाना - చిరాకుపడుట; కోపపడుట.

तिनका दाँतों में पकडना - వినమ్రముగా ప్రార్థించుట; దీనముగా ప్రార్థించుట.

तिरछी आँखों से देखना - క్రోధ దృష్టితో

చూచుట; అనిష్టము చేయుట; సైగ చేయుట.

तिरिचा चरित्तर - స్త్రీల రహస్యము; స్త్రీల విచిత్ర స్వభావము; ఒయ్యారపు ఆడంబరము.

तिल तिल का हिसाब - పైసా పైసా లెక్క.

तिलमिला उठना - కొంకెర్లుపోవుట.

तिहाई मारी जाना - పైరుకాకపోవుట; పైరు పండకపోవుట.

तीतर कर देना - పారద్రోలుట.

तीन तेरह करना - వేరువేరుచేయుట.

तीन तेरह में न रहना - ఏ గలాటాలోనూ లేకుండుట; పనికిమాలిన పనులతో జోక్యము లేకుండుట

तीन – तेरह होना - చెల్లాచెదరగుట.

तीन लोकों से न्यारी मथुरा बसाना - అందరినుంచి వేరుపడుట.

तीर चलाना - ఉపాయము ఆలోచించుట; లక్ష్యపెట్టుట; పడవేయుట; విసురుట.

तीर हाथ से निकल जाना - స్థితి వశము తప్పుట.

तीसमारखाँ बनना - గొప్పవీరుడగుట; తనవీరత్వపు బడాయిలు కొట్టుట.

तुम–ताम करना - తిట్టుట.

तुम डाल–डाल हम पात–पात - తెలివిగల; ఎక్కువగా చాతుర్యము కలిగి జాగ్రత్త పడిన.

तुर्रा कूटना - కొరడా దెబ్బలు కొట్టుట; కొట్టిగుట్టమును స్వారీచేయించుట.

तुर्रा यह कि - ఇంకా ఇంత; ఇంత అయినప్పటికి.

तुल हुए - తూచబడిన; ఉచితమైన; సన్నద్ధమైన.

तू–तडाक से बोलना - చాలా అసభ్యముగా మాట్లాడుట.

तूती – बोलना - ప్రభావితము చేయుట; దర్జాగా వుండుట.

तू–तू मैं–मैं होना-పోట్లాడుట;కొట్లాడుట.

तूफान आना - తుపాను వచ్చుట; ఆపద కలుగుట.

तूफान जोडना - మిథ్యాకళంకము ఆపాదించుట; వట్టొట్టి దోషారోపణ చేయుట.

तेरा–मेरा करना - వ్యామోహములో చిక్కుకొనుట; ఏదేని వస్తువు కొరకు జగడమాడుట.

तेल जल चुकना - సమాప్తమగుట; కాలమాసన్నమగుట.

तेली का बैल होना - ఎల్లప్పుడు పనిలో నిమగ్నమగుట.

तेवर चढना ; तेवर बदलना - కనుబొమ్మలు

ముడివడుట; కోపించుట.

तेवर बुरे दीखना ; तेवर बुरे नजर आना - ప్రేమలో మార్పువచ్చుట; క్రోధించుట.

तैश में आना - కోపించుట.

तोड - जोड करना - బేరమాడుట.

तोताचश्म होना - నిర్మొఖమాటి అగుట.

तोता पालना - రోగము ముదురుట; శత్రువును పోషించుట; చెడు అలవాటును పెరగనిచ్చుట.

तोते उड जाना - గాబరాజెందుట

तोते की तरह आँखें फेरना ; तोते की तरह आँखें बदलना - నిర్దయతో వ్యవహరించుట; అసభ్యముగా వ్యవహరించుట

तोबा करना - ఇంకచెయ్యనని ఒట్టుపెట్టుకొనుట.

तोरई छौकना - మాటకు వేరే అర్థము చెప్పుట.

तौर-बेतौर होना - స్థితి చింతా జనకముగా మారుట; వాలకము సరిగా లేకుండుట.

त्राहि त्राहि मचाना- హాహాకారము వచ్చుట.

थ

थइली भर लेना - ఏదో ఒకటి తిని పొట్ట నింపుకొనుట.

थक कर चूर होना - అతిగా అలసిపోవుట.

थपेडे खाना - విపత్తులో పడుట.

थर-थर करना - వణికి పోవుట.

थरथरी छूटना या छूट जाना - భయముతో కంపించిపోవుట.

थान का टर्रा होना - తన ఇంటి దగ్గరే బలము ప్రదర్శించుట; శక్తిచూపించుట.

थाली का बैंगन - శంకించు స్వభావము గలవాడు; తన స్వంత ఆలోచన లేక సిద్ధాంతము లేనివాడు.

थाली-लोटा तक बिकना - దివాళా అగుట; దరిద్రుడగుట.

थाह न होना - అంచనాలేకపోవుట.

थाह पाना -స్థితిని గురించి సరియైన అంచనా వేయుట; ఆధారము లభించుట.

थाह लेना - ఎదుటివాని రహస్యమును కనిపెట్టుట; లోతు తెలిసికొనుట.

थिगली लगाना - దుర్గమ ప్రదేశములోనికి కూడా చేరుటకు ఉపాయము కని పెట్టుట.

थुडी थुडी करना - ఛీ ఛీ అనుట; చీదరించుట.

थुथना फुलाना - కోపగించుట.

थूककर चाटना- ప్రతిజ్ఞ ప్రకారము ఆచరించకుండుట; ఇచ్చినది తిరిగి తీసుకొనుట; మాట ప్రకారము ఉండకపోవుట.

थूक देना - పసందు చెయ్యకపోవుట; ఏవగించుట.

थूकना - ద్వేషించుట; ఏవగించుట; ఉమ్మి వేయుట.

थूकने भी न आना - పూర్తిగా తిరస్కరించి వదలివేయుట.

थूक लगाना - అవమానించుట.

थूकसे सत्तू सानना - నీచాతినీచమైనపొదుపు పాటించుట.

थैली करना - చితకబాది మూటకట్టుట.

थोडा थोडा होना - లజ్జపడుట; సంకుచితమగుట.

थोडा बहुत - కొద్ది; కొన్ని.

थोडे ही- नहीं - లేదు; కాదు.

थोपडा सुजाना - మూతి ముడుచుకొనియుండుట; కోపగించుట; అలుగుట.

द

दंग रह जाना या रहना - ఆశ్చర్యమునొందుట; కలతజెందుట.

दंगा-फसाद करना - ఘర్షణపడుట; కొట్లాడుట.

दंड डालना - జుర్మానా వేయుట; పన్ను విధించుట.

दंड भरना - విధించిన శిక్షను అనుభవించుట; జుర్మానా కట్టుట.

दई का घाला होना - దురదృష్టవంతుడగుట.

दकी का बाकी न रखना - అన్ని యుక్తులు ప్రయోగించుట.

दक्षिण होना - అనుకూలించుట.

दधिसुत-सुत - విద్వాంసుడు; పండితుడు.

दफा - दफान होना - శాంతించుట.

दबंग होना - ప్రభావశాలియగుట.

दबा लेना - కాజేయుట.

दबाव डालना - ఒత్తిడి చేయుట.

देबी बिल्ली का चूहे से कान कटाना - ప్రతికూలపరిస్థితిలో దుర్బల వ్యక్తి కూడ పై చేయి అగుట.

दबे पाँव निकल जाना - చడీచప్పుడు చెయ్యకుండా జారుకొనుట.

दम चढना - శ్వాస త్వత్వరగా ఆడుట.

दम चुराना - ధ్యాసపెట్టక పోవుట.

दम छोडना या छोड देना - చనిపోవుట.

दम झाँसा देना - దగా చేయుట.

दम तोडना - అంతిమశ్వాస వదలుట.

दम देना - దారి తప్పించుట; దగా చేయుట.

दम-पट्टी पढाना; दम-पट्टी पिलाना - दे० दम झाँसा देना.

दम फना होना - స్పృహ లేకపోవుట.

दम मारना - అలసట తీర్చుకొనుట;

గంజాయి తాగుట.

दम में आना - దూపడుట.

दम में दम आना - మనస్సు స్థిరపడుట; శాంతించుట.

दमामा पीटना - ప్రచారము చేయుట.

दर-किनार होना - దూరమగుట.

दर-गुजर करना - నిర్లక్ష్యము చేయుట; క్షమించుట; తొలగించుట; ప్రక్కకు నెట్టివేయుట.

दर-दर की धूल फाँकना - అందరిచేత ఛీ అనిపించుకొనుట; దుర్దశాగ్రస్తమగుట.

दरबार बाँधना - లంచము నిర్ధారించుట.

दरवाजा दिखाना - ఇంటినుండి వెళ్ళగొట్టుట.

दरवाजे पर नाक रगडना - ముఖస్తుతి చేయుట.

दर्द की दवा होना - పనికి ఉపకరించుట.

दलदल में गर्दन तक डूब होना - కష్టాలలో కూరుకు పోవుట.

दलदल में फँसना - విపత్తులో చిక్కుకొనుట.

दस्तंदाजी करना - జోక్యము చేసుకొనుట.

दस्तक बाँधना - అనవసరమైన ఖర్చును నెత్తినవేయుట.

दहलीज का कुत्ता - వెంటుండువాడు.

दही दही करना - తన వస్తువును అమ్ముటకు వీధి వీధి తిరుగుట.

दही में का मूसर होना - పానకములో పుడక అగుట.

दाँत काटी रोटी खाना - గాఢమైన మైత్రి కలుగుట.

दाँत खट्टे करना - ఓడించుట.

दाँत तले उँगली दबाना - ఆశ్చర్య చకిత మగుట.

दाँत तालू में जमना - కష్టకాలమువచ్చుట.

दाँत पर मैल न जमना - బొత్తిగా పేద యగుట.

दाँत पैने करना - పొంచి ఉండుట.

दाँत बजाना - పోట్లాడుట.

दाँत रखना - ఈర్ష్య వహించుట; వైరము వహించుట.

दाँतों में उँगली दबाना - दे० दाँतों तले उँगली दबाना।

दाई से पेट छिपाना - ఎరిగినవాని దగ్గర రహస్యము దాచుట.

दाग लगाना - మచ్చవేయుట; కళంకితము చేయుట.

दाढ गरम करना - లంచము ఇచ్చుట.

दाढी पेट में होना - పిన్నవయస్సులోనే తెలివి వికసించుట.

दाढी बनाना - మోసగించుట.

दाना-पानी उठना या उठ जाना - ఏ దారి లేకపోవుట; నిరాధారమగుట.

दाने दाने को तरसना - నిష్ఠదరిద్రుడగుట.

दाने बिखेरना - మరిపించుటకు యుక్తులు పన్నుట.

दाब दिखाना - భయపెట్టుట; బెదిరించుట.

दाम उठना - అమ్ముడుపోవుట.

दामनगीर होना -వెంటపడుట; నెత్తికెక్కుట.

दामन छुडाना - కొంగు వదిలించుకొనుట.

दामन पकडना - శరణుజొచ్చుట.

दायर करना - వ్యాజ్యమువేయుట.

दायाँ हाथ - కుడిభుజము.

दार पर चढाना - ఉరికంబమెక్కించుట; ఉరితీయుట.

दाल न गलना - యుక్తిపారకపోవుట.

दाल-भात का कौर समझना - చాలా సులభమని తలచుట.

दाल-भात में मूसलचंद बनना - పానకములో పుల్లయగుట.

दाल में कुछ काला होना ; दाल में कुछ काला-काला होना - శంకించుట; అనుమానము కలుగుట.

दाँव खेलना - మోసగించుట.

दाँव पर रखना - పందెము ఒడ్డుట.

दाँव-पेंचका आदमी - చతురుడు; దగాకోరు.

दिक करना - వేధించుట.

दिन को तारे दिखाई देना - కష్టసమయమున బుద్ధి పని చెయ్యకపోవుట.

दिन चढना - పొద్దెక్కుట.

दिन छिपना या डूबना - సూర్యుడు అస్తమించుట.

दिन ढलना - సాయంత్రమగుట.

दिन दहाडे - పట్టపగలు.

दिन दूना रात चौगुना होना - త్వరత్వరగా అభివృద్ధినొందుట.

दिन भारी होना - చెడుకాలము వచ్చుట.

दिन होना - సూర్యోదయమగుట.

दिनों को धक्के देना - రోజులు గడవకపోవుట; అతి కష్టమీదకాలము గడుపుట.

दिमाग खपाना -ఎక్కువగా ఆలోచించుట.

दिमाग खाना - ఎక్కువ మాట్లాడి విసిగించుట.

दिमाग चढना - విర్రవీగుట; నిక్కుట.

दिमाग झडना - అభిమానము వీగిపోవుట.

दिल उचाट होना - दे० जी उचटना.

दिल ओंटों तक आना - అతిగా గాబరా పడుట.

दिल कडा करना - గుండె నిబ్బరము చేసుకొనుట.

दिल का खरा - నిజాయితీపరుడు.

दिल का बादशाह - ఇష్టానుసారము వ్యయమారించువాడు; అతి వ్యయపరుడు.

दिल का बुखार निकालना - అక్కసుతీర్చుకొనుట.

दिल की गाँठ खुलना - వైమనస్యము నశించుట.

दिल की दिल में रहना - కోరికతీరకపోవుట.

दिलकी हवस निकलना - కోరికతీరుట.

दिल के फफोले फूटना - మనస్తాపము నశించుట.

दिल को मसोसना - మనస్తాపమును మనస్సులోనే ఉంచుకొనుట.

दिल खटक जाना या खटकना - సందేహము కలుగుట; అనుమానము కలుగుట; నిశ్చయము జారిపోవుట.

दिल खट्टा करना - చెడుభావము కలుగుట; ఏవగింపు కలుగుట.

दिल खट्टा होना - ఏవగింపు కలుగుట; మనస్సు విముఖమగుట.

दिल चुटकी लेना - వెక్కిరించుట; వ్యంగ్యముగా మాట్లాడుట.

दिल चुराना - మోహించుట; పనిలో మనస్సులేకపోవుట.

दिल जमई करना - ఓర్చుకొనుట; సంతోషించుట.

दिल जमना - మనస్సు లగ్నమగుట.

दिल जलाना - ఈర్ష్యపడుట; కష్టపెట్టుట; వెక్కిరించుట; కోపము తెప్పించుట.

दिलजोई करना - ఓదార్చుట.

दिल ठंडा होना - ఉత్సాహము లేకపోవుట.

दिल ठिकाने लगाना - మనస్సును కుదుట పర్చుకొనుట.

दिल डूबना या डूब जाना- మూర్ఛపోవుట; గాబరాపడుట; ఉత్సాహము లేకపోవుట.

दिल दहलना - భయముతో మనస్సు కంపించిపోవుట.

दिल पर पत्थर रखना - దుఃఖమును సహించుటకు మనస్సును చిక్కబట్టుకొనుట.

दिल पर मैल आना - ద్వేషము కలుగుట; ప్రేమ లేకపోవుట.

दिल पर साँप लोटना - శోకించుట.

दिल पसीजना या पसीज जाना - మనస్సు కలుగుట; జాలిపడుట..

दिल बहलना - दे० जी बहलना.

दिल बासों उछलना - గాబరాపడుట.

दिल बुझना - హతోత్సాహమగుట.

दिल बैठ जाना - మనస్సు వ్యగ్రమగుట; ఉత్సాహము లేకపోవుట.

दिल भटकना - మనస్సు చంచలమగుట.

दिल भरजाना या भरना - ముఖము మొత్తుట; కోరిక లేకపోవుట.

दिल मसोसकर रहजाना-दिल मसोसना; కోపమును దిగమ్రింగి ఉండుట.

दिल में आग लगना - అశాంతమగుట.

दिल करार होना - మనశ్శాంతి కలుగుట.

दिल में फफोले पडना - ఎక్కువగా దుఃఖము కలుగుట; గుండెమండుట.

दिल से दूर करना - ధ్యాసలేకపోవుట; మరచిపోవుట.

दिल्लगी उडाना - వేళాకోళము చేయుట; పరిహాసము చేయుట.

दिवाला निकलना - నష్టము వచ్చుట; దివాళా తీయుట.

दिशा जाना - బహిర్భూమికి వెళ్ళుట.

दिसावर उतरना - విదేశములలో వస్తువులు చౌక అగుట.

दीठ उतारना - దిష్టితీయుట.

दीठ करना - చూచుట.

दीठ खा जाना - దిష్టికొట్టుట.

दीठ पर चढना - నచ్చుట; మంట కలుగుట.

दीठ भर देखना - బాగుగా చూచుట.

दीठ मिलना - ఎదుట పడుట.

दीठ लगना - దిష్టికొట్టుట.

दीठ लगाना - దిష్టికొట్టించుట.

दीदा-दलेल होना - నిర్లజ్జమగుట.

दीदा फाडकर देखना - ఏకాగ్రతతో చూచుట.

दीदा लगना - మనస్సుకు నచ్చుట.

दीदे का पानी ढल जाना - సిగ్గులేని వాడగుట.

दीदे निकालना - కళ్ళురుచేయుట; కోపించుట; కళ్ళు పీకుట.

दीन-दुनिया की खबर न होना - ప్రపంచానికి బొత్తిగా తెలియకపోవుట.

दीपक बुझना - నిర్వంశమగుట; వంశానికి వంశం నాశమగుట.

दीया जलाना - దివాళా తీయించుట.

दीया जलाने का समय-సంధ్యాసమయము.

दीया ठंडा करना - దీపమార్పుట.

दीये का हँसना - దీపమునుండి పూలు రాలుట; వివాహము అగు సూచన లేక సంతానము కలుగు సూచన అగుట.

दीवार उठाना - గోడకట్టుట.

दीवार में चुनना - బతికి ఉన్న మనిషిని గోడలో ఉంచి కట్టుట.

दीवार चाटना - కాలము గడుపుట.

दुआ माँगना - ప్రార్థించుట.

दुआ लगना - ప్రార్థనఫలించుట.

दुकान उठाना - దుకాణము మూయుట.

दुकान करना - దుకాణము పెట్టుట; దుకాణము తెరచుట.

दु:ख का घूँट पीना - దుఃఖమును మెదలకుండా సహించుట.

दुखडा पीटना - అతి కష్టముమీద జీవనము చేయుట.

दु:ख-बटाना - కష్టసమయములో వెంట నుండుట.

दु:ख-दर्द में शरीक होना - కష్టము సాయము చేయుట.

दुनियाँ उजडना - సర్వస్వము నాశమగుట.

दुनियाँ की हवा लगना - ప్రాపంచక విషయముల జ్ఞానము కలుగుట.

दुनियाँ दारी की बात - కృత్రిమ విషయము; మోసపూరిత విషయము; వ్యవహార సంబంధమైన విషయము.

दुनियाँ देखना - అనుభవము గడించుట.

दुपट्टा तानकर सोना - నిశ్చింతగా నిద్రించుట.

दुम दबा कर भागना - తోకముడుచుకు పారి పోవుట.

दुम में घुसा रहना - ఎల్లప్పుడు ముఖస్తుతి చేయుట.

दुर-दुर करना ; दुर-दुराना - అవమానించి పారద్రోలుట.

दुलत्ती झाडना - వెనక రెండుకాళ్ళు ఎత్తి తన్నుట (గాడిద, గుఱ్ఱము).

दुशाले में लपेट कर मारना - తియ్య తియ్యని వ్యంగ్య వాక్యములతో వేధించుట.

दुहाई देना - తను రక్షించుమని ప్రార్థించుట; పాలు పితుకుటకు మజూరి ఇచ్చుట.

दूज का चाँद होना - అరుదుగా కనిపించుట; దుర్లభమైన వస్తువగుట.

दूधका धोया - కళంకములేకుండా; మచ్చ లేని; నిష్కళంకమైన.

दूधकी कुल्लियाँ करना - సుఖవైభములతో ఓలలాడుట.

दूध की मक्खी - పనికిమాలిన వస్తువు.

दूध देनेवाली गाय की लात खाना - లాభము కలుగజేయువాని చివాట్లు సహించుట.

दूध के जले का मट्ठा फूँक -फूँक कर पीना - పెద్ద నష్టము పొందిన తరువాత సాధారణమైన పనిలో కూడ జాగ్రత్త పడుట.

दूध तोडना - పాడి అయిపోయిన తరువాత ఆవులు-గేదెలు ఎండిపోవుట.

दूध पीता बच्चा - చంటి పిల్లవాడు.

दून की सूझना - సామర్థ్యమును మించి ఆలోచించుట.

दूर की हाँकना - గొప్ప-గొప్ప విషయములు చెప్పుట; కోతలు కోయుట.

दूर के ढोल सुहावने होना - దూరపు కొండలు నునుపుగా ఉండుట.

दूर ही से सलाम करना - దూరముగానుంచే తిరస్కరించుట; ఏవగించుట.

दूसरों के घर में आग लगाकर हाथ सेंकना - ఇతరులకు నష్టము కలిగించి తను లాభము పొందుట.

दूसरों के सिर ठीकरा फोडना - ఇతరులను దోషులుగా ధ్రువపరచుట.

देखते ही देखते - వెంటనే; తక్షణమే.

देखा जाना - తరువాత ఆలోచించుట.

देवता कूच कर जाना - ఎక్కువగా భయ పడుట.

देश-निकाला देना - దేశ బహిష్కరణ దండన విధించుట.

दो आँसू बहाना - దుఃఖము వ్యక్తము చేయుట; కొద్దిగా ఏడ్చుట.

दो कौडी का - తుచ్ఛమైన.

दोटूक - స్పష్టముగా; స్పష్టమైన.

दोटूक जवाब देना - మంచి-చెడు చూడ కుండా స్పష్టమైన సమాధాన మిచ్చుట.

दो दिन का मेहमान - అనతికాలములో చనిపోవువాడు; త్వరగా ఎక్కడికైన వెళ్ళు వాడు.

दो दो हाथ करना - పోట్లాడుట; కొట్లాడుట.

दो नावों पर चढना ; दो नावों पर पैर रखना - పరస్పర విరుద్ధమైన రెండు పనులు ఒకే పర్యాయము చేయుట.

दौड-धूप करना या मचाना - అతిగా ప్రయత్నించుట; శ్రమించుట.

दौरा आना - రోగము తిరగ బెట్టుట.

दौरा करना - తనిఖీ చేయుటకు తిరుగుట.

द्वारा खुलना - యుక్తిపని చేయుట.

द्वारचार होना - ద్వారపూజగుట; పెళ్ళి వారు కన్యాదాత ఇంటికి పెళ్ళికి ముందుగా వచ్చుట.

ध

धँधले में आना - ఇతరుల మోసములో చిక్కుకొనుట.

धकेल देना - నెట్టి పడవేయుట.

धक्कम - धक्का करना - గుంపులో జనము తోపులాడుకొనుట.

धक्का खाना - హాని భరించుట; ఎదురు దెబ్బతినుట.

धज्जा हो जाना - బక్కచిక్కుట; ముక్కలు ముక్కలుగా అగుట.

धज्जियाँ उडना - దుర్దశాగ్రస్తమగుట; అగౌరవము కలుగుట.

धज्जियाँ उडाना - నిందించుట; ముక్కలు చేయుట.

धडक खुलना - సంకోచము పోవుట.

धडल्ले के साथ - నిస్సంకోచముగా; శీఘ్రముగా.

धडी-धडी करके लूटना या लूट लेना - భాగా దోచుకొనుట.

धडी भरना - తూచుట.

धत बनना, धत होना - వెళ్ళిపోవుట.

धता करना - తొలగించుట.

धतूरा खाए फिरना - మస్తుగా తిరుగుట; పిచ్చివానిగా తిరుగుట.

धन उडाना - దూబరా ఖర్చుచేయుట.

धनिये की खोपडी में पानी पिलाना - ఎక్కువ వ్యాకులపడుట; దాహముతో చంపుట.

धन्नासेठ का नाती - ఎక్కువ డబ్బు లేకపోయిన సంపన్నుడువలె వ్యవహరించుట (వ్యంగ్యము).

धन्नासेठ होना - అధిక సంపన్నుడగుట; తనని తను మహా ధనికునిగా భావించువాడు.

धब्बा लगना - మచ్చపడుట; అపకీర్తి కలుగుట.

धमा-चौकडी मचाना - అతిగా కోలాహలము చేయుట.

धरती पर पाँव न पडना - భూమిమీదకాళ్ళు పడకుండుట; ఆనందముతో విర్రవీగుట.

धरना देना - ఏదేని సాధించుటకు మొండిగా పట్టుకు కూర్చొనుట.

धरा रह जाना - వ్యర్థముగా ఉండిపోవుట; అవసరానికి పనికి వచ్చుట.

धाक जमना - ప్రభావము పడుట; ప్రభావితము చేయుట.

धागा देना - మోసగించుట; దగా పరచుట.

धाडा मार कर रोना - అరుస్తూ ఏడ్చుట; తీవ్రముగా విలపించుట.

धार चढाना - పదును పెట్టుట.

धार मारना - మూత్ర విసర్జన చేయుట.

धावा बोलना - ఆక్రమించుటకు ఆదేశమిచ్చుట; ఆక్రమణ చేయుట.

धावा मारना - త్వర త్వరగా దూరము వెళ్ళుట.

धींगा-धींगी करना - బలాత్కరించుట; ఉపద్రవము చేయుట.

धीरज बँधाना - ఓదార్చుట; ధైర్యము కలిగించుట.

धुआँ-धक्कड करना - ధూమపానము చేయుట.

धुएँ का धरोहर - త్వరగా నాశమగు; నశ్వరమైన.

धुए के बादल उडाना - గప్పాలుకొట్టుట; ధూమపానము చేయుట.

धुन बाँधना - సంకల్పించుట.

धुन सवार होना - చెయ్యాలని వెర్రి సంకల్పము చేయుట.

धूप खाना - ఎండలో కూర్చొనుట.

धूप में बाल सफेद न करना - అనుభవజ్ఞుడగుట.

धूप उडाते फिरना - కష్టాలు పడుతూ తిరుగుట.

धूल उडना - అపకీర్తి కలుగుట.

धूल झाडना - దుమ్ముదులుపుట; దేహశుద్ధి చేయుట.

धूल फाँकना - నోట్లోమట్టికొట్టుకొనుట; కష్టాలు అనుభవించుట; అబద్ధమాడుట.

धूल में मिलाना - నాశము చేయుట.

धोखा पडना - భ్రమపడుట.

धोखे की टट्टी - చూడడానికి మంచిగా, కాని నిజానికి చెడుగా నుండుట.

धोते दीली होना - భయపడుట.

धोबी का कुत्ता होना - అక్కరకు రాకుండుట; పనికిమాలిన.

ध्यान रखना - ధ్యాస ఉంచుట.

न

नंगा कर देना - అగౌరవపర్చుట.

नंगा-धडंगा-బొత్తిగా దిశా; వివస్త్రమ

नंबर दागना - స్త్రీతో సంభోగించుట.

नकेल हाथ में होना - వశమగుట ; కళ్ళెము చేతిలో నుండుట.

नक्कार खाने में तूती की आवाज होन ఎంతమాత్రము ప్రభావము లేకపోవు పెద్దగలభాలో వినిపించకపోవుట.

नक्कू बनना - తనని గొప్ప అనుకొను అహంకరించుట.

नक्शा जमना या जमा होना - ప్రభావ పడుట.

नखरा-तिल्ला करना - ఒయ్యారము పోవుట.

नखास की घोडी - వేశ్య.

नखास पर भेजना - బజారులో అమ్ము పోవుటకు పంపుట.

नगाडा बजना - చాటింపు అగుట.

न घर का होना न घाट का होना - రెండు విధాల నష్టము కలుగుట.

नजर आना - కనిపించుట.

नजर उतारना - దిష్టితీయుట.

नजर करना - కానుక సమర్పించుట; దృష్టిఉంచుట; సంరక్షించుట.

नजर पर चढना - నచ్చుట; అప్రియమగుట.

नजर बंद करना - కైదు చేయుట.

नजर मारना - వక్రచూపులతో చూచుట; కనుసైగచేయుట.

नजरों में खटकना - అప్రియమగుట.

न तीन में न तेरह में होना - ఎక్కడా లేకుండుట; ఏ శ్రేణిలోనూ లేకుండుట.

नथनों में दम करना - दे० नाकों दम करना.

नपी तुली बात कहना - ఆచి తూచి చెప్పుట; అవసరానికి సరిపడ చెప్పుట.

नमक अदा करना - కృతజ్ఞతతో ఉండుట.

नमक का हराम होना - కృతఘ్నతతో నుండుట; తినకుండుట.

नमक का हलाल होना - కృతజ్ఞతతో నుండుట.

नमक मिर्च मिलाना ; नमक मिर्च लगाना - అలవలు-చిలవలు చేసి చెప్పుట.

नमक हराम - కృతఘ్నుడు.

नमक हलाल - కృతజ్ఞుడు.

नमकीन होना-చాలా అందముగా నుండుట; బాగుగా నుండుట.

नया गुल खिलना - అద్భుతమైన సంఘటన సంభవించుట.

नरम-गरम उठाना - సుఖ-దుఃఖములు సహించుట.

नल चलना - గారడీద్వారా దొంగలకు జాడతెలియుట.

नशा उतरना - గర్వము భంగమగుట.

नशे का किर किरा हो जाना - పానకములో పుడక అగుట; నిశామజా చెదిరిపోవుట.

नशा हिरन हो जाना - నిశాహఠాత్తుగా జారిపోవుట.

नस ढीली पडना-అలసిపోవుట; నపుంసకుడగుట.

नस-नस का पता होना - అంతాబాగుగా తెలియుట; అణువు అదునును పసికట్టుట.

नस-नस में - శరీరమంతటా.

नसीब आजमाना - అదృష్టమును పరిక్షించుట; శక్తిని పరిక్షించుట.

नसीब चमकना - యశస్సు వ్యాపించుట; అదృష్టము ప్రకాశించుట.

नसीब होना - ప్రాప్తించుట; లభించుట.

नसीहत मिलना - విద్యలభించుట;

ఉపదేశము ప్రాప్తించుట.

नसें ढीली पडना - అలసిపోవుట.

नहार तोडना - ఫలహారము చేయుట.

नहारू केलिए गाय मारना - చిన్నపని కొరకు పెద్ద అఘాయిత్యము చేయుట.

नाक ऊँची होना - ప్రతిష్ఠ ఇనుమడించుట.

नाक कटना - అప్రతిష్ఠకలుగుట.

नाक काटना - అగౌరవము కలిగించుట.

नाक का बाल - గాఢమైన స్నేహితుడు లేక సలహాదారుడు; బహు ఇష్టుడు.

नाक के बाल नचाना - ఎక్కువగా వ్యాకుల పరచుట.

नाक चढना - కోపించుట; ఏవగించుట.

नाक चढाना - ఏవగించుట.

नाक ढाई हाथ की होना - అతిగా అవమానించుట.

नाक पकड कर घुमाना - ఇష్టమొచ్చినట్లు పనిచేయించుట.

नाक पर गुस्सा होना - ముక్కుమీద కోపముండుట; మాటిమాటికి కోప గించుట.

नाक पर मक्खी न बैठने देना - బహు నిజాయితీగా నుండుట.

नाक बहना - రొంప పట్టుట; చీమిడి కారుతూ ఉండుట.

नाक-भौ चढाना;नाक-भौ सिकोडना - ఏవగించుట.

नाक में नकेल डालना - ముక్కుతాడు వేయుట; అతిగా వ్యాకులపరచుట.

नाक में दम होना - ఎక్కువగా వ్యాకుల పడుట.

नाक रख लेना - గౌరవమును రక్షించు కొనుట.

नाक रगडकर रह जाना - ప్రయత్నించి కూడా సాఫల్యము పొందలేకపోవుట.

नाक रगडना - ముఖస్తుతి చేయుట.

नाक से आगे न देख पाना - అతి సంకు చితమైన దృష్టి కలిగి యుండుట.

नाकों आना - వ్యాకులపడుట.

नाकों चने चबवाना - అతిగా వ్యాకుల పరచుట.

नाखून नीले होना - మరణాసన్నమగుట.

नागवार गुजरना - అప్రియమగుట.

नागा करना - గైరు హాజరగుట.

नाज करना - గీరపోవుట; గర్వించుట; నిక్కుట.

नाडी खोलना - సంభోగించుట.

नाडी चलना - నాడి ఆడుట; జీవించి యుండుట.

नाता टूटना - సంబంధ విచ్ఛేదమగుట.

नादरी चढाना - పూర్తిగా ఓడించుట.

नानी का घर होना - సుఖము కలిగించు ఇల్లగుట; అమ్మమ్మ ఇల్లగుట.

नानी मर जाना; नानी याद आना या आजाना -స్పృహలేకపోవుట; బెంగ పడుట; విలపించుట.

नाम उछालना - అప్రతిష్ఠ కలుగచేయుట.

नाम उठना - పేరుకేనుండుట; అప్రతిష్ఠ కలుగుట; చనిపోవుట.

नाम करना - పని బాగుగా చేయుట; పేరు పొందుట; ప్రతిష్ఠ పొందుట.

नाम को - నామ మాత్రానికి; కొద్దిగా.

नाम को नही - ఒక్కటి కూడా లేదు; ఒక్కడు కూడా లేడు.

नाम को थूवाना - ఏవగించుట; చీదరించుట.

नाम चमकना - యశస్సు వ్యాపించుట.

नामजद करना - ఎన్నుకొనుట.

नाम डुबोना - కళంకితము చేసుకొనుట; గౌరవము పోగొట్టుకొనుట.

नाम निकलना - ఏదేని విషయములో పేరు పొందుట.

नाम निकालना - దోషిని బయటపెట్టుట; పేరు బయట పెట్టుట.

नाम पर जान देना - మర్యాద కొరకు ప్రాణ త్యాగము చేయుట.

नाम बाकी रहना या होना - పేరు మాత్రము ఉండుట; కీర్తి మాత్రము శేషించి యుండుట.

नाम-लेवा, पानी-देवा न रहना - వంశములో ఏమీ లేకపోవుట.

नाम होना - పేరు కలుగుట; ప్రసిద్ధి నొందుట.

नामो-निशाँ न होना - పూర్తిగా ధ్వంసమగుట; సమూలము వినష్టమగుట.

नारदी विद्या - కలహములు పెట్టు అలవాటు.

नालिश करना - దావావేయుట.

नाव डूबना - ఎక్కువగా నష్టము కలుగుట.

नाव में खाक उडाना - అవసరముగా కళంకము రుద్దుట; తలాతోకలేని మాటలు మాట్లాడుట.

निकल चलना - వృద్ధిచెందుట.

निगाहबानी करना - కాపలా కాయుట; సంరక్షించుట.

निज करके - అవశ్యము; తప్పకుండా.

निन्नानवे के फेर में पडना - డబ్బుప్రోగు చేయుపనిలో నిమగ్నమగుట.

निबट जाना - తీరికపొందుట; భోగించుట.

निबाह देना - నిర్వహించుట; ఏదో విధముగా జీవనము చేయుట.

निबुआ-नोन चटा देना या चाटना - ఏమీ ఇవ్వకపోవుట; ఏమీ పొందకపోవుట.

निसार करना-निछावर करना - సమర్పించుట; దిగతుడుచుట.

निहाल होना - ప్రసన్నచిత్తముగుట; సంతుష్ఠముగుట.

निहोरा मानना - కృతజ్ఞతతోనుండుట.

नींद का दुखिया - నిద్రబోతు (వ్యంగ్యము); ఎక్కువగా నిద్రించువాడు.

नींद हराम होना - బొత్తిగా నిద్రించక పోవుట.

नीचा खाना - సిగ్గునొందుట; ఓడిపోవుట; తిరస్కృతముగుట.

नीठ नीठ कर के- ఏదోవిధముగా; ఎలాగోలా.

नीम लगाकर आम खाना - చెడు పనిచేసి మంచి ఫలము పొంద నాశించుట.

नीयत डावाँडोल होना - నిజాయితీలో తేడా వచ్చుట.

नीयत बद होना - చెడు ఆలోచన కలిగి యుండుట.

नीर ढल जाना - నిర్లజ్జుడగుట.

नील का खेत होना - కళంక ప్రదేశముగుట.

नील की सलाई फिर वा देना - కళ్ళు పోగొట్టుట; గుడ్డివానిగా చేయుట.

नील बिगडना - చెడు పుకారు వ్యాపించుట; హానికలుగుట; ఆచరణచెడుగా మారుట.

नीलम पर चढना - వేలమగుట.

नींव का पत्थर होना - పునాది రాయి అగుట; మూలాధారమగుట.

नींव जमाना - ప్రారంభించుట.

नुकताचीनी करना - దోషములు ఎత్తి చూపుట.

नुकीला स्वर - తీవ్రమైన స్వరము.

नूर का तडका- పెందలకడ; తెల్లవారజాము.

नेकी कर कुएँ में डालना - మేలు చేసి మరిచిపోవుట.

नेग करना - శుభ ఘడియలో ప్రారంభించుట.

नेवता फिरना - ఇంటి-ఇంటికివెళ్ళి ఆహ్వానించుట.

नोन-तेल-लकडी की चिंता - సంసార నిర్వహణ; చింత.

नौ-दो-ग्यारह होना - తక్షణమే వెళ్ళి పోవుట.

नौबत आ जाना - స్థితి చెడిపోవుట.

नौबत बजाकर - చాటింపువేసి.

प

पंक का पंकज होना - మట్టిలో మాణిక్యమగుట.

पंख में पडना - ఆపదలో చిక్కుకొనుట.

पंख जमना - చావుదగ్గర పడుట.

पंच की भीख - అందరి దయ; సార్వజనిక చందా.

पंजर पंजर ढीला होना - అపరిమితముగా అలసిపోవుట.

पंच देखना ; पंच सेना - राह देखना ; వేచియుండుట.

पंजा-छक्का करना - జూదమాడుట.

पकवाई देकर कच्चा खाना - డబ్బు ఖర్చు పెట్టిన మీదట కూడ పనిపాడై పోవుట.

पक्का कागज - టికెట్టుకు సంబంధించిన కాగితము.

पक्का पान होना - చాలా ముసలివాడగుట.

पगडी उछालना - వేళాకోళమాడుట.

पगडी उतारना - గౌరవము పాడుచేయుట.

पगडी बदलना - స్నేహము చేయుట.

पगडी में फूल रख जाना - అప్రతిష్ఠ పాలుచేయుట.

पटक देना - నేలకేసి కొట్టుట; అవమానించుట.

पटरी जमाना - పని సాధించుట; పనిసాధించుటకు పొంచియుండుట.

पटरी पर आना - సరైన దారికి వచ్చుట.

पटाका जमाना - చెంపకాయ కొట్టుట.

पट्टी पढना - మోసము నేర్చుకొనుట.

पट्ठा जवान - బలమైన యువకుడు.

पट्ठा-पछाड - ప్రబలమైన స్త్రీ.

पड मरना - జీవిత పర్యంతము తోడు వదలకుండుట.

पतंगे लगना - నిప్పంటుకొనుట; తీవ్రముగా కోపమొచ్చుట.

पत उतारना - అవమానపరచుట.

पत पानी - ప్రతిష్ఠ; గౌరవము.

पतला कान - దేనిదైననూ త్వరగా నమ్మువాడు.

पताका उडना - అధికారమగుట; అందరికంటె గొప్ప అగుట; ప్రసిద్ధినొందుట.

पतंगा होना - గొప్ప ప్రేమికుడగుట.

पते का - తెలిసినవాడు; జ్ఞాని.

पते की - చాలా గొప్ప; మహత్వ పూర్ణమైన.

पत्ता खडकना - ఆకు చప్పుడగుట.

पत्ता तोडकर भागना - నెత్తినకాళ్ళు పెట్టుకొని పారిపోవుట.

पत्ता हो जाना - పారిపోవుట.

पत्थर की लकीर-శాశ్వతముగా నుండునది.

पत्थर छाती पर धरना - మనస్సును బలవంతముగా ఆపుకొనుట; ఓర్చుకొనుట.

पत्थर को जोंक लगाना - అసంభవమైన కార్యము చేయుట.

पत्थर बरसना - వడగళ్ళు పడుట.

पनीर चटाना - పని సాధించుటకు ముఖ స్తుతి చేయుట.

परदाकाश होना - గుట్టురట్టగుట.

परले सिरे का - మొదటి తరగతికి చెందిన.

परवान चढना - పెళ్ళి అగుట; ఆయుర్దాయము సంపూర్ణమగుట.

पराये घर की होना - బాలికకు పెళ్ళి అగుట.

परे बैठना - దూరముగా కూర్చుండుట; వేరుగా కూర్చుండుట.

परोसा थाल होना - సరళ కార్యమగుట.

पलक-पाँवडे बिछाना - ఆదరముగా స్వాగతమిచ్చుట.

पलक लगना - కునుకుపట్టుట.

पलकों से नमक उठाना - ప్రేమపూర్వముగా సేవించుట; పీనాసితనము పోవుట.

पल्ला पकडना - విశ్వసించుట.

पल्ला पार होना - పనిపూర్తిఅగుట.

पल्ले पडना - బాధ్యతలోనికి వచ్చుట; భాగము లోనికి వచ్చుట; వివాహమగుట.

पल्लेपर आना - మకురుపట్టు పట్టుట.

पशम न उखाडना - ఏమీ చెయ్యలేకపోవుట.

पशोपेश करना-వెనకముందు గుంజులాడుట; సంకోచించుట; సంశయించుట.

पसीने की कमाई - కష్టార్జితము.

पस्त करना - ఓడించుట; పడవేయుట.

पहल करना - ఏదేని పనిని ప్రారంభించుట

पहाड हो जाना - భారమగుట; కష్టము మీద గడచుట.

पहेली बुझाना - డొంకతిరుగుడుగా చెప్పుట.

पाँचों ऊँगली घी में होना - ఆనందముతో సుఖముగా కాలము గడచుట.

पाँचों उँगली बराबर न होना - ఐదు వేళ్ళు సమానముగా ఉండవు; అందరు సమానముగానుండరు; అంతా సమానముగా ఉండదు.

पाँव अडाना - కాలు అడ్డంపెట్టుట; ఆటంకము కలిగించుట.

पाँव उखड जाना - అస్థిరముగానుండుట; ఓడిపోవుట.

पाँव-खाक होना - తనని పనికిమాలిన వానిగా భావించుట; ఇంకొకరి అధీనములో నుండుట.

पाँव टूटना - ఎక్కువగా అలసిపోవుట.

पाँव निकालना - భ్రష్టాచారము చేయుట; నియమోల్లంఘన చేయుట.

पाँव पडना - దీనముగా ప్రార్థించుట.

पाँव फिसलना - కాలుజారుట; తప్పు చేయుట; ఆచరణ సంబంధమైన తప్పు

చేయుట.

पाँव फूँक-फूँक कर रखना - ఆలోచించి ఆలోచించి ముందుకు సాగుట.

पाँव फूलना - అధికముగా భయపడుట; అలసిపోవుట.

पाँव फैलाकर सोना - కాళ్ళు జాచుకుని పడుకొనుట; నిశ్చింతగా నిద్రించుట.

पाँव फैलाना - ఇంకా పొందుటకు మొండి పట్టు పట్టుట.

पाँव मुरीद - ఆజ్ఞను పాటించువాడు.

पाँव में मेहंदी पडना - నడకలో జాగు చేయుట.

पाँव साबित रखना -ధైర్యము వీడకుండుట; లొంగకుండుట.

पाँसा उलटना - పరిస్థితి మారుట.

पाक करना - శుద్ధిచేయుట; ముగించుట.

पाकेट गरम करना - లంచము పుచ్చుకొనుట.

पान देना - ప్రతిజ్ఞచేయించుట; 'ఊ' అనిపించుట.

पानी उतारना - అవమానించుట.

पानी की तरह साफ होना - పూర్తిగా స్పష్టమగుట.

पानी का बतासा - నీటి బుడగ.

पानी के मोल - కారుచౌకగా.

पानी खुलना - వర్షము ఆగిపోవుట.

पानी को भी न पूछना - ఎంతమాత్రము గౌరవించకపోవుట.

पानी ढलना - వయసుమళ్ళుట; లావణ్యము, తళుకు - బెళుకు లేకపోవుట.

पानी देना - నీళ్ళొదులుట; పూర్వీకులకు తర్పణ చేయుట.

पानी देनेवाला - వంశములోనివాడు.

पानी-पानी करना -ఎక్కువగా సిగ్గునొందునట్లుచేయుట.

पानी पीकर जात पूछना - పనిచేసి పశ్చాత్తాప పడుట; అసమయమున విచారించుట.

पानी पी पीकर कोसना - అతిగా అనుక్షణము తిట్టుచూ ఉండుట.

पानी फिरना - పాడగుట; నాశమగుట.

पानी बचाना - ప్రతిష్ఠను కాపాడుకొనుట.

पानी में आग लगाना - అసంభవాన్ని సంభము చేయుట.

पानी में बसकर मगर से वैर करना - నీళ్ళలో నుండి మొసలితో వైర ముంచుకొనుట; ఉన్నచోట బలవంతునితో విరోధము పెట్టుకొనుట.

पानी सिर से ऊँचा होना - శక్తికిమించిన పోట్లాట అగుట.

पानी होकर बट जाना - నాశమగుట;

విన్నష్టమగుట.

पाप कटना - కష్టము అంతమగుట.

पापड बेलना - ఎక్కువగా కష్టములు సహించుట; ఎక్కువగా శ్రమించుట.

पाबंद करना - కాళ్ళు కట్టుట; ఆటంక పరచుట.

पामाल करना - కాలితో రాచివేయుట; నాశము చేయుట.

पार पाना-అంతుతెలిసికొనుట; విజయము సాధించుట.

पार होना - స్వార్థము నెరవేరుట.

पारा उतरना - క్రోధము శాంతించుట.

पारा उतारना - కోపము శాంతపరచుట; కోపము చల్లార్చుట.

पारा चढना - కోపము వచ్చుట.

पाला पडना - చలిగాలి వీచుట; ఎక్కువ మంచుపడుట; సంబంధము కలుగుట ; నెత్తిన పడుట.

पाले पडना - నెత్తినపడుట; అక్కరకు రాని సంబంధము కలుగుట.

पास-पास - పరస్పరము; దగ్గర దగ్గరగా.

पास-पास होना - ముక్కముక్కలగుట.

पासा उलटना - జూదములో ఓడిపోవుట.

पासा पडना - జూదములో గెలుచుట.

पिंड छुडाना - పీడ వదిలించుకొనుట.

पिंड पडना - పీడవెంటనంటుట.

पिछाडी मारना - తన్నుట (కాలితో).

पित्ता मारना - కష్టమైన పని చూసి గాబరా పడుట.

पिनाक होना - పనికఠినమగుట; కష్టసాధ్యమగుట.

पिल पडना - మనస్ఫూర్తిగా నిమగ్నమగుట.

पीछा करना - వెంటబడుట; వ్యాకుల పరచుట.

पीछा छुडाना - వెంట వదిలించుకొనుట.

पीछे पैर देना - నిశ్చయము నుంచి తొలగుట.

पी जाना - బాధ, అవమానము సహించుట.

पीठ ठोंकना - వీపుతట్టుట; ఉత్సాహ పరచుట.

पीठ दिखाकर जाना - అనురాగహీనమగుట; ఓడి పారిపోవుట.

पीठ देना - వీడ్కోలు పుచ్చుకొనుట; సమయానికి ఉపకరించకపోవుట; నిద్రించుట.

पीठ पर खाना - పారిపోతూ వీపుమీద దెబ్బలు తినుట.

पीठ फेरना - दे० पीठ ठोंकना.

पीठ पीछे - చాటున.

पीठ फेरना - వెళ్ళిపోవుట.

पीठ में छुरा भोंकना - విశ్వాసఘాతకము చేయుట.

पीला होना - శరీరములో రక్తలోపము కలుగుట.

पीपल के पत्ते की तरह काँपना - రావి ఆకువలె కంపించిపోవుట; భయముతో కంపించిపోవుట.

पीलू पडना - పళ్ళు మొదలగు వాటిలో పురుగులు పడుట; కుళ్ళుట.

पीस डालना - కష్టము కలిగించుట; వినష్ట పరచుట; నూరి వేయుట.

पुचारा देना - ముఖస్తుతి చేయుట.

पुरसा देना - చావు కబురు చెప్పుట; పరామర్శకు వెళ్ళి స్త్రీలు మృతుని ఇంటి స్త్రీలతోపాటు ఏడ్చుట.

पुराना घाघ - చాతుర్యముగల అనుభవజ్ఞుడైన వృద్ధుడు; అన్ని విషయములు తెలిసిన వాడు; బహుగడుసు మనిషి.

पुल बँधना - కుప్ప ఏర్పడుట; అధిక మగుట.

पुश्तक मारना - రెండు కాళ్ళు ఎత్తి తన్నుట (గాడిద, గుఱ్ఱము).

पूँछ पकड कर चलना - ఆధారము పొంది ముందుకు సాగుట; వెన్నంటి నడచుట.

पेच काटना - చిక్కు తీసివేయుట.

पेच में आना - పేచీలో పడుట; మోస పోవుట.

पेट की बात - గుప్తమైన విషయము.

पेट देना - గుప్త విషయమును బైటపెట్టుట - చెప్పి వేయుట.

पेट पर छुरी चलाना - పొట్టమీద కొట్టుట; తిండి లేకుండా చేయుట.

पेट फूलना - కడుపుబ్బుట; పోటీ అగుట; అప్రియమగుట ; తెలుసుకొనుటకు తహతహలాడుట.

पेट मारना - ఆత్మహత్య చేసుకొనుట.

पेट-मुँह चलना - విరేచనములు - కక్కులు అగుట.

पेट में पानी न पचना - అంతా చెప్పివేయుట.

पेट से पाँव निकालना - గీరగా నడచుట; నిక్కుట.

पेशाब बंद होना - అతిగా భయపడుట; కలరావ్యాధి ఉధృతమగుట.

पैरा हुआ - చతురుడు; పారంగతుడు.

पोटा तर होना- ఆర్థికస్థితిగురించి నిశ్చింతగా ఉండుట; సంపన్నత కలిగియుండుట.

पोल खुल जाना - బండారము బైటపడుట; గుట్టురట్టగుట.

पोल खोलना - గుట్టురట్టుచేయుట; బండారము బైటపెట్టుట.

पौ बारह होना -గెలుచుట; పని సాధించుట; పని నెరవేరుట.

प्याला भर जाना या भरना - హద్దు మీరుట; మితిమీరుట.

फ

फंदा पडना - ఉచ్చుపడుట లేక వేయ బడుట.

फंदे में पडना - ఉచ్చులో చిక్కుకొనుట.

फक हो जाना - గాబరా పడుట; తెల్ల బోవుట.

फक्कड लडना - దుర్భాషలాడుట.

फगुआ खेलना - హోలీపండుగన ఒకరి మీద ఒకరు రంగు చిమ్ముకొనుట; వివాహ సందర్భమున ఒక ఆచారమును పాటించుట.

फजीहत करना - దుర్దశచేయుట.

फजीहत होना - దుర్దశ అగుట.

फटकार बताना - చివాట్లు పెట్టుట.

फट से - వెంటనే.

फटा-फटा रहना - మనస్సు వికలమగుట.

फटे हाल होना - చింపిరిదశ అగుట ; దరిద్రుడగుట.

फतूर उठाना ; फतूर खडा करना - తిరుగు బాటు చేయుట; కలహించుట.

फब जाना - శోభిల్లుట; సరిపడుట.

फबती कहना - వేళాకోళమాడుట; సందర్భమునుసరించి చెప్పుట.

फरागत पाना - విముక్తి పొందుట.

फरागत होना - ముక్తమగుట; నిశ్చింతమగుట; శౌచ నిర్వర్తియగుట.

फर्जी होना - కృత్రిమమగుట.

फयदि करना - మొరపెట్టుట.

फर्राटा मारना - వేగముగా పరిగెత్తుట.

फसाद खडा करना - కలహము లేవనెత్తుట; పోట్లాట పెట్టుట.

फाँसी खडी होना - ప్రాణాలకు ముప్పు కలుగుట.

फारखती लिखाना- బాకీరసీదు వ్రాయుట; అప్పు తీరినట్లు రసీదు వ్రాయుట.

फाल बाँधना - ఎగిరి దూకుట.

फिर क्या है ? -ఇంకా చెప్పవలసినదేముంది? అడగవలసినదేముంది ?

फिराक में रहना - విరహములోనుండుట; అన్వేషణలోనుండుట.

फुरेरी आना - దయ, భయము, చలిలో వళ్ళు గుర్పొడుచుట.

फूँक-फूँक कर पैर रखना- బహు జాగ్రత్తగా వ్యవహరించుట.

फूट डालना - కలహము పెట్టుట.

फूटी आँख का तारा - అత్యంత ప్రియమైన

బాలుడు.

फूटी आँखों न देख सकना - కుళ్ళుట; ద్వేషించుట.

फूटी आँखों (नजरों) न भाना - ఎంత మాత్రము నచ్చకపోవుట; అప్రియమగుట.

फूटी कौडी भी नहीं - గుడ్డిగవ్వకూడ లేదు.

फूटे मुँह से न बोलना - రెండు మాటలు కూడా మాట్లాడకపోవుట; దూర దూరంగా ఉండుట; ఇష్టపడకపోవుట.

फूल कर कुप्पा होना ; फूल कर नक्कारा होना - ఆనందముతో ఉప్పొంగిపోవుట.

फूल झडना - నోటినుండి తియ్యని మాటలు వెలువెడుట.

फूल सूंघ कर रहना - బహుస్వల్పముగా తినుట.

फेरफार की बातें - దగాకోరుమాటలు; డొంక తిరుగుడు మాటలు.

फेरी देना - ప్రదక్షిణ చేయుట.

फोकट का होना - వెల లేకపోవుట; వట్టినే లభించుట.

फौज दारी करना - దెబ్బలాడుకొనుట.

फौत होना - मौत होना ; చనిపోవుట.

फौलादी पंजा - ఉక్కు పిడికిలి.

ब

बाँगई करना - కొంటెతనము చేయుట.

बंदगी बजा लाना - సేవచేయుట.

बंद-बंद ढीला करना - చితకబాదుట.

बंदर की तरह आँख बदलना - మాటి మాటికి కోపగించుట.

बंदर घुडकी देना - వట్టొట్టిగా బెదిరించుట.

बंदर-बाँट - ఎదుటివారి కలహమువలన తనకు లాభము.

बंधीगत बजाना - నలుగురు చెప్పినట్లు చెప్పుట; చేసినట్లు చేయుట.

बकरा होना - కాముకుడగుట.

बकरी होना - ఎప్పుడూ దవడాడించుట; ఎల్లప్పుడూ తాంబూలము నములుతూ ఉండుట; బలహీనమగుట.

बकरे की माँ का खैर मनाना - ఎలాగూ వినష్టమగు దానిని ఆపుటకు వ్యర్థ ప్రయత్నము చేయుట.

बखिया उधेडना - గుట్టురట్టు చేయుట; బండారము బైట పెట్టుట.

बखेडा खाडा करना - కలహము లేవదీయుట.

बगल गरम करना - సంభోగించుట; డబ్బు తీసికొనుట; లంచము పుచ్చుకొనుట.

बगली घूंसा - వెన్నుపోటు.

बगलें झाँकना - ఎటో అటు పారిపోవుటకు ప్రయత్నించుట; సమాధానము ఇవ్వలేక సిగ్గుపడుట.

बगलें बजाना - చంకలు కొట్టుకొనుట; అమితముగా ఆనందపడుట.

बचन तोडना - వచనభంగము చేయుట.

बच्चा होना - అనుభవములేకపోవుట.

बछिया का ताऊ ; बछिया का बाबा - మహామూర్ఖుడు.

बजा लाना - పాటించుట.

बट्टा लगना - కళంకమగుట; మచ్చపడుట.

बट्टे खाते डालना ; बट्टे खाते लिखना - వసూలుకాని లేక అవని బాకీల ఖాతాలో వ్రాయుట.

बडी नाक होना - మానాపమానముల యెడల ఎక్కువ ధ్యాస వుండుట.

बडे घर की हवा खाना - జైలుకి వెళ్ళుట.

बतासे सा घुलना या घुल जाना ; बतासे सा बैठ जाना - క్షణభంగురమైన ; త్వరగా బలహీనపడుట.

बत्तीसी दिखाना - నవ్వుట.

बत्तीसी बजाना - అసహ్యమైనచలివేయుట.

बंद कर - కావాలని; సవాలుచేసి; పందెము వేసి.

बदा होना - అదృష్టములో వ్రాసియుండుట.

बधिया बैठना - నష్టము కలుగుట; దివాళా అగుట.

बन पडना - సంభవించుట; సాధ్యపడుట.

बनाए रहना - బ్రతకనిచ్చుట; ఉండనిచ్చుట.

बनारसी चाल चलना - చాలా తెలివిగా మోసగించుట.

बबूल लगाकर आम चाहना - చేసినపనికి విరుద్ధ పరిణామము పొందనాశించుట.

बरफी खाने के बाद गुड खाना - మంచి వస్తువు తరువాతచెడ్డ వస్తువు లభించుట.

बला सिर पर लेना - కావాలని ఆపదలో చిక్కుకొనుట.

बसेरा करना - నివసించుట ; మకాము చేయుట; నివసించుట.

बस्ता बाँधना - దస్తరము కట్టుట; వెళ్ళుటకు సిద్ధమగుట; సామాను ప్రోగుచేసుకొనుట.

बहती गंगा में हाथ धोना - మంచి అవకాశము చూచి లాభము పొందుట; అందరితోనూ సహకరించి తమ కూడా లాభము పొందుట.

बहरा पत्थर - బండ, మొండి, చెవిటి.

बहार पर आना - వికసించుట; యవ్వనదశకి వచ్చుట; అధికముగా వృద్ధి నొందుట.

बहाल होना - మరల నియోగింపబడుట;

స్వస్థతనొందుట.

बाछे खिलाना - అధికముగా ఆనందించుట.

बाँस पर चढना - అపకీర్తినొందుట.

बासों उछलना-ఎక్కువగా సంతోషించుట.

बाकी न उठा रखना - అంతా చెప్పివేయుట.

बाज आना - పోగొట్టుకొనుట; వేరు పడుట; విసుగుజెందుట.

बाजार गर्म होना - ప్రియమగుట; బేరాళ్ళు వచ్చుట; ఎక్కువగా పని జరుగుట.

बाजार में आग लगना - వస్తువులు అతిగా ప్రియమగుట.

बाजारू आदमी - చెడు నడవడి మనిషి.

बाजी मारना या मार लेना - పందెము గెలుచుట; గెలుచుట.

बाट जोहना - దారిచూచుట; నిరీక్షించుట.

बाट पारना ; बाट मारना - దోచుకొనుట.

बात का धनी - ఖచ్చితమైన మనిషి; వచన బద్ధుడు.

बात का बतंगड करना - కాస్త విషయాన్ని గంపంతచేయుట.

बात चबा जाना - చెబుతూ చెబుతూ ఆగిపోవుట.

बात पर आना - మకురపట్టు పట్టుట.

बात पेट में डालना - మాటను గోప్యముగా నుంచుకొనుట.

बात बनाना - दे० बात गढना.

बात लाना - పెళ్ళి సంబంధము తెచ్చుట; ప్రసంగము తెచ్చుట; మెచ్చువేయుట.

बातें बनाना - ముఖస్తుతి చేయుట; కోతలు కోయుట; అబద్ధాలు ఆడుట.

बादल में थिगली लगाना - అసంభవమైన పనిచేయుట.

बायाँ पाँव पूजना - ఓటమి ఒప్పుకొనుట.

बायें हाथ का खेल होना - చాలా తేలిక పని అగుట.

बारह-बाट करना या कर देना - అస్తవ్యస్తము చేయుట; చెల్లాచెదరు చేయుట.

बाल का कबल बनाना -చిన్న విషయాన్ని పెద్దదిగా చేసి చూపుట.

बाल की खाल निकालना -మాట నుంచి మాటలాగుట; సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమును వెలికితీయుట.

बाल बनाना - క్షౌవరము చేయుట; తల దువ్వుకొనుట.

बाल-बाल बचना - ప్రాణాపాయము నుండి క్షణములో తప్పించుకొనుట.

बाल भी बाँका न होना - ఏమాత్రము హాని కలగకుండుట.

बाला-बाला - బైటికి బైటే; పైకిపైనే.

बावन तोले पाव रत्ती - పూర్తిగా సరిగా నున్న; ఖచ్చితముగా నున్న.

बासी कढी में उबाल आना - వృద్ధాప్యములో యవ్వనపు ఊపు అందుకొనుట.

बासी बात में खुदा का साझा ; बासी बात में भी खुदा मियाँ का हिस्सा होना - పనికిమాలిన వస్తువు కూడ భగవంతుని దయవలన సంప్రాప్తించుట.

बाहर जाना- అవతలికి వెళ్ళుట; బహిర్భూమికి వెళ్ళుట.

बिगडा दिल - మాటిమాటికీ కోపగించుట.

बिधना के अक्षर - విధివ్రాత; అదృష్టము; ప్రారబ్ధము.

बिलारी के भाग छींका टूटना - అనుకోకుండా; అకస్మాత్తుగా ఏదేని పనికివచ్చు వస్తువు లభించుట.

बिस्मिल्ला ही गलत होना - ప్రారంభమే అవకతవకమగుట.

बिस्तर गोल करना - వెళ్ళిపోవుటకు సిద్ధమగుట.

बीच खेत - అందరి సమక్షమున.

बीच में रखकर कहना - ఒట్టుపెట్టుకొనుట; శపథము చేయుట.

बीडा उठाना - ఏదేని పనిచేయుటకు శపథము పూనుట.

बीस होना - బలవంతుడగుట; మించుట.

बुढापेकी लकडी -వృద్ధావస్థలో ఆధారము.

बुत्त देना - మోసగించుట; వంకలేకనెపము పెట్టుట.

बुलबुल पालना - రోగమును పెంచుకొనుట; ఇబ్బందిని పెంచుకొనుట.

बूँदा बूँदी होना - కొద్దిపాటి వర్షపు జల్లు పడుట.

बेगार टालना - అయిష్టముతో ఏదో పని చేసి వేయుట.

बेडा पार लगाना ; बेडा पार करना - ఎవరినైనా ఆపదనుంచి రక్షించుట.

बेडा पार होना - కష్టమునుండి విముక్తి పొందుట; పనిపూర్తి అగుట.

बे-नकेल के ऊँट होना - ఎవరిమాటను లక్ష్యపెట్టకుండా ఇష్టానుసారము సంచరించుట.

बेपेंदी का लोटा - అమాయకుడు; కొంపాగోడు లేనివాడు; ఏ సిద్ధాంతము లేనివాడు.

बेवक्त की शहनाई बजाना - అక్కరకు రాని పనిచేయుట.

बे-सिर-पैर की बात कहना - అసంభవమైన; అక్కరకురాని వాగుడు వాగుట.

बैठी रहना - పెళ్ళికాకుండా ఉండిపోవుట; నిరీక్షణలోనుండుట.

बैर काढना - పగతీర్చుకొనుట.

बैसाख का गदहा होना - అమితముగా బలిసిపోవుట.

बोया हुआ काटना - కర్మఫలము అనుభవించుట.

बोल जाना - చనిపోవుట.

बोलती मारी जाना - మాటపడిపోవుట.

बोलवाला होना - సమ్మానము కలుగుట; ప్రసిద్ధినొందుట.

बोहनी होना - బోణీ అగుట.

बौखला जाना - వ్యాకులపడుట; వెర్రెక్కుట.

बैने का चाँद पकडना - అనామకుడు ఘన కార్యము చేయుట.

ब्यौहार चलाना - వడ్డీవ్యాపారము చేయుట.

ब्रह्म की शाम होना - ప్రళయమాసన్నమగుట.

ब्राह्मण और बाह्मन का अंतर होना - బ్రాహ్మణుడు, బాపనాడు లో చూచుటకు కొద్ది తేడా ఉన్నా నిజానికి పెద్ద తేడా ఉంది.

भ

भंग छनना - భంగు త్రాగబడుట.

भंग छानना - భంగుత్రాగుట.

भंडा फूटना - బండారము బయటపడుట; గుట్టురట్టగుట.

भगवा पहनना - సన్యాసము స్వీకరించుట.

भनक पडना - ఏదో విధముగా చెవినపడుట.

भरती का - పనికిమాలిన; వ్యర్థమైన.

भरमार कर देना - ఎక్కువచేయుట; గుట్టవేయుట.

भर्राया स्वर - బొంగురు స్వరము..

भला-बुरा - మంచి - చెడు.

भाँडे भरना - పశ్చాత్తాపడుట.

भागते की लँगोटी -పోయే డబ్బులో కొంత భాగము.

भाड झोंकना - తుచ్ఛమైన పనిచేయుట.

भाड में झोंकना; भाड में डालना - వినష్టముచేయుట; విసిరిపారవేయుట.

भाडे का टट्टू - కూలికిపనిచేయువాడు; అద్దెకు పనిచేయువాడు.

भादों का भैंसा होना - అతిగా బలిసిలావగుట.

भारी पैर होना - గర్భవతియగుట; గర్భము ధరించుట.

भारी होना - కష్టమగుట; బరువగుట.

भाव ताव करना - బేరమాడుట.

भिगो - भिगोकर मारना - చెప్పులు తడిపి కొట్టుట.

भिड के छत्ते छेडना - భయంకరునితో

వైరము పెట్టుకొనుట.

भीगी बिल्ली होना या हो जाना - బొత్తిగా మెదలకుండా ఉండిపోవుట; అణగారి ఉండుట.

भीम का हाथी - వెళ్ళి తిరిగి రానివాడు.

भुगत लेना - ఫైసలాచేయుట.

भुरकुस निकलना या निकलजाना - పిండి పిండి అగుట; వినష్టమగుట.

भुरता करना या कर देना - అణచి అణచి బజ్జీచేయుట; చట్నీ చేయుట.

भूँज या भून डालना - వేధించుట; వ్యాకుల పరచుట.

भूमिहार होना - దూకోరగుట; నికృష్టమైన స్వార్థము సాధించు నీచుడగుట.

भोडिया धसान - గుడ్డిగా అకరించుట; అనుసరించుట.

भैंस से बीन की दाम लेना या देना - దున్న పోతు కొమ్ముకి అత్తరు రాయుట.

भोग सुनाना - దుర్భాషలాడుట; తిట్టుట.

भोर होना - వినష్టమగుట.

भौंह जोहना - ముఖస్తుతి చేయుట.

भौंह तानना-भौंह चढाना - కోపగించుట; చిరాకుపడుట.

भौंचक रह जाना - నివ్వెరపోవుట.

भ्रू मटकाना - సైగచేయుట.

म

मंगता होना - ముష్టివాడగుట.

मंगनी करना - పెళ్ళి నిశ్చిత్థాము చేయుట.

मँजा होना - సిద్ధహస్తమైన; అభ్యస్తమగుట.

मंजिल मारना - చాలా దూరము కాలినడకన వెళ్ళుట.

मंडी लगना - బజారు ప్రారంభమగుట.

मक्खन मलना ; मक्खन लगाना - ముఖ స్తుతి చేయుట.

मक्खी की तरह निकाल फेंकना-పూర్తిగా వేరు పరచి వెడలుగొట్టుట.

मक्खी चूस होना - పీనాసియగుట.

मगज उडाना - ఎక్కువగా మాట్లాడి వ్యగ్ర పరచుట.

मगज खाली करना ; मगज पसी करना - ఎక్కువగా ఆలోచించుట; అక్కరకు రాని వాగుడుతో విసిగించుట; పిచ్చి వానిగా చేయుట.

मगज मारना - మూర్ఖునికి తెలియజెప్పు టకు ప్రయత్నించుట.

मगर-अगर करना - టాలాటోలీ చేయుట.

मजमून बाँधना - ఉద్భావించుట; కల్పన చేయుట.

मजा आ जाना - ఆనందము కలుగుట; ఉల్లాసము కలుగుట.

मजाक उडाना - వెక్కిరించుట; వేళా కోళము చేయుట.

मजा किरकिरा होना या हो जाना - పానక ములో పుడకవచ్చుట; ఉల్లాసము భంగ మగుట.

मजे में - ఆనందముతో.

महिया मेट कर देना - నాశముచేయుట; ధ్వంసము చేయుట.

मट्टी पलीत करना - దుర్దశ పట్టించుట.

मद आना - చుట్టుముట్టుట.

मतलब के यार - స్వార్థమిత్రులు

मतलब गाँठना - స్వార్థము సాధించుట.

मत्थे डालना - నెత్తిన రుద్దుట.

मथानी पडना - గడబిడయగుట.

मन करना - కోరిక కలుగుట.

मन का मैला - కపటి; ధూర్తుడు.

मन की मन में रहना - కోరిక తీరకపోవుట.

मन के लड्डू खाना-గాలిమేడలలో సంతోషిం చుట; ఊహాగానముతో తృప్తినొందుట.

मन खट्टा होना - మనస్సు విరిగిపోవుట; ఏవగించుట; నచ్చకపోవుట.

मन चलना - కోరిక కలుగుట.

मन छोहा करना - నిరాశపడుట.

मन टटोलना - మనసులోని విషయమును గ్రహించుట.

मन टूटना या टूट जाना - మనస్సు విసిగి పోవుట.

मन देना - మనస్ఫూర్తిగా చేయుట; మనస్సుని లగ్నము చేయుట.

मन बहलाना - మనస్సుని రంజింప జేయుట.

मन माना - ఇష్టానుసారము; స్వేచ్ఛగా.

मन में घर करना - స్నేహము కలుగుట; ఏదేని విషయము మనస్సులో స్థిరపడుట.

मन में मथानी फिरना - ఉద్విగ్నమగుట.

मनसूबा बाँधना - సాహసించుట.

मनुहार करना - ముఖస్తుతిచేయుట; బ్రతి మాలుట.

मरहठी मचाना - దోచుకొనుట; దోపిడీ కోలాహలమగుట.

मरी पडना - ప్లేగు వ్యాధి వ్యాపించుట.

मलार गाना - సంతోషముగా పాటపాడుట; ఆనందపడుట.

मशविरा करना - సంప్రదించుట.

मस्त मौला होना - నిర్లక్ష్యము చేయువాడు.

महाजन होना - ధనవంతుడగుట; వడ్డీ వ్యాపారము చేయుట.

महीने से होना - రజస్వల అగుట.

माँग धोना - వైధవ్యము పొందుట.

माँग में कोयला दलना - విధవ అగుట.

माई का लाल - వీరుడు.

माँटी फाँकना - ఈర్ష్యమోంచుట; వైరము మోంచుట.

गात देना - ఓడించుట.

माथे मानना - ప్రేమపూర్వకముగా అంగీకరించుట.

मान करना - అలుగుట.

मामी पौना - తన తప్పును అంగీకరించక పోవుట; అన్నమాటను ఉల్లంఘించుట.

मारते मारते अँचार कर देना ; मारते-मारते भरकुस निकाल देना - చితక బాదుట.

मारा-मारा करना - ఎక్కువగా శ్రమించుట; ఉరుకులు - పరుగులు తీయుట.

मार्के का काम - మహత్వపూర్ణమైన విషయము.

माहुर की गाँठ - చేదు మనిషి; విషపు మనిషి కటుభాషి.

मिजाज गर्म होना-కోపించుట;వెర్రెక్కుట

मिजाज न मिलना - గీర్వానుండుట.

मिजाज सीधा होना - గర్వయుక్తమగుట.

मिट्टी के माधी - మూర్ఖుడు.

मिट्टी खराब करना; मिट्टी पलीत करना - వినష్టపరచుట; దుర్దశపట్టించుట.

मियाँ-मिट्ठू बनना - మాటలతో ఉబ్బించుట; ముఖస్తుతి చేయుట.

मिला लेना - తన పక్షమున చేర్చుకొనుట.

मिसरा लगाना - సమస్యను పూరించుట.

मीठी चुटकियों उडाना ; मीठी चुटकी लेना; मीठी छुरी मारना - మధుర వాక్కులతో కటువ్యంగ్యము చేయుట.

मीन-मेख निकालना - దోషము ఎత్తి చూపించుట; ఛిద్రాన్వేషణ చేయుట.

मुँह उजाले - బహుపెందలకడే.

मुँह उतरना-ముఖము పాలిపోవుట; ముఖము కళావిహీనమగుట.

मुँह का कौर - తేలికపని.

मुँह काला करना - కళంకపరచుట.

मुँह की खाना - దభాలున పడిపోవుట లేక ఓడిపోవుట; మోసపోవుట; అప్రతిష్ఠ పాలగుట.

मुँह के तोते उड जाना -నోటిలోంచి మాట పెగలకపోవుట.

मुँह खराब होना - దుర్భాషలాడుట; తిట్టుట.

मुँह चिढाना - వెక్కిరించుట.

मुँह चुराना - ఎదుటపడకపోవుట.

मुँह झुलसना-ఇచ్చి పంపివేయుట; ముఖము మండుట (తిట్టు).

मुँहतोड जवाब देना - నోరుమూసే

సమాధానమిచ్చుట.

मुँहपर - ఎదుట; సమక్షమున.

मुँहपर कालिख पोतना - కళంకపరచుట; అవమానించుట.

मुँहपर चूना पोतना - అవమానించుట.

मुँहपर पानी फिर आना - ముఖము వికసించుట.

मुँह पर बात आना - మాట చెప్పాలను కొనుట.

मुँह पीला पड जाना - ముఖము ముడుచు కొనుట; ఔదాసీన్యము కలుగుట.

मुँह-फॅट - నిస్సంకోచముగా దుర్భాష లాడుట; కటువుగా మాట్లాడువాడు.

मुँह फुलाकर बैठना - మూతిముడుచుకొని కూర్చుండుట.

मुँह फूलना - అలుగుట; కోపగించుట.

मुँह बाकर रह जाना - నోరు తెరచుకొని ఉండిపోవుట; ఆశ్చర్య చకితమగుట.

मुँह बाना - నోరు తెరచుకొని యుండుట; ఆశతో నిరీక్షించుట; తీసుకొనకుం డుట.

मुँह मारना - మెరుగవుట; సిగ్గుపడునట్లు చేయుట.

मुँह मीठा करना - మిఠాయి పెట్టుట.

मुँह में घी-शक्कर होना - పరిస్థితి అను కూలించినప్పుడు సాధుశబ్దములు పలు కుట.

मुँह में तिनका लेना - దైన్యము వ్యక్తము చేయుట.

मुँह में पानी भर आना - నోరూరుట.

मुँह में राम, बगल में छुरी होना - గోముఖ వ్యాఘ్రమగుట.

मुँह मोडना - విముఖమగుట.

मुँह लगना - నెత్తికెక్కుట; అతిగా చనువు కలుగుట.

मुँह लटकाना - కోపగించుట; అలుగుట.

मुँह से बात छीनना - ఇతరులు చెప్పు మాటను తను చెప్పుట.

मुँह से लार निकलना -दे० मुँह में पानी आना.

मुकर्रर-सिकर्रर - ఎన్నో పర్యాయములు.

मुकीम होना या हो जाना - మకాము చేయుట.

मुद्दत करटना - వడ్డీ తీసుకొనుట; కాలము గడుపుట; ఎక్కువ కాలము గడుపుట.

मुजरा करना - ముదరా తీసికొనుట; కూర్చొని పాడుట.

मुटाई चढना - లావెక్కుట; గీరెక్కుట.

मुट्ठी गरम करना - లంచము పుచ్చుకొనుట.

मुट्ठी गरम होना - డబ్బు లభించుట;

లంచము వచ్చుట.

मुट्ठी में होना - గుప్పెటిలోనికి వచ్చుట.

मुनादी करना - చాటింపువేయుట.

मुरादों के दिन - యవ్వనము; యువావస్థ.

मुर्दा–दिल होना - ఉత్సాహము లేకపోవుట.

मुलाहिजा करना - తనఖీచేయుట; ధ్యాస ఉంచుట.

मुसलाधार बरसना - కుంభవృష్టి కురియుట.

मुहर लगना - స్వీకృతి లభించుట.

मुहर्रम की पैदाइश होना - ఎల్లప్పుడు విచారముగా నుండుట.

मुँहा–मुँही होना - ఒకరిమీద ఒకరికి కోప మొచ్చి మాట్లాడకుండుట; ప్రేమతో ఒకరినొకరు ముద్దిడుట.

मूँछ ऐंठना - మీసము మెలివేయుట; గర్వించుట.

मूँछ बीन लेना - అగౌరవపరచుట.

मूत देना - అతిగా భయపడుట; ఉచ్చపోసుకొనుట.

मूसलों ढोल बजाना - అధికముగా ఆనందించుట.

मेढक या मेढकी को जुकाम होना - అసంభవము సంభవించుట; పనికిమాలిన దానిని కూడ పొందకోరుట.

मेल खाना; मेल बैठना - జోడు కుదురుట.

मेला होना - సంధి కుదురుట.

मेहनत की रोटी खाना - కష్టార్జితము అనుభవించుట.

मैदान करना - కుప్పవేయుట; చంపుట; యుద్ధము చేయుట.

मैदान होना - యుద్ధము జరుగుట; కుప్ప పడుట; విరేచనమగుట.

मैल का बैल बनाना - కాస్తమాటను గంపంత చేయుట.

मोटी अकल - మంద బుద్ధి.

मोटी बात - సాధారణమైన విషయము.

मोटे हिसाब से - స్థూలముగా.

मोती ढलकना - ఎక్కువగా ఏడ్చుట.

मोम का पुतला - కృత్రిమమైన; క్షణభంగురము.

मोमकी नाक होना - త్వరత్వరగా అభిప్రాయము మార్చుకొనుట.

मोम दिल होना - దయార్ద్ర హృదయము.

मोल करना - కొనుట; బేరమాడుట.

मोल देना - అమ్ముట.

मोहडा मारना - ముందుగా పని పూర్తి చేసివేయుట.

मोहनी लगना - మోహించుట.

मौका चूकना - అవకాశము పోగొట్టు కొనుట.

मौका पडना - అవకాశము వచ్చుట.

मौका मिलना ; मौका हाथ लगना - అవకాశము లభించు; పందెముగెలుచుట.

मौज उडाना ; मौज करना; मौज मारना - ఆనందించుట; ఉల్లాసపడుట.

मौत का तमाचा - మృత్యువుని జ్ఞాపకము చేయు కార్యము.

मौत को दुलत्ती मारना - ఆపదనుకొని తెచ్చుకొనుట.

मौरूसी होना - వారసత్వమగుట.

म्याऊ का ठौर - భయంకరస్థితి; భయావహమైన వస్తువు.

म्यान से निकलना - కత్తివరలోంచి బయటికి వచ్చుట.

म्यान से बाहर होना - అతిగా కోపగించుట.

य

यकीन करना ; यकीन लाना; यकीन हाना - విశ్వసించుట; నమ్మట.

यारी कट करना - స్నేహము వదులుట.

याँरी गाँठना; यारी जोडना - స్నేహము చేయుట.

योंही - ఊరకేని; ఏ లక్ష్యము లేకుండా.

र

रंग उखडना या उखडजाना - ప్రభావము లేకపోవుట.

रंग चढना - రంగుపడుట; ప్రభావము పడుట; రసికుడగుట.

रंग जमना - ప్రభావము స్థిరపడుట; దర్జా ప్రదర్శించుట.

रंग टपकना - యవ్వనము వికసించుట.

रंग-ढंग - స్థితి; దశ; వ్యవహారము; ప్రవర్తన; లక్షణము.

रंगत आना - ఆనంధము కలుగుట.

रंग फक पड जाना ; रंग फक होना - రంగు వెలిసిపోవుట.

रंग बदलना - కోపించుట; స్థితిమారుట; సిద్ధాంతము మారుట.

रंग में ढलना - ఇష్టానుసారము సంచరించుట.

रंग रलना ; रंग रलियाँ करना - ఆనందించుట; ఆనందముగా క్రీడించుట.

रंगा सियार - ధూర్తుడు; బయట-లోపల వేరు వేరుగా నుండుట.

रंगे हाथ पकडा जाना - కుకర్మచేస్తూ సప్రమాణముగా పట్టుబడుట.

रंडापा झेलना - వైధవ్యము అనుభవించుట.

रखना पडना - ఆటంకము కలుగుట;

జగడము కలుగుట.

रग-रग पहचानना - బాగుగా గుర్తించుట.

रगें ढीली पडना - అలసిపోవుట.

रट लगाना - మాటిమాటికి చెప్పుట; సంకల్పించుట.

रत्ती भर - స్వల్పముగా.

रफा-दफा करना - ముగింపజేయుట; సమాప్తపరచుట.

रफू-चक्कर बनना ; रफू-चक्कर होना - పారిపోవుట; అదృశ్యమగుట.

रब्त-जब्त होना - గాఢముగా స్నేహము కలుగుట.

रवाना करना - పంపుట.

रवाना होना - వెళ్ళిపోవుట.

रसीद करना-వేయుట; కొట్టుట; పంపుట.

रसीद काटना - రసీదు ఇచ్చుట.

रह जाना - వెళ్ళలేకపోవుట; ఉండిపోవుట; వెంటపడుట; మిగిలియుండుట; ఏమీ చేయలేకపోవుట.

रहने देना - పోనిచ్చుట; ఉండనిచ్చుట; మార్పుచేయుట.

राई-नोन उतारना - దిష్టితీయుట.

राई-रत्ती - కొద్దికూడా; కొంచెము కూడ.

राई-रत्ती करके - కొద్దికొద్దిగా.

राजी-खुशी - బాగుగా; సురక్షితముగా.

रात-दिन बराबर होना - ఎల్లప్పుడు కష్టదశలోనుండుట.

रात भारी होना - రాత్రి గడపడం కష్టమనిపించుట.

रार करना - ఘర్షణపడుట; తగాదా పడుట.

रास आना - అనుకూలమగుట; పడుట.

रास्ता दिखाई देना - ఉపాయము తట్టుట.

रास्ता देखना - నిరీక్షించుట ; వేచియుండుట.

रास्ता नापना - వెళ్ళిపోవుట; దారికొచ్చుట.

रास्ता बताना - పన్నాగము వేయుట; దగాచేయుట; దారిచూపుట.

रास्ता भूलना - చాలా రోజుల తరువాత వచ్చుట.

रास्तेपर आना - దారికి వచ్చుట; చెప్పింది అంగీకరించుట.

राह मारना - ఉన్నతిలో ఆటంకము కలిగించుట.

रीझ पचाना - తన సంతోషము ఎవరికీ తెలియనివ్వకపోవుట.

रीढ टूटना - అశక్తమగుట.

रुख देखकर बात करना - మనస్సును పసికట్టి అనుకూలముగా మాట్లాడుట.

रुख देना - ధ్యాస ఉంచుట.

रुख फेरना - దయాదృష్టి తొలగించుట;

దుఃఖము కలుగుట.

रुपया ऐंठना - మంచి-చెడు చూడకుండా డబ్బు గుంజుకొనుట.

रुपया तुडाना - రూపాయి చిల్లర మార్చుట.

रुस्तम का साला बनना या समझना - వీరుడగుట (వ్యంగ్యము).

रुई की तरह तूम डालना या तूमना - చిన్నా భిన్నము చేయుట; దుర్దశ కలుగజేయుట.

रूखा पडना - మొగమాటము లేకపోవుట; కఠోరమగుట; కోపగించుట.

रेख में मेख भारना ; रेत पर नाव चलाना - అసంభవమైన కార్యము చేయుట.

रेल-पेल करना - గుట్టచేయుట; గుంపు ఏర్పరుచుట.

रेहन रखना - తాకట్టు పెట్టుట.

रोंगटे खडे होना - భయముతో కంపించి పోవుట.

रोक-टोक करना - ఆపుట; ఆటంక పరచుట.

रोक थाम करना - సంరక్షించుట; అడ్డగించుట.

रोजा खोलना - పగలంతా ఉపవాసముండి సాయంత్రము భుజించుట.

रोजा तोडना - ఉపవాస భంగము చేయుట.

रोटियाँ तोडना - సోమరిగా భోజనము చేస్తూ వుండుట.

रोटी की खाक झाडना - ముఖస్తుతి చేయుట.

रोडा अटकाना - అడ్డుపెట్టుట.

रोम-रोम जलना - మిక్కిలి కోపగించు.

रौनक होना - శోభించుట.

रौरव भोगना - నరకము అనుభవించుట.

ल

लंक टूटना - నడుము విరుగుట; ధైర్యము నశించుట.

लंगर जारी करना - దానమిచ్చుట; సహాయ పడుట.

लंगोटिया यार - బాల్యస్నేహితుడు.

लंबा बनना- नौ - दो ग्यारह होना ; పారి పోవుట; అదృశ్యమగుట.

लंबी तानना - నిశ్చింతగా నిద్రించుట.

लंबी रस्सी देना - అతిగా అలుసు ఇచ్చుట.

लंबे हाथ मारना - పెద్ద మొత్తము డబ్బును దొంగిలించుట.

लकीर का फकीर - గుడ్డిగా పూర్వాచార మును పాటించువాడు.

लगती बात कहना - మర్మాంతకపు మాట చెప్పుట; వ్యంగ్యము పలుకుట.

लगाव होना - ప్రేమ జనించుట.

लगे हाथ - పనిలో మునిగి మరియొక పని

చేయుట.

लच्छेदार भाषा - అలంకారిత భాష.

लटा हाथी भी नौ लख का होना - బ్రతికి చెడ్డవాని ఖర్చు తగ్గకపోవుట.

लट्ठ लिये फिरना - పోట్లాటకు సిద్ధ పడుతూ ఉండుట.

लट्ठ-सा मार देना - కర్ర విరచినట్లు మాట్లాడుట.

लडखडाती जीभ - సందిగ్ధముగా.

लताड पाना - చివాట్లు తినుట.

लत्ते लेना - మూర్ఖుని చేయుట.

लपकी भरना - దూరదూరముగా కుట్లు వేయుట.

लपेट में आजाना - ఉచ్చులో పడుట.

लबड-धो-धो चलना - నిజాయితీలేని నడత సఫలమగుట.

लबाडिया होना - అబద్ధాలకోరగుట.

लल्ला जानना दद्दा न जाना - తీసుకోవడం మాత్రము తెలుసు; ఇవ్వడం తెలియ కుండుట.

लल्लो-चप्पो करना - కాళ్ళవేళ్ళ పడుట; ముఖస్తుతి చేయుట.

लहना चुकाना ; लहना साफ करना - అప్పుతీర్చుట.

लहर में आना - కైపులోకివచ్చుట.

लहालोट हो जाना - మోహితమగుట.

लहू का घूँट पीकर रह जाना - క్రోధము దిగ్రమింగియుండుట.

लहू-पसीना एक करना - ఎల్లప్పుడు అతిగా శ్రమించుట.

लहू पीना या पी जाना - అతిగా వ్యాకుల పడుట.

लहू सूखना - జంకుట; భయపడుట.

लाई-लुतरी - చాడీ; కొండెము.

लाख से लीख होना - బహుగొప్పవాడు బహు పేదయగుట.

लाग बाँधना - వైరము వహించుట.

लाग-लपेट रखना-పక్షపాతము చూపించుట; స్పష్టముగా చెప్పకపోవుట.

लाचार करना - వివశునిగా చేయుట.

लाज रखना - ప్రతిష్ఠ కాపాడుట.

लाजवाब कर देना - ఓడించుట.

लाठी चलना - కొట్లాట జరుగుట.

लाठी में तेल लगाना - దెబ్బలాటకి సిద్ధ మగుట.

लानत-मलागत करना-చివాట్లు పెట్టుట.

लार गिरना - दे० लार टपकना.

जी ललचाना - నోరూరుట.

लाल आँखे दिखाना - కళ్ళెర్రజేసి చూచుట.

लालच देना - పేరాశ కలుగజేయుట.

लाल मिर्च - బహుక్రోధము గలవాడు; కటుభాషి.

लाले पडना - ఎక్కువగా లోటు కలుగుట.

लासा लगाना - ఉచ్చులో ఇరికించుట.

लाहौल भेजना - ఏవగించుట; చీదరించుట.

लिख लोढ पढ पत्थर होना - బొత్తిగా చదువుకోనివాడు.

लिफाफा खुल जाना - రహస్యము బయటపడుట.

लिफाफा बनाना - బాహ్యాడంబరము చేయుట.

लिहाज रखना - ధ్యాస ఉంచుట.

लिहाज रखना - ప్రతిష్ఠ ఉంచుట; సరిగా ప్రవర్తించుట.

लीक करके - ప్రతిజ్ఞ చేసి.

लीक - అడుగుజాడ.

लीक पीटना - పూర్వాచారమును గుడ్డిగా అనుసరించుట.

लीपना - पोतना - శుభ్రపరచుట.

लीप-पोत कर बराबर करना - సర్వనాశము చేయుట; విన్నష్టపరచుట; మించిపోవుట.

लुटिया डुबोना या डुबो देना - కళంకితము చేయుట; విన్నష్టపరచుట.

लू लगना - వడగాలి తగులుట.

लू-लू बोलना - వెక్కిరించుట; పరిహాసము చేయుట.

लेखा माँगना - లెక్క అడుగుట; ఖర్చు వివరము అడుగుట.

लेन-देन न होना - ఏ సంబంధము లేకపోవుట.

लेने के देने पडना - ప్రాణముమీదికి వచ్చుట.

लोट-पोट करना या कर देना - విశ్రమించుట.

लोटे-लोह हो जाना - అనురక్తమగుట.

लोन निकलना - కృతఘ్నతకు ఫలితమను భవించుట.

लोहा करना - గుడ్డలకు ఇస్త్రీచేయుట.

लोहा गहना - యుద్ధము చేయుట.

लोहा लेना - ఎదిరించుట.

लोहे का चना - బహు కఠినకార్యము.

लोहे के घाट उतारना - వధించుట; చంపివేయుట.

लौ लगना - దృఢమైన సంకల్పము కలుగుట.

लौ लगाना - లీనమగుట; నిమగ్నమగుట.

व

वंट-बंट होना - 'నా' అనేవారు ఎవరూ లేకుండుట; ఏకాకిగా నుండుట.

वक्त आ पहुँचुना - చావుకాలము దగ్గర పడుట.

वक्त काटना - ఏదో విధముగా కాలము గడుపుట.

वक्त हाथ से दे देना - అదనుపోగొట్టు కొనుట.

वली लंगर - నకిలీ సాధువు.

वारे-न्यारे करना - ఎక్కువగా లాభము గడించుట; ధనసంపన్నుడగుట.

वास्ता देना - సహాయమును అర్థించుట.

वास्ता रखना - సంబంధము ఉంచు కొనుట.

वाही-तबाही बकना - అక్కరకురాని అసభ్యమైన వాగుడు వాగుట.

श

शंकर की लकडी; शक्कर की लकडी - చెరుకు గడ.

शंकर होना - బోళాగాయుండుట.

शऊर पकडना - తెలివి సంపాదించుట; తెలివిమీరుట.

शगूफा खिलना - వింతసంఘటన సంభవించుట.

शगूफा दिखाना -గండములో చిక్కించుట.

शबाब आना- అందముకలుగుట; శోభిల్లుట

शमा बढाना - దీపము ఆర్పుట.

शमा से पानी पानी होना - అతిగా సిగ్గు పడుట.

शर्म थूक कर खा जाना - సిగ్గు ఏమాత్రము లేకపోవుట.

शहद लगाकर चाटना-సోమరిగాఉంచుట; ఉపయోగించలేకపోవుట.

शहादत देना - సాక్ష్యమిచ్చుట.

शादी मर्ग हो जाना या होना - అతి ఆనందము వలన చనిపోవుట.

शमिल हाल-కష్ట-సుఖములలో సహచరుడు నిజమైన మిత్రుడు.

शामी लगाना - గుఱ్ఱముకాళ్ళకు నాడాలు వేయించుట.

शीर और शक्कर होना -కలిసిమెలిసి పోవుట.

शीशी सुँथाना - మూర్ఛ తెప్పించుట.

शेखी किरकिरी होना - గీరవీగిపోవుట; అభిమానము భంగమగుట.

शेखी निकलना या निकल जाना - అవమానపడుట.

शेर-बकरी का एक घाट पानी पीना - అందరికి ఒకే మాదిరి అధికారములు - సదుపాయముల ఉండుట.

शैतान का कान फूँकना -చెడు ఆలోచనలో లీనమగుట.

शैतान का बच्चा - నీచుడు; తుంటరి.

शैतान की खाला - గయ్యాళి స్త్రీ.

शौक पूरा करना - కోరిక తీర్చుకొనుట.

शौक फरमाना - అనుభవించుట; అనుభూతి పొందుట.

शौक से - ఆనందముగా; సంతోషముగా.

श्रीगणेश करना - ఏదేని పని ప్రారంభించుట.

श्रेय पाना - ఏదేని పనిచేసినందుకు ఘనత పొందుట.

श्वास रहते - ప్రాణము ఉండగా; జీవిత పర్యంతము.

श्वेत यश - నిర్మలమైన యశస్సు.

ष

षट्रस भोजन - షడ్రసోపేత భోజనము.

षडयंत्र रचना - కుట్రపన్నుట.

षडराग करना - గడబిడ చేయుట.

स

सँकरा जीवन - విషాదమయ జీవితము.

संख बजाना - ఏడ్చుట; శంఖము పూరించుట.

संग डोलना - వెంటవెంట తిరుగుట.

संगत करना - సాంగత్యములోనుండుట.

संग दिल होना - నిష్ఠురమగుట; కఠోరమగుట.

संसार की हवा लगना - ప్రపంచానుభవము కలుగుట; వ్యవహారచాతుర్యము కలుగుట.

सखुन डालना - అడుగుట; యాచించుట.

सख्ती करना - నిర్దయగా వ్యవహరించుట; కఠోరముగా వ్యవహరించుట.

सगाई करना - పెళ్ళిచేసుకొనుట; స్నేహము చేసికొనుట.

सटक्का मारना - వేగముగా వెళ్ళిపోవుట; గబగబా మాట్లాడుట.

सट्टा-बट्टा लगाना - పని సరంజామ ఏర్పరచుకొనుట.

सट्टी मचाना - గంభా చేయుట.

सठिया जाना - బుద్ధిమందగించుట; అరువది సంవత్సరములు దాటుట.

सडक नापना-పనిలేని తిరుగుడు తిరుగుట.

सत निकल जाना - సత్తువలేకపోవుట.

सतपर रहना - పాతివ్రత్యముతో ఉండుట; తనమాట ప్రకారముండుట.

सत्तर चूहे खाए होना - మంచి-చెడు అన్నిరకముల పనులు చేసి యుండుట.

सत्ता चलना - అధికారము చలామణి అగుట.

सत्तू घोलना - అక్కరకురాని పని చేయుట.

सत्तू बाँधके पीछे पडना - దృఢసంకల్పముతో వెంటాడుట.

सत्यानाश करना - సర్వనాశము చేయుట.

सदा देना - బిచ్చమడుగుట; బిచ్చమెత్తుట.

सनसना जाना - భీతినొందుట; భయముతో నిశ్చేష్టమగుట.

सनीचर आना - చెడు సమయము వచ్చుట; విపత్తు సంభవించుట.

सन्नाटा खींचना - నిశ్శబ్దముగానుండుట; మౌనము వహించుట.

सन्नेटे में आ जाना - ఆశ్చర్యమునొందుట; కలతచెందుట.

सपर जाना - మరణించుట.

सपाटा मारना - ఉరుకులు పరుగులు తీయుట; వ్యాయామము చేయుట.

सफाई करना या कर देना - విస్పష్టపరచుట; ధ్వంసము చేయుట.

सफाई देना - సంజాయిషీ ఇచ్చుట.

सफेद बालों की लाज रखना - వృద్ధాప్యమును గౌరవించియుండుట.

सबक देना - ఉపదేశించుట; జ్ఞాపకముంచుకొనుటకు పాఠము ఇచ్చుట.

सबक पढाना - ప్రేరేపించుట; దారిమళ్ళించుట; నేర్పుట; చదువు చెప్పుట.

सब नौबत होना - దుర్దశాగ్రస్తమగుట.

सबील पिलाना - ఏమీతీసుకోకుండా త్రాగు నీరు ఇచ్చుట; ముహరము నెలలో పాలు శరబత్తు త్రాగుటకు ఇచ్చుట.

सब्ज कदम होना - నిక్షేపరాయుడిపాదమగుట; దుశ్శకునమగుట.

सब्ज बाग दिखाना - వట్టి వట్టి ఆశ కలిగించుట; దగా చేయుట; ధైర్యము చెప్పుట.

सब्ज होना - సంతోషముతో ఉబ్బిపోవుట.

सब्रकर बैठना - ఓర్పుకొనియుండుట.

समझ लेना - పగతీర్చుకొనుట.

समय आ जाना - కాలము సమీపించుట; మృత్యువు దగ్గరపడుట.

सरकार की मेहमानी खाना - కైదు శిక్ష అనుభవించుట.

सरनाम करना - ప్రసిద్ధపరచుట.

सरनाम होना - ప్రసిద్ధినొందుట.

सरसरी तौरपर नजर डालना - పైపైన చూచుట.

सराप का कुत्ता होना - స్వార్థమిత్రుడగుట.

सर्दी पडना - చలివేయుట.

सलाम कर के चल देना - నమస్కారము చేసి వెళ్ళిపోవుట; దుఃఖముతో వెళ్ళిపోవుట.

सलामती से - కుశలముగా.

सलाम बोलना - పిలుచుట.

सवा सोलह आना - సంపూర్ణముగా; తక్కువలేకుండా.

सस्ते छूटना - కఠిన కార్యము సులువుగా నెరవేరుట.

सही पडना - సరిగా ఉండుట.

साँच को आँच न होना - నిజాయితీ మనిషికి ముప్పు ఉండకపోవుట.

साँचे ढलना - పోతపోసినట్లుగా; చాలా అందముగానుండుట.

साँठ-गाँठ करना - కుట్రపన్నుట.

साँप के मुह की छछूँदर होना - ఇరువైపుల స్థితి అనిష్టకారమగుట.

साँप-छछूँदर की दशा होना - సందిగ్ధ ములో పడుట.

साँप साँप बात करना - బహునెమ్మదిగా మాట్లాడుట.

साँसा पडना - విపత్తు సంభవించునని అనుమానము కలుగుట.

साठे पर पाठे होना - వార్ధక్యములో కూడ శక్తి వంచనలేకుండుట.

सात घाटों का पानी पीना - ప్రాపంచక అనుభవములో దిట్ట అగుట.

सात-चौदह की सैर कराना - జైలుకి పంపుట.

सात-पाँच करना - మోసగించుట; అను మానించుట.

सात बार नौ त्यौहार होना - రోజూ పండుగ - ఉత్సవము జరుగుట.

साथ देना - సాంగత్యము చేయుట.

साथ सोकर मुँह छिपाना - సాంగత్యముండి కూడ రహస్యము చెప్పకపోవుట.

साफ करना या कर देना - చంపివేయుట; పూర్తిగా తినివేయుట.

साब का पडना - పనికలుగుట.

सामना करना - ఎదిరించుట.

साया डालना - నీడ ఇచ్చుట; ఆశ్రయ మిచ్చుట; సహాయమిచ్చుట.

सिक्का बैठना - అధికారము స్థిరపడుట; ప్రభావము పడుట.

सिट्टी-पिट्टी गुम होना - భయమువలన స్పృహ తప్పుట.

सितारा डूबना - దురదృష్టము సంభవిం చుట.

सिमट जाना - సంకోచించుట; సిగ్గుపడుట.

सिर आँखो पर - సాదరముగా.

सिर आसमान से लगना - అతిగా గర్విం చుట.

सिर ओढना - బాధ్యత వహించుట.

सिर करना - నెత్తిన రుద్దుట; తలదువ్వు కొనుట.

सिर की बला - తగుగండము.

सिर खपाना - ఎక్కువగా ఆలోచించుట.

सिर खाना - విసిగించుట; కలతపెట్టుట.
सिर चढना - నెత్తికెక్కుట; కొంటెతనము చేయుట; బలి అగుట.
सिर नपाना - నమస్కరించుట; సిగ్గు జెందుట; ఓడించుట.
सिर पडना - నెత్తినపడుట; బాధ్యత పై పడుట.
सिर पर कफन बाँधना - ప్రాణత్యాగము నకు సిద్ధపడుట.
सिर पर ठीकरा फोडना - అపరాధిగా నిర్ణ యించబడుట.
सिर पर सेहरा होना - కీర్తి పొందుట.
सिरपरस्ती करना - రక్షించుట; కాపాడుట.
सिर फिरना - బుద్ధి భ్రష్టమగుట.
सिर फेरना - ప్రేమించుట; తిరస్కరిం చుట; సుముఖముగానుండకపోవుట.
सिर मढना - दे० सिर डालना.
सिर माथे पर बैठाना - అధికముగా (శ్రద్ధగా) సత్కరించుట.
सिर मुडाते ओले पडना - ఆరంభంలోనే పనిభంగపాటు కలుగుట.
सिर सूँघना - ఆశీర్వదించుట.
सिर से तिनका उतारना - ఉపకారమునకు బదులుగా ఉపకారము చేయుట.
सिर से बला टालना - గండము తొలగిం చుట; అయిష్టముగా పనిచేయుట.
सिर हथेली पर लिए फिरना - మృత్యు లెక్కపెట్టకపోవుట.
सीधा करना - దారికి తెచ్చుట.
सीधा दिन - శుభదినము.
सीधा-साधा - నిరాడంబరముగు.
सीधी अँगुली धी निकालना - సునాయ సముగా పనినెరవేర్చుట.
सीना चौडा होना - గర్వము కలుగుట.
सीनाज़ेरी करना - బలాత్కరించుట జబర్దస్తీ చేయుట.
सुख में राते होना - బాగుగా సుఖపడుట.
सुध-बुध जाती रहना - స్పృహలేకపోవుట
सुध रखना - జ్ఞాపకముంచుకొనుట.
सुनहरा मौका - అదునైన అవకాశము.
सुनी-अनसुनी करना - వినికూడ ఆపేక్ష ధ్యాసలేకుండుట.
सुन्न हो जाना - నిశ్చేష్టమగుట; నివ్వె పోవుట.
सुबकियाँ लेना - వెక్కివెక్కి ఏడ్చుట.
सुबह का दीपक होना - కళావిహీనమగుట.
सुराग मिलना - జాడతెలియుట.
सुर्खरू होना - యశస్వియగుట.
सुर्खाब का पर लगा होना - ఏదో విశేష ముండుట; విశేష విషయముండుట.

सुलूक से रहना - కలిసి మెలిసి యుండుట.

सुस्त होना - బలహీనమగుట; సోమరి యగుట.

सुहाग उडना - వైధవ్యము పొందుట.

सूखी हँसी - వట్టివట్టి నవ్వు.

सूद-दर-सूद लेना - చక్రవడ్డీపుచ్చుకొనుట.

सूप भर - చాటెడు; చాలా ఎక్కువ.

सूरज को दीपक दिखाना - బాగుగా ప్రసిద్ధి చెందిన వానిని పరిచయము చేయుట.

सूरज पर थूकना ; सूरज पर धूल फेंकना - నిర్దోషికి ఏదో దోషమాపాదించి అప్రతిష్ఠ పాలుచేయుట.

सूरत करना - ప్రయత్నించుట.

सूरत दिखाना - ఉపాయము చెప్పుట.

सूली चढाना - ఉరిశిక్ష వేయుట.

सेंक-साँक करना - శోగమాపించుట.

सेंध लगाना - కన్నము వేయుట.

सेमर का फूल होना - మోసగించు వస్తువు అగుట; భ్రమకలిగించు వస్తువు.

सेर को सवासेर मिलना - తనకంటె పెద్ద వాడు తటస్తపడుట; చిన్న ధూర్తునికి పెద్ద ధూర్తుడు తటస్థపడుట.

सेहरा बँधना - బాసిక కట్టబడుట; పెళ్ళి అగుట; విజయుడగుట.

सैकडों घडेपानी पडना - ఎక్కువగా సిగ్గు చెందుట.

सैन करना - సైగచేయుట.

सोंठ की नास लेना ; सोंठ के लड्डू खाना - మౌనము వహించుట.

सोजरा करना - వేశ్య సహవాసము చేయుట.

सोने में सेहागा होना या हो जाना - బహుమూల్య వస్తువుకు ఇంకా మెరుగు కలుగుట.

सोलह आने ; सोलहों आने - సంపూర్ణముగా.

सौ बात की एक बात - అసలు విషయము; సారాంశము.

सौ-सौ चूहा खाकर बिल्ली का हज करने चलना - మోసగించుట; ఆడంబరము చేయుట.

स्याही आना - వార్ధక్యము కలుగుట.

स्यापा पडना - మృత్యుశోకములో ఏడుస్తూ విలపించుట.

स्वाँग करना - ఇంకొకని వేషమువేయుట; అనుకరించుట; అభినయించుట.

स्वाहा होना - వినష్టమగుట.

ह

हंगामा मचाना - గలభా చేయుట; గల్లంతు చేయుట.

हँडा फोडना - గుట్టురట్టు చేయుట.

हँसी उडाना - పరిహాసము చేయుట; వెక్కిరించుట.

हँसी-ठठोली - వేళాకోళము; వెక్కిరింత; వినోదము.

हक अदा करना - కర్తవ్యము పాటించుట.

हक दबाना - ఇతరుని అధికారము లేక సొత్తును భుక్తము చేసుకొనుట.

हकीकत में - నిజానికి.

हक्का-बक्का रह जाना - నివ్వెరపోవుట.

हग मारना - అతిగా భీతినొందుట.

हजम कर के उकार तक न लेना - ఇతరుల సొత్తును పూర్తిగా భుక్తము చేసికొనుట.

हडप करना - దొంగిలించి భుక్తము చేసి కొనుట.

हत्थे चढना - వశమగుట.

हथकंडा - తుంటరి యుక్తి.

हथिया लेना - భుక్తపరచుకొనుట.

हथियार डाल देना - ఓటమి అంగీకరించుట.

हथेली का आँवला - కరతలామలకము; సమగ్రముగా విశదమైన విషయము; సహజముగా ప్రాప్తించిన వస్తువు.

हथेली खुजलाना - అరచేయి దురద పెట్టుట; ఏదో లభించునని శుభ శకునము కలుగుట.

हथेली पर जान रखना - ప్రాణములన లక్ష్యపెట్టకపోవుట.

हबर-हबर करना - త్వరత్వరగా బొక్కుట.

हमराह होना - సహయాత్రియగుట.

हरताल फिर जाना - పాడైపోవుట; వినష్టమగుట.

हरदी-चूने-सा एक रंग हो जाना - ఏ తేడా లేకుండుట.

हरफ आना - దోషము కలుగుట.

हरा हो जाना - తాజా అగుట; కోలుకొనుట.

हलका करना - అగౌరవపరచుట.

हलका लहू होना - నెత్తురు చూడగానే మూర్ఛనొందుట.

हलवा निकालना - చితకబాదుట.

हलाकाग होना - కలతజెందుట; విసుగు నొందుట.

हलाल का - న్యాయసంగతముగా ప్రాప్తించిన.

हल्दी लगाकर बैठना - సోమరిగా ఉండుట; గర్వముతో మిడిసిపడుట.

हवस पकाना - వ్యర్థకోరిక కోరుట.

हवाई खबर - గాలివార్త; పుకారు.

हवा के बबूले फोडना - గాలిలో మేడలు కట్టుట.

हवा खाना - వృథాగా వచ్చుట; వాయుసేవన నిమిత్తము తిరుగుట.

हवाइयाँ उड़ना या उड़ाना - ముఖము వాలి పోవుట; కళావిహీనముగుట.

हवाई किला बनाना - గాలిమేడలు కట్టుట.

हवा बिगड़ना -కాలములో మార్పువచ్చుట; వాతావరణము చెడిపోవుట.

हवा लगना - సాంగత్య ప్రభావము పడుట.

हवाले करना- అప్పగించుట; ఇచ్చివేయుట.

हवास गुम होना - స్పృహలేకపోవుట.

हवासे बातें करना - వేగముగా నడచుట.

हाँडी में कालिख लगना - భోజన వసతులతో సుఖముగానుండుట.

'हाँ' में 'हाँ' करना - ముఖస్తుతి చేయుట.

हाथ आना - లభించుట.

हाथ उठाकर देना-సంతోషముతో ఇచ్చుట.

हाथ ऊँचा होना - అదృష్టవంతుడగుట.

हाथ कंगन को आरसी क्या होना ? - ప్రత్యక్షముగానున్న దానిని ప్రమాణమేమిటి ?

हाथ कमर पर रखना - బాగా బలహీన పడుట.

हाथ की कठपुतली होना - పూర్తిగా వశములోనున్న.

हाथ की मैल होना - తుచ్ఛమైన వస్తువగుట.

हाथ के ऊपर हाथ धरे बैठना - సోమరిగా ఉండిపోవుట.

हाथ छोटा होना - పీనాసియగుట.

हाथ झाड़कर चल देना - చేతులు దులుపుకొని వెళ్ళిపోవుట - అంతా వదలిపెట్టి వెళ్ళిపోవుట.

हाथ धो बैठना - పోగొట్టుకొనుట.

हाथ पर सरसों जमाना - తొందరపడుట.

हाथ पसारना - యాచించుట.

हाथ पसारे जाना - మరణించుట.

हाथ -पाँव फूलना - చేతులు - కాళ్ళు ఉబ్బుట - గాబరాపడుట.

हाथ बटाना - సాయము చేయుట.

हाथ बटोरना - మితముగా ఖర్చు చేయుట.

हाथ मलना - విచారించుట; పశ్చాత్తాపడుట.

हाथ में हाथ देना - పెళ్ళిచేసికొనుట.

हाथ रंगना - లంచము పుచ్చుకొనుట.

हाथ रोकना - అతిగా ఖర్చుచేయుట; దెబ్బ నుండి రక్షించుకొనుట.

हाथ लगाना - మొదలుపెట్టుట; సాధించుట.

हाथ साफ करना - కష్టపెట్టుట; దొంగిలించుట.

हाथ सैला होना - దగ్గర డబ్బు ఉండుట.

हाथ हिलाते आना - చేతులూపుకుంటూ వచ్చుట; వట్టిచేతులతో వచ్చుట; అసాఫల్యముతో వచ్చుట.

हाथी के खाए कैथ होना - కరిభుక్త కపిత్థ మగుట; కరిమింగినవెలగపండు.

हाथी पाँव पाना - కఠినమైన శిక్షపొందుట.

हाथों बिक जाना - పూర్తిగా వశమగుట.

हाथों - हाथ लेना - ప్రేమించుట; ఎక్కువగా ఆదర సత్కారములు చేయుట.

हामी भरना-'అవు' నుట; అంగీకరించుట.

हारिलकी लकडी होना - ఆధారమగుట.

हाल-बेहाल होना - మంచిస్థితి చెడుస్థితిగా మారుట; చావుకి దగ్గరపడుట.

हासिल होना - లభించుట.

हिचकी बँध जाना - ఎక్కిలిమీద ఎక్కిలి వచ్చుట.

हिजो करना - దోషము ఎత్తిచూపుట.

हियाव खुलना - భయము పోవుట.

हिरन हो जाना - అదృశ్యమగుట; పారిపోవుట.

हिल-मिल जाना - కలిసిమెలియుట.

हिसाब बैठना - లెక్కసరిపోవుట; వీలుకలుగుట; నిశ్చయమగుట.

हीरा खाना - వజ్రము మ్రింగి (తిని) ప్రాణము త్యజించుట.

हीरे का टुकडा - బహుగుణవంతుడు - శీలవంతుడు.

हीला - हवला करना - టాలాటోలీ చేయుట.

हुक्का-पानी बन्द करना - జాతినుంచి బహిష్కరించుట.

हुज्जत करना - వితండవాదము చేయుట.

हूँ न रह जाना - అహంకారము నశించుట.

'हूँ' से 'तू' करना - తిరస్కరించుట; ఇష్టానికి భిన్నముగా సంచరించుట; కోపగించుట.

हूर की बच्ची - చాలా అందమైన పిల్ల.

हृदय का काँटा निकलना - దుర్భావము తొలగుట.

हृदय से बोझ हटना - చింతతొలగిపోవుట.

हेकडी करना - గీరపోవుట.

हेकडी किरकिरी होना - గీరవీగిపోవుట.

हेकडी दिखाना - డబాయించుట; భయపెట్టుట.

हेठी होना - అగౌరవమగుట; అవమానపడుట.

हैसियत रखना - హోదాచూపించుట; హోదాచూపుట.

होंठ चबाना - కోపగించుట.

होंठों में मुस्कराना - కించిత్తు మందహాసము చేయుట.

हो पडना - పోట్లాట - కొట్లాట జరుగుట.

होड बाँधना - పోటీపడుట.

होम करते हाथ जलना - మంచి పనికిచెడు ఫలితము లభించుట.

होली करना - వినష్టపరచుట; మంట పెట్టుట.

होश उडना ; होश काफिर होना - ఆశ్చ ర్యము కలుగుట; భీతినొందుట.

होश दंग रह जाना ; होश दंग होना - ఆశ్చర్య చకితమగుట.

हो-हल्ला मचाना -కోలాహలము చేయుట; గడబిడ చేయుట.

हौआ होना - బూచి అగుట.

हौल आना - భయపడుట.

हौल दिल होना - గాబరాపడుట.

हौस बुझाना - కోరిక తీర్చుకొనుట.

हौसला निकालना - కోరిక సాధించుట.

हौसला होना - ఆవేశము, కోరిక కలుగుట.

हौरा – सौरा - జగడము - జంజాటము.

लोकोक्तियाँ – లోకోక్తులు - సామెతలు

अ

अंडा कोई सेवा, बच्चा कोई लेवे - సొమ్ము ఒకడిది, సోకు ఒకడిది.

अंत बुरे का बुरा - చెడ్డవాని అంతం చెడ్డగానే ఉంటుంది.

अंत लोभी महा दु:खी-లోభము ఎక్కువైన కొద్దీ దుఃఖము కూడ ఎక్కువ అవు తుంది.

अंधा क्या चाहे दो आँखें - లేనిది, కావలసి నది కోరడం సహజం.

अंधा बांटे खेडी फिर फिर अपने को दे - వివేకహీనునికి పక్షపాతము ఉండడం సహజం.

अंधा हादी बहरा मुर्शिद - గురువు గుడ్డి, శిష్యుడు చెవిటి, దొందూ దొందే.

अंधी आँख में काजल सोहे, लंगडे पाँव में जूता - గుడ్డి కంటికి కాటుక, కుంటి కాలుకి బూటు, రెండూ విడ్డూరమే.

अंधी पीसे, कुत्ता खाय - అయోగ్యుని శ్రమ వృధా.

अंधे आगे रोना, अपने दीदे खोना - చెవిటి వాని ఎదుట శంఖము ఊదినట్లు.

अंधे की जोरू का राग रखवाला - నిస్సహా యునికి రక్షకుడు భగవంతుడే.

अंधे की बीबी देवर रखवाला - అనుప యుక్తమైన వ్యక్తికి పని అప్పగించిన పొర పాటు సంభమువచ్చు, గుడ్డివాని భార్యకు కాపలా మరిది.

अंधे के आगे हीरा कंकड समान - మూర్ఖునికి గుణము, అవగుణము అంతా సమానమే.

अंधेके हाथ बटेर - గుడ్డివాని చేతి అమూల్య వస్తువుకి విలువ లేదు.

अंधे गाँव में काना राजा - ఏ చెట్టులేని చోట ఆముదము చెట్టే మహా వృక్షము.

अंधेर नगरी चौपट राजा; टेके सेर भाजी टके सेर खाजा - దుశ్శాసుని రాజ్యములో గుఱ్ఱము - గాడిద సమానము.

अंधों में काना राजा - గుడ్డిలో మెల్ల; ఆముదము చెట్టే మహా వృక్షము.

अकल उधारी ना मिलै हेत न हाट बिकाय - బుద్ధి అప్పుకి దొరకదు, ప్రేమ బజారులో దొరకదు.

अकल बडी या नकल - బుద్ధి మంచిదా, నకలు మంచిదా? ఇతరులను అనుకరించడం కంటె తన బుద్ధితో పని చెయ్యడమే మెరుగు.

अकल मंद को इशारा काफी - చురుకైనవాడు సంకేతాన్ని బట్టే అర్థం చేసుకుంటాడు.

अकेला चना भाड नहीं फोडता - ఒంటరి మనిషి ఏమీ చెయ్యలేడు.

अकेला बैल किस काम का - ఒంటరి మనిషి ఏమీ చెయ్యలేడు.

अकेली गई मैदान, लोग कहें भाग गई - స్త్రీ బహిర్భూమికి వెడితే లేచిపోయిందంటారు.

अकल की कोताही है, और सब कुछ है - బుద్ధిలోటు తప్పమిగతాదంతా ఉంది.

अकलमंद को इशारा, मूर्ख को तमाचा - తెలివైన వానికి సంకేతము, మూర్ఖునికి చెంపకాయ.

अकल बिरासत में नहीं मिलती - బుద్ధి వారసత్వముగా లభించదు.

अगहन में चूहे सात जोरू रखते हैं - మార్గశిరమాసములో తిండికి లోటుండదు.

अच्छा करो अच्छा पाओ - మంచి పనికి మంచి ఫలితము లభిస్తుంది.

अच्छे आदमी को एक बात और अच्छे घोडे को एक चाबुक - మనిషికి ఒక మాట, పశువుకి ఒక దెబ్బ.

अति परिचय ते होत सदा अनादर भाय - కొత్తకు వింత పాతకు రోత.

अदालत में जीता सो हारा, हारा सो मरा - వ్యాజ్యములో గెలిచిన ఓడినట్లే, ఓడితే చచ్చినట్లే.

अधजल गगरी छलकत जाए - మిడిమిడి జ్ఞానము మిడిసిపడుతుంది.

अधिक जोगी मठ उजाड - సన్యాసుల సంఖ్య పెరిగితే మఠానికి చేటు.

अनपढ घोडे चढते है, पढे भीख माँगते है - చదువులేనివాడు ధనముతో తుల తూగుతుంటాడు, చదువుకున్నవాడు ముష్టి ఎత్తుకుంటాడు.

अनहोनी होती नहीं, होती होवनहार - జరగనిది జరగదు, జరగవలసింది జరుగు తుంది.

अपना अपना, पराया पराया - తనవాళ్ళు తనవాళ్ళు, పరాయి వాళ్ళు పరాయి వాళ్ళే.

अपना उल्लू कहीं नहीं गया - తన స్వార్థము కూడానే ఉంటుంది.

अपना नींगार, पराया दींगर ; अपना मीठा दूसरे का तीता - తన వస్తువు ఎప్పుడూ మంచి, ఎదుటవాని వస్తువు చెడ్డ.

अपना सोना अच्छा, तो सोनार क्या करेगा ? - మన బంగారము మంచిదైతే కంసాలి ఏంచేస్తాడు ?

अपनी अपनी डफली अपना अपना राग - ఎవరికివారే యమునాతీరే.

अपनी कुटिया घी की पुडिया - తన ఇల్లు స్వర్గము.

अपनी गरज को लोग गधा चराते हैं - వసుదేవుడు గాడిదకాళ్ళు పట్టుకున్నట్లు.

अपनी गली में कुत्ता भी शेर - స్థానబలిమి మహాబలిమి.

अपनी जान सबको गारी - తన ప్రాణము మీద తన తీపి.

अपनी नींद सोए, अपनी नींद उठे - తన ఇష్టానుసారము ఉండుట.

अपनी फूली न देखे, दूसरे का देंदर देखे - తన దోషముమీద చూపులేదు, ఇతరుల దోషాలమీదే చూపు.

अपनी बेटी सोना, दूसरे की नोना - తన వస్తువు బంగారం, ఇతరులది మట్టి.

अपने घर में दीया पहले, मन्दिर में बाद में - తన ఇల్లు చూచుకున్న తరువాత లోకము.

अपने दही को कोई खट्टा नहीं कहता - తన వస్తువుకి ఎవరూ వంకలు పెట్టరు.

अबरा की भैंस बियाय, सारा गाँव मेटिया लेके दौडे-వెర్రివాని పెళ్ళాము వాడంత టికి వదిన.

अबसर पर हाथ आए सो ही हथियार - అదనుకు అందిందే ఆయుధము.

आ

आँख का अंधा, नाम नैनसुख - కళ్ళులేని వానిపేరు సునేత్రుడు.

आँख में किरकिरी नहीं सही जाती - కంటి

లోని నలుసు కలిగించుబాధ ఇంతంత కాదు; అడ్డుపడు శత్రువుని అంతము చేయువరకు నిద్ర పట్టదు.

आग और काल कुछ नही छोडते - నిప్పు, మృత్యువు దేనిని మిగిల్చవు.

आगे कुआँ पीछे खाई - ముందు నుయ్యి వెనుక గొయ్యి.

आज सास की तो कल बहूकी - ఇవ్వాళ అత్త పెత్తనమైతే రేపు కోడలి పెత్తనము.

आटे के साथ घुन भी पिसता है - చెడు సాంగత్యంలో నిర్దోషికి కూడ చేటు.

आटे दाल का भाव - సంసార చింత.

आदमी इज्जत बिन कौडी का - గౌరవము లేని మనిషి వ్యర్థము.

आदमी को सौ माफ, औरत को एक नहीं - మగవానికి ఎన్నిదోషాలు ఉన్నా పరవాలేదు, ఆడదానికి ఏ దోషము ఉండ కూడదు.

आदमी होना बहुत मुश्किल है - మనిషిగా నిలవడం బహు కష్టం.

आफत यार परेखिए - విపత్తు స్నేహితుని పరిక్షిస్తుంది.

आम के आम गुठलियों के दाम - రెట్టింపు లాభము కలుగుట.

आलसी सदा रोगी-సోమరికి ఎప్పుడూ జబ్బే.

इ

इन तिलों तेल नहीं निकलता- పీనాసులు, దగాకోర్లు ఎందుకూ ఉపయోగపడరు.

इराकी पर जोर न चला, गधी के कान उमेठे - అత్తమీది కోపము దుత్తమీద తీర్చుకోవడం.

इश्क अन्धा है - ప్రేమ గుడ్డిది.

इस कान सुनी, उस कान उडाई - ఈ చెవితో విని ఆ చెవితో వదలి వేయుట.

इस के पेट में दाढी है - పిన్న వయస్సులోనే తెలివితేటలు అధికం.

इहाँ कुम्हाड बतिया कोउ नाहीं - ఇక్కడ బెదిరిపోయేవాళ్ళెవరూ లేరు.

ई

ईंट से ईंट बज गई- భయంకరమైన యుద్ధము జరుగుట.

ईगुर हो रहा/रही है - బాగా బలిసి ఆరోగ్య ముగా ఉండుట.

ईद के चाँद हो गाए - త్వరగా కనిపించక పోవుట; అరుదుగా కనిపించుట.

ईद पीछे टर, बरात पीचे धौंसा - సంద ర్భము అయిపోయిన తరువాత ఏమైనా చెయ్యడము వృథా.

ईसानी बिसानी - ఈశాన్య దిశలో మెరుపు మెరిస్తే పంటలు బాగుగా ఉంటాయి.

उ

उँगली-उँगली से कलाई भारी होती है - ఐకమత్యమే బలము.

उंगली पकडते पहुँचा पकडा - కాస్త ఆధారముదొరకగానే నెత్తికెక్కుట.

ऊँची दूकान, फीका पकवान - పేరు గొప్ప ఊరు దిబ్బ.

उकताने से गूलर नहीं पकते - తొందరపడితే పనులు కావు.

उखली में सिर दिया तो मूसलों से क्या डरना - సంకటాన్ని ఎదుర్కొనుటకు సిద్ధమైనప్పుడు భయము ఏల ?

उजडे गाँव में अरंड ही पेड - ఏ చెట్టులేని చోట ఆముదము చెట్టే మహావృక్షము.

उजबक की भैंस ब्याए, सारा गाँव दूध को धाए - వెర్రివాడి పెళ్ళాము వాడంతటికి వదిన.

उजला-उजला सभी दूध नहीं होता - తెల్లగా నున్నవన్నీ పాలు కావు.

उजाला हुआ और अंधेरा गया - మంచి రోజులు రాగానే కష్టాలన్నీ పోయినాయి.

उठाऊ का माल बटाऊ में जाए - ఊరకే వచ్చిన సొత్తు వృధాగా ఖర్చు అవుతుంది.

उडती चिडिया परखते है - బుద్ధిమంతులు ముఖం చూసి గుణాన్ని గ్రహిస్తారు.

उतने पाँव पसारिए जितनी चादर होए - శక్తికి మించి పోరాదు.

उतावला बावला - తొందరపాటు మనిషి - పిచ్చివాడు.

उद्योग नसीब का मूल है - ప్రయత్నము - కార్యశీలత అదృష్టానికి మారుపేరు.

उधार घर की हार - అప్పు కొంపకి చేటు.

उधार दो और बैर पालो - అప్పు ఇచ్చి విరోధము తెచ్చుకోవడం.

उधार स्नेह की कैंची है - అప్పు స్నేహానికి చేటు.

उनके पेशाब में चिराग जलता है - వాడి ఉచ్చ దివిటీగా వెలుగుతోంది.

उपदेश की अपेक्षा दृष्टान्त अच्छा - ఉపదేశముకంటె దృష్టాంతము మెరుగు.

उलटा चोर कोतवाल को डाँटे - తప్పుచేసి న్యాయాన్ని బెదిరించుట.

उलटी टाँग गले पडी - మంచికి పోతే చెడు ఎదురైంది.

उल्लू न देखे तो सूर्यका क्या दोष - గుడ్లగూబ చూడకపోతే సూర్యునికి వచ్చిన లోటు ఏమిటి ?

ऊँघ न देखे टूटी खाट, प्यास न देखे धोबी घाट - నిద్ర సుఖమెరగదు, ఆకలి రుచి ఎరగదు.

ऊँच निवास नीच करतूती - చూడబోతే గొప్పవాళ్ళు, చేసేవి పాడు పనులు.

ऊँचा फाटक ऊँची सान, करज मांग खाय बारहों मास - నియోగి ముష్టికి బనారసు సంచి.

ऊँचे से गिरा संभल सकता है, नजरों से गिरा नहीं सँभलता - పోయిన ఆస్తిని మరల సంపాదించుకోవచ్చు, కాని ప్రతిష్ఠ పోతే కోలుకోవడం సంభవం కాదు.

ऊँट किस करवट बैठता है - సుఖమువైపే చూపు.

ऊँट के मुँह में जीरा - వాములు తినే స్వాములకు పచ్చిగడ్డి ఫలహారమా!

ऊँट के विवाह में गधा गवैया - తొంటి చెయ్యి - లొట్టకన్ను, దొందూ దొందే.

ऊँट को ऊँट ही चूमता है - పెద్దవాళ్ళని పెద్దవాళ్ళే గౌరవిస్తారు; పండితుణ్ణి పండితుడే సత్కరిస్తాడు.

ऊधो को लेना न माधो को देना - ఇచ్చిపుచ్చుకోవటాలు బొత్తిగా లేకపోవుట, ఏ విధమైన సంబంధము లేకపోవుట.

ऊपर राम राम, भीतर कसाई काम - తేనెపూసిన కత్తి.

ए

एक अंडा वह भी गंदा - ఒకే కుమారుడు; కాని పనికిమాలినవాడు.

एक अकेला, दो से ग्यारह - సంఘములోనే శక్తి.

एक अनार सौ बीमार - ఉన్నది ఒకే ఒకటి కోరువాళ్ళు అనంతం.

एक आँख आँख नहीं एक पूत पूत नहीं - ఒకే ఒక సంతానము కారణంగా అనర్థము జరుగు అవకాశము మెండు.

एक कहो और दस सुनो - ఒకటి అని పది పడుట.

एक कान से दु कान, दु कान से बियाबान - ఒక చెవిని పడితే రహస్యము వీధిని పడుతుంది, ఇద్దరికి తెలిస్తే సర్వనాశము.

एक चना भाड नहीं फोड सकता - ఏకాకి వల్ల ఏమీ కాదు.

एक तंदुरुस्ती हजार नियामत - ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము.

एक तो कडुवी लौकी दूसरे नीम चढी ; एक तो करेला कडवा, दूसरे नीम चढा - అసలే కోతి పైగా కల్లు తాగింది.

एक तो चुडैल, दूसरे चढा भूत - అసలే రాక్షసి అందులో ప్రేతసాంగత్యము.

एक थैली के चट्टे-बट्टे - ఒకే విధమగు స్వభావము గలవారు.

एक देश का बगला दूसरे में बकलोल

ఒక ఊరికాపు మరియొక ఊరికి వెట్టి.

एक नींबू मनों दूध फाड देता है - తులసి వనములో గంజాయి మొక్క.

एक पंथ दो काज - ఒక దెబ్బకు రెండు పిట్టలు.

एक परहेज लाख दवा - పథ్యము వెయ్యి ఔషధములకు సమానము.

एक बाना, एक निशाना ; एक निसाना एक ही बान - ఒకే మాట, ఒకే లక్ష్యం.

एक मुर्गी दो जगह जबह - ఒకే వ్యక్తి బహు ప్రదేశములలో పని చేయజాలడు.

एक म्यान में दो तलवारें नहीं रहतीं - ఒకే వస్తువు మీద ఇద్దరి అధికారము ఉండదు.

ओ

ओट के पेट में बात नहीं पचती - నీచవ్యక్తి రహస్యాన్ని దాచలేడు.

ओल में से निकल कर चूल में पडना - చిన్న గండంలోంచి బయట పడి పెద్ద గండంలో చిక్కుకొనుట.

औ

औंधा खाय लौंडा - తెలివి తక్కువవాడు మోసపోతాడు; శక్తిని మించిన పనిచేయబూనువాడు భంగపడతాడు.

औघट चले न चौपट गिरे - చెడుపని చేయనివానికి చెడు అంటదు.

औरत और ककडी की बेल जल्दी बढती है- స్త్రీ, దోసతీగ త్వరగా పెరుగుతాయి.

औरत का खसम मरद, और मरद का खसम रोजगार - ఉద్యోగము లేని పురుషుడు భర్తలేని స్త్రీ దశ ఒకే మాదిరిగా ఉంటుంది.

औरत की जात बेवफा होती है - స్త్రీ జాతి కృతఘ్నజాతి.

औरों का घी न माँ की बात - ప్రేమ, సేవలో తల్లి తరువాతే ఎవరైనా.

क

कंजूस मक्खीचूस - బహు పీనాసి.

कंबल कंबल की गाँठ नहीं लगती - దుష్టుల మధ్యలో స్నేహము ఉండదు.

कचरे से कचरा बढे - కసువు పెరుగుతూనే వుంటుంది.

कच्ची हाँडी पर पडा दाग पकने पर भी नहीं मिटता - బాల్యావస్థలో పడ్డ అలవాట్లు పెద్దైన తరువాత కూడ పోవు.

कढी का-सा उबाल आया और चला गया - త్వరగా వచ్చే కోపము త్వరగానే పోతుంది.

कथनी से करनी बडी - చెప్పడంకంటె చెయ్యడం మెరుగు.

कद्दू के फूल - బహు సుకుమారమైన వ్యక్తి.

कनक-कनक तें सौ गुनी मादकता अधिकाय - డబ్బు తక్కువయితే మత్తెక్కించదు, డబ్బువలన అహంకారము కలుగుతుంది.

कनखजूरे का एक पैर टूट जाए तो वह लंगडा नहीं होता - కాళ్ళజెర్రికి ఒక కాలు విరిగినా కుంటి అనబడదు. బాగా ఉన్నవానికి కొద్ది నష్టము కలిగినా లెక్కలోనికి రాదు.

कपडा पहने जाग भाता, खाना खाए मन भाता - నలుగురికి నచ్చే వస్త్రములు ధరించాలి, మనస్సుకు నచ్చిన భోజనం చెయ్యాలి.

कबहूँ बाँझ न जानई, तन प्रसूत की पीर - గొడ్రాలుకి ఏం తెలుసు ప్రసవ పీడ.

कबूतर अपने घर को पहचानता है - ఆశ్రయదాత అందరికీ ఇష్టమే.

कभी कागज की नाव भी चलती है - మోసము, దగా ఎప్పుడూ పని చెయ్యవు.

कभी गाडी गाव पर, कभी नाव गाडी पर - బండిమీద బోటు, బోటు మీద బండి.

कभी न होने की अपेक्षा विलम्ब से होना भला - ఎప్పుడూ జరగకుండా ఉండే కంటే ఆలస్యముగా జరగడం మెరుగు.

कभी लाख का कभी खाक का - అవస్థ కనుసరించి వస్తువు ధరమారుతుంది.

कमजोर की जोरू सब की भाभी - బలహీనుని భార్య అందరికి వదిన.

कमजोर को गुस्सा बहुत - చేతకానివానికి కోపమెక్కువ.

कमाई न धमाई माँग टीके जाई - పని - పాటు లేని వానికి సింగారము ఎక్కువ.

कमाए तो खसम, नहीं तो बेशरम - సంపాద పరునికి విలువ ఉంటుంది. సోమరిని భార్య కూడ చీదరించుకుంటుంది.

कमीने की दोस्ती जी का जंजाल - నీచుని స్నేహము చేటు తెస్తుంది.

करइ जो करम पाव फल सोई - కర్మాను సారే ఫలము.

कर का मनका छाँडि के, मनका मनका फेर - ఆడంబరము వదిలి మనస్ఫూర్తిగా జపించు.

करी बेगारी, हाथ न बिगाडी - మనస్సు లగ్నము చేసి పనిసరిగా చెయ్యి.

करे कल्लू, मरे उल्लू - తప్పుచేసింది ఒకరు దండన అనుభవించినది వేరొకరు.

कल का क्या भरोसा - రేపు ఏం జరుగు తుందో ఎవరికి తెలుసు? భవిష్యత్తు మీద ఆధారపడవద్దు.

कलयुगी जीव - దుష్టజీవి.

कलाल की दूकान पर पानी भी पीओ, तो शराब का गुमान - తాటిచెట్టుక్రింద పాలుతాగినా కల్లే అనుకుంటారు.

कल्ला चलै, सत्तर बला टलै - భోజనం లభిస్తే అన్ని ఇబ్బందులు పోయినట్లే.

कसाई का अनाज और पाडा खा जाए - దుష్టవ్యక్తికి హానికలిగించే ధైర్యము ఎవరికి ఉండదు.

कहना आसान है, पर करना मुश्किल - చెప్పడం తేలిక చెయ్యడం కష్టము.

कहने-कहने का अन्तर है - ఒకే మాటని పలువిధాలుగా చెబితే అర్థం మారుతూ పోతుంది.

कहने में मुलायम, टटोलने में कडी - చూడడానికి అందముగానే ఉంది కాని వినియోగానికి పనికిరాదు.

कहाँ राजा भोज, कहाँ गंगू तेली - ఎంతమాత్రము పోలికలేదు.

कहीं की बोली, कहीं की गाली - ఒక ప్రదేశములో సాధారణముగా వాడబడు మాట ఇంకొక ప్రదేశములో తిట్టు.

कहीं ठाकुर, कहीं माकुर - ఒక ఊరి కాపు మరొక ఊరికివెట్టి.

कहीं बबूल से भी बेर मिलते है? - దుష్ట వ్యక్తివలన ఏ ప్రయోజనము సిద్ధించదు.

काँख में लडका गाँव गुहार ; काँख में लडका शहर में ढिंढोरा - చంకలో పిల్లవాడు, ఊరిలో చాటింపు.

काँटा काँटे से निकलता है - కంటకస్య కంటకము, ముల్లు ముల్లుతోనే వస్తుంది.

काँटा निकल जाता है, कसक बनी रहती - కష్టము తొలగిపోయిన తరువాత కూడ దాని దుఃఖం కొంతకాలము వరకు బాధిస్తుంది.

काका कहने से ककडी नहीं मिलती - వస్తువు పొందుటకు శ్రమించాలి, బాబాయి అంటే లభించదు.

काका के हाथ की कुल्हाडी हल्की होती है - ఇతరుల శ్రమను తక్కువగా అంచనా వేస్తాము.

कागज की नाव आज न डूबी कल डूबी - మోసము ఎల్లకాలము లాభించదు, మంచి పనికి చెడు ఫలితము లభించుట.

काजी की कुतिया न जाने कहाँ बियाएगी - పనికిమాలినవెధవ ఎక్కడ తిరుగుతున్నాడో !

काजी के घर के चूहे भी सयाने - శాసకుని లేక ధనవంతుని పిల్లలు బహు తెలివిగా ఉంటారు.

काटने वाला कुत्ता भौंकता नहीं - కరిచే కుక్క మొరగదు.

कान पर जूँतक नहीं चलती-ఎవరి మాటల యెడల ధ్యాసలేక పోవుట, నిశ్చింతగా ఉండుట.

कानी को सराहे कानी की माँ - కాకిపిల్ల కాకికి ముద్దు.

कानी कौडी पास नहीं, नाम करोडीमाल - దగ్గర చిల్లిగవ్వకూడలేదు, కాని పేరు కోటేశ్వరరావు.

काने के ब्याह में अनेक आफत - విఘ్నేశ్వరుని పెళ్ళికి అన్నీ విఘ్నాలే.

काबू तो बाबू - శక్తి సంపన్నునికి విలువ ఎక్కువ.

काम न धंधा, मूसलचंद - సోమరి తిండి పోతు.

काम बनाने के मामा, मठा मिले की मौसी - ఒడ్డు చేర్చేంతవరకు ఓడ మల్లయ్య, ఒడ్డుచేరిన తరువాత బోడి మల్లయ్య.

काल को कौन रोक सकता है - మృత్యువుని ఎవరూ ఆపలేరు.

काली घटा डरावनी, धौली बरसनहार - మొరిగేది కరవదు, గర్జించేది కరవదు.

काली मुर्गी क्या सफेद अंडे नहीं देती - చెడు నుంచి కూడ మంచి కలుగుతుంది.

काले मुँह अंधेरे-బహుపెందలకడ, తెల్లవార జామున.

काहे को गूलर का पेट फडवाते हैं ? - నన్ను ఇంకా ఎందుకు అడుగుతారు, ఇంకా చెబితే ఛండాలం బయట పడుతుంది.

किला फतह कर आए - సాధారణమైన పనిచేసి గొప్ప పనిచేసినట్లుగా బడాయి కొట్టుట.

किसने अपनी माँ का दूध पीया है ? - దమ్ము ఉన్నవాడిని బయటికి రమ్మను.

किसने सुपारी भेजी थी - ఆహ్వానము పంపుట.

किस पर करूँ सिंगार पिया ही मोर आन्हर -ఎవరికోసం సింగారము చెయ్యాలి, మొగుడు గుడ్డి ఇంకా సింగారమెందుకు?

किसान चाहे वर्षा, कुम्हार चाहे सूखा - అందరికి ఒకే వస్తువు ఉపయోగపడదు.

किसी की नाक टेढी, किसी की आँख टेढी - ఏ లోపము లేనివాడు దుర్లభము.

किसी की मेहनत जाया नही जाती - ఎవరి కష్టము (శ్రమ) వృథా అవదు.

किसी के किये में घी धडे, किसी के किये में पत्थर पडे - బలవంతునికి అంతటా

గౌరవము, దుర్బలుడు గొప్ప పనిచేసినా నింద తప్పదు.

कसी ने यह भी नहीं पूछा कि तुम्हारे मुँह में कै दाँत हैं - ఎవడూ కష్టములో సాయపడడు.

कस्से में साग जल गया - మాటల్లో పని పాడైపోతుంది.

कीचड में पत्थर मारने से छींटे ही पड़ेंगे - చెడ్డ పనికి చెడు ఫలితమే వస్తుంది.

कीचड से कमल पैदा होता है - దరిద్ర కుటుంబాలలో మంచివాళ్ళు, గొప్ప వాళ్ళు జనిస్తారు.

कुआरी खाए रोटियाँ, ब्याहीं खाए बोटियाँ - పెళ్ళికాని పిల్లకంటె పెళ్ళి అయిన పిల్ల తల్లిదండ్రులమీద ఎక్కువ భారము మోపుతుంది.

कुआँ खोदते को खाता तैयार - ఇతరుల కొరకు తీసిన గోతిలో తనే పడవచ్చు.

कुएँ का मेंढक - కూపస్థమండూకము; అనుభవహీనుడు.

कुएँकी माटी कुएँ में - దానివలన వచ్చిన ఆదాయాన్ని దానికొరకే ఖర్చు.

कुकर प्रयाग जाएगा, तो हँडिया कौन चाटेगा - దుష్టులు సత్కార్యాలు చేస్తే పాడు పనులు చేసేదెవరు ?

कुचाल संग हाँसी, जीव जानकी फाँसी - దుష్టులతో పరిహాసము ప్రాణాలకు ముప్పు.

कुछ इन मूँछों के निभाओ - తనగౌరవాన్ని కూడా కాపాడుకోవాలి, స్వార్థమే కాదు కావలసింది.

कुछ खोकर ही अक्ल आती है - తల బొప్పి కట్టిన తరువాతే మనిషికి తెలివి కలిగేది.

कुछ दाल में काला है - శంక కలుగుట, అనుమానము కలుగుట.

कुतिया के सब एक से - కుమ్మరావములో ఇత్తడి ముంతలుండవు.

कुतिया चोर से मिल गई तो पहरा कौन दे? - కంచే చేను మేస్తే రక్షించేది ఎవరు?

कुत्ता भौंके हजार, हाथी चले बजार - ఏనుగు వెడుతూంటే వీధిలో కుక్కలు మొరుగుతాయి.

कुत्ता मुँह लगाने से सिर चढे - నీచుడికి అలుసు ఇస్తే నెత్తికెక్కుతాడు.

कुत्ते की दुम बारह वर्ष नलकी में रखी, तो भी टेडी की टेढी - కుక్కతోకవంకర తీయడం సాధ్యపడదు, దుష్టుని ప్రవర్తన మార్చడం అసంభవం.

कुत्ते के भी दिन लौटते हैं - ప్రతివానికి

మంచి రోజులు వస్తాయి.

कुत्ते को कपास, बंदर को नारियल - పాత్రను చూచి వస్తువు ఇవ్వాలి.

कुत्ते को घी नहीं पचता - నీచుడు రహస్యాన్ని దాచలేడు; నీచుడు ధనాన్ని దాచడ మెరుగడు.

कुत्ते ने आइना देखा तो भौंक भौंक कर पागल हो गया - మూర్ఖుడు గాలితో తగువుపడతాడు.

कुम्हार-कुम्हार को बरतन मोल नहीं देता - కుమ్మరి కుమ్మరి దగ్గర డబ్బులు తీసుకోడు.

कुरसी का अहमक - మహా మూర్ఖుడు (కుర్సీ అయోధ్య ప్రాంతములోని ఒక చిన్న పట్టణము, ఇక్కడివారు కడు మూర్ఖులు అని ప్రతీతి).

कुल्हाडी से कपडे धोना और करम को दोष देना - చెడ్డపని చేసి ప్రారబ్ధాన్ని దూషించుట.

कूडे के भी दिन फिरते है - ప్రతివానికి ఎప్పుడో అప్పుడు మంచి రోజులు వస్తాయి.

कूदो न कुआँ, खेलो न जुआ - నూతి మీదగా దూకడం, జూదము ఆడడం మంచిది కాదు.

कूबरे-लात बन गई- హాని కలుగచేయడానికి వెళ్ళి లాభము కలిగించుట.

केला काटने पर ही फलता है - నీచుడు దెబ్బలతోనే కుదట పడతాడు.

कोई न रहा बिन दाँत निपोरे - కాలము మారుతుంది - ఎప్పుడూ ధనవంతులు గానే ఉండరు, దరిద్రులుగానే ఉండరు.

कोई फिरे डाल-डाल, मैं फिरूँ पात-पात - బుద్ధి చాతుర్యము వలన ఇతరుల రహస్యాలను పసిగట్టుట.

कोई मरे कोई मल्हार गावे - ఇతరుల విపత్తును చూచి సంతోషించుట.

कोठी के साथ ही पाखाना भी बनता है - మంచి చెడు - మంచివాళ్ళు, చెడ్డ వాళ్ళు అందరు కలిసే ఉంటారు.

कोल्हू का बैल दिन भर चले, रहे वहीं का वहीं - ఎప్పుడూ గొర్రె తోక బెత్తెడే.

कौआ कोयल को काली कहे- గురివింద గింజ తన దోషము గుర్తుంచుకోదు.

कौन मारे हाथी, कौन उखाडे दाँत - శ్రమించేది ఒకడు, ఫలితము పొందేది మరియొకడు.

क्या उल्लू और क्या उल्लू का पट्टा - అంతా ఒకే దుర్గుణములు గలవారే.

क्या काबुल में गादहे नहीं होते - మూర్ఖులు

అంటూ ఉంటారు. ఒక్కచోట ఎక్కువ మరియొకచోట తక్కువ ఇంతే తేడా.

क्या धास में साँप नहीं चलता ? - మంచి ప్రదేశాల్లో చెడు ఉండదా ?

क्या भूख को बासन, क्या नींद को ओडन - ఆకలి రుచి ఎరగదు - నిద్ర సుఖమెరగదు.

ख

खटि - खटि मरे बैलवा, बाँधे खाय तुरंग - సొమ్ము ఒకరిది; సోకు మరియొకరిది.

खट्टा खाने मिट्ठे को - పుణ్యానికి పోతే పాపం ఎదురవుట.

खल्क की जबान खुदा का नक्कारा - ప్రజావాణి దేవుని చాటింపు.

खांड की रोटी जहाँ भी तोडी मीठी ही मीठी - మంచి వస్తువు, పని ఎప్పుడూ మంచిదే.

खाए गाल, नहाए के बाल नहीं छिपते - చేసినపని ముఖంలో ప్రస్ఫుటితమవుతుంది.

खाने के दाँत और, दिखाने के और - చెప్పేది ఒకటి, చేసేది మరియొకటి.

खाने को ऊँट, कमाने को बकरी ; खाने को सेर कमाने को बकरी - మెయ్య బోతే ఎడ్లలో దున్నబోతే దూడల్లో.

खाय खसम का, गाय भाइयों का - తినేది భర్త సొమ్ము పాగిడేది పుట్టింటి వారిని.

खाय निबौरी दाख बतावे - మింగబోతే మెతుకులేదు, మీసాలకు సంపెంగనూనె.

खाया गिलहरी ने, पडा नेवले के सिर - తప్పు చేసింది ఒకరు, శిక్ష అనుభవించేది మరియొకరు.

खाला जी का घर नहीं है - కష్టసాధ్యమైన పని.

खिचडी का एक चावल देखते हैं - కుటుంబములోని ఒక మనిషితో పరిచయము చాలు.

खिसियानी बिल्ली खंभा नोचे - సిగ్గుపడి కోపగించుట.

खीर की थाली में लात मार दी - తనకి తనే నష్టము కలిగించుకొనుట.

खुद तो दूध देती नहीं दूसरों का भी गिरा देती है - తను లాభము చెయ్యకపోగా ఇతరులను కూడ చెడగొట్టుట.

खुदा गंजे को नाखून न दे - దురాచారికి పెత్తనం లభించకూడదు.

खुरपी के ब्याह में हँसुए का गीत - తగ్గ పొంగత్యము.

खूँटे के बल बछडा कूदे - అండమాసుకుని నిక్కుట.

खैरात के टुखडे बाजार में डकार - మింగ బోతే మెతుకు లేదు మీసాలకు సంపెంగ నూనె.

खौलते पानी से घर नहीं जलते - వేడి నీళ్ళతో కొంపలు అంటుకోవు.

ग

गंग जहाँ रंग - గంగ ఉన్నచోట ఆనందము.

गंगा गए गंगादास, जमुना गए जमुना दास- అవసరాన్ని అనుసరించి మారుట.

गंजी क्या जाने नाला का भाव- మూర్ఖ్యక్తి మంచి వస్తువులు లేక మంచి మనుష్యుల మహాత్మ్యము ఏ మెరుగు ?

गँवार की गाली, हँसी में टाली- మూర్ఖుని దుర్భాషలు గంభీరవముగా తీసుకో కూడదు.

गईजवानी पुनि नहिं लौट, लाख मलीदा खायँ - పోయిన యవ్వనము మళ్ళీ చస్తే లభించదు.

गई माँगने पूत को, खो आई भरतार - కొడుకుని అడగడానికి వెళ్ళి భర్తను పోగొట్టుకుంది.

गगरी अनाज है, जुलाहा राज है - సామాన్యుడు కొద్దిపాటి ధనం చూసుకునే విర్రవీగుతాడు.

गठिया खुला, बिटिया पारस - పురుష సంతానం కలిగితే స్త్రీకి గౌరవము పెరుగు తుంది.

गधा खिलाए पाप न पुन्न - మూర్ఖుని పోషించిన ప్రయోజనం శూన్యం.

गधों की बातें, गीदडों की लातें - మూర్ఖ ప్రలాపము.

गनेस के ब्याह में सौ जोखों - విఘ్నేశ్వరుని పెళ్ళికి అన్నీ విఘ్నాలే.

गरज का बावला अपनी गावे-స్వార్థపరుని ధ్యాస స్వార్థంమీదే.

गरजता बादल बरसता नहीं - మొరిగే కుక్కలు కరవవు, కోతలరాయుడి మాటలు వ్యర్థము.

गरीब की जोरू सब की भाभी ; गरीब की बहू सब की सरहज - పేదవాని భార్య ఊరందరికీ వదిన.

गले पडी ढोल की बजाए सिद्ध - నెత్తిన పడ్డ విపత్తుని అనుభవించాలిసిందే.

गाँठ का देना और लडाई मोल लेना - అప్పు ఇచ్చి తగాదా కొని తెచ్చుకొనుట.

गाँठ का पूरा अक्ल का अंधा - మూర్ఖ ధనవంతుడు.

गाँड पर नहीं लत्ता, पान खाएँ अलबत्ता

- ముడ్డిమీద గుడ్డలేదు తాంబూలం మటుక్కు కావాలి.

गाजे बाजे से आए हैं - కోలాహలంగా వచ్చారు.

गाडी का चक्कर, मेहरिया का मक्कर - స్త్రీమాయకు మొదలు-చివర ఉండదు.

गाना तो आता नहीं गाने का भाई आता - ఏడుపు వస్తోంది.

गाय गई साथ रस्सी भी ले गई - ఆవుతో పాటు పలుపుకూడ పోయింది. ఒక నష్టంతోపాటు మరియొక నష్టం.

गाय चरावें रावत, दूध पिए बिलैया - సంపాదించేది ఒకడు, అనుభవించేది మరియొకడు.

गाल वाला जीते चुप वाला हारे - బుకాయించేవాడు గెలిచాడు, నిజాయితీ పరుడు ఓడిపోయాడు.

गेनी गय में चोरी नहीं हो सकती - సర్దిన వస్తువులలో తక్కువ-ఎక్కువలు రావు.

गेरगिट का सा रंग बदलता है - మాట స్థిరం లేకపోవుట.

गेरी पहाड से रूठी भतार से - కొండ మీదినుంచి జారిపడి మొగుడిమీద కోపం చూపించుట.

गीत गाने से ही ब्याह नहीं होता - మాటలతో పనిజరగదు, పనికి శ్రమ, వ్యయము అవసరము.

गीदड ने हाथी को मार दिया - మొదలు-చివరలేని కోతలుకోయు వానియెడల వ్యంగ్యము.

गीली लकडी सीधी हो सकती है - చిన్నతనములో అయిన దురలవాట్లను మాన్పవచ్చును.

गुंडे चले बजार बिनौले ढंक रखियो - వేదాంతులు వస్తున్నారు చెంబూ, ముంతా లోపల పడవేయండి.

गुड खाएँ गुलगुले से परहेज करें - ఒక పాడుపని చేస్తూ దానికి సంబంధించిన ఇంకో పాడుపని చెయ్యకపోవడమేమిటి?

गुड न दे तो गुड की-सी बात तो करे - బెల్లం పెట్టకపోతే పెట్టకపోయారు, తియ్యని మాటన్నా వినిపించండి.

गुड पर मक्खियाँ पहुँच ही जाती हैं - బెల్లము ఉన్నచోట చీమలు వస్తాయి.

गुड बिन होय न चौथ, दुलहा बिन नहीं बरात - అతి ఆవశ్యకమైన వస్తువు లేకుండా పనిజరగదు - బెల్లం లేకుండా పండుగలేదు, పెళ్ళికొడుకు లేకుండా పెళ్ళి లేదు.

गुण ना हिरानो गुण ग्राहक हिरानो है -

గుణాన్నికాదు, గుణవంతుని గౌర వించు.

गुदडी में भी लाल पैदा होते है - దరిద్ర కుటుంబాలలో కూడమహా పురుషులు జన్మిస్తారు.

गुप-चुप की मिठाई - విన్నమాటను గుప్త ముగా ఉంచుట, గుప్తముగా ఆరగిం చుట.

गुर-गुर विद्या, सिर सिर अकल - అందరి తెలివి ఒకమాదిరిగా ఉండదు, వేరు వేరుగా ఉంటుంది.

गुरू गुड रह गए, चेला चीनी होगए - గురువుని మించిన శిష్యుడు.

गुलाब भी जुकाम करे, देखो समय का फेर - పరిస్థితులు మారినప్పుడు మంచి పనికి కూడ చెడు ఫలితము లభిస్తుంది.

गुस्सा अपने को खाता है - తన కోపమే తన శత్రువు.

गूँगे गुड - తన అనుభూతిని వ్యక్తము చేయ లేనివాడు.

गूँगे में ईंटा फेंकी, न छींटा पडे - అశుద్ధము మీద బెడ్డవేస్తే ముఖమంతా చిందుతుంది.

गूलर के फूल हो गए - అలభ్య వస్తువు.

गेहूँ कहै सुनो हे वीर, मैं हूँ सब नाजन का मीर - గోధుమ భోజనము సర్వశ్రేష్ఠ భోజనము.

गेहूँ के साथ घुन पिसता है - దుష్టుల సాంగత్యంలో సజ్జనులు కూడ కష్టాల పాలవుతారు.

गेहूँ खेत में, बेटा पेट में, ब्याह की तैयारी - ఆలిలేదు, చూలిలేదు, కొడుకు పేరు సోమలింగం.

गैर के लिए कुआँ खोदेगा, तो आप ही गिरेगा - తను తీసుకున్న గోతిలో తనే పడతాడు.

गोद में लडका, गाँव में ढिंढोरा - చంకలో పిల్లవాడు, ఊరిలో చాటింపు.

गोबर गिरा तो कुछ लेकर ही उठेगा - తెలివైనవాడు ఎక్కడికి వెళ్ళిన ఏదో ఒక కొత్త విషయాన్ని నేర్చుకుంటాడు.

गोली का घाव भर जाता है, पर बोली का नहीं - తుపాకి గాయము మాను తుంది కాని వాక్కు శూలాల గాయము మానదు.

घ

घडी में औलिया, घडी में भूत - క్రోపిష్ఠి మనిషి యెడల వాడబడు ఉక్తి.

घमंडी का सिर नीचा - అహంకారి ఎప్పుడూ అవమానపడతాడు.

घर का भेदी लंका ढाए - అంతః కలహము

వినాశానికి దారి తీస్తుంది.

घर की खाँड किरकिरी लागे, बाहर का गुड मीठा; घर की मुर्गी दाल बराबर - పొరిగింటి పుల్లకూర రుచి.

घर में चिराग जलाकर मस्जिद में जलाना चाहिए - ఇంటగెలిచి రచ్చ గెలువు.

घर में धान न पान, बीबी को बडा गुमान - తినబోతే మెతుకులేదు, హోదా అపారం.

घी खिचडी हो रहे हैं - కలిసి మెలిసి ఉండుట.

च

चंगा है मगर नंगा - సామర్థ్యము లేకపోలేదు కాని పీనాసి.

चचा बनाके छोडूँगा - మీ తెలివి సరిదిద్దు తాను.

चटोरा खाय अपना घर बतोरा खाय पास पडोस - తిండిపోతుగాడు తన ఇల్లు నాశనం చేసుకుంటాడు, వాగుడుగాడు ఇరుగు పొరుగుని నాశనం చేస్తాడు.

चढ मार, गूलर पक्के - అదనుచూచి లాభము పొందుట.

चना और चुगल मुँह लगा बुरा - శనగలు తింటానికి, కొండీగాలు వినడానికి బాగా ఉన్నా పర్యవసానంలో దుఃఖము అనుభవించాల్సి వస్తుంది.

चमगीदडों के घर मेहमान आए, हम भी लटके तुम भी लटको - సాంగత్యాను సారము వ్యవహరించాలి.

चमडी भले ही जाए, पर दमडी न जाए - ఆకలితో చచ్చినాసరే దమ్మిడీ కూడ ఖర్చు కాకూడదు పీనాసి యెడల చెప్పబడు ఉక్తి.

चमार की छोकरी चंदन नाम - పేరు గొప్ప ఊరు దిబ్బ.

चल चकहे, मेरे मुँह मत लग - నాతో ఎక్కువ మాట్లాడకుండా ముందు ఇక్కడనుంచి బయటికి నడు.

चलता चरखा - లౌకికుడు.

चलती का नाम गाडी - ఉపయోగపడినంత వరకే వస్తువు విలువ.

चलती हवा से लडती है - గయ్యాళి స్త్రీ.

चलते चोर लंगोटी लाभ - వచ్చినవాడి పెళ్ళికి వచ్చిందే కట్నము.

चाँद को गहन लग गया - మహా మనిషికి కళంకము కలిగింది; రూపసికి కురూపి భర్త లభించాడు.

चाँदी का जूता सिर पर - డబ్బుతో అన్ని పనులు సమకూరుతాయి.

चापलूसी का मुँह काला - ముఖస్తుతి పాడుపని.

चाम के दाम - కారుచౌక వస్తువు.

चाम जाय पर दाम न जाय - తొక్కపలచిన పరవాలేదు గాని పైసా పోకూడదు.

चार चोर, चौरासी बनिए, एक एक करके लूटा - ఐకమత్యమే బలము.

चार दिन की चाँदनी, फिर अंधेरी रात - మూణ్ణాళ్ళముచ్చట.

चावल बेच कोदों ली, यह अक्ल तुझे किसने दी - మణి ఇచ్చి మట్టి తీసుకోవడం.

चाहे छुरी खरबुजे पर गिरे चाहे खर्बूजा छुरी पर - అరిటాకు ముల్లు మీదపడ్డా, ముల్లు అరిటాకు మీద పడ్డా నష్టం అరిటాకుకే

चिकनी चुपडी बातों से पेट नही भरता - నేలమీద వ్రాసిన గార్లతో కడుపు నిండదు.

चिडिया के मुँह में सोना - గొప్పవాని ప్రతిమాటకు విలువ ఉంటుంది.

चिराग गुली पगडी गायब - అజాగ్రత్త వలన అంతా నష్టమే.

चिराग जला दाँव गला - జాగ్రత్తపడగానే దొంగలు, రౌడీలు అంతా పరారు.

चिराग तले अँधेरा - ఉపదేశానికి ఆచరణకు సంబంధము లేకపోవడం; చెప్పేది శ్రీరంగ నీతులు చేసేది పాడుపనులు.

चींटी भी दबने पर काट खाती है - ఎక్కువ పీడిస్తే పిల్లికూడ ఎదురు తిరుగుతుంది.

चुटकी लो न बकोटा खाइये - అవమానించబోయి అవమానపడడం.

चुल्लू भर पानी में डूब मरो - సిగ్గుపడేటట్లు చేయుట.

चूतियों का माल यार खाएँ - మూర్ఖుల సొత్తు చుట్టుపక్కాలు తింటారు.

चूने के धोखे कपास न खा जाना - ఇతరులను రెచ్చగొట్టే ప్రయత్నంలో జాగ్రత్తలో ఉండాలి.

चूल्हे से निकला भट्ठी में पडा - చిన్న ఆపదలోంచి తప్పుకొని పెద్ద ఆపదలో చిక్కుకొనుట.

चूहे दंड पेल रहे है - ఇంటిలో తినడానికి ఏమీ లేకపోవుట.

चोंच दिया तो चारा भी देगा - నారు పోసినవాడు నీరు కూడ పోస్తాడు.

चोट दुश्मन की भी सराहनी चाहिए - వీరత్వాన్ని ఎవరిదైనను, శత్రువుది అయినను పొగడవలసిందే.

चोर और मोट कसकर बाँधना चाहिए - దొంగని, మూటని గట్టిగా కట్టాలి.

चोरी का माल चार पैसे सेट- దొంగసొమ్ము కారు చౌక.

चोर का दिल सरसों बराबर - దొంగ పిరికివాండు; దొంగకి ధైర్యం ఆవగింజంత కూడ ఉండదు.

चोर का माल चांडाल खाए - అన్యాయార్జితము వంటబట్టదు.

चोर की दाढी में तिनका - అపరాధిని కనిపెట్టడానికి అపరాధే చాలు.

चोर को अंगागी मीठ - దొంగకి మందేమిస్తే కణము కూడ తియ్యగానే ఉంటుంది. దొంగకు తనచెడువనులను కూడ మంచిగానే ఉంటాయి.

चोर को भोर मिले - దొంగసొమ్ముకి భాగస్తులు అనేకం.

चोर चोर मौसरे भाई - ఒకే వృత్తివాళ్ళలో స్నేహము మెండు.

चोर ढोर का नहीं भरोसा - దొంగ, పశువుమీద నమ్మకం ఉండకూడదు.

चोरी और सीनाजोरी - ఒకవైపు దొంగతనము మరియొకవైపు దబాయింపు.

चौबे गए छब्बे होने दुब्बे ही रह गए - లాభానికిపోతే నష్టం ఎదురైంది.

चौराहे पर बैठे लडके और रास्ते में बैठे कुत्ते को कभी न छेडे - కుర్రాళ్ళకి కుక్కలకు దూరంగా ఉండడమే శ్రేయస్కరము, లేకపోతే హాని తప్పదు.

छ

छ: महीने का सबेरा कहते हैं - టాలాటోలి వ్యక్తి యెడల చెప్పబడు ఉక్తి.

छछूँदर के सिर में चमेली का तेल - దున్నపోతు కొమ్ముకి అత్తరు.

छठी का दूध याद आ गया - అపరిమితంగా శ్రమించుట.

छठी ना चिल्ला, हराम का पिल्ला - జార సంతానానికి సంస్కారమెక్కడ.

छन में छन रंग, छन में छन रंग - చంచల స్వభావి.

छाती पर पत्थर रख लिया है - సర్వం సహించడానికి సిద్ధం.

छुआ और मुआ - బహు నాజూకు మనిషి.

छूछा बर्तन बहुत बजे - ఏమీలేని విస్తరి ఎగిరిఎగిరి పడుతుంది.

छोटा धर बडा समधियाना - అసంబద్ధ విషయము; ఊరికే కోతలు కోయువాడు.

छोटा मुँह बडी बात ; छोटे मुँह बडी बात - పిట్టకొంచము కూత ఘనము.

छोटा सो खोटा - పొట్టివానికి పుట్టెడు బుద్ధులు; బహు తుంటరి.

छोटी हाँडी जल्दी खौलती है - అల్పుడు మిడిమిడి జ్ఞానానికే మిడిసి పడతాడు.

అల్లుడు కొద్ది సంపదకే విర్రవీగుతాడు.

छोह से छाती फाटे आँसू एक नहीं - వట్టి వట్టి అపేక్షను కన్నీరు ఉండదు.

ज

जंगल में मंगल बस्ती में कडाका - అడవి సుఖం ఊరుదిబ్బ.

जग बौराई राज पद पाए - అధికారము వెర్రెక్కిస్తుంది.

जनम का कोढ एक इतवार में नहीं जाता - ఘోరమైన తప్పు ఒకరోజు ప్రాయశ్చిత్తముతో అంతం కాదు.

जब उतर गई लोई, तो क्या करेगा कोई ? - గౌరవమే పోయిన తరువాత ఇంకపోయేది ఏముంది.

जब गीदड की मौत आती है तो गाँव की ओर भगता - వినాశకాలే విపరీత బుద్ధి.

जब तक ऊँट पहाड नहीं देखता, तब तक वह जानता है, 'मुझ से ऊँचा कोई नहीं' - తనకంటె గొప్ప వానిని చూడనంత వరకు తనే గొప్ప అనుకుంటాడు.

जब तक साँसा तब तक आसा - వంటిలో ఊపిరి ఉన్నంతవరకు ఆశ ఉంటుంది.

जब देगा, छप्पर फाडकर देगा - ఇవ్వాలను కుంటె భగవంతుడు ఎలాగో అలా ఇస్తాడు.

जब नटनी बाँस पर चढी, तब लाज काहे की - గడేకారికి సిగ్గు ఎందుకు.

जबान तलवार से ज्यादा तेज है - వాక్కుకి కత్తికంటె ఎక్కువ పదును ఉంటుంది.

जमीन बीज थोडे ही खाती है - శ్రమకి తగిన ఫలితము తప్పకుండా లభిస్తుంది.

जर है तो नर है, नहीं तो पंछी बेपर है - ధనమూలం ఇదం జగత్తు - డబ్బుంటేనే జీవితం లేకపోతే రెక్కలు తెగిన పక్షి.

जर जमीन, जन, ये है झगडे की जड - సంపద (బంగారము), ఆస్తి, స్త్రీ వీటి వల్లే ఎక్కడొచ్చినా కలహము.

जल में रहकर मगर से बैर - బలముగల వానితో జగడం తెచ్చుకుంటే బ్రతుకు తెల్లవారినట్లే.

जले को क्या जलाना - చచ్చినపాముని చంపినట్లు.

जवानी में नहीं किए, तो कब करोगे - శక్తి ఉన్నప్పుడు చెయ్యకపోతే ఇంకెప్పుడు చేస్తావు.

जहर खाने को भी पैसा नहीं है - విషం మ్రింగడానికి కూడ పైసాలేదు.

जहाँ जाए ऊखा वहीं पडे सूखा - ఆకలి ఎక్కువగా ఉన్నచోట కరువు తప్పదు.

जहाँ देखी बरात वहीं गँवाई रात - స్వార్థము, నిర్లజ్జత కలిసి ఉంటాయి.

जहाँ बसें पंडित चार, पता न लगे दिन त्योहार - వంటవాళ్ళు ఎక్కువైతే వంట పాడౌతుంది.

जहाँ शाम वहाँ बिहान - దుఃఖము తరువాత సుఖము కలుతుంది.

जहाँ सेर वहाँ सवा सेर - తాడిచెట్టు తల తన్నేవాడు కూడ ఉంటాడు; పనిలో అనుకున్నదానికంటె ఖర్చు ఎక్కువ పెట్టాలి పని అవ్వాలంటే.

जाति से पति बडी होती है - జాతికంటే ప్రతిష్ఠ గొప్పది.

जानवरों में कौआ और आदमियों में नौआ -పశువులలో కాకి మనుష్యులలో మంగలి చాలా తెలివైన వాళ్ళు.

जाय ईमान, रहे सब कुछ - చనిపోయి నప్పుడు కూడా వచ్చేది ప్రతిష్ఠ, మిగతా వన్ని ఇక్కడే ఉంటాయి.

जितना छोटा उतना ही खोटा - పొట్టి అయినకొద్దీ మనిషికి తుంటరి తనము ఎక్కువ ఉంటుంది.

जितनी कंजूसी उतनी हानि - పిసిని గొట్టుకి నష్టాలు ఎక్కువ.

जितने मुँह उतनी बातें - మనిషి మనిషి అభిప్రాయము వేరువేరు.

जियत बाप को असाढी के डले, मरे बाप को दही बडे - బతికున్నంత కాలము తండ్రికి పచ్చడి మెతుకులు, చచ్చిన తరువాత శ్రాద్ధపు రోజు పిండివంటలు.

जिस की बंदरिया वही नचावे - ఎవరి పనివాళ్ళే చెయ్యగలరు.

जिसकी लाठी उसकी भैंस - బలమున్న వాడిది రాజ్యము.

जिस के पाँव न फटी बिवाई सो क्या जाने पीर पराई - భుక్తభోగికే పరుల కష్టము తెలుస్తుంది.

जिस के माथे पडती है वही जानता है - నెత్తినపడ్డవానికే కష్టసుఖములు తెలుస్తాయి

जिसके हाथ लोई, उसका क्या करेगा कोई - ఉన్నవాడిని ఎవరూ ఏమీ చెయ్య లేరు.

जिस घर खेले बाला उस घर कैसा दिवाला - పిల్లా-జల్లా ఉన్న ఇల్లు సుభిక్షంగా ఉంటుంది.

जिसने गर्दन झुकाई उसकी कभी नहीं बुराई - తలకాయ వంచుకున్నవాడికి ఎప్పుడూ ప్రమాదముండదు.

जिस शहर में फूल बेचे, वहाँ लकडी बेचते हैं - పువ్వులు అమ్మిననగరంలోనే కట్టెలు అమ్ముతున్నారు; సుఖంగా ఉన్న చోటే కష్టాలు అనుభవిస్తున్నారు.

जिसे पिया चाहे वही सुहागिन क्या साँवरी क्या गोरी- భర్త ప్రేమను పొందేదే సుమంగళి.

जीजा के माल पर साली मतवाली - సొమ్ము ఒకళ్ళది సోకు ఒకళ్ళది.

जी से जहान है - బ్రతికి ఉన్నంతవరకే ప్రపంచ సంబంధము.

जुलाहा चुरावे नली नली, खुदा चुरावे एक्के बेरी - పాపిష్టి సొమ్ము నిలవదు.

जुलाहे का बेगारी पठान - తలక్రిందుల వ్యవహారము.

जूठे हाथ से कुत्ता भी न मारता - ఎంగిలి చేత్తో కాకిని కూడ కొట్టడు.

जेघर हींग न हरदा ते घर जेवें बैल - ఇంగువ, పసుపులేకుండా భోజనము రుచించదు.

जेब में नहीं खीली की डली, छैला फिरै गली गली - మింగబోతే మెతుకులేదు మీసాలకి సంపెంగ నూనె.

जैसा आवे वैसा जावे - అన్యాయార్జితము నిలవదు.

जैसा बोवेगा, वैसा काटेगा -కర్మానుసారం ఫలం లభిస్తుంది.

जैसा सलाम वैसा इनाम - మర్యాదకి మర్యాద.

जैसी धूप वैसी छतरी - ఏ ఎండకి ఆ గొడుగు.

जैसी सोहबत, वैसा असर - సాంగత్య ప్రభావము తప్పనిసరిగా పడుతుంది.

जोंक को स्तन में भी खून ही मिलता है - చెడ్డవానికి ఎక్కడైన చెడే లభిస్తుంది.

जो करे सो उस्ताद- అనుభవజ్ఞునికి అంతటా గౌరవమే.

जो खोदेगा वह गिरेगा - తను తీసుకున్న గోతిలో తనే పడతాడు; కర్మానుసారము ఫలితము పొందుతాడు.

जोगी किसका मीत वेस्या कैसी प्रीत - యోగి, వేశ్య ఎవరికీ మిత్రులు కారు.

जो गुड खाएगा कान छिदाएगा - లాభం తోపాటు నష్టం కూడ అనుభవించాలి.

जो जागत है सो पावत है - జాగ్రత్తగా ఉన్నవాడు లాభం పొందుతాడు.

जो तोको काँटा बुवे, ताहि बोइ तू फूल - అపకారికి ఉపకారము చెయ్యి.

जो धोवे सो पावे, जो सोवे सो खोवे - సోమరి నష్టజాతకుడు, శ్రమించువాడే అన్నీ పొందుతాడు.

जो बहुत मीठा है उसे सभी खाएँगे - బెల్లమున్నచోట చీమలు చేరుతాయి.

जोरू खसम की लडाई क्या ?-

భార్యభర్తల తగాదా ఏమిటి! క్షణభంగురము.

जोरू टटोले गठरी, माँ टटोले अंतडी - భార్య జేబు వెతుకుతుంది. తల్లి కడుపు వెతుకుతుంది.

ज्यादा जोगी मठ का उजाड - బైరాగులు ఎక్కువైతే మఠానికి చేటు.

ज्यों ज्यों भीजे कामरी, त्यों त्यों भारी होय - అప్పు పెరిగినకొద్దీ వడ్డీ తడిసి మోపెడవుతుంది.

झ

झगडा झूठा कब्जा सच्चा - తగాదాకి మూలం భుక్తం (కబ్జా).

झटपट की धानी, आधा तेल आधा पानी - తొందరపాటు నష్టదాయకము.

झुक के रहे तो सुख से रहे - తలవంచుకుని ఉండడం శ్రేయస్కరం.

झूठ का बेडा गरक - అబద్ధం కొంప ముంచుతుంది.

झूठ बोलना भी दिलेरी है - అబద్ధమాడడం కూడ ఒకసాహసమే.

झोली में खाक नहीं सराय में डेरा - మింగబోతే మెతుకులేదు, మీసాలకు సంపెంగనూనె; అక్కరకు రాని దర్జా.

ट

टंटा मोल ले लिया - తంటాకొని తెచ్చుకోవడం.

टट्टी की ओट शिकार खेलते हैं - చాటుగా తప్పుడు పనిచేయుట.

टाल बता उसको न तू, जिस से किया करार - వాగ్దానము చేసి టాలాటోలి చెయ్యవద్దు.

टूटा औजार और खोटा बेटा - విరిగిన పనిముట్లు, చెడిపోయిన కుమారుడు కూడ సమయానికి ఉపకరిస్తాయి.

टूटे सुजन मनाइए, जो टूटे सौ बार - మాటి మాటికి రుస రుసలాడినప్పటికి సజ్జనుని ఎప్పుడూ బ్రతిమాలు.

टेढी खीर है - గడ్డుపని.

ठ

ठग कौन मौसी ? - మోసకారికి బంధువులు ఎవరూ ఉండరు.

ठठेरे की बिल्ली खटके से नहीं डरती - వాగుడు మనిషికిగౌరవముండదు; రోజూ చూసే సంఘటనకు మహత్వముండదు.

ठाकुर की कुतिया मरे, तो सब आए और ठाकुर मरे तो कोई नहीं आया - శక్తిమంతునికి గౌరవము బ్రతికి ఉన్నంత వరకే.

ठाले से बेगार भली - సోమరిగా ఉండేకంటే వెట్టిచాకిరి మెరుగు.

ठेस लगे बुद्धि बढे - తలబొప్పికట్టితే గాని జ్ఞానోదయము కలగదు.

ठोकर खाकर, सम्भलें सब - దెబ్బతిన్న మీదటే జాగ్రత్త పడతారు.

ड

डंडा सब का पीर है - లాఠీ అందరిని దారిలో పెడుతుంది.

डरे सो मरे, खोदे सो पडे - భయపడేవాడు చస్తాడు, ఇతరులకొరకు గోతులు తీయువాడు గోతిలో పడతాడు.

डायन के ब्याह में बरातियों का भोजन - దుష్టులవెంట కష్టాలుతప్పవు.

डूबते को तिनके का सहारा - మునిగి పోతున్నవానికి పూచికపుల్ల ఆధారము.

डेढ पैसे की इमली खाटी होय कि मीठी - తుచ్ఛవస్తువుని గురించి ఆలోచించుట.

ढ

ढंढी गया सदा कलोर - పేడి మూతివాడు ఎప్పుడూ పెళ్ళికొడుకే.

ढपोल (र) संक - గప్పాలు కొట్టు సోమరి.

ढाक के तीन पात - ఎప్పుడూ ఒకే స్థితిలో ఉండుట.

ढाके के बंगाल, कूजे के कंगाल - ఆ ప్రాంతంలో తయారగు పండు వస్తువులు ఆ ప్రాంతం వారికి లభించక పోవడం.

ढोल के भीतर पोल - ఆడంబరము, బోలు తప్ప ఏమీలేదు.

त

तंदुरुस्ती हजार नियामत - ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము.

तकल्लुफ में रेल चल दी - 'మీరు' 'మీరు' అంటుంటేరైలు కాస్తా వెళ్ళి పోతుంది.

तरूवर फल नहीं खात हैं, सरवर पियहिं न पानी - పరోపకారి తనసొత్తును తన కొరకు ఉపయోగించుకోడు; ఇతరుల కొరకు ఉపయోగిస్తాడు.

ताम झाम लगे - అక్కరకురాని ఆడం బరము.

ताली दोऊ कर बाजै - తప్పట్లకు రెండు చేతులూ అవసరం.

तिनेके की ओट पहाड - కొద్దిపాటి సరంజాముతో పెద్ద కార్యము సిద్ధించుట.

तिल का ताड बना दिया - గోరంత దానిని కొండంత చేయుట.

तीन चावल सीझें चौथे लोक पसीजें - నమ్మకం కలిగించుటకు మూడు తడవలు చెప్పడం, ఒక్కొక్కప్పుడు నాలుగో

పర్యాయము కూడ.

तीन तेरह घर बिखेरह- కుటుంబ కలహము కొంపనాశనము చేస్తుంది.

तीन दिन मेहमान, चाथे दिन हैवान - అతిథి అంటేమూడు రోజులు, నాలగవ రోజు ఉంటే పశువు.

तीन में न तेरह में - పనికిమాలినవాడు; లెక్కలోనికిరానివాడు.

तीन लोक में मथुरा न्यारी - వింతగొలుపు నడత నడచువాడు.

तीसमारखाँ बने फिरते हैं - కోతల రాయుడు.

तू डाल डाल, मैं पात पात - ఒకని మించిన తుంటరి మరియొకడు.

तू मेरे मुँह में अँगली दे, मैं तेरी आँख में - నా నాట్లో నీ వేలు పెట్టు, నీ కంట్లో నేను వేలు పెడతాను.

तेरा हाथ और मेरा मुँह - సంపాదించి నన్ను పోషించు.

तोता तो टें-टें ही करेगा - అకారణంగా విర్రవీగుట.

तोले भर की आरसी, नानी बोले फारसी - గప్పాలు కొట్టుట.

थ

थप्पड का मारा ऊपर देखे, रोटी का मारा नीचे - శక్తితో అందరిని లోబరచు కోవడం సంభవం కాదు, కాని కృతజ్ఞుడు తలవంచుతాడు; లోకువ అవుతాడు.

थाली के बैंगन हैं - తన అభిప్రాయము, సిద్ధాంతము ఏమీ లేనివాడు.

थाली न लोटा, खाय दाल-भात - స్థితిని మించి దర్జా చూపించుట.

थुरमोल अरू दुधार - కొద్దిశ్రమతో మంచి వస్తువు సంపాదించుట.

थूककर चाटना अच्छा नहीं है - మాట తప్పుట మంచిదికాదు.

थूक का चिपकाया चिपकता नहीं - నిర్లక్ష్యముతో పనిసరిగా కాదు.

थोडा आपको, बहुत गैर को - అయిన వాళ్ళకి ఆకుల్లో కానివాళ్ళకి కంచాల్లో.

थोथा चना बाजे घना - ఏమీలేని విస్తరి ఎగిరి ఎగిరి పడుతుంది.

थोथे वृक्ष पर कोई खग नहीं बैठता - అనాథుడికి ఎవరూ సాయపడరు.

द

दँतला खसम की हाँसी न साँची - ముఖము ఎప్పుడూ ఒకే మాదిరిగా ఉండువాని మనోభావము పసికట్టుట సంభవము కాదు.

दद्दा को दानों मीठी- స్వార్థపరునికి ఎప్పుడూ

స్వార్థంమీదే ధ్యాస.

दद्दा नहीं पढे हैं, लल्ला पढे हैं - ఇవ్వడం తెలియదు, తీసుకోవడం తెలుసు; అప్పుతీర్చడం తెలియదు - పీనాసి.

दबी बिल्ली चूहे की बहू बनती है- దుస్థితిలో దుర్బలుడు కూడ పరిహాసమాడుతాడు.

दमडी की बुढिया, टका सिर मुडाई - దమ్మిడీ ముండకి ఏగాని క్షౌరం.

दम भर की खबर नहीं - క్షణమొప్పాటులో ఏం జరుగుతుందో ఎవరికీ తెలియదు.

दम भाई किसके, दम लगाया खिसके - తాగుబోతువాడి నమ్మకమేమిటి, దమ్ము కొట్టాడు జారుకున్నాడు.

दरब से सरब - డబ్బుతోనే ఉన్నదంతా.

दरोग को फरोग नहीं - అబద్ధాలకోరుకి ఇరుగు-పొరుగు ఉండరు.

दलाल का दिवाला क्या, मस्जिद में ताला क्या ?-దూరి దివాళా ఏమిటి? మసీదికి తాళమేమిటి ?

दशहरे की नीलकंठ - శుభదర్శనము, దసరా రోజుల్లో నీలకంఠపక్షికనిపించడం శుభంగా భావించబడుతుంది, బహు కాలము తరువాత కనిపించు మిత్రుని యెడల వినోదపు సమయం.

दस मरेंगे, तो तू भी मर - నలుగురితో నారాయణ.

दही की गयाही चूडा - పప్పునెయ్యి - పరస్పర సంయోగము మంచిదైనప్పుడు చెప్పబడు ఉక్తి.

दही की साखी बिलारी - దొంగచేతికి తాళం చెవి ఇవ్వడం.

दही में मूसर पटक दिया - మంచిపనికి అంతరాయము కలుగుట; శుభకార్యములో విఘ్నము పడుట.

दाँतों से पीसा नहीं जाता खाया जाता - రాత్రింబవళ్ళు కొట్లాటలేకొట్లాడుట.

दाई से पेट नहीं छिपता - అమ్మదగ్గరా కడుపు దాచుకోవడం !

दाता की नाव पहाड चढे - డబ్బులో కొండమీది కోతి దిగివస్తుంది.

दादा कहने से बनिया गुड देता है - ముఖస్తుతి బహు గొప్ప విషయము.

दादू दो-दो न बने, जाले बाले डार - ఒకే సమయంలో రెండు పనులు జరుగవు.

दान की बछिया के दाँत नहीं देखते - ఊరికే వచ్చిన దాని మంచి-చెడులు చూడరు.

दाना दुश्मन, नादान दोस्त से बेहतर-తెలివి తక్కువ స్నేహితుని కంటె తెలివైన శత్రువు మెరుగు.

दाने-दाने को मुहताज - తిండిలేని నిష్ఠ దరిద్రుడు.

दाम बडा या नाम - డబ్బు గొప్ప-దేవుడు గొప్ప; ముక్తిని ప్రసాదించేది దేవుడు కనుక దేవుడే గొప్ప అంటారు.

दाम ही में राम है - డబ్బులోనే దేవుడు.

दाल-भात में मूसरचंद - ఇద్దరు మాట్లాడు కొంటున్నప్పుడు మూడవవాడు జోక్యం చేసుకొనుట.

दिनका भूला साँझहिं आवे, तो भूला नहिं तनिक कहावे - తప్పుచేసి బయటికి వెళ్ళినవాడు వెంటనే ఇంటికి తిరిగివస్తే, పెద్ద తప్పు అనబడదు.

दिन दूना रात चौगुना - అపరిమితమైన వృద్ధి కలుగుట.

दिन-भर चले अढाई कोस - ఎంత శ్రమించినా స్వల్పముగా ప్రతి ఫలము లభించుట.

दिया तले अँधेरा - పెద్దలలో కొద్ది చెడు ఉండవచ్చు; మంచితోపాటు చెడు కూడ ఉంటుంది; చెప్పేది వేరు; చేసేదివేరు.

दिल साफ, कसूर माफ - మనస్సు నిర్మలముగా ఉంటే అంతా సవ్యముగానే ఉంటుంది.

दीन-दुनिया दोनों से गए - ఇహలోకము, పరలోకము రెండూ దూరమైనాయి.

दीवार के भी कान होते हैं - గోడకి కూడ చెవులు ఉంటాయి.

दीवाली की मिठाई - చూడడానికి ముచ్చట గానున్నా గుణంలో చెరుపు.

दुधार गाय की दो लात भी भली - పాడి ఆవు ఎప్పుడైనా తన్నినా బాగానే ఉంటుంది; ఇచ్చేవాడు రెండు చివాట్లు పెట్టినా దుఃఖము కలుగదు.

दुनिया में माँ-बाप के सिवा सब कुछ मिल जाता - ప్రపంచములో తల్లితండ్రుల ప్రేమ తప్ప మిగతావన్నీ లభిస్తాయి.

दूरदिन परे रहीम कहि भूलत सब पहिचानि - చెడురోజుల్లో పరిచయస్తు లలో ఎవరు ఎలాంటివారో తెలుస్తుంది.

दूध का जला छाछ को फूँक-फूँक कर पीता है - వేడిపాలవలన నోరుకాలిన మీదట మజ్జిగ కూడ ఊదిఊది తాగు తాము; ఒకసారి మోసపోయినావాడు ప్రతి విషయములో జాగ్రత్త పడతాడు.

दूधों नहाओ पूतों फलो - ధనసంపత్తులు; సంతానముతో తులతూగు.

दूर के ढोल सुहावने - దూరపు కొండలు నునుపు.

दूसरे का पीसा-पकाया सभी को अच्छा

लगता - పొరిగింటి పుల్లకూర రుచి ఎక్కువ.

देखकर मक्खी नहीं निगली जाती - చూస్తూ చూస్తూ హాని భరించలేము లేక అవమానము సహించలేము.

देर है पर अंधेर नहीं - ఆలస్యము ఉండవచ్చును గాని దురాగతం లేదు.

दो उधार और पालो बैर - అప్పు ఇచ్చి విరోధం తెచ్చుకోకు.

दोनों हाथ लड्डू हैं - రెండు చేతుల్లోనూ లడ్డూలున్నాయి, రెండు వైపులా లాభమే లాభము.

दो मालिक के नौकर की मिट्टी पलीद - ఇద్దరి యజమానుల నౌకరుకు సుఖము ఎంతమాత్రము లేదు.

दो हाथ मिलकर धाते हैं - రెండు చేతులు కలిసే పనిచేస్తాయి; ఐక్యములోనే బలము.

ध

धक्के पर धक्का लगता है - విపత్తుమీద విపత్తు కలుగుతుంది.

धन से धर्म - ధనవంతులకే ధర్మము, మతము ఎక్కువ.

धावेगा सो पावेगा - శ్రమ ఫలిస్తుంది. శ్రమించువానికే కలిమి కలుగుతుంది.

धूल छोने कंकड मिलते - వ్యర్థమైన పనినుంచి వాంఛించిన ఫలితమురాదు.

धोबी अहिर की कौन मिताई, इनके गधा न उनके गाई - చాకలి మంగలి పొత్తు ఇంటికి రాదురా విత్తు.

धोबी बेटा चाँद सा - ఊళ్ళోవాళ్ళ బట్టలతో సోకు - సింగారము.

धौला बाल मौत की निशानी - తెల్ల వెంట్రుకలు మృత్యువుని సూచిస్తాయి.

न

नंगन लुटे हजारों में - పేదవానిని ఎవరు దోచుకుంటారు, ఏం దోచుకుంటారు.

नई नौ दिन - కొత్తకు వింత, పాతకు రోత.

नकटा देव, चोर पुजारी - యథారాజా తథా ప్రజ.

नकटे की नाक पर पीपल उगा, तो उसे छाया मिली - సిగ్గులేనివాడికి అవమానమేమిటి!

नकटे तेरी कितनी नाक ? कहा - निन्यानबे - సిగ్గులేనివాడు తప్పుడు పని మీద తప్పుడు పని చేస్తూనే ఉంటాడు.

नगद दाम सब आसान - డబ్బుతో అన్నీ సమకూరుతాయి.

नजर से दूर दिमाग से दूर - చూపుకి అందని వాళ్ళు మనస్సుకికూడదూరం అవుతారు.

नटनी जब बाँस पर चढी तो घूँघट क्या? -

గడేకారికి పరదా ఏమిటి ?

न तो रांड को चिन्ता और न बाँझ को - వైధవ్యము పొందిన స్త్రీ, గొడ్రాలు నిశ్చింతగా వుంటారు.

नदी किनारे रूखडा जब-जब होत बिनास - నడి ఒడ్డు చెట్టు.

न नाम लेवा न पानी देवा - పేరు ఎత్తేవాళ్ళు, మంచి నీరు ఇచ్చేవాళ్ళూ ఎవరూ లేరు - ఏకాకి; సంతానహీనునియెడల కూడ యీ ఉక్తి చెప్పబడుతుంది.

न नीम - सा कडुआ, न गुड सा मीठा - పెద్ద లాభనష్టాలు లేకుండా.

न नौ मन तेल होगा न राधा नाचेगी - అసంభవమైన షరతు పెట్టుట.

न बात बिरानी कही न ऐंचा तानी सहो - పరుల కలహాల్లో తలదూర్చినందువలన నష్టమే గాని లాభము లేదు.

नमाज भी गई, बिल्ली भी भाग गई - నష్టము లేకుండా యుక్తి పారుట.

नया ज्योतिषी, वैद्य पुराना - క్రొత్త జోతిష్యుడు, అనుభవము గల వైద్యుడు బాగుగా ఉపకరిస్తారు.

नया मुसलमान, अल्लाही अल्ला पुकारे - ఆరంభ శూరత్వము.

न रहेगा बाँस न बजेगी बाँसुरी - అనిష్టానికి మూలాన్ని నాశనము చేయుట.

न साँप मरे, न लाठी टूटे - నష్టపడకుండా పనిజరుగుట; ఇతరులకు హానికలగకుండా తనని తను రక్షించుకోవడము.

न हंसिया दूर, न पडोसी की नाक - మొహామొందరా ఆడుటవలనపని జరగదు

'ना' का कोई इलाज नहीं है - 'లేదు' 'లేదు' కి చికిత్స ఏముంది.

नाखून से गोश्त अलग नहीं होता - బంధు ప్రీతి గాఢము.

नाच न जाने आँगन टेढा - ఆడలేక మద్దెల ఓడు అనుట.

नाथे बिना भैंस हेहर - ముక్కుతాడు లేకుండా గేదె మాట వినదు, అంకుశము లేకుండా దుష్టుడు దారిలోకిరాడు.

नाम कपूर चंद, गंध गोबर की- ఇంటిపేరు కస్తూరివారు ఇంట్లో గబ్బిలాలకంపు.

नाम मेरा, गाँव तेरा - సొమ్ము ఒకడిది, సోకు ఒకడిది.

निकम्मा हाथी अपनी फौज को ही मारता है -సోమరి తనవాళ్ళకే కష్టము కలిగిస్తాడు.

निबला केलिए दो असाढ - కరువులో అధికమాసము.

नहंग लाडला सदा सुखी - స్వాతంత్ర్యము లోనే సుఖము ఉంది.

नींद के आगे खहर क्या, सूल के आगे बासी क्या ? - నిద్ర సుఖమెరగదు, ఆకలి రుచి ఎరగదు.

नीके को सब लागत नीको - మంచివానికి అంతా మంచిగానే ఉంటుంది.

नीम जैसी छाया - నడమంత్రపుసిరి.

नीयत साबित, मंजिल आसान - నిజాయితీ మనిషి పనులన్నీ సవ్యంగా జరుగుతాయి.

नेकी और पूछ-पूछ - మంచి చేసేటప్పుడు అడగడం దేనికి.

नौ कनौजिए, तेरह चूल्हा - నిష్ఠాపరులు భేదభావాన్ని ఎక్కువగా పాటిస్తారు.

नौकरी ताड की छाँह है - నౌకరి క్షణ భంగురము.

नौ गिहथिन, माठा पातर - మంది ఎక్కువ అయితే మజ్జిగ పల్చన అవుతుంది.

नौ सौ चूहा खाकर बिलाई चली हज को - జీవితమంతా ఘోరాతిఘోరాలు చేసి చావు కాలానికి తీర్థయాత్ర.

प

पकने पर निबौली मीठी - సమయాను సారం వ్యక్తి మారుతూ ఉంటాడు; పండిన వేపకాయ తియ్యగా వుంటుంది.

पकी पकाई खाए सो हरजाई - శ్రమించకుండా సుఖమనుభవించువాడు వేశ్యతో సమానము.

पढे घर की बिल्ली भी पढी - సాంగత్య ప్రభావము తప్పనిసరి.

पत्थर की नाव नहीं चलती - పాపాత్మునికి విముక్తిలేదు; వంచించి సంపాదించినది వంటపట్టదు.

पत्थर की लकीर - సత్యసంధులు మాట తప్పరు.

पर आस, नित उपास - ఇతరులమీద ఆధారపడినవానికి నిత్యము ఉపవాసమే గతి; స్వావలంబనే మనిషికి సరైన ఆధారము.

परदे की बीबी और चटाई का लहँगा - మింగబోతే మెతుకులేదు; మీసాలకి సంపెంగనూనె.

पर निन्दा सम अघ न गिरीसा - పరనింద ఘోరాతి ఘోరమైన పాపము.

पर पतरी को नीक बुरा - పొరుగింటి పుల్లకూర రుచి.

पलास के तीन पात - ఎప్పుడూ ఒకే మాదిరిగా ఉండుట.

पहले चुम्मे गाल काटा - ప్రారంభంలోనే పనిపాడు.

पहले पेट, पीछे सेठ - తనకు మాలిన

ధర్మమా ?

पाँचों उँगलियाँ घी में तर - నలువైపులా లాభమే లాభం.

पादने का दम नहीं, तापची रख लो - పిత్తడానికి ఓపికలేదు, కాపలా మనిషి.

पानी का हगा ऊपर आता है- చెడదాగదు.

पानी ढाल की ओरही बहता है - నీరు పల్లంవైపే ప్రవహిస్తుంది; వ్యక్తి తన స్వభావానుసారమే నడుస్తాడు.

पानी पीकर जाति पूछते हैं - నీరు తాగిం తరువాత జాతి అడిగి ఏం ప్రయోజనము; పని చెయ్యడానికి పూర్వమే దాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలి.

पानी बिन जिन्दगी किस काम की - గౌరవములేని జీవితమెందుకు !

पानी में मछली नौ नौ टुकडा हिस्सा - ఆలిలేదు, చూలి లేదు, కొడుకు పేరు సోమలింగం.

पाप प्रकट, धर्म गुप्त - పాపం కనిపిస్తూ ఉంచింది, పుణ్యం దాగి ఉంటుంది.

पारस के छूने से लोहा सोना हो जाता है - సజ్జన సాంగత్యంలో చెడ్డవారు కూడ మంచి అవుతారు.

पूरी रामायण हो गई सीता किसका बाप - రామాయణమంతా విన్న తరువాత ప్రశ్న - సీత రాముడికి ఏమౌతుంది ?

प्यादे ते फर्जी भयो, टेढो-टेढो जाए - నీచుడు ఉన్నతి పొందిన తరువాత గీర పోతాడు.

प्रेम और खुशबू छिपाने से नहीं छिपती - ప్రేమ, సుగంధము దాచినా దాగవు.

फ

फकीर को जहाँ रात होगई वहीं सराय है - ఫకీరు ఎక్కడైన మకాము చేస్తాడు.

फटा दूध और फटा मन जुडते नहीं - విరిగిన పాలు, విరిగిన మనస్సు మళ్ళీ కలవవు.

फरिश्तों को भी खबर नहीं - దేవుడికి కూడ తెలియదు.

फिर क्या सियार ताड तर जाई - ఒకతడవ మోసపోయిన తరువాత జాగ్రత్తపడతాడు.

फूँक मार कर पेड नहीं गिराया जाता - మంత్రాలకు చింతకాయలు రాలవు.

फूल की डाल नीचे को झुके - గుణవంతుడు ఎప్పుడూ వినయముగా వ్యవహరిస్తాడు.

ब

बंदर का क्रोध तबेले के ऊपर - అత్తమీద కోపం దుత్తమీద.

बंदर की दोस्ती जी का जियान - మూర్ఖునితో మైత్రి తంటాకొని తెచ్చుకున్నట్లే.

बंदर क्या जाने अदरक का स्वाद - దున్నపోతు కొమ్ముకు అత్తరు.

बकरी का पालना, न लेना न देना - మేకను పెంచడానికి ఖర్చుబొత్తిగా లేదు.

बकरे की माँ कब तक खैर मनाएगी - హాని తప్పనిసరి అయినప్పుడు ఎవరు రక్షిస్తారు !

बगल में छुरी, मुँह में राम - చూడడానికి భక్తుడు చేసేవి తప్పుడు పనులు.

बगला भगत बना है - ధూర్తుడు, బకజపం చేయువాడు.

बचे नर हजार घर - ఒక్క సజ్జనుని రక్షించడం వెయ్యిమందిని రక్షించడం.

बच्चे का हाथ और बुड्ढे का मुँह खुजलाता है - బాలుని చెయ్యి, ముసిలి వాని నోటికి దురద ఎక్కువ; బాలుడు ఏదోకొంటి పని చేస్తూ ఉంటాడు. ముసిలివాడు గొణుగుతూ ఉంటాడు.

बट्टे खाते डालो - పారు బాకీలలో వ్రాయి.

बडा तो खजूर भी होता है - ఖర్జూర చెట్టుకి, తాడిమాదిరగా నీడా పాడూ ఏమీ ఉండదు. గొప్పవంశములో పుట్టినంత మాత్రాన, ధనమున్నంత మాత్రాన ఉపయోగములేదు.

बडी फजर, चूल्हे पर नजर - తెల్లవారిందో లేదో భోజనం మీదే ధ్యాస.

बडे आदमी की पीठ काली, गरीब का मुँह काला - గొప్పవానిని ముడ్డివెనకాల, పేదవానిని ముఖంమీదే నిందిస్తారు.

बडों की बडी बात - పెద్దల అభిప్రాయాలు కూడ గొప్పగా ఉంటాయి.

बत्तीस दाँत में जीभ - శత్రువులలో చుట్టు ముట్టి ఉన్నవాడు.

बदली की घाम, निखट्टू की चोट - మబ్బు విడిచిన ఎండ, మొగుడు విడిచిన ముండ బాధాకరంగా ఉంటాయి.

बन में मोर नाचा किसनें देखा ? - అడవిన పూసిన మల్లెను ఎవరు చూచారు?

बनिए के पेशाब में बिच्छू पैदा होते हैं - కోమటి పిల్లలకు తెలివి తేటలు అధికం.

बनी के सब यार हैं - ఉన్నవానికి అంతా స్నేహితులే.

बनी बनावे सो बनिया - తయారైన దానిని ఇంకా మెరుగు పెట్టువాడు కోమటి.

बसी करण यह मंत्र है, परिहरू बचन कठोर - మధురవాక్కులో అందరిని వశపరచుకోవచ్చు - కఠోర వాక్కు త్యజించు.

बहन के घर भाई कुत्ता, सासरे जमाई कुत्ता - సోదరి ఇంటి దగ్గర, అత్తవారి ఇంట ఉన్న వారికి గౌరవము ఉండదు.

बहुत घमंड लंका नाशो - రావణుని అహంకారమువలననే లంక నాశమైంది.

बहुत पकाई खिचडी दाँतों से चिपक जाती - అతి ఏ సందర్భములోనూ మంచివి కాదు.

बहुत मामों का भानजा भूखा रहे - పదిమందికి అప్పజెప్పిన పని ఎప్పుడూ నాశనమే.

बाँझ न जान प्रसब की पीडा - గొడ్రాలుకి ఏం తెలుసు ప్రసవ పీడ.

बाँधा तो बैल भी नहीं रहता - ఎప్పుడూ కట్టేసి ఉంచితే ఎద్దుకూడ ఉండదు; బంధనలో ఉండడం ఎవరికీ ఇష్టముండదు.

बाँस की खूँट से बाँस - తల్లిదండ్రుల పెంపును బట్టి పిల్లలు ఉంటారు.

बाकी सब मर गए, केवल तुम्हीं बचे हो - అబద్ధాలకోరు యెడల వాడబడు ఉక్తి.

बाजार की छींक, ससुराल की गाली - బజారు తుమ్ము, అత్తవారి తిట్టు, యీ రెండు పట్టించకోనక్కరలేదు.

बात और मठा जितना चाहो उतना - మాటమీదమాట పెరగడానికి, మజ్జిగ ఎక్కువ కావడానికి ఖర్చులేదు, తగువు తీర్పు సమయాన యీ ఉక్తి వాడుతుంటారు.

बात का घाव नहीं भरता, तलवार का भर जाता है - కత్తితో కలిగిన గాయం మానడం తేలికే కాని మాటల వల్ల కలిగిన గాయం మానడం బహుకష్టం.

बात रह जाती है, वक्त निकल जाता है - మాట ఉండి పోతుంది, కాలం గడిచి పోతుంది.

बातें करें मैना की सी, आँखें बदलें तोते की सी - మాటలు బహు మధురంగా మాట్లాడువాడు పని వచ్చినప్పుడు ముఖం తిప్పుతాడు – తిరస్కరించుతాడు.

बातों में बात निकल जाती - మాటల ధోరణిలో చెప్పకూడని మాట కూడ బయట పడుతుంది.

बाप का कुआँ है तो क्या खारा पानी पीना है? - ఇంటిలో జరుగు బాటులేనప్పుడు, ఇంకోచోట ఏర్పాటు చేసుకోవడం మంచిది.

बाप भी किसी बाप का बेटा होता है - అత్తగారు కూడ ఒక ఇంటి కోడలే.

बाबा की कुदाली बहुत हल्की - పుట్టిం

టిలో కష్టమైన పనులు కూడ ఆడపిల్లలు సంతోషంగా చేస్తారు కాని అత్తవారి ఇంట తేలిక పనులు కూడ కష్టమనిపిస్తాయి.

बाखी भात में खुदा का निहोरा - ఊరకే లభించిన దానికి బదులుగా ముఖస్తుతి ఎందుకు.

बाहर बाबू तीसमारखाँ, घर में चूहेदास - బయట పల్లకీమోత ఇంట్లో ఈగల మోత.

बिगरी बात बने नहीं लाख करो किन कोय - ఎంత ప్రయత్నించినా చెడిన పని కుదుటపడదు.

बिद्या लोहे के चने हैं - జ్ఞానార్జన చేయుట బహుకష్టము.

बिन जुलारे ईद - జంపఖానానేయు సాలెవాడు లేకుండా మసీదులో పండుగ (ఈద్) ఉండదు.

बिन माँगे मिले सो दूध और, माँगे मिले सो पानी - అడగకుండా ఇచ్చేది పాలు, అడిగితే ఇచ్చేది నీరు.

बिना गोता खाए तैरना नहीं आता - మునగకుండా ఈతరాదు; శ్రమించకుండా విశ్రాంతిలేదు.

बिना नमका कौन खाय ? - లాభం లేకుండా పని ఎవరు చేస్తాడు.

बिना पानी मोजे उतारने वाला - అకారణంగా చొక్కా-చేతులు పైకితీయువాడు; అకారణంగా కొట్లాటకు దిగువాడు.

बिना रोए माँ भी दूध नहीं पिलाती - అడగందే అమ్మ అయినా పెట్టదు.

बिनौले की लूट में बरछी का घाव - బహు అల్పమైన అపరాధానికి అధికమైన దండన.

बिलायत में क्या गधे नहीं होते ? - మంచివాళ్ళు - చెడ్డవాళ్ళు అంతటా ఉంటారు.

बिल्ली और दूध की रखवाली - దొంగచేతికి తాళం చెవులు.

बिस सोने के बर्तन में रखने से अमृत नहीं होता - బంగారు సింహాసనం మీద కూర్చో పెట్టినంత మాత్రాన కుక్కకు జ్ఞానం కలగదు.

बुजदिल का पीर भी नहीं - పిరికిపందకి ఎవరూ సాయపడరు, చివరికి వయోవృద్ధుడు కూడా.

बुढापे में मिट्टी खराब - ముసిలితనంలో కూడ శ్రమ కలిగించుట.

बुरे काम के बुरे हवाल - చెడ్డపనికి చెడు ఫలితము.

बेडी सोने की भी बुरी - సంకెళ్ళు బంగారువి అయినా అసహ్యమే.

बैठे से बेगार भली - సోమరితనము కంటె వెట్టి చాకిరి మెరుగు.

बैल कहीं भी जावेगा तो हल ही खींचेगा - కూలి-నాలి చేసి జీవించేవాడు ఎక్కడైనా ఆ పనే చేసి జీవించాలి.

बोए आम फले भाटा - మామిడిమొక్క నాటితే వంకాయ కాసింది, మంచి చెడు ఫలితము వచ్చుట.

बोलते ही आशनई है - బ్రతికివున్నంత వరకు ప్రేమ వుంటుంది.

ब्याह के गीत क्या सारे सच्चे - పెళ్ళి సందర్భంలో మాట్లాడిన మాటలకు తరువాత విలువ వుండదు.

ब्राह्मण, नाऊ, हाथी इन्हें न चाहिए साथी - బ్రాహ్మణుడు, మంగలి, ఏనుగు ఈ ముగ్గురికి తమ జాతి పొడగిట్టదు.

भ

भंडुआ किसका यार, रंडी किसकी नार - భంగు సేవించువాడు ఎవరికి స్నేహితుడు?, వేశ్య ఎవరి ప్రేమత?

भडभडिया अच्छा, पेट पापी बुरा - లోపల కపటం పెట్టుకుని మాట్లాడేవాని కంటే ముఖంమీద తిరస్కరించేవాడు మెరుగు.

भरम मारे, भरम जियावे- ప్రతిష్ఠయే మనిషి బ్రతికిస్తుంది, ప్రతిష్ఠపోతే జీవితము లేదు.

भरे कुएँ में पत्थर भरना ठीक नहीं - పూర్తి అయినపనిలో విఘ్నము కలుగచేయడం మంచిదికాదు.

भली-बुरी सभी आय समय पर काम - మంచి-చెడు అన్నీ వాటి సమయము వచ్చినప్పుడు ఉపకరిస్తాయి.

भले भलाई, बुरे बुराई - మంచికి మంచి, చెడుకి చెడు ఫలితం లభిస్తుంది.

भाँड की भैंस दुपहरी में रंभाएँ - సోమరి వాని పనులు సమయానికి కావు.

भागते चोर की लंगोटी सही - చచ్చినవాడి పెళ్ళికి వచ్చిందే కట్నము.

भाग्य के लिखे को कौन टाल सकता है - ప్రారబ్ధాన్ని ఎవరు తప్పించగలరు.

भाड लीपे हाथ काला - చెడ్డపనికి ఫలితం అపకీర్తి.

भावज की थैली, सराफी करे देवर - సొమ్ము ఒకళ్ళది, సోకు ఒకళ్ళది.

भीतर का घाव रानी जाने या राव - లోపలి బాధ సంబంధీకులకు తెలియాలి.

भुना बीज अरू बंजर भूमि - బంజరు భూమిలో నాటిన బీజము మొలకెత్తదు.

भूखा क्या न करता ? - ఆకలిగొన్నవాడు ఏంచెయ్యడు ?

भूखे भजन न होहि गुपाला - ఆకలిలో భజన కూడా ఉండదు. తిండి లేకుండా ఏమీ చెయ్యడం సంభవం కాదు.

भूतों से पूतों की याचना - దయ్యాలని పుత్రసంతానాన్ని ఇవ్వమని వేడుకోవడం, దుష్టుల నుంచి మంచి ఆశించడం వ్యర్థం.

भेड की लात घुटने तक - గొర్రె తన్ను మోకాళ్ళవరకే; బలహీనుడు ఎక్కువ చెరుపు చెయ్యలేడు.

भैंस की सगी भैंस - జాత్యాభిమానం సాధారణంగా అందరికి ఉంటుంది.

भैंस के लिए सब बराबर - మూర్ఖ వ్యక్తి అందరూ, అన్నీ సమానమే.

म

मंगनी के बैल के दाँत न पूछ - ఊరికే వచ్చిన దాన్ని పరిక్షించడం అనవసరం.

मंगनी के सतुआ सास को पिंडा - ఊరికే వచ్చిన వస్తువుని అనవసరంగా వినియోగించుట.

मंदिर में जानेवाले सभी ईश्वर-भक्त नहीं होते - మెరిసేవన్నీ బంగారం కాదు.

मकान की नींव और दहेज बदलता नहीं - కష్టసాధనమైన కార్యము మాటి మాటికి మారదు - ఇంటి పునాది, పెళ్ళి కట్నము నిశ్చితమైన ప్రకారము వుంటాయి.

मक्के में रहते है, पर हज नहीं करते - దేవాలయము దగ్గరైనకొద్దీ భక్తి క్షీణిస్తుంది.

मक्खी भी कुछ देखकर बैठती है - అన్నిజీవులకు స్వార్థము వుంటుంది.

मखमली जूती - తియ్యతియ్యని మాటలతో అవమానించుట.

मजा मा मजा - మాటి మాటికి గతించిన మాటలు చెప్పువాడు.

मजे में सजा होती है - రసికునికి అప్రతిష్ఠ కలుగుతుంది.

मतलबी यार किसके, दम लगाया खिसके - స్వార్థపరులు తమ పని కాగానే జారుకుంటారు.

मधुर बचन है औषधी, कटुक बचन हैं तीर - మధురవాణి ఔషధ తుల్యం, తిక్తవాణి బాణతుల్యం.

मन का अंकुश ज्ञान - మనస్సు జ్ఞానం ద్వారానే వశమగుతుంది.

मन के हारे हार है, मन के जीते जीत - మనస్సు చలిస్తే ఓటమి తప్పదు; దృఢంగా ఉంటే విజయము.

मन चंगा तो कठौती में गंगा - మనస్సు నిర్మలంగా ఉంటే అంతా సవ్యంగా ఉంటుంది.

मन भला, तो गावे गीत - మనస్సు సంతో

షంగా ఉన్నప్పుడే పాట వస్తుంది.

मन मानी, घर जानी - తన ఇష్టానుసారము వ్యవహరించుట.

मन में राम, बगल में सोंटा - మనస్సు నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి; 'రామ రామ' అంటూ పాడుపనులు చేయడం.

मन हो तो दिल्ली भी जाए - మనస్సు అనుకూలిస్తే ఏమైనా చెయ్యవచ్చు, ఎక్కడికైనా వెళ్ళవచ్చు.

मरता ऊँट मारवाड देखे- జన్మభూమియెడల అందరికి ప్రేమ వుంటుంది.

मरनेवाला आक भी पिए-చావుకు సిద్ధంగా ఉన్నవాడు ఏమైనా చేస్తాడు, జిల్లేడు రసం కూడా తాగుతాడు (విషం).

मरी भैंस का घी बहुत- గేదె చచ్చిన తరువాత పాడిబయట పడుతుంది.

मरे न मूसा सिंह ते, मारे ताहि मँजार - అన్నిపనులు అందరూ చెయ్యలేరు.

मर्द औरत की लडाई, अभी लगी अभी बुझाई - భార్యాభర్తల పోట్లాం క్షణ భంగురము.

मुहल्ले में आई बारात पडौसिन को लगी घबराहट - ఊళ్ళో పెళ్ళి కుక్కలకు హడావిడి.

माँ करे सो बेटी करे - కూతురికి తల్లి సాలు వస్తుంది.

माँ की बातें मौसी से - అమ్మపుట్టింటి విషయం మేనమామకి చెప్పడం.

माँगत पूत भतार गंवायो - పుత్రుడిని కోరడానికి వెళ్ళి భర్తను పోగొట్టుకుంది.

माँगी दाल में बडा नहीं बनता - ఊరికే వచ్చిన వస్తువు సాధారణంగా ఉపయోగ పడదు.

माँ-बाप की गालियाँ, घी की नालियाँ - తల్లిదండ్రుల చివాట్లు సంతానానికి శుభం కలుగజేస్తాయి.

मानत हैं सब लोग लोन बिन सबै अलोना - ఉప్పులేని భోజనం రుచి లేని భోజనం అని అందరూ అంటారు.

मान दे मान पावे - గౌరవము ఇచ్చి గౌరవము పొందు.

माया के पास माया आती है - ఉన్నవానికే ఇంకా కలిమి కలుగుతుంది.

मार के आगे भूत भागे - దెబ్బకు దయ్యం పారిపోతుంది.

मारते की अगाडी और भागते की पिछाडी - దెబ్బలు తినేవాడికి ముందు, పారిపోయే వాని వెనకాల ఉండాలి.

मियाँ की जूती मियाँ के सिर - తనకు తనే హాని కలుగజేసుకోవడం.

मियाँ बीवी राजी, तो क्या करेगा काजी - భార్యాభర్తలు ఏకమైతే మునసబు ఏం చేస్తాడు?

मिर्च छोटी, बबकार बाडी - పిట్టకొంచం కూత ఘనం.

मिस्सों से पेट भरता है, किस्सों से नहीं - అన్నంతో కడుపు నిండుతుంది, మాట లతో కాదు.

मीठे पर नोन और नोन पर मीठा - భోజ నంలో మార్పు ఉంటేనే రుచి, జీవితంలో సుఖదుఃఖాలు ఉంటేనే సుఖం విలువ తెలుస్తుంది.

मुँह के चिवने पेह - మాటలయితే మధురం లేని ఆలోచనలు చెడ్డవి.

मुर्गा बाँग न देगा तो क्या सुबह न होगी? - కోడి కుయ్యకపోతే తెల్లవారదా! నువ్వు సాయం చెయ్యకపోతే నా పని కాదా!

मुल्ला की दौड मस्जिद तक - తన శక్తికి మించిన పని ఎవరు చెయ్యలేరు.

मूँज की टट्टी और गुजराती ताला - తుంగ గడ్డి తడికకు గుజరాతీ తాళము.

मेंढ की को जुकाम - కప్పకు రొంప అసంభవమైన విషయము.

मेघ समान जल नहीं आप समान बल नहीं - వర్షంతోనే భూమి తాపం తీరు తుంది, తన బలమే అదునుకు ఉపయోగ పడేది.

मेरी सिखाई लोगडी मुझी से लोमडी फंद - హనుమంతునిముందా కుప్పిగంతులు.

मेरी ही बिल्ली मुझ से ही म्याँव - తిన్నింటి వాసాలు లెక్క పెట్టుట.

मेरे आसरे रहना मत, अपने घर खाना मत - డొంక తిరుగుడుగా తిరస్కరించుట.

मेरे बाप ने घी खाया, मेरा हाथ सूँघो - పూర్వీకుల గొప్పతనాన్ని చాటుట.

मेले में झमेला - తిరునాళ్ళలో గందర గోళము సహజము.

मेह और मेहमान किसके आएँ? - వర్షము, అతిథులు అదృష్టవంతుల ఇళ్ళకే వెడతాయి.

मैं करूँ तेरी भलाई, तू करे मेरी आँख में सलाई - నేను నీకు ఉపకారం చేస్తున్నాను నువ్వు నాకు హాని కలిగిస్తున్నావు.

मैं भी रानी, तू भी रानी कौन भरे कुएँ से पानी? - అంతా రాజులైతే పని చేసేది ఎవరు?

मोटा कान का खोटा - గొప్పవాళ్ళు చాడీకోర్లనుండి జాగ్రత్త పడాలి.

मोती का पानी उतरा सो उतरा - ముత్యపు మెరుపు పోతే మళ్ళీ రాదు; పోయిన

గౌరవం మళ్ళీ లభించదు.

मोदी की दूकान में हीरा कहाँ - పచారీ కొట్లో వజ్రం ఎలా లభిస్తుంది, సామాన్యునికి గొప్ప ప్రతిభ ఎలా లభిస్తుంది!

मौत आवे बुढिया को घर बतावे पडोसी का - చావు వచ్చింది ముసలమ్మ దగ్గరికి, కానిముసలమ్మ చూపిస్తోంది పొరిగింటిని.

मौला यार तो बेडा पार - భగవంతుడు దయదలస్తే పనులన్నీ సమకూరుతాయి.

म्याऊँ का ठौर कौना पकडे ? - పిల్లిమెడలలో గంట కట్టేది ఎవరు !

य

यकीन के बंदे होगे, तो सच मानोगे - నువ్వు సత్యసంధుడువి అయితే నామాట నమ్ముతావు.

यह बला तो कदमों से लगी है- ఈ విపత్తు కాళ్ళకి చుట్టేసుకుంది.

यहाँ उलटी गंगा बहती है - నియమ విరుద్ధమైనది.

यहाँ का बाबा आदम ही निराला है - ఇష్టారాజ్యము చెల్లుట.

यहाँ फरिश्तों के भी पर चलते हैं - పెద్ద పెద్దవాళ్ళమాట కూడా చెల్లకపోవుట.

या खुदा तू दे, न मैं दूँ - భగవంతుడా నువ్వు నాకు ఏమీ ఇవ్వద్దు, ఇస్తే నేను కూడా ఎవరికైనా ఇవ్వాల్సివస్తుంది.

र

रंग में भंग पड गई - పానకంలో పుడక పడింది.

रंग लाती है हिना पत्थर पै पिस जाने के बाद-నూరబడిన తరువాత గోరింటాకు రాతిమీద తనరంగు చూపుతుంది - బహు కష్టాలు అనుభవించిన తరువాత మనిషి వృద్ధి చెందుతాడు.

रंगे सियार बने फिरते हैं - ధూర్తుని యెడల ప్రయోగించిన శబ్దము.

रंडी के घर माँडे और आशिकों के घर कडाके - వేశ్య ఇంట్లో మంచి మంచి వస్తువులు కనిపిస్తే, రసికుల ఇళ్ళల్లో ఉపవాసాలు.

रसोई के विप्र और कसाई के कुत्ते - వంట బ్రాహ్మణుడు, కసాయివాని కుక్కలు ఎప్పుడూ బలిసి వుంటాయి.

रस्सी जल गई, ऐंठन न गई - చింతచచ్చినా పులుపు చావలేదు.

रहिमन देखि बडेन को लघु न दीजिए डारि - గొప్పవాళ్ళని పొంది చిన్న వాళ్ళని వదలొద్దు - చిన్నా పెద్దా అన్నీ ఉపయోగపడతాయి.

रही बात थोडी, जीन लगाम घोडी -

గుట్టపు నాడ దొరికినమీదట గుట్టం, బండి కావాలనుకోవడం.

रहेगा बाँस न बाजेगी बाँसुरी- వెదురేలేకపోతే వేణువు ఎక్కడనుంచి వస్తుంది, కారణమే లేకపోతే కార్యము ఎలా సంభవము.

राँड का रोना और पुरूवा का बहना व्यर्थ नहीं जाता - వైధవ్యము పొందిన స్త్రీ ఏడుస్తూ ఇచ్చిన శాపము, తూర్పుగాలి ఎప్పుడూ వృధాకావు.

राख आग को छिपा नहीं सकती - అబద్ధాలు సత్యాన్ని దాచలేవు.

राजा के अगाडी घोडे के पिछाडी- రాజుకు ఎదుట, గుఱ్ఱానికి వెనుక ఉంటే ఏదో ఒక ఆపద తప్పదు.

रूपया परखे बार-बार आदमी परखे एक बार - రూపాయిని మాటిమాటికి పరిక్షిస్తారు, కాని మనిషిని ఒక పర్యాయమే.

रेवडी के लिए मस्जिद ढा दिए - రేవడి (ఒకరకపు మిఠాయి) కోసం మసీదుని పడగొట్టారు - తన స్వార్థముకొరకు ఇతరులకు పెద్ద నష్టము కలుగ జేయుట.

रोटी दोनों हाथ से बनती है - ఏ పనికైనా రెండు చేతులు కలవాలి, ఇద్దరు కలిస్తేనే పని జరుగుతుంది.

ल

लंका जीत आए- గొప్ప విజయము సాధించవచ్చారు.

लँगडे ने चोर पकडा दौडियो मियाँ अंधे - పనిచేసే వాళ్ళు, వాళ్ళ సహాయకులు అంతా అసమర్థులైతే యీ ఉక్తి వాడుతారు.

लंबी घूँघटवाली - భ్రష్ట స్త్రీ.

लकडी के बल बंदर नाचे - ఇతరుల ఆధారము చూచుకొని గంతులువేయుట.

लगे दाम बने काम - డబ్బుతో పని పూర్తియగుట.

लडके को जब भेडिया ले गया, तब टट्टी बाँधी-పసివాణ్ణి తోడేలు ఎత్తుకుపోయాక అప్పుడు గుమ్మానికి తడిక కట్టడం.

लडाई और आग का बढाना क्या ? - పోట్లాట, నిప్పువెంటనే తీవ్రమౌతాయి.

लडाई का घर हाँसी और रोग की घर खाँसी - నవ్వులాటతోనే జగడమౌతుంది, దగ్గుతోనే రోగము.

लडाके के चार कान - పేచీకోరు తగాదాకి ఏదో వంకచూసుకుంటాడు.

लला के पैर पलना में ही दीख गए - పువ్వుపుట్టగానే పరిమళిస్తుంది.

लाचारी का नाम महात्मा गांधी -

పరవశంలో శాంతచిత్తుడు.

लात का आदमी बात से नहीं मानता - తన్నులు తినేవాడు మాటలతో వినడు.

लाभ को पडे ढाब - పేరాశ పెద్దచేటు.

लिख लोढा, पढ पत्थर - మూర్ఖుడు.

लिया-दिया आडे आता है - మంచి సంబంధాలే సమయానికి ఉపయోగ పడతాయి.

लुकमान को हिकमत सिखाते हैं - బాగా తెలిసినవాడికే నేర్పే ప్రయత్నం.

लुहार की एक, सुनार की सौ - వంద కంసాలి సుత్తి దెబ్బలకి కమ్మరి సెమ్మెట దెబ్బ ఒక్కటిసరి.

लुहार की कूँची कभी आग में कभी पानी में - ఎవరి స్థితి ఎప్పుడూ ఒకే మాదిరిగా ఉండదు.

लेता मरे कि देता - అప్పు తీసుకున్నవాడు చావాలా ? ఇచ్చినవాడా.

ले दही और दे दही में अन्तर है - తనకొరకు అమ్ముతుంటే తక్కువలాభము వస్తుంది, ఇతరులకొరకు అయితే ఎక్కువ.

लेना देना कुछ नही - ఏ మాత్రము సహాయ పడకుండా జబర దస్తీ చేయుట.

ले लुगडी, चल गुदडी - తన సామర్థ్యాన్ని మించి వ్యవహరించకూడదు.

लोनी सोई कंत जेहि चाहा - భర్త ప్రేమ పొందే స్త్రీయే అందమైనది.

लौंडी को लौंडी कहा रो पडी, बीवी को लौंडी कहा, हँस दी - దాసీనిదాసీ అంటే ఏడుపుకి లంకించుకుంది, భార్యను దాసి అంటే నవ్వింది.

लौटे बराती, गुजरे गवाह - తిరిగివచ్చిన పెళ్ళివారిని, సాక్షులను నిర్లక్ష్యం చేస్తారు, పని అయిపోయిన తరువాత వారి విలువ లేదు.

व

वक्त पडने पर गधे को भी बाप बनाना पडता है- అవసరం వచ్చినప్పుడు గాడిద కాళ్ళు కూడ పట్టుకోవాలి.

वक्त पर भाग जाना ही मर्दानगी है - అదునులో పని పూరించుకోవడం తెలివైన లక్షణం.

वह दिन गए जब भैंस पकौडे हगती थी - ఇప్పుడు వెనకటిమాదిరిగా ఊరికే వచ్చే రాబడి లేదు.

वह शैतान से ज्यादा मशहूर है - కుఖ్యాతుడు, అపకీర్తి పొందినవాడు.

वहाँ खाना यहाँ मुँह धोना - అక్కడ తిని ఇక్కడ మూతి కడుక్కో.

श

शंका डाइन, मनसा भूत - అనుమానం దయ్యం, మనస్సు భూతం.

शादी और लडाई में बहुतों ने धूल उडाई - పెళ్ళి, తగాదా కొంపని నాశనం చేస్తాయి - యీ రెంటికి ఖర్చు అపరిమితం.

शेख ने कौवे को भी दगा दी है - తాడి తన్నేవాడు ఒకడు, తలతన్నేవాడు ఒకడు.

शेर का एक ही भला - యోగ్యపురుషునికి ఒకే ఒక కుమారుడు ఉండాలి, ఒకనికంటె ఎక్కువ ఉంటే ఎవరో ఒకరు పనికిమాలిన వాడు కూడా కావచ్చు.

शैतान के मुँह में वेद पुराण-దయ్యం వేదాలు వల్లించుట.

शैतान से भगवान भी डरता है - దుష్టుడు అంటే అందరికి భయమే.

शौक में जौक दस्तूरी में लडका - ఒక దెబ్బకి రెండు పిట్టలు.

स

संपत्ति हो, तो सब साथी - బెల్లం ఉంటే చీమలు వస్తాయి.

सखी का बेडा पार, सूम की मिट्टी ख्वार - దాత సుఖంగా దాటిపోతాడు, పీనాసికి కష్టాలు తప్పవు.

सखी का बोलबाला, सूम का मुँह काला - దానశీలుడికి కీర్తివుంటుంది, పీనాసికి అపకీర్తి.

सच बात कडवी लगती है - నిజము చేదుగా వుంటుంది.

सच्चा कहनेवाला दाढीजार - నిజం చెప్పేవాడు దద్దమ్మ.

सच्चे लोग कसम नहीं खाते - నిజాయితీ పరులు ఒట్టుపెట్టరు-శపథం చెయ్యరు.

सदा कागज की नाव नहीं बहती-మోసము ఎప్పుడూ పనిచెయ్యదు.

सफेद-सफेद सभी दूध नहीं होते - తెల్లని వన్నీ పాలుకావు; అందరి మనుష్యుల స్వభావము ఒకటిగా ఉండదు.

सब एक ही रस्सी में बाँधने योग्य हैं - అందరూ చెడ్డవారే.

सब गुड मिट्टी हुआ - పని అంతా పాడై పోయింది.

सबसे मीठी भूख - ఆకలి రుచి ఎరగదు.

सबेरे का भूला साँझ तक आ जाए तो भूला न समझो - తన తప్పును త్వరగా సవరించుకున్నవాడు, చెడ్డవాడనబడడు.

समझदार की ही मौत होती है - తెలివైన వాడికే కష్టాలు.

समय पर किसी की पहचान होती है - అవసరం వచ్చినప్పుడు మనిషి స్వభావము

తెలుస్తుంది.

सवाल दीगर जवाल दीगर- అడిగేది ఒకటి చెప్పేది ఒకటి.

सवेरे का मेह, साँझ का मेहमान - ప్రొద్దున్నే వచ్చిన వాన, సాయంకాలం వచ్చిన చుట్టం ఉండిపోతారు.

ससुराल का रहना, गधे का चढना - అత్తగారి ఇంట్లో కాపురం గాడిదనెక్కడం ఒకటే.

सहज पके सो मीठा - సులభంగా అయ్యే పని మంచిది.

साँप छछूंदर का बैर - బలవంతునికే ఓటమి కలుగు వైరము.

साँप मरे, न लाठी टूटे - పాము చావాలి, కర్ర విరగకూడదు. ప్రయోజనము సిద్ధింప చేయని కార్యము.

साइत से सुतार भला - శుభలగ్నం కొరకు వేచియుండే కంటే అవకాశం వచ్చినప్పుడు పని పూర్తిచేసుకోవడం మంచిది.

साझे की होली सबसे भली - పదిమంది కలిసి చేసే ఉత్సవం ఎప్పుడూ మంచిదే!

साझे में मुरौवत क्या ? - ఉమ్మడి వ్యవహారంలో మొగమాటానికి తావు లేదు.

साठा सो पाठा - అరవై ఏళ్ళ వయస్సులో కూడా యవ్వనఛాయలు గోచరించుట.

साथ तो हाथ का दिया ही चलता है - వెంట వచ్చేది పుణ్యకార్యమే.

सारस को दावत, थाली में खीर - ఫలించని సాయం.

सावन के अन्धे को हरा ही हरा सूझता है - పచ్చకామెర్ల రోగికి ప్రపంచమంతా పచ్చగానే వుంటుంది.

सास की सीख दरवाजे तक- గుమ్మందాటే వరకే కోడలు అత్తమాట వినేది.

सिखाई बुद्धि आढाई धरी - ఇతరుల దగ్గర నేర్చుకున్న తెలివిమరుగున పడుతుంది, తన బుద్ధి మీదే ఆధారపడాలి.

सुंदर बीवी जी का जंजाल - రూపవతి భార్య మనస్సుకి జంజాటము.

सुबह का भूला शाम को घर आया - సుఖంలో మరచిపోయినవాడు, దుఃఖములో దారికొచ్చాడు; తప్పుచేసి వెంటనే సరిదిద్దుకున్నవాడు చెడ్డ అనబడడు.

सूई का भाला - గోరంతను కొండంత చేయుట.

सूखा ढाक बढई का बाप - మద్దిచెట్టు ఎండిన మీదట బహుకఠోరముగా ఉంటుంది.

सूम की थाती - పీనాసివాని సంగ్రహాము -

సంపాదన.

सूरत और सीरत - సౌందర్యము, గుణము యీ రెండు ఒకచోట లభ్యపడవు.

सोते को सोता कब जगाता है - మూర్ఖుడు మూర్ఖుణ్ణి ఎలా మేల్కొలుపుతాడు.

सोनेकी चिडिया हाथ से निकल गई - బంగారుపిట్టచేతిలోంచి ఎగిరిపోయింది.

सोहन सीयन टाट पटोरे - అతకని బొంత.

सौत जाए, सौत का नाडा न जाए - సవతి కొంపలోంచిపోవాలి, కాని భర్తమటుక్కు ఉండాలి, అనుకుంటారు స్త్రీలు.

सौ सयाने एक मत - బుద్ధిమంతులందరిదీ ఒకే ఆలోచన, ఒకే అభిప్రాయం.

स्वांग बहुत रात थोडी-సమయం తక్కువ, పని ఎక్కువ, జీవితం స్వల్పం, పని అధికం.

स्वार्थ और दोस्ती में दोस्ती कैसी - స్వార్థము, స్నేహము కలవవు; ఏదో ఒకటే వుంటుంది.

ह

हजामत बन गई - పూర్తిగా క్షౌరము అయింది, పూర్తిగా మోసపోవుట.

हजारों घडे पानी के पड गए - అపరిమితంగా సిగ్గుపొందుట.

हथौडी की चोट निहाई के माथे - దిమ్మె మీదే సమ్మెట దెబ్బలు; బలవంతుడే గొప్ప ఇక్కట్లు సహిస్తాడు.

हम आए थे अपना जान तुम्ही खींचने लागे कान - ఆప్తునిగా భావించి సాయము కొరకు వచ్చినవానిని అవమానించుట.

हमने क्या गधे चराये है - నేనేం మూర్ఖుణ్ణి కాను.

हमसे और चौसर - మాతోనా టక్కరితనము.

हमाम मे सब नंगे - సహజమైన బలహీనతలు అందరిలోనూ ఉంటాయి.

हमारे उनके सात सुख - మాలో మాకు స్నేహము, ప్రేమ ఎక్కువ.

हर निवाले बिसमिल्लाह - పనిదొంగ, తిండిబోతు.

हर फन मौला - ఆ మనిషి సర్వకళా పారంగతుడు.

हराम की कमाई हराम में गवाँई - అన్యాయార్జితము అన్యాయంగానే పోతుంది.

हरामजादे की रस्सी दराज है - దుష్టులకు అందరూ భయపడతారు.

हराम पुकारे छत पर से - చెడుదాగదు, దానంతటు అదే బయట పడుతుంది.

हलवाई की दूकान पर दादाजी का

फातिहा - సొమ్ము అత్తది, సోకు అల్లుడిది.

हाथी के दाँत खाने के और दिखाने के और - మోసగాళ్ళు పైకి చూడడానికి ఒకమాదిరిగాను, లోపలనేక విధాలుగాను ఉంటారు.

हाथी को गन्ने ही सूझते हैं - తన స్వార్థము మీదే ఎప్పుడూ ధ్యాస ఉంచువానియెడల వాడబడు ఉక్తి.

हिजडे के घर बेटा हुआ - దున్నపోతు ఈనింది దూడని కట్టెయ్యి.

हिरनी के मट्ठर कहाँ ? - లేడిపిల్లలు చురుకుగా ఉంటాయి; సోమరిగా ఉండవు.

हीरा कीचड में गिरकर भी हीरा ही रहता है - ఏనుగు ఉన్నా - చచ్చినా వెల ఒకటే.

हुकूमत की घोडी छह पसेरी दाना - కుశాసనములో దూబరా ఖర్చు అధికం.

होनहार बिरवान के होत चीकने पात - పువ్వుపుట్టగానే పరిమళిస్తుంది.

हौज भरे तो फव्वारे छूटे - రాబడి అనుసరించి ఖర్చు జరుగుతుంది.

कुछ अंग्रेजी शब्दों के हिंदी और तेलगु के पर्याय –
కొన్ని ఇంగ్లీషు శబ్దాలకు హిందీ - తెలుగు పర్యాయ పదములు

A

Abandonment - परित्याग, పరిత్యాగము.

Abate - उपशमन होना ; उपशमन करना, తగ్గించు; ఉపశమింపజేయు.

Ability - योग्यता, యోగ్యత, దక్షత.

Abnormal - अपसामान्य, అసాధారణమైన.

Aboriginal - आदिवासी, ఆదివాసి.

Abrogate - निराकरण करना, రద్దు చేయుట; నిరాకరించుట.

Abosolute monopoly - पूर्ण एकाधिकार, గుత్త అధికారము.

Above Par - औसत से ऊँचा, సగటు కంటె ఎక్కువ.

Absentee - गैर हाजिर, గైరు హాజరు.

Absurd - बेतुका, అర్థములేని.

Absurdity - बतुकापन, अर्थहीनता, అర్థరాహిత్యము.

Absolutely correct - बिल्कुल सही,

బాగుగానసరియైన.

Absolute order - पक्का आदेश, నిశ్చిత ఆదేశము.

Access - प्रवेश, पहुँच, ప్రవేశము, చేరిక; చొరవ.

Accession - राज्यारोहण, पदारोहण, अधिमिलन, పదవి అధిష్ఠించుట; సంపర్కము.

Accident, by - संयोग से, తలవని తలంపుగా.

Accomplished fact - पूरी हुई बात, పూర్తి అయిన విషయము.

Accord priority, to - प्राथमिकता देना, ప్రాధాన్యమిచ్చుట.

Accruing from - से प्रोद्भूत, నుంచి ఉద్భవించిన.

Accuracy - यथार्थता, వాస్తవికత.

Acknowledgement card - प्राप्ति पत्र, पावती, తిరుగు రసీదు.

Acknowledgement due - रसीदी, पावती सहित, రసీదు సహితముగా.

Acquisition - अर्जन, సంపాదన.

Act - कार्य, अधिनियम, अंक, కార్యము; చట్టము; అంకము (నాటక భాగము).

Adhoc - तदर्थ, దానికొరకు.

Adult franchise - वयस्क मताधिकार, వయోజన ఓటు హక్కు.

Advalorem - यथामूल्य, మూల్యానికి తగినట్లుగా ; మూల్యాన్ని అనుసరించి.

Advance payment - पेशगी, अग्रिम भुगतान, ముందుగా ఇచ్చు సొమ్ము.

Advertisement - विज्ञापन, విజ్ఞాపనము.

Advisory committee - सलाहकार समिति, సలహాసమితి.

Aerodrome - हवाई अड्डा, విమాన కేంద్రము.

Affidavit - हलफ नामा, शपथ-पत्र, సాక్ష్యపత్రము, ధృవపత్రము.

Affix - जोडना, लगाना, అంటించుట, జతపరచుట.

Afforestation - वन-रोपण, అడవి పెంపకము.

A fore said - पूर्वोक्त, ముందు చెప్పబడిన, ముందు వ్రాయబడిన.

Agenda - कार्य-सूची, कार्यक्रम, కార్యక్రమము.

Aggrieved - आर्त, असंतुष्ट, ఆర్తుడు, అసంతుష్టుడు.

Agreement - करार, अनुबंध, అంగీ

కారము.

Agronomist - सस्य-विज्ञानी, సస్య విజ్ఞాని.

Aid - सहायता, मदद, సహాయత, సాయము.

Air-Mail - हवाई डाक, విమానటపా.

Allegation - आरोप, अभिकथन, ఆరోపణ, దోషారోపణ.

Allegiance - निष्ठा, నిష్ఠ.

Alliance - मैत्री, సఖ్యము.

Allotment - आबंटन, बाँट, వితరణ, పంపకము.

Amendment-संसोधन, సంశోధనము, సంస్కరణ; సవరణ.

Amenity - सुख-सुविधा, సౌకర్యము.

Analysis - विश्लेषण, విశ్లేషణ.

Analyst - विश्लेषक, విశ్లేషకుడు.

Ancestor - पूर्वज, పూర్వజుడు.

Ancillery - आनुषंगिक, ఆనుషంగికము.

Annul - बातिल करना, రద్దుచేయుట.

Anonymous - अनाम गुनाम, పేరులేని, అనామకమైన.

Antedated - पूर्व-दिनांकित, వెనకతేది వేయబడిన.

Apathy - उदासीनता, ఔదాసీనము.

Appendix - परिशिष्ट, పరిశిష్టము.

Appropriation - विनियोजन, అపహరణ.

Approve - अनुमोदन करना, ఆమోదించుట.

Approval - अनुमोदन, అనుమోదనము, ఆమోదము.

Arts and crafts - कला और शिल्प, కళాశిల్పములు.

Assimilation - आत्मसातकरण, జీర్ణము.

Assets - आस्तियाँ, ఆస్తులు.

Assign - सौंपना, नियत करना, అప్పగించుట.

Attest - अनुप्रमाणित, ధృవీకరించుట.

Audit - लेखा परीक्षा, లెక్కల తనిఖీ.

Auditorium - प्रेक्षागृह, ప్రేక్షాగృహము.

Autograph - स्वाक्षर, స్వహస్తాక్షరము.

Auctioneer - नीलामकार, వేలము వేయువాడు.

Avocation - उपव्यवसाय, వృత్తి.

B

Background - पृष्ठ भूमि, పృష్ఠభూమి; మూలకారణము లేక స్థితి.

Back reference - पिछला संदर्भ, గత

సందర్భము.

Backward tribes - पिछडी - जनजातियाँ या आदिम जातियाँ వెనకబడిన ఆదిమ జాతులు.

Bad character - दुश्चरित्र, దుశ్చరిత్రుడు.

Badge - बिल्ला, बैज, బాడ్జి, బిళ్ళ.

Balance - संतुलन, సంతులనము.

Balance sheet - तुलनपत्र, లాభనష్టముల పట్టిక; ఆదాయ వ్యయపట్టిక.

Ballot paper - मत पत्र, ఓటు పత్రము.

Ban - प्रतिबंध, पाबंदी, ప్రతిబంధకము.

Bankrupt - दिवालिया, దివాళా తీసిన వాడు.

Banquet - प्रीति भोज, స్నేహవిందు.

Base coin - खोटा सिक्का, చెల్లని నాణెము.

Basic education - बुनियादी शिक्षा, ప్రాధమిక విద్య; మౌలిక విద్య.

Basic period - मूल अवधि, మూల వ్యవధి.

Bed strength - शय्या संख्या, పడకల సంఖ్య (ఆసుపత్రి).

Before cited - पूर्व कथित, వెనక ఉదహరించిన.

Beat postman - गश्ती डाकिया, తపాలా బంట్రోతు.

Benevolent fund - हितकारी निधि, సంరక్షణనిధి.

Betterment - उन्नति, ఔన్నత్యము.

Bibliography - संदर्भ ग्रंथ-सूची, సందర్భ గ్రంధముల పట్టిక.

Bill of exchange - विनियम पत्र, వినిమయపత్రము.

Bill of lading - लदान पत्र, చేరిన సరుకుల జవాబుదారి పత్రము.

Bipartite - द्विदलीय, ఇరుపక్షములకు సంబంధించిన.

Bio-chemistry - जीव रसायन, జీవ రసాయనము.

Blackmarket - काला बाजार, चोर बाजार, నల్లబజారు, దొంగ బజారు.

Blanket order - व्यापाक आदेश, వ్యాపకమైన ఆదేశము.

Bloked capital - निरुद्ध पूँजी, స్తంభించిన పెట్టుబడి.

Boatman - केवट, పడవ నడుపువాడు.

Bodyguard - अंग रक्षक, అంగరక్షకుడు.

Bonafide - वास्तविक, నిజమైన; అసలైన.

Bonafides - सद्भाव, సద్భావము.

Book keeping - बही खाता पद्धति, జమాఖర్చులు వ్రాయు విధానము.

Booklet - पुस्तिका, పుస్తకము.

Bottle neck - गत्यनिरोध, ఇరుక్కు-పోయిన.

Boycott - बहिष्कार, బహిష్కారము.

Brain drain - प्रतिभा पलायन, ప్రతిభ దిగజారుడు; ప్రతిభ చిత్తగించుట.

Breach of confidence; Breach of trust - विश्वास-भंग, విశ్వాస భంగము.

Breach of privilege - विशेषाधिकार - भंग, విశేషాధికారభంగము.

Breakage - टूटफूट, విరుగుట; పగులుట.

Brokerage - दलाली, దలారి కమీషను, దళారి పని.

Budget provision - बजट-व्यवस्था, బడ్జటు ఏర్పాటు.

By election-उप-निर्वाचन, ఉప ఎన్నిక.

By-hand - दस्ती, చేతితో, మనిషిద్వారా.

By-law - उप विधि, ఉపచట్టము.

C

Cabinet - मंत्रिमंडल, మంత్రిమండలి.

Cabinet secretariat - मंत्रिमंडल सचिवालय, సచివాలయము.

Caliculator - गणक, గణకము.

Cantonment - छावनी, సైన్యము ఉండు చోటు.

Care taker government - काम चलाऊ सरकार, తాత్కాలిక ప్రభుత్వము.

Cargo - स्योरा, సరుకు.

Casual leave - आकस्मिक छुट्टी, హఠాత్ శలవు.

Caution - सावधानी, హెచ్చరిక.

Cease fire - अस्त्र विराम, అస్త్రవిసర్జన.

Central revenue - केन्द्रीय राजस्व, కేంద్రప్రభుత్వపు రాజస్వము - పన్ను.

Cess - उपकर, పన్ను.

Check-post - जाँच चौकी, తనిఖీ కేంద్రము.

Chorus - बृंदगान, బృందగానము.

Citation - उद्धरण, ఉద్ధరణ.

Column-स्थंभ, खाना, కాలము (పేపరు వగైరాలలోని).

Compensation - मुआवजा, क्षतिपूर्ति, నష్టపరిహారము.

Composite culture - सामासिक

Endorsement-पृष्ठांकन, सही करना, समर्थन, బలపరచుట, సమర్థన.

Engagement - आबंध, वचन बंध, కట్టుబాటు; వచన బద్ధము.

Enquiry - पूछ ताछ, जाँच, దర్యాప్తు.

En-masse - सामूहिक रूप से, సామూహికముగా.

Ensuing - आगामी, రాబోవు.

Entertainment - मनोरं जन, వినోదము, మనోరంజనము.

Entertainment-tax - मनोरंजन-कर, వినోదపు పన్ను.

Entitled - हकदार, హక్కుదారుడు.

Entrepreneur - उद्यमी, శ్రమికుడు.

Enumerator - गणनाकार, గణకుడు.

Envoy - दूत, దూత, రాయబారి.

Equipment - उपस्वर, उपकरण, స్తోమత, ఉపకరణము.

Equity - साम्य, సామ్యము.

Equivalent - तुल्यमान, पर्याय, तुल्य, పర్యాయము, తుల్యమైన.

Eradicate-मूलोच्छेदन करना, उन्मूलन करना, దుంపనాశము చేయుట.

Erratea - शुद्धि-पत्र, తప్పొప్పుల పట్టిక.

Essential service - अनिवार्य सेवा, ఆవశ్యక సేవ.

Estate - संपदा, సంస్థానము.

Estimate - आकलन, अनुमान, आकलन करना, ఆకలింపు, అంచనా ఆకలించుట.

Estimates of expenditure - व्यय अनुमान, ఖర్చు అంచనా.

Etiquette - शिष्टाचार, శిష్టాచారము.

Evaluation - मूल्यांकन, మూల్యాంకనము.

Eviction - बेदखली, निष्कासन, బహిష్కరణ.

Excahnge value - बिनियम मूल्य, మార్పిడి ధర.

Exchequre-राजकोष, ప్రభుత్వ ఖజానా.

Excess - अति, आधिकता, అతి, ఆధిక్యము.

Excise - उत्पादन शुल्क, आबकारी, ఉత్పాదన శుల్కము, ఆబ్కారి.

Executive - कार्यपालिका, कार्य - कारिणी, పాలకవర్గము.

Exempt - छूट प्राप्त, छूट देना, మినహాయింపు పొందిన, మినహాయించుట.

Exemption-छूट माफी, మినహాయింపు.

Ex-gratia grant - अनुग्रह अनुदान,

కనికరపు దానము.

Ex-gratia payment - अनुग्रह पूर्वक अदायगी, కనికరపు చెల్లింపు.

Exigency - तात्कालिक आवश्यकता, తాత్కాలిక ఆవశ్యకత.

Ex-officio - पदेन, పదవికారణంగా.

Exparte - एक पक्षीय, ఒకే పక్షపు.

Expediency - ఉపయోగకర; ఉచితమైన.

Expert - विशेषज्ञ, కుశలుడు.

Expunge - निकालना, తొలగించుట.

Extract - उद्धरण, ఉద్ధరణము.

Eye-witness - प्रत्यक्ष साक्षी, चश्मदीद गवाह, ప్రత్యక్షసాక్షి.

F

Fabricate - गढना, निर्माण करना, నిర్మించుట; అల్లుట.

face value - अंकित मूल्य, ముద్రించిన వెల.

facilitate - सरल बनाना, सुकर बनाना, సులభము చేయుట.

facility - आसानी, सुविधा, సదుపాయము; సౌకర్యము.

facsimile - अनुलिपि, प्रतिकृति, ప్రతికృతి.

fact - तथ्य, తథ్యము.

faculty - संकाय, ధీవిశేషము, విశ్వవిద్యాలయమందలి ఒకశాఖ.

Fairness - औचित्य, ఔచిత్యము, న్యాయము.

Family allowance - कुटुंब-भत्ता, परिवार-भत्ता, కుటుంబ బత్యము.

Farewell address - बिदाई भाषण, వీడ్కోలు భాషణములేక ఉపన్యాసము.

Fault - दोष, चूक, దోషము, పొరపాటు.

Fault-finding - छिद्रन्वेषण, రంధ్రాన్వేషణ.

Favouritism - पक्षपात, పక్షపాతము.

Federation - संघीकरण, परिसंघ, పలు సంఘముల కూడిక.

Fellow-अधि सदस्य, अध्येता, విశ్వవిద్యాలయములోని అధ్యేతా సదస్యుడు.

Fellowship - अध्येतावृत्ति, గౌరవ అధ్యేతా ఉపవేతనము.

Figures - आँकडे, సంఖ్యాపట్టికలు.

first aid - प्रथम उपचार, ప్రాధమిక చికిత్స.

fiscal - राजस्व सम्बन्धी, राजकोषीय, ప్రభుత్వ పన్నుకు సంబంధించిన, ప్రభుత్వ ఖజానాకు సంబంధించిన.

fitness certificate - स्वस्थता - प्रमाण पत्र; योग्यता प्रमाण - पत्र,

నష్టత-ప్రమాణపత్రము; అర్హత ప్రమాణ పత్రము.

fixed-deposit - अवधिक जमा, अवधिक निक्षेप, కాలపరిమితి జమ సొమ్ము.

flying squard - द्रुतगामी-दल निरीक्षक, హఠాత్తు తనిఖీ బృందము.

fluctuation - घट-बढ, उतार-चढाव, పెరుగు-తగ్గుదలలు; అస్థిరత.

fallow up action - अनुवर्ती कार्यवाही, పర్యవసానచర్య.

foment - उत्तेजित करना, ఆవేశపరచుట.

forecast - पूर्वानुमान, పూర్వ అంచన.

fore going - ముందు జరుగు.

food grains - खाद्यान्न, ఆహార ధాన్యములు.

foreign exchange - विदेशीमुद्रा, పరదేశ ధనము.

forgery-कूटरचना, जालसाजी, కూట రచన, కుట్ర.

foreward - प्राक्कथन, ముందుమాట.

formal - औपचारिक, శిష్టాచార పూర్వమగు.

forth with - तत्काल, తక్షణము.

fortnight - पाक्षिक, పక్షపత్రిక.

freight - मालभाडा, బరువు శుల్కము.

function - समारोह, कृत्य, సమారోహము, కృత్యము.

functionary - कार्यकर्ता, కార్యకర్త.

further action - आगे की कार्यवाही, తదుపరి చర్య.

G

Gallantry award - शौर्य पुरस्कार, శౌర్యపారితోషకము.

Gallery - दीर्घा, गैल्री, वीथी, గ్యాలరి, వీధి.

Gazetted officer - राजपत्रित अधिकारी, గెజటులో నామాంకితమైన అధికారి.

Genius - प्रतिभा, प्रतिभाशाली, प्रकृति, ప్రతిభ, ప్రతిభాశాలి, ప్రకృతి-స్వభావము.

Genius of language - भाषाकी प्रकृति, భాషాస్వభావము.

Geologist - भूविज्ञानी, భూవిజ్ఞాని.

Good behaviour - अच्छा चलन, सद् व्यवहार, మంచి నడవడి; ఋజు ప్రవర్తన.

Good offices - मध्यस्थता, మాధ్య వర్తిత్వము.

Governing body - शासी निकाय, శాసకమండలి.

Government undertaking - सरकार उपक्रम, ప్రభుత్వ అధీన సంస్థ.

Gross value - सकल मूल्य, कुल मूल्य, యావత్తు మూల్యము.

Guard of honour - सैनिक सलामी, సైన్య ప్రణామము.

Guardian - अभिभावक, संरक्षक, సంరక్షకుడు.

Guidance - मार्गदर्शन, निर्देशन, మార్గ దర్శనము.

Guiding price - निर्देशक मूल्य, నిర్దేశించువెల.

H

Habit - स्वभाव, आदत, స్వభావము, అలవాటు.

Habitual defaulter - आभ्यासिक व्यतिक्रमी, आभ्यासिक दोषी.

' Habitual offender - आभ्यासिक अपराधी, అలవాటు పడ్డ అపరాధి.

Halting allowance - विराम भत्ता, విశ్రాంతి భత్యము.

Hand loom - हाथ करधा, చేతి మగ్గము.

Handicap - बाधा, లోటు, ఇబ్బంది.

Handicapped - विकलांग, बाधा-ग्रस्त, వికలాంగుడు; ఇబ్బందిలోనున్న.

Handi craft - दस्तकारी, हस्ताशिल्प, చేతిపని; హస్తకళ.

Hard and fast rules - पक्के नियम, దిట్టమైన నియమాలు.

Hardware unit - धातुवस्तु एकक, లోహవస్తు కేంద్రము.

Hire charges - भाडा, అద్దె.

His Excellency - परम श्रेष्ठ, పరమ శ్రేష్ఠుగు.

His Majesty ; Her Majasty - महा महिम, బహుఘనమైన.

High lights - मुख्य बातें, मुख्य विशेष-ताए, प्रमुख आकर्षण, ప్రధానమైన ఆకర్షణలు, ముఖ్య విషయాలు.

Honorarium - मान देय, గౌరవ భృతి.

Honorary - अवैतनिक, జీతములేని.

Horticulture - बागबानी, తోట పెంపకము.

Horticulturist - उद्यान-कृषि विशेषज्ञ, ఉద్యాన కృషి ప్రవీణుడు.

Housing - आवास, నివాసము.

Humanitarian ground - मानवहित का आधार, మానవతా దృక్పథము.

Hutment - अस्थायी कमान, తాత్కాలిక నివాసము.

Hygiene - स्वास्थ विज्ञान, ఆరోగ్య విజ్ఞానము.

I

Ibid (Ibidem) - वहीं, అక్కడే.

Identification - पहचान, शिनाख्त, గుర్తు, ఎరుక.

Identity - पहचान, గుర్తు (గురుతు).

Identity card - पहचान पत्र, గుర్తింపు కార్డు.

Idle capacity - निष्क्रिय क्षमता, अप्रयुक्त क्षमता, ఉపకరించని సామర్థ్యము, ఉపయోగపడని సామర్థ్యము.

illegal - अवैध, చట్టవిరుద్ధమైన.

illegible - अपाठ्य, గజిబిజిగానున్న, చదువ వీలులేని.

illegitimate - अवैध, अधर्मज, చట్టబద్ధముగాని, సంకరమైన.

illicit - निषिद्ध, నిషిద్ధమైన.

ill-treatment - दुर्व्यवहार, దుర్వ్యవహారము.

immature - बचकाना, अपरिपक्व, అపరిపక్వమైన.

immediate officer - आसन्न अधिकारी, ఆసన్న అధికారి.

immigrant - आप्रवासी, వలస వచ్చిన నివాసి.

imminent - आसन्न, ఆసన్నమైన.

impediment - अडचन, बाधा, అడ్డంకు, విఘ్నము.

impersonation - प्रतिरूपण, చట్ట విరుద్ధమైన రూపధారణ.

imperative - लाजमी, अनिवार्य, తప్పనిసరి, అనివార్యము.

implicit - निहित, నిహితమైన.

import - आयात, దిగుబడి.

impost - लाभ कर, పన్ను, కప్పము.

imprest - अग्रदाय, బయానా.

impound - परिबद्ध करना, రద్దు చేయుట.

imputation - आरोपण, ఆరోపణ.

inadvertence - अनवधानता, అనవధానము.

incamera - गुप्त बैठक, గుప్తసమావేశము.

incentive - प्रोत्साहन, ప్రోత్సాహము.

incharge - प्रभारी, తాత్కాలిక ఏర్పాటు.

incidental - आनुषंगिक, प्रासंगिक, ప్రాసంగికముగు.

incognito - अज्ञात, गुप्त रूप से, అజ్ఞాత

ముగా, గుప్తముగా.

indent - माँग-पत्र, వలయు వస్తువులకై చీటి

index - अनुक्रमणिका, అనుక్రమణిక.

indict - इल्जाम लगाना, दोषारोपण करना, దోషారోపణ చేయుట.

indirect - परोक्ष, పరోక్షము.

indispensable - अपरिहार्य, అనివార్యమగు.

infringe - उल्लंघन करना, अतिलंघन करना, ఉల్లంఘించుట, దాటవేయుట.

initials-आद्यक्षर, ఆద్యక్షర (సంతకము)

inoculator - टीका लगाने वाला, టీకాలు వేయువాడు.

insignia-अधि चिह्न, ఉద్యోగ చిహ్నము.

inspection - निरीक्षण, తనిఖీ.

instalment - किस्त, వాయిదా పైకము.

insubordination - अधीनता, ఆధీనత.

inter alia - साथ साथ, వెంటవెంట.

interpolation - प्रक्षेप, ప్రక్షేపము.

interrogation - पूछताछ, परिप्रश्न, దర్యాప్తు.

interse - परस्पर, आपसमें, పరస్పరముగా.

in to-to - संपूर्णत:, पूरी तरह से, యావత్తు, పూర్తిగా.

in vogue - प्रचलित, ప్రచారములోనున్న.

ipsofacto - यथा तथ्यत:, इसी बात से, ఈతథ్యానుసారము, ఈమాట ద్వారానే.

ipso jure - विधित:, చట్టరీత్యా.

irrelevant - असंबद्ध, विसंगत, అసంబద్ధమైన, అసంగతమైన.

item - मद, పద్దు.

itinerary - यात्रा-कार्यक्रम, మార్గనిర్దేశిక.

J

Job - नौकरी, ఉద్యోగము.

Joint - संयुक्त, సంయుక్తమైన.

Joint venture - संयुक्त उद्यम, సంయుక్త ప్రయాసము.

Jubilee - जयंती, జయంతి.

Judiciary - न्यायपालिका, న్యాయ పరిపాలన చేయు ప్రభుత్వపు శాఖ.

Judicious - विवेकसम्मत, వివేకసమ్మతమగు.

Junior - कनिष्ठ, अवर, కనిష్ఠుడు.

Jurisdiction - अधिकार क्षेत्र, అధికార క్షేత్రము.

Jurist - विधि शास्त्री, న్యాయశాస్త్రి.

Justice - न्याय, न्यायमूर्ति, న్యాయము, న్యాయమూర్తి.

Juvenile-किशोर,बाल, बाल्य, కిశోర సంబంధమైన, బాల్య సంబంధము.

Juvenile deliquency - किशोर अपचार, కిశోర- అపచారము.

Junenile offender - किशोर-दोषी, బాల నేరస్తుడు.

K

Key board - कुंजीपटल, కీ బోర్డు.

Key map - मूल नक्शा, మూల పటము.

Kindergarten teacher-బాలోద్యాన, ఉపాధ్యాయుడు.

Know how - जानकारी, तकनीकी जानकारी, ఎరుక- జ్ఞానము; సాంకేతిక విద్యా జ్ఞానము.

L

Labour - श्रम, श्रमिक वर्ग, శ్రమ, శ్రమిక వర్గము.

Labour-welfare - श्रम-कल्याण, श्रमिक कल्याण, కార్మికసంక్షేమము.

Leave study - अध्ययनार्थ छुट्टी, అధ్యయన శలవు.

Law and order-कानून और व्यवस्था, శాంతి భద్రతలు.

Legation - दूतावास, రాయబారి నివాసము.

Legible - सुवाच्य, సువాచ్యము.

Leniency - नरमी, उदारता, మెతగతనము, ఔదార్యము.

Lessee - पट्टेदार, అధికార పత్రము గలవాడు.

Letter head - सर नामा, शीर्षनामा

Levy - महसूल, उगाही, వసూలు.

Lexicography - कोश विज्ञान, నిఘంటు విజ్ఞానము.

Lexicon - कोश, నిఘంటువు.

Liable - दायी, दायत्व के अधीन, బాధ్యతగల, జవాబుదారీగల.

Liaison - संपर्क, సంపర్కము.

License (Licence) - अनुज्ञप्ति लाइसेंस, లైసెన్సు.

Licensed - अनुज्ञप्त, లైసెన్సు పొందిన.

Life assurance - जीवन बीमा, జీవిత బీమా.

Liquidation - परिसमापन; शोधन, పరిసమాప్తి, పరిష్కారము.

Limitation - सीमा, अवधि, సీమ; వ్యవధి.

Limited concern-सीमित - दायिता

प्रतिष्ठान, బాధ్యతాయుతమైన ప్రతి ష్ఠానము.

Literate - साक्षर, అక్షర జ్ఞాని.

Litigant - वादकारी, मुकदमा करनेवाला, వ్యాజ్యాలకోరు.

Livestock - पशुधन, పశుసంపద.

Livelihood - जीविका, బ్రతుకుతెరువు.

Living expense-निर्वाहि खर्च, పోషణ వ్యయము.

Loanee - कर्जदार, ఋణగ్రస్తుడు.

Loaner - लेनदार, ఋణదాత.

Locus standi-प्रवेशाधिकार, अदालत में दाखिल होने का अधिकार, ప్రవేశాధికారము; వ్యాజ్యము వేయు అధికారము.

Lumpsum - एक राशि, एक मुश्त, ఒకే మొత్తము.

Lunch - मद्याह्न भोजन, दुपहर का खाना, మధ్యాహ్న భోజనము.

Lower age limit - निम्न आयु सीमा, కనిష్ఠ వయస్సు హద్దు.

M

Magazine - आयुधागार, बारुद घर, पत्रिका, ఆయుధాగారము; పత్రిక.

Mail agent - रेल-डाक क्लर्क, రైలు మరియు పోస్టు గుమస్తా.

Mailing list - डाक-सूची, పోస్టు వివరణ.

Maintain (Account) - (लेखा) रखना, ఉంచుట; నిర్వహించుట.

Maintaince - अनुरक्षरण, भरण-पोषण, పోషణ, నిర్వహణ.

Major - मेजर, वयस्क, प्राप्तवय, వయస్కుడు, మేజరు.

Major head - मुख्य शीर्षक, ప్రధాన శీర్షకము.

Malafides - बदनीयती, दुर्भाव, कुदाशय, దుర్నీతి; దుర్భావము; దురు ద్దేశ్యము.

Mandate - अधिदेश, ఆదేశము.

Manpower - मनुष्य शक्ति, మానవశక్తి.

Manifesto - घोषणा-पत्र, ఘోషణా పత్రము.

Masonary - राजगीरी, తాపీ పని.

Manual skill - हस्त कौशल, హస్తకౌశ లము.

Manual work - हाथका काम, చేతి పని.

Manuscript - हस्तलेख, पांडुलिपि, చేవ్రాత, పాండులిపి.

Mass consumption - सामूहिक उपभोग, సామూహిక ఉపభోగము.

Matching grant - अनुरूपयोजी अनुदान, సహకార అనుదానము.

Maximum - अधिकतम, ज्यादा से ज्यादा, అధికతమము.

Means - साधन, उपाय, సాధనము.

Medium - माध्यम, మాధ్యమము.

Memo - ज्ञापन मेमो, సూచనచీటి, ఆదేశ సూచన.

Metallurgist - धातु कर्मी, ధాతు కర్మి.

Migrent - प्रवासी, ప్రవాసి.

Mininum - न्यूनतम, कम से कम, న్యూనతమము, కనీసము.

Mortgage - गिरवी,रेहन, తాకట్టు.

Monopoly-एकाधिकार, एकाधिपत्य, గుత్త అధికారము, ఏకాధిపత్యము.

Monument - स्मारक, స్మారకము.

Mortuary - शवागार, శవాగారము.

Motto - आदर्श वाक्य, ఆదర్శవాక్యము, ఆదర్శోక్తి

Movement - संचलन, आंदोलन, సంచలనము, ఆందోళనము.

Multipurpose - बहुद्देशीय, పలు ఉద్దేశ్యములు గల.

Muster roll - उपस्थिति नामावली, हाजिररी बही, హాజరు పట్టి.

Museum-संग्रहालय, సంగ్రహాలయము.

Mutation - नामांतरण, दाखिल - खारिज, పేరు మార్పిడి.

Mulatis-Mutandis - आवश्यक परिवर्तनों सहित, ఆవశ్యక పరివర్తనల సహితముగా.

Mutirated - कटा-फटा, विकृत, ఛిన్నాభిన్నమైన, వికృతమైన.

Myth - मिथिक, పురాణము.

N

National emblem - राष्ट्रीय संप्रतीक, రాష్ట్రీయ చిహ్నము.

National savings certificate - राष्ट्रीय बचत-पत्र, రాష్ట్రీయ పొదుపు పత్రము.

National song - राष्ट्र गान, राष्ट्र गीत, రాష్ట్రగానము లేక గీతము.

Navigation - नौ परिवहन, नौचालन, నౌకా పరివహణము.

Necessary action - आवश्यक कार्रवाई, ఆవశ్యకచర్య.

Negative - निषेधात्मक, నిషేధాత్మకమైన.

Net assets - शुद्ध परिसंपति, निवल परिसंपत्ति, ఫక్తు సంపదలు, లాభసరు పాయములు మాత్రము.

Nominal inspection - नाम मात्र का निरीक्षण, నామమాత్రపు తనఖీ.

Non-statutory - विधीतर, చట్ట సమ్మతముకాని.

Note of dissent - असहमति नोट, असहमति लेख, అనంగీకారపునోటు.

Notorious - कुख्यात, అపఖ్యాతిగల.

Null and void - बातिल और शून्य, తిలోదకములు వదలిన, శూన్యమైన.

Numismatist - मुद्रा विद्, నాణెముల ప్రవీణుడు.

Oath - शपथ, శపథము, ఒట్టు.

Oath of allegiance - राजनिष्ठा-शपथ, निष्ठा शपथ, నిష్ఠాపూర్వక శపథము; రాజ్యముయెడల నిష్ఠాపూర్వక శపథము.

Obituary - निधन-सूचना, మృత్యు సమాచారము లేక సూచన.

Obligation - बाध्यता, दायित्व, आभार, बंधन, బాధ్యత, కృతజ్ఞత, బంధనము.

Obligatory - अनिवार्य, అనివార్యమైన.

Obscene - अश्लील, అశ్లీలమైన.

Obsolete - लुप्त, अप्रचलित, లుప్తమైన; అప్రచలితమైన.

Occupation - व्यवसाय, उपजीविका धंधा, జీవికోపాధి, వృత్తి.

Occurence - घटना, ఘటన.

Office-note - कार्यालय टिप्पणी, కార్యాలయ టిప్పణి.

Officiating - स्थानापन्न, స్థానాపన్నముగా కార్యము నిర్వహించుచున్న.

Oral admission - मौखिक अभिस्वीकृति, మౌఖిక అంగీకారము.

Orally - मौखिक रूप से, మౌఖికముగా.

Order of precedence - पूर्वता-क्रम, పూర్వతక్రమము.

Order of priority - अग्रता-क्रम, పెద్ద చిన్నక్రమము.

Orderly - अर्दली, బిళ్ళ బంట్రోతు.

Ordiance - अध्यादेश, అధ్యాదేశము, గవర్నరు, రాష్ట్రపతి మొదలగువారు జారి చేయు ఆదేశము.

Out of date - पुराना, अप्रचलित, ప్రాచీనమైన, అప్రచలితమైన; ప్రచారములోలేని.

Outlay - परिव्यय, प्रारूप, సంపూర్ణ వ్యయము (అంచనా) ప్రారూపము.

Out post - सीमा चौकी, సరిహద్దు కావలా.

Ovation - अभिनंदन, स्वागत, అభినందనము; ఉల్లాసపూరిత స్వాగతము.

Overhauling - जीर्णोद्धार, पूरी मरम्मत, జీర్ణోద్ధారము; పూర్తి మరమ్మత్తు.

Over head charge - ऊपरी खर्च, పై ఖర్చు.

Overtime-allowance - समयोपरि भत्ता, అతిరిక్త కార్యపు భత్యము.

P

Pack animal - भारवाही पशु, బరువు మోయు పశువు.

Pact - समझौता, రాజీ.

Panel - नामिका, జాబితా.

Parasite - परजीवी, పరాన్నభోక్త.

Parasitologist - परजीव-विज्ञानी, పరాన్నజీవ విజ్ఞాని.

Par-excellence - श्रेष्ठ, उत्कृष्ट, శ్రేష్ఠమైన, ఉత్కృష్టమైన.

Parity - समानता, बराबरी, సమానత్వము, సమానత.

Parliamentary-संसदीय, పార్లమెంటుకు సంబంధించిన.

Part time - अंशकालिक, అంశకాలపు.

Partiality - पक्षपात, పక్షపాతము.

Partnership deed - साझा-पत्र, విభాజన పత్రము.

Pass-पारण, पास, पास करना, गुजारना, పాసు, దాటుట, పాసుచేయుట, గడుపుట.

Passage - मार्ग, गली, किराया, अंश, उद्धरण, यात्रा, మార్గము, సందు, అద్దె, అంశము, ఉద్ధరణ, యాత్ర.

Passport - पार पत्र, पासपोर्ट, పాసు పోర్టు.

Patent and design - एकस्व और अभिकल्प, అభికల్పము, పేటెంటు మరియు డిజైను.

Pauper - अकिंचन, నిష్టదరిద్రుడు.

Panal scale - वेतन-मान, వేతన స్కేలు.

Pecuniary - धन-संबंधी, ధనసంబంధమైన.

Padiatrician - बाल-चिकित्सक, శిశు రోగ చికిత్సకుడు.

Penal - दांडिक, शास्तिक, దండ

సంబంధమైన.

Penal code - दंड-संहिता, శిక్షాస్మృతి.

Penalty - दंड, शास्ति, जुर्माना, జుర్మానా, దండన.

Pendown strike-कलम बंद हडताल, కలము బందు హరతాలు.

Penal interest - दंड रूपस्त ब्याज, అపరాధ వడ్డీ.

Pension - पेंशन, పెన్షన్.

Per capita - प्रति व्यक्ति, ప్రతి వ్యక్తి.

Per capita income - प्रतिव्यक्ति आय, ప్రతివ్యక్తి ఆదాయము.

Pending - अनिर्णीति, रुका हुआ

Personal - वैयक्तिक, వ్యక్తిగతమైన.

Perquisite - परिलब्धि.

Pensioner - पेंशन भोगी, పెన్షన్ పొందువాడు.

Persuade - समझाना, मनाना, నచ్చజెప్పుట; ఒప్పించుట.

Perusal - अवलोकन, देखना, అవలోకనము, పరిశీలన.

Petition - याचिका, अर्जी, దరఖాస్తు, అర్జీ.

Pilot - विमान चालक, पाइलट, విమాన చోదకుడు.

Plan outley - आयोजना प्रारूप, आयोजना परिव्यय, యోజన విత్తు, యోజన సంపూర్ణ వ్యయము.

Plea - तर्क, दलील, अभिवचन, తర్కము, యుక్తి.

Pleasure - प्रसाद, ఉల్లాసము.

Plebiscite - जनमत संग्रह, ప్రజావాణి సంగ్రహము.

Pledge - गिरवी रखना, తాకట్టు పెట్టు.

Plenary - पूर्ण, పూర్ణమైన, సమగ్రమైన.

Point of divergence - अपसरण-स्थल, ఎడమగు లక్ష్య ప్రదేశము.

Pollution - प्रदूषण, ప్రదూషణము.

Possession - कब्जा, అధిక్రమణ, హస్తగతము.

Post dated - उत्तर-दिनांकित, उत्तर तारीखी, తరువాతి తేదీగల.

Post factesanction - कार्योत्तर मंजूरी, కార్యము తరువాత మంజూరు.

Posthumous - मरणोपरान्त, महणोत्तर, చనిపోయిన తరువాత.

Postpone - मुल्तवी करना, వాయిదా వేయుట.

Power house - बिजली घर, విద్యుత్తు భవనము.

Power of attoney - मुख्तार नामा, ప్రాతినిధ్యపు అధికారము.

Preamble - प्रस्तावना, उद्देशिका, ప్రస్తావన, ఉద్దేశ్య సూచిక.

Precaution - पूवविधान, एहतियात, ముందు జాగ్రత్త.

Precedence - पूर्वता, अग्रता, ప్రాధాన్యము.

Precedent - पूर्व उदाहरण, పూర్వ ఉదాహరణ; ఉపమానము.

Preconception - पूर्व धारण, पूर्व संकल्पना, పూర్వధారణ, పూర్వ పరికల్పన.

Predecessor - पूर्वज, पूर्वाधिकारी, पूर्ववर्ती, పూర్వజుడు, పూర్వవర్తి, పూర్వాధికారి.

Preference-अधिमान, तरजीह, ప్రాధాన్యము (ఇచ్చుట) ఎక్కువ ఇష్టము.

Preferable - वरीय, మేలైన.

Premature - समयपूर्व, अकाल, అసమయము, అకాల పరిపక్వత.

Premises - परिसर, अहाता, పరిసరములు, ప్రాకారము.

Premium - बीमा किस्त, బీమా వాయిదా పైకము.

Press conference-पत्रकार सम्मेल[n] పాత్రికేయుల సదస్సు.

Preventive measures - निवार[ण] उपाय, रोक थाम सम्बन्धी, నివార[ణో]పాయములు.

Price fluctuation - कीमत उतार चढाव, कीमत घट-बढ, వెల పెరు[గు]దల-తగ్గుదల.

Prima facie - प्रत्यक्षत:, प्रथम दृष्टि[ं] प्रतीत मामला, ప్రథమదృష్ట్యా, ప్రథ[మ] దృష్టిద్వారా తెలిసిన విషయము.

Priority - प्राथमिकता, अग्रता, అగ్రత ప్రధానత.

Previlege - विशेषाधिकार, విశేష అ[ధి]కారము.

Probation - परीवीक्षा, परख, आजमाइश, తనిఖీ, అజమాయిషీ.

Probation period - परिवीक्षा काल, परीक्षा अवधि, తనఖీ సమయము, పరీక్షా కాల వ్యవస్థ.

Proceedings - कार्यावाही, చర్య.

Profession - वृत्ति, వృత్తి.

Procedure - कार्यविधि, प्रक्रिया, కార్యవిధి, కార్య విధానము.

Proficiency - प्रवीणता, ప్రావీణ్యము.

Proforma-प्रपत्र, निदर्शन-पत्र, फॉरमु - नियत फॉरमु.

Progress chart - प्रगति चार्ट, ప్రగతి పట్టిక.

Promissory note - वचन पत्र, रूक्का, వాగ్దాన పత్రము.

Proportionate - अनुपातिक, अनुपाती, నిష్పత్త్యానుసారము.

Proprietary - सांपतिक, मालिकाना, యాజమాన్యమున.

Pro-rater-quote - यथानुपात कोटा, నిష్పత్త్యానుసారకోటా.

Proximo - आगामी मास का, ఆగామి మాసపు.

Public - सार्वजनिक, आम, सरकारी, సర్వసాధారణమైన, ప్రభుత్వపు.

Provided - बशर्ते, परन्तु, షరతున; కాని.

Proviso - शर्त, షరతు.

Public auction - सार्वजनिक नीलाम, సర్వసాధారణపు వేలము.

Public body - सार्वजनिक निकाय, సర్వసాధారణపు సంస్థ.

Public interest - लोकहित, లోక హితము.

Punctual - समय निष्ठ, సమయపాలన యెడల నిష్ఠగల, సమయ నిష్ఠాపరుడు.

Punitive - दंडात्मक, దండన సంబంధమైన.

Purport - अभिप्राय, అభిప్రాయము.

Put in abeyance - प्रस्थगित करना, దూరముగా వాయిదా వేయుట.

Put-up-slip - पेश पर्ची, ముందుంచు చీటి.

Q

Quadruplicate-चौहरा, चार प्रतियाँ, నాలుగు ప్రతులు.

Qualification - अर्हता, योग्यता, అర్హత, యోగ్యత.

Qualifying factor - अर्हता कारक, అర్హత ఇచ్చునది.

Qualitative - गुणात्मक, గుణమునకు సంబంధించిన.

Quality - गुण, विशेषता, गुणवत्ता, प्रकार, గుణము, విశేషత, గుణవత్తత, ప్రకారము.

Quality certificate - गुणता-प्रमाण पत्र, గుణ-ప్రమాణపత్రము.

Quantity - मात्रा, परमाण, పరిమాణము, రాశి.

Quantum - प्रमात्रा, मात्रा, రాశి, మొత్తము, ప్రకటించిన మొత్తము.

Quarantine - संगरोध, అంటువ్యాధి నివారణ కోసం విడిగా వుంచడము.

Quarterly - त्रैमासिक, త్రైమాసికము.

Questionnaire - प्रश्नावली, प्रश्न-माला, ప్రశ్నావళి, ప్రశ్నల సమూహము.

Quorum - कोरम, కార్యనిర్వాహ క్షమ సంఖ్య.

Quota - कोटा, కేటాయించినది.

Quatation - भाव, दर, उद्धरण, ధరల జాబితా, ఉద్ధృత వాక్యము, ఉద్ధరణ.

R

Race - प्रजाति, होड, दौड, ప్రజాతి, పరుగు, పోటీ.

Radius - अर्धव्यास, घेरा, అర్థవ్యాసము, ఆవరణము.

Random - यादृच्छिक, सांयोगिक, తలవని తలంపుగా, యాదృచ్ఛికముగా.

Range - वन खंड; चांदमारी, వన ప్రాంతము, కాపు, దూరము.

Rank - पद, ओहदा, श्रेणी, పదవి, హోదా, శ్రేణి.

Rate payer - पौर-करदाता, మునిసిపల్ పన్నులు చెల్లించువాడు.

Ratification - अनुसमर्थन, విస్తృత సమూహము ద్వారా సమర్ధన.

Ratio - अनुपात, నిష్పత్తి.

Rationalization - युक्तीकरण, औचित्य स्थापन, యుక్తి అమలు, ఔచిత్య స్థాపన.

Reader (University)-उपचार्य, रीडर, రీడరు.

Reappropriation - पुनर्विनियोजन, పునర్వినియోజనము.

Recapitulation - सार-कथन, సార కథనము.

Reassessment - पुनर्निधारण, పునః నిర్ధారణ (విలువ).

Rebate - घटौती, छूट, తగ్గింపు, మినహాయింపు.

Recall - प्रत्याह्वान, वापस बुलाना, ప్రత్యాహ్వానము; తిరిగి పిలుచుట.

Reception room - स्वगत कक्ष, స్వాగతం గది.

Recess - अवकाश, विश्रांति, విశ్రాంతి.

Reciprocity - अन्योन्यता, परस्परता, అన్యోన్యత, పరస్పరత.

Refugee officer - शरणार्थी अधिकारी, శరణార్థి - అధికారి.

Refund - वापसी, వాపసు చెల్లింపు.

Redeem - छुडाना, मोचन करना, ముక్త పరచుట; విడుదల చేయుట.

Refresher course - पुनश्चर्या, పునశ్చర్య.

Regret - खेद; खेद प्रकट करना, ఖేదము, విచారము వ్యక్తము చేయుట.

Rehearsal - पूर्वाभ्यास, ముందు అభ్యాసము.

Reinstate - पुन: स्थापित करना, बहाल करना, మరల స్థాపించుట, మరల నియోగించుట.

Reiterate - दुहराना, మరల చెప్పుట, పునరావృతము చేయుట.

Rejection memo - अस्वीकृति पत्र, అనంగీకారపత్రము.

Rejoinder - प्रत्युत्तर, ప్రత్యుత్తరము.

Relaxation - छूट, रियायत; श्रांति, తగ్గింపు, మినహాయింపు, అలసట.

Relative valuation - सापेक्ष मूल्यांकन, సాపేక్షమూల్యాంకనము.

Reluctance - अनिच्छा, అనిచ్ఛ.

Reminder - अनुस्मारक, स्मरण पत्र, స్మరణ పత్రము.

Remittance - प्रेषण, भेजना, పంపుట.

Remittee - प्रेषती, पानेवाला, పుచ్చుకొను లేక స్వీకరించువాడు.

Remitter - प्रेषक, भेजनेवाला, పంపువాడు.

Remuneration - पारिश्रमिक, मेहनताना, ప్రతిఫలము; పారితోషికము.

Repatriation - देश-प्रत्यावर्तन, प्रत्यावासन, తిరిగి స్వదేశాగమనము.

Repository - निधान संग्रह, ఆశ్రయ - సంగ్రహము.

Resind - विखंडन करना, రద్దుచేయుట.

Residuary - अवशिष्ट, అవశిష్టము, మిగిలివున్న.

Resource - साधन, సాధనము.

Retrenchment - छँटनी, తగ్గింపు, ఏరివేత.

Retrospective-भूतलक्षी, पूर्वव्यापी, గతంవైపు చూపు.

Risk - जोखिम, खतरा, అపాయము.

Rotation - घूर्णन, चाक्रानुक्रम, చుట్టు తిరుగుడు (చక్రమువలె).

Routine - नेमी, दस्तूरी, నిత్యప్రతి కార్యక్రమము.

Rules and regulations - नियम-विनिमय, నియమ ఉపనియమములు.

Runner - हरकारा, పత్రవాహకుడు, వార్తాహరుడు.

Running contract - चालू ठेका అమలులోవున్న ఇజారా.

Rustication - विनिष्कासन, పూర్తి బహిష్కరణ – వెడలగొట్టుట.

S

Sabotage - तोड-फोड, अन्तर्ध्वंस, పాడుచేత, ధ్వంసము.

Safety - सुरक्षा,क्षेम, క్షేమము, కుశలము.

Salaried - वैतनिक, వేతనము పొందువాడు.

Sales tax - विक्रय कर, बिक्री कर, అమ్మకపన్ను.

Sample - नमूना, प्रतिदर्श, నమూనా.

Sample survey - नमूना सर्वेक्षण, నమూనా సర్వేక్షణము.

Sanction - मंजूरी, अनुशास्ति, మంజూరు.

Sanitary - सफाई, स्वास्थकर, స్వచ్ఛమైన; స్వాస్థ్యకరము.

Sanitary Inspector-सफाई निरीक्षक, స్వచ్ఛత అధికారి.

Sanitation - सफाई, स्वच्छता, स्वास्थ्य, స్వచ్ఛత, స్వాస్థ్యరక్షణ.

Savingram - बचत-तार, పొదుపు తంతి.

Schedule programme - कार्यक्रम - अनुसूची, కార్యక్రమ అనుసూచి.

Scheduled cast - अनुसूचित जाति, అనుసూచిత జాతి.

Scheduled tribe - अनुसूचित जनजाति, అనుసూచిత తెగ.

Scheme - योजना, యోజన.

Scrape value - रद्दी का मूल्य, రద్దువెల - మూల్యము.

Scrutinigzer-संवीक्षक, తనిఖీదారుడు.

Scrutiny - संवीक्षा, छानबीन, తనిఖీ.

Sedition - राजद्रोह, రాజద్రోహము.

Selection - प्रवरण, चयन, ఎన్నిక.

Seminar - विचार गोष्ठी, संगोष्ठी, గోష్ఠి.

Senior - ज्येष्ठ, वरिष्ठ, జ్యేష్ఠుడు.

Senior plenary - पूर्ण अधिवेशन, సమగ్ర మహాసభ.

Sentence - दंडादेश, దండాదేశము, తీర్పు విధించిన శిక్ష

Series - आवलि, పరంపర, వరుస.

Shift - पारी, మార్పు, వంతుమార్పు.

Signature - हस्ताक्षर, సంతకము.

Sine die - अनिश्चित काल के लिए,

అనిశ్చితకాలమునకు.

Sine quanon - अपरिहार्य शर्त, अनिवार्य शर्त, అనివార్యషరతు.

Sinking fund - निक्षेप-निधि, शोधन-निधि, నిక్షేప - నిధి; అన్వేషణ నిధి.

Sir - श्रीमान, महोदय, మహాశయుడు, శ్రీమానుడు.

Site - स्थल, धटना स्थल, స్థలము, ఘటనా స్థలము.

Sitting member - वर्तमान सदस्य, आसीन सदस्य, అమలులోనున్న సదస్యుడు.

Slander - अपमान वचन, అవమాన వచనము.

Sleeping partner-निष्क्रिय भागीदार, అక్రియాశీలభాగస్థుడు.

Small scale industry - लघु उद्योग, కుటీరపరిశ్రమ.

Smuggling - तस्करी, तस्कर व्यापार, దొంగ వ్యాపారము.

Smuggler - तस्कर व्यापारी, దొంగ వ్యాపారి.

Solemn - सत्यनिष्ठ, गंभीर, సత్యనిష్ఠగల.

Solemnity - सत्यनिष्ठा, गांभीर्य, సత్యనిష్ఠ, గాంభీర్యము.

Solution - साधन, हल, సాధనము, పరిష్కారము.

Solvent - शोधनक्षम, తీర్పు సామర్థ్యము గల.

Souvenir - अभिनंदन-ग्रन्थ, सूवनियर, అభినందన గ్రంథము.

Sovereign - सर्वसत्ताधारी, సర్వాధికారి.

Sovereignty - सर्वोच्चसत्ता, సర్వోచ్చ సత్తా - అధికారము.

Specialist - विशेषज्ञ, విశేషజ్ఞుడు.

Specification - विनिर्देश, వినిర్దేశము, స్పష్ట సూచన.

Speciman - निदर्श, नमूना, నమూనా.

Speculation - सट्टा, अटकल, సట్టా వ్యాపారము, అంచనా.

Speed breaker - गतिरोधक, వేగ రోధకము.

State banquet- राज भोज, రాజవిందు.

Statistics - सांख्यिकी, आँकडे, గణాంకములు.

Statusquo - यथापूर्व स्थिति, యథా పూర్వస్థితి.

State - राज्य, स्थिति, अवस्था, రాజ్యము, స్థితి.

State government- ప్రదేశప్రభుత్వము.

State guest - రాజకీయ అతిథి, ప్రభుత్వ అతిథి.

Statute - कानून, संविधि, చట్టము.

Statutory - कानूनी, संविधिक, చట్ట పరమైన.

Stenography - आशुलिपि, ఆశులిపి.

Stipend - वृत्तिका, वजीफा, విద్యార్థి ఉపవేతనము; ఛాత్రవృత్తి.

Stringer - फुटकर संवाद दाता, చిల్లర–మల్లర సంవాదదాత.

Strong room - कोष कक्ष, ఖజానా కక్షము.

Structure - संरचना, సంరచన.

Solvent - शोधनक्षम, తీర్పు సామర్థ్యము గల.

Subcommittee - उप–समिति, ఉప సమితి.

Sub head - उप–शीर्षक, ఉపశీర్షిక.

Subordinate - अधीनस्य, मातहत, అధీనమున.

Subsidy-सहायिकी, इमदाद, సాయము, మాన్యము.

Substitute - एवजी, प्रतिस्थानी; प्रतिस्थापित करना, బదులుగా, స్థానములో, బదులుగా నియోగించుట.

Succeeding - अनुवर्ती, उत्तरवर्ती, తరువాత వచ్చు, పిదప వచ్చు.

Suffrage - मताधिकार, ఓటు హక్కు.

Summary - संक्षिप्त, सरसरी; सारांश, संक्षेप, ముక్తసరిగా, పైపైన, సారాంశము, ముక్తసరి.

Superannuate - निर्वतन, निवृत्त होना, నివృత్తమగుట.

Supersession - अधिक्रमण, అధిక్రమణము.

Supplementary - अनुपूरक, అనుపూరకము.

Surtax - अतिकर, అతికప్పము – పన్ను.

Surveillance - निगरानी, కావలా.

Survivor - उत्तर जीवी, ఉత్తరజీవి.

Suspend - मुअत्तल करना, निलंबित करना, తొలగించుట.

Symmetry - समरूपता, सममिति, సమరూపము.

Symposium - परिसंवाद, పరిసంవాదము.

Syllabus - पाठ्य विवरण, పాఠ్యవివరణ.

Synthesis - संश्लेषण, సంశ్లేషణము.

System - निकाय, पद्धति, प्रणाली, పద్ధతి; ప్రణాళి.

Systematic - व्यवस्थित, प्रायिक, వ్యవస్థితమైన.

T

Table - सारणी, तालिका, मेज, జాబితా, పట్టి, మేజా.

Table of contents - विषय-सूची, విషయసూచిక.

Tableau - झाँकी, అవలోకనము.

Taciturn - अल्पभाषी, मित भाषी, మితభాషి.

Tag - टैग; नत्थी करना, జతపరచుట; కలిపి కట్టుట.

Tally card - मिलान कार्ड, సరిచూపు కార్డు.

Target - लक्ष्य, లక్ష్యము.

Tariff - दरसूची, ధరల జాబితా.

Tax - कर, పన్ను.

Tachnocracy - प्रविधितंत्र, ప్రతిధి తంత్రము.

Tenancy - काश्तकारी, किराएदारी, వ్యవసాయము, బాడుక.

Tender - निविदा, టెండరు.

Tenement - वासगृह, నివాస గృహము.

Tenet - (कार्मिक) सिद्धान्त, नियम, సిద్ధాంతము, నియమము.

Tentative - अस्थायी, परीक्षात्मक, తాత్కాలికము, పరిక్షాత్మకము.

Tenure - अवधि, कार्यकाल, पट्टा, గడువు, కార్యకాలము; పట్టా.

Term - अवधि, मियाद, शर्त, शब्द, గడువు, షరతు, శబ్దము.

Termination (of services) - समाप्त, సమాప్తము.

Terms and conditions - शर्तें, షరతులు.

Terminus - अन्तिम स्थल, అంతిమ స్థలము.

Testament - वसीयत, విల్లు, మరణ శాసనము.

Testimony - शंसा-पत्र; साक्ष्य, ప్రశంసాపత్రము, సాక్ష్యము.

Therapy - चिकित्सा, రోగచికిత్స.

Thesis - शोध-प्रबन्ध, स्थापना, గవేషణ ప్రబంధము; స్థాపన.

Top most - सर्वेच्च, సర్వోచ్చమైన.

Top priority-परम अग्रता, परम पूर्वता, అగ్రప్రాధాన్యము.

Top secret - परम गुप्त, పరమ గుప్తమగు.

Topic - विषय, प्रकरण, प्रसंग, విషయము, ప్రకరణము, ప్రసంగము.

Tour - दौरा, యాత్ర.

Tourism- पर्यटन, పర్యటన.

Topography - स्थालाकृति, స్థలాకృతి.

Transmission - प्रसारण, पारेषण, ప్రసారణ.

Transportation - परिवहन, పరివహనము.

Toxicologist - विष-विज्ञानी, విష-విజ్ఞాని.

Traffic - यातायात, రాక-పోకలు.

Transaction - संचालन, సంచాలనము.

Transcription - प्रतिलेखन, नकल, ప్రతులు తీయుట; లిపిమార్పిడి.

Transit - संक्रमण, पारगमन, సంక్రమణము, దూరగమనము.

Treasury bench - सत्तापक्ष, అధికార పక్షము, సత్తాపక్షము.

Teaty - संधि, సంధి.

Trek - दुर्गम यात्रा, దుర్గమ యాత్ర.

Trail - जाँच परख, పరీక్షణము, పరీక్ష

Tribal welfare - आदिवासी कल्याण, ఆదివాసుల కల్యాణము – భద్రత.

Tribunal - अधिकरण, న్యాయసభ, అధికరణము.

Trim - सुहावना, सुभग, సొగసైన, పొంకమైన.

Triennial - त्रैवार्षिक, త్రైవార్షికము.

Tripartile - त्रिपक्षीय, త్రిపక్షీయము.

Truce - युद्ध विराम संधि, యుద్ధవిరామ సంధి.

Trust - न्यास, निखास, విశ్వాసము, ఆస్తి.

Trophy - वैजतंती, విజయచిహ్నము.

Trustee - न्यासी, మోతుబరి.

Tug of war - रस्सा-कशी, పోటీ యుద్ధము.

Turnover-कुल बिक्री, పూర్తి అమ్మకము.

Turpitude - अधमता, నీచత్వము.

Tutalage - संरक्षण, సంరక్షణ.

Twin - जुडवाँ, युग्म, కవలలు.

Type - प्रारूप, मुद्रलेख, टंकित करना, ప్రారూపము, టైపు, టైపు చేయుట.

Typical - प्रारूपी, విలక్షణమైన.

U

Ulterior - परतर, गूढ, गुप्त, గూఢమైన; గంభీరమైన.

Ultimate - अंतिम, चरम, అంతిమమగు; చరమము.

Ultimate goal - अंतिम लक्ष्य, చరమలక్ష్యము.

Ultimately-अन्ततः, తుదకు, ఆఖరుగా.

Ultimatum - अंतिम चेतावनी, అంతిమ నిర్ణయము, తీర్పు; అంతిమ హెచ్చరిక.

Ultimo - गतमासका, గతమాసానికి సంబంధించిన.

Ultra vires - शक्ति बाहय अधिकारातीत, శక్తిబాహ్యమగు; అధికార బాహ్యమైన.

Umpire - निर्णेता अधि निर्णायक, తీర్పుకర్త; మధ్యవర్తి.

Unanimity - एकमत, सर्वसम्मति, ఏకగ్రీవత, సర్వసమ్మతి.

Unanimous - एकमत सर्वसम्मत, ఏకగ్రీవముగా, సర్వసమ్మతమైన.

Unavoidable - अनिवार्य, అనివార్యమైన.

Unconditional - बिना शर्त, షరతులేని.

Uncontested - निर्विरोध, పోటీ లేకుండా.

Under ground - भूमिगत, गुप्त, భూగర్భము, గుప్తమైన.

Under signed - अधोहस्ताक्षरी, క్రింద సంతకము చేసిన.

Undisputed - निर्विवाद, నిర్వివాదమైన.

Undue - अनुचित, అనుచితమైన.

Unforeseen - अदृष्ट, अनवेक्षित, చూడని, తట్టని.

Unilateral - एक सदनी, ఏకపక్షీయము.

Union - संघ, సంఘము.

Union-list - संघीय सूची, సంఘ జాబితా.

Union territories - संघ-राज्य क्षेत्र, సంఘరాజ్యక్షేత్రములు.

Unit - एकक, इकाई, యూనిటు.

Universal - सार्वभौम, सार्वजनीन, సార్వభౌమికము, సార్వజనీనము.

Un official letter - अशासनीय पत्र, అనధికారపత్రము, అశాసకీయ పత్రము.

Un parliamentary - असंसदीय, పార్లమెంటుకు సంబంధములేని పత్రము, పార్లమెంటుకు తగని పత్రము.

Untenable (Argument) - असमर्थनीय, अपुष्ट, సమర్థనలేని, నిలవని.

Un-wieldy - दुर्वह, భరించరాని, అమలు వీలులేని.

Unskilled labour - अकुशल श्रमिक, నేర్పులేని శ్రమికులు.

Unsound mind - विकृत चित्त, వికృత బుద్ధి.

Unstinted support - पूण समर्थन, పూర్తిసమర్థన.

Upgrading - उन्नयन, ఉన్నయనము.

Uphold-पुष्ट करना, मर्याद बनाए रखना, సమర్థించుట; మర్యాద నిలబెట్టుట.

Usurp - हड़पना, కాజేయుట; కాజేసి భుక్తపరచుకొనుట.

Up-to-date - आज तक का, నేటి వరకు.

Upper-division clerk - उच्च श्रेणी-लिपिक, పై తరగతి గుమాస్తా.

Urban - नगरीय, शहरी, పట్టణ లేక నగరపు.

Urgent - अविलम्ब, తక్షణమే, ఎంత మాత్రము జాగులేకుండా.

Urgent slip - బహు జారూరు చీటి.

Usual - सामान्य, మామూలు, అతి సామాన్యపు.

Utilisation - उपयोग, उपभोग, వినియోగము.

V

Vacancy - रिक्ति, रिक्तता, రిక్తత.

Vacate - खाली करना, ఖాళీచేయుట.

Vacation - अवकाश, विश्रामावकाश, విశ్రాంతి సమయము, శలవు.

Vaccination - टीका, టీకా(లు)

Vaccinator - टीका लगानेवाला, టీకాలు వేయువాడు.

Vague - अस्पष्ट, అస్పష్టమైన, అనిశ్చితమైన.

Validity - विधिमान्यता, చట్టపు గుర్తింపు.

Valuation - मूल्यांकन, मूल्यन, మూల్యాంకనము, మూల్యనిర్ధారణ.

Valuer - मूल्यांकक, మూల్య నిర్ధారకుడు.

Variation - विभिन्नता, प्ररिवर्तन, విభిన్నత, పరివర్తన.

Vendor - विक्रेता, విక్రేత, అమ్మువాడు.

Veracity - सत्यवादिता, సత్యావాదిత, సత్యశీలత.

Venue - स्थान, स्थल, స్థానము, స్థలము.

Verbatim - शब्दशः, శబ్దశః.

Verification - सत्यापन, ఋజువు.

Version - रूप, पाठ, कथन, अनुवाद, రూపము, కథనము; అనువాదము.

Vessel - जलयान, पोत, జలయానము, పడవ, ఓడ.

Veteran - दीर्घानुभवी; धुरंधर, గొప్ప అనుభవశాలి, దురంధరుడు.

Veterinary - पशु-चिकित्सा, పశు-చికిత్స.

Veto - निषेधाधिकार, वीटो, నిషేధాధికారము, వీటో.

Vice - उप; कलंक, ఉప (ప్రధాని

వగైరా), కళంకము.

Via - बरास्ता, द्वारा, దారిగా.

Viamedia - मध्यमार्ग, మధ్యమార్గము.

Vigilance - सतर्कता, चौकसी, భద్రత, అప్రమత్తత.

Vindictive - प्रतिशोधी, ప్రతీకారి, ప్రతీకారముగా.

Vialation - उल्लंघन, अतिक्रमण, ఉల్లంఘన, అతిక్రమణ.

Virologist - वायरस-विज्ञानी, వైరస్ విజ్ఞాని, అంటువ్యాధిగా వ్యాపించు విష కీటక పరిజ్ఞాని.

Visa - वीजा, प्रवेश-पत्र, విదేశసంబంధమైన ప్రవేశపత్రము.

Vis-a-vis - के सामने, की तुलना में, ఎదురుబదురుగా.

Visit - आगमन; निरीक्षण, मुलाकात, ఆగమనము, తనిఖీ కలయిక.

Visual inspection - दृष्टिक निरीक्षण, దృష్టి పరిక్షణ.

Vital statistics - जीवन सम्बन्धी आँकडे, जन्म-मृत्यु सांख्यकी, జనన-మరణ-గణాంకములు.

Viva-voce - मौखिक परीक्षा, మౌఖిక పరీక్ష

Vivid - सुस्पष्ट, సుస్పష్టమైన.

Viz - अयति, नामत:, అంటే, నామతః.

Vocation - व्यवसाय, వృత్తి.

Vocational - व्यावसायिक, వృత్తిపరమైన.

Void - शून्य, శూన్యము.

Volume - मात्रा, परिमाण; खंड, जिल्द, పరిమాణము, ఖండము, భాగము.

Voluntary - स्वैच्छिक, ఇచ్ఛాపూర్వకముగా.

Vote - मत, वोट; मत देना, ఓటు, ఓటు వేయుట.

Vote of censure - निन्दा प्रस्ताव, దూషణ- తీర్మానము.

Voucher - वाउचर, ఓచరు, రసీదు.

Voyage - समुद्र-यात्रा, సముద్ర - యాత్ర.

Vulnerable - सुभेध, సుభేద్యమైన.

W

Wage - मजदूरी, मजूरी, మజూరి, కూలి.

Ware house - मालगोदाम, भाँडागार, నిలవసరుకు స్థలము, గొడాను, భాండారము.

Warning - चेतावनी, హెచ్చరిక.

Warrant - अधिपत्र, वारंट, వారెంటు.

War risk insurance - युद्ध जोखिम बीमा, యుద్ధ అపాయ బీమా.

Waste land - परती-भूमि, బంజరు భూమి.

Wastage - छीजन, बरबादी, రద్దు, ధ్వంసము.

Watch and ward - पहरा व निगरानी, భద్రత – కావలా.

Watch dog - निगरानी करनेवाला, हित प्रहरी, రక్షణ లేక భద్రత కావరి.

Way bill - मार्ग पत्रक, रवन्ना, మార్గ రసీదు, పరిహణ రసీదు.

Ways and means committee - अर्थोपाय समिति, అర్థోపాయ సమితి.

Wear and tear - टूट-फूट, అరుగుడు – చినుగుడు.

Weedout - छाँटाई करना, निराई करना, ఏరివేయుట, కలుపుతీయుట.

Welfare - कल्याण; कल्याण कारी, శుభము, శుభప్రదము.

Well versed - सुप्रवीण, సుప్రవీణుడు.

Whimsical - सनकी, झक्की, తిక్క-గల.

Whip - सचेतक, चाबुक, జాగరూకపరచు వాడు; కొరడా.

White paper - श्वेत-पत्र, శ్వేతపత్రము; జనసామాన్యపు అంగీకారము కొరకు ప్రసారము చేయు పత్రము.

Whole time - पूर्ण कालिक, పూర్ణ కాలపు.

Wing - स्कंध, खंड, ఖండము, శాఖ.

Without delay - अविलंब, ఆలస్యము లేకుండా, వెంటనే.

Withdrawal - वापसी, వాపసు.

Witness - साक्षी, गवाह, సాక్షుడు.

Working days - काम के दिन, कार्य-दिवस, కార్యదినములు.

Working knowledge - कार्यसाधक ज्ञान, కార్యసాధక జ్ఞానము.

Workmanship - कर्म-कौशल, కార్యకుశలత.

Worksheet - कार्यपत्रक, పనిసూచించు పత్రము.

Work shop - कार्य-गोष्ठी, కార్యశాల, కార్యగోష్ఠి.

Wound pension - क्षत पेंशन, घायल पेंशन, క్షత పెన్షను; గాయపు పెన్షను.

Writ - रिट, రిటు.

Write off - बट्टे खाते डालना, వసూలు గాని ఖాతాలో వ్రాయుట.

Write up - आलेख, సమగ్రముగా వర్ణించుట.

Wrong doer - दोष कर्ता, దోషి.

Y

Yard supervisor - यार्ड पर्यवेक्षक, యార్డు తనిఖీదారు.

Yarn Inspector - सूत-निरीक्षक, నూలు తనిఖీదారు.

Year to Year - वर्षानुवर्ष, వర్షానువర్షము - సంవత్సరాను సంవత్సరము.

Yearly - वर्षिक, సంవత్సరపు.

Yeoman - सेवक, कृषक, సేవకుడు, వ్యవసాయదారుడు.

Z

Zenith - चरम सीमा, చరమసీమ, పరమావధి.

Zero hour - शून्य काल, प्रश्न समय, (संसद आदि में) శూన్యకాలము, ప్రశ్నకాలము (పార్లమెంటు).

Zig zag - टेढा-मेढा, వంకర - టింకర.

Zone - अंचल, जोन, తటము, సీమా ప్రాంతము.

Zonal - मंडलीय, आंचलिक, మాండలికము; తటీయము.

Zonal council - आंचलिक परषिद्, మండల పరిషత్తు.

Zonal office - आंचलिक कार्यालय, जोनल कार्यालय, మండల కార్యాలయము.

Zoological survey - प्राणि सर्वेक्षण, జీవ సర్వేక్షణము.

Zoology - प्राणि विज्ञान, జీవ విజ్ఞానము.

HINDI EQUIVALENTS TO SOME OF THE ENGLISH PHRASES

कुछ अंग्रेजी पद-प्रयोगों के हिंदी पर्याय

Above cited or quoted - ऊपर उद्धृत या ऊपर दिया हुआ

Above said - उपर्यक्त

A brief note is placed below - संक्षिप्त नोट नीचे रखा है

Acting in good faith - सद्भाव से कार्य करते हुए

Action may be taken as proposed - यथा प्रस्तावित कार्यवाही की जाए

Acts of commission and omission - कृताकृत

Adjourn sine die - अनिश्चित काल केलिए स्थगित करना

After consultation with - से परामर्श करके

Approved as proposed - यथा-प्रस्तावित अनुमोदित

As a last resort - अन्तिम उपाय के रूप में

As a matter of fact - यथार्थत:, वस्तुत:

As directed - निर्देशानुसार

As is, where is - जैसा है और जहाँ है

As modified - यथा आशोधित, तरमीम के साथ

As of right - साधिकार

As per - के अनुरूप, के अनुसार

As proposed - यथा प्रस्तावित

As the case may be - यथास्थिति, जैसी स्थिति हो, यथा प्रकरण

Attention is invited to - की ओर ध्यान आकर्षित किया जाता है

Back ground of the case - मामले की पृष्ठ भूमि

Beg to state - निवेदन है

Brought over - अग्रनीत, आगे ले जाया गया

By authority of - के प्राधिकार से

By command - के समादेश से

By order - के आदेश से

By return of post - वापसी डाक से

By virtuce of - के नाते, की हैसियत से

Come into force - लागू होना

Copy enclosed - प्रतिलिपि संलग्न हैं

Deemed to be - समझा जाएगा

Delay regretted - विलंब के लिए खेद है

Devoid of - से रहित, - के बिना

Dis regarding the facts - तथ्यों की उपेक्षा करते हुए

Draft is concurred in - मसौदे से सहमति है

Draw attention - ध्यान आकर्षित करना, ध्यान दिलाना

Duly complied - विधिवत् पालान किया गया

During the course of discussion - विचार-विमर्श के दौरान, चर्चा के दौरान

Early orders are solicited - शीघ्र आदेशों की प्रार्थना है

Exigencies of public service - लोक-सेवा की आवश्यकता है

Expedite action - कार्यवाही शीघ्र करें, कार्यवाही में शीघ्रता करें

Explanation from the defaulter may be obtained - बकायादार से स्पस्टीकरण माँगा जाए, बकायादार से जवाब तलब किया जाए

follow up action - अनुवर्ती कार्यवाही

for and on behalf of - केलिए और उनकी ओर से

for approval - अनुमोदनार्थ, अनुमोदन केलिए

for consideration - विचारार्थ

for favourable action - अनुकूल कार्यवाही केलिए

for favour of doing the need full - यथावश्यक कार्यवाही की कृपा के लिए, कृपया आवश्यक कार्यवाही की जाए

for further action - आगे की कार्यवाही केलिए, अगली कार्रवाई केलिए

for guidance - मार्ग-दर्शन केलिए

for onward transmission - आगे भेजने के लिए

for information - सूचनार्थ; सूचना के लिए

for perusal - अवलोकनार्थ

for sympathetic consideration - सहानुभूति पूर्वक विचार केलिए

for the present - अभी; फिलहाल

for warded and recommended - अग्रेषित और संस्तुत; अग्रसारित और संस्तुत

from - प्रेषक

further orders will follow - आगे और आदेश भेजे जाएंगे

Hard and fast rule - पक्का नियम

His request be acceded to - उसकी प्रार्थना स्वीकार की जाए

Hold in abeyance - रोक रखना; आस्थगित रखना

I am desired to say - मुझे निवेदन करने के लिए कहा गया है

I am directed to - मुझे निदेश हुआ है

I am to add - मुझे यह भी लिखना है

I beg to submit - निवेदन है कि

I have the honour to say - सादर निवेदन है

In addition to - के अतिरिक्त

In anticipation of - की प्रत्याशा में

In as much as - जहाँ तक कि

In connection with - के सम्बन्ध में

In consequence of - के परिणामस्वरूप, के फलस्वरूप

In contravention - के विपरीत, का उल्लंघन करते हुए

In course of - के दौरान

In detail - विस्तार से ; ब्योरेवार

In due course - यथाविधि

In favour of - के पक्ष में, – के नाम में

In force - लागू; प्रवृत्त

In keeping with - के अनुरूप

In lieu of - के बदले में

In lumpsum - एक मुश्त; एक बार में

In operation - अमलमें

In order of merit - गुणानुक्रम से

In order of priority - अधिमान्यता के क्रम से; अग्रता के क्रम से

In other respects - अन्य बातों में

In part - अंशत:

In particular - विशेषत:, खासकर

In person - स्वयं

In practice - व्यवहार में

In preference to - की अपेक्षा

In pursuance of - के अनुसरण में - के अनुसार

In that behalf - उस विषय में ; उस के संबंध में; उस प्रयोजन के लिए

In the presence of - के समक्ष; के सामने; की उपस्थिति में

In the prescribed manner - विहित रीति से; निर्धारित ढंग से

In this behalf - इस संबंध में ; इस विषय में ; इस केलिए

In time - समय पर; समय से

In toto - पूर्णत:, पूरी तरह

Instructions are solicited - कृपया अनुदेश दें

Inter alia - और बातों में; के साथ साथ

Irrespective of the fact - इस बात का विचार किए बिना

Is here by informed - को सूचित किया जाता है

It is requested - यह निवेदन है

It will be construed - इस का यह

अर्थ समझा जाएगा

Just below - ठीक नीचे

Keep in abeyance - मुल्तवी रखा जाए

Keep pending - लंबित रखा जाए; निर्णयार्थ रोक रखा जाए

Lay before - समक्ष रखना; सामने रखना

Lay down - निर्धारित करना

Matter is under consideration - विषय विचाराधीन है; मामला विचाराधीन है

May be excused - क्षमा किया जाए; क्षमा करें

May be regretted - खेद प्रकट किया जाए

means, by all - निस्संदेह; अवश्यमेव

means, by any - किसी भी प्रकार से

means, by no - कभी नहीं; कदापि नहीं

mentioned above - उपर्युक्त; उपरिलिखित

Needful done - आवश्यक कार्रवाई की जा चुकी है

Needs no comments - टिप्पणी की आवश्यकता नहीं

No admission - प्रवेश-निषेध; अंदर आना मना है

Notice in writing - लिखित सूचना.

Not traceable - पता नहीं लग रहा है

Observations made above - ऊपर कही हुई बातें; उपर्युक्त विचार

Of no avail - व्यर्थ, निष्फल

Okey (OK) - सबठीक; अच्छा

On account of - के कारण

On behalf of - की ओर से

On deputation - प्रतिनियुक्तिपर

On no account - किसी भी अवस्था में नहीं

On or about - को या उस के आसपास

Orders are solicited - कृपया आदेश दें

Out today - आजही भेजिए

Please acknowledge receipt - कृपया पावती भेजे; कृपया प्राप्ति सूचना दें

Post script (P.S) - पुनश्च; पश्यलेख

Preceeding notes - पूर्वगामी टिप्पणियाँ

Put up - प्रस्तुत कीजिए ; पेश कीजिए

Question does not arise - प्रश्न नहीं

उठता

Question of propriety - औचित्य का प्रश्न

Quoted below - नीचे ऊद्धृत

Reinstated in service - नौकरी बहाल कीगई

Relevant papers be put up - सम्बंधित कागज पत्र प्रस्तुत किए जाएँ

Reluctant to do - करनेको अनिच्छुक

Reminder may be sent - अनुस्मारक भेजा जाए; स्मरण - पत्र भेज दें

Repugnant to the context - प्रसंग के विरुद्ध; प्रसंग के प्रतिकूल

Required to be rectified - अनुसमर्थन अपेक्षित है

Respectfully beg to say - सादर निवेदन है

Retrospective effect with - पूर्वव्याप्ति सहित

Return of the file may be awaited - मिसिल या फाइल की प्रतीक्षा की जाए

Sanctioned as proposed - प्रस्ताव के अनुसार मंजूर; यथा प्रस्ताव स्वीकृत

Score out - काटना

Seen, thanks - देख लिया, धन्यवाद

Seen and spoken - देख लिया और बात कर ली

Seen and returned - देख कर वापिस किया जाता है

Self contained note - स्वत: पूर्ण टिप्पणी

Self explanatory - स्वत: स्पष्ट

Side by side - साथ-साथ

Sincerely, Yours - आपका

Sitting over the papers - कागज दवाकर बैठना

So far as possible - यथा संभव

So long as - जब तक कि

Status quo - यथापूर्व स्थिति

Steps may be taken - कदम उठाए जाएँ; उपाय किए जाएँ

Stike off the name - नाम काट देना, नाम निकाल देना

Subject to - के अधीन; के अध्यधीन

Subject to approval - बशर्ते - का अनुमोदन प्राप्त हो

Subject to the condition that - इस शर्त पर कि

Submitted for order - आदेशार्थ प्रस्तुत

Submitted for perusal - अवलोकनार्थ प्रस्तुत

Sympathetic consideration for - सहानुभूति विचार के लिए

Take for granted - मान लेना, मान कर चलना

Take over - ले लेना; कार्य भार संभालना

Take such measures - ऐसे उपाय करना

The proposal is quite in ordar - यह प्रस्ताव बिल्कुल ठीक है

Then and there - तत्काल वहीं

Think fit - उपयुक्त समझना

This is to certify - प्रमाणित किया जाता है

This is to inform - सूचना दी जाती है

Through proper channel - उचित माध्यम से

Through oversight - नजर चूक जाने से; भूल जाने से

Till further orders - अन्य आदेश होने तक

To the best ability - पूरी योग्यता से

To the contrary - इस के विपरीत ; इस के प्रतिकूल

To the exclusion of - को छोडकर; को निकाल कर

To the extent of - की सीमा तक

To the point - विषयानुकूल; सुसंगत ; प्रासंगिक

Uncalled for - अनाहूत; अयाचित अनुचित

Under consideration - विचाराधीन

Under mentioned - निम्न लिखित

Under one's hand - अपने हस्ताक्षर सहित

Verified and found correct - पडताल की और ठीक पाया

We are not concerned with this - इस का हम से संबंध नहीं है

Which ever is earlier - जो भी पहले हो, जो भी पहले घटित हो

Will you please state - कृपया बताएँ

With due regard to - का सम्यक ध्यान रखते हुए

With effect from - से; – से प्रभावी

With full particulars - पूरे ब्योरे सहित; पूरे विवरण के साथ

Without any further reference - बिना और किसी निर्देश के

Without fail - अवश्य; बिना चूक

With reference to - के संबंध में; - के प्रसंग में; - के सिलसिले में

With regard to-के बारे में; के संबंध में

With regards - सादर

With respect to - के संबंध में

With retrospective effect - पूर्वव्याप्ति सहित

With the compliments of- साभिवादन द्वारा सादर

Without prejudice - बिना प्रतिकूल प्रभाव डाले

Works accounts - निर्माण लेखा

Write of losses - बट्टा खाते लिखना

Yours faithfully - भवदीय

Yours Sincerely - आपका

Yours truly - आपका

Zero - शून्य

Zero hour - अभियान - वेला

Zig Zog - टेढा - मेढा

Zodiac - राशिचक्र

Zodiac, sign of - राशि

Zonal - कटिबंधीय, क्षेत्रीय, मंडलीय

Zone - कटिबंध, क्षेत्र, खंड

Zone, arctic - उत्तर-ध्रुवीय कटिबंध

Zoogeography - प्राणी भूगोल

Zoologist - प्राणि वैज्ञानिक

Zoology - प्राणि विज्ञान

